

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзіцких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Кonto П.Ш.Львів 505.796

НОВА ЕНЦИКЛІКА СВ. ОТЦЯ

„Оссерваторе Романо” оповістив нову енцикліку Св. Отця, присвячену вервиці Божої Матері на тлі сучасності. Енцикліка голосить м. і., що теперішні часи обильні в великі небезпеки. Світ переходить моральну й духову кризу. З одної сторони комунізм посувається так далеко, що заперечує право приватної власності, а з другої сторони культ держави й охота відбудувати лад і авторитет влади супроти затій комунізму спричиняють багато блудів. Ті блуди полягають на забуванні змісту Євангелії та на повстанні поганських звичаїв. Філія атеїзму розливається по світі й загрожувє цивілізації. Та Бог напевно не опустить своєї Церкви, коли вона звернеться до Пречистої Диви Марії. Як секту

альбігензів переможено колись дякуючи вставленню Марії, так тепер треба мати надію, що переможені будуть комуністи, що своїм божевільям і хитрощами пригадують альбігензів. Енцикліка кінчиться так: Недавно прилюдно кинено зневагу під адресою Пречистої Диви Марії. При сій нагоді разом з Епископатом і народом того краю, що почитає Марію як „Царицю польської корони”, складаємо задоситьучинення Найсвятішій Цариці. (Се натяк на обиду Матері Божої Ченстоховської в німецькій газеті „Арбайтсман”. ПАТ звідомляє, що правительство Німеччини дало вже сатисфакцію польському правительству й народові покаранням автора статті в тій часописі).

Бібліографія літератури про Україну.

„Молодняк”, літературно-мистецький орган правління Спілки радянських письменників України, у 5-м зшитку за 1937 рік приносить вістку, що з доручення больш. властей до трох з половиною літ має бути видана бібліографія літератури про радянську Україну „від початку книгодрукування в Росії по 1937 рік включно, незалежно від місця видання літератури (розуміється в Росії! — Ред. „Н. З.”) і незалежно від її змісту”. Редакційний комітет затверджений отсей: О. М. Асаткін, секретар редакції, О. О. Богомолець, О. Г. Гольдман, В. П. Затонський (вже здається увязнений), Т. Д. Лисенко, О. В. Палладін, М. М. Попов, А. А. Хвиля, О. Г. Шліхтер. Постійні апа-

рати редакції: Наукові інститути бібліографії в Києві й Харкові та Бібліотека Академії Наук УРСР. — До сего слід замітити, що дивує нас поминення бібліографії видань на землях Галичини, Прикарпатської Руси, Буковини й на еміграції. Прецінь бібліографію робиться в цілях уможливлення будучої основної праці над різними справами у всіх намічених областях. А деж можлива яканебудь основна праця в якійнебудь ділянці, коли не зібрана бібліографія з цілої ділянки? Отже вся праця присвячена бібліографії виключно на землях б. Росії буде в областях оброблюваних і по сім боці Збруча просто даремна, бо без її доповнення наукова робота буде неможлива.

Археологічні розкопи в Теревовлі.

Др Ярослав Пастернак переводив в останньому часі розкопи на терені колишньої княжої столиці в Теревовлі й розкрив високо на горбі кам'яні фундаменти дерев'яної церкви св. Пятниць з 16 ст. та кілька нагробних плит з датованими написами. В іншій місці розко-

пав він тілопальну могилу т. зв. „нордійської культури” з кінця кам'яної доби та просліджував селище народу „мальованої кераміки” з початку бронзової доби (к. 2.000 літ до Христа). Фінансувала ті розкопки наша фабрика паперців в Тернополі „Будучність”.

Мир за ціну пожертя Австрії, Чехії й Польщі.

Під таким заголовком польська преса принесла голос визначного французького правого політика й публіциста де Керіллеса. Він пише: „Для нас Французів не може бути взагалі мови про поділ Європи на дві частини. Для Франції існує коначність вдержання європейської рівноваги. Коли Гітлер хоче обіцяти нам мир за ціну пожертя Австрії і східно-європейських країв, то таке пропозиція була б для нас не до прийняття. Се було б

рівнозначне з новою Садовою та з новим Седаном. Безпека Франції, що має 40 міль населення супроти 60 міль населення Німеччини, обусловлена сильними стратегічними позиціями, що їх займають на границі Німеччини Польща і Чехословаччина. Одначе, щоб могли рахувати на Польщу і Чехословаччину, Франція мусить дати їм такі обіцянки, щоб і вони могли числити на Францію.” Ся стаття звертає загальну увагу.

Митрополит Діонізій в Ромуні.

Митрополит православної Церкви в Польщі Діонізій був кілька днів у Букарешті. Підчас снідання, що його видав у честь гостя патріарх Мирон, митрополит Діонізій заявив у польській мові м.і. ось що: Польська православна Церква працює безпереривно над утвердженням польської великодержавності й горда з

приятні з ромунською Церквою. Співпраця обох Церков се один з багатьох чинників, що скріпляють польсько-ромунський союз. — Митр. Діонізій зложив вінець на гробі незнаного жовніра, сплетений з біло-червоних квітів. В торжестві складання вінця взяли участь також польські офіцери.

Вязень Берези хоче скажити скарб держави.

В групі краківських оборонців ведуться наради в справі внесення цивільного позову проти скарбу держави іменем одного з б. в'язнів Берези Картузької. Той вязень твердить, що побут в таборі відокремлення спричинив у нього

тревале ушкодження здоров'я. На доказ сего представляє лікарські свідоцтва. Коли суд узгляднить скаргу, дійде до ревіляційного процесу, який з огляду на тло та евентуальне доказове поступовання викликає велике зацікавлення.

Рік 1938 роком „рішальної розгрівки”.

З Москви доносять, що центральні совітських безбожницьких союзів постановила проголосити 1938 рік роком „рішальної розгрівки”. Ціллю комуністичної пропаганди в тім році має бути здобуття

бодай мільона нових прихильників та замкнення бодай 1500 церков. Продовж 3 місяців всі безбожницькі організації мають вислати до Москви проекти здійснення тої акції на своїм терені.

Міжнародний зїзд

Провідників Марійських Дружин.

Гостинна Австрія дала в себе приміщення Отцям Провідникам Марійських Дружин на їх міжнародний зїзд. Місцем зїзду вибрано давній Марійський центр, „перлу Альп”, Інсбрук. Зїзд відбувся в днях від 1 — 4 вересня ц. р. На цей небуденний зїзд прибуло майже 200 ОО. Провідників Мар. Дружин. Самозрозуміло, що найбільше було Австрійців, але були теж Чехи, Словаки, Словінці, Хорвати, Мадяри, Поляки, Українці, ба навіть один Провідник Марійських Дружин з Бразилії. З причини релігійних переслідувань в Німеччині німецькі Провідники не могли приїхати на цей зїзд, натомість прислали велике привітне письмо, підписане одним з найкращих Провідників о. Кнеблем. Торжественне відкриття зїзду відбулося вечером 1 вересня в саях „Канізіанум”. Зїзд відкрив головний редактор марійських журналів у Відні о. Й. Бегле Т. І. Він повитав усіх учасників, прочитав привіт від зальцбургського архієпископа Вайца і від генерала ОО. Єзуїтів та покликав президію зїзду. Відтак професор інсбруцького університету о. Й. Юнгманн Т. І. прочитав свій глибокий реферат про сучасне релігійне положення в світі. Прелегент назвав наші часи епохою релігійної децизії твердячи, що як прийшло вже до рішення на платформі політичній і суспільній, так у найближшому часі прийде до рішення в релігійній ділянці. А до цього рішення мусить прийти між повним католицизмом і новітнім поганством. Бо хоч сьогодні існує християнство, одначе це в більшості християнство без католицької Церкви, егоцентричне, раціоналістичне, ба навіть лібералістичне. Саме Марійські Дружини мусять виховати людей готових на згадане рішення.

Другого дня зїзду відбувалися реферати на теми ідеології або організації Марійських Дружин. До цього рода докладів належав доклад о. проф. Й. Гарінга з Грацу н.т. „Католицька Церква й Марійська Дружина” та о. проф. Ф. Міцки (Mitzka) п. н. „Почитання Преч. Диви й Марійська Дружина”. Нас найбільше інтересує третій з черги реферат цього дня, бо темою сього реферату був Марійський рух серед Українців з особливим підчеркненням наших організаційних окремішностей. Розмах нашого Марійського руху, а передовсім розквіт внутрішнього життя наших Дружників і Дружинниць не тільки заімпонували чужинцям, але були для них чимось ненадійним. Хібаж ті, що нераз ще запитували, чи Українці мають свою державу та як називається президент їх республіки (автентичне!), могли сподіватися, що в тих бідолашних Українців є понад 250 Марійських Організацій з 21.000 членів, що українська молодь відбула досі 63 серії замкнених реклекцій, що Центральні українських Марійських Дружин поширила досі понад 3 мільони релігійних книжок і брошур? Коли вивязалася дуже жива дискусія, в якій більшість дискутантів виказувала, що діти вселюдних шкіл не надаються до Марійських Дружин, тоді майже всі признали, що наша організація влучна і деякі рішили цю організацію неканонічних Кружків переціпити на свій ґрунт. Після нашого реферату предсідник зїзду в довшій промові виявив загальне зачудування та щиро побажав нашим Дружинам ще красшого роз-

квіту. — З черги слідував дуже практичний реферат старенького професора інсбруцького університету о. М. Гаттє-ре, а Т. І. про внутрішнє життя Марійських Дружинників. Пополудні проф. зальцбургського університету П. Адамєр виголосив добрий виклад про апостольство Марійських Дружинників.

Третього дня зїзду незвичайно модерний і глибокий доклад на тему „Марійська Дружина школою Провідників“ виголосив презес всесвітнього секретаріату Марійських Дружин з Риму о. В. Маріо (Mariaux) Т. І. Підчас цього реферату українські Марійські Дружини стрінула мила несподіванка. Презес всесвітнього секретаріату Марійських Дружин аж двічі прилюдно похвалив українські Марійські Дружини за їх діяльність ставляючи їх іншим за зразок до наслідування. Підчеркую це не з мотиву якоїсь пустоти, що малаб статися причиною стагнації в наших організаціях, але радше тому, щоб отсе прилюдне признание спонукало нас до ще поважнішої праці над поглибленням Марійської ідеї, щоб захопило нас відповісти надіям, що їх покладає на нас наш найвищий організаційний Центр. Ми найліпше знаємо, які великі наші браки під тим оглядом та як нам далеко до ідеалу. — Споміж дальших рефератів на особливішу увагу заслугоє реферат о. пароха Б. Бравна зі Швайцарії про станові Марійські Дружини мужчин. Влучно замітив референт, що парохія не є жіночим монастирем, ні азілем для дітей. Се родина. А головою родини — батько. Тому як вартість родини, так і вартість парохії залежить в найбільшій мірі від мужчин. Вслід за тим о. парохію мусять більше займатися душпастирством мужчин, а о. Провідники Мар. Дружинами мужчин. Відтак на прикладах своєї парохії прелегент виказав, яких великих діл може довершити одна Марійська Дружина інтелігентних мужчин. Слухаючи цього багатого звіту праці панів, годі було отрястися від настирливого питання: Коли українські панове зрозуміють значіння своїх станових Марійських Дружин у ділі релігійно-морального підйому нашого народу?

Багато цінних вказівок зачерпнули ми також з добрих докладів про Марійські Дружини пань і дівчат.

В загальному зїзд був дуже добре zorganizований і дав змогу багато навчитися. Споміж інших Марійських Дружин велику активність виказали угорські та швайцарські Дружини. Підчас зїзду уряджено виставку Марійських часописів та книжок. Загальну увагу звертала на себе українська Марійська література, що закрила цілий великий стіл та була прикрашена численними знімками з конгресу Марійських Дружин учнів, що відбувся у Львові 9 і 10 червня ц. р. — Рівнож мали ми нагоду оглянути зразковий „Марійський дім“ (Kongregationsheim) учнів при колегії ОО. Єзуїтів. До цього дому приходить кожного дня понад 100 Марійських Дружинників, щоб не маючи догідних обставин до науки в дома приготувитися тут до школи під проводом молодого богослова. Науку переривають: перекуска, посіщення Найсвят. Тайн, або короткі Марійські сходи. Практика виказала, що ці дружинники не тільки найліпші учні в школі, але вони мають також дуже гарний вплив на домашнє окруження. Під впливом тих осягів дехто твердить, що ліпше майже всі інтернати, які держать своїх вихованків під кльошом, замінити на цього рода екстернати. Цей Марійський дім має свою велику театральну салью з багатством різнородних строїв, з театральною бібліотекою, оркестрою і т. д. Основником цього дому є теперішній протоігумен ОО. Єзуїтів австрійської провінції о. Й. Міллер. Дещо менший Марійський дім має Марійська Дружина студенток університету. Крім цього в Інсбруці є ще Марійська Дружина студентів університету, учительок, пань, панів і т. д. Всіх Мар. Дружин в

Інсбруці є 33 з числом членів 1.800.

З Інсбрука поїхали ми до другого осередка Марійських організацій, до Зальцбурга. Зальцбург — це наче один великий музей. Мало міст має так багато старинних памяток. Досить згадати старинну церкву Францішканів (її мури се останки поганської святині), або старинний храм св. Петра з гробом св. Руперта, або катакомби з IV стол. з гробом св. муч. Максима. Є тут університет, що сягає ще середніх віків і при університеті гарна церква. В тій церкві кожний факультет має свій окремий престіл. Марійсько-дружинний рух тут теж імпульсанти. Передівсім широку діяльність веде Марійська Дружина священиків, що є свого рода централею всіх прочих Марійських організацій в зальцбургській епархії. Крім цього є тут Мар. Дружини богословів, панів, пань, учительок, 4 Мар. Дружини панночок, 7 Мар. Дружин при жіночих інститутах, при малих дух. семінаріях і т. д. Всіх Марійських Дружин у Зальцбургу є 21, в них понад 1.100 членів.

Третій осередок австрійського Марійського руху, в якому ми спинилися на кілька днів, був Лінц. Тут у колегії ОО. Єзуїтів відбувся 7—11 вересня вишкіл вибраних Марійських Дружинників на провідників у Марійських Дружинах. (Schulung der Jungführer in den Marianischen Kongregationen). Майже 100 Марійських Дружинників з 34-ох Мар. Дружин взяло участь у цьому зїзді. Після Служби Божої ОО. Провідники мали доклади на теми: Завдання і прикмети провідників, надприродні джерела сили в праці провідників, методи введення в Марійську Дружину, Апостолы Мар. Дружинників і т. д. По полудні були виклади про суспільний вишкіл, про вправу в поправному говоренні, про працю при католицьких виставках, як використовувати фільми і т. д. А навіг не раз приходив австрійський офіцер і вчив Дружинників військових вправ, а лікар учив, як подавати першу поміч зімлілим, потопавшим і т. п. Підчас цього вишколу Марійські Дружинники почувли виклад про Марійський рух української молоді, а на своє домагання почувли теж виклад про значіння і символіку нашої Служби Божої, взяли громадну участь у нашій Службі Божій та приступили до нашого св. Причастя. Молодь широко заінтересувалася нашою Службою Божою, а красою нашого обряду була просто захоплена. — Цей вишкіл був дуже влучно zorganizований і продуманий, хоч для наших Марійських Дружин з огляду на наші обставини можна з нього мало скористати. І на цьому зїзді два гарні реферати виголосив о. Маріо Т. І., презес всесвітнього секретаріату Марійських Дружин. Ініціатором і душею цих днів вишколу був о. Руперт Міллер Т. І.

З найкращими вражіннями та з невеликим підйомом духа прибули ми у Відень. Тут зайшли до редакції Марійських журналів, заглянули до Марійських Дружин при університетській церкві, поінформувалися основно про Марійську Дружину панів бл. п. славного о. Абля Т. І., оглянули віденські торги та й не чулися, як минули три тижні від нашого виїзду. — Цього рода поїздки дійсно дуже корисні, бо збагачують великим досвідом інших, додають охоти до праці для тої великої Марійської ідеї, яка по сьогодні захоплює таких визначних людей, помагають нам навазати тісний контакт з європейськими центрами живого Марійського руху та чимало причиняються до пропаганди наших релігійних і національних осягів. В слідуючому році відбудеться ще імпульсанти міжнародний зїзд Провідників Марійських Дружин у Будапешті в часі Євхаристійного Конгресу від 24 травня до 6 червня 1938 р. Булоб побажане й корисне, щоб як найбільше Провідників українських Марійських Дружин взяло участь в цьому зїзді.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

3 „ВІДРОДЖЕННЯ“

Українці на ХХІ Протіальк. Конгресі.

Рівночасно з приготуванням Ювілейного Свята в честь Кардинала Й. Сембратовича на день 23. V. с. р. йшла в Т-ві „Відродження“ підготовка до ХХІ Міжнародного Протіалькогольного Конгресу у Варшаві в днях 12—17. IX. с. р. Підготовка йшла в трьох напрямках: організаційному, фінансовому та пропагандивному. Реферат на Конгрес приділено Голові Т-ва. З протіалькогольної виставки Т-ва вибрано тільки деякі кращі образи і всі без винятку видання й огляд преси та альбом, а доповнено все новим діаграмом-мапкою й написами роботи дра М. Куличького та артистичним афішом п. Чорнія. Найкращим виданням на Конгрес була брошура у французькій мові п. н. „Український Протіалькогольний Рух“ з численними світлинами й малюнками на люксусовому папері.

В суботу 11. IX. вечером виїхала на Конгрес українська делегація: о. др Ігнатій Цегельський, др М. Сопуляк від Т-ва ім. св. Андрея, проф. Юл. Каменецький від „Уч. Громади“, п. др О. Носковська, проф. Ст. Горницький та ред. В. Глібовицький і Яр. Дзиндра від Т-ва „Відродження“. Голова „Відродження“, мгр. М. Ценко, приїхав два дні пізніше й привіз уже всю літературу в сотках примірників. Просто з двірця поїхала українська делегація до університету, де на І пов. владили по мистецьки українську протіалькогольну виставку місцеві Українці. В Католицькому Конгресі взяли активну участь о. др Цегельський і о. др Сопуляк. Вже другого дня, 13. IX., на секції священиків у дискусії над рефератом про обов'язки священика в протіалькогольній боротьбі забрав голос о. др Цегельський і в гарній промові в німецькій мові накреслив акцію українського духовенства в мин. ст. для оснування численних брацтв тверезости, що мали й по кілька соток тверезих членів. На Секції учителів у всіх педагогічних рефератах брали участь проф. Ю. Каменецький і С. Горницький. На сходинах лікарської секції була привітна п. др О. Носковська. У великому торжестві складання почесних привітів, грамот і дипломів молоді всіх державних народів взяв участь Ярослав Дзиндра. В хвилині, коли репрезентант Німеччини скінчив відчитувати письмо вождя німецької молоді, встав п. Дзиндра й зложив на руки дра Роберта Геркода, дир. Міжнародного Бюра для боротьби з алкоголізмом у Льозанні, бажання виголосити в німецькій мові привіт від української молоді. Та предсідник, напевно в порозумінні з господарями, не допустив до голосу Українця. З того приводу багато закордонних делегатів виразило своє здивування й огірчення в приватних розмовах з українською делегацією. Та українській делегації вдалося таки заступати українську молоді на окремому Зїзді молоді. А саме 15. IX. на Секції студентів взяли участь ред. Глібовицький і Дзиндра. Промова ред. Глібовицького викликала ентузіазм на салі, головно серед німецької, латвійської й естонської молоді, якій дуже заімпонувала українська стовідсоткова абстиненція. З великим зацікавленням вислухали чужинці українського реферату п. н. „Український протіалькогольний реферат“. Українська методика видалася їм до тої міри оригінальною, що всі прохали переслати їм той реферат у передруку для використання. Вже від 12. IX. спинялися найдовше при українській виставці великі маси гостей, що з зацікавленням оглядали кожний експонат і робили основні виписки. Чужинці цілими днями пересиджували при українській виставці, одушевляючись альбомом, оглядом преси, святочними листівками, килимами й вишивками. Хто не одержав літератури у перших днях, той приходив навідуватися щодня й врешті всі закордонні делегати одержали її. (Зі звіту Гол. Ради „Відродження“).

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Русскій Голос“ про терор

Московфільський „Русскій Голос“ в ч. 37 приніс статтю в зв'язку з недавніми протиукраїнськими виступами „звйонзку обронуф Львова“ та „союза офіційрів резерви“. В ній читаємо м. і. таке: „Відповідальними за лихо українського терору вважаємо українських провідників, в тім і духовних і українську пресу, особливо унівського та фашистського таборів...“ „Ми переконані, що анархія в Галичині буде продовжатися так довго, поки „український“ політик, священник і журналіст не пізнають, що за терор і саботаж відповідають вони — а не жертва їх проступної агітації — селянин, невинний, коли він допускається проступку намовлений інтелігентом. Шойно тоді „українська“ верхівка буде виховувати в поважним сенсі свою масу промовами, статтями й ділами, а не підбурювати її та потурати бешкетам

мовчанкою й „осудом“ для форми.“ — До сего дивного голосу можна зауважити ось що: Ми ніколи не жили в мирі з пресою унівською та фашистською, але не можемо признати, немовби ще тепер та преса займалася пропагуванням терору. Ще більше невмісне загальне посуджування духовних в такім злочинстві. Коли такі духовні відомі редакції „Русского Голосу“, то можна їх назвати поіменно, а не кидати підозріння на цілий стан і тим давати аргументи чужій шовіністичній пресі. Вкінці замітимо, що раз угрунтована система „збірної відплати“ не спиниться на самих Українців, а напевно обійме і тих, що себе називають „руськими“ і вкінці також Поляків, словом, зробить пекло з сеї країни. Чейже не бажаєте собі такого пекла? Отже чому так пише-те? — Ред. „Новой Зорі“.

„Корисні зміни“

Варшавський „Кур'єр Польский“ в статті „Земля, ктрон траціми“ пише: „Взагалі й постійно були ми схильні до угодовости, часто — на жаль — посуноюю задалеко. Ніхто ніколи Українців не польонізував, не накидав їм ні мови, ні релігійного обряду, уряди визнавали і визнають руську мову, існували та існують численні руські школи і — таксамо численні церкви“. Словом: жили Українці, як в Бога за пазухою. Автор каже: „І це було нормальне“. А водночас додає: „Зате ненормальне було підпирання руських освітніх інституцій, які займаються чимсь більше, ніж чисто освітньою роботою, уможливлення Русинам надмірного господарського розвитку коштом Поляків (?), позбавлення перухомого майна, масове віддавання землі з парцеляції в руські руки та інші посушення, що довели до визначного скорчення нашого стану посідання і наших впливів у Сх. Галичині“. — Автор

статті наводить ромерівські „статистичні дані“ і робить висновки: „Ні пяди польської землі не може перейти в майбутньому в чужі руки! Парцеляція мусить бути сперта на територіяльному плані, а її темпо здержане аж до часу впорядкування відносин серед свіжого польського осадництва. А де нема умовини створити доволі сильні польські осадці, а парцельована земля мусіла перейти в чужі руки — там треба загалом понехати парцеляцію. Зрештою в останніх часах в парцеляційній політиці можна зазначити корисні зміни. Вже існують засади приділу землі для рефлектантів, засади, що беруть під увагу перш усього польський елемент. Богато рефлектантів зголошується теж з центральних і — західних околиць Галичини“. — (Словом, вже тепер знаємо, на чім стоїмо по проголошенні відомих заяв львівськості...).

Анархізування Польщі

„Роботнік“ в ч. 290 пише м. і.: Дивні річі діються в Польщі. Бомба, палка, бензина стали щоденною зброєю деяких політичних груп. На легальний похід робітничої молоді кидають бомбу. Виділяють шибби в каварнях. 20 ранених. На льокаль „Бунду“ нападає якась анонімова узброєна група. Кидає петарди, калічить людей, підпалює льокаль. На редакцію часопису одного з відомів ОНР („Розманівців“) „АБЦ“ нападає в білий день бойка іншої групи. Перетяли телефонічні дрони. Приложили револьвер до грудей одному з адміністраторів часопису. Один з 30 напасників стрілив 2 рази. Хиби. Навчального редактора побили палкою... А що діється майже щодня в Саськім Огороді? А що діється на багатьох улицах! Видно тенденцію до опанування столиці. Що буде далі?... (Далі

автор пише про облуду польс. католиків). Сми разом „Газета Польска“ слушно пише, що се анархізування суспільности. Говориться про консолідацію, а розбивається суспільність бомбами і палками. Кожда дальша хвиля в теперішній замотаній міжнародній ситуації може зажадати від Польщі найбільшого напіння сил. А ті групи з бомбами в руках уряджують якісь проби домашньої війни. Отже хто провокує? Хто еспінує Польщу?... Де жерело того? Чи одним з жерел не є кокетування деяких „народових“ груп в надії позискання їх для відомого напрямку?... „Час“ виразно пише, що напад на АБЦ виконали члени молодечого сектору ОЗН... Треба з тим скінчити. Горожанська свобода а безкарне герцювання бомбистів то дії різні і навіть противні собі річі. — К. Чапінський.

Терор у Варшаві

В статті під таким заголовком обговорює соціалістичний „Дзєннік Людови“ дві демонстрації польської молоді, а іменно напад на редакцію „АБЦ“ охоронної дружини З. М. П. (Звйонзку Млодей Польскі) та недільний напад на соціалістичний похід. В тій статті пише м. і. ось що:

„Ніщо не лучить нас, навики, все ділитъ нас від редакції „АБЦ“ і від ідеології, яку вона репрезентує. Хтось мігби сказати, що газети „АБЦ“ дісталося те, на що вона заслужила, що з напрямку, який вона творить, збирає тільки оводі свого посіву і то з руки своїх власних, недавно ще власних, тонарішів зброї. Ми завжди твердили, що не тільки пропагувати ані похваляти актив терору, бо незалежно від всего іншого — насильства анархізують державу, отвираючи широко двері всяким іншим насильствам і безправствам. І ось само життя дало панам з „АБЦ“ гірку, болочу і драстичну науку, до чого веде анархізування публічного життя. Зачинається від терору проти Жидів, а кінчиться на боротьбі бомбами і бровінгами. Може „АБЦ“ дістало

тільки се, на що заслужило постійним вихвалюванням інших актив терору. Та тут іде не про „АБЦ“. Ті стріли, ті бомби і ті напади не діються на дикому острові, але в Польщі!... Поминаємо мовчанкою навіть ту прозиту кров 20 невинних людей. І застановляємося, на що й до яких завдань виховується та молоді, що її узброюється в револьвери, паліші, бомби — і випускається на мокру політичну роботу? Чи єдинителі народу, фахові патріоти, монополісти любови до батьківщини — застановилися над тим, що вживаючи молодих до таких робіт, вбивають в них все, що благородне, і тимсамим погрожують майбутності Польщі в безнадійну темряву, коли її мають творити вчерашні анонімі й неанонімі герої... Вчерашній день рішив, в чій молоді руки треба віддати Польщу. Треба вибрати між масою молодих людей праці, а терористичними групами бойовик. Шож вибираємо? Запал від ідеї чи запал від бомби?...“ (Так соціалістична преса спритно збиває капітал для свого табору при нагоді терористичних нападів з відомого боку).

ЗІЗД ДИКТАТОРІВ

Парижська преса.

Парижська преса підчеркує, що у промовах обидвох диктаторів нема ніяких нових моментів. Замітне тільки те, що промова канцлера Гітлера більше обережна ніж промова Муссоліні, який хотів прилюдно зв'язати Німеччину з Італією. З того ясно, що лучність Берліна з Римом більше позірна ніж дійсна, але воля обидвох до збройної боротьби висказана ясно. Тільки Гітлер іще вагається, а Муссоліні більше рішений посувати вперед.

Берлінський кореспондент „Пті Парізен“, якого в Німеччині вважають одним з найліпших знавців гітлерівської Німеччини, твердить, що італійсько-німецькі торжества відбулися „під знаком Марса“. Військова парада в Меклембургії та відвідини великих заведень Круппа, що виробляють зброю становили головну частину стрічі обох диктаторів. „Пті Парізен“ пише: „В червні с. р. Муссоліні приймав марш. Бльомберга в Не-

аполітанським заливі та показав йому морську силу нової Італії. А тепер Гітлер приймає Муссоліні на маневрах та в заведеннях Круппа, щоб вождь фашизму міг собі здати справу з можливостей, які повстали з подучення воєнної сили двох тоталістичних держав.“

Віденська преса.

„Тар“ підчеркує, що італійсько-німецька приязнь не має історичної підстави, отже се прояв хвилевий, чуттєвий. Урядова „Вінер Цайтунг“ пише, що берлінська зустріч скріпила вісь Рим—Берлін та що Гітлер виспався на своїм прапорі слово „мир“, хоче розвивати європейську проблему охороняючи західну культуру. Се програма дуже позитивна і лише численні отверті шляхи до ведення західно-європейської політики. „Н. Фр. Прессе“ зазначає, що в Берліні підчеркнуто готовість до мирної політики, що не повинно минути без відгому.

Відносини в урядництві

П. з. „Робучі волі при бюрках. Ошадности коштом людського здоров'я“, приніс „Век Новин“ в ч. 10.880 отсю статтю:

Від кількох літ вся господарка в урядах і державних підприємствах відбувається під знаком шораз то більших ошадностей. Почали від редуції персоналу й обниження платень працівників. Відтак вправді покинули редуцію персоналу в стислім значінні того слова, але дальше ріжні комісії — нормуючі, ошадностей і т. п. — щорічно зменшують чисельний стан працівників, зайнятих в поодиноких бюрках. Діється се шляхом ріжних перенесень, причому зменшення загального числа персоналу наступає через природний убуток (смерть і емеритура) та через засадниче непринимання нових сил. В сей спосіб створено такий стан, що працю, яку даніше виконувало нпр. 4 — 6 працівників, сьогодні мусить виконувати 2 — 3 працівники. Не було се зло, колиб рівнобіжно зі зменшуванням числа працівників, зайнятих в данім уряді, ішло в парі упрощення праці. Тимчасом праці не тільки не зменшено ані її не упрощено, але часто навіть ще більше її скомпліковано або й обтяжено працівників ріжними, менше або більше потрібними чинностями. Редукуючи нпр. політичний і канцелярійний персонал, обтяжується працівників, зайнятих на самостійних становищах, як також референтів, ріжними побічними чинностями, ріжними вказаними і т. д., що абсорбують їх сили до чинностей, які для властивих праць того працівника несуттєві. Се не виїмки. Майже кождий бюровий працівник мусить виконувати ріжні чинності, залежно від роду служби, менш або більш несуттєві для засадничої праці на данім становищі, мусить вести ріжні вкази і виконувати помічній й канцелярійній чинності — для яких передтим затрудиновано окремі сили. Всі ті побічні й додаткові заняття мусять виконувати з цілою докладністю, бо блуди і прогріхи в їх виконуванні з цілою строгістю слідять і карають. Представлений вище стан річей, тобто з одної сторони зменшування числа працівників, зайнятих в даному ресорті, а з другої сторони поширення обсягу виконуваних чинностей, викликав стан постійного перетяження працею персоналу. Бюровий працівник часто обтяжений працею, що її в нормальних урядових годинах не в силі виконати і наслідком того мусить виконувати її в годинах позаурядових — очевидно без додаткової винагороди! В сей спосіб стає він не вільним бюро, стає робучим волом, що тягне своє ярмо від рана до пізніх вечірних годин. Для нього нема ні дому, ні родини, ні особистих справ, бо не має коли зайнятися тими справами. При такій праці скоро наступає фізичне та духовне вичерпання, втрата сил й енергії. Кождий отже урядник з тугою й останками сил викидає пори відпустки. Але й пора відпусток — пора нових, додаткових обтяжень працею, нових перевтом! Бо в бюровій службі нема заступництва в повнім значінні того слова. Коли один урядник хорий або на відпустці, другий, побіч справ свого ресорту, обіймає в заступстві поладжування справ, що їх реферував неприязний товариш. З уваги на те, що той, що заступає — як вище представлено — і так перетяжений працею, проте силою konieczности і заступство обмежується до поладжування справ пильних, а решту справ менше пильних відкладається до повороту властивого референта. В сей спосіб після цілорічної виснажучої праці бюровий працівник в порі відпусток ще збільшує свою перевтому і вичерпання, щоб по 3 — 4 тижнемі відпочинку знов перемучуватися „відроблюванням“ залежностей, закн річне „нормальну“, перетяжуючу працю в годинах урядових і поза урядових! Чи в такому стані річей відпустка — відпочинок? Чи можна назвати відпочинком коротку перерву в надмірній, понад сили, праці, нераз по 12 і більше годин денно? Пару тижнів відпустки, попередженої збіжшеним перемученням, що після них безпосередньо наступає „відроблювання“ залежностей, не починається ніяк ні до відзискання повноти сил і енергії, — ні до відзискання духової рівновати і запалу до праці. Для справжнього відпочинку важне значіння має не тільки час тривання відпочинку, але також умовини праці, що попереджують і слідують після відпустки. Перш за все ті умовини праці повинні бути змінені. Відповідним розподілом праці та поділенням до неї відповідної кількості працівників треба усунути обтяження шкідливе для здоров'я урядників. Пора зірвати з невластиво примінюваною ошадністю політику, що нищить здоров'я і підтримує нерви працівників, як також впливає відомно на вислди самої праці.

Головна трудність Німців

Берлінський кореспондент одного французького щоденника пише про трудности живлення Німців у III-й їх державі і каже: „Трудности ті не до розв'язання. Німеччина має всего 29-мільонів гектарів управної землі, а її знавці кажуть, що треба й іще 16 мільонів га, щоб мати поживу для зростаючого населення, пашу для худоби і сирівці для нових промислів. Се вистарчить ствердити, щоб сказати, як тісно в Німеччині вляється справа хліба з дипломатичним наставленням і зброєнням її.“

Посилають сватів

„Українські Вісти“, орган „творчого націоналізму“ (ФНЄ), через свій неfortunний і справді, як назвала „Нова Зоря“, „скажений“ виступ проти „Скали“, як свідчать дописи і статті з кругів духовенства у „Н. Зорі“, стратили рештки симпатій і прихильності, що ними тішилися серед горстки незрячого т. зв. „високопатріотичного духовенства“.

Через невмісні і безосновні та необдумані напади на католицьку народню організацію, що виказала надсподівано велику життєздатність, „Українські Вісти“ відкрили шелем. Неоспориме право Церкви до закладання своїх католицьких організацій на народній ниві названо в „У. В.“ „відмежуванням від загального життя й утечею в вузький закуток Церкви“ („У. В.“ ч. 109 з 1937 р.). Сим виявили вони, що їх клич „релігія се народній скарб“, яким так залюбки пишуться — се пуста фраза без значіння. Отже не диво, що й тим священикам, які були приклонниками „Ф. Н. Є.“, отворилися очі й вони зачали покидати ту організацію і виступати проти її преси.

Та без участі і підмоги хочби малої частини духовенства годі обійтися й розвиватися. Тому „ФНЄ“ постановив вислати до українського духовенства свіжих сватів — і обдумав такий спосіб:

„Українські Вісти“ розіслали, як пишуть у 546 ч., „на деякі знані адреси“, себто просто кажучи до гр.-католицьких парохіальних 2 числа, а саме 545 і 546, з записками у тім посліднім — „стати передплатниками їх Видавництва“. Се справдішні зорганізовані „конкури“. Прегарна невіста се газета „Українські Вісти“ — її батько фірер „ФНЄ“ п. Д. Паліїв, її сват безіменний священик з Городенщини, її староста „співтворець“ ФНЄ о. М. Блозовський, її дружба п. М. Іванейко, а жених, що його хотять за всяку ціну злапати й опутати, се українське католицьке духовенство. У тих двох числах ролі всіх заінтересованих не зле розложені і не зле відіграні.

Перший виступає на сцену сват. Пише листа до Редакції „У. В.“, запрошується на свата, висказує як звичайно свої запити, клопоти, побоювання та сумніви. Значить, показує, як він дбає про „щасливе співжиття“ в будуччині.

Сприт і хитрість, дві прикмети доброго свата, передівсім коли ходить про висватання невісти, що має не одно „але“ та якої вади силоміць тиснуться кождо-

му до очей, пробиваються майже з кождою стрічкою листа. Добрий сват обов'язаний сказати всю правду, нічого не повинен затаїти, хочби яке воно було не миле і шкідливе. Та він повинен сказати все в такій формі, щоб згори все зле виправдати, опрокинути, приплескати і так захвалити, щоб наміченого жениха не лише не відстрашити, але приманити, здобути та опутати. І в тім безіменний священик з Городенщини показується добрим сватом. Найперше виказує потребу „політичної організації села“, її брак і „політичну порожнечу“ заповняти — каже — „сили ворожі нації“. Доказом українські села, опановані польськими людовцями. „Треба битися в груди — наша в тому вина“. Ся „гангрена кидається в першу чергу в ті села, де священик відсувається від праці“. Священик „не може усунутися від праці і замкнутися в церкві“... „І ось тут зачинаються клопоти священика“. Бо супроти того, що „село завоюють ліві партії, а священик не може йти з ними“, він мусить усунутися, „відходить на бік, обмежується виключно до церкви, бо не має що (?)! протиставити лівим партіям“...

І так той безіменний священик, не узявши праці священика в католицькій дусі і в католицьких організаціях за працю народню і дошільну, — доходить до висновку, що духовенство, щоб могло на народній ниві працювати, мусить конечно „до когось пристати“, мусить причіпитися до якоїсь політичної організації. Як добрий і ніби безітересовний сват вказує він духовенству на всі існуючі організації, що до них евентуально священики моглиби „пристати“.

Як „добрий на руку“ сват вчисляє усмотреному женихові всі невісти, але відразу згори кождій причіпить якусь латку, кождо осудить і уважає за невідповідну. Отже: Невідповідне „УНДО“, бо воно „ніколи не було організуючою силою“ і тепер, коли „самі Ундівці його відпекуються“, не можна взагалі навіть „думати про організування громадянства“ в його рамках.

УНО (Українська Народна Обнова)? Вонаж властиво не існує. Пішла на шлях парламентаризму, мала двох парламентарів, тай тих „Преосвящений Григорій відступив Ундові“...

„Залишається ФНЄ“. Се та прегарна невіста, що її взявся засватати

наш анонім і тому її величає та вихваляє. Пише: — „Я обізнаний з Вашою організацією. Подобається мені і ваша ідеологія“ (але чи Ви Отче її як слід знаєте і розумієте?) „й Ваші організаційні форми... Я не бачу іншої можливості, як організувати в селах дружини ФНЄ і в них збирати ідеалістичну молодь села“... (Може навіть по читальнях „Скали“?)...

Та безіменний священик, що захвалив так дуже „ФНЄ“, знає, що воно будь-що-будь в очах свідомих гр.-католицьких священиків скомпромітоване тим, що в його пресі хвалилося кальвінську секту й нападалося на „Скалу“. Знає, що ФНЄ має блуди, вади і то не-малі й всім впадаючі в очи та загально знані. А що добрий сват перед усмотреним женихом не сміє таїти тих блудів, але повинен сказати всю правду, тому й той анонімний священик як проворний сват звертає обережно і делікатно на них увагу і пише: „З одного боку маю симпатії до ФНЄ, навіть бачу його конечність, а з другого совість священика висуває різні сумніви... і переконуюсь, що вони є не лише у мене“... Тут вчисляє різні „але“ вихваленого ФНЄ. Та щоб їх згори ослабити і збити, додає: „совість священика висуває різні сумніви, можливо як наслідок боротьби веденої проти Вас. Напишу Вам про них отверто“ — і вчисляє їх аж у 7-ох точках. Кінчить словами як звичайно сват: „Вибайте за щирість, якщо Ваша воля — відповіджте мені на мої сумніви. А як не будете уважати за відповідне, не погніваюся“... Та певно, сват не гнівається.

На сцену вибігає невіста. Так у нас водиться, що сватана дівчина перед сватом мусить удавати, що вона засомровлена. — Так і Хв. Редакція „У. В.“ хоч на такого свата ждала-чекала, а може навіть сама собі його напитувала, але мусить удавати, що вона тим мило заскочена й уважає, що той лист „цікавий і знаменний“. І оком кокетки звертається ніби трохи завстиджена в сторону жениха, подає лист свата „до прилюдного відома“ під скромним заголовком „Лист священика“ у 545 ч. на другій сторінці. А при кінці заявляє, що „відповідь на цей лист появиться в завтрашнім числі“. Відповідь, як звичайно водиться, сам батько невісти, тут провідник ФНЄ Д. Паліїв, і член Політичної Колегії о. Михайло Блозовський. Про дружбу Іванейка і його важке слово не згадує, не знати, чи зі стиду, чи може він не прошений забрав голос і

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

II.

З прогульки в далеку історію вирвала мене поява на зеркалі води вузьенького човна, що його тут звуть душегубкою. Єдиним проявом життя на овіді була власне ся душегубка, що стрілою мчала по плесі ріки Струменя, полудневого допливу Пінні. Лодочка виразно брала напрям до київської пристані. Оком вираховую точку причалювання і йду назустріч.

Веслує парібок, ритмічно гойдаючись на боки. За ним сидить жінка з клунком на колінах. За хвилику в недалекій віддалі виринула ізза купини трошці друга душегубка з двома жінками. Я цікавий, що се за люди. Українці? Білорусини? Чи може й Москалі? Прецінь низ ріки Прип'яті се терен етнографічної осмози, терен взаємного просякання двох братніх націй: української й білоруської.

Зараз побачимо. Бо ось вже хударлявий хлопець звинно вискочив з лодки і вмовив її на міліні. Рівночасно з другою лодкою пронеслися слова:

— Васильку, Васильку! Поможі підтягнути лодку до берега.

Отже наш нарід! Своєрідні поліські типи, смагляві лица, вишивки на рукавцях. Витаю їх словами: Слава Ісусу Христу! Мовчать. Не вміють відповісти. Се слід російської неволі. Схизма методич-

но викорінювала сей чудовий „уніатський“, питомо український привіт. Тому в деяких околицях призабуто се Боже слово. Глядять на мене здивованими, підзорливими очима.

— Звідкиж ви, добрі людоньки? — питаю.

— З Пещиць. Недалечко звідси.

— Я зподальша. З Галичини. Як проживаєте в сих сторонах?

— От, пхаємо нашу бідоньку вперед, як можемо. Нема у нас гараздів. Земленьки замало, самі мочарі. В кого ще острова (наголос на а), котрих вода не сполікує, там і хліб родить. Просо як трость поросте, а жито вибуває мов той гай. Бідняк торгує, що вдасться. Погляньте но, що веземо на продаж: молоко у фляшках, околит соломі, віники. Будуть гроші! Бичка за них купимо, сей медівничка дітям привеземо...

— З чого сі віники?

— З рокити. Се дрібосенька, гнучка лоза, що поростає беріжки мочарів. Мягко таким віником замітати.

Десь зараз навинувся Жид і без огляду на сабаш допитував про рибу. Риби не мали. Тож селяни подалися з своїм маловартним товаром до міста, а я завернув у сторону пароплавів. На одному з них пробудилося (щойно пів восьмої рані!) життя. При березі стояли на якорі брудні пароплави з гордовитими іменами: Сокіл, Меркур, Ягелло, Леокадія,

Норвід. На покладі „Леокадії“ не морський, а хіба очеретний, плечистий „вовк“ з рижкою, щетинястою чуприною розплутує посторонки і зпідлоба поглядає на боки. Коло нього жилистий парубік замітає поміст. Знаючи дещо з корабельних звичаїв, кидаю в сторону матросів запит:

— Є між вами капітан корабля?

Парібок випустив віник з рук, випростувався і відповідає якимсь неозначеним діалектом:

— Се я, пожалуйста, капітан, Дмитро Шестюк...

— Хорошо, пане капітане. А не знаєте ви, чи не попливе котрий з отсих пароплавів долом рікою?

— Нині сполудня вибираємося нашою „Леокадією“ до Давидгородка. Ті кораблі щойно завтра рушать в дорогу, бо нині субота.

Отже миле відкриття. Сизокрилий Сокіл, скороногий Меркур, могутній Ягелло і поетичний Норвід... святкують сабаш з старозавітними!... Воно мабуть завсіди так було в історії. А властиво не знати як було за віщого Олега або за кн. Володимира. Однак се певне, що від 15 ст. аж по нинішні часи вся торгівля, промисл, рибоділля, вся експлуатація багатств Полісся завсіди була в руках Фенікійців півночі. І ніякі гетта, ні виймові закони, ні погроми не позбавили Жидів того їх нерву життя. Пінськ на-

на свою руку вишварив статтю: „ФНЄ й інтелігенція“. І справді в числі 546 на першому місці видніє товстим друком заголовок „Відповідь гр.-катол. священикові“, що уміщена на 2 сторони з підписом Дмитро Паліїв. Сьогодні по ній слідує на тій же стороні з докінченням на стор 7 відповідь о. М. Блозовського під шумним заголовком „Віра й Церква — й ФНЄ“. А на стороні 3 слово п. Іванейка під заголовком „ФНЄ й інтелігенція“. Оба ті числа найбільше заінтересована у сватанню Редакція „У. В.“ розсилає, як скромненько згадує, „на деякі знані адреси“, в дійсності до гр.-катол. парохіяльних урядів, т. є. українському католицькому духовенству, що до нього залицяється і його за всяку ціну радаб опутати.

Не звертаючи жовсім на це уваги і по перечитанню присланих на показ чисел кинувши їх до коша, якби в тій акції були заняті лише „безпосередньо заінтересовані“, т. є. Редакція „У. В.“, Провідник ФНЄ та його адютант. Їх голос для духовенства мало інтересний і без більшого впливу та значіння, бо звичайно це голос заінтересованих, що свій крам і марфу мусять захищувати, а всі хиби, браки і блуди мусять маскувати. Се річ знана. Для мене як католицького священика в тій справі важні лише ролі і виступ моїх собратів священиків і їх писання. І се дуже неміло вразило католицькі почування. До того ті писання можуть внести справді не мало баламутств, хаосу і замішання в ряди духовенства.

В листі безіменного священика з Городенщини дуже не мило вражає зовсім не намісці безпідставний наклеп на Єпископа — не можу зрозуміти, що за ціль була до тої акції вмішувати для католика взагалі а для катол. священика в особенности важне і дороге ім'я Єпископа. Чи тому лише, що у нас ознакою „правдивого патріота“ вражда до свого Єрарха?

Також не мило вражає католика висказ, що священик на селі супроти агресивності лівих мусить „обмежитися виключно до церкви, бо не має що протиставити лівим“. Чи справді? А Католицька Акція, а праця над католицьким освідомленням збаламучених вірних у католицькій народній установі „Скалі“! Чи се не надається якраз на те протиставлення? Та на жаль у понятті т. зв. „високопатріотичного духовенства“ се не народня праця, се — як поучають в органі ФНЄ — „тісний загумінок Цер-

кви“, се не патріотизм. Хто задурманий „гуррапатріотизмом“, той тихої, спокійної праці над двигненням народа з темноти і над його католицьким освідомленням — не узає за патріотизм. У понятті такого — патріот „мусить кричати! ревіти! Божевіллям засміятись. Бурею розлітись“ (гл. Янів, „У безвість“).

Справедливо признає згаданий священик, що годі священикові співпрацювати на народній ниві з лівими, — але таксамо повинен він знати, що нині проти Церкви йдуть не лише прихильники новітньої доктрини з ліва, т. є. комуністи і прочі ліві. Йдуть також визнавши другої новітньої доктрини, тої з права, т. є. визнавши націоналізму. І хоч та друга доктрина протилежна першій з правого боку, то вона також наскрізь матеріалістична і якраз тому для Церкви рівно небезпечна і Церквою як перша в своїй суті осуджена. А власне до тої доктрини тяжить і на ній базується „ФНЄ“. Тому дуже неміло вражіння у католика мусить викликати велике славословіє для „ФНЄ“, його преси й ідеології пера катол. священика, тимбільше, що не так давно якраз та преса своїм нетактовним нападом на католицьку народню установу „Скалу“ і її Основателя, одинокого правдивого Провідника всіх католиків і кат. священиків в дієцезії, відкрила шолом і доказала своє неприхильне відношення до Церкви.

Вкінці неміло вражає ще й те, що під таким „цікавим і знаменним“ листом нема підпису того „патріота священика“. Та ж лист сей кидає кепське світло на католицькі пересвідчення і погляди автора і ставляє над ними великий знак питання. Тому що автор не підписався, пляма та спадає на всіх священиків Городенщини. Особисто я їх всіх не знаю. Можливо, хоч сумніваюся, що є меж ними такі, що з поглядами і виступом автора погоджуються, але я переконаний, що коли такі є, то їх дуже мало. Велика більшість ані його поглядів ані його виступу проти Єпископа напевно не похвалює. Тому, що автор того листа представлений як „священик з Городенщини“, кинено пляму на всіх кондеканальних. Отже думаю, що проти сего повинні рішучо заперестувати всі свідомі гр. катол. священики Городенщини. В цілі опрокіння киненого на них підозріння повинні вони на руки свого Архієрея, невинно у листі напастованого, зложити збірну заяву, що ніхто з них не є автором того листа і що вони з тим ли-

стом не погоджуються. Заяву повинні підписати власноручно всі (розуміється, з виїмком автора) і переслати своєму Владиці, а відпис протесту оповістити в „Н. З.“. Лише таким чином вся відповідальність спаде на властивого автора, а може навіть виявиться, що такого межі священиками Городенщини — нема.

Щодо письма о. Блозовського то воно ще більше для католика несмачне, подекуди просто каригідне. З диву трудно вийти, що католицький священик сміє публично виступати з голошенням того рода поглядів і їх немов „авторитативно“ з трибуни преси пропагувати! Та к и й публічний виступ священика підлягає очевидно судови Духовних Властей. З тої причини я в аналізі того виступу не хочу вдаватися, по перше тому, щоб того болота занадто не розбавувати, а по друге тому, що якраз достав я „Нову Зорю“, котра на хаотичні виводи ненормального священика дає знамениту репліку. Отже ограничуюся коротко лише до пояснення 5-ої тези „ФНЄ“, що нею заслонюється і чваниться о. Автор. Говориться там: „релігію вважаємо скарбом нації“. Дуже се на око гарне і приманчине, якби не одно „але“. А саме це замало сказати „релігія скарб нації“, треба ще пам'ятати, що релігія се найперший і найсвятіший обов'язок чоловіка і людської збірноти себто нації. Релігія се не лиш засіб для добра одиниці й нації, як хоче націоналізм, се мета сама для себе, се не суб'єктивне почування, не щось відірване, абстрактне, се цілий комплекс правд і законів, засад і обов'язків, що їх приновлення в життя і совісне виконання приносить щастя одиниці і нації й тоді є для них скарбом. Релігія се абсолют — се остаточна мета, що вяже одиниці і народи своїми правдами та законами і запрягає до Божого ярма. Релігія як така се чинник вселюдський і понаднаціональний, а не лиш, як на основі „національного світогляду“ пише о. автор, „Церква і нація се два совершенні чинники, котрі взаємно собі допомагають... Совершенним чинником може бути лише релігія і рівнорядного з нею чинника нема. Чинник національний не лиш не є совершенним, не лиш не є рівнорядним з релігією, але він релігії підпорядкований. Релігія має право і власть і на него наложити Боже ярмо й уняти в свої рами, що їх „У. Вісти“ називають згрідливо „вузьким загумінком Церкви“, бо вони хотілиб, щоб було якраз навпаки. Релігія має свій, її Основателем Христом уложений устрій, уряд, Єрархію, що під впливом і за поміччю св. Духа чуває над нею, кермує нею, стереже її, а всі чинники людські, світські, навіть національні, обов'язані йому підчинитися і не сміють посягати за якоюнебудь компетенцією в Церкві, як сего бажавби собі перший Провідник „ФНЄ“, котрий у відповіді на лист священика з Городенщини пише виразно: „релігія є скарбом нації, то рівночасно говоримо, що протиставитисямемо тому, щоби хтонебудь, чи це світський, чи духовний чинник — руйнував (!) цей скарб“, або „ми далекі від того, щоби спинятися перед порогом Церковної організації і не порушувати ніяких справ, бо це м о в л я в (!) не наша компетенція!“ З сих висловів виходить ясно як на долоні, що „невинний“ націоналізм „ФНЄ“, про котрий думає о. Блозовський, що се не „квітка з Італії, чи Німеччини, але се плід нашої Голгофти“, від квітки з Німеччини не відбіг далеко, але таксамо посягає за тим, щоби стати понад релігією і її національному самозванчому проводови підчинити релігію разом з єрархами і духовенством... Закінчу коротко: хитрого свата українське католицьке духовенство відправляє з нічим, бо католикам не подорозі з ФНЄ. Ні з шумними й гордими поглядами провідника ФНЄ, ні з хаотичними поглядами старости, що заносять ересю, католицьке духовенство ніколи не погодиться.

Гр.-католицький священик.

скрізь жидівське місто. Надивився я на сю східну жидову в Пінську в торговий день. Що за типи! В чорних характеристичних кашкетах на головах, з бородами різного цвіту: з чорними, білими, сірими, жовтими, рудими, кривавими сновидають між вихудлими Поліщуками як мухи під дощ... Торгівля їх неподільна домена. Всюди закладувані польські „Кулка“ і кооперативи „Сноп“ чи „Сполем“ не мають на разі ніяких виглядів розвою, бо не видержують конкуренції з жидівською торгівлею. А се тому, що населення, як мовляв ген. Галіца, „польські Поліщуки“, не довіряють їм, а по друге — жидівські гуртівні відступають кооперативам товар в далеко вищій ціні ніж своїм склепарям.

Попрошено мене на поклад парохода. Навязалася між нами розмова. „Капітана“ я вже пізнав, стоячи на березі коло корабля. Запитую другого матроса, який щось джолобав коло керми:

— А ви хто такий?

— Стернік!

— Ей, — кажу — вас колись інакше називали.

— Так, давніше називали мене „рульовий“.

З сего переіменування пізнав я, що форми „культури“ дуже змінливі... Ще поговорив я з машиністом і кочергачем (з львівська — паляч). Коли я вкінці обділив матросів папіросками („Со-

колами“), то тим зеднав собі повну прихильність тих річних „вовків“, яких життя помаленьки завмирає в маляричних опарах поліських болот. Навипередки служили вони мені всякими інформаціями й показали кожний кутік тої водної паки, що мала 23 метри довготи і називалася „Леокадія“. Пароплав був порушуваний мотором Дісля, в яким палено вільховим деревом. До помосту був прикріплений і досить поємний самовар. Показалося, що се дуже пожиточна видумка на водах Полісся. Однак я був немало здивований, коли впроваджено мене до пасажирської каютки. Я побачив чистесеньку кабіну з мягкими плюшовими лавками... Її так урядили власники корабля очевидно під натиском річного заряду, який рахується з запрошуваними на Полісся заграничними туристами і дбає про їх бодай сякі-такі вигоди.

Після таких оглядин рішився я поручити своє цінне здоров'ячко пароплавові „Леокадія“, який мав мене повезти з яких 140 км. в невідомі мені нетри Полісся ріками: Піною, Прип'ятю й Горинем. Сказано „рішився“. Бо хоч поліські води і болота — не море, то однак і тут не трудно про якусь неприємну придибашку. Так нпр. вище згаданий найбільший річний корабель „Норв'ід“ потонув недавно на Прип'яті на глибині 16-тьох метрів.

К. П.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Про східні обряди католицької Церкви

Strangers within our gates. A Brief Study of the Various Rites of the Catholic Church. By the Rev. Leo I. Sembratovich Detroit, Michigan [1936]. м. 8°, 46+(2) стор.

Перед нами невеличка книжечка о. Л. Сембратовича, пароха греко-католическої церкви св. Йоана Хрестителя в Детройті стейту Мічиген у ЗДПА. Книжечка, як бачимо з підзаголовка, „коротка студія про різні обряди католическої Церкви“, а радше — про східні католицькі обряди. Призначена вона для чужинців латинського обряду й має на меті поінформувати їх про східні обряди католическої Церкви і тим самим навчити латинників шанувати східні обряди як рівноцінні з західними. Ціль гарна й важна. Про вагу такої інформації свідчить передмова, яку написав Єпископ Детройту, Михайл Дж. Геллегер (Gallagher). В ній високий достойник американської Церкви з відкликом до слів Св. Отця Пія XI заохочує вірних лат. обряду пізнавати східні обряди, щоби шляхом взаємного пізнання та зближення довести до того, щоб було одно стадо й один Пастир. Зі вступної подяки о. Сембратовича знаємо, що Еп. Геллегер се прихильник українців і щиро нами цікавиться.

Сама книжечка складається з трьох частин і закінчення. В першій частині („Що значить бути католиком“) ¹⁾ о. Сембратович розправляє з хибними поняттями, що ніби-то бути католиком значить ходити в неділі й свята до церкви (се роблять і єретики), чи постити в назначені часи, чи врешті часто хреститися й мати культ для Преосв. Богородиці (мають і православні). Цього мало; до того, щоб бути правдивим католиком, треба: 1) визнавати віру, якої вчив Ісус Христос, 2) признавати установлених Ним сім св. Тайн — не більше й не менше та 3) признавати за видимого Голову Церкви римського Єпископа, Папу. Інші справи важні й конечні, але ці три мусять виступати в кожного, хто належить до католическої Церкви. Та в Церкві панує велика різноманітність. Хоч усі католики мають одну й ту саму віру, то різняться обрядом, себто зовнішнім виявом своєї віри. Ісус Христос і Апостоли лишили лише найважливіші, суттєві частини обряду, — які й залишилися однаковими в усіх обрядах; зате викінчувано обряд у поодиноких національних Церквах чи Патріархатах окремо, складано окремі закони, окремі богослуження й т. д. Вселенська Церква толерує різницю обрядів так довго, як довго не закрадається до них (свідомо або ні) щось незгідне з її наукою. Таким способом первісні обряди дають свідчення католицької віри всіх християн — і шойно пізніше введено відхилення.

Отже первісно не панував один обряд. Навіть на Заході, більше одноцілним під сим оглядом, є чотири обряди: римський (латинський), амвросіянський, галліканський і мозарабський. „В зв'язку з цим“, пише о. Сембратович, „найцікавіше буде зазначити, що тепер нам славно пануючий Архієрей, Папа Пія XI, належить до амвросіянського обряду. Він був охрещений згідно з тим обрядом. Він став Архієпископом Медіоляну, що є амвросіянською дієцезією. Св. Отець дотепер зберігає приватно сей свій обряд. Він перший амвросіянський прелат, вибраний на становище Папи“ (с. 13).

Східні обряди діляться на 5 груп. ²⁾ Се є: 1) Олександрівська: Копти й Етіопи; 2) Антіохійська або Сирійська: Малаянкарези й чисті Сирійці; 3) Вірмени;

4) Візантійці або Греки (=гр.-католический обряд): Болгари, Георгійці (Грузини), Греки або Єлліни, Італіо-Греки або Альбанці, Югослав'яни, Мадяри й Карпатські Русини (=Закарп. Українці), Мельхіти, Ромуни, Москалі (в автора „Russians“) — й Українці; 5) Халдейці або Сиро-Халдейці. В тих обрядах панують також різні літургічні мови, колись (або й досі) живі, або тепер мертві. Як бачимо, св. Церква — се „Царина, окружена різноманітністю“ (Пс. 44, 10), як пише в передмові Преосв. Геллегер.

В другій частині („Сімнадцять східних католицьких обрядів“) о. автор дає статистичний і частинно історичний огляд окремих, вище вичислених східних обрядів, за латинською азбукою (тому в українській передачі воно виглядає трохи ніяково — але задержуємо такі порядки о. автора). Ось які дані про них в сій книжечці:

Олександрійці:

Копти: Се невелика група єгипетських християн. Мають свого Патріярха, званого як Патріярх Олександрії коптійської, й двох єпископів-суфраганів, і около 25.000 вірних.

Етіопи: Теж невелика група, ок. 25.000 вірних, що сильно збільшується через навернення в Абіссинії. Мають свого єпископа, виовченого в Римі в 1930 р. Крім того є ще їх колонія в Єрусалимі. Обряд походить від коптійського, з деякими юдаїстичними формами.

Антіохійці:

Малаянкарези: Живуть на малайській бережжів Передньої Індії (півд.-зах.). 1930 р. два якобітські єпископи з кількома тисячами вірних вернулися до св. Єдності.

Мароніти: Живуть головню в Ливані й на Сирійській бережжів, але крім того в Єгипті, на Кипрі й у Палестині, а також в Америці й Австралії. Число їх виносить около пів мільона. Патріярх Маронітів, що резидує в Берлі в Ливані, має підчинених сімох Архієпископів і двох єпископів. Мароніти виводять своє ім'я від св. Марона, монаха з IV ст., й твердять, що вони від початку й досі були й є вірними католиками Церкви.

Чисті (властиві) Сирійці: Живуть у Мезопотамії й Сирії, в числі ок. 70.000. Мають Патріярха з титулом антіохійського (тепер Його Блаженство Ігнатій Гавріїл Таппуні, Кардинал імен. у грудні 1935 р.), ³⁾ й шістьох Архієпископів і чотирьох єпископів.

Вірмени:

З'єдналися з католическою Церквою знову в XII столітті. Живуть у Вірменії й у Сирії, а в XVI і XVII ст. виємігрували з краю до Галичини й Буковини. Число їх виносить поверх 100.000. На чолі Церкви вір.-католическої стоїть Патріярх Кілікії, з осідком у Бейруті; йому підчинені чотири Архієпископи й чотирнадцять Єпископів. У Львові резидує теж вірм. Ар-

³⁾ При сій нагоді о. Сембратович пригадує інших Кардиналів сх. обрядів: Митроп. київ. Ізидора (XV ст.), Митр. гал. Мих. Левницького (імен. 1856), Патр. вірмен. Гассовна (імен. 1870 р.) й Митр. гал. Сильв. Сембратовича (імен. 1894 р.). — Т. К. — о. Л. Сембратович промовчує трьох східних кардиналів з XI—XII ст., а саме Ніля, Ісаака й Макарія Комненів, усіх ЧСВВ, що про них пишуть деякі давні автори. Промовчує також іншого східного кардинала — славного Висаріона ЧСВВ († 1472), нікейського архієпископа й учасника на Флорентійській Соборі. На кардинала назначив його папа Євген IV 1439 р. Щодо вірменського католицького патріярха Антона Гассуна, на кардинала іменував його папа Лев XIII не 1870, але 1880 р. Вмер він 1884 р. в Римі. Також галицького митрополита С. Сембратовича іменував папа Лев XIII не 1894, але 1895 р. — о. Р. Лукань ЧСВВ.

хієпископ. Літургічна мова в усіх старо-вірменська.

Візантійці ⁴⁾ або греко-католики:

Болгари: Унійний рух почався в 1860 р., але Москва зуміла його спинити. Все таки досі є ок. 30.000 Болгарів-католиків. Управляють ними два Апостольські Вікарії.

Георгійці (Грузини): Мала група, майже цілком винищена московськими переслідуваннями.

Чисті (властиві) Греки або Єлліни: Їх є ок. 3.000 й мають свого Єпископа в Афинах. Їх тяжко переслідують схизматичські Греки.

Італіо-Греки: Живуть у числі ок. 100.000 в півд. Італії й Сицилії, скріплені втікачами-християнами з Альбанії, що втекли перед магометанами. 20.000 їх живе в Америці. В 1919 р. установлено їм єписк. столицю в Лунгро в Каліфорнії, а деякі підлягають юрисдикції латинських Єпископів.

Югослав'яни: В 1611 р. невелика частина боснійських і кроатських Сербів прийняла Уній. Вони мають свого Єпископа, Преосв. Діонізія Нйраді. Їх число ок. 50.000. Літургічна мова церковно-словянська.

Мельхіти: Живуть у Сирії в числі ок. 200.000, а в З. Д. П. А. є їх около 25.000. Остали вірними Церкві й не пристали до монофізитів, але пізніше попали в схизму й шойно в XVIII ст. вернулися назад до Церкви. На чолі їх Церкви стоїть Патріярх, що має титул „Патріярха Антіохії, Олександрії й Єрусалиму й цілого Сходу“; підлягає йому п'ять Митрополитів і сім Єпископів. Літургічна мова в них арабська.

Ромуни: Число Ромунів-католиків сх. обряду виносить півтора мільона, живуть головню в Семигороді. Єрархію становлять Митрополит і чотири Єпископи. Літургічна мова румунська.

Москалі: Навернення почалися в 1905 р., 1917 р. установлено Єрархію під проводом Екзарха Леоніда Федорова († 1935). В 1923 р. більшовики замкнули церкви, а духовенство заслали на Соловки. Нині є два єпископи того обряду (один у Харбіні).

Карпатські Русини ⁴⁾ й Мадяри: Карп. Русини, властиво Українці, числять пів мільона вірних. Мають тепер одного Єпископа в Мароші. Крім того в Америці живе їх чверть мільона й мають свого Єпископа, Преосв. Василя Такача (резидує в Гомстиді ⁵⁾ Па). Літургічна мова церковно-слов.-змарізована Слов'яни гр. обр. становлять окрему дієцезію Гайдудорог; їх число около 50.000, літ. мова мадярська, лише слова освячення церковно-слов. або грецькі.

Українці: Се найчисленніша група усіх сх. Церков. Число вірних досягає шістьох мільонів. Живуть головню в Галичині, як також у ЧСР, Мадярщині, Румунії й різних краях Америки. ⁶⁾ В Галичині мають Митрополита і двох Єпископів-Ординаріїв (та одного Апост. Адміністратора — Ред.), а також у З. Д. П. А. й у Канаді двох Єпископів-Ординаріїв. В обряді прийняли дещо з Заходу. Літургічна мова церковно-словянська.

Халдейці:

Халдейці походять від несторіян, що в XVI ст. вернулися до св. Єдності. Живуть головню в Мезопотамії й у Персії й мають 71.000 вірних. На чолі стоїть Патріярх Вавилону, що резидує в Мосулі, йому підлягають чотири Архієпископи й одинадцять Єпископів. Нещодавно навернулося знову багато несторіян з трьома Єпископами. Літургічна мова арамейська.

¹⁾ What does it mean to be a catholic? с. 7—13.

²⁾ О. Сембратович подає звичайний поділ за кн.: „Statistica con cenni storici della Gerarchia e dei Fedeli di rito orientale“, Рим, 1932.

⁴⁾ Термінологія автора. Т. К.

⁵⁾ Homestead, коло Пітсбурга.

⁶⁾ Автор розказує про прийняття християнства Українцями, історичні дані про Уній й т. д.

При кінці розділу о. автор згадує ще малябрійських християн, відмінних обрядом від вище згаданих малякарезів. Число вірних їх обряду виносить 532.000 душ. Літургічна мова в мал. обряді сирійська, хоч говорять по маляйськи.

В третім розділі („Характеристика византийського або грецького обряду“) ³⁾ обговорено справу календаря, церк. архітектури, літург. вбору, св. Літургію й ін. важні для нашого обряду справи. Се все річи в нас добре знані, а інформуючі чужинців, тому їх тут ширше не обговорюємо. Врешті слідує закінчення (с. 45—46), що підносить значіння й гідність сх. обрядів. Отець автор цитує тут м. ін. слова Папи Льва XIII:

„Хто з латинських місіонарів, монах чи світський, чи то через пораду, чи через вплив буде намовляти східного християнина до прийняття латинського обряду, стягне на себе ipso facto суспензу а Divinis і всі інші кари, що загрожують у конституції „Demandatum“ (с. 46).

Чи завжди придержуються латиняни сього припису? Про се свідчить дійсність...

Як бачимо, книжечка ся цінна й потрібна. Прикрашує її кілька ілюстрацій.

Т. К.

³⁾ Characteristica of the byzantine or. greck rite. Ст. 25—44.

Нові видання

о. д-р Й. Скрутень ЧСВВ, **Справжня причина Рутськівських торжеств.** Львів, 1937. 8°, 5.

о. Р. Лукань, ЧСВВ, **3 сьогорічних торжеств у честь митрополита Рутського.** Львів 1937. 8°, 6. — Тут описані Рутськівські торжества в Улашківцях, Відні, Римі, Львові й Перемишлі.

о. Роман Лукань, ЧСВВ, **Перші українські Марійські Дружини.** Львів 1937. 8°, 5.

Теоділь Коструба, **Пресвята Богородиця Цариця України.** У 900-ліття віддання в її високу опіку українського народу князем Ярославом Мудрим. Львів 1937. Мала 8°, 36. Накладом Марійського Т-ва Молоді. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Ціна 20 гр. — Автор оповідає про величавий культ Божої Матері в українському народі від найдавніших часів аж досьогодні, а саме в княжих часах, далі в добі козацькій, підчас Гетьманщини й після неї аж до наших часів. Окремий розділ говорить нам про наші Марійські Дружини від часів митрополита Рутського, засновувані в василіянських школах. Книжечку закінчує список важнішої літератури про культ Пресв. Богородиці. Цю брошуру повинні всі прочитати й поширити її всюди передовсім в цьому ювілейному році, коли святкуємо 900-ліття проголошення Преч. Діви Марії Царицею Руси-України.

Календарець „Нашого Приятеля“ на 1938 рік. XVII. Львів 1937. 32°, 48. Накладом „Нашого Приятеля“. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Ціна 10 гр.

Календарець „Ідея“ на рік 1938. XVI. Львів 1937. 32°, 26. Накладом Марійського Т-ва Молоді. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Ціна 5 гр.

Памятка з відпусту в Ярославі, видана в 900-ліття проголошення Матері Божої Царицею України. 1037—1937. Ярослав 1937. Ст. 40. Формат: 145×120 мм.

Український Інвалід. Загальний Календар для українського народу на рік 1937. Третій рік. Накладом Українського Товариства Допомоги Інвалідам, ст. 144 + 8 нпг., форм. 28×20. — Видання старане. Оцінку подамо окремо.

Географія українських і сумежних земель. Під загальною редакцією доц. др. В. Кубійовича при співпраці: проф. др. І. Зілинського, мгр. Е. Жарського, др. Єндика, проф. інж. В. Іваниса, др. І. Крип'якевича, М. Кулицького, проф. М. Мельника, проф. С. Пашкевича, др. І. Полянського, мгр. Теслі, др. І. Федева, проф. В. Чередієва, проф. В. Щербаківського. Твір

появиться в двох томах (около 900 сторін), великого енциклопедійного формату (24×16 см.), на гарному ілюстраційному папері в виданні „Українського Видавничого Інституту“ у Львові. Твір буде прикрашений великою кількістю мап, діаграм та ілюстрацій. Перший том Географії українських і сумежних земель обійматиме: 8 зшитків по 64 ст. разом 512 сторін, около 150 чорних і 6 кольорових мап, около 100 діаграм, около 200 ілюстрацій. Зміст першого тому: Вступ. I. Доц. др. В. Кубійович: Положення, територія й ґрунти українських земель. II. Др. Ю. Полянський: Геолягія. III. Проф. С. Пашкевич: Морфологічні краєвиди. 1. Краєвиди України. 2. Поледняковий краєвид. 3. Ерозійно-яровий краєвид. 4. Прибережний краєвид. IV. Проф. В. Чередієв: Ґрунти. V. Мгр. І. Тесля: Підсоння. VI. Мгр. І. Тесля: Ріки й озера. VII. Др. І. Федів: Чорне й Озівське Море. VIII. Проф. М. Мельник: Рістня. Мгр. Жарський: Звірята. IX. Др. І. Крип'якевич: Історія заселення українських земель. X. Доц. др. В. Кубійович: Розміщення людности. XI. Доц. др. В. Кубійович: Рух людности. 1. Природний рух людности. 2. Мандрівки на схід українських земель. 3. Мандрівки на зах. українських земель. 4. Зміни в стані людности за останніх 40 літ. XII. Доц. др. В. Кубійович: Національні відносини. 1. Джерела до пізнання національних відносин. 2. Національні відносини на наших землях. 3. Чужі національності. 4. Еволюція національних відносин. 5. Українці за межами суцільної території і Українці в світі. XIII. Прикмети української людности. 1. Др. Р. Єндик: Антропология. 2. Проф. др. І. Зілинський: Географія української мови. 3. Проф. В. Щербаківський: Духові прикмети Українців. XIV. Доц. др. В. Кубійович — М. Кулицький: Оселі. 1. Сільські й міські оселі. 2. Положення оселі. 3. Форма оселі. 4. Будівництво. 5. Міста. XV. Доц. др. В. Кубійович: Сільське господарство. XVI. Доц. др. В. Кубійович: Географія лісу. XVII. Проф. інж. В. Іванис: Гірництво й промисл. 1. Загальні завваги. 2. Гірнична промисловість. 3. Обробна промисловість. 4. Доморобна (кустарна) промисловість. XVIII. Доц. др. В. Кубійович: Географія транспорту. XIX. Доц. др. В. Кубійович: Торгівля. Твір появлятися буде зшитками почавши від осені 1937 р., а закінчений буде літом 1938 р. Другий том подаватиме суцільні описи поодиноких областей нашої Батьківщини (пр. Поділля, Карпати, Лемківщина, Кубанщина). Обіймати буде около 6 зшитків, т. є. около 400 сторін. Ціна його і умови передплати будуть тотожні як — за I-ий том. Передплати на другий том покищо не приймається! Умови передплати на перший том. I. В краю. 1. Твір набути можна за готівку, або на рати. 2. Ціна за перший том, враз з портом: а) за готівку: 22 зл. за зброшурований том (у зшитках), 25 зл. в полотноїній оправі з золотим витиском, 27 зл. в півшкіряній оправі з золотим витиском. Готівка платна найдалше до місяця після замовлення. б) На рати: 24 зл. за зброшурований том (у зшитках), 27 зл. в полотноїній оправі з золотим витиском, 29 зл. в півшкіряній оправі з золотим витиском. Твір сплачувати можна щомісячними ратами найменше по 3 зл. 3. Твір доставляється по вирівнанню всієї належитости. 4. Ціни за саму окладнюку без оправі; полотноїну з золотим витиском 3 зл., півшкіряну 5 зл. Передплатники Атласу одержують 10 проц. знижки від усіх поданих цін. II. Для заграниці обов'язують ті самі ціни, перелічені на чужу валюту з дочисленням коштів пересилки. Подані в цьому проспекті ціни обов'язують тільки до грудня 1937 р., після того речинця ціни на перший том будуть значно підвищені. Замовлення слати: Український Видавничий Інститут, Львів, Личаківська 4. Тел. 266-07. Гроші посилати: розрахунковим переказом ч. 259 з допискою „На Географію“. — До того Видавництва можна мати довіря, бо воно видало прекрасний атлас українських земель.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ДВОДНЕВНЕ ЗАСІДАННЯ Української Парляментарної Репрезентації відбулося у Львові 23 і 24 вересня с. р. На ньому розглянено положення українського народу в Польщі та запротестовано проти антиукраїнської нагінки з польського боку. З того приводу польська преса пише, що „Українці поденлі ренкавіце“.

„КОНТРАТАК“, незалежний орган жидівської молоді, приніс цікаву статтю дра Блявштайна п. з. „Вигляди українсько-жидівського порозуміння“. Зміст її подамо в найближчій числі.

В ХОЛМІ закінчився процес проти 29 обвинувачених, членів КПЗУ (Комуністичної Партії Західної України). 4 головних обвинувачених засудили по 10 літ вязниці кожного, 8 інших по 8 літ, 6 по 6 літ, 3 по 4 роки, 2 по 2 роки, 3 обвинувачених засудили по 2 роки з припиненням кари, двох звільнено зовсім, одного віддано до дому поправи.

КЕЛЕЦКИЙ ОКРУЖНИЙ СУД видав присуд на учасників кривавих заворушень у Рацлавіцах: два підсудні дістали по роковій вязниці, два по 8 місяців, вісімнадцять по 6 місяців, 33-ох увільнено.

ПОСОЛЬСТВА ПОЛЬСЬКЕ І ЯПОНСЬКЕ в Токію і в Варшаві піднесено до степеня амбасад. Польським амбасадором в Токію іменовано Тадея Ромера.

МОСКОВСКИЙ УРЯД призначив 1,200.000 рублів на будову вязниць в Києві та Харкові. Вони належатимуть до найбільших карних заведень СССР.

В БАТУМІ ведеться процес проти 11 членів „контрреволюційної, повстанчої й диверсійно-шкідницької організації“. Акт обвинувачення каже, що та організація змагала до відірвання Аджарської республіки від СССР. Словом, нема такої області, яка по свідоцтвам червоної влади не хотілаб відорватися від неї.

БОГОМОЛОВ, совітський амбасадор в Китаю, виїхав несподівано в Москву, правдоподібно в цілі прискіпшення до-помоги Китайцям.

ОСТАННЬОГО ДНЯ свого побуту в Берліні Муссоліні разом з Гітлером приймав дефіляду військ від год. 11 до 1, потому був на сніданні у канцлера Гітлера й о год. 3.43 по пол. опустив Берлін тим самим поїздом, що ним приїхав з Італії. На двірці відпровадив його сам канцлер Гітлер.

В **ОРГАНІ ФРАНЦУЗЬКИХ РАДИКАЛІВ** „Ер Нувель“ появилася стаття його начального редактора Габоріо. Він пише про конечність наближення радикалів до католицьких кругів і про те, що треба вже „погребати антиклерикалізм“.

НЕВІДОМІ СПРАВНИКИ намагалися виконати замах на ген. Претеля, члена найвищої французької військової ради. Вони підложили під двері його помешкання бомбу, яка не вибухла.

„**ЛЕ ЖУР**“ пише, що російського ген. Міллера наказав схопити ковенський центр Комінтерну.

БЕЛЬГІЮ вибрали на члена ради Союзу Народів 47 голосами на 52 голосуючих.

ГОЛЯНДСКИЙ УРЯД предложив парламентові законопроект, що передбачує продовження часу військової служби з 5 і пів на 11 місяців.

АНГЛІЯ згодилася на продажу Китаєві більшої кількості військових літаків і на обслуговування їх англійськими летунами.

ВІЙСЬКА ГЕН. ФРАНКА прорвали астурийський фронт і йдуть вперед.

В **АНГОРІ**, столиці Туреччини, відбувається конференція генераль. штабів держав балканської антанті, Туреччини, Греції, Югославії й Румунії.

З **ТОКІЯ** звідомляють, що СССР отворив Китаєві кредит у висоті 100 міль. рублів на закупню муніції, літаків і повзів. Рівночасно з транспортами військового матеріалу мають прибути до Китаю також совітські військові спеціалісти.

ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ бомбардують щодня Кантон і Нанкін.

П. Т. ПЕРЕДПЛАТНИКАМ „НОВОЇ ЗОРІ“ ДО ЛАСКАВОГО ВІДОМА!

Старі чеки (складанки) П. К. Ощадности, ч. 405.867 вже неважкі. Хто пішле ними передплату на „Нову Зорю“ одержить гроші назад, бо такого числа „Нова Зоря“ вже не має. Нові чеки (складанки) П. К. О. на „Нову Зорю“ мають число 505.796 і лиш ними просимо присилати гроші. Їх висилаємо всім нашим П. Т. Передплатникам з отсим числом „Нової Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НОВИНКИ

Нашу оцінку статті о. М. Блозовського ми перервали, щоб зробити місце для цікавої й дуже образової статті з краю п. з. „Посилають сватів“. А зробили ми се тим радше, що ВП. Автор надісланої статті гарно виручив нас з наświetлення деяких справ, до наświetлення яких з природи річи більше надається перо священика ніж світського чоловіка.

В Тернополі вибудують незабаром летунський майдан.

В Хирові й Посаді Хирівській перевела поліція ревізії й арештування. Арештували: Івана Пертака, Ярослава Копея, Івана Цебенка, Володимира Гулика, Івана й Миколу Мацуських і Михайла Савчака. Всіх арештованих відставили до слідчої вязниці в Самборі. Рівночасно поліція перевела ревізію в читальні „Прогресу“ і в кружках „Рідної Школи“ в Посаді Хирівській та в Хирові й забрала з них товариств усі книги протоколів, касові, бібліотечні, списи членів й інше.

В Трофанівці, Балицях і Бучачках, коломийського повіту, перевела поліція 26 ревізій у осіб, на яких паде підозріння, що брали участь в останніх кривавих нападах, що покінчилися декуди смертю. Ревізії викрили зброю, набої і предмети, що походять з крадіж.

В Тухлі у Скільщині мають побудувати римо-католицьку каплицю і дошкілля. Повстав організаційний комітет, що фінансує справу.

У Фірлееві в рогатинському повіті посвятили новозбудований дім „Кулка Рольнічого“. На посвяченні був присутній староста др Янецкий, який виголосив промову.

В Худівцях, борщівського повіту, невідомі бандити вломилися до церкви і вкрали позолочену чашу, ризи й літургичні прибори. Шкода виносить около 1.400 зл.

В Бояницях повіт Сокаль посвятили новий римо-католицький „косцюлок“. На його будову жертвувала головню власниця двора М. Зибек-Плятерова.

Перед судом у Сяноці станув б. податковий поборець Михайло Бліхарчик, якому закидають організування грабіжницького нападу. Бліхарчика засуджено на 18 міс. вязниці.

За спроневерення 50.000 зл. з судової каси засуджено в Познані судового касієра Маріяна Радловського на 6 літ вязниці.

В Ряшеві оснували Християнську Безвідсоткову Касу, що обійматиме своєю діяльністю цілий ряшівський повіт.

Акція доживлювання дітей пічнеться с. р. в жовтні та буде тривати аж до квітня 1938 р. В тому часі наладнають 10.000 шкільних кухонь.

Гумор. — В Америці. — В нас, в Нью-Йорку, хвалиться Американець, в оркестрі філгармонії є така велика труба, що аби нею грати, треба аж 5 людей. — Неможливо, дивуються слухачі. — Так, так. Два тримають трубу, два дують в отвір... — А пятий? — Пятий, відчитує ноти.

В краківській шкільній окрузі, що обіймає воевідства краківське й келецьке, ходить до вселюдних шкіл 800.000 дітей. 50.000 дітей у шкільному віці не побирає ніякої науки, головню з причини браку приміщення.

Почтові влади в Польщі видали розпорядок у справі грошових переказів до Данціга. Від надавців будуть вимагати дозволу девізової комісії.

Мін-во земельних справ розглядає проект осушення теренів між ріками Стоходом і Стиром в повітах пінському й частинно ковельському. Беруть під увагу понад 200.000 гектарів землі.

Сірниковий монопол розпочав продукцію і гуртову продажу запальничок. В подрібній продажі ціна одної запальнички виносить 4 зл.

На медичні факультети університетів Польщі вплинуло с. р. надзвичайно багато подань. На одно вільне місце припадало 6 кандидатів.

В цілій Польщі занотовано в другому кварталі с. р. 120.599 випадків крадіж, в тім самім часі м. року 134.191. Найбільше число крадіж припадає на львівське воевідство, де їх зареєстровано 12.972, себто більше ніж 10%.

У Берні (Чехословаччина) підчас великих автомобільних перегонів віхало перегонове авто на публику, що стояла вздовж перегонного шляху. 3 особи погибли на місці, 7 осіб тяжко ранених.

Грецький поет Дімітріу перекладає вибрані вірші українського поета Тичини.

В Севілі в присутності ген. Кейпо де Ляно відкрито виставу вірців і останків творів церковного і світського мистецтва, знищених червоними.

Світову виставу в Парижі відвідало минулої неділі 442.500 осіб. Досі відвідало її 20 мільонів осіб.

Англійський гідроплан „Камбрія“ перелетів Атлантийський океан в 10 год. 33 мінутах.

Гумор. — Образа урядника в службі. — Якийсь пан підходить до автомату, що продає білети на головнім двірці, кидає 30 сот. і тягне за ручку. Ніщо. Тягне ще раз, тисне на гудзик, бе п'ястком. Безуспішно. Впадає в лють і кричить: То скандал, як функціонують ті автомати! — Прошу числитися зі словами, відзивається з боку контролор, бо можуть вас потягнути до відповідальности за образу урядника!

БРАВНІНГ „PIORUN“

точно н/о рисунку з безпечником!

Сензаційна новість 1937!! Бельгійський факсон! Тип 6-ти м/м! Репетується перед кожним стрілом й автоматично викидає луски! Ошоломлюючий гук! Ідеальна оборона перед нападом! Виконання люксусове; дуло гарно окисдоване, ручка вкрита лискучим бакелітом! Вага 250 гр., довж. 10 см., шир. 7 см. Фабрична гарантія на 5 років! Ціна тільки зол. 6.95. 2 штуки зол. 13.50. Сотка набоїв сист. „Фльоберт“ зол. 3.65. Платиться при відборі. Адреса: Przedst. „PERFECT-WATCH“, WYDZ. 64 WARSZAWA 1. ul. Mariańska 11—1. ЗАВВАГА: Бережіться дешевої танди, поручуваної покутними продавцями! Домагайтеся скрізь у крамницях тільки автоматів „Піорун“ з безпечником!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† о. Петро Шанковський, гр.-католик, парох Копичинець, совітник епп. Консистоїї, помер 25. IX. 1937 у 86 р. життя і 55 священства.

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.29, дол. канадійські 5.29, німецька марка 1.34 — 1.38, фр. франки 18.16, шв. франки 121.20 — 120.00, фунти стерлінги 26.33 — 26.16, австр. шілінги 98.00—96.50, чеські корони 18.50 — 17.80, ліри 23.50 — 22.60.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛАНТИК: Володарка пралісу.

КОПЕРНИК: Знахор.

МУЗА: Діти вулиці.

ПАКС: Прокажена і Ординат Міхоровський.

СТИЛЕВЕ: Король Бродвею.

Вже вийшов з друку

НАЙСТАРШИЙ—НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і різнородний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., в поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовкві.

ФАБРИКА

ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 260.04. ПК. 503.881.

порукає власні вироби найкращої якості:
Пасту до взуття „Елегант“ терпент.
Пасту до підлоги, Французька маса,
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смола шевську

Леп на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в астероженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вичленні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол. 1/4 стор. 90. — зол. 1/4 стор. 45. — зол. 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/4 стор. 280.—зол. 1/4 стор. 140. — зол. 1/4 стор. 70. — зол. 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарядовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ш.Львів 505.796

ВІДОЗВА СОЮЗА ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ

До Шікага, в Злучених Державах Північної Америки, на запитання Централі тамошніх Січей, приїхав син Гетьмана Павла Скоропадського, Данило, щоб іменем батька взяти участь в посвяченні літака „Київ”. З того приводу Союз Гетьманців Державників оповістив у Шікагу отсю відозву:

Браття Українці і Сестри Українки! Незвичайну історичну хвилю переживаємо ми, сини й дочка українського народу, тут в далеких від Батьківщини заморських краях, бо бачимо і приймаємо Гетьманича Данила, сина Гетьмана Павла Скоропадського. А незвичайна та хвиля з отсих причин:

I. Се перший раз в історії Гетьманський потомок з такого роду, що правив нашою Україною, відвідує американську землю й український нарід на сій землі.

II. Гетьманич Данило се уроджений Репрезентант - Представник і того достоїнства, того великого обов'язку ніхто йому відібрати не в силі. Щож Він репрезентує? Іменем свого батька як Пана Гетьмана:

1. Він репрезентує всі землі України.
2. Він репрезентує велико-українську історію - минулість і — дасть Бог — велику будучність України.

3. Він репрезентує легальний, правоправний верховний Провід і Маєстат всієї України.

4. Він репрезентує всі верстви і всі стани української нації.

З тих чотирьох причин Українці й Українки, що шанують сего Високого Гостя, тим самим шанують історію й будучність свого народу, шанують себе самих. Бо наш Високий Гість як Представник велико-української легальної монархії являється тим самим Переємником правління наймудрішої з староукраїнських жінок Великої Княгині Ольги і спадкоємцем блискучого лицарства сина її, Святослава Завойовника, і престоло Володимира Святого і „Правди” Ярослава Мудрого і величної шапки Мономаха і могутньої булави Богдана і важких зусиль двох попередників свого власного Роду, многострадальних Гетьманів Івана і Павла, та кровного зв'язку

з іншими славними гетьманськими родами нашої старої козацької України. Во істину, сей молодий Високий Гість, що перебуває серед нас в Америці, се живий Символ всієї історії України від найдавніших часів аж по наші дні. Се такий Символ, якого ні вибрати, ні сфальшувати не можна, бо Він Волею Божою та історією нашою даний Представник гетьманських обов'язків і прав.

Тисячлітня історія вчить, що доки Українці шанували таких легальних Представників своєї Землі і всіх верств свого народу, поти мали свою трівку і велику державу.

Українці в Америці й Канаді без огляду на свої релігійні й політичні різниці повинні пошанувати сей Рід в особі його Представника, бо в сих тяжких часах тільки тим способом дадуть доказ свого політичного розуму, вироблення і правдивого патріотизму.

А тепер слово до Вас, Гетьманці Державники, наші однопумці та прихильники в Америці й Канаді! Велика честь припала нам першим приймати і вітати у себе на вільній американській землі Сина нашого Я. В. Пана Гетьмана — і спадкоємця влади Князів з золотостременного роду Володимира і Гетьманів „Славною Війська Запорозького та всієї України”.

Це сталося лише завдяки тому, що в багаторічній боротьбі і витревалій організаційній праці Союз Гетьманців Державників Америки внутрішньо скріпився і загартувався.

Нехайже від сего дня ще більше кріпшає наша організація, ідіть до нас всі чесні і в Бога віруючі українські патріоти, бо тільки на таких може спертися Влада Вільної України, яку репрезентує молодий Престолонаслідник її — Вельможний Пан Гетьманич Данило.

Українці і Українки! Достойно прийміть і привітайте нашого Високого і дорогого Гостя скрізь, де він з'явиться серед Вас!

Щастя нам Боже!
Шікаго.

Централа Союза Гетьманців Державників в Америці.

Маршал Ворошилов заповідає війну.

Французька преса звертає увагу на промову совітського маршала в Минську. Він сказав м. і.: „Ми ніколи не були так близько війни як тепер. Збирається велика буря! Нехай кождий приготується до великих подій, нехай буде готов боронити батьківщину!” — Отсі

слова Ворошилова пояснюють краще ніж великий коментар, чому більшовики нагло вдарили в патріотичну нуту, чому по цілій державі розсилають фільму, в якій виславляють царя Петра, і чому в Києві відновляють Золоті Ворота Ярослава Мудрого...

Туреччина віддається від Совітів.

Французький радикальний часопис „Ля Репіблік”, обговорюючи недавню зміну уряду в Туреччині, твердить, що Туреччина щораз більше віддається від Совітів. На думку того часопису, в

Туреччині дається рівночасно завважити безсумнівний зріст англійських впливів. В той спосіб Совіти тратять перед бурею одного зі своїх останніх приятелів. А буря надвигається нестримно.

Терор у середмісті Варшави.

О год. 8 рано на вулиці Хмільній близько головного двірця у Варшаві численні люди були свідками такого незвичайно зухвалого терору. Вулицею гнала таксівка. В ній були дві особи крім шофера. Один з пасажирів держав револьвер приложений до голови шофера, а другий чотири рази стрілив перед домом ч. 48. По стрілах упав тяжко ранений чоловік. Потому показалося, що се 28-літній бронзівник, в кляпі мав

мечик Хороброго, а при нім знайдено членську легітимацію партії н. д. (вшехпольської), а саме з „кола” ім. Петра Скарги. Поліція в авті пробувала ймити терористів, але се їй не вдалося, бо несподівано надіхав автобус лінії Ц і перегородив шлях поліційному автови. За той час терористи втекли. Вдалося потім зловити тільки шофера того авта, котрим вони втікали. Шофера ув'язнено під закидом участі в нападі.

ЦЕРКОВНЕ МАЙНО, внутрішнє урядження церкви (ризи, білля, свічники) віддане в опіку й завідування Всч. оо. Парохів повинно бути безумовно обезпечене від крадіжки-влому й від огню в

Т-ВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Телефон: 205-47.

За океаном

Гетьманський Син в Америці.

Централа Союза Гетьманців Державників в Шікагу одержала вістку, що син Я. В. Гетьмана Павла Скоропадського Данило прибуде кораблем до Нью-Йорку в суботу 11 вересня о год. 8 рано. Вже день передтим зібралися в Нью-Йорку представники гетьманських організацій з Нью-Йорку, Шікага й Філадельфії, відбули спільну нараду й погодили в еміграційнім уряді всі справи зв'язані з приїздом Високого Гостя. В суботу вже перед год. 8 рано делегація гетьманських організацій з названих трох міст разом з представниками Червоного Хреста СГД з Нью-Йорку прибула до нью-йоркської пристані. Доступ на пароплав став можливий аж по год. 9 рано. Перед делегацією нагло з'явився урядник еміграційного уряду і просив одного з делегатів увійти на корабель і прийняти там Високого Гостя. Виделеговано Дра Льонгіна Цегельського. За кілька хвиль на сході корабля появився високий, стрункий і вродливий Гетьманський Син. Делегація під проводом полк. Олександра Шаповала привітала його голосними й радісними окликами „Слава!” Присутні приготованими автами поїхали разом з Гетьманським Сином до одного з найкращих готелів. Один з наших найповажніших священиків за океаном, парох Нью-Йорку, Впр. о. Ф. Тарнавський запросив В. Гетьманича на обід. О год. 3.20 Пан Гетьманич Данило в товаристві полк. Шаповала відїхав поспішним поїздом до Шікага, де прибув в неділю 12 вересня о год. 7.30 рано. Тут на двірці привітала Гетьманського Сина в парадних одностроях Старшина гетьманських організацій в Злучених Державах Північної Америки й Канаді під проводом Головного Отамана СГД п. Николая Гуля і Головного Обозного СГД з Канади п. Михайла Гетьмана. Панове Василь Музика і Михайло Канюк доставили до послуг свої прекрасні авта. Головний Отаман і Головний Обозний привітали Гетьманича сердечними промовами, а Гетьманський Син іменем свого Батька і своїм щиро дякував за сердечне прийняття. Зі стації Високий Гість в супроводі зібраних приїхав до прегарної резиденції ОО. Василян при нашій церкві св. Николая при вул. Оклей і Райс, запрошений в гостину ще в часі поїздки Впр. Ігумена о. Е. Теодоровича до Європи, що гостював в Гетьманським домі в Берліні. О год. 10 рано В. Пан Гетьманич прибув до української гр.-катол. церкви св. Николая, де вислухав цілу співану Службу Божу, відправлену Всч. о. Сильвестром Коляром ЧСВВ та вельми захоплюючи і глибоку проповідь Впр. о. Ігумена Е. Теодоровича. Всч. о. Сильвестер благословив Геть-

манського Сина Найсвятішими Тайнами. В тій хвилі всі люди, що сиділи в лавках, встали. Всю ніч з суботи на неділю і в неділю рано, коли Вельможного Пана Гетьманіча вітали на залізничній станції в Шікагу, небо покривали густі і чорні хмари і падав дощ. Отже ніхто вже не сподівався гарної погоди на день торжества посвячення нового літака „Київ“. Та по 11 годині перед полуднем вітер несподівано розігнав хмари і золоте сонячне світло залило сині небесні простори. О год. 2.30 сполудня Гетьманський Син Данило в супроводі старшин Гетьманських організацій з Америки й Канади та наших найповажніших горожан Шікага приїхав на Рівер Ровд Ерпорт, де призначено врочистість посвячення літака „Київ“. Там застав уже тисячі українського народу та гостей чужинців. Стояло коло 500 авт, якими приїхали наші люди, і кілька великих троків. Серед тої маси народу лискавкою розлетілася вістка: „Гетьманіч приїхав!“ І заколосилася велика маса. Десятки фотографічних апаратів звернулися на Гетьманського Сина, щоб зробити світлинку Його Особи на пам'ятку для себе і своїх дітей. Головний Отаман п. Николай Гуль привітав Високого Гостя гарною промовою, а В. Пан Гетьманіч Данило подякував іменем свого Батька і своїм за величаве прийняття. А як скінчив промовляти Гетьманський Син, то наш нарід зі всіх сторін лавами посунув до нього. Тисячі українських очей з незвичайним захопленням зорили репрезентативну постать Його. Тисячі українських обличчя радістю і правдивим захопленням. А фотографічні апарати зі всіх сторін зафіксували кождий крок Високого Гостя. Коло літака „Київ“, що гордо стояв з протягнутими від нього жовто-блакитними лентами, відбулася дефіляда уніформованих відділів II Округа Союзу Гетьманців Державників під проводом військового референта Централі п. Івана Дужанського та окружного отамана п. Павла Гудзая, з українськими та американськими прапорами. В параді взяли участь також представники IV Округа СГД з Детройту. Посвячення літака довершив сеніор українського католицького духовенства в Америці Впр. о. Николай Сіменович в асисті Впр. о. Е. Теодоровича ЧСВВ та Всч. оо. Олексія й Коляра. Торжество посвячення скінчилося багатолітнім Ясновельможному Пану Гетьманові Павлові та Синові Його і всім українському народові, що разом з Духovenством своїм з захопленням відспівав те багатолітствіє. А потому В. Пан Гетьманіч Данило став коло мегафону та виголосив свою історичну промову до українського народу та до гостей чужинців на американській землі. Чистота української мови, поважність тону, прекрасна дикція і приваблива постать Гетьманського Сина цілком зачарували тисячі слухачів. Навкруги панувала абсолютна тиша. Всі слухали з незвичайною увагою й напруженням. Останнє слово „Слава!“, що пролунало з уст Гетьманського Сина гарним акордом, маса народу підхопила і це „Слава!“ покотилося далеко по летунському полі. А потому залунали ентузіастичні оклики: „Великому українському Патріоту Ясновельможному Пану Гетьманові Павлові — Слава!“ Громом виривалося з грудей тисячів Українців трикратне „Слава!“ І Дорогому Гостеві Гетьманському Синові Данилові! Захоплення нашого народу було таке велике, що майже не було таких людей, яким не теклиб сльози з очей від того щастя й радості, що нарешті Українці на американській землі дочекалися першої в історії України щасливої нагоди бачити на власні очі правного наслідника Гетьманського престолу, чути Його мудре слово і жити разом з ним одною, рідною, дорогою для всіх Українців, національно-державною ідеєю. На цій закінчилася офіційна частина урочистості посвячення літака „Київ“ в Шікагу, в самім серці великої і свободної країни Вашингтона.

Що на се українські есперантисти?

(Стаття надіслана).

Перед кількома тижнями подало „Діло“ звіт з есперантського конгресу, що відбувся у Варшаві.¹⁾ Автор допису представив конгрес в додатних красках, подав деякі досяги українських есперантистів доси, жалів, що так мало наших учасників брало участь у конгресі, хоч есперантський рух обняв у нас вже великі шари охотників. Задля того, що у нас в будучині може знайтися справді багато таких молодих одиниць, що замість позитивної праці над вивченням якоїсь чужої мови, — а у нас відсоток володіючих чужими мовами дуже марний, — може з нудів вхопитися до тандити, а далі задля того, що справа есперантизму у нас всесторонньо не освітлена, подаю ту справу під уважну розвагу читачів, щоб мали повний погляд на ту нову течію.

Поза виставовими вікнами книгарень з'явилася 1908 р. нова книжка, що скоро діждалася переведу на різні мови. Се роман „Пан світу“ конвертита Роберта Бенсона, сина кентербурського архієпископа і примаса англійської церкви.

В добі панування антихриста і неминучої загибелі нашої землі предбачує автор непомірний розвиток радіа, а світова мова есперанто доходить до вершин влади. Сеї мови уживають прихильники антихриста, вона стає урядовою мовою всіх урядів, тою мовою подають телеграми рефлекторами на таблиці величезних розмірів, або кидають на хмари.

В противенстві до сего передпоследний папа зробив з Риму осередок світа без огляду на наруги антихристиянського світа, що уважав папу духово обмеженим і назадницьким. Столицю світа повернув він до стану зперед 150 літ, виходячи з того заложення, що людські винаходи відвертають безсмертні душі від розважання вічних правд. Для того казав усунути трамваї, літаки, авта, лабораторії й фабрики поза місто. Натомість побудував багато церков, харитативних інституцій і крестних доріг, що їх цілком було збільшити Божу славу і насадити надприродні чесноти.

Отця Перси Франкліна, героя роману і последнего папу звизають до Риму. Його приймає кардинал-префект і складає йому вкінці гратуляції за латину, бо лиш сеї мови уживають, а отець так по мистецьки нею володіє.

Справді замітна річ, що автор вже в 1908 р. передбачив розвій есперанта, що було тоді в пеленочках, передбачив становище пап і Риму до есперанта. І хоч сам автор помер 1914 р., неначе читав „Моту пропріо“ Папи Пія XI з 20-го жовтня 1924 „Лятінарум літерарум“, що в нім Св. Отець пише про латинську мову і поручає отворити катедру латинської мови на григоріанським університеті.

„Хто читав латинських авторів старини, хто має зрозуміння для студій наук і мистецтва, сей не може заперечити краси і гнучкості тої мови. Ложний є погляд деяких, немовби латинські письменники наслідували сліпо грецьких. Вони оставили по собі так багато першокласних творів і через те розвинули мову до тої міри, що вона стала урядовою мовою в цілій римській імперії, а римські папи, узнали її бути достойною в науці Божих правд віри і засад моральності. Великою силою слова і ніжністю вимови відзначалися вже перші Отці, Учителі й Апостоли св. Церкви, що не відбігли далеко від перших мистців латинського слова.

Тож лежить в інтересі кождої освіченої одиниці, тим більше в інтересі релігії й католицької Церкви, щоби знання латинської мови не обмежувалося тільки до граматичних форм і плитких відомостей, але щоб та мова була солід-

но плекана, се є, щоб кождий по змозі знав тою мовою красно писати й устно розмовитися.“ Отсе короткий зміст „Моту пропріо“ Св. Отця.

А тепер спитаймо, що таке есперанто? — Після роману Бенсона воно — знаряддя антихриста, а в дійсности воно ніякі першокласний засіб масонерії, хочби про се не всі есперантисти були освічені. Впадаюче в очі те, що сеї мови уживають головню вороги нашої святої релігії, в Німеччині, в червоній Саксонії і всюди у світі соціалісти, комуністи, большевики. Її винахідник, окуліст з Білостоку, Жид Заменгоф, мав щось більше на цілі, як зліпити одну світову мову. На однім есперантському конгресі творець есперанта хотів скинути на землю і потоптати ногами пятираменну зелену зізду, відзнаку есперантизму, якщо есперанто малоб лиш облекшити суспільні й торговельні взаємини людства. Жид Заменгоф зліпив есперанто на те, щоб воно служило одній ідеї, есперантизму, се є всесвітньому збратанню людства — вірі в одного будівничого всесвіту, — вірі в одно таїнственне ество, що йому в храмах спеціально побудованих на се по всіх столицях світа могли поклонятися всі без розбору: жиди, католики, протестанти, магомедани, погани, не уважаючи на ніякі утяжливі догми: „фор ля бліндай догмой“ — „проч з сліпими догмами“, як се знаходимо в другій стрічці есперантського гимну „Ля верда стян-дардо.“

Та всесвітня релігія без догм схожа щодо волоска з програмою знаного міжнародного конгресу масонського, що відбувся в Парижі 1917 р. Конгрес отсеї всесвітньої масонської республіки вирішив: усунути всі монархії, — впровадити силою соціалізм в цілій Німеччині, — оснувати союз народів, що виключавби всяку релігію з вірою в позагробове життя, — попірати Вилсонові ідеї про світове братерство людей, — унерухомити діяльність пап, — давити все, що має на собі знамя надприродности. Ми свідками, кілька точок з сего доси переведено в дійсність!

Збратання народів при помочи всесвітньої спільної мови — такий клич голосили шумно на тім парижському конгресі, а кілька кроків далі за зачиненими дверми властиві аранжери конгресу заклали підвалини під всесвітній масонський секретаріат.

Чи знають про се наші есперантисти. Може нічого не знають, може мало що. Коли знають, длячого не дадуть собі спокій з тими новими новинами, лиш не так, як недавно в Німеччині, де силою указу заборонено есперантизм не задля заложення, але з тої причини, що творцем есперанта був Жид!

А може дехто з прихильників нової всесвітньої мови може до сего замітити, що Церква повинна йти за духом часу і не позбавляти себе модерних засобів в боротьбі з ворогами релігії. Зрештою і католицькі есперантисти відбувають свої конгреси, видають книжки і часописи есперантом, а на конгресі у Варшаві мали навіть просити одного Епископа о богослуження на початку конгресу. На се можна відповісти, що не можна вимагати від кождого князя Церкви, щоб був ознакочений з цілою таємною історією есперантського руху. Отже коли відправляє богослуження, чи благословить якийсь там гурток, чи видавництво, то се не відноситься до цілости руху, лиш іде на рахунок тих одиниць, чи певного печатаного слова, що централн толерує з певністю лиш до якогось часу.

О, що за груба іронія вірити в те, що Жид і саме Жид розшибається за тим, як зєдинити все людство в одну громаду з одним пастирем на чолі й тим самим нехтувати і переходити до денного порядку над усіми зусиллями като-

¹⁾ Про той конгрес подали дописи-статті та кож інші наші часописи. Над ними слід заставитися. — Ред.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Езуїт о. Урбан учить патріотизму

ПРАВОСЛАВНИХ ЄРАРХІВ.

„Діло“ в ч. 216 принесло статтю п. з. „Езуїт о. Урбан учить патріотизму православних Єрархів“. В ній читаємо м. і.:

На останній, шостій з черги унійній конференції в Пинську з початком вересня с. р. езуїт о. Урбан виголосив окремий обширний реферат під багатомовним наголовком „Польонізація православної Церкви“, в якому обговорив докладно сю справді драстичну справу з погляду інтересів римо-католицької Церкви і польської держави. Промовець ствердив, що православні єрархія в Польщі була приневолена заперечити факти польонізації, хоч такі факти існують і є відомі. Порушив теж о. Урбан справу польонізації з погляду церковної традиції і набутих прав церковно-слов'янської мови як мови літургічної та прийшов до висновку, що не слід змінити освяченої віковою традицією дотеперішньої літургічної мови на польську мову. Така зміна протидіє, на його думку, інтересам польської держави та є небезпечна і для католицької Церкви. Церковно-слов'янська мова для східних слов'ян заступає у богослужбових відправах подекуди живу рідну мову і її усунення та введення замість неї польської мови єх. слов'яни (під ними розумів Українців, Білору-

синів і Москалів) вважають за свою образу та за відобрання релігійних і політичних прав місцевого непопольського православного населення. Польській державі така зміна не принесла ніякої користі, а тільки очевидну шкоду. Польонізація православної Церкви вийде одиноко на користь большевизму з його безвір'ям, бо обнизить рівень релігійності серед православного населення. Польонізація не йде рівнож по лінії інтересів католицької Церкви, бо тоді чимало Поляків римо-католиків готово перейти з різних причин до православної Церкви, а здобувши собі там впливи — могли б зробити православ'я атракцією для деякого з польського римо-католицького громадянства і причиною для апостазії. З тих причин польонізація православної Церкви слід якнайрішучіше поборювати. Такий зміст реферату польського вченого езуїта о. Урбана, що самим своїм змістом є полічином для православної московської єрархії в Польщі, яка не схотіла і не зуміла протиставитись рішуче польонізаційним зазім'ям, ставши тільки поневільним знаряддям в руках чужорелігійних і чужонаціональних чинників. Чи ця лекція наверне православну московську церковну верхівку і спонукає її до оборони прав і інтересів православної Церкви в Польщі, сумніваємося після стільки сумних досвідів з останніх літ. Не соромить цієї верхівки навіть і та обставина, що в обороні православної Церкви станула не вона, але польський езуїт, член католицького ордену, з яким благочестя вело довгу безпощадну вікову боротьбу.

„Стронніцтво Людове“ і Жиди

„Зельони Штандар“, орган „Стронніцтва Людового“, приніс в останньому числі статтю присвячену відношенню „С. Л.“ до жидівської справи. В ній читаємо м. ін.: „Стронніцтво Людове“ стверджує, що воно не є прихильником розв'язування жидівської справи палкою, пожемою, каменем, уважаючи ті методи безуспішними і неморальними. Се достаточна причина, щоб панове з т. зв. народного табору назвали нас „жидівськими пахолками“. Се не перешкоджає тому, що з боку Жидів, з крайньої лівиці, закидають нам жидожерство тому, що жидівська справа для нас існує та що вже нині прикладаємо руку до її шасливого розв'язки, творячи на селі численні кооперативи. Коли йде про те хто має емігрувати на Мадагаскар, то радше волимо, щоб емігрували Жиди, ніж селяни“.

Промова плк. Коца

ПАТ звідомляє: У Варшаві відбувся перший зїзд добровольців бувшого 205 п. п. ім. Кілінського. На зїзді проводив ген. Монд. М. ін. промовляв полк. Адам Коц ось як: Товариші! Я сьогодні особливо зворушений. Тому що я в гуртку товаришів зброї. Бо найважливіша річ в житті чоловіка, члена нашого народу — виконати добре свій обов'язок. Ми його добре виконали в обличчі війни, яка не зносить брехні, бо війни ні битви збрехати не можна. Там треба дати 100 відсотків зусилля чоловіка. Ми нічого більше не очікували, як тільки вільної, сильної, великої, могутньої, незалежної Польщі. Се досягнуто. Та не скінчилася наша робота. Як давніше так і сьогодні наш нарід, наша держава, наш вожд, мусять бути нас певні. Як в 1920 р. ми дали дійсну чесну відповідь Батьківщині: „Ось ми“, ніщо не змінилось під тим оглядом. Нарід може числити на нас. Відповідаємо йому все чинні на окопах батьківщини: „Ми є й лишимося готові“.

Зїзд диктаторів

Французька преса приносить цікаві і невиявлені дотепер подробиці з подорожі Муссоліні до Берліна. Передовсім довідуємося, що на цілім просторі, куди їхав поїзд італійського диктатора, усталили Німці спеціальну сторожу. Перед поїздом, що віз Муссоліні, їхав цілком пустий спеціальний поїзд. Всі криші залізничних двірців зредовано й обсаджено сторожею. На німецьких двірцях мусіли подорожні, що приїхали з валізами, зложити свій багаж до ревізії. В Мінхені і в Берліні переконтрольовано навіть всю міську каналізацію зі страху перед підложенням амуніції. Не забракло і прикрих дисонансів. Коли Гітлер приїхав, щоб повітати свого приятеля на головнім дворці в Мінхені, не застав на дворці нікого з високих партійних достойників. Зденерований, запитав поліційного офіцера, який сказав, що достойники ввійшли до будинку, де гостинилися при буфеті. Не поправив гумору Гітлера також другий інцидент. Тільки Дуче вніс в поїзд, а Гітлер, ідучи по червонім дивані, вийшов напрооти нього, Муссоліні стиснувши руку Гітлера і Нойрата побіг скоро з почотом до виходу. Гітлер, що хотів надати привітання повільне темпос, ледви зміг дотримати кроку Муссоліні та його почотом. Було видно, що „Фіер“ був виразно здетонований. Звернено теж увагу, що коли скінчилася славна парада на королівській площі, Муссоліні й Гітлер не сказали до себе ні слова, як стоячи на трибуні так і в авті. При сніданні, що його подали у „фієргавзі“, послугували льокаї у величавій ясно-голубій ліберії з білими пончолами і в лякерах. Оповідано, що виставність того прийняття перевищила все, що було звичаєвим в тій ділянці.

Яка буде найблища війна

Вся англійська преса коментує з обуренням статтю в справі бактерійної війни, яка появилася в останнім числі „Дойтше Вер“, органі німецької армії. В тій статті обговорюється отсі три справи: 1) Які бакцилі ділають найуспішніші. 2) Як найуспішніше поширювати інфекційні епідемії. 3) Які є умовини, потрібні до поширення епідемії. У відповіді на ті „шляхотні“ питання стверджує автор, що найуспішніше поширення бакцилів джуми, бо вони відпорні на високу і низьку температуру. Дальша прикмета тих бакцилів те, що вони закажують людину у всіх обставинах, викликаючи страшну паніку. На друге питання в справі найдогіднішого поширювання бакцилів відповідає автор, що бакцильову кампанію належить звертати не проти жовнірів, бо вони можуть заразити армію, проти якої боряться. Радше належить приміновати ту війну проти цивільного населення. Бакцилі можна поширювати найліпше шпигунами і літаками. Відповідь на останнє питання поручає узгляднення атмосферичних умовин, але також спеціальних моральних настрій населення.

Можливости українсько-жидівського порозуміння

Жидівський тижневик „Контратак“ приніс в ч. 397 передовицю дра Едвіна Блявштайна під повищим наголовком. В ній читаємо м. і.:

В останніх часах багато говориться і пишеться про можливости жидівсько-українського порозуміння. Слабі висліди нормалізації, заведені сподівання Українців з одної сторони та постійно щораз гіршаюче положення жидівського населення з другої сторони — силою річи спрямовує увагу одних і других на можність успішної оборони загрожених прав шляхом узгідненого співділання двох національностей, що нараховують разом 30 відсотків загалу горожан РП. На перший погляд видавалося б, що ся справа не повинна зроджувати ніяких сумнівів. Демократизація державного життя, безоглядна правоправність і здійснювання засади рівноуправнення всіх горожан, лежить у незаперечному інтересі всіх меншостей і саме життя накладає ту плятформу співпраці. Українсько-жидівське порозуміння сперте на тих засадах не містило б в собі очевидного ніякого вістря, спрямованого проти польського народу та малоб на цілі одиноко практичне здійснення забути вже, а властиво ніколи не приміюваних приписів конституції. Одначе насуваються різні труднощі, що спричиняють пинявий хід тої справи. Осягання цілей, що лежать подаліше, вимагає посвячення багато менших інтересів, до яких одначе привиклося й яких не легко виректиса. Се вимагає не тільки далекозорости, але й сили волі, покінчення лінії найменшого опору, по якій політика велася задовго. Актуальні українсько-жидівські взаємовідносини не у всьому такі, які повинні бути, господарська боротьба, що її ведуть Українці проти Жидів, особливо проти сільських Жидів, якій не раз товаришили акти терору, мусіла б бути покінчена, а такий відворот від спопуляризованих вже способів і клівчів — не дуже легкий. Чи існують отже під теперішню хвилю конкретні можливости порозуміння, чи може психічні перешкоди, що набиралися продовж літ, покажуться такими силь-

лицької Церкви, що від двох тисяч літ стремить до тої одної цілі!

*

Наш найвищий авторитет, Святіший Отець Пій XI в листі до кардинала Біслетті пише на ту тему дослівно так:

„Нам відомо, що деякі ідеально настроєні католики добачують в есперанті справдішній засіб, щоби взаємини різних країв і народів спрямувати на мирніші й ужиточніші шляхи. І се рівнож розуміємо, що в тій мірі, як поза плечима Церкви повстають нові інтернаціоналі, то тим самим дається відчувати пекуча потреба спільної міжнародної мови. Однаковож — говорячи отверто — до таких інтернаціоналів, хочби в добрій вірі утворених і добре ведених, не можемо мати ніяких симпатій. Бо знаємо лиш оден інтернаціонал, католицьку Церкву, а тим самим одну інтернаціональну мову, — латинську.“

Тож хто з вірою, любов'ю і послухом відноситься до найвищого Керманіча Церкви, той знатиме, що має думати про есперанто. І для такого католика, що над якими словами Папи переходить до дневного порядку, остають лише слова найглибшого співчуття.

о. Ів. П л а в ю к, катехит в Товмачи.

ними, що всупереч дійсним інтересам унеможливають знайдення спільної мови? Український антисемітизм в повоеєних літах не відзначався ніколи зоологічною ненавистю, ні штучно підсилюваною погордою до Жидів. Не впливав також властиво з дійсного українсько-жидівського антагонізму, що повставив за засадничо суперечних взаїмних інтересів, а був радше другорядним проявом на тлі польсько-українського антагонізму. Він звертався проти Жидів не як проти окремої національності, але як проти польонізаційного елементу. Жиди аживають в розговорній мові польської мови, читають і купують польські книжки, ходять до польських театрів і т. п. і через те все надають містам Східної Галичини польський характер, а в змаганнях за першенство між польською й українською культурою в тій області краю перехилиють терезку перемоги в користь польськості. На тому підложжі повстав український „антисемітизм“, що кріпшав в міру того, як Жиди вирікалися власної незалежної політичної лінії та щораз більші жидівські групи в тій або іншій формі співпрацювали з санацією... Український націоналізм прямував до українізації краю, а тому що польське населення мало за собою занадто сильне підпертя влади, щоб яканебудь акція могла його усунути з занимаєних становищ, тимбільше, що йде тут в значній мірі про урядничий елемент, тому українські зусилля силою факту звернулися проти Жидів, яким брак того повєртя, а то з тої простої причини, що кожда нова українська крамниця на місце жидівської, кожда нова кооператива, кождий новий адвокат або лікар причиняються до українізації краю. Отже маємо тут до діла вправді з господарською акцією, яка одначе повстала з причин „пар ексцелянс“ політичних. Продовжування сеї акції не лежить одначе сьогодні в інтересі Українців. Враз з початком господарської офензиви польського міщанства на терені Східної Галичини, коли бойкот жидівських господарських станиць переводиться „ін фаворем“ купців і ремісників імпортованих з Великопольщі, що користають крім того з сильної фінансової підмоги, — положення радикально змінилось. З української точки погляду усунування Жидів напливовим корінно польським елементом з інших діляниць представляється силою факту як небезпека, що загрожує національним аспіраціям Українців не в меншій мірі, як так ними поборювана сільська колонізація Мазурів. Не йде тут тільки про те, що по Жидях прийде очевидно черга на Українців, як і думають прихильники порозуміння з Жидами, але польський антисемітизм загрожує безпосередно українським інтересам. Коли крім того візьмемося під увагу зростаючий розвиток національно-жидівської культури, як також поворот жидівської політики до самостійності, стає очевидним, що протижидівське наставлення деяких українських угруповань вже сьогодні пережиток, привичка, від якої може трудно відступити, але якої треба одначе у власному інтересі як найскорше позбутися, бо вона не має вже реального узасаднення.

(По сій назагал дуже влучній аналізі українсько-жидівських відносин стає автор на становищі, що головна перешкода в українсько-жидівським порозумінні полягає на тім, немовби УНДО, як партнер нормалізаційної угоди, поставило свою карту на III. Німеччину і рахує на о-свободження при допомозі гітлеризму, а не світової демократії. Можемо впевнити Шановного Автора, що УНДО так не рахує та що воно взагалі на ніщо не рахує).

Священик і публічний виступ

З приводу статті о. М. Блозовського „Віра й Церква — й ФНЄ в ч. 203 „У.В.“
Про католицизм і радикалізм слів кілька.

11) При кінці величавої в своїм роді статті о. М. Блозовського є отсей уступ:

„І саме від співучасті українських священиків у ФНЄ залежить, чи організаційним зразком його буде гр.-катол. Церква, чи навпаки, оте вічне цькування ФНЄ т. зв. „католицькими редакторами“, що не визбулися радикальних і ліберальних привычок — проти волі проводу ФНЄ не викличуть (повинно бути: не викличе) у ньому симпатії до німецького зразку.“

Якуж чудову китицю пахучих цвітів лишає о. Блозовський в отсім уступі на пращання т. зв. „католицьким редакторам“! Аж мило подивитися. Отже наперед довідуємося з сего уступу, що ФНЄ може махнути рукою на організаційний зразок гр.-катол. Церкви в своїм власнім нутрі, коли т. зв. „католицькі редактори“ з радикальними і ліберальними привычками не понехають „вічного“ цькування ФНЄ. Кількож тут дива логічного, політичного, і, що так скажемо, „історичного“! Бо й якже ФНЄ мігби зробити таку прикрість гр.-катол. Церкві й о. Блозовському, щоб покинути організаційний зразок гр.-катол. Церкви? Ну, а чимже тоді о. Блозовський агітувавби між гр.-католицькими священиками, щоб вони не мали ні сумніву ні страху вступати за його прикладом в ряди ФНЄ? Таж се була катастрофа передовсім для мрій самого о. Блозовського! А по друге чи гарно булоб для ФНЄ як організації з гр.-катол. візрцем аж так тяжко мститися на гр.-катол. Церкві, щоб покинути її візрць — тай ще задля кого? Задля т. зв. „католицьких редакторів“ (в лапках!). Ще якби так задля дійсних католицьких редакторів, ну, тоді инша річ. В усякому разі просимо провід ФНЄ взяти під увагу заміт, що поняття вічності у о. Блозовського недокладне: бо ніякі католицькі редактори, ні дійсні ні т. звані, не займалися „вічним цькуванням“ проти ФНЄ, а навпаки: навіть щиро боронили головного провідника ФНЄ перед нападками інших націоналістичних провідників народу. Одначе мусіли виступити з критикою, коли в органі ФНЄ появилися захвалювання кальвіністичної секти й напади на католицьку організацію. Цікаво, що о. Блозовський в обох тих випадках як води в рот набрав: ввесь час мовчав. А тепер аж кількадесять „аргументів“ зібрав, щоб захопити гр.-катол. священиків йти туди, де він зайшов...

Деякі з його аргументів, що правда, слабенькі. І так, слабенький аргумент

з погрозою, що ФНЄ покине організаційний зразок гр.-катол. Церкви, коли т. зв. „католицькі редактори“ не перестануть його „вічно“ цькувати. А слабий се аргумент не тільки тому, що ніякі католицькі редактори не цькують вічно ФНЄ, але ще й тому, що ні українська гр.-катол. Церква, ні православна не мають свого власного організаційного зразка: бо організаційний зразок першої такий сам як в інших західних Церквах, а організаційний зразок другої такий сам як в інших східних Церквах (оскільки взагалі можна говорити про існування української православної Церкви).

До того якже годиться перша половина наведеного вище „гарного“ речення о. Блозовського з другою його половиною? В першій половині речення пише о. Блозовський, що „від співучасті українських священиків залежить“, чи „організаційним зразком його буде гр.-катол. Церква“. А в другій половині того саміського речення о. Блозовський заперечує те, що сказав у першій половині свого речення, бо пише, що „цькування“ ФНЄ т. зв. „католицькими редакторами“ може його doprowadити до свого рода шевської пасії й ФНЄ звернеться тоді — до німецького зразка і то проти волі проводу ФНЄ! Се значить, що вірність ФНЄ для організаційного зразка гр.-катол. Церкви не залежить від співучасті укр. священиків у ФНЄ, тільки від гумору т. зв. „католицьких редакторів“: бо як тим редакторам захочеться нпр. от так собі, з доброго дива, далше цьку-

вати ФНЄ, тоді се такі викличе в ФНЄ появу німецького зразка! І то викличе проти волі проводу ФНЄ. Значить наступить катастрофа й то потрійного рода:

а) Тоді ФНЄ опиниться без проводу, якому прирікало вірність, а провід опиниться без ФНЄ, або інакше кажучи: ФНЄ щезне. І все те малоб залежати виключно від гумору т. зв. „католицьких редакторів...“! Якби так о. Блозовський подумав над тим, що повиписував, то гадаємо прецінь прийшовби до переконання, яке дуже кепське свідоцтво виставив він сам ідейній та організаційній тривкості цілого ФНЄ. Та се булаб щойно одна з катастроф, залежних від гумору так зв. „католицьких редакторів“, як виходить з писання о. Блозовського.

б) Друга катастрофа з тої самої причини булаб іще більше мальовнича та бременна в наслідки. Бо хто не знає, що значить зворот до „німецького зразка“? В Чорнім Лісі над Дунаєм діються прецінь річі голосні на ввесь світ. Вже схилені на тлі націоналізму деякі групи німецьких націоналістів приводять прекрасних чорних і білих бичків та приносять їх в жертву Торові й Одінові й иншим старогерманським божкам, виходячи зрештою з правдивого погляду, що такі власне жертви приносили їх прадіди національним богам. Тай наші прадіди мали своїх національних богів: мали Перуна, Велеса, Світовида, Стрибога, Маранну або Мару й безліч мавок, русалок та потопельників. Словом, є кому приносити жертви! Нпр. на Високім Замку у Львові, або на Чортівській Скалі. Гадаємо, що магістрат м. Львова радо на те згодиться, коли тільки вплине відповідне подання від членів ФНЄ, навіть без підпису властивого його проводу...

в) А третя катастрофа з тої самої причини дотичилаби вже о. Блозовського й тих гр.-катол. священиків, яких він заагітувавби сею своєю дійсно знаменитою статтею до вступлення у ФНЄ. Бо тільки уявіть собі, яку міну мавби тоді о. Блозовський і з яким виразом облич дивилисяб на нього ті гр.-катол. священики, що їх він заагітувавби до ФНЄ, якби так вони побачили похід з чорним і білим бичком на Високий Замок в цілі зложення жертви Велесові від українських націоналістів з бувшого ФНЄ... Бо хоч як баламутно пише о. Блозовський, то се одно досить ясно виходить з його писання, що погроза звороту до німецького зразку не може відноситися виключно до зміни організаційної форми тому, що організаційна форма німецького націоналізму остає далше авторитарна — мимо гострої боротьби з католицькою Церквою. Отже погроза звороту до німецького зразку мусить озна-

Вже вийшов з друку

НАЙСТАРШИЙ—НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і різномірний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., з поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовкві.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

III.

З корабля прогув нарешті третій тай останній гудок і пронісся над шуварниками якимсь хрипливим риком зраненого тура. Пароплав „Леокадія“ задрожав немов судорогами пропасниці і непомітно відчалив від берега. За хвилику вибився на середину ріки Піни тай легосенько, без колихання, мчав по гладонькім зеркалі води гейби колиска попила на мягкою рукою пістунки.

Розглядаюся між пасажирами. Кільканацять їх, самі чоловіки, снуються по покладі. Нецікаві типи. Назагал повбрані в міську тандиту, здебільша в кацапських косоворотках і брудноголубих кашкетах. Перекликаються і побалакують між собою якимсь неозначеним українсько-білорусько-російським жаргоном. Виглядають на непривітних вовкулаків. Виглядає, що не зовсім мило булоб зустрінутися з котримсь з них самна-сам в густім очереті.

З висоти містка керманіча корабля повів я оком довкруги по овиді. За нами все й все меншає мрачна силуетка Пінська. А перед нами? Чи добереш тільки досадних слів і зворотів з рідної гнуч-

кої мови, щоб висловити велич краєвиду, що тут розстелюється довкруги? Тут треба інтуїції поета, хисту маляра, бистрого ока ловця, а передовсім горячого серця уроженця Полісся, щоб дати вірну характеристику сеї безкрайної й сірої як тутешня доля країни, щоб гаразд зрозуміти психіку її населення.

Перед виїздом на Полісся принукував мене оден з редакторів, списувати свої вражіння. На західних туристичних шляхах легко приходитьсь мандрівникові писати листи з дороги, спомини, репортажі: бо там всі цікавіші краєвиди, дива природи та пам'ятники вже давно відкриті й описані. Чи ж поети не оспівали вже краси норвежських фйордів, шпилів Альп, сицилійських помаранчевих гаїв, єгипетських пірамід, арабських наметів, цейлонських пальм, японських хризантем? А кількож разів від часів паломника Данила описувано у нас і загрозицею нпрм. подорож до Єрусалиму? Треба тільки вишукати відповідну літературу і вміло покористуватися чужим досвідом, заправляючи все власними й неконче бистрими спостереженнями. В крайній мірі вистарчить „Бедекер“ з його ляконічними вказівками і датами.

Інакше з Поліссям! Це всетаки нерозсліджена й таємнича закутина. Прм.

студія над Поліссям нашого дослідника Тутковського та дрібніші начерки других авторів се ще невичерпуючі праці про такий многовидний предмет як життя природи і людини у водній системі Прип'яті. Словом, поліська країна всетаки ще невідкрита, а дорога українському серцю джуна г'я. Ось що бачу перед собою: Безмежні простори незглибних болот, верболозу, очерету, шуварів, трави, рівнини, піску... А серед того то сіріє, то сріблом проблискує лінійний безмір вод... Тільки десь там далеко на овиді дримають сірі невеличкі хатки, причаєні в тіні дерев, крізь які прозирають верхи деревляної церковці.

По дорозі попали мені в руки (серед яких обставин, скажу пізніше) поеми білоруського кобзаря Якуба Коласа.

Він осьтак упоетизував Полісся:

I.

Цьомни бор, кусты, балоты.
Кучи лоз і дубняку.
Р'вчкі, купіни, чароти,
Море трав і жмизняку.

Грязь, пяскі, лужок зяльони,
Шум кринички з пад карча.
Шелест лісцев несканьчони,
Крик у небі крумчака... [= крук]

чати не зміну того, що в Німеччині не змінене, тільки глибшу зміну.

Такі дива й протиріччя виходять зі статті о. Блозовського. І чи не краще було перед висилкою тої статті до Хв. Редакції органу ФНЄ скинути пиху з серця та попросити свого о. декана або найближчого сусіда-священника, щоб уважно перечитав ту працю та й отверго сказав, чи нема в ній нонсенсів, протиріч і всяких небилиць, які замість помічі принесуть ФНЄ шкоду в публичній сфері, бо відкривають перед цілою суспільністю, що кубляться в головах його передових людей...

А на яким умові і політичній рівні стоять в центрі ФНЄ пп. Іванейки, що мають претенсії бути проводом нації, свідчить найякіше факт, що вони пустили до друку таку статтю, як о. М. Блозовського, очевидно думаючи, що та стаття вийде їм на добро...

12) На кінець ще одна поважна замітка. Всі о. Блозовський закидає т. зв. „католицьким редактором“, що вони не визбулися радикальних і ліберальних привычок.

Поняття радикалізму є двояке: добре й недобре. Під першим розуміють такий спосіб думання й ділання, щоб псувати збірне людського життя, щоб змінити й змінити до самого коріння, в цілі основного оздоровлення і тому уникати всякого компромісу. Під поняттям другого радикалізму, недоброго, розуміється просто пропаганду руйнівних домагань без огляду на наслідки, які з того можуть вийти і без думки про можливість відбудови зруйнованого життя. Такий радикалізм се безвідповідальний екстремізм, а першого рода радикалізм се властивість найбільше творчих і позитивних умів між людьми.

Те саме можна сказати і про лібералізм. Є такий лібералізм, що обстоює в збірнім життю вартість, людське достоїнство й права одиниці. І тому домагається обмеження надмірної державної влади над людьми та свободного руху населення в його виборі способу і місця заробкування, свободи совісті, віри, преси, зборів і т. д. Такий лібералізм се безперечно добрий напрям думання. А є також лібералізм другого рода: сей вірить, що людина „з природи добра“ й у консеквенції тої віри заперечує існування первородного гріха та його наслідковностей. Наслідок такого лібералізму дуже понурий, бо він доводить до нічим незв'язаної „свободи“ людських одиниць, яка мусить виродитися в страшну анархію. А знов та освободжена анархія мусить довести до такої страшної неволі, як большевизм.

Отже з тим другим родом радика-

лізму і лібералізму ніякий католик погодитися не може.

Та є ще й третє (популярне) розуміння радикалізму і лібералізму. Воно відноситься виключно до форми людського поведіння, а не до ідейного змісту.

Припускаємо, що першого рода радикалізму і лібералізму о. Блозовський не приписує т. зв. „католицьким редакторам“, бо се значилоб похвалити їх, а він в тій своїй статті на них очевидно не ласкав і то дуже.

Припускаємо також, що й другого рода радикалізму та лібералізму о. Блозовський не приписує нелюбим йому редакторам власне тому, що сильно не любить т. зв. „католицьких редакторів“: бо якби він їм приписував той кепський рід радикалізму і лібералізму, то очевидно постарався б навести бодай один доказ на те, щоб в опінії католиків знищити тих нелюбих йому редакторів і журналістів. Пречинь за довгі літа їх писання в католицьких органах мусілиб вони мимоволі оставити по собі якісь сліди того рода радикалізму і лібералізму, якби ним були переняті.

Отже остає третє (популярне) ро-

Важна пригадка прем. Складковського

Прем'єр Складковський як міністр внутрішніх справ пригадує прилюдно старостам приписи в справі припинення сторін. 1) Припинення і полагодування сторін має відбуватися з правила у всі урядові дні в годинах від 10-ої до 12-ої. 2) Форма полагодування сторін має бути конкретна і компетентна, отже той, що полагодує мусить бути до того управнений, будьто з рації свого становища, будьто з титулу делегування. Продовження поза урядові години припинення і полагодування сторін повинно залежати від числа тих, що згошуються, як також від часу кінцевого до їх полагодування. 3) В кождім старостві біля входу треба урядити по

зуміння радикалізму, яке міг мати на думці о. Блозовський. Та приклади такої форми радикалізму знаходимо в св. Письмі. Ось слова Апостола під оглядом форми дуже радикальні:

Коли бо від нечистоти світа через пізнання Господа і Спаса Ісуса Христа, однак, знов замотавшись, бувають подужані, то останнє їх — гірше першого. Лучче їм було не пізнати дороги правди, як пізнавши одвернутись від переданої їм святої заповіді. Довелось їм по правдивій приповідці: „пес вертається до блювотини своєї“ а „свиня скупавшись знов іде валятися в калюжі.“

Ми переконані, що є ґрунт, на яким, і є час, в яким можна і треба не позбаватися та ких радикальних привычок в характеризованні деяких людей, бо інші способи не допомагають і навіть не характеризують їх правдиво — на науку молодшому поколінню.

Не виключаємо, що прийде час, коли також о. Блозовський зрозуміє оправдання та к о г о радикалізму у католицьких редакторів і журналістів та здорово попікши собі пальці, щиро признає, що й отся наша стаття проти нього зовсім оправдана.

Тільки щодо статті о. Блозовського. А наше відношення до ФНЄ представляли ми в окремих статтях.

В Китаю стратив — в Польщі заробив

Воєнні знищення на терені китайсько-японських боїв наразили на великі матеріальні втрати численних європейських і американських капіталістів, що інвестували в Китаю більші суми. Між капіталістами, для яких вибух війни між Японією і Китаєм був катастрофою, найшовся також наш земляк п. В. Д. 20 літ тому п. В. Д. вимандрував за моря та поселився в околиці Шангаю. Мав малий капітал, багато енергії й ініціативи, тому в розмірно короткому часі став власником доволі великих плянтацій рижу.

картина.

З пароплава пронісся остерігаючий гудок в сторону рибака, що при березі ловить рибу. Примітивна се і zarazом оригінальна лівля. Відбувається в сей спосіб, як ловлення мотилів капелюхами. Метелик спокійно собі пе медок з квітки, а хлопчик підкрадається до нього обережно та й несподівано накриває його капелюхом. Подібно й Поліщук ловить рибу т. зв. насадкою. Насадка це сітка, зроблена у виді великого капелюха без крис і дна. З насадкою випливає рибаک тихесенько на плитку воду. Відомо, що в мулі, підводній рістні, чи як науково кажеться, в плянктонах, криється і відпочиває риба. Рибаκ затримує на міліні лодку і наглим рухом спускає сітковий капелюх на дно. Лівою ногою притримуючи лодку „душегубку“, праву ногу ставить на обручі насадки. Таким чином примостив ногами і лодку і насадку. Тепер веслом бовтає в насадці. Виполошена риба кидається до втечі, але дарма, бо довкруги неї перстень сітки. І кінець перепудженої риби такий, що зявляється застрягає в очкі сіти. Рибаκ витягає насадку з завішеною в ній рибою. На наших очах зловив рибаκ в сей спосіб гарного в'юна. — К. П.

По кількох літах доробився поважного маєтку, поширив плянтації рижу та заложив годівлю шовковиків. Минули літа. Бої червоних військ з армією нанкінського правительства, кампанії, що їх вели поодинокі китайські генерали в погоні за славою і золотом, вкінці систематичні грабівницькі напади китайських бандитів, ошарили якість посілість п. В. Д. Однак вибухла японсько-китайська війна й околиці Шангаю стали знов тереном завзятих боїв. Незабаром після перших воєнних кроків знищено зовсім плянтації рижу і годівлю шовковиків п. В. Д., а мешкальний дім спалено. Наш земляк, що тільки чудом уникнув смерті, знайшовся в крайній нужді. Бо поширюючи постійно плянтації, не міг мати більших готівкових засобів. Пан В. Д. підняв невеличкі ощадности в шангайському банку і рішився повернути до батьківщини. Після близько місячної подорожі англійський корабель, що на нього всів був п. В. Д., приїхав до Гдині. Наш земляк переспався в готелі й слідуючого дня вийшов до міста в пошукуванні за працею. Переходячи вулицею, завважив у виставовій вітрині одного з канторів виміни картки з надписом: „Завтра тягнення“. Щось його вдарило. Увійшов до колектури і купив пів льосу. В одному з останніх днів тягнення, на льос п. В. Д. впала більша виграна. Ремігрант з Далекого Сходу, що находився вже у крайній нужді, став нагло знов заможним чоловіком. Виграні на льотерії гроші дали йому можливість купити малу фабрику, яка без сумніву в його енергійних руках буде добре просперувати, особливо що в теперішній хвилі кон'юнктура в промислі дуже корисна. Пан В. Д. не думає про виїзд до заморських країв. Він бажає, щоб гроші виграні в Польщі — лишилися в Польщі і працювали з користю для краю.

*Верби, груша-сіраціна,
Ніскоросли цьомни гай...
Гета ти, балот країна!
Гета ти палесскі край...*

II.

*А як песня панясеца,
Колькі в песні той нуди!
Уцкавби, без здавца
Сам ня видаеш куди.
Край наці родни! Бедно поле!
Ти глядзіш як сірата!
Сумни ти, як наша доля,
Як ти наша цьомната! !*

Який же се поетичний опис природи! Такий простий ритм і рим, а кілько тут динаміки, кілько глибокої лірики! Такі вірші можна мережати тільки з птичої перспективи орла, що зорким оком обіймає всі таємниці поліської безкрайної пустелі. Якуб Колас горячо любить свою батьківщину і свій „цьомний“ нарід. Може і з сеї причини мусів поет в 1928 р. втікати закордон, де й донині перебуває — в білоруській Минську... тай пише гімни в честь „великого“ Сталіна.

Однак і перелетний переїзд через Поділля дає силу вражіння і зорових образочків. Ось і тепер пересувається перед нами така характеристично поліська

Какофонія кличів

„Хвіля“ в ч. 6653 принесла цікаву статтю пера д-ра Я. В. п. з. „Какофонія кличів“. З огляду на її актуальність, знамените публіцистичне представлення та вагу порушеної теми і для нас Українців, наводимо ту статтю в цілості:

Чимраз частіше чується з уст міродайних осіб в новому „Обозі Зєднєчєя Народовєго“ (ОЗН) заяви, що в Польщі тільки польському народові прислугують права господаря. Ще донедавна уживання слова „господар“ в тім звязку було привілеєм ендєції. Однак „Обуз Зєднєчєя Народовєго“ присвоїв собі відносно той погляд та підніс поняття „права господаря“ в польським політичним слівнику до висот півофіційної термінології. Вправді обов'язуюча конституція не дає ще підстави до поділу горожан на таких, яким прислугують права господаря, і таких, яким ті права не прислугують, — але такою формалістикою забивають собі тепер голову що найвище теоретики.

Та метаморфоза наступила тихо, без розголосу. От так собі, ніби річ зрозуміла сама собою. Просто зникли гальми, що донедавна протиставилися тому засадничому домаганню „народової“ ідеології і тим самим той постулат автоматично зачав обов'язувати як неписане право. Нині коли той чи інший провідник ОЗН'у в своїй промові застерігає для польського народу спеціальні права господаря, не тільки нема протесту, але взагалі не дискутується над тим. Горожани „не-господарі“ відчують, що труд протесту просто був би даремний і тільки непотрібно фатигувалися б.

Відноситься це очевидно не лише до Жидів. Щойно недавно ген. Галіца висказав те саме під адресою Українців. Очевидно, з дипломатичними застереженнями й обов'язковим поклоном у сторону правовості. Однак не полишив сумнівів щодо того, як він розуміє те відношення.

Ми (Жиди) є в тій справі в такому великому і доброму товаристві, що не маємо підстави з тої причини роздирати наших жидівських риз. Зрештою ми Жиди маємо багато інших і більших клопотів. А вже спеціально проти нас антисеміти зорганізували майже на всім просторі держави велику і могутню боево-бандитську організацію. Вона має, як виходить з оголошуваних поліційних хронік, з одної сторони „ідеологічне“ підпертя з кругів нелітної „студіючої“ молоді, а з другої сторони підпертя широким мас факхових різунів, з цеху злодіїв, бандитів та інших „небесних птиць“, що вміють використовувати добру конюнктуру. Признаємо, що це більший клопіт, ніж спір за титул господаря. А коли йде не лише про титул, але про самі права господаря, то це справа в нинішній Польщі вже в самій польській суспільності надзвичайно скомплікована так, що національні меншини можуть у-

Лікарський фейлетоник.

Лічнична сила овочів

Осінь се час овочів. Вони в осени найлучші і треба їх тоді багато їсти, бо овочі мають в собі велику лічничу силу. Та їх сила полягає на змісті овочів, то значить на органічних квасах, на овочевім цукрі й на вітамінах. Найбільша лічнична сила овочів в їх зернятах і в лушпинні. Отже овочі треба їсти з лушпиною, тільки перед спожиттям треба їх добре вимити водою. Особливо багато вітамін є в помідорах, в капусті, в моркві, в молоденькій горошці і в зеленій паприці (лагідній, не острій). Всі ті овочі добре їсти сирі. Солодкі овочі мають в собі тільки споживних вартостей, що найлучше молоко. Розуміється, дітей не треба нічим перегодовувати, навіть овочами. — Подано за „Ді Штімме“.

важати ту справу хвилево для себе неактуальною. Коли польська суспільність поладнить ту справу внутрішню для себе, буде вона тим самим автоматично правдоподібно поладнана також для меншин. Коли те поладнання піде в напрямі перемоги ідеї демократії, маємо надію, що тим самим зникне також взагалі проблема т. зв. „прав господаря“ і ніхто про неї не буде говорити. Коли ж ідея демократії хвилево програє, зворот про „права господаря“ буде тільки фразою без суттєвого змісту, одною з тих фраз, що привикли маскувати цілком інші річі.

В нинішніх обставинах той клич цікавий і актуальний тільки у звязку з іншим, важливішим, насправду актуальним кличем, а саме з кличем про конечність піднесення оборонності держави Сей клич насправду життєвий і важний та в нинішній політичній ситуації Європи взагалі і через географічне положення Польщі особливо так сам собою зрозумілий, що не вимагає ніякого узасаднення. Отже було б дуже цікаво знати, як у мозках речників клича про права господарів узгіднився той клич з кличем про конечність піднесення оборонності держави. Не сумніваємося, що се якось узгіднилося, бо прецінь інакше ті самі люди не голосили б обох тих кличів одним віддихом, безпосередньо по собі. Однак дотепер читали ми вправді не раз різні статті (також польських пу-

бліцистів), які старалися доказати, що інтерес оборони держави вимагає приятиє меншостей до співпраці, нато-мість ми не мали ще нагоди прочитати або почути якийсь логічний висновок, що найліпший шлях до піднесення оборонності держави се доведення меншинам, що вони не мають у Польщі прав господарів. — Статті в т. зв. „народових“ часописах і виводи промовців ОЗН'у трактують ту річ тільки догматично, ставляючи твердження, що в Польщі тільки Поляк може мати права господаря, як аксіому, що не вимагає ніякого доказу. Се цілком вистарчило б, якби хдило тільки про відповідь на питання, чи польський нарід завдяки своїй кількості може узнати „права господаря“ за свій виключний привілей. Та се полагало б тільки внутрішню проблему Польщі. Справа оборонності держави, що є прецінь передовсім справою відношення Польщі до зовнішнього світа, не дається поладнити так догматично. Коли у внутрішніх взаєминах в кінцевім висліді може рішати відношення цифр, то у взаєминах назовні повинна бути брана під увагу не різниця, а сума цифр. Однак се зрештою проблеми не лише математичні, а передовсім психологічні.

Кидаємо отсі питання — без надії одержати на них відповідь. Уважаємо тільки своїм обов'язком ствердити, що в нас є дивна суперечність і колізія між політичними кличами, пропагованими міродайними політичними кругами. Усунення сеї колізії лежить поза границями наших можливостей.

Пеовяки проти Українців

У Львові відбулося на днях зібрання львівського „кола повітового звйонзку пеовякуф“ (Поль. Орг. Військ.) при участі делегатів провінціальних „кол“ як також делегатів „Звйонзку Легіоністув“ і „Звйонзку Оброньцув Львова“. Зібрання ухвалило острі протиукраїнські резолюції. В них домагається м. ін., щоб супроти Українців примінити засаду збірної моральної відповідальності за „вчинки“ ОУН. Крім того резолюції домагаються виясненнь щодо переговорів пос.

Мудрого з російськими емігрантами. Вкінці висловлює переконання, що Митрополит Шептицький видасть окремий пастирський лист до греко-католических вірних, в якім вияснить політичну ситуацію в Галичині. Чому „збірні відповідальності“ має бути примінювана лише до Українців, а до Поляків за терор польських терористів ні, трудно зрозуміти тим більше, що ніякої терористичної акції ОУН тепер нема.

Гарнець на Ремісничо-Промислову Бурсу

Під таким кличем відбудеться збірка в натураліях (бульба, збіжжя, фасоль і т. д.) у львівському повіті в днях від 10 до 17 жовтня с. р. На збірку цю дало дозвіл львівське повітове староство. Закликаємо свідоме громадянство підтримати працю Ремісничо-Промислової Бурси у Львові, в якій тепер виховується 130 хлопців. Дрібна жертва в госпо-

дарстві не заважить. Зате допоможе неодному хлопцеві вийти в люди. А тому, що нам треба добрих фахівців, нехай ніхто не відкажеться від дрібної жертви. В справі збірки просимо звертатися на адресу: УПРАВА РЕМІСНИЧО-ПРОМИСЛОВОЇ БУРСИ, ЛЬВІВ, вул. БАРТОСІВНИ 3. Тел. 271-62, бічна вул. Потоцького коло Світезі.

Люстрація у „З.Н.П.“

Адміністративні влади, покликані по думці обов'язуючих приписів до нагляді над істнующими товариствами, зарядили люстрацію „Звйонзку Научицельства Польского“ (ЗНП). У висліді тої люстрації стверджено: 1) що ЗНП не придержувався приписів права для товариств про евіденцію членів „Звйонзку“; 2) члени управи т-ва і його урядовці користали з зачетів, побираних з каси т-ва, не книжкованих і не ліквідованих довший час; 3) управа т-ва переступила бюджетний прелімінар на суму понад 246.000 зл. Ті гроші видано на різні цілі видавничі й адміністративні. Значну частину

тої суми пожерла кооператива „Осьвята“ на видавання політичного часопису „Дзеннік Поранни“. У виданні тої суми на згадані цілі влади добачили поастанутів діланья „Звйонзку“ зі шкодою для інших завдань т-ва, передбачених статутом, і визначили куратора в ЗНП. Т-во вело від довшого часу політичну діяльність, суперечну з приписами статута, м.і. при субсидіюванні кооперативи „Осьвята“ і видаванні часопису „Дзеннік Поранни“. Таке оповістив урядовий комунікат. (ЗНП се велика організація польсько-ліберального учительства, ворожа Церкві).

ЗНП ширив комунізм?

Прем'єр Складковский оповістив заяву в справі „Звйонзку Научицельства Польского“ (ЗНП). В ній говориться м.і.: Причини завішення в урядуванні б. управи ЗНП були отсі: 1) політичні, толерування і підпирання від довшого часу а) ідей і тенденцій виразно комуністичних, або з комунізмом звязаних, б) пацифізму суперечного з заложеннями інтересів держави, в) підважування довіря до державних властей та г) глорифікування праці займаницьких властей в ді-

лянці шкільних відносия; 2) суспільні: нарушування свободи переконань і підставових прав горожанина переслідуванням учителів, що не годилися з наведеними політичними напрямками; 3) формально-правні: а) переступлення рам бюджету в видаванні поодиноких сум, б) ужиття грошових сум на річ, які не мають нічого спільного зі статутом та суперечних з цілями союзу (політ. видавництва).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

50-ліття священства. Велика це ласка відправити першу, приміційну Службу Богу. Та ще більша ласка відправити ювілейну Службу Богу, проживши 50 літ у священстві. Такої високої й рідкої ласки доступив Впр. о. Юліян Даций ЧСВВ, що дня 22 серпня 1937 р. відправив у Лаврівському монастирі свою ювілейну Безкровну Жертву. Отець Юліян Іван Даций прийшов на світ 1863 р. в Кореличах, перемишлянського повіту. Як 19-літній юнак вступає до новозреформованого Чина Отців Василіян у Добромилі, де 1884 р. складає перші обіти. По висвяченні 1887 р. віддається праці внутрі Чина й поза ним. Є соцієм магістра новиків, ігуменом, у різний час василіянських монастирів, професором церковної історії, обрядів і права. — Великою заслугою Впр. о. Ювілята є заснування Згромадження СС. Мироносиць. Їх завдання вишукування найбільшніх і опікуватися ними. Впр. о. Ювілят, бажаючи поширити набоженство до Христового Серця, пише „Поучительне слово о набоженстві до Сладчайшого Серця Г. Н. І. Христа й Молебний Триписнець Сладчайшому Серцю“ і „Триписнець в честь Найсвятішого Серця Г. Н. І. Христа“. Крім того пише спомини про сестру Анну Стадник зі Згромадження Сестер Мироносиць та „Із моїх споминів“. — Богато праць о. Ювілята лежить ще в рукописі. Ювілейну Службу Богу відправив о. Даций у лаврівському монастирі. Дуже зворушливу й оригінальну проповідь примінену до всіх обставин місця, хвилі й особи, виголосив о. П. Мартинюк ЧСВВ. У проповіді підкреснув велику достойність священства та праці о. Ювілята. Вечером відбулася академія. На ній виступали тамбуринова оркестра й хор богословів. Крім того були відповідні декламації й відчит на тему: „Гідність Христового священника“. При кінці слід згадати, що Впр. о. Даций це перший священник, який у новозреформованому Чині обходить 50-ліття свого священства.

В Підгірцях, пов. Золочів, відбудеться 14. Х. с. р. величаве торжество з приводу проголошення Пречистої Діви Марії Царицею України. Торжество се, на яке прибуде Преосв. Іван Бучко, призначене для цілої золочівської округи. В програмі свята: цілонічна адорація Найсв. Тайн, окрема Служба Божа й проповідь для молоді та Архієрейська Служба Божа з відновою приречення вірності Пречистій Діви Марії. На се свято запрошується всіх вірних.

Нове чудесне uzдоровлення зареєстровано в Люрді. Йде тут про монахиню Августіанку Маркерту з Версалю. В 1929 р. занедужала вона на запалення олегочної, яке вернулося по 4 літах. До того долучилося запалення сліпої кишки. Операція не вдалася, повстали найрізніші комплікації. Смертельно хора постановила відбути прощу до Люрду. 14 липня вирушила в подорож. 16 липня стан її здоров'я так погіршився, що здавалося, смерть близька. Нагла зміна в недужій наступила підчас процесії зі Святими Тайнами. Недужа зачала сильно кричати, а коли її привезли до шпиталю, показалося, що рана, відкрита від операції, заблизнилася. Лікарі оглянули монахиню й вона вже цілком здорова вернулася до давнього способу життя. Друге лікарське бадання по році потвердило, що uzдоровлення монахині природними середниками годі вяснити.

ГПУ видало новий декрет у справі закривання церков. Декрет обіймає чотири точки, в яких сказано, що церкву можна закрити: 1) коли її вживається до боротьби з державою, 2) коли в часі епідемії існує небезпека, що церква може бути розсадником епідемії, 3) коли з церков користатимуться заграничні шпіони, 4) коли церква стане місцем спекуляції на молитвах (!). — До тих приписів слідби додати примітку „і у всіх інших випадках, або коли тільки схоче ГПУ“.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

СИН ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРС-ПАДСЬКОГО, Данило промовляв на посвяченні літака „Київ“ 12 вересня с. р. в Шикагу. В ній сказав м. і.: Ніодна нація не здобула незалежності тільки самою ідеєю та самим словом. До сего треба получения ідеї з організацією матеріальних сил народу. Я щасливий, що бачу, як у конкретній загально-національній роботі встановлюється порозуміння між усіма Українцями. До німецьких гостей промовив Пан Гетьманич по німецьки. В німецькій частині промови Пан Гетьманич підкреслив, що найголовніший ворог України се большевицька Москва.

ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА Білик виголосив промову на їзді делегатів проурядової організації „Звйонзку Млодеї Всі“ зі східно-галицьких воевідств. В ній заявив м. ін., що підчас недалеких виборів солтисів урядові чинники не будуть робити ніякого натиску на виборців. Польська преса пише про се, що „воевода Білик обіцяє чесні самоврядні вибори“.

У ЛЬВОВІ суд засудив 9 молодих Українців з сокальського повіту за приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів). Жарська і Ваврук дістали по 6 літ тюрми, Кравчик 8 літ, Гайовська і Грунтась по 4 роки, далші обжаловані по 3 р. Одного звільнено.

КОМІСАРА ОСВІТИ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ Затонського обвинувачують большевицькі газети в тім, що „він засмітив ворогами народу“ українську пресу на Радянщині.

ПРЕДСТАВНИКИ ПОЛЬ. ЖУРНАЛІСТІВ у Варшаві відбули нараду з командантом поліції ген. Заморським у справі загарантування поліцією свободи при виконуванні журналістичних обов'язків.

ПОЛЬСЬКА ПАРТІЯ РАДИКАЛЬНА, якої творцем був б. польський амбасадор у Вашингтоні Тит Філіпович, має відновити політичну діяльність. Тепер відбуваються розмови в справі злуки існуючої у львівським воевідстві політичної групки „хліборобів“, далше одної частини ОНР та групи, званої під назвою нац. соціалістів. Цілість матиме назву: Польська Радикальна Партія.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО перенесло головну квартиру далекосхідньої армії з Хабаровська до Іркутська помімо спротиву марш. Бліхера. Значить, „товариші“ задалегідь цофаються перед Японцями, хоч ті ще їх не били.

РЕВІЗИТА ГІТЛЕРА в Італії відложена правдоподібно до весни 1938 р.

ШЕФ ІТАЛІЙСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ вертаючи з Берліна постував до Будапешту. Там відбув наради військові і політичні. Він поінформував мадярське правительство про те, над чим радили Гітлер з Муссолінієм в Берліні.

ДО РУМУНІЇ приїхав ген. Гамелен, шеф французького генерального штабу. Він оглянув осередок ромунського воєнного промислу в м. Ресіца. Після того взяв участь у великих маневрах ромунської армії.

ФРАНЦІЯ Й АНГЛІЯ вислали спільну ноту Італії, щоб взяла участь у дискусії над еспанською справою. Нота коротка, обіймає 600 слів, написана в дуже приязнім тоні.

ЛЕТУНСЬКІ ЕСКАДРИ ЕСПАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ знов бомбардували кілька разів пристань червоних Хіхон. Крім того 3 повстанчі летунські ескадри бомбардували столицю червоних Валенсію.

СЕРЕД ПАЛЕСТИНСЬКИХ АРАБІВ зростає сильне невдоволення з англійської політики в Палестині. Арабські діячі приготувляються до проголошення генерального страйку. В Єрусалимі групи молодих Арабів змушують купців замикати крамниці.

НОВИНКИ

Краєвий Комітет Допомоги Українському Студентству у Львові подає до відома, що канцелярія Комітету міститься при вул. Чарнецького 26 I пов. Урядові години кожного дня від 11—13 і від 16—18 год. В неділі і свята від год. 11—12. Канцелярія полагодує всі справи зв'язані з допомогою українському студентству.

Новий український часопис „Як на долоні“ зачав виходити у Львові. Видає його Осип Боднарівч, редагують Осян Боднарівч і Юра Шкрумеляк. У „Слові про себе“ написано, що особливістю часопису має бути всесторонній огляд української і по змозі чужої преси. Новий часопис має виходити два рази на тиждень. Має 8 сторін друку, один примірник коштує 20 сот.

В окружному суді у Львові відбулася розправа проти кількох залізничних урядовців, яким закинено хабарництво й обман. Розправа скінчилася засудом урядовця Кавалецького на 2 роки в'язниці, урядовця Мілера на 1 рік, урядовця Августина на 1 місяць, врешті поліцай Ольшевського на 8 місяців в'язниці з припиненням.

За комуністичну діяльність засудили в Самборі на 4 р. в'язниці 40-літнього Івана Петрину, власника реальності, що в 1935 р. вернувся з Франції по 8-літнім побуті.

Над Самбірщиною перейшла сильна воздушна труба. Буревій був такий сильний, що перевертав і виривав дерева з корінням. Одного чоловіка піднесла труба вгору і кинула на землю. Труба, що була широка 50 до 60 м., перейшла зо два кілометри та розійшлася.

Окружний суд в Чорткові розв'язав три відділи професійних союзів у Бучачі, а саме: відділ проф. союзу робітників будівельного й керамічного промислу, відділ одяжевого промислу та відділ бюрових працівників. Суд ствердив статутів переступлення та політичну діяльність комуністичної закраски в тих відділах.

В Королівці, борщівського повіту, Едмунд Любенецький напав на дім гр. катол. пароха о. Віктора Райда й украв 450 зл., золотий годинник і золоті спінки загальної вартости 400 зл. Грабіжник був озброєний в дубельтівку і втятий кріс.

В Мушкатівці, пов. Борщів, невідомі справники замордували вночі 50-літніх Гершка і Маню Зільберманів, торгівців збіжжям.

В Коломиї до будинку 7-класової народньої школи РШ вломилися невідомі справники, знищили або забрали прилади з фізичного кабінету та вкрали 8 зл. 75 сот. з каси дитячої кооперативи „Мурашка“.

В с. Калагарівка (Скалатщина) большевицька прикордонна сторожа застрілила жінку, коли вона хотіла перейти Збруч на галицький бік.

В Давидгородку на Поліссі знайшли останки будівель зперед 600 літ. Деякі будівлі зберегли свої фундаменти в цілості, деякі сильно зруйновані. Біля одного будинку збереглася дерев'яна приспа, останки мурованих веж і частина даху, який, як видно, згорів підчас якоїсь пожежі. Серед руїн будинків викопали глиняні посуду зі знаками хреста і шкляний нарамник якоїсь жінки. Всі знахідки забрав варшавський Археологічний Музей. Придавсяб і там наш музей.

Політичний гумор. Кажуть, що Муссоліні увійшовши до величезної фабрики Круппа, де Німці виробляють найстрашніші гармати, сказав усміхаючись: „Мир домові сему...“

Політичний гумор в Китаю. — О, благородний Ву-Пе-Ю! Яка буде погода завтра? — Старець приложив долоню до очей і відповів: — Літаки літають низько, отже буде злива бомб і гранатів...

Замовляйте великий співанник Червоної Калини! Монументальний збірник 229 найкращих пісень стрілецьких, історичних, побутових та обрядових на хори мішані, мужеські й жіночі в обрібці всіх наших відомих композиторів — за редакцією д-ра З. Лиська. Це широкий і підібраний репертуар для всяких концертів, принагідних свят та ін. хорових виступів. Це книга пісень, без якої не обійтися ні одному хорові, товариству в селі чи місті, ні одному знавцеві, чи прихильникові рідної пісні. Тверда, тривала оправа. Ціна зол. 28.50, опаккування і порто 1 зл. Замовляти в „Червоній Калині“, Львів, ул. Зіморівича ч. 12, поч. скринка 43. 86—1—3.

До Берези Картузької вивезли з в'язниці в Луцьку українських політичних в'язнів, що перебували у в'язниці від 5 серпня с. р.

В Києві відновлять незабаром руїни Золотих Воріт, які тепер вистають на півтора метра понад рівень вулиці, на перехресті вулиць Короленка і Ворошилова. Золоті Ворота, монументальний пам'ятник нашого будівництва з XI століття (збудовані Ярославом Мудрим в 1037 р.), завалилися щойно в 18 столітті. Розуміється, російська большевицька влада відновляє ту пам'ятку в цілі скріплення загально-руського патріотизму. Се знак часу, що говорить багато.

Військовий суд у Ленінграді засудив на кару смерті 15 робітників хемічних фабрик у м. Дохта. Їм закидали належність до „контрреволюційно-шпигунсько-террористичної організації“.

В Чернівцях викрили сенсаційну аферу фальшування посвідок ввозових і вивозових. Шкоди румунської держави обчислюють на 100 мільйонів.

В селі Кубан на Буковині діти бавилися сірниками і спричинили пожежу, яка знищила 44 господарств.

Шеф німецької поліції Гімлер приказав розв'язати всі висші школи, робітничі союзи й теологічні курси, що їх ослушувала протестантська „Бекентніскірхе“.

В Кенігсбергу відкрито виставу, присвячену філософові Кантові.

Спорт. Чергові змагання за мистецтво львівської окружної ліги принесли ось які висліди: Україна — Чорні 2 : 2 (1 : 0). Гра велася весь час на високому рівні; обі дружини грали майже однаково добре. Слід лише зазначити, що Україна не виграла сих змагань тільки через виразну сторонничість судді Поляка Вебера, що не признав найправильніше стрілених воріт та подиктував карний пункт до України (не використаний). До половини вела Україна 1 : 0. По половині при стані 2 : 0 в користь України суддя диктує раз-у-раз вільні за різні неістнующі відстороні (офсайди) і фавлі. Змагання виграв суддя. По сій грі (7ій з черги) Україна займає 7 місце, має 7 здобутих точок і 7 утрачених. Відношення воріт 13 : 13. Досі Україна одні змагання виграла, одні прогала, а 5 зремисувала. Слідуючої неділі 10-го с. м. грає Україна з жидівською Гасмонеєю. Гра заповідається незвичайно цікаво, бо обі дружини вказують тепер знамениту форму. Перід у табелі веде Польонія перед Чарними й Гасмонеєю.

Політичний гумор. Коли Муссоліні приїхав до міста Ессен, щоб оглянути великанські збройні Німців, сказав до нього оден дотепний чоловік: „Дуче! Тепер побачите, чому Німці волюбють Ессен ніж „ессен“. (Муссоліні добре знає німецьку мову).

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Важне для ремісників. З днем 31 грудня 1937 р. минає остаточний термін зголошуватися до т. зв. пільгового челядницького іспиту на підставі розпорядку міністерства промислу і торгівлі з дня 17 лютого 1936 р. Той розпорядок уможливив зложення челядницького іспиту термінаторам, які не мають свідоцтва скінчення науки в публичній фаховій доповнячій школі. Занедбання тої можливості опізнити здобуття челядницького диплому на кілька літ. Близших інформацій і порад в сій та в кожній іншій справі, що відноситься до науки ремесла, уділяють безплатно: Зєднаний Патронат для справ жидівського ремесла у Львові, вул. Пекарська 9 та всі Патронати згл. Комітети на провінції. Думаємо, що вони не відмовилиб поради також українським ремісникам. Отже де нема своїх, що вмілиб порадити, там треба звертатися до чужих. Занедбувати тої важної справи не вільно.

В „Деннику Законів“ з 30 вересня с. р. появилася виконний розпорядок міністерства скарбу до закону про продажу тютюневих виробів, що входить у життя 1-го березня 1938 р. До того часу дотеперішні продавці повинні постаратися про дозвіл на дальшу продаж. Продавці будуть троякі: гуртівники, деталісти і дрібні продавці. Остання категорія мати-ме право тільки до продажі споживачам, а не іншим купцям і буде також трояка: вулична, двірцева й рухома (в поїздах і т. п.) Дозволи на дрібну продаж будуть давати скарбоні уряди, або дирекція монополію, що й означить кожного разу, в котрій гуртівні деталіст має набувати товари. Всі продавці тютюну будуть також обов'язані продавати почтові значки. Се не об'язує рухомих продавців та деталістів у мішаних склепах.

Станиславівський воевода ген. Паславский ствердив на терені міста Станиславова недостаточну подачу житнього хліба, так питльованого як і разового. Супроти того зарядив визначити ціни з уряду на пшенично-житній хліб. Крім того воевода уповажнив підлеглих йому старостів до регламентації пшенично-житнього хліба, коли в поодиноких повітах ствердиться також недостаточну подачу обох згаданих родів хліба, або якість гіршу від нормальної. В зв'язку з тим населення має обов'язок звертатися до компетентних властей з зажаленнями на всякі евентуальні надужиття в тому напрямку, особливо на брак чисто житнього хліба так питльованого як і разового. („Всхуд“).

Польський Банк пустив в обіг з 1-им жовтнем с. р. 100-зл. білети з підписом дир. банку Л. Баранського і з датою 9. IX. 1934.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛАНТИК: У сітях розвідки.
КОПЕРНИК: Знахор.
МУЗА: Діти вулиці.
ПАКС: Пісня її матері.
СТИЛЕВЕ: Панна Петрусь.

Потрібна інтелігентна жінка до провадження дому і домашньої господарки. Зголошення: Гр. катол. Уряд парох. Снява, п. Збараж. 87—1—1.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання
Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

Ціни в злотих:

Ч. 1. Основи соціології	3.—
Ч. 3. Спиритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніяський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алерті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	6.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14. о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	2.—
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II.	0.40
Ч. 16. Християнське виховання молоді	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21. А. Кругельський: Тисяцька Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22. о. М. Каровець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26. Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27. „ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28. „ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29. В. Маковський: „Андрей“ на заслання	0.80
Ч. 30. А. Ч.: Терор в минулому	0.40
Ч. 31. Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32. Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33. о. Б. Креніцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34. А. Ч.: 1-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35. о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36. Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40
Ч. 37. Т. Коструба: Радикали про Унію	0.25
Ч. 38. О. Убіш: Танас Горлач	0.30
Ч. 39. Скала і Просвіта	0.20

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	6.—
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Галицький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	3.—
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гогі і Магогі	0.30
З історії анархії на Україні	0.80
Осип Назарук: Галичина й Велика Україна	0.70
Узасаднення Скали	0.20
Пастирський лист трьох Владик	0.10
Перша Бібліотека на Україні	0.20
о. І. Братик: Останній Свят-вечір	0.20
Програма винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі	2.00
Епопея сміху	0.20
Ол. Мох: Показник змісту „Н. Зорі“	4.—
Еп. Р. Челлонер: Розважування над правдами й обов'язками християнства	0.50
Осип Назарук: Рома Етерна. Вічний Рим	1.—
Про Книгу Голубину	0.50
Просвітянський рух в Галичині	0.45

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 3/4 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ц. Львів 505.796

РУТСЬКІВСЬКІ ТОРЖЕСТВА В ЧСВВ

По величавих торжествах у честь митрополита нашої Церкви Йосифа Велямина Рутського ЧСВВ, що відбулися в Улашківцях, Відні, Римі, Львові, Перемишлі, Добромилі, відбудуться такіж торжества з приводу ювілею 300-ліття смерті митрополита Рутського також у василіянських монастирях в Галичині й поза її межами з проською до Всевишнього у справі здійснення проголо-

шення Йосифа Рутського Святим. Між ін. таке величає торжество зі Службою Божою та ювілейною Академією уладжують ОО. Василіяни в Жовкві в неділю 10 ц. с. Докладніше про це пізніше. Також інші монастирі ЧСВВ приладжують такі ювілейні торжества, напр. у Кристинополі, Добромилі, Лаврові, Крехові, Львові, Бучачі, Перемишлі, Станиславові, Дрогобичі, Гошеві й т. д.

Прем'єр Складковський про вибори солтисів.

Прем'єр і мін. внутрішніх справ Складковський видав спеціальний об'їжник до воеводів, що на їх терені відбудуться вибори солтисів і підсолтисів. Громадські радні повинні мати повну можливість зголошувати і вибирати найвідповідніших осіб на становище солтисів і підсолтисів. Адміністраційні влади повинні обмежитися до затвердження вибору. Перед затвердженням влади

мають прослідити, чи вибраний дійсно характерний чоловік і чи має потрібні організаційно-адміністративні здібності. Політичні погляди вибраного, національність і віроісповідання не можуть становити причини до відмови затвердження, оскільки кандидат лояльний. Адміністраційні влади повинні тільки виїмково користати з права іменування солтисів і підсолтисів.

Національні меншости в Ромунії.

Ромунський міністр закордонних справ Антонеску повідомив з Женеві ромунське правительство, що в кругах Союзу Народів неприхильне для Румунії вражіння викликала вістка про об'їжник, що його розіслав ромунський міністр промислу і торгівлі Валерію Поп підлеглим йому властям в провінціях, прилучених до Румунії після світової війни. Об'їжник приказує з торговельних і промислових підприємств усунути працівників, що належать до національних меншин і заступити їх персоналом ромун-

ської національності. (Той об'їжник відомий як розпорядок у справі „ромунської праці“). У висліді повідомлення міністра закордонних справ зібралася рада міністрів. Вона постановила вицфати об'їжник мін. Попа. Як звідомляють, дискусія на тому засіданні ради міністрів була надзвичайно бурлива. Кілька міністрів критикувало поведінку міністра торгівлі і промислу, закидаючи йому надто велику „націоналізаційну ревність“. — Легко предвидіти, як колись мусить скінчитися такий шовінізм.

„Алярмова промова“ канцлера Гітлера.

На закінчення об'їжнок в м. Бекебергу промовив канцлер Гітлер. Він сказав м. ін.: Німеччина має замало простору для свого населення. Тому мусить доповнити його кольоніями. Німеччина не може платити за закордонні сирівці, бо не має чим. Адже її грабували продовж 15 літ. Коли власники кольоній думають, що кольонії се тягар для них, то

чому не хочуть відступити трохи того тягару Німеччині? — „Кур'єр Варшавський“ звідомляє з Парижа, що промова Гітлера викликала в Європі алярмове вражіння. Парижська преса пише, що Німеччина приготується, при піддержці Італії, до акції, яка загрожує західним сусідам Німеччини та що се перші наслідки візити Муссолініа.

Світ сотворений для всіх народів.

Як відомо, президент Америки Русвелт виголосив в Шікагу промову, в якій сказав, що людство ділиться тепер на дві групи: на 10% напасників і на 90% людей, які хочуть мира. На те відповів представник міністерства загр. справ Японії: Світ створений для всего людства. Трудно вдержати мир, поки не буде знесений нерівний поділ дібр між народами. Японія домагається свободи руху для свого населення, яке постійно росте. Злучені Держави негуманітарними законами не

допускають Японців на свою територію, хоч всі чесні і робучі народи мають право всюди бути і шукати свободи і щастя. Коли одначе з одної сторони група народів живе в гаразді серед нагромаджених багатств, а з другої сторони є група народів чесних і робучих, якій відмовляється такого щасливого існування, то чейже не можна собі уявити більшої несправедливості. Обі ті промови подобають на блиски огників перед великим пожегом.

Барцельона має вигляд російського міста.

Швайцарська преса приносить цікавий і страшний опис колись багатого й гарного еспанського міста Барцельони. Воно виглядає тепер як російське місто. Хоч людей з СССР в нім мало, то дух Сталіна панує в цілм місті. На мурах міста і на кіосках великанські червоні надписи в мовах російській і катальонській. Со-

вітська агітка заливає місто. Скрізь портрети Леніна і Сталіна. Скрізь протирелігійні брошури. Назви вулиць і площ чисто російські. Таксамо назви різних публичних установ. Зі 180 церков і монастирів у Барцельоні спалено і знищено 179. Остала тільки одна — катедра, але й вона внутрі спустошена.

Німецька поліція увязнила польську графиню.

Графиня Октавія Вельопольська, жінка гр. Йосифа Вельопольського, виїхала 19 м. м. з Варшави на виставу до Парижа. Продовж двох тижнів після відїзду не давала про себе знати. Аж на днях прийшли вісти, що графиню увязнила німецька поліція ще 20 вересня, коли вона переїздила через Берлін у міжна-

родному експресі. Два тайні агенти вступили до передїлу, забрали всі пакунки графині й увязнили її. Приміщено її у в'язниці для політичних в'язнів в Моабіті. Муж робить старання у справі звільнення її. Та німецькі влади заслоняються тим, що слідство ще не скінчене. Та справа викликала сензацію у Варшаві.

ПЕРЕЛОМ

Над людьми й над народами так і видно дивну руку Господню. Видно її і над нашим народом. Особливо виразно видно її в сім тяжкім часі. Бог не уважав нас як нарід досить сильними, щоб ми могли видержати перемогу в великій війні, але уважав нас досить сильними, щоб ми могли видержати погром і всі допустити його тай не упасти під ними, але загартуватися на будучність, достойну великого народу.

Осьтакі гадки приходять до голови, коли читати звіт про незвичайне приняття, яке зустріло в Америці сина Гетьмана Павла Скоропадського, Гетьманича Данила. Від хвили, коли Він висів з корабля в Нью-Йорку, скрізь витали Його наші зорганізовані люди, витали в характері уродженого представника Велико-Української Монархії. Витали з пошаною належною такому становищу. Витали з запалом. Витали зі слезами радості в очах. (Гл. „Нову Зорю“ ч. 76).

Перед нами будь-що-будь незвичайна подія і преса має обов'язок дати вияснення тої події. Отже застановімся — наперед над тим, хто були ті люди, що так витали молодого сина Гетьмана Павла. Се були переважно маси нашого робітництва, нашого фабричного пролетаріату, без якого в Америці очевидно не можна урядити ніякої організації й ніякого торжества. Се були й священники, многострадальне Духовенство наше, мабуть там найбільш досвідчене зі всіх слоїв населення, які ми як нарід мали в історії своїй. Се була молода, вже переважно на американським ґрунті вироста інтелігенція наша, головно свобідних фахів. Се була свіжа верства наших купців, бизнесменів. Се було, коли мова про представництво Канади, гарне селянство наше, найтвердший зі всіх наших станів, що сильно відчуває потребу Господаря в господарстві. Словом, се була українська нація, що без найменшого примусу на вільній землі Вашингтона вітала Представника велико-українського легалізму, Велико-Української Монархії. Так, монархії, спадкової, діличної, такої, яку репрезентує Той, що іменем Батька свого приїхав у відвідини.

Чи було се можливе ще тому нпр. 15—18 літ, коли високо йшла філя большевизму між нашим робітництвом?

Кожний знає, що се було тоді неможливе. Червоний і до вогню розпалений большевизм заливав тоді велику масу наших людей в Америці.

І кожний мусить признати, що наступила величезна зміна настроїв.

Щож сталося в міжчасі? Що викликало ту несподівану зміну?

Перше, що вплинуло на зміну настроїв нашого народа і передовсім нашого робітництва в Америці, було те, що московські большевики не додержали слова. Йдучи війною на Україну, голосили вони, що йдуть також во імя відбудови української державности. На доказ того утворили вони свого часу окреме велико-українське ніби — правительство й окремі дипломатичні посольства совітської України за кордоном. Велика більшість нашого робітництва повірила в се й уважала т. зв. Совітську Україну воплощенням свого достоїнства між народами світа. І се було причиною того, що тоді неможливий був доступ до того нашого робітництва. Воно своїм коштом виставило тоді численні Робітничі Доми в Америці й Канаді, своїм коштом піддержувало великі большевицькі газети і фінансувало

большевицький організаційний рух на великих просторах.

Та літа минали, а червона Москва, зовсім подібно як колись царат, крок за кроком зносила всяку самоуправу Великої України, винищуючи все, що могло б протестувати. Вісти про се доходили до нашого робітництва за океан, бо верталися туди наші тамошні робітники, які захоплені зразу горячкою большевизму спродували не раз все, що мали, і з жінками та дітьми їхали до „пролетарської батьківщини“, щоб працювати для її добра. Та побачивши на місці, що там робиться, втікали всякими способами і добивалися назад до Америки. Зразу робітничка маса не вірила оповіданням тих утікачів, основно вилічених від большевизму самими большевиками. Не вірила, бо большевицькі агенти в Америці і большевицька преса коротко а ясно голосили, що мовляв „їх перекупила буржуазія“. Та згодом тих „перекуплених буржуазією“ втікало з совітського „раю“ щораз більше. І не виглядали вони на перекуплених буржуазією, бо верталися в крайній нужді й опущені. Отже помалу робітництво наше починало підозрівати московську агітку, що се брехня. До того в великій мірі причинилося скасування українських представництв за кордоном. Словом, сама червона Москва найбільше причинилася до вилічення нашого народу з довіри до її обіцянок. Сильно длали також вісти про переслідування релігії та описи чужих подорожників. Так наступив перелом в поглядах маси нашого робітництва за морем. І здивований світ побачив тепер наслідок того перелому: сердечне припинення Представника велико-українського монархістичного легалізму українським народом, в першій мірі фабричним пролетаріатом...

Нема сумніву, що в великій мірі причинився до того також побут нашого робітництва в культурній атмосфері англо-саських країв. В монархічній Канаді бачить український нарід культурних Англо-сасів, щиро і глибоко привязаних до велико-бритійської Династії. Бачить там свободу життя під монархічним режимом, відчуває ту свободу на собі. Отже переконується наглядно, що твердження большевиків, немовби монархія була рівнозначна з неволею, се лож. Переконується український нарід, що правда виглядає якраз навпаки: що ніщо так не забезпечує свободи совісті і певности життя та пошани достоїнства людини, як уміркований дідичний, спадковий монархізм: бо тоді є господар в краю, є до кого звернутися по справедливість, є хтось, кому залежить на долі народу, не тільки тому, щоб при виборах мати голоси, а залежить так як господареві залежить на господарстві, залежить з огляду на добру опінію свого роду на довгі часи.

Але також в наймогутнішій з республік світа, в Злучених Державах Північної Америки, українське робітництво і вся наша тамошня суспільність починає щораз більше розуміти, що основи господарки і могутності тої республіки були покладені за часів, коли й там була монархічна влада. Ще тоді основано головні міста Америки, ще тоді поведено головні шляхи її, ще тоді засаджено там свободолюбиву культуру, яку вкорінювано і плекано під скептром Монархів, коли та культура була ще дуже молода. І бачить там український нарід, як в тій республіці приймають радо чужих монархів і монархинь, як їх витають і шанують, немов на спомин тих, що вперше порядкували життя на тій землі. І се бачить український нарід шум і потрясіння, які там викликають що кілька літ вибори. І все те разом складається на підложжя, на яким може прозябати і виростати українська монархічна ідея.

По тім всім, що перейшов уже український нарід за морем своїм досвідом і своєю думкою, стає зрозумілим, що на нього перестають ділати паплюження, кидані на Гетьмана і Рід Його вже близь-

ко 20 літ агентами тих, що хотіли цілковитого розкладу української нації. Не ділає вже й агітація своїх руйників, які до сеї пори не можуть зрозуміти, що то вони головно причинилися до завалення велико-української держави в хвили, коли замість підперти свою органічну родову владу, наперед збойкотували її, а потому підняли бунт проти неї в порозумінні з московськими большевиками. Все те починає вже розуміти простий народ. І се тимбільше замітне, що тої розвиток відбувається далеко за морем та й ще до того головно в республіканській державі. Се свідчить про інстинк-

В. Пан Гетьманіч Данило Скоропадський (посередіні) приймає рапорт-привіт від головного отамана СГД п. Николая Гуля (з правої сторони від В. Пана Гетьманіча). На Рівер Ровді перед посвяченням літака „Київ“.

товну звязь українського народу з традиційною формою правління давніх поколінь. Се головний знак здоровля нашої народньої маси, який заповідає для української нації можливість великої будуччини. Стає очевидним, що в нестемненім хаосі, в який ми попали, монархічна ідея починає кристалізувати українську націю. Доказують се такі будь-що будь незвичайні факти, як прихильне відношення українського робітництва до Представника найвищої української аристократії та участь українського католицького духовенства в прийнятті Представника православного гетьманського Роду. Се знак, що вороги вже не матимуть тої радости, щоб у рішучій хвилі бачити, як „Русь бореться з Русю“, — як се було в давних часах, коли ми й утратили через те свою державу.

Весь світ немов дрижить тепер у прочутті нової заверюхи. Страшна візія її так уявляється українському поетові над Дніпром:

І втретє вдарили гармати,
Замовкло все і всі —
І ті, що в ямах коло хати,
І ті, що в житі, у вівісі.

Колиж вчетверте проревіли
Далекі постріли гармат, —
Криваве шмаття замість тіла
І пожарище замість хат...

В великій тузі за рідним краєм своїм, в болю-ностальгії, бачить український нарід за морем ратунок в символі уродженного Господаря-Команданта в такій заверюсі, що під його владою булаб можлива відбудова страшного пожарища над Дніпром.

Все те достаточо пояснює сердечне вітання Гетьманського Сина Данила українським народом за Великим Ставом, на чужині далекій... Се очевидно історична подія, значіння якої не бачать тільки духово сліпі. Кристалізація української нації поступатиме все дальше і все скорше, поки та нація не дібеться належного їй місця між великими народами світа.

Кожний з нас може причинитися до приспішення тої природної кристалізації, коли проявить хочби мінімальну активність в організуванні правого здорового руху та хочби мінімальну але систематичну жертвенність.

Білянс Еспанії

20.000 ЗНИЩЕНИХ ЦЕРКОВ
300.000 убитих людей.

Італійська преса принесла докладний зміст збірного послання католических єпископів Еспанії. В ній сказано м. і.: Еспанська революція невимовно жорстока, нелюдська і варварська, притім протихристиянська і протиеспанська. Доказує се жахлива цифра жертв у людях і факт, що нищення духовенства і церков було згори постановлене. Самого світського духовенства вимордовано досі коло 6.000 осіб. На священників польовано з собаками й убивано їх без ніяких процесів, тільки тому, що вони священники. Число зовсім знищених церков виносить 20.000. Але страшна й різня світських осіб за їх релігійні й національні переконання: в самім Мадриді в перших 3 місяцях революції страчено коло 22.000 осіб. Наперед їх страшно калічили й мучили, виривали їм очі, вирізували язика, а потому четвертували, живцем палили, або живцем закопували в землю, зарубували топорами і т. п. Так страчено коло 300.000 людей. Особливо шалено нищили все, що належало до католическої Церкви. Залюбки профанували гроби і цілі кладовища. Коли в м. Віш збурили гроб єпископа Торраса, то головою покійного бавилися як мячем. На кладовищі в м. Гусска отворили сотки могил й обрабували трупи з золотих зубів і перстенів. Порубано безліч христів і зневажено масу св. образів. Жахливо профановано реліквії святих (в посланні вичислено їх). Дзвони розбивано й перетоплювано, славні образи, від віків почитані, пропали. В деяких місцевостях комуністична влада приневолила всіх мешканців віддавати їй навіть приватні релігійні предмети. Шал нищення звертався взагалі проти всього. Нпр. в Таррагоні висаджено динамітом римський тріумфальний лук, що перестояв 2 тисячі літ... — Жахливий зміст збірного послання еспанських єпископів немов кличе до всіх християн-католиків, щоб солідною організаційною працею в народі заздалегідь не допускали можливості такої бурі...

Як убили агента ГПУ

У Швейцарії вбито Германа Егергардта, що мав чехословацькі документи і представляв себе як купець. Слідство виявило, що вбитий зветься в дійсності Гнат Райс та походить з Підволочиськ. Його мало вбити ГПУ. В рр. 1923—26 Райс сидів у польській в'язниці за комунізм, відтак утік до Москви, де був визначним агентом ГПУ. Совітська влада вислала його до Берліна і до Відня, де він кермував відділом ГПУ. Опісля Райс виїхав до Італії та Швейцарії. Там він розчарувався до сов. влади і вислав до Москви письмо, закидаючи Сталінові зраду соціалізму. В звязку з убийством Райса французька і швейцарська поліція ув'язнила кілька осіб, м. ін. студентку Сорбони Ренату Штайнер. Вона зізнала, що на підготовку вбивства Райса видано 300.000 фр. Особи, що слідили за Райсом, подорожували межи Голандією, Францією і Швейцарією літаками й мали досить грошей та документи на різні фальшиві назвиска, видані легальними совітськими властями.

Справники втекли...

„Хвіля“ звідомляє: В неділю вчором дійшло в Саськім городі в Варшаві до биття Жидів. У висліді нападу тяжко ранено 6 жидівських прохожих. Справники втекли. Ратункове Поготівля уділило помочі 27-літньому Перліхманові, 48-літньому Цігельштайнові, 40-літньому Л. Римерсові, 29-літньому студ. Бейямінові, що дістав дві колесні рани в плечі і його перевезено до лічниці, дальше 22 л. Гольцкнерові і 30 л. Арієви Козіному. Всі ранені ножами, згд. штилетами.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Ухвали пеоваків

у справах народностевої політики у Східній Галичині.

„Век Нови“ з 5 жовтня с. р. звіdomляє: Дня 2 жовтня с. р. відбулися збори львівського політичного „кола“ Союзу пеоваків при участі властей округи союзу та делегатів провінційних кружків і при участі делегатів Союзу леґіоністів і Союзу „оброшцув Львова“. На зборах порушено ряд важких політичних справ з терену Сх. Галичини. В зв'язку з останніми випадками терору з боку Українців (Де і коли? — Ред. „Н. З.“), українською вічевою акцією в земельних справах та заявами в українській пресі, пеоваки ухвалили кілька резолюцій, а саме:

1) Стверджуємо, що українська вічева акція, організована в справі землі, утруднила польсько-українську нормалізацію. Ту акцію змобілізовано по голосуванні Поляків зі Сх. Галичини на спільну польсько-українську лісту та по ствердженні факту переходу 220.000 гектарів польської землі в українські руки. Звертає увагу, що ті українські віча організовано в тракці піддожкування різниці, в якій то акції за державні польські фонди сфінансовано викуп польської землі, купленої частинно на кредит. В тім же часі державні банки уділяли Українцям кредитів, які уможливили їм даліше викуплювати польську землю. Отже вважаємо, що ціль тої вічевої акції була: а) оброблювання заграничної опії проти польського народу, б) штучне піддожкування протипольських настроїв серед Українців. — Вся та акція викликала засадничий гальмуючий вплив, що утруднює нормалізацію польсько-українських взаємин. 2) Стверджуємо, що польська протестаційна акція, звернена проти ОУН, мала усвідомити українській суспільності відповідальність за діла ОУН. Засаду збірної моральної відповідальності кожної суспільності узається на цілм світі і її мусить примінити у Сх. Галичині тим більше, що Ундо й УПР постійно і довгі літа роблять місцеву польську суспільність відповідальною за найдрібніші випадки політичного дня. Доказом того, що протестаційна акція була конечна, се ухвали навіть найдрібніших польських сільських гуртків. Вирази протесту нашого села показують в доказуючій формі (що се значить? — Ред. „Н. З.“), що в наших селах витворилася атмосфера невинності не тільки для Поляків, але і для Старорусинів і частини української суспільності. В тих умовах байдуже було і є, чи акція ОУН обняла один чи кілька повітів та байдуже стало число смертних жертв, хоч скільки-небудь тих жертв не мала. 3) Стверджуємо, що остання стаття посла Барана, який грозив репресіями місцевій польській суспільності, доказує, що УНДО й УПР змагають до зрівняння польсько-української нормалізації і то з причини того, що вся польська суспільність упінула за повноту охорони дрібних різниць Поляків перед нападами ОУН. Вибрання собі тої покритишки до зрівняння нормалізаційної політики тим більше характеристичне, що в тих протестах Поляки упоминалися за спокій Українців та ще більше переслідуваних Старорусинів, яких навіть у Львові гноблять, доказом чого хочби скандал з похороном Русина Ясеницького.* 4) Стверджуємо, що комунікат УПР не злагіднив ситуації. УПР не осудила ОУН та тим самим солідаризувалася з акцією ОУН. 5) Домагаємося виписання виступів віце-марш. Мудрого та його переговорів з російськими емігрантами, по яких прийшло до заповідження зрівняння польсько-української нормалізаційної політики. 6) Стверджуємо, що перша спроба польсько-української нормалізації, започаткована договором Петлюри, не вдалася з вини галицько-українських провідників, які з ненависті до Поляків зогидили пам'яті Петлюри. Правдоподібно ті самі, що зогидили пам'яті Петлюри, ятять для унеможливлення другої нормалізаційної спроби. 7) Запекочені зростом шкідливих настроїв українських мас звертаємо увагу, що трагедія вбивства гр.-катол. священика Євгена Колеського і львівських револьверових стрілів гр.-катол. священика Володимира Яценкова, прилюдне злегковаження мітратна на грудневій зїзді у Львові і гр.-катол. єпископа (котрого?) на останній львівській зїбранні Українців — ті і подібні події з життя розполітикованих гр.-катол. священиків мусить викликати поширення сект і шкідливих для католицизму настроїв українських мас. Висловлюємо переконання, що в інтересі катол. Церкви о. Митрополит Шептицький схоче інтервенювати й вияснити політичну ситуацію у Сх. Галичині в пастирським листі до вірних Українців. Його мовчанка вказалаб, що по українській стороні ніхто поважно не трактує спроби польсько-української нормалізації. Розчарування і з тої сторони означало би для місцевої польської суспільності звільнення з тих політичних пут, що їх накинута польській стороні остання спроба

* Як відомо, тоді українському парохіві о. Лопатинському вибито шиби за те, що не хотів брати участі в похороні пок. Ясеницького, подаючи за причину, що він перед смертю не сповідався. Отже українському священикові вибито шиби, але сего скандалу вживається як доказу на — гноблення „старорусинів“... — Ред. „Н. Зорі“.

польсько-української нормалізації. 8) Висловлюється признання для порозумівачого секретаріату ПОС, якого політику приймається, бо вона змагає до спокою в краю та запевняє нор-

00. Домінікани покидають Львів?

„Діло“ в ч. 216 принесло отсю інформацію: У Львові сталося на днях подія, що залишиться в історії не тільки сего міста, але й цілого краю. Чин Домінікани, кажуть, покинули Львів, де був майже 700 років і перенісся до Варшави. Зроблено це в найбільшій таємниці, по мистецьки секретно перед ширшим громадянством, котре тою істкою справді заскочене, хоч сам план не міг бути переведений інакше, як за порозумінням з вищими духовними і тим більше урядовими чинниками. Фактом є, що про сю подію довідуємось аж тепер, коли львівські Домінікани від кількох днів сидять вже у Варшаві, забравши з собою звідси все своє рухоме майно. На місці покищо лишилося тільки кілька отців і братчиків, їх нерухомі добра земельні і старі муровані забудовання монастирські з величавим костелом у самій середині міста Львова, рядом з каменими Савронією і Волоської церкв. З рухомих скарбів, що їх забрали і вивезли з собою львівські Домінікани, найбільший і найважливіший скарб це їх архів, котрий становить непомірно важку криницю відомостей ще про ту добу історії, коли земля наша за панування князів була незалежною Галицько-Волинською державою. Ніде, тільки там, є архівальні пергаменти тих князів, їх надання, привілеї, акти дипломатичні і літописні, котрі позитим деінде погоріли. Про той архів нашої старокняжої історії читлемо в актах Вел. Князівства Литовського: „Книг словенських (українських) великими склепаними знайдеш замкнених, котрих на світ не випустят. Так же єсть і во Львові у мнихов Домініканов склеп великий книг наших словенських (українських), учительських (наукових, історичних), до купи снесених по осигненью і збуренью Панства руського“. Мова тут очевидно про самі книги рукописні, унікати, бо друкарства ще тоді не було. Не менше значні були і літифундії львівських Домініканів, котрі простягалися від Бруховиц за Львовом аж у сторони Жовкви. І так як перше забезпечення матеріальне дала черням св. Домініка блаженна Констанція, жінка князя Льва, сина короля Данила, так частину тих літифундій — по свідості тих-же самих Домініканів — подарував їм український вельможа Микола з роду Демко (Дмигро), а саме село Зарудці, до котрого притикають ще інші села — Борки Домініканські, Завадів, Зашків, Мокротин, Зіболки й ін., разом коло 30 тисяч гектарів, себто коло п'ятдесят тисяч моргів. Частину з того вже ви-

мальні умовини польсько-українського співжиття на засадах національної гідності обох народів, що замешкують ту землю від віків.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Отсю резолюцію подали ми в дослідній перекладі, бо вона надзвичайно характеристична і поучаюча для розуміння психіки польських місцевих провідників і польської психіки та відношення до українства взагалі й до української Єрархії зокрема. Коли нові маркантні події не захоплять нашої уваги, спробуємо переаналізувати отсі резолюції.

продали і, що треба піднести, кермувалися при цьому старою домініканською совістю, бо землю продавали без ріжниць й українським селянам, за що папала була на них шлехпольська гидра. — Місце для своїх забудовань у Львові і величавого костела в бароковім стилі, посвяченого в 1749 році, мали Домінікани нібито дістати на свою первісну обитель також від княгині Констанції, де вона по переказу й похована. Але цей переказ мабуть невірний, бо на тому місці мав бути колись український монастир. Отже це місце дістали вони мабуть дещо пізніше, вже за польської влади. — Чин св. Домініка повстав як організація наскрізь місіонарська й ораторська. З того приводу костелів їх становили високі і просторі галі, по змозі якнайбільше акустичні. Прикмета тих черців — покора і чуйність, звідси також їх назва: „дси божі“ (Доміні канес). Ревним їх шпирителем на всіх наших землях не геть-геть за української монархії був св. Яцко, Поляк. Вже в половині 13 ст. заснував він домініканські монастирі по всіх важливіших городах українських, м. ін. у Львові та в Києві. Ціль тих монастирів була чисто релігійна, без всяких політичних ходів. Тому дуже широкі прийняв їх папуючий двір та український народ, серед котрого вони здобули собі довіру, бо науку свої виголошували в українській мові і багато-багато Українців приймало римо-католицький обряд. Справа релігійна, як ставили її Домінікани і почасти також всі інші місії, виглядала аж до приходу Польщі і ще деякий час потім так, що українські землі утворюють нову римо-католицьку провінцію, зберігаючи при цьому, розуміється, свою українську державу. Цей план викривив лежну українську державу. Цей план викривився шойно опісля, коли на місце чинника релігійного висунувся на перший план чинник політичний у релігійному місіонарстві. Домінікани старалися у нас зберігати почасти свою первісну лінію. Аджеж навіть прекрасний релігійний гимн: „Пречистая Діво Мати руського краю“ повстав у 18 столітті в домініканському монастирі в Підкамені коло Залозець. Львівські Домінікани, як кажуть, звивають свою станицю. Чижиб зрікалися тої роботи, котру досі вели, уважаючи її безуспішною? Так не думаємо. Заходять тут якісь дуже важкі причини, причини строго секретні, яких не знаємо, однаке можемо їх догадуватися. — Р. П.

по зїзді диктаторів

Лондонський кореспондент парижського „Журналю“ стверджує, що в англійських політичних кругах промови Гітлера і Муссоліні прийнято не без співчуття: „Англія по суті не оспорує інтересів, які лучать Італію й Німеччину. Вона з вдоволенням стверджує, що, як виходить з обох промов, той союз не звернений проти решти Європи... Що се? Наївність? Хитрий рахунок? По думці французького журналіста — і одно і друге: „Англія веде свою гру з обчисленою простодушністю. Для неї тепер найвигодніше вдавати, що вона вірить у ширість заяв обох диктаторів.“ Се дозволяє Англії продовжати переговори з Німеччиною та робити відкритим шлях до згоди з Італією. Але „Англія хоче забезпечитися і з другої сторони: вона хоче запевнити собі піддержку Франції. Англія вдає немовби думала, що вісь Берлін—Рим не має агресивного характеру; на той візреч вона хотілаб зробити і вісь Париж—Лондон чимсь таким, що не викликалоб в нікім тривоги й неспокою“.

Женевський кореспондент „Евр'у“ підмічує, що берлінські промови викликали в кругах Союзу Народів пригнітаюче враження — тим більше, що вони збіглися з дуже дивною переминою в поведінні англійських делегатів. Вже напередодні виступу Гітлера і Муссоліні, „коли на пленумі обговорювали справу осуду бомбардування спокійних китайських міст, треба було

45 минут, щоб добитися від представника Англії згоди на влучення до протесту слова „Японія“. Ще більше поразила Союз Народів крайня здержливість Англії підчас нарад над еспанською справою: Здавалосяб, доля Еспанії повинна інтересувати Англію не менше ніж Францію. Тимчасом Англії зайняли становище, яке можна пояснити тільки надлюдським довірям до сили британської імперії. Та обставина, що Італія уряджується дуже вигідно в Еспанії, не трівожить Англії. „Вони все потому віддадуть і без усякої війни. Треба нам тільки схотіти...“ Таке переконання англійських делегатів, які з поблажливою усмішкою вислухували французьких домагань мір, що перешкодило остаточному завоюванню Еспанії Італійцями.“ Крім того умовини внутрішньої політики не дозволяють Чемберленові підприняти чогось для спасення Валенсії. Він розумує так: „В ім'я ідеології Валенсії ми не в стані домагатися від Англії навіть найменшого зусилля. Правда, англійський народ зробив би все конечне, щоб перешкодити остаточному завоюванню Еспанії Італійцями, але тої небезпеки не передбачується, бо Італії покинуть Еспанію, коли ми того зажадаємо.“ Сего оптимізму не поділяють делегати прочих держав, серед яких замінити немалий неспокій... Ніхто не вірить, що Англії вдасться вимотатися з еспанського конфлікту, не уживши сили.

Розклад ендеків

Проурядова преса звіdomляє, що виконуючий комітет польської н.-д. партії рішив скликати на день 24 с. м. Начальну Раду тої партії для вибору голови партії. В нараді комітету, що відбулася у Варшаві, взяв участь найбільший з живучих ідеологів н.-д. партії Роман Дмовський. Се свідчить, що ситуація в тій партії стала поважна. Дмовський перестерігав перед незгодою в партії й заявив, що треба примінити засаду компромісу, щоб закінчити недобрый провізоричний стан в управі партії. В часі засідання, якому проводив адв. Ковальський з Лодзі, доходило кілька разів до надзвичайно острих сисій. Особливо розбурхали дискусію вістки зі Львова,

де, як відомо, дійшло до компромітующого партійного роздору. Подібна ситуація також в Познані, де редактора „Кур'єра Познанського“ загально уважають головою н.-д. партії на західних землях Польщі. Він попав в острє непорозуміння з іншим партійним діячем, Врублем, за яким стоять групи молодих ендеків. На тім тлі може також дійти до роздору. „Внутрішні боротьби — пише „Дзєннік Польскі“ в ч. 274 — довели шлехпольську партію до повного розкладу та до решти пожирати її атракційність і вартість. В такій ситуації партія н.-д. перестає бути реальною силою в краю, що має значіння для оцінки ріжних подій.“

Адвентисти 7-го дня

IV. Жидівські елементи в науці адвентистів.

Як уже сказано, адвентисти 7-ого дня — се жидівствующа секта. Видко се відразу ззовні. Що вже кидається в очі з самої назви, то те, що се секта відкидає святкування неділі й вертається до старозавітної суботи. Се як з одного боку найбільше характеристичне для секти, так з другого сектанти-суботники просто з фанатизмом обстоюють святкування суботи. Друга точка, в чім показується сильний жидівський вплив — се ворожість не лише до ікон і загальм зображень Бога чи Святих, але й до хреста, чого не допускаються нпр. лютерани чи навіть кальвіністи. Таке наставлення пригадує часи іконоборства, що його започаткував византийський цар з сирійської династії — Лев III Ізаврійський (717—741). Ось що пише про це світський, цілком не по-церковному настроений німецький історик:

„Неправильно бачити в іконоборчій русі, що він (Лев) його започаткував, рису якогось раціоналізму. Се ніщо інше, як вияв протилежності між Орієнтом і духом Греції, пуританська риса, що впрочім пояснюється духом старого Орієнту, піднесення східного духа проти грецько-римського, західного уняття світа, якому помогла побідити щойно за 150 літ чергова, македонська династія через заведення почитання образів.“⁵⁾

Та очевидно, не все жидівство було по типу сьогоднішніх адвентистів. Коли між фарисеями й часів Ісуса Христа й Апостолів знаходилися люди такі, як св. Павло, його учитель фарисей Гамалііл, а правдоподібно також фарисей Нікодем і Йосиф Ариматейський, що або стали християнами, або були дуже близькі до християнства, то проти Христа були радше садукее. Фарисеям Христос Господь закидав облуду, формалізм у справах релігії, вони ж зі свого боку лише Його не признавали за Месію; садукеев навпаки ганив Господь за їх науку. Показалося се тоді, як садукее приступили були до Нього з облудним питанням про те, чиєю жінкою в воскресенні буде жінка, що мала сімох мужів на землі. Ісус Христос відповів їм у дусі св. Письма Старого Завіту й фарисей „віділи, що добре їм відповів“ (Марк. XII, 28, Лук. XX, 39); отже фарисей вчили правильно, садукее блудили. Знаємо зі св. Письма, що садукее відкидали воскресення мертвих; так пишуть Євангелії (Мат. XXII,

23; Марк. XII, 18; Лук. XX, 27), а Діяння Апост. пояснюють віру садукеев іще виразніше: „Садукее кажуть, що нема воскресення, ні ангела, ні духа, а фарисеї обое признають“ (XXIII, 8). Проти них пише й св. Павло: „А не хочемо, брати, щоб ви не знали про померших, щоб ви не сумували як інші, що не мають надії“ (1 Сол. IV, 13).

З наукою садукеев споріднена думка адвентистів, що після смерті душа людини пропадає, гине, себто, що людина не має безсмертної душі. Душа в людини, по думці адвентистів, се лише життєва сила, а не безсмертний дух, бо, мовляв, лише Бог один має безсмертя. Отже зі смертю тіла гине ціла людина так як звірина. Клопіт мають тут адвентисти лише з воскресенням тіл; мусять його прийняти, бо воно так ярко проповідане в апостольських письмах; але як се воскресення виглядатиме, що буде оживляти тіло, коли умерла душа — на се вони не мають відповіді. Се цілком правильно — бо садукее відкидали й воскресення тіл. Се були отже матеріялісти, що голосили науку: їдждмо й пиймо, бо завтра померемо (1 Кор. XV 32); бо коли існує безсмертна душа, то вона в воскресенні злучиться з тілом, колиж не існує, то що злучиться? Саме тіло, та ще й розложене, не має в собі життя. Приймаючи науку про воскресення тіл, новітні садукее, адвентисти — не вміють собі поради з своєю садукеевською вірою про смертність душі.

V. Повстання секти.

Суботники се одна з наймолодших сект загалом, коли йде про час їх пов-

стання. Основником секти був простий американський фермер, що ледви скінчив народню школу, Вілієм Міллер (уродж. 1782 р.). Він жив у середовищі баптистів, але щойно по 30-тім році життя почав читати св. Письмо. З нього найбільше переймився тими місцями з книг пророка Даниїла й Откровення св. Івана, де говориться про кінець світа. Сі справи найтрудніші до зрозуміння навіть для теологів, тож ясно, що й Міллер небогато з того міг вирозуміти. Про незрозумілість пророчих обявленнй дуже виразно говорять уже самі названі св. книги. І так пророк Даниїл, бачучи обявлення, мусів питатися про їх значення, таксамо й св. Йоан. Отже як такі надхнені св. Духом мужі не розуміли пророчтв, то як може їх розуміти сектант? Хіба обманює себе, що він у більшій мірі має св. Духа, як самі автори книг св. Письма; тоді сектантам не треба св. Письма! Пророк Даниїл у правдивій покорі признається, що своїх видінь не розумів (Дан. XII, 8); незрозумілі були й пророчтва про Христа навіть для Апостолів і щойно сам Ісус отвірав їм ум розуміти Писання, що говорили про нього (Лук. XXIV 45). Лишень Апостоли й їх наслідники єпископи у злучі з наслідником св. Петра, папою, мають ясне розуміння правд віри й покликані до їх пояснювання на соборах і в окремих науках папи як учителя Церкви.

Цілком зрозуміло, що Міллер хибно вияснює пророчтва. Господь Бог допустив до його компромітації вже на самім початку його фальшивої науки, щоб кожний християнин міг зрозуміти, що в нього нема правди. А саме на основі книги прор. Даниїла (VIII 13, 14) Міллер пробував вияснити, коли прийде Ісус Христос. На основі перекирчування св. Письма (він брав день за рік) Міллер обчислив, що Христос Господь прийде на землю точно між 21 III 1843 і 21 III 1844. Се зробило сильне вражіння на людей, головню некатоликів, бо й страх своє робить, і до Міллерової секти пристало багато людей. Очевидно, таке означування незгідне зі св. Письмом. Як ученики питали Ісуса Христа, коли буде кінець світа, то Він сказав їм, що про се знає лиш Отець, а більше ніхто (Мат. XXIV 36; Діян. I 7). Св. Павло виразно остерігає перед адвентистами різних часів: „Просимо вас, брати, через прихід Господа нашого Ісуса Христа й нашу злуку з Ним, щоб ви скоро не виходили з рівноваги й не далися перестрашити ні духом, ні словом, ні посланням, ніби-то нашим, що мовби-то наставляв

⁵⁾ Dr. K. Roth, Geschichte des Byzantinischen Reiches. 2. Aufl. Berlin u. Leipzig, 1919, Sammlung Göschen, Nr. 190, st. 57.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

IV.

Чимдальше вділ рікою Піною, тим цікавіший поліський краєвид. Довкруги тебе поплутаний до неможливости водний лабіринт річних відног, заливів, озерець, баюрі розмунених водою ровів. А всі ті води, оточені мережкою густого сітника і щіткою гострої осоки та шувару, манять до себе око якимсь невимовним чаром.

Якаж чарівна і таємна ся справді непроходима джунгля! Не тільки жива уява риболова чи мисливого, але й інстинкт простого мандрівника силкується відгадати, що скривається в отсих густих очеретах, що таїться під тихою поверхнею сих зрадницьких вод і болот.

Розглядаюся між пасажирами за кимсь, хто умівби мені пояснити хоч де-що з тих картин, які пробігають перед нашими очима й розпливаються в далечі. Бо що прим. можуть означати отсі стовпи, що стремлять в рівних відступах по обох берегах ріки?

Когож спитати? Здається маю його! Оподалік від усіх, спертий до поручча пароплаву стоїть мужик. Мусить бути „тутешній“ обиватель. Про се наглядно свідчить його вовняна сермяга, підперезана червоною крайкою, кудлата кучма на голові і берестові личаки на ногах.

Завважую, що на його вялім, поживклім обличчі виразно малюється журба. Треба з ним навязати розмову. Спираюся біля нього до поручча. І в сій хвилі птиця підривається з очерету тай зі свистом тне крилами воздух низенько понад нашими головами.

— Дядьку, дядьку! — зариваю мужика. — А се що за птаха?

Повагом обернувшись обличчя до мене і глянувшись малими цікавими очима.

— Се крицька, пане. Дивна птичка. Живиться рибою, але не пливає по воді. Як голодна, сідає на „капелюх“, на отсім широкім листі, що стелиться по воді. Сидить собі й чатує. Необачна рибка підпливає до листка, а тоді крицька шульне напрасно в воду, вихватить до бичу і знов чатує. Яке се мудре!

Я ще не надивувався мудрости крицьки, як перед очі висунувся новий образочок з птичого раю. Водною доріжкою зпоміж троці виплила качка — чорна, блискуче чорна, як крук. Виглянула обережно на широкі води, зазірнула корабель і помаленьки, без переполюху, завернула в очерети.

— Се була чирка, пояснює дядько. Звуть її також лискою, бо має на голові білу пляму гейби лисину. З неї нікому ніякого хісна. Шкода на неї й полювати. Її мясо — сам намул. Бо вона все в намулі ниряється і з болота не вилазить. Навіть зимою під льодом нурцює.

І знов у воздух засвітіла якась птиця о звинних рухах меві.

— Не розумію, дядьку. Се ж вже половина вересня. Для птиць пізна пора. Чи вони ще не відлетіли у теплі краї?

— Давно відлетіли: і журавлі і чаплі і гуси і качки і слукви і бовтуни і перкуни і другі. Але богацько з них, найбільше качок, зимують у нас. Подекуди на багнах є тепличини, болотняні випари, яких мороз ніколи не стинає. На них птиця жирує цілу зиму.

— А чи хто косить коли отсі поживклі трави, шуварі й очерети? — розпитую мого розмовника.

— Якже ні! Тільки що тут косовиця відбувається зимою, як заморозь вхопить. А чи знаєте попри які очерети пливемо? Звуться вони — монастирські. До війни належали до лещинського монастиря, того, що на передмісті Пінська. Гей, гей, славний то був монастир! Нині з нього тільки руїна. Аж плакати хочеться. Бувало давніше щоділа їжджав сюди митрополит з Києва на відпочинок. Тоді щоденно прибував до Пінська з Києва, ба навіть дальше удавався, аж на Чорне Море. На наших водах аж роїлося тоді від лодок. Свідками того руху осьці стовпи, що бовваніють на берегах. Їх називають „фонарі“. На них нічо все горіло світло як пересторога для кора-

день Господній. Нехай ніхто не зводить вас ніяким способом” (2 Сол. II 1—3). Мимо того люди повірили Міллерові. Вони чекали на прихід Спасителя в означенім часі й Він, очевидно, не прийшов, даючи тим пізнати, що наука Міллера фальшива, а правдива лише наука катол. Церкви. З історії Церкви знаємо, що вже нераз виступали фальшиві учителі, що заповідали кінець світа. Церква осудила їх науку.

Та коли Міллер побачив, що зле обчислив, згодився на поправку в його науці: мовляв Христос спізнився на пів дня, як се читаємо про жениха з притчі про десять дів, отже — по Міллеру — на пів року, й прийде 22 жовтня 1844 р. Очевидно, що Ісус Христос і тоді не прийшов. Сторонники Міллера повбиралися в білі одежі, повиходили з домів і почали кликати Господа — та Він не прийшов. Се остаточно скомпромітувало Міллера й його секту, тож багато з тих, що йому повірили, або навернулися до катол. Церкви, або цілком стратили віру. До того ще й виключено Міллера з секти баптистів, що до неї він належав, і він оснував нову секту, що називалася „адвентистами” (від лат. адвентус, прихід), себто тими, що очікують приходу Христа (1845). Міллер перестав уже говорити про те, коли прийде Христос Господь на суд і признав свій блуд. Чи отже Міллер під діланням св. Духа помилився? Чи радше підо впливом свого нерозуму голосив неправду як правду? Очевидно, до нього якнайкраще пасують слова св. Петра про невчених і неутверджених у вірі, що перевертають св. Письмо на свою погубу (2 Петр. III 16).

Мимо сього секта почала свою діяльність. Той дух, що опікується всіми сектами, почав і серед адвентистів свою діяльність і вони скоро поділилися на кілька відломів, а кождий учив по-своєму, тобто як хотів. Між ними підо впливом Жидівки Рухлі Престон повстала одна секта, що назвала себе „адвентистами 7-го дня” (або, як у нас цих сектантів просто називають — суботники).⁶⁾ Вони почали під жидівським впливом святкувати суботу, хоч інші адвентисти того не приймають. Скоро повстали й ін. учителі. І так Юрій Сторр почав учить, що людська душа не є безсмертна, бо безсмертний лише Бог; душіж не будуть знати нічого після смерті. Він учив також, що праведники будуть тисячу літ царювати з Христом, а

⁶⁾ Гр. Дворянин, цит. тв., стор. 9.

блів, щоб не зблудили і не заїхали на береги залиті водою.

— До когож тепер належать ці монастирські очерети? питаю.

— Не знати. Лещинський монастир посідав ще понад сто десятин родючої ріллі, пухненької як порхавка. Тепер її управляють польські монахи. Освіт, що їх монастир онде ледви видніє над містом.

Дядько повів рукою і вказав на єзуїтську колегію. Мій розмовник навіть не міг бути свідомий сього, яку він велику справу порушив своїми споминами про лещинський монастир, в яким відпочивали православні митрополити і в яким в давнині резидували такі уніяцькі архимандрити як Гоголь, І. Малаховський (холмський єпископ), Й. Булгак і ін.

Доторкнув справи, яка в історії має вже усталену назву: „Ревіндикація поуніяцьких монастирських і церковних дібр”... Боліють над сею справою православні, плачуть над нею уніяти, а третій тішиться...

Навязалася між мною і дядьком щира балачка. Семен Кужко — так звався мій розмовник — показався розговорною людиною. В юних літах як „охотник” пройшов він вшир і здовж усе Полісся. Інакше було перед кільканацятьма роками. Тоді від звірні й пташні аж кишло, хоч не існували нинішні гострі до-

грішників зніщить цілком вогонь і вони перестануть існувати. Се вже щось таке як буддійська нірвана, але знищення грішників, приведення їх до неіснування, віднесена тому аж до кінця світа, бо в св. Письмі виразно говориться про загальне воскресення. Не можна отже заперечити цілком воскресення померлих, як заперечували садукеї. Признання загального воскресення в адвентистів — се компроміс між їх блудною вірою про смертність душі й виразними вказівками св. Письма про загальне во-

скресення. Тому вони „нищать” душі грішників аж по страшнім суді. Сам Міллер не був радий сій науці, але що богатом адвентистам вона подобалася, то її й прийнято.

Так повсталася секта. Почалася від блудів і явних помилок і вже на початку підпала під жидівський вплив. Секта скоро розсварилася. Там і пізніше не було добра, але спритні адвентистичні софісти баламутили й далі несвідомих людей.

В. Княжецький.

РЕЗОЛЮЦІЇ

І-го Міжнародного Католицького Протиналькогольного Конгресу у Варшаві (вересень 1937).

Сей конгрес вирікнив своєю присутністю спеціальний делегат Й. Святости Папи Пія XI. папський нунцій Архiepіскоп др Кортезі і протекторат Преосв. Еміненції кардинала-архiep. дра Каковського і дра Гльонда, примаса Польщі. Присутних було 27 архiepіскупів і єпископів та заступників численних законів і єпископів, багато духовних і світських з різних країв Європи. Конгрес прийняв отсі постанови: Майже в усіх краях світа спожиття алкоголю се джерело безчисленних здоровних, господарських, обичаєвих і релігійних шкід. Ще й сьогодні „пьянство батько усіх проступків, гріхів і тягарів” (Августин). „Пьянство руйнує родини й рабує державі не тільки добрих горожан, але робить їх навіть шкідливими” (Пій XI). Алкоголізм тим небезпечніший, що його шкоди можна пізнати в дуже малій мірі або взагалі ні. Пошана Бога, якого часто обиджується уживанням алкоголю, вічне й дочасне щастя численних людей і родин — вимагають від відповідальних католиків рішучої охоронної праці і роблять що працю конечним завданням Католицької Акції. Богом благословений запал приносить згідно зі збереженою церковною традицією так надприродні як і природні середники для можливо найкращої помочі.

1. Правдива любов вимагає: Поможіть рятувати! Досвід і знання вчать, що навіть пияниця може бути врятований і завернений до порядного релігійного, родинного й фахового життя через повну абстиненцію і впис до абстинентського Т-ва! Вжиття лагідних середників нашої св. Церкви в тісній залузі з систематичною опікою над пияницями — запевнює згідно з досвідом найкращі виследи. Католицька Карітас почувається тому відвічальною за створення і введення в життя потрібних для опіки над пияницями інституцій (абстинентських союзів, місць для опіки над пияницями і лічниць) тимпаче, що без тієї самаританської роботи сповняється слово Павла: „Пияниці не наслідять Царства Божого”. 2. Любов і мудрість вимагають: Запобігайте! Найперше правдиве пізнання небезпек налогового й уміркованого пиячання веде до успішної охоронної

праці. Тому конечні студії над питанням алкоголізму і його відношенням до життя народу. Необхідно домагатися, щоб у семінаріях для священників, монахів, учителів і лікарів було введено як предмет алкогольне питання. Примус звичаю пиття на родинних і народніх святах, як і всі надмірні уживання мусять бути усунені мудрою і постійною витреваюдо працею. Конгрес закликає також до усунення алкоголевих реклам! Перетвір Божих дарів-овочів з природою даними соками й силами — через безалкогольний перетвір овочів — се добрий середник для побороження алкоголізму й разом успішної помочі для нераз зруйнованого господарства. Реформа корчмарства мусить створити сумлінно працюючий корчмарський стан. Безалкогольні дома й гостинниці конечні. Виявляється, що незгідно з духом часу католицькі установи влаштовують нині осередки продукції й продажі горівки й пива. В тому напрямі побудований при подивугідних жертвах „Католицький Дім Пія XI.” у Варшаві і ряд подібних установ без вишинку алкоголю в інших краях — повинні побудити в усіх краях до наслідування. Безалкогольне життя молоді згідно з опінією визначних лікарів і виховників се конечна передумова здорового тілесного й духового розвитку дівчорі і юнацтва. Батьківський дім, школа й Церква — несуть поважну в тому відповідальність! 3. Далековидячий апостольський дух вимагає: Будуйте! Боротьба за Христа і Його Церкву, боротьба за звання, родину і громадянство (нарід) вимагають нині від католиків чинної любови, жертвенної вірності і найвищої готовости до помочі. Католицька молодь робиться рабом низьких змислових схильностей через уживання алкоголю як і тютюну. Христом удушевлена молодь находити у засадничій абстиненції головний середник формування волі й особовости й успішний середник до творчої перемоги боязні людської і до чинної любови ближніх. Академічна молодь повинна закинути протині погляди й форми минувшого зогляду на свою більшу відповідальність та далекойдучо впливати на іншу молодь для боротьби з модерною розкішшю — своїм наставленням на простоту і тверезість. Добровільна абстиненція, що випливає з любови до Бога і до нещасного ближнього, з покути за численні гріхи розкоші в наших днях, — се „апостольство, яке Церква апробує і признає, хвалить і благословить” (кардинал Пачеллі). Рівночасно абстиненція це справа часового посту і веде до побіди над неуміркованістю і необицайністю. 4. „Ми глибоко переконані, що поступаюче вперед поширення погубних алкогольних напиків серед однородного населення ставить — нажалі — глибоку перепопу нашим місцям для поширення віри. Звідси то обовязок усіх місіонарів поборювати алкоголізм словом і прикладом і приготувитись до тієї боротьби студіями над питанням і середниками, що запобігають алкоголізмові” (кард. ван Россум). 5. Планова співпраця з державними органами, як і використання відповідних законів для зменшення й усунення алкоголізму се національний обовязок чести всіх католиків і католицьких організацій! 6. Вся католицька преса і всі католицькі організації повинні узнати боротьбу з алкоголізмом як завдання конечне і на часі та практично перевести це в життя в напрямі їх спеціальних завдань. Абстинентські Товариства се — на основі досвіду — найбільш успішна метода, необхідна для рятування пияниць. 7. Всі католики, що стоять у цій боротьбі, можуть бути захоплені до побідного витривання словом нашого Св. Отця Папи Пія XI: „Ведіть що раз то краще й едважніше ту святу боротьбу! Овочів не забраке. Ви маєте заслуги супроти Бога й ближніх, супроти родини, Батьківщини й Церкви. Ваша праця се важне учасництво у правдивому і властивому апостольстві Церкви”.

^{*)} Про такі податкові практики писала також З. Залеска в „Курері Варшавськім”, ч. 317 з 1934 р.

Політичний гумор на Далеких Сході. Журналіст питає японського міністра війни: — Як довго потребують військові операції в Китаю? — Так довго, відповів міністр, поки не будемо в такій добрій ситуації, що зможемо виповісти війну Китаєві.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

НА ТЛІ ГУМОРУ

ПРО ГЕНІЯ І ПРО ШКІДНИКА.

Від літ як тільки „Нова Зоря“ помістить який небудь твір Зошенка, у „Вістнику“, в якому вже давно нема ні літератури, ні мистецтва, ні науки, ні „громадського“ життя, — появляється напад на Зошенка і на „Нову Зорю“ за поміщення його писань. Найлагідніше, що відомий шкідник пише тоді про Зошенка, се те, що його твори „сичка“. Ну а „Новій Зорі“ дістається при тій нагоді, що слина на язик принесе. Нпр. у сшитку за жовтень є з того приводу така ельокубрація: „Нова Зоря“ (17. IX.), що уважає православних схизматиками, дальше годуює своїх католицьких читачів сичкою з російських большевицьких авторів. На сей раз — оповідання совітського письменника Зошенка“ і т. д.

Отже треба сказати пару слів на сю тему. Хто такий Зошенко? Се передовсім з роду не російський, а український і не письменник, а великий письменник. Се очевидний геній обсервації, що має в собі надзвичайний дар змальовувати життя в дрібненьких творах, в мініатюрах, змальовувати так дотепно, що навіть чужеземцю не робить йому нічого злого за його нераз дуже острі кпини з совітського життя. В його писаннях є все насичення страшною епохою, в якій він живе — і віддане воно з таким талантом, що навіть страшна совітська влада не чіпається його, хоч большевики не вважають його большевицьким письменником, а пишуть про Зошенка так: „В повестях и юмористических рассказах Зошенко описывает „стоячие“ будни обывателя-мещанина в советских условиях.“¹⁾ Отже навіть чужеземцю має респект перед Божою іскрою в людині, хоч в освітленні тої іскри стає на весь ріст видна не одна річ, яку там хотілиб закрити. А наш націоналістичний шкідник не має респекту перед нічим! Дослівно перед нічим, навіть перед своєю власною ідеєю, націоналістичною. Та ідея з природи річи є і мусить бути завойовницька, імперіалістична, а вже що найменше „відвойовницька“ під кожним оглядом: то значить, що вона мусить відвойовувати всь, що з нашого поля опинилося на сусідському господарстві, волю чи неволю. Між іншими дорогами для нас річами й особами від століть опинюється на чужім переважно московським ґрунті дуже багато наших талантів. Діється се на різних областях: на церковній і культурній області взагалі, особливо на письменничій, на господарській і спеціально фінансовій, на області військовій, словом на кожній. Нема змоги докладно прослідити, чому і як опинюються ті наші таланти при роботі на чужих нивах. Переважно діється се просто тому, що вони у нас не мають можливості праці — і тому, що наш терен дослівно за тісний або взагалі нема його, і тому, що коли навіть тут і там такий терен лучається, обсідають його як репяхи типи дуже низькі й безсоромні, поруч яких працювати не належить до приємності. Нпр. автор сих стрічок особисто знає таких українських „діячів“, що просять в особи А протекційного листа й одержавши такого листа, йдуть з ним клеветати на ту саму особу перед тими, що до них дано того листа... І се появи не спорадичні! Пробивається в таких появах все спідлення довголітньої неволею, все моральне скошлявлення людей, серед якого дуже тяжко витримувати. Отже багато є причин, задля яких утікають від нас різні таланти і

йдуть працювати між чужих. Ми не кажемо, що се добре або гарно. Стверджуємо тільки факти, які зрештою знані з давних давен не тільки у нас, а в кожного поневоленого народу. Розуміється, кожний нарід величається своїми визначними працівниками навіть тоді, коли вони в наймах у чужих доробилися слави. Нпр. Жида дуже не люблять вихрестів, але коли ті вихрести деь чимсь визначаться, Жида старанно подають до відома їх родовід і підчеркують, що се люди їх крові і їх племені. Роблять се й тоді, коли визначні люди вже походять з мішанців. Чому вони так роблять? Та з тої простої причини, що се підносить їх власне самопочуття, їх власну вартість в їх очах. А піднесення почуття власної вартості (коли воно не безпідставне) се дуже цінна річ в боротьбі за існування, так одиничний як і збірний.

Розуміє се знаменито найстарший з культурних народів білої раси — Жида. Розуміють се й молодші культурні народи, нпр. Поляки, які письменника Конрада Корженевського, що писав виключно по англійськи, уважають своїм письменником, видають якраз тепер збірне видання його творів в перекладі, величаються ним перед цілим світом.

А щож на тім тлі робить оден з найбільших шкідників українства, що від багатьох літ затроює нашу молодь і суспільність своїм мухоморським „блиском“?

Він за кожним разом понижує вартість українського генія-письменника та втирає в свою суспільність, що се взагалі не український письменник. Тимчасом Зошенко був, є й остане українським письменником, хочби він до кінця життя не написав ні одного слова по українськи і хочби навіть не признавався до української нації, бо Зошенко з крові й культури Українець, коли нпр. Донцов з крові й культури степовий хаотик-кочовик, який навіть відчувати не годен української культури. Відси й походить його ненависть до Зошенка, геніяльного українського письменника. Се ненависть напів-монгольського шкідника до великого ума слов'янської раси. Донцов прозиває Зошенка „большевицьким письменником“, а про Зошенка пишуть як про генія навіть найправіші пресові органи, поміщують студії про його спеціальну мову і т. п. Розуміється, на те, щоб зрозуміти й оцінити культуру Зошенка як письменника, треба самому мати якусь скристалізовану культуру. Особливо не легка річ бути гумористичним письменником та ще й до того мініатюристом. Се вимагає не лише спеціального таланту й надзвичайної концентрації в обсервуванні й писанні, але й дуже великої культури, яка накладає вудила на фантазію такого письменника, що з природи річи має більший нахил до бабраних в життєвих неприличностях ніж т. зв. поважні письменники, а то з тої простої причини, що в тих неприличностях далеко більше самосівної гумористики, ніж в інших областях.

Задля браку тої великої культури, яку має Зошенко, не може рівнятися з ним як гуморист нпр. Остап Вишня, хоч Вишня талантом мабуть сильніший ніж Зошенко.²⁾ Та коли гуморески Зошен-

ка, „большевицького письменника“, — можна давати читати навіть найлучше вихованим дівчаткам, то гуморески Остапа Вишні (поза деякими виїмками) се лектура, від якої навіть дорослому чоловікові з т. зв. буржуазії робиться недобре, хоч большевики того автора заслали кудись в безвісти за вороже відношення до них. Критик Олександр Полторацький так характеризує гумористичні писання Остапа Вишні:

„Ця, яко висловлюючись, філософія одужого місяця, гумористика пісурів і іронія вате-кльозетів смакується нашим автором (Вишнею) просто таки як тонка французька кухня. Безсумнісний успіх наведених дотепів (ми були присутні при читанні цих дотепів на вечорі в київському інгопі й могли спостерігати їх вплив на аудиторію) — є успіх, що межує з успіхом триповерхової лайки, порнографічної листівки, похабного анекдоту.“

Далі критик Полторацький наводить такі приклади гумору Вишні, що в нашій пресі передати їх навіть для критичних цілей неможливо (задля їх огидливості). Тому подаю тільки найлекший з прикладів брутальності гумориста Вишні:

„Коли спитати у баби про діда чи там протидіа, вона завжди казала: отаке стерно було як і ти оце...“

Так Вишня поводить супроти такої делікатної річи як родинні зв'язки людини і ще до того вкладає пониження тих зв'язків в уста жінки, матері... Та ми ще не бачили, щоб у „Вістнику“, який має претенсію бути й літературним органом, названо Вишню „письмакою“, а делікатного й культурного письменника Зошенка прозивається так — і ні разу не кажеється, чому він „письмака“, а не письменник. Так у „Вістнику“ плакається „літературний смак“ української молоді і нації...

Отже Полторацький слушно характеризує гумор Вишні як слідує:

„Саме отим зтиранням різниці між людиною та твариною, підкресленням екотських рис людини, якоюсь інфернальною філософією поза та... (пропускаю) віє від такої системи розглядати людей як тварин... Якесь навісне підкреслювання періодів „лічки“ в людині. Типова зниженогедоністська навіть не психологія, а психофізіологія. Можна провести певну паралель між цими настроями О. Вишні й вегетативною, падаюньою паралеллю „людина є корова“ Єсєніна або мракобійними символами воєн у Б. Пільчака.“³⁾

Коли порівняти гуморески Вишні, який пише тільки по українськи, з гуморесками Зошенка, який пише тільки по російськи, то кожний культурний Українець відразу скаже, що Зошенко се український гуморист, а про гумор Вишні культурному чоловікові просто неприємно говорити, хоч гуморески Вишні некультурна або здичіла маса розхочує в сотках тисяч примірників.

На закінчення оден коротенький витат з Вишні:

„І засвітилися у вороної кобилі очі і прошепотіли радісно уста її: тільки утро любви хорошо, хороши только робкие первые встѣчи.“⁴⁾

Отже так по звирінному кпить собі Вишня з такої гарної і глибоко людської річи як перша, найделікатніша, ідеальна любов.

Таксамо ставиться Вишня до високого звання письменника. Се таке прикре, що навіть наводити того не хочеться.⁵⁾

Порівняння гумориста Зошенка з гумористом Вишнею перевели ми на те, щоб показати всю фальшивість і плиткість погляду „батька українського націоналізму“, який у своїм органі лає Зошенка, прозиваючи його російським гумористом. Та хто стане на таким становищі, той мусить викинути з українського письменства писані в чужих мовах твори нераз найлучших Українців, що свої твори писали для оборони своєї нації, вкладаючи в них все своє горяче серце, як пр. Гарасевич, Пелеш, Качала, Войнаровський, Сембратович (ред. знамен-

¹⁾ Гл. Мала совітська енциклопедія (в рос. мові), том III, ст. 342. Не уважаючи Зошенка большевицьким автором, не подають про нього майже ніяких інформацій, хоч він належить до найбільш улюблених і почитаних письменників в цілїм СССР.

²⁾ Властиве назвище Остапа Вишні — Павло Михайлович Губенко. Інший його псевдонім П. Груньський. Він уродився 1. XI. 1889 в містечку Грунь на Полтавщині. Батьки його селяни. Освіта: нища сільська школа та двокласова в Зінкові, потім військово-фельчерська в Києві. Був екстерністом в укр. університеті, але не скінчив. Гл. Д. Лейтес і М. Яшук „Десять років української літератури“, том I. Ст. 65—72. — Михайл Іванович Зошенко на 6 літ молодший від Вишні, бо уродився в р. 1895. Ближніх даних про нього не знаю. Освіта його очевидно вища ніж освіта Вишні.

³⁾ Гл. „Нова Генерація“, 1930, 2. Ст. 33 і далі.
⁴⁾ Гл. ст. 168, II тому, третього видання творів Остапа Вишні.

⁵⁾ Хто цікавий, знайде се на ст. 9 в IV томі писань Вишні третього їх видання.

того органу „Ruthenische Revue“, потому „Ukrainische Rundschau“) і багато інших. Не один з них міг помилятися, але всі вони любили свій край і свій нарід і по своїй змозі боронили його. Тому їм належить місце в історії українського духа.

Во істину, таких наївних націоналістичних теоретиків, яких під сю пору післав на нас допуст Божий, ледви чи має ще яка нація.

А на замітку, що „Нова Зоря“, хоч католицька газета, інформує своїх читачів також про письменників православних і з території совітів, відповідаємо: Так, очевидно, ми мусимо це робити вже тому, що ви, панове націоналісти знад Дніпра, не робите сего, хоч се в першій мірі ваш природний обов'язок, бо ви відтам походите. Та хоч довгі літа маєте тут в руках найбільший журнал і повну свободу писання, критикування і навіть безшабашної лайки, то якби не галицький католик проф. Гординський і якби не католицька „Нова Зоря“, то галицька й волинська суспільність не знала б нічого про літературу, яка повстає над Дніпром. Критикуйте ту літературу, критикуйте як найостріше, але подавайте її до відома, бо інакше частина нації не знатиме зовсім, що діється з другою частиною, чим її годують, куди вона йде чи куди її пруть. А чиєж се завдання як у першій мірі не тих, що називають себе націоналістами а свої журнали „літературними“? Та вони не тільки самі не виконують свого обов'язку, але ще коли той обов'язок виконують за них католицькі публіцисти і редактори, — інсинуують їм усяку погань і не лишають на них сухої нитки. Ось „національна“ робота!...
Осип Назарук.

Нові видання

Кров за віру: Сторінка мучеництва Української Католицької Церкви в Канаді; Бібліотека БУК-а ч. 3. Йорктон, Саск.

Більшовизм катівня народу: Брацтво Українців Католиків Канади; Бібліотека БУК-а ч. 4, Липень 1937. Йорктон, Саск. Ціна 5 ц. Формат 16,5×12,3.

Богородичні „Догмати“ 8 гласів знаменного розспіву на мішаний хор аранжував Олександр Кошиць, Чернеча Гора 1937, форм. 30×21,2.

Наша Батьківщина. Орган Українського Краєзнавче-Туристичного Товариства „Плай“ у Львові. 10 ч. Жовтень 1937. 1 рік. Ст. 209—232. Зміст: Михайло Зварич: Топографія княжого Галича. Михайло Савчук: Водно-електрична силівня в Янові коло Тербовлі. Тетяна Маслова: Цвинтарища Любомельщини. Володимир Огоновський: Літ тому сто. Ярослав Витошинський: Спомини з моїх прогульок (III). Куток збирача — Книжка. Рецензії. Новинки. Похибки. Від Адміністрації. Оголошення.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРЕЗИДЕНТ РП в товаристві марш. Ридза-Сьміглого прийняв на послухання прем'єра Складковського і віцепрем'єра Квятковського. Вони реферували про біжучі праці правительства.

ПОСОЛ МУДРИЙ вислав листа до польської преси в зв'язку з відомими протиукраїнськими резолюціями поєзаків. В тім листі сказано м. ін.: Ніколи в житті я не провадив ніяких переговорів з представниками російської еміграції, ні з представниками ніякого з її відломів. — В резолюціях поєзаків є далеко важніші речі, та в листі п. Мудрого нема про них згадки, хоч була добра нагода відповісти на се.

У ЛЬВОВІ відбувається процес проти булавного УГА Михайла Хомяка, батька трох дітей. Йому закидають, що він підчас українсько-польської війни як командант української стежі вбив кілька цигельних осіб у Львові, а в селі Лисиничах мав убити невідомого польського жовніра, що попав до українського полону. На салі розправ переважно неукраїнська публіка. Обвинувачений не признається до вини.

НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ЛЕТУНСТВА Мілх відвідав французького міністра летунства Кота і відбув з ним нараду.

В НІМЕЧЧИНІ спустили на воду третю підводну флотилію в складі 12 суден містоти 230 тон кожде.

СИН МУССОЛІНІЯ Бруно прибув до Еспанії разом з групою італійських летунів на поміч повстанцям. Таку вістку принесла англійська преса.

НЕВІДОМЕ ПІДВОДНЕ СУДНО атакувало на еспанських водах англійський торпедовець, що шлив у супроводі 4-ох контрторпедовців. Англійські контрторпедовці відповіли сальною підводних гранатів і пустилися в погоню за підводним судном, яке встигло втечи. Німецька преса пише, що се було мабуть совіське підводне судно.

11 АНГЛІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ привезло зброю й амуніцію до китайської пристані Гонг-Конгу. Японська преса пише, що також інші держави достарчають зброю для Китаю крім Німеччини й Італії та Злучених Держав П. А.

БОЇ ПІД ШАНГТАЄМ тривають зі зростаючою нагальністю. На відтинку Чапей відбуваються кроваві бої на багнеті. Японці зближаються до другої оборонної лінії Китайців.

ЯПОНСЬКИЙ ЦІСАР прийняв на послухання совіського амбасадора Славуцького. В послухання взяли участь: японський міністр закордонних справ Гірата і мін. цісарського дому Матсукіра.

ЯПОНИЯ замовила в Німеччині воєнних матеріялів за 40 мільонів швайцарських франків.

НОВИНКИ

Приходить зима! Прошу жертвувати переносені одяги, плащі й черевики, з вдячністю прийму. Прошу добровільні датки в грошах. — Львів, 5. X. 1937. о. Леонтій Куніцький, опікун політ. в'язнів.

Новий український шпиталь збудовано у Відлінгдоні (Альберта) в Канаді зусиллями Сестер Службебниць та жертвенною допомогою загалу. Посвячення нового шпиталю відбулося 19 вересня сего року.

Управа Брацтва Українців Католиків Канади відкрила в Саскатуні бурсу для гр.-катол. дітей народньої і середньої школи та студентів університету. В бурсі даватимуть також лекції з українства, а саме: української мови, історії, літератури, граматики, співу, музики, танків і т. п. Бурсою управляє о. Мих. Пелех.

Українського письменника Микитенка, члена української Спілки Сов. Письменників і редактора літературної газети „Радянська Література“, виключили зі Спілки Письменників і з компартії та звільнили зі становища редактора „Рад. Літератури“ за пропаганду в українській літературі „троцькізму й націоналізму“ та за зв'язки з Любченком і Хвилю. Є вістки, що Микитенка увязнили.

Телефонічний абонамент у Львові обнижено від 1 с. м. Абонамент категорії А (75 розмов місячно) коштуватиме замість 13 зл. 12; понадконтингентові розмови замість 8 гр. 7. В категорії Б (200 розмов місячно) абонамент коштуватиме замість дотеперішніх 20 зл. 18 зл., а понадконтингентові розмови як дотепер, по 6 гр.

На 7 літ в'язниці засудили в Стрию Українця Ярослава Горбового, студ. техніки з Долини. Акт обвинувачення закидав підсудному державну зраду і кольпортажу летючок ОУН.

М-во освіти видало обіжник про дисциплінарне судівництво для вчителів. Перед дисциплінарним судом для вчителів державних шкіл матимуть право виступати як оборонці тільки вчителі й інші державні функціонари. Оборона адвокатів в дисциплінарних судах недопустимська.

Президентом м. Станислава вибрали м-ра Францішка Котлярчука, дотеперішнього віцепрезидента.

Летунська школа повстала в Станиславові. Вийде з неї с. р. коло 60 летунів.

Меліораційні реферати утворено при староствах станиславівським і стрийським. Своім засягом обіймуть вони ціле станиславівське воевідство.

Пощесь черв'яки появилася в повітах тернопільським, бучацьким, перемишлянським, каменецьким і брідським.

Новим віцестаростою в Товмачі став др Й. Калята, б. городський віцестароста в Лодзі. Він буде вести товмачське старство.

В Бережанах відкрито нову українську торговельну станицю „Рідний Базар“, крамницю з галантерією, кравецькими приладами, з приладами до писання і іншими товарами.

В Синькові повіт Залішки посвятили римо-катол. каплицю, збудовану заходом корпусу пограничної сторожі.

Астрономічну обсерваторію для навчальних цілей будують ОО. Єзуїти в Хирові.

В окружнім суді в Лодзі засів на лаві обвинувачених б. начальник рахункового відділу скарбового уряду в Лодзі Генрик Рабад. Йому закидають ряд надужит на шкоду держави.

Окремі лавки для Жидів призначено у варшавській політехніці та головній школі сільського господарства.

Політичний гумор. Одному з міністрів сказав хтось: Пане міністре! Продовжування теперішньої політики се повільний упадок. — Повільний? Се не шкодить: мені не спішиться („Врубле на даху“, ч. 40).

Статистика, що не втомляє

Небагато людей любується перегляданням цифр, чисельних зіставлень статистичних колоном. Залюблений у касових книгах книговодчик, з замилювання статистик, астроном, що перепроводжує займаючи обчислення, математик, що розв'язує помотані взори й альгебраїчні варіації, — всі ті живуть тільки цифрами, для них цифри живло, поза яким вони не бачать нічого, не знають інших приемностей, як перебування у світі цифрових конструкцій. Більшість людей цифри втомляють. Переведена американськими часописами анкета виказала, що львина частина людей у Зл. Державах Північної Америки відноситься з симпатією до публікацій і статей, підпертих цифровими аргументами, з застереженням, що їх уживуть тільки як акценти, річеві докази, унагляднення справ і найсуттєвіших проблем. Натомість така скількість цифр, яку пересічно образований ум не може обхопити пам'яттю, є вже на думку теоретиків аме-

риканської преси непотрібна, бо обнижує почитність газети й ослаблює популярність автора. А всетаки є цілі сторінки в щоденних і періодичних часописах, що складаються тільки з самих цифр і тішаються небувалою почитністю і популярністю. Вони стали універсальною лектурою, для всіх доступною, загальною і займаючою. Се висліди тягнень Клясової Льотерії, які читають і переглядають дослівно всі. Прачка з сутерин і мільонер з люксової палати, селянин зпід соломяної стріхи і професор університету, всі з запертим віддихом пильно студіюють ряди дрібнесеньких цифр, бо всі вони співучасники Клясової Льотерії, благородної гри позбавленої брутального суперництва і виладування низьких інстинктів. Можна отже сміло сказати, що коломи цифр, які представляють висліди тягнень Польського Льотерійного Монополю, це сьогодні мабуть одинока лектура того рода, що не викликає на обличчях читачів почуття нудьги і втоми.

В п'ятницю 1. X. о годині 7 веч. бачили над Татрами метеор величини чвертини місяця в повні, що летів з хвостом мов комета і світив дуже сильним жовтим світлом. Се вже друге таке явище в короткім часі.

„Хвіля“ в ч. 951 на ст. 12 пише, що р. катол. священник др Адам Бялецкий, б. професор духовного семинара в Сандомирі, вправді оженився зі шкільною лікаркою Ядвігою Бурневич, але вона не Жидівка. Закид жидівства вдумала ендецька преса.

В Молодечні (на Віленщині) та околиці в кількох садах зацвіли вдруге вишні й малини. Малини видали навіть нові овочі. Вони трохи квасніші та менші від нормальних.

Венедикт Мякотін, російський політичний діяч й історик, помер у Празі в 70-ім році життя. Покійний присвятив багато уваги дослідям Лівобережної України. Головна його праця „Очерки соціальної історії України“.

В музею Наперстка в Празі отворили окремий ескімоський музей. В нім можна бачити все, що цікавить людей, як хочуть пізнати життя Ескімосів.

Червоного адмірала Іванова, б. капітана кружляка „Марат“ в часі морської коронаційної ревії в Англії, поставлено після повороту з Англії до СРСР перед воєнний суд і на днях розстріляно. Адмірала Іванова обвинувачували в тому, що допустив до деморалізації моряків совітської флотії дозволяючи їм виходити на сушу в кількох балтійських пристанях та робити закупки. Ось за що розстрілюють в СРСР!

Фільму „Петро I“ висвітлюють у 56-ох містах СРСР. Фільма „Петро I“ се апотеоза московського імперіалізму й подвигів царя Петра I-го. Витворювання рос. націоналізму йде повною парою.

Замовляйте великий співанник Червоної Калини! Монументальний збірник 229 найкращих пісень стрілецьких, історичних, побутових та обрядових на хори мішані, мужеські й жіночі в обрібці всіх наших відомих композиторів — за редакцією д-ра З. Лиська. Це широкий і підібраний репертуар для всяких концертів, принагідних свят та ін. хорових виступів. Це книга пісень, без якої не обійтися ні одному хорові, товариству в селі чи місті, ні одному знавцеві, чи прихильникові рідної пісні. Тверда, тривала оправа. Ціна зл. 28.50, упакування і порто 1 зл. Замовляти в „Червоній Калині“, Львів, ул. Зіморівича ч. 12, поч. скринка 43. 86—2—3

Муссоліні виїхав літаком до Форлі, звідки відїхав самоходом на відпочинок до м. Рока Делле Камінате.

В Мільні влаштовано виставу образів мистців, згуртованих у фашистський культурно-освітній організації „ОНД“. Всіх праць виставлено 196.

На залізничім шляху коло Тулузи у Франції знайдено бомбу. Її віддали військовим експертам.

„Морнінг Пост“, найстарший англійський консервативний щоденник оснований в 1772 р., перестав виходити з днем 1 жовтня. Купив його лорд Кемроз, видавець консервативного щоденника „Дейли Телеграф“—у і злучив оба щоденники. Тепер вони виходять оба разом п. н. „Дейли Телеграф енд Морнінг Пост“.

Політичний гумор. В „Союзі Народів“ оден з промовців каже: „Панове, сеж наше діло — мир в Європі!“ А хтось докинув: „З прекрасним виглядом на Далекий Схід“...

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Перший зїзд інструкторок „Сільського Господаря“. По реорганізації „Сільського Господаря“ в 1909 р. приступило се Т-во до праці над піднесенням культури і господарського рівня української жінки - селянки. Відтоді в „С. Г.“ працювали жінки-інструкторки. В повоєнних часах сю працю переняли Секції Господиць при Кружках „С. Г.“, об'єднані тепер у Головні Секції Господиць при Централі Т-ва. Для праці в Секціях підготувив „С. Г.“ на двох зчєрги 6-місячних курсах кілька десятків інструкторок, що фахово підготовані працюють поруч агрономів. Ся праця дала дуже добрі висліди. Є вже сотні Секцій Господиць при Кружках „С. Г.“ та поверх 15.000 зорганізованих членів-господиць у них. Перший Зїзд інструкторок „С. Г.“, що відбувся 3. X. с. р. при участі 51 учасниць, був переглядом до теперішньої фахової праці тих надійних сил, першим етапом до створення професійної організації інструкторок. Зїзд відкрив др Е. Храпливий. Провід зїзду обняла п. Ол. Кисілевська з п. І. Домбчевською та інж. О. Дучимінською. Реферат про фахову та інструкторську працю інструкторки „С. Г.“ виголосила п. др Х. Кононенко. В дискусії промовляло 34 учасниць. Представник „С. Г.“ др Храпливий зложив заяву, що Секції Господиць се організація для піднесення господарства українського жіноцтва. Вони не тільки не бажають конкурувати з ніякими іншими жіночими установами, а навпаки повинні змагати до того, щоб і другі жіночі установи якнайкраще розвивалися. По дискусії зїзд прийняв кілька резолюцій, м. і. рішив створити при Т-ві Українських Агрономів „Секцію Інструкторок“. Вона як автономна одиниця буде професійною організацією жінок-фахівців. Зїзд ствердив, що обов'язком інструкторок слїдувати за належним відживленням і здоровими умовами українського села. Тому інструкторки мусять стежити, щоб господині продукували в дома потрібні засоби відживи як городовину, молоко, мясо, а потрібний на господарство грїш добували через збільшення продукції та з побічних ділянок господарства як шовківництво, крілики, лікарські зєла, домашній промисл. — Зїзд прийняв за основу у своїй праці, що інструкторки „С. Г.“ будуть стояти на сторожі відродженецької ідеї. В останній резолюції зїзд закликає все українське жіноцтво об'єднуватися для господарської праці у „С. Г.“ у Секціях Господиць для праці над господарським движенням і належним зорганізуванням українського сільського жіноцтва.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вже вийшов з друку

НАЙСТАРШИЙ—НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і ріжнородний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., з поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовкві.

ФАБРИКА

ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 260.04. ПК. 503.881.

порукає власні вироби найкращої якості:
Пасту до взуття „Елегант“ терпент.
Пасту до підлоги, Французька маса,
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт

Віск шевський

Смолу шевську

Леп на мухи

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На осінній
і зимовий
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

порукає

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

БРАВНІНГ „PIORUN“

точно н/о рисунку з безпечником!

Сензаційна новість 1937!! Бельгійський факсон! Тип 6-ти м/м! Репетується перед кожним стрілом й автоматично викидає луски! Ошоломлюючий гук! Ідеальна оборона перед нападом! Виконання люксове: дуло гарно окисловане, ручка вкрита лискучим бакелітом! Вага 250 гр., довж. 10 см., шир. 7 см. Фабрична гарантія на 5 років! Ціна тільки зол. 6.95. 2 штуки зол. 13.50. Сотка набойів сист. „Фльоберт“ зол. 3.65. Платиться при відборі. Адреса: Przedst. „PERFECT-WATCH“, WYDZ. 64 WARSZAWA 1. ul. Mariańska 11—1. ЗАВВАГА: Бережіться дешевої танди, поручуваної покутними продавцями! Домагайтеся скрізь у крамницях тільки автоматів „Піорун“ з безпечником!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол. 1/4 стор. 90. — зол. 1/4 стор. 45. — зол. 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/4 стор. 280.—зол. 1/4 стор. 140. — зол. 1/4 стор. 70. — зол. 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарядовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

Вельможний Пан Гетьманіч Данило Скоропадський серед Старшин Союзу Гетьманців Державників, перед літаком „Київ“. Зліва направо: осаул Евген Драгінда, ортан. реф. Николай Моранець, госп. реф. Гр. Матвій, майор Мир. Сіминович, головн. обозн. Мих. Гетьман, інструктор-летун Дж. Чард, полк. Ол. Шаповал, В. Пан Гетьманіч Данило, сотн. Мих. Горох, Головн. Отам. Н. Гуль і військ. реф. Ів. Дужанський. (Світлина після посвячення літака „Київ“).

Преосв. Константин вітає Гетьманіча

З Шікаго звідомляють: Преосв. Константин Богачевський, Епископ для Українців греко-католиків в Америці, виголосив в Шікаго отсей привіт: Дорогі Браття і Сестри! На цім нашім святі, тут, між нами маємо велику приємність вітати славного Гостя, Гетьманського Сина, Вельможного Пана Гетьманіча Данила, Сина Іх Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана Всєї України! (Грім оплесків). Вітаємо Його як нащадка Гетьманського Роду, як живий звязок з нашою минувшиною і як надію на нашу заславу і велику будучину. Батько нашого Дорогого Гостя творив Українську Державу, працював за всіх сил, щоб винести Український Нарід на достойну височінь державного народу. Працює Він і тепер, не зважаючи на надзвичайно тяжкі обставини життя на чужині. Недавно Німці святкували 700-літній ювілей заснування своєї столиці Берліна. Наш золотoverхий Київ вже кілька соток літ існував як велике і на ті часи світове місто, заки появилася німецьке село на тім міс-

ці, де тепер є Берлін. Київ це наша слава, слава цілої України. Він тримає невмирущу славу наших колись так могутніх Князів і Гетьманів, володарів великої старої нашої Держави. Як довго наш нарід любив і шанував своїх Великих Князів і Гетьманів, так довго наш нарід був організований, сильний і мав свою власну державу, з якою мусів рахуватися цілий світ. Батько нашого славного Гостя, Ясновельможний Пан Гетьман Павло, почав творити Українську Державу. Син Його, наш Дорогий Гість, Вельможний Пан Гетьманіч Данило, продовжує і буде продовжувати се незвичайно тяжке і відповідальне діло. Тому, Браття і Сестри, ми від щирого серця шануємо нашого Дорогого Гостя! Вся сая зірвалася на ці слова Владики, лунаючи громом оплесків, що обернулися у величаву овацію. — Отся перша публична зустріч католицького Епископа, члена української церковної Єрархії, з В. Укр. Династією матиме історичне значіння для розвитку української справи.

Кричать „Precz z terrorem“ і бють шиби та шильди.

В неділю 10 X. с. р. мала групка молодих ендеків побила шильди в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка і в крамниці Маслосоюзу в Ринку, в Доставі при вул. Руській та в крамниці Маслосоюзу при вул. Сапіги. Шильди були обезпечені в польськім асекураційнім т-ві „Польонія“. Не можна сказати, щоб сим разом польська ендецька молодь проявила справжню охоту громити українські установи у Львові: так і видно було по ній, що не вірила в злобні сплетні,

немовби Українці виконували тепер террор. Хто ту молодь спонукав до того млявого террору і в якій цілі, легко догадатися. Та хоч „робота“ вийшла мляво, то таки невеселий се вид: бачити, як будучі провідники народу палками, кастетами і каменюками, підюжені клеветами і злобною блягою, розогнують взаємини двох народів в найбільш певнім часі... Цікаво, що не видно і не чути реактування р. катол. духовенства на такі анархізуючі ексцеси.

Політична нарада у Варшаві.

На днях відбулася політична нарада на Замку у Варшаві під проводом президента РП при участі марш. Сьміглого-Ридза, полк. Коца і всіх міністрів. Нарада тривала 5 годин. Присутність полк. Коца на тій нараді вказує, що радили

над взаєминами між ОЗН і правительством. Присутність полк. Коца на недавнім зїзді воеводів і тепер участь його в кабінетовій раді на Замку вказує на щораз більше безпосередний вплив ОЗОН-у на правительство.

Італія по стороні Японії.

Англійська Агенція Райтера звідомляє з Токія: Амбасадор Італії відвідав японського віцеміністра заграничних справ і просив його поінформувати японський нарід, що італійський нарід, зєдинений під проводом Муссолінія, готов уділити цілковитого підпертя япон-

ській акції в Китаю, яка є тільки використанням права узасадненої оборони. — Досі Італія стояла по стороні Китайців. Сей наглий перехід Італії на сторону Японії належить до подій першорядної ваги. Його наслідки сьогодні не дадуться предвидіти.

Гітлер іменуватиме професорів.

В звязку з законом з 1 липня с. р. про „титуди, ордери і почесні відзнаки“ вийшов у Берліні перший виконний розпорядок щодо професорських титулів,

підписаний канцлером і міністром внутрішніх справ Фріком. Документи, що надають професорський титул, буде підписувати канцлер Гітлер.

ЗА РЕВІЗІЮ

нашого національно-політичного світогляду.*)

Подібно як Німці — потерпіли в рр. 1918—1919 погром також Українці. Потерпіли над Дніпром і над Дністром. Потерпіли Українці погром навіть грубо більший ніж Німці. Бо коли Німці вийшли з того погрому всеж таки зі своєю, хоч і погромленою, державою, то Українці у висліді погрому зовсім утратили свою державу. Ба, ми втратили в Галичині і на Буковині навіть ті національні здобутки, які вже мали перед великою війною.

Здавалосяб, що такий великий погром повинен викликати серед Українців, подібно як серед Німців, критичну застанову над причинами того погрому. Здавалосяб, що, подібно як Німці, також Українці, пізнавши причини свого погрому, повинні витягнути з того пізнання таксамо відповідні висновки. Здавалосяб, що ті висновки Українців повинні бути, подібно як висновки Німців, таксамо основні і рішучі.¹⁾

Так, здавалосяб, повинно бути. А що бачимо в дійсности? В дійсности бачимо серед Українців щось, що не тільки не подібне до того, що мало і має місце серед Німців, але навіть різко суперечить з ним.

В чім та неподібність і в чім та суперечність?

Вже в хвилі погрому становище Німців й Українців було не тільки неподібне до себе, але й різко суперечне. Бо коли Німці, побачивши безвиглядність дальшого опору, не довели аж до повного свого розторощення, але в останній хвилі не завагалися прийняти незвичайно важкі умови версальського договору і тим вратували свою державу, — то Українці, хоч бачили наглядно безвиглядність свого положення над Дніпром і над Дністром, повелися в 1918—1919 рр. і над Дніпром і над Дністром так, неначе мали вповні запевнену перемогу там і тут. Пригадаймо тільки становище українських партій супроти Німців в 1918 р. на Вел. Україні або наше становище супроти предложень держав Антанти в 1919 р. в Галичині — становища, у висліді котрих ми втратили зовсім свою державність і над Дніпром і над Дністром...

Неподібне а то й зовсім суперечне було становище Німців й Українців також далі, по погромі.

Як відомо, Німці, прийнявши незвичайно важкі умови версальського договору, стали відразу до відбудови розгромленої Німеччини. Ту відбудову почали Німці від того, що найперш перевели основну критику і ревізію дотеперішньої своєї політики та дотеперішнього свого політичного світогляду взагалі. У висліді тої критики і ревізії Німці перевели в своїм політичнім світогляді і в своїм політичнім проводі основні зміни. Вони відкинули програми і партії, що довели Німеччину до погрому, та усу-

*) Гл. ст. „Погром“ в „Новій Зорі“ ч. 1074.

¹⁾ Розуміється, говорячи про висновки в таких загально-національних справах, маємо на думці тих, що до такої праці зобов'язані. Брак тої праці, особливо в поширенні деяких вже зроблених висновків, відбивається очевидно на всім народі, хоч нарід безпосередно не винен, що так є. Та за свою провідну верству відповідає кожний нарід: се головний закон історії. Тому горе такий суспільности, яка на своїх верхах терпить людей без політичного розуму і без здібности витягання науки не то з чужих, але й зі своїх власних очевидних блудів.

нули всіх своїх провідників, що визнавали ті програми і причислялися до тих партій. Таким чином зникла в Німеччині могутня до того часу партія німецької соціал-демократії і разом з тим відійшли в тінь всі німецькі соціалістичні політики, котрі доси мали послух в Німеччині. На місце їх запанували в Німеччині новий політичний напрям і новий політичний провід — Гітлер і гітлеризм, котрі Німеччину політично очевидно скріпили. В чім заключається те скріплення і яке наше становище до гітлеризму, про се писали ми в „Новій Зорі“ вже не раз, в останнє в ч. 1074.

Так поступили і поступають Німці по своїм погроми. А як поступили і поступають Українці?

Як відомо, Українську Державу над Дніпром, яку там став серйозно будувати в 1918 р. Гетьман Павло Скоропадський, завалили самі Українці. Вчинила се тамошня українська соціалістична інтелігенція, котра найперш збойкотувала свою державу, а далі підняла повстання під проводом Симона Петлюри проти гетьманської Української Держави. Те повстання й завалило Українську Державу. Все даліше, що діялося на Вел. Україні, се було тільки боркання потопляючого зі смертю, котра вкінці взяла верх.

Нині вже докладно знаємо, як виглядала Українська Держава, яку будував в 1918 р. Гетьман Павло Скоропадський. А знаємо се з поважної наукової історії тої держави, що її написав відомий іще перед війною український національний діяч, міністр заграничних справ згаданої держави, історик проф. Дмитро Дорошенко. І не тільки знаємо історію гетьманської Української Держави. Ми знаємо також завдяки згаданому вище авторові й попередню історію УНР, яку пробувала будувати в 1917/18 рр. над Дніпром тамошня українська соціалістична інтелігенція.²⁾ Якеж дилетантське було державне будівництво соціалістів і яке серйозне було будівництво Гетьмана Павла Скоропадського! Та не тільки з написаної історії знаємо се. Ще докладніше знають се всі ті Українці, що наочно бачили те будівництво. Зокрема знають се аж надто добре Галичани, що перебували в тих часах на Вел. Україні. Вкінці найголосніше кричать про „державне будівництво“ українських соціалістів-уенерівців самі оконечні висліди того „будівництва“: жалкий стан, в яким Вел. Україна знаходиться нині.

Здавалосяб, що наглядна лекція, яку Українцям дала найновіша історія України, аж надто вистарчаюча, щоб викликати в нас глибшу застанову над причинами останнього нашого погрому. Застанову — і подібно Німцям — критичну оцінку та ревізію свого дотеперішнього політичного світогляду і становища відносно дальшого державного будівництва на Україні. Здавалосяб, що спричинників нашого погрому зустріне в нас така сама доля, яка зустріла в Німеччині спричинників погрому Німеччини: від них так само відвернуться в нас, як Німці відвернулися від своїх.

Та хто так думавби, той дуже помиливсяб. Бо в нас не тільки не прийнято переведеної Липинським і Томашівським критичної переоцінки нашого недавнього державного будівництва та у звязку з тим не прийнято ревізії дотеперішнього нашого політичного світогляду, але — навпаки — в нас і далі вважають „державне будівництво“ українських соціалістичних партій в рр. 1917/20 зовсім правильним, а тих, що підняли проти своєї держави повстання і завалили її — вважають у нас навіть українськими національними героями! Сказане відноситься в однаковій мірі як до загалу наддніпрянської еміграції так і до більшости Галичан.

²⁾ Д. Дорошенко: Історія України 1917—1923. Т. I—II. Ужгород, 1930—32. Цікаво булоб перевести анкету, кілька українських політиків перечитало ту історію...

Що торкається наддніпрянської еміграції, то вона ще переважно орієнтується на УНР — отже на українське соціалістичне „державне будівництво“, не зважаючи на анархію і катастрофу, які те „державне будівництво“ принесло з собою для України. І не тільки недавню анархію на Україні вважає вона українським „державним будівництвом“... Де-хто зпоміж неї вважає українським національним „державним будівництвом“ також українську анархію минулих століть, як про се свідчить наглядно стаття-революціонерів на еміграції Н. Григорієва в „Народознавстві“ (I—III), органі Українського Соціологічного (!) Інституту (!) в Празі. В тій статті п. з. Українська національно-державна традиція Григорієв відкидає між ін. традицію княжої Української Держави, називаючи княжу державність „чужою“ (!), „русинською“ (!), та твердить, що в княжій добі поруч із „чужою“, „русинською“ державністю на українських землях існувала також своя, рідна „південно-українська державність“. Її на його думку репрезентували: „держава Берладь“, „держава Бродників“, „Болохівська земля“ і т. п. — отже „держави“, яким подібною була в наших часах „держава“ анархіста Махна зі столицею в Гуляйполі... Се дійсно жалкий приклад руйнування національної й культурної традиції України ще й тепер, по такій тяжкій науці, яку наш нарід перейшов за нашої пам'яті.

Та не тільки українська наддніпрянська еміграція орієнтується на уенерівське „державне будівництво“ на Україні. На УНР орієнтується ще нині також більшість Галичан, як про се свідчить наглядно галицька українська преса з виїмком м. ін. католицьких органів: „Нової Зорі“, „Укр. Бескида“ та „Правди“. Зокрема більшість преси вважає українським національним героєм Петлюру, людину, яка не тільки підняла повстання проти Української Держави в 1918 р. і завалила її, але відіграла відому роль також в найновішій історії Галичини.³⁾ І не тільки орієнтується більшість галицької української преси на УНР. Вона у звязку з тим ставиться негативно також до Української Держави Гетьмана Павла Скоропадського та раз-у-раз атакує Гетьмана, а промовчує навіть найзамітніші події в нашій сучасній політичній житті, коли ті події зв'язані з діяльністю прихильників Велико-Української Монархії. Подадуть інформації своїй суспільності про що хоче, не виключаючи найдрібніших подробиць з життя найдаліших нам діячів чужих народів, а важних подій з нашого національного життя не подадуть або тому, щоб чужі агенти не подивилися на них кепським оком, або з непередумання того, що сталося досі і що є тепер.

Перед в обезцінюванні гетьманської Української Держави 1918 р. та безчестенні її творця веде м. ін. навіть історичне (!) видавництво „Червона Калина“.

Становище галицьких українських газет супроти Гетьмана Павла особливо вражає під нинішню пору, коли Німеччина проголосила публічно, що анулює версальський договір 1919 р. і коли тим самим знов стають для неї обов'язуючими берестейські договори 1918 р. з Україною і Росією, отже й їх конвенція — Українська Держава з Гетьманом Павлом Скоропадським на чолі.

³⁾ Тут слід відмітити оден факт дуже характерний для пізнання національно-політичного примітивізму галицької української преси: недавно націоналістичний „Українські Вісти“ написали, що націоналістичний „Голос“ на петлюрівським удержанню, вважаючи се очевидно нечестю, „Голос“ прийняв се дійсно як образу і редактора „У. В.“ п. Палієва сторонники „Голосу“ фізично зневажили за те. Отже „Українські Вісти“, котрі вважають Петлюру українським національним героєм (ФНЄ видав навіть спеціальну брошуру про Петлюру), докоряють „Голосові“ зв'язками з петлюрівцями, а „Голос“, котрий так само вважає Петлюру українським національним героєм, ображується тим...

3 Шікаґа

Про побут і працю В. Пана Гетьманіча Данила звідомляють з Шікаґа:

Дня 13 IX ц. р. вечером В. Пан Гетьманіч Данило склав візиту Голови. Отам. СГД п. Николаю Гулю і лишився в нього на вечері в товаристві членів Централі СГД. — Дня 14 IX рано В. Пан Гетьманіч оглядав цілоденну школу О. О. Василян при вул. Оклей і Райс і слухав пояснення про хід праці цієї школи Впр. О. О. ігуменів Е. Теодоровича і А. Сенишина. — Дня 15 IX В. Пан Гетьманіч в супроводі деяких членів Централі оглядав місто Шікаґа і відвідав великий Історично-Природничий Музей. Після цієї екскурсії був запрошений на вечерю до гетьманця п. Н. Погребного. По вечері склав візиту б. Голови. Отаману др. Ом. Тарнавському. — Дня 16 IX пополудні В. Пан Гетьманіч приймав у себе пп. адвоката Б. Пелеховича, др. Ом. Тарнавського і п. проф. М. Тимофієва. — Вечером В. Пан Гетьманіч був присутній на військових випавах молодечої сотні СГД, що відбувалися під командою молодого сотника Матвіїва. П. Гетьманіч виголосив до молодиків коротку промову в англійській мові (до Німців на святі говорив по німецьки), висловлюючи своє задоволення, що вони плекають військового духа в своїх рядах, „Успіх боротьби Українського Народу залежатиме від того — сказав В. Пан Гетьманіч — оскільки наш нарід встигне створити свою власну військову силу. На військову силу звертали увагу всі поневолені народи, які сьогодні вже здобули свою державну незалежність“. — Після цього В. Пан Гетьманіч Данило взяв участь в офіційальному засіданні Централі СГД, де виголосив доклад про міжнародне положення та українську справу по сьогоднішній день. — Дня 17 IX, В. Пан Гетьманіч, в супроводі Впр. о. ігумена А. Сенишина, оглядав велику фабрику Мек-Корміка, де давав пояснення форман Українець п. Гайович. Там же В. Пан Гетьманіч мав нагоду особисто познайомитись і привітати цілий ряд українських робітників, що працюють в тій фабриці. Вечером В. Пан Гетьманіч взяв участь в офіційальних зборах окружної старшини II. Округа СГД, де виголосив довшу промову на зовнішньо- і внутрішньо-політичні теми. — 18 IX ц. р. В. Пан Гетьманіч відвідав індустриальний Музей в Шікаґу. Вечером відбув візиту в адвоката п. Б. Пелеховича.

Італія в справі Еспанії

Італійський амбасадор в Лондоні передав відповідь свого правительства на спільну ноту Англії і Франції в справі Еспанії. В ноті сказано м. ін.: Фашистське правительство вважає непотрібним скликати окрему конференцію Англії, Франції й Італії в справі Еспанії. Італія не візьме участі в ніякій конференції, на яку не булаб запрошена також Німеччина. Еспанську справу повинен поладити лондонський комітет невстривання. Італія домагається вкінці признання прав воюючих сторін обом еспанським таборам.

Бо удар Німеччини в СССР се — по всім признакам — питання вже недалекої будуччини... А коли Німці порозуміються з Англією, то про остаточний вислід удару не може бути найменшого сумніву. Тому нинішнє негативне становище деяких Українців до Гетьмана Павла Скоропадського се буквальне повторення нашої страшної історичної помилки з 1918 р., яка так тяжко лімстилася на всій Україні. Час, найвищий час, усвідомити собі ту помилку і не повторювати її. Час витягнути з нашого погрому відповідну науку і негайно завернути з манівців, в котрих ми заблукали в 1918 р. і в котрих багато з нас блукає до нині. Спам'ятайтеся, бо завтра може бути вже — запізно...

ОГЛЯД ПРЕСИ

Що відповів „Русскій Голос“

Москвофільський „Русскій Голос“ в ч. 39 відповів ось що на замітку в „Новій Зорі“ ч. 75: „Нова Зоря“ здержано і культурно, як все, питає, чому ми так пишемо. Часопис констатує, що ундівська та фашистська преса тепер не пропагує террору, що нам не випадало обвинувачувати все духовенство, а лише було навести назвища винних священників і що ми не повинні похвалити збірної відповідальності, бо кінець кінців ми самі потерпимо від неї. — Відповідаємо: На жаль ундифашистська преса досить довго захвалювала террор, щоб він укорінився і видав овочі, які знаємо. Ми писали так, як писали, саме тому, щоб спротивитися збірній відповідальності. Ми сказали, що відповідальності не можна скидати ні на селянські маси ні на всю „українську“ суспільність. Вслід за тим, ми цілком не похвалили збірної відповідальності. А тим менше ми схильні обвинувачувати в терорі „українське“ духовенство в цілому. Між ним

є немало достойних і цінних людей, що добросовісно служать Церкві. Ми лише не скрили, що між „українською“ інтелігенцією й духовенством є невідповідальні елементи, які й повинні нести відповідальність за террор...

П р и м і т к а Ред. „Н. Зорі“: До сеї відповіді „Русского Голосу“ замітимо: 1) Якраз тепер зачали фізично здійснювати збірну відповідальність, а зачали від Ринку й Руської вулиці, де се в першій мірі відбивається й на нервах жінок і дітей не лиш українців, а й того напрямку, який репрезентує „Р. Голос“. 2) Беремо за слово Хв. Ред. „Русского Голосу“, що вона відкидає східну засаду „кругової поруки“ невинних людей за злі вчинки, яких вони не виконували і сподіваємося, що відтепер уже всі зорганізовані сили, які виходять з нашого народу, виступатимуть всюдю згідно проти „кругової поруки“, уважаючи її „засадою“ крайню неморальну і шкідливою для почуття права і суспільного ладу.

Двацять літ тому

Як наші політики не хотіли „українського мілітаризму“.

„Українські Вісті“ в ч. 221 принесли отсей цікавий документ з нашого недавнього минулого:

Саме 20 літ тому відбувала у Києві свій зїзд (четвертий) Українська Соціал-Демократична Робітнича Партія. Визначний член тої партії В. Винниченко був головою Українського Генерального Секретаріату (Уряду України) і тому зїзд У. С. Д. Р. П. мав вирішити вплив і напрямні діяльності Секретаріату. Ось уривок з дискусії, що велася на тому зїзді (подаємо за органом У. С. Д. Р. П. „Робітничою Газетою“ з 6 жовтня 1917 р.).

Т. Петлюра: Т. т. Касяненко та Криворотченко невірно зрозуміли справу з націоналізацією війська. Не ми українізували наші полки, а ця справа йшла стихійно. Ми тільки великими зусиллями цьому стихійному рухові надали організований характер і застерегли його від авантюристів... Неправда, коли кажуть, що ми утворюємо український мілітаризм... — Т. Ткаченко: ...В процесі дальнішого розпаду Росії може виникнути ідея самостійності України, але це буде на користь імперіалізму. Тому демократія українська мусить піднести гасло федерації, яка веде до розв'язу продукційних сил, а значить наближує нас до соціалізму і відкинувши гасло самостійності, бо це веде до утворення нової імперіалістичної держави. — Т. Порш: „Суперечність економічних інтересів України і Росії яскраво виявилась під час заключення торг. договору Росії з Німеччиною. Той договір напіс страшний удар хліборобській Україні. Суперечність виявляється і во внутрішній політиці Росії щодо У-

країни. Це дає нам ґрунт для домагання політичної самостійності. Отже не зрікаючись проголошення самостійності України, коли економічні суперечності виллюються в непримиримі форми, зараз ми підносим гасло федерації. — Т. Мартош: ...Нам яко партії інтернаціональній, слід прагнути тісних зв'язків, солідарності народньої. Зовсім не звернуть уваги на розвиток пролетарської свідомості і організації. Останнє для мене більш важко ніж розвиток продукційних сил в окремих частинах Росії або України... Підносили тут гасло самостійності. А чи збільшиться від цього класова свідомість робітництва України? ...Щоб не затемнювати класової свідомості пролетаріату ми не повинні навіть згадувати про самостійність в резолюції.

„У. В.“ додають від себе: „Такі думки нуртували перед 20-ти роками серед української еліти, серед будівничих української долі... Українська маса стихійно, підсвідомо прагнула української держави, але їй лили змину воду на голову й казали: Ви дури! Самостійність це імперіалізм! Від самостійності не збільшиться класова свідомість! Тому теж так завзято виступали тоді соц. партії проти Вільного Козацтва, єдиної мілітарної сили, що творилася тоді в Україні. Тому теж усунули з Києва Миколу Міхновського, який не зважаючи на „класову свідомість“ намагався творити українську армію. — Справді: Тоді українські соціалісти не утворювали українського мілітаризму. Це несправедливий закид у їхню сторону. Їх виручували в тому... московські большевики.

Кара за мовчанку

„Діло“ в числі 222 принесло отсю вістку: В Городку зайшла характеристична подія, що зацікавила всіх громадян українців, зокрема духовні круги. Оце письмом з 25. IX. 1937 місцевого староство наложило на городецького пароха о. Епіфанія Роздольського кару в сумі 100 зл. за заміною на 5 днів арешту за „оказане в місці публічним демонстраційне нехені для панства польського пшез то, же дня 15 серпня з okazji урочистості „Цуду над Віслоном“ в обещаності

репрезентантуф владз і войска тенденційне помінол зупелнем мільченем моменти з тон урочистостьон звйонзане“. Згадане письмо покликується на арт. 18 Розп. През. П. з дня 11. VII. 1932, ч. 60, поз. 572 права про проступки. Проступком, як видно, мало бути те, що згаданий гр.-катол. душпастир виголосив тої неділі у церкві чисто релігійну проповідь, а не говорив нічого про „цуд над Віслоном“, як сего бажало собі староство.

Царство багнета і нагайки

„Новий Час“ в ч. 218 приніс статтю Г. Хорольського, в якій він переповідає цікаві помічання і враження кількох свідомих українських хлопців з Луччини, що відбували с. р. військові виправи на самій польсько-большевицькій границі. Ось вони:

Над самою границею, кілька кілометрів на північ від Острога, прийшлося зустріти валку людей, що невпинно працювали під наглядом чекістів на березі граничної річки. Валка людей душ двацять п'ять, не розгинаючись, працює. Над ними нагладує чекіст чи красноармієць з голім багнетом на рушницю за плечима та з нагайкою в руках. Робітники довгих кілька годин праці не говорять поміж собою ні слова, навіть за своєю потребою йдуть мовчки, показавши тільки вартовому на мигах. Безперервно зігнути і не дивляться в сторону границі. Багнет і нагайка — одвічний символ насильства московського найздника над нашим народом. — Оподалік від валки працював одиникий, середнього віку чоловік, з обличчя типовий український селянин. Кілька вояків почало до нього говорити та питати про життя-буття. Після першого слова селянин відразу відвернувся, а коли вояки настигливо питалися, — він оглянувся непомітно на вартового, а рукою подав легенько знак: „ді-дідди, мовляв, і не спокускай“... Пів кілометра від границі розляглося розкішне колись українське село, що має з сорок дворів. Увечері тільки в двох-трьох хатах світилося світло, а решта була окутана теміню. Думали спершу, що не вільно світити на границі і тому така темін.

Ранок розяснив причину: в селі була знову найбільша тиша, а спостережливе око зауважило безліч хат з повибиваними вікнами. На сотні коминів тільки з одного виходив дим, а на інших сиділи воробці та ворони — вістунки пустелі... Богаті колись двори українських хліборобів заросли бур'янами. Посеред села видніе знищена церква, з пообриваною бляхою, без хреста на бані... Горяча робоча пора на селі — а ніхто не поспішає до праці, бо навкруги пустка, а серек тої підки валка зігнутих людей у якійсь примусовій праці, з похмурим вартовим з багнетом за плечима й нагайкою в руках... А далі, за селом, кілометрів з п'ять, видно якесь містечко, залите вечорами морем електричного світла. Дивіться, мовляв, яка у нас електрика! Все те переходить у нівець супроти обдертого, знищеного українського села! Здовж границі стоять величезні стирти немолодого збіжжя. Як у найбільших фільварках. Проходили довгі кілометри і всюдю гори українського збіжжя, покладаного у стирти. Все над границею, щоб люди бачили й завидували. Чи завидують? Ні! Не манять очей українського селянина на той бік ні високі стирти „колхозів“, ні море світла поблизького містечка, ні інші звичайні большевицькі гачки. Бо більше говорять про дійсність одна опущена хата українського селянина з повибиваними вікнами, ніж сотки домів, освітлених електрикою; зникають з обрію без сліду високі стирти збіжжя, бо перед ними зігнута спина українського селянина, бо над тим селянином всевладно панує багнет і нагайка...

Прем'єр про вибори солтисів

„Глос Народу“ в ч. 276 в статті п. з. „Мін. Складковский про вибори солтисів“ м. ін. пише: „Безперечно всі читачі газет були заскочені комунікатами ПАТ про обіжники міністра внутрішніх справ до воеводів на південному і західному терені держави. Бо негайно довідалися, що на цьому терені мають відбутися вибори солтисів і підсолтисів, а — що найважливіше — ті вибори, користуючись прийнятою в останніх часах номенклатурою, мають бути „чесні, чисті і демократичні“. Та не важкий момент „заскочення“. Це легко пояснити собі... Скажім згорі, що зміст обіжника має в собі дуже мнлі для суспільства акценти. Можна сказати, що давно так милім голооем не промовляв ніякий міністр внутр. справ. Торкається це найперше „співдальності“ адміністрації у виборчому акті. П. міністр жадає від адміністрації, щоб громадським радам пішла якнайбільше на руку у визнаванні виборчих приписів, щоб давала поучення, щоб давала радним „змогу порозумітися“ в справі кандидатів і т. д. Коли добре розуміємо по польськи, то мусимо сказати, що п. міністр в цей спосіб виключає один рід „співдальності“ адміністрації з виборцями: накидування їм кандидатів на солтисів і підсолтисів, а турботи про кандидатури залиште самим виборцям, підкреслюючи, що солтиси мають тішитися „довірям населення“, отже не чоліче п. староости. Ще досадніше зазначає це п. міністр, коли каже, що „адміністративні власти повинні обмежувати свою інгеренцію до акту затвердження вибору“. Коли добре розуміємо по польськи, то розпорядок міністра бунд позначкою відвороту від дотеперішньої практики і заслуговує на повне довіря. Таксамо заслугоє на признання той уступ обіжника, що вичислює кваліфікації кандидатів на солтиса. Отже повинна це бути одиниця з „устійним“ характером, спертим на моральних засадах... Се мабуть голос досвіду, зробленого зі стільки аферами солтисів і вийтії!... Далше, що солтис повинен мати організаційно-адміністративний хист, а це кваліфікація — піким не квестіонована, хоча в останніх часах її легковажено! І знову в тому уступі окреслення, що нас таксамо симпатично вражає, як згадане окреслення ролі адміністрації підчас виборів: „Політичні погляди вибраного, національність чи віроісповідання не можуть самі собою бути причиною відмови затвердження, коли кандидат своєю поведінкою не спроневірився обов'язкові льояльності супроти Річипосполитої і примірно виконує громадянські обов'язки“.

Все це гарно кінчає, „Глос Народу“, тільки заковнка в тому, щоб сі приписи не залишилися паперовими...

По промові Русвелта

„Епок“.

Парижський часопис „Епок“ пише, що фашизм пересякнув усі клітини міжнародного організму до тої міри, що світ стратив віру в завтра. Та „ясний, великий промінь надії нагло розвіяв хмари. Мову Русвелта, виголошену в Шікагу, витає світ з захопленням і вірою в ліпшу будучність людства“.

„Енформасіон“

заявляє, що шікагська промова президента Русвелта се щось у роді демократичної енцикліки проти диктаторів.

„Журналь де Деба“

пише, що знаючи добре, що промову президента Русвелта промовчать в Римі і в Берліні, американське правительство подасть її урядово до відома всім правительствам Європи й Азії.

„Тан“

пише, що Вілсон 20 літ тому, коли підготував інтервенцію Америки підчас великої війни, говорив такою самою мовою, якою сьогодні говорить президент Русвелт. „Тан“ не сумнівається, що „президент Русвелт отворив нову картку історії ліберальних устроїв для мирних народів, осуджуючи абсолютно небувалі замах на свободу і право до незалежності та життя 90 проц. людства, що йому меншість, 10 проц., хоче накинати своє варварське поганство...“ „Тан“ заявляє: „Ми свідками подій першорядної ваги.“

По шікагській промові світ відітхнув з полекшою — заявляє французька преса. І хоч у пресових коментарях не бракує застережень щодо того, що Америка вже тільки разів розчарувала Європу, одначе панує переконання, що през. Русвелт не промовлявби таким небувалим тоном, колиб у його замірах не лежало підготування американської опії до занехання політики невтральності.

„Курер Варшавскі“

пише, що дотеперішнє поведіння Америки було мішаниною метод св. Івана Хрестителя і Понтійського Пилата: вона моралізувала й умивала руки. Та мабуть тепер кінчиться моралізаторство Америки.

Розв'язують українські т-ва

Повітове староство в Коломії припинило в діяльності „Кружок Рідної Школи“, „Союз Українок“ та читальні „Просвіти“ в Березові Вишнім і в Бані Березовій. Станіславівське воевідство затвердило припинення.

Зїзд Союзу Українок

Дня 9 і 10-го с. м. відбувся у Львові черговий зїзд Союзу Українок. Се вже велика організація, яка має 67 філій, 828 кружків і 45.000 членів. В останньому році відбула вона — як довідуємося зі звітів — 56 районних нарад, 368 анкет, виділи Філій С. У. відбули 1.322 засідань, а делегатки Філій відбули 2.251 поїздок на села. С. У. устроїв 10 великих „Днів Селянки“, зорганізував низку різних курсів, вечерів народної ноші і т. д. Словом, се організація дуже рухлива. Сего річний зїзд відбула вона під кличем національної консолідації.

Зїзд отворила пані Мілена Рудницька о год. 10-тій рано вітаючи передовсім делегаток українського зорганізованого жіноцтва з Америки і з Волині. У промові сказала між ін.: „Ви нам такі близькі, такі рідні, що навіть не можемо Вас уважати гістьми, бо ми нерозривна цілість. Ваша злука з нами се доказ єдності українського жіночого руху понад всі кордони.“ Опісля вітаючи делегаток Філій і кружків С. У., зокрема вітала представниць Лемківщини кажучи: „Ви перша сторожа української нації від Заходу, Ви перший наш бастион. Не поступіть ні на крок з прадідівської землі. Вся українська нація з подивом глядить на Вашу героїську працю.“ Вкінці привітала представниць національних установ і національної преси, звертаючись до них з зазивом, щоб організації жіноцтва присвячували не менше уваги, ніж іншим важним національним справам. Предсідниця подала також до відома, що від нашого зорганізованого жіноцтва на Буковині й на Закарпатті делегатки приїхати не могли, бо не одержали віз на паспортах. На зїзді ввесь час панував пасірцевий порядок. Переважало покоління молоде і середнього віку, але було також кілька стареньких жінок з інтелігенції і з народу. Саяла була густо перетикана нашими селянками і міщанками. Деякі з них навіть нотували собі хід нарад, очевидно на те, щоб в своїм селі чи місті зреферувати, що чули у Львові. На стіні коло президії висіла мапа з надписом: „Організаційна мережа С. У.“. На ній позначені границі воевідств і повітів і визначені окремими формами централі С. У., філії С. У. (зеленою краскою) та кружки С. У. (червоною краскою). Такі мапи повинні на свої зїзди виготовляти всі наші організації.

Після полудневої перерви голова Союзу Українок відкрила наради о год. 3.30. На салі всі місця обсажені. Між

присутніми багато селянок. Також на галерії трохи публіки. З черги предсідателька п. Мілена Рудницька привітала гостей пані: Софію Русову, З. Мірну з Чехословаччини, п. Штогрин з Америки і п. Шухевичеву та попросила їх зайняти місця в почесній президії. Предсідниця передала Зборам привіт від письменниці Ольги Кобилянської з Черновців, переданий устно через п. Дучимінську. Крім того предсідниця передала привіт від сестер Кульчицьких з Перемишля. Пані м-р Островська подала, що президія видала 295 карт учасництва, в тім для преси 14.

Пані Шепаровичева відчитала касове звітлення за час від весни 1936 р. до осені 1937 р. Обороти централі „С. У.“ виносили в 1936 р. поверх 15.000 зл. Вони зросли в першім півроці 1937 р. до суми 23.000 зл. Членські вкладки філій дали 4.006.79 зл. Членські вкладки кружків 1.375.83 зл. В централі працюють дві платні уряднички. Від вересня с. р. прийнято ще третю силу, платну організаторку. Обороти Філій „С. У.“ виносили в 1936 р. поверх 72.000 зл. (в 1935 р. 48.000 зл.). 57 філій вирівняло вкладки до централі за 1936 р., а тільки 8 філій не вирівняло. 6 філій має нерухомості, вартості 95.000 зл. Касове звітлення прислало 58 філій. В прелемінарій бюджету на слідуєчий адміністративний рік передбачено видатки централі на 33.170 зл. В тих видатках передбачується видаток на часопис „Жінка“ 12.000 зл., на популярний часопис 6.000 зл., на популярні брошури 4.000 зл. Після фінансового звіту предсідниця зборів відчитала привіт від зорганізованого українського жіноцтва Буковини. На вибір комісії матки були дві листи. Вибрано другу на чолі з п. Ціпановською.

Потому голова „С. У.“ п. Мілена Рудницька виголосила годинний реферат. В нім м. ін. підкреслила з натиском, що українське жіноцтво зорганізоване в „С. У.“ поставилося негативно до т. зв. нормалізації. Життя дало сатисфакцію такому становищу. (Се місце промови сильно оплескувано). Тепер настало повне банкруцтво угодовського табору (знов сильно оплески). Жіноча організація постійно зростає. Централь випрацювала трилітній план праці. Він увійде в життя з початком 1938 р. Централь буде старатися про вишкіл жіночих організаторок „С. У.“ і потребує конче свого власного популярного органу. Український жіночий рух зростає на всіх українських землях. Всі жіночі організації тяготіють о-

чевидно до Львова як до свого природного центра. Йде на нас велика офензива чужих сил. Крім того „С. У.“ має перешкоди ще з боку деяких українських кругів. Загрожує нова фаза реакції і дрібноміщанської зацофаности. Вони міряють вартість жінки кількістю уроджених дітей. Таке розуміння завдань жінки не до прийняття для українського жіноцтва. Повстає загроза розколу жіночого руху зі сторони радикальних „Жіночих Громад“ і зі сторони Секцій сільських господинь, що їх тепер організує „Сільський Господар“. Завдання жіноцтва, зорганізованого в „С. У.“, боротьба з нетерпимістю, зі всім, що розбиває нашу націю! (Оплески).

Після короткої перерви була дискусія. Голова „Сільського Господаря“ МIRON Луцький зложив привіт зборам і заявив, що С. Г. бажає співпраці з С. У. Селянка Басова з Гаїв коло Львова поставила внесок, щоб на місцях звинути радикальні „Жіночі Громади“ і „Секції Господинь“ при С. Г. (оплески) та на їх місце закладати кружки „Союзу Українок“. Крім того домагалася ухвали, щоб збирати фонди на будову жіночого дому у Львові. — Про потребу власної домівки у Львові говорила ще пані Сухова зі Львова (Личакова). — Пані Фіголева (Львів) запропонувала до резолюційної комісії від католичок п. Провів. Збори прийняли сей додатковий внесок. — Селянка Микитчин (з Тухлі) виголосила віршовану промову про солідарність українських жінок. Її присутні сильно оплескували. Про співпрацю з С. Г. промовляли ще п. Стефанович (Кам'янка Струмилова): В Кам'янці якийсь представник С. Г. мав заявити, що С. Г. не потребує співпраці з Союзом Українок! — Пані Хоптякова (Рогатин): Співпраця з С. Г. була, але від минулого року поспувалася, бо агроном зачав мішатися до плекання немовлят (На салі веселість). — Селянка з Бонарівки на Лемківщині домагається, щоб наші пані зацікавилися більше Лемківщиною. — Пані Головка (зі Львова): Ідеологія часопису „Жінка“ не відповідає жінкам, бо пропагує фемінізм. А фемінізм ділить нарід. Феміністична ідеологія не знайде популярности, бо не відповідає великій частині українського жіноцтва. Дотепер жінки за мало працювали над селянським жіноцтвом. Українське молоде жіноцтво визнає ідеологію націоналізму. (Оплески на галерії). — Пані Бандрівська (Сколе) жалується голові С. Г., що якийсь агроном мав заявити в Сколім, що п. Мілена Рудницька ширить атеїстично-соціалістично-комуністичний світогляд.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

V.

Припять! Наш пароплав „Леодадія“ легенько суне по тихому зеркалі води. Довкруги мертва, томлива тиша. Керманіч („рульовий“, „стернік“) надав кораблеві напрям простої лінії тай відняв руки від керми. Прецінь добре знає глибину води, а перед собою бачить широкий, свободний, водний шлях. Припять се найбільша правобічна притока Дніпра. Вона судоходна на просторі 500 км. Збирає води Полісся, Волині і західної частини Білорусі. Глибина тої ріки виносить 2 до 20 метрів, отже не диво, що на таких водах може воєнна флотія (аякже!) свободі маневрувати. В місці, де знаходимося, Припять вже напичнявила масами вод з Ясьолди, Струменя й Піни. Се також ріки, на яких легко виминаються пароходи. А береги? Припять так якби їх не мала. Ось пливемо широким водним шляхом, а там де повинні бути береги, знову вода, тільки зрідка поросла трошею. Справді декуди виступають і темні, невисокі смуги берегів, але вони змінливі. Такі змінливі як лавиці мандрівного піску на пустині. Власне з покладу корабля приглядаємося завзятий

борні води з землею. Бо колеса пароплава вирізують глибокі борозни у воді. Борозни перевалюються широкими філіями; філії бють ритмічно до торфистих берегів і кришать їх і рвуть тай затоплюють аршиновими брилами у воді. Чиж удасться комусь вирисувати докладну мапу таких берегів?

Ось і нове диво природи. На закруті у широкому рукаві ріки — птичий сойм... Десятки соток сірих, рухливих качок покрили річний залив. Між ними на купині, мов той міністр на мовниці, сторожить синя чапля. Перекривила шийку і бачно слідить рухи корабля. Врешті помаленьки піднімається вгору і знов паде за очеретами. Се був сигнал для качок. Відразу з гомінким лопотом крил підорвалися хмараю понад очереги й кружляють. Ба, але не всі! Добра їх сотня лишилася на воді. І далі свободно жирують і плюскаються при березі.

— Шож се за диво, дядьку — питаю мужика, що сповняє коло мене роллю чічероне. Чому ті качки відлетіли з переполохом, а сі далі весело гуляють по воді?

— Ніяке диво, відповідає Семен Кужко. Дикі качки остережені чаплею відлетіли, а свійські далі ловлять рибку.

— Свійські? Домашні? Алеж бо довкруги ніде не видно ніякої оселі...

— Справді тут близько нема ніякої хати, але ті качки таки родилися десь на якомусь обістю і до него вернулись, як не погинули на болотах. Тутешні газдиньки, бачите, мають такий звичай, що весною, як тільки качата виклюються з яєць, так зараз пускають їх з матками на воду. Лишень поблагословлять їх на нове життя і вже більше не турбуються ними аж до самої зими. Так немилосердно проганяють, щойно опущені ципята не знають ні дому, ні лому. Днем і нічю, в погоду й негоду бродять по болотах і туляться до купки по очеретах. Тут скоро познакомлюються зі своїми дикими посестрами тай з ними вже товаришують, бо у диких бистріше око на всяку небезпеку. Як то Пан Біг дає!

На широкій волі сходять качатам весна, літо, осінь. Колиж лід зїтне болота і за поживу тяжко, качки — вже вирости і гладкі — наближаються до села. Тут господині розглядаються пильно між стадом і пізнають свою птицю по умно ще весною подіравлених плетвах старих качок. Також гусей з гусенятами подібно вираджують у світ за очі. Одначе гусь мудріша від качки. За першим снігом гусяча матка сама приведе своє

Дискутантка домагається, щоб С. Г. почив своїх агрономів, щоб так не говорили. Справа Гуцульщини се дуже прикра справа, бо Гуцульщини загрожує винищення. Коломийська філія повинна звернути спеціальну увагу на Гуцульщину. — Пані Г о р о х о в и ч (з Волині): Сумно, що молоде жіноцтво не йде до Союзу Українок. От Лемківщина потребує праці. Чому наші молоді націоналістки не голосяться до тої праці? Нехай їдуть туди і ділом покажуть, що потраплять. — О год. 7.45 вечером сідниця замкнула засідання.

На другий день в неділю о год. 8 рано відбулося в церкві Успення Пресв. Діви Марії богослуження на інтенцію зїзду С. У. Фреквенцію учасниць зїзду на тій Службі Божій можна уважати поважною.

Другий день зїзду почався о год. 9.30 продовженням дискусій з попереднього дня. Сі дискусії, в яких взяло участь поперх 40 учасниць, велися від год. 10-ої до 2-ої попол. З того приводу наведемо тільки цікавіші голоси про важніші справи. Більшість бесідниць забирала голос у справі спору між С. У. і „Сільським Господарем“ П. сен. Кисілевська рішучо заперечила, будьтоби вона відсувалася від праці в С. У. та заявила, що пресовий орган „Жіноча Доля“ не є і ніколи не був органом С. Г. Однак на думку бесідниці співпраця обох товариств потрібна тимбільше, що працю (фахову), яку веде „С. Г.“ С. У. не годен сам виконати. В такім тяжкім часі як сей повинні всі, що мають чисті руки й охоту до того, взятися до праці. Тільки праця й один фронт дозволять нам витривати в сих тяжких часах. Пані інж. Савойкова (Львів): На мою думку творення жіночих секцій сими двома т-вами вводить тільки непотрібний хаос. На селі нема місця для таких двох конкуруючих організацій, але С. У. може співпрацювати з С. Г., як рівний з рівним. П. Соколовська (Рогатин) критикує орган С. У. „Жінку“ та каже, що сей орган на селі непопулярний. Треба покликати до життя інший жіночий популярний часопис. П. Фіголева (дел. Марійського Т-ва) взиває Гол. Виділ, Філії й управи кружків, щоб всюди у себе передплачували дешеві й популярні католицькі видання („Христос наша сила“, „Місіонар“, „Лицарство Пресв. Богородиці“, „Укр. Юнацтво“ й інші). Взиває до признання почесного місця для Богоматери у всіх домівках С. У., щоб гідно вшанувати 900-ліття проголошення Преч. Діви Марії Царицею України. П. Мартиник (Ст. Самбір) апелює до всего укр. зорганізованого жіноцтва, щоб купувало товари

тільки в укр. установах та щоб всі наші жінки придержувалися клича „свій до свого“. Пані В а с и л ь к і в виступає проти „Жінок“ за її фальшиве насвітлювання націоналізму. Український націоналізм опанував вже жіноцтво і тому „Жінці“ треба зрозуміти, що поборювати націоналізм се мильна дорога для здобуття ширших мас жіноцтва. Представниця Волині п. др Прісневська (Здолбунів) говорила дуже тепло. Вона захоплена свідомістю наших селянок і розмахом нашого жіночого руху в Галичині. Хотілаб, щоб всі Галичанки покохали Волинь так, як вона кохає Галичину. Жаліється на мале заінтересування Галичанок Волиню. „Не бійтеся сокальського кордону, затріть його“, — сі слова, як і ціла гарна промова п. Прісневської зробили на присутніх Галичанок найбільше вражіння. На салі було так тихо, якби нікого в ній тоді не було. П. Кабарівська (Делятин) є за створенням окремого гуцульського сектора, що занявсяб організацією і пропагандою жіночого руху серед нашого гірського населення. П. Ганасова (Печеніжин) висказує погляд, що кожний кружок С. У. повинен мати хоч один примірник укр. катол. преси. П. Стасів (Перемишль) заявляє, що серед укр. молоді нема хаосу ні дезорганізації. „Ми ті, що кровю і

Тернопільський віцевоєвода про національні меншини в Польщі.

В Бережанах відбулося недавно т. зв. летунське свято. На него приїхав тернопільський віцевоєвода Непокульчицький і виголосив промову, яка була одною великою образою для Українців взагалі, зокрема для присутніх Українців. А саме п. віцевоєвода запевнював, що „коли прийде війна то гази видуться у запілля тих Русинів і Жидів, які відмовляються від збірок на Льопп“ („Лігу Оброни Поветшней Паньства“). Пан віцевоєвода говорив лише про „Русинів“. (Діло, ч. 220).

Боротьба в Абіссинії триває

„Таймс“ звідомляє, що в половині вересня погинуло 200 італійських жовнів в часі нападу Абіссинців на м. Адуу. З кінцем серпня напали Абіссинці на м. Макалле й на 200 італійських тягарових самоходів, між місц. Дессіє й Массави. Кореспондент того щоденника твердить, що майже в цілій Абіссинії відбуваються партизанські бої та що в краю дається відчувати брак проса.

життям започаткували націоналізм.“ П. Шепарович (Львів) поясняє як С. У. розуміє фемінізм і каже, що фемінізм С. У. в тому, щоб жінки були чимсь і щоб могли за щось відповідати. Хто розуміє фемінізм інакше, може покинути С. У. П. Кравцева (Львів) боронить націоналізм та заявляє, що не виступає проти фемінізму, але мусить опрокинути закиди проти укр. націоналізму. Нашого націоналізму ми не прийняли ні від Гітлера, ні від Муссоліні. Він старший від сих націоналізмів. Не погоджується з розподілом націоналізму на 3 групи. Не погоджується, щоб до націоналізму зачисляли недовбитків з комуністичних і інших таборів, включно з денунціяціями ФНЄ. П. Тисовська (Калуш) звертається до Виділу з проханням поручити всім Кружкам передплату катол. преси. П. Шаркова (дел. Марійської Дружини Пань) звертається до Гол. Виділу з проханням, щоб членки С. У. вступали до Марійських Дружин і впевняє, що членки Мар. Дружин вступатимуть до Союзу Українок. „Жінка“ непопулярний часопис тому, що в ньому загато лаястистичних поглядів. Колиб „Жінку“ поставити на більш катол. ґрунті, тоді вона малаб багато більше передплатників. Дискусія скінчилася о год. 2-ій.

Пополудневі наради 2-го дня зачалися о год. 3.45. По відповідях поодиноких референток на запити делегаток забрала голос старенька пані С. Русова. Вона м. і. жалувалася на напад націоналістичного „Голосу“ на її особу за те, що вона як делегатка С. У. брала участь у конгресі Ліги Мира і Свободи. Пані Русова заявила, що коли вона йде до якоїсь організації, то їй байдуже навіть те, що там сидить кілька большевиків, коби тільки її участь у тій організації принесла хосен для української справи. — Опісля п. Мілена Рудницька в довшій промові насвітлила відношення „Сільського Господаря“ до „Союзу Українок“. Її відповідав голова „С. Г.“ п. Мирон Луцький. Зчергі зїзд ухвалив членську вкладку: 2 зл. річно від члена та 5 — 10 зл. від Кружка до Централі. Новоповсталі Кружки не платять вкладок в першій році свого існування. По уділенні абсолюторії для старого Виділу приступлено до вибору нового. Головою Т-ва вибрано знов одноголосно п. Мілену Рудницьку. Цей вибір прийнято довгими й гучними оплесками. Опісля зїзд прийняв ряд резолюцій. Народи скінчилися коло 9 год. вечером.

Наші завваги з приводу зїзду „С. У.“ помістимо в „Новій Зорі“ в окремій статті.

випашене стадо під рідні ворота — ще й загегает, щоб скоріш пускали на подвіря...

Але ось глядіть! Чи знаєте, що се за птаха так замашисто веслує крилисками понад очеретами? — Шуляк поганець! Розбишака на мочарах! Лютий ворог птиць. Він то наполовицю перетеребляє стада домашніх гусей і качок. Перед ним птиця безпечна тільки на воді або в гущі очерету. На відслонених берегах, на піскових лавинах — чигає ненадійна смерть. Також лисичка-болотнячка не від того, щоб часом з цікавості не переглянути очеретів. Навіть деколи видра, якій вже проїлася риба, любить покушати птичого м'яса.

Нині ще й інший виростає воріг... І „добрий“ сусід потрапить загнати чужу птицю до свого хлівця. Бо біда. Давніше таке у нас не водилося. Ось ще послухайте не казку, а свіжу правду про... сільських шуляків. Є у нас мужик. Богатир, мовляв, бо має 60 десятин землі — доброї, гіршої й цілком плохोї. Сам на всім не газдує, тому відступив біднішим по кілька загонів під управу. У кого сумління, той сплачує то зерном, то працею, то рибою. А другі — ніщо. А тут ростуть податки, як та навала криги у весняну повінь. Нема чим платити. І пішов мужик до земського комісара

тай розповів річ. За тим вислано екекаторів. Тії стягнули, як вони се вміють, данину з наємників. І вийшла — погана помста! Господареві скопили в найблизшу ніч зеленцем жито... Мав коні як галки — зрізали (=зарізали) коней тай потопили у багнах... Купив другі — знов зрізали й потопили в багнах... А хто й що — не знати! Кінець світа! Люди затратили страх Божий...

Сей останній акорд цікавого оповідання Поліщука кинув білду тін на чудну, прямо райську ідилію побратимства диких качок з „цивілізованими“. Ся симбіоза домашніх птиць з дикими дає багато до думання. Вона нагадує вчечому теорію т. зв. спадковості (менделізм) в ростинному і звіринному світі. Творець її — широко знаний у науковому світі ботанік монах августинець Йоган Мендель.

Бо подумайте: Жінка виносить у решеті маленькі писклята і пускає їх на воду. І з тим актом вривається всяка звязь малого качати з людиною аж до самої зими. Птиця живе у непроходимій джунглі життям дикої свободи. Шей вмішується у стадо диких перелетних птиць тогож самого роду, а вони по своїй виховують людську прибуду. Тим робом заіснували всі обетавини, в яких домородна птиця повинна цілком

вито здичити, себто повернути до стану первісного дикого буття своїх протоплястів. Тимчасом — ні! Ось наблизився корабель. Диковина з переполохом підривається у воздух, добачуючи для себе якусь невиразну небезпеку. Знов ті, що виклювалися на людському обістю, мимо сего, що відобрали — скажимо — діточе й молодецьке виховання у дикій волі — всупереч сему вихованню не втікають й не вичувають ніякої тривоги в собі. Гейби говорили до диких втікачів: Чого ви, дуренькі, лаякаєтеся? Чи ніколи ще не видали смішного людського пароходу? Що більше — вони незабаром самочинно покинуть золоту волю, розлучаться з дикунами, щоб вернутися до людської задумливої кучі, де коротатимуть сумне, невільницьке життя бідняки...

Виринає питання: Що чоловік вложив у природник, в інстинкт домашньої птиці, що її потомство, навіть викинене поза скобки людських впливів, всетаки не затрачує набутих „культурних“ цій? Се одне з тих цікавих і милих для природника питань, на які донині орнітологи не дають певної й повної відповіді, так мало як дотепер ще цілковито не розяснили закону про перелет птиць у вирій.

Чудний у своїх таємницях Божий світ!

К. П.

Візита диктаторів

в освітленні швайцарських католиків.

„Нехай дрожать грішники перед грозою бурі, що надходить! Хто на Бога уповає, для нього тучі, громи і зливи се вістунки Божого благословення“. Так пише поет Штольберг.

Тепер на світі багато „театральних“ труп. Куліси підносяться і спадають. Один акт випихає другий, раз небо покриває чорна пільма, то знов вияснюється. Великанське місто Берлін перемінюється на сцену. Там мають стрінутися Гітлер і Муссоліні. Військо відіграє тут концерт перед цілим світом. Нехай світ знає, що нині два володарі подають собі руку на знак союзу. Цілий світ з запертим віддихом всьо обсервує, а гончі пси всесвітньої впливової преси всюди нишпорять і винюхують, що криється за параваном зустрічі Муссолінія й Гітлера.

І знов виринають старі союзи, як около 1870 року, що так сумно вписалися в пам'яті 1914 року. Зарисовуються точно фронти: Німеччина — Італія — Угорщина і національна Еспанія — а з другої сторони Франція, Англія, Росія і Мала Антанта. Коли так різко замаркуються нові фронти, не диво, що виринають все нові заострення, накопичується новий паливний матеріал на заплату і відплату.

Напрямі сучасної політики можуть мати зміни — відповідно до вітру і погоди, відповідно до користи і шкоди, бо жало націоналізму надто глибоко скривається в організмі і несподівано може вибрати те, що хвилево найбільше корисне для свого „я“.

Насувається питання: Що може тісно лучити такі дві нації як німецьку й італійську? Чи прийде справді до тіснішого союзу, чи скінчиться на зверхній військовій параді?

Нас католиків займають передовсім питання, чи новопоганський національний соціалізм не поглотить зовсім фашизму, — і навпаки, чи Муссоліні матиме настільки сили, щоби притупити дещо вістря політики новітнього поганства? Чи новопоганська Німеччина остаточно в постійнім союзі з католицькою Італією? Що зродиться з тої приязни?

Се питання, що над ними не можна перейти легко до дневного порядку. Для нас не байдужа річ, чи в Німеччині скінчиться боротьба проти Церкви, чи не розогнеться ще більшим полум'ям під проводом удекорованого поганина Розенберга. Не байдуже для нас також те, чи бакциль обожаного державою новітнього поганства не перейде Альп і не ввійде до католицької Італії, щоб новими засобами усадити там на престолі первісну велич масонської льожи. Не без журби глядіти-мемо, що принесе та тісна приязнь півночі і полудня.

Однак не опустимо крик. Понад всіми диктаторами світа, понад всіми родами демократій стоїть іще хтось могутніший від них всіх, що йому вкінці всі служити мусять, хочби не хотіли. Для того слушно пише поет: грішники ма-

ють причину дрожати, коли побачать тяжкі хмари на небі часу. Для нас вони все знак Божого вдолілля, вони будять з просоння оспалі душі й обявляють Божі пляни.

*

Одна душа, що жертвує, терпить, молиться і покутує, сказала, що Господь не допустить до ніяких переслідувань в Італії. До сего не допустить з огляду на Престол, охорону і життя нашої святої Церкви. Мимо того буря діткне таксамо сонішне полудне, як інші краї, щоб

дозріло те, що після Божої волі мусить дозріти, — та щоби пропало те, що призначене на огонь.

І в тім світлі розважані події світа дістають те підложжя, що його всі шукаємо. Ціла історія се диван. Ми бачимо все лиш відворотну сторону, де всьо змішане, накопичене, а Бог ділає на передній, фронтівій стороні. Бог ділає після Свого уложеного пляну. Тож з довірям глядім на сірі хмари, що хвилево сповили Вселенну. А сонце Божого ладу нехай буде для нас дороговказом і світлом в замішанні і засліпленні сучасного світа.

За „Schildwache“

подав о. І. Плавюк (Товмач).

Промова Русвелта

Злучені Держави зірвуть з політикою ізоляції?

Вже наспіли докладніші вісти в справі голосної промови президента Америки Русвелта, виголошеної в Шікаго. Зміст: Він висказав переконання, що Злучені Держави Півн. Америки можуть бути також предметом напасти, коли не зробиться кінця „міжнародній анархії“. Щоб запобігти тій можливості, президент радив утворити „кварантанну для держав, скорих до напасти“, та візав мирно настроєні держави напружити всі сили, щоб на світі далі панувало право. Сі слова, що їх деякі круги розуміють як готовість Злучених Держав взяти участь у санкціях проти держав напасників, висказав през. Русвелт у зв'язку з увагою про „епідемію безправства, яка шириться по світі.“ Президент висловився, „що коли епідемія вибухає й поширюється, людство мусить спільними силами установити кварантанну, щоб охоронити від зарази здорових“. Вступеч політиці ізоляції, през. Русвелт висказав охоту вести „мирну політику, що її практичні висліди охоронилиб кожду державу перед втягненням до війни“. Ряд міжнародніх зобов'язань потоптано,

м. і. пакт Келльога і т. зв. договір 9 держав. Без виповідження війни, без остереження, навіть без правних заслон, мордується масово цивільне населення. В часі т. зв. мира бомбардується і без попередження затоплюється кораблі! Держави ведуть війни і мішаються до справ інших держав, які їм ніколи не робили кривди, вимагаючи для себе всяких свобод, натомість відмовляють їх іншим. Навязуючи до справи ізоляції свого краю, през. Русвелт висказав отсі слова: „Ізоляція не становить для нікого ніякої охорони; при теперішніх умовах, кождий нарід, думаючи про свою будучину, мусить думати і про справи решти світа. Се причина того, що я як відповідальний голова свого краю вибрав Шікаго як одно з найбільших міст світа за терен виголошення промови в справі міжнародніх взаємин.“ (Шкода, що през. Русвелт не зазначив великих кривд, які в різних краях діються національним меншинам і на що досі могутня Америка дивилася, не роблячи ніяких серйозних кроків).

Величезні зброєння Злучених Держав

З Лондону звідомляють: Велике вражіння викликала вістка, що американське правительство заміряє приступити до виконання величезної програми зброєнь. Кредити, передбачені на ту ціль, мають винести 2 мільярди доларів. „Дейли Мейл“ пише, що англійська опі-

нія привитала з вдовolenням зброєння Злучених Держав, які служать тим самим цілям, що зброєння Англії, а саме загарантуванню й консолідації мира. Се викличе безсумнівну поважний — коли не рішайучий вплив на розвій загальної ситуації фінансової і політичної.

Ромунія змінє політику

супроти національних меншин?

Підчас інспекційної подорожі по краю ромунський прем'єр Татареску виголосив велику промову в м. Орадеа Маре. В ній сказав м. ін.: Промовляючи в місті, яке має велику кількість меншостевого населення, заявляю, що бажаємо сконсолідувати умовини нормального

співжиття та взаємного довіря з меншинами, на завжди влученими до нашої національної держави, а яких історія осадила від віків в границях нашої держави. Хочемо направити всі несправедливості, які витворили в минулому мур ворожнечі.

Кольоніяльна кампанія в Німеччині

Пресова кольоніяльна кампанія прибрала в Німеччині широкі розміри. Столичні і провінційальні часописи пишуть про моральне і правне узасаднення німецьких домагань в справі кольоній. В найближчій часі кольоніяльна кампанія

в Німеччині зачнеться при ужитті всіх пропагандивних середників серед найширшої публічної опінії. Всі часописи мають віддати свої сторінки до розпорядимости тої пропаганди. Крім того мають організувати віча в цілій Німеччині.

Безплатні переїзди залізницями

Польські залізниці введуть незабаром цікаву новість, яка дозволить кождому відбутися бодай раз у рік туристичну чи відпусткову подорож по краю без клопоту за білет. А саме залізниці випускатимуть бони у відтинках по 20, 30, 50 і 100 км. Їх поширенням займеться Ліга Підпирання Туристички за посередництвом фірм, які для власних реклямових цілей мають долучати дрібні кільометрові купони як премії при продажі товарів. Отже клієнт, що купує харчі, га-

лянтерію, косметику і т. п., дістане за кождий раз у крамниці як безплатний додаток бон на пів, 1, 2, 3, 5 км., залежно від вартости закупів. Коли в одній фірмі назбирає бонів на 20 км., може їх вимінити в тій самій фірмі на властивий туристичний бон, який управнює до одержання безплатного залізничного білету на 20-кільометрову віддачу. Кільометрових купонів не вільно буде продавати публіці за готівку.

Лікарський фейлетоник.

Як довго треба спати

Здоровий і сильний організм вимагає 8-годинного сну. Особи слабші, анемічні повинні спати довше, до 10 годин на добу. Для людей, що працюють умово, вказаний пообідний відпочинок. Непереспана ніч відбивається на нервах, самопочутті, а передовсім на обличчі. Воно стає пригноблене і зівале. Коли життєва konieczність змушує до вечірної праці, вказано по її скінченні, перед сном, вийти на прохід, відбутися кількахвилинну руханку і купіль (у воді, що має кімнатну температуру). Дуже вказаний також легкий масаж цілого тіла, особливо карку і хребетного стовпа.

Промова

Пана Гетьманича Данила в Шікагу на святі „Український День“ 19. IX. 1937 р.

Ваша Ексцеленція, Високопреподобні Отці і Шановна Українська Громадо!

Я промовляю до Вас не тільки як представник мого Батька і Гетьманців на європейському континенті, але також яко Українець — приди́прянець з походження, що душею й тілом стремить до того, аби всі вітки Українського Народу об'єдналися якнайскорше в спільній боротьбі за виборення своєї власної самостійної і ні від кого незалежної Української Держави. (Рясні оплески).

Сьогодні українська національна боротьба точиться на всіх українських землях. Бороться наш нарід за кращу свою долю на Великій Україні, під Польщею, під Чехословаччиною, під Румунією, на Далеких Сході, в обох Америках і в цілій еміграції. Скрізь України боронять свої національні позиції. Важка і складна ця боротьба. Вимагає вона великого внутрішнього напруження і горіння.

Вимагає вона твердої віри і сильних характерів! Боротьба ця матиме успіх тільки тоді, коли буде осяяна глибокою любов'ю між всіма Українцями і коли спиратиметься на християнських засадах; коли будуть поруч світських Авторитетів плекатися та шануватися у нас і духовні Авторитети.

Не можна собі уявити, щоб політична боротьба за кращу будучину нашого Народу могла мати успіх, оскільки рівнобіжно не буде вестися боротьба за культурне піднесення нашого суспільства.

Питання підготовки кадрів культурно і духовно вишколених провідників має для нашого Визвольного Діла величезне значіння.

Тому мусимо використати кожду можливість для того, щоб причинитися до вишколу таких наших будучих провідників. В Америці й Канаді сьогодні українські культурні інституції можуть свобідно розвиватися. Тому моральним і національним обов'язком всіх Українців є підтримати всіма силами Його Ексцеленцію Епископа Кир Константина в Його тяжкій роботі удержання нашої славетної культурно-наукової інституції — Вищої Школи в Стемфорді. (Гучні оплески).

Гетьманці ведуть роботу для внутрішнього скріплення цілого українства. Вони всіма силами стремлять до того, щоб Нарід наш не уважав себе за щось нижче від інших народів; натомість щоб Нарід наш мав глибоку віру, що Він і тільки Він є господарем своєї власної долі, що долю свою сам, по своїй уподобі й мусить кувати! (Бурхливі оплески цілої салі).

Нехай їх Ексцеленція відідує до Філадельфії з глибоким внутрішнім задоволенням, що українське громадянство в Шікагу зрозуміло, оцінило і підтримало їх у їх високо-патріотичній роботі. Бо не може бути остаточної політичної перемоги без попереднього піднесення української культури і гартування українського духа! (Довготривалі оплески).

Мисливство в Польщі

Хоч польські мисливські організації рекламують Польщу загралицею „раєм для мисливих“, мимо того мало є таких чужинців, що хотілиб скористати з „приємностей“ мисливства в Польщі. Причина: нечувано високі ціни за уполювання звірини. Коли познакомитися з цінами, які обов'язують заграничних мисливих за право полювання в Польщі, показується, що найдешевше калькулюється приємність полювання на... кріликів, бо за убиття одного крілика платиться тільки 50 сот. Гірше стоїть справа навіть з вовками, язвою Віленщини і Туцульщини. За уполювання вовка треба платити 100 зл. За медведів і лосів треба платити від 2.000 до 2.500 зл. В високій ціні тримається також карпатський олень, хоч на нього можна полювати вже від 800 зл. Рись коштує 300 зл., дикий кіт 100 зл., серна 50 зл., дик 30 зл., видра 100 зл. Горностай коштує 4 зл. За кожду штуку чоловічих представників нашого птаства, себто за орла, пугача і лебедя, заграничний мисливий мусить платити по 50 зл. Дешевше можна полювати тільки на бажантів — по 5 зл. за штуку і на перепелиць — по 80 сот.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Равщина (с. Хлівчани) в поклоні Пробудителів Галицької Землі. „День Маркіяна Шашкевича“, що його влаштовано в с. Хлівчанах за ініціативою студ. Богословії V р. Ів. Тетерки, при співучасті всіх культ.-осв. Т-в села, 29-го VIII. 1937 р., лишив по собі у приявних понад 1000 осіб незатерте вражіння. Була неділя погідна й ясна. Битком набита місцева церква молилась й слухає Служби Божої. По св. Євангелії парох. о. декан О. Кошель голосить Боже Слово. Глибоко обдумана проповідь про Церкву, як матір освіти, опікунку народів, ясне світло, горючий дороговказ до вічної мети. Гр.-кат. Церква зберегла наш нарід від загибелі. А її великий Син, о. Маркіян, 100 літ тому запалив полум'я націон. свідомості і став батьком нац. відродження Галичини. По Службі Божій паахиди за спокій душі о. Маркіяна. Співає гарно, як і на Сл. Божій місц. хор читальняний. Зворушливе „Вічная Память“ — і народ розходиться, помолвившись за душу Великого Провідника зперед сотні літ. О год. 3 попол. на площі під вільним небом зачинається „День Шашкевича“. Естрада виконана й зроблена з землі юнацтвом, тоне в зелені й квітті та прапорах. Посередині естради, між двома прямовісними прапорами портрет Шашкевича, гарно намальований п. М. Сироїшкою, абсолювентом Промисл. Школи, спец. на цю імпрезу. Під портретом напис „Русалка Дністровая“, а по боках золоті роки — 1837—1937. Площа повна публіки. Впорядки беруть ладу. Богато інтелігенції, селян з чужих сіл. І частина програми зачинається співом хору і всіх приявних: Боже послухай благання! 2 точка: гарно опрацьований, дуже обдуманий реферат, п. н. „Маркіян Шашкевич, Пробудитель З.У.Земель“, виголосив студ. теології Іван Тетерка. Ядерними словами, повними змісту й полету накреслив прелегент постать Маркіяна, його подвиги й невдачі. Його зусилля й труди над проломанням нових шляхів для народу, що тонув у мряці темноти. 3. Гимн „Сонце з високого неба“ — хор. 4. „Дітворя Шашкевичеві“, виступи Діт. Садка. Малі декляматори, співаки, танцюристи — вишколені солідно провідницею, на втіху мамів, здобули небувалу браву. 5. „Розлилися круті бережечки“, хор. 6. „Не згасайте“, М. Шашкевича, декл. І. Бутній. 7. „Гей на горі“, хор. 8. „Вірна“, М. Шашкевича, декл. Маруся Хомин. 9. „Гей у лузі“, „На городі“, хор. 10. Вправи вільноруч юнаків, на арію: Іхав стрілець, Праця моя мила, Журавлі. Велика кольяна руховиків робила імпазантне вражіння своєю карністю та дбайливим виконанням вправ. 11. Вправи юначок з вінками й рушниками на арію пісень: Там на горі, Ніч яка Господи, Понад тими гірочками, Як з Бережан, Човен хитається, Чорна ріля і зорана, Боже Великий, Єдиний... Юначки в нац. строях, всі однаково прибрані, виконали свої вправи, як юнаки. Глибоке вражіння викликали вправи до слів Боже Великий... Публіка вся встала і стояла немов очарована дивилася на пестру кольяну. Голова заповідає 1 годину перерви. По ній зачинається II ч. імпрези. 12. „Чого Івасю“, „Діду мій“, хор. 13. „Лиха доля“ М. Шашкевича, декл. Іван П. Хомин. 14. „Козака несуть“, „Гей там на горі“, хор. 15. „Побратимові“ М. Шашкевича, декл. Іван Бігун. 16. „Засяло сонце“, хор. 17. Виставка Амаг. Гуртка „Мова років“, гарна сценка-алегорія на 1 дію введена дбайливо, закінчує цю культурну й гарну імпрезу. Приявні подивлялися селянський хор, керований селянином П. Хомином, що по мистецьки виконав вокальні продукції. Хор цей вишколив відомий диригент хору Котка й „Просвіти“, проф. В. Осташевський, уроженець села. — Ініціатором і виконавцем „Дня“ хай буде нагородою за важкий труд, гарний моральний і матеріальний успіх імпрези, якої не повстидалосьб не одне повітове місто. Гість.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ДО ГУБЕРНІАЛЬНОЇ РАДИ Закарпаття увійшло 15 Українців та „русских“, 5 Мадярів, 3 Чехи і 2 Жиди. Значить люди нашого племені можуть мати більшість, коли матимуть розум і порозуміються між собою.

У ЛЬВОВІ суд засудив б. булавного УГА Хомяка на кару смерті з заміною на 15 літ в'язниці за вбивство Лінтнера підчас польсько-українських боїв в 1918 р. Вердикт частинно систовано, отже розправа відбудеться вдруге.

В СТРИЮ вийшло на волю 11 молодих Українців ув'язнених ще в зимі с. р. в Журавенщині.

ПРОКУРАТУРА В РІВНІМ на Волині приказала звільнити з тимчасового арешту 6 молодих Українців, що їх були ув'язнили під замітом приналежності до ОУН.

МОЛОДІ ОЗОНІВЦІ, себто члени Звйонзку Млодей Польскі, дістануть однострої.

В СССР від хвилі розстрілу Тухачевського розстріляли поверх 2.000 осіб за різні саботажі. Таку вістку принесла німецька преса.

НА ДАКЕКОМУ СХОДІ від травня с. р. большевики розстріляли 231 залізничників.

АВСТРИЙСЬКИЙ КАНЦЛЕР Шушніг виголосив промову до членів т. зв. патріотичного фронту. В ній заявив м. ін., що вільність і безпека Австрії в інтересі німецької культури. Комуністична ідеологія не мала і не матиме доступу до Австрії.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ухвалило примінити острі кари до всіх чужоземних агітаторів без огляду на те, хто вони. Французька преса пише про потребу видалення 200.000 чужинців поза кордони Франції.

В ІТАЛІЇ заряджено мобілізацію річників 1906—1910. 40.000 вояків вислали в напрямі Сицилії, 35.000 до Калябрії.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ здобули оборонну лінію астурийських червоних військ на ріці деля Селля в Астурії. В тих боях загальні страти виносять 3.000 вбитих і ранених.

ДО ЕСПАНІЇ (по стороні повстанців) прибуло знов 5.000 жовнірів. Дотепер не стверджено національності тих жовнірів. Соціалістична преса пише, що се Італійці.

ПРОВІД АНГЛІЙСЬКОЇ ЛЕЙББУР ПАРТІЇ ухвалив резолюцію, що в ній осуджує напад Японії на Китай та домагається господарського бойкоту Японії.

В ПАРАГАВАЮ збунтувався військовий гарнізон в м. Кампо Гранде. Правительством вислано війська для здавлення бунту.

БОЛІВІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило загальну амністію за політичні переступства.

В ЦІЛІЙ БРАЗИЛІЇ заведено виїмковий стан, бо вибухають розрухи під впливом комуністичної агітації.

В ПІВНІЧНОМ КИТАЮ японські війська зачали нагальну офензиву здовж залізничної лінії Пекін—Ганкав на фронті 90 англійських миль. Китайських позицій в тім місці боронить 20 китайських дивізій.

НА ШАНГГАЙСЬКІМ ФРОНТІ тривають завзяті бої між Китайцями і Японцями.

ЧЛЕНИ ЯПОНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ оповістили заяву. В ній сказано м. ін., що Японія висилаючи війська до Китаю не нарушила міжнародних договорів. То Китайці заатакували японські відділи, коли ті вправляли. Японія мусила боронитися.

ЯПОНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ВІЙНИ оповістило, що Китайці втратили в боях під Шанггаєм 56.767 жовнірів вбитих і ранених. Кілько втратили Японці, міністерство не подає.

ЯПОНІЯ відкидає якенебудь посередництво чужих держав в конфлікті з Китаєм. Таке заявив представник японського міністерства закордонних справ.

НОВИНКИ

Інавгураційна Служба Божа Марійської Дружини Студенток відправиться в неділю 17. Х. с. р. год. 9 в церкві ОО. Василіян, вул. Жовківська 36. Тогож дня по полудні о год. 15 відбудуться перші сходи в гімназії СС. Василіанок, Длугоша 17 з рефератом на тему „Митрополит Рутський ініціатор Марійського руху на українських землях“.

В обороні о. Блозовського, другого з трьох головних теоретиків ФНЄ, виступив в 224 ч. „Українських Вістей“ відповідальний редактор тої газети, п. др. Іван Гладилевич, третій з трьох головних теоретиків ФНЄ. Він твердить м. ін., що Преосв. Іван (Бучко) „вирозумів інтенції“ тої його статті, що в ній вихвалено секту кальвінів і понижено Церкви, нашу гр.-католицьку та православну. Значить договорився молодець до „синих коників“. А що нам „перепало“ при тій нагоді, се розуміється навіть в рахунок не може входити в обличчі „потягнення на свідка“ катола. Єпископа в таких пікантних справах, як оправдування статті п. І. Г. й посередна оборона творів о. Блозовського. Супроти того в слідуючій числі „Нової Зорі“ зачнемо печатати силуетку сего третього з головних теоретиків „проводу нашої нації“. Тай вже при тій нагоді представимо, як то було в Єпископа та чи Преосв. Іван „вирозумів інтенції“ тої прекрасної статті п. Гладилевича і що з того вийшло, якби так „вирозумів інтенції“ в розумінні п. Гладилевича. Все те дуже поучаючий і цікавий комплекс справ нашого специфічного ґрунту, „східно-західного“.

Звичайні загальні збори Повітового Союзу Кружків Р. Ш. у Львові відбудуться 29. Х. 1937 р. о год. 9 в домі „Укр. Бесіди“ у Львові при вул. Рутівського 22, І п. зі звичайним порядком нарад.

До Східної Галичини прибула зі Сьрему на Познанщині група польських купців, щоб на місці перевірити можливості поселення на нашій землі.

Судові влади у Львові заінтересувалися поведінням кількох львівських коморників. В часі люстрації мали вийти на яв різні надужиття. Дотичить се двох коморників. Їх вже завісили в чинностях.

В п'ятницю 8 с. м. мав відбутися у Львові концерт відомих артистів Льоди Галяни і Юрія Чапліцького. Вони мали приїхати до Львова літаком. Тимчасом літак не прилетів до Львова. Пізніше показалося, що апарат попав у дорозі в густу мряку, змілив трасу, минув Львів і причалив аж у Чернівцях. Концерт в останній хвилі відкликали.

Львівський відділ Союзу Лікарів Польщі заявився проти введення арійського параграфу. Внаслідок того відділ перестав існувати, бо Союз ухвалив той параграф.

На лінії Львів—Скнилів курсує від 11 с. м. в робочі дні робітничий поїзд. Він відходить зі Львова в год. 15.55, зі Скнилова в год. 16.22.

В Тернополі ув'язнено гімн. абс. Л. Будну, Е. Петерзівну, Е. Руду, С. Кутівго і гімн. абс. Р. Лукасевича. Причина ув'язнення невідома.

Гумор. — Три години я мусіла ждати на тебе з обідом. Шож се значить? — Ну, бачиш, скарбе, я впав під авто... — І що з того? Чейже се не тривало 3 години!

В Ставчанах коло Львова 21-літній Микола Кусьпіс убив з кріса Яна Бенговського та ранив тяжко Збігнева Махновського, б. віта Ставчан, капітана резерви, б. заступника команданта військової міліції в листопаді 1918 р. Махновський помер від ран у шпиталі у Львові. Йому влаштували в неділю маніфестаційний похорон при участі президента міста Львова Островського, обох віцепрезидентів, делегацій б. військових і т. п. Промова, що її виголосив репрезентант „звйонзку оброньцув Львова“ на цвинтарі „оброньцув Львова“, мала виразно протиукраїнський характер, хоч Кусьпіс се очевидно ненормальний чоловік, бо крім чужих покалічив і свого рідного брата. Так розогнюється відносини зовсім безпідставно.

Замовляйте великий співаник Червоної Калини! Монументальний збірник 229 найкращих пісень стрілецьких, історичних, побутових та обрядових на хори мішані, мужеські й жіночі в обрібці всіх наших відомих композиторів — за редакцією д-ра З. Лиська. Це широкий і підібраний репертуар для всяких концертів, привагдних свят та ін. хорових виступів. Це книга пісень, без якої не обійтися ні одному хорові, товариству в селі чи місті, ні одному знавцеві, чи прихильникові рідної пісні. Тверда, тривала оправа. Ціна зл. 28.50, опаккування і порто 1 зл. Замовляти в „Червоній Калині“, Львів, ул. Зіморівича ч. 12, поч. скринка 43. 86—2—3

Американська поліція почала шукати за голосним у кругах українських емігрантів політичним діячем Василем Макогоном, котрий від якоїсь багатой Американки вимантив пів мільона доларів буцімто на дипломатичні подорожі. Отсю вістку знаходимо у „Львівським Ілюстрованим Експресі Вечорнім“, ч. 2266 з 25. IX. 1937 р.

В Таврові бережанського повіту в зв'язку з биттям шиб і робленням Жидам шкоди установлено варту в ночі, зложено з 25 людей.

В Переволоці повіт Бучач розв'язано т-во „Сокил“. Як причину подано заволодіння публичного порядку. Розв'язане сокильське гніздо було одним з найкрасших в повіті.

В Колиндянах повіт Чортків створено нову римо-католицьку парохію. Її обняв кс. Вільгельм Руднер з Озерян.

Цукроварня „Поділля“ в Березовиці Великій під Тернополем пічне свою працю до 20 с. м.

Ген. Кантакузіно, голова румунської партії „Все для краю“ (давніше „Зеленої Гвардії“) помер в Букарешті.

Спорт. В чергових змаганнях за містечтво львівської окружної ліги грала Україна з жид. Гасмонеєю. Вислід сих змагань 3:3 (2:1). Україна не має шастя до Гасмонеї. За останніх 3 роки всі змагання між тими дружинами кінчилися постійно нерішеними вислідами. Сегорічний ремі не скривдив ніякої дружини. До половини переважала Україна, що зазначилося у висліді 2:1. По перерві до голосу доходить Гасмонея, яка раз-у-раз переводить небезпечні випадки. Україна грала назагал доволі добре. Найкращою лінією була поміч. В нападі найслабший правий крайник. Суддя п. Кухар дуже добрий. По сих змаганнях Україна стоїть на 6-ому місці в табелі, має 8 здобутих і 8 утрачених точок, відношення воріт 16:16. В найближчу неділю грає наша одинацятка з польським Чуваєм з Перемишля.

Посмертна згадка

† **Михайло Корчинський**, адвокат, визначний український діяч, голова Української Громади в Петербурзі, член Центральної Ради, держ. секретар УНР, голова Всеукраїнської Націон. Ради в Кам'янці Подільському, професор Українського Університету, член Статистичної Комісії НТШ, упокоївся в Бозі дня 7 с. м. в 53 році життя. Від 1922 р. працював як начальник правового Відділу Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. Крім того працював Покійний як член-основник і голова Надзірної Ради кооп. фабрики „Суспільний Промисл“, в „Сільському Господарі“, в Українському Кооперативному Банку „Супруга“, де був головою Надзірної Ради, та в інших українських установах у Львові. Всюди визначався серйозністю, працюватістю й до всіх відносився з великою любов'ю. Перед смертю своєю зажадав священника-Василіянина. Знаючи добре, який неоцінений скарб і шастя належати до дітей св. католицької Церкви, просив сердечно священника-монаха прийняти його на католицтво, бо Покійний був православного віроісповідання. Мрію про перехід на лоно св. Унії леліав Покійний у своїй душі повних 20 літ, ще від часу, коли гостив у себе в Петербурзі Впреосв. Митрополита Андрея. Задушевне бажання його сповнилося ві второк 7 с. м. по полудні на смертельній постелі в санаторії Сусп. Обезпечальні на вул. Куржовій, де добровільно й з великою радістю став сином католицької Церкви, прийнявши останні Пресвяті Тайни з рук греко-католицького священника. Скріплений Евхаристійним Ісусом відійшов незабаром до небесної Батьківщини. Полишив дружину, доньку й сина. Похорони відбулися в суботу 9 с. м. В год. 14-й Преосв. Іван Бучко відправив враз з духовенством панахиду в крипті вірменської архикатедрі, після чого промовив дир. О. Луцький від РСУК. Величавий похоронний похід пішов вулицями Вірменською, Гродзійськими, Ринком. З жалібно прикрашеного балькону Т-ва „Просвіта“ працював Покійника проф. д-р І. Брик від „Просвіти“ й інших культурно-освітніх Установ. Над могилою на Личаківському цвинтарі були 4 пращальні промови: о. пралата Л. Куницького і трьох світських представників — В. Й. П. (Отсю посмертну згадку одержали ми з кругів дуже близьких Покійному. — Ред.).

ЗАЯВА

В „Ділі“ (ч. 222 з 9 с. м.), відсіж у „Новому Часі“ (ч. 225 з 11 с. м.) прикінці посмертних згадок про Покійного Михайла Корчинського, б. державного секретаря УНР, редакції цих обидвох щоденників подали причину переходу Покійного з православ'я на греко-католицтво, а саме, що Покійний „не бажаючи мати нічого спільного з правосл. священником-москалем, прийняв перед смертю Найсв. Тайни з рук священника гр.-катола. обряду (одного з оо. Василіян)“.

Я, що прийняв Покійного на лоно св. католицької Церкви, заявляю, що Покійний Михайло Корчинський не з цієї причини, але з мотивів вищих, надприродних і святих, стався членом і сином св. католицької Церкви. Католиком у душі був Покійний, як він сам мені се заявив, уже повних 20 літ.

Львів, 9 жовтня 1937 р.

о. Роман Лукань, ЧСВВ.

ЦІНИ ОГолошень

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впащенні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/8 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

Автономія Закарпаття

Дня 12 с. м. президент Чехословаччини др Едвард Бенеш прийняв губернатора Закарпаття дра К. Грабара на довшій конференції. По розмові з президентом республіки губернатор Грабар дав інтерв'ю представникам чехословацької преси. М. ін. висловився, що наспіла пора, коли закарпатський народ дозрів до завідування своїми краєвими куль-

турно-національними справами. (Річ ясна, що передумовою завідування своїми власними справами мусить там бути чесне порозуміння між Українцями і людьми старої дати, яких називають москвофілами. Без того буде лише безвиглядне жертя, з якого користатимуть чужинці, слушно сміючися з місцевого населення).

Хто дістає землю з парцеляції.

Львівський „Дзєннік Польскі” приніс в 282 ч. репортаж п. з. „На садибах осадників подольських” пера якоїсь Міхаліни Грековіч. В тім репортажі передана розмова тої пані з дир. „Земского Товарижства Парцеляційного” Гарчинським. Він оповідає м.ін., що Т-во розпарцельовало до 1 липня с. р. 36 маєтностей, разом 9.195 гектарів в пов. Борщів, Ко-

пачинці і Заліщики. З того розпарцельовано осадникам 7.242 гектарів. Землю купили майже виключно Поляки (96.30%). Зникаючий процент становлять Українці й Жиди. Вони рекрутуються зпоміж двірської служби розпарцельованих маєтків. А різні Ромери й їм подібні не перестають кричати, що парцельовану землю забирають Українці в нашім краю...

Полк. Коц проти політичного терору.

„Кур'єр Віленьскі” в кореспонденції з Варшави звідомляє, що там має повстати незабаром великий політичний щоденник як центральний орган ОЗОН-у. Той же „К. В.” доносить, що 9 с. м. шеф ОЗОН-у полк. А. Коц виголосив промову про актуальні політичні справи. В тій промові рішучо осудив політ. терор у

Варшаві і заявив, що винні будуть покарані без огляду на середовище, з якого походять. (Коли полк. Коц переведе сю засаду в цілій Польщі щодо всякого рода терористів і напасників також польської народності, тоді стане першим державним мужем сучасної Польщі. — Ред. „Н. Зорі”).

Знаменна ознака грядучих часів.

В католицьких церквах Берліна відчитано пастирський лист берлінського єпископа Пройсінга про зарядження німецьких властей, що на будуче відбирає німецьким священикам право вчити релігії в школах. Єпископ з боєм повідомляє, що вже й тепер католицькі свяще-

ники не можуть учити релігії в школах. В той спосіб здійснено клич: „Священники геть зі школи!” і таким чином знищено співпрацю Церкви зі школою. Сей потрясаючий факт, каже пастирський лист, це знаменна ознака грядучих часів. Невеселі вони будуть.

Мадяри кличуть Оттона на престол.

„Хвіля” в ч. 961 доносить: З Будапешту звідомляють: Сензацію дня становить там промова посла Екгардта, провідника малоземельних, виголошена на вічу в присутності представників всіх опозиційних партій. Посол Екгардт вперше заявився за привернення дідовчої монархії на Угорщині. Ся промова має велике значіння. Перехід провідника партії малоземельних до табору легітимістів наступив у хвили, коли під впливом зближення Угорщини до Малої Антанти і розлюзнення вузлів, що лучать держави римських протоколів, іде підготовка до далекойдучих змін в наддунайській басені, поминаючи чехословацьку дипломатію.

Небувале правління в Японії.

Цісарська рада в Токіо ухвалила на пропозицію прем'єра Коноє'я т. зв. „трест (спілку) мозків”. Той трест мозків буде зложений з найвизначніших умів Японії й матиме дорадний голос при правительстві аж до закінчення війни. Формально становища членів того тресту мозків будуть рівнозначні зі стано-

вищами міністрів. До тресту мозків увійдуть представники армії, фльоти, фінансів, дипломатії та політичних партій. Нема сумніву, що се розумний помісл, бо в трудній ситуації уряд матиме кожної хвили опінію розумних людей, незв'язаних з урядом. Цікаво, що розумні Японці не бояться „надправительства”.

Італійський Гібральтар

На Середземному Морі, в однім з його найвузших відтинків, між Сицилією й Тунісом, є три вулканічні островці. Вони належать до Італії. Найгарніший з тих островців називається Пантеларія. Він був донедавна зовсім опущений. Тепер Муссоліні приказав укріпити ті безлюдні островці. І вони скоро переміняються в могутню морську твердиню. З неї тяжка артилерія мотиме контролювати цілий просмик між Африкою

на Середземному Морі.

й Сицилією. Праці оповиті найбільшою тайною. Мимо того в англійській пресі появляються алярмуючі вісти. Вона пише, що Пантеларія перекреслює значіння англійського Гібральтару, спихає до підрядної ролі ключ Середземного Моря Суєз та розбрює морську базу Великої Британії, Мальту. Словом, стає „зловбним новотвором” на нервовій системі Великої Британії, що надзвичайно безпокоїть Англіїців.

Правда про СССР і про нас

Французький учений і письменник Андре Жід, що в своїм часі прийняв був цілі і кличі большевизму, — оповістив недавно книжку „Поворот з СССР”. Вона наробила небувалого шуму не лише у Франції, але і в цілій Європі.

Большевицька преса в СССР відповіла на цю книжку соковитою лайкою. На те відповів Жід новою книжкою „Retouches”. Зміст її — поправки й доповнення до попередньої книжки. На лайку Жід не відповідає, хіба що з нею получена критика його праці. Та він написав ту свою другу книжку очевидно не з амбіції, не „щоб поставити на своєм”, — а для перестороги провідним умам передовсім свого власного народу. Видно се з того, як він у тій праці звертається до Ромена Роляна з делікатним представленням шкоди, яку він зробив, прилучившись до тих, що похваляють большевизм. І сам Жід хвалив колись большевизм — але придивившись йому на місці, описав його правдиво, прилюдно очистив свою совість і перестеріг свій нарід, а посередно й всі інші народи перед великим нещастям, в яке тягне большевизм.

В новій книжці Жіда є багато цифр і таблиць. Вони наведені очевидно на те, щоб всі бачили, що він не поверховно студіював на місці всьо, до чого довів большевизм. Та хоч ті цифри й таблиці дуже цінні, то не в них головна вартість нової праці Жіда, — а в деяких дуже бистрих поміченнях автора і головно в його добросовісності, спертій на великій увазі і старанній працюватості з заміром наблизитися до правди.

Нпр. надзвичайно бистро і притім просто обясняє Жід отсе дивне противенство. В СССР панує неймовірна нужда, жах і безправство, яких світ не бачив, — а товпа на вулицях, в театрах і в парках виглядає так, якби була щаслива! Жід потверджує, що оборонці большевизму пишуть правду, коли кажуть, що „ніде так не сміються як в СССР”. І так пояснює се дивне противенство: Нещастя і нужда в СССР скриваються, бо там люди вже переконалися, що коли показують свою біду, то стрічає їх не милосердя, а погорда. В СССР небезпечно бути сумним: хто там не показує на зовні радості, той стає підозрілим. Жалуватися небезпечно. За жалобу — посилають в Сибір! Хочби робітник попав перед суд дійсно невинно або хочби його провина була як найменша, — то горе тому адвокатові, що справді хотівби його боронити, коли влада вважає вказаним, покарати обвинуваченого...

Розуміється, чрезвычайка пильнувала Жіда, щоб він не зустрічався з людьми, які сказалиб йому правду про те, що там діється. Та не встерегла. Нпр. Жід описує, як один з Росіян, скориставши з того, що хвилево вийшов чекіст (який їх пильнував під назвою „провідника”, „гіда”), зі слезами в очах відчитав йому стихи Єсеніна про Христа... Вправді в ніякім виданні творів Єсеніна нема таких стихів, але се не значить, що Єсенін не міг тих стихів написати скрито і що вони ширяться там в рукописах.

Жід признається, як йому тепер соромно, що так іще недавно писав він про культуру в СССР... На закиди, що під большевицькою владою впала культура, Жід відповідав колись, що інтензивна соціальна творчість большевиків

зіпхала духову творчість на другий план. А тепер наочно переконався, що там всьо — безстидний обман, блеф. Тільки здалека можуть деякі тамошні появи мати вигляд грандіозний, — але як подивитися на те зблизька, то робиться „невимовно тяжко.“

Ще в своїм „Повороті з ССР“ Жід писав, що там „нема вже визиску чоловіка чоловіком“. В новій своїй праці поправив се місце так:

„Найгірше зі всього — відчувати, що визиск працює і не знати, відки він жоходить. Найгірше зі всього — не знати, на кого негодувати, кого обвинувачувати. (До того) ніякий спротив там неможливий. Пролетаріат має звязані руки і ноги. Сталін без помилки переводить свою гру — під гримкі оплески комуністів всього світа, які ще вірять в те, що вони в ССР побідили. Влада шанує тим підхлібників, брехунів і підляків. Знищені всі, що не хотіли схилити голови. Може статися й таке, що з того героїчного і прекрасного народу незабаром лишаться тільки кати, карєристи („profiteurs“) і — жертви...“

Страшні се слова визначного письменника, ученого й одного з найбистрі-

ших обсерваторів. Вони сильно потверджують те, що говорять правдиво християнські мислителі про грозу духової руйни там, де провідна верства а згодом і загаль відвернеться від Бога.

Для нас Українців поза межами ССР при читанні тих описів чужого автора найприкріша думка, що велика більшість нашого народу так тяжко страдає під большевицьким гнетом — і нема ніяких нових звітів, які усвідомляють нам жах і глибину того страждання. Останній звіт того рода написав ще представник нашого учительства, п. Гарасимович, але вже давно. Від появи його замітної праці нема нічого подібного, хоч доволі часто бачимо тут Українців-утікачів з „раю“. А прецінь кожний нарід кріпшає усвідомлюванням йому його терпіння. Тим у значній мірі по сей день держиться жидівський нарід, мимо утрати території... Терпіння це неоцінимий скарб і жерело сили, коли воно усвідомлене і звернене до висшої цілі.

Тайна могутності Японії

Католицький тижневик „Шенере Цукунфт“ приніс у зшитку з дати 3. X. 1937 отсю дуже цікаву та поучаючу статтю:

В останній чвертині 19 століття віртемберзький лікар, Ервін Бельц, був професором університету в Токію і лікарем в найбільшій лікарні в Японії. При тім він не тільки виконував своє звання, але також студіював душу японського народу. Його записки видав недавно його син у видавництві наслідника Енгельгорна в Штутгарті. Цікаві в тих записках виводи на тему японської погорди смерті. „Ное Ціріхер Нахріхтен“ з 11 IX 1937 звідомляють про се як слідує: „У Японців, після Ервіна Бельца, долучається підчас війни до погорди смерті погорда життя. Вона має своє коріння з одної сторони у фаталістичним наставленні Азіатів, з другої сторони одначе в факті, що Японець приписує висшу вартість іншим речам як життю. Тому доцільної погорди життя у війні ніде не зроблено до тої міри предметом системи як у Японії. Відколи за Йорітома при кінці 12 стол. впроваджено строгу фєвдальну систему, Японію опанувала каста войовників дайміїв (панів землевласників, князів) і самураїв (ленників, лицарів). Під пануванням тої касты войовників витворився помаху кодекс честі, який названо „бушідо“, значить: „стежка войовника“. Стежка в розумінні правила, науки. В японській історії все говорить про пожертвування для свого ленного пана (вожда). Сей елемент духа войовника виводять з науки великого китайського біософа Конфуція. Другий елемент лицарського наставлення „погорду життя“ достарчив буддизм, і то особливо секта Зен. Її впровадження в Японії совпадало також часово з оснуванням фєвдалізму. Та секта вчить погруження в собі самім, найвищої абстракції, яка провадить до пізнання повної нічтожності всього земського і тим влекшує уступлення з сего світа. Проф. Бельц цитує в звязку з тим політично-соціальний заповіт одного фєвдального пана, що належав до тої секти. В тім заповіті сказано: „В моїм довгім житті я сам боровся в 90-ох битвах і 18 разів моє положення було таке, що смерть виглядала неминуча. Коли я мимо того все виходив ціло з безпеки, то я завдячую се науці буддійських духовників, що життя се щось байдуже і що смерть пожадана, бо вона освободжує нас від земних терпіння і веде до радощів неба. Хто носить в грудях сю засаду про нічтожність життя, той буде ставити побідне чоло безпекам, яким інший піддається.“ Вислід такої самогіпнози се цілковитий мир з собою і вселенною. Тоді й смерть пожадана, бо вона розбиває окови, що привязують нас до сего світа злуди.

Тільки узгляднення сих річей робить, по думці проф. Бельца, зрозумілим безоглядне віддання життя на служ-

бу ідеї, а саме обовязку супроти батьківщини. І то не лише у кляси самураїв, але також у звичайного жовніра, що походить з маси давніше погорджуваного народу. Бо на місце давнішого ленного пана прийшов тепер монарх, на місце взаємного противенства ленних областей прийшло противенство „японської нації“ до решти світа, на місце упривілеєної касты войовників горожанин у виконанні військової повинності.

Вкінці Японець, що йде на війну, видуває все, що з власних почувань і склонностей моглоб стояти на дорозі до осягнення найвищої цілі. Він розтинає всі звязки, що лучать його з родиною або якоюнебудь іншою особою. Отже ясно, що мужчина, якого не вяже ніякий огляд на інших і на власне життя, якого одинока думка се неприятель, що стоїть проти нього і якого він повинен побідити, — що такий мужчина се небезпечніший противник ніж нпр. Європейець, що в його груди мешкають ще інші почування. Переоцінка цінностей відбувається отже в Японця підчас війни, як каже проф. Бельц, так, що наперед знижується вартість життя на мінімум, ба, що кінець життя виглядає побажаним. З сего становища отже Японець консеквентно без жалю розлучує вузли, які роблять життя найбільше цінним. Егоїзм знищений і чоловік стає вільний, щоб поставитися як знаряддя цілком на службу ідеї, яка становить висшу вартість ніж життя.

В Японця ділають отже всі ті складники разом, щоби створити з патріотизму найвищу могутність, якій радо приноситься в жертву особистість.

Бельц наводить багато прикладів такого героїзму Японців, що погорджує життям і тим самим смертю. Коли адмірал Того підчас війни проти Росії зачинав боротьбу, написав своїй родині, що він відтепер не буде давати їй ніяких вістей і також від близьких не хоче одержувати ніяких вістей, щоб се не відвертало його від його діяльності. Коли в тій війні треба було 77 добровольців, щоб затопити ворожі кораблі при вході до Порт Артура, зголосилися 2.000 Японців. Капітан виголосив слідуєчу знаменну промову: „Коли я вас тепер висилаю, щоб заблюкувати пристань Порт Артура, і коли я собі кажу, що надія побачити вас знов мається як один до тисячі, то маю вражіння, якби я вислав своїх власних синів. Бо коли я мавби сто синів, то я післявби їх всіх на таке сміливе підприємня. А коли я мавби тільки одного сина, то я післявби його також. Коли втратите у вашій спробі праву руку, то працюйте лівою! Коли втратите обі руки, то працюйте ногами! Колиж втратите ноги, то працюйте головою. Одначе в усякому разі виконайте припоручення ваших звершників. Посилаю вас на смерть, — і я знаю, — що ви готові вмерти“.

РЕЗОЛЮЦІЇ

Зізду Союзу Українок.

Ті резолюції дуже обемисті, що видно вже з перечислення рубрик. І так: I. Загальні резолюції (їх є 6). II. Резолюції в організаційних справах (4). III. В фінансових справах (7). IV. Культурно-освітні (3). V. В справі організації дорожст (3). VI. В справі народнього мистецтва (3). VII. В справі сільсько-господарської акції (5). VIII. В справах кооперативних (3). IX. В справі народнього здоровля (2). X. В справі протиялькогольної (1). XI. В справі видавництва С. У. (3). XII. В справі будови Українського Жіночого Дому у Львові (1). Супроти того обмежуємося на разі до подання Загальних резолюцій, які уважаємо найважливішими головню з огляду на становище зізду в релігійних справах.

1. Загальний Зізд „С. У.“ з радістю стверджує великий зріст національної і громадянської свідомости серед широких мас українського жіноцтва, зокрема селянського і вважає цей стихійний розвиток українського жіночого руху одним з найпозитивніших явищ української сучасности. Проявом цього процесу являється велитеський зріст жіночої організації, Союзу Українок, що своєю конструктивною творчою працею збагачує національну культуру. — 2. Загальний Зізд стверджує, що українське зорганізоване жіноцтво в своїй праці змагає до осягнення найвищого національного ідеалу. Воно вірить, що тільки активізація жіночих сил дасть змогу українській Нації переможно вийти з трагічного положення. Свідоме того, що бути чинником співвідповідальним за майбутнє Нації може тільки рівнорядний і рівновартісний її член, зорганізоване жіноцтво стоїть на сторожі всіх своїх громадянських і людських прав. — 3. Загальний Зізд стверджує необхідність вдержання єдності українського жіночого руху, себто вдержання надалі надпартійних жіночих організацій, що об'єднують Українок різних політичних поглядів і ідеологій. Творення кількох жіночих організацій з аналогічними завданнями і програмою праці вважає з погляду економіки національних і жіночих сил за річ шкідливу. — 4. В обличчі небезпеки, яка грозить Західньо-українським Землям від посиленого наступу на них, та в почутті співвідповідальности за долю Нації Загальний Зізд завзиває все українське жіноцтво до єдиної непохитної постави в обороні прав українського народу та в обороні і розбудові національних цінностей. Зокрема визнає до сторожкості супроти акції „Кул господарів вейскіх“, як загрози денационалізації і деморалізації нашого селянського жіноцтва. — 5. Загальний Зізд завзиває все українське жіноцтво протиставитись усім проявам деморалізації, маразму і хаосу, які виступили в громадянстві як наслідки заломання галицької політики. Визнаючи засади взаємної пошани, терпимости і лояльности супроти всіх земляків, Загальний Зізд завзиває українське жіноцтво протиставитись рішуче неетичним методам політичної боротьби, зокрема актам фізичного насильства, як засобам полагоджування політичних і ідеологічних ріжниць внутрі громадянства. — 6. Загальний Зізд Союзу Українок визнає всі жіночі українські товариства у цей тяжкий для української Нації час взяти активну участь у боротьбі за релігійно-моральне скріплення української Нації, зокрема визнає українське жіноцтво у ювілейному 1938 р. з нагоди 950-ліття Хрещення України взяти активну участь у святкових обходах з того приводу. — Загальний Зізд вважає в сучасну тяжку хвилину найважливішим завданням національної політики консолідацію всіх сил народу на спільній платформі оборони передзовнішнім наступом. Однаково важною справою вважає Загальний Зізд відбудову збірного авторитету шляхом об'єднання всіх конструктивних сил Нації.

ОСИП НАЗАРУК

„ENFANT TERRIBLE“ ПРАВІХ КРУГІВ

Або Др Іван Гладилевич на фронті „Фронту Національної Єдності“.

З НАЙНОВІШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Мotto: Чому пан ходить з борідкою? — Бо не має чворака (давний гріш), щоб обритися. — З народнього гумору.

В боротьбі, яка розвинулася довкруги „Скади“, п. др Іван Гладилевич, відповідальний редактор „Українських Вістей“ написав у 130 ч. тої газети статтю з повним своїм підписом, в якій закидає нам, що пишемо „склеротично-наївні трактати“ (хоч не каже, де та наївність і на чім вона полягає). Ми ту статтю примірного українського молодця змовчали, придержуючись німецької присяжки „Комит Цайт, комит Ферштанд“. Та час проминув доволі довгий, а п. Гладилевич у 224 ч. „Українських Вістей“ вишварив проти нас нову статтю в формі прекрасного „Отвертого Листа“. В ній п. Гладилевич виступає як третій з черги теоретик ФНЄ й уважає своїм обов'язком взяти в оборону другого з найлучших теоретиків того фронту, о. М. Блозовського, а нам закинути ні менше ні більше, тільки неетичність і то не якубуть, а „глибоку“. Отже треба представити нашим читаючій публіці бодай визначніші події з публічного життя п. Івана Гладилевича, бо ті події дуже характеристичні і для нього і для руху, якого теоретиком він тепер виступає. Наперед застановімся над його „ненаївними“ посувами в нашій публічній житті.

І. Літ тому пару п. І. Гладилевич прийшов до мене в справі організування ВНК (Всеукраїнського Національного Конгресу). Річ була в тім, що по різних перипетіях УНДО мабуть під впливом радикалів не хотіло запросити до участі в Конгресі місцевої групи гетьманців, на чолі якої стояв тоді п. Іван Гладилевич. А ми оба мали погляд, що без представництва організованих українських монархістів таксамо не можна говорити про Всеукраїнський Національний Конгрес як і без представництва організованих політично українських католиків. Отже ми взаємно зобов'язалися, що коли скликаючи Конгрес не запросили одної з тих груп, то маємо постаратися, щоб і друга не взяла участі. Значить, тоді ВНК не мавби цілого правого крила, значить не бувби Все-

українським Національним Конгресом, тільки збором одної, згідно двох груп партій: ліберального УНДА і партій фасону передвоєнно-соціалістичного, зв'язаних колись в УНР, з яким уже й радикально-соціалістичній партії не подорозі. І коли ВНК без УНР можна сміло урядити (бо тепер і не всі соц. партії зв'язані з ним), то без цілого правого крила української політично організованої нації Всеукраїнський Національний Конгрес очевидно неможливий.*)

Зрозуміли се тодішні провідники УНДА і без наших пояснень. І незабаром по згаданій умові між мною і Гладилевичем тодішній голова УНДА др Дмитро Левицький особисто прийшов до мене до дому і запросив політично організованих католиків (УНО) до участі в підготовці ВНКонгресу. А місцевої групи українських монархістів-гетьманців з д-ром Гладилевичем на чолі не запросив. Тоді виконуючи умову зроблену з п. Ів. Гладилевичем я в комітеті, що мав підготувати Конгрес, зачав боротьбу за те, щоб запрошено організацію місцевих гетьманців. Не легко було вести ту боротьбу, бо проти того були обі ліві галицькі політичні партії, себто радикальна і соціал-демократична, обі ліві наддніпрянські партії, себто соціалісти революціонери і соціал-демократи, — і крім того особливо завзято виступали проти запросини гетьманської організації позакулісово уенерівці, з якими УНДО тоді дуже рахувалося тай через те також ішло в тім самім напрямі. Майже півроку тревала боротьба трохи не на всіх засіданнях. Вкінці вдалося мені перебороти опір представників всіх згаданих політичних організацій. Того я й сам не сподівався тай вів ту боротьбу властиво для засади,

*) Знаю, що п. Іван Гладилевич особисто переговорював з радикалами в справі прийняття його як представника гетьманської групи до Підготовчого Комітету ВУНК та показував їм навіть готову повноважність до участі в тім комітеті. Проти тої участі виступав весь час відомий представник УНР поза кулісами, а радикали зразу робили те саме, та вкінці заявили, що їм байдуже, чи буде представництво монархістів у ВУНК.

що коли має бути Всеукраїнський Національний Конгрес, то не можна поминати правого політично організованого крила нації.

Коли я осягнув свою ціль і повідомив про те організацію місцевих гетьманців, — по якимсь часі на моє велике здивування наспіла від Централі відповідь, що вона не вважає вказаним брати участь в тім конгресі. Відповідь ту спричинив п. І. Гладилевич і навіть не повідомив мене про те наперед, тільки відразу ту відповідь доставлено — секретаріатові підготовчого комітету Конгресу... А тимчасом від однозгідного пору перед запросинами організації гетьманців до участі в підготовці Конгресу дійшло вже було — до можливості пропозиції постійного і платного уряду секретаря визначному гетьманцеві Ігореві Лоському. Не противився тому вже ніхто — і ще трохи, а монархічна група малаб була в своїх руках найважливіший конгресовий уряд зі всіма актами...

Коли тодішній секретар др Л. Макарушка перечитав ту відмову на засіданні, очі всі присутніх звернулися на мене з німим, але вимовним запитом, що се має значити? І нащо я півроку вів таку завзяту боротьбу за запросини тої організації, коли вона не хоче брати участі в Конгресі... На обличчях всіх присутніх видно було дійсне і не безпідставне здивування. Та ще більше здивований був я. Прошу, щоб мені показали оригінал письма. Мені показали. Пізнаю машинку і печатку і підписи. В такій ситуації я ще ніколи в житті не був і хоч брав я вже не раз участь у багатьох переговорах зі своїми й чужими, — в першій хвилині не знав я, що на те сказати... Не було іншого виходу як сказати правду, хоч яка вона була дивна. І я її сказав.

Так виглядає політичне вироблення п. Івана Гладилевича, який у 130 ч. „Українських Вістей“ пише, що він вже від українського „партійництва“ нічого не сподіється крім „розкладу, хаосу та деморалізації“. Та чи се не розклад, не хаос і не деморалізація публічного життя, коли він сам зробив зі мною умову в справі спільної участі у ВНКонгресі, а коли я вийшов з майже безнадійної ситуації на міжпартійнім комітеті, тоді він впакував свого союзника в ще тяжшу ситуацію: бо не лише не прийняв запросини, які я (в порозумінні з ним!) виборов, але навіть не повідомив мене про те, що він уже противний участі гетьманців в Конгресі...

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

VI.

Справді неоцінений сей мій розмовник — дядько Семен Кужко! Він, колишній побережник й „охотник“ у розлогих добрах кн. Радивилів, знав добре поліську природу і життя. Своїми бистрими спостереженнями увів мене в таємничу психіку Полісся. Однак на його обличчі малювалася якась журба. Як був сам з собою, важко зітхав і без участі глядів на оточення.

— Ви, пане, бачу, не тутешні? — заговорив до мене несподівано. Звідки ви і якої віри?

— Я з Галичини і греко-католик, чи як тут говорять, уніят.

— Уніят... з Галичини... Ге, ге, ге... Бував дехто з нас в Галичині. Там інакше як тут. А чи вгадаєте, яка моя віра?

— Авжеж що православний — відповів я дуже врадуваний, що Поліщук звів розмову на релігійну тему.

— Не вгадали.

— Хіба уніят?

— Теж ні!

— Ну, щож? Прецінь на штундиста, баптиста, молокана, новохрещенця не подобає.

— Нехай Бог мене боронить від такого! Але таки не вгадали. Знаєте, я настоящий к-а-т-о-л-і-к, — вициднув мужик помалу через зуби...

— Ви, настоящий католик?

Настоящий — значить правдивий. Ви отже правдивий католик, себто латинник? — питаю здивовано.

— Отож то, латинник, — відповідає мужик.

— Ану, перехрестіться, батьку!

— Як кажете?

— Полагайте хрест святий...

— Во ймя Отца й Сина й св. Духа, амінь. Во ймя Отца... Во ймя... хрестився замайшито мужик по восточному з поклонами.

— Сеж, кажу, по руськи, а не по латинськи.

— Таки так, але інакше не знаю. Не навчили. Я шойно від (19)27-го року настоящий католик. При мені є й метрика.

Дядько виймив з пазухи і подав мені метрикальний витяг, а радше посвідку довершеного вінчання, зладжену в польській мові.

Читаю: „На основі актів цивільного стану римо-католицької парохії в Осовську: Семен Кужко і Анна Прокопчук „заварді малженство“ 1927. — Кс. А. Б. (нечитке), пробощ“.

Автентичний документ. Ляконічний і ясний змістом.

— Як ви роздобули сю метрику? — здивований питаю мужика.

— Довга се й нещасна історія. Послухайте. Померла мені жонка. А самому зле по світі ходити. Хочу взяти другу жонку. Йду до Унівч до батюшки тай кажу: — Звінчайте мене, батюшка, з Анною... — Звінчаю — відповідає батюш-

ка — але дай сто злотих... — Я прошу, плачу, руку цілую — а батюшка: ні й ні! Що ж мені біднонькому робити? Пішов я з плачем до солтиса. Солтис написав „удостовіреніє“ і післав мене з ним до городського уряду в Столині. Тут веліли мені зголоситися з Анною до ксендза. І той без труда звінчав мене ще й даром... Ось я і настоящий католик...

— Чи були які оповіди? Чи питати вас про молитви? Чи приучували вас дещого в новій вірі? — запитую „настоящого католика“.

— Ніщо, ніщо! Звінчали й дали метрику!

Нахилився я через корабельне поруччя і в душі снував невеселі думи про релігійне питання в сих сторонах та про різні метрикальні містерії... Відсвіжілося у моїй пам'яті все, що діялося на сих землях колись, ще перед розбором Польщі. За сокальським кордоном зрозумів я ще краще основи давних папських декретів, які рішуче забороняли духовенству перетягати уніятів на латинство. В моїй поїзді по кресах мав я змогу належно оцінити й сучасні норми та вказівки Апост. Столиці, остерегаючи місіонарів, щоб вони не пускалися на ніяке душехвастство. Зрозумів я ясно й радії тих білоруських католиків, які скаржилися не раз підчас славетних унійних зїздів в Пінську на фальшивий унійнізм на кресах... Так, так, історія розвивається, йде вперед, але вона у своїх епізодах все тасам! (Д. Б.)

Вже по тім однім „кавалку“ п. Івана Гладилевича як „провідника“ можна зміркувати, що се за „політичний ум“ і який вплив може він мати на виклярування напряду ФНЕ.

Як відомо, провідник кожної політичної групи, хочби найменшої, мусить дуже вважати на своє поведіння не лише публичне, але й приватне. Чому? Та з тої простої причини, що поведіння провідників рішає про опінію нації, з якої ті провідники виходять. І то рішає на два боки: а) про опінію нації між чужими, б) про опінію нації про себе саму. Обі ті опінії це сильно рішучі річи в розвитку внутрішньої сили і значіння народу між іншими народами. Се майже такий важний чинник як внутрішня мораль нації. Зрештою оба ті чинники нерозривно зв'язані з собою і оден на другий впливає. Нпр. нарід, який має по горду до своїх провідників і до себе самого, мусить деморалізуватися: а тоді він паде також в очах чужих народів і навпаки.

Отже провідник кожної політичної групи, що поводить себе недостойно, що сам своє слово бере несеріозно, мусить довести до того, що:

1) Наперед його самого ніхто не буде брати серіозно, а якби брав, то також попаде в опінію несеріозності.

2) Такий „провідник“ дуже шкодить опінії своєї групи.

3) Коли є більше таких „провідників“, тоді вони шкодять опінії всієї своєї нації в очах чужих і своїх.

Так заломлюється ґрунт під нацією, що видає з себе несеріозних „провідників“, вона тоді розкладається. І коли не появиться в ній усвідомлення того зла та зміна на краще, тоді вся така „нація“ мусить стати несеріозною купою, здібною бути тільки погноєм для розвитку інших націй, які мають поважніших провідників.

А тепер на прикладі тої штуки, яку втяв п. Іван Гладилевич в обличчі всіх українських політ. груп, нехай кождий спробує застановитися, чи на будуче хоч одна з тих груп хотіла б з ним взагалі поважно говорити на публичні теми. Він сам себе тим одним кроком зробив політично неможливим на сім ґрунті.

Я тоді просто не міг собі вяснити того кроку п. Гладилевича. Та тепер, по тім, що виписують два другі „теоретики“ ФНЕ, а саме п. Іванейко (який виразно пише, що не треба нам ніякої консолідації) та о. Блозовський, якого писання дійсно безпримірне, мені вже зовсім ясне тодішнє поведіння п. Гладилевича: ті два „теоретики“ не появились на ґрунті ФНЕ нагло й несподівано: їх теперішні хаотичні думки мусили вже давно булькотіти в тім середовищі, з якого вийшло ФНЕ, хоч нпр. п. Іванейко не був у ФНЕ від самого його початку. Та від початку мусили там панувати думки, що „не треба нам ніякої консолідації“. А що п. Гладилевич вже перед тим „откровенням“ поробив кроки, щоб іменем гетьманської групи дістатися до міжпартійного комітету, який підготував Всеукраїнський Національний Конгрес і в тій справі зробив умову зі мною, — отже перед ним стала дилема: чи зломати вірність новій теорії, що „не треба нам ніякої консолідації“, чи зломати умову з політичною організацією католиків УНО і „пер фас ет нефас“ поставити мене несподівано перед доконаний факт. На таке його рішення вплинуло очевидно те, що він вже був зв'язаний з пресою ФНЕ і співробітничав у ній, з катол. пресою він вже давно передтим розійшовся, а свій організм стратив.

Та навіть, коли він хотів зробити те, що зробив, то якби він мав хоч дрібку політичного досвіду і розваги, то бувби се зробив зовсім інакше. А саме бувби прийшов до мене як свого контрагента і бувби сказав ясно і без обиняків: „Я змінив свій погляд з такого на ось який. Отже участі в консолідації українських політ. груп не буду брати, а се тому,

щоб тимбільше блискучо вирізнялася нова політ. група, до якої я пристаю. Значить, тепер подумаймо спільно над тим, як ви перед всіма українськими політ. партіями можете найкраще вицофатися участі моєї групи так, щоб се їй не пошкодило в очах українського загалу“.

Нема сумніву, що колиб він мені се був сказав у свій час і заявив, що не може вернутися, я бувби знайшов якийсь спосіб на вицофання його групи без викликування дивовижі і блямажі. Тимчасом п. Гладилевич скривав се переді мною аж до останньої хвили, а поза плечі очевидно впливав на гетьманську Централю, що треба вицофатися з загальнонаціональної консолідації. Як він аргументував сей політ. хибний погляд, не знаю. І розуміється не можу мати претенсій до гетьманської Централі, щоб вона вже тепер видавала переписку зі своїх архівів для полеміки. Можливо, що п. Гладилевич покликнувся в Централі, немовби і я змінив свій погляд на потребу участі гетьманців у консолідації. Можна се не виключати по тім, як він тепер покликнується на „вирозумін-

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки різних світських філософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Гродзідких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

ня мотивів“ зі сторони катол. Єпископа щодо його статті, в якій він вихваляв кальвінську секту під оглядом релігійним і національним, рівночасно понижуючи свою власну Церкву. А можливо, що він представив Централі, щоб вона боялася таксамо як боїться центр УНР, що з Нац. Конгресу вилониться якесь „надправительство“, хоч таке ніякий думаючий український діяч навіть до голови собі не припускав, бо се річ просто неможлива. І хто як хто, а монархісти того боялися не можуть — поки існує хочби одна дитина з Династії.

З другої сторони в Централі могли подумати, що коли в комітеті ВУНК лишиться Назарук, то монархічна ідея все одно буде репрезентована.

І так дійшло до того, що не ліві руїники перші надломали можливість загальної консолідації українських політичних сил, але зробив се „анфан террібль“ українських правих кругів, який тепер „виховує“ публику ФНЕ. А щоб побачити, як те „виховання“ мусить скінчитися, вистарчає розібрати в голові вище описані факти.

Ну, добре, може собі подумати читач, — Гладилевич зробив зле, нерозумно і нелюдячно, але чому ти не поінформував гетьманської Централі про потребу консолідації всіх українських політичних сил в формі ВУНК?

Відповідаю: Та на щож я мав про се інформувати, коли не було ніякого сумніву, що організація гетьманців хоче взяти участь у ВУНК. Пан Гл. весь час багато разів приходив до мене в тій справі. Ба, він заходив навіть до льокалю УНДА, де відбувалися засідання підготовного комітету ВУНК, на яких велася боротьба за прийняття його групи, викликував мене з тих засідань, цікавився станом справи, пригадував мені деякі аргументи, яких я мав ужити за тим, щоб прийняти його групу. Отже як же я міг припускати, що той сам чоловік поза плечі рівночасно робить щось зовсім інше на очевидну шкоду групи, яку представляє... Зрештою п. Ів. Гл. був призначений до інформування Централі, а я мав багато труду в справі ВУНК на засіданнях і поза засіданнями.

З того наука для всіх українських політичних діячів: не вірити навіть тим, що їх від давних літ знається і бути все в контакті з своєю політичною чи ідеологічною Централю, хоч се вимагає подвійної і не раз злишньої роботи.

Та мігби хтось подумати, що по однім „кавалку“ ще не можна оцінювати політичного вироблення і суспільної вартості людини.

Отже наведу ще деякі „кавалки“.

П. В порозумінні з гетьманським центром та місцевою групою гетьманців видавав п. др Іван Гладилевич гетьманський орган у Львові „Хліборобський Шлях“. Він його й редагував. Був се невеличкий місячник, який в розмірно короткім часі вже сам себе оплачував. Яке велике значіння має такий факт появи і незалежності правого пресового органу, розуміє тільки той, хто десятками літ уважно обсервує, як наш нарід тут і за морем заливає крайню демагогічна, розперезана і розхристана, а в дійсності цілковито пуста — пожалься Боже — „преса“. Отже всі поважні люди справді раділи, що „Хліборобський Шлях“ вже сам годен стояти на своїх ногах.

Та від чогож є на світі „порядний“ реформатор? Хотів ним стати і п. Іван Гладилевич.

Отже одного дня приходить до мене і каже, що хотівби „Хліборобський Шлях“ з місячника зробити тижневиком. Тай питає, що я на те. Значить, радиться. Вияснюю йому, як можу докладно, що коли той орган як місячник вже сам може встояти, то не треба його замінювати на тижневик при таких силах, які тепер довкруги нього зібрані. А то зі слюдячих причин:

1) При малім місячнику вистарчає праця одного сталого чоловіка: він дасть собі раду і з редагуванням і з адмініструванням.

2) Різноманітність змісту може бути збережена в невеличкім місячнику навіть при однім постійнім працівнику, а то з тої причини, що 12 разів на рік можна добути досить дописів і статей різних авторів. Деякі будуть такі, що їх можна поділити на дві і три самостійні дописи чи статті.

3) Орган, що не потребує від нікого субвенцій, може тим глибше вкорінитися в суспільність, що він невеличкий, отже дешевий. А коли він вже вкоріниться, значить збере довкруги себе далеко більше число передплатників, тоді можна подумати і про політичний тижневик монархічного напрямку, — але й тоді я місячника не зрікався б з двох причин: а) бо публіка привикає і до формату і до способу писання і до місячника як такого; б) місячник як журнал має трішки більше значіння ніж тижневик як газета, бо газету рідко хто складає в річники, а місячник люди зберігають доволі часто. Оправляють і держать у бібліотеках. На таких річниках журналів виховуються ряди поколінь.

4) Все те очевидно впаде, говорив я йому далше, коли він передчасно зробить з того місячника тижневик, а впаде з отсих причин:

А) До роботи в тижневику рішучо замало одного постійного працівника. Не тому немовби один чоловік не годен заповнити своїм пером цілого тижневіка, а для того, що коли тільки один пише газету від початку до кінця, то газета стає одноманітна, навіть коли вона розумно писана. А газета безумовно вимагає різноманітності.

Б) Рахувати, що буде досить дописів і статей споза редакції, можна тільки при невеличкім місячнику, а ніколи при тижневику, бо тижневик виходить 52 разів на рік і то мусить виходити правильно, бо інакше публіка знеохочується і перестає платити. Отже до редакції тижневіка треба прийняти ще одну силу. А за щож її прийняти? Значить відразу треба зробити довг. А той довг буде рости і згодом завалить тижневик тай не буде ні тижневіка, ні місячника.

В) З висилкою тижневіка та його адмініструванням вже не дасть собі ради

редакція, яка давала собі раду з адмініструванням і висилкою невеличкого місячника. Значить, треба ще одного нового видатку на створення правильної адміністрації. А властиво треба трьох нових видатків: а) на прийняття другого чоловіка до праці в редакції і б) на прийняття третього чоловіка до праці в адміністрації; в) на винайм хочби невеличкого льокалю, бо до тижневика приходить вже більше число інтересентів ніж до місячника. Отже місячник можна було і редагувати й адмініструвати у своїм власнім помешканні, а з тижневиком се вже не піде — просто тому, що домашні спротивляться, бо не мати-муть спокою в своїм помешканні. А того нового потрібного тягару витримати ще не можна.

Г) Колиж завалиться тижневик, тоді не можна думати, що, мовляв: „Овва, то вернемося до місячника“. Се справа подібна до невдатної офензиви війська: коли війську не вдається офензива, то воно тільки в надзвичайних і виїмкових випадках може в порядку податися на свої попередні позиції і там вдержатися. Навіть добре військо по невдатній офензиві має такі страти, що втікає звичайно далеко за свої попередні позиції і не зараз може прийти до себе. Отже передчасна переміна місячника на тижневик доведе до того, що правий український монархічний рух не матиме тут у краю ні свого тижневика, ні свого місячника — на сором супроти того самого руху в Америці, де вже друге десятиліття існує його незалежна преса.

Так виразно як на лопаті виложив я молодому п. др-ові Ів. Гл. мої погляди на ту справу підчеркуючи, що знаю з досвіду і тут і на Великій Україні і в Відні і в Америці, чого вимагає газета і як кінчатся такі скоки. Не допомгло. П. др Іван Гладилевич знайшов собі ще кількох таких „досвідчених“ як він сам — і таки перемінив місячник „Хліборобський Шлях“ на тижневик. Не довго тривало, як зачало справджуватися точно те, що я йому докладно виложив наперед. Зачало рватися. Затягнуто значний довг. Не допомгло. „Хліборобський Шлях“ перестав виходити. Довг до сеї пори не сплачений. Знаю про се докладно, бо виплата позички на дальше видавання „Хліборобського Шляху“ як тижневика переходила через мої руки. Та тижневик розуміється впав під „щасливим“ видаванням та редагуванням п. Гладилевича. І тепер в цілій Польщі на 7 мільйонів Українців нема українського органу, присвяченого виключно пропагуванню монархічної ідеї... Довів до сего стану безперечний монархіст п. Іван Гладилевич, хоч не хотів довести до сего. Не дурна московська приповідка, яка каже, що є приятелі „опаснее врага“ (небезпечніші від ворога).

Про розвиток дальших поглядів і „заслуг“ тої „страшної дитини“ на становищі одного з „провідників нації“ поговоримо в дальших числах „Н. Зорі“.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Правне положення православної Церкви унормують декретом президента?

„Діло“ в ч. 222 принесло отсю інформацію: В понеділок уранці повернувся до Варшави митрополит православної Церкви у Польщі Деніс, що — як відомо — від 24 м. м. перебував у Ромулі з візитою у православного румунського патріарха Мирона. „Православна візита“ мала суто політичний характер. Назовні говорилося дещо здивованому її „припадковисті“ загалом, що слід її вважати лише куртуазним актом, що підкреслює сердечність польсько-румунських взаємин та вказує водночас на славетну польську толеранцію; дійсні мотиви і причини букарештських відвідин починають уже сьогодні кристалізувати свій політичний сенс. Отож, як довідуємося з добре поінформованих кол, візиту митрополита Деніса підготовлено ще весною; тодіж уперше вирішено методу реалізації управління православної Церкви. Метода ця — як кажуть — має поминути скликання загального Собору як первісно задуману форму стабілізації відносин у православної Церкви та обмежитися до прокла-

мації правового порядку в православної Церкві декретом президента держави у „Вістнику Законів Р. П.“ Як матеріал для президентського декрету мають послужити праці численних т. зв. передсоборних зборів. Якби там не було — по-важним підтвердженням для всіх курсуючих поголосок є опублікований текст букарештських промов, виголошених з нагоди побуту митр. Деніса. Отже румунський патріарх Мирон заявив 26 м. м. у великій промові в часі вчорашнього обіду м. ін. таке: „...Оскільки нам відомо, небагатом має вийти в життя основний закон про положення православної Церкви в Польщі“. Описля патріарх дуже тепло висловився про особисте відношення до правосл. Церкви польського президента, підкреслюючи, що він „взяв її у свою оборону“, підбадьлюючи, щоб православна Церква „співпрацювала з консолідацією благородної Польщі“. Такий несподіваний оборот справи схвилює правдоподібно все православне громадянство, що покладало великі надії на Собор.

Рецепти на скріплення польщини

Польський письменник Ф. Осендовський помістив у „Курєрі Варшавським“ кореспонденцію з Поділля, в якій нарікає, що замало працюється там над „будженем польскоєсці“, що в цім напрямі є багато недостач і люк. „Над усуненням їх працює місцева адміністрація, не покладаючи рук і до праці над будженням польщини притягає всі існуючі в терені польські організації. Не є тайною, що польський стан посідання на Поділлі постійно й скоро корчиться. Знаємо теж, що добре zorganizоване так зване „українське“ суспільство з кожним роком здобуває щораз нові станиці, незвичайно ворожі у відношенні до нашої державности. Не хотіли б я обвинувачувати за це сільське населення, бо досвід у тій ділянці з усією рішучістю доказав, що „українська“ політика має керманців і організаторів поза нашим кордоном. Однак мусимо їй протиставити з усією рішучістю та енергією, бо не маємо часу до страчання, ні дні, ні години. На цьому полі праці йдуть вброд. Для збереження подільської землі в польських руках довго нічого не роблено. Хиткі методи правління цим краєм, що походили з центру РП, дали сумні й небезпечні висліди. Один чужинець, що розуміє польську мову й припадково звиджував Поділля перед трьома роками, зі здивуванням спитав мене: — Яким чином в існуючих умовах можемо ці креси вважати за частину польської держави? Діставши від мене відповідь про наші історичні права до тієї землі, сказав, що все воно в порядку, однак Бритійська Індія з її 270 мільйонами Індусів більше англійська, ніж Поділля — польське. Грозу цього явища врешті зрозумілося як слід.“—Осендовський подає свої ради: Ось вони: „Треба з „українського“ суспільства видобути сховані в ньому, а зчасом стоплені в ньому зовсім тисячі Поляків, що відійшли від нашої віри, мови й традиції, забули або бояться до них признатися зі страху перед ворожими Польщі терористами. Треба створити нові замки й монастирі. Це повинні бути польські станиці, розсіяні по цілому краю й їх треба прискореним темпом скріплювати. Тут на Поділлі потрібні нові католицькі святині й каплиці, „товариства шкіл людських“, в ділянці польського шкільництва, якимсь добре фінансоване колонізаційне товариство, яке планоно велоб колонізаційну політику, спрямовуючи сюди дбайливо підібраний польський елемент“. — Вкінці підбурює польську опінію, що українські організації, мовляв, багаті й ведуть дві політики. Що з такими організаціями робити, кожному ясно.

Державна наука фашизму

„Нає Фрає Прессе“ видала спеціальний додаток п. з. „Нова римська держава“. В ній є ряд статей італійських діячів від статті італійського міністра фінансів Павла Тчаона ді Ревеля почавши („про італійську фінансову політику“). Тут подамо деякі думки зі статті італ. посла Карла Костамана про державну науку фашистів. Зміст: Фашизм уважає не одиницю а колектив підставою суспільного життя, однак колектив орга-

нічний, який через відповідну організацію стає нацією, державою. На місце безусловної свободи й рівності кладе фашизм кличі: „Кредере, обєдіре, комбаттаре“ (вірити, слухати, боротися). Не механічні „законои“ кермують долею людей, тільки дух, воля, діло: відси поважання фашизму для історії, традиції, міту, що мають в собі виховуючі сили.

Тіні над центральною округою промислу

Під таким заголовком приніс „Роботнік“ в ч. 284 більший фейлетон. В ній М. П. пише м. і. ось що: В міру як наближатися до осередка будучого промислу сандомірським шляхом, звертає увагу незвичайно великий рух, особливо піший... Рушівся й Гуцул зі Східних Карпат і маломовний Полішук і реемігрант-гірник з Франції, з хлібом і лопатою, йдуть Вільняни, йдуть Мазури — йдуть на Сандомир, праці шукати... А як з протівної сторони побачать вертаючи групи людей, тоді жах вкрадається в сер-

ця піхотинців.

— Шкода, що туди йдете. Праці там нема... Зачинаються наради: вертатися, чи ні.

— А до чогож я вернуся? Праці не маю, хати не маю, то всьо мені одно, де голову на ніч зложу...

Громадка знов рушила, вже трохи менша ніж передтим, бо сей і той вернувся. Інші волічуться дальше, щоб на місці переконалися, як стоять справи. По дорозі жиють тим, що людська ласка їм жертвує...

Приходять і довідуються, як осілим від століть селянам наказали одного ранка до кількох днів опустити хати. За морт землі заплатили їм всего по 700 зл. Плач і ридання розляглися по селах.

— Коби хоч на перепровадження дали, за що перенесемо свій дорібок? жалувалися селяни. Ті, що мали коня і віз, могли собі ще дати раду, але убогі, без грошей на фірманки до далеко закуплених ґрунтів, мусіли за безцін продавати весь свій рухомий інвентар. Є там і такі селяни, що досі цілими днями сидять на терені будови і дивляться, як ростуть великі будівлі, що для них мусілося збудити їх низькі хати... Друга кривда то страшний визиск знятих при будові робітників, голодних і готових продати свої сили за що будь. За 12-годин праці платять по 2 зл., зовсім не рахуються з законодавством праці, zatrudнюють людей і в неділі та свята, без одного дня відпочинку... Коли якийсь відважний осмілиться протестувати, викидають його без пардону... А дорожняча підноситься щораз більша — і в результаті вибух страйк. Дорожнечу викликає спекуляція (1 кг. солонини 2.50 зл., 1 кг. масла 3.80), а влади не займаються її проявами. По кількох днях страйку дякуючи рішучій поставі робітників узгляднено майже всі їх домагання. Сьогодні кваліфікований робітник заробляє там 1.50 зл. за годину, а й некваліфікованим піднесено платню около 50%.

Страхіття скептиків

Скептик? — знаємо цей тип хатнього філософа. Щонебудь запропонуєш йому, позіхає протяжно й питає: „А пощо? А нащо? А може це не вдасться? А може шкода видатку?“ і т. д. Кожду добру думку заморожує зараз після народин, кождо надію гасить зимною водою зневіри, кождий творчий почин гальмує, кидаючи йому під ноги найчудачніші перепони.

Скептицизм винайшли грецькі філософи, але й ніхто його так успішно не поконав, як один грецький філософ, котрий сказав: „Скептик знаменито вміє сумніватися у все, тільки сарака не може дати собі ради з власною зневірою, бо не вміє зневірившись до того, до чого сам зневірився“.

Коліб людина йшла за радою скептика, то ніхто не мігби ні їсти, ні спати, бо хтож може заручити, що після їди не занедужає на шлунок, а після пробудження не почує болю голови та ще більшої утоми. Отже коли, сідаючи до стола, ризикує, коли йдучи спати, також ризикує — в такому разі все наше життя це одно велике ризико.

Отож ризикувати мусимо на кождому кроці. Вся річ у тім, щоб ризикуючи раз, заризикувати лиш те, чого ніяким чином не хотілиб ми стра-ти.

ти. Ризикуючи їду в ресторані, можемо втратити подвійно: бо гроші за вечерю та видатки на лікаря. Таксамо йдучи спати, ризикуємо й те, що не відпичнемо, й те, що нас у ночі відвідає злодій та ограбить зі всего.

Коли натомісць купуємо льос Польського Льотерійного Монополю, то властиво ризикуємо тільки гроші видані на льос, — себто лиш те, що ми хотіли заризикувати. Крім того нічого й безумовно нічого більше. В відношенні до всіх інших життєвих ризик є це безумовно найменше ризико, найбільше безпечне. На таке ризико мусить погодитися навіть найбільше загорілий скептик.

Але це ще не є найслабша точка скептицизму. Аргумент, котрий кождого скептика змусить скласти зброю, є цей, що купуючи льос, можемо виграти й ті, що купують, справді виграють. Тому без переборщення можна сказати, що кожда виграна — то удар у серце скептицизму. Звідси Польський Льотерійний Монополь не без слухности названо страхіттям скептицизму.

Якщо отже не маєш наміру вписатися до клубу скептиків, то купи льос і грай на льотерії.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

АНРІ ДАНІЄЛЬ-РОПС¹⁾

Християнський повістяр

Християнський повістяр зустрічає на своєму шляху численні труднощі. Нема що тому дивуватися. Адже відомо, що християнин се людина, яка добровільно бере на себе деякі зобов'язання та ставить собі високі вимоги, які її в'яжуть. Невіруюча людина в багатьох засягах і ділянках своєї діяльності може знайти або створити собі всякі улекшення, коли навпаки християнин перебуває серед постійно зростаючої безоглядності й суворості засад, які визнає.

Ті труднощі не завжди укладаються в такий ієрархії, на яку покликуються деякі католики. Нема теж ніякого розрізнення між технічними труднощами християнського повістяра а такимиж самими технічними труднощами, які кожний — християнський чи невіруючий — повістяр мусить перебороти; навпаки — можна сказати, що для християнського повістяра труднощі формальні, технічні се перший наслідок тих внутрішніх вимог, які ставить собі такий письменник.

Коли для всіх мистців є один закон, то є ним безсумнівний обов'язок підпорядкуватися правді. Правди не вільно закривати шматком, а треба приймати її такою, яка вона є в усій її жахливій величч — се наш перший спільний обов'язок. Оскільки більший він для християнського повістяра! Не в ім'я естетичних норм починає він дослідити й не втомні розшуки за психологічною правдою, за людською дійсністю; а радше для того, бо знає, як дуже вищої Правди є вона змістовим образом і якій Правді дає вона свідоцтво, хоч і як навіть нужденно булаби представлена.

З того виходить перше основне й освітлююче правду ствердження, що деякі, в добрій інтенції намірені й повсталі повісті, які обмежують дійсність і легко вважать правдоподібність, щоб лише дійти до аполітичного заключення, — можуть здаватися християнськими, та проте вони не є такі, в ніякому разі. Шарль дю Бо²⁾ у своїй маленькій книжечці „François Mauriac et le problème du romancier catholique“ влучно пояснює ту гадку Моріяка³⁾, що перше завдання католицького письменника се — не фальшувати життя! З двох значень, які допускає термін „збудування“, ніодне не належить до ділянки повістяр; бо він мусить берегтися і сього, щоб будувати життя штучно, як теж і того, щоб використовувати представлення того життя для проповідницького „збудування“ інших. Може се пояснення виведе з хибної гадки тих, яким вистарчає „геппі енд“ (= щасливий кінець) у формі відпущення гріхів, щоб уже зачислити книжку до мистецьких творів.

А проте здається мені, що при сій нагоді можна зробити заувагу, яка — хоч далека від того, щоби протиставилася попередній, якби воно може й здавалося, — саме доповнює її. Коли і християнський повістяр теж не має права послуговуватися невиданою дійсністю, неначе якимсь „деус екс махіна“, однак з другого боку мусить він обминати надто велику резерву й стерегтися чогось схожого на фарисейський острах. Не вільно йому, — під покришкою, щоб не

наражуватися тим, на яких його вплив може ділати, — підлягати хибно пониманій „здержливості“, бо се вело до усування в ділі й у правді кожного християнського погляду на світ. Бо віруючий і невіруючий мають зовсім відмінний спосіб глядання: де віруючий чоловік догляне дійсність, там невіруючий може ствердити лише мистецьку концепцію, навіть тоді, коли повістяр має правдиво творчий талент. Обминати все те, що моглоб невіруючому здаватися штучним, просто значилоб, що повістяр мусівби відмовити собі права заторкувати й порушувати ті всі проблеми, в яких Бог входить до людської дійсності; в такому разі християнський повістяр назавсиди замикавби собі спромогу досліджувати ролю ласки в душі.

Отже християнський повістяр передовсім залежний від дії с н о с т и, в такій самій мірі, ба навіть більше, ніж кожний інший повістяр, що достойний тої назви. Та при тім розуміється, що поняття „дійсність“ покривається для нього з безмежно більшим зачерком, ніж нпр. для матеріалістичного реаліста, і що духові вартості се її остаточна домінанта.

Однак сей обов'язок потягає за собою наслідки, яких значіння даремно булоб промовчувати. Людина, предмет дослідів у повісті, се не ангел, не ество вповні віддане доброму. Вона лише бідне сотворіння, з тілом і душею, пероране злом і гріхом; особливо слаботліє в ньому іскорка добра. Чи повістяр має не добачати сего аспекту людської природи? На се давали ми вже відповідь напочатку. Повістяр мусить говорити правду: цілу, повну правду!

Дехто має застереження проти того. Пізніше скажу, яким стисло означеним умовам мусить — на мою гадку — відповідати те свідоцтво про правду. Та передтим відповім на поставлений заміт, який можна більш-менш зясувати ось як: Не кожда правда заслугує на те, щоб її висказати; зображуючи в книжці зло, надаємо йому велику силу підшепту через факт, що даємо його образ значному числу читачів. Се дуже сильний аргумент. Повістяр може покликуватися на вищий обов'язок правди, або навіть — що важніше — вивести вартість свідоцтва про зло на користь добра, та проте нічим не переважить небезпеки покус, яка моглаб кинути смертельну тінь на чийсь душу.

Однак се проблема, сформулована таким способом, може дістати лише одну розв'язку: а саме, що всі християнські повістярі перестануть писати повісті й обмежаться лише до коментування житій Святих тай то ще з тим застереженням, що виберуть зовсім „певних“ Святих, а не часом таких, які дозволили собі змагати до святости — як нпр. св. Августин — через бурхливу молодість. В якуж воднисту односторонність ми тоді попали! Булоб на місці пригадати тут слова Іджіно Джорданія⁴⁾ під покришкою, що св. Франц Салезій сказав, неначе одною кроплею меду можна зловити більше мух ніж цілою бочкою оду, за богато католицьких письменників приходить до висновку, що конечна річ ловити мухи... В дійсності ніколи не вільно відділювати проблеми католицького повістяра від проблеми католицького читача. Взагалі годі прийняти твердження, щоб можна було вважати книжку за мертвий предмет, без життя, до якого можна булоб приміювати параграфи правильного

згори устійненого. Книжка се щось справді живе, чи радше се щось, що стається живим з хвилиною, коли входить у злуку з душею людини. Кожний повістяр знає знаменито, яка ріжнородна буває реакція читачів! Сей кладе вагу на сю постать, той виявляє цікавість до іншої. Чуткий закон притягання, уподобання і психічного добору впливає на відношення читача до героя повісті зовсім подібно, як се буває серед людей з тіла й крові. Подібно також не всі читачі реагують таксамо на зображені факти; де одного акція зворушить до глибини, там інший лишиться зовсім байдужим, незворушеним.

Дятого — поважно й строго беручи — неможливо поручити комусь якусь книжку. Лише духовний провідник людини мігби збагнути, що відповідає її совісті; тай там буває ще остаточне застереження, після якого єдино й остаточно рішати про себе може сама совість, у повній своїй відповідальності перед обличчям Бога.

Аж занадто ясно, що ославлений і популярний клич „Книжки для всіх“ має таке саме значіння, що й таблиця, яка остерігає автомобільника перед небезпекою; — початківцею — коли її перечити — ризикне більше, ніж досвідчений керманіч. Помішати вартість якоїсь книжки з доцільністю її лектури — як се аж надто часто буває — се значить засудити католицького повістяра виключно на писання книжок для тих, що приступають до першого св. Причастя.

Якраз навпаки можна сказати, що в описі зла, коли його зображує християнин (незабаром побачимо, що се значить), є сила переконання, яка може трафити до дуже закаменілих душ, до душ, які в певній мірі вже так замкнені для Бога, щоб можна їх було зворушити інакше, як лиш образом їх власної нужди. Самозрозуміле, що се вимагає від християнського повістяра виразно означеного становища супроти проблеми зла. Те становище, — мабуть зайва річ про те говорити — ні в якому разі не може допустити уподобання в злім. Зло ніколи не існує для християнського повістяра, як річ сама в собі, а єдино як свідоцтво „а контраріо“ добра. Гріх свідчить про існування Божого закону; це на завсиди останеться правдою. І коли нпр. іде суперечка про остаточне навернення Артура Ренбо,⁵⁾ то відповім, що для мене значить воно менше, ніж потрясаюче свідоцтво Паскалевої „Недолі чоловіка без Бога“, котрої тон звенить крізь ціле його трагічне життя. Та для християнського повістяра всі труднощі саме в тому, щоб зпосеред дійсності дозволити зазніти тому свідоцтву так, щоб чисте його полум'я спалило бруд, який — по внутрішньому переконанню письменника — треба було представити.

Як все те зібрати, то воно значить: коли й нема ніякої ріжноти в ремеслі між християнським повістярем і повістярем невіруючим, то проте є величезна ріжниця в їх поглядах навіть тоді, коли і один і другий досліджують той самий матеріал, таку саму подію обсервують, і навіть тоді, коли один і другий на око прикладають спільну моральну міру вартості. На людей, яких обсервують, не дивляться вони тим самим оком. Одному чоловік являється — основно беручи — з точки виключно психологічного погляду; спосіб, яким повістяр опановує матеріал, обмежується до знаменитого познакомлення; в найліпшого веде він до якогось співпоставлення, до якогось начебто рівночасного створювання досліджуваного предмету й мистецької екі-

¹⁾ Французький сучасний письменник (* 1901) пише в католицькій душі. Важніші книжки: *Carte d'Europe, Notre inquiétude, Le monde sans âme* (польський переклад, вид. Книг. св. Воїтків, т. 8. „Świat bez duszy“), *Éléments de notre destin* і ін.

²⁾ Charles du Bos, французький літературний критик і публіцист.

³⁾ Славний сучасний (* 1885) французький католицький новістяр і письменник.

⁴⁾ Igino Giordani — Segno di Contraddizione.

⁵⁾ Rimbaud, французький поет 70-х років мину. ст., один з творців т. зв. символізму. Рівночасно одна з найбільш бурхливих і грішних постатей світової літератури.

домості, яка його з нічого підносить. Поза ті межі невірний повістяр вже не виходить. Та християнському повістяреві се не вистарчає. Щоб якимось ество було в його очах зовсім живе, мусить кожда його прикмета, кожда його думка давати свідоцтво про його вічне призначення. Християнський повістяр при кожній своїй постаті мусить себе питати, чи буде вона спасенна, чи обійме її вічна темрява.

Велику, страшенну трудність має християнський повістяр у тім, щоб сирі правила психологічних кончностей, і ті кончности, які ще більше тяжать, і які ще збільшують християнський погляд на людину і світ, удержати в рівновазі. Однак з сеї замітки можна вивести інші, дальші завваги лише як формальні, технічні заключення.

Коли для християнського повістря психологія ніколи не може бути остаточно ціллу, то таксамо етична засада не може бути абсолютною (одиною) мірою оцінки. Одною з основних тем повісті — а може навіть при докладнішому розгляді справи й одиноком випадком, який на площині людських справ допускає до повстання правдивого трагізму — є конфлікт між совістю й моральним законом. Однак для християнина ся антиномія не має тих прикмет, які обтяжують її в очах невірної людини. Моральна засада то не лише співвідношення суспільних і психологічних законів, які — коли їх переступити — доведуть до карного процесу, страшних душевних заломань і забурень. Моральна засада се щось зовсім інше: вона в людській площині відбитка вічних дужань добра і зла, драми, що рішає про буття. Се значить, що моральна засада якнайтісніше звязана з зовнішньою істотою чоловіка. В багатьох сучасних умах покутує несвідомий маніхейзм, який зрештою йде впарі з деякого рода россеїзмом, після якого проблема зла, так як його зображує повістяр, майже завжди виступає в упрощеній формі протиставлення покус (які є десь поза людиною) — совісті, добрій з природи. Якеж се далеке християнському розумінню драми! Зло се небуття, се брак, перечення. В св. Павла маємо досадне прирівняння гріха до смерті: „Жалом смерті — гріх“. Роздвоєння між добром і злом існує для християнського повістря не в психологічній, а в метафізичній значінні; і коли хтось доводить себе до морального ладу, тоді тріюмфує не етика, але його життя знаходить потвердження. З такого розуміння — як гадаю — можна вивести багато думок для віднови й поглиблення християнської повісті.

Та з другого боку треба зробити ще одну заввагу. А саме з того факту, що коли християнський повістяр переступає рамки психології, доходить до серця кожної зі своїх постатей, щоб — у її найтайнішій глибині знайти Божий слід, виходить свого рода услівя любови, яке повістяр мусить зберегти. Наші письменники від 50 літ працювали над тим, щоб будити серця й тіла; в тому дуже йшли їм на руку наші лікарі та психіатри. Треба тут сказати, що психологія не то що не вистарчає, але навіть у деяких розумінні вона взагалі не до прийняття. Щоб бути вірним правді, повістяр мусить добре вважати, щоб не статися занадто правдивим. Є тайни серця, супроти яких християнський повістяр має обов'язок здержливості й любови. Йде таксамо про се, щоб не закривати, не шмінкувати правди, як і про те, щоб не підлягати пересадній соромливості, яку дораджують деякі люди; натомість треба кожній постаті, яку зображуємо, навіть найбільш нужденній і опущеній, дати якусь вистарчаючу внутрішню охорону, на яку всемогутна любов моглаб іще покласти свою прощаючу руку.

Не забувайте, що найцінніша річ у кожній бібліотеці це оправлений річник доброї газети.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В Альбертині на Білоруси відбудеться в неділю 17 с. м. торжественне посвячення нової церкви східного обряду, що її вибудували оо. Єзуїти східного обряду, які мають свій осідок в Альбертині. Посвячення довершить Преосв. Николай Чарнецький. На посвячення церкви прийдуть також священники зі Львова.

Радієве апостольство хорів: у Польщі ділає вже 7 літ. Дотепер зібрало воно понад 184.000 зл. на поміч для хорів від 25.000 радіослухачів. Число хорів, що користають з допомоги апостольства, зросло з 224 осіб (р. 1930) до 1988 осіб у 1937 р. Секретаріат апостольства видав цікаву й хосенну брошуру п. з. „Хорий працює для парохії“.

В Женеві відбулося засідання VII Міжнародної Комісії „Про Део“, що має за ціль поборювання безбожництва й комунізму. На програму конференції склалися цікаві реферати, між інш.: „Союз Народів і питання релігійної свободи“, „Релігійне положення в антихристиянських державах членів Союзу Народів“, „Обов'язки держав щодо етики й християнської культури“.

Мілянський кардинал Шустер натрапив під час своєї візитації у парохіальному архіві міста Канту на пергаментову папську буллу, з 5 лютого 1561 р. Сю було видав папа Пій IV і нею усталив т. зв. „тотіес квотіес“ (повний відпуст). З того відпусту можна було користати в старовинній церкві Санта Марія з 1093 р. Кард. Шустер відновив сей відпуст.

В Мілані (Італія) приступлено до віднови ренесансових фресків в церкві Сант Анджельо. В сій церкві є твори таких мистців як Паольо Льоматто, Бернардіно Люїні, Камільо Прокаччіні й інші. При сій церкві був колись чин оо. Францисканів, якому в 16-ому столітті закрили монастир. В сих днях знов віддано монастир і церкву в посідання оо. Францисканів.

Історія конкордатів. В часі коли справа югославянського конфлікту за конкордат ще не зовсім забута, варт пригадати дещо з історії конкордатів. Перший конкордат се порозуміння між папою Калікстом II і цісарем Генрихом V. Цей конкордат замикає в історії довгу добу боротьби за інвеституру, яка велася між папською державою й цісарем. Він приніс Церкві майже цілковиту незалежність від світської влади. Слідуючий конкордат стрічаємо щойно 300 літ опісля. В р. 1418 папа Мартин V заключив конкордат з Еспанією, Францією й Німеччиною. В р. 1448 згадує історія віденський конкордат. В р. 1516 заключено знов конкордат з Францією. Новий ряд конкордатів починає конкордат, що його заключила Апостольська Столиця з Наполеоном. Наполеон застеріг собі в ньому великий вплив на йменування церковної влади. Дещо потім приходять конкордати з Баварією та князівством Неаполі. Порозуміння між правительством баденським і віртембергським не ввійшли в життя з причини опозиції парламентів. В р. 1847 заключено конкордат з Росією, відтак рік пізніше з Португалією. В р. 1851 з Еспанією. В 1914 р. конкордат зі Сербією і з державами Південної Америки у справах місійних. По світовій війні заключила католическа Церква цілий ряд конкордатів: з Латвією в р. 1922, з Баварією 1924, з Польщею 1925, з Литвою 1927, тогож року з Румунією, з Чехословаччиною (модус вівенді), далі з Італією 1929, з Німеччиною 1933, з Австрією 1934. Різна доля тих конкордатів. Французький конкордат з 1801 р. обов'язував формально до 1905 р. Російський конкордат зірвано вже в 1866 р. Конкордат з Португалією перестав формально існувати, коли проголошено розпорядок про відділення Церкви від держави. Еспанський конкордат не ввійшов ніколи в життя, а республіканська конституція в 1930 р. формально відкинула його.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НАЦІОНАЛІЗМ В СССР. В Петербурзі, в Ермітажі, відкрили для перегляду „Велику галерею 1812 р.“ з приводу 125-тих роковин війни в обороні батьківщини. В ній зібрано 329 портретів російських і чужих полководців. Між російськими генералами є майже всі важніші учасники війни в обороні батьківщини, почавши від Кутузова й Барклая де Толлі. Всі портрети тої галереї малював у 20-тих рр. минулого століття англійський артист-малюв Жорж Дав. Богато портретів малював Дав з природи. („Правда“ 5 вересня).

В ЛУЦЬКУ відбулося засідання Головної Управи Волинського Українського Об'єднання. На ній радили над справами політичними, церковними, господарськими й організаційними.

ПОЛЬСЬКІ ПОСЛИ зі східної Галичини відбули нараду у Львові під проводом віцемарш. Щецля. Радили над актуальними справами краю.

НОВА ПОЛЬСЬКА ПАРТІЯ „Строніцтво Праці“ має до розпорядимости три щоденники, а саме „Глос Народу“ в Кракові, „Польонія“ в Катовицях і „Дзеннік Бидгоскі“. Крім того має один тижневик „Зврот“. Польська преса пише, що „Глос Народу“ в цілости закупила краківська р.-католическа Митрополія.

ПОЛЬЩА Й ЯПОНІЯ піднесли свої посольства в Токію й Варшаві до гідности амбасад. Урядовий комунікат каже, що се сталося тому, бо „від хвилі навізання взаємин між Польщею й Японією, приязнь між ними постійно затіснялася“. Польська опозиційна преса, пише з того приводу м. ін.: „Чи вирішення Японії якраз у хвилі, коли її осудив Союз Народів, не може викликати враження, що Польща солідаризується з її методами поступовання?“ (Глос Народу, ч. 281)

ВАРШАВСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила 70 молодих поляків, членів ОНР. Під час ревізій у помешканнях ув'язнених знайдено зброю, амуніцію, гумові палки, залізні ломы і друкки як також нелегальні видавництва.

МАДЯРСЬКИЙ РЕГЕНТ адмірал Горті виголосив промову. В ній заявив м. ін.: Тинь світової війни тяжить над світом. Союз Народів треба зреформувати, згд. утворити окремі стоваришення для народів Європи, Америки й Азії. Большевизм знищив умову кляси, однак не допровадив до спасення людства і побида чоловіка.

У ВІДНІ лучаються чимраз частіше протижидівські виступи. Союз антисемітів дістав знов дозвіл на ношення відзнак і уряджування публичних зібрань.

КОРОЛІВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО БЕЛЬГІЇ оповістило подяку Німеччині за те, що вона прилюдно запевнила нетикальність границь Бельгії і навіть загарантувала їй поміч на випадок їх нарушення.

ЛІТАКИ ГЕН. ФРАНКА бомбардували астурийське місто Кангусдеозіс. Сотки бомб збурили місто до тла.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЕСПАНСЬКИХ ЧЕРВОНИХ має перенестися з Валенсії до Барсельони. Таку вістку принесла французька агенція Гаваса.

ПРОТИ СПІВПРАЦІ З КОМУНІСТАМИ висловила конференція англійської робітничої партії („Лейбур Парті“). Резолюція її взиває членів Лейбур Партії здержатися від усякої співпраці з комуністами і т. зв. незал. соціалістами.

В ЄГИПТІ шеф англійської військової місії домагається від єгипетського правительства, щоб воно зачало будувати стратегічних доріг в західній частині Єгипту, що граничить з італійською Лівією. Рівночасно Англія рішила збільшити свої летунські сили в Єгипті.

ПРЕЗИДЕНТ РУСВЕЛТ прийняв на послухання сина Муссоліні Вітторія.

6 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ на шляху між Нанкіном і Шангаєм острілювало 3 самоходи, що належать до англійської амбасад в Китаю.

НОВИНКИ

Перший сніг впав у Лодзі 10 с. м. Він зараз стає. Також у Закопанім та на Вилешині упав сніг.

„Напередодні“, новий літературно-мистецький і науковий двотижневик під редакцією Богдана Кравцева появився у Львові.

Новий москвофільський часопис п. з. „Карпатський Звон“ почав виходити у Львові під ред. М. Цебринського. Се двотижневик, ціна річно 4.80. В передовиці п. з. „Сь Богом“ зазначені напрямки того органу: „Мысль издания церковно-народной газеты, т. е. газеты, яка руководилась-бы головно християнскою етикою... така мысль давно волнує умы русских людей...“ (Про католицизм в газеті не згадується). Далі проголошує службу „идеї Бога и идеї Руси“ і пише: „Въ церковномъ житію народовъ есть столько темныхъ пятенъ на дѣйствіяхъ даже авторитетныхъ людей и тѣ пятна затемняютъ християнамъ также свѣтлу дорогу до вѣчного счастья... Усуненню тихъ пятенъ має служити наша газета.“ Вона редагована переважно язичем, сильно наближеним до російської мови, а дещо в ній є по російськи (з Гоголя). В 1 ч. газети є портрет Апост. Адм. о. дра Якова Медвецького. Газета має 8 сторін. На останній сторінці анонсується м. і. книжки заборонені католич. Церквою, на що вже звернула увагу щоденна преса.

Зїзд загонові шляхти з Підкарпаття відбудеться у Львові 17 с. м. Його організує „Товариство Зем Выходніх“.

В повітовім дороговім бюрі у Львові викрили недокладности у виготовлюванні ліст робітничих платень. В звязку з тим завішено у службових чинностях касієра Віктора Леся.

Слідчий суддя у Львові приказав ув'язнити за обман львівського адвоката дра Натана Шарглія.

„Дзенік Польскій“ ч. 282 приніс отсю вістку: Окружний суд в Коломиї обнизив кару з 500 зл. до 100 зл. Осипові Сливинському, покараному в карно-адміністративній дорозі за поміщення в українській часописі „Голос“ отсей оповістки: „Осужую негідний вчинок Марії Сьлівинської, яка в поданні до польських шкільних властей подала, що вона польської національности, та заявляю, що я не маю нічого спільного з нею“. Сливинський се брат Сьлівинської.

Три Людові Доми посвятили Поляки в Яблоніці, Порогах і Майдані, надвірнянського повіту.

В Торськім пов. Заліщики перун убив 24-літнього Михайла Годанюка.

В Опарівці пов. Кросно згоріли господарські будинки гр.-католицького приходства. Шкоди є понад 1.500 зл.

Конгрес урядників відбудеться у Варшаві при кінці с. м.

У Варшаві відбувся двобій гр. Вельопольського з двома членами польської аристократії. Причиною двобою було те, що ті два аристократи заявили, що графиню Вельопольську ув'язнили в Німеччині за пачкування кокаїни. Вельопольський легко ранений...

Гумор. — Яке мені жаль тих, що стануть нещасливі задля мого виходу заміж... — Чому говориш в числі багатьох? Таж ти виходиш тільки за одного заміж...

Осіннь се час, коли відновляється передплата газети на слідуєчий рік. Хто се робить правильно в осени, той припиняється до скріплення своєї преси. Просимо пам'ятати, що сучасна католицька преса по довгих десятиках літ занедбання бореться з дуже важкими обставинами й тому правильне підтримання її konieczne.

В Польщі в дні 1 жовтня с. р. було зареєстрованих 252.719 безробітних.

Почтовий уряд в Сарнах переказав до відділу Банку Польського в Рівнім свою надвишку в сумі 39.800 зл. Гроші перевезено в залізній касеті. По отворенні касети в Рівнім показалося, що бракує 32.000 зл. в банкнотах. Поліція веде в тій справі слідство.

Новим комісаром освіти СРСР назначено Тюркіна, голову лєнінградського районного виконного комітету. Дотепер був комісаром освіти старий большевик Бубнов, якого усунули, не назначуючи його на ніяке інше становище.

На Соловецьких островах, де містяться найбільші совітські концентраційні табори, шаліє епідемія тифу. Дотепер занотовано 2000 смертельних випадків. Епідемія шириться особливо серед духовних, яких поміщено в спеціальному таборі. Внаслідок недоживлювання, скандальних санітарних умовин і браку найпростіших ліків смерельність росте з кожним днем.

Страшна залізнична катастрофа скоїлася на днях на трансибірському шляху. Особовий поїзд зударився з поїздом, що віз муніцію на Далекий Схід. Дотепер витягнуто зпід звалищ 58 вбитих і 107 ранених.

Фільму з життя Масарика підготовляють у Празі.

У Братиславі відкрили пам'ятник найбільшому словацькому поетові Павлові Оршагові Гведославові.

В Берліні відбулися торжества з приводу 30-ої річниці народин Горст Веселя, нім. студента, що погіб підчас перших кривавих бійок нац.-соціалістів з їх противниками. Його іменем названо гимн нац.-соц. партії, що його співають і грають зараз по державнім гимні.

Князь Віндсору (б. король Едвард VIII) прибув до Німеччини, щоб звидіти і перестудіювати суспільні урядження нац.-соціалізму. Висліди тих студій має він зібрати в формі книжки.

Шаховий турнір зачався в Газі.

В Агенах відкрили славний огорог, в яким філософ Плятон диспутовав з учениками своїми.

Абісінська цїсарєва вступила до монастиря в Єрусалимі. Таке подає англійська преса.

Японці усталили голосники здовж шангайського фронту, якими накликують противника піддатися.

3 нових видань

Т. Якимчук: Світлонник. Жовтень 1937. 4, rue Taylor, 4. Paris X. Ст. 222. Формат: 24×15.5 см. — Які веселі поезії в тій збірці, свідчить отсей вірш:

„Присвячую до грабелі
Пилипові с конопелі:
Непохитному бутязі
На гнилому перелазі,
Раз, об'ївшись драгелі,
Він ячав, мов журавелі,
При нескінченому плазі,
Деся аж у Словенській Празі;
Там упав і на рубелі,
Там і блазнів у сємразі!“

3 Америки

До Редакції „Нової Зорі“ наслів з Шикага отсей документ з 7 власноручними підписами:

2406 W. Chicago Ave, Chicago, Ill.
Герб: Deo et Patriae (під тим корона з хрестом, булава, меч, плуг і орнаментика). Phone Armitage 0501. Союз Гетьманців Державників. Ukrainian United Hetman Organizations. Chicago, Ill., 18. Вересня 1937. До ВП. Дра Осипа Назарука, у Львові. Високоповажаний Пане Докторе! З нагоди посвячення третього літака „Київ“ Союза Гетьманців Державників Америки й Канади, що його докочало Високопреподобне і Всечесне українське Духовенство, в присутності Вельможного Пана Гетьманича Данила, засилаємо Вам, яко першому основоположникові нашого Руху за океаном, найсердечніший братній привіт від усіх Гетьманців Державників Америки та Канади. На цім загально-українській національній торжестві, що відбулося в Шикагу дня 12-го вересня ц. р., ми всі своїми душами і серцями своїми переносились до наших Братів і Сестер на Рідних Землях та благали Господа Бога, щоб Він поєднав увесь Український Нарід для спільної праці на користь ліпшої і щасливішої нашої Будуччини. Щастя Вам Боже! За Союз Гетьман. Державн. Америки: Николай Гуль в. р. Головний Отаман С. Г. Д., Олександр Шаповал в. р., Григорій Матвій в. р., Николай Моранец в. р., Павло Гудзей в. р., Михайло Солтис в. р. гол. писар центр., Дмитро Заболоцький в. р. (Печать): United Hetman Organizations of America. Deo et Patriae (під тим: корона з хрестом, булава, меч, плуг і орнаментика).

БІРЖА

ГРОШІ. Долари амер. 5.29, дол. канадійські 5.29, німецька марка 1.25 — 1.19, фр. франки 18.16, шв. франки 122.20 — 121.00, фунти стерлінги 26.33 — 26.16, австр. шілінги 98.00—96.50, чеські корони 18.50 — 17.80, ліри 23.50 — 22.60.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛАНТИК: У сітях розвідки.
КОПЕРНИК: Знахор.
МУЗА: Місячна соната.
ПАКС: Непереможний Біл.
СТИЛЕВ: Малий чародіє.
ТОН: Підводний човен ч. 9.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордєського 51.
Тел. 260.04. ПКО. 503.881.

порукає власні вироби найкращої якості:
Пасту до взуття „Елегант“ терпент.
Пасту до підлоги, Французька маса,
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадку і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Лєп на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/4 стор. 280.—зол., 1/2 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзіцких
ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ш.Львів 505.796

УВ'ЯЗНИЛИ КРІВАВОГО КАТА УКРАЇНИ?

З Москви через Варшаву наспіла вістка, що Сталін наказав оповістити іменування Димітрова комісаром справедливості в Світах. Його попередник, б. посол Світів у Варшаві, потому совітський генеральний конзуль в Барцельоні в Еспанії, Антонов - Овсієнко, щойно місяць тому заняв був се становище. Що з ним сталося, невідомо. З практики знається, що коли про уступаючого достойника в Москві нічого не пишуть, то се значить, що його ув'язнено. Такі пого-

лоски й ходять у Москві. Говорять, що Антонова ув'язнили за його нав'язування з троцькістами в Еспанії, що тепер вийшло на верх. Антонов се оден з найбільш кривавих катів України. „Овсієнко” се псевдонім того злочинця, прибраний в часі катування нашого народу над Дніпром для легшого обманювання наших наївних людей. Нема сумніву, що коли Сталін наказав розстріляти Антонова, то се викличе почуття загальної сатисфакції на всій Україні.

Знов цікавляться меншостевими справами.

Правительственні політичні круги знов цікавляться меншостевими справами в Польщі у зв'язку з останніми подіями в високих школах, в зв'язку з подіями у Східній Галичині і в зв'язку з недавньою конференцією українських по-

слів з прем. Складковским. Тим справам присвячують тепер у Варшаві більше уваги а вислів того се приїзд до Львова п. Савіцького, начальника національного виділу в міністерстві внутрішніх справ. Се чоловік, що знає обставини.

Над чим радила головна управа Волинського Українського Обєднання.

Головна управа ВУО відбула недавно в Луцьку засідання присвячене біжучим політичним справам і розглядом церковних, господарських та інших справ. Головно радили над справою скликання краєвого зїзду ВУО. В засіданні взяли участь всі члени гол. управи. Голова ВУО проф. Тимошенко виголосив реферат про загальне політичне положення і про стан української справи на Волині. В рефераті м. ін. ствердив, що польське правительство не має загально-державної лінії в українським питанні. Далі ствердив, що польський контрагент на Волині не знайшов для себе виразних організа-

ційних форм і не висунув проводу, з яким волинські Українці моглиб договоритися. Поки се наступить, волинські Українці мусять стреміти до внутрішньої консолідації. Щоб се скорше осягнути, треба скликати краєвий зїзд ВУО. Після реферату рішено скликати зїзд на 7 листопада с. р. в Луцьку. Особливо живо обговорювано церковні справи. Більшість промовців підкреслила ненормальний стан, в яким опинилася тепер православна Церква в Польщі. В господарських справах промовці домагалися створення єдиного коопер. центру на Волині — Волинського Ревізійного Союзу.

За чий гроші будують у нас сектантські молитовні.

Сектантський орган „Стяг” в 10 (67) ч. описує посвячення сектантської церкви в Лазарівці пов. Бучач. З того опису довідуємося, що „лазаровецьким братам минав час безділю, бо не було ні затвердженого пляну, ні потрібних фондів на будову”. Аж ось „власителька споживного skleпу в Копенгазі, в Данії, п. Йоанна Нільзен пожертвувала 2.250

данських корон (коло 3.000 зл.) на покриття коштів будови євангелицької церкви в Лазарівці”. В липні с. р. п. Й. Нільзен відвідала лазаровецьких євангеликів і захоплена будовою подарувала ще 100 данських корон на зроблення вітваря. Підчас посвячення тої молитовні євангелицький проповідник Т. Ярчук передав 55 кор. від шведських протестантів.

До чого стремлять Німеччина, Італія й Японія.

Італія домагається Середземного Моря, Японія — східний „Фольк оне Равм” — Китаю, а Німеччина? Кольоній! По цілій Німеччині лунає тепер клич „Віддайте нам заграблені кольонії!” Боротьба в Еспанії, Абіссинії й на Далекім Сході се тільки фрагмент великої боротьби, що її зачала вісь Берлін—Рим—Токіо з Великою Британією. Вислід того

гігантського змагання буде залежати від сприту Англії. Від того, чи вдасться їй порізнити противників, що йдуть разом, і змобілізувати розсварених приятелів. Се перша ціль. Потому дійде мабуть до генеральної розправи з головним тепер противником, з Італією. Італія знає про се і тому шле війська до Абіссинії та до Лібії й підпирає арабський рух.

Обтяження рільників в Польщі.

Міністерство скарбу оповістило обіжником з 8. X, що надзвичайна данина в І контингентовій групі (рільництво) за рік 1937 має бути безумовно стягнена до 30 листопада сего року. Та данина виносить: для тих, що платять державний ґрунтовий податок понад 25

зл. до 80 зл. річно без дегресії — 24%, себто майже четвертину, а для тих, що платять понад 80 зл. річно без дегресії — 49% податку ґрунтового, себто майже половину. Платниці накази будуть доручені до 15 листопада. Се новий тягар для селян вже й так обтяжених.

Кінець кар'єри Еверса.

Одним з найголосніших німецьких письменників по війні був Ганс Гайнд Еверс, автор „Альравні”. Твори його були властиво хоробливою мішаниною сексуалізму з дивного рода містицизмом. Він признавався до гітлеризму ще заки Гітлер дійшов до влади, отже по 1933 р. мав великі впливи. Йому сам Гіт-

лер поручив написати життєпис Горста Вєсля (Вєссель), що в молодім віці погіб у боротьбі за гітлеризм. Еверс написав його життєпис але так, що гітлерівська преса назвала ту працю опоганенням пам'яті покійного. Тоді міністр Геббельс заборонив печатати в Німеччині твори Еверса.

Ні візду, ні виїзду.

З Лондону звідомляють: На всій німецько-французькій границі Німці замкнули переходи для Жидів так, що Жиди не мають ні візду до Німеччини, ні

виїзду з Німеччини. Подібні зарядження видані на люксембургській границі. Причин тих обмежень щодо Жидів до сеї пори не оповіщено.

Трагічні гості

в городі Князя Льва, Данилового сина.

Під розвагу думаючим членам суспільностей польської й української.

В неділю, дня 17 жовтня 1937 р., мав Львів небувалих гостей: значну кількість приїзжих людей з кільканацяти повітів Волині і Східної Галичини, між якими були представники старої дрібної, загонової шляхти, були вчителі, почтові урядники, члени вогневої сторожі, гімназисти, гімназистки і т. д. Їх звезено до Львова для заснування польського „Союзу (Звйонзку) загородової шляхти”. З того приводу польська преса пише, що та загорова (загонова) шляхта на нашій землі то потомки давніх польських воєнних осадників, які напливали сюди століттями, до 18 століття включно, себто до розбору Польщі. Нині має їх бути чверть мільйона на самім Підкарпатті, а саме поверх 100.000 у воевідстві львівським, з того найбільше в повітах турчанським (7000 родин), самбірським, дрогобицьким і сяніцьким. У воевідстві станиславським має їх бути ще більше, бо понад 150.000, найбільше в повітах надвірнянським (4000 родин), стрийським, долинським, калуським, рогатинським і станиславським. Їх продовж століть — пишуть Поляки — просто засимілювала наша Церква і вони разом зі східною вірою, чи обрядом, прийняли також руську (українську) мову. Нині тій підкарпатській шляхті припадає — кажуть — свідомо роля бастіону польськості проти ворожих замахів на польськість сих земель.

Так виглядає історіософія польської преси, яку особливо яскраво продукує одна з найбільше шовіністичних газет „Век Нови” (гл. „В. Н.” з 17. X. ч. 10924 на ст. 8). Зрештою приблизно так пише не лише „Век Нови”.

І тут починається трагізм тої цікавої та важкої справи. Той трагізм полягає передовсім на розходженні з правдою. Ось докази:

Вже само розміщення загонової шляхти, яка не робила панщини і з давніх давен займалася обороною сеї землі, вказує виразно, що осадництво її було звернене проти полудня, проти Угорщини. І власне тому ту боеву шляхту поселявали століттями волинсько-галицькі князі з Рурикового роду здовж Підкарпаття, де вона мала боронити переходів на нашу землю від сторони Угорщини.

А не можна забувати, що Угри (Мадяри) були колись дуже могутним і неспокійним племенем. Усадовившись над Дунаєм в силі коло 100.000 рсдин, доходили вони в своїх походах аж до Італії та в глибину німецьких волостей, аж до самого Рєну, страшно винищуючи ті країни. Щойно німецький цїсар Оттон I переміг їх над рікою Лехом, на захід від Мінхєну, теперішньої столиці Баварії, коло Авгсбурга, на т. зв. Лєховім Полі. Відтоді напір Мадярів на далекий захід припинився, але зате з тимбільшою впертістю кидалися вони на наші землі. Історія нашої Галицько-Волинської держави аж майже до самого кінця її існування переповнена описами боїв з Мадярами. Не дивно, що та наша держава забезпечувалася від Мадярів великим і сильним ланцюгом наших лицарських осель від Сяніччини здовж цілого пасма Карпатських гір аж близько Буковини. І те поселення нашого лицарства на та-

кій довгій стратегічній лінії се один з найбільших і найкращих доказів політичної і військової провіденції нашої старої монархії та її здібної і світлої Династії.

Яка велика була небезпека від Мадярів навіть для далеко численнішого від нас німецького народу, свідчить цікавий факт, що перші муровані замки появляються в Німеччині шойно для оборони перед Мадярами: а передтим замки в Німеччині були дерев'яні. Роллю тих мурованих замків століттями заступали на нашій землі оселі нашого лицарства здовж Карпат. За ті гори століттями йшла боротьба між нами й Мадярами, які ще до часів Данила жили на загал в шатрах (наметах) і як кочовики кидалися раз-у-раз на нашу землю.

Наша підкарпатська шляхта на сій землі далеко старша ніж польськість. Нею забезпечували границю сеї старої волости від полудня, забезпечували сини, внуки і праправнуки великого князя Володимира Святого, головно з двох ліній, Ростиславичів і Мономаховичів, з яких опісля вийшла лінія Романовичів. Та правдоподібно, що також лінія Ольговичів причинялася до скріплення військового осадництва здовж Підкарпаття для оборони галицької волости від Угорів (Мадярів). Якби се військово осадництво переводила була колишня польська держава, то очевидно не булаб тої шляхти поселила здовж угорської границі від заходу на схід, але булаб його поселювала в зовсім іншій лінії, нпр. здовж Смотрича і Горині, або далі, здовж полудневого Бога, бо з Угорщиною давна Польща на загал приятелювала, а не ворогувала. Зате територія давньої польської держави мала вічно отворену рану від сходу, відки століттями шарпали її Татари. Але на східній лінії нема такої маси мнимо польської загонової шляхти, уложеної в одну лінію. Сей факт навіть дитині ясно вказує, що оселі загонової шляхти здовж Карпат се діло старо-української державности, а не пізнішої польської.

Правдою є, що та загонова шляхта здовж Карпат не має документів від старо-українських князів, а має документи від пізнішої польської держави. Чому так було?

Та просто тому, що система шляхотства на всій області східних культур, то значить від Поляди аж по Каракорум, столицю Джінгісхана, і далі по Японське Море полягала не на писаних документах, а на фактичній, живій звязку між лицарями і княжими дворами. То значить, що члени лицарства (шляхти) на областях східних культур мали споконвічне право доступу на двори князів і їх намісників і се було ознакою їх шляхотства — таксамо великих бояр як і звичайних лицарів. Ніяких документів їм не видавано, бо ті роди з цілих околиць взаємно між собою зналися і знали їх роди, що безпосередно служили при княжих дворах. Того знання і знакомства не можна було пофальшувати. *)

Інакша система шляхотства виробилася на області західних культур. Вправді і там стара система була зразу подібна до нашої, але згодом виринула там система документарна, яка полягала на писаних документах різного рода, які, розуміється, масово фальшовано.

Польща в 14 ст. зреклася на користь Німців дуже цінного для неї морського побережжя Балтику, яке було під поль-

ською владою ще далеко на захід від теперішньої Гдині. А зреклася в тій цілі, щоб мати змогу посунути на руські (українські) землі. За ту неймовірно високу ціну на заході, що згодом замкнуло віддих Польщі як держави, знайшлися Поляки за Казимира на нашій, галицькій землі, покликуючись на спадкове право по матери нашого князя Юрія II, яка була Руриковичівною з дому і вийшла заміж за одного з мазовецьких князів. Тут Поляки застали зовсім іншу правну систему і зачали її змінити по своєму.

Такої значної кількості войовничого населення, як поселили наші князі для оборони від могутньої колись Угорщини, не могли Поляки обернути в хлопство, бо се булоб огірчило те войовниче населення і викликалоб невгаваючі повстання. Отже Поляки не мали іншого виходу, як признати тому старо-русьському (старо-українському) лицарству такі права, як мала польська дрібна шляхта. А щоб у Польщі мати шляхотство, на те треба було мати шляхотський документ. Отже тим старо-українським лицарським родам видано польське шляхотство з польськими, чи західними гербами.

Хто знає історію і вміє вдумуватися в неї, той очевидно розуміє, що було так, а не інакше — і що інакше навіть не могло бути. Докази на те маємо навіть на давнім Запоріжжі. Хто вибивається між організаторами запорожської Січі і козацтва взагалі? Стара історія Запоріжжя називає такі імена старо-руської (української) шляхти, як княже ім'я Вишневецького (Байди), або як старо-українське і без сумніву шляхотське назвище Конашевича Сагайдачного. Найвищу могутність досягнуло козацтво також під командою шляхтича Богдана Зиновія Хмельницького, виховуваного в нашій Галичині, а може й родом звідси. Щож пхало ту старо-українську шляхту з Волині і з Галичини так далеко на схід? Що туди пхало чоловіка з такого роду як був рід князів Вишневецьких — між на пів диких лугарів дніпрових, що крилися в очеретах обмазані болотом і за приймний спорт уважали скакати в бочку з дегтем? Зовсім те саме, що пхало на наших очах нашу культурну галицьку й волинську молодь на схід, до большевиків: вона тут під владою Польків не мала й не має доступу до нічого, ні до суду, ні до адміністрації, ні до скарбовости, ба вже навіть до шкіл... А в давніх часах втікала наша старо-руська (українська) шляхта від неймовірних безправств польської шляхти, яка загарбувала маєтки нашої шляхти, насильно женилася з нашими шляхотськими дочками (голосна історія Гальшки, княжни Острожської!) і т. д. Отже стара наша шляхта з почуття відплати, а не раз з konieczности втікала на схід і там організувала наш простий народ в козацькі загони, які лучилися навіть з Турками і Татарами проти Польщі. Ненависна політика, що раз-у-раз пробивається в нашій козацтві проти Польщі, очевидно не була ділом хлопів, тоді дуже темних і пригноблених, а була ділом нашої старої кривдженої шляхти, якій польська бюрократія робила страшні пакости, включно з непризнанням її шляхотства і забиранням її маєтків. Отже туди, на схід мандрували найідейніші одиниці тої нашої шляхти, всі ті Вишневецькі, Конашевичі, Хмельницькі, Косинські, Ружицькі і т. д., імже ність числа.

Так каже історична правда.

Те саме потверджує антропология. Хто оглядав похід тої шляхти у Львові 17. X. 1937, а має очі хоч трохи вправлені до спостереження і думку до порівнювання, — той мусів зауважити, що

Не забувайте, що найцінніша річ у кожній бібліотеці це оправлений річник доброї газети.

тип тої загонової шляхти майже чисто руський (український), східний. Нема ніякого сумніву, що виказалиб се й по міри, бо вистарчить подивитися на зріст, обем грудей і конфігурацію черепів, щоб відразу сказати: се руська (українська) шляхта. Її неподібність до польського типу просто вражає. І коли є в тій шляхті яка домішка, то скорше ромунська і литовсько-являгська, ніж польська. Але й та домішка незначна. З польських шляхотських родів хіба одиниці могли туди заблукатися: польська шляхта й не потребувала туди йти, де була найбідніша земля, бо мала до вибору товсту, багату землю на Поділлі і далі на сході. Ще до недавня стін коло Панталіхи в Галичині стояв неораний.

Те саме потверджує й етнографія. Хто знає нарід тай основи його психології і традиції, той розуміє, що нпр. Бойко не возьме на себе строю Гуцула, хочби той стрій не знати як був йому захвалений і навіть справді гарніший. Та ще в більшій мірі не возьме на себе мужицького строю шляхтич, навіть найбідніший. Ті звичаї вдержуються століттями. Се традиція, яку перестерігають дуже гостро. Тимчасом є подекуди наша загонова шляхта в Галичині, яка ходить у гунях, подібних до тих, що їх вживає наш нарід подекуди на Волині. Се міцний доказ, що частини тої шляхти були піднесені з народа до того достоїнства нашими князями, бо за Польщі таке переняття строїв шляхтою при пониженні селянства було виключене. Шляхту в гунях можна було бачити і в часі походу 17. X. 1937.

Смішне балакання, немовби така велика кількість лицарських осель і на таким великій просторі, як від Сяніччини аж близько Буковини, могла так одностайно засимілюватися щодо мови, як нині виглядає мова тої шляхти. При асиміляційнім процесі на таким довгим просторі мусілиб виступити різниці: в однім місці асиміляція поступалаб дуже, в другім менше і т. д. В неприступних бездоріжних місцях збереглися цілі острови незасимільованої мовно шляхти, якби вона не була споконвіку руська (українська). Зрештою булиб якісь сліди у великій польській літературі, що в тих або в сих околицях на тім довгим просторі панувала колись між тою шляхтою польська мова, булиб збережені навіть цілі речення з розмов, в давніх оповіданнях та в документах. Тимчасом нема ні сліду нічого подібного. Чому? Бо та шляхта це споконвіку кість від кости і кров від крові руського (українського) народу і лицарства його.

Та найсмійніше з того всего твердження сучасних нам польських публіцистів, немовби та шляхта на тім великій просторі засимілювалася тому, бо — мовляв — там не було костелів, тільки були церкви. Отже уявіть собі таку льогіку: польська держава робить — мовляв — військово осадництво на просторі від Сяніччини по Буковину і пі в однім місці не будує для свого лицарського стану порядного костела, при яким зберігсяб бодай оден острівчик тої мнимої шляхти під оглядом релігійним, національним, мовним і т. д. А рівночасно ті самі польські чинники — будують польські костели скрізь, куди доходить хочби невеличка групка польських шляхтичів та урядників: густо посіяні польські костели за старої Польщі аж до Дніпра, навіть в розмірно невеличких степових місцевостях! Тільки якраз від Сяніччини по Буковину для найважливішого свого стану, лицарського, не збудували Поляки ні одного костела — за сотки літ...

Гадаємо, що навіть дитина знайшлаб основний блуд в тій льогіці.

Тільки щодо трагізму правди в тій важній і цікавій справі. А про трагізм наслідків тої справи поговоримо в найближчій статті.

А. Ч.

*) Як глибоко на землях східних культур вкорінився був звичай, не звертати уваги на документарне ствердження шляхотства, свідчить такий факт: цар Павло, син Петра III і Катерини II (1796 — 1801) оповістив маніфестом з 20 I. 1797 свою волю про видання „Общого гербовника дворянских родовъ“. Одне на яких 60.000 шляхотських родів в Росії зареєстровано в тім гербовнику до 1914 р. лиш около 3.000 гербів. І се діється за наших часів! А щож доперва говорити про часи перед 700 літами! (Гл. Лукомського і Модзалевського „Малороссійський Гербовник“ СПб, 1914, ст. XIX і XXI). Треба знати, що тільки в польсько-литовській геральдиці одного гербу вживає більше родин.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Вибори солтисів і підсолтисів

„Свобода“ в ч. 40 принесла на сю тему статтю посла В. Целенича. Наподимо з неї важливіші місця:

Осінню цього року минає перша трилітня каденція урядування по наших громадах солтисів і підсолтисів. У найближчому часі повітові старости розписуватимуть вибори солтисів і підсолтисів. Нові грядучі вибори солтисів і підсолтисів не внісли зміни в цілому краю в усіх громадах і радикальний спосіб особового складу солтисів і підсолтисів. Часті солтисів вибиратиме не загаль мешканців громади, тільки громадські радні, вибрані перед трьома роками, на яких тяжать гріхи тодішніх виборів. Радикальна зміна зможе наступити щойно тоді, коли за непліх два роки відбудуться вибори громадських радних, коли загаль мешканців громади матиме змогу виявити свою волю. Всетаки і теперішні вибори не маловажна справа. Ми можемо в них у багатьох випадках направити се зло, яке сталося при попередніх виборах. При теперішніх виборах громадські радні мусять керуватися при виборі солтисів не волею сильних міра сего, лише інтересом громади. Всюди там, де українські радні мають більшість, повинні солтисами стати Українці. — Виправді солтиса вибирають тільки громадські радні своїми голосами, але вони при виборі кандидата повинні рахуватися з волею загально мешканців громади. Тому в усіх громадах, де мають відбутися вибори солтисів і підсолтисів,

повинні відбутися прилюдні збори з участю громадських радних, на яких обговорено особби кандидатів. Кандидатами на солтисів і підсолтисів повинні бути особи найкращі в громаді, до яких загаль мешканців громади має довіря. Коли загаль мешканців на прилюдних зборах виявить свою тверду волю, тоді і радні при виборі і влада при затвердженні вибраних кандидатів мусять поважно рахуватися з настроями та волею загально. Громадські радні мусять ще рахуватися з тим, що коли не послухають волі громади, то це може піститися на них при слідуючих (недалеких) виборах громадських радних. Ми в засаді не є й не можемо бути проти виборчих компромісів при виборах солтисів і підсолтисів між радними української і польської народності. Одна вимога, щоб ці компроміси були справедливими, щоб відповідали числу населення обох народів. У тих випадках, коли громада у переважачій більшості українська, а Поляки мають більшість громадських радних, ми радше проти компромісів, на основі яких солтисом має стати Поляк. Краще нехай Поляк стане солтисом проти нашої волі. У громадах, де польське населення чисельне, але українське населення переважає, повинні стати солтисом Українці, а підсолтисом стати Поляки і навпаки. Ще раз повторюю, компроміс це добра річ, але тільки тоді, коли його заключається на справедливих умовах.

Кет про цензуру

„Роботник“ в ч. 7190 пише: Кет (псевдонім ред. „Слова“ виленьського Мацкевича) обурений до глибини: сконфіскували йому статтю з критикою правительства. Отже пише: Се тоталізм! „Наш тоталізм се конфіскація і більш нічого!“ Обурює його слушно, — що не вільно критикувати ОЗОН’у. Питає, що се значить? „Ще дивніша була конфіскація тих уступів моєї статті, в яких говорю про плк. Коца й ОЗОН. Якто? Отже не вільно атакувати ОЗОН-у, хоч він партія і то, так бодай сам постійно заявляє, „партія від правительства незалежна“. Пан цензор зволить

подати мені до відома, який уряд має п. Коц, і в яким артикулі конституції предвиджений, коли в його мнимої обороні виступає старостинський уряд. ББ було організацією політичною, тісно звязаною з правительством, а одначе нікому й на думку не приходило конфіскувати чийнебудь атак на ББ.“ — До того додає „Роботник“: Дуже слушно, очевидно. І добре, що п. Кет в деяких справах так болючо відчуває брак демократичних заборук. Тільки шкода, що в деяких справах...

Павперизація корінної Польщі

ІКЦ приніс в ч. 278 допис з Познаня п. з. „Відплив капіталу з Великопольщі й Поморя се одна з причин їх зубожіння.“ Се зміст цієї непечатаної праці директора тамошнього Союзу Комунальних Кас Ощадности, Тадея Адамчевського. Він каже м. і.: Кредитовий барометр Великопольщі (Познанщини) і Поморя в відношенні до цілої Польщі вносила в 1913 р. в 1934 р. короткотерміновий 23.94% 18.76% довготерміновий 33.60% 17.02%

Се значить, що за німецької окупації було в корінній Польщі далеко більше грошей і тим самим можності життя і розвитку, ніж є тепер, у своїй державі. За той час впали там вклади в Познанщині о 49.4%, на Поморю о 74.6%. Головна причина того — вивіз капіталів у звязку

з вивізом німецького й жидівського населення з тих країн. Дальше багато капіталів відплило до Варшави й Конгресівки взагалі. До того податкове обтяження в західних воевідствах більше ніж в центральних і виходить на особу 26.52 зл. супроти 22.69 в центрі. Таким чином наступає павперизація якраз тих воевідств, у котрих всі Поляки хотіли бачити Піємонт свого господарського відродження. (— І при такім стані витягають відти ще капітали для фінансування купецького наступу на східні окраїни. Все те може легко скінчитися так, що і східних окраїн фінансово не опанують і західні свої окраїни так ослаблять, що вони стануть трікво слабші ніж були під німецькою окупацією).

Хочуть кольоній

Орган людовців „Пяст“ в ч. 40 в рубриці „З косою що тижня“ пише м. ін. таке: „Стараємося за кольонії. У Варшаві деякі круги мріють про одержання хочби одного малого острівця. Бо тоді щойно бувби рай. Можнаб відразу для кількох муринів створити ціле міністерство кольоній, — тисячі урядників дісталиб посади. Ви-

даноб нові кольоніяльні значки. — А висилання контролёрів, ревізорів, інспекторів до кольоній — кілька тоді винеслиб діти за такі подорожі? Золотий інтерес. Мусимо конечно постаратися про якийсь дуже далекий острів, щоб одна подорож контролёрна на такий острів приносила вже малий маєток“...

Промова Розенберга

Жидівський орган „Ді Нає Вельт“ приніс у ч. 689 статтю, в якій пише, що Альфред Розенберг у своїй промові в Нирнбергу видумав — появу книжки в англійській мові „Тепер і назаве“ Се має бути розмова між жидівським письменником Самуїлом Ротом і сіоністичним політиком Ізраелем Цангвілем, хоч такого письменника нема, а Цангвіль помер вже 11 літ тому і в останніх літах свого життя не належав до сіоністичної організації. Ось вирипки з їх видуманих розмов: „Тимчасом ми Жиди осигнули свободу (в Росії) й перевели величаву пімсту. О, варт було витерпіти погроми. Правительство, що переслідувало нас, безнадійно веться в поросі минувшини. Де ми колись були понижені й переслідувані, там ми сьогодні горді й безоглядні гонителі.“ — „Чи не бачив я, каже Рот, як жидівський нарід поширив свій обсяг впливу на цілий край (Америку)?...“ „Фелькішер Беобахтер“ з 10. IX. приніс ту промову Розенберга. В ній є м. і. отсі місця: По пресказанню, що британська імперія розлетиться, відкривається

властивий плян сіонізму в Палестині. Оба Жиди мріють про те, що Жиди поширяться на полудневий схід, на Індію й Китай. Жидівська держава в Палестині буде для них відскокочею і вікни появиться провідник у підприємстві пімсти проти Європи. Він вишле людей, які в своїх одягах матимуть затроєні фіолі, а розсипання їх викличе невилічимі недуги в Європі. „Життя європейських народів немов виплине з них струями зіпсутої крові ротом, очима і шкірою. В Росії будуть ошаджені тільки немовлята й неграмотні... З Польщі й України буде зроблена вниуча пустина і всі жінки в тих краях будуть збешешені заки їх убеться, на спомин, що колись вироблялося з безборонним народом між ними...“ — Жидівський орган пише: Чи Розенберг поважно хотів переконати численних дипломатів і представників чужих народів про такий жидівський світогляд? Се неправдоподібно. Він хотів просто — вишалитися, вживаючи свідомо нікчемної клевети.

Лист французького генерала

А. де Керіллє, визначний французький правий публіцист і політик, дістав лист від одного зі своїх читачів, французького генерала, який ще недавно займав високе становище. З того листа наводять цін в часописі „Епока“ найбільш суттєві виїмки і відразу на них відповідає.

Підмічуючи з журбою чимраз більше зближення між Італією й Німеччиною, автор листа ставить трагічне питання: „Запитую себе, чи французькі національні сили не зробили тяжкої похибки, коли перейшли до денного порядку над нагодою, яку їм давала Англія, і не згодилися задумити Італію, що необачно імішлася в абісниську справу? Тепер ми ясно розуміємо, що Німеччина в тім часі не могла прийти Італії з допомогою: вона не була готова. Задумивши Італію, ми в корені зломити були сили, яка тепер виступає нашим суперником на Середземному Морі, тріпкожить нас у східній Європі та отверто веде гру Німеччини. Наєстрашніше в нинішнім положенні те, що без допомоги Італії Німеччина ще довгі літа булаб неспосібна вести війну. Як і в 1914 р., їй конечний був „блискучий товариш“. Вона знайшла його в Італії. Ми довго відносилися з сентиментом до нашої „латинської сестри“. Остається побажати, щоб нам не прийшлося того гірко пожалувати.“ — Особа автора не дозволяла не звернути увагу на лист. І Керіллє доказує, чому, на його думку, Ляваль, до якого очевидно відносяться докори в „сентиментальності“, був оправданий, не давши задумити Італію: „Ми не були сентиментальні. Ми боронили інтереси Франції, які розгадати в тім часі зовсім не було так легко. Передовсім, ще не доказано, що, колиб була вибухла війна в липні 1935 р., Німеччина не взялаб була участі в ній. Певно, що вона не була ще готова, але й Англія була менше готова, як тепер; те саме можна замітити і про Францію. Відношення сил у 1935 році було приблизно таке як тепер. Крім того війна програна Італією потяглаб була за собою упадок Муссоліні і розвал фашизму. Комунізм усадовивсяб був у присілку французьких Альп так як він депо пізніше усадовився в Піренеях. Се булоб рівнозначне з большевизацією всего Заходу і кінцем французької могутності. Вкінці, коли навіть допустити, що Ляваль не хотів війни з Італією, то треба признати, що ніякий інший французький політичний діяч на його місці не мігби був поступити інакше. Нарівні з рахунками дипломатії й політики існують тайні почування і думки народів: Франція не забула, що Італія стала по її стороні в 1915 р. і ні один Француз не допустивби думки про те, що Італія може бути задумана французькими руками. Війна з Італією психологічно неможлива!... — Існування подібних підсвідомих почувань, які руководять народами, дають підставу Керіллє-сону глядіти на будучину спокійно і не лякатися з приводу берлінської параді: „Правда, зустріч Гітлера з Муссолініем се поважна подія. Вона заставляє нас бути особливо чуйними на наших середземноморських шляхах і пильно слідити за діяльністю Італії в Іспанії“. Тимне менше „весь шум берлінських парад і брязкіт зброї не можуть відіернути нашої уваги від неусуваемого історичного антагонізму, що розділяє оба народи, італійський і німецький. Італія стала сильною в суті від тої хвилі, коли їй удалося усунути німецьку загрозу на всіх своїх границях, морських і сухопутних. Тепер той германізм намагається проявитися в новій, богато грізнішій формі, в „аншлюсі“. Скорше чи пізніше, коли не завтра то післязавтра, Італія переконається в грікій дійсності. Вона зрозуміє, що значить — згодитися на ролю „блискучого товариша“. Будемо готові на все, та постараємося не пропустити тої хвилі...“

Вражіння з краю

В установі, в котрій працюю, зложилось с. р. так, що я одержав відпустку на вересень.

Та нема злого, що не вийшлоб на добре. Продовж вересня була прегарна погода. І мав я нагоду обсервувати наш край в порі, коли звичайно вже наші інтелігенти вернулися з вакацій до своїх міських занять. Обсервував я життя по части на селі, по части в місті.

Понурого осіннього ранку виїжджаю зі Львова. Потяг значно спізнений, як звичайно в сім краю всьо спізняється. Не люблю чекати на потяг. Іду до кіоску і хочу купити „Діло“, бо до щоденника чоловік привик. Нема, каже власник. — Як то нема? Таж 8 год. рано, то вже повинно бути! — Ну, відповідає, часом вже є в тім часі, а часом нема. — Яке „скорє“ темпо в нашім краю, подумав я. То на провінції можна купити „Діло“ рано, а у Львові не можна. Дивно. Всидаю до залізничного воза. Переповнений. Нема ради: треба стояти на коридорі. Поїзд рушає. В той час показалося сонце ізза хмари, неначе хотіло потішити мене, спізненого відпустковця. На коридорі залізничного воза тісно. Через вікно бачу довгі ряди похилених верб, луки і на них нужденну галицьку худілку, — краєвид монотонний. Розглядаюся між товаришами подорожі. Направо якась старша вже жінка з малою дівчинкою і кількома клунками. Зачинаю розмову. Наперед питаю, куди їде. Називає стацію і додає, що їздила до Львова на весілля.

— А ви кого там віддавали чи женили, питаю.

— Там женився мій син, відповіла. Він взяв собі за жінку дівчину-служницю, римо-католичку з підльвівського села. На весіллі, каже, всі фаміліанти молоді їй говорили по польськи. Тому як тільки я приїхала до Львова, зараз до сина: „А чи ти, сину, не перекабачився?“ А він: „Ні, каже, мамо. Залишився я при своїм. Перед шлюбом ходив я до свого руського ксьондза до сповіді“. Син має від тої жінки обіцяну „посаду“ у якійсь львівській фабриці і платню 100 зл. місячно. А як дістане у фабриці помешкання, тоді буде діставати тільки 80 зл. Наречена, тепер вже жінка, мусіла зложити 300 зл. капіції за свого будучого мужа. Розбалакалася баба й оповідала дальше,

що має у Львові дві сестри: одна старша замужна, вже має дітей. Молодша, ще не віддана, кравчиня. Обі сестри з родиною і нове супружжя поміщаються в одній кімнаті за 20 зл.!. І ще мають субльокатора, якогось старшого віком залізничного робітника!.. Він мешкає за те, що достарчає своїм господарам опалу.

— А як вам подобалося у Львові? питаю.

— Та там булоб добре, тільки що за найменшу дрібницю треба платити то 10, то 20, то 30 гр. У Львові добре тим, що гроші „фасують на першого“, закінчила жінка.

— А як тепер жиється людям у вашім селі?

— Селяни сего року трошки віддихнули, бо збіжжя дещо подорожало. Та бракує паші для худоби, тому селяни випродують худобу вже з осені. От і я продала недавно дволітну ялівку. На однім ярмарку Жиди давали 110 зл., на другім вже тільки 105 зл. і я продала, бо боялася, щоб худоба не потаніла ще більше.¹⁾

— А чи від вас йдуть молоді люди до Львова?

— Ой ідуть. От я маю молодшого сина. Та сестра (що у Львові) намовляє його, щоб приходив до Львова. Там, каже, дуже багато наших дівчат по службах: і гарні, каже, і часто мають потрохи поля. Вони у Львові не мають за кого віддаватися.

Заки я розговорився з тою селянкою (з золочівського повіту), я бачив як вона розмовляла з якимсь мужчиною. Калічила по польськи. Отже питаю її:

— А що то за чоловік, що з вами

¹⁾ Жидівські купці мають просто монополію торгівлі худобою. Доходить до того, що в селі сусід сусідові продаючи корову продає її наперед Жидові а Жид відпроде другому селянинові, розуміється з відповідним зарібком. Такто коропа заки перейде з одних селянських рук в інші подорожжє не раз на кільканацять злотих. Дотепер не чути, щоб хтось з наших брався до торгівлі рогатою худобою, хоч ся торгівля поплатна.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І з того приводу в переписку не входить.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

Зпонад очеретів повіяв вітер і шеленув метрикою в моїх руках.

— Гей, держіть метрику — скликнув мужик — щоб її вітер не поніс! Бодай мене разом з тою метрикою вхопило тай в болотах потопило!

— Бог з вами, дядьку! Чого так сердитесь самі на себе?

— Як не сердитися? Через оцей папірець попав я в таку біду, що не знаю, чи з неї коли викарабкаюся. Тільки послухайте до кінця. — В Польщі відбувалося саме второе голосування. В тім часі хтось порозкидував якісь бумажки по поліських селах. Я їх не читав, бо я неграмотний. Та другі переказували, що се робота комуністів. І ось одної днини заходить до моєї хати якийсь панок тай говорить:

— Слухайте, Семьоне, я знаю, що ви настоящій католик, тому ви вже наші. Скажіть мені сумлінне, хто се такий розкидав бумажки по селу?

— Йй Богу не знаю! — відказую йому.

— Тож добре, я вам вірю, каже той панок. Але маю для вас маленьку роботу. Ось вам кілька бумажок і 5 зл. на дорогу. Ідіть у друге село й обережно розпитуйте, хто се по обістях розкидував комуністичні письма. При тім також пильно прислухуйтеся, що люди між собою говорять.

Злакомився я на дурничку й пішов до села Осомирова...

І якось відразу наткнувся я на знайомого чоловіка. Балакаємо про лихі часи, балакаємо про се й те. Тай я ніби мимоходом зариваю: — А не відомо вам, хто се такий порозкидав письма по вашому селу? А він мені на се:

— Чорт його зна! От, ранком встали тай бачимо повно бумажок по полях і на вербах.

Питаю другого й десятого — всі на чорта звалюють. Не довідався я нічого, зате багато наслухався нарікань. Люди були невдоволені й тяжко скинали.

— Дядьку, доповіджте решту. Не розумію. Кого й що скинали?

— Якій бо ви недогадливі... Кого скинають? Ні вас, ні мене, ні большевії, а... скинають тай вже! Але відкрию вам, за що скинають. Тут є казюнні ліси. Дерево вільно продавати тільки за квітками. Тимчасом побережники продають дерево богачам без квіток. Щоб викрутитися перед контролею, деякі побережники звертають підозріння на бідняків, які нічого не мають, буцім то бідняки закрадають дерево з ліса. Ну й починаються труси й тяганина невинних людей по всяких урядах. Ось чому скинають!

З такими відомостями вернувся я додому. Панок знов з'явився у мене. Я розказав, що знав. Ну, і згадайте, що з сего вийшло? — За пару днів заарештова-

розмовляв. Чи він може їздив з вами на весілля до Львова?

— Ні, відповідає, то мазур, кольоніст з нашого села. Він возив свого сина до середньої школи до Кракова.

— Чому аж до Кракова, питаю. Чи в Золочеві нема гімназії?

— А, бо він каже, що волисть, щоб його синок виховувався в правдиво польській школі, а не в мало-польській, між Русинами. Крім того він має десь під Краковом родину.

Наші купці на провінції.

Всидаю в містечку З. З него ще 14 км. дороги селянським возом, „польськими дорогами“, як кажуть селяни. Задержуюся в місті. Треба купити дещого. З двох причин: Поперше не годиться приїздити в рідні сторони, між рідних, з порожніми руками, подруге треба дати вторгувати нашим молодим купцям. Заходжу до української крамниці блаватних товарів. Власники два молоді Українці з недалекого села. Наперед купую товару за кілька злотих і тим зискую собі довіря. Користаю з нагоди, що нема більше нікого в крамниці крім мене і властителів тай питаю:

— Чи давно ви заложили інтерес?

— Ні. Може місяць тому.

— А маєте які фахові школи чи фахову практику?

— Практикуємо якраз тепер.

— Чи можете сказати, з яким капіталом ви зачинили свій інтерес?

— Овшім. З невеликим. Ми оба дали по 2.500 зл. Бо більше не було. І як бачите, товарів у нас небогато. Придалосяб нам ще хоч 5.000 зл. капіталу. То булаби вже сильніша крамниця. Декотрі багатші жидівські купці в сім місті мають певно по кількадесять тисяч вложених у свої крамниці.

— А до кого належить дім, що в нім міститься ваша крамниця?

— Се жидівська власність. Як звичайно по наших містечках. Якесь жидівська спілка вибудувала його. Заки ми винаймали сей льокаль, сусідні жидівські купці годилися платити спілці місячно по кілька злотих, щоб сей льокаль стояв пустий. Тільки тому так хотіли зробити, щоб не пустити не-Жида. Та видно не погодилися, бо вкінці нам винаймали.

— А кілька кажуть собі платити?

— Два рази тільки, що платять купці Жиди.

— А чи вони вже погодилися з існуванням української крамниці?

но побережників... Пішли допити й досліді. Та на нічому скінчилося. Всі викрутилися, бо надлісничий поклав за них кавцію і ручив, що дерево продається правильно за квітками. Теперже для мене виросло велике лихо! Побережники мстяться... Ось нині вертаюся з суду, з Пінська. Прискаржили мене, що ніби то я поздирав кору з казюнних дубів і ясенів.

— Нащо здається кому дубова і ясенева кора? — перериваю дивне оповідання Поліщука.

— Дубняк потрібний до виправи шкір, а ясенєвою корою прикривають вулики. На суді оскаржували мене побережники і присягнув проти мене лихий сусід, з яким я вже віддавна маю тяжбу... І я пропав! Присудили мені... 800 зл. карі! Бачите тепер, яка дорога отся навіжена метрика!

— Слухайте, дядьку! Ідіть до вищого суду і там розкажіть всьо так щиро, як мені ви розказали. Певно виграєте.

— Коби мені хто віру дав! Але трудно. По тамтій стороні і казюнні слуги і присяга. Що мені тепер біднюнькому робити!...

З покладу прониісся гудок. Поліщук звинно збіг по дощці перекинений з корабля на беріг. Глядів я за ним, як він обережно перескакував рови й купини, аж вкінці щез з очей між очеретами зі своєю метрикою і недолею...

Жаль мені було того нещасного „настоящего католика“... — К. П.

— Мусіли погодитися. Та сусіди з них погані. Прискаржують нас перед властями за найменшу дрібницю.

Підчас розмови приходять до крамниці жінки, хочуть купувати якісь матерії. Перебирають, переглядають. Кажуть собі викидати щораз нові кусники і ніяк не можуть вибрати підходячого. Те затемне, се заясне. Інше вже увійшло, але пружки трошки задалеко один від другого. Або знову ціна не подобається. Молодий купець вже зіпрів, а ще й на пів злотаго не продав. Вкінці вистогнує: Воливби я торгувати з 10 мужчинами як з одною жінкою. Вона перекине пів крамниці і вкінці нічого не купивши піде собі преспокійно даліше.

Ще одну несимпатичну ціху мають жінки. Вони дуже привикли торгуватися. Коли їм (так оповідає молодий купець) сказати, що ціна стала, то вони відходять з крамниці надувши губи зі словами: „Що мені то за купно, коли не можна поторгуватися!“

— Вони, кажу я, бояться, щоб не переплатили.

— Не бійтеся! Вони мають спосіб, як довідатися приблизної ціни товару. Не купують як тільки прийдуть до міста. Наперед ходять по крамницях і оглядаючи та буцім то купуючи товар зручно вивідувають приблизну ціну. Щойно тоді зачинають поважніше торгуватися. Зараз пізнати, що жінка вже обійшла кілька крамниць і вже орієнтується в ціні. Тоді вона не виходить так легко зі skleпу як ранше. Ми часом обсервуємо наших селянських господиць, як вони зранку бігають від крамниці до крамниці, тоді приходять до нашої і платять вже не торгуючись. Наш селянин не має довіря до сталих цін. Він кожного ярмарку старається устійнити приблизну ціну товару потрібного йому. Інша річ, що так його навчили несолідні купці, які нераз нашого селянина грубо ошукують, використовуючи його незнання.

На відхіднім просить мене наш молодий купець: Може в вашім селі трафивсяб молодий хлопчина до практики в крамниці. Питаємо, каже, за практикантом вже від початку існування нашого інтересу і тяжко знайти такого хлопця! Як є де часом який цікавіший хлопчина, то преться до гімназії, а до торгівлі не хоче йти.

Недавно писав один польський журналіст про Поляків²⁾: „Мрією, ідеалом, Поляка то постійна посада, бюрко, возний, що приносить чай, вказівки шефа, які дозволяють без думки, схематично відписувати папірець по паперці без напруження мозку“. Чи й у нас не закорінився сей польський вплив?

На селі. Сільські фабрики — цегольні.

Іду возом через села на схід. Впадає в очі багато цеголень. Поява тих „фабрик“ недавня. Правда, лучалися вони і колись на селі, але тепер обсіли його з усіх боків: то кооперативні, то приватні. Настала мода мурувати хати. Бачу, як мурують в кожнім селі по кілька. Їх число зростає з кожним роком. І колись будували хати з глини і тепер будують з тої самої глини, тільки колись з сирій глини а тепер з випаленої, з цегли. Се засадничо змінє річ. Сирівцю, глини, мають тут люди подостатком. Треба тільки трохи дерева і трохи праці. Збирається по кілька спільників і пускають таку цегольню в рух. І зарібок не злий на цеглі. Селяни інформували мене, що продукція тисячки цегли коштує коло 25, а продається і по 35 зл. тисячку. Одна середня цегольня може виробити за одно літо і 120 до 150 тисяч цегли. Робітник, що виробляє цеглу, може заробити денно 2.50 до 3 зл. Се значний зарібок, колиб тільки було легко дістати таку працю. На фільварку прирільних роботах платять лише по 50 до 60 сотиків денно. (Далі буде).

²⁾ „Слово“, виленьське, ч. 270 з с. р.

Проти нагінки на Українців

Дня 16 с. м. в салі „Сокола-Батька“ у Львові відбулася громадянська нарада в справі останніх протиукраїнських виступів на терені міста Львова. Прибули представники українських установ, преси, запрошені гості і члени Народної Організації Українців м. Львова, разом коло 200 осіб. До президії вибрано дра Костя Левицького, о. прал. Куницького, проф. Березовського й ин. Секретарювали пп. З. Пеленський і Бонковський. Др Біляк виголосив реферат. В нім переглянув важніші прояви систематичної польської нагінки на Українців. Зачалося від сходин польської організації „Заржеве“ 21 лютого с. р., на яких були представники 85-ох польських організацій. На тих сходинах виголосив реферат відомий україножер проф. Ромер. Дальше слідувала інтерпеляція польського посла з Галичини Жиборського. Зміст тої інтерпеляції був провокаційний. Дальшим проявом польської нагінки на Українців було розкинення летючок з літаків підчас відомих заворушень польських селян. В тих летючках наклеював польський „позорумівачий комітет“ до виступів проти „українських вивотофцуф“. По правді вістря тої відозви було звернене проти всіх, що звуть себе Українцями. Четвертий прояв польської нагінки се збори „Оброньцуф Львова“. Вони посуваються вже даліше і накладають збірну відповідальність на все українське громадянство за злочини нашої суспільности взагалі незнані. Пятый різкий протиукраїнський виступ се ухвали зїзду „пеовякуф“. Вони грозять Українцям погромом. Недавно лучилося

у селі Ставчанах, городецького повіту, що збожеволів сільський парубок на тлі невилічимої недуги. В приступі божевілля підпалив власну хату, застрілив свого найлучшого приятеля, зранив свого брата і припадково стрінувши на дорозі б. польського капітана і війта стрілив до него і вбив його. Той випадок не має ніякого звязку з політикою. Але Поляки зробили політичний похорон жертві божевільного сільського парубка. А наслідок був — погром Українців у Львові. Народна Організація м. Львова за протестувала проти таких виступів у львівським городським старостві, а Українська Парл. Репрезентація у воевідстві. Комунікат про ті інтерпеляції — сконфісковано. В хвилі нагінки мусимо задержати рівновагу духа. Ми протестуємо проти такого поступовання Поляків. (Оплески). Потому др Біляк відчитав протестаційні резолюції, які зібрані прийняли через аклямацію без дискусії. — Наряду закінчив о. прал. Куницький. Він ствердив, що є Поляки, які воюють проти Українців брехнею. От нпр. згоріла якась недокінчена деревляна римо-католич. капличка, хто знає, яка рука її підпалила. А тут ще перед слідством робиться крик, що то Українці підпалили костел! Або в Журавенщині увязнили недавно 21 Українців на основі провокації. Їх вже випустили. Але польська преса не написала про се ні слова. Зате підчас увязнення трубіла, що викрили саботажистів! Таких випадків більше. Нам треба консолідації. — На закінчення присутні відспівали національний гимн.

Резолюції зібрання Українців м. Львова

Зібрання Українців м. Львова, відбуте дня 16 жовтня 1937 р. стверджує, що: 1) Від довшого часу почалася, триває і постійно посилюється систематична нагінка різних польських суспільних організацій та шовіністичних польських пресових органів на цілість українського політичного, культурного та господарського життя. 2) Зібрання стверджує, що ця нагінка є черговим засобом негважущого екстермінаційного походу польських шовіністичних чинників на наше життя з метою заперечити право існування та розвитку автотонного українського населення на його рідній землі. — 3) Зібрання стверджує, що згадані польські шовіністичні чинники використовують особливж кожду найменшу нагоду, щоб шляхом неперемінливих пресових кампаній мобілізувати проти Українців польську шовіністичну вулицю, що останньо висловилося у Львові в дні 10 жовтня ц. р. навіть у спробах вуличних протиукраїнських ексцесів. — 4) Зібрання стверджує, що ця протиукраїнська нагінка не зустрічає вистарчаючих перешкод з боку чинників, покликаних дбати за прилюдний спокій та безпеку громадян. — 5) Зібрання рішуче протестує проти тієї нагінки згаданих польських організацій та преси і стверджує, що ця нагінка ні в чому не ослабить твердої волі Українців до всесторонньої розбудови повноти українського національного життя. — 6) Зокрема зібрання протестує проти пропагування засади збірної відповідальности з відношенні до українського населення та його кермуючих легальних чинників за акти й події, яких ці

чинники не інспірували, не започатковували та не переводили і за які не можуть брати й не беруть на себе ніякої відповідальности. — 7) Зібрання стверджує, що тільки усунення всіх роздорів та непорозумінь внутрі українського громадянства та консолідація всього громадянства, переведена на найширших національних основах, може дати єдиний успішний відпір цій нагінці та всяким протиукраїнським екстермінаційним зазіханням. — 8) Тому зібрання закликає весь український загаль, а зокрема Українців м. Львова до якнайбільшої активізації всіх своїх організаційних зусиль. Особливж зібрання взиває українське громадянство зберігти в так трудному часі повну рівновагу духа та дати відпір цій провокаційній нагінці своєю невиспущою великою конструктивною працею на всіх ділянках українського національного життя.

Примітка Ред. „Н. З.“: Наведені резолюції уложені спокійно. Зміст їх слушний. Тільки вони вимагають деяких коментарів. І так нпр. правдою є, що протиукраїнська нагінка в нічому не ослабить волі Українців до всесторонньої розбудови свого життя, а може й скріпить нас, — але таксамо правдою є, що ту волю може ослабити і то дуже ослабити політично невироблений і невідповідний провід. Інші коментарі дамо, коли евентуально зййдуться компетентні представники наших зорганізованих політичних груп, щоб виговоритися й до чогось домовитися, як се в такім тяжкім часі безперечно повинно бути.

Зле і добре прочуття

Одна з найбільших таємниць, не досліджених дотепер психологами, се прочуття або внутрішнє переконання, що нам щось удасться або не вдасться. Доказів на те не маємо звичайно ніяких, одначе десь зпід порога свідомости виринає певність, яка потому справджується, мимо того, що розсудок напрасно виступав проти неї. Прочуття знаємо звичайно з лихої сторони. Говорачи про прочуття маємо на думці лихі прочуття. Діється се тому, що наша пам'ять задержує в свідомости довше прикрі річі, ніж приємні річі. Одначе всетаки добрі прочуття існують і з'являються нагло з такою самою певністю, як лихі прочуття.

Запитаймося нашого власного досвіду. Отже досвід, здобутий наа лучше знаних нам прикрх прочуттях, каже нам, що найпевніше і найбільше незаводне було завсіді перше прочуття, дру-

ге мало вже домішку неозначеної надії і, як пізніше показалося, обманчивої надії.

Не інакше річ маєтьс, коли маємо до діла з добрим прочуттям. Се та перша щаслива думка, яка ні звідти ні звідси стає перед свідомістю і каже: „Купи собі льос клясової льотерії, бо фортуна сприяє тобі!“

Кількож то людей жалує нині, що не послухали тої першої щасливої думки, злегковажили собі добре прочуття, відзлегли з нічим ту зичливу, безінтересовну ворожку, яка благовістила їм щастя і поведження з таким відданням. Сей намацальний досвід нехай не лишиться без наслідків. Коли перша думка, яка приходить до голови, приказує купити льотерійний льос, то не вільно проволікати ні хвилі. Бо се добре прочуття, яке нам напевно принесе щастя.

Візита шляхти у Львові

Урядова ПАТ (Польська Агенція Телеграфічна) оповістила про ту візиту м. ін. ось що:

Вже від вчасних ранніх годин на Черновецький двірець у Львові прибували поїздами численні групи учасників першого зїзду загонної шляхти з терену трьох воєніств: львівського, станиславського і тернопільського. Віздову браму на Черновецький двірець від Городецької вулиці прикрашено зеленню і державними прапорами. Серед дворян жовнірів з компанії одного з львівських полків, яка рекрутується з потомків загонної шляхти, стояла група представників властей. Коли надійшло чоло походу, на трибуну вийшов президент міста др Островський і вітав прибуваючих у мурі Львова.

В костелі св. Єлисавети відбулося богослуження для тої шляхти (відси вже не подаємо інформації за ПАТ-ом, тільки дещо з власних спостережень). Похід шляхти оглядав я коло пам'ятника Міцкевича.

В поході несено таблиці з надписами, відки походить яка група, і з транспарантами, на яких були різні гасла, кличі. На самім переді несено таблицю з надписом Волинь, та біля неї було дуже мало людей. Далі виднів надпис „Турка”. За ним йшла велика група. Приглядаюся типам учасників походу. Очевидно наші дівчатка в хустинках, наші хлопчики, наша молодь. Є трохи і старших жінок, але мало. Пізнавши їх як своїх хочби на Алясці, не то у Львові. В моїх далеких подорожах я вже так виробив собі змісл пізнавання типу наших людей, що навіть в далеких заморських містах приступав я на вулиці до незнайомого чоловіка, заговорював до нього по українськи — і показувалося, що се наш чоловік. І тут відчуваю через шкіру, відчуваю всім еством своїм, що се йде похід частинки нашого племені. З деякими виїмками. Та повбирано їх в червоно-білі кокардки, над ними виключно польські надписи і польські гасла. Всі йдуть чвірками. Богато з них одягнених так бідно, аж жаль бере. На дворі прикра негода, дощ січе, їдкий, студений. А вони йдуть. Деякі хлопці лише в блюзочках з тоненького „цайгу”, без ковнірчиків і без краваток. По боках впорядки, очевидно переважно Поляки, з відзнаками. По боках тут і там поліцаї, але зрідка. На переді військова банда грає. А наші люди йдуть довкруги пам'ятника — того поета, що проповідував таку горячу, таку безмежну любов до свого гнобленого краю і народу.

Цікаво, чи і коли та бідна але інтелігентна молодь нашої шляхти вдумается в справді великі і справді поетичні твори Міцкевича, під пам'ятником якого переводили її дня 17 жовтня 1937 р. І цікаво, які консеквенції витягне вона зі своїх думок.

Приглядаюся уважніше, особливо жіноцтву, бо по ній найлучше пізнати тип племені. Так, се без сумніву наш, український тип. Не видно в ній тільки

рис, майже все прикметної Українцям в походах: особливого рода радости. Українці люблять йти разом і то співаючи. А тут ні співу не чути, ні радости на обличчях не видно. Може тому, що така прикра шаруга? Ба ні! Скорше тому, що забули їм наперед піддати якусь пісню. Тоді сей похід напевно інакше виглядавби, хочби в обличчя била двічі більша шаруга: бо Українці люблять в поході співати... І пригадався мені великий похід нашої молоді у Львові з дня 7 травня 1933, який я й описав в окремій брошурі. *)

*) А. Ч.: Українська Молодь Христові. Пам'ятка з великого торжества й походу у Львові 7. V. 1933. Львів 1933. Бібліотека УКО.

Час то гроші

Про курс для купців.

Твориться в останніх часах маса нових господарських станиць. Люди повні підприємчivosti й життєвої енергії здобувши трошки гроша кидаються на буйні філі інтересів... Одначе охота, енергія і гроші се не все. До ведення підприємства треба сьогодні ще й знання... І буває таке, що навіть активні одиниці, які своїй праці, своєму підприємству віддають всі свої сили, по якимсь часі опускають руки й на місці їх підприємства повстає прірва в нашому господарському житті...

З другої сторони зустрічаємо ряд інших одиниць, які приїждять з усіх усядів на наші землі, відкривають тут свої господарські станиці й навіть розвиваються... Ріжниця між нами а ними в тому, що ми не опанували як слід ще азбуки господарювання, а ті вже на ній, як кажеться, зуби зіли...

Се відчувається головно в розвитку нашого купецького життя. До Секретаріату Союзу Українських Купців являються раз по раз кандидати на купців. Їм уділяється інформацій... Але з другої сторони бачиться, що тим людям не стає часами знання навіть підставових засад торгівлі... Не дивота, що такі ефемеричні купецькі станиці живуть життям ефемерид і зникають.

Є у нас організація, що її завданням відродити колись славу, а тепер припану, традицію українського купецтва. Це Союз Українських Купців у Львові. Мала горстка людей бе у дзвін склика-

Який же то був веселий похід, веселий! Навіть без співу. Правда, тоді була прекрасна погода. Та я переконаний, що навіть якби тоді був сік такий сам дощ як тепер, то в поході булоб ще більше доброго гумору.

А в сім поході, дня 17 X. 1937, не видно було буквально ніякої радости з того, що люди йдуть разом, що зібралися задля якоїсь публичної ціли, яку прецінь повинні мати.

І ні одного священика не видно було в цім великім поході. Маю на думці очевидно римо-кат. священика, бо наші, з природи річи, в такім поході бути не могли.

Такого дивного походу я ще ніколи не бачив.

Дальші вражіння в слідуючих числах „Нової Зорі”.

ючи на свої наради усіх, що їх зброєю сьогодні вага й лікоть. Та мало цього. Та організація закликає ставати у свої ряди ще й тих, що в погоні за хлібом рішаються віддатися купецькому званню.

Головно для тих новиків купецького звання, як і для тих, які вже є купцями і б'ються раз по раз з усякими сумнівами та ваганнями, які засипують Союз Укр. Купців запитами навіть у дрібних справах, — улаштовує С. У. К. у Львові II-ий Бранжевий Курс. Цей курс відбується вже при Українській Купецькій Гімназії у Львові. Дасть він нашим купцям і кандидатам в короткому часі екстракт знання потрібного для купців так з ділянки теорії як і з ділянки практики.

Курс обійме знання десяти головних бранж (споживна, текстильна, галатерійна, залізна, скіряна, фарбярсько-милана, косметична, спортова, опалова) як рівнож присвятить чимало уваги торговельному посередництву і станковій торгівлі („страганярству”).

Курс почнеться 8 листопада. Час уже близький. Кому дорогий час і гроші і хто хоче дійсно скористати з досвіду науки і практики, нехай зголошується на адресу: Союз Українських Купців, Львів, ул. Гродзичьких I/I, особисто, або пришле значок на відповідь, тоді одержить вичерпуючий проспект II-го Бранжевого Курсу. Засада купця — клич: „Times is money” (час це гроші), тому не отягайтеся, щоб опісля не втратити грошей.

З. К.

Поможіть безробітним

Дня 15 с. м. в салі т-ва „Сила” в Народнім Домі у Львові відбулася громадська нарада в справі зимової допомоги українським безробітним. Прибули представники українських установ і преси. Нарату відкрив п. Музика, голова робітничого т-ва „Сила”, і виголосив коротку промову про потребу зимової допомоги українським безробітним. Зчерги п. Сабара зложив короткий звіт з діяльності ділового комітету допомоги українським безробітним від 7. X. 1936 до 24. VII 1937 р. Комітет уділяв допомоги безробітним в слідуючих формах: 1) дарові обіди, 2) споживні товари, 3) одяг, 4) опал, 5) гроші, 6) ліки. На обіди ходило від 1. II до 31. III с. р. 320 осіб. Видано 7.475 обідів. З допомоги в натураліях користало 190 родин, видано 2.090 запомог. Опалу роздано: 13 тон вугля і 8 тон дерева. Запомогу в грошах дістало 400 осіб, в тім 300 опікунів родин на суму 2.600 зл. Запомогу в одязі дістали різні безробітні мушени і жінки. Видавано: білля, плащі, одяги, черевики, шапки і скарпетки. Видавано також запомогу в ліках. Загальний оборот ділового комітету виносил 17 тисяч 676.96 зл. Провірки і замкнення ділових книг доконав ревизор РСУК п. Квасниця і знайшов усе в порядку.

Лишилося 24.50 зл. готівки в Пром-Банку до диспозиції наступного ділового комітету. Зчерги п. Зданевич подав короткий начерк плану діяльності на слідуючий сезон. Діловий комітет поведе відповідну акцію на терені т-ва „Сила” і на терені філій „Сили” в краю, видасть окремі відозви до українських товариств у краю і закордоном. Комітет отворить харчівню, що буде видавати дарові обіди для безробітних. Крім того буде влаштовувати чайні вечорі з коротенькими викладами. Щодо запомог у грошах, натураліях, одягах, ліках, то буде так, як було в минулому році. Діловий Комітет приготує окрему відозву до всеї української суспільности. — В дискусії забирало голос багато бесідників, які радили зробити збірку одежі по хатах, урядити великий концерт на безробітних, звернути увагу на село, давати часті звіти з допомогової акції в пресі, утворити секцію імпрез і секцію пропаганди, не давати безробітним грошей на руку і т. п. Всі ті предложення зібрані ухвалили. — Вкінці доповнено почесний комітет представником т-ва „Сільський Господар” і ухвалено, що почесний комітет має право кооптувати собі дальших членів. Нарада закінчилась о год. 8.20 вечером.

Лікарський фейлетоник.

Цибуля ліком на рака

Проф. др Ляховський, який вславився дослідями над раком (пістряком), твердить, що цибуля може служити до певної міри як середник проти сеї страшно недуги, і то не тільки як примітивний середник, але також як лік, що дає в короткому часі як найкращі успіхи. Проф. др Ляховський твердить далі, що цибуля має велике значіння як пожиточна ярина, коли її споживати сирію. Тоді вона влекає раціональне й добре травлення та ділає успокоюючо на нерви. Статистика, що її літами збирав др Ляховський в різних краях, виказала, що в тих краях, де вживають цибулі щоденно та в сирію стані, рак невідомий. Др Ляховський стверджує, що підчас подорожей не стрічав майже рака в Югославії й Болгарії. Як відомо, багато Болгарів споживає щоденно на снідання 2 великі цибулі з хлібом. Се заступає їм нашу каву.

3 Канади

Організація українських робітників монархістів.

З Канади звідомляють: В днях 4 і 5 вересня відбувся в Торонті (Східна Канада) Зїзд українських робітників, на якому створено „Організацію Українських Робітників Клясократів“. Делегати на цей Зїзд прибули з отсих 11 околиць Канади: окрім Торонта, з Киченеру, Киркландлейку, Судбурів, Віндзору, Отави, Ошави, Престону, Кінгстону, Броквилу, Оспелеру. Всіх делегатів було 71. Нова організація стоїть на засадах ідеології Гетьманського Руху. Провідником організації однодушно настановлено Володимира Дужого. Провідник як Голова Робітничої Ради дїбрав собі отсих головних урядників: головн. писар — М. Лапка, головн. організатор — Й. Обельницький, гол. референт економічний — Ст. Сувала. На внесок п. М. Кміті з натхненням і вигуками „Слава“ постановлено вислати заяву вірності Гетьманові всієї України Павлові Скоропадському, яко Верховному Господареві майбутньої Трудової Монархії, що її збудування поставила собі за мету новозаснована на Зїзді організація. По Зїзді відбувся концерт в салі Народного Дому. Зїзд вислав з Торонта телеграму такого змісту: Гетьманові Всієї України Павлові Скоропадському: Організація Українських Робітників Клясократів Канади пересилає Вашій Світлості заяву вірності. Підписані: В. Дужий і М. Лапка. — У відповідь на цю телеграму наспіла від Я. В. П. Гетьмана Павла телеграма на ймення В. Дужого й М. Лапки такого змісту: Українським Робітникам Клясократам сердечна подяка за заяву вірності. Бажаю Організації щастя й успіху. Підпис: Павло Скоропадський.

Нова партія

У Варшаві відбувся спільний конгрес польських партій: Стронництва Християнської Демократії і Народової Партії Робітничої. На конгресі утворено нову політичну партію під назвою Стронництво Праці. Предсідником став ген. Йосиф Галлер. Богослуження на інтенцію нової партії відправив у катедрі св. Йоана Єпископ Шляговський. Учасників і гостей було коло 600 осіб, головн. з західних земель Польщі. Наради зачав предсідник НПР. Він підкреслив, що ціль нової партії се чесна консолідація під кличем правдивої демократії. Підчас тої промови на сальо увійшов б. президент Польщі проф. Войцеховський. Його привітали звуками польського національного гімну і живими оваціями. Він виголосив промову. В ній сказав, що хоч вищодався з активної політики, то проте прийшов на конгрес, бо ініціатори конгресу зачинають консолідацію польського народу. На почесних предсідників конгресу покликано проф. Войцеховського та І. Падеревського. Його лист відчитано підчас нарад. Відчитано привітні листи від Корфанто, Ратая і нестора польських письменників Ал. Свентоховського. Після відчитання заяви про злучення обох партій і акту оснування нової партії на сальо увійшов ген. Йосиф Галлер в блакитній однострої з ордером на грудях. До управи партії увійшли м. ін.: В. Корфанти, ген. Кукель, полк. Модельський, б. мін. Чехович. Ідеологія нової партії спирається на підставах західної християнської культури. Програма домагається демократичного устрою держави, пятиприкметникового права голосування, з тим одначе, що на мішаних теренах інтереси Поляків малиб бути забезпечені (то значить, що тут не малоб бути рівного права). Щодо національних меншин, то нова партія бажає, щоб словянські меншости стали повноправними горожанами Польщі, але відкидає пасивну поставу супроти інтересів польскости на окраїнах.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Святіший Отець перебуває дальше в Кастель Гандольфі використовуючи прекрасну погоду, яка є там тепер. До Риму вернеться правдоподібно 30 жовтня. „Газетта дель попольо“ звідомляє, що в листопаді має відбутися тайний папський консистор, на якому м. ін. мають уявити назвиська нових кардиналів. До кардинальської колегії мають вибрати чотирьох кардиналів, з чого двох італійської національності і двох закордонних.

Родинне місто Св. Отця Дезіо (під Міляном) обходило в сих днях 80-ті роковини уродин Пія XI. Папа надіслав спеціального листа (бреве), в якому повно похвал для родинного міста. По Службі Божій відкрито виставу пам'яток, де є м. ін. листи Св. Отця. Дім, в якому уродився Ахіль Ратті, теперішній Папа, замінено на сиротинець, а кімнату на каплицю.

25-ліття владичтва Преосв. Никити Будки. У празник Покрова Пресв. Богородиці 14-ого с. м. в архикатедральному храмі св. Юра у Львові Преосв. Никита Будка відправив архиерейську Службу Божу в асисті численного духовенства. Храм наповнили щерть прочани з сіл і міщанство. Після євангелія промовляв о. др Гриньох. Він пригадав великі роковини 900-ліття віддання українського народу під Покров Пресв. Богородиці кн. Ярославом Мудрим та підкреслив, що почитання Богородиці — се школа віри, єдності й пошани в українському народі. До св. Причастя приступило кількост людей. При кінці Служби Божої виголосив промову Преосв. Никита. В ній вказав на потребу спільної молитви та візав віддати себе під опіку Пречистої. Дальше виголосив промову о. пралат Л. Куницький, який згадав про працю Преосв. Никити за 25 літ його владичтва. По проповіді відспівано многолітствіє на честь Владики-Ювілята. Празник закінчено відспіванням гімну „Боже Великий“. Його відспівали всі присутні.

Жіночий монастир СС. Студиток в Якторові збудував собі каплицю. Приступив він до будови з дуже скромними засобами, але завдяки допомозі українського громадянства довів се діло швидко до кінця. В неділю 17-ого с. м. відбулося за благословенням митр. Кир Андрея торжественне посвячення сеї каплиці й іконостасу. В посвяченні взяла участь велика маса народу.

Відносини між Ватиканом і Берліном. В багатьох часописах появилася в останніх часах вістка, що папський лист німецького єпископату, який відчитано минулого тижня у всіх німецьких церквах, не був повний, бо нарочно пропущено в ньому ті місця, що відносилися до конкордату. Мали це зробити в тій цілі, щоб не утруднювати мнимо триваючих тепер переговорів. Римський кореспондент „Райхспост'у“ рішучо заперече сю вістку і стверджує, що тепер нема мови про будь які переговори між Ватиканом і Берліном. Взаємини Апостольської Столиці з Німеччиною, подібно як і відносини між Церквою і правительством внутрі держави, укладаються в останніх часах цілковито некорисно.

Минулої неділі учасники всіх переді пополудневних богослужень у всіх церквах регенсбургської дієцезії зложили одноголосно публичну маніфестаційну заяву віри „Я католик і таким остануся“. На доказ своєї непоколимості віри товпи вірних відмовили спільно „Вірую“. Маніфестація тісно вяжеться з недалекою конскрипцією, що її зарядило німецьке правительство. Рубрики відносно віроісповідання зредаговано в той спосіб, що нема там місця на окреслення католик, є натомість загальна рубрика „Готтесглойбіг“, яка може легко збаламутити незорієнтованих.

Червоні війська знищили до тла славний мадридський костел, в якому спочивали тілні останки великого еспанського драматурга Кальдерона.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ВІЦЕГУБЕРНАТОРОМ ЗАКАРПАТТЯ став др Ярослав Мезник, колишній віцепрезидент Закарпаття.

ПРЕДСТАВНИКИ УНДА, пос. Мудрий і Целевич та сен. Луцький, були на послуханні у прем. Складковського. Підчас авдієнції обговорювано біжучі політичні справи, що дотичать українського населення. Які саме, ундівська преса не подає. Такі комунікати без подання конкретного змісту авдієнції оповіщує ундівське представництво вже від довшого часу, мабуть для заспокоєння власного сумління.

МОСКВОФІЛЬСЬКИЙ ЧАСОПИС на Закарпатті „Нашъ Путь“, 270 ч., переповнений острими виступами проти тамошних Українців. На першій стороні грубими буквами клич: „Протестуйте противь политиканства галицкихъ эмигрантовъ и украинскихъ учебниковъ“, на 2 стор. замітка „Украинофилы неразборчивы въ средствахъ“, на 3 стор. стаття „Украинскій туманъ розсѣивается“, „Червякъ в тѣлѣ русскаго народа“, „Верховина пробудилась“, „Измѣна въковимъ традиціямъ“, на 4 стор. „Украинскій вопросъ“. Все те на 4 сторінках і все переповнене ненавистю до місцевих людей, що звуть себе Українцями. Чи не за багато тої ненависти між своїми? Чи не можна порозумітися бодай в такім грізнім часі? Порозуміння далоб там нашому народові очевидну перевагу над иншими.

ПРО МОСКВОФІЛІВ появилася передовиця в 228 ч. „Діла“ п. з. „Нема москвофільського народу“. Автор статті „ік“ стає на становищі, щоб москвофіль не цькувати і не провокувати, але й не вважати їх якоюсь окремою нацією та не писати: „До такої-то державної чи самоуправної установи ввійшло стільки-то Українців та стільки-то москвофіль“, тільки писати: „Увійшло стільки-то Українців, з того стільки-то москвофіль“. Москвофільство чи радше русофільство се наша внутрішня справа, бо воно вийшло з нашого народу. — Цікаво, що на ту статтю відповість „Русскій Голос“.

ПРЕДСІДАТЕЛЬ НАЙВИСШОГО СУДУ радянської України, Юрій Войтховський, розстріляний разом з секретарем комуністичної партії України Поповим і директором виділу мистецтва та культури Мусулбасом. Закінчено їм участь в заговорі б. прем'єра України Любченка. Суду над ними не було, тільки слідство. Такі вісти наспіли з Москви. Любченко був кар'єрист найпоганішого сорта, отже дуже трудно виробити собі тут поняття про те, якого рода заговор і в якій цілі міг він робити.

У ВАРШАВІ повстала знов нова політична партія „Звйонзек Одродзєня Народового“. Її оснувала група б. членів „Звйонзку Млодзежи Польскей“. Головою вибрано Ал. Богуславського.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Стоядінович відвідав Лондон, де був на послуханні в англійського короля Юрія VI. Підчас послухання був присутній англ. прем. Чемберлен.

НА ЗІЗДІ МАДЯРСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ в м. Керменд всі опозиційні провідники від легітимістичної правиці до міщанської лівиці повторяли слова: „Одиноке успішне лікарство проти всіх переворотних небезпек се воскресення апостольського королівства по думці ідеї св. Стефана під владою правної династії“. Коли се зрозуміє й Велика Україна?

У ФІНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ посол Кай Сунтрем вніс інтерпеляцію, в якій каже, що гітлерівці прибувають до Фінляндії як мисливці, збирачі рогатин і метеликів, обходять цілу країну й оснують таємні фашистські організації (Оклик: „Чи лиш большевикам вільно так робити?“).

БАРСЕЛЬОНУ знов бомбардувало 19 літаків еспанських повстанців. Є багато вбитих і ранених.

НОВИНКИ

Всечесний о. М. Блозовський в „Українських Вістях“, що вийшли під неділю з датою 18 с. м., оповістив нову прекрасну статтю п. з. „Гамаксойник і гамаксойченята“. Ми гадали, що він в тій статті під неділю вяснить членам ФНЄ, хто оснував Церкву, бо в попередній його також прекрасній статті була на тій точці деяка незгода з льогікою, ну і з наукою... Але о. Блозовський не вважав вказаним спростувати попередню таке в своїм роді прекрасну науку, та зате дав нам надзвичайно цікаві і поучаючі відомости про час, в котрім провідник ФНЄ розійшовся з Донцовом, духовим батьком українського націоналізму, ну й о. М. Блозовського на тій області. Зі статті о. Блозовського показується, що провідник ФНЄ вирікся Донцова — як тільки виступив з преси нефронтної і зачав видавати фронтну. Консеквенції з тої дуже цікавої вістки витягнемо, але не зараз, бо тепер наша увага занята переходом тисячів нашої старої шляхти з нашої Церкви до чужої, — тим переходом, що його в великій мірі спричинили такі в своїм роді прекрасні люди як власне Всечесний о. М. Блозовський. Згодом спробуємо сю правду відповідно вирізбити та освітити в окремій гамаксойці.

Характеристику „Анфан террібль“ правих кругів перериваємо задля навалу більше актуального матеріалу.

Всесвітній Союз Українок (ВСУ) створило українське зорганізоване жіноцтво Галичини, Волині, політичної еміграції з Великої України та Злуч. Держав Північної Америки. До Союзу входить також українське жіноцтво з Буковини і Канади. Президія того Союзу була на авдієнції у Впреосв. Митрополита.

Установчі Збори Т-ва Прихильників Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка відбулися у Львові 16 с. м. Головою Т-ва вибрано дир. П. Кривуцького. Після того установлено членську вкладку: для центральних установ 100 зл. річно, для повітових та окружних товариств 50 зл. річно, для фізичних осіб 6 зл., для селян, робітників і студентів 3 зл. річно.

Староство в Жидачеві не дало дозволу на уладження в Журавні окружного свята в честь Матері Божої в 900-літні роковини віддання князем Ярославом Мудрим українського народу під її покров. Ся заборона виключно релігійного свята викликала велике огірчення серед української суспільности.

Помер др Михайло Західний, б. старшина УГА й адвокат в Бережанах. Покійний прожив 53 роки. Сприяв большевикам, поки вони не розстріляли його одного сина.

„Дім Людовий“ посвятили Поляки в Устю Зеленім в Бучаччині.

Долинське староство виселило на 10 літ з прикордонної смуги Пелеша Ярослава, організатора філії „Просвіти“, та студ. Стефанишина Миколу.

„Век Нови“ повідомляє, що в борщівському повіті підпалював хтось доми й будинки польських кольоністів. У висліді слідства уязнено Патрікія Січкова, члена „Просвіти“ і голову „Сокола“, Пшеничного Степана, Мельника Василя, Дубика Василя і Дулебку Петра.

Гумор. — Добрий тон. — Чи се правда, що Ви сказали про мене „провінційальна гуска“? — Ах, найзвичайніша качка.

Перший сніг впав у Карпатах мин. тижня в ранніх годинах. Тонка верства снігу стояла незабаром на сонці. Гуцули дуже занепокоєні сим звістуном близької зими, бо сего року навістила була гори велика посуха і тим самим Гуцульщині загрожує недостача паші. Коли настане скоро зима, Гуцули муситимуть гудувати худобу пашею, якої там не багато.

В Станиславові уязнили урядовця філії „Просвіти“ Д. Сворака. Причина невідома.

В Соснові пов. Підгайці стрілив хтось через вікно до хати Петра Семенюка й ранив його. Семенюк був знаний з лівих переконань і був у спорі з українськими націоналістами на терені виділу читальні „Просвіти“. („Газета Польска“ ч. 287).

Ярослав Старух, син відомого перед війною посла з Бережанщини, співробітник тижневика „Нове Село“, пропав безслідно 9 с. м. з Моршина, де він перебував на лікуванні.

Волинський Український Театр zaangażував Лесю Кривіцьку, Г. Істоміну, О. Неделку й Л. Боровика.

В м. Києво в іновроцлавським повіті появилися у великій масі хрущі. Народня метеорологія твердить, що поява хрущів в сім часі заповідає лагідну зиму.

Протижидівські летючки п. з. „Пробудися, Варшаво“ розкинено по цілій Варшаві.

На припорушення комісара уряду в Варшаві сконфісковано книжку Володимира Вісковського п. з. „Перепрошую, що живу“.

В Тарнові викрили велику аферу, що полягала на обманній маніпуляції залізничними білетами. Афера тривала кілька літ. Скарб держави втратив мільйони зл. Уязнено 6-ох обманців.

Кс. Качинський, начальник КАП (Катол. Агенції Пресової), заскаржив редакцію „Дзенніка Популярного“ у Варшаві за замітку п. з. „Бар-ман чи редактор КАП?“ В ній написано, що кс. К. був передтим співвласником ресторану „Оаза“, чи фінансував його. Обвинувачені заявили, що переведуть доказ правди. В тій цілі розправу відложено.

На стації в Живці підчас облави зловили залізничного кондуктора Конрада Сінецкого, який намагався перепачкувати для живецьких торгівців 10.000 штук камінів до запальничок німецького походження.

Чеське видавництво „Чин“ у Празі приступить у найблищому часі до видавання всіх творів Т. Г. Масарика з ділянки філософії, соціології, історії, політики і т. п. Се збірни видання матиме понад 30 томів. Рівночасно має вийти популярне видання його творів для масового поширення.

В Москві уязнили вдову по совітським комісарі освіти, Луначарську. Їй закидають звязки з Троцьким.

Число роздодових справ, які в останнім тижні ввійшли на судові воканди в Англії, дійшло до 1962. Такої великої кількості роздодових справ в однім тижні ще в Англії не було.

В Німеччині розпочалася офіційно т. зв. „зимова допомога“. Загальна вартість у грошах „зимової допомоги“ за минулий рік виносить понад 422 міль. м.

Італійський уряд призначив три мільярди лірів на будову шляхів в Абіссинії.

Гумор. — Електричне освітлення. — На село приїздить гість з міста. Питає: Маєте електричне освітлення? — Маємо, але тільки тоді, як блискає...

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1. — та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гіряк, Станиславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбільшніх учнів. 89—1—10

В Грацу помер б. адмірал б. австро-угорської воєнної фльоти Павло Пахнер і б. командант панцирника „Зента“, що 16 серпня 1914 р. протиставився сам переважаючим силам французької середземноморської фльоти, щоб заслонити відворот австро-угорських кораблів до залив Каттаро.

80.000 Жидів покинуло дотепер примусово Німеччину. Таке число подають статистичні дані, поміщені в палестинським павільоні на виставі в Парижі.

Агенти Скотленд Ярду ведуть слідство у справі зникнення тайних плянів британських летунських закладів у місті Толворт в графстві Суррей.

Ірландська цензура заборонила розповсюджувати книжку віцепрем'єра Франції Л. Блюма п. з. „Супружество“.

Понад 6 міль. безробітних є тепер у Злучених Державах Північної Америки.

Пошесть червінки шириться в м. Омуда в Японії. Від половини вересня заготовлено 6.000 випадків занедужань, в тому 300 смертельних.

Японія почала завзяту боротьбу з неморальними фільмами. Цензура не дозволяє взагалі висвітлювати фільми з неморальними мотивами, як кримінальні, еротичні і т. п.

Спорт. В неділю 17-ого с. м. розіграла Україна дев'ять зчergi змагання за о-сінне мистецтво львівської окружної ліги. Противником України була сим разом польська гарцерська дружина Чувай. Вислід сих змагань 2 : 1 (0 : 1) в користь України. В той спосіб по 6 ремісах виграла Україна другі змагання в сьому сезоні. Україна ввесь час мала значну технічну перевагу, та через 80 минут (гра триває 90) ніяк не вміла використати її. Глядачі з трибуни зрезигновано і з прикрістю приглядалися хаотичній, невдатній грі. Десять кінцевих хвиль рішило про вислід мечу. Україна отряслася з апатії і через 10 повних хвиль заграла в-всіх лініях дуже добре, виграла меч і здобула 2 цінні пункти. Сим Україна потвердила свою опінію химерної дружини, яка виграє коли хоче. Чувай мимо того, що майже ввесь час провадив і добре боронився, зійшов з грища переможеним. По сих змаганнях Україна заняла п'яте місце, має 10 здобутих точок, 8 страчених, відношення воріт 18 : 17. Період у табелі веде Польонія (Перемишль), Чорні (Львів), Гасмонія (Львів) і Погонь (Стрий). Безпосередно за ними стоїть Україна. В найблищу неділю Україна виїздить до Дрогобича, де гратиме з місцевим „Юнаком“, наймолодшою дружиною окружної ліги.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛАНТИК: Пливе золоту.
КОПЕРНИК: Знахор.
МУЗА: Місячна соната.
ПАКС: Додек на фронті.
СТИЛЕВЕ: Малий чародій.
ТОН: Підводний човен ч. 9.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одиошпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/8 стор. 35. — зол.

При кількарразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцьких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ш.Львів 505.796

ВВЕСЬ СВІТ ЗАЧИНАЄ КИПІТИ

Англія й Франція атаковані зі всіх сторін.

Вогонь арабських розрухів поширюється з Палестини на весь мусульманський світ, що належить до англійських і французьких колоній. Католический щоденник „Об“ пише: Звертає увагу, що діється се якраз в часі, коли Франція й Англія загрожені на Середземному Морі і на Далекому Сході. Очевидно Італія знаменито використовує ситуацію. Її тайні агенти діють між усіма мусульманськими племенами проти всіх колоніальних держав. Італійська радіостанція в Барі надає до Палестини вісти в арабській мові, які заохочують Арабів до бунту. Іман Емену оповістив лист до Муссоліні про цілковите віддання мусульман. Такі самі листи оповіщують мусульмани

в Лівії до мусулман в Палестині. Коли до того всего додати, що діється в лондонському комітеті невмішування, і взяти під увагу приготування Італії, щоб розтягнути вісь Рим — Берлін також на Токіо та вкінці свіжий великий крах на ньюйорській біржі, який зробив нові труднощі Русвелтові, — то треба ствердити, що в цілм світі змагається кипіння, скріплюване якимсь таємничим паливом. (В такім часі велико-українське робітництво в Америці й Канаді поступає розумно, гуртуючись коло легального монарха Великої України. В такім часі вказане також якнайскорше скликання бо-дай Всеукраїнського Національного Конгресу Еміграції).

Поляки в Галичині й на Волині консолідується.

На днях відбулося у Львові зібрання гол. управи окружного „Звйонзку Легіоністів“ у Львові при участі делегатів організації неовяків. Рішено в найблищій часі получить „Звйонзкі Легіоністув“ і „Звйонзкі Неовякуф“ на терені Галичини і Волині. Крім того рішено скликати спільний зїзд тих організацій на 7 листопада с. р. у Львові під проводом ген. Карашевича-Токаржевського. Зїзд має заманіфестувати солідарність

легіоністів і неовяків на сім терені, як також задокументувати волю чину і політичної ініціативи в сім краю. — В Стрий відбулося 17 с. м. зібрання представників польських організацій з повітів: Стрий, Жидачів і Долина при участі понад 150 осіб. Рішено утворити польський комітет порозуміння і вибрано його управу... — Тільки Українці не можуть перевести консолідації між собою в сім краю і на Волині...

Прем'єр Складковський про конфіскації.

З Варшави звідомляють: На днях прем. Складковський прийняв делегацію Союзу Журналістів Р. П. Делегація вручила обширний меморіал на письмі і звернула увагу прем'єрові на зростаючу кількість пресових конфіскацій, як також вказала на виймовку неодностайності в примінюванні тих репресій в поодиноких

адміністраційних округах. Делегація просила урегулювати справу конфіскації. Прем'єр Складковський висловив зичливе відношення до преси і заявив, що незабаром видасть відповідні зарядження, щоб усунути теперішні недомогання. Преса повинна при тім співділати. (Можливо несподівано відносини зміняться).

Де не вільно вїздити місіонарям?

Під сю пору є ще 12 країв, де місіонарям заборонено проповідувати євангеліє, а саме: ССРСР, Афганістан, Арабія, Непаль, Тибет, Зовнішня Монголія, Гренландія і маляйські князівства: Тренгга-

му, Кеду, Келатан, Перліс і Діохор на маляйським півострові. Разом 275 мільонів людей або восьма часть людства недоступна для проповідування слова Божого. („Катол. Вїстник“ в Харбіні, IX—X).

„Вам Майорка — нам Мінорка“...

Французькі штаби армії й маринарки піднесли великий алярм з того приводу, що Італійці обсадили два острови з групи островів Балеарів, а саме Майорку й Ібізу. Французькі військові вказують на те, що на случай більших міжнародних комплікацій Франція могла б стрінути поважні перешкоди при мобілізації і транспортуванні колоніаль-

них військ з північної Африки. Французи побоюються, що Італійці небаром схочуть окупувати ще й остров Мінорку. Вся французька публічна опінія і вся преса домагаються, щоб Франція бодай тимчасово окупувала остров Мінорку, не чекаючи заки се зробить Італія. В цілій Франції лунає клич „Вам Майорка — нам Мінорка“...

Совіти пруть до війни з Японією.

З Москви звідомляють: На Кремлі під проводом Сталіна відбулася кількадевна воєнна нарада сов. маршалів і генералів. Радили над грізним положенням на Дал. Сході і над тим, чи ССРСР має виповісти війну Японії. Рішено покищо зачекати на вислід конференції 9-ох держав

у Брукселі. На тій конференції представник Совітів має домагатися, щоб Злучені Держави Півн. Америки і європейські великодержави поставили ультимат Японії. Колиб вона мимо того не хотіла опустити Китаю, тоді зачати спільну збройну інтервенцію.

Острі зарядження в Палестині.

Бритійське правительство оповістило листу домів в околиці Гебруну, Єрусалиму і Лідди, які будуть збудені динамітом в разі повторення актів террору. Мешканцям Лідди не вільно опускати своїх домів продовж 22 годин на добу. Се буде тривати так довго, доки не буде заплачена перша частина збірної кари, яку британські влади наклали на цілу громаду по підпаленні будинків на місцевім летовищі. В Єрусалимі видано також ряд заряджень для запевнення ладу в мі-

сті. А саме постановили заосмотрити в сильні залізні штахети 5 брам, що є в середньовічних мурах, які оточують старий Єрусалим. Ті штахети буде можна замкнути кожної хвили. У звязку з нападом на постерунок поліції в селі Дугарія коло Гебруну влади наказали збудити тільки домів у селі, кілька поліційних крісів забрано в часі нападу. (Розуміється, такими зарядженнями найлегше підбурити проти себе весь мусульманський Схід і то на трівку).

ПЕРЕД ЗНИЩЕННЯМ І ВТРАТОЮ ЦЕРКОВНОГО МАЙНА хоронить найкраще забезпечення церкви від крадіжки - влому й від огню

Т-ВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Телефон: 205-47.

Слово Владики

Католицький (уніятський) Єпископ, Преосв. Константин Богачевський, вітаючи в Шикагу сина Гетьмана Павла, Данила Скоропадського, виголосив коротку промову, яка має історичне значіння. Текст тої промови подали ми в 78 ч. „Н. Зорі“. Тут застановимося над тим, чому та коротка промова має історичне значіння для української нації.

Вага того рода промови залежить від чотирох чинників, а саме від того:

- 1) Хто говорить?
- 2) До кого говорить?
- 3) Що говорить?
- 4) В якім часі говорить і серед яких обставин?

Ту промову виголосив член католицької церковної Єпархії Українців, призначений Апостольською Столицею Єпископ для греко-католиків Українців в Америці, знаний зі своєї строго католицької лінії та з правдивого українського патріотизму. В нашім краю знають Преосв. Константина ще з його діяльності у Львові з церкви Преображення Господнього та в Перемишлі при нашій тамошній катедрі. Свою промову виголосив Преосв. Константин в Шикагу, приїхавши в тій цілі з далекої Філадельфії над Атлантийським океаном. А виголосив Владика ту промову до члена православ. вел. української Династії, що як син легального монарха Великої України приїхав відвідати організацію українських монархістів легалістів та весь український нарід в Америці. В такім характері і привітав його наш католицький Владика і патріот Преосв. Константин Богачевський, кажучи, що вітає його як нащадка Гетьманського Роду, як живий звязок з нашою минувиною і як надію на нашу щасливу і велику будучину. Тими словами Преосв. Владика звязав особу Престолонаслідника Великої України з українською історією та з будучиною України і таку думку представив нашому зібраному народові як розумну, правильну і спасенну.

Дальше вивів Владика деривацію (походження) того права молодого чоловіка до репрезентування всієї України в минувиці, в сучасності і в будучині; вивів те право як спадкове від становища Батька його як Гетьмана України та від поведіння і праці того Батька, яким признав високу ціну кажучи:

„Батько нашого Дорогого Гостя творив Українську Державу, працював зо всіх сил, щоб винести Український Нарід на достойну височину державного народу. Прашує Він і тепер, не зважаючи на надзвичайно тяжкі обставини життя на чужині“.

З того видно, що світлий ум катола Владика, хоч перебуває далеко від терену старокраєвих подій, не дався підійти хитрій пропаганді агентів тих чужих сил, які хочуть цілковито розложити українську націю і тому ласкаво дивлять-

ся на всіх, що паплюжать та оклеветують родову, династичне Представництво велико-української Монархії.

Далі Преосв. Константин підчеркнув велику давнину і стару культуру Києва як столиці України, супроти котрого Берлін, столиця великого німецького народу, се молодик.

Ствердивши згідно з правдою, що як довго наш нарід любив і шанував своїх Великих Князів і Гетьманів, так довго був організований та сильний і мав свою власну державу, — представив Владика Батька свого Гостя, Ясновельможного Пана Гетьмана Павла і сина його як гідних такої любові і пошани українського народу, бо Я. В. Пан Гетьман Павло почав творити українську державу за нашої пам'яті, а син його Данило продовжує і буде продовжувати се незвичайно тяжке і відповідальне діло. „Тому, Браття і Сестри, ми від широго серця шануємо нашого Дорогого Гостя!“ закінчив свою промову.

Значить, сказав, що Сам широко шанує легального Престолонаслідника Великої України і поручає, щоб таку саму пошану мали в серцях своїх Його браття і сестри по нації.

З Шикага звідомляють, що вся саля зірвалася на сі слова Владика, лунаючи громом оплесків, що обернулися в величаву овацію.

З таким самим одушевленням вітало Гетьманича наше робітництво разом з іншими станами нашої нації на великим летунським полі під Шикагом. Нема сумніву, що й на те масове вітання мало свій вплив наше тамошнє справді патріотичне Духовенство.

Та не треба уявляти собі, що всі Українці в Америці й Канаді вже зрозуміли, яку помилку зробила наша ліва інтелігенція, що в 1918 р. порозумівшись з більшовиками підбурила наш нарід до повалення правного монарха Великої України. Подібно як тут так і за океаном на цілм просторі американського континенту від Аляски аж по Аргентину включно аж кишить від різних українських груп, провідники яких представляють себе або оден другого як будучих „спасителів“ України, баламутять наш нарід всякими способами і з того баламутства живуть: годуються тим, що їм приносить паплюження й оклеветування маєстату рідного краю й народу. Розклад там великий, подібно як і тут і в тім власне історична заслуга католицького (уніятського) Владика Преосвященного Константина Богачевського, що серед того хахливого розвалу і безпримірного цькування мав цивільну відвагу виступити прилюдно з такою ясною і недвозначною та безкомпромісовою думкою і всею повагою, яку Йому дає Його високе становище, Його чиста минувшина і Його довга, велика та жертвенна праця в старім краю і на американським ґрунті, — дав свідоцтво правді! Позиція того Владика серед страшного кипіння американської еміграції, довго розкладаної та каламутної різними ворожими силами, живцем пригадує позицію тих наших світлич Владик, що з кінцем 16 століття дивлячись на розклад української нації в Польщі, відважилися шукати для нації рятунку також у тім, що дали свідоцтво правді: правді вишого рода, ніж все, що може бути на землі. І благословенний був наслідок того аж по сей день: всьо, що бачимо здорового в нашім народі як нації, має своє коріння в тім рішенні православних владик нашої крові, що колись звернули очі свої на Апостольську Столицю, на святу скелю Петра.

Відблиск духової сили, яку для нас тоді здобули ті многострадальні Владик наші, відблиск правильного і високопатріотичного думання, відблиск правильного путі, маємо в першій прилюдній промові уніятського Єрарха Константина про вел. українську Династію на свободній американській землі — і в тім велика історична вага Його короткої промови з дня 19. IX. 1937 року. А. Ч.

Чого не випадає робити

З приводу букарештенької візити митрополита Дениса.

В „Русскому Голосі“ в ч. 38 (822) появилася під таким заголовком стаття, яку вважаємо вказаним подати в перекладі до відома в цілості, бо зміст статті дуже замітний:

„Голова Православної Церкви в Польщі митр. Денис відвідав голову православної Церкви в Румунії патріарха Мирона. Митр. Денис прийнято в Букарешті як найширіше і найторжественніше. В зв'язку з тим появилися поголоски про недалеке установлення в Польщі православного патріархату та про піднесення митр. Дениса до гідності патріарха. Буде в Польщі православний патріархат чи ні й чи дістане митр. Денис патріарший клобок чи лишиться з митрополитом — се питання, яке можливо не позбавлене значіння в майбутньому, та тепер воно без сумніву другорядне і для православного загалу в Польщі й для владик митрополита. Зовнішнього блиску в православній Церкві хоч відбавляй! Важна не зовнішня сторона, але внутрішній зміст. Православні в Польщі та в цілм світі з куди більшим зацікавленням і вдовільям віднеслися до найменшого признання доброго устрою православної Церкви в Польщі, її еманіпації від постороннього насильства, укріплення авторитету і престижу Єрархії й бодай забезпечення голови Церкви від наскоків політикуючих хуліганів та від конечности капітулювати перед благочинним (деканом) і протоєреєм, коли вони, сильні піддержкою ззовні, переводять свої чести і користюлюбиві заміри, не раз на шкоду Церкві й державі! Та коли православний загал в більшій або меншій мірі байдужий щодо патріарших стремлень, то для нього ніяк не байдужий характер візити митр. Дениса в Букарешті.

Розуміється, нема православного, який не тішився, що голову його Церкви прийняли чужинці з належними почесностями, та заразом всі православні не розуміють, задля чого ся візита й прийняття одержали виразну політичну закраску та ще в більшій мірі дивної відтіні. Офіційна ПАТ (Польська Агенція Телеграфічна) повідомляє про се як слідує:

В прийнятті митрополита взяли участь польські й румунські державні достойники, виконували польський і румунський державні гимни, відправляли Літургію за здоровля румунського короля і польського президента, митр. Денис зложив на могилі Невідомого Жовніра китицю з білих і червоних роз, себто польських національних і державних красок, митр. Денис говорив по польськи про співпрацю народів польського і румунського, а польський шарже д'афер Поніський дякував Румунам за прийняття польського митрополита. Словом, візита голови пра-

вославної Церкви в Польщі мала характер яскраво підкресленого польського державного і національного акту.

Читаючи се звідомлення офіційної польської агенції, мимоволі питаєш: Що се значить? Чи справді православна Церква в Польщі стала державною установою, що могло послужити її голові оправданням доконувати польські державно-політичні акти? Чи переважає більшість православних в Польщі се Поляки, що дало підставу вважати православну Церкву в Польщі польською в національному значінні? Чи митр. Денис — Поляк і польський національний та державний діяч, бо тільки те одно могло його уповажнити промовляти, виступаючи на міжнародній арені, у польській мові й в імені польського народу? Чи може кардинал і примас Польщі Гьонд, всі польські митрополити й бієкупи, міністри, генерали, державні діячі до тої міри позбулися польського патріотизму і свідомости, що митр. Денисові прийшлося їх виручити, йдучи за Христовими науками любові і солідарности? Здається, нічого подібного нема. Польський нарід славний своїм патріотизмом на весь світ, а митр. Денис — польський горожанин руської національності і голова Церкви, організації в усякому разі не державної, яка об'єднує кілька мільонів православних, руських по національності, коли кому подобається — малоросів або „Українців“, Білорусинів і великоросів зі зникаючою примішкою Поляків. Значить, у нього нема ні потреби, ні конечности, ні підстави виступати в ролі польського державного й національного діяча. Особливо, коли се шкідливе і для Церкви і для держави. А шкідливе се ось чому: Кожда Церква і де се не булоб завмирає в міру свого удержавлення. І то не тільки в Росії, де се проявилось особливо яскраво. Колиж голова Церкви, в складі якої є тільки зникаюче число Поляків, не будучи в додатку Поляком, виступає в характері польського єпископа й діяча, ігноруючи цілковито національний характер своєї пастви, тоді се відштовхує від нього його паству й охолоджує її відношення до Церкви. Не говорячи про те, що таке поступовання голови Церкви дає більшовикам підставу сказати: „Чогож ви обурюєтеся, коли ми гнобимо в себе єпископів і переслідуюмо Церкву?“ Одноразом з тим польська держава потребує православної Церкви, її престижу і впливу, менше більше до того часу, доки більшовики нищать її. На випадок польсько-совітського зудару булоб для Польщі побажанням, щоб мільони руського населення по сій і тамтій стороні границі заявили, що в області церковного життя вдоволяє їх саме польський правопорядок. Колиж православну Церкву в Польщі удержавлять і до краю спольонізують, вони не зможуть того сказати, бо тоді ся Церква стане їм чужа й байдужа. Коли голова православної Церкви в Польщі відвідує столицю другої держави і там зустрічають його польським гимном, то се в порядку, бо він польський горожанин, — та коли він, не будучи Поляком і майже не маючи Поляків між своїми вірними, виступає там в характері польського державного і національного діяча, тоді се, висловлюючись скромно і з пошаною належною голові Церкви — не на місці й не поважно. І не дивно, коли сего не розуміє сей або інший польський діяч, що не володіє доволі великим життєвим і політичним стажем (виробненням), але дивно, коли таких річей не бере під увагу митр. Денис з його величезним досвідом і великим умом, на що він дав доказ, встоявши поверх десять літ на місці верховного Єрарха православної Церкви в Польщі“.

НЕ КРИЧИ ГОП!

поки не перескочиш.
Не кажи, що маєш
найліпшу машину
до писання, коли
не маєш машини
Ф. К.

BIURO SPRZEDAŻY P.W.U.
WARSZAWA, KRAK. PRZEDMIEŚCIE 11

Загальні Завваги

На тлі публічного виступу о. М. Блозовського з Рогатинщини та безіменного священника з Городенщини.

Нема сумніву, що о. М. Блозовський дався випрягти в націоналістичну агітацію не сам один з нашого духовенства, а в парі з невідомим гр.-катол. священником з Городенщини. Рівночасний публічний виступ тої пари поблагословили „Українські Вісти“ статтями своїх двох найголосніших т. с. „ідеологів"... Від розбирання цілого того комплексу появ виручив нас допис Впр. гр.-кат. священника, який ми помістили в 1075 ч. „Нової Зорі". Та всетаки уважаємо своїм обов'язком витягнути загальні висновки з цілого комплексу тої замотаної справи. Ось ті загальні висновки:

I. В зв'язку з цілою справою вийшло, що провід ФНЄ уважає себе компетентним, „не спинятися перед порогом церковної організації". Так виразно написав сам провідник ФНЄ, п. Дмитро Паліїв. За ту отвертість можна йому тільки подякувати. Та ми католики повинні собі здати справу з того, в яким напрямі мусить згодом розвинути таке наставлення кожної націоналістичної групи. В католицькому розумінні про церковні справи рішає тільки духовний стан по вказівкам голови своєї Церкви, Христового Намісника, а в межах дієцезії по вказівкам Єпископа - Ординарія. Се одна з дуже важких прикмет висшости катол. Церкви над усіма іншими релігійними організаціями на цілм світі. І се хоронить католиків перед анархією. Ніяка світська організація, якої провід уважає себе компетентним втручати у внутрішні справи катол. Церкви, не може рахувати на поміч католицького духовного стану, бо той стан обов'язаний боронити внутрішньої свободи свого рішення в зв'язку зі своєю Духовною Владою. Якенєбудь призначення компетенції якогонебудь світського чинника у внутрішніх справах Церкви було б рівнозначне зі свідомим допущенням хаосу і руїни в церковне нутро. Так власне зробив протестантизм і наслідком того розбився на безліч сект, яким у їх розтічи навіть кінця не видно. Подібно допустило православ'я „компетентну інгеренцію" світських чинників у свої внутрішньо - церковні справи — і наслідки того можемо оглядати сьогодні у всім їх жаху: обмертвіння православ'я на великих просторах Росії підготувало ґрунт під прихід більшовизму і то такий прихід, що в населенні ніяка сила не могла викресати побідного опору проти переможного походу одної з найстрашніших антихристиянських сект, які знає історія. За весь час опору білих Росіян проти червоних не було на ґрунті православ'я ні одного Альказару. І в тім криється відповідь на питання, чому білі армії не встигли вдержатися в боротьбі з червоним хаосом, хоч мали велику й отверту допомогу чужих держав від Білого і Чорного моря, від Балтики і від Спокійного Океану. В боротьбі за свободу совісті і за людську гідність на ніщо не придалася ніяка допомога ззовні, бо внутрі великого російського комплексу не було ні одного морально здорового місця: там всьо було морально слабе, бо до такого стану довело тамошню суспільність православ'я, яке від ряду століть годилося на „компетентне" вмішування світських чинників у внутрішні справи Церкви. Отсе була та похила площина, по якій православні народи б. Росії мусіли скотитися в геєнну більшовицького жаху і цілковитого поневолення: бо Церква призначена до висших цілей, а не бути агентурою світських властей, буквально до всього, хочби ті власті були й царські. Та розуміється, Церква добре робить, коли о с в я ч у е розумну і моральну Владу.

А в якимже світлі представляються інші православні Церкви, поза Росією? Вистарчить їх вичислити, щоб побачи-

ти з одної сторони їх розбиття, яке пригадує розбиття протестантизму, а з другої сторони їх добровільну згоду на поневолення світськими чинниками, поневолення далеко більше соромне, ніж те, до якого допустив навіть протестантизм на своїм терені. Пишемо се не з сатисфакцією, а з жалем, бо православ'я уважаємо всетаки висшою формою церковної організації ніж протестантизм. Тай ще тому болить нас добровільне поневолення православ'я, бо до нього належить більша частина нашої української нації.

Все те повинно бути для нас, українських католиків, грізною пересторогою перед добровільним допусканням хочби найменшого хаосу в нутро нашої Церкви, останньої і найсвятішої кріпости, яка нам ще лишилася. З того ясно виходить, що не то гр.-катол. священник,

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ

**ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА
І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА**

**Думки різних світських
філософів про целібат.**

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Гродзідких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

але навіть світський гр.-католик, який розуміє вагу і значіння катол. Церкви в боротьбі за свободу віри й совісті, за особисте і національне достоїнство, ніколи не може згодитися на вмішування світських чинників у внутрішні справи Церкви.

Гадаємо, що священник з Городенщини, роздумуючи над ФНЄ, слушно відчув неспокій своєї совісті і слушно мав різні сумніви. А його слова: „Переконуюсь, що вони (ті сумніви) є не лише в мене", — свідчать, що оточення, з якого він вийшов, ще не позбавлене відчуття того, що для Церкви може бути небезпечне.

II. Нажаль не можна того сказати про о. М. Блозовського. Він, як виходить з його статті в 208 ч. „Українських Вістей", не відчуває вже ніякого неспокою совісті, агітуючи отверто за переходом гр.-катол. священників в табор одної націоналістичної струї. Він не відчув неспокою своєї совісті навіть тоді, коли в зв'язку зі справами, які обговорюємо, появилася стаття начального провідника ФНЄ з виразною претенсією на компетенцію вмішуватися у внутрішні справи Церкви та з претенсією рішати, чи „духовний(!) чинник" не руйнує релігії!...

Що совість о. Блозовського не пробудилася навіть по таким факті, пишемо на тій підставі, що відтоді минуло вже споро часу, а ніде не появилася заява о. Блозовського, що він не годиться з таким становищем проводу ФНЄ у відношенні до катол. Церкви. Се говорить богато, дуже богато. Передовсім про самого о. Блозовського. А буде говорити богато також про його оточення, коли з його кругів не появиться протест проти отвертої агітації о. Блозовського за націоналістичною струєю, мимо виразного присвоювання собі її провідом „компетенції" вмішуватися у внутрішні справи Церкви тай навіть „компетенції" — вирішувати, чи „духовні чинники" в Церкві руйніючі чи ні! Се вже виразно некатоліцьке становище, бо кожний католик знає, що до такого вирішування в катол. Церкві покликані тільки духовні чинники аж до найвисшого з них на Петровій Скелі.

III. Дальше впадає в очи в цілій тій справі отся дивна поява: священник гр.-катол. Церкви з повним своїм підписом ширить публічно, в газеті, виразно поганські думки, нпр. пише: „Чи італійське духовенство за прикладом т. зв. „католицьких редакторів" протестувало проти фашистського клича „добро держави понад усе"? Значить, той священник на очах всеї нашої суспільности признає правильним клич, що якенєбудь земне добро може бути „понад усе" і взиває гр.-катол. духовенство, щоб без ніяких скрупулів вступало до націоналістичної організації, яка в народніх масах ширить такий клич!

Він очевидно знає, що зле робить і мимо того робить се. Пишемо се на тій підставі, що в статті о. М. Блозовського у 208 ч. „Українських Вістей" (на стор. 2 шпальта 3) є таке місце при нагоді нападу на католицьких редакторів:

Чи ті „редактори" не чули окреслення: „Все для України, а Україна для Бога"?

1) Отже о. М. Блозовський вживає такої штучки для заагітування гр.-катол. священників до одної націоналістичної струї, що яскраво пропагує захвалювання кальвіністичної секти в головнім органі тої струї, захвалювання під оглядом релігійним і національним.

2) Не має ні словечка критики з приводу нападів в тім своїм органі на одобрену Єпископом католицьку організацію, яка має підготовляти ґрунт під Католицьку Акцію.

3) Зате нападає з найбільшим імпетом на постійно одобрену Духовною Владою католицьку пресу в формі нападу на католицьких редакторів, яких називає згідно т. зв. „католицькими редакторами".

4) А щоб закрити всі ті свої очевидно свідомі злі ділання, кидає на папір загальне речення: „Чи ті „редактори" не чули окреслення: „Все для України, а Україна для Бога"?

Питає нас о. М. Блозовський прилюдно, запитаємо і ми його прилюдно: А деж ми, Всечесний Отче, чули таке „окреслення"? Чи може тоді, коли націоналістична струя, за якою Ви агітуєте, проголошувала свої офіційні тези? Чи може в якійнебудь іншій заяві Вашої націоналістичної струї? Чи є під тим кличем може підпис офіційного проводу тої Вашої націоналістичної струї? Чи може бодай сам провідник іменем тої струї проголосив той клич і підписався під ним? Відповідajte на ці питання.

Ми відповідаємо на Ваше питання: Ми чули таке „окреслення", але не від націоналістичної струї, за якою Ви агітуєте, бо нема того клича ні в її тезах, ні в ніякій іншій офіційній заяві ФНЄ. Бодай ми того ніде не зустрічали. А як Ви знаєте, де є таке в програмі ФНЄ, то покажіть. Розуміється, треба бути дуже наївним католиком, щоб агітувати за націоналістичною струєю навіть тоді, якби вона видвинула такий клич тай офіційно його підписала не раз, але сто разів. Бо яке значіння мігби мати такий загальний клич при рівночаснім захвалюванні кальвіністичної секти під оглядом релігійним і національним? При рівночаснім присвоюванні тій струї компетенції вирішувати, чи „духовний чинник" в Церкві не руйнує релігії! При таким поведінні не тільки такий загальний клич не сміє притягати католиків, але навіть клич про панування Христа-Царя, як слушно про те пише орган Єзуїтів „Пшегльонд Повсехни" кажучи, що тоталізм з католицького становища се небезпека далеко грізніша навіть від злої демократії, — грізніша навіть тоді, якби він, — так було з невдатним „бельгійським Гітлером", Дегрелем, — хотів оповіщувати панування Христа - Царя. *)

Ось католицьке становище!

А знаєте Ви, Отче, як називається таке перекидування словами і поняття-

*) Гл. в Огляді преси „Нової Зорі" ч. 1071, стор. 3.

ми, якого Ви прилюдно вживаєте і то для такої цілі, яку Ви маєте перед очима? Повірте, що нам соромно назвати се по імені і лише тому не називаємо.

Друга виразно абсурдна думка, яку ширить о. М. Блозовський, се його твердження, що Церква і нація це два со-вершенні чинники. Сеї абсурдної думки не признає щодо нації ніде не то католицизм, але навіть протестантизм. Бо якби протестантизм признавав, що нація се чинник со-вершений, то в Німеччині не булоб тепер боротьби протестантизму з націоналістично-расовою теорією Розенберга.

А тут католицький священник ширить такі абсурдні думки з повним своїм підписом! І що особливо цікаве та поуча-че; в провіді ФНЄ і в редакції його го-ловного органу не знайшовся ні один чоловік, який перечитавши обговорю-вану статтю о. М. Блозовського, напи-савби йому, що треба доконче вичеркну-ти з неї бодай найякіші протикатолиць-кі думки, бо інакше та стаття не тільки не прихилить ніякого католика до ФНЄ, але навпаки, відстрашить католиків...

Якби тільки се одно було відоме про о. М. Блозовського та про ФНЄ, то для католиків вже се одно булоб вистар-чаюче, щоб виробити собі погляд на ту справу.

Та сей цікавий прояв має глибше тло. А саме в тім, що у Львові маємо цілий ряд органів, між ними три щоден-ні газети, а ні один з них не висказав до-сі свого здивування (не кажемо вже про осуд) з приводу такого становища катол. священника. Сеж подія як-не-як не-звичайна — і звертає увагу навіть з чи-сто публіцистичного становища. І годі припустити, щоб се був випадок, що буквально вся преса переочила таку впадаючу в очи появу, яка мусить за-ворушити думкою кожного думаючого чоловіка.

Ми гадаємо, що се не випадок і що консеквенції того всего сягають дуже глибоко, глибше ніж на перший погляд здається.

IV. До наших загальних висновків належить і сей, якого не вважаємо себе в праві поминути читаючи статтю о. М. Блозовського у 208 ч. „Українських Ві-стей“. Своя й чужа католицька публіка в нашім краю мусить собі здивовано думати й говорити: якийже нездоровий мусить бути ґрунт, що на нім можливі такі появи без загального реагування на те! Бо не в самій появі річ, а в тім,

що вона не викликає відрухів оборони там, де повинна викликувати. Мали По-ляки далеко страшніші появи в історії свого духовенства вже за нашої памяти: мали Мацоха на Ясній Горі, мали убий-ства між монахами на тлі 6-ої заповіді Божої, словом мали такі „кавалки“, що ледви чи й діявольська фантазія годна придумати гірші. Алеж на те все було і є загальне реагування в польській катол. суспільности. І в тім вся суть справи. Злих учинків о. М. Блозовського не мож-на порівнювати з тими, які ми висше зга-дали, бо се вчинки зовсім іншого рода. Алеж і на них треба реагувати, бо інак-ше буде зле і то дуже зле.

V. Вкінці ще одна загальна замітка. Помилявсяб той, хто думавби, що о. М. Блозовський репрезентує націоналістич-ну струю захоплений її могутністю. Ні! Навіть тої сатисфакції не можуть мати наші католики, що один з їх священ-ків підляг пориваючому впливові чогось сильного, могутнього. Цікаво, що сам о. М. Блозовський свідомий того. Ось до-каз на те такі з його статті:

„Є ще багато бісиків, з котрих кожний на свій лад опоганює націоналізм і вироджує в по-твору, котрої віруючий чоловік боїться, або ви-користовують його для брудної конкуренції при-вати.“

Чи знаєте, проти кого вимірена отся параболічна і злобна заява о. М. Бло-зовського як агітатора одної націоналі-стичної струї? А проти когоч би іншо-го, як не проти молодих націоналістич-них струй, як не проти націоналістичної молоді, яка читає, ну й утримує, 10 от-сих органів:

- I. 1. „Вістник“.
2. „Голос“.
3. „Дешева Книжка“.

Палестина на вулкані

Арабські терористи висадили часть нафтових проводів недалеко м. Бейсан і підпалили нафту, що розлилася на знач-нім просторі. Пожежа тревала кілька го-дин, полум'я видно було на кільканацять миль довкруги. Поліційні влади зареє-стрували 7 нових нападів на жидівські колонії в різних частих краю. Арабські терористи розкрутили шини недалеко м. Раселейн і поклали бомбу на залізнич-нім торі. Потяг вискочив з шин. Тоді нападники почали обстрілювати вози крісами. Англійські влади видали острі зарядження проти терористів і замкну-ли північну границю Палестини.

рос, що тримав руку на кермі паропла-ва. — Погляньте вперед. Там проти нас веслюють два рибаки на душегубці! Бу-де забава... Бачу, що вони такі певні своєї руки, що навіть не міркують за-вертати до берега, як закон велить. Хлюпну їм трошки водиці до лодки, щоб мали в чім рибку варити...

І керманіч нагнувся над отвором у помості тай гукнув до машиніста: „Ве-ликий ход!“

За малу хвилюк задріжав пароплав „Леокадія“ і підскачов як кінь знягла підтятий острогами. Під колесами заши-піло, заклекотіло, задудніло. На хребті филь виступила біла грива піни. Тепер мчав пароплав вперед з подвоєною скі-рстю... Широко розгойдалися води.

Віддаль між парохомом і душегуб-кою все меншала. Рибакам вже годі бу-ло вчас добитися до берега. Тож роб-лять лодкою зворот, стають впоперек ріки, гейби хотіли атакувати корабель з боку... Їх тактика полягала на тім, щоб лодкою перетяти напоперек головні ла-ви филь, що рисувалися довгою сму-гою на воді безпосередно за парохомом. Ніяк не сміли допустити до сего, щоб поздовжна нагальна хвиля вдарила в бік душегубки, — бо тоді погибель! І див-тися було на тих Поліщуків! З побли-суючими на сонці веслами як з обнаже-ними мечами у руках стоять неподвиж-но й зоркими очима вдивляються в сі-рий вал води наче в страшного смока, що вже грізно котиться до них... Ще

4. „Самоосвітник“.

5. „Юні Друзі“.

6. „Дорога“.

7. „Авангард“.

II. 1. „Вогні“.

2. „На Сліді“.

3. „Шлях Молоді“.

Кожному ясно, що само редагуван-ня таких 10-ох органів вимагає очевидно значних сил. А з виїмком „Вістника“, що є в руках старшого чоловіка, всі інші названі органи в руках української на-ціоналістичної молоді двох різних струй. Деякі з тих органів, як пр. „Самоосвіт-ник“ і „Дешева Книжка“ мають значне поширення, а обі ті молоді націоналі-стичні струї, поборюючись між собою, ведуть завзяту боротьбу з тою націона-лістичною струєю, за якою агітує о. М. Блозовський. Є ще й інші націоналі-стичні струї та відтинки. Боротьба між ними доходить до поличників, бруків, кастетів і ножів. І не видно ніякого впли-ву на ті молодечі групи з тої сторони, де ширить баламутство о. Блозовський. Не видно ніякого позитивного впливу. Тай чи може бути такий вплив на ту розфільовану націоналістичну молодь, коли католицький священник вже не в мо-лодім віці, замість зайнятися роздуманням того всего націоналістичного розгардія-шу, кидається на катол. пресу, а націо-налістичну молодь з інших таборів при-людно дразнить „бісиками“ і т. п.

Має большевизм на цілім світі свій Комсомол, організацію комуністичної молоді, яку розуміється виховують стар-ші комуністи.

Мають католики на цілім світі свої Марійські Дружини, в яких про вихован-ня дбають поважні люди під доглядом Чинів і церковної Влади взагалі.

А українські націоналісти зі струї о. Блозовського не мають ніякої організа-ції молоді, бо націоналістична молодь поборює таких як о. Блозовський, а за-те о. Блозовський прозиває тих молодих людей бісиками. І мимо такого стану рі-чей в головнім органі націоналістичної струї о. Блозовського катол. Церкву на-зивається „тісним загумінком“, — а в них, мовляв, „ширина безмежна“...

Поживем, побачим — на чім скін-читься та „ширина“ з такими „ідеоло-гами“ як о. Михайло Блозовський. *)

*) Розрив між батьком українського націо-налізму Д. Донцовом і ФНЄ та причини того роз-риву освітимо окремо.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

VII.

На стіні пасажирської каюти, аж надто охарної як на східні звичаї, виві-шені поліційні приписи Заряду рік. Між іншим випечатано, що керманічі паро-ходів обов'язані підчас мраки що 5—10 секунд давати сигнали корабельною си-реною. Розумний розпорядок. Бо ось в цій хвилі, як оглядаю околиці з містка „капітана“, напрасно гейби зпід води виринуло військове моторове судно й тільки загучіло тай стрілою промайну-ло біля корабля... Не треба дуже живої уяви, щоб збагнути, що сталось з та-ким моторовим вітрогоном та кораблем, колиб серед мраки не ричав рвучий нер-ви гудок!...

Ще цікавіший другий припис: „За-логи менших суден (таких як дуб, *) чайка, душегубка, каюк) обов'язані не-гайно причалювати до берега, як тільки спостережуть парохом на своїм шляху. Пояснено мені, що се тому так, бо лод-ці загрожує тоді небезпека затоплення в обсягу води сколоченої кораблем.

— Пождіть трошки! Зараз побачите ігру з небезпекою, сказав до мене мат-

*) „Дуб“ — се широке, але плоске судно, яке може відразу забрати нпр. кілька штук ро-гатої худоби. „Чайка“ далеко вузша і глибша. На поліських водах можна ще зустріти архаїчні „душегубки“, видовбані з одного пня дуба або сосни. Нині їх збивають з лоцок.

хвилина і — удар!... Передна часть лод-ки напрасно підлетіла вгору тай душе-губка перевалилася через хребет филь в водну прірву. Вже набрала у себе во-ди. Рибаки гребуть завзято, з цілою напругою всіх сил. Знов підкинуло лод-кою й щераз її жбурнуло у вир... Ма-буть — амінь! Ні, душегубка таки ви-ринула, затанцювала довкруги своєї осі і нахилена боком сплила на спокійнішу по-лосу. Коротка як лискавка хвилина грози проминула.

Один Поліщук ще завзято працює веслом, а другий верещить що сили тай вимахує кулаком у воздуху гейби слав комуністичний „салют“ в сторону ко-рабля. З його вереску долітає на поклад виразно тільки слово „мама“ у різних відмінках.

— Слухайте, кажу, керманічу, чи як там вам — рульовий! Рибак з душе-губки мабусть накликує, щоб ви взяли його маму на поклад...

— Деж там! відповідає радий зі сво-єї штучки матрос. — Він так мені ругає „мамою“, бо я надав колесам „великий ход“ і хлюпнув в його лодку зо дві боч-ки води. Його вина. Я хотів вам тільки показати, яка то небезпечна річ зближа-тися крухою лодкою до корабля. Наш поліський рибак ще дасть собі раду з розгойданою водою, але той дурний на-род — „каюковці“ в таких обставинах зараз йдуть під воду...

За таку „поглядкову лекцію“ попро-сив мене керманіч о папіроску. — К. П.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Робітничий часопис про Гетьманича

Український народний, робітничий часопис в Детройті, столиці Форда, „Українська Зоря“ в ч. 28 з дня 16. IX. 1937 містить велику світлинку Гетьманича Данила і відозву Детройтської організації Союзу Гетьманців-Державників під заголовком „Витай Нам!“ такого змісту: Витай Нам! Перший раз в історії України і Злучених Держав Північної Америки на землю Вашингтона явно став ногою український Престолонаслідник, правний представник українського трону, Гетьманич Данило. У привіт Представникові Української Землі й народу її — не стріляли з гармат, не виходив його витати представник уряду американського... бо він скиталець і приїздить віддати скитальця... приїздить зложити від батька скитальця привіт синам і донькам скитальщини — вигнанцям з рідної та багатой батьківської землі, нині зруйнованої, ограбленої, окріпавленої... роздертої України... Престолонаслідник Данило це представник маєстату нашої Батьківщини, якого нині світ не бачить і не визнає. Але не винна світу за це, що він не бачить нашого маєстату, ми ще не вийшли на вершок прослави —

на шпиль гори Голготи! Мій самими нами ще не вмовили в товпі голоси: „Распи Фого! Бо він Цезаром себе називає! Распи, распи його!“ Аж тоді, коли ці голоси між тобою замовкнуті, аж тоді, коли серця юдів сокрушаться і коли вони засоромленим обличчям до окріпавленої зрадженої землі припадуть — роскляним... тоді, аж тоді і лиш тоді — світ побачить блеск Маєстату Землі нашої. Він побачить сйво його на вершках гір Карпат і Кавказу, у бистрих філях Дніпра й Амуру, на глибоких водах Чорного моря, Балтики і Тихого Океану! І знатиме світ, що то сйво маєстату української могутньої імперії — вітчизни великого, вольного і щасливого Українського Народу!!! Сего ми бажаємо, в це ми твердо й непохитно віримо. А тому й кличемо: Витай нам український Престолонасліднику! Витай нам правоправний, законний представнику великої Ідеї — могутньої Української Імперії, яка виростає на землях освячених святою кров'ю героїв і мучеників великих! — Команда IV Округа СГД в Детройті.

Зїзд української соціалдемократії

Дня 17 жовтня с. р. відбувся у Львові VIII. з черги Конгрес У. С. Д. П. В Конгресі взяли участь делегати партійних організацій УСДП, головню з Підкарпаття, та представники професійних союзів. Наради, що тривали до пізнього вечора, присвячені були сучасній міжнародній ситуації та положенню українського народу, культурно-освітнім, організаційним та професійним справам. У висліді прийнято низку резолюцій, між іншими резолюцію-протест проти нагінки шовіністичних польських кругів на всі ділянки українського життя. І в рефератах, і в дискусії, і в

резолюціях багатьох уваг присвячено відношенням на Радянській Україні. У зв'язку з тим напаянню всі спроби націоналістичної Москви знищити всі прояви українського життя за Збручем. До Ц. К. партії вибрані: голова проф. др В. Старосольський, члени: др Л. Ганкевич, В. Темницький, П. Буник, др Р. Скибинський, ред. І. Кисиня, І. Кушнір, др В. Іванкевич, О. Тимків, др Р. Домбчевський, Губницький, І. Борух, Е. Малєцький, др Кобилецький, А. Голота, С. Файфер, Герпик, Тимоць, Лавовка й інші. („Діло“ ч. 231 з 20. X. 1937 року).

Журналісти проти постійних конфіскацій

Польська преса приносить ось що: Управа Синдикату Виленських Журналістів на засіданні 18 с. м. рішила оповістити декларацію слідуячого змісту: Заряд СВЖ солідаризується зовсім з ухвалами Журналістичних Синдикатів Великопольського, Краківського і Львівського в справі заострення пресових репресій і неузасаднених конфіскацій. Управа Синдикату стверджує, що у Вильні спеціально велика кількість випадків, коли конфіскації заряджені адміністраційною владою або цілком не переказано судовим властям до вирішення, або та влада ухилила конфіскації. Се вказує, що конфіскації заряджують незгідно з обов'язуючими приписами права. Превенційна заборона газетам подавати загально відомі факти суперечить законам і перешкоджає журналістам виконувати їх елементарні фахові обов'язки. Управа

Синдикату протестує проти конфіскацій за звіти з явних судових розправ і бачить в тім порушення адміністраційною владою формального і матеріального кар. права, що обов'язує в Польщі. Особливо енергійно протестує управа Синдикату проти конфіскацій газет за статті, в яких не можливо доглянути цих проступків, що багато разів доказали судові вирокі. Управа Синдикату просить всю польську пресу передрукувати сю заяву.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Вповні солідаризуємося з сим протестом польських журналістів і додаємо, що нам конфіскують навіть те, що пускають польські преси, хоч в нашій газеті нема ворожого наставлення ні до поль. держави, ні до польської культури, ні до Поляків як нації взагалі.

Воевода Гражинський премієром?

„Дзєннік Познаньскі“ пише: „Довідуємося з міродайного жерела, що справа покликання пилеського воеводи, дра Гражинського, на становище прем'єра, вже пересуджена в позитивнім значінні. Розмови на ту тему велися між

президентом і воеводою Гражинським вже кілька місяців. Підчас кількох конференцій др Гражинський представив подрібно програму своєї політики на становищі шефа правительства. Термін зміни правительства на разі неустійчиний”.

Консолідація поза ОЗОН-ом

З приводу повстання нової партії в Польщі, „Стронніцтва Праці“, М. Недзялковський пише в „Роботніку“ м. ін.: Інтересує мене нині інша справа. Коли п. Адам Коц зачав своє діло націо-

нальної „консолідації“ разом з молодим ОЗОН-ом, — всі зачали консолідуватися, але... поза ОЗОН-ом. Прещінь се факт. Чи той факт не повинен промовити до мозків або хочби до... уяви?

По промові Ідена

Перед відкриттям засідання комісії про невміщування в еспанські справи англійський міністр заграничних справ Іден виголосив динну промову. І так з одної сторони грозив, що терпелівість Англії вже вичерпана і що Англії не згодиться також на тактику проволікання справи, а з другої сторони заявив, що Англії не буде осуджувати тої держави, яка верне собі свободу акції (себто Франції), коли переговори знов розіються. З того виходилоби, що сама Англії і тоді не зачне безпосередньої акції. З того приводу є ряд цікавих голосів у великій пресі:

„Еко де Пари“:

Промову Ідена можна витолкувати в той спосіб, що шляхи Франції та Англії ризикують розійтися в рішачий момент: Франція перейде до безпосередньої акції, Англії обмежиться „моральною піддержкою“.

Радикальний „Евр“:

Поведення правительства Англії не дає підстави прийняти, що Англії се країна, яка спосібна стратити терпелівість. В трьох останніх тижнях правительства Англії проявило виразне змагання порозумітися з генералом Франком. Переговори ведуться і до Сан Себастіану виїздить окрема англійська економічна місія, вже зовсім офіційно.

Соціалістичний „Дейли Гералд“:

Іден удостоїв нас заявою, що він не кине каменем на ту країну, яка приверне собі свободу ділення. Та що він готов зробити крім того, що не кине каменем? Чи піддержити він ту країну? Нічого подібного! При таких умовах річ природна, що і Франція не рішиться на активний виступ тай Муссоліні буде знущатися над лондонським комітетом, а його легіонери будуть битися в Еспанії. Так під мнимом „бравурою“ Ідена скривається підготовка до нового обманювання Франції.

Німецький „Льокаль - Анцайгер“:

Не прийнято, щоб у навечеря міжнародного зібрання одна зі сторін висказувала свої погляди і скріпляла їх погрозами. На міжнародних конференціях всі учасники мають рівне право і всі предложення повинні бути вислухані в однакових умовах. Іден забуває, що справу добровольців в Еспанії ставиться не так як се роблять Париж і Лондон під впливом „Людowego фронту“.

**РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.**

На поміч безробітним

І знов надходить люта зима. Тисячі українських безробітних знайдуться над берегом заглади, що її несе голод і холод! Чи ж можемо бути нікими свідками їх трагедії? Ми, що при кожній нагоді цитуємо й рецитуюмо: „обніміте, брати мої, найменшого брата...“? Чи ж можемо дати їм загинути? Цеж наші брати та сестри! Цеж члени великої всеукраїнської 45-мільйонної сім'ї! Чи можемо дозволити, щоб на їх нужді жирували всякі комуно-людово-фронтівські демагоги й купували їх душі за миску сочевиці? Ні! Ми, здорово-думаюче українське суспільство, не дамо їм загинути. Ми ділом докажемо, що супроти такої небезпеки, якою є фізичне замирання вітки української нації, ми завсіди і всюди знайдемо спільну мову! Ми завсіди і всюди видамо з себе максимум зусиль на оборону! Виходячи з того заложення, Українське Робітниче Т-ва „Сила“ приступає, як це робило й минулого року, до акції Зимової Допомоги Українським Безробітним. Виділ Т-ва покликав до життя т. зв. Діловий Комітет, а цей на допомогу запросив ширший Почесний Комітет. На наш заклик в минулому році посипалися щедрі датки від усіх усюдів нашого громадянства. Сотки українських безробітних відчували, що вони не самі! Що ними опікується весь український нарід! Що вони також сини великого українського народу. І напевно багато більше карних рядів Української Нації доповнили ми тою акцією, чим деякими політичними конференціями, інтервенціями і т. д. — Починаючи цьогорічну Зимову Допомогу, закликаємо все українське громадянство до цієї акції! На кожному кроці, при кожній нагоді, в кожній клітині, на кожному відтинку нашого суспільного життя закликаємо до пропаганди й переведення в чин цієї здорової, суспільної думки. Нехай не буде ні одного Українця, що не зложив би датку на українського безробітного! Докажимо, що в обличчі скріпленого з усіх сторін ворожого наступу ми теж зуміємо зединитися. Ми теж зуміємо скріпитися! Ми теж зуміємо лічити успішно рани, що силою обставин вкривають наш національний організм! Всі українські часописи просимо вчинити conto на ту ціль, а зокрема все й всюди пропагувати її! — За Головного Виділу Т-ва Українських Робітників „Сила“: Музика Павло, голова; Сабара Степан, секретар. (Слідують підписи комітетів ділового і почесного).

Важне для духовенства

Рішення Найвищого Адм. Трибуналу.

До ч. Л. Реєстр. 10.953/34: В скарзі на оречення Тимчасового Повітового Виділу в Коломиї з 8 листопада 1934 р., яке затвердило вимір дорогових свідчень на рік 1933/34, закинув о. Константин Балицький й греко-католич. парох, що як душпастир по думці § 83 гал. закону з 1866 р. ч. 19 Ден. Краєвих Зак. не підлягає щодо своєї Конгруї обов'язковим свідчень. — Сей закид належало признати влучним з причин, виложених у Присуді Н. А. Т. з 17 мая 1933 р. Ч. Реєстр. 351/31, оповіщенім в Зборі присудів річник XI, ч. 673. С. В тім присуді м. ін. трибунал орік і узасаднив, що звільнення душпастирів від обов'язку свідчень передбаченого в § 83 зак. громад. з 1866 р. не ухилено ні арт. XI Конкордату, ні арт. 39 дорогового закону з дня 10 грудня 1920 р. поз. 32/1921 Ден. Законів і має примінення до дорогових свідчень в натурі, передбачених тим послідним законом. — Згідно з повищими висновками Найв. Адм. Трибунал ухилив заскаржене оречення яко незгідне з правом і на основі арт. 95 зак. і розпорядку Президента РП з 27 жовтня 1932, поз. 806, Ден. Зак., зарядив зворот оплати від скарги. Варшава, дня 1 червня 1937 р. Підписи: Забіцький в. р., Окуліч в. р., др Шафран в. р.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Християнські календарі

Календар Місіонаря рік 1938 (річник XXXV) зладив о. Пахомій Борис ЧСВВ. За дозволом духовних властей. Друкарня й видавництво ОО. Василіян у Жовкві. Стор. 133 + 11 нпг. + 16 нпг. ілюстрац. вкладів; форм. 151 × 221 мм. Ціна 75 грошів.

Український Християнський Календар на звичайний рік 1938. Другий річник. Видавнича Кооператива „Мета“, Львів, вул. Японська 7/II. (Календар зрадагував Іван Дурбак). Стор. 128, форм. 171 × 251 мм. Ціна 75 грошів.

Календарець „Нашого Приятеля“ на 1938 рік. Сімнадцятий річник. Львів 1937. Накладом „Нашого Приятеля“. Стор. 48, форм. 70 × 106 мм. Ціна 10 грошів.

Календарець „Ідея“ на рік 1938. Шіснадцятий річник. Львів 1937. Накладом Марійського Т-ва Молоді. Сторін 26, форм. 70 × 106 мм. Ціна 5 грошів.

Календарі се для великої частини нашого населення часто одинока „література“. Се часто одинока книжка на рік, якою в душу простолюддя входить духовна страва. Отже се важна справа для кожного католицького діяча знати, якою духовною стравою в календарях наш нарід годується, тай постаратися, щоб у тій справі було якнайменше шкідливих або слабих річей, щоб вона була легкостравна та щоб було в ній якнайбільше „поживного сенсу“. А що ми, українські католики, маємо на жаль замалі впливи на видавців усіх календарів, щоб могли спонукати їх видавати календарі, вільні не лише від протикатолицьких витівок, але також від ляїзму (зісвітчення), то виходило з того, що нам, католикам, найкраще булоб справу видавання календарів взяти у власні руки й так придбати для народу потрібну йому духову страву.

І справді так по часті діється. Свідчать про се хочби такі календарі, як трицятьпятий річник календаря „Місіонаря“, 16-тий річник „Ідеї“, 17-тий „Нашого Приятеля“. Також кооп. „Мета“ у Львові взялася видавати свій „Християнський Календар“ і дала цього року вже другий його річник. Правда — наклад двох більших християнських календарів — „Хр. Кал.“ і „Кал. Місіонаря“ в порівнанні зі всіма світськими календарями дуже малий: всього не ціла половина накладу о д н о г о лише Тикторівського „Золотого Колосу“! Свідчить се про зле поставлення кольпортажі в католических видавництвах тай про недбалство наших католиків. Бо почислім лише: маємо 3 тисячі священиків і коло 10 тисяч „старших братів“, не згадуючи вже про інші особи, які мають ближчий зв'язок з Церквою. Колиб кожному з них дати 10 примірників до кольпортажі, то наклад христ. календарів зрісби до 130 тисяч, а й це не надто велике число на 3 міль. 336 тисяч греко-католиків (число з 1931 р., подане в „Малім Статистичнім Річнику 1937“, ст. 23). Не кажу, щоб священики самі мали торгувати календарями, але моглиби зорганізувати кольпортаж через своїх парохіян так, як прим. Тиктор зорганізував через своїх „мужів довіря“.

Не лише малий наклад, але і мале число більших христ. календарів загальом (всього два), як і те, що прим. ростуть не лише наклади світських календарів, але й взагалі родяться нові світські календарі наче гриби по дощі, — все те вказує, що на календарнім ринку є ще місце і на збільшення накладу христ. календарів і на повстання нових родів христ. календарів. І так прим. безпечно моглиб видавати свій календар „Скала“, ОО. Редemptористи (для місії) і т. п. Очевидно тоді треба тим усім католиць-

ким видавцям календарів розбудувати передовсім кольпортажову систему тай зробити свої календарі більш індивідуальними, ріжними від інших христ. календарів, щоб не треба було з собою вести конкуренцію цінами, а радше змістом і виглядом календарів.

Та перейдім до розгляду сьогорічних християн. календарів. Отже найперше до календарців „Наш Приятель“ (для дітей) та „Ідея“ для молоді. Се звичайні календарики, типу т. зв. кишенивого, який розходить ся в нас щорічно в око-ло пів мільона примірників. Марійське Т-во Молоді почало свою видавничу діяльність саме в 1920 році від того роду календариків, які однак були тоді більш і цікавіші змістом та становили рід малої аполгоетики. Для конкуренції в ціні треба було опісля обмежитися в змісті й сьогорічні оба календарці поза річевою календарною частиною містять лише кілька релігійних коротких заміток. Але й се вже велика поміч для катехита й душпастиря, коли такий підручний календарець увесь рік пригадує молоді якусь річну Марійську ідею; прим. на 1938 рік така ідея се „Будь веселий“. Подібну роль як згадані оба календарці, та у відношенні до КАУМ'у сповнює календарець „Готовсь“, який ще до сього часу не вийшов і тому не можу про нього писати. „Готовсь“ уже більший змістом і має багато матеріалу, потрібного й цікавого для молоді.

З великих христ. календарів огляньмо найперше „Український Християнський Календар“. Друкований гарно й естетично зокладкований, папір добрий, тонкий, багато ілюстрацій (33). Вступна стаття Впреосв. Митрополита про „Великі роковини“ (950 літ від хрещення Руси). Дальше йде також актуальна стаття о. Я. Чемеринського, одинокого з т. зв. „восточників“, який вміє цікаво писати про пресові справи. Статті про Католическу Акцію, Евхаристійну Круціату, про наші монаші Чини (чомусь в тій статті промовчується найстарший і дуже з усіх заслужений у нас Чин св. Василія Вел.) й т. д. теж причинюються до надання сьому календареві потрібної християнської марки. Цікава стаття „Як прикрашувати наші церкви“. Та є й деякі — на мою гадку — непотрібні релігійні сенсації, прим. про славетні „містичні образи“... Окремі відділи для жіноцтва, господарів, хорих, молоді й дітей роблять сей календар цікавим для поодиноких груп населення. Яркий протибольшевицький дух, який проймає мало що не всі статті — безперечно дуже потрібний і гідний наслідування. Не бракує також статей патріотичних, прим. про Шашкевича й похід князя Ігоря на Половців. Досить добре заступлена белетристика, такими авторами, як оо. Осташевський, Попадюк, Квіт, Годунько, п. А. Шекерик - Доників. Вірші Романа Дурбака надаються до виголошування на всяких реліг. - патріотичних імпрезах. Є практичні поради економічні, лікарські й т. п. Практичний порадник-провідник по Львові для молоді й дівчат. Оповідання „Згашена пімста“ о. В. Попадюка таке драматичне, що по малій перерібіці можна його ставити на сцені.

Про деякі хиби сього календаря писав я вже в оцінці „Золотого Колосу“ („Нова Зоря“ ч. 1072). Тут додаю іще одну — може й найважливішу: брак у сьому календарі поглиблення релігійного змісту. Релігію розуміється тут як щось дещо зверхне, дуже активне й навіть почасти сенсаційне. Очевидно сі мої слова не можна прикласти до всіх статей у календарі, але таки є в ньому досить такого непоглиблення. Та се зрозуміле, бо редагував календар світський

чоловік і до того може навіть хотів у початках видавання приєднати сьому календареві багато читачів, які саме так — трошки поверховно — розуміють релігію.

Зовсім інакше поставлений календар „Місіонаря“, який виходить уже 35-тий рік, знак, що ОО. Василіяни перші в нас зрозуміли потребу видавати католицькі календарі. Ввесь цей річник присвячений спопуляризуванню й поширенню зрозуміння св. Літургії й літургійного життя:

Світ завсідні любить бути світським. Навіть тоді, коли справа йде про Бога. Стається деколи замітний у світі рух за Богом, за зближенням до Бога. Робиться величаві католицькі маніфестації, творяться католицькі організації, записується до них навіть і чоловічих людей суспільності. Маніфестації, членство в організаціях, участь на сходинах, навіть вироблювання рефератів і живі дискусії й подібне, це все добре, але це не ядро сили. Це тільки рямці чи вишкілі сили. Сама організація й сама хочби жива діяльність у них, це ще не мешкання Бога, це ще не Бог. — На Літургію, брати! На Літургію всі, на Літургію завжди! Що неділі й свята, а й частіше! На Літургію й до живої участі в ній! Ось тут мешкання Бога, ось тут стріча з ним, ось тут його батьківська рука, його Божья сила й благословення! — Треба, щоб сьогорішній світ запровадити на Літургію. Не тільки дитинку, що шойно має дістати виховання, не тільки батьків родин, не тільки робітників, селян. На Літургію треба запровадити й великих капіталістів і державних урядовців і генералів армій і міжнародних політиків - дипломатів і міністрів, президентів держав. Запровадити й навчити брати участь у св. Літургії. Навчити клонити й корити голову перед Царем царів і навчити просити благословення для себе, для свого діла, своєї праці. Цей календар видаємо під кличем: Жиймо св. Літургією! (Ст. 18).

Завдання загалом дуже просте, не сенсаційне, а проте справді в правдиво Христовім дусі. Сенсаційне хіба в нас, де досі не було т. зв. літургійного руху, так дуже поширеного в ріжних країнах Заходу.¹⁾ Зацікавлення літургією, яке було досі в нас, се була переважно т. зв. обрядовщина, отже щось зверхне, а не внутрішнє. Дуже добре, що врешті оо. Василіяни проломлюють ту формальщину та зпід неї добувають справді цінні й потрібні кличі й ідеали.

Відповідно до поставленої цілі майже увесь 35 річник „Кал. Місіонаря“ присвячений питанням літургії й літургійного життя. Отже найперше лише про „Важність літургійного життя“ Високопреосв. Еп. Д. Няраді. Дальше йдуть цікаві інформативні статті про літургійне життя й рух, про літургію в Старім Завіті і врешті кілька статей про значіння й вигляд Літургії в Новому Завіті. Може дещо за тяжка для простолюддя стаття „Про Літургію“ з поясненнями ріжниць між нашими східними Літургіями; натомість буде вона дуже цікава для інтелігентів, що вже давно призабули літургію. Дуже потрібна стаття, що вяснює наші обовязки слухати Сл. Божої. Історії нашої Церкви присвячена довша стаття о. Д. Богуна ЧСВВ п. з. „950-ліття християнства на Україні“, написана живо й — що вартніше — з углядженням найновіших поглядів бл. п. С. Томашівського.

Поважні статті — може їх трохи за багато й деякі за довгі — редактор календаря попереставлював дрібнішими оповіданнячками, розважаннями й віршами. В той спосіб новий календар набирає ріжнорманітності й дається лекше читати, без перевтоми читача. Календар

¹⁾ Згадатиб хоч таких сподвижників літургійної літератури й життя, як у Німців оо. Р. Гвардіні, О. Казель, Т. Міхельс, А. Дольд, проф. А. Бавмштарк і І. у Французів: оо. А. Вільмар і Ж. Морен та багато ін. — Літургійний рух на Заході розпочав „папа Евхаристії“, бл. п. папа Пій X: „Тому що нашим бажанням є, щоб християнський рух знову процвітав і кріпшав у всіх вірних, передовсім конечно те... щоб той дух черпав в його першому й незаступному джерелі, а саме в активнім співділанні з пресвятими Таїнствами (св. Літургією) та з публичними молитвами Церкви“ — („Моту пропріо“ з 1903 року). Спеціальну вагу на літургійний рух клав іще бл. п. Папа Бенедикт XV і те саме поручає нам сучасний Св. Отець, Пій XI.

доповнюють відділи для дітей і господарські поради та огляд політичних подій. Численні, досить добрі світлинки, репродуковані на кращім папері, дають календареві багато притягаючої сили, тим більше, що багато з них — це репортажі саме з українського життя. Лише образки до дитячого відділу знову, так як це було минулого року, надто панські, що — гадаю — можна обмінути, бо українське світлицтво багате на гарні народні типи диточок.

За хиб календаря вважаю кепську коректу (по 9—12 похибок на 1 сторінці — прим. ст. 48, 49, 52) та може надто довгі й учені статті. Це останнє — недостатка лише тоді, коли хочемо вважати цей календар за календар популярний. Інша справа, що сю хибу може легко зрозуміти, особливо той, хто сам пише: популярні статті це рід найтяжчий до виконання. За хибу вважаю даліше — знову ж зі становища: бути популярним — дискретну в барвах обгортку. Здається мені, що популярний календар повинен мати більше ярку обгортку, бо простолюди не розуміється на дискретності барв. Воно любить яркі, крикливі, „темпераментні“ краски. 12 сторінок оголошень замало для такого календаря; якби їх було більше, то ціну на календар можна б іще збити й так зробити цей календар найдешевшим з усіх календарів (теперішня ціна 75 гр.). А се чи не найважливіша річ для успішного поширення католицького календаря.

Згадані хиб зазначаю не для того, щоб оправдати ледачих від купна календаря, а для поправки в чергових річниках. А всім правдивим християнам гарячо поручаю новий календар „Місіонаря“ не лише для них і їх родин, але й для якнайширшого розповсюдження й кольпортажі. Бо не кривим оком, а активною підтримкою слід нам спомогти велике діло глибокої християнізації нашого народу, діло, якому служить саме щорічний календар „Місіонаря“.

Арамис.

Нові видання

Служба Божа Літургія св. Іоанна Златоустого на мужеській 3-х голосній хор або Тріо — Т. Т. Б. Музику склав Олександр Кошиць, Seymour Conn. U. S. A. Форм. 30.5×21.4.

Омельян Квіт: **Золоте серце**, оповідання. Бібліотечка „Нашого Приятеля“, випуск 13. Обгортка і рисунки Ю. Кириєнка. Львів 1937. Сторін 71, формат 20×14 см. Ціна 80 сот.

Чорна рука або Хто руйнує український нарід в Канаді: Брацтво Українців Католиків Канади; Бібліотека БУК-а ч. 5, Вересень 1937. Йорктон, Саск. Ціна 5 ц. Формат 16.5×12.3.

Др Василь Пачовський: **Золота Гвіздка**, віршована казка на десять сурм. Золота Бібліотека української дитини під редакцією Миколи Матвійчука у Львові, випуск 15—16. Накладом М. Матвійчука, Львів—Жовква 1937. Сторін 55+1 нпг. Ціна 80 сот. Рецензію оповістимо.

К. Осипів: **Це повість давніх літ...** Вибрані оповідання з літописів княжої доби в перекладі. Львів 1937. Видання „Рідної Школи“. Ст. 86. Формат: 19.9×14 см. — Се видання дуже гарне і потрібне.

Р. К. Українська держава. Переклад на китайську мову книжки п. з. Україна (Шангай, 1937). Переклав В. А. Одинець при допомозі Шу-Єн-Тай і Чень-Ян-Тянь. 1937. З 10 ілюстраціями і 2 мапками.

М. Цучії. (Встає козак України). В японській мові. Дайрен 1937. З 9 ілюстраціями і 2 мапками (в сій брошурі нема між портретами Коновальця).

Марко Черемшина: **Твори**. Том 3-й, останній, повного видання за редакцією Є. Ю. Пеленського. Видавництво „Ізмарагд“, у Львові. Стор. 232. Формат 187×250. Обгортка в трьох красках проекту арт. граф. М. Бутовича. Ціна зл. 4.50.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В міністерстві віроісповідань й освіти відбулася 19 с. м. конференція між примасом Польщі кард. Гльондом і мін. віроісповідань й освіти проф. Свентославским в справах виконання конкордату.

Папський нунцій мснгр. Кортезі в часі побуту в Гродні 16 с. м. заявив представникам міста, що їх старання про визначення для м. Гродна єпископа-помічника полагоджено згідно з їх бажаннями. (КАП).

„Мали Рочнік Статистични“ на 1937 р. подає на ст. 336 чисельний стан католического духовенства в Польщі: 2 кардинали, 5 архієпископів, 43 єпископів, 11,480 священників, 4,088 аліумнів, 6,759 монахів і 16,738 монахинь. В бюджеті на рік 1937/8 призначено для духовенства 22,351,000 зл., з того на католическе духовенство 19 міль. 908 тисяч зл. Соціалістична преса підіймає крик, пишучи, що фактично доходи духовенства виносять найменше 120 мільонів річно. Та не подає, кільки тими грішми утримується шкіл, шпиталів, притулків для хорих і старців, церков, служби і т. д.

Архієпископ Константіні, секретар Конгрегації для поширення віри, виголосив 23 с. м. (в навічєря Всесвітнього місійного дня) радієву промову до цілого католицького світа. Польський переклад тої промови відчитано в польським радію того самого дня о год. 8 веч.

Мала Мадярщина має тепер 130 католицьких часописів. В тім 13 щоденників, 33 тижневиків і 49 місячників. Всі ті часописи мають 258 тис. денного накладу, а в самому Будапешті 190 тис.

Славну катедру в Ренсі (Франція), сильно ушкоджену в часі світової війни, віддано 19-го с. м. до ужитку Церкві. Праці над реставрацією сеї величавої пам'ятки церковного будівництва тривали повних 20 літ. З приводу торжественного посвячення кард. Сішар, в асисті апостольського нунція мснгр. Валері й численних єпископів відправив старинну літургію після давніх романських і галійських обрядів. Св. Отець прислав кард. Сішарові телеграму з побажаннями і благословенням для вірних.

В Брукселі відбувся конгрес Апостольства Моря. На ньому ухвалено цілу низку резолюцій відносно опіки над морями і накреслено напрямні душпастирської праці.

В Лондоні відбулося недавно велике католицьке віче. Взяло в ньому участь 20,000 людей. Віче було присвячене суспільним справам. Реферат виголосив архієпископ з Бірмінгему. Головну увагу присвятив працедавцям, бо „в практиці в очах робітників працедавець уособлює Церкву“. І відси походить для працедавців як найстисліший обов'язок приміювати своє поступовання до засад папських енциклік. Архієпископ закінчив реферат пропозиціями створити лісту „тих працедавців, які дають запоруку, що робітникам будуть виплачувати таку платню, яка вистарчала на удержання робітника і його родини...“. Відносини в Англії очевидно інші, ніж у нас; у нас далеко до таких дискусій.

Евхаристійний Конгрес в Індії відбується в грудні с. р. в м. Мадрасі в 50-ті роковини створення Св. Отцем Львом XIII самостійної церковної єрархії в Індії. Єрархія має тепер 4,000,000 вірних і 100 священників.

Місійна дієцезія в м. Патна (Індія), яку віддано в опіку ОО. Єзуїтам, побільшилася в останньому році о 2,668 новонавернених. В останньому році звернено спеціальну увагу на педагогічну діяльність. Число католицьких шкіл зросло з 83 до 126. До тих шкіл ходить майже 4,000 учнів. Місія має крім того 2 фахові школи й одну середню школу, 14 сиротинців і 16 домів для старців.

В оазі Ель Гельна, що лежить коло 1000 км. на полудне від Альжиру, побудовано католицьку святиню.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В СОЙМІ відбулася під проводом маршалка сойму нарада представників парламентарних регіональних груп. На ній обговорювано справи зв'язані з найближчою сесією сойму і з працею послів у терені.

ПОЛЬСЬКА ПАРТІЯ СОЦІАЛІСТИЧНА та інші ліві угруповання виступають солідарно в обороні переслідуваних Жидів. Се свідчить про скуплення опозиційних тенденцій серед польської суспільності.

ДВОГОДИННИЙ протестаційний страйк Жидів відбувся загально, хоч різні Жиди протестували в різних годинах.

АДМІНІСТРАЦІЙНІ ВЛАСТИ У ВАРШАВІ зареєстрували дотепер 17 політичних партій. За 10 останніх днів повстали аж 4 нові польські партії...

В ТЕРНОПОЛІ відбувся зїзд старостів тернопільського воевідства під проводом воеводи Маліцького. Радили над справами політичними і господарськими.

РОСІЯ становить щораз значніший процент населення Європи. На початку 19 століття її населення становило коло 16 проц. населення Європи. Тепер становить около 32 проц. мимо того, що після війни втратила значні території (Вилеське „Слово“ ч. 270).

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ у Відні фон Папен іменований німецьким амбасадором в Римі.

НІМЕЦЬКІ ГЕНЕРАЛИ ЛЕТУНСТВА Мільх, Штумпф і Удет прибули до Англії, щоб оглянути осередки англійського летунства.

ПРАВИТЕЛЬСТВО БЕЛЬГІЇ запросило до Брукселі на конференцію представників 9 держав. Вона має зайнятися справою китайсько-японського конфлікту.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ має незабаром відбутися подорож до Риму, Парижа і Лондону.

В МІЛАНІ суд засудив 5 Італійців антифашистів кожного на 10 літ в'язниці, 5 обвинувачених звільнено.

В АРМІЇ ГЕН. ФРАНКА є 40,000 Італійців разом з санітарним персоналом. Таке оповістила італійська півурядова „Інформаціоне Діпломатіка“. Англійська преса пише, що в Еспанії є 80,000 італійського війська: 4 дивізії піхоти, летунство, технічні частини й інші.

МІН. ІДЕН виголосив промову про міжнародне політичне положення. В ній заявив, що характеристична риса теперішнього положення се ігнорування зобов'язань, цинічне нарушування договорів і підважування довіря. Принялася метода провадити війну без виповідження. А кожда держава постійно голосить, що бажає мира.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ДЕЙЛИ ГЕРАЛД“ звідомляє, що держави ворожі Англії, пакують до Палестини зброю цілими кораблями.

ТУРЕЧЧИНА рішила остро контролювати всі кораблі, що перепливають з Чорного до Середземного Моря.

ЕГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило 26 мільонів злотих на армію і пограничну сторожу.

АРАБСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ ув'язнених у Палестині вивезли Англії на острів Магена на Індійським океані.

БОМБАРДУВАННЯ ШАНГГАЮ літаками й артилерією Японців і Китайців триває без перерви днями і ночами. Богато потерпіла т. зв. міжнародна концесія. На неї падають бомби й гранати японські та китайські.

ПІВМІЛІОНОВУ АРМІЮ мають Японці в Китаю, а саме 300 тисяч на північній фронті і 200 тисяч в Шанггаю та Манджурії. Північний фронт тягнеться на просторі 1500 км. Такої великої армії в Китаю Японія не мала дотепер ніколи.

ЯПОНІЯ не візьме участі в конференції 9-ох держав у Брукселі, бо вона не признає невстрівання третіх держав до японсько-китайського конфлікту.

НОВИНКИ

Загальну увагу звертає те, що культурна Англія призначає на знищення динамітом арабські дома. Та навіть в тім страшнім зарядженні Англії видно західну культуру, бо англійські влади: 1) призначають на знищення дома тих Арабів, щодо яких мають дані про нелюблячу агітацію їх власників, 2) оповіщують наперед плятками, коли ті дома будуть знищені, т. з. коли до якогось часу не устануть неспокої і т. п. З того ясно, що навіть такого англійського зарядження проти Арабів не можна назвати наскрізь неморальною „круговою порукою“, яка має на цілі нищити без розбору, чи хто винен чи не винен.

Міністерство скарбу видало обіжник, в якому звертає увагу на konieczність примінування оглядної й поміркованої ексекційної політики супроти платників, що потерпіли від елементарних нещасть.

За доручення пачок (посилок) відборцям до дому почта побирає окрему невелику оплату, незалежно від оплати за перевіз посилки. Дотепер відборець сам оплачував належність за доручення посилки. Тепер змінено почтові приписи в тім напрямі, що надавець посилки може сам згори заплатити відповідну належність за доручення. Рішення щодо сеї оплати залишено надавцеві.

У Львові увязнили б. ст. поштового асистента Альойзого Стікса, який на підставі сфальшованого переказу хотів вибрати з почти 3.470 зл. Крім того проти Стікса виготовили акт обвинувачення за надужиття, dokonані при допомозі переказових зачетів, за що його звільнили з посади. Тепер виринуло питання, чи А. Стікс, який 10 літ служив на почті, взагалі називається Стікс чи інакше.

В цукроварні в Березовиці під Тернополем зачалася вже нормальна праця. Цукроварня перероблятиме денно около 8 вагонів буряків. Наразі продукуватимуть тільки грисіковий цукор, бо нема ще рафінерії.

В Присівцях зборівського повіту посвячено новий польський Людовий Дім в присутності старости Павліковського.

В Станиславові засудили б. урядника Скарбової Палати Юзефа Бохенка на 10 міс. в'язниці з завішенням виконання кари на 2 роки за спроневерення 650 зл.

В Незвисках пов. Городенка рішено збудувати „косяцюлек“. Вже збирають гроші на ту ціль.

Городський суд у Снятині зачав слідство проти книговодчика повітового виділу Едмунда Гамбургера і книговодчиці Комунальної Каси Ощадности в Снятині Марії Мисльік.

Цукроварня в Городенці зачала осінню кампанію, даючи працю понад 600 робітникам.

Б. скарбовий підкомісар Юзеф Маркс в Самборі обвинувачений за спроневерення. Розправа покищо відложена.

Волинські ліси дали с. р. майже 1/3 всіх зборів грибів в Польщі. З Волині вивезено с. р. 150.000 кг. сушених грибів загальної вартості 1 міль. зл.

Гумор. — Егоїст. — На лекції математики. — Сливка, від 6 відійми 3, кільки тобі лишилось? — Не знаю, пане професоре... — Уважай, маеш шість грушок, я тебе прошу о три — кільки тобі лишилось? — Шість! — Та якже, я тебе прошу о три грушки... — Так, але я їх пану професорові всеодно не дам!

В Перемишлі скінчився по 4-ох тижнях процес проти б. ярославського старости Вонса і тов. І так: д-р Гольцбергер, лікаря повітового осередка здоров'я в Ярославі, засуджено на 2 р. в'язниці, Александра Штрасса, рахункового повіт. виділу в Ярославі, на 2 і пів року; б. старости Вонса, касієра повіт. виділу Юзефа Сівца і ліквідатора Яна Романова засуджено по 6 міс. в'язниці. Всім знижено кару на підставі амністії так, що три останні засуджені — вийшли на волю...

Московське видавництво „Академія“ приготувало однотомову збірку оповідань М. Коцюбинського, перекладених на російську мову. Тим виданням задумує „Академія“ вшанувати 25-ліття смерті Коцюбинського, що припадає в квітні 1938 р.

„Шведську могилу“ та пам'ятник Москалям, що полягли в 1709 р. під Полтавою, скасовано. Шведську могилу перетворено на збірник нафти, музей переіменовано на шпихлір, а пам'ятник знесено зовсім.

В Новім Санчі увязнили залізничного урядника Стефана Новака за спроневерення 6.000 зл.

Вже й учениці б'ють своїх професорів. В Тарнобжегу гімназистка з 7 класи зневажила чинно свого учителя за злу ноту. Суд засудив її на два місяці арешту з завішенням.

Виленький воевода заборонив всяку діяльність Білоруської Партії Націонал. Соціалістів на терені граничного поясу. Подібні зарядження оповістили воеводи білостоцький, поліський і новгородський.

Воєнні інваліди звернулися до властей у справі введення концесії на право торгування антиками.

Прокуратура в Познані розписала гончі листи за б. дзялдовським староостою дром Адамом Твардовским, засудженим на 6 міс. в'язниці за надужиття.

Спроневерив 100.000 зл. урядник комісаріату в Варшаві Ян Кушта. З того 60.000 програв на перегонах.

В м. Цетатеа Альба (Аккерман) в Бесарабії в часі розкопів над давніми укріпленнями відкрили каналізаційну сітку, що походить з римських часів. Досі відкопали 50 м. рур і каналів. На дні каналів знайдено багато предметів з II і III ст. по Христі, посуду з терракоти, бронзові монети з часів Септіма Севера і т. п. Крім того знайдено частини посуду, що їх виробляли в Персії й Дамаску, і монети з надписом „Аспрокастру“ (так називали Греки Аккерман). Врешті знайдено старі молдавські монети без надпису, на яких представлена голова зубра.

В с. Темлін в Ромунії вибухла пожежа, яка грозила поширенням на ціле село. З огляду на брак води пожежу вгасили вином. Зужито 4.000 л. знаменитого білого вина.

В зв'язку з крадіжею „перстень рибаки“, про що й ми в свій час писали, пресовий відділ НКВК по засягненні інформації подає до відома, що в дійсності вкрадено тільки копію того перстенья. Копія була в посіданні пралата Арборія Мелля ді Сан Елія, предсідника ватиканської геральдичної комісії. Оригінал перстенья є далі в Ватикані.

На фонд національної оборони зібрали дотепер в Японії понад 12 міль. ен. Около 100.000 ен зложили чужинці.

Гумор. — Нова загадка: — Що се таке: нема першої, нема другої, нема третьої, а їде, їде, їде! — ??? — Не знаєш? Таж се тягаровий поїзд!

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1. — та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станиславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбільш учнів. 89—2—10

Центральний виконний комітет ССРСР усунув комісара внутрішньої торгівлі ССРСР Вайтцера. На його місце іменовано Смірнова.

ГПУ вхопило в Еспанії б. секретаря Троцького Ервіна Вольфа й довезло до пристані, відки зараз виїхав большевицький корабель. Можна собі уявити, яких мук уживе чрезувичайка, щоб видобути від того чоловіка всьо, що він знає про Троцького, його таємні зв'язки з іншими большевиками і його заміри.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВП. ДОПISУВАЧАМ, які жалуються на непомішування дописів: Кождий допис переглядає наперед Адм. і зазначає, чи дописувач вирівняв передплату. Коли не вирівняв на час передплати, тоді допис їде до коша і більше ним не займаємося, бо на реєстрування дописів і на листовні відповіді на питання, чому якийсь скрипт поміщений, а інший ні, ніяка редакція не має часу. Тому газети поміщують оповістку: „Рукописів не звертається і в тій справі в переписку не входить“. Буває й таке, що про ту саму подію, яку описував неточний в передплаті дописувач, були дописи в інших газетах. Коли подія важніша або цікавіша, тоді згадку про неї подаємо на підставі інших газет. А коли тимчасом неточний передплатник вирівняв передплату і на тій підставі домагається поміщення свого допису, тоді ми вже сего зробити не можемо: поперше тому, що допису вже не маємо, по друге тому, що ми вже раз про ту справу згадували. Та буває й таке, що навіть з допису точного передплатника подається зміст або й коротку згадку тому, що або нема місця на довші дописи, або допис бувби напевно сконфіскований, або наразивби газету на карний процес, якби ми допис в цілості помістили. Тому з дописів подається часом тільки виїмки або згадки. Не маючи змоги кождому дописувачеві зокрема сияснювати ті справи, просимо всіх ВП. Дописувачів прийняти ласкаво до відома отсе внясення.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛІАНТИК: Гра життя.
КОПЕРНИК: Знахор.
МУЗА: Камеліова дама.
ПАКС: Додек на фронті.
СТИЛЕВЕ: Малий чародій.
ТОН: Втеча Тарзана.

ФАБРИКА
ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА І С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 260.04. ПК. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:
Пасту до взуття „Елегант“ терпент.
Пасту до підлоги, Французька маса,
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадку і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Леп на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/2 стор. 90. — зол., 3/4 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО ВИДІЛУ „СКАЛИ“

Дня 22 с. м. відбулося в Станиславі перше повакаційне засідання Головного Виділу „Скали“, присвячене видавничим справам. В засіданні взяв участь Преосв. Йоан Лятишевський. Члени з'явилися в комплекті. Проводив п. дир. Заморока, реферував о. Микитюк, переповідаючи зміст проекту видавничого плану, предложеного Головному Виділові „Скали“ письмом з 25. IX. на підставі порозуміння редакційних колегій „Нової Зорі“ і „Правди“ та аргументуючи, чому

той проект треба прийняти. В дискусії взяли участь: проф. Голембівський, радник Сміх, др Назарук, мец. Гординський, Преосв. Лятишевський, др Голінатий, о. В. Микитюк і дир. Заморока. Одногосно ухвалено прийняти проєктований проект. Одним з вислідів прийняття того проекту є конкурс на белетристичні оповідання, який оповіщуємо в сім числі „Нової Зорі“. Слідуюче засідання буде присвячене виключно організаційним справам.

Нова держава на Сході Велика Монголія.

Японська агенція Домей звіdomляє: Дня 27 с. м. розпочинається триденний конгрес Монголів в місті Суїюану. На конгрес прибуло 500 делегатів, що репрезентують монгольські племена і прапори різних організацій. На тім конгресі буде ухвалений новий устрій для двох провінцій, Суїюану і Чагару. Кожде монгольське плем'я одержить самоуправу. Всі політичні зарядження буде контрасигнувати міністр війни, Лі-Шу-Шін. На чолі правительства стане князь Юн, начальник племені Урад, яке нале-

жить до звязку племен Улан-Чапе. Князь Тег, що досі провадив ввесь автономістичний рух, стане міністром загальних справ. Дальша колонізація тих країн Китайцями буде припинена, але тих 400 тисяч Китайців, що вже є там, одержить окреме представництво. — Таким чином навіть розмірно невеликі монгольські племена (всіх Монголів буде коло 5 мільонів) одержать самоуправу. Без ніякої самоуправи остали під сю пору тільки Українці й Білорусини в Польщі. Цікаво, як довго се потребає.

Протиукраїнське зібрання в Самборі.

„Дзеннік Польскі“ в ч. 293 звіdomляє: На днях відбулася в Самборі конференція польських діячів Самбірщини, скликана „порозумівачим комітетом польських товариств“ у Самборі. В конференції взяв участь м.і. ген. Сцеволя-Вечоркевич. Обширний реферат про українську акцію, звернену проти всього що польське, яка проявилася передовсім у викупі землі і т. зв. „викраданні душ“, виголосив р.-кат. ксьондз декан Мйодонський. Ген. Вечоркевич говорив про

конечність консолідації всіх польських сил у Сх. Галичині. Зібрання мало характер маніфестації проти зазіхань українського шовінізму... Як бачимо, протиукраїнські настрої розносять по цілм краю. Найтрагічніше, що також римокатолицьке духовенство бере участь у ширенні шовінізму і притім каже, що воно „борониться“ перед шовінізмом. Овочі для католицизму з такої „чистої“ любови ближніх“ виростуть прекрасні... і заважать на довгі часи.

Чехословаччина узброює СССР.

Гітлерівський „Фелькішер Беобахтер“ звіdomляє з Москви: Вже кілька тижнів перебуває в Москві делегація представників чеського зброєного промислу і банків. Вона переговорює з со-

вітським правительством про 400 мільонову позичку, яку Чехословаччина має дати Совітам в формі достав ріжного рода зброї й амуніції для червоної армії. В Німеччині велике обурення.

Франція приготується на всякий випадок.

Незабаром мають відбутися великі маневри французької воздушної фльоти над Середземним морем і над Атлантичським океаном. Ціль маневрів: простудіювати справу оборони комунікаційних шляхів між Францією й її колоніями в

північній Африці, себто з Альжиром, Марокком і Тунісом, дальше між Францією й Мадагаскаром та вкінці між Францією й Індокитаєм. Таких великих летунських маневрів не було ще дотепер у Франції.

Італія дає мільярди на зброєння.

Італійська рада міністрів ухвалила надзвичайний 10% податок від капіталів акційних товариств. Він має дати державі 5 мільярдів лір. Рівночасно рада міністрів ухвалила підвишку декотрих посередних податків. Вона має дати 3 мільярди лір. Тими грішми мають покрити бюджетовий недобір в сумі 3 і пів мільярда лір. Нові податки узасаднено konieczністю загосподарування колоніальної імперії та покриттям коштів зброєнь. Всі диктатури дуже коштовні.

Всі диктатури дуже коштовні.

Росіяни і Французи на

службі червоної Еспанії.

Італійський щоденник „Мессаджеро“ в кореспонденції з Саламанки обговорює подробиці відносно міжнародних бригад на службі червоної Еспанії. До травня с. р. прибуло з Франції до червоної Еспанії 60.000 добровольців. Загалом

сили червоних на початку сего року обчислювано на 91.000 людей на фронті і 58.000 резерви. Найвисші становища в червоній армії обсаджені російськими й французькими офіцерами. Ген. Франко має всего 85.000 людей.

Криваві бої в країні Жовтого Смока.

Два дні і дві ночі тривали безнастанні криваві бої за Шанггай. Перервала їх аж дуже густа мряка. Тоді настала незвичайна тиша. Потому знов заграла артилерія від суші і від моря з японських кораблів і рівночасно воздушні фльоти з обох сторін почали скидати бомби.

Найтяжші бої кипіли коло святині Дунутсі. Вона тричі переходила з рук до рук. Японці стратили 4.000 забитих і ранених. Їх відділи мають розірвану лучність між собою. Китайська кавалерія появилася вже на задах японської армії. Японці пустили отруйні гази і виграють.

ПАРОХІЯНАМ ДУЖЕ ВАЖКО БУЛОБ в часі теперішнього зубожіння справити до церкви нове урядження; якщо це майно забрали вломники, які так часто обкрадають церкви. Зарадити тому можна тільки асекурацією церковного майна від крадіжів-влому, яке покриває вповні обезпеченим церквам заподіяні внаслідок крадіжів-влому шкоди, в

Г-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Телефон: 205-47.

Міжнародні справи

ВІДЕНЬ І БІЛГОРОД

Вогні фашистівсько-балканського танцю.

Коли Австрія була ще цісарством, тоді Відень належав до центрів, які сильно впливали на Балкан. А тепер балканські відносини впливають на Відень, колись найкрасше й найкультурніше місто в самім серці Європи. І йде той „балканський неспокій“ по Відні не тільки з Балкану. Порозуміння диктаторів двох сусідніх могутніх держав, Італії й Німеччини, поставило малу, зубожілу Австрію під тягар переваги 115 мільонів населення двох мілітарних велитнів. Та сама перевага затяжіла очевидно й над цілим рядом балканських держав. Балансування австрійського канцлера Шушніґа між Берліном і Римом скінчилося з хвилею порозуміння Гітлера з Муссолінім. Австрія стратила опіку Італії супроти Німеччини. Рівночасно затримано їй в Італії виплату коло 30 міль. швайцарських франків, належних Австрії за ріжні товари вже доставлені Італії. Та задержка дуже прикра для бідної тепер Австрії. А стоїть се в звязку зі згодою Муссоліні на проєкт Гітлера, втягнути Австрію в митну унію з Німеччиною. Свого часу втягнуто в таку унію Баварію з Прусією, що скінчилося їх злукою в одну державу.

Не дивота, що почався оживлений рух віденської дипломатії як також рух чужої дипломатії докруги Відня: до Відня прислала Франція своїх визначних державних мужів. М. і. приїхали Еріо, Ренод і ин. Се знак, що ведеться покищо дипломатичне змагання за кождо позицію в Європі. Такий самий живий рух проявився також у всіх балканських державах. І вони занепокоєні порозумінням Італії з Німеччиною — з виїмком Альбанії — зачали знов наближатися до Англії та Франції.

Найбільші впливи на Балкані мала досі Німеччина в Греції (диктатура Метаксаса) й Італія в Югославії (диктатура Стоядіновича). Та тепер і ті дві держави зачинають вагатися. Розуміється, найбільше занепокоєна таки Австрія, ну й Чехословаччина. Чехословацький прем'єр Годжа був особисто у Відні. В Парижі щораз більше інтересуються чеським проєктом Крофти зорганізувати господарський блок з Австрії, Чехословаччини і Польщі; тоді можнаб не допустити до цвовой унії між Австрією й Німеччиною. Словом, рух між дипломатами великий, а непевність ще більша.

Та найцікавіші речі діються таки на Балкані, а саме в Югославії. Правильство Стоядіновича захитане тяжкою внутрішньою боротьбою задля конкордату з Апостольською Столицею як також тривкішим порозумінням, на яке заноситься між хорватською хлопською партією Мачека та сербською демократичною опозицією. Те порозуміння властиво вже досягнене в засадничій справі домаганням свободних виборів, відповідального перед парламентом правительства і нової демократично-федеративної конституції. Обговорюють вже тільки подробиці згоди і методи боротьби. Коли дійсно підуть разом, то згодом дібуться влади в Югославії й диктатура там скінчиться.

Таким чином Хорвати в Югославії малиб можливість без пониження свого достоїнства звязати свою долю з долею югославянської держави: вони знайшли між Сербами партнерів і спільну мову з ними. Се знак, що Югославія справді консолідується, чого не можна сказати про деякі інші повоєнні держави, в яких ні зазором не видно можливості порозуміння гнобителів з національними меншинами. Будучність тих держав очевидно більше загрожена, ніж вони думають.

Німецька границя по Буг.

На зїзді німецьких преісториків прем'єр Брунсвіку Кляггес виголосив реферат на тему, що Німеччина повинна сягати по Буг, бо колись по ту ріку й сягали германські племена, з яких опісля зложилася німецька нація. І Кляггес і інші німецькі преісторики виказували на тім зїзді, що словянські племена тільки якимсь дивним випадком в 7 і 9 ст. опанували землі германських племен на захід від Буга. На тих землях була стара германська культура, про яку свідчать викопалини. Таксамо на північній сході над Балтійським морем далеко сягала германська культура.

Краківський ІКЦ приніс вісти про се на самім переді в 295 ч. з трьома окличниками під заголовками: „Німецька земля сягає по Буг!!! Не знати що більше: пруська бута чи глупота...”

А що той сам ІКЦ випишує про споконвічні землі українського народу? І навіть на думку йому не приходить, що коли голосить насильство супроти нас, то тим самим морально ослаблює положення власного народу супроти кожного противника, який має силу, або буде її мати. А за моральним ослабленням мусить наступити всяке інше ослаблення.

Щодо німецького клича: „Відсунути західну границю Словян по Буг!” — то про се ми в „Новій Зорі” писали вже не раз, що коли Поляки не схочуть або не зможуть своєчасно і справедливо наладити взаємин з народами українським і білоруським, то дуже радимо їм зайнятися докладніше цікавою й поучаючою історією великих словянських племен Оботритів і Лютиків...

Німецька сила очевидно зростає і разом з тим росте і її бажання поширитися на Схід. Ще в 1918 р. німецький генерал Гофман говорив до українських делегатів в Берестю: „Властиво ваша держава повинна сягнути аж по правий беріг Висли, а наша по лівий, тоді бувби можливий якийсь порядок” — а тепер Німці підготовляють уже свою опінію до того, що їх держава має сягнути по Буг, значить і по деякі українські землі. З незалежних від нас причин не можемо докладніше обговорити наслідки такого клича в будуччині. Стверджуємо тільки те, що зїзд німецьких преісториків поручив висше висказані погляди впоювати всій німецькій молоді. А польські шовіністи замість спам'ятатися, дальше ширять „хуцувські” календарі...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Москвофіли про соборність

П. з. „Поступ польської політичної думки. Ще про книжку Кутшеби” — „Русский Голос” в ч. 40 приніс отсю статтю пера В. Кареніна:

Твір ген. Тадея Кутшеби про київський похід 1920 р., який недавно появився та про який ми у свій час згадали, знайшов широкий відгомін на сторінках польської преси. Дуже обдуману оцінку міркувань польського генерала приніс „Кур'єр Варшавський” з 10 жовтня. Думка газети така:

По словам ген. Кутшеби, київський похід в 1920 р. мав на цілі зробити кінець боротьбі між народами польськими і рускими. Для того треба було відірвання від Росії України (Малороссії). А тимчасом, пише автор, справа України — се найжиттєвіша проблема для Росії і коли Поляки наставляли на відірвання України, то се привело до „святої війни” Росії проти Польщі. До того додає „Кур'єр”, що нема „русского”, який не знавби, що Росія не може існувати без України, і в слід за тим часопис робить правильний та логічний висновок: відірвання України від Росії не тільки не дало б постійного мира а викликало б антагонізм як історичну конечність. Крім того Україна, колиб вона показала здібною до життя, стала б бурливим і напастливим претендентом до „збирання” — в новій формі — руських земель.” Радість ген. Кутшеби, що Україна всетаки існує в ССРСР як самостійна політична одиниця, видається „Кур'єрові” мало переконуючою, радше чимсь в роді „набожного жиченя”.

Така думка „Кур'єра Варшавського” свідчить про поступ польської політичної думки в польсько-руссієм питанні. Вона означає собою реальний підхід до цілого комплексу польсько-руссієм проблеми.

Ніщо так не в силі до крайности ускладнити положення на Сході Європи, загрожуючи найтрагічнішими наслідками для цілих поколінь, як посягання на Україну. Якою Росія не була б, вона ніколи не стерпить чужого вмішування у свої такі інтимні справи, як відношення між Московією й Україною. Розуміється, насильне вмішування Польщі в ту область приневолило б Росію вести війну не на життя, а на смерть, війну жорстоку, від рода в род і так довго, доки один з противників не був би знищений остаточно і на завше.

Також зрозуміле і безсумнівне, що коли повстала б Україна як окрема держава та показала б здібною до життя, то вона у свою чергу була б обов'язана наслідувати великий заповіт Московії — збирання руських земель. І вона здійснила б його в повнім розумінні свого святого післанництва на Русі: як переємниця і продовжителька традицій престольного Києва з часів Володимира Святого. Ідея всеруської єдності чимраз більше охоплює широкі маси руського народу, а її здійснення стає чимраз більше конечне під натиском іспитів, які випали на долю всієї Русі, і процесу історичних подій. Навіть незалежно від того, чи переважаюча сила на Русі се націоналізм, більшевизм, чи українізм.

В міру того основна різниця між концепціями общеруською і самостійницькою змінює і все більше змінює свій ідеологічний характер на методологічний. Общеруси, зберігаючи історичну преемственность, хочуть будувати на підставах, створених вже історією, а Українці воліють знищити їх, внаслідок переваги в них північно-руссієм складника, щоби здвинути будинок нової Русі з самих підстав у полуднево-руським стилі. Та в остаточних підсумках одні і другі мають на увазі соборну Русь. Общеруси — явно, відповідно до їх ідеології, а Українці, замовчуючи покищо, з тактичних причин, що і Волга — спадщина по Володимирі і „Сибір” — також руська земля, та й Зеленого Кли-

на боляче зречися... Адже вони не на жарт уважають себе переємниками мрії київських і галицько-волинських князів про збирання руських земель, очевидно, наперед малоруських. Се не значить, що п. Мудрий вже веде переговори з общерусами (не важне, чи вони емігранти чи меншинственники). До того далеко, та ми не сумніваємося, що він радо поговорив би з ними, коли вже не дорожив би ласками для українства його західних покровителів і колиб, сидячи на кріслі українського прем'єра, згадав, що Україна — та сама Малоросія зі всіми традиціями, сподіваннями і зі свідомством первородства Київської Русі. І, що не менше важне, п. Мудрий ледви чи стривав би противників між руськими, реальність української концепції була б тоді доказана; а се другорядне питання — чи Русь буде будуватися від Москви чи від Києва, під знаменем України чи Московії. Щоб тільки будувалася і росла, все одно „єдина і недеільмая”, під гегемонією Москви чи Києва, чи федеративна, та обов'язково єдина у своїй рівності і нероздільності.

З сим погодиться кождий „общерус” і не відкине сего розумний Українець. А сепаратистичну накіп, істеричну і шкідливу, змете процес життя і стрічна філя подій. Се — „як амен в пащежу”...

А по сім, ми вітаємо слова „Кур'єра Варшавського” як перші пробіски того реалізму польської політичної думки в області польсько-руських взаємин; він обіцяє увільнити і Поляків і руських від більших потрясень в будуччині. А може й дозволить їм вирішити їх загальні завдання в Європі і покласти основи тої словянської доби, про яку мріяли ліпші сини Слави...

Примітка Ред. „Нової Зорі”. Всьо тут ясне з виїмком висновку „Русского Голосу”: бо коли „Русский Голос” стоїть на становищі, що соборність всієї Русі все одно будуть пробувати здійснювати без огляду на те, відкі йтмосе в будуччині збирання руських земель, з Москви чи з Києва — тоді трудно зрозуміти, яким способом недопущення створення самостійної української держави над Дніпром увільнило б Поляків від більших потрясень? Претинь коли Москва отряється з більшевизму, знов прийде до себе і знов зачне збирати руські землі, то не забуде як руських земель не лише Волині, Холмщини, Полісся і Підляшшя, але й Галичини та Закарпаття, як не забуде про се вибираючись на велику європейську війну в 1914 р. А коли потрясення було б більше: чи коли тряси чимсь такий великан як відроджена і скріплена Росія, чи коли трясла б чимсь свіжо повстала і значно менша під Росію українська держава над Дніпром? Цікаво було б перечитати на сторінках „Русского Голосу” вияснення так поставленої проблеми.

Українські радіоавдиції.

В тиждні від 31 жовтня до 6 листопада с. р. львівська радіостанція передаватиме чотири цікавіші авдиції для Українців. Першою з них буде відчит інж. Романа Голода „Контроль молочности в сільських господарствах” в неділю 31 жовтня в год. 8.30 — 8.40, що мав відбутися ще мин. тиждня. Потім прийде участь нашої співачки Євгенії Ласовської в обідньому концерті в понеділок 1 листопада в год. 13.30 — 14.45, в якому у її виконанні почуємо арії з оперетки „Вікторія і її гузар” та низку пісень. В середу 3 листопада крім щотижневої газетки в год. 13.45 — 13.55 під ред. М. Ковалевського почуємо ще в концерті колісанок на цитрі Ол. Ропіцького в год. 19.20 — 19.35 колісанки: гуцульську, лемківську й бойківську, а в концерті трія сальонового того ж дня в год. 20.00 — 20.46 братиме участь відомий наш челіст П. Пшеничка. Та найцікавіший з мистецького боку буде концерт відомої нашої співачки Марії Сокол в четвер 4 листопада в год. 17.15 — 17.50, в якому під акомпаніємент композитора Ант. Рудницького виконає вона низку серенад і пісень Рамо, Франка, Ружицького, Римського-Корсакова, Буччі, Василенка й інших мистців. Сей концерт, що має назву „Серенади й пісні”, передаватиме львівська радіостанція на всю Польщу.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чому не вдалася нормалізація?

Тижневик „Свобода“, орган УНДА, приніс в 40 ч. статтю З. Пеленського п. з. „Протиукраїнська нагілка“. В ній пише м. ін.:

З української сторони не сталося нічого такого, що давало б Полякам підставу й узasadнення зирвати справу нормалізації. Продовж кількох років Україні були найбільш спокійним та лояльним елементом у Польщі. Ми ні разу не пробували якнебудь використати трудні ситуації, в які — і в нутрі і на зовні — попала польська держава. Як воно може і не парадоксально, але у важкому періоді, у який увійшла Польща по смерті пок. марш. Пілсудського, Українська Парламентарна Репрезентація виказала максимум розуміння для всіх польських державних колючостей. Через довгі роки польська політична пропаганда переконувала і нас — і цілий світ, — що єдина причина нашого дотеперішнього лихого положення в польській державі лежить в політиці спротиву й опозиції, яку українська сторона припинювала супроти Поляків до 1935 року. Мовляв: коли Українці визнають факт заіснування на цих землях польської держави, коли почнуть лояльно співпрацювати з державою і в державі над розвитком спільного життя, то відношення Поляків до Українців зміняться радикально на краще. Українська сторона зробила в 1935 році справді все, щоб сповинити ці польські засадничі вимоги. Але замість відпущення, замість полегшення відносин прийшло щось зовсім протилежне. Зміна тактики Українців з опозиційної на угодову стала гаслом до тим більш завзятої протиукраїнської мобілізації.

Перше всього, східно-галицьке польське громадянство заявило за посередництвом своїх найбільш почитаних пресових органів, що всякі розмови й умови українського політичного проводу ведені з урядом — цього громадянства не торкають і його до нічого не зобов'язують. Мовляв: „Українці з нами себто з польським громадянством ніякої угоди не робили; нехай уряд як сам знає дотримає те, до чого зобов'язався. Ми як громадянство не є зобов'язані виконувати в цій справі волю й побажання уряду“. В той спосіб українську сторону поставлено перед перспективою розмов з самим польським громадянством.

Тут висувається логічний запит: то значить, перед перспективою розмов з ким? Хтож є умовдатованим представником цього „громадянства“? Хто його веде, хто за нього відповідає? Все це питання, які не дають можливості ясної й односторонньої відповіді. Поставлено ось так українську сторону перед диквинну перспективу, щоб вона договарювалася зі стоголовою „bellua“, чуть не з кожною редакцією того чи іншого східно-галицького українського журналу, з всякою тутешньою польською патріотичною організацією, всяким шовіністичним студентським конвентиклом. І характеристичне: уряд прийняв цю поставу частини польського громадянства за добру монету. Вийшло вкінці таке, що польське громадянство не бажало морально ратифікувати угодових розмов уряду з українською стороною, — й уряд мусів пофнутися.

Що Польща сьогодні між німецьким молодом і більшовицьким ковалом — цього східно-галицькі шовіністи не бачать. Що особливим більшовизм з усією натугою підкопується під польські державні фундаменти — цього ота шовінерія не бачить. Що Прусакі буквально себе заголоджують, щоб могли узброїтися по самі зуби і диктувати цілий Середній і Східній Європі свій політичний закон — цього ота шовінерія не бачить. Бачать лише нас, наші кооперативи, діточі садки, наші читальні „Просвіти“, наш великий культурний змаг, наше величезне зусилля зирвати з себе кайдани темноти, невіжі, матеріальних і моральних злиднів. Не допускати до цього — ось їх ідея! — Цілком як за колишніх історичних часів! Не бачила колишня польська шляхетчина того, що на захід і на схід від неї повстає тут могутча Прусія, — а там могутча Московія. Це їх не турбувало. Вони мали повні руки роботи у боротьбі з їхніми „дисидентами“ (релігійні меншини), з „козачьими вольностями“ та іншими „руськими привілеями“. Вся їхня турбота зводилася до того, щоб тримати в шаху „хамів“, які їм внутрі держави „повставали“. Не будова сильної внутрі, сильних міст, сильної економіки, сильного громадянства була їхньою турботою, але боротьба політична і релігійна з козаками, соціально боротьба з селянством, боротьба за їхній „стан посідання“, який висловлювався тоді у числі добутих на селянах панщинних днів, — а нині — у кількості посад для адекватованої польської бюрократії та інтелігенції. Ці новітні „посадові“ шляхтичі не хочуть угоди й замирення з Українцями. Вони хочуть війни й боротьби з нами, бо вважають нас вартістю слабшою, вважають нас кимось, кого зможуть і так проковтнути і вкінці стравити.

Наше розуміння нормалізації. — Нормалізація — це була для нас спроба домовитися з Поляками як рівні з рівними до якоїсь спільної історичної концепції розвязки питань Сходу Європи. Ідея нормалізації заладилася саме на проблемі тієї рівності між обидвома партнерами, бо польське кресовицьке громадянство не хотіло визнати наш нарід рівнорядною і рівновартною договірною стороною. Для польської кресовицької шляхетчини ми все ще колишня історична „хлопська чернь“, „бунтуючі козаки“, нарід гір-

ший, неповновартний, який має коритися, слухати, але не ставати з ними на прю, зрівнюватися і договарюватися. І саме з тієї психіки — чи радше з тієї психози вишості й нижчості, „панства“ і „хлопства“, „шляхетчини“ і „хамства“ зроджується нинішня скажена кресовицька польська нагілка, яка висловлюється в безлічі звісних протиукраїнських резолюцій, в атаках польської шовіністичної преси, у спробах протиукраїнських ексцесів, що їх оце на днях влаштувала на вулицях Львова польська „бітна“ академічна шовіністична молодь. Нормалізація це для нас — рівність між нами, це круглий договірний стіл, це два рівновартні народи, які укладають свої дальші історичні взаємини! Але саме ідея тієї рівності між нами доводить їх до атаків шалю, що його бачимо у формах теперішньої протиукраїнської нагілки. От у чому лежить розвязка психологічної загадки, чому саме нормалі-

Син Гетьмана Скоропадського в Америці

„Діло“ в ч. 229 принесло отсю вістку:

До Злучених Держав прийхав 11 вересня с.р. німецьким кораблем Данило Скоропадський, син б. гетьмана України Павла. Організація гетьманців-держанинців в Америці витала всюди Данила Скоропадського з великим ентузіазмом, витав його теж святочною промовою Еп. Богачевський. Данило Скоропадський брав участь у посвяченні нового (третього з черги) українського літака в Америці під назвою „Україна“, яке відбулося з великою парадом в Шікаго. При цій нагоді ви-

зачин збунтувала проти нас польське кресовицьке громадянство, чому саме спроба угоди вивела його так далеко з рівноваги. Нема розумових аргументів, які моглиб привести до опам'ятання всю оту шовінерію. В такому стані річей опадають руки людей доброї волі. Історична доля тієї землі знову починає копитися в якусь велике але грізне невідоме, де не буде вже рішати розумна рація державних мужів, але пристрасти й пасії розкошеної обосторонньої шляхетчини та гайдамаччини. Треба боятися, що ніхто на цьому не скористає — крім наших спільних історичних ворогів.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Все те було дуже гарно, якби так іше в додатку унівеський орган міг напечатати бодай невеличкий документ, який свідчивби про лояльність найбільшої партії в нашій країні — супроти свого власного народу, то зн. якби наш нарід міг довідатися, що панове послі з УНДА домовилися були з польським правительством не лише за свої мандати, але також за національні поступати. Тоді суспільність вибачилаб і невдачу нормалізації, бо до додержання умови треба й волі другої сторони.

Занедбана справа

Під таким заголовком „Новий Час“ в ч. 236 приніс більшу статтю про наші бібліотечні справи. В ній читаємо м. ін.:

Найгірше справи мають у бібліотеках по містах. Цих бібліотек назагал дуже мало. Скільки то ще у нас міст і містечок, в яких зовсім нема української бібліотеки! Але навіть ті бібліотеки, що є, в більшості не сповиняють якслід своїх завдань, себто не поширюють належно поміж читачкою публікою українського друкованого слова. Вони переважно переповнені навіть не чужою поважною літературою, але польською й перекладною халтурою, різними отими Марчиньськими, Зеваками, Пітігріллами й іншими подібними книжками. Таким то кормом часто кормлять наші нечисленні книгозбірні по містах своїх читачів! І це буває тоді, коли український відділ

такої „української“ бібліотеки знаходиться в якнайгіршому занедбанні, коли читач не годе проситися новішого українського видання, а часто не може навіть дістати твору якогось українського класика. Питаний у цій справі бібліотекар дуже часто оправдає таке карнидне занедбання української книжки тим, що за українською книжкою мало людей питає і таке йше. Це звичайно не відповідає правді, а якщо так є, то в цьому винно саме невідповідне вивічування бібліотеки в українські книжки. А навіть, коли такі аргументи були стійні, то чи бібліотека є тільки на те, щоб задовольовати примхи читачів, чи щоб виховувати і сповинити ролю культурного чинника, який ширить не халтуру і деморалізацію, але здорове й мистецьке українське друковане слово.

Ріжниця між ОЗН і ББ

Виленьське „Слово“ в 284 ч. принесло статтю пера Кета п. з. „Консолідація людей, деконсолідація програми“. В ній читаємо: Отже нині маємо такий стан річей: міністри правлять, полк. Коц пропагує. Полк. Коц небагато віжє міністрів, міністри зовсім не віжють полк. Коца. Полк. Коц і його намісники яктакож пресові референти мають право говорити, що їм подобається, міністри — робити, що їм подобається... — Кождий Поляк се знав, що в ББ були дійсно люди, які хотіли йти на право і такі, що хотіли йти на ліво. Одначе у висліді... їхали тільки в

такім напрямі, що його наказав марш. Пілсудський. — І велика, засаднича, рішача ріжниця між режимом з тамтих часів, а теперішнім режимом та, що ББ тільки хотів їхати в ріжні сторони, а фактично їздив по наказу. А теперішній режим не тільки хоче, але на правду розіздиться в дві ріжні сторони: в напрямі Фаланги полк. Коц, в напрямі університету в Гаїях мін. Понятовський. — І можна старатися затаїти той факт, можна до часу закляйструвати, але того вже ніяка сила не всиді змінити.

Декомпозиція існує даліше

Консервативно-санайний „Час“ пише: „Повставання нових політичних угруповань свідчить про те, що стан декомпозиції існує даліше. В суспільствах під політичним оглядом добре зорганізованих повстання нової партії се річка подія. Народини її мусить попередити повстання якоїсь нової ідеології, що в дотеперішній

китні партій не має свого виразника... А другий висновок... Суспільство хоче вийти зі стану політичної апатії, хоче організуватися, хоче взяти активну участь у політичному житті... і третій висновок: Ні Озон, ні існуючі досі політичні угруповання не в силі зорганізувати суспільство без решти.“

Два світи

У статті п. з. „Два зовсім ріжні світи“ пише М. Недзялковський в 7202 ч. „Роботніка“ (з приводу 6-го зїзду З. З. — фахових союзів): Вплився я в ті сотки делегатів зі всіх діляниць Польщі. І бачив я обличчя знані від десятиків літ, що з твердим характером вміли перетривати кождо лиху долю... Се реальна сила. Кождий з тих людей щось репрезентує і знає, що репрезентує. Тут нема бляги й демагогії. Є свідомість і рішення куди йти. Те рішення є в двох засадах: 1) ретельне братерство зброї з селянським рухом, 2) ре-

тельне братерство зброї з рухом (умових) працівників. Се наш світ. А другий зовсім інакший: там в атмосфері „декомпозиції“ санайного табору ісю покриває імла, не знати, чого триматися, не знати, хто інформує, там „таємничість“ перемінюється в гротеску. То два світи. У великих масових рухах забракло місця для біганини, шпирання, вагання, шукання маленької гри, розтинання волоска по 15 разів. Ми отверті і ясні: властиві господарі Польщі упоминяються за своє право рішати про долю Польщі.

Як в часах Ірода...

Орган Муссоліні „Попольо д' Італія“ приніс небувало гостру статтю проти англійської політики, повну їдкою глуму. М. ін. сказано у статті: Ми незмірно цікаві, чи єпископ англійської церкви в ім'я святого Письма або чи демократична англійська преса в ім'я своїх споконвічних засад похвалять те, що Англіїці роблять у Св. Зем-

лі, а що пригадує часи Ірода. — В тій статті розглядається вже внутрішні англійські справи. Стаття не скриває навіть того, що Італіїці мішаються в арабські справи Англії. Здається, що по сій статті Англіїці рішайся оповістити вже всю, що знають про таємні досі вствривання Італії в англійські справи на Сході.

Вражіння з краю

Українцям ні понюхати.

Наше село сильно перелюднене. В нім багато молодих людей „непотрібних“. Колись вони виїздили до Німеччини, до Америки і звідти присилали гроші родичам. Тепер еміграція замкнена. Ідуть тільки дівчата до Франції і там працюють як рільні робітничі або як послугачки. Котра ошадна, та присилає до дому гроші, щоб її родичі купили трохи поля для неї. Бо, як говорять селяни, чоловік без поля не багато варт. Та відки взяти тої землі? От в сусіднім селі О., оповідають мені селяни, була парцеляція. Граф В. розпарцелював коло 200 моргів гарного поля. Властиво не він парцелював, тільки пан староста. Бо староста рішав, хто має дістати землю. Подавалися й Українці, але ні один не дістав ні клаптика землі! Забрали всю землю спроваджені кольтоністи. Нашим навіть понюхати не дали. І то так нашим греко-католикам як і латинникам, бож то одна кров, прошу пана, тай одні кості. Лиш одного свяченою водою покропили в церкві а другого в костелі. А спроваджений мазур вже інакше навіть з лица виглядає, ніж люди з нашого тутейшого народу. Селяни оповідали з обуренням про таке поступовання. Як то, казали, то для нас нема землі? Чи ми не даємо рекрута, не платимо податків? Чи колись не скажуть нам іти на війну?

Горівка — розрада.

Селянство, стиснене на карловатих господарствах і позбавлене можливості емігрувати, починає шукати розради при чарці горівки. Подібно як за давних панщизняних часів. Господарська скрута і (дещо) протиалькогольна пропаганда довели були до того, що пощезали з многих сіл корчми, розсадники деморалізації й нужди. Здавалося, що наш нарід відвик від поганого налогу. А ось тепер, як тільки трошки подорожло збіжжя, старий пияцький корінь починає відновлятися. Сего року підчас т. зв. празнику відбулося багато пиятик в селі. Пили по приватних домах поодинокі родини, пили й гуртом в бувшій корчмі (тільки пиво). Перший раз від довгих літ по ровах лежали п'яні празниковці. Кілька літ тому Жид корчмар сам добровільно зрікся був продажі горівки. І так без плєбісциту, без великого шуму, зникла була корчма з села. Тепер, оповідають, Жид задумує знов викупити патент на горівку. Чому не за-

робити, як народ знов вертається до сивухи?

Та покищо вже появилася поважний конкурент корчмаря Жида: се польське „Кулко Рольніче“ з сусіднього села. Воно продає 45% монополю по 4 зл. літру. Після згаданого празнику оповідали собі наші люди в селі, що те „кулко“ продало на празник за 800 зл. горівки! І то тільки людям з одної парохії... А кілька було таких людей, що купували напої в міських шинках! Крім того місцевий Жид шинкар продавав пиво.

Появився в селі тип чоловіка, що не вже часто при всякій нагоді. В Тернопільщині оповідали мені, що продажню горівки займаються не тільки польські „кулки“, але також наші українські крамарі приватники. Коли се правда, то нашим селам загрожує нова філія поворотного пиянства. З сим повинно зачати енергійну боротьбу передовсім наше духовенство, відновляючи давні брацтва тверезости. Нема що потішати себе тим, що пють покищо тільки одиниці та що не у всіх селах пиянство шириться. Бо наліг пиянства може зачати ширитися зі скорістю пошести.

Се частинне відновлення пиянства захоплює найменше вартісний елемент села. Поважніші господарі і господині в розмові осуджували тих, що попилися з приводу празнику. З жалем треба ствердити, що наша сільська інтелігенція не все дає добрий приклад безалькогольних прийнять. Оповідали собі люди в селі, що підчас празнику минулося трохи пива і в інтелігентних домах. Якже тоді інтелігент може скартати селянина за пиянство, коли сам не, хочби і невисоко-процентовий алькоголь (пиво).

Мимо тих загрозливих проявів суспільного життя більшість селян старається збільшити своє господарське знання. Читають господарську пресу. Коли перейтися полями, видно більшу старанність в управі ріллі ніж колись. Вже не бачиться високих бурянів по межах. Як тільки селяни зберуть збіжжя, зараз стерні орють, а не держать неораних, як

Інвалідами Української Армії опікується УКТОДІ, Львів, Потоцького 48. Не забувайте післати туди і свою лепту, бо без помочи українського загалу праця Товариства не може вдоволити 2.000 інвалідів.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

Далі на прибережній міліні під очеретами виглядають з води дерев'яні скрині. Вони тут гейби віднехочу покинені кораблем, бо довкруги ніде не видно ніякої оселі.

— Се сажі до переховку риби, пояснює матрос. — Риба, що йде в торгівлю, мусить бути жива. Тож рибаки складають зловлені що кращі й дорідніші щуки, коропа, лещі, в'юни і ин. в оцих сажках. Час-від-часу приїжджають Жиди, забирають рибу і вивозять її вагонами до Варшави і Гдині.

— До кого належить право риболовлі на сих водах? питаю.

— Докладно не знаю. Досить баламутна справа. Тут мають слово і власть і пани і Жиди, а найменше наші громади і рибаки. Всього то між тамтими так повязане як шпичі в колесі, але колесом їде єврей. Від Жидів треба наймати риболовлю. Нині лівка риб не конче поплачується. Ще перед пару літами платили рибакам за пуд (16 кг.) риби 25 зл., нині ледви 8 — 10 зл. Давніше торгівля рибою живила всіх. В самім Давидгородку, до якого їдемо, проживає нині 800 фахових рибаків. Старші між ними се колишні бувальці на всіх водах між Чорним та Північним Морем. Да-

видгородці своїм спритом навіть перейшли Жидів. Торгують, чим удасться — найбільше рибою, сіменем і пашеном. Знайдеш їх і в найдавших м. Польщі.

Перед нами виріс знов новий предмет зацікавлення. Оподалік на березі Припеті видніє над верболозом якийсь стіжок. З вершка його куриться синій димок. Правильний мініатюрний вулкан!

— Будемо курінь минати, говорить матрос. — Рибаки цілими місяцями перебувають на сьому відлюдді, тому будують собі для захисту курені. В них вдарять, спочивають, пересиджують непогоду. Такі курені розставлені на відлюдних берегах Припеті і Дніпра ген аж до самого моря.

Як виглядає такий курінь? Скелет куріня творять жердки, встромлені в землю і стіжковато нахилені до себе. Горішні кінці жердок не стикаються тісно з собою, щоб лишити отвір, ніби комин для диму. Так уставлені жердки рибака вяже і переплітує гнучким верболозом. Опісля ще обкладає плитими травистої дернини і торфу. На середині куріня лишається вільне місце для огнища і залізного триніжка. До спання служить вистелене травом і шуваром леговище під похилою стіною куріня. Ось і готовий курінь. Дає він утомленим рибакам загіток і захист перед вітрами та дощем. Се мабуть найпримітивіша будів-

2) колись до пізньої осені або аж до весни слідуєного року. Богато господарів садить овочеві дерева: яблуні, груші, сливи й ін. Але нажалі господарі роблять се ще дуже примітивно: жалують місця, напихають на купу багатого деревця, які пізніше не мають місця, щоб розростися. Крім того овочевим деревам сильно шкодять заяці і миші. Особлива морозка з заяцями. Ніхто не хоче винаймати права на лови. І тому заяці так сильно розмножилися, що бігають по полях масово в білий день тимбільше безпечно, що власти наказали свого часу вистріляти псів у селі. Тепер як хто й має якогось песика, то мусить його держати на припоні в день і в ночі. В сім році нпр. заяці обгризали кору з овочевих деревець продовж цілої весни і літа. Особливо зачали докучати у вересні так, що люди мусять вже тепер обв'язувати деревця на зиму, хоч іще заскорю. Словом, „задокладне“ урядування бюрократії повинно звернути увагу на себе вищих чинників, бо інакше шкоди з того виходять необчислимі.

Для поліпшення врожаю збіжжя селяни-господарі уживають штучних погноїв. В сім році нпр. був сильний попит на ріжні штучні погної. Та купці навчені досвідом попередніх років думали, що мало хто буде купувати ті погної, і не спровадили потрібної кількості. Селяни розкупили все що було зі спроваджених погноїв і сильно попитували за ними, але безуспішно.

Ніякої політичної української роботи на селі я не завважав. Взагалі селяни мало говорять про нашу українську політику. Вони читають радо часописи і люблять поговорити про політику, але як зачати з ними балачку, то питаються, коли скінчиться війна в Іспанії, в Китаю, чи не вибухне з тих воєн світова війна і т. п. Декотрі додають, чи з тих воєн і з евентуальної світової заверухи прийде „нам“ щонебудь. Значить українській нації. Про нормалізацію наші селяни не люблять говорити. Очевидно тому, що натиск польського елементу тепер скріпився і наші селяни відчують його безпосередньо на своїй шкірі. Нпр. оповідали мені про таку одну справу. Староство в З. домагалось від читалень, щоб предклали грошеві звідомлення з ріжних доходних імпрез (представлень, фестинів і т. п.). Читальня в С. подала вимагане звідомлення українською мовою. Староство звернуло його і покарало читальню гривною за те, що в звідомленні ужито слова „в З... ві“ замість „в З... ве“, себто ужито назви міста в українській мові. Читальня ро-

ля, яку мусіли знати вже праісторичні номади.

І такого власне праісторичного „ски-та“ оглядали ми з висоти корабля перед курінем. Легко його описати порівнянням, бо кожний з нас бачив дитину приїді з охоронним цератовим підбородком. Така саме дитина, але росла й вузата, з чорним „підбородком“ з одноцільної кінської шкіри, сягаючої землі, стояла перед отвором куріня і щось весело вигукувала в сторону корабля. Мусимо признати, що такий довгий, скіряний „підбородок“ се знаменитий панцир проти просякаючої одіння води і грізї підчас витягання сітей з ріки.

В курінях перемешкують рибаки, так сказатиб — великого стилю, які ловлять рибу на найглибших і найширших водах. А в водах Полісся аж кишить від риби. Лівля відбувається днем і нічю. Однак саме русло Припеті не дає найбагатшої добичі. Маневруючі на сій ріці воєнні, пасажирські і торговельні пароходи непокоять і розганяють рибу лопотом моторів і коліс. Риба волить тихі річні заливи, відноги, рукави і замулисті допливи. На тих водах закинені сіти дають нераз за одним опадом кілька метрів ріжної риби, між яку попадає часом і „прапрадід“ — сом довготи і трьох аршинів.

К. П

Була безуспішні відклики до судових інстанцій. В міжчасі кара й кошти росли, ексектор позаписував голові читальні різні його приватні господарські знаряди на покриття кари і коштів. Вкінці справою зацікавилися наші послі і аж міністерство (не знаю, котрих справ) займалося справою одної букви. І як рішило, не знаю, бо читальня скористала з амнесії, на основі якої справу уморено. Ось так виглядають часи по заключенні нормалізації. Низші урядники, що такими дрібними докучуваннями обурюють народ та й ще до того в часі нормалізації, мабуть не здають собі справи з того, до якої міри вони утруднюють співжиття двох народів на будуче: бо селянські маси лучать в своїх думках нормалізацію з таким поведінням і вже тепер, як тільки вчують, що хтось оправдує нормалізацію, то й слухати про такого чоловіка не хочуть. І так виходить, що ніби рацію мали ті, які казали, що чим гірше тим краще... (Та яке воно краще?)...

В неділі і свята народ ходить до церкви численно. В свято Воздвиження Чесного Хреста було в моїм селі богослуження на цвинтарі під липами. Було кількасот людей. До сповіді і причастя було 48 людей. В тім може 4—5 мужчин, решта жінки (в тім трохи дівчат). Під час богослуження всі співають за дяком. Декотрі жінки мали молитовники. Проповіді слухали з увагою. Місцевий парох перед проповіддю давав короткі „бештанції“ парохіянам, нпр. одного разу за те, що в часі празнику під час вечірні молодь урядила собі танці в читальні і не прийшла до церкви. Сі т. зв. забави се правдива язва на читальні і на села. Вони деморалізують молодь, бо вона приносить собі на забаву горівку і пиво, або йде до недалекої корчми і там підпивши собі вертається на забаву і вже підхмелена авантурується.

Після короткої „бештанції“ слідувала проповідь. Проповіді були острі. З них можна було зміркувати, що сільські жінки практикують зігнання плоду. Після одної проповіді старші жінки оповідали, що тепер і сільські дівчата практикують мордування ненароджених дітей і осуджували сю появу. Мається враження, що опінія більшості жінок осуджує ті страшні практики.

До добрих проявів сільського життя треба зачислити посилення дітей до середніх шкіл. От нпр. з села С. були перед війною в середніх школах два селянські хлопці, тепер є 4. Отже, якби сказав большевик, 100% більше. Сему цікавому проявові сприяє те, що по селах є 7 класові школи, що їх 5 і 6 кл. рахуються яко колишня 1 і 2 класа гімназії. Тепер лекше селянинові посилати дитину до виділової школи до сусіднього села чи міста ніж колись було посилати відразу від першої класи до більшого міста. Зате наука у властивій середній школі тепер для селянина багато тяжша, а саме внаслідок високої шкільної оплати, від якої звільняють українських учеників тільки виїмково або взагалі не звільняють. Се послідне стало майже правилом.

Був я і на сільському цвинтарі. І тут видно зміни в порівнанні з давнішими часами, передвоєнними. Замість давних деревляних хрестів тепер ставлять на гробах камінні т. зв. фігури. Ставлять їх на бетонній плиті, яку вміють робити сільські майстри аматори. Тільки надписи бувають на тих пам'ятниках мало грамотні. Вже можна побачити і польські надписи. То на гробах латинників... До повного порядку на цвинтарі ще далеко. Повно бурянів, хаотично посажені дерева, хаотично порозкидані гроби: ніякої лінії, тільки так де хто хоче там копає гріб для свого помершого. На декотрих гробах посаджені квіти. На загал наше село держиться досить добре. Треба тільки його пильнувати, щоб його не розкладали різні ліві течії.

С. К.

К О Н К У Р С

на белетристичні оповідання.

Головний Виділ „Скали“ у Станиславові розписує отсім конкурс на белетристичні оповідання в українській мові. Услівя:

1) Оповідання має бути величини найменше коло 200 стрічок друку (числячи в стрічці 35 букв), а найбільше приблизно 400—500 стрічок.

2) Зміст оповідання може бути оснований на одній з Божих заповідей, на ідеалі пошани віри й Церкви, на патріотичнім мотиві любови рідного краю й народу і т. п. позитивних цінностях. В ніякому разі в змісті не може бути нічого противного вірі й добрим обичаям в розумінні католицької Церкви.

3) Присилка оповідань вимагана найдалі до дня 31 січня 1938 р.

4) Оповідання мають бути писані на машині, або виразним почерком тільки на одній стороні паперу.

5) Кожде оповідання має бути заосмотрене псевдонімом.

6) В окремії запечатаній коверті має бути подана докладна адреса: імя, назвисько, місцевість і вулиця, щоб на ту адресу можна було вислати евентуально признану надгороду. Своїх правдивих імен і назвиск автори (чи авторки) не потребують подавати, але можуть подати, коли хочуть, щоб їх правдиві імена і назвиска були випечатані. Хто хоче, щоб йому звернути рукопис, має вложити в запечатаній коверті крім адреси ще марки на поручену висилку. Коли сего не зробить, то непринят до друку рукописи будуть зберігатися тільки до кінця 1938 р. На замкненій коверті, вложеній в посилці, треба на-

писати свій псевдонім і титул залученого оповідання або титул залучених оповідань.

7) За оповідання признані найлучшими перша премія 150 (сто п'ятдесят зл.), друга премія 100 (сто зл.), третя премія 50 (п'ятдесят зл.) з тим, що Головний Виділ „Скали“ матиме право напечатати преміоване оповідання.

8) Непреміовані оповідання редакційна комісія Головного Виділу „Скали“ поділить на дві часті:

а) Оповідання, які на її думку надаються до друку і б) оповідання, які не надаються до друку. Перші оповідання Головний Виділ задержує собі до друку, висилаючи по 15 зл. за кожне оповідання. Другого рода оповідання може до кінця року звернути, коли будуть залучені відповідні марки.

9) Друге видання Гол. Виділ „Скали“ має право зробити з тим, що авторам виплатить гонорар від аркуша друку, який буде у нас звичаєвим в даному часі.

10) Хто хотів би мати свій рукопис відбитий на машині може його послати до редакції „Нової Зорі“ або „Правди“ (Львів, ул. Гродзиських 2/1), разом з готівкою, яка належить за переписання на машині. Про те, кілька виноситиме належність, повідомить дотична редакція перед переписуванням.

Всі письма присилати на адресу: „Скала“, Станиславів, ул. Перацкого ч. 1.

Станиславів, в жовтні 1937 р.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ „СКАЛИ“.

Дім українських дівчат

У ЛЬВОВІ.

В неділю 24 с. м. відбулося посвячення домівки т-ва українських дівчат з Т-ва „Будучність“ у Львові, при вул. Собіського 28 у власній домі. О год. 6 вечером зібралися члени т-ва і запрошені гості коло 100 осіб. Прибули м. і. Преосв. Никита Будка, о. кан. Лопатинський, о. кан. Садовський і ще кілька священників. Голова т-ва „Будучність“ пані Гординська відкрила се свято, передаючи поклін ВПреосв. Митрополитові з многолітствієм. Чину посвячення довершив Преосв. Никита в сослуженні о. кан. Лопатинського, о. кан. Садовського й о. сов. Каштанюка. Потому Преосв. Никита виголосив коротке слово. В нім сказав м. ін.: В отсім домі має бути централя нашого т-ва. По кількох літах скитання т-во „Будучність“ має свою домівку в середмісті Львова. Тут наші дівчата будуть сходитися на науку і розвагу. Бідна та суспільність, в якій недоцінують жінок. Бо суспільність настільки здорова, наскільки здорові її родини, то зн. матери в родинях. Маємо багато різних організацій, та не було в нас донедавна організації, яка опікувалася б нашими дівчатами у великих містах. А в великих містах чигає на них багато небезпек. Крім того т-во мусить заступити тим дівчатам родинну атмосферу. Се невидна, тяжка праця. В неї треба вложити

багато праці многих людей. Преосв. Владика апелював до Пань, щоби зголошувалися до праці в кружках т-ва „Будучність“ при парохіях, зокрема просив українську пресу, щоби пригадувала нашії суспільности сю важну справу. Зчерги різні представники склали привіти: Преосв. Никита від ВПреосв. Митрополита, пані Мілена Рудницька від „Союзу Українок“, пані Бачинська від Марійського Т-ва Пань, др. М. Дзерович від ГІКА, пані Баранова від Рідної Школи, ред. Шавяк від укр. преси, п. Лісович від т-ва українських дозорців „Воля“, о. прал. Куницький від хлопців (загальна веселість) ремісників, зорганізованих в К. А. У. М. Вкінці пані Конрадова відчитала писемний привіт від Марійської дружини студенток у Львові. Шкода, що наші молоді інтелігентки не прийшли подивитися на дім українських дівчат. Він в середмісті, двоповерховий, 25 метрів довгий, коштував поперх 90 тисяч злотих. З того заплачено 40.000 зл. На те дав ВПреосв. Митрополит 30.000 зл. В домі мешкають льокатори. В трох звільнених кімнатах поміщується домівка т-ва, яку посвячували. Під час торжества ходив о. Каштанюк з такою поміж присутніми і вони зложили добровільних датків 39.09 зл. Після закінчення офіційної частини провід т-ва приймав гостей чаєм.

ТШЛ в 1937 році

У Львові відбулося засідання головної управи „Товариства Школи Людовей“ (ТШЛ). Зі звітів, зложених на тім засіданні, довідуємося: Від 1. І. до 31. ІХ. 1937 р. заложено 16 нових „кол“ ТШЛ. Всіх „кол“ є тепер 500, всіх читалень 1.750. Крім того при ТШЛ є: 75 повітових бібліотечних централей, 410 постійних бібліотек та 2.560 рухомих. Скільки книжок збільшилася о 17.000 томів. Зрадіофонізовано 450 „світлиць“. Урухомлено на терені Сх. Галичини й Лемківщини понад 100 літніх півколоній, в яких приміщено 60.000 дітей. На ТШЛ зібрано в 1937 р. 123,348.86 зл. Незалежно від того землевласники сокальського повіту жертвували на ТШЛ парцелі під будову шкіл, Людових Домів і т. п., вартости 100.000 зл., та з равського повіту около 30.000 зл. в тій самій формі.

БОЛІ

печінки, шлунок, кишків, нервові корчі, артритичні і невралгічні болі усуває й злагоджує

сік святоїванського зілля

Магістра Едварда Гобеда.

Продаж в аптеках і дрогеріях.

Головний склад — Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

З нашої кооперації

Членів є 565.695, товарний оборот виносив 114 мільйонів зл.

В неділю 17 ц. м. в новій домівці Ревізійного Союзу Українських Кооператив (РСУК) у Львові при вул. Технічній 1 відбулося о 12 год. вполудне річне свято української кооперації, влаштоване Товариством Українських Кооператорів. Свято відкрив короткою промовою інж. Ю. Павликовський. Опісля дир. Остап Луцький в довгій рефераті подав стан українського кооперативного руху в 1936 р. На обкромленій території діяльності РСУК є тепер 3097 кооператив. Се число постійно зростає. В 1936 р. powstało 84 нових організаційних одиниць. В числі 3097 є кооперативи різних видів. Найбільше є сільських кооператив для загального збуту й закупу. Вони злучені в 27 краєвих союзів. Друга щодо числа кооперація молочарська. — В першій половині 1937 р. зібрано 2.400 білянсів. Вони говорять, що товарний оборот у 1936 р. дійшов до 114,518.000 зл. В порівнянні з 1935 р. обороти збільшилися в 1936 р. о 26 мільйонів зл., себто о 30%. Збільшення є головне в кооперативах для загального збуту й закупу. — Кредитова кооперація також зростає. В Центробанку обороти збільшилися в порівнянні до 1935 р. на 135 проц., в Райфайзенках на 30%, в банках на 2%. Всіх позичок надано в 1936 р. на суму 11 і пів мільйонів зл. — Ощадноспівний рух в кооперації також зростає. На се вказують отсі числа: В 1934 р. вплинуло ошадностей на суму 6,892.000 зл., в 1935 р. 7 мільйонів 676 тис. зл., в 1936 р. 8,608.000 зл. — Власне майно кооперативного руху в 2 фондах: 1) уділовім і 2) запаснім. В 1935 р. зібрано уділів на 7,161.000 зл., в 1936 р. 7,716.000 зл. Запасний фонд в 1935 р. виносив 11,687.000 зл., в 1936 р. 12,107.000 зл. Разом власне майно виносило: в 1935 понад 18 мільйонів зл., в 1936 р. понад 19 мільйонів зл. Отже продовж 1 року власне майно української кооперації зросло о 1 мільйон зл. — 1936 рік замкнуто білянсовою надвишкою понад 1 мільйон зл. Зріст власного майна кооперації вказує на те, що господарська криза в останніх кількох літах не заломила української кооперації. Найбільший скарб кооперації се члени. В 1936 р. прибуло поверх 30.000 нових членів. Найбільший приплив членів в молочарській кооперації. Всіх членів у низових кооперативах було в 1936 р. 565.695, в тому 83.000 жінок. В кооперативному русі працюють три покоління. — Провід української кооперації змагає до якнайліпшого зорганізування збуту продуктів української праці. В 1936 р. в 6 округах досягнуто те, що Окружні Союзи більше збували продуктів, як доставляли. Збут масла постійно більшає. Збут збіжжя збільшився в 1936 р. на поверх 400%. Для збуту збіжжя уряджено в краю 40 магазинів. В останнім часі започатковано збут огородин, овочів і клоччя. В 1936 р. відбулося 101 кооперативних курсів. В тім же часі видано 62 книжки. — Зчерги п. Андрій Жук висловив цікаві критичні зауваги про видавничі справи. — Після того зібрані перейшли до сусідньої салі, де оглянули виставлені на показ кооперативні книжки та кооперативну пресу з Галичини, Буковини, Закарпаття та Великої України. — Свято української кооперації звеличав своєю присутністю Преосв. Владика Никита Будка.

Вистава кооперативних видань і преси.

У Львові відбулася вистава кооперативних видань і преси від 17 до 19 жовтня 1937 р. Вона була приміщена в одній з салі кооперативного дому при вулицях Технічній і Кляйновській. Дім великий, фронтом до двох вулиць, в гарнім положенні: вище Єзуїтського парку. Прийшовши виходимо по стрімких сходах на другий поверх (Придаласяб вінда). Саля, де відбулася вистава, се не-

правильний шестикутник з двома вікнами.¹⁾ В центрі вистави на тлі українського прапору уставлений прапор Ревіз. Союзу (вміщений на стіні). Він обрамований прапором міжнародної кооперації кольору веселки. На середині довгий стіл. На нім подовгаста піраміда з двох сторін заложена книжками і брошурами. Довкруги попід стінами 9 менших століків з таким самим змістом. На двох стояках чотири графікони виконані дуже виразно і докладно п. дром І. Іванцем. На стінах вгорі два великі надписи: „Один за всіх“ і „Всі за одного“. Крім того на стінах завішені три великі портрети дра Е. Олесницького, дра К. Левицького і дра Кормоша, 4 менші Тугана Барановського, артільного батька Левитського, В. Нагірного і Паньківського. Вкінці оглядаємо цілий ряд дрібних портретів: двох кооператорів з Великої України Миколи Бальніна і Миколи Зібера, дальше портрети Англія Кінга, Гауверса, Доманицького й о. Нижанківського.

Видання розміщені на довгій столі. У відділі Галичина найстарші брошури, видані „Просвітою“, як нпр. брошура о. Качали „Що нас губить“. Вийшли 3 видання. Перше 1869 р., II з 1873, III з 1874. Перше видання брошури має 56 сторін. При кінці вміщено начерк статута громадських шпіхлрів на двох сторінках. Дальше є книжки й брошури: Народний правотар, Вексель і лихва, Як ярмаркували... (Про товарний визиск), Розмова про гроші, Як поконали люди біду й ін. Дальше виставлено цілий ряд брошур м. ін.: Про нові спілки господарські, Порадник для крамниць. Дальше йдуть поважні підручники Кормоша, брошури В. Нагірного, Паньківського. Окремо уложені видання „Патронату рільничих спілок при краєвм виділі“. В тім відділі є поважна студія Савчака про організацію й розвиток райфайзенек за кордоном. Богато є видань буковинських, далі різні статuti, видання Союзу Кооператив у Станиславові й багато інших видань.

З другої сторони піраміди розміщено кооперативні видання з Великої України. Передовсім впадає в очі велика книжка пок. проф. Щербини: „Очерки южноруських картелей“, видана в Одесі 1880 р. Дальше статут і правильник одної з перших кооператив в с. Дзенгалівці в Київщині. Та кооператива була неофіційною централею для українських кооператив, бо московські влади не дозволяли на оснування коопер. централі в Києві. Дальше оглядаємо дуже поважні праці Тугана Барановського, як нпр. Соціальні основи кооперації й ін. З боку ряд кооперативних часописів, що виходили за української влади, різні відозви, видання Дніпросоюзу, числа періодичу „Комашня“. Є тут також деякі кооперативні часописи з радянської України, які вже тепер не виходять, і деякі видання Книгоспілки.

Окремий відділ призначений для Закарпатської України. Є в тім відділі м. ін. перший кооперативний часопис „Кооператив“ і „Дружественний Вистик“. Тут приміщено також деякі москвофільські видання з Галичини і кілька кооперативних брошур з Волині.

На 7 окремих столах видання Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Народної Торговлі, Маслосоюзу, Центросоюзу, Центробанку з т-ом Ошадності, Дністра і Сільського Господаря. Є тут звіти РСУК: перший з 1904 р. на двох карточках, а другий з 1905 р. вже велика книга. Дальше бачимо часопис видаваний „Народною Торговлею“ п. з. „Господар і Промисленник“ з 1885 р. Окремо розміщені поважні видання У-

¹⁾ Як нас інформували провідник п. др Іванець, той дім се колишня палата одного з Габсбургських архикнязів. Пізніше перейшов у руки якоїсь польської родини й Україні недавно відкупили його.

країнської Господарської Академії в Подєбрадах, переважно підручники. На окремім столі видання українських емігрантів з Варшави, Праги, Відня, Терезина (на Чехословаччині) — 5 підручникових книжочок.

На двох виставлених графіконах представлений стан членів з 1935 р. Тоді було на 536.508 всіх членів у всіх кооперативах 83.931 жінок. Другий графікон представляє різні типи кооператив. З него довідуємося, що найбільше в нас сільських кооператив, а найменше ремісничих. Се свідчить про потребу скріплення того стану.

Кооперативна преса розложена на окремім столі. Бачимо ряд органів передвоєнних і сучасних. Між ними найдешевший коопер. часопис „Кооперативна Родина“, що має 16 сторін великого формату з ілюстраціями і все те за 5 сот. тому, бо друкується його 30.000 примірників.

Вистава робила дійсно гарне враження. Уряджена зі смаком і розумно розложена. Взагалі в цілм домі видно господарну руку. Нажаль виставу за скоро замкнуто.

Два зїзди

У Варшаві відбувся VI конгрес фахових союзів. В висліді дводневних нарад ухвалено резолюції, в яких класові фахові союзи рішучо виступають проти фашизму і тоталізму, домагаються демократизації виборчого права, заявляються за співпрацю з людським рухом, виступають в обороні права коаліції, висказують солідарність з одним відломом вчительства. Дальші резолюції в ділянці шкільництва й освіти виступають проти віроісповідних і національних обмежень у шкільництві, особливо проти „нумерус клявзус“. Окрема резолюція осуджує геттові зарядження на польських університетах і виступає остро проти антисемітизму. Резолюцію в справі злуки з 333 відкинено, заявляючись натомиць за широкою консолідацією в рамках і на ґрунті ідеології класових фахових союзів. — Рівночасно з конгресом фахових союзів відбувся у Варшаві I конгрес 333 (Зєднєня Звйонзкуф Заводових). На сім конгресі відчитано депешу, прислану полк. Коцом, та прийнято ідеологічну заяву, яка солідаризується з ідеологічними заложеннями ОЗН-у. Крім того сей конгрес заявив вороже становище до Інтернаціоналів другого і третього.

Ревізії й арешти

У Глебівці богородчанського повіту адміністраційна влада перевела багато ревізій та арештувань. Ревізії були також у Станиславові, м. ін. у інж. Ілька Семянчука, адв. дра Олександра Чорненка та в інших. Деяким з тих, у яких переведено ревізії, заборонено виїздити з місця замешкання.

Лікарський фейлетоник.

Недоживлювання

Голодівку і недоживлювання примінують в лічництві в цілі викликання деяких змін в переміні матерії. Короткі періоди голодівки мають дуже корисний вплив на нервну систему і на функції м'язів. М'язи навіть по 36-годинному пості далі зберігають здібність до правильної праці. В деяких випадках сила м'язів навіть зростає під впливом голоду. Другий виразний прояв початкової голодівки — зменшення тиснення крові. Голодівка і недоживлення дуже корисні у випадках надмірного товстіння, цукриці, алергічних недуг (астми, мігрені, коклюшу), в деяких хворобах кормового проводу і т. п. Недоживлення розбуджує тоді в організмі укриті сили і відрухи, якими організм не розпоряджає при нормальному відживлюванні.
(За „Натур унд Культур“).

Нові видання

Библиография русской революции и гражданской войны (1917—1921). Российский исторический архив у Празі видає сю книжку з каталогу бібліотеки Р.З.И. Архиву. Уложив управитель бібліотеки С. П. Постніков під редакцією проф. дра Яна Славика. Зміст: Передмова. Часть перша. Загальна література. Бібліографічні покажчики. Збірники матеріалів. Спомини. Нариси з історії революції і горожанської війни. Характер і значіння російської революції. — Друга часть: Революція 1917 р. На передодні революції, роки світової війни: суспільний і революційний рух, Державна Дума, Союз Міст і Земський Союз, Распутін. Хроніка подій і головні етапи розвитку революції: загальна хроніка подій, Лютневий переворот, червні і липневі дні, повстання Корнілова, Жовтневий переворот. — Цар Николай II і династія. Тимчасове правительство. Совети. Державна Дума й Державний Совет. Міська самоуправа. — Партії: збірні програм політичних партій в Росії, Партія Народної Свободи, Партія Соціалістів Революціонерів, Трудова Народно-Соціалістична Партія, Соціалісти Революціонери Максималісти, Анархісти, Соціал-демократи (меншевики), Соціал-демократи (большевики), різні партії. — Війна й революція. Робітничий рух. Революція в селі й аграрне питання. Революція на провінції. Церква і революція. Проблеми економіки. Національна справа. Законодатне зібрання. Преса: Загальна література. Публіцистика 1917 р., журнали 1917 р. — Агітаційна література 1917 р. — Цар Николай II, монархія чи республіка, Законодатне Зібрання, війна, земельна справа, робітниче питання, права горожанина, соціалізм, національна справа, релігія, на теми з російської історії, на теми з життя інших країв, перекладна агітаційна література, революційні пісні, політичні казки і вірші, інтернаціонал. — Трета часть: Горожанська війна. Совітська влада в періоді горожанської війни: Загальні книжки про совітську владу і большевизм, совіти, совітське законодавство, зовнішня політика, Берестейський мир, національна політика, червона армія і червона фльота, совітське господарство, земельна політика, робітнича політика, Всеросійська Чрезвичайна Комісія (Чека), культура, право, Церква. — Партії: ВКП(б), соціал-демократи (меншевики), соціалісти-революціонери, партія народної свободи, трудова народно-соціалістична партія, партія лівих соц. революціонерів (інтернаціоналістів), союз соц. революціонерів максималістів, анархісти, різні організації і партії. — Комінтерн, Профінтерн. — Горожанська війна в різних областях Росії: Північна область, Північно-західна область і Прибалканські краї, Волга й Уральський фронт, Білоросія, Україна, Добровольча армія й козацтво, правительство ген. Врангеля (Крим), Закавказзя і верховинці (горці) півн. Кавказу, Сибір і Далекий Схід, Середня Азія, ярославське повстання, партизанська боротьба Махна, Кронштадське повстання, селянські повстання й ін. Війна з Польщею. Журнали: совітські, що виходили на території білих армій, загальноісторичні. Збірники.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Ось праця, яку вже давно повинна була почати також наша передовсім велико-українська еміграція. Уже само зібрання й оповіщення разом політичних програм різних партій з часів страшною революції та горожанської війни на Сході Європи, хочби з коротким додатком характеристик головних діячів надзвичайно причиняться до політичного вироблення російської суспільності на будуче. Така виключно російська праця може тяжко відбитися також на будучинні українського народу, коли живучі тепер українські учасники великої завершення на Сході Європи не представлять в українським освітленні тамошних програм, подій і рішучих осіб. А може се відбитися на нас тому, що все політичне думання на просторах східної Європи буде тоді спертє знов на російських підвалинах, коли живучі тепер Україні не дадуть українських підвалин політичному думанню наших будучих поколінь на Сході. Вповні очевидно можуть вони се зробити якраз тепер, на емігра-

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Конференція Епископату Польщі відбудеться 15 грудня с. р. На тій конференції оголосять статuti краевого синоду, який відбувся минулого року в Ченстохові. Статuti польського синоду, затверджені недавно Апостольською Столицею, появляться незабаром в мовах латинській і польській.

Дієцезальний музей відкрито в Сан-домирі.

„Коллегіум Руссікум“ відкрили в Римі ще в 1929 р. Його завдання образувати католицьких священників для апостольства в Росії, на час, коли таке апостольство стане можливе. В „Коллегіум“ студіюють не тільки Росіяни, але також представники інших національностей, як Словаки, Німці, Голяндці, Французи. Алюмни тої Колегії студіюють філософію і теологію в Григоріанським університеті, а рівночасно образуються в Папському Східному Інституті, де м. ін. студіюють теологію і моральність в схизматичському понятті. Загальний курс т. зв. „східний“, що обіймає кільканацять предметів, триває 3 роки. Свій високий інтелектуальний рівень завдячує „Коллегіум Руссікум“ у великій мірі свому префектові, о. Тишкевичеві Т. І., якого підтримує в праці цілий професорський збір.

Конгрегація ОО. Місіонарів і СС. Милосердя відкрила 14 с. м. виставу місійної праці, що має представити ширшому загальному висліді місійної діяльності польських місіонарів на теренах, які віддала їм в опіку Апостольська Столиця. Вистава дає можливість приглянутися цілості місійної праці Конгрегації ОО. Місіонарів і СС. Милосердя, при чому узгляднено особливо китайський терен, де Конгрегація має дві префектури. На виставі є велика скількість експонатів з Персії, Мадагаскару, Бразилії й ін. Статистики, світліни і графікони дають глядачеві подрібний погляд на висліди місійної праці, а численні експонати дають образ звичаїв і життя місійних країв.

В Антверпії (Бельгія) відбувся минулої неділі „день студій“ флямандського союзу оборони публичної моралі т. зв. „Зеденадель“. Зіздюві проводив бельг. катол. сенатор Вербіст. В нарадах взяли участь також представники голяндських організацій, бо головним завданням конференції було обговорення середників в цілі поборювання неморальности, що в застрашуючий спосіб шириться на бельгійсько-голяндській границі.

Душпастирство молоді в Німеччині. В звязку з усуненням священників і їх праці з німецьких шкіл оповістили католицькі єпископи в Німеччині нові напрямні душпастирської праці для молоді. Душпастирі повинні звертати головну увагу на розвиток внутрішнього життя молоді, на влаштування реколекцій для молоді і релігійних тижнів молоді. Сі останні особливо важні тому, що уможливають ділання на ширші маси незорганізованої молоді. Першорядне значіння має праця в організаціях молоді, які дбають за релігійне життя і через те оживляють цілу парохію. Священник душпастир повинен цікавитися життям всієї молоді своєї парохії, що конечно, коли він хоче вести в своїй парохії поважну, плянову душпастирську працю над молоддю. Ті вказівки німецьких єпископів свідчать про те, що німецька молодь, хоч позбавлена душпастирської опіки в школі, користатиме з неї вповні поза школою, в рамках парохії.

ції, бо ніхто не знає, які будуть незабаром відносини над Дніпром. Отже крайня пора покинути мрії про „ділення дебр забездурно“! Треба взятися до усвідомлення собі в українського становища всього, що діялося на землях б. Росії в часі великого перевороту. Солідна праця над тим же живучих сучасників потрібна для життя і розвитку української нації не менше ніж пшениця, вугіль і залізна руда.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ЗІЗД в Ужгороді на Закарпатті був дійсно величавий. Признають се не лише свої, але й чужі. Навіть радіо московських большевиків з Києва з одушевленням описує сей зізд. Запитуємо отсим „товаришів“: Чому ви в себе не позволите на урядження ніякого українського просвітнього зізду, а з таким запалом описуєте, що було в Ужгороді. І якаж в тім льогіка?

МАРШ. РИДЗ - СЬМІГЛИ відвідав Ромунію з приводу промоції ромунського престолонаслідника Михайла на підпоручника.

В ТЕРНОПОЛІ має відбутися незабаром процес проти 51 комуністів з 12 місцевостей тернопільського воевідства. Найбільше обвинувачених походить з Горішного Івачева. 42 обвинувачених будуть відповідати з вязниці, 9 з вільної стопи.

ЗАБОРОНИЛИ ДІЯЛЬНІСТЬ Білоруської Партії Націонал - Соціалістів на терені воевідств виленського, білостоцького, поліського і новгородського.

ПОЛЬСЬКІ ВЛАСТИ увязнили представників німецького концерну „Каттвіцер Цайтунг“, а саме нач. редактора Вебера, нач. директора дра Крідтке і відп. ред. Костку.

АГЕНЦІЯ „ІСКРА“ звідомляє, що шеф штабу ОЗН полк. Ковалевский уступив, а на його місце приходить дипл. полк. Зігмунт Венда.

В БОЛГАРІЇ оповістили нову виборчу ординацію, яка признає виборче право жінкам.

РОМУНСЬКИЙ ПРЕМІЄР Татареску виголосив промову в м. Орадеа Маре. В ній підкреслив, що укріплення будовані на східній границі Ромунії мають служити обороні краю й обороні мира. Бо в сих часах сила означає мир, а слабкість — війну.

МУЖ ДОВІРЯ КАНЦ. ГІТЛЕРА німецький амбасадор в Лондоні Ріббентроп відвідав Рим і відбув наради з Муссолінієм і італійським мін. закорд. справ Чіаном. Обговорювали положення в Еспанії.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЕР Шушніг відвідав Будапешт і відбув нараду з мадярським премієром Даранієм. Оба державні мужі обговорили ряд справ, що відносяться до обох країв.

ФІНСЬКИЙ МІНІСТР закорд. справ Гольсті відвідав Берлін і відбув нараду з німецьким міністром закорд. справ Нойратом.

В РИМІ був на днях японський амбасадор з Берліна. Його кількадневний побут випав рівночасно з побутом в Римі німецького амбасадора в Лондоні Ріббентропа. Японські круги в Римі заявляють, що япон. амбасадор приїхав до Риму приватно, щоб оглянути вічне місто і взагалі подивитися на Італію, якої ще не бачив. Французька преса пише, що Муссоліні відбув тайну нараду з обома дипломатами.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ здобули м. Хіхон (Гіон), останний пункт опору червоних Еспанців в Астурії. Тимсамим повстанці зліквідували північний фронт, забираючи велику здобичу і багато полонених. Тепер ген. Франко зачав перевозити відти свої сили на мадридський фронт.

НЕВІДОМИЙ ЛІТАК кинув бомбу на французький корабель „Уед Мелляг“ 50 миль на схід від Барсельони. Залогу вратували два воєнні французькі кораблі.

НА ВУЛИЦЯХ КАІРА столиці Єгипту відбуваються криваві демонстрації комуністів.

ЯПОНСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ І ЛІТАКИ знищили продовж вересня і жовтня майже всі китайські воєнні кораблі. Недобитки китайської воєнної фльоти схоронилися до голяндської колоніальної пристані в м. Макао.

НОВИНКИ

Три мушкетери з „Українських Вістей“, які уявляють собі, що вони „провадять націю“, дивуються, що в „Новій Зорі“ нема відразу відповіді на всі їх інсинуації, потрібні їм до „провадження нації“. А ми просто не маємо місця на те, щоб раз-у-раз давати полемічні статті, хоч такі статті дуже потрібні в нестемнім хаосі, серед якого димлять ті три мушкетери свої „ідеології“. Як відомо, на те, щоб зі скорим успіхом боротися з одним хаотичним щоденником серед схаотизованої суспільності, треба найменше двох добрих щоденних газет. Та ми, не маючи ні одного щоденника, помалу будемо реагувати і нічого тром мушкетерам не пустимо безкарно.

Комунікат. Подається до загальноного відома П. Т. Українському Громадянству, що Діловий Комітет Зимової Допомоги Українським Безробітним висилає від 26 X 1937 р. своїх збірщиків, які будуть збирати на безробітних. Збірщики будуть виказуватися виказкою Т-ва „Сила“, як також спеціальними посвідками від Товариства. Комітет Зимової Допомоги Українським Безробітним має також своє конто в Промисловому Банку. Адреса: Торговельно-Промисловий Банк, Львів, вул. Гродзіцких ч. 1 — „На зимову поміч українським безробітним“ конто чек. 116. — Діловий Комітет Зимової Допомоги Українським Безробітним у Львові.

Міністерство освіти зарядило, що задушний день буде вільний від шкільних занять. Отже діти матимуть тридневну перерву від 31 X. до 2 XI.

Важне для родичів. В зв'язку з частими випадками ушкоджень залізничних уряджень, яких допускаються нелітні діти, установлені без опіки коло залізничних ліній, міністр внутрішніх справ зарядив потягати до строгої відповідальності не лише тих, що допустилися шкоди, але і їх родичів або опікунів за брак нагляду.

Редакція „Промінчика Сонця Любо-ви“ повідомляє, що з причин від неї незалежних вона змушена здержати на якийсь час видавання „Промінчика“. Однак редакція доложити усіх старань, щоб усунути перешкоди і приступити до дальшого видавання. Як відомо, „Промінчик“ видавали ОО. Студити.

Комунальна Каса Ощадности у Львові з приводу 25-ліття існування призначила 100.000 зл. на фонд для львівського дрібного промислу і торгівлі, 5.000 зл. на доживлювання молоді й дітей та 5.000 зл. на купно шкільних підручників для убогої молоді Львова.

Трамваєві вози у Львові дістануть новий герб міста, прикрашений ордером „Віртуті Мілітарі“.

Вечером у Львові на вул. Хорущини невідомі справники тяжко побили городського суддю дра В. Селецького.

Нові польські Людові Доми посвячено в Золотниках коло Підгаєць і в Новім Мартиніві рогатинського повіту.

Посвячення нового костела відбулося в Джурині пов. Чортків при участі цивільної та військової влади і поліції.

В Заліщиках відбувся зїзд Ротари клубів Польщі й Румунії.

Гумор. — Вершок несправедливості. — Я заасекурався на випадок смерті. — Очевидно! Я знала! Ти все був егоїстом! Себе заасекурав, а мене ні! Бо ти все думаєш тільки про себе...

Неправдиві поголоски. Агенція „Всхд“ звідомляє: На Покутті, особливо в околиці Жабя, розійшлися фальшиві поголоски, немовби Польща задумала відступити Румунії терени по ріку Горішній Черемош. Ся вістка зовсім фальшива. Тим, що будуть поширювати сю фальшиву поголоску, загрожує карна відповідальність.

Староство в Коломиї покарало о. Годунька зі Львова гривною 500 зл. або 20 днями арешту за зміст проповіді, що її він виголосив на Преображення Господне в церкві в Космачі 19. VIII. с. р. Покараний вніс спротив. Окружний суд в Коломиї затвердив присуд староства.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасонує і переробляє уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Електривні урухомлять незабаром у Ворохті, Делятині і Микуличині.

В Луцьку сконфісковано всі сегорічні галицькі календарі: „Просвіта“, „Український Інвалід“, „Батьківщина“, „Сільський Господар“, „Золотий Колос“ і т. д. („Українські Вісти“ ч. 237). Такого поведіння з українським печатаним словом розуміється ніколи не забудуть Українці.

В Перемишлі у вязниці перебуває владистель дїбр з Тешатина Великого, пов. Ярослав, гр. Ярослав Дрогойовський, ув'язнений у зв'язку з рільним страйком. На днях прибуло до його маєтку коло 1.000 осіб з 15 довколичних сіл і за кілька годин викопали й закопали до ям всю бульбу й бураки.

Надужиття на 20.000 зл. викрили в міській управі в Яворні. В справу вмішаних 5 осіб, м.ін. бурмистр Рачек, який займав те становище 25 літ.

В Крем'янці арештовано Українців Миколу і Михайла Медвецьких та Івана й Олександра Гарасевичів. Причина арештування невідома.

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1.— та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станіславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбільш учнів. 89—2—10

Поліція в Лодзі перевела кількогодняні ревізії у двох євангеліцьких пасторів, Доберштайна і Шедлера. Рівночасно арештовано двох діячів, що працювали на терені німецьких євангеліцьких організацій.

Годинникові петарди підложено під дві жидівські крамниці у Влохах під Варшавою. Вони не вибухли тому, що їх завчасу завважено. В зв'язку з тим ув'язнено 3 особи.

Бесарабський музей має повстати в Кишиневі коштом самоуправної влади. В ньому будуть зібрані документи, книжки та картини, що відносяться до минулого Бесарабії.

До Москви прибули транспорти квітів з полудня, призначені на торжество 20-ліття жовтневої революції. Загалом куплено в тій цілі квітів за кілька мільйонів рублів.

Гумор. — Я можу вас докладно поінформувати про пана Х..., бо знаю його як свою кишеню. — Розумію... се чоловік пустий і порожній...

400 хлопців-утікачів з Еспанії, що перебували у схоронищі коло Москви, збунтувалися з причини злого харчу і кепського поведіння з ними. Совітські влади були змушені ужити сили для привернення ладу. Ув'язнено проводирів бунту. Навіть червоні діти католицького народу не зносять шорів Москви.

Помер Герман Гердер, знаний німецький католицький видавець, співвласник славної у цілім світі книгарні Гердер і С-ка у Фрибургу, założеної його дідом у 1801 р. Герман Гердер кермував видавництвом від р. 1888 і видав в тім часі велику кількість катол. книжок, м.ін. „Лексикон фір Теологі унд Кірхе“ та енциклопедію „Дер гроссе Гердер“. Покійний прожив 73 роки.

Осінь се час, коли відновляється передплата газети на слідуочий рік. Хто се робить правильно в осени, той причиняється до скріплення своєї преси. Присмо пам'ятати, що сучасна католицька преса по довгих десятках літ занедбаня бореться з дуже тяжкими обставинами й тому правильне підтримання її конечно.

100 літ минає на днях від часу, коли маляр Самуель Морзе зголосив у патентовім уряді в Нью-Йорку свій винахід телеграфу без дроту.

Проф. Зандштрет, директор метеорологічно-гідрографічного інституту в Стокгольмі, оголосив висліди своїх научних дослідів про стан Гольфштрому. З тих дослідів виходить, що сегорічна зима буде дуже лагідна.

Спорт. Україна — Юнак (Дрогобич) 2 : 1 (1 : 0). Метч відбувся в неділю 24. X. в Дрогобичі. Україна виграла заслужено, бо перевищала противника технікою і рутиною, зате стартом до м'яча й охотою до гри Юнак перевищав Україну. По сій десятій зчегри грі Україна займає далі п'яте місце, має 12 здобутих і 8 страчених точок, відношення воріт 20:18. Перед нею стоять Польонія, Чорні, Гасмонея, Ресовія. В неділю 31. X. грає Україна з Порогонею І Б у Львові.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Хвальний Виділ Української Студентської Громади в Кракові. Ви не подали своєї адреси.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КОПЕРНИК: Знахор.
МУЗА: Камеліова дама.
ПАКС: Діти щастя.
СТИЛЕВЕ: Данило Бун.

Вже вийшов з друку

**НАЙСТАРШИЙ—НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР**

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і різновидний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., з поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовкві.

ЦІНИ ОГЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{4}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 25. — зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{4}$ стор. 280. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзіцких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Кonto П.Ш.Львів 505.796

БОРОТЬБА ЗА МОВУ БОГОСЛУЖЕНЬ

П. з. „Новий нечуваний замах на права Поляків на Опольським Шлезьку” више ІКЦ в ч. 298: В неділю 24. X. катол. священники повідомили з проповідниць з уповажнення єпископської Курії у Вроцлаві (Бресляв), що незабаром на цілім Шлезьку зачнеється акція за усуванням польських Богослужень з катол. костелів на Шлезьку. Агітацію за збиранням підписів у тій справі почали вже німецькі учителі й організації С. С. та С. А. Хто

не хоче підписати подання за усуненням польської мови з Богослужень, тому агітатори грозять підвишкою податків, відібранням інвалідської ренти, відправою від роботи. (ІКЦ страшенно обурений на те, але він не має ні словечка осуду, коли на Волині, де є поверх 90% Українців, релігії наказують учити польською мовою і т. п. Словом, примірна льогіка. Притім такі газети вважають себе ще католицькими).

Японці здобули Нью-Йорк Азії.

В середу 27 жовтня о год. 7 рано по китайському численню замаячів японський прапор на головнім двірці в Шангаю, знанім також під іменем „Нью-Йорку Азії”. В 15 минут потому японські прапори маячили вже на всіх державних і міських будівлях. Китайці цофаються підпалили цілу ділянку Чапей. Клуби диму і полумінь уносяться над нею на багатьох кв. км. Се найбільший пожар в Азії від 1923 р., коли горіло Токіо в часі землетрусу. Шангай, найбільше і най-

багатше місто Китаю, має коло 4 міліони мешканців, в тім 30.000 Японців, 18.000 білих Росіян, 6.500 Англійців, 3.600 Американців, 2.400 Французів, 1.500 Німців. В тім місті є Апост. Вікарій і 12 катол. церков, в тім катедра св. Ксавера, збудована в 1853 р., і катол. університет під кермою ОО. Єзуїтів з 5 факультетами. Шангай се найбільше промислове місто Китаю з найбільшими фабриками шовку і друкарнями. Половина всього ввозу до Китаю йде через Шангай.

Нове інтерв'ю полковника Коца.

„Газета Польска” принесла інтерв'ю з шефом ОЗОНУ плк. Адамом Коцом. Зміст: Зміни в організації ОЗОНУ дотичать не тільки зміни шефа штабу, але й самого шефа ОЗОНУ. То значить, що сам плк. Коц задержує для себе тільки загальне керування організацією, бо переконався, що робити ту роботу і ще якусь іншу хочби в тій самій організації неможливо. Далі штаб ОЗОНУ буде поділений на 4 відділи: 1. організаційно-персональний, 2. інформаційний, 3. політичний і 4. технічний, а ті відділи будуть поділені на секції та реферати. Праця в терені буде зуніфікована, бо „сектори” сільський і міський недобре відповідають праці в терені. Идеологічною підбудовою ОЗОНУ вважає плк. Коц свою

політичну заяву з 21-го лютого 1937 р. й думає, що вона вийшла побідно з огни публичної критики. Не заперечує потреби інтерпретації тої заяви. Деякі з закидів критики приймає спокійно як слушні і хоче направити вказані блуди. Плк. Коц каже, що має за собою 20 літ організаційної й політичної праці, але ще не бачив ніякої більшої акції, яка йшлаб скоро, гладко, без блудів і завзятих спорів навіть серед найблищих товаришів. І тут були блуди тай іще блуди. Щодо „Звйонзку Молодей Польскі”, то се організація ідейно-політична, а інші групи молоді в ОЗОНі збережуть свою окремішність. Між ОЗН і „Фалангою” тай тими, що за нею стоять, нема ніякого звязку.

Польсько-німецький договір проти комунізму?

Парижський „Тан” пише: В Римі кружляють поголоски, що німецький представник Ріббентроп має в Римі робити заходи в цілі позискання Італії до

польсько-німецького договору проти комунізму. Польська преса пише, що се правдоподібно друкарська помилка і що замість „польсько” має бути „японсько”.

Нова головна управа партії ендеків.

Начальна Рада польських ендеків вислухавши рефератів редактора Березовського і дра Белецького вибрала нову головну управу партії. Презесом став адв. Ковальський з Лодзі, його заступниками др Т. Белецький і адв. Трайдос, членами управи: ред. Саха, проф. Станішкіс, ред. Верчак, Яворський, Березовський, Маклашевський, Небудек і наш голосний „приятель” Гертих. Потому ухвалено резолюції проти Фронту Морж і проти т. зв.

демократичного, бо на думку ендеків консолідація польської нації повинна відбуватися в рамках ендецької партії. Подібно як пише наш приятель Іванейко. — Найвеселіша резолюція ендеків отся: „Начальна Рада стверджує, що „народовий обуз” має завдання здійснити національну державу, сперту на засадах Христової науки.” Тільки в Христовій науці ніде не проповідується гноблення інших народів для асиміляції.

Хто панує над Балтійським Морем.

Берлінський кореспондент „Газети Польскої”, Казимир Смогоржевський, подає цікаве зіставлення німецьких і совітських морських сил на Балтійським Морі. Він пише: З кінцем 1941 р. вся нова німецька флотія буде напевно складатися з 2 великих лінійних кораблів, з 2 або 3 середних, з 3 „кишенкових панцирників”, з 3 або 5 тяжких кружляків, з 6 або 9 легких кружляків, з 40 контрторпедовців, з 60 підводних суден та

кількадесяти менших кораблів. Вже раз по договорі Гора з Ріббентропом (на основі якого німецька воєнна флотія має виносити 35% тоннажу флотії Вел. Британії) адмірал Вальтер Гледіш написав, що нова німецька флотія „виключає в разі війни комунікацію Балтійським Морем між Францією й СССР”. Так воно й є. СССР розпоряджає на Балтійським Морі флотією, абсолютно нездібною міритися з німецькими силами.

Виборча кампанія в СССР.

В Совітах виборча кампанія в повнім розгарі. Скрізь відбуваються виборчі віча. В Москві й Ленінграді виставлено кандидатури Сталіна, Молотова, Жданова, Калініна, Ворошилова, Кагановича,

Микояна, Єжова, Хрущева, Пітугіна. На самім переді фігурує ім'я Сталіна як кандидата. Варт булоб бачити тих, що відважились не голосувати на Сталіна або на шефа чрезвычайки Єжова.

Хто був Рутський?

Дня 10. X. відбулося в Жовкві Ювілейне торжество в честь Митрополита Йосифа Велямина Рутського. Це торжество мало загальний, всенародний характер. Ціль його була: спопуляризувати таку велику й заслужену особу, якою був і є для нашої Церкви Й. Рутський. Намічену ціль вповні досягнуто так у духовній частині свята, як і в світсько-концертній. Свято почалося співаною Службою Божою з діяконами, яку відправив Протоігумен Галицької Провінції ЧСВВ Впр. о. Віталій Градюк в незвичайнім наміренні: на упрощення в Господа б е атифікації Митроп. Й. Рутського. Піднеслу проповідь на тему відповідну до свята виголосив Впр. о. Павло Теодорович, магістер новіціату в Крехові. Пополудні в салі Повітового Дому відбулася академія в честь великого Митрополита. Простору салю заповнило жовківське громадянство. Явилася на святі майже вся жовківська інтелігенція, що з признанням треба зазначити. На вокально-рецитативну частину академії склалися два псалми Бортнянського та дві новіші пісні і дві деклямації. Хором диригував Бр. Й. Рогатинський ЧСВВ. Академію заінавгурував вступним словом Впр. о. В. Байрак ЧСВВ, парох Жовкви.

Найкращою частиною академії подекуди ревеласією був реферат редактора „Записок ЧСВВ” Впр. о. Й. Скрутня, запрошеного спеціально на те свято до Жовкви, на тему: Ким є, ким був і ким буде для Українців Йосиф В. Рутський? Подаємо хід думок цього незвичайного реферату. На перше питання: Ким є для сучасних Українців В. Рутський, важко дати відповідь. Шан. прелегент зупиняється в тій цілі на урочистих імпрезах, вечорах, академіях, промовах, пастырських листах, статтях у пресі, що появилися у звязку з ювілеем Митроп. Рутського — і не знаходить вдовольної відповіді... Це все мало, дуже мало, як на таку особу як Рутський. Наше „сьогодні” щодо Рутського зовсім невдовольає. А якеж було наше „вчора” в тій справі? Музеї, духовні установи, пам'ятки минулого не говорять майже нічого про Рутського! Систематичні праці, публікації, ба навіть підручники історії Церкви, літератури мовчать про Рутського. В Українській Загальній Енциклопедії аж 15 слів про нього! „Шкода, що не коротше ще”, іронізує шан. прелегент. Те саме в нашій повісті, драмі, популярній літературі світській, чи духовній. Словом „горрор факті”! Все, що маємо про Рутського — дрібне, доривочне, непевне а надівсе помилкове. Ліберальна і ляїстична інтелігенція наша і не пробує зближитися до Рутського, бо це чернець, особа духовна, дитина XVI—XVII століття, творець католицької „реакції” і братніх міжусобиць... Для молоді він „застарий”, не має признак диктаторства, божеськості Цезара, в його творах нема нічого з Макіявеля, Фрейда. Для широких мас Рутський — особа без змісту і значіння...

На друге питання: Ким був Рутський? прелегент дає відповідь послугуючись фактами, історією. А вона — регабілітує Рутського та й застиджує нас! Рутський воскресив нашу націю і створив нашу Церкву, поклав основи під сьогоднішню українську спільноту! Це муж з оптимізмом і розмахом св. Василя Вел., з інтуїцією Григорія VII, з серцем, ентузіазмом та жертвенністю св. Йосафата. Се центральна фігура церковних і культурних відносин свого часу. Вся мала і ве-

лика політика тодішніх бурхливих часів робиться з Рутським, за його відомістю. Літературна полеміка скупчується біля нього, він — раз автор, то знов інспіратор твору, або його накладчик. Права рука Потія — Рутський, погромник Сінчила — Рутський, провідник, дорадник і фактична потуга св. Йосафата — Рутський, реформатор ЧСВВ — Рутський, помічник і наслідник митрополита — Рутський, оборонець української нації — Рутський, вимовний і єдиний речник нашої справи в соймі, в короля, в магнатів — Рутський. Творець шкільництва і меценат освіти — Рутський, геніальний апостол Унії — Рутський, невтомний подорожник — Рутський, автор богословських трактатів, церковних меморіалів, полемічних творів і понад 500 листів — Рутський, ініціатор Соборів — Рутський, батько руського патріархату — Рутський, кандидат на Святого — Рутський!... Не Потій, не Кунцевич, не Смолицький, не Могила, але Рутський — центральна фігура Руси-України мало що не до самих початків Богданового зриву.

Ще п'ять хвилин плили з уст бесід-

ника золотою струєю факти, конклюдентів, чудові паралелі. А передовсім факти, факти, ляміна фактів! Між публікою помітне було схвилювання, зворушення в сій частині реферату. Річ небувала в поважних наукових викладах. Останнім акордом із уст і серця прелегента падають слова: „Бодай на грані трисотних роковин Рутського покажм йому достойну реабілітацію!“

Слідє трєтя й остання частина реферату: Ким буде Йосиф Рутський? Подаю тільки головні точки. Отже Йосиф Рутський 1) буде наш, 2) буде немірущий в нас. Не знаємо його гробу і це символізує його безсмертність, 3) Йосиф Рутський буде популярний „так, як у нашій Церкві популярні святі: Борис, Гліб, Ольга, Володимир, Йосафат, як у народньому житті популярні: Хмельницький, Мазепа, Шевченко, Шашкевич...“

Реферат тривав точно сорок минут. Гучними оплесками подякувало громадянство Жовкви достойному прелегентові за його великий труд і цінний вклад в історію нашої Церкви. — (Ф).

Катедра в Крилосі

Заходом недавно заснованого Т-ва Прихильників Музею НТШ відбувся 20 с. м. в салі „Української Бесіди“ у Львові реферат дир. Я. Пастернака про розкопи у Крилосі. Сей перший публічний виступ Т-ва відкрив його голова дир. Кривуцький. Він коротко представив завдання Т-ва і завізав зібраних вступати до нього. Опісля забрав голос дир. Пастернак: Українська археологія здала з відзначенням свій іспит, відкриваючи останки катедри Ярослава Осмомисла. Можливо, що се воля Пречистої Діви Марії, яка в 900-ліття її почитання на нашій землі хотіла дати українському народові трівку, цінну пам'ятку. Катедра Яр. Осмомисла лежала 12 м. від теперішньої парохіяльної церкви в Крилосі. Вона творила точний квадрат: 32.5×32.5 м. Техніка муру катедри середньовічна. Боки муру з тесаних камяних блоків, між ними дрібне каміння, вимішане з мулярською приправою, до якої додавали пополу. В однім місці знайшовся доказ, що мури були скріплені грубими деревляними балками. Знайдено також частину стіни, що йшла понад позем. На ній стоїть пізніша, мурована каплиця. В притворі знайдено останки різьб знад головного входу і кам'яний саркофаг з кістяком мужчини. Кости розкриті. Се сталося ще тоді, як катедра була в ужитті. Їх могли розкинути Татари, або Мадяри. Є більша правдоподібність, що це зробили Мадяри, які від 1214 до 1221 р. були в Галичині (Кольоман і Сальмеа).

Годі дати остаточну відповідь, хто похований в саркофагу. В кождім разі якась високопоставлена особа, на що вказували: місце похоронення (катедра) і спосіб (саркофаг). З літопису знаємо, що в катедрі був похований князь Ярослав Осмомисл. Отже його тіло там мусить бути. Коли на другий рік не знайдеться іншого саркофагу, то можна буде з великою правдоподібністю твердити, що знайдений саркофаг містить у собі кости Осмомисла. В катедрі може бути похований також Володимир II, син Ярослава Осмомисла. Мала правдоподібність, щоб там був похований Роман Мстиславич (Длугош каже, що Романа поховано у Володимирі Волинським). Розкопану катедру збудував правдоподібно Ярослав Осмомисл; на се вказувало те, що за його панування мир тривав 33 роки, отже він мав змогу зайнятися будовою такої величавої будівлі. На останках катедри видно стиль романський (половина 12 ст.) і готичний (13-14 ст.). Коли церква перестала існувати, не знати. В румовищах знайдено багато кусків тинку з мальовилами (фрески), архітектурні фрагменти, куски поливаних плиток, олов'яної бляхи, кілька зелізних боевих сокир і т. д. — Опісля прелегент пояснював світліни з терену розкопок, а п. Дорош висвітлював фільм: Одна неділя в Крилосі. — На сей цікавий реферат прибуло до 400 осіб, переважно молоді.

З Т-ва ім. Івана Франка

Товариство „Українських Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка“ ухвалило протест проти нагінки на Українців в Польщі та переслідування українського печатаного слова. Загальні збори Т-ва пригадують, що в теперішніх часах, важких для української нації, українська преса повинна бути чинником консолідації і тому тематикою та тоном писання повинна причинятися до можливого наближення а не віддалення різних політичних груп і течій (Се дуже гарна теорія, але підіть-но, братчики, проповідувати сю теорію нпр. між трох мушкетерів п. Дм. Палієва, а наш спільний молодий приятель п. Гладилевич напевно скаже вам, що маєте „склерозу в голові“, як лише котрий з вас має більше як 40 літ життя — Ред. „Н. З.“). На зборах вибрано головою Т-ва знов п. Р. Купчинського. В мировім суді Т-ва бачимо м. ін. о. кан. Юліяна Дзеровича, а заступником члена Ради Т-ва став п. Іван Дурбак. Тому що ім'я Івана Франка в нас від довгого часу рівнозначне з

прапором атеїзму, можна дуже сумніватися, чи членська приналежність католиків до т-ва під таким іменем належить до будуючих появ. Думаємо, що західний католик, нпр. Француз, Німець або Італієць, не мігби собі уявити приналежності до Т-ва ім. Карла Маркса або В. Леніна, а в нас Іван Франко в області боротьби з Церквою і релігією мав і має те саме значіння, що мали і мають Карло Маркс або В. Ленін взагалі. Про ярко атеїстичний світогляд Івана Франка „Нова Зоря“ писала вже нераз. На нашу думку катол. письменники й журналісти можуть і повинні належати до своєї укр. фахової організації, але се прямо страшна поява, коли вони йдуть у табір, над яким видніє ім'я і назвиско найголоснішого атеїста, якого видала наша земля. До того треба ще взяти під увагу, що якби більшості членів того Т-ва залежало на участі католиків, то та більшість ухвалилаб змінити назву Т-ва м. і. тому, що ні одно з аналогічних фахових Т-в не має в своїй назві імені атеїста.

Пошана діяча

В 20-ліття смерті дра Е. Олесницького.

Краєве Господарське Т-во „Сільський Господар“ святкувало 26 с. м. 20-ліття смерті бл. п. дра Евгена Олесницького, б. Голови й Організатора „С. Г.“ Заходами Т-ва відправлено того дня в церкві Успення Пресв. Богородиці Поминальне Богослуження. Участь в ньому взяли представники всіх наших центральних установ, преси та УПР. Вечером о год. 18.20 відбувся в салі „Бесіди“ Святочний Вечір при участі численного громадянства, переважно представників наших установ і гостей. Вечір відкрив короткою промовою голова „С. Г.“ п. М. Луцький. В ній згадав бл. п. дра Е. Олесницького як великого, ідейного працівника на народній ниві, великого організатора. Відтак др Ілля Витанович виголосив реферат п. з. „Др Е. Олесницький — провідник українського селянства“. В рефераті представив постать Покійного як чоловіка великого формату та величезних заслуг в нашій історії. В молодости великий вплив на Олесницького мали Франко, Навроцький і Барвінський, відтак вже підчас його праці К. Левицький, Федак і Кормош. Ідеалом Покійного було організувати ту область, на яку поставила його доля. Олесницький перший береться до реорганізації статутів „Просвіти“ (1892). Велику активність проявляє в Стрії. Стрийська Філія „Просвіти“ передєє тоді в краю, тут він закладає Задаткову Касу, яка в 1909 р. осягнула 5 міль. кор. обороту. Євген Олесницький постійно мріє про таке т-во, яке допомоглоб селянам набувати землю. „Все з народом, через нарід, для народу“. Під оглядом суспільним був він властиво радикальним діячем. В 1900 р. Е. Олесницький входить до галицького сойму. Тут його не люблять, але мусять поважати. Виступає проти колонізації наших земель, в справі еміграції на заробітки до Німеччини. В тім часі Олесницький вибивається на чолового укр. політика (стушувавши свій радикалізм). Праці над організуванням селянських мас навіть тоді не покидає. Виїздить кілька разів на Вел. Україну. В 1909 відбувся його заходами зїзд С. Г. Від того року С. Г. сильно зростає; коли в 1908 р. С. Г. мав всего 5 кружків, то за 1909 і 1910 рр. має їх уже 85 (за 1½ р.). В тім часі Олесницький покидає адвокатську канцелярію, щоби в цілості присвятитися громадській праці. С. Г. перемінюється з культурного в чисто фахове т-во. Підчас війни, яка нашим організаціям завдала багато матеріальних втрат, Олесницький веде акцію над відбудовою знищених здобутків, організує хліборобські курси у Відні, організує селян, працює політично. Для західно-українських земель домагається створення окремої адм. одиниці. „За велику ідейну спадщину і нецінімі реальні надбання хай буде Йому безсмертна вдячність і глибока пам'ять“ — тими словами закінчив др Витанович свій реферат. Голос забирає щєраз голова С. Г. М. Луцький і заявляє, що це перше свято для вшанування 20-ліття смерті бл. п. дра Евгена Олесницького має бути починком до організування подібних свят в цілм краю. Всюди повинні відбутися маніфестації, які мають доказати, що ми прямуємо до здійснення ідеалів Покійника. Святочний вечір покінчено о год. 19.05 вечером.

(Містимо сей звіт для зазначення, як сучасне покоління не встигло здобути ніякої перспективи супроти всеї діяльності пок. Олесницького, т. зн. не встигло поставитися до неї та кж критично. Річ ясна, що та визначна постать дуже вимагає критичного освітлення, почавши від „Споминів“ покійного, які в різних місцях вимагають спростування сучасників. — Ред. „Нова Зоря“).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ОСИП НАЗАРУК

ТРИ ІДЕАЛИ

Думки під 1-ий день листопада.

„І Сянь щоб воскресити мило,
Чей лучшеб ішу взяти дорогу —
Та можеб намь пернутись кь Богу
І Архангеломь Миханлу?...
Тажь доки цей Страж Русі Божій
Стереж нас, мы були вельможі...“

(Зі старого галицького письменника
невідомого імені).

В найбільше пам'ятний день Галицької Землі, в день першого листопада, обов'язані ми передовсім до глибшого роздумування над справами, зв'язаними з пам'яттю про той великий день. Чому? Бо тільки з правильного роздумування може вийти ясне розуміння найвищого ідеалу збірного національного життя на сім світі і жертвенність, яка потрібна до здійснення його. Перша думка, яку ми повинні усвідомити собі в той великий день, се те, що не ми перші, значить не люди нашого покоління, видвинули ідеал своєї державності. Зробили се давно перед нами наші батьки, які й мали ту державність і то мали далеко довше ніж ми. Якже виглядав зміст начального ідеалу наших батьків, зміст того ідеалу, що давав їм силу створити і вдержати свою державу?

I. За честь!

За часів нашої княжої державності начальним ідеалом тих наших батьків, що дбали за ту свою державність, було, як свідчать старі літописи наші, „Слово о полку Ігоревім“ і весь наш лицарський епос, — здобути собі чести, а князеві своєму слави. Слава се також прояв чести. Отже начальним державницьким кличем наших батьків у тій добі було поняття чести. Се поняття далеко глибше ніж на перший погляд здається. Воно має в собі передовсім дуже глибокий релігійний корінь, бо нема правдивої чести без внутрішнього почуття своєї моральної чистоти перед Богом і власною совістю. В тім корінь і жерело вартості і лицаря, що боронить держави, і державного мужа, що кермує нею як політик. Поважання між людьми, яке також належить до складників чести, се вже тільки наслідок того першого, головного, складника — чисто релігійного. Те поважання між людьми становить конечну передумову успішної публічної діяльності. Скомпромітований чоловік, без чести, не може організувати з успіхом публічного життя. І тому страшні відносини мусять панувати в суспільності, в якій безкарно можна робити закиди нечесності публічному діячеві, а суспільність на те не реагує. І тому наш великий монарх Данило слушно казав взынати таких клеветників як Митуса, що бунтували народ проти своєї влади, понижуючи повагу тої влади серед суспільності.

Як почуття правдивої чести з одної сторони становить найсильнішу підпору моралі і здорового публічного життя, так з другої сторони не вільно забувати, що те почуття чести може виродитися в людині вгору або вділ. І тоді настає нестримна катастрофа суспільності. Виродження „вділ“ приносить з собою те, що Німці називають почуттям „Minderwertigkeit“. А виродження „вгору“ доводить до дуже нездорової й пустої честилюбивості, яка для досягнення зовнішнього блиску уживає навіть найбільше нечесних способів. На сю другу недугу, на виродження почуття чести „вгору“, занедужала наша правляча верства в княжих часах. І тоді почався страшний кривавий танець докруги золотоговерхого Києва. Се був зовнішній прояв внутрішньої катастрофи ідеалу чести, начального ідеалу тої доби. За внутрішньою катастрофою нестримно слідувала зовнішня — і тому впала наша княжа державність, яка зорганізувала більшу част Європи, коли була здорова.

Розуміється, на згаданий кривавий та-

нець склалися й інші причини, між ними й економічні. Та звироднення почуття чести, начального ідеалу тої епохи, було рішаче для катастрофи: бо се річ ясна, що не економічна нужда перла нашу правлячу верству до анархії й руйни. Та верства була заможна і навіть богата.

II. За віру!

За часів нашої козацької державності начальним ідеалом тих наших батьків, що дбали за ту свою державність, була, як свідчать старі козацькі літописи і многі народні думи з того часу, — боротьба за віру християнську. Наше козацтво виросло на здоровім ідеалі: бути Христовим воїнством. І зовсім природно: бо як слушно пише старий, ще княжий, літописець, „по гріхом нашим прийдоша язичи незнаєми“. То значить, коли виродився ідеал нашої княжої держави, наступив моральний занепад, і тоді вправ на нашу землю і на нарід її допуст Божий в формі незнаних нам народів, які зразу були поганські, а потому прийняли мусульманство. Отже з природи річи з нутра нашого народу видвигнуто прапор оборони християнської віри проти поганських та магометанських окупантів і руйників. Той прапор козацтва видвинула і весь час тримала та несла наша благородна шляхта від князя Вишневецького (Байди) почавши. До тої шляхти належали й найвизначніші гетьмани наші як Косинський, Ружицький, Конашевич-Сагайдачний, Хмельницький, Мазепа-Колединський, Іван Скоропадський, Кальнишевський і багато інших. Фізичне й умове насіння того шляхотського стану передісталося в козацькі часи з часів нашої княжої державності. І докруги тої нашої шляхти та її ідеалу кристалізувався свободний і сильний стан козацький, який походив з простого народу і під організаційним впливом нашої старої культурної шляхти виростав до значіння нової еліти нашої нації.

Однак як кожний ідеал таксамо навіть ідеал віри може виродитися. І той ідеал виродився згодом в нашім козацтві, а причинилася до того багато Москва, — та сама Москва, за мури якої схоронилися останки старої княжої Русі разом з черваком виродженого почуття чести „вгору“. Та Москва довголітною пропагандою настроїла і натривала „козацьке воїнство Христове“ до боротьби проти головної і найчистішої струї християнства, яка плила від Петрової Скелі і захопила західну вітку українського народу. Підюджувало Московою українське козацтво перемінило свій ідеал боротьби за віру проти мусульманського наступу на ідеал боротьби за віру незєдинену проти єдності в Христовій Церкві. І почало те наше козацтво винищувати другу част української суспіль-

ности, ту част, яка прихилилася до єдності з Апостольською Столицею. Криваві ножі зачали обертатися у внутренностях нашого народу, а обертали ті ножі наші власні руки в інтересі московської окупації, яка й зібрала овочі того страшного діла, занявши всю нашу землю разом з територією Польщі, яка не зрозуміла в час надзвичайно спиритної політичної гри Москви. І тому правляча польська верства разом з її римо-католицьким духовенством підривала Унію зовсім не слабше ніж се робила Москва. Поодинокі світлі одиниці між римо-кат. духовенством і навіть на монаршім престолі Польщі, як Скарга або король Жигмонт, розуміється не могли змінити вислуду нищення Унії московською і польською політикою.

Однак головна вина в тім, що наш нарід за часів другої нашої державності ослабився і окривавився, мала своє жерело не в Москві і не в Варшаві, тільки між нами Українцями, які не вміли роздумати основно свого начального ідеалу і знайти синтезу двох його відтінків. І тому дійшло до того, що „преславне воїнство Христове, козацьке лицарство“ разом з мусульманськими грабіжниками довго воювало проти св. Унії, ослабило нашу націю і не допустило до такого її скріплення та відгородження від Москви і від Польщі, щоб могла устоятися своя держава.

Се був тільки зовнішній прояв внутрішнього звихнення начального ідеалу тої доби: „боротьби за віру“. За внутрішнім звихненням того ідеалу нестримно слідувала зовнішня катастрофа. І тому впала наша козацька державність, яка тревала вже коротше ніж княжа і на меншім просторі. Її економічні відносини не були складніші ніж княжої держави: значить, на її упадку головно заважив розвал начального ідеалу.

III. За соціалізм!

Якийже був початковий ідеал нашої третьої державності, що блиснула і впала за нашої пам'яті?

Чи наше покоління мало взагалі якийсь означений ідеал, коли приступало до будови своєї державності за наших часів?

Та ідеал сучасні нам Українці мали, бо за щось боролися і вмирили: значить жертвою свого здоров'я і життя доказали, що мали ідеал. І досі ходять між нами живі докази того, що наша нація мала ідеал, коли недавно зривалася до боротьби за свою державу: ті докази се інваліди наші, про яких ми як чесна нація обов'язані пам'ятати.

Та якийже сей третій наш ідеал був неозначений! Якийже страшний хаос панував у головах провідників найбільше інтелігентної верстви нашого народу! Бо чи се не жахливий хаос, коли в Києві столиці України говорили українські соціалісти, що „загрожує нам небезпека самостійної України, яка не поглибить класової свідомості!“ Чи се не жах, коли Центральна Рада універсалом розпускала до дому українську армію і в тім самім універсалі повідомляла, що Москва йде війною на Україну!... Чи се не жах, коли Петлюра порозумівся з московськими большевиками в цілі повалення української держави тому, що та держава мала тоді форму Гетьманату... Значить, при всіх її хибх мала свою традиційну, рідну форму другої нашої державності...

І чи се не найбільший жах, коли сьогодні майже в 20-ліття появи нашої третьої державності в поважній формі Гетьманату багато між нами ще не розуміє, що ми самі завалили свою державу тим, що наші власні провідники наперед викликали бойкот тої своєї держави, а потому навіть повстання проти неї і то в змові з наймогутнішим ворогом України, з червоною Московою...

А вже жах жахів се те, коли велика част української інтелігенції до сеї пори пропагує між нашим народом пошану пам'яті руйника своєї держави в цілком

ЩОЖ ТО НІХТО НЕ ПРАЦЮЄ?
АЛЕЖ НІ! ПАНЕ ДИРЕКТОРЕ,
ТІЛЬКИ ВІД НИНІ ВСІ ПИШУТЬ
НА МАШИНАХ Ф. К.

BIURO SPRZEDAŻY, P. W. U.
WARSZAWA, KRAK. PRZEDMIEŚCIE 11

витім засліпленню і коли одна з найздібніших голов наших братів над Дніпром ще сими днями звеличала в „Ділі“ Центральну Раду „легальним“ правительством України, хоч у тій Центральній Раді наш Грушевський був тільки формальним її головою, а фактичним керівником її і мотором, на якого всі оглядалися, був дуже здібний Жид Рафес, захоплений большевизмом, агент Москви, яка хотіла окупувати і таку окупувала нашу Україну... Значить, Україну окуповано за волею фактичного керівника цілком незорієнтованої купи українських „представників“ — і ту купу як „легальну“ ще тепер поручає нашому народові п. Андрій Жук в „Ділі“, а найбільший і найстарший галицький (!) щоденник вважає відповідним напечатати таку статтю в навечеря 20-ліття повстання української державності...

І чи дивота, що серед такого хаосу наша третя державність перетривала все-го півроку, бо все інше, що діялося по упадку влади Гетьмана Павла, пригадувало вже тільки борсання ногами повісильника, який сам собі наложив міцну петлю на шию і сам витрутив стілець зпід своїх ніг...

Чи в сій третій надзвичайно сумній картині не було світлих хвиль? Були. Було їх навіть багато. Були й такі гарні появи, що маємо підставу величатися ними як нація. Але все те не могло переважити сумної долі нації, бо ідеал третьої нашої державності не був заздалегідь виразно обдуманий, виплеканий і освітлений. В нім не було ні одного кореня, ні однородного змісту. І тому на безмежній обрії України появилися анархістичні ватаги Махна і партійні гармати есерів і безліч отаманів і залунав хоробливий крик Мартоса і кинено пропаганду чорної зради у ряди гетьманського війська... І в червоній мраці горячки посунули наші на службу до ворогів українського народу...

Коли порівняти три початкові ідеали в трох епохах нашого державного життя, то третій наш ідеал був очевидно найменше змістовний. Се було властиво тільки якесь рамове поняття без кореня. І тому розгонова сила його тривала найкоротше.

Начальний ідеал сучасного нам покоління звучав у кличі: „Держава!“ Це слово появилось вперше в Італії, в 15 столітті („стато“). Треба було 300 літ заки це слово в модернім його значінні дійшло до Німеччини, де воно появилось аж з кінцем 18 стол. А в нас появилось воно щойно недавно. Теперішнє поняття „держави“ заступали давно поняття „Землі“, „Волости“, „Князівства“, та

„Удільного Князівства“. Зміст тих понять значно ріжнися від змісту поняття держави в теперішнім значінні, то зн. зорганізованого народу на своїй території зі своєю суверенною владою, яка має на цілі загальне добро спільноти (не рівнозначне з „добрим поведінням“ всіх одиниць). Та мимо всіх ріжниць кожне поняття держави не лише тепер, але і в найдавніших часах, мало в собі одно необхідне зерно: єдність. Те поняття єдності відносилось до признавання влади, вкоріненої в дану „Землю“, хочби та влада була дуже тяжка або мала тільки репрезентативне значіння і ніякого іншого не мала. З хвилиною коли серед даної спільноти заникало розуміння признавання своєї влади, все кінчилась держава і зачинався хаос.

Сучасне нам покоління українського народу, що бралось будувати свою державу, було на своїх верхах до тої міри невірне, що провідники його рішучих і всеобіймаючих соціалістичних партій булиб напевно далися скорше зарубати на смерть, ніж піднеслиб свою руку в голосуванні за тим, що Рафес в Києві назвав „непоступовим“. Так тривав довгий час. Коли вони нарешті побачили, на чім ремінці їх водить чужа умова сила, тоді було вже запізно: розвал обняв Велику Україну, а в тім розвалі змолослася згодом і дуже значна сила Галичан — тай тяжке лихоліття навістило всю українську землю.

„Рамовий“ ідеал держави скоро виродився у прямо протидержавні ділання, бо не мав традиційного кореня. Ті протидержавні ділання тривають по сей день. Тільки техніка економічного життя була в тім часі складніша, а само екон. життя було далеко не таке спустошене як тоді, коли наші землі руйновані були кочовиками... Значить, знов головно заважила справа ідеалу.

Загал української інтелігенції не розуміє до сеї пори, чому наступив наш страшний розвал і упадок, які укріті пружини ділали в тім та чому ми не могли опертися тому розвалу.

Отже бодай тепер крайна пора витягнути консеквенції з кривавої науки і ясною думкою освітити шлях, яким маємо далі йти. В сій статті даємо одну спробу такого освітлення. Ось висновки наші: 1) Держава не повстає ні з умови, як писав Руссо, ні з насильства, як пише багато теоретиків, тільки повстає з волі Божої, яка не виключає ні умови ні на-

Сповідь громадянський обов'язок супроти українських інвалідів! Дайте поміч окалічили жовнірам Українського Війська!

сильства як допусту над людьми. 2) Що є так, а не інакше, про те свідчить факт, що в цілій історії людства, на всіх континентах ніколи не було держави, яка не повсталася з релігійного культу або не була основана династією. А що ніяка династія в початках своїх не була безбожна, отже всі держави всіх часів і народів повставали тільки на ґрунті релігійнім.* 3) З того ясно, що нерелігійна провідна верства ніколи і ніде не зорганізувала і не зорганізує держави, а навпаки: коли з допусту Божого дірветься влади у вже зорганізованій державі, то по страшних муках населення напевно доведе до загальної руїни своєї людської спільноти і вкінці переріже або перестріляє себе саму (як се наглядно бачимо тепер в СССР). 4) Український нарід живе на таких розмірно великих і незабезпечених просторах, що державу свою може він мати тільки тоді, коли покориться владі Монарха свого. Так і було продовж 1000-ліття нашої історії. 5) Всяка виборна головна влада України рівнозначна в наслідках з державною смертю її і довгою анархією та тяжким поневоленням. 6) Найстрашніша зі всіх анархій се анархія монархістична: вона повстає тоді, коли монархісти зачинають вибирати „ліпшого“ монарха, замість стати на становищі монархічного легалізму. 7) Диктатура у такого народу як український се неможлива до здійснення мрії, бо диктатури повстають тільки на своїй свободній землі і повстають тоді, коли в народі була і є жива пам'ять своєї монархії. Доказує се ясно вся історія людства, а особливо ярко видно се в наші дні: правдиві диктатори появилися в Італії, Німеччині, Росії й Туреччині, де була сильна і свіжа традиція своїх монархів. Всі інші ніби диктаторські появи, які існують під сю пору, дуже далекі від сего поняття.

Зміст нашого третього ідеалу не може бути бідніший від змісту попередніх ідеалів наших батьків: він мусить обіймати їх і вносити ще до того модерне розуміння державності. Тільки получивши традицію з сучасністю дасть нам сей ідеал в будуччині розгонову силу розвитку більшу ніж двічі мала державність наших батьків.

* Від сего правила нема і не було ніяких виїмків: бо такі держави як Латвія або Естонія, що не повстали ні на тлі релігійного культу, ні своїми династіями, се творили, що повстали з волі інших держав, які повстали давно на тлі релігійнім або династичнім (значить, в суті річчї також релігійнім). Також держави, які все були республіками, відорвавшись від монархій, повстали на тлі оборони свободи і достоїнства людини як вислід релігійного світогляду, що дивиться на людину як на образ і подобиє Боже.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

VIII.

Нинішній фейлетоник треба зачати словами стрілецької пісні: Ой видно село, широке село... Правдоподібно ся маршова стрілецька пісня мусіла вже лунати на поліських безграничних просторах, бо в січні 1919 р. українські війська заняли були Пінськ і широкі простори Полісся.

Безмежні простори сухої троші, поживлого шувару й нидіючих трав, з яких разом з перелетними птицями вже улетіло буйне весняне життя — сповивають душу сумовитими настроями. Одначе на коротеньку хвилину розвівається ця нудьга монотонного поліського пейзажу, бо на овиді видно — село! Тачановичі називається воно. Стріхи збиті в сірий гурток і причаєні під темнозеленою листвою ясенів виглядають здадала як громадка перепелиць, що трівожно присіла під китицями дозріваючого проса. Ся типова картина українського села з деревляною церковцею по середині — любо розгріває сумовитий осянніий краєвид.

Кораб не ритмічний гуркіт корабельної машини під ногами й окружаючі нас води, булоби вражіння, що ми на розло-

гих дугах якогось галицького села. Особливо ця трехбанна церковця серед тускло зелених дубів промовляє до душі чимсь таким близьким, рідним. Вона в сих сторонах належить до останніх могикинів з незабутих тут часів Унії. Багато посестер тачанівської церкви давно вже зійшло зі світу серед всяких історичних лихоліть. Їх місце згодом займали перенесені зпід Москви і Вятки російські церкви й колокольні. Вони інакші від давніх. Зеленувато розмальований зруб з насадженою цибулястою куполою — се чуже духом і разяче в сих сторонах. Однак мандрівник зустрічає сьогодні по Поліссі також щось дуже новітнє. Побіч восточних церков виростають островерхі костелики, свіжо тесані руками польських військових піонірів...

Згаданий достойний тип галицьких церков розселився на Волині й Поліссі ще перед століттями та у своїй мандрівці зайшов аж на Кубань. Чи існують там іще ці церкви, чи може вже всі впали жертвою большевицького всеруйнуючого сатанізму?

Дивлюся на гарно зарисовану на тлі неба силуетку тачановецької церкви і в думці вирінає питання, чи ці взагалі рідкі церкви на Поліссі творять живий осередок релігійного життя тутешнього населення, як се було прим. перед 150-ма

роками? З браку безпосередньої обсервації віроісповідних справ Полісся годі мені дати на се власну й певну відповідь. Одначе також трудно дошукатися причин, які в поліських сторонах моглиби стримати постійний похід загального заходу православ'я. Паношиться тут і темний забобон. Також широко бушує сектанство, взявшись попід руки з течіями нахабного комунізму. Говорять, що церкви тут стоять пустою. Заглядає до них лише старше покоління Поліщуків, які ще заховують також свої місцеві „присвятки“. До присвяток зачислюється нпрм. градова середа, повідний (від повідь, повинь) четвер. Се „приватні“ свята, установлені для відвернення живлових нещасть. Ходить тут поговорка, що одного разу Поліщуки верталися лодками з великоднього богослуження. На воді зустріли мужиків, що закидували сіті. — Щож, вам не сором, говорять богомольці, що ви в такий празник як Великдень ловите рибу? — То у вас вже Великдень? — відповідають іронічно рибаки. — Ми щойно рибу ловимо на Велику П'ятницю...

Востаннє кинув я ще оком на стару церкву в Тачановичах. Здалека нагадувала вона своїми піддашами-крилами птичку жайворонка, що розпростер крильця до лету у піднебесні простори...

ОГЛЯД ПРЕСИ

Гетьманіч серед Німців в Шікагу

Українська заокеанська преса приносить обширні звітлення про кожний прилюдний виступ Гетьманіча Данила, який перебуває тепер в Шікагу. „Наш Стяг“ звітнює, що 22-го вересня запросили Гетьманіча на товариську гостину шікаговецькі Німці, зорганізовані в товаристві „Дойтшер Фольксбунд“. Коли Гетьманіч прийшов під дім того товариства, його привітали на підсвітковий лад уніформовані Німці. В салі чекало вже більше як пів тисячі гостей. Голова „Д. Фольксбунду“ представив зібраним визначного гостя й привітали його бурєю оплесків. Підчас гостини один Німець виголосив реферат про рідні інсинуації й напади на німецькі націоналістичні організації в Америці на сторінках жидо-американської преси, а Гетьманіч Данило виголосив теж підгодичну промову. Він переклав, з якою увагою слідує боротьбу німецького народу за повну свободу й незалежність й опісля зупинився довше на історії визвольних

змагань української нації. Він підкреслив, що причиною нашої невдачі було захоплення української інтелігенції інтернаціональними ідеями і кличками та негачія українських національних потреб і вимог. Але тепер, — продовжав Гетьманіч Данило — український націон. рух уже такий сильний, що „без жадного сумніву приведе нас до своєї ні від когось незалежної Української Держави“. Під кінець цієї промови Гетьманіч Данило заявив, що Україні навчилися багато на прикладах боротьби Німців за національну Німеччину. „Україна має бути національною державою“ — говорив Гетьманіч — „і як національна держава, все буде приятельською національною Німеччині“. По промові Гетьманіча всі привітали з місць і надгородили його довгою овацією. Гетьманіч пробув на гостині біля дві години. Перед відїздом працювали його гостинні Німці з почестями як володіючу особу. („У. В.“, число 577).

Поляк про Закарпаття

Катовицька „Польонія“ в кореспонденції з Праги пише: „Творці версайського договору задокументували повне незнання краю і відносин, приказуючи негайно ввести автономію на Закарпатті. Цьому спротивилося життя. Заки можна було подумати про автономію, треба було приготувати до неї населення і всесторонньо піднести рівень краю та його мешканців. Мадяр Юлій Крудь видав в 1910-тім році книжку про Закарпаття п. н. „Гавані Карп“, в якій так характеризує дійсний стан: „Первісний стан життя Русинів характеризує факт, що вони голодують 250 днів у році, головню в зимі, коли снігові відтінання їх від світа. Богато там людей не їсть мяса ціле життя, але горілка се їх потіха від коліски до гробу“. — Заки можна було подумати про надання автономії, треба було перш усього направити вікові занедбаня і кривди того людю. Найбільший противник Чехів не може заперечити, що від 1919-го року, зглядно від 1920-го, зробили вони багато для всестороннього піднесення

краю та його мешканців. Перевели земельну реформу, дали селянам землю, очевидно — в межах можливости, побудували школи, шпиталі, дороги, регулювали ріки, потворили культурні і соціальні інституції, підносили хліборобську культуру, промисл і торгівлю. Хто знав Закарпаття в 1918-ім році, сьогодні не пізнавби його. Можливости господарського розвитку того краю великі, як в ділянці хліборобській, так і промисловій, але передумова цього розвитку — моральне відродження того людю, віками гнобленого, піднесення його під культурним оглядом, а перш усього господарським. На це необхідні інвестиції, бо цей край не має капіталів. Достарчує їх республіка. Культурний рівень закарпатських Українців піднісся незвичайно. Роботящий, селянський і скромний закарпатський Українець під демократичним правлінням підноситься і дозріває. Коли дозріє, буде час на надання йому обіцяної автономії“.

Ситуація в Польщі — анахронізм

В польській пресі появилася вістка, що крути ОЗОН'у задумують створити парламентарний клуб ОЗН. З того приводу Кет в 294 ч. вилєського „Слова“ пише м. і.: „Думаючи глибше про ситуацію в Польщі, належалоб очеркнути її як дивний і цілком спеціальний анахронізм, дивне помішання часів Николая II зперед маніфесту 17 жовтня і часів тотальних держав. Здисциплінований клуб ОЗОН'у в соймі, залежний від наказів свого вождя, спертій на засаді вождів з номінації — це всьо методи сучасних тотальних держав. Алеж ті держави сперті прецінь на о-

перуванні масами! На Венецькій площі в Римі, коли промовляв Муссоліні, є товпи народу, в Нирнбергу є також товпи. Тотальні держави сперті на двох елементах: вождя і мас та на їх безпосередніх взаєминах між собою. В Польщі того нема. Не можна представити собі плк. Коца, як він промовляв на великій площі та істеризує маси киданнями кличками. Натомість за позірною тотальними формами нашого ОЗОН'у стоїть щось зовсім не новочасне, старосвітське: суперництво достойників між собою, що скривається перед світом і публічною опінією“.

Куди прямує ендеція?

„Дзєннік Людови“ присвячує статтю недільним виборам до Начальної Ради ендеції. В ній читаємо: „Висліді нарад Начальної Ради Народового Сторонництва заслугоють на те, щоб публічна опінія звернула на них пильну увагу. Знаменний вибір адвоката Ковальського на предсідника означає побіду тої струї в лоні ендеції, яка причинилася до запанування атмосфери варварства і гільтайства в польськїм суспільнім житті. Адв. Ковальський та його група репрезентує ті тенденції, які йшли по шляху Пшитик—Чєнстохова і які вибрали собі тактику авантюриництва й демагогії найгіршого типу. Свідчить про це все поведєння лодзької ендеції, скомпромітованої в

очах здорової часті всеї суспільности, та вирікнване й узнаване за взір у Народовім Сторонництві. Належить сподіватися, що тактика лодзької ендеції піде по лінії обниження рівня політичної боротьби до провокування авантур і ексцесів, до перенесення метод лодзької ендеції на широкі води в загально-краєвій мірі“. — До сего додає „Хвіля“ в ч. 6681: „У звязку з вибором адв. Ковальського на предсідника Головної Управи Нар. Стр. можна сподіватися великого уактивнення праць тої партії. У звязку з тим кружляють поголоски, немовби адв. Ковальський мав перенестися до Варшави“.

Нужда сільських дітей

Про се пише польський тижневик „Чорне на білім“ ось що: Вже в перших місяцях життя хлопські немовлята знають почування голоду, бо не можуть їх нагодувати груди спрацьованих й недокоормлених матерей. А як тільки мужицькій дитині виколється перші зубки й уста її плачем домагаються поживи, затикається ті уста бульбою або заливайкою. Ті дві річі так і лишаються майже єдиним харчем дитини безземельного й малоземельного селянина. Навіть чай

і сухий хліб се люксус... Коли дитинка вже може злізти з берлога, який їй служить за ліжко, починає мандрувати рачки по глиняній долівці, яка заступає підлогу. Вона літом і зимою перескакає вогкістю. Тому між дітьми сільської бідноти так ширяться сухоти, рахітизм і інші недуги, як шкарлатина, тиф, дифтерит і т. д.

Нема сумніву, що сильна політична організація селянства моглаб багато причинитися до влекнення тої нужди.

Зїзд гітлерівців у Гданську

„Курер Познаньскі“ наводить з того приво-ду кілька німецьких заяв. І так офіційний „Форпостен“ пише: „Машєруємо в брунатних і чорних рядах на „Райхспартайтаг“ і беремо участь в інших торжєствах німецького народу. Тішимося, коли Німеччина має причину радуватися, журимося, коли Вожд стає перед рішачими посувами, словом: Гданськ вже частина німецької держави...“ Делегат канцлера Гітлера др Цай сказав на зїзді: „Я вже не говорю про якийсь ві-

діваний Гданськ, бо чуюся тут як у Німеччині, як у себе вдома...“ А презєс сенату Грайзер сказав: „Кінець і ціль нашого шляху не в Варшаві, а на Заході. Німечка батьківщина се найлучша гарантїя, що наш 17-літній період терпіння вже не триватиме так довго...“ Польська преса робить різні коментарі до тих заяв, підчеркуючи, що Німці вже явно говорять і пишуть, чий буде Гданськ, хоч по міжнародним умовам Польща має його заступати назовні...

Гра на Середземному Морі

Французький плк. Фабрі пише в „Ентрансіжани“: Гру на Середземному морі веде в дійсности Німеччина. Франція не повинна сего забувати. Італія повинна се зрозуміти. Ось уже рік, як зброєння Німеччини перейшли поза межі того, що вона сама в 1935 р. уважала за мінімум власної безпеки. Їй треба було 35 дивізій, та вже тепер вона володіє 39-тою. В слідуючїм році буде їх 40. В 1939 р. Німеччина буде розпоряджатися сильною фльотою. Притім всупереч тому, що ми бачили в 1914 р., Німці будують війсьні кораблі рахуючи на дуже далекі походи. Німеччина починає знов поглядати на Агадір (французька пристань в західній Марокку). Невже Муссоліні поважно вірить, що вона не поглядає і на Трієст? У всякім разі Італія поступає так, якби та думка навіть не приходила їй в голову: вона розпо-рошує свої сили в Абіссїні, в Лїбїї, на Майорїї, в Еспанїї... Італія поступає так в надїї на піддержку Німеччини, того сильного резервуара сил. Та не вжеж Італія не боїться, що німецька війсьна машина, пушена нею в рух, її вкінці за-давить? На Середземному морі доля Італії тісно звязана з долею Франції. Недаром Людєндорф сказав у хвилі свого замирення з Гітлером, що „на случай європейського конфлікту північно-африканський терен війсьних ділань відіграє величезну роль“...

Італія й Англія

Краківський „Глос Народу“ приніс у 292 ч. передовицю пера Й. П. п. з. „Муссоліні — проти кого?“ В тій статті пише м. ін.: Чи теперішній конфлікт Муссоліні з Англією мусить довести до війни, як багато думає?... Замість відповіді звернімся думкою в минувшину. Рік 1914... Італія звязана союзом з центральними державами починає „думати“. Союз каже їй виступити по стороні Німеччини. Але чи інтервенція виплатиться? Італія предкладає Австрії зворот Трєнтіна і сусідного терену за ціну приступлення до війни по стороні центральних держав. Та Берлін відраджує Відневі. Супроти того Італія починає переговори з Антантою. В квітні 1915 р. приходить до заключєння лондонського договору, який гарантує Італії зворот італійських областей Австрії, — і в половині травня 1915 р. Італія стає вже по стороні Антанті, яка обіцяла їй політичні користи, а проти Німеччини й Австрії, з якими лучив її союз. — Сказали тоді в Римі, що — Італія кермується засадою „святого єгоїзму“. Здається нам, що ні Сонніно, ні Орляно не були до тої міри сторонниками тої засади, що Муссоліні. Супроти того всі „рухи“ і „зміни“, що їх бачимо у Муссоліні, обчислені, щоб видобути якісь користи від Англії і Франції. І таксамо добре як тепер афішуючи свій союз з Берліном може Італія звернутися проти него, а в сторону Лондону, оскільки одержить відповідну ціну за той „зворот“ і за ту „зміну“... Бо Берлін не має тепер нічого до роздавання, але Лондон має.

Що жде Францію?

У Франції відбулися вибори до са-моурядів і генеральних рад. Вислід в порівнанні з 1931 р. такий: Соціялісти 234 мандатів (зискали + 71), комуністи 41 (+ 31), соц.-радикальна унія 46 (стра-тила — 11), незалежні соціялісти 15 (— 5), радикали групи Каміля Пеллетана 2 (+ 1), соціальні радикали 526 (— 42), незалежні радикали 119 (— 25), н. де-мократи 26 (+ 2), ліві республіканці (правиця) 207 (— 34), респ. дем. унія 240 (+ 9), консерватисти 59 (— 6), су-спільна партія 14 (+ 10), людова 2 (+ 1), автономісти Альзакї не здобули ні одного мандату, стратили два. Все те показує, що Франція сильно йде на лі-во. Що її жде, не трудно предвидіти. Права преса потішається тим, що ліві одержали менше голосів ніж при попе-редних виборах, але не бере під увагу, що фреквенція при голосуванні сим ра-зом була взагалі менша.

Читайте і поширюйте католицький ча-сопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Прав-да“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

Соки свіжих рослин
це ЗДОРОВ'ЛЯ!

СІК СЕРДЕШНИКА
зміцнює й успокоює серце.

Магістер Едвард Гобєд
Warszawa, ul. Miodowa 14

Продажа в антиках і дрогеріях.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Література і кримінал

ЯК ВКАЗІВКИ НЕВЕСЕЛОЇ БУДУЧЧИНИ.

Літ тому мабуть десять дістав я листа від одної монахині з докорами, що пускаю в катол. місячнику „Поступі“ — страшенну порнографію. Тою порнографією мала бути новинка про содомські експерименти лікаря Воронова. Новинка про те подана в „Поступі“ була дослівним перекладом з німецького католицького журналу „Натур унд Кудтур“, який також „Нова Зоря“ часто поручала. Але та монахиня сього не знала й відразу накинулася на мене не лише за порнографію, а ще й писала, що „такими річачками „Поступ“ приносить сором всему українському народові перед усім культурним світом“. І при тім не забула додати, так собі, „скільки в бік“: „Ви там у Львові, як котрий талант має, то зараз свинства пише...“ „Ви, там у Львові“ — то значило ніби т. зв. літературна братія, письменники, критики, публіцисти, журналісти.

Такі й подібні факти часто доводиться читати публіцистові чи письменникові, особливо з католицьких кіл. От прим. у тім же „Поступі“ печатано кілька новел Честертон, в яких герой — католицький священик Бравн — бере участь у викриванні всяких проступків, наче якийсь детектив. Честертон виразно зазначає, що о. Бравн не відкриває злочинців на те, щоб віддати їх в руки поліції, а на те, щоб їх повернути для добра, щоб вони покалися, щоб поправилися. Та по мимо тих застережень і хоч увесь світ має Честертон за визначного католицького письменника, знову якийсь пересадний читач написав до „Поступу“ листа, що мовляв „Ви понижуйте священичу гідність“... і т. д. Словом, трудно вдоволити наших українських читачів-католиків, які не раз хочуть конечно бути „більше папські, ніж сам Папа“ й те, що на Заході католики причислюють до католицької літератури, в нас вважають за... порнографію.

Та проте в висказі „Ви, там у Львові, як котрий талант має, то зараз свинства пише“ — є дещо правди. Не кажу про „таланти“: у Львові якраз тоді їх майже не було. Але правда, що звичайно т. зв. „літературенфольк“ — літературники — справді мають більший нахил до гріхів тай уже не раз тим сумно „вславилися“. От хочби з наших найбільших поетів відомі були: два з п'яности, один з гомосексуалізму, один з розпусти і т. п. Не виходить іще з того, що „отже і католицькі письменники такі самі“, хоч і тут були погані випадки, прим. славний французький поет Франсуа Вйон (Villon), який хоч і написав кілька справді прекрасних релігійних поезій, то проте як злодій і грабіжник двічі стояв під шибеницею. Або такий Барбе д'Ореві (про нього ширше, гл. „Нова Зоря“ ч. 951, стаття п. з. „Чортиці з Бібліотеки Діла“), який жив і писав неморально, хоч мав себе за католика й консерватиста-монархіста. Або такий всесвітньо слави французький письменник як Шатобріан, що хоч і писав славні твори в обороні віри, то проте сам був відомий донжуан. Були і в нас, у Галичині, подібні випадки з письменниками, які вважали себе католиками, та про них не буду говорити, бо ті люди ще живі. Отже не диво, що по таких примірах літерати й письменники не мають доброї слави в простих читачів, які мало коли вміють розрізнити приватне життя письменника від ідеалів його творчості. Все таки для людей справді інтелігентних не було сумніву щодо того, що несправедливо радикалізувати свої погляди на письменників аж до того, щоб через кількох

злих письменників-людей думати, що вже всі письменники такі самі.

Та з другого боку ті „позалітературні люди“, не раз дуже наївні, все таки мають частинно рацію, коли ставляться до письменників з деяким недовірям. Особливо, коли роблять се відносно сучасних літераторів. Колись грішний письменник грішив собі, такби сказати, приватно, а бодай у своїх творах проповідував не раз високі ідеали, хоч не виконував їх у житті. Зате сучасні грішники-письменники переважно стараються втягнути ще своє грішне життя в літературу й так таке життя не то виправдати, але навіть за взір поставити. Такі люди на основі свого душевного стану фальшують „таблиці вартостей“, обезцінюють важні досі цінності, а підносять досі нічого не варті, признають безвартісне за вартісне.

Таке наставлення спеціально на руку масонерії й большевизмові й тому ті дві ворожі Церкві організації так широко спмагають усяку розкладову літературу. Часом навіть до сього самі признаються, як от прим. Радек-Собельзон, що в большевицьких „Ізвестіях“ (1935, ч. 202) писав виразно: „Се для нас (большевиків) має величезну користь; література розкладу — не наша література, але се дуже добре, коли ворог розкладається.“ Як доносить ПАТ дня 8. X. 1937 з Ріо де Жанера, шеф військового кабінету президента Бразилії оповістив письмом, сконфісковане під час ревізії в одного агента Комінтерну. В тім письмі, — Комінтерну для зорганізування в Бразилії комуністичної революції — по осуді помилок, які бразилійські комуністи зробили там під час революції в 1935 році й цікавих подрібних інструкціях, як перевести нову революцію — читаємо м. і. поручення „розбудити серед товпи сексуальні інстинкти, які є могутнім стимулом у революційній акції.“ Такі інстинкти розбуджує очевидно найкраще т. зв. красне письменство. Отже масонерія й большевизм всіми силами допомагають творити розкладову літературу порнографії, дефетизму й кримінального бестіялізму в тих державах, де ще не запанував „людовий“ фронт. Чудовим зразком країни, де така література розрослася до нечуваних розмірів, була догітлерівська Німеччина. Кримінал і література так там були зрослися, що виходили навіть особні серії біографій злочинців,* так як у католиків життєписи Святих! Відомий порнограф др Магнус Гіршфельд мав там особний ніби „науковий інститут“, у яким під маркою „научних дослідів“ видавав найгіршу порнографію й пропагував гомосексуалізм і всякі інші збочення як зовсім „природну“ річ. Тепер ся голота перемандрувала головно до Франції і до Польщі. Навіть у нашій Львові скрізь по виставах стрінете порнографічні німецькі книжки, а недавно книгар Рубін мав процес за поширювання тих книжок, та суд признав, що се наука а не порнографія...

Та не лише ті криміналісти-люди й їх книжки перекочували в Польщу; гірше, що в самій Польщі повстав той сам дух криміналу в літературі. Сприяють йому головню різні спритно-закриті видавництва, які просто спеціалізуються в видаванні розкладової літератури. В „Новій Зорі“ (ч. 822, стаття „Нова стратегія большевиків“) були цікаві дані про одно таке видавництво. Пригадаймо деякі дані. Отже на загальне число 242 авторів, яких твори те видавництво видало, авторів комуністів маємо 26 з

65 творами. Авторів воюючих безвірників є 46 (!), натомість католиків тільки 4 з 13 творами (в тім числі один твір перекладав комуніст, отже напевно сфальшував його католицькі вартості). Авторів пацифістів і дефетистів є 79, порнографів і виступаючих проти католицької моральності 143 (60%!), деякі з них захвалюють навіть содомію. Загалом на 242 авторів є 13 („феральне“ число) морально добрих, решта коли не зла, то дуже сумнівна. Цікаво порівняти добір книжок і авторів обговорюваного видавництва з каталогом большевицького „Державного Видавництва України“: відразу кинуться нам в очі ті самі прізвища й заголовки! А проте 585 книжок того видавництва — сьогодні підстава майже кожній польській визичальній книжці...

Не диво, що в останніх часах у Польщі — як пише польський часопис „Подбіента“ (ч. 39 з 1937), починається нажаль затирати межа між званням письменника і повним криміналом. Злодій-грабіжник Урке-Нахальнік і б. вбивник-грабіжник Сергіюш Пясецькі „з криміналістів“ авансували малошо не на членів академії літератури, натомість один з найвизначніших публіцистів польського людського фронту, Першель, (псевдо „Альберт“) виявився... шефом дінтоїри (нелегальний суд) комуністичної партії й дістав 21. IX. 1937 шість літ в'язниці за організацію кількох каптурових мордів. (Аналогію мали ми вже, нажаль, і між нами, Українцями: тому кілька літ за участь у комуністичнім каптуровім суді, якого вислідом було вбивство милого провокатора, молодий український поет і новеліст, безвірник Володимир Шаян, дістав два роки тюрми). „Дещо скорше мусіли замкнути в Коронові (заведення для непоправних злочинців) редактора тижневика польської анархосанаційної гадки (зі „Звйонзку Звйонзкуф Заводових“), Бернацкого, за викликання розривів, за шпіонажу, накликування до дезерції й убивств. Рівночасно в соціалістичнім „Дзенніку Людовім“ з 20 вересня 1937 якась пані Ленчевська авансує на літературу... Хаскелевича (комуніста, що застрілив сержанта Буяка), котрий „переживає як письменник... Уявлене переживання мистця — се головний момент твору“. — Врешті ціла літературна демократія робить гам, щоб випустити з в'язниці малошо чи не пів тузіна виленських поетів, філософів, публіцистів, запідозрених у зв'язках з людьми типу Бернацкого й Альберта.

Людово-фронтний, україножерний „Львовскі Ілюстр. Експрес Вечорни“ в 2262 числі подає цікаву двошпальтівку п. з. „Пенд злодзей до літератури і дзеннікарства“:

„Сензаційного відкриття dokonala przypadkom warszawska policja. Під час ревізії в помешканні пасера при вул. Прюкоповій найшли щоденник, видаваний злодіями для злодіїв. Сей щоденник, п. зн. „Наше Життя“, ведений у якнайкращий фаховий спосіб, містить передовицю, новинки, фахові статті з ділянки „долиментарства, шпенфельдства“ (назви різних злодійств), розбивання кас і т. п. Часопис дуже поправно редагований, мав статті писані найкращішою польською мовою. Крім тих постійних відділів „Наше Життя“ давало правні поради, поліційну хроніку і навіть гумористичний куток. Були також оголошення злодійських посередників, які доставляли „за помірковану плату“ потрібне злодіям знаряддя... — При дальших розшуках найдено в меліні Йоська Гутнахера при вул. Бураківській кільканацять примірників згаданого часопису. Виявилось при тім, що Гутнахер був головним кур'єрником часопису й доставляв „Наше Життя“ поодиноким кольпортерам. Крім того п. його помешканні викрили поміж книжок найновішого типу, кілька вступних статей, машинну до писання та матриці готові до друку. „Наше Життя“ йшло в накладі 2 тисяч примірників та мало великий попит серед злочинців; ціна примірника була 20 грошів. — Проводила редакційною колегією студентка варшавського університету, Фрайндля Люттер-Сухопольська, жінка відомого злочинця й криміналіста. Крім того до редакції належали: б. урядник магістрату Павел Захшеский та відомий злодій Сергій Попов. Директором адміністрації й кольпортажі був Хайм Маковер. — Відкрит-

*) Видавництво „Die Aussenseiter der Gesellschaft“ і б. і.

тя цього потайного часопису це великий успіх варшавської поліції. На підставі знайденої листи постійних передплатників ведуть тепер дальші арештування. Слідство в тій справі йде в столиці й на провінції."

Смішно й сумно таке читати. А проте література, яку творять такі письменники, розходиться в Польщі дуже добре. Ось прим. видавництво „Руй" видало повість „Коханек Велькей Недзведзіці" Сергія Пясецького, засудженого за вбивства й грабіж на досмертну тюрму. Пясецького за стараннями польських редакторів і письменників недавно випустили з в'язниці Св. Хреста й він живе тепер у Львові. Отже згадана книжка Пясецького, в якій він малює життя злочинців, книжка повна прихильності й виrozumіння для злочини й розпусти, розійшлася продовж кількох місяців і сьогодні вже випечатано її дальший наклад, хоч се книжка дуже дорога...

Редактор націоналістичного тижневика „Просто з мосту" — Станіслав Пясецький написав статтю про свого однокласника Сергія Пясецького. Кінчить ту статтю так:

„І ріпнчасно пригадую собі: Жив в селі Прендоціні молодий хлопець, Олександр Блахньо. Нікого не обікрад і не ограбив. Ніякий суд не засудив його на тюрму. Натомість суспільний улад в Польщі присудив йому досмертну пасти корови на прендоцінських пасовищах. Бо родився він у дрібнобуржуазній хлопській родині. Олександр Блахньо се теж письменник, що правда лише початковий... У „Просто з мосту" появилася його зворушливе оповідання п. н. „Книжка й корови"... Олександр Блахньо має безсумнівний письменницький талант. Та він лише пастих, а не в'язень зі Св. Хреста. Се замало сензаційне. Не відізнався за ним ніхто... Бо ж се лиш пастих..." („Просто з мосту", ч. 145).

Чому так у Польщі діється? Просто тому, що польські католики мінімально мучаться видавничо-літературною діяльністю. Навіть польський орган „Культура", який видає о. прад. Брос, головний діяч Католическої Акції, навіть ся „Культура" що друге число волисть насміхатися з Українців („Відли в гербе" і т. п., „культурні" хамства) або лаяти польський уряд за... підпирання української іриденції на Волині(!)... Зрозуміла річ: лекше лаяти, ніж самому щось зробити. А в висліді дістануть щораз більшу „декомпозицію" польських національних сил і щораз більший зріст сил „людового фронту". Зовсім не дивуюся польським большевикам, які на минулорічній зїзді у Львові публічно хвалилися, що „юж їдзе звиченство червоне". І нагадуються мені розумні слова нашого літописця про зухвалого князя-поганина Святослава: „Чужого шукаючи, своє згубив"...

Арамис.

Нові видання

о. Станіслав Гарасовський, **Короткі катехитичні науки**. На основі проповідей о. Івана Євангелиста Цольнера. Часть перша. Жовква 1937. Форм. 24,3×16 см., ст. 319+(1). Видавництво ЧСВВ, книжка 213. Ціна брош. 450 зл., опр. в півпол. 6 зл., в пол. 7 зл. з поштою. — В цьому першому томі подано 71 легких популярних наук для народу. Фахову оцінку цих проповідей помістимо небаром.

о. Михайло Кравчук, **Приповіді Ісуса Христа**. Друге видання. Жовква 1937. 16,5×12, 96. Видавництво ЧСВВ в Жовкві, книжка 214. Ціна брош. 0,95 зл., опр. 1,45 зл. з поштою.

Дуже корисна книжка для священників і проповідників. У приступній формі подано 68 приповістей — притч Христових. Притчі йдуть у хронологічному порядку й кожда з відповідним поясненням. Книжка дає ясне й проглядне зрозуміння Христової науки, тла її та змальовує особу Творця її.

Р. Д. Савчак. **На розпутті**. Історія одної родини. Львів 1937. Українська Бібліотека. Видавець Іван Тиктор. Форм. 17,5×12,9, стор. 128.

Інж. А. Палій: **До яких вислідів може довести „наукове" орудування статистикою?** Львів 1937. Накладом автора. Ст. 31. Формат: 17×12,3 см. Книжечка заслугоє на поширення.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Апостольська Столиця про церковний конфлікт в Данцігу. Римський кореспондент католицького „Райхспосту" звідомляє, що Ватикан не бачить причини до зміни свого становища у справі творення польських парохій на терені вільного міста Данцігу. Депеша в тій справі, вислана президентом сенату Вільного Міста на адресу Ватикану, лишилася без відповіді, бо не надіслано її офіційно, а саме через представника польського правительства при Ватикані. Апостольська Столиця дуже добре поінформована про справу польських парохій в Данцігу. Як довго положення католиків в Данцігу не було загрожене, католики польської національності не проявляли охоти до творення власних парохій. Коли однак свобода Церкви на терені В. М. Данцігу ставала раз-у-раз більше проблематична, Поляки забажали інших відносин, що не наражувалиб їх на напади нац.-соціалістів. Хоч з німецької точки погляду творення окремих польських парохій річ може неприємна, слід тямити, що до такого стану довела нац.-соціалістична агітація. (КАП).

Величавий відпуст в Бучачі. В монастирській церкві ОО. Василіян в Бучачі відбувся сього року на Воздвиження Чесного Хреста величавий відпуст. Так багато зійшлося народу, що церква, хоч як простора, була переповнена народом вже з вечера 26. 9. Рано зачали сходитися вірні з ближчих сторін, а багато приїхало фірами. Ціле монастирське подвір'я і церква були так битком набиті, що тяжко було перейти з церкви на подвір'я. Крім того було повне подвір'я перед церквою і ціла дорога до монастиря була так переповнена людьми, що тяжко було дістатися до монастирської церкви. Були люди з повітів бучацького, чортківського, городенського, підгаєцького і других. Коло 20.000 (20 тисяч). Сповідало 12 священників - монахів і 12 світських. До св. Тайн приступило понад 4 тисячі. Може й більше вірних було би приступило до св. Тайн, але задля великого натовпу людей не всі могли висповідатися, а світські отці парохі не встигли скорше приїхати, бо у себе передтим мали відправу. Такого натовпу людей і переповнення церкви та подвір'я ще не памятають бучацькі люди. Було багато й інтелігенції так місцевої як і з дальших сторін і приступали до св. Тайн. Видно, що католицьке життя і католицька свідомість зростають щораз більше. В церкві ОО. Василіян в Бучачі є старинний чудотворний образ Ісуса Христа, до якого люди мають велике набоженство.

Конгрес Міжнародної Федерації Християнських Синдикатів, який відбувся недавно в Парижі, виказав великий розвиток християнського синдикалізму. В нарадах взяло участь 350 делегатів, що репрезентували поверх півтора мільона членів з 8 держав. В останньому році число католицьких професійних союзів зросло на 30%. Висліди могли би бути ще кращі, колиб не те, що в тотальних державах християнські синдикати перестали існувати і що католицькі робітники мимо всіх зусиль не можуть відискати свободи рухів. Число христ. синдикатів у Франції зросло з 102.000 (1934) до 500 тисяч, в Чехословаччині з 17.000 до 40 тисяч. Подібно представляється справа в Бельгії, Швейцарії, Голландії і т. д. Головна тема Конгресу: проблема свободи гуртування. Тій справі присвятив обширний реферат знаменитий католицький письменник і філософ Жак Марітен. Він ствердив, що жерело всього лиха, яке зроджують тотальні держави, се забуття прав одиниці. Суспільність, що кермується християнськими засадами, повинна шанувати свободу одиниці й у взаємному братерстві і любові здійснювати ідею спільноти. Взаїмна любов се овоч Ласки, тому тільки Євангеліє дає нам підставу дійсно ідеальної суспільності.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ВІДКРИТТЯ ЗАКАРПАТСЬКОГО СОЮЗУ в Ужгороді відбулося дуже торжественно. Губернатор о. К. Грабар виголосив вступну промову. В ній вказав, що се історична хвиля для Закарпаття. Потому прийнято постанови в різних економічних і суспільних справах. Докладніші вісти про таку справді важну подію як початок автономного життя наших братів в Чехословаччині будемо подавати в міру одержування інформацій.

ЗІЗД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ уєнерівського напрямку відбудеться у Варшаві від 31. X. до 2. XI. с. р. Має прибути 45 делегатів зі всіх осередків української еміграції в Польщі.

НАГЛО ВСЬО ЗМІНИЛОСЯ. „Век Нови" довго писав, що польська сила в Сх. Галичині „корчиться", упадає і т. п. Аж тут нагло в ч. 10.932 пише вже, що наступив „ренесанс життя" Поляків у Сх. Галичині і що вони мають тут духові сили, здібні до найбільших творчих завдань... (Богу дякувати, може буде тепер менше цькування проти Українців).

МОСКВОФІЛЬСЬКИЙ ЧАСОПИС НА ЗАКАРПАТТІ „Нашъ Путь" пише в 272 ч., що український просвітнянський зїзд в Ужгороді „вилісся въ протигосударственную демонстрацію противъ законъ ЧСР", бо Українці протестували проти впровадження московських підручників у школах на Закарпатті. Чи такий протест се протидержавна акція? Чи так повинні боротися сини одного народу між собою?

ГДАНСЬКИЙ СЕНАТ розв'язав катол. партію центра на терені вільного міста Гданська. Управа партії вислала письмо до презид. сенату Грайзера, в яким заявляє, що центрум не зголосить скарги з приводу розв'язання партії.

В **РУЖОМБЕРКУ**, осідку словацького провідника о. Андрея Глінки, радні міста централісти домагалися, щоб одну з вулиць назвати назвищем Масарика з приводу його смерті. Більшість радних відкинула сей внесок.

АВСТРИЙСЬКИЙ МІНІСТР Гвідо Шмідт прибув до Варшави, де відбулося підписання т. зв. культурного договору між Польщею й Австрією.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР Гессе прибув до Риму на чолі окремої німецької делегації, яка має взяти участь в торжественнім обході 15-ліття фашистського маршу на Рим.

ЩО РОБИВ РІББЕНТРОП В РИМІ? Французька преса пише, що муж довіря канц. Гітлера Ріббекроп підчас свого побуту в Римі старався втягнути Італію до німецько-японського протикомуністичного порозуміння. Крім того в Берліні мало би повстати бюро панарабської пропаганди і то на основі порозуміння в Римі. Німецькі круги заперечують се.

МУССОЛІНІ заявив представникові єгипетської газети „Місрі", ред. Карім Табетові, що Італія настроєна приязно до Єгипту і готова гарантувати його границі. Однак гарантії мусять бути взаїмні. Італія не хоче, щоб большевизм поширився на берегах Середземного моря.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Ван Зеланд зложив королеві збірну димісію правительства. Причина уступлення непорядки в книговодстві державного банку з часів, коли Ван Зеланд був його віцегубернатором.

ГЕН. ФРАНКО створив декретом Національну Рад у Еспанії. Вона має складатися з 50 осіб. Всіх членів національної ради буде іменувати голова держави. Нац. рада матиме компетенції подібні до великої фашистської ради.

ЯПОНСЬКИЙ АДМІРАЛ Гасе Гава заявив, що ССРС, незамітна сила в японсько-китайським конфлікті. Трохи большевицьких жовнірів в Монголії не матиме впливу на хід подій. Тимбільше, що вже четвертина Китаю в японських руках.

НОВИНКИ

250 літ минуло сего року від хвилі, коли Іван Мазепа обняв українську гетьманську булаву. Замітна річ, що навіть найзавзятіші вороги Москви між Українцями в Польщі не використали сеї події для протимосковської пропаганди. Се очевидно один з наслідків заломання нормалізації.

Відгомін українсько-польської війни. „Газета Польска“ звідомляє: В 1919 р. в Побережжі пов. Станіславів погинуло 5 польських вояків. Щойно тепер влада устійнилася, що вони погинули з рук 4-ох мешканців Побережжа, б. українських вояків. Тих Українців увязнили.

Вищий Східний Інститут в Італії має видати незабаром „Антологію україн. модерної літератури“ в перекладі проф. Сальвінія. Деякі новелі Хвильового, Черемшини і Самчука, які мають бути поміщені в антології, появилися в кількох італійських часописах. („Н. Час“).

До книгарні „Рідної Школи“ при вул. Сикстуській у Львові вломилися вночі злодії і забрали товар вартости 500 зл.

Шкільні кураторії пригадують справу стягання складок у народних школах. Безоглядно заборонено уживати якогосьбудь натиску при збиранні датків на суспільні цілі. В народних школах складки мають виносити не більше як 5 сотиків місячно.

В Станіславові засудили на півтора року вязниці податкового референта магістрату м. Галича, який присвоїв собі 5.000 злотих.

В Коломиї почав виходити новий політично-громадський двотижневик „Дніпро“. Видають його українські державники-самостійники.

Б. надвірнянського старосту, Зигмунта Робакевича, обвинувачують за ряд спроневерень підчас урядування. Він належав до найкрикливіших патріотів...

В розпорядку св. Конгрегації для Обрядів у Римі, підписанім Еміненцією Кардиналом Тріпері, поручається церквам світити підчас Богослуження літургічними-восковими свічками. Фабрика „КЕРОС“ виробляє свічки, які точно відповідають усім тим вимогам. Це свічки ЛІТУРГІЧНІ зі знаком на кожній свічці „КЕРОС-ВВ“, або „КЕРОС-АА“.

В Чорткові відкрили брак 6.000 зл. в Касі поштового уряду.

Бучацький староста завісив в діяльності „Луги“ в Медведівцях, Пиляві й Новоставцях „за ширення національної ненависти“. А ухвали польських організацій, від Львова почавши, то не ширення нац. ненависти?

Великий політичний процес проти 50 осіб з Радехівщини відбудеться в Золочеві в лютім або в березні 1938 р. Підсудним закидають приналежність до ОУН та палення збіжжів стирт на тлі протикольонізаційної акції. — В тім самім часі відбудеться в Золочеві також розправа за убиття Ясінських, власників Белзця коло Золочева. Власти твердять, що вбивства Ясінських доконали члени ОУН.

У Варшаві хочуть будувати „метро“, т. зв. підземну залізницю.

Гумор. — На крилах фантазії. — Скарбові уряди мають висилати тепер такі упіснення до неточних платників: „В. Поважаний Пане! Звертаємо Вам увагу, що не визначимо Вам нових податків, доки залегли не будуть заплачені. Отже у Вашім власнім інтересі“... і т. д.

Есперанто офіційною мовою 34-ого Евхаристійного Світового Конгресу. В маю 1938 р. відбудеться в Будапешті 34-ий Евхаристійний Світовий Конгрес. До Будапешту зідуться представники й делегації всього католицького світа. Та лиш малесенький відсоток приїжджих гостей знатиме мадярську мову. Також нечисленні вибранці між господарями й гістьми будуть знати т. зв. світові мови: англійську, французьку, німецьку. Щоби зменшити неприємності різномовного хаосу та влекшити чужинцям-учасникам Конгресу безпосереднє порозуміння з мадярським населенням, Організаційний Комітет Конгресу признав також міжнародню помічну мову Есперанто офіційною мовою Конгресу. Добрий досвід з Есперантом у цьому напрямі зробила вже Мадярщина в часі міжнароднього пластового здигу т. зв. „Джемборі“, що відбувся в Мадярщині в 1933 р. — Українське Есперантське Товариство у Львові.

З кінцем листопада віддадуть до ужитку залізний міст на Дністрі. Міст сей лучить Заліщики з місцевістю Звинячем по ромунському боці. Кошти будови покрили обі заінтересовані держави по половині.

В Перемишлі відбулися в неділю 17 жовтня установчі збори першого на наших землях товариства „Українська католицька безвідсоткова каса“. Думка, заснувати се товариство, виринула в гурті перемиських громадян, зорганізованих у Міщанськім Брацтві й у Т-ві „Зоря“. Ціль каси нести поміч найбіднішим кругам українського робітництва, ремісництва та всім тим, які хотілиб відкрити власні вартости праці, а не мають на се грошей.

Показ українського промислу відбудеться в Тернополі 7 листопада с. р.

З днем 30 листопада с. р. вигасне розпорядок, що обнижує комірне о 15% у менших помешканнях і о 10% в більших. Уряд опрацьовує тепер новелю, яка продовжить обнижку комірного до 31 березня 1938 р.

Поклади камяного вугілля відкрили в Кременці на Волині.

В Луцьку арештовано за надужиття начальника виділу лісних домен Кановського.

Українська гімназія у Ржевниці на Чехословаччині перенеслася до Моджан з причини збільшення числа учеників та нестачі помешкання в дотеперішнім осідку гімназії.

В Талліні появилася в російській мові книжка московського ген. фон Вале п. з. „Значіння України в питанні визволення Росії від большевиків на підставі досвідів з 1918—20 рр.“ В ній автор каже, що Україна — се ахілева стопа большевицького режиму й вона причиниться до його упадку. Треба закинути мрії про поворот до „єдиної неделимої“ і погодитися з тим, що на румовищах б. Росії повстане низка національних держав.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Гумор. — Шкот на роздоріжжі. — Я впав вчора з мосту в воду і мало не втопився! — Якто! Таж ти вмєєш пливати. — Так, але на березі стояла табличка з надписом: „Пливання заборонене під карою 5 шилінгів.“

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1. — та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станіславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбідніших учнів. 89—2—10

В галерії Гумесона в Стокгольмі виставив наш мистець Олекса Грищенко 48 олійних картин та 23 акварелі. Шведська преса приняла виставу Грищенка з ентузіазмом, а публіка з неменшим захопленням розкупила поважну кількість експонатів.

„Роботнік“ в ч. 322 на ст. 6 пише, що в неділю 24. X. 250 молодих соціалістів і соціалісток у Варшаві продало за одну годину 2300 примірників соц. газет. Перед ними кольпортери правої преси мали поховатися в брамах. Коли се правда, то це знак часу, в яким напрямі котиться Варшава.

Парижську світову виставу продовжать ще до слідуючого року.

В 25-ліття незалежності Альбанія дістала національний гимн. Скомпонував його Італієць Маріо, автор „гимну Піяві“.

Японський контрадмірал Шініро Ямамото, католик, виїхав у спеціальній місії до Ватикану, європейських країв та Америки. Його завдання, вяснити справи, що в їх обороні виступає Японія.

Осінь се час, коли відновляється передплату газети на слідуючий рік. Хто се робить правильно в осени, той причиняється до скріплення своєї преси. Просимо памятати, що сучасна католицька преса по довгих десятках літ занедбання бореться з дуже тяжкими обставинами й тому правильне підтримання її конче.

Гумор. — Граматика. — Вчитель переробляє в школі з учениками приказуючий спосіб. — Івасю, каже вчитель, від речення „кінь тягне віз“ утвори приказуючий спосіб! — Івась по надумі каже: Вію!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КОПЕРНИК: Знахор.
ПАКС: Тоні з Відня.
СТИЛЕВЕ: Даніло Бун.
ТОН: Втеча Тарзана.

ФАБРИКА
ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА І С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 260.04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якості:
Пасту до взуття „Елегант“ терпент.
Пасту до підлоги, Французька маса,
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадку і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Л е п на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці доцислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Щ. Львів 505.796

ЧИ ТО СОН?

Англійська публична опінія домагається звороту колоній Німцям.

Майже рівночасно з промовою Муссоліні, в якій він зажадав звороту колоній Німеччині, найбільша англійська газета „Таймс” принесла передову статтю в тій справі. Вона отверто пише, що Німеччині треба доконче дати поле діяльності і розвитку, яке відповідало б її силам. Не можна далі відмовляти їй „здібності бути імперією”. І одно і друге повинна Німеччина одержати з рук трох або чотирьох великих колоніальних держав, які мають колонії в Африці. Ця стаття появилася по цілм ряді оповіщених в тій газеті „Листів до Редакції” подібного змісту. З того ясно, що це

систематична підготовка ґрунту до зміни англійської публичної опінії. — Французька газета „Епок” пише: Чи то сон? Велика англійська газета домагається признання права колонізації тій самій Німеччині, яку 18 літ тому на версальським конгресі признано недостойною мати колонії... — Коли все те не хитрість, щоб зискати на часі, то се знак, що Англія хоче йти з Німеччиною. Тимсамим міжнародна політика булаб основно змінена. З тим може виплисти на верх також українська справа при мінімальній активності й розумі українських діячів та політичних угруповань.

Німцям кажуть їсти черствий хліб.

Німецькі влади оповістили зазив до населення, щоб придержувалося заборони продажі свіжого хліба, яку видано недавно. Відозва зазначає, що споживання свіжого хліба се марнотравство і що черствий хліб багатий здоровіший. Кон-

сументи, що мимо заборони їстимуть свіже печиво, будуть карані за легковаження урядових розпорядків. Вкінці розпорядок радить їсти разовий хліб замість білого. Ціль тих розпорядків — самовистарчальність Німеччини.

Що діється у французьких колоніях в Африці?

З Казаблянкі і Рабату згідно звідомляють, що положення у французькій Марокку поважне. В Фезі французькі війська тільки помалу посуваються в глибину збунтованого міста і пробують оточити університет Кароїне, де забарикадувалися сотки місцевих студентів.

Воєнні літаки постійно літають над містом. Відділ чужинецького легіону так оточили повстанці, що він мусів боронитися ручними гранатами. Два з них вибухли в товпі. Є ранені. В м. Квіджа є коло 30 ранених. Поліцію обкидано камінням. Частину міста обсаджено військом.

Ще один проект виборчої ординації.

Львівський відділ польської організації „Заржеве” ухвалив тези нової виборчої ординації до польських законодавчих установ. 1) Скільки мандатів до сойму підвищити до кількості повітів „плюс” мандати з т. зв. вилучених міст. 2) Підвищити скільки мандатів, що припадають на т. зв. вилучені міста. 3) Вибори особові, не лісти. 4) Виборче право для горожан, що скінчили 24 літ, сперте на засадах загальності, рівності, безпосередності і тайности голосування. Кождий виборець повинен написати

власноручно назвище кандидата по польськи. Отже неграмотні виключені. 5) Кандидувати може польський горожанин, що вміє читати і писати по польськи і збере 1.000 удостоверених підписів на своє назвище. 6) Про вибір посла рішає зглядна більшість відданих голосів. 7) Виборчий округ обіймає два повіти, що вибирають двох послів. З них один мусить бути Поляк. 8) Осібна курія для Жидів. З того ясно, що прокладають нерівність перед правом, подібно як було в давній Польщі.

Велика чистка в румунській армії.

На днях оповіщено в Румунії королівський декрет про різні зміни в румунській армії. Пішов на емеритуру шеф румунського генерального штабу ген. Шікітїу. На його місце іменували ген. Сте-

фана Йонеску. Крім того спенсіоновано 47 генералів, 152 полковників, 188 підполковників, 75 майорів, 422 капітанів, 122 поручників і 53 підпоручників. З того ясно, що чистка там основна.

Азербейджанці організували повстання проти СССР.

В м. Шемахе в Азербейджані ГПУ викрило широко розгалужену націоналістично-терористичну організацію. Вона мала стреміти до відірвання Азербейджану від СССР. Та організація мала провадити шкідницьку акцію, приготувати

терористичні акти й повстання проти совітського режиму. Крім того була в порозумінні з вірменськими і грузинськими націоналістами. Словом всі хочуть відорватися від червоної матушки Москви. Таке виходить з совітської преси.

350.000 Турків переносяться з Румунії до Туреччини.

Турки, що мешкають в Румунії, звернулися недавно до правительства в Анкарі з проектом повороту до Туреччини. Скільки Турків, замешкалих в Румунії, обчислюють на 350.000 душ. Перед війною вони належали до Болгарії, бо

замешкують територію Добруджі. Румунське правительство переведе в тій справі розмови з Туреччиною. Се вже не перший масовий відплив напливового населення, яке не встигло вкорінитися навіть по цілм ряді століть.

Програма експлоатації Північного Китаю.

Японський Інститут Економічних Дослідів опрацював програму використання природних багатств у північній Китаю. Всі роди промислів будуть свободні. Заграницний капітал матиме отворені двері. Однак перевозові промисли буде контролювати полуднево-ман-

джурське товариство, електричний промисл японська електрична федерація, добування заліза, соли і вугля т. зв. національна дирекція, бавовняний промисл дирекція мит. Митні тарифи примінять поступенно до тариф автономної області східної частини провінції Гоппей.

ЦЕРКОВНІ СКАРБОНИ дуже часто розбивають вломники, тому не можна держати тепер ніяких грошей у тих скарбонах, а всі церковні гроші слід негайно пересилати на вкладкову книжечку

Т - ВА ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Телефон: 205-47.

Про діяльність священика

В СВІТСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ І УСТАНОВАХ.

Священничий стан не може бути класифікований на рівні з іншими світськими станами. Священничий стан є для всіх станів, але zarazом він є понад всі стани. Обем його звання і діяльності такий знеслий і широкий, що він має для всіх віддати прислугу в той спосіб, щоб кермувати й убагороднювати всяку діяльність світських людей на різних ділянках життєвих, але сам не сміє зійти з вишини свого становища і віддатися якійсь світській діяльності з занедбанням святих обов'язків свого звання. Священник може бути вправді письменником, коли має до сего талант, може бути діяльним на ріжнім полі суспільної праці, однак та вся інша діяльність має бути тільки додаткова. Головне завдання, головна його ціль — остати священиком і відповісти обов'язкам і званню священичому. Коли священик бувби дуже діяльний на іншому полі і його діяльність булаб дуже хосенна і благородна, однак з занедбанням обов'язків священичого стану, тоді він минається зі своїм званням, він не осягає цілі привязаної до священичого стану.

Щодо діяльності священика в світських товариствах та установах, до котрих він належить як вибраний член чи навіть як Голова, то се не є честь для него, що його вибирають на члена, чи на Голову світського Товариства. Се радше уйма для священичого стану. Бо священик вже тим самим, що він священик, повинен мати вступ, а в кождім разі вплив на хід і розвій світських товариств. Колиж він однак тільки на основі вибору там належить, тоді він залежний від членів дотичного Товариства. Бо коли їм не сподобається, можуть його викинути з Товариства. А хотяби не викинули, то всежтаки священика уважають за рівного, він трактований на рівні з прочими членами. Коли члени дотичного Товариства віруючі, релігійні, Церкві сприяючі, то вони повинні самі просити священика, щоб їм радив, помагав і то як священик, а не як вибраний член чи Голова. Крім сего священик може бути наражений на компромітацію, коли Товариство допустить каригідних вчинків, або допустить зловживання. Тоді й священик відповідальний.

Треба вже раз понехати той блахманий коментар: „нам священикам не вільно уступати з пляцу бою, нам треба втискатися до світських Товариств і установ, щоб паралізувати погубний вплив та щоби світських приєднувати до позитивної і хосенної праці”. Досвід і історія показують якраз щось противне. Світські патріоти ліберали та радикали опанували цілу ситуацію, уважаються за самовладних панів і не дозволяють Церкві основувати свої Товариства й організації. Се великий скандал, що в нашій народі, котрий називається католицьким, Церква остала поневоленою і не вільно їй розвинути свого впливу. Се скандал, що загал духовенства стоїть під диктатом світських демагогів та всяких з запаленим мозком провідників. Священники не тільки не виграли війни „не уступаючи з пляцу бою”, але ще скріпили позиції ворожих установ і нарід туди запровадили. Не тільки не спа-

раліжували погубної праці, але спричинили ще моральний розклад всякої позитивної праці. Священники не тільки не потягнули за собою світських патріотів лібералів та радикалів, але й деякі самі так зісвітчилися, що удостоїлися признання від своїх панів як „здисципліновані члени суспільності“. Сего признання навіть прилюдного удостоївся один священник, котрий робив дефіляду перед панами лібералами і радикалами. Те „признання“ є сумним свідомством для священника, бо кожний священник повинен бути здисциплінованим членом Церкви, а не здисциплінованим прислужником світських панів патріотів. Таке признання се вицвіт тої засади: „не уступати з плячу бою“.

Деякі знов священники так засмакували в панській службі, що їм жаль ту службу покинути. Вони замість бути провідниками, стали панськими прислужниками. Ось деякі в часописах ліберальних та націоналістичних виводять жалі на Єпископа, котрий поручив своєму підчиненому духовенству основувати католицькі товариства як середники до Католическої Акції, до котрої священники обов'язані з уряду душпастирського. Один, другий з них просто здурнів та став безрадин, бож прецінь він був п'ятнадцять літ Головою в світському Товаристві, а тепер Єпископ домагається оснувати якесь католицьке Товариство! Се для него неможливо. Він служив тільки літ під диктатом панів „патріотів“, а тепер Єпископ домагається, щоб він служив Церкві та поширював Боже царство.

З огляду на все повисше сказане забороняється під канонічним послухом всім священникам, так душпастирям як і на інших становищах, належати до світських Товариств і Установ якогонебудь рода, в котрих Виділ і Голова вибрані голосами членів, з виїмком тих товариств і організацій, де священник з уряду, а не з вибору має вступ, або котрі мають на цілі попірати справи Церкви і стоять під впливом Церкви. Рівнож вільно бути членами установ фінансових, економічних, торговельних та промислових на основі членських вкладок чи акцій, але ніколи не вільно сповняти в них безпосередньо якийнебудь уряд чи функцію.

Коли я забороняю належати до світських установ на основі вибору членами, то не маю на цілі шкодити тим установам, ані не хочу, щоб духовенство до них відносилося ворожо. Котрі світські установи добрі, позитивні і для Церкви схильні і жичливі, там можуть священники попірати радою, інформаціями, але ніколи як члени на основі вибору. Священник ревний і маючий довіру у своїх вірних має много способів, щоб посередно причинитися до хосенного розвою світських установ. Він не потребує безпосередно вмішуватися, але може через людей собі відданих впливати на хосенну працю в тих установах. А де знов Товариства ворожі, там також священники мають способи звертати вірним увагу на шкідливу діяльність і упоминати.

Нинішня заборона має на цілі вже раз запобігти тому хаосові, який у нас загніздився, тому помішанню зла і добра, де на рівні мішаються *sacra cum profanis*. Нинішня заборона має на цілі двигнути авторитет Церкви і піднести гідність та вплив священничого стану. Священник має бути священником, має сповняти своє священниче післаництво, має виробляти духа та видивати ідею, бо в тім лежить сила.

Від Єпископського Ординаріату.

Станиславів, дня 30 VIII 1937, ч. справи 5.979/IV. „Вістник Станиславівської Епархії“, з 1937 р. ч. X—XII.

ВІД НИНІ
ЛИШЕ ПІДМІНКА КАВИ
'ПРАЖІНЬ'

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Приріст населення

В другому кварталі с. р. природний приріст населення в Польщі дав 88.794 осіб, коли в тому самому часі минулого року сей приріст дав 122.503 осіб. Найбільший приріст населення занотували в другому кварталі с. р. на просторі львівського воєводства, а саме 8.517 осіб. На Волині приріст виносить 6.702, на Поліссі 4.958, у станиславівському воєводстві 3.605, в тернопільському 3.520. Приріст населення віроісповідань р.-катол. дав 53842, правосл. 14.614, гр.-кат. 9.856, мейсеевого 8.633, євангеліцького 1.185, інших віроісповідань 119 осіб. Найбільший природний приріст у відсотках припадає на євангеліків, бо 9.8 на 1.000 мешканців. На другому місці є греко-католики

(7.9 на 1.000), дальше римо-католики і православні (по 6.8) та Жиди (6.2). Коли додати приріст греко-католиків і православних, то одержимо число 24.470, себто більше ніж половину приросту римо-католиків, хоч Українців у Польщі нема третини всего населення. Навіть коли відтягнути частинку православних Білорусів, то всетаки рахунок виказує, що ми в порівнанні з Поляками плодимося сильніше. Отже зовсім не потребуємо тратити надії на будучність. Тільки нашому народові треба постійно пригадувати, що се гріх супроти заповідей Божих, супроти релігії, Церкви і нації, колиб він під впливом розкладових агітацій перестав плодитися.

Що зробив ОЗОН в Галичині

Недавно відбувся зїзд провідників відділів ОЗОНУ на Галичину. Зі звітів довідуємося, що ОЗОН працює також на полі культурно-освітнім, господарським, торговельним і ин. І так в Мостиськах заложив захоронку для сиріт і зорганізував ремісничі курси. В Бориславі місцевий відділ ОЗОН-у урядив вакаційні колонії і півколонії. В Жовкві співділав при заложенні польської книгарні. В Добромилі зорганізовано ковальський курс для польських термінаторів і курс для дівчат служниць. Поодинокі відділи ОЗОН-у розвинули особливо живу акцію на господарським полі. І так зорганізовано безпроцентові каси для польських ремісників в Мостиськах, Ліску, Долішних Устриках, Ланцуті, Раві Руській і в Сяноці. В Бібрці поширено гуртвню соли й тютюну. В Добромилі уряджено гуртвню для польських „кулок“ і гальянте-

рійний sklep. В Турці заклали повітову складницю „кулок“, в Радехові польську кооперативну гуртвню, в Станиславові торговельну гуртвню, в Бориславі гуртвню для польських купців і ремісників, в Сяноці цукрову гуртвню. Крім того в Станиславові зорганізовано кооперативний курс, в Мостиськах і Сяноці шевські кооперативи, в Жовкві кооперативний виріб волового і телячого мяса. В Мостиськах повстає 6 польських крамниць, в Бориславі будують кількадесять крамниць, де примістять різні польські крамниці. В Тернополі заложено бурсу для дівчат, що приїжджають з сіл шукати праці, як також бюро посередництва праці. Вистарчить бути гр.-катол. обряду, щоб не одержати позички в їх безпроцентовій касі, хоч гроші в тій касі походять з загальних податків.

На випадок війни

в Польщі нема точки зовсім безпечної.

Майор польської армії Маріян Юрецький видав недавно книжку „Підручник протилетунської оборони“. „Век Нови“ в 10.876 ч. приніс реферат про ту книжку. В ній сказано м. ин.: Назагал автор передбачує великий зріст летунських боїв в будучій війні. Притім підкреслює, що на території Польщі нема ніякої точки зовсім безпечної. Найбільше наражені на летунські напади будуть промислові осередки, потому комунікація і летунські бази. На малі оселі літаки правдоподібно не будуть нападати. Противник мусить числитися з коштами. Бо скинути бомби вартости кількадесять тисяч злотих на те, щоб знищити дімок вартости кількох тисяч злотих, се з військового становища не має сенсу тимбільше, що є мала правдоподібність трафити такий малий об'єкт. Підчас світової війни німецьке летунство скинуло на Англію 280 тон бомб і вбило 1413 людей, а 3.408 ранило. На Париж Німці скинули в 1918 р. 12 тон бомб, які вбили 226 людей.

Пишучи про охорону комунікаційної сітки, автор вказує на розважування одного, савітського автора; він твердить, що Польща змушена спрямовувати свої концентраційні транспорти слідуочими залізничними вузлами: Варшава (може перейти 150 потягів на добу), Демблін 40 потягів, Люблин 70, Рава Руська 60, Львів 170, або разом 490 потягів на добу. Вистарчилоб збомбардування тих 5 вузлів 150 або 200 літаками, щоб спа-

раліжувати зовсім цілу польську концентрацію і то на досить довгий час. У ще гіршім положенні Румунія. Підставу протилетунської оборони творитиме обсерваційно-мельдункова сітка. Перша обсерваційно-мельдункова лінія буде 50—60 км. від фронту. Літак пересічної величини можна побачити голим оком з віддалі 10 км., при добрій вираві обсерватора з віддалі 15—20 км. Розпізнати приваляжність літака можна з віддалі 3—6 км. Вночі чути літак з віддалі 4—9 км., а підслухові апарати можуть почути літак віддалений навіть на 40 км. Т. зв. вражливі об'єкти треба розпорошити в терені і маскувати їх. Великі міста вимагають менше середників протилетунської оборони. Нпр. до оборони Варшави треба менше літаків, гармат, рефлекторів і балонів, ніж до оборони 5 менших міст. Бо обвід Варшави менший ніж обвід 5 менших міст. Та зате міліонове місто становить таку широку ціль, що ворожий летун може бомбардувати Варшаву навіть з висоти 8.000 метрів. Навіть якби летун помилився в обчисленнях на 3—4 км., то все ще буде над таким великим містом. А при бомбардуванні менших міст при такій помилці бомби падалиби вже на луки, багна, поля чи ліси. Отже летун, що хоче бомбардувати менший об'єкт, мусить його бачити, мусить добре ціляти і мусить знизити лет. А се очевидно влекшує його зістрілення.

Пятисотикові сірники

Вже є у продажі нові сірники по 5 сотиків за коробку. Дотепер найдешевший рід сірників, т. зв. „кресові“, коштував 4 сот. за коробку. Одначе набуття тих „кресових“ сірників було звязане з великою невигодою, навіть стратою для покупця, бо продавець сірників, як зви-

чайно було, не мав 1 сот. ренти для клієнта. Набуваючи коробку сірників у новім опакуванні за 5 сот., купуючий не буде тепер нічого тратити, бо в коробці нового рода є більше сірників, пересічно около 30 штук, що рівняється 6 сірникам за 1 сот.

ОСИП НАЗАРУК

Значіння ідеології

НА ТЛІ НАЙНОВІШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.*)

В нашій політично невиробленій суспільності смерть „Хліборобського Шляху“ перейшла майже незамітно. Здається мені, що ледви чи два органи згадали про це. А прецінь сей факт був дуже замітною появою нашого внутрішнього життя як нації. Сеж убито зовсім незалежний орган правого крила нашої суспільності! Се, кажучи образно, для української нації на території Польщі було щось таке, якби птиці перестрілив хтось одно крило... А наша етнографічна територія в межах Польщі для кристалізації нашої нації та для її будучини тепер ще важніша ніж наша далеко більша територія в СРСР: вона своїм значінням уступає під сю пору тільки нашій території в Чехословаччині, а то з тої причини, що там Чехи згодилися на завязок автономії нашої землі. Значить наш нарід може там уже сяк-так правильно кристалізуватися в націю. Розуміється, з другої знов сторони вага правої монархічної преси тим більша на нашій території в Польщі, де наші зовсім незаспокоєвані національні аспірації з природи річи викликають фермент — небезпечний передовсім для нас самих. Та дякуючи безперечному монархістові п. Ів. Гладилевичеві ми позбулися тут монархічного органу і то такого, який стояв уже власними силами! І від того часу по сей день трудно було здобутися на віднову такого пресового органу, бо знеохочені майже всі, що його підпирали. А Українці легко знеохочуються. Але „інтенції“ п. Ів. Гладилевича мав безперечно добрі: він-же хотів з монархічного місячника зробити монархічний тижневик. Тільки що в політиці для доброго успіху крім добрих інтенцій треба ще доброго розуму і розваги над тим, що, де, коли і як робити, бо без того навіть найлучші інтенції напевно доведуть до прикрих і часом тяжких, а буває, що й катастрофальних наслідків.

В моїм дневнику під днем 31 серпня 1935 р. маю занотований зміст цікавої розмови з п. Ів. Гладилевичем. Справедливість вимагає зазначити, що він тоді казав мені, що то „Центр вимагав“ від нього переміни місячника на тижневик. Мені трудно припустити, щоб Центр дійсно вимагав такої річи, бо прецінь Центр далеко, на чужім ґрунті, тутейших відносин докладно не знає, тільки в загальних зарисах, а щодо оцінки сил видавництва то мусів прецінь полагати на тім, що йому написав п. Гладилевич, який мав у руках і редакцію й адміністрацію місячника. Та приймим, що пан Гл. сказав правду і що Центр дійсно вимагав того. Тай се також не оправдувало п. Г-ча, бо стоячи на сім ґрунті довгі літа повинен знати, який се ґрунт і що він може витримати. Зрештою я йому се основно вилонив і на той мій виклад про неминуче зруйнування органу він не мав що відповісти. Тому мав обов'язок написати Централі, що переміна місячника на тижневик належить до річей, які мусять довести до упадку видавництва. А колиб Централю по віарґументуванню їй того дальше вимагала переміни на тижневик, повинен був їй написати, що в такому випадку зречеться становища редактора. Можна прийняти майже за певну річ, що Гетьманська Централя супроти такої виразної опінії його і моєї булаб не вимагала переміни місячника на тижневик. Та я думаю, що п. Гладилевич навіть моєї опінії туди не передав, не то своєї негативної. Отже навіть коли прийняти, що Централя вимагала переміни, то за катастрофу видавництва відповідає все-таки п. Гладилевич, а не Централя, бо Централя далеко і відносин не знала, а п. Гл. тій ка-

тастрофі не оперся, як мав се обов'язок зробити.

Тій справі присвятив я більше уваги, а зробив я се не так для виказування зрештою очевидної вини п. Гладилевича, як в першій мірі на те, щоб підчеркнути вагу ідеологічних пресових органів: бо ми, інтелігенти, під сю пору і в обставинах, в яких знаходиться наш нарід, не маємо взагалі нічого важнішого до роботи, як здати собі справу з того, як глибоко ми скотилися в пропасть, розібрати причини того і створити нову ідеологію сильно звязану з традицією, — та все те чесно, ясно і виразно сказати своєму народові. На всій нашій землі згаданий місячник був одним єдиним світським ідеологічним органом монархічного напрямку тай взагалі одним, поза „Новою Зорею“, ідеологічним органом (бо прецінь „Вістника“ з його неімовірним хаосом від поганства до кард. Мерсіє включно не можна величати ідеологічним органом). Отже зруйнування того ідеологічного органу се шкода далеко більша ніж здається.

Взагалі в нас не розуміють значіння ідеології. Тільки цілковитим нерозумінням ваги сеї справи можна пояснити такий дивний факт як те, що навіть найбільша політична партія українського народу не може виховати провідників для себе і тому серед неї панує безпримірне безриб'я. А якже може бути інакше, коли навіть та партія свій ідеологічний орган на десятки літ віддала в руки такому хаотикові як Донцов. Ну і той „виховав“ їй таких „провідників“, що вже не тільки очорнюють себе і взаємно дискредитують словами, але бються, тлумляться, паряться, вовтузяться, бамбуряться, востехаються і взагалі „дискутують“ з собою поличниками, буками, кастетами і тим подібними „аргументами“. Чому? Бо ніхто їм не дав і для них довгий час не вдержав такого ідеологічного органу, в яким булиб розібрані та відповідно оцінені бодай найпримітивніші появи публичного життя і найзвичайніші висновки з тих появ, до яких належить пр. те, що воєнна боротьба між народами се тільки наслідок боротьби ідеологічної. Наперед мусить бути скрісталізована ідеологія, а щойно на підставі ідеології повстають підготовки до оборони й нападу, куються гармати, будуються воєнні кораблі і літаки, організуються війська на суші, на воді, під водою і в воздуху, виробляються дипломати і союзи. І навпаки: коли тільки розвалиться ідеологія, тоді щезають як дим навіть найбільші війська. Та коби тільки щезали! Алеж вони в рішучі моменти при ослабленні і розвалі ідеології, яка їх створила, обертаються проти того, що мали боронити!... І тоді тоне в крові всьо.

Така вага ідеології навіть для тих народів, які мають свої держави. А десятикратно і стократно важніша ідеологія для народів поневолених або взагалі недержавних.

Розуміється, чим яка організація правіша, тим більше і глибше мусить бути її розуміння ваги ідеології. Чому? Бо на блуди лівих суспільність не звертає такої уваги, як на блуди правих. Лівий „батько отаман“ може і десять разів на письмі безцільно відступити навіть половину національної території ба й цілу територію свого народу, — і се в невиробленій суспільності нікого не здивує.

По якімсь часі навіть лавровий вінець намалюють не лише довкруги його голови, але й довкруги черева. А правий діяч, як тільки заговорить про відступлення хочби найменшого окравка землі, якої й так утримати ніхто не годен, а за який весь нарід одержавби великі користи, — тоді серед невироб-

леної суспільності вибухає просто неімовірна скаженіна. Ті самі, що лавровими вінками на черепі й на череві надгороджують лівого діяча, який відступив половину національної території очевидно безцільно, — правого діяча навіть за невиконану думку про відступлення малого окравка землі прозивають „зрадником“, „запродавцем“, „торговщиком“ і т. д. без кінця, зовсім не памятаючи, що навіть наймогутніші монархи відступали в потребі окравки своїх земель. І так було від староегипетських часів почавши, бо інакше не могло бути. Та се не значить, щоб можна безцільно й без гарантії відступати свою голову і своє серце!

До якої міри люди навіть дуже лівих переконань несвідомо шанують ідеологію правих, з якої виростає права влада та її будівництво, свідчить поезія сучасних нам большевицьких поетів, очевидно ворожо настроєних до наших Гетьманів і їх історії. Та мимо їх справді ворожого настрою знаходимо в їх поезії такі дійсно поетичні вислови про гетьманат:

То брама пристрасті пригнобленій і лютій
Старих століть. Одягнені в шкарлат
Тоді здвигав свої дзвіниці златокуті
Мов пишні бунчуки булюючий гетьманат...¹⁾

Далі поет каже, що наше серце більшає, звязуючи минуле з сучасним. Читаючи таке, не треба забувати, що так пише справді большевицький поет, якого большевицька критика зачисляє до монументальних ліриків большевизму.²⁾ Не треба думати, що се одинокий відблиск застанови одного большевицького поета над „правою“ минувиною України. Бо ось що пише другий большевицький поет Масенко про гетьмана Мазепу:

Хто пізна крізь мітичне надбання століть —
Чи він геній, чи клоун воззвелечений?³⁾

Порівняйте те будь-що-будь поважне внутрішнє ставлення визначних большевицьких поетів до гетьманату, або бодай їх поважне вагання в роздумуванні з огидними пашквілями наших Доленгів у Варшаві, або регіт з гетьманату провідника львівських націоналістів Донцова, а мабуть признасте, що відношення тих українських націоналістів до своєї рідної минувины очевидно менше поважне і менше моральне. Сим ми зовсім не хочемо поручати страшного большевизму, але доказуємо сим правду, що є націоналізм куди нікчемніший від большевицької руйни і то власне під оглядом національним.

Навіть такому большевицькому поетові як М. Семенові, що іронізує з гетьманського Роду і гетьманців на еміґрації, не можна відмовити такту в його глумливим сарказмі. Ось доказ на те:

Ще не вмерла пшениця і жито
На плодочих наших ланах,
У гетьманських могилах зарито
Наше право, державу і факт...⁴⁾

А треба знати, що ні один з тих большевицьких поетів ніколи не був у службі Гетьмана. І порівняйте се, що вони пишуть, з тою злобою, що їй раз-у-раз виливає на Гетьмана Павла Дмитро Донцов, якого Гетьман Павло іменував начальником інформативної і пропагандивної служби на всю велику тоді державу: Донцов був за гетьманства директором УТА (Української Телеграфічної Агенції). Липинський пише, що Донцов яко начальник пресового бюро

„не робить нічого ініційно для пропаганди ідеї Гетьманства, а навпаки: де може своїм товаришам по службі і самій справі Гетьманській інтригами шкодити. Врешті зріджує в найпідліший спосіб Гетьмана, написавши пашквіль, за який удостоюється високої посади в швейцарській місії Директорії. Але вважає, що його „геніальність“ не оцінена як слід і тому де може своїм інтелігент-

¹⁾ М. Байкан у „Будівлях“ ст. 40.

²⁾ Гл. статтю большевицького критика М. Доленги (не мішати його з тим Доленгою, що у Варшаві видав огидний пашквіль на гетьманат) п. з. „Монументальна лірика“ в 7 — 8 ч. большевицького журналу „Критика“ з 1929 р.

³⁾ Масенко: „Мазепа“ у збірці „Ключ пісень“ 1930.

⁴⁾ Гл. Гімн Хліборобів Гетьманців, штовано у „Критиці“ 1929, зшиток X, ст. 92.

ським побратимам підставляє ногу. Коли фонди Уенерівщини, оділені по Гетьманстві, вже в р. 1921-ім були на виснаженні, піше книгу про „підстави української політики“. В ній лає з одного боку Директорію, а з другого Гетьмана і пропагує... орієнтацію на Польщу. Одержує розуміється польську візу і їде в Галичину.⁵⁶⁾

Притім Донцов не вяснив прилюдно, коли він з соціаліста-республіканця став монархістом, який міг прийняти таке відповідальне заняття в Монарха України, не вяснив прилюдно, під якими впливами він перестав бути монархістом і став націоналістичним руйніником та почав у Галичині вчити нашу молодь „тужити за щастям ножа і крови.“⁵⁷⁾ Далі почав Донцов за Бенсоном учити тут нашу молодь, що Ісус Христос „гукав“ такі кличі, які мусіли принести для суспільности пролив крови й руїну (!) та „підюджував“ (!) нарід проти голови його і проти представників релігії...⁵⁸⁾

І такому безсовісному агітаторові Ундо, якого люди рішали про Літературно-Науковий Вістник, віддало в руки на довгі літа одинокий колись ідеологічний орган на нашій землі. Мене проймав жах, коли я дивився на те, як наша університетська молодь переймалася „ідеологією“ того дуже небезпечного кочовика і монгольського мішанця — і як в таких обставинах супроти рішення Гладилевича заносилося на зруйнування одинокого ідеологічного органу правої струї...

Все те вяснює Читачам, чому справа ідеології особливо тут, на Галицькій Землі, така дуже важна.

І коли думаючі люди возьмуть під увагу, як страшно висше описаний кочовик заразив нашу молодь, ба й загал нашої суспільности, не виключаючи деякої частини духовенства, — тоді зрозуміють м. ін. мотиви, якими руководився Пресвященний Григорій, Владика Станиславський, коли писав заборону духовним своєї дієцезії належати з титулу вибору до світських установ: бо чи нема в них жахливого хаосу донцівського націоналізму, якого жерело було зразу в хаотичній голові Донцова і потому розлилося різними противними собі струями серед загалу суспільности...⁵⁹⁾ Чи на наших очах не появилася вже в духовенстві такий тип націоналістичного агітатора як о. М. Блзовський, що не має слів критики для тих, які понижують його влас-

ну Церкву, а зате з завзяттям кидається на католицьку пресу і католицьких редакторів, що побороють хаос і руїну...

Так! У відношенні загалу до діячів лівих і правих є велика наука для всіх провідників кожної нації. Ось вона: 1) навіть невироблений загал складає власне таким поведінням доказ, що вартість і ціна правих напрямків висша ніж напрямків лівих. 2) А хто має в собі висшу вартість, той тимсамим має тяжчі і більші обовязки. І тому хоч який страшний гріх ліберального УНДА, що не має ніякого ідеологічного органу і тому не має чим виховувати провідників, то далеко тяжча провина того, хто в правій струї всупереч узасадненій пересторозі руйнує вже поставлений, правий, ідеологічний орган.

III. Довершивши такого „діла“ як убиття одинокого на 7 мільонів Українців пресового ідеологічного органу монархістів, п. Іван Гладилевич хотів се надолужити, значить, той взірцевий український молодець в українській політиці — знов мав „добрі інтенції“. І для введення в життя нової серії своїх „добрих інтенцій“ придумав такий „спосіб“: мовляв, „пристану до ФНЄ і там буду вже на ширшій терені обстоювати свої погляди“. Се точно така сама льогіка, як була в тих наших католиків, що сподівалися ширити свій світогляд в ліберальних установах. Скінчилося на тім, що свого світогляду вони там поширити розуміється не могли, ну й майже всі поуступали, з виїмком цілком тяжко думаючих.

З п. дром Ів. Гладилевичем вийшло ще гірше. Він, увійшовши в невироблений під ніяким оглядом політичний табір ФНЄ, сам до решти схаотизувався. І то схаотизувався до тої міри, що зачав в головнім органі ФНЄ вихвалювати кальвінську секту, називаючи її громади на Волині „найкращими під оглядом етично-релігійним і національно-громадським“, величаючи кальвінського агітатора Кузіва назвою „єпископа“ та приписуючи йому великі заслуги.⁶⁰⁾

І знов треба признати, що п. Ів. Гладилевич перед початком своєї „блискової“ кар'єри в ФНЄ приходив до мене і то пару разів на розмову, очевидно, щоб застановитися спільно зі мною над наслідками свого вступу до тої нової організації. Я вже знав з досвіду, що він така натура, яка має згори сконструований (не вироблений!), звичайно найвний, погляд на справу, від якого не дається відвести ніякими аргументами. Та мимо

⁵⁶⁾ Гл. статті з того приводу п. Т. Коструби п. з. „Реформовані кальвіністи“ в 1030 ч. і мою п. з. „Дивна поява“ в 1031 ч. „Новой Зорі“.

того не вважав я себе морально в праві, відмовити висказання моїх думок молодому чоловікові. Він вилонив мені, що разом з деякими іншими монархістами хоче вступити до нової організації, яку творив тоді п. Дмитро Паліїв. Оповідав перескакуючи від політичних та ідеологічних тем на фінансові, говорив щось про уділи в видавництві, а головнo бив на те, що є, на його думку, добра нагода „виплисти на ширші води“ через організацію ФНЄ (коли він зі мною говорив, та організація ще мабуть не мала назви, але вживаю тої назви задля короткости).

Я висказав йому всі мої сумніви про спілку монархістів (які мають вже сяк-так вирізьблений і узасаднений релігійний, політичний та всякий інший світогляд) з людьми, які збираються коло Палієва та які переважно або взагалі не мають ніякого світогляду, або коли й мають якийсь погляд на якусь справу, то він буде, на мою думку, противний справжньому світоглядові монархістів. Нпр. в дуже важній справі релігійній бачив я в тих людях переважно лібералів ундівського типу. Під оглядом економічно-соціального світогляду не бачив я там вироблених людей з виїмком одного одинокого п. Волинця, що як б. визначний комуніст мусів перейти економічну тресуру обовязкову в большевицьких кругах. З такою різноманітною мішаниною, — говорив я п. Ів. Гладилевичеві, — не можна взагалі вибиратися в довшу дорогу до серйозної мети, бо таке недібране товариство мусить по якімсь часі розбитися. Колиж він уже таки невідкично хотівби пристати до того товариства, то кінець кінців мігби се зробити тільки під услів'ям, що внутрі того товариства будуть виразно означені ідеологічні та всякі інші межі і цілі поодиноких груп, чого я не бачу. Тай тоді, говорив я йому, таке товариство може існувати лиш якийсь час, коли має перед собою якусь означену ціль (нпр. повалити Ундо при виборах), але довго така спілка витримати не може, а якби якимсь чудом витримала довше (наш ґрунт взагалі дуже дивний), то нічого путнього не зробить.

Що правда, п. Гл-ч не впевняв мене, що він в силі перевести ідеологічні розмежування між поодинокими групами чи типами людей, які мали ввійти в склад ФНЄ, але зате з тим більшою впевненістю обстоював свою думку, що група гетьманців „матиме вплив“ у новій організації. Я відповів йому, що може бути так, а може бути й навпаки — та й все те при таких поставленні справи може скінчитися тільки несмаком.

Розуміється, ніяка аргументація на

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

Зараз за Тачановичами спостерегли ми на воді цікавий образочок. Тісно попри беріг мужик провадив лодку і робив рівночасно другу роботу: косою скошував траву, що поростала склони берега. Торфисті й губчасті береги поліських рік часто кришуться й обсуваються під впливом підмлюючої води. На відслонених місцях зараз поростає м'ягка й солодка трава, яку залюбки їсть худоба. Сю траву з весняною зеленню власне стинав мужик і зручно ладував на човен. Але ще цікавіше се, що такий самий практичний „розум“ посідає й тугешня худібка. Бо ось недалечко побачили ми нову й смішну сцену. Попри беріг пливуть дві... корови. На спокійній, але глибокій воді уносяться так легко й оборотно гейби ті качки або радше як два туго надуті бальони. Зовсім не виглядає, щоб та плавба коштувала їх якої напруги м'язів. Пливуть собі спокійно й витягнувши шиї, скубуть зелену травичку, ту саму, що їй недалечко косить мужик.

Керманіч корабля пояснював мені, що подібні явища тут нікого не дивують. Все, що живе на Поліссі, мусить тісно зжитися з місцевою природою, коли хо-

че зберегти власне буття. Знаменитим плавуном мусить бути й поліський, малий ростом, коник. Буває нераз, що коник полишений на одному березі Прип'яті перепливає зі своїм невеличким, що правда, возиком на другий беріг сеї широкої ріки. Вірю і в це, коли я оглядав власними очима змагунські подвиги на воді щойно згаданих корів.

Сей малий епізод з плаваючими по воді живими „бальонами“ виповнив прірву на просторі між поліським селом і новою картиною, що ось виринає на овиді. Здалека маячить якийсь курган серед розлогих луґів. Се — оригінальний поліський цвинтар села Лощева.

По цілому світі так водиться, що де є оселя живих, там мусить бути й селитьба мертвих. І всі могили на світі, чи то ті безіменні, порозкидані по Поліссі могилки, над якими вітер з очеретом шепче молитву, чи — вистачені мистецьким люксомом мавзолеї Медицеїв і Борджів, чи могутні піраміди Єгиптян і Ацтеків — всі вони мають спільну вимову: над ними уноситься маєстат смерті і кличе до живучих мандрівників: „Мemento морі!“ Памятай про смерть!... І всі народи та племена, без огляду на їх культурний рівень, з найвищим релігій-

ним пієтизмом схиляють свої голови перед могилами. Не тільки обявлена віра, але і вроджений вселюдський інстинкт впевняє, що на сій Божій ріллі прозябає посів воскресення і безсмертності життя.

Поліський цвинтар має своєрідний характер. Поглядаючи на нього з дальшої перспективи, маємо вражіння, що се блідожовта подушечка з густо повтиканими шпильками — кинена на різноцвітний килим осінніх трав. Се тому так видається, бо мешканці Лощева гребють своїх небіжчиків на щиро піскуватім горбі кургані, на якому нема ні куща червоної калини, ні корчика зеленої рути, ні навіть стебельця травички... На Поліссі від віків хоронено померших на таких голих піскових надувах-курганах. Так нпр. у Пінщині, в селі Іванчицях, знайдено перед кількома роками в пісковім кургані похоронну урну з мисочками. Там також відкрито сліди могили з вчасноримської й пізньої римської доби (III ст. по Хр.). Мертвеччину лощівського цвинтара підчеркує ще суха сосна, що розпростерла свої счорнілі й покручені конарі над гущею малих, однорамених хрестиків. І власне такий вигляд поліського цвинтаря показує нам історичний документ релігійного побуту Полісся. Чому?

того чоловіка не ділала. А зрештою не знаю, бо може він по тих розмовах і пробував внутрі ФНЄ робити якусь ідеологічну межу між своєю групою та людьми інших типів, хоч назверх того не видно. В такому разі — „si parva licet comparamus magnis“, — малиб ми перед собою в деякій мірі подібні усоюзнені групи, як були свого часу німецькі націсоціалісти з гугенберґівцями і т. п. Тільки були великі різниці, бо та німецька спілка була на своїй території тай мала поміч великого капіталу.

Так п. Ів. Гладилевич, зруйнувавши участь гетьманців у Всеукраїнським Національним Конгресі (ВУНК) і довівши до упадку одинокий орган українських монархістів на сій землі та в Європі взагалі, опинився щасливо у Фронті Національної Єдності (ФНЄ). Опинився там очевидно широко, значить з добрими інтенціями. Та які „прислуги“ зачав він робити в тій новій організації, побачимо далі.

На тім тлі мав я цікаву і поучаючу пригоду. Коли п. др І. Гладилевич вступив до ФНЄ, один з наших дуже поважних громадян звернувся до мене з таким пропозицією: Виждіть якийсь час з критикою ФНЄ, бо пристав до нього наш чоловік, др Іван Гладилевич, католик і монархіст найправіших поглядів. Може він там щось зробить тай організація ФНЄ займе становище, яке тепер займає в нашій суспільності УНДО, бо вже страшно дивитися на те, що діється в УНДІ. Я признав, що дійсно страшно дивитися на те, до чого котиться УНДО, але я висказав свій сумнів, чи ФНЄ встигне заступити УНДО. Та з другої сторони подумав я собі, що виждати з оцінкою ФНЄ не зашкодить. І ждав я, хоч одержував з краю устні і писемні запити, чому в „Новій Зорі“ нема оцінки нової політичної появи. В листах була аргументація, що люди ждуть на оцінку ФНЄ якраз у „Новій Зорі“, бо ніякій критиці в органах УНДА, ні в органах Тиктора, ні в органах 105-процентних націоналістів та радикалів люди не повірять з тої причини, що Паліїв з усіма тими групами розійшовся і остро з ними воює. Я відповів, що ФНЄ щойно в стадії еволюції і треба ще виждати з опінією про нього з нашого католицького правого становища. Так ждав я аж до часу, коли в головнім органі ФНЄ поміщено напади на католицьку організацію „Скали“. Довше вже не можна було ждати й мовчати.

Що значить прихід групи монархістів до різношерстного товариства таких хаотиків як Іванейки та Блозовські під оглядом теоретичним і практичним, про те в слідууючій статті.

Знаємо добре, що продовж майже цілого останнього століття політично-православна пропаганда намагалася всюди на терені Галичини насаджувати типове російське трираменні „осмокончаємі“ хрести, які московський Собор 1666 р. узнав за символ православ'я. Роблять се й нині останні могики москвофільства на Лемківщині, штучно галванізовані відомою силою... Прецінь ще свіжо стоїть у пам'яті нашої суспільності подія, яка недавно тому збулася в Злоцім у зв'язку з днем „руської культури“. Там національно й релігійно свідомі Лемки усунули нічю з греко-католического цвинтаря трираменний хрест поставлений при асисті (пропускаємо — Ред.) православним батюшкою й москвофілами. Скінчилося, як відомо, на старостинських присудах, на білих плямах в нашій пресі і на безуспішних відкликах до варшавських міністерств. Не одна така боротьба відбулася на терені Галичини. Ся справа ще жде на свого історика.

Тимчасом ні українське, ні білоруське Полісся не знало такої боротьби за хрестів. Там на цвинтарях, церквах, роздоріжжях і майданах видніють лишень однораменні, чотирикінцеві хрести. Виступає тут ще й місцева риса нахристних прикрас. Поліщуки прикрашу-

ють придорожні і цвинтарні хрести дівочими мережаними запасками. Нераз і десять таких фартушків оперізує долішне видовжене рамя хреста. Пояснювано мені, що се така форма жертви за помірших або вислухані молитви.

Ніде там не видати московських 8-кінцевих хрестів. Москва не накидувала їх Поліщукам, бо се був політично обласкавлений „царський народець“ в оборі російської держави.

Поліські придорожні, надбанні і цвинтарні хрести се ще один доказ, що на всіх землях України в давнині всевладно панували однораменні, чотирикінцеві хрести, між якими надбанні були прекрасно оздоблені ажурним орнаментом з филистих ліній, зірок, лелій і туліпанів. Це все стоїть у повній згоді з староцерковними пам'ятниками, як також з науковими тезами наших дослідників таких як М. Шумицький, В. Щербаківський, О. Гуцало і др.

Отже й не диво, що Придніпрянці, свідомі давних традицій, висипуючи могили заслуженим синам батьківщини, ставили над ними однораменні хрести. Такими хрестами були прикрашені могили: Шевченка, Котляревського, Кропивницького, Руданського й Лисенка. — К. П.

З совітського „раю“

Новий натиск на релігію в ССРСР.

Не зважаючи на нову конституцію в ССРСР, як звідомляє часопис „Ля Лібр Бельжик“ на основі інформацій одного солідного журналіста, що звідти вернувся, там назріває новий натиск на релігію, що був у останнім часі неначе то притих. Комісар внутрішніх справ мав висловитися, що всі християнські церкви й інші молитовні доми, які ще осталися, мають бути знищені. Уникнуть тої долі тільки ті будови, котрі відзначаються особливою мистецькою вартістю. Та вони не будуть служити релігійному куль-

тові, тільки будуть об'єктами оглядання для туристів як пам'ятники старої архітектури. Вже видано розпорядок розібрати 2900 храмів і 63 монастирів. У Владивостокі після остаточного замкнення собору і католицької церкви, в тім місті з майже стотисячним населенням, не осталася ні одна святиня! А західні „християнські“ народи і держави не тільки спокійно дивляться на те все, але навіть в союзи входять з царством антихриста. Як се скінчиться, не дуже трудно догадатися.

Понурий білянс 20-ліття Совітів.

Лондонська „Морнінг Пост“ в довшій статті, присвяченій відносинам в Совітах, представляє білянс 20-літньої тиранії в Совітах. Ще тому кілька літ англійські марксистки були захоплені комунізмом, уважаючи його своїм ідеалом. Нині їх опінія цілком змінилася. Дальше часопис аналізує теперішній господар-

ський стан Совітів, який є вислідом невдалих п'ятиліток. Совітська армія не є середником оборони краю, тільки згідно з наукою Леніна інструментом світової революції. Совітське правительство, кінчить „М. П.“, що тримається на поверхні брехнею й убийствами, се правдива перешкода для загального мира.

Тотальні мешканеві „блага“ в ССРСР.

В Совітах появилася розпорядок про ліквідацію кооператив мешканевих і мешканево-будівельних. Всі мешкальні доми переходять під управу міських рад або державних установ. Розпорядок узаляжнює льокаторів безпосередньо від держави, яка диктуватиме льокаторам умови винайму і рішатиме про приділення помешкань. Умова між державою і льо-

катором може бути заключена найвище на 5 літ. Льокатор, що залягає з комирним продовж 3 місяців, підлягає ексмісії. Держава застерігає собі право впровадити до помешкання (!) субльокатора (!), коли покажеться, що головний льокатор займає мешканевий простір більший, як на се дозволяє норма.

Безбожницькі курси для фільмових режисерів в ССРСР.

Центрاليا совітських безбожницьких союзів звернулася до управи совітського фільмового тресту „Госкіно“ з домаганням переведення спеціального курсу для режисерів безбожницьких фільмів.

Провід тих курсів обійме знаний режисер Айнштайн. До участі в курсах допустять також заграничних режисерів. Пз скінченні курсу відбудеться кваліфікаційний іспит.

„Не були і не будуть пролетарами“.

Московська „Правда“ принесла вступну статтю п. з. „Перші кандидати“. Стаття обговорює кандидатури до найвищої ради ССРСР — Сталіна, Молотова, Калініна, Жданова і ін. та вдержана в тоні похвального гимну на честь Сталіна. Часопис підмічує, що спеціальна за-

слуга Сталіна те, що „наші молодші робітники ніколи не були і не будуть пролетарами“. — В Москві кружляють поголоски, що з державного гербу ССРСР має бути незабаром усунений клич: „Пролетарі всіх країв, єднайтеся“...

Совітське воєнне летунство.

Тепер існує на території ССРСР 10 фабрик літаків: 7 в європейській Росії і 3 на Далекім Сході. Вони виробляють літаки серіями. Ті фабрики можуть випродувати річно коло 3.000 військових літаків. Літаки туристичні, спортові і комунікаційні виробляють окремі фабрики в Ленінграді. Крім того 4 фабрики виро-

бляють летунські мотори. Одна з тих фабрик виробляє мотори власної конструкції, решта на основі заграничних патентів. Всі ті фабрики продукують річно 12 тисяч моторів. Большевики плянують подвоєння сего числа в короткім часі. Висші, середні і низші научні заведення вишколюють велику масу інженірів і техніків до обслуги літаків. Оскільки у фабриках літаків технічний персонал ще трохи вишколений, то у фабриках моторів справа вишколу стоїть значно гірше. Се найслабша точка совітського летунського промислу. Найлучші інженіри зібрані в трох заведеннях, а саме в Центральнім Аеродинамічнім Інституті, в Центральнім Інституті Моторів і в Інституті Летунських Матеріалів. Про знаряди рішає й відбирає їх Досвідний Інститут Воздушних Сил в Шелкові під Москвою. Продовж трох останніх літ звернули большевики головну увагу на модернізацію летунства. В зв'язку з тим опрацьовано ряд прототипів, що відзначаються добрими аеродинамічними прикметами. З них висувається на перше місце бомбовий літак, що може взяти 2.000 кг. бомб і перелетіти 2.000 км. Совітська летунська флота має 4.500 літаків, в тім коло 25% наймодерніших, решта старші типи ще з 1927-29 рр. Військове летунство ССРСР поділене на три часті: самостійна летунська армія, армія літаків приділена до помочі сухопутній армії і армія літаків, що співпрацює з воєнною маринаркою. Скільки добрих летунських майданів виносить 220. Богато летовищ має підземні залізобетонні гангари. Совітська преса, що звичайно пересаджує, бе на тривогу і заповідає, що Совіти матимуть незабаром 7.000 воєнних літаків.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Свято гетьманців в Америці

Найбільше поширений орган „Народня Справа“ приніс в ч. 43 отсю статтю:

13 вересня приїхав до Америки син б. гетьмана України Павла Скоропадського, гетьманч Данило. В Америці розвивається могутній рух гетьманців. Вони заклали між іншим першу українську летунську школу, де вишколюються десятки українських летунів на славу України. Дотепер гетьманці закупили 3 літаки найновішої будови і назвали їх „Київ“, „Україна“, „Львів“. За морем існує кілька активних українських організацій. Між ними передове місце займає „Союз Гетьманців Держаників“. В Шیکاго ця організація проявляє особливу велику активність. 13 вересня поновили третій з черги літак „Київ“ та уладили торжество „Український День“, яке мало величезне пропагандистське значіння. Гетьманч Данило, беручи участь у посвяченні літака „Київ“, сказав між іншим, що „...це не одна нація не здобула належного державного життя тільки самою Ідеєю та самим словом. Тільки Ідея,

злучена з організацією матеріальних сил народу, може привести до перемоги. Те, що ми тут за океаном заходилися організувати українське летунське діло, важне не тільки тому, що дає змогу цілому рядові українських патріотів здобути знання цієї найважливішої ділянки техніки, так потрібної для військової справи, але ця летунська акція важна ще й тим, що вона взагалі звертає увагу українського суспільства на величезне значіння матеріальної сили в ділі визволення народу.“ А на військових вправах сотні молоді СГД сказав гетьманч Данило, що „успіх боротьби українського народу залежатиме від того, оскільки наш нарід встигне створити свою власну військову силу. На цю силу звертали велику увагу всі поневолені народи, які нині вже здобули свою державну незалежність.“ — На святі „Українського Дня“ привітав гетьманча Данила владика Константин. (Тут наведено промову владика та промову Гетьманча Данила, які ми вже печатали).

„Египтольоги“ в громадській самоуправі

„Діло“ в ч. 237 принесло отсю інформацію: Подаємо тут відпис двох документів:

I.

Прохання. До Уряду Громадського в Соколові. Виділ читальні „Просвіти“ ім. Т. Шевченка в Городі просить дозволу на танечну забаву, котра відбудеться дня 26. 9. 1937 р. від год. 18 вечером у домі власній в Городі. Дохід призначений на залеглості читальні. За спокій і порядок ручить залегловий комітет. Голова Михайло Кішук, секретар Гордій Дмитро. Печатка. Город, дня 22 IX 1937 р.

II.

Zarząd Gminny w Sokółowie powiat Kosowski. Otrzymało 22 wrz. 1937 Nr. 29/37. zał. Sokółówka, dnia 22. IX. 1937 r. Odręcznie. Do Zarządu Towarzystwa Czytelni „Proświta“ w Horodzie. Zwracam drugostronnie podanie celem zadośćuczynienia art. 16 Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu administracyjnym, nadto podanie winno być napisane w języku polskim, przy użyciu alfabetu łacińskiego. Czytanie hieroglifów jest specjalnością

egiptologów, a w tut. Zarządzie gminy takich dotychczas nie zatrudniono. Za Wójta gminy: (Підпис нечиткий).

Ці документи не потребують ніяких коментарів.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Так кінчить свою інформацію „Діло“. Та нашу думку, ці документи потребують коментаря і то такого, який треба як найчастіше повторяти. Ось він: Польська преса багато пише про упадок польської політичної думки взагалі, а в Східній Галичині зокрема. Висше наведені документи се незбитий доказ на те твердження. Чому? Бо не треба багато говорити, який настрій до польської влади і до польськості взагалі викликає „вуйта гміни“, що розсилає такі письма в нашій країні. Кожному ясно, що в часах розогненого націоналізму навіть найбільше полякожерна відозва не зробила такої присутності нашим знамороцтвом шовіністам, як зробить таке письмо „вуйта гміни“. „Вуйта гміни“, що дає такі документи в руки ворогів польської нації, повинна польська влада в інтересі польськості якнайскорше усунути. Нам такий пан во істину не шкодить...

Тоталізм в Польщі неможливий

Соціалістичний „Дзєннік Людоє“ в статті п. з. „Тоталізм не прийметься в Польщі“ пише м. ін.: Тоталізм не має в Польщі передумов прийняття ні розвитку. Польський хлоп, польський робітник і працівник не хочуть тоталізму за ніяку ціну. Проявляється се не раз, особливо в останніх часах і то дуже сильно. Польща має дальше сильну національну меншину, ворожу тоталізму. Польща не має поважних політичних сфер, які змагалиб до тоталізму і мали можливість нафкнути його величезній більшості суспільності, яка з відразою здригається на думку про нього. Маємо малі й крикливі групки, що баламутять мрією про тоталізм, який дави їм вла-

ду в руки. Та їх вид смішний і сили ніякої. Пам'ятаймо, що Муссоліні і Гітлер мали за собою літа праці і мільйони карних прихильників, коли ввели тоталізм. Ми можемо мати найвище смішних бездумних наслідувачів, що не мають ніякого відгуку в суспільності. Коли в нас говориться про тоталізм, то роблять се пусті голови, політичні авантюристи, які сіють тільки неспокій та нелад і ніщо більше.

Примітка Ред. „Новой Зорі“: Хоч се пише соціалістичний часопис, то треба признати, що сей голос правдивий: заведення тоталізму викликалоб тяжкі наслідки, а ситуації в нічмі не поправилоб.

Парламентарний клуб ОЗОН'у

Вилєнське „Слово“ в ч. 299 в кореспонденції з Варшави пише: В добре поінформованих політичних кругах панує переконання, що марш сойму Цар займає негативне становище супроти ініціативи п. л. Коца зорганізувати парламентарний клуб ОЗН. Публична опінія, здається, розуміє становище парламенту, побоювання, що клуб ОЗН-у визавби сильно свободу послів, підпорядковуючи їх вказівкам ззовні. Ця справа кожному ясна. Зате цілком неясне те, чому ОЗН якраз тепер забажав організувати клуб. Чи ОЗН може має якусь законодавчу програму, якою хотівби здійснювати напрямні заяви п. л. Коца? Всі знають, що не має такої програми. Чому ж п. л. Коц починає організувати ОЗН в парламенті. Ось відповідь:

ОЗН не приготований до обняття керівних правлінь. І дійсно, трудно булоб представити собі нині лєсту членів кабінету п. л. Коца. Сей стан потребає мабуть до весни. Шойно на весні мігби бути актуальний уряд ОЗН-у. Супроти того, провід ОЗН-у воліє не допустити тепер до зміни уряду, яка моглаб стати і для нього і для високих державних чинників жерелом великих комплікацій. А що на терені парламенту настрої для уряду в значній мірі неприхильні, отже ОЗН бажав зорганізувати клуб, який мавби за ціль перевести правительство через сесію. Чи се ОЗН-у владється, тяжко передбачити. Бо фактом є, що якраз послі ОЗН-у належать до найбільше опозиційно настроєних.

Наука Гданська

Французький часопис „Рєпублік“ пише про „науку Гданська“: Гданськ — німецьке місто, бо в нїм 96 проц. Німців, але його пристань польська, бо се природний вихід Польщі до моря. Сей спір тривав 18 літ — і тепер показується, що він потихонько вирішений. Відбулося се наймирнішим способом: нац.-соціалісти поступово захопили більшість у всіх адміністративних урядах вільного міста, прогнали своїх противників, ввели націонал-соціалістичні методи і Гданськ став гітлерівським містом. Правда, фасада остала давня, з 1919 року, та за тою фасадою Гданськ живе як всі німецькі міста. Європа нічого не сказала — та шож вона могла сказати? Як вона могла заборонити населенню „самоозначитися“? Гданський примір дуже знаменний. Він свідчить про те, як

Німеччина добивається мирним шляхом фактичної ревізії договорів. Найцікавіше те, що та ревізія переводиться, такби сказати, знутра. Замість того, шоб перемагати перешкоди, націонал-соціалізм обходить їх: він маневрує, стараючися створити відповідну для себе владу. Правно все остає по старому, але суть положення змінюється основно. Етикета на фляшці попередня, та вливається до неї інший зміст. — Той сам спосіб примінює Німеччина в Середній Європі. Передовсім в Австрії, де вона старається ввести до правительства Шушніга кількох міністрів націонал-соціалістів. Слово „аншлюс“ страшило Європу: шож, можна обійтися без слова „аншлюс“. Аншлюсу не буде правно, але фактично Австрія стане націонал-соціалістичною.

„Наїзд шляхти“ на Львів

„Пяст“ в ч. 42 в замітці під таким заголовком пише: Дня 17. X. львівська санация вирежісерувала „дармоний“ зїзд мешканців сел з трьох повідств, а саме: львівського, станіславського і тернопільського, шумно називаючи його: „Зїзд і тернопільської шляхти з Підкарпаття“. На сумнім тлі непогоди — машеруючі ряди знеужденного хлопства робили вражіння образу „лендзи і розпачи“. Так зігнано війтів, солтисів та громадських секретарів, їх жінок і дітей — і названо се — „шляхтою“. Дали їм безплатні поїзди (три), харч, Великий Театр, кіна Аполло і Палас. Одначе найліпше чулися гості в рацлавській панорамі, подивляючи славу в історії шаржу краківських хлопів під командою начальника Косцюшки. Якось не намальовано там ніде шляхти — тільки завзятих „кракусів“. Всіх учасників начислили мабуть 3.000 — з того 1000 зараз по приїзді розійшлася по місті за приватними орудками.

Кілько є націоналізмів в Польщі?

В статті п. з. „Причини декомпозиції“ пише „Глос Народу“ в ч. 297 м. і.: „Довший час Польки мали тільки одно політичне угруповання, яке прийняло називаги „націоналістичним“, „народовим“ і т. д.: „Народова Демократія“, „Звйонзек Людово-Народови“, „Стронніцтво Народове“... Тоді було легко за консолідацію на „народових“ підставах. Та той час належить до минулих... „Ми народови“, — говориться так на зібраннях „Стронніцтва Народового“, як і на зібраннях ОЗН. „Стоймо на ґрунті націоналізму“ — читаємо в пресі ОНР, як і в пресі „Звйонзку Молодих Народови“. До націоналізму признаються і „Стронніцтво Людове“ і „Стронніцтво Праци“. Одначе та націоналістична спільнота зовсім не перешкоджує їм взаємно поборюватися, що прибирає нераз навіть такі брутальні форми, як недавні авантури між групами „АБІ“ і „Фаланґи“. З того видно, що націоналізм не надається як платформа для широкого політичного порозуміння. Не потрафить допровадити навіть до закінчення зб'їг між угрупованнями, які уявляють себе націоналістичними... Причина того неуспіху для нас цілком ясна... Нема націоналізму як суцільної політично-суспільної доктрини, є зате кілька націоналізмів, які між собою рижняються в підставних поглядах на державу і її ролю, на устрій політично-суспільний і господарський. Свої завзвиги кінчить автор словами: „...на перший плян консолідаційної праці треба висунути іншу платформу, нпр. католицько-суспільну доктрину таку, яку начеркнув Папа Піл XI у своїх останніх енцикліках. В ній знайдеться досить місця на національний момент. А головна її вартість в тому, що творить загальну синтезу змагань до лучшої, справедливої організації держави й народу... Націоналізмів є кілька, а католицизм тільки один... Ось важна правда!“

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Цілком пододжуємося з твердженням, що націоналізм не надається як платформа до широкого політичного порозуміння. Доказ на се — взаємні між українськими націоналістичними групами. Націоналізм не тільки не єдине їх, а навпаки, доводить до якого ворогування між ними, якого нема між ршими (ненаціоналістичними) групами. Що се вуються на зовсім протилежних ідеологічних підставах! Адже се націоналісти в боротьбі між собою найбільше „живають“ нечужими до тепер в нашій житті способів боротьби. Кожного кастетами й покажи... Отже слушна думка „Глос Народу“, що на перший плян консолідаційної праці належить висунути не націоналізм, а католицизм, бо він один, а націоналізмів є кождий більш багато.

Лікарський фейлетоник.

Спорт і хорі на серце

Надуживання спорту може зробити хорим і здорового чоловіка. Хорі на серце повинні уникати ходження по горах і їзди на колєсі (на ровері), полювання, особливо в горах, та взагалі всякого перепруження і перевтоми. Небезпечна для них також непогода, перед якою не можна скоро схоронитися в безпечне місце, як нпр. непогода в часі полювання в лісі або на полі. Всякого суперництва в спорті хорі на серце повинні уникати особливо старанно, бо кождий неспокій для них недобрий. Зате хорому на серце вільно їздити на коні, коли кінь зовсім спокійний і витресований. Вільно хорому на серце також ховзатися на леду, але в міру. Танцювати дуже в міру і то в льокалях великих, де менше пороку і не дуже горячи. Веслування в міру також не шкодить, а може бути навіть доброю гімнастикою для таких хорих, коли вони веслують помалу і стоячи. Грати в тенніс вільно, але без закладу. Дозволений їм також крокет. (З-німецького).

Нові видання

Запорожець. Орган Товариства Запорожців. Ч. 13—14. 1 жовтня 1937. II рік видання. Париж. Ст. 25. Формат: 31,7 × 20,6 см. Ціна 2 фр. Зміст: 1) Полковник Дубовий: Засади Т-ва Запорожців. 2) Хорунжий Лисенко: Чому потрібно організувати сили українських комбатантів? 3) „Чудо над Вислою“ (Дзенікові Польському в альбом). 4) Я. Устенко: Чи аполітичність? 5) Ген. М. Омелянович-Павленко: Нотатки в справі підстаршинського питання. 6) Др П. Ковалів: Війна у місті. 7) Сотник Забелло: Сторінки артилерії. 8) Оди. Дес. М. Граб: Товариство б. українських воїнів в Бельгії. 9) „Зі старих часів Запорожської Січі“. 10) Вірш. 11) В. Нечипоренко: 18 Брюмера і... свячена ковбаса. 12) Іван Бобенко: Лист до Редакції. 13) Інформаційний звіт Товариства Запорожців ч. 40. 14) Від Редакції. 15) Комунікат Генеральної Управи Собук'ю. 16) Листування Редакції. 17) Оголошення.

Іван Филиппак. **Братня любов кріпша від каміньних стін.** Повесть з життя заговоної шляхти з початку XX віку. Самбір 1937. 8°, 231. Накладом Філії Товариства „Просвіта“ в Самборі. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Обгортка артиста маляра Ю. Т. Кульчицького. Ціна 2 зл. — Книжка заслугоє, щоб її поширити якнайбільше в нашому народі, особливо в нинішніх часах.

Україніка

„Slovanský Přehled“ в ч. 6 і 7 за 1937 рік приніс статтю А. Животка п. з. „Українська література останньої доби поза СССР.“ В статті поданий звязкий та докладний перегляд української поезії, прози і драми в Галичині, на Закарпатті, в Югославії та за Океаном. Є три знімки, а саме Маланюка, Косача й Уласа Самчука.

„Slavia“ (часопис словянської філології), в зшитку 1—2, річник XIV, приніс статтю Івана Огієнка п. з. „Недодатності в видаванні кирилівських пам'яток“ і статтю Філарета Колесси п. з. „Формула закінчення в українських народніх думах“. Обі статті напечатані в українській мові.

Jahrbücher für Geschichte Osteuropas в 4 зшитку за 1936 р. приніс студію Ганса Шумана п. з. Гетьманська держава (1654—1764), стор. 499—549. На вступі автор каже м. ін.: „Ся праця обговорює збудування держави, що була вміщена на політичній карті східної Європи поверх 100 літ і жила своїм життям, хоч затемнена тіню великих держав, що її оточували.“ Автор наводить у 136 відсилах українські жерела і українську історичну літературу.

„Slavische Rundschau“ в ч. 5 помістив статтю В. Менця п. з. „Українські деревляні церкви“.

„Monde Slave“ містить в кількох останніх числах велику розвідку І. Борщака п. з. „Україна на мировій конференції (1919 — 1923)“. В числі за серпень с. р. в рубриці „Польська хроніка“ „М. С.“ пише про зближення між Українцями і Жидами в Польщі в цілі спільної оборони своїх прав. Крім того в тімже числі подано резолюції Української Парляментарної Репрезентації з 3 травня с. р.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Агресивність православних в Ромунії. (Як оснóвувалася православна дієцезія в Сігеті). Католический часопис „Unirea“ підніс вже давніше, що нова православна дієцезія в Сігеті в цілком католическій півночі Семигороду, не повстала з релігійних потреб незначного числа православного населення, але виключно на те, щоб збільшити антикатолицький прозелітизм. Тепер часопис „Віторуль“, орган церковно-православного уряду в Букарешті з 1 вересня с. р., признає се явно й додає не закриваючи навіть зовсім, що оснóвання нової православної єпархії означає знесення уніятської дієцезії Баямаре, заснованої на півночі. До тої дієцезії Баямаре належать також католики Українці з Буковини. Не можемо не виразити нашого болючого здивування, що церковний часопис ромуноської митрополії з Букарешту дозволив собі такий висказ про католицьку дієцезію, яку забезпечено конкордатом зі святим Апост. Престолом. Ще більше характеристично показується нова єпархія з дивної вістки, яку принесла буковинська православна газета „Глясул Буковінеї“, іменно, що православна митрополія Буковини взяла на себе кошти будови нової катедральної церкви, єпископської палати і навіть 10 парохіальних церков та помешкань парохів в новій православній дієцезії Сігет. Той самий часопис з 24. VIII. 1937 р. згадує виразно про се, що на самій Буковині валяться найбільше пам'ятні церкви, що церкви по селах і містах Буковини в сумнім стані, що церковні урядники не дістають своєї платні і що буковинський університет виказує незаплатені ще рахунки. Так отже видно тим ясніше агресивну ціль нової дієцезії Сігет; йде про боротьбу проти католиків. Навіть сам митрополит Буковини Бесаріон заявляє в своїм церковнім посланні до 21 тисячів єпархіан нової дієцезії Сігет, що нова дієцезія має про се дбати, „щоб ромуноський нарід виступив як один ланцюх злучений одною вірою...“ Католицький часопис „Unirea“ пише дуже влучно, що майбутність покаже як мильним обчислюванням кермованося при оснóванні нової дієцезії. — З нашої сторони хочемо вказати ще на два факти. В старій столиці Молдавії є три пам'яткові церкви: Голія, Барбою і св. Сави, які потребують направи. — Як виглядає духовне життя православних в Ромунії? Відомий церковний письменник Галя Галактіон скаржився не так давно на занепад духовного життя в самім Букарешті. „При відвідинах молдавського села Трусешті, де є 400 нумерів, запримітили ми в церкві 18 вірних в неділю пілипового посту, але зате перед коршмою стояла велика юрба. Померший міністер Когальніцеану заявив в парламентах, що єпископи православної Церкви самі знають, як дуже зменшується фреквенція вірних до храмів Божих“. Отже православні повинні приложити праці у власній хаті, щоб стати релігійним бльоком у себе, а не йти наступом на нас, католиків. Та щож: хто без упорядкування власних справ чигає на чуже, той і чужого не вдержить і своє розвалить до решти.

У Варшаві відбувся зїзд делегатів польських католицьких Товаришень Мужчин з цілої Польщі. Зі звіту за 1936 р. довідуємося, що Союз має 20 дієцезіальних товаришень. В 1935 р. було 2090 відділів, в 1936 р. 2536. Число членів 110.739. Між членами є різні фахи: рільників 30.634, робітників і ремісників 12.500, умових працівників (інтелігентів) 6.827, учителів 395, безробітних 2.617. Кандидатів на членів в 1936 р. 3.817. Відбулося 206 курсів провідників, в них взяло участь коло 5.000 осіб. Членських сходин було в 1936 р. 19.787. Союз має дві секції: освітньо-виховну і суспільних проблем. Вони опрацьовують внесення і програми праці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРО АВТОНОМІЮ ЗАКАРПАТТЯ згадав президент Чехословаччини др Е. Бенеш у своїй промові з приводу чехословацького державного обходу. Він заявив м. ін.: День 8 жовтня с. р. був днем, в яким ми виконали наші міжнародні зобов'язання супроти Підкарпатської Русі, започатковуючи її автономію. Дальші етапи сеї автономії прийдуть у найближчому часі.

ВАЖНА НАРАДА відбулася в Генеральнім Інспектораті Збройних Сил під проводом марш. Ридза-Смїглого і при участі прем. Складковського, віце-прем. Квятковського і ще кількох міністрів. Устійнювали висоту відповідних бюджетових позицій.

ПРЕМ'ЄР СКЛАДКОВСКИЙ видав зарядження про засади примінювання пресової цензури. Ціль зарядження охорона публичного добра з одної сторони й узгляднення слухних домагань преси з другої.

ПОЛК. КОЦ відбув у помешканні ОЗОН-у в Варшаві нараду з делегатами львівської округи „Звйонзку Легіоністів“ і Пеовяків. Конференція тревала поверх 3 години. В ній взяв участь також ген. Токаржевский. Висліду нарад не оповіщено.

В **ПЕРЕМИЩИНІ** увязнили 7 діячів польського Стронніцтва Людового.

ЖДАНОВ, СЕКРЕТАР СТАЛІНА, впав жертвою замаху комуніста й погіб на місці.

800 ОСІБ РОЗСТРІЛЯЛИ за місяць жовтень с. р. на території СССР. Темпо чистки і смертних засудів не устає.

СОВІТИ КОНЦЕНТРУЮТЬ ВІЙСЬКА в зовнішній Монголії. Сибірська залізниця завалена військовими транспортами. Їх спрямовують у сторону Монголії між Красноярськом і Новосибірськом.

БОЛГАРСКИЙ КОРОЛЬ БОРИС III. з королевою прибув до Лондону.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ ведуться тепер важні переговори в справі нормалізації відносин між тими державами. Коли ті держави договоряться, то Німеччина одержить правдоподібно вільну руку на Сході.

МУССОЛІНІ виголосив промову, в якій заявив м. ін.: „Необхідно, щоб німецький нарід мав своє місце під сонцем Африки“. Німецька преса помістила заяву Муссоліні на першій місці. Офіційна „Діпломатіш-Політіше Кореспондент“ зложила Муссолінієви подяку за те, що він підпер німецькі колоніальні домагання.

ІТАЛІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА В ПАРИЖІ Черуттія несподівано відкликано до Риму. Французька преса пише, що заноситься на зміну італійської політики супроти Франції.

НОБЛІВСЬКУ НАДГОРОДУ МИРА в сім році мають признати Нанзенівському комітетови. Він опікується емігрантами.

ЕСПАНСЬКЕ ЧЕРВОНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО перенеслося з Валенсії до Барсєльони.

ЛІТАК ЕСПАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ затопив англійський корабель „Жан Віме“ 26 морських миль від еспанського побережжя. Корабель віз збіжжя і скондензоване молоко.

НА МАДРИДСЬКІМ ФРОНТІ повстанці концентрують значні військові сили. М. ін. на відтинку Аваракі і Позуелло сконцентрували вони численні відділи технічних військ.

ЕГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО має предложити парламентам проект закону про обов'язкову військову службу.

ЯПОНСКИЙ „ТРЕСТ МОЗКІВ“ домагається зірвання дипломатичних взаємин з Великою Британією.

ЯПОНСЬКА РОБІТНИЧА ФЕДЕРАЦІЯ, що має поверх 100.000 членів, ухвалила відкликати всі страйки на час тривання японсько-китайського збройного конфлікту.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артритичні і невральгічні болі усуває й злагоджує

СІК СВЯТОІВАНСЬКОГО ЗІЛЛЯ

Магієтра Едварда Гобєца.
Продаж в аптеках і дрогеріях.

Головний склад:

Warszawa, ul. Miodowa 14 tel. 5-42-99.

НОВИНКИ

В дні першого листопада в храмі св. Юра у Львові Преосв. Никита Будка відправив архиєрейську Службу Божу в наміренні українського народу в сослуженні о. кан. Лужницького, о. ректора Хавлюка й о. дра Стасюка. По Євангелію о. Гриньох виголосив проповідь про значіння віри для національного життя і відродження. На Сл. Божій був Преосв. Митрополит Андрей. Він сидів на окремій фотелі перед царськими вратами. Далше сиділи представники б. галицького правительства, б. Української Галицької Армії, представники центральних установ, преси й ин. Народу була повніська церква. Часть присутних мусіла стояти на дворі, на сходах.

Акція зимової допомоги в цілім краю зачнется 1 грудня с. р.

Філія „Сільського Господаря“ в Добромилі дістала письмо зі староства з домаганням звільнити зараз агронома філії п. Степана Каратницького. Староство загрозило санкціями, колиб він залишився при праці.

В **Хирові** пропагандистці РСУК п. Ользі Скибі заборонили виконувати працю над кооперативним освіднюванням українського жіноцтва.

Перед львівським судом відбулася розправа проти відповідальної редакторки „Нового Села“ п. Софії Король за зневагу провідника ФНЕ Д. Палієва, заподіянну йому змістом статей в „Новім Селі“ п. з. „Сокальщина працює“. Суддя Льюкер уневиннив паню С. Король.

Міністр почт і телеграфів скасував оплати, що їх побирали сільські листарі за реєстровані посилки. Додаткові оплати за посилки братимуть у будні від год. 8 вечером до год. 8 рано, в неділі і свята у всіх годинах, крім двох, а саме від 9 до 11.

Важке для обезпечених. В роземнім суді для справ суспільних обезпечень у Львові розглядано справу засадничої ваги для обезпечених в Заведенні Суспільних Обезпечень („ЗУС“). Обезпеченого від випадку Романа Скульського переїхало авто, коли він ішов вечером до фахової школи. ЗУС відмовило йому відшкодування, мотивуючи, що випадок не стався при виконуванні праці. Скульський заскаржив ЗУС до роземного суду, який засудив ЗУС на заплачення ренти. Делегат ЗУС рішив заскаржити сей присуд до Адм. Трибуналу, бо він має засадниче значіння для ЗУС.

У **львівським університеті** в 1936/37 р. було 5.328 студентів, в тім 1.444 студенток. З того римо-катол. 3.819, греко-катол. 684, правосл. 62, євангеліків 66, мейсеевого віроісп. 679, інших 18.

В **Станіславі** при вул. Собіського 11 під фірмою „Трікоте“ урухомлено українську механічну виробню светерів, рукавичок, скарпиток та інших трикотарсько-панчошних виробів.

До вязниці в Стрі відставили Стефана Кестліха, державного лісничого і Петра Римара, урядника державного тартаку в Брошневі. Подробиці справи незнані.

1.039.820 роверів зареєстровано в Польщі в 1936/37 р. Найбільше роверів було у познаньським воевідстві (330.000), найменше в тернопільським (12.000).

Гумор. — Між дітьми. — Ви що зробили Ромкові? Пощо заложили йому каганець? — Бо посилаємо його по моржене для нас всіх.

Повітове староство в Луцьку припинило діяльність філії „Сільського Господаря“ в Луцьку „з огляду на публичну безпеку“. Згадана філія була останньою українською господарською організацією на Волині.

Український Технічно-Господарський Інститут в Подєбрадах видав працю проф. Українського Університету в Празі Вадима Щербаківського п. з. „Формация Українського Народу“. Се нарис праісторії України.

На **терені громади Тучапи** ярославського повіту шлеські гуті зачали експлоатацію високопроцентової залізної руди. Денно добувають до 70 тон руди, платячи за тону по 100 зл.

На **Поліссі** на просторі кількох кілометрів горять торфові сіножаті. Вогонь знищив великі запаси сіна, зложеного на зиму в стіжках. Се буде мати катастрофальні наслідки для бідного поліського населення.

„Рицтво Польське Подкарпаця“. Під таким заголовком сенатор Владислав Пульнарівч видав книжку, яка подає історію загонової шляхти Підкарпаття, її чисельний стан та її обовязки супроти польської держави. Крім того в книжці є виказ гербів загонової шляхти. А в нас якось не чути, щоб хтось брався до подібної праці, хоч вона дуже придаласяб.

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1. — та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гіряк, Станіславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбільш учнів. 89—2—10

Паровий тартак урухомлять на днях в Добромилі. В ньому знайде працю покищо 50 робітників.

Ген. Кордіан-Заморський, головний командант держ. поліції в Варшаві, видав приказ до всіх функціонерів поліції в справі показування евіденційних значків. Поліціанти обовязані показувати значки з числами на домагання третіх осіб, навіть коли поліціанти не в службі, а коли се звязане з їх поведінням.

В **Кракові** судять директорів й урядників банку в Хшанові за надужиття в висоті 750.000 зл.

В **пінській римо-катол. катедрі** був віддавна хрест 10 — 12 см. розмірів, на який не звертали уваги, бо думали, що він зі срібла і що скла на нім се імітації. Елп Букраба дав той хрест до розсліду знавцям. Показалося, що хрест з платини, дорожчої від золота, та що скла на нім правдиві брилянти. Польська преса не пише, з якого часу походить сей хрест і відки він взявся в римо-катол. катедрі.

В **Джурині, пов. Чортків**, породила дня 29 X 1937 р. Юлія, з Коцюків, Увяз, жена Еміліяна трое дітей: дві дівчинки і одного хлопчика: 1. Катерина, 2. Марія, 3. Єремія. — Мама чується здорова і діти здорові.

8.500 вагонів брукових матеріалів зужито у Варшаві в останнім бруковім сезоні.

Гумор. — Модерна молодь. — В школі. — Івасю, що означають слова „Око за око, зуб за зуб“? — Докладно не знаю, прошу отця катехита, але то буде щось з науки про бокс.

В **Москві** розійшлася вістка про увязнення шефа уряду комісаріату внутрішніх справ на Далекім Сході Балицького, що перед тим займав те саме становище в Києві. Він винищив масу людей.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах **футра** жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Помер Герберт Максвел, визначний англійський письменник. Він прожив 92 роки.

Американські часописи оповістили статистику, з якої виходить, що убиття одного вояка у світовій війні коштувало ворога 25.000 доларів.

Велика повінь навістила Сирію. Вода змела цілком кілька місцевостей. Дотепер видобули 280 трупів з води і зпід руїн.

Спорт. 11-ий з черги матч за осіннє мистецтво львівської окружної ліги, що його розіграла Україна з львівською Погонею І Б, приніс Україні вповні заслужену перемогу 3 : 1 (2 : 1). Україна заграла сей матч дуже добре. В цілій дружині майже не було слабих місць. Навіть поміч — звичайно найслабша частина України — сим разом вдоволена. Найкраще з цілої дружини випав напад, що добре комбінував і багато стріляв. В цілости Україна була кращим і більше агресивним противником, мала ввесь час гри значну перевагу. Змагання були повні емоцій та стояли на високому рівні завдяки гарній грі обох нападів. По сій грі Україна посунулася в табелі на одне місце вперед і займає тепер 4 місце з відношенням точок 14 : 8, воріт 23 : 19. Перед нею стоять перемиська Польонія, Чорні зі Львова і жидівська Гасмоней. Україна має перед собою в осінньому сезоні ще два метчі, один в найближчу неділю з польським II Соколом у Львові та другий 14. XI. з Польонією в Перемишлі. Осіннім першуніом буде правдоподібно перемиська Польонія або Чорні зі Львова. Се вирішать найближчі змагання.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КОПЕРНИК: Знахор.
ПАКС: Тоні з Відня.
СТИЛЕВЕ: Даніло Бун.
ТОН: Трафальгар.

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На осінній
і зимовий
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по заплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзкіх ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

ТРИ НОВІ ЩОДЕННИКИ У ЛЬВОВІ

„Хвіля” в ч. 6689 звідомляє, що незабаром мають появитися у Львові три нові щоденники. Один з них видаватиме „Строїнство Народове” (ендеки), другий буде неофіційним органом „Фронту Морж” (людовців і т. д.), третій органом ОЗОНУ. Перший з них, ендецький щоденник, буде називатися „Курер Народови”, видавати його мають б. сенатор Гломбінський, б. посол Перацький і директор друкарні Брось. Редактором його буде мабуть п. Матиясік. Другий щоденник, „Дзенник Народови”, редагуватимуть кс. Панась, б. діяч „Пяста”, і радний м. Золочева кс. Лагош. Орган ОЗОНУ редагуватиме п. Адам Нехай. — В отсій інформації бачимо не одну вістку неправдоподібну, та сам факт, що говориться про таку концентрацію поль-

ської щоденної преси у Львові, вважаємо здоровим проявом, бо від того, як налагодяться взаємини на галицькім терені, залежить на нашу думку доля не лише нашого народу, але й Польщі. То зрозуміння Поляків ваги сего терену свідчилоб про їх політичну розвагу. Невідоме тільки те, чи та концентрація їх преси у Львові не скінчиться просто скріпленням цькування на нас, наш нарід і нашу Церкву, як подібне звертання уваги на Схід вже нераз кінчилося. Тоді консеквенції того також не дуже трудно предвидіти, як консеквенції всякої появи, яка потверджує правду відомої приповідки про те, кого Бог покарати хоче. В тім випадку ті, що цькуватимуть, принесуть шкоду передовсім власному народові.

Військові осадники на Волині.

„Газета Польска” в ч. 305 принесла отсі дані щодо життя військових осадників на Волині: На 274 осад з 3680 осадниками, згуртованими в окружнім союзі осадників, є 41 Кас Стефчика, 22 кооперативних молочарень, що продукують річно 2,500.000 кг. масла, збіжжів елеватори і т. п. Осадники гуртуються крім того в „колах” годівлі коней, худоби і насіння. Союз осадників будувє в Рівному бурсу для молоді середніх шкіл коштом 600.000 зл. На Волині є около 40

війтів військових осадників, а до рад громадських і повітових належить около 500 осадників. — Розуміється, військовим осадникам на Волині не робить ніхто ніяких перешкод у їх економічному чи освітньо-культурному житті і ще з податкових грошей одержують кредити на всьо, чого душа забагне. Зате Українцям замикають останню їх господарську організацію. І се діється в часі „нормалізації”. Словом, такої „розумної” політики вже давно не було.

Що марш. Ридз-Сьмігли сказав провідникам легіоністів?

У Варшаві відбулася недавно „відправа” провідників польських легіоністів і пеовяків. На ній промовляв марш. Ридз-Сьмігли годину. Він заявив м. ін., що не відступить від організування польського народу під яlichem оборони і в тім витриває з залізною консеквенцією. Легіоністи і пеовяки мають до вибору три дороги: 1) або піти разом з ним, 2) або бути неутральними, 3) або піти про-

ти него. У всякім разі легіоністи мусять зайняти ясне становище. Дальше марш. Ридз-Сьмігли заявив цілковиту апробату й підпертя акції полк. Коца. Після промови маршалка не було ніякої дискусії. Тільки провідники легіоністів і пеовяків заявили, що віддають свої організації до розпорядимости маршалка. В звязку з тим відложено заповіджені зїзди легіоністів у Львові і Вильні.

Хто збогатився німецькими кольоніями.

В звязку з кампанією за зворотом кольоній Німеччині італійська преса пише, що Італія не має ні одної кольонії, яка давніше належала до Німеччини. По світовій війні Італія дістала від Англії тільки 90.000 кв. км., замешканих 100 тисячами населення, а від Франції кусник

безлюдного простору. Зате Англія по світовій війні побільшила свою імперію о 2.620 тисяч кв. км. і 9,335.000 населення, а Франція здобула 992 тис. кв. км. кольоній і посіlostей, замешканих 4.325 тис. населення. З того виходилоб, що Італія не відступить Німеччині кольонії.

Криваві події в Югославії.

В м. Нові Градач, в Хорватії, мало відбутися зібрання членів хорватської хлопської партії. Та власті заборонили його. Мимо того провідники хлопської партії рішили відбутися зібрання і скликали кількасот селян. Командант жандармської стежі віззав селян розійтися. Тоді один з провідників віззав селян, щоб заатакували жандармів кричучи: „я

тут є право”. Селяни заатакували жандармів, стріляючи до них і змусили їх до відступу. Тоді жандарми сальною вбили три особи і кільканацять ранили. Селяни не уступили, тільки виперли жандармів аж за село і щойно там вдалося жандармам розігнати юрбу селян. Таке подає урядовий комунікат. А яка масакра мусіла там напавду відбутися!

Зближення Японії з Італією приходить делікатно.

Представник міністерства закордонних справ Японії заявив, що японське правительство дійсно стремить до зближення з Італією на основі антикомуністичної політики. Але переговори в тій справі ще не поступили достаточо вперд. А саме справи узгіднення евенту-

ального договору з протикомуністичним японсько-німецьким договором, як також обсягу ділання такого договору надзвичайно делікатні. — Японська газета „Асагі Шімбун” пише, що Італія має приступити вже в листопаді до німецько-японського договору.

Мобілізаційний план Америки.

З Вашингтону звідомляють: Ходять слухи, що американський генеральний штаб мав приготувати план мобілізації на випадок війни. І дійсно офіцери деяких родів зброї одержали листи з запитом, чи згоднісб обняти сталі становища в армії якби ситуація стала кри-

тична і в якім часі моглиби зліквідувати свої приватні справи. Крім того департамент маринарки видав довірочні інструкції команді воєнної фльоти на Пацифіку на випадок konieczности наглого ужиття фльоти. Частина воєнних кораблів згрупована вже коло островів Алеутів.

Русь-Україна і Чехи

Які важні проблеми виринають з приводу автономії Закарпатської Русі.

Мотто: Послідні будуть першими...

Закарпатська Русь була аж до 1918 р. найбільш жалюгідною українською землею. Жалюгідною під кожним оглядом: національним, культурним, суспільним і політичним. Під національним оглядом Закарпатській Русі загрожувало вже дуже поважно повне національне винародовлення в користь Малярів, які й вели в тій цілі плянову і насильну акцію. А пособляли тій акції у великій мірі майже повне національне неосвідомлення Закарпатської Русі та її дуже низький культурний рівень взагалі. В парі з національним і культурним упослідженням ішло також упослідження суспільне і політичне. Бо Закарпатська Русь була одинокою українською землею, яка аж до 1918 р. не мала свого ні суспільного ні політичного представництва в державі, до якої належала. Словом: Закарпатська Русь була аж до 1918 р. в стані летаргу, з якого, як відомо, можна пробудитися, але в якім можна також заснути на віки.

Та прийшов 1918 рік. У висліді програної війни наступив упадок Австро-Угорщини і зокрема Королівства корони св. Стефана. Тоді Закарпатська Русь прилучилася зразу до Української Держави, що повстала була над Дніпром і над Дністром, а по їх упадку до Чесько-Словацької Республіки.

Прилучаючись до ЧСР., Закарпатська Русь окремою умовою заключеною в Америці застерігла собі самоуправу. Суть тої самоуправи лежала в тім, що Закарпатська Русь мала становити в складі ЧСР окремий автономний край під назвою Підкарпатська Русь з власним краєвим Соймом і власним краєвим правительством, які й мали управляти Закарпатською Руссю. Ту умову прийняла до відома також Мирова конференція в Парижі.

Довго, бо аж повних 18 літ, треба було ждати, щоб ЧСР виконала умову, під якою Закарпатська Русь прилучилася до неї добровільно. Таке довге зволікання ЧСР оправдувала тим, що Закарпатська Русь не дозріла ще була до самоуправи та що запрожувала небезпека захоплення в Закарпатській Русі влади не руськими елементами. Та не зважаючи на зволікання з самоуправою, справедливість каже признати, що і без самоуправи Закарпатська Русь зажила у злуці з ЧСР. життям, яке о с н о в н о відріжнилося від життя, яким жила вона у злуці з Угорщиною. Бо і без самоуправи Закарпатська Русь одержала від Чехів змогу відродитися у всіх ділянках, в яких доси була завмерла. Се належить ствердити передовсім відносно національного, культурного і політичного життя, яке на Закарпатській Русі розвивається чимраз краще. Свідчать про се наглядно тамошні українські культурні і політичні організації, українське народне і середнє шкільництво, права української мови в публичнім життю, українське представництво в чсл. парламента в Празі, українська преса і т. д.

Тепер ЧСР виконала нарешті умову про самоуправу Закарпатської Русі і від жовтня 1937 р. та самоуправа входить уже поступенно в життя. У звязку з тим перед Закарпатською Руссю стає цілий ряд життєвих справ, вирішенням яких вона скорше чи пізніше муситиме

поважно зайнятися. Згадаємо тут кілька найважливіших:

1) Територія. Як відомо, нинішня „Підкарпатська Русь“ не обнімає всієї української етнографічної території, що належить до ЧСР. Бо велика її частина з головним містом Пряшевом, в якій є навіть українське пр.-катол. єпископство, не належить адміністративно до „Підкарпатської Русі“ але до Словаччини. Такі західні границі Закарпатської Русі далеко не відповідають її дійсним границям, які сягають значно далі на захід від Пряшева аж по Татри. Сеж наша Срібна земля! Об'єднати ті українські землі з автономною Закарпатською Руссю се перше, що повинні здійснити Сойм і Правительство Закарпатської Русі.

2) Національний характер краю. Що торкається національного характеру Закарпатської Русі, то про той характер об'єктивно не може бути ніякого сумніву: він український. Та завдяки специфічним умовам, в яких жила досі Закарпатська Русь, частина її населення, зокрема інтелігенції, подібно, як се було й по часті досі є в Галичині, признається до рускої національності. Сторонники рускої національності мають на Закарпатській Русі свої національно-культурні і суспільно-політичні організації, свою пресу і також впливи в шкільництві. У висліді того між закарпатськими Українцями відбувається боротьба, яка дуже ослаблює Закарпатську Русь, подібно, як така боротьба ослаблювала колись Галичину. Найзавзятіша боротьба ведеться на Закарпатській Русі між Українцями за мову в шкільництві. Бо одна частина Українців обстоює українську мову, а друга — т. зв. рускі — мову руску себто російську. Та в інтересі Закарпатської Русі є якнайкраще залперестати ту боротьбу та всю енергію звернути на національно-культурне і суспільно-політичне піднесення краю. Тому обі сторони повинні заключити компроміс на основі взаємних уступок. Нпр. рускі признають в шкільництві Закарпатської Русі, народнім і середнім, викладовою мовою мову українську, а за те Українці годяться на заведення в середніх школах поруч української мови, як предмету також мови рускої. Бо знання рускої мови як мови найбільшого і нам найближчого слов'янського народу може бути для Українців тільки корисне. Се ясне і над тим ніякий розумний Українець не може сперечатися. Очевидно так а не інакше повинна бути залагоджена та справа і то без огляду на те, як випаде обчислення голосування (плебісциту) щодо мови в школах і мови шкільних підручників. Розумні діти одного народу повинні змагати не до переголосовування себе в спірних справах, а до дійсно розумного залагодження тих спірних справ.

3) Економічне положення населення. Одна з найважливіших справ, які стоять нині перед Закарпатською Руссю, се справа економічного піднесення закарпатського населення. Як відомо, закарпатське населення, як мешканці гір і підгір'я, дуже бідне. Бо управної землі в горах майже зовсім нема, а на підгір'ю вона не особливо урожайна. Тому закарпатське населення, щоб поліпшити своє економічне положення, шукало перед війною зарібків поза Закарпаттям. Воно сходило з гір і з підгір'я на угорську рівнину або виїздило за море, до Америки. Та після війни ота зарібкова еміграція, ближча і дальша, зовсім припинилася. Бо угорська рівнина знайшлася тепер за границею, якої перехід зв'язаний з великими паспортними труднощами, а зарібкова еміграція до Америки нині взагалі припинена. Тому закарпатське населення дуже бідне, далеко більше, ніж бідувало перед війною. Та дотеперішня чеська адміністрація Закарпатської Русі не звертала на се належної уваги. Навпаки. Вона толерувала а то й пособляла імміграції на Закарпатську Русь чеського робітництва з західних країв ЧСР. Таке нинішнє економічне

положення закарпатського населення се вода на млин мадярських ревізійоністичних плянів і Мадяри не занедбують використовувати того положення як аргументу за відданням їм Закарпатської Русі. Тому Сойм і Правительство автономної Закарпатської Русі мають нині перед собою дуже важне завдання: дати зарібок убогому закарпатському населенню і тим піднести його економічно. Се справа великої ваги не тільки для Закарпатської Русі, але і для цілої ЧСР.

4) Вкінці у зв'язку з введенням в життя автономії Закарпатської Русі виникає ще одна справа: взаємного відношення між Закарпатською Руссю і ЧСР. Як відомо, Словаччина не має ще автономії. Та не зважаючи на се, держава називається Чесько-Словацька Республіка. Тепер у склад тої держави входить а автономна Підкарпатська Русь. Чому не малоб се бути зазначене також у назві тої держави?

Се зробилоб добру опінію Чехам як представникам слов'янського федералізму, що як кожний федералізм приносить хосен і велич при відповіднім урядженню: адже той федералізм зробив колись Поляків великим народом, хоч вони були зовсім не більші числом від Чехів, коли федерувалися з Руссю й Литвою. А коли потому той федералізм закинули, викликали таке кипіння і таку бурю, що їх держава пропала в ній. Таксамо початок величчї пізнішої Росії зачався від федералізму московського князівства з Україною. І знов нездорове кипіння в Росії почалося від неморального здавлення сфедерованих, до якого ужито всього, від послуг Церкви почавши, хоч вони дуже невідповідні до такого діла. І сьогодні Росія покутує за се тяжко. Сьогодні в склад ЧСР входять отсі слов'янські області: Чехія, Словакія і Русь-Україна. Чи можливий лучший ключ для великої будуччини, як зазначення сего факту вже в назві держави? Приняття такої назви се річ далеко глибшого і більшого значіння на будуче ніж на перший погляд здається.

Та якби там не було, факт остається фактом: найбільш упосліджена до 1918 р. українська земля, Закарпатська Русь, має нині національно-територіальну автономію, себто такий політичний устрій, про який інші українські землі можуть тільки мріяти і якого тільки бажати. Зокрема мріють про національно-територіальну автономію українські землі, приналежні до Польської Річі Посполитої, 10 разів більші і територією і населенням, ніж Закарпатська Русь. А серед них Галичина, що до 1918 р. була справжнім Піємонтим всієї України. Сучасний стан Галичини вражає тимбільше, що подібно, як ЧСР супроти Закарпатської Русі, також Польща зобов'язалася міжнародним актом дати Галичині автономний устрій і під тою умовою Антанта признала Галичину Польщі. Та се зобов'язання Польщі супроти Галичини досі не виконане. І не тільки Галичина не має приреченої самоуправи. Вона втратила під Польщею навіть ті права, які вже здобула собі була довголітньою боротьбою в часі приналежності до Австрії.

Надання Закарпатській Русі самоуправи має велике політичне значіння. Бо воно передовсім міцно зв'язує закарпатських Українців з ЧСР. А далі воно звертає очі всіх Українців, де вони не жили, на ЧСР як на державу, в якій Українці стали повноправними співгосподами держави. І не тільки очі всіх Українців звертає на ЧСР надання Закарпатській Русі самоуправи. Воно звертає також і серія всіх Українців до ЧСР.

Надання автономії Закарпатській Русі се безперечно хвиля для неї історична. Тому в ту історичну хвилю ідемо нашим братам на Закарпатській Русі сердечний привіт та щире бажання у повній згоді між собою використати державну автономію як найуспішніше для дальшого національно-культурного та суспільно-політичного піднесення

Важне для довжників

Власти опрацьовують вказівки для коморників у справі особистої ревізії в довжників. Особисту ревізію як ексекційний середник можна переводити тільки в остаточности, коли заходить підозріння укриття маєткового предмету перед заняттям, або коли довжник хоче вийти з помешкання в часі переводження ревізії.

Німецько-італійська приязнь на хитких підставах?

Лондонський „Івнінг Стандард“ приніс вістку про суть німецько-італійського порозуміння. Тому порозумінню не надано форми ніякого політичного акту. Його суть мала міститися у слідуючій формулі: Правительства німецьке й італійське згідні в тому, щоб уділити собі взаїмну поміч на випадок, колиб одно з них втягнено у війну, підняту одною з великих держав. Поміч ся малоб обіймати дві ділянки: 1) спільну дипломатичну акцію для уможливлення кождому з них досягнення його цілі, 2) військову співпрацю на всяку евентуальність. Ся вістка лондонського часопису потверджує припущення, що німецько-італійська співпраця се тільки тактичний засіб та що спільнота інтересів тих двох потуг має характер провізорії.

Бразилія у війні з комунізмом

На підставі розпорядку мін. справедливости на терені цілої Бразилії закрито всі тайні товариства, в першу чергу всі масонські льожі, які вповні опанували комуністична агітація. Одночасно рішено перевести ревізії у всіх шкільних бібліотеках в цілі усунення підозрілих книжок. Науку в школі мають попереджувати проти комуністичні реферати. Словом, весь край живе сьогодні під кличем боротьби з комунією. Енергійні розпорядки центрального правительства прийняла з правдивою полекшою величезна більшість бразилійської суспільности.

Цісарська головна квартира

Агенція Domei звідомляє: Головний предмет нарад японського правительства тепер се справа створення „Цісарської головної квартири“ на взір такого самого органу, покликаного до життя в часі російсько-японської війни. „Цісарська головна квартира“ буде установою надрядною в відношенні до правительства. До неї ввійдуть начальні вожди і міністри армії і фльоти, шефи штабу армії і фльоти та їх заступники і прем'єр. Осьідком „квартири“ буде Токіо. Головним завданням „Цісарської головної квартири“ буде якнайскорше довести до успішного кінця конфлікт з Китаєм.

„Товариші“ занедбуються

Президія Комінтерну ствердила, що розвиток безбожничого руху значно ослаб продовж 9 місяців с. р. Не вдалося комуністичній пропаганді, помимо добрих передумов, zorganizувати масовий безбожничий рух. Тому Комінтерн утворив окремий комітет, який має наглядати над безбожничою пропагандою в усіх краях.

ня дорогої кождому свідомому Українцеві Закарпатської Русі.

При розважуванні висше порушених справ мимоволі приходять на думку глибокі слова св. Письма: „Послідні будуть первими.“ Якіж ті три слова правдиві щодо досягнення автономії нашим найбіднішим „пораним братом“ за Карпатами! І якіж ті три слова можуть бути далекосяглі для будуччини Чехів, одного з менших і найбільше загрожених слов'янських племен, коли розумно і справедливо буде використана велика федеративна ідея.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Греко-католики Українці в Румунії

„Ціло“ в ч. 228 принесло отсей допис з Буковини:

Всіх Українців у Румунії начисляють кругом один мільон душ. З того на уніятських, себто греко-католицьких Українців припадає несповна 100.000. Українців гр.-катол. віроісповідання з Буковини і румунського Закарпаття приділили на підставі конкордату між румунською державою й Апостольським Престолом (1929 р.) а саме рішенням папської буллі „Solemnis Conventionae“, оголошеної папською нунціятурою в Букарешті 16 липня 1930 р. до новоствореної гр.-катол. Мармарошської Дієцезії з резиденцією гр.-катол. єпископа (Ромуна) в м. Бай-Маре. Для гр.-катол. Українців, приділених до гр.-катол. Мармарошської Дієцезії, передбачує папська булла генерального вікарія того самого обряду і тої самої нації, якого іменує мармарошський гр.-катол. єпископ. Під цю пору є генеральним вікарієм гр.-катол. Українців о. Михайло Сімоніч, вислужений гімн. проф. у Чернівцях. До гр.-катол. Генерального Вікаріату в Чернівцях належить 17 гр.-катол. парохій на Буковині, 11 парохій у Сінгітшині, 10 парохій у Сатмарині і 3 парохії в Банаті. У всіх тих парохіях говорять по українськи. У Мармарошині греко-католики також говорять по українськи, крім парохії Коштіл, де греко-католики говорять по мадярськи, а в Сінготі і Довгополі над Тисою греко-католики говорять по українськи і по мадярськи наполовину. Саме місто Сінгіт, колись українське, нині має ще тільки 20 відсотків українського населення; решта змадяризована.

В Сатмарині всі 10 гр.-катол. парохій вже зовсім змадяризовані. Коли в Сінгітшині богослуження відправляють у старославянській мові, а проповіді і катехизація ведуться по українськи, то в Сатмарині богослуження відправляються по правді, також у старославянській мові, але проповіді і катехизація ведуть уже по мадярськи. До Банату зайшли Українці з Підкарпаття. Хоч українські громади в Банаті звідусіль окружені румунським морем, то всеж таки ті острівці держаться твердо гр.-катол. обряду і своєї української мови. — Теперішній румунський уряд ліберальної партії (аналогічної до польських „ендеків“) веде дуже гострий курс проти Українців. Особливу увагу звертають при цьому на школу. Міністерство національного виховання заборонило вчити української мови й українського письма та наказало вчити й релігії по румунськи. Цей розпорядок міністерства нац. виховання щодо науки гр.-катол. релігії суперечить статті 20, § 1. конкордату, який постановляє, що наука релігії гр.-катол. дітей у всіх публичних і приватних школах Румунії має відбуватися в рідній мові дітей. Проти цього протизаконного рішення міністерства нац. виховання бореться гр.-катол. Генеральний Вікаріат і домагається скасування того рішення. Також мармарошський гр.-катол. єпископ, хоч Румун, обстоює право науки релігії в матірній українській мові, та

покищо — безуспішно. Однак дотичний міністерський розпорядок у практиці невикональний, бо ніяк не можна при науці релігії обійтися без української мови з тої простої причини, що діти просто не розуміють інакше і не можна було дітей навчити релігії. І тому при науці українських дітей гр.-катол. релігії мусять гр.-катол. священники й даліше уживати української мови. — Справа анексії румунською державою владою гр.-катол. церкви в Сучаві та її відгомін у парламенті та в суді відомі. Хоча без правного обоснування — всеж таки румунський суд станув на становищі, що „історичний будинок“ гр.-катол. церкви в Сучаві повинен бути в руках держави і тому оправдав анексію тієї церкви. Однак справа ще не скінчена, бо компетентні гр.-катол. українські чинники внесли від цього вироку відклик до Касаційного Трибуналу в Букарешті. У зв'язку з цим у деяких українських часописах у Галичині появилася була погрозка, що на бажання румунської влади скасовано гр.-катол. Генеральний Вікаріат. Ці вісті не відповідають дійсному стану. Гр.-катол. Генеральний Вікаріат це церковна установа, заповнена конкордатою, і держава не може його односторонньо скасувати й фактично не скасувала. Зайшла тільки та зміна, що міністерство листується тепер не безпосередньо з гр.-катол. Генеральним Вікаріатом, тільки через гр.-катол. єпископат та перестало виплачувати платні для буковинських гр.-катол. священників на руки гр.-катол. Генерального Вікаріату і виплачує їх на руки гр.-катол. єпископа. Гр.-катол. Генеральний Вікаріат веде кореспонденцію з адміністраційною владою і з гр.-катол. єпископом (Ромуном) по румунськи, а зі сторонами і з парохіальними урядами в українській мові. — Дуже дразнить румунських шовіністів шарфи жовто-блакитної барви на церковних хоругвах гр.-катол. процесій. Це для них ознака української ідеї і наклепами, цькуваннями й терором стараються вони усунути цей знаменитий ними „biscolul ukrainian“. Цього домагалися й румунські послы, а адміністраційна влада перевела навіть слідство. Однак слідство не виказало нічого карігідного. Навпаки; слідство доказало, що гр.-катол. Українці мають від непам'ятних літ звичає і церковне право уживати жовто-блакитних шарфів та емблем, бо це належить до гр.-катол. церковного богослуження для Українців. — Гр.-катол. єпископ зажадав на цій підставі сатисфакції від румунської влади, але досі її Україні ще не дістали. Бажаючи ослабити гр.-катол. український елемент у Сінгітшині, румунська влада постановила осунувати в Сінготі окреме православне єпископство для 29.000 православних душ (переважно напливовий елемент). Кошти будови єпископської катедрі і палати та 10 церков і парохіальних домів мають покрити з буковинського православного фонду.

Буковинський уніят.

Недодержане приречення

Відомий французький журналіст П. Завербайн помістив в „Парі Суар“ статтю спомин про Ігнаца Падеревського. В ній є таке цікаве місце: „Двадцять літ тому Падеревський став перед президентом Америки Вилсоном, котрий дав йому півгодини часу, щоб переконав його про konieczність незалежної Польщі з доступом до моря. Того дня Падеревський заграв свого найгарнішого польнеза — словами. Вже передтим відбув цілу кампанію мітингів (зборів) і промов у всіх сторонах Злучених Держав, бож се промовець таксамо подивувидний в англійській мові як і в польській і мав враження, що продовж тої півгодинної розмови розіграв найбільшу гру свого життя. Богато

літ пізніше, в тім самім Вашингтоні, виїшовши зі свого тріумфального концерту, згадав у розмові зі мною (в своїм окремім вагоні, що був його помешканням) зворушення тої рішучої хвили, розмови з Вилсоном в 1917 р.: Мав я весь час перед очима нову Польщу — говорив мені Падеревський — так як я собі її представляю з її границями, її пристанями, її органічним життям і говорив я до Вилсона так, якби Польща вже існувала. Прирік я йому, що коли завдяки йому край мій воскресне, то се буде демократія, здецентралізована на велику міру. Польща воскресла, та я не міг додержати мого приречення, що зроблю з неї демократичну федерацію...”

Які завдання чекають Польщу

Вилєнське „Слово“ ч. 289 принесло статтю Кета п. з. „Консолідація без цілі се консолидація без сенсу“. В ній знаходимо м. ін. такі цікаві місця: „Тепер консолидує польську суспільність кілька угруповань, консолидує ОЗН полк. Коца, консолидує фронт Морж (той навіть згоду Поляків хотівби поділити з французьким інтересом) і т. д. І в сій хвилі треба нарешті пригадати, що клін консолидації без цілі смішний і ніщо більше“... „Особливо клін... консолидації без програми, без цілі і без сенсу бувби небезпечний для Польщі“. Бо „Польщу чекають великі завдання. Завдяки надзвичайним случаям долі і дивно щасливий історичній кон'юктурі одержали Поляки незалежність так, як одержали її інші народи, котрим ніколи не снилося, що будуть мати власні держави, як Лотись або Естонці. Але завдання, які чекають Поляків, тяжкі. Мусимо продовж 10, 15 або найвище 20 літ полагодити трудні справи, великі, скомпліковані, як: 1) нашого перелюднення, 2) нашого рільного перелюднення, 3) життєву справу, 4) українську справу. Се справи, повторюю з найбільшим притиском, великі, трудні і скомпліковані. Для їх полагодження треба віддати керму правлінням Польщі в руки людей з визначними характеристиками і найвизначнішою інтелігенцією... Консолідацію

треба зачинати згори, а не здолу. Не можна консолидувати хлопа з робітником, священника з учелем... „направляч“ з ендеком... не консолидувавши передтим міністрів між собою, не консолидувавши воеводів з державною політикою“...

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Нема сумніву, що се слушна критика цілої польської історії старої і нової Польщі.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА
І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки різних світських
філософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна
25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна
набути в Адміністрації „Нової Зорі“
Львів, ул. Гродзідних ч. 2, за по-
переднім надісланням грошей.

Французи про Польщу

У французьких кінах висвітлювано недавно репортаж п. з. „Сучасна Польща“. Фільма зачинається мапою середньої-східної Європи зперед світової війни з зазначенням границь, які ділили теперішню Польщу. Слідуюча мапа поясняє, що побіда Франції, Англії й Америки знищила ті кордони, а мирові договори означили нові границі вільної Польщі. Потім йдуть образи: марш. Фош у Варшаві, марш. Пілсудський в Парижі, смерть марш. Пілсудського, марш. Ридз-Сьміглі в Парижі, Гданськ прикрашений гітлерівськими прапорами, потім кілька сцен з подій берестейських, пшищівських і мінських, похорон жертв, вкінці дефіляда польських відділів. Надписи останнього образу звучать: До чого зміряє Польща? Прогулявковці з Польщі, які бачили сю фільму, мимоволі питали себе: Що Франція думає про Польщу? — Молодий польський публіцист Адольф Бохенський в „Політїці“ з 25. X. с. р. оповідає про розмову, яку він мав з одним Французом на тему: „Що Франція думає про Польщу“. Подаємо важніші думки того Француза: Колиб французька загранична політика вийшла зі стану задубіння, союз з Польщею бувби виподжений до 24 годин. Значна більшість французького народу відноситься неприхильно до мін. Бека і його політики. Три групи, які разом репрезентують майже суму політичного інтелекту Франції завзято поборюють ту політику. А якраз ті групи вразі німецького нападу могли спричинити виступ Франції в обороні Польщі. Ті, що у Франції тішаються з політикою мін. Бека, бажалиб, щоб Франція перестала інтересуватися середньою і східною Європою. У польсько-французьких взаєминах є властиво дві великі альтернативи: Або польсько-французький союз проти російсько-німецького і тоді Польща, взята між двох погнів, не представляє для Франції великої вартости як союзниця, або французько-російський союз — при добрих польсько-німецьких взаєминах. Друга альтернатива має ту лиху сторону, що періоди німецько-російського антагонізму звичайно короткі. Зрештою навіть, коли вони і тривають, то географічне положення майже унеможливає допомогу Росії для Франції. Третя альтернатива, т. зв. порозуміння трьох держав проти Німеччини — трудна до подумання, бо вона веде до нового Рапала. Отже всі можливості злі, і така чи інша політика Польщі не багато тут може змінити. Значить багато французьких політиків уболіває не так над політикою Польщі, як просто над її існуванням. Думають вони однак, що найліпшою комбінацією для Франції булоби злиття двох братніх слов'янських народів, Росій і Поляків, в одну державу. Непевне також, чи Байганд з Ля Роком, які помагали поклати червоних під Варшавою, віддали дійсно прислугу Франції, чи тільки буржуазії...

Польща між Німеччиною і Росією

„Кур'єр Варшавський“ приніс на ту тему статтю ген. Вл. Сікорського. Він пише м. ін.: „треба ще тільки одного кроку до шукання нової європейської рівноваги коштом Польщі через допущення до локальних рішень між Берліном і Москвою. Чиж та думка — хоч укритана старанно — не покутує в голоснім пакті чотирох, парафований в палаті Шліє 15. VII. 1933 і підтримуваний досі в потенціальному стані? Чи керманічі Німеччини не працюють в тім самім дусі? Стараються зв'язати і відокремити Польщу на міжнароднім терені на випадок, якби вона показала замало уступчива. Далі автор виводить, що Польща не може згодитися на перемирш совітських військ для оборони Франції, бо Польща моглаб тоді стратити незалежність, — але і про військовий союз з Німеччиною не може навіть говорити без уйми нац. гідности в хвилі, коли насильства в Гданську пригадують так живо інтриги Фрідріха II, що приготавляв напасть на Польщу. Отже ні з Німеччиною, ні з Росією. Польща хотілаби спертися на великі західні держави.

Нафта

„Роботнік“ в ч. 7201 пише: Се не таємниця, що одна з підставових галузей польського промислу переживає тяжку і довгу кризу. Польща станула в обличчі обмежування продукції і корення запасів нафтових продуктів. Ба, треба застановитися навіть над можливістю, що Польща з краю експортуючою нафту може стати краєм, що привозить нафтові продукти... Скільки переробленої ропи вносила в 1928 р. 723.000 тон, а в 1936 р. 489.000. Перетворі з нафти ввали в тім часі з 664.000 тон на 450.000. Число робітників значно зменшилося... А се оден з підставових, оден з ключевих промислів. Сей промисл становить завдаток розвитку моторизації і власного автомобільного промислу. Від нафтового промислу залежить розвиток комунікацій сухопутної, водної й воздушної. Се засадничий промисл в обороннім воєнним поготіллі держави... Далі „Роботнік“ подає за „Щоденною Газетою Гандльовою“, що створений мін-вом промислу і торгівлі „Фонд допомоги нафтового верчення“ у Львові уділяє позичок до 100% коштів рур і роботи, бо дуже потрібно переводити нові шукання за нафтою. Однак — пише — фонд має на те замало грошей, бо всього кілька мільонів.

ОСИП НАЗАРУК

Про перверзію думки

На замітку в „Ділі“ про католиків в т-ві під іменем атеїста, про Лякса, про логіку, обман, мораль і інші все актуальні справи слів кілька.

В 242 ч. „Діла“ появилася на нашу адресу замітка п. з. „Католики спеціальної марки“. В тій правдоподібно надісланій замітці, яку „Діло“ помістило як редакційну, є „критика“ вислову нашого здивування, що в раді Т-ва ім. Франка бачимо також католиків, як нпр. о. кан. Юліана Дзеровича та п. Ів. Дурбака. „Діло“ пише, що наше здивування неслухне, то значить, що в організації ім. Франка на його думку можуть виступати католики. В „Ділі“ аргументують так:

І. „Ми думаємо, пише „Діло“, що між діяльністю Маркса та Леніна як теоретиків соціалізму та комунізму і діяльністю Франка, що передовсім був письменником, а не діячем, є велика різниця“.

Тут що жрок то диво. Бо як загально і певно відомо Маркс і Ленін були не тільки теоретиками, але й дуже визначними діячами. Чейже не за саме теоретизування прогнано Маркса і з Німеччини і з Франції, але головні і якраз за його практичну діяльність. Таксамо й Ленін був визначним практичним діячем, організатором соціалізму: адже він, а не хто інший остаточно вирішував всі практичні організаційні справи в часі, коли большевики ломали попередню владу в Росії та й ще довгі літа потому, не виключаючи навіть воєнних справ і всяких інших. Адже то Ленін наказав большевицькій делегації в Ризі згодитися на теперішню праницю між СРСР і Польщею. Словом, трудно уявити собі діяча, який більше встрявавби в практичне життя партії й держави як се робив Ленін. Не можемо припустити, щоб у редакції „Діла“ був аж такий неук, щоб не знав того всього тай взагалі міг сконструувати таке неграмотне речення як висше наведене, в якому не знати, що до чого відноситься. І тому припускаємо, що се замітка надіслана тай редакція пустила її просто через недогляд. Таксамо неправда, що Франко не був діячем. Чи про основника та доволітнього організатора й агітатора радикальної партії можна сказати, що він не був діячем? Ще живуть люди, які особисто бачили кипучу публічну діяльність Франка включно з його кандидуванням на посла. А до співосновників націонал-демократичної партії не належав Іван Франко? І якжеж можна написати, що він не був діячем? З твердження, що Франко „передовсім був письменником, а не діячем“ виходилоб:

що він передовсім не був діячем, а коли не був діячем і сказано, що був передовсім письменником, то виходить, що мав ще якусь третю функцію. Чи був торговцем? Чи корабельним агентом? І таке випикується про чоловіка, який жив за нашої пам'яті! Зрештою де є мірило на те, на що хтось більшу частку енергії зуживав? І чи бути письменником не значить бути діячем? Розуміється, бути таким „письменником“, як той, що в „Ділі“ написав розбирану замітку, значить бути брехливим кльовном (бо є також кльовни правдомовні, ті хосенні).

Розуміється, нема не то великої, але ніякої різниці між діяльністю Маркса або Леніна в області боротьби з Церквою й релігією та діяльністю Франка. Бо всі три вони думали, що релігія се опій для народу і так писали.

ІІ. Пише „Діло“: „Не раз у нас доказували люди релігійні, що творця „Мойсея“ та численних релігійних поем не можна ніяк уважати представником атеїзму“. Коли так, то взагалі на світі не було і нема представників атеїзму, бо навіть боротьба з вірою в Бога і Церквою свідчить про живе відношення до Бога і Церкви — тих, що борються проти Бога і Церкви. Значить, їх відношення не байдужне. Та се зовсім інша справа, а ширення атеїзму інша справа. Що у Франка могли бути сумніви, чи він добре робить, що ширить атеїзм, — се правда. Але з того не виходить, що він не ширив атеїзму і не був його представником. Один з наших найповажніших релігійних діячів ствердив прилюдно в „Новій Зорі“, що Франко навіть перед смертю відмовився від пропонуваної йому сповіді.¹⁾ Релігійні люди, католики дивилися і дивляться на Франка як на представника атеїзму. Доказує се нпр. стаття о. М. Карівця ЧСВВ п. з. „Католицизм і атеїзм. Будуємо напроблик Франкові.“²⁾ Зрештою „найліпше“ свідчить про себе сам Франко. Ось що він пише:

¹⁾ Гл. статтю п. з. „Як то було зі сповіддю І. Франка.“ Лист Впр. о. Теодозія Галушинського, ЧСВВ до Редакції „Нової Зорі“, в „Н. З.“ річ. VII, ч. 556, на стор. 1. Про смерть І. Франка без сповіді див. рукоп. Історію монастиря оо. Василіян у Львові, том VI. с. 273 — 276 і статтю о. д-ра Й. Скрутня ЧСВВ: Д-р Іван Франко і Василіани в „Записках ЧСВВ“, том II, вип. 1—2, Жовква 1926, с. 167 — 172.

²⁾ Гляди „Нова Зоря“, ч. 539, річник VII.

Душа безсмертна! Жити віковично їй!
Жорстока думка, дика фантазія;
Льойолі гідна й Торквемада!
Серце холодне й тьмиться розум!..
Творця хвалити? За що хвалить його?
Що в моїм серці сей розпалює огонь
І в насміх призначив розлуку?
Рай показав і затріснув браму!
Та Пану Богу я не хочу блюзнить,
Бо пощо вірних ширі почування дразнить?
Мов актор той мечем махати
На паперові і страхопуди?
Я не романтик. Мітологічний дим
Давно розвіявся із голови мені.
Мене не тішать, ані страшать
Привиди давньої віри млісті.
Бо що ж є Дух той? Сам чоловік його
Создав з нічого, в кожній порі й землі
Дав йому свою подобу,
Сам собі пана й тирана творить.

Чи такі „поезії“ пише релігійний чоловік? Чи Франко відкликав пусті твердження, які тут видвигнув проти віри в Бога і проти релігії? Чи може специфічні католики, які продукуються в „Ділі“, вважають за відклик відмову сповіді перед смертю? Се не іронія: ми вважаємо і се можливим при їх логіці, що дала вже „прекрасні“ плоди на всіх областях нашого життя, від найвисших справ почавши, на політиці скінчивши...

А отся „поезія“ Франка чи також релігійна?

Non Deus hominem, sed homo Deum
Ex nihilo creavit — в сих словах
Лежить здобуток весь моєї праці,
Науки й думки. В них Америка
Моя, і з ними перейде в потомність
Імя моє. За них колись потомки
Благословить будуть мене, поставлять
В ряді побідників великих...³⁾

Та пуста і страшно шкідлива фаєрбахівщина, одягнена Франком в публіцистичну форму віршів, розповсюджена між нашим народом в численних виданнях Франкових поезій. Отже скажіть, що відповісти на питання простим людям, які перечитавши такі „поезії“ Франка, побачать у всіх газетах імя катола. каноніка тай імя редактора найпопулярнішої катола. газети „Христос наша сила“ між іменами вибраних урядників т-ва ім. Івана Франка?...

На питання простих людей, чи так повинно бути, маємо говорити їм неправду, що так повинно бути? Чи з того можливе якенебудь виховання нашого народу, ну тай інтелігенції, до чогось іншого як до жахливого баламутства, хаосу й руїни?

ІІІ. Далі спеціальні католики, що продукуються в „Ділі“, оправдують приналежність католиків до товариства під іменем атеїста тим, що „Нова Зоря“ пи-

³⁾ Гл. статтю дра О. Назарука п. з. „Світлогляд Франка“ в 543 ч. „Нової Зорі“, річник VII (1932) і „Культуру“, річник IV, ч. 1 — 3, сторона 65.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

IX.

Пращаємося з Прип'яттю! До штучної рижської бар'єри, що перетинає впоперек і Прип'ять і Полісся й однорodne населення, буде ще яких з 15 кілометрів... Впевнювали мене, що на тому просторі нема нічого цікавого. Може й там де над очеретами гойдається гніздо бузька з...рухливими цівками, але се мабуть не всіх цікавить.

Пароплав „Леокадія“ робить острій зворот на право і впливає в гирло ріки Горині. Пливемо тепер з півночі на південь в напрямі Волині. На кораблі заметушилися матроси. Особливо при кермі мозольна праця. Се дивне. Проводити пароплав на Прип'яті — діточа іграшка. Там керманіч надав раз простий напрямок плавби і вже малоколи прикладав руки до керми. Се щось подібне як робить і їздець на широкому степі: звільняє коневі узденню, а сам схиливши голову, поринає в задумі без страху, щоб збитися зі шляху.

На Горині інакше. Вправді русло ріки Горині доходить і до 80 метрів ширини, однаке струя води бистріша ніж у Прип'яті. Піскове й намулисте дно пе-

реходить часто у вируваті лійки або небезпечні для плавби мілини. Ось вам напр. сторчить стовп по середині ріки! Що він може означати? Се річна „віха“, що остерігає кораблі перед мілиною. Тому коло керми замало двох рук. Керманічеві стає до помочі ще один плечистий матрос. І вдвійню, з великою напругою уваги і мязів крутять кермовим колесом. Пароплав йде затоки від берега до берега мов той п'яниця по широкій вулиці між плотами.

За хвилику нова перешкода. Серед ріки стоїть закотвичений корабель. Дивно він виглядає. Поздовж корабля й по під ним пробігає широкий пояс. На поясі приміщені у рівних відступах залізні черпаки завбільшки тачок. Звідси й назва: корабель-черпалка або зросійська „шаланда“. Завдання черпалки — поглиблювати занесене піском дно і вивиривати підводні пеньки.

Обличча берегів Горині також відмінне від берегів Прип'яті. Вони вищі і не такі мочаристі. Надгоринські луги вже не покриває гіркий шувар або кисла осоцина, тут видно буйні високоякісні трави. Сіно над Горинню — кажуть Поліщуки — зелене як рута, пахуче як чай. І справді, куди оком глянь, всюди розсілися присадкуваті купини, островерхі настромки й обороги пахучої паші. На сих

лугах і найгарніші пасовиська. Не диво отже, що князь Радивил (до фамілії Радивилів належать великанські лятифундії на Поліссі) вислав щеосени до Варшави 200 штук худоби з одного тільки свого ключа — Малкович.

Нажаль густий туман осінньої мрак починає прислонювати краєвид. Якби не це, можна булоб підглянути тут ще неодну цікаву річ, тимбільше, що трохи нижше Прип'яті над Горинню рідшають білоруські оселі, а згущуються українські.

Врешті залунав переразливий рик корабельного гудка. Знак, що візджаємо до пристані містечка Давидгородка. Тут край моєї поїздки водами Полісся. Зачинаю журитися, куди мені тепер податися у сій чужій стороні. Вельми цікавить мене релігійне питання Полісся, тому манить мене до себе білоруське село Альпень або урядово „Ольпінія“. Там існує поважний гурток білоруських греко-католиків. Як до них добитися?

І цим разом стали мені в пригоді очеретні вовкулаки, матроси з „Леокадії“. Як легко можна здобути приятельським найдешевшим папіроском... Як тільки „капітан“ Дмитро Шестюк дізнався, що моя дорога веде до Ольпіні, так наборозі вислав до міста кочергача, щоб де видо-

шучи про „життя та діяльність великого українського письменника Франка“, „вміє віднайти в ньому тільки самі хибі і при цій оцінці не проявити ні одної християнської чесноти“...

Алеж панове, ми до християнських чеснот не рахуємо ложі і власне тому писали ми і пишемо про Франка правду, не пускаємо людям тумана, що Франко був релігійний чоловік. Бо якуж він релігію визнавав? Ану скажіть. Він вірив тільки в „поступ“ і був типовим матеріалістом та раціоналістом, хоч до церкви деколи ходив і навіть Апостола голосно читав, зовсім таксамо як робить не один з вас. Зрештою ми не відмовляли й не відмовляємо Франкові великої робучости й таланту, які він проявив як письменник, вчений та публіцист. Та не можемо промовчати, що він проявляв ті прикмети не лише на пожиток українському письменству, але й на шкоду, а саме там, де як письменник, поет і політик ширив атеїзм і ворожнечу до Церкви. Ось правда про Франка, а крутість і туманство се те, що ви ширите про нього.

IV. Та найбільше характеристичне отсе писання спеціальних католиків, що продукуються в „Ділі“:

„Колиж іде про життя і діяльність жидівського станіславського адвоката дра Лякса, якого засудили за обман на вязницю, якого кожний у Станіславові знає, яка його моральна вартість, тоді „Нова Зоря“ вміє присвятити йому пів числа адвокатської оборони, повної облуди та крутість, щоб тільки виблїти людину, яка користується подивудігним довірям свого клієнта — станіславського владика“...

Тут що слово то лож, з виїмком того, що в „Н. Зорі“ була стаття про Лякса. Та поперше вона не заняла навіть чвертини числа, не то половини. По друге нема в тій статті ніякої облуди і ніякого крутіства та ніякого виблїювання Лякса. А є в ній відповідь на конкретний клеветничий закид, зроблений в „Ділі“ не так Ляксови як двом станіславським Владикам, що вони дозволили Ляксови жирувати на церковній маєтку. Та конкретна клевета звучала дослівно так:

(Лякс доробився) „через те, що довгі літа жирував на церковній маєтку станіславської єпархії, зразу як синдик і правний дорадник єпископа, потім як необмежений плєніпотент єпископства, завідувач богородчанських дібр та єпископських камениць у Станіславові. Не тисячі, а десятки тисяч пили з єпархіяльної каси до кишені того звичайного афериста-обманця. Лякс був у єпископа всім, першою по єпископі особою в дієцезії“.

На отсю клевету оповіщену в „Ділі“ була відповідь в „Н. Зорі“⁴⁾ сперта

⁴⁾ Гл. статтю п. з. „Хто такий др Лякс? І хто такі ті, що не можуть задля нього успокоїтись“, в „Н. Зорі“ ч. 1067, річник XII.

на жерельних відомостях і рахунках, які досі існують і які доказують, що Лякс брав за дуже докладну працю в справах Єпископства не скромні, але дуже скромні гонорарі в порівнанні зі всіми іншими адвокатами і ніколи не був ні плєніпотентом єпископства, ні завідувачем єпископських дібр та камениць.

Що за ту клеветничу статтю в „Ділі“ бувби напевно засуджений відп. редактор „Діла“, згл. той специфічний „католик“, що клеветав, се річ зовсім певна. Однак оба Владики зробили ласку „Ділові“, що не запізували його до суду за клевету так, як тепер робить ласку головний редактор „Нової Зорі“, котрому в 242 ч. „Діла“ „католики“, що в нім продукуються, закинули, що він виблїював (?) Лякса, якого засудили за обман, хоч ні гол. редактор „Н. Зорі“, ні який її співробітник ніколи не бачив актів у справі обманів Лякса, не був ні на одній розправі проти нього і взагалі не знає справи його обманів тай тому не міг його виблїювати, про що кожний може переконатися, перечитавши те, що було в „Н. Зорі“.

Соковиті закиди бандитів пера, що продукуються в „Ділі“, кінчаються на адресу редактора „Н. Зорі“ ось як: „Його оборона дра Лякса — це найкращий зразок подвійної моралі в його ідеологічній бухгалтерії“.

Відповідаємо на те: Навіть коли прийняти, що Лякс дійсно винен в обманствах, за які його засуджено, то він ще напевно менше неморальний ніж ви панове, бо він бодай не удає провідника народу, як се робите ви, хоч ви так переняті обманом і забреханням, що ви вже навіть відрізнити не годні, що правда, а що лож. І під тягарем вашої мокрої гнилі ваша логіка вже зовсім заломана.

Бо приймим, що Лякс справді виконав всі обмани, які йому закинено і приймим, що в „Н. Зорі“ його чорні обмани представлено як білий сніг (хоч ми вза-

Соки свіжих рослин

це ЗДОРОВЛЯ!

СІК СЕРДЕШНИКА
зміцнює й успокоює серце.

Марістер Едвард Гобед

Warszawa, ul. Miodowa 14

Продажа в антиках і дрогеріях.

Однак годі опустити Давидгород не згадавши словечком ще про щось. На стінах похилої будки, проти православної кам'яної, церкви кричить - горлає пестрою рекламою... краківський Ікац! „Ілюстровани Курер Цодзенни“. І сюди, аж під большевицьку границю, забрав сей — скажу — бруковик! І тут сповняє свою місію: вчить „патріотизму“ рідну суспільність в представниках замешкалої тут дрібно - урядничої класи. Справді — всюди по містечках Полісся „Курієрок йде“. Причина його поведження як деінде, так і на кресах в тому, що він одурманює читачів стопроцентним ліквором національної мегальоманії, якої найважливіший прояв — шовіністична нетерпимість до сусідніх націй. Такий любисток радо спивають ті, що перебувають далеко від рідних скупщ тай молоді, бо молоді люди все мегальомани.

Однак се річ самозрозуміла, пропагована „Курієрком“ національна зарозумілість наносить величезні шкоди не лише нам, але передовсім польському народові. Вона веде його до інерції та відтягає від великих народніх змагань. Тай і це не маловажна справа, що націоналістичний шовінізм вносить небезпечний фермент у відносини з сусідськими націями. Але кресов'якам се якраз під смак...

К. П.

галі про його обмани не писали, бо не знаємо тих справ), — то якже се можна наводити як аргументи за тим, що католик і редактор органу „Христос наша сила“, мовляв, добре роблять, що належать до т-ва, яке має в назві ім'я яркого атеїста! Деж в тім логіка і як воно з собою в'яжеться?

V. На закид, що гол. редактор „Н. Зорі“ „велику частину свого життя присвятив завзятуї пропаганді соціалізму й атеїзму, але ці гріхи, коли треба, зараховує на чужеkonto, а не на власне“ — відповідаємо: Перша частина речення до сл. „атеїзму“ включно правдива. До неї треба тільки додати те, що Церква все більше тішилася тими, які з кепської дороги сходили на добру, ніж тими, що ніколи не були на злій дорозі. А друга частина закиду се нонсенс, бо з неї виходилоб, що Франкова пропаганда атеїзму відбувалася під впливом редактора „Н. Зорі“. І тому він мовляв повинен зарахувати на власнеkonto те, що робив Франко. Веселий се закид...

VI. Та найвеселіше в цілій тій справі те, що нову клевету помістило „Діло“ в кілька днів по оповіщенні звіту зі зборів т-ва ім. Франка, де взивалося, щоб українська преса в теперішніх часах важких для української нації була чинником консолідації і в тій цілі тематикою та тоном писання причинялася до наближення, а не віддалення різних груп і течій в нашій суспільності...

Чи не веселі люди продукуються в найстаршій українській щоденнику, об'єднуючи католиків і ред. газети „Христос наша сила“ за їх членство в т-ві під іменем яркого атеїста і впираючи в свою суспільність, що за таким їх поведінням стоять „власиво“ всі католики на цілм світі, а ми лиш виїмки, католики „спеціальної марки“... Шкода лише, що не мали відваги підписати тої нової ложі і нового блазеньського виступу свого в 242 ч. „Діла“, повного доказів неучтва, брехні, баламудства і дивної непрамотности, яка свідчить про неймовірне ліниство їх духа.

Торгуються за великого муфтія

„Таймс“ звіdomляє. Між французькою й англійською адміністрацією Сирії й Палестини йдуть переговори над тим, що зробити з великим муфтієм Єрусалиму. Муфті перебуває тепер в м. Бейрут під наглядом французьких властей, які не погодилися на його побут у Дамаску. Тому муфті просив, щоб французькі власти дозволили йому виїхати до Єгипту. Однак англійські власти просили Французів, щоб не згодилися на виїзд муфтія до Єгипту. Французькі власти згодилися на просьбу Англіїців, та рівночасно заявили, що не хочуть муфтія ні в Сирії, ні в Лівані. Найбільше неприємне булоб для Англії те, якби вел. муфті схотів виїхати до Італії. Бо там дававби він урядовій пропаганді прекрасні матеріали до скарг Арабів проти Великої Британії.

Панарабський рух

обіймає цілий Близький Схід.

Телефонічне й телеграфічне получення Єрусалиму з Єгиптом знищене. Панарабський рух обняв цілий Близький Схід. Рух обіймає весь арабський нарід від верхів до долів. Нпр. в Бейруті власти відобрали паспорти носильщикам, бо вони сприяють опозиції.

Що діється в Лондоні

З Шангаю наспіла до Лондону вістка, що там Японці застрілили п'ятьох жовнірів англійської залоги і 4-ох зранили. В лондонській палаті послів ліберальний посол Екленд зажадав від міністра загр. справ Ідена, щоб він проголосив бойкот Японії та заповів, що в потребі переведе той бойкот збройною силою. Спротивилися тому консервативні послы, кажучи, що тоді мусілаб уже напевно вибухнути війна Англії з Японією.

був певного й дешевого „ізвощика“ (стара термінологія ще процвітає).

Я тимчасом проходжуся деревляним хідником вул. Завальної. Годі з дальшої перспективи обкинути оком княже місто Руриковичів — Давидгородок або прямо Городок, як висловлюються Поліщуки. Ціле воно потонуло в тумані густої мряки. Овид звужився до проміру кількох метрів. Отже зблизька й одним оком оглядаю охарні деревляні хатки. Годі в них підхопити щось рідне. Се будівлі російського типу. Свідчать про се особливо одвірки вікон і дверей, різьблені ажурними мотивами Московії. Ті, що знають місцеві обставини, твердять навіть, що в сих хатах панує чиста російська закордонна мова. Сей факт можна собі пояснити хіба тим, що мешканці Давидгородка — споконвіку волокитні купці і рибаки, які в дорозі засвоїли собі чужу мову. Однак мешканці сих хат напевне не родовиті Москалі. Бож на стінах кожного дому видніють таблички з числом дому і (се замітне!) з назвиськами власників. І ось такі там стоять прізвища: Брезовський, Шамрило, Стадник, Мазуркевич, Кузьмич, Хазанович і др. В останніх днях Давидгородком зацікавився польська преса, бо на місці старого замчища відкопано основи й частину зрубу каплиці з XIII ст.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Іван Мазепа у Крехові 1672 р.

Повного життєпису Гетьмана Івана Колединського-Мазепи ще й досі не маємо. Правда, в останні часи появилася біографія пера Ілька Борщака й Рене Мартеля, що вийшла й у перекладі на нашу мову,¹⁾ але вона має більше на меті поширення відомостей про Мазепу взагалі, а менше вже збирати скрупульяно всі вістки про нього. Рецензенти поробили цілий ряд замітків сій біографії, але при їх узгляднюванні треба мати на увазі, що се біографія, призначена для французької публіки, де йшло про знищення того тавра, яке прибила пам'яті Гетьмана офіційна московська наука — навіть в Західній Європі. Як така, біографія Борщака й Мартеля сповнила свою задачу, незалежно від її оцінки, даної строгими рецензентами.

Правда про деякі періоди життя Гетьмана Івана Мазепи довідуємося звідти досить мало. Се відноситься й до часу його служби в Гетьмана Петра Дорошенка. Маємо про сей час лише кілька вісток, а саме, що Мазепа вступив до служби в Дорошенка, де був спершу комедантом гетьманської гвардії та згодом став генеральним писарем. У сім характері зноситься з загрою. В 1674 році бере участь у переговорах із Гетьманом Іваном Самійловичем, де вперше стрічається з московськими боярами. Пізніше поїхав до Туреччини й на Крим з місією від Дорошенка, але тут узяв його в полон січовий отаман Сірко й переслав до Самійловича.²⁾ Се вже всьо, — читає більше не довідається ні зі старшої праці Костомарова,³⁾ ні з новішої Дорошенка.⁴⁾

Тимчасом у джерелах знаходимо вістки про побут Івана Мазепи враз із військами Гетьмана Петра Дорошенка в Галичині. Се було в 1672 р., коли сам Султан Магомет IV рушив зі своїм військом на Польщу. При кінці серпня впав Камянець на Поділлі, а в вересні 1672 р. козаки Гетьмана Дорошенка й турецько-татарські відділи були вже в Галичині. Тоді ті союзники облягли Львів і звідти їх загони запускалися по цілій нашій Галичині.

Побачив їх коло себе і крехівський монастир Василіян. Але Гетьман Дорошенко зарядив так, щоб монастир не впавав жертвою татарського грабунку. Сучасний діярий комісарів, що їхали у справі заключення мира до турецького табору, нотує під датою 29 вересня 1672 р. таке: „Того дня ми ночували в Дубровиці, за крехівським лісом, де довкола нас Татари палили вогні; а з нами ночувало двоє Татарів із крехівськими черцями, що везли легуміну⁵⁾ Кримському Ханові, бо вже Крехів піддався їй (вороги) мали свої залоги, а від козаків був на залогі Мазепа.“⁶⁾

Виходить із сеї замітки, що вже 29 вересня 1672 р. Крехів був зайнятий і черці везли данину Ханові, а залогом стояв там козацький відділ під командою Івана Мазепи. Так, очевидно, поінформували комісарів або Татари, або черці, що ночували в обозі. Про Мазепу як начальника залоги в Крехові маємо вістку також в пізнішому чернігівському літописі. Тут пишеться, що Мазепа прибув на залог до монастиря, але Каплан-Баша, начальник турецької армії, про це не знав і післав здобувати монастир.

¹⁾ Ілька Борщак — Рене Мартель, Іван Мазепа. Життя й пориви Великого Гетьмана. Вид. „Червона Калина“, Львів, 1933.

²⁾ Гл. в цит. праці на стор. 8—12.

³⁾ М. Костомарів, Мазепа, ч. I. РІБ. т. X, Львів, 1895, стор. 5.

⁴⁾ Проф. Д. Дорошенко, Нарис історії України. Т. II. (Від половини XVII століття). „Праці УНІ“, т. XVIII. Варшава, 1933, стор. 109.

⁵⁾ В старій польській мові означає се слово харчі.

⁶⁾ Acta historica, res gestas Poloniae illustrantia, t. II, Krakus, 1881, частина друга, ст. 1103.

Черці сильно відбивалися й навіть сам Мазепа мав постріляти багатьох Турків. За се дуже розгнівався Хан (бо й його сестринка забито) й монастир мусів йому відкупитися.⁷⁾ Але ледви чи Мазепа вже був у монастирі підчас приступу Турків. Можемо сумніватися в достовірності вістки Чернігівського літопису на основі листа самого Гетьмана Дорошенка, що в оригіналі мав знаходитися у Крехові ще в 1833 році, де його тоді бачив, читав і скопіював Яків Головацький. Подаємо його в тій формі, в якій видрукував його Головацький:

„Петро Дорошенко Гетьманъ зъ войскомъ козацкимъ. Вамъ отцу игуменови со всею законною братією Креховскому, также всѣмъ забѣжаномъ въ томъ монастирѣ находящимся, тымъ писаніемъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ дошла до насъ вѣсть жалю, же вы оногдашнього дня подъѣздъ нашъ козацкій и татарскій, съ чати идушихъ, которыхъ съ своего звичаю о зобраніе товару, кинулися, згромили и не мало барзо поранили и побили, что ажъ насъ и Гана его милости велими образило. Бо чимъ бы сте мѣли милосердія о захованье свое у насъ и у Гана его милости просити, то есте кровь пролили, чого ся не годило чинити, прето за такой вашъ неприятельскій поступокъ, абы сте знаючи Гана, его милости и милосердія запобѣгаючи, заразъ чотыри тысячи таляровъ сложили, а не только дня, лечъ анъ (!) години не бавячи. Конечне отъ жалю приказуемъ, бо если бысте того не имѣли учинити, теды за симъ же письмомъ всѣхъ войскъ нашихъ конныхъ и пѣхотныхъ съ гарматами, также турецкихъ войскъ съ пашами и Гана его милости съ ордами потугу подъ своею кучкою обачите, которую огнемъ и мечемъ, бо жадному ани духовному, ани свѣцкому, ани старому, ани молодому, не фольгуючи, певне знесутъ. Чого уходячи абы сте заразъ суму выжъ описанную доброю монетою тѣмъ теперъ посланіемъ нашимъ ганскимъ⁸⁾ выстарчили и отдали и себе отъ згубы ратавали (!) и насъ отъ працы, бо певне вамъ того не покинемъ. При томъ васъ Господу Богу поручаемъ.

Данъ въ таборѣ подъ Львовомъ дня 25 Сентября 1672 года. Петро Дорошенко. Гетманъ.“⁹⁾

Лист сей має деякі позначки, що то не був оригінал Дорошенка. Нині його, на жаль, нема,¹⁰⁾ а знаємо лише копії польськими буквами.¹¹⁾ Така форма, як „Ган“ зам. „Хан“ трудно щоб була в українським оригіналі; радше „оригінал“ крехівський був сам копією з польського списка, чи радше — з копії латинкою. Він буквально подібний до списка Бібліотеки Осолінських ч. 2439, стор. 47, друкованого Голійчуком, і певно з нього відписаний.

Сам лист не будить поважніших сумнівів щодо своєї автентичности. Знаємо з листа Лонцького, що вже 20 вересня 1672 р. орда була коло Крехова¹²⁾ й до того часу, очевидно, відноситься подія, згадана в листі. Під Львовом появилися козаки й Турки 24 вересня вранці¹³⁾ й 25. IX. Гетьман вже міг писати свій лист.

⁷⁾ Н. Бѣлозерскій, Южно-русская летопись, т. I, Київ, 1856, стор. 33.

⁸⁾ Може: нашимъ і ханскимъ?

⁹⁾ Я. Головацький, Объ изслѣдованіи памятниковъ русской старины, сохранившихся въ Галичинѣ и Буковинѣ. „Труды I археол. съѣзда“, т. I, Москва, 1869, стор. 37—38.

¹⁰⁾ Його не знали вже в 1847 р., пор. у Головацького.

¹¹⁾ Друк. Ф. Голійчук, Петро Дорошенко і крехівські василіяни. ЗНТШ. т. 76, стор. 156—157, з ркп. Бібл. Осолінських ч. 2439.

¹²⁾ Radziwiński, Materiały do historyi oblężenia i obrony Lwowa w 1672 r. Krakus, 1884, стор. 12.

¹³⁾ Transakcyja oblężenia Lwowa w roku 1672 miesiąca września (Z starego rękopisu). „Lwowianin“, 1838, стор. 21.

З листа виходить, що монахи відбивалися не лише проти Турків, але і проти козаків — а се хіба не моглоб бути, якби в Крехові вже стояла козацька залага. Тому треба признати, що вістка чернігівського літопису непевна. Мазепа очевидно шойно після здобуття Крехова, між 25 і 29 вересня 1672 р., став там залогом, бо, як писали комісарі, „вже Крехів піддався“. Хіба не разом з Мазепою, що, нашкодивши союзникам, сидів там далі!¹⁴⁾

Якби там не було, можемо ствердити цілком певно, що пізніший Гетьман України Іван Мазепа стояв залогом у Крехові в кінці вересня 1672 року. Вістка Чернігівського Літопису містить у собі традицію про приязне відношення майбутнього Гетьмана України до крехівського монастиря — бо лише в той спосіб могла повстати легенда про його битву з Татарами й Турками. Здається, що сама записка літопису: „Каплан-Баша не знав про те“ й т. п. вказує на оповідання, що почало прибирати вже цілих історичної легенди чи переказу. Коли так, то тут ми малиб слід поетичної традиції про Гетьмана Мазепу, знаної лише фрагментарично з легенди про Вернигору, під яким скривається історична особа Мазепи.¹⁵⁾ Чернігівський літопис писало кілька осіб. Частина до 1691 р. писана на правім березі Дніпра,¹⁶⁾ певно ще в часах перед шведсько-московською війною й тоді — кінець XVII або початок XVIII ст. — вписано отсю подробицю. Від самої події минуло коло трицять літ і легендарні подробиці могли вже туди ввійти.

На легендарність нпр. убийства Ханового сестринка вказують квіти, виставлені крехівським черцям. На жадані в гетьманським листі 4000 талярів виставили Татари квіт, а також списано окремий договір між Татарами й монахами. Договір датований 5 жовтня 1672 року під Львовом, отже очевидно нового стилю (списано його по-польськи), бо 5. X. ст. (себто 15. X. н. ст.) татарського обряду під Львовом вже не було.¹⁷⁾ В сих квітах як і в листі Гетьмана Петра Дорошенка не згадано, що вбито багато людей і до того ще й таку визначну особу, як Ханового сестринка. Се отже дозволяє зачислити вістку Чернігівського Літопису до легенд. А погана доля зберегла про Гетьмана Івана Мазепу мало легенд.

Т. Коструба.

¹⁴⁾ Про 25. IX. ст. ст. трудно думати; це було 5. X. н. ст., але квіти за оплату (гл. нижче) мають ту дату — по нов. ст.

¹⁵⁾ Пор. Т. Коструба, Вернигора (Українська легенда). Календар „Червоні Калини“ на 1933 р.

¹⁶⁾ М. Возняк, Історія української літератури, т. III. Львів, 1924, стор. 379.

¹⁷⁾ Квіти з архіву крехівського м-ра в Петрушевича, Сводная галицко-русская летопись съ 1600 по 1700 годъ, Львів, 1874, стор. 173—4 і В. Січинський, Архитектура Крехівського монастиря по деревориту 1699 р. ЛНВ. 1923, VIII, ст. 354—355.

Нові видання

б. Степан Ковалів, Вічне Місто. Жовква 1937. 8°, 117 + (3). Накладом і друком ОО. Василіян. Ціна брош. 1.45 зл., опр. 2.05 зл. з поштою. — Зміст: 1) По Італії, 2) Вічне Місто, 3) Св. Петро на Ватикані, 4) Столиця Папи, 5) Як живе Папа Пій XI?, 6) В роковини коронації Св. Отця.

Осип Назарук: В княжій Крилої. Вразіння, описи, рефлексії й одна проблема: Чи відкрита катедра князя Ярослава Осмомисла була православною чи католицькою? Накладом УКО (Української Католицької Організації). Львів 1937. Сторін 34+2 нпг., Формат 12.5×18 см.

Теофіл Коструба: Православне духовенство. Яка була його роль в українським національним відродженні. Накладом УКО (Української Католицької Організації). Львів 1937. Сторін 39+1 нпг., формат 12.5×18 см.

Підполковник В. Євтимович: Ставлення в Гетьмана. Уривок зі споминів. Ст. 16. Формат: 22,5 × 15 см. Накладом і друком „Українського Робітника”. Торонто, Канада, 1937. Ціна 10 центів.

Мих. Гетьман: **Куди стреміти?** Ідеологія українського робітника. Ст. 32. Формат 22 × 16,4 см. Відбитка з „Українського Робітника”. Торонто, Канада 1937 р.

Дмитро Николишин: **Світанки й сутінки**. Вид. „Ізмагд”, Львів 1936. Сторін 38 + 2 нпр., формат 11,5 × 15 см.

Роман Леонтович: **Сценічні образки для молоді**. Бібліотека для молоді „Ранок”, ч. 10, жовтень 1937, Львів, видавець Іван Тиктор, ст. 32, форм. 17×12,3 см.

Збірник математично-природописно-лікарської секції Наукового Товариства імені Шевченка. Том XXXI. Редагує президія секції. У Львові 1937. Накладом Наукового Товариства імені Шевченка. Ст. 126. Формат: 24,2×16,2 см.

„Наша Культура”. Зміст 8—9 (28—29) книжки: Ів. Огієнко: Світлій пам'яті Івана Липи; Проф. др К. Ступинський: Остап Ніжанківський у моїх спогадах; Ол. Чернова: Поетична творчість у Сов. Україні; Іван Короничий: Конкуренти Почаївської друкарні; Леонид Маслів: Любарів замок у Луцьку; Л. Кобилянський: Українська музика; Леонид Білецький: Олександр Колесса; Світлій пам'яті Л. Огієнко; Рецензії й огляди; Хроніка українського наукового й культурно-освітнього життя.

За Державність. Матеріали до Історії Війська Українського. Збірник 7. Варшава 1937. Видає Українське Воєнно-Історичне Товариство. Ст. 249 + 7 нпр. Зміст: А. Пузицький, ген. хорунжий: Боротьба за доступи до Києва (докінчення). Т. Омельченко, підполк.: Мої спогади про „Синіх”. О. Вишнівський, полк.: До історії „Синіх” і „Залізних”. М. Антонович, доктор: Козацьке військо у Смоленській війні. Олександр Удовиченко, ген. штабу ген. хорунжий: Від Дністра до лінії перемир'я і відворот за Збруч (докінчення). Юрій Науменко: Моя служба в 5 Херсонській стрілецькій дивізії. М. Галин, др., ген. хорунжий: Спостереження і враження військового лікаря з часів Великої війни й революції (продовження). А. Марущенко-Богдановський, дипл. інж. підполк.: Матеріали до історії 1-го кінного Лубенського ім. Максима Залізняка полку (продовження). П. Сулятицький: Московська преса про українську справу за часів Добармії. М. Тишкевич, граф: З недавнього минулого. Петро Зленко: Українські Січові Стрільці. (Матеріали для бібліографічного показника — докінчення). — І в сім томі є глорифікація того, що заслугою на острій осуд.

Біляни кооператив членів Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові за рік 1936 угруповані за окремими осередками. Львів 1937. Накладом РСУК у Львові, вул. Технічна 1, стор. 111 + (35), + (XII), форм. 28,2 × 20,5.

Український інвалід, чвертьрічник Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові. Ч. 3. Львів, листопад 1937. Рік I. Ст. 16. Формат: 29,5×21,2 см.

„Ой не світи місяченьку...” Народня пісня на сопранове сольо у супроводі мішаного хору укл. Яр. Смеречанського. Формат 24,9×16,7 см.

Відблиски думки. Третій зошит. Величність, дорічність, красномовність. Редагує й передрукує літературний гурток „Думка”. 20, rue Baudin — Paris (IXe). Париж, січень 1930. Ст. 80. Форм. 23,2×15,5 см.

Cyril Studziński: Powstańcy polscy z roku 1863 w redakcji ukraińskiej „Mety”. Lwów 1937. Oddział polskiego Towarzystwa Historycznego we Lwowie. Ст. 43. Формат 23 × 15,5 см.

Włodzimierz Bączkowski: Grunwald czy Pilawce? Warszawa 1937. Wydawnictwo „Myśli Polskiej”. Ст. 208. Формат: 21,5×15,5 см. — Рецензію на сей твір помістимо пізніше.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Торжество в честь Божої Матері в Надвірній. Сього року в зв'язку з відпустивим празником Воздвиження Чесного Хреста відсвятковано в Надвірній 900-літній ювілей віддання українського народу під покров Преч. Діви Марії. Много вірних відбуло св. Сповідь у навечеря Воздвиження та взяло участь у Святій Годині під проводом Впр. о. Ю. Вальницького, катехита зі Станиславова. В празник Воздвиження Ч. Хр. відбулося торжество в честь Божої Матері, Цариці України. До Надвірної зійшлося около 15.000 людей. З огляду на те, що парохіяльна церква мала, Преосв. Еписк. Ординаріат дозволив відправити торж. Службу Божу під отвертим небом. Устроено гарний престіл на площі будови нової церкви. Около год. 9 почали сходитися вірні з процесіями і священниками з Пнівя, Стримби, Лоевої, Назавізова, Фиткова, Переросля, Парища, Красної, Гвозда і Молоткова. В порядку, чвірками йшли прочани до старенької церкви в Надвірній, де формувалася процесійний похід. Зі Станиславова приїхали: Впр. о. Крилошанин і Сенатор Р. Лободич і о. Й. Савраш. Около год. 11 вийшов похід з церкви на площу будови нової церкви під проводом о. Крил. Лободича в асисті майже всього деканального духовенства (20 священників). В поході священники несли короновану подобу Матері Божої як символ торжества. Порядку пильнували луговики (около 200) під проводом повітового команданта і zarazом голови Католическої Акції в Надвірній адвоката дра В. Банаха. Як похід прийшов на місце, відбулося благословлення площі. Відтак уставлено подобу М. Б. на престолі і відтворено докола престола обряд Воздвиження Ч. Хреста. Опісля почалася торж. Служба Божя. Целебрував Впр. о. Крилош. Лободич в сослуженні Впр. о. декана В. Лісинецького і о. сов. В. Короля. Діяконували: Впр. о. Крижанівський і о. Куницький. Після евангелія Впр. о. Савраш виголосив проповідь про почитання Матері Божої серед укр. народу і про її заступництво, а при кінці Служби Божої промовив до многотисячної маси вірних Впр. о. сенатор Лободич. Він висказав привіт духовенству і вірним від Іх Ексселенції Кир Григорія, вказав на велику історичну подію з 1037 р., а саме торж. проголошення Преч. Діви Марії Царицею України, на глибокий культ Матері Божої серед українського народу та візав вірних до прилюдного відновлення заяви вірності і любови Богоматері. Всі зібрані з піднесенням рук перед прапором Марійського Союзу і стягами папським і національним українським одним серцем повторили слова приречення за Впр. о. Проповідником. По Службі Божій відспівано многолітствие церк. Властям. Вітак в такім самім порядку, як прийшли, всі походом верталися до церкви. Подобу М. Б. несли тепер цивільні: суддя, адвокат, купець і мішанин. В церкві ня закінчення торжества відспівано Суплікацію, а Впр. о. Лободич поблагословив вірних Найсв. Тайнами. До св. Причастя приступили около 1.200 вірних. Вечером о год. 6 відбулася Святочна Академія в честь Матері Божої-Цариці України з такою програмою: 1) Парох. хор: Марійський гимн, 2) Рецитація п. Мих. Демянчука: Під покровом Преч. Діви, 3) Хор: Божая Мати сіяе..., 4) Реферат адвоката дра М. Николайчука про культ М. Б. на Україні продовж нашої історії, 5) Хор: Пречистая Мати..., 6) Деклямація п. М. Гринішака: Панагія свята (У. Кравченко), 7) Хор: Радуйся Маріє... і Співаймо согласно... 8) Деклямація В. Слюсарчуківної: Аве Марія. 9) Хор: Почаївська Божя Мати. На сцені уставлено подобу М. Б. серед цвітів і освітлено ярко кольоровими жарівками. Другу частину Академії становила сценка дітей з захо-ронки СС. Службниць п. з. „Вінець Марії”, яку діти вивели дуже добре. На за-

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ ухвалив окрему резолюцію конгрес польських професійних союзів, що відбувся недавно у Варшаві. В тій резолюції сказано м. ін.: Пятнуємо політику шовіністичних кругів на землях замешкалих українським населенням. Вони під претекстом рятуння загроженої польщини дотеперішні взаємини ще більше заострюють замість творити умовини гармонійного співжиття двох народів. — Се перший польський збірний голос, що накликає до опам'ятання польських шовіністів, які своїм глупим поведінням на Сході вже раз завалили свою власну державу. Дай Боже, щоб се був початок опам'ятання напів ошалілих з шовінізму людей, які думають, що вони годні „засимілювати” міліони сусіднього свідомого народу.

ЛІВА ПОЛЬСЬКА ПРЕСА критикує вислід нарад начальної ради польських ендеків: в найважливіших справах, як устрій держави і загранична політика, та партія не має що сказати. Антисемітською демагогією хоче закрити тяжкі реальні проблеми.

В ГДАНСЬКУ поліційні влади увязнили цілий ряд польських горожан жидівської національності.

В СОВІТСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ робітники Москалі бокують від робітників Жидів і домагаються для себе окремих приміщень. („Гл. Н.”).

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ поручив місію створення нового кабінету дотеперішньому міністрові рільництва Перльотові, з католицької партії.

ДО БАЛКАНСЬКОЇ АНТАНТИ має приступити Італія. В тій цілі вибирається італ. міністр Чіано до Анкари столиці Туреччини.

ФРАНЦІЯ, АНГЛІЯ Й АМЕРИКА мають до оборони широкі інтереси в Китаю, зокрема в Шангаю. Але досвід з протиталійськими санкціями виключає, щоб вони ужили тепер подібних санкцій проти Японії. Також посередництво не принесе користі, бо ні Японія, ні Китай не погодяться на него. Так пише французька преса.

КОМАНДА ЕСПАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ звільнила річник вояків з 1920 р., змобілізованих на початку війни.

МІЖ АНГЛІЄЮ Й ЕСПАНСЬКИМИ ПОВСТАНЦЯМИ ведуться переговори про іменування послів в Лондоні і Бургосі.

АНГЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР ІДЕН оповістив: Се вже стверджена річ, що літаком, який збомбардував англійський корабель „Жан Вімс”, командував син диктатора Італії Вітторіо Муссоліні. Він від кількох тижнів служить як доброволець в Еспанії.

В ЛОНДОНІ відбулася конференція мін. Ідена з совіт. амбасадором Майським. Іден дав йому виразно до розуміння, що поведіння ССР в справі Еспанії вичерпує до решти терпеливість Англії й Франції.

70 ЛІТАКІВ виконаних в англійських фабриках вже доставлено до Гонг-Конгу. Вони призначені для китайських військ.

кінчення відспівано католический гимн: О сподобай нас. З огляду на малу салью в Народнім Домі Академію повторено ще два рази 3. Х. для дітей і для старших окремо. Дохід з тих імпрез призначено на будову нової церкви. На сю ціль продавано теж картки з проектом нової церкви. Її будова має зачатися з весною найближшого року. Вона вимагає великої праці і багато жертв, однак жертви нікого не відстрашують, бож се має бути церква Благовіщення Пр. Д. М., отже має носити ту саму назву, яку мала церква побудована тому 900 літ князем Ярославом Мудрим над Золотими Воротами в Києві. Для здійснення сеї цілі працюють згідно всі укр. організації і товариства Надвірної. Нехай Господь благословить їх працю! — Місцевий.

НОВИНКИ

Здемолювали читальню „Просвіти“.

25 жовтня с. р. кільканадцять польських хлопців з села Підгайчики пов. Тереховля прийшло до сусіднього села Залава на місце, де будується читальня „Просвіти“, і на команду зачали валити її мур. Завалили поперечну муровану стіну, відтак руштування, які падаючи ушкодили решту невикінчених мурів, та знищили два вікна вже забетоновані. Вартівник пізнав двох напасників. Про цю справу повідомлено староство. Що заряджено, не знати.

О. Володимир Яценків, парох Клепарова, арештований перед 6 тижнями під замітом припадкового убийства поліційнта, вийшов уже з в'язниці на волю. Виявилось, що згаданий заміт проти о. Яценкова був безпідставний. Обов'язком польської брукової преси відкликати тепер всі зловісні наклепи, в яких у свій час зробила з о. Яценкова вбивника і намагалася при тій нагоді опоганити й увесь український священничий стан.

Український Національний Музей у Львові відвідала голосна еспанська танцюристка Мануеля дель Ріо, що приїхала на гостинний виступ до Львова, разом з артистами-музикантами Ж. Рока і Савіром Альфонсо. Гості перебували в музею 2 години.

Проект нового податку від нерухомостей мають зголосити на найближчій соймовій сесії. Впливи з сего податку малиб іти на цілі міської самоуправи і міській інвестиції.

Почтові дирекції заборонили вкладати відозви і безадресові друки до пересиланих поштою газет. Стверджено, що листоніші долучували до газет різні реклами і летючки, що викликало протести відборців і видавців часописів.

Ремісничя Палата у Львові інформує, що з Польщі до Канади можливий вивіз галантерейних виробів зі шкіри, шкіряних гузиків і т. п. Близьких інформацій уділяє організаційно-торгівельне бюро Ремісничої Палати, Львів, Марійська площа 7. („Всхуд“).

Шкільні кураторії видали обіжник, що школам в ніякім случаю не вільно вести крамничок зі шкільними приладами, книжками і т. д., спертих на торговельних засадах. Шкільні крамнички мусять мати кооперативний характер, а продажа товару дозволена тільки членам кооперативи.

В Городку перевела поліція основну ревізію в інж. Р. Паламарчука та забрала листи.

Бережанське повітове староство доручило спортовому клубові Лисоня (Бережани) письмо, в якому повідомляє про розв'язання сего клубу.

Бридське староство припинило діяльність читальні „Просвіти“ в Білявцях. „Дзєннік Польскі“ в ч. 299 додає до сеї вістки, що читальню припинено тому, бо льокалю читальні уживано до зібрань, на яких обговорювано і підготовлявано злочинські виправи, як також до переходу крадених річей.

За надужиття влади засудили в Чорткові коморника з Борщева, Ю. Волянського, на два роки в'язниці і втрату горожанських прав на 5 літ.

Гумор. Кажуть, що до Комітету Невстрявання зголосився якийсь кінь з проханням видати йому карту вступу на одне з засідань. — Коневі відмовили, бо боялися, що може сміятися з Комітету.

На Лемківщині не дозволяють основувати кружки „Сільського Господаря“. Сю заборону мотивують тим, що діяльність кружків „може спричинити загрозу безпеки, спокою і публичного порядку“.

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблія Історія ст. і нов. завіта зл. 1.— та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станіславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що п'ятий підручник даром для найбідніших учнів. 89—2—10

За образу ромунського короля засудив окр. суд в Коломії Юз. Смикала на 3 місяці тюрми.

Новий „польський дім“ побудовано в Мартинові Новім рогатинського повіту. Кошти будови покрили місцеві польські діячі, передовсім офіцери скерневицького полку.

В Новім Санчі ув'язнили диспозитора огрівальні Стефана Новака за спроневерення 6.000 зл.

В Любарі (Житомирщина) знайшли монети з 1608 — 1616 р. На багатьох монетах є надпис „Альберт“.

Зелізничні дирекції видали приписи, що дозволяють прислужі зелізничних поїздів носити зброю. Озброєні будуть м. ін. кондуктори товарних поїздів, що часто виставлені на грабіжницькі напади.

3 прикордонної полоси виселили дев'ятьох мешканців Рівного, караних за комуністичну діяльність. Крім того повітове староство в Рівному виселило з прикордонної смуги 2 мешканців Межиріччя та 4 мешканців села Курозвани. Між виселеними є 7 осіб з українськими назвищами.

В Парижі помер князь Мих. Кочубей, останній нащадок брата судді Кочубея, який зрадив Мазепу. Ся галузь Кочубеїв, яка володіла Диканькою, не плекала в собі традиційної ненависти до Мазепи, а останній її нащадок, кн. Михайло, не бажаючи служити Романовим, виїхав за кордон. В 1912 р. помістив він у „Таймсі“ статтю з домаганням незалежності України, що цілком відтяло йому поворот до Росії. Кн. Кочубей був одним з найбогатших людей України. Вартість самих образів його парижської галерії виносила кілька мільйонів франків.

На терені гарволінського повіту зацвили вдруге весняні цвіти на полях, луках і в огородах. Озиме збіжжя виросло декуди до пів метра висоти.

На зелізничім переїзді в с. Ліпеніце радомського повіту особовий поїзд наїхав на сільський віз. Погибло 5 осіб.

У Сьвенцянах викрили надужиття на шкоду держ. скарбу в висоті 100.000 зл. Ув'язнено 2 лісничих і 3 посередників.

Конгрес польського жидівства підготовляє комітет для світового жидівського конгресу.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Гумор. Коморник прийшов на ліцитацію і стукає до замкнених дверей: Прошу відчинити, мовчанка вам не допоможе, знаю, що ви вдома, адже ваші черевики стоять при дверях. — Голос з нутра: — Се ще не доказ, я міг вийти до міста в інших черевиках!

Помер ген. Довбур Мусьницький, б. високий старшина російської армії, що після революції 1917 р. став командантом польських збройних сил на терені Росії. Коли вибухло повстання в Познанщині, обняв команду над тамошніми польськими військами. Він вислав також допомогу польським військам, що боролися з українськими силами у Сх. Галичині. Від 1920 р. був нечинний.

В Москві говорять про ув'язнення Карського, б. совітського посла в Литві, а в останнім часі амбасадора в Туреччині.

Фелікс Варбург, визначний жидівський діяч, помер у Нью-Йорку в 68 р. життя.

Японська фірма Мітсуї будує моторний корабель, що курсуватиме між Гдинею і Мексиканським заливом.

Осінь се час, коли відновляється передплата газети на слідуєчий рік. Хто се робить правильно в осени, той причиняється до скріплення своєї преси. Просимо пам'ятати, що сучасна католицька преса по довгих десятках літ занедбання бореться з дуже важкими обставинами й тому правильне підтримання її коєчне.

Гумор. — Непорозуміння. — Хірург: Ваша операція збогатить науку. — Хорій (з усміхом): За мене платить Каса Хорих.

ЖЕРТВИ

Впр. о. Василь Пугач, Жукотин, п. Коршів: зол. 2 для хорого Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КОПЕРНИК: Знахор.
ПАКС: Тоні з Відня.
СТИЛЕВЕ: Один поверх вище.
ТОН: Трафальгар.

Вже вийшов з друку

**НАЙСТАРШИЙ—НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР**

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і різномірний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., з поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовкві.

Е
Л
Є
Г
А
Н
Т
Е
Л
Є
Г
А
Н
Т
О
М
в черевиках нечищених пастою „ЕЛЕГАНТ“

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО ПЕРЕЇЗДИТЬ В КАНАДУ

„Український Робітник”, великий тижневик, що четвертий рік виходить в Торонті (Східна Канада), звіdomляє в 42 числі, що В. Пан Гетьманич Данило (по величавім прийнятті в Детройті та Клівленді, головних осередках автомобільного та сталевих промислу Північної Америки) 24. X. відвідав Українців у Філадельфії, столиці нашого Преосв. Єпископа Константина. 31. X. приймали його в Нью-Йорку, а в першій половині листопада переїде він зі Злучених Держав Північної Америки в Канаду та в суботу дня 13 листопада буде вже в Торонті. Торонтська громада приготується гідно прийняти Гетьманського Сина. — З того ясно, що ентузіазм, з яким Гетьманича Данила приймали в Північній Америці, перекидається і на Канаду, отже се рух загальний. Торонто се столиця канадського стейту Онтеріо і друге по Монреалі найбільше місто Канади з прекрасною пристанню на північно-західнім побережжі озера Онтеріо, одного з п'ятиох Великих Озер Індіанських, званих „Внутрішнім Океаном Америки”. Рух у тій пристані великий. Торонто се вузлова точка залізничних і летунських ліній, має коло 900.000 мешканців, головн англосаського походження. В Торонті є катол. архієпископ, англіканський єпископ, Найвисший Суд і парламент стейту Онтеріо, університет від 1827 р., Академія Мистецтв від 1880, в тамошній техніці студіює близько 20.000 студентів. З поверх 300 тамошних церков визначаються гарними малярствами на склі катедра св.

Михайла, церква ОО. Редемптористів ім. св. Патрика й англ. катедра св. Якова з вежею 92 м. високою та славними фресками й вітражами. Промисл у Торонті сильно розвинений, особливо виріб меблів, рілничих машин, заліза, пива і будова кораблів. Галицькі Українці мають там свою гр.-катол. церкву. Число їх невідоме. Се переважно робітники.

Вельможний Гетьманич Данило.

Польські ендеки стріляють до польської поліції.

„Іскра” звіdomляє: Власти завісили діяльність польського „стронництва народового” на терені повітів бжальського і високо-мазовецького в воєвідстві білостоцькім, покликуючись на 16 арт. права про стоварищення. Причина: узброєні в сокири, дручки і пальну зброю члени тої партії зачали ночами бандою нападати на оселі, замешкані переважно Жидами. В селі Кевлаки здемолювали

вони помешкання і вітрак Мехля Воробця, знищили збіжжа і муку та сильно побили його дітей. Подібні напади відбулися в Сьвіридах і Вишонках Косцьцельних. До поліції напасники стріляли. Тоді стрілила й поліція і вбила Антона Чайковского. Дальше толерування того рода діяльності партії н. д. стало небезпечне, отже місцеві органи адм. завісили всі організації тої партії в 2 повітах.

Італія, Німеччина й Японія підписали протикомуністичний договір.

Представники Італії, Німеччини й Японії підписали в Римі договір проти комінтерну. Перший підписав амбасадор Японії Готта, потім італійський мін. закорд. справ Чіано і вкінці амбасадор Ріббентроп. Після підписання протоколу сигнатарі зложили короткі заяви. Мін. Чіано заявив, що Італія, Німеччина й Японія єднаються проти комунізму і що договір не звернений проти нікого. Навпаки, всі здорові й конструктивні си-

ли інших народів повинні солідаризуватися з ним. Амб. Ріббентроп сказав, що договір кладе гать стремлінню Ш. Інтернаціоналу втручатися у внутрішнє життя інших держав. Вкінці амб. Готта заявив, що три держави, які підписали сей договір, хочуть боронитися проти міжнародного комунізму. Після підписання договору згадані представники трьох держав були на послуханні у Муссоліні.

Які будуть наслідки потрійного договору?

З Риму звіdomляють: Японсько-німецько-італійський договір, хоч звернений виключно проти діяльності Комінтерну, має посередно протиросійський характер. Факт, що при підписуванні договору були присутні офіційно військові атташе Німеччини і Японії, доказує, що італійсько-німецько-японська співпраця обійме також військові справи.

За що і як будуть судити Белю Куна?

Незабаром зачнется в Москві процес проти Белі Куна. Він відбудеться перед спеціальним трибуналом Комінтерну. В тім трибуналі мають засісти комуністи з 6 різних країв так, що Белю Куна засудить не совітський комунізм тільки світовий. Трибунал Комінтерну осудить Белю Куна „морально”, а шойно потому поставлять його перед совітським військовим трибуналом і очевид-

но засудять на смерть. Б. Кунові закидає акт обвинувачення, що він ще в 1919 р. за грубі гроші продав Ромунам способи, як здавити комуністичну революцію на Мадярщині. Та найважніше те, що Белю Кун хотів замордувати не тільки Сталіна, але навіть самого Леніна. Акт обвинувачення проти Б. Куна сформулований так остро, що навіть у Москві викликав велике здивування („Прагер Міттаг”).

У столиці Форда

Як Українці Детройту й околиці та представники американських міст вітали Престола наслідника Великої України, Гетьманського Сина Данила.

З Детройту звіdomляють:

Девятого дня місяця жовтня 1937 р. на Івана Богослова о год. 2 сполудня прилетів з Шікага до Детройту нашим власним шойно посвяченим літаком „Киевом” правний наслідник Престола Володимира Святого, Син Ясновельможного Гетьмана Павла, Данило Скоропадський. Разом з Ним прилетіли референт гетьманської авіації в Америці полк. Олександр Шаповал, летун інструктор 1-ої Української Летунської Школи в Шікагу п. Джордж Чард і його помічник, сотник нашої летунської сотні в Шікагу, п. Володимир Харків. На летунському аеродромі сердечно вітали Гетьманського Сина священики наші, Впр. о. сов. Лев Сембратович і Впр. о. Др Тиханський, оточені Старшиною 4-го Округа нашої організації. Між вітаючими були окружний отаман П. С. Запорожець, його заступник П. Демян, сотник Іван Шеремета, сотник Н. Небоженко, панове А. Градовський, Гр. Кузь і інші найповажніші громадяни Детройту, а від нашого жіноцтва Вп. Пані Драгінда. Полагодивши справу прилету „Киева”, присутні відіхали з В. Паном Гетьманичем до м. Дірнборну, де в гарнім готелі „Тре Дірнборн Інн” було приготоване відповідне помешкання для Високого Гостя.

Тогож дня вечером українська громада міста Детройту й околиць його спільно з місцевою організацією гетьманців уладила в честь В. П. Гетьманича Данила прекрасний бенкет в гарнім „Ліланд Готелі”. На пів години перед початком бенкету спеціальна делегація від „Комітету Приняття Гетьманського Сина” приїхала до Готелю Дірнборн Інн автами й завезла його Вельможність на місце бенкету, де Гетьманського Сина зустріли духовенство наше, радн. міста П. Демян, вся окружна Старшина й найповажніші горожани міста та через шпалір уніформованих гетьманців провели до салі приняття. Коли В. Пан Гетьманич вступив до великої салі, де вже сиділо за столами поверх 250 запрошених гостей, всі як оден встали з місць і бурливими оплесками вітали Гетьманського Сина. Голова приняття адвокат Іван Кузь провів В. Пана Гетьманича на почесне місце. За тим столом, де сидів В. Гетьманич Данило, сиділи члени „Комітету для Приняття Гетьманського Сина” і найвизначніші гості чужинці, між ними п. Ван Антверп, полковник американської армії як представник м. Детройту, представник мейора (бурмістра) м. Дірнборну, п. Джон Фиш і інші.

Очі всіх гостей безнастанно гляділи на центральний стіл і зосередковувалися на однім місці, — на тім, де сидів Гетьманський Син. Особливо весело грали очі українського жіноцтва. Відразу помітно було, що врода і козацька постать українського Престола наслідника заімпонували українському жіноцтву, дочкам і мамам.

Вечера скінчилася. Наблизилася урочиста хвиля. Господар бенкету, адвокат Ів. Кузь, встав з місця. Всі гості без жадного закликати затихли — зрозуміли вагу моменту.

„Ваша Світлосте, Пане Гетьманичу Данило! Вельмишановні Громадяне! — почав своє слово адвокат Ів. Кузь: — цей

вечір у нас в Детройті залишиться на довгі літа, бо ми вітаємо такого Гостя, якого ще не було у нас! (Бурхливі оплески цілої салі). Вітаємо Вас, Пане Гетьманичу, щирим українським серцем і сердечно бажаємо Вам, добре почуватися серед нас та щоб у Вашій душі залишився найліпший спомин про українську громаду в Детройті!”

Дальше п. тостмайстер сказав, що сьогодні його „бизнес“ обмежений. „Нині я не спікер (промовець, начальник стола). А маю просити інших гостей до слова і на першого бесідника прошу о. сов. Л. Сембратовича”.

„Ваша Світлосте, Вельможний Пане Гетьманичу! — почав своє слово о. Лев Сембратович — я вітаю Вас від нашої української громади в Детройті. Вітає Вас не партія, не якась жмінка людей, а взагалі Українці. Ми просимо переказати Вашому Батькові, що ми мріємо про стару нашу Батьківщину — Україну. Таксамо ми любимо нашу нову батьківщину, але ми не сміємо забувати нашу стару вітчизну — Україну. Ми леліємо спомини тих наших гір, долин, потічків і наших великих просторів багатой Української Землі. Вся Україна нам дорога. Любимо нашу мову, наші вишивки, наші пісні”.

Дальше о. Совітник сказав, що й тут, на Американській Землі, ми, Українці, стараємося заціпити своїм дітям любов до старої Батьківщини — України, а звертаючись іще раз до Високого Гостя, промовив: — „Від цілої громади, без різниці поглядів, я вітаю Вас. Вітаю щирим українським серцем і прошу переказати також наш щирий привіт своєму Батькові Ясновельможному Пану Гетьманові. Най жие Вельможний Пан Гетьманич Данило на многая літа!” закінчив своє слово о. совітн. Л. Сембратович. Вся саль здригнулася від гучних оплесків, а потім всі як на команду встали з місць і чутливо відспівали В. П. Гетьманичу Данилу „многая літа”.

Покликаний до слідуєчого слова окружний отаман IV Округа Союзу Гетьманців Державників, п. Петро Запорожець почав свою мову тими словами:

„Ваша Світлосте, Вельможний Пане Гетьманичу! Високопреподобні Отці духовні і В. Шановна Українська Громадо! Мені припала велика честь вітати Високого Гостя, з діда-прадіда козака та ще й старого Гетьманського Роду!” (Гучні оплески на салі). Дальше бесідник переказав коротко історію відновлення Батьком Гостя Української Держави 1918 р., організування Гетьманом Всієї України державної адміністрації, армії, високих, середніх і народніх українських шкіл... Говорив, що тоді була правдива Українська Держава на широких українських просторах над Дніпром і закінчив свою промову словами:

„І коли нам поталанило сьогодні вітати Сина того, хто нам 1918 р. Українську Державу відновив, кликнім-же всі, щоб довго жив Гетьманський Син Вельможний Пан Гетьманич Данило!” Вся саль знов зірвалася з місць і з захопленням відспівала „многая літа”.

П. тостмайстер адвокат Ів. Кузь виголосив коротке слово в англійській мові до гостей Американців, пояснюючи їм значіння свята та знайомлюючи їх з особою В. Пана Гетьманича Данила і закликав до слова приявного полковника американської армії Ван Антверпа. Полк. Ван Анверп щиро привітав В. Пана Гетьманича як представник м. Детройту, а потім говорив про український нарід в Детройті, що його мав нагоду близько пізнати, похваляв Українців за те, що шанують свої національні традиції; казав, що Українці дуже добрий елемент в американським житті та що Українці добрі американські горожани, які дають і свої духовні цінності до американської культурної скарбниці. (Рясні оплески).

Докінчення опису ще не наспіло.

Примітка Ред. „Новой Зорі”: Детройт, столиця найбільшого промислового магната Америки Форда, се головний центр американського

автомобільного промислу. Детройт має поверх півтора мільона мешканців, в тім поверх 60.000 Німців і багато Українців, яких статистику трудно перевести, особливо трудно почислити ладні-принських Українців. Галицькі Українці мають там дві гр.-катол. парохії, в самім Детройті і на Гемтремку. Всіх церков у Детройті є 450, в тім 97 католицьких. Є там і катол. єпископ та катол. університет, оснований Чиніом Єзуїтів в 1877 р. В Детройті є поверх 2.200 більших промислових підприємств, з автомобільних, великанські фабрики Форда, Жене́рал Моторс, Кеділлак, Годсон, Хрислер і інші. Там є фабрики літаків, гумових обручів, солі, скла, хемікалій, алюмінія, заліза, вогняних виробів і різних машин. Детройт положе-ний над рікою чи радше проливом тої самої назви, що має 45 км. довжини і лучить озеро Юрон (Гурон) з Озером Ірі (Еріе) через озеро Ст. Клер. Рух кораблів великий, річно перевезає коло 30.000 кораблів з 60 до 75 міль. тоннажі товарів. Сильний також рух літаків, тому Детройт

має 12 летунських пристаней. Се одно з найбагатіших міст Америки. Українське населення складається там головню з фабричного робітництва, багато наших людей працює в фабриках Форда. На Гемтремку мають Українці гарний Народний Дім, близько своєї церкви. В тім домі тому 12 літ по сьраний катастрофі української державности республіканської др Осип Назарук виголосив перед нашим робітництвом серію викладів про вагу віри в Бога і в Церкву католицьку та в українську монархічну ідею. Він опісля часто приїздив з Шікаго до Детройту разом з тодішнім Головним Отаманом Дром Ст. Гриневецьким і виголошував промови в Детройті. Тепер показується, що праця наших робітничих організаторів не пропала надармо: Представник петлюкарської легальної Монархії почавши від Нью-Йорку відбуває немов тріумфальну подорож до містех Америки, всюди оваційно вітаний духомством і робітництвом нашим.

З ШІКАГА

Побут і праця В. Гетьманича Данила в Америці.

19. IX. В. Пан Гетьманич взяв участь в святі „Українського Дня” в Шікагу, урядженім на користь Української Вищої Школи в Стемфорді, де привітав їх Ексцеленцію Владику Кир Константина Богачевського та виголосив промову до Українців. Вечером тогож дня В. Пан Гетьманич Данило в товаристві Преосвященного Владики та цілого ряду українських діячів перебував на гостині у панства Сіминовичів. — Дня 20. IX. ц. р. В. Пан Гетьманич працював дома, залагоджуючи велике листування. — Дня 21. IX. В. Пан Гетьманич відбув прогулку на моторовім човні в товаристві Впр. о. ігумена Е. Теодоровича, адвоката Б. Пелеховича та молодого п. Музики на озерах Факс і Грос, де відпочиваючи ловили рибу. — 22. IX. ц. р. Вельможний Пан Гетьманич разом з членами Централі СГД був запрошений на товариські сходини організації американських Німців „Дойтшер Фольксбунд”, де в німецькій мові виголосив промову на тему: „Українське національне питання і боротьба проти большевизму”. — 23. IX. В. П. Гетьманич Данило завітав на вечерю до члена Централі СГД п. Н. Кулака в супроводі членів Централі Г. Матвіїва, Моранця і полковника Ол. Шаповала. У вечері брали участь також о. Ігумен Сенишин, о. Теодорович, о. Колар і Др Ом. Тарнавський, б. Наказний Отаман СГД. — 24. IX. 37. Обговорення організаційних питань з чільними членами СГД.

25. IX. 37. В. П. Гетьманич приймав делегацію від „Українсько-Американського Громадянського Клубу” в Шікагу в складі: пані Барабашевої, капітана Барабаша і п. Романа Смука. Від імени Клубу п. Барабаш запросив Вельможного Пана Гетьманича на офіційне прийняття, яке Клуб улаштував дня 2. X. вечером.

26. IX. 37. Вранці Вельможний Пан Гетьманич слухав співану Службу Божу в гр.-кат. церкві св. о. Ніколая. О 2-ій годині пополудні В. П. Гетьманич був присутній на зборах 16-ої жіночої сотні СГД. Сотничка п. Кикта вітала Пана Гетьманича в імени сотні. Після вислухання протоколів останніх зборів В. П. Гетьманич Данило виголосив промову до зібраних гетьманок, застановляючись особливо над ролю української жінки-матері в українським визвольнім Русі. Після промови В. Пана Гетьманича чуле слово промовила Пані Фіца, організаторка в 16-ій сотні. Після дальших коротких слів з подякою Вельможного Пана Гетьманича відспівано Український Національний Гимн. Вечером Вельможний Пан Гетьманич в супроводі Головного Отамана Н. Гуля і членів Централі СГД завітав на шкільний бал, улаштований старанням ОО. Васи́лія в шкільній салі, біля церкви св. о. Ніколая.

27. IX. 37. В. П. Гетьманич в супроводі п. Чизмана, власника модерної української молочної в Шікагу, військового референта СГД п. Дужанського і полковника Ол. Шаповала оглядав „Сток-ярди” (різницю) світової фірми „Свифт енд Ко.” в Шікагу. Опісля П. Гетьманич оглядав зразкову молочною п. Чизмана. — Вечером того самого дня В. П. Геть-

манич був запрошений на вечерю до секретаря 15 сотні п. Дмитрова, де були о. Теодорович, о. Сенишин, Головний Отаман Н. Гуль, п. Погребний і кілька інших членів Централі СГД.

28. IX. 37. В. П. Гетьманич Данило оглядав Американський Цивільний Суд в Шікагу. На вечерю Його Вельможність був запрошений до п. Чизмана. На цій вечері були о. Теодорович, о. Журавецький, Головний Отаман і кілька членів Централі СГД.

29. IX. 37. Вельможному Панові Гетьманичеві склали візиту Др Іван Смука також п. Шкеварок, сотник молодечої сотні СГД на „Південній Стороні Шікага”. Кінець дня 29. IX. 37 аж до ранку 1. X. 37 Вельможний Пан Гетьманич відпочивав у знайомих поза м. Шікагом.

1. X. 37. В. П. Гетьманич виступив у парохіяльній салі з довшою промовою-рефератом перед шікаговською українською молодю, запрошеною на ці сходини Союзом Гетьманців Державників.

2. X. 37. В. П. Гетьманич був на футбольних змаганнях між „Нортвестерн-Юніверсити” і „Айова-Юніверсити”. Вечером Українсько-Американський Клуб улаштував прийняття для В. П. Гетьманича в „Бісмарк Готелю” в Шікагу. Підчас цього прийняття В. П. Гетьманич виступав з промовами в мовах українській і англійській.

3. X. 37. Вельможний Пан Гетьманич слухав співану Службу Божу в гр.-катол. церкві св. о. Ніколая. О 7-ій годині веч. українська патріотична кольонія в Шікагу влаштувала на пошану В. П. Гетьманича Данила офіційне прийняття у великій новій салі школи ОО. Васи́лія. На цім бенкеті, де брало участь понад 250 запрошених гостей, Вельможний Пан Гетьманич виступив з довшою промовою на внутрішньо-політичні теми.

4. X. 37. В. П. Гетьманич оглядав виставу сільсько-господарських машин світової фірми Мек Кормік. — По обіді В. П. Гетьманич складав візиту о. Олексію, парохіві української греко-католицької церкви в „Південній частині Шікага”.

5. X. 37. Брав участь в засіданні Головної Централі Союзу Гетьманців Державників. 6. X. 37. В. П. Гетьманич брав участь в обговоренні організаційних питань з Головним Отаманом і з деякими старшинами Шікаговського Округа. Передтим Вельможному Панові Гетьманичеві складав візиту п. Николай Матвіїв, сотник молодечої сотні СГД в Північній частині Шікага.

7. X. 37. Вельможний Пан Гетьманич працював дома, залагоджуючи велике листування з Європою і обговорюючи з чільними членами СГД організаційні справи.

8. X. 37. В. Пан Гетьманич готовився до дальшої подорожі по Злуч. Державах.

9. X. 37. В. Пан Гетьманич Данило відлетів новоосвяченим літаком „Кнів” з Шікага до Детройту в супроводі референта Авіації СГД полк. Ол. Шаповала, летуна-інструктора Дж. Чарда та студента-авіатора 1-ої Української Летунської Школи СГД в Шікагу, Володимира Харкова.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Голоси преси

З приводу розпорядку Преосв. Григорія.

„Діло“ принесло в 244 ч. найважливіші місії з розпорядку Преосв. Григорія, а в ч. 245 додає від себе отсі уваги:

Не будемо і не можемо скривати того відомого враження, яке викликав цей розпорядок серед нас та — не сумніваємось — і серед загальноукраїнського громадянства. Очевидно нова заборона Кир Григорія — це ще одно зведено в цілому ланцюху ходів та виступів того єпископа, що викликували серед нашого народу вже стільки застережень і навіть протестів.

Заборону духовенству під канонічним послухом належати до світських установ з вибору членів мотивує Преосв. Григорій потребою дивити авторитет Церкви і піднести гідність та вплив священничого стану. Священник — як читаємо при самому кінці розпорядку — має бути священником, має сповняти своє священниче післаництво, має виробляти духа та виденгати ідею, бо в тім лежить сила. А якже священник — запитаємо — може сповняти як слід своє священниче післаництво, виробляти духа та виденгати ідею, коли він відсепарується від світського громадянства та його установ і замкнеться в чисто-церковній сфері, в гурті т. зв. церковників і їх найближчих? Чи зможе він мати той корисний вплив на загальні вірних, який мав досі, чи матиме й далі руку на живчику всього життя своїх парохіян? Для нас нема сумніву, що після цієї заборони духовенство станіславської єпархії тратитиме щораз більше своє значіння і свій вплив на народно масу, що в свою чергу вийде тільки на шкоду загально-національній справі та Церкві передовсім.

Не допоможе тут багато справі, коли Преосв. Григорій пише, що своєю забороною він не має на цілі шкодити світським установам, ані не хоче, щоб духовенство ставилось до них вороже. Не допоможе і те, що він великодушно дозволяє священникам підтримувати радою та інформаціями ті установи, що є добрі і позитивні для Церкви, а де знов товариства ворожі, там, як він пише, священники також мають способи звертати вірним увагу на шкідливу діяльність та упоминати їх. Коли священник не може безпосередньо вмішуватись до справи, а вільно йому тільки через собі відданих людей впливати на хосейну працю у світських установах, то хочби він був не знати який ревний, хочби мав яке велике довіря у своїх вірних, він і при найліпшій волі не переведе того всього, що мігби перевести, колиб держав руку на живчику життя як активний член дотичної установи. Цю думку моглиб ми ілюструвати безліччю сумних прикладів, на це вказують зрештою недвозначно відносини у станіславській єпархії, де, не зважаючи на довголітню працю Кир Григорія, ведену у загально відомому напрямі, число євангелістських українських громад найбільше з усіх трьох наших дієцезій, де зрештою найбільше не тільки всяких сектантів, але теж явних комуністів! Це

так досі, а що буде тепер, коли став діяти цей дивний розпорядок Кир Григорія?

Не маємо тут наміру входити в усі подробиці, зазначимо лише, що нам невідомо, щоб якийнебудь католицький єрарх якогонебудь народу видав подібну заборону своєму духовенству. Не чували ми теж ніколи про подібну заборону якогось польського церковного достойника, хоч у Поляків, як нації державної, така заборона булаб куди більше зрозуміла й оправдана, як у нас. Навпаки — всі знаємо, яким горячим патріотизмом навіяне польське духовенство, як тісно співпрацює воно з єврейською інтелігенцією, як зокрема на нашому терені працює воно ретно та з запалом у різних світських установах (Т. Ш. Л., „кулка рольніче“ і навіть „Стшелец“), не кажучи вже про всякі філантропійні й харитативні організації, ведені світськими людьми. Тут вміхотіть приходять нам на думку недавній виступ кс. д-ра Фердинанда Махая на з'їзді діячів Католицької Акіції у Варшаві, де він у рефераті п. н. „Справа польського села“ висунув такі радикальні тези-домогання і до урядових чинників і до інтелігенції світської та духовної, що ті його думки відбилися живим відомомом у шлії польській державі. І саме в такому часі появляється у нас розпорядок владки, що під канонічним послухом забороняє своєму підчиненому духовенству взагалі належати до світських установ...

Ще одна справа. З тексту розпорядку Кир Григорія виходить, що священник може належати тільки до таких установ, де він з уряду, а не з вибору, має вступ, або які мають на цілі підтримувати справи Церкви і стоять під впливом Церкви. Вільно теж священникові бути членом установ, фінансових, економічних, торговельних та промислових на основі членських вкладок чи акцій, хоч не вільно в них виконувати безпосередньо ніякого уряду чи функції. Значить: священник не може належати до Просвіти, Рідної Школи, Сокола чи Луга, до ніякої політичної організації і навіть у кооперативі чи в кружку „Сільського Господаря“ не сміє мати не то керми, а навіть якоїнебудь функції! А як маєтись справа з філантропійно-харитативними товариствами, веденими світськими, або такими установами як напр. товариства прихильників музею по наших містах, ріжні музично-співочі товариства, то-що? Чи до них священник зі станіславської єпархії не сміє теж належати?

Сумно й боляче читати отсю заборону Преосв. Хомишина, яка — ми переконані — непередумана до кінця і вийде очевидно в користь когось третього. Та ми віримо, що життя сильніше від всяких розпорядків і воно в недалекому часі змете і найновіший розпорядок Кир Григорія.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: На другий раз подамо інші голоси української преси з приводу розпорядку, а потому нашу оцінку їх.

З ослячої толоки

„Українські Вісти“ в ч. 244 принесли отсю замітку:

„Авангард“ (ч. 12), коломийський „орган“ галицького гуляйпільця, від першої до останньої сторінки аж кишить від усяких „наук“. Читачи з журналістичного обов'язку оту газетку, мимохідь ставте собі запит: Неужеж рівень галицького читача аж такий низький? — Якийсь жовтодзьоб пише м. ін. на тему правосису. Тема не нова й болюча — се правда. Тим не менше мабуть 17-літній автор статті, кидаючи громи на всіх і вся за незнання правосису, в своїй же статті кидає такі „квіточки“: „Не важливе, що наш правосис ніби „більшовицький“, а важливе те, що хто їм пише, той мусить вважати, щоб писати ним правильно, щоб не робити помилок (!), — той мусить навчитися їм писати!“... — Просимо приглянутися підкресленим словам. Це тільки в одному реченні шановного жовтодзьоба такі „квітки“, бо в цілій „газеті“ аж кишить. Бо, ось у тому ж числі читаємо напр. таке: Пануючою

верствою, як згадано вище—хліборобський, шляхетський клас. На ту класу, складаються і т. д. „У. В.“ кінчать: Питаємося: Який клас скінчив жовтодзьобий „авангардист“, до якого суспільної класи приналежний і з якого класи вселюдної школи вилетів за недбалство. Автім признаємо, що єдиний правосис потрібний і на те, щоб назвати коломийський шибубак навчився їм захоплюватися й ним володіти.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Наведений вище „кавалчик“ річ незла і правдиво весела. Та з другої сторони в домі підвишеного не випадає говорити про шнурок, а в „Українських Вістях“ не випадає нікому закидати, що він жовтодзьоб — по таким недавнім „молодеччю“ виступі п. Г., що старшому від себе закинув „склерозу в голові“ лише тому, що п. Г. ще не має 40 літ. Отже кому на ослячий толоці належить перший дзвіночок, коломийському чи львівському стрибунцеві?

Наймодніше слово у Варшаві—„кляйстер“

Виленське „Слово“ в 305 ч. в замітці „Наймодніше політичне слово у Варшаві“ пише: „До часу оповіщення заяви п. л. Коца і повстання ОЗОН'у наймоднішим слівцем для означення ситуації режиму було слівце „декомпозиція“. З декомпозиції давного ББ повставали преріжні групи як нпр. „Зачину“, „Ютра Праці“, „Червоної Рокі“, — клуби, як нпр. „Клуб Суспільно-політичний“, клуб „Нови Свят“, мафії, мафійки. Відживали теж ріжні середовища, які в часі ББ були завержені як „Заржеве“, „Філретти“, „Партія Праці“ й інші. Тільки про „Направу“ не можна сказати, що „віджила“, бо вона ніколи не перестала вести свою діяльність внутрі ББ. Деякі з тих груп мали своїх міністрів, інші директорів департаменту, та були й такі, які мусіли вдовольнитися начальниками виділу і навіть просто референтами в ріжних міністерствах. От-

же залежно від впливів, які вони мали в бюрократії, мали більший або менший вплив на політику держави. Всього то разом становило правдивий образ „декомпозиції“. Коли повстав ОЗОН, появилася інше модне слівце, яке виперло „декомпозицію“. Це слово „кляйстер“. Отже, коли хочеться означити політику правительства, то в політичній жаргоні кажеться „кляйстер“. Відношення ОЗОН'у до правительства — „кляйстер“. Внутрішні відносини в ОЗОН'і — „кляйстер“. Відношення демократичного клубу до ОЗОН'у — „кляйстер“. Ситуація „закляйстрована“. Так говориться тепер у варшавських каварнях. Чи на довго? Може місяць, може кілька місяців, а потім прийде, бо вкінці мусить прийти, політика діланія, замість політики „клеєння“, коли ОЗОН має побачити денне світло і набрати рум'янців життя“.

ТО
НЕ ШТУКАВБИТИ
КРУКА.

Але штука, не вміти
писати на такій зна-
менитій машині до пи-
сання як

Ф. К.

BIURO SPRZEDAŻY P. W. U.
WARSZAWA, KRAK, PRZEDMIEŚCIE 11

Без програми

В статті п. з. „Прем'єрні Косцялковський і ген. Складковський“ Кет в 300 ч. виленського „Слово“ порівнює 7-місячне прем'єрство Косцялковського з дотеперішнім прем'єрством ген. Складковського і м. ін. пише: „В українській справі п. Косцялковський мав програму, Кепську? Можливо. Але програму. Сьогодні не бачу ніякої програми“.

Молоді, старі й політика

В органі Союзу Польської Демократичної Молоді „Перемін“ є слідуюча заява: В Варшаві повістав союз патріотичної лівни, а кілька днів пізніше утворився Демократичний Клуб. Ми, Союз Демократичної Молоді, як Союз Молодих не ангажуємось організаційно в імпрезі, що її монтує діячі старого покоління. Повстання Союзу патріотичної лівни і демократичного клубу відношуємо як додатний прояв консолідації лівної пілсудшини. Однак в такім розумінні є — після нас — організаційна повійність, і вслід за тим подвійність діланія, потреба узгоджувати в будучності посуну властей союзу демократичної лівни і демократичного клубу. Се повинно пезнуті. Наше відношення до обох груп тепер неутральне. Ми не входимо в склад ніякої групи, всупереч поголоскам і сплетням. Здійснюємо власні, давно випрацьовані, приняті й голошені нами ідейно-вихоні постулати. Здогадуючись з персонального складу управ обох груп, не предвиджуємо повстання нової організації молоді поза існуючою тепер. Союз патріотичної лівни і демократичний клуб се праця демократичного покоління старих пілсудчиків. Ану побачимо, чи старі дадуть собі раду! Ми молоді можемо співробітничати, але ніколи не позволимо ужити нас за знаряддя чийсь гри, гри „старіших панів“. Скажм собі се ширі і без обиняків, просто з моста, так на будуче...

Гарна історійка про „зарібок“

„Глос Колейофна“ подає отсю історійку: Відомо, що упосаження до 100 зл. не підлягає спеціальному податкові, отже залізничник, який заробляє 100 зл., дістає винагороду без ніяких потручень. Однак часто лучається, що нпр. перекочувач („пшетокови“), який має засадничу платню в сумі 100 зл., заробить собі ще 4 або 5 зл. Тоді через дочислення того зарібку до засадничої платні цілість його службового доходу виносить вже 104 зл. 105 зл. Отже починає ділати спеціально-податкова пируба, що вимагає потручення 7 проц. від цілого повисшого доходу, себто 7.28 зл. зг. 7.35 зл. Внаслідок того працівник, надгороджений премією, дістане вже не цілих 100 зл., тільки 96.72 зл., або 97.65 зл. „Глос Народу“ в ч. 304 додає від себе до сеї вістки: Правда, як добре обдуманий польський податковий закон! Працює — то маєш (більшу податкову ставку)...

Лікарський фейлетоник.

Квашена капуста

На підставі довгих дослідів стверджено добродійний вплив сирі капусти на людський організм. Сира квашена капуста дуже богата в молочний квас і доволі багато в ній холіни, хемічного складника, що може цілковито перестроїти організм, оскільки чоловік спожие щоденно бодай один фунт сирі капусти. Довше відживлювання сиріою квашеною капустою лічить астму, ревматизм і обструкцію. (З „Umschau“).

Адвентисти 7-го дня

VI. БРАК НЕПЕРЕРИВНОСТІ В НАУЦІ.

Католицька Церква від апостольських часів аж до сьогодні проповідує одну й ту саму науку, що її переняла від Ісуса Христа й Апостолів. Вона має так само непереривне наслідство в уряді священства: Єпископи се правні наслідники Апостолів, а Папа — правний наслідник св. Петра. На се маємо багато доказів в історії Церкви й тому історія свідчить про правдивість нашої Церкви. Також церковна традиція подає те саме — в науці Соборів і Отців Церкви, зокремаж у науці Римської Церкви. В католицькій Церкві виразно сповняються слова нашого Спасителя: „Дана Мені всяка власть на небі й на землі. Йдіть отже, й навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що я заповідав вам. І се Я з вами по всі дні, до кінця віків“ (Мат. XXVIII 18—20).

Власть дана була Апостолам, Апостолиж з Божої волі передали сю власть Єпископам, як се бачимо зі св. Письма. Св. Павло перед „старшими Церкви“, себто Єпископами й священниками, звістив про свій відїзд і дав їм такий заповіт: „Пильнуйте себе й усього стада, що в нім вас Св. Дух настановив Єпископами, щоб пасти Церкву Божу, що її придбав власною кров'ю“ (Діян. XX 29). Владу свою передали Апостоли Єпископам через положення рук, себто св. Тайну Священства: „Тому наминаю тебе, щоб ти розгрівав ласку Божу, що є в тобі з положення рук моїх“, пише св. Павло до Тимотея (2 Тим. I 6); в іншій місці також говорить св. Павло про обов'язок Єпископа проповідати слово Боже (1 Тим. III 2). Єпископи, що їх поставили Апостоли, мають власть далше висвячувати Єпископів і священників, як се виразно пише св. Павло до Тита: „Тому я оставив тебе в Креті, щоб ти устроїв те, що не впорядковане, й настановив по містах пресвітерів, як і я тебе назначив“ (Тит. I 5). Священники допомагають Єпископам у голошенні слова Божого (1 Тим. V 17).

Як бачимо, св. Письмо виразно говорить, що по Апостолах голосять слово Боже правно рукоположені Єпископи і священники, себто навчаюча Церква. Адвентисти (як, впрочім, усі секти)

відкидають священство й тим самим не мають правного наслідства до голошення Божого слова, а має його лише єрархічна Церква. Тому ніяка секта не може виказатися правним наслідством у голошенні Христової науки. Не мають вони й ніякого фактичного наслідства. Адвентисти не можуть вказати на таку групу, що без перерви від апостольських часів голосилаб ту саму науку, що її вони голосять тепер. Їх секта повстала в 1844 р., тоді, як таку науку вдумав Міллер, потому й інші збаламучені сектанти. Наука адвентистів, впрочім, змінюється. Сьогодні вона вже не така, як її голосив основник секти; в одній адвентистичній книжці написано навіть, що Міллер не розумів пророцтва.³⁾ „Гарний“ то проповідник, що говорить про те, чого не розуміє! Але в сім випадку адвентисти сказали правду: Міллер дійсно не розумів того, що балакав, хоч він, на думку адвентистів, мав св. Духа... Чи треба ще більше? В однім нинішній адвентисти вірні наслідники Міллера: вони також не розуміють того, що пояснюють, себто св. Письма, оскільки просто не заперечують його.

Цінне признание сектантів, що сам творець їх секти не розумів пророцтва, що, як вони говорять, ясне як сонце, — вказує, що мусить таки бути авторитет, який викладає св. Письмо. Такий авторитет — се катол. Церква, основана на непомильній скалі — Петрі. До св. Петра сказав Христос підчас Тайної Вечері: „Симоне, Симоне, це сатана зажадав просіпати вас як пшеницю; та я молився за тебе, щоб не ослабла твоя віра, а ти колись, навернувшись, утверджує своїх братів“ (Лук. XXII 31, 32). Тим самим св. Петро дістав власть укріплювати інших Апостолів у вірі. Після його смерті отсей спеціальний Божий дар перейшов на наслідників св. Петра, Папів. Така була постійна віра в цілій Церкві. Адвентисти відкидають і сю правду віри. Вони

³⁾ „Miller, nie rozumiejąc tych prorocstw, uważał, że w tych latach przypadnie przyjście Zbawiciela i koniec świata“, — мова про книгу прор. Даниїла й роки 1843 — 44 (пор. F. Dziś, Nadzieja narodów, Варшава, 1930, стор. 43). А яка гарантія, що їх розуміє п. Дзік? Чи не в тім самім дусі (але не святім!), що „просвічував“ колись Міллера?

не лише заперечують примат і непомильність у навчанні віри й моральності Римського Престолу, але навіть відмовляють всього св. Петрові. Все се для того, щоб не мусіти повинуватися Церкві в викладі апостольської науки. Тому з особливою завзятістю відкидають сектанти св. апостольське Передання, що його голосить Церква. В Переданні маємо якраз пояснення тих місць, що їх тяжко зрозуміти.

Отже правдиву непереривність у науці і тим самим право до навчання має Церква, а не якась секта чи окрема людина. Церквою управляє на правду Св. Дух і вона ніколи не помилилася й не може помилитися в науці віри, так як помилився Міллер, чи інші сектанти. Церква несе таку саму віру й науку від апостольських часів і голоситиме її аж до кінця світа. Вже сказаного досі вистарчає, щоб не звертати уваги на блудну науку адвентистів. Але щоб вказати, як незгідна їх наука зі св. Письмом, розглянемо по черзі її основні тези.

НАУКА АДВЕНТИСТІВ 7-ГО ДНЯ

I. „Св. Письмо — єдине джерело віри“.

Адвентисти-суботники кажуть, як впрочім усі секти, що, мовляв, єдине джерело віри — це св. Письмо. Св. Передання вони відкидають, бо се — на їх погляд — „людські вдумки“. Тому відкидають рішення Соборів і науку Апостольської Столиці, як і Отців Церкви. Спираються сектанти на тім тексті св. Письма, де написано: „Много й інших знаків учинив Ісус перед лицем учеників, що не є записане в сій книзі. Сеж записано, щоб ви вірили, що Ісус є Христос, Син Божий, і щоб віруючі мали життя в ім'я Його“ (Йоан. XX 30, 31). З того виходить, кажуть адвентисти, що все потрібне до віри записане в св. Письмі й більше нічого нам знати не треба. Апостоли — мовляв — записали все потрібне й устних заряджень не лишили. Тому вистарчає св. Письмо.

Ся наука неправдива, незгідна зі св. Письмом і суперечна сама в собі.

Передовсім пояснення наведеного місця зі св. Письма невірне. Сказано там про знаки, що їх чинив Ісус Христос, отже про чуда й чудесні знаки (передтим описана поява воскреслого Спасителя св. Томі й до того навізують наведені слова св. Йоана), а не про науку віри, моральності, чи св. Тайни. Так само сказано й при кінці євангелії св. Івана: „Є й много іншого, що зділав Ісус,

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

Положення: Східне Полісся. Околиця Давидгородка. Мочаристий залив ріки Горині. Над водою стоїть поліська тарайка з впряженим костистим конем (військовим емеритом). На козлі молодий візник Нухім Леві (генеалогічно потомок найстаршого роду Старого Завіта). За ним скулений від раннього холоду пасажир з Галичини. Сценерія прислонена густою (хоч око виколи) мракою. Час: 5-та ранком.

І ніщо не діється...

Ніщо не діється тому, що коняка не хоче лізти в студену воду; ніщо не діється й тому, що Леві не орієнтується в густій мряці, де брід через воду широкого заливу; ніщо не діється й тому, що похнюплений пасажир ломить собі голову над питанням, яке лихо й пощо занесло його сюди на ті далекі й безвихідні болота...

— Леві, а чи знаєш ти, що твій рід сягає далеко у Старий Завіт?

— Ну, чому не знатиби?

— Леві, а чи знаєш ти, що твої предки перейшли через Червоне Море?

— Ну, чому не знатиби?

— Леві, а чи можеж ти ручити, що ми щасливо перебродимо отсі води?

— Ну, я не можу ставити мого жи-ра на такий вексель серед нинішньої мряки. Але що шкодить по пр і б у в а т и? Війо, конику, війо!...

І зачалось щось діяти...

Брутально підбичовуваний кінь ки-

нувся в воду й потягнув за собою типово поліський візок з пасажиром. Сей візок замітний тим, що замість драбинок мав щільно збитий з дощок васаж і тому виглядав гейби великі нецьки приміщені на колесах.

І сей поїзд в нецьках посувається чимраз далше, в невідоме, і вривається чимраз глибше у зрадницьке плесо води... Очі візника й подорожнього вліплені лишень у фізіономію та рухи коня. На нього вони вложили відповідальність за своє життя і смерть. Тому слідять рухи коня з такою теплою зичливістю і зарозом тривоги, як мати слідить скоки горлячки у хорої дитини...

Тимчасом скаламучена вода бере коня у своє холодне посідання. Обіймає його помаленьки а стало. Кінь поринає все глибше і глибше, аж вкінці перемінюється в якусь передпотопну амфібію зі сторчачою головою, з вузькою полатю хребта і розчіхраним хвостом... Нарешті — гульк!... Амфібія скрилася під водою; вистають тільки маленькі вушка і храпи, що в галасом викидують бризки води в воздух... А візочок-нецьки відорвався колесами від намулистого дна тай пливе собі й гойдається як п'яний на поверхні... О, хитрий поліщуцький розум!... Тебе опатентуватиб! Се ти, заздалегідь передбачуючи такі пригоди як наша, вдумав сей сухопутно-воднопланий вегікул, сі нецьки на колесах...

— Сидіть там рівенько як у лодці! Не вихиляйтеся на боки, бо віз готов стратити рівновагу... командував Леві, спадкоємець талмудистичної мудрости.

— Алеж, Леві, добрий! Мушу встати, бо вода підбирається під сидження...

— Не бійтеся, вода не прязь! Впрочім вставайте, але обережно. Ми збилися трохи з дороги. На броді не буває так глибоко...

Пасажир встав щасливо і для опори положив руки на раменах візника. Притім почав сумніватися, чи така їзда у безвісті виведе на ясний шлях. Наразі не було ніякого виходу. Довкруги не видати ніде навіть вузької смужки берега. Хочби тобі де на овиді біло замаячила кучерява верба... Нічого... Візник і пасажир з острахом глядять на коня, як він гонить останками сил...

Мабуть ніхто, не виключаючи і присяжних суддів, не подивувавсяб, якби пасажир серед такої сумовито безнадійної пустелі й положення дістав був нервового шока та вдусив був у візочку-нецьках поліських талмудиста Нухіма Леві. Було й за що! На щастя наш пасажир не був з тих боязких вдач, що легко „виходять з себе“. Він ще у шкільних часах два рази топився в Бuzі; іншим знов разом зпід берега гірського потоку витягнув голими руками вужа замість риби-много; деколи також голіруч ловив гадина мідянки...

І тепер подорожний силкується брати справу спокійно. Однак мусить, доконе мусить, наборзі утворити якусь теорію безпечного старту поза сею огидною баюрою. Але що вдієш? В голові бушують такі нескристалізовані й несталі думки гейби ті поривисті вітри, що вертять очеретам на всі боки. Мовляв

що якби списати зокрема, думаю, що й сам світ не мігби помістити книг, що їх требаб написати". (Йоан. XXI 25). Ясно, що тут мова лише про записання чуд Ісуса Христа. Чинив же Він чуда на те, щоб люди повірили в Його Божескість. Св. Іван писав свою євангелію проти єретиків гностиків, що заперечували Божество Ісуса Христа. Тому Апостол наводить чуда, що їх робив Ісус Христос, щоб доказати Його Божество. Як бачимо, пояснення сього місця в адвентистів неправдиве.

І загалом думка про св. Письмо як єдине джерело віри незгідна з самим св. Письмом. Маємо вказівки в Новім Завіті, що Апостоли знали з Передання про справи, що не були записані в св. Письмі Старого Завіта. І так з листа св. Юди Тадея довідуємося, що Арх. Михайл спорив з діаволом за тіло Мойсея, а сього в св. Письмі не записано (в. 9). Той сам Апостол записав пророцтво Єноха про страшний суд, чого також не записано в св. Письмі Ст. Завіта (в. 14, 15). Аджеж лише з традиції старозавітної знаємо про таку основну правду віри, як пріх ангелів (Юд. 6, 6; 2 Петр. II 6). Також св. Петро пише про те, що духи старозавітних праведників були у вязниці, звідки вивів їх Христос, а сього не було так виразно записано в Ст. Завіті — отже Апостол вияснює сю правду віри з Передання (1 Петр. III. 19, 20). Всі наведені тут приміри відносяться якраз до правд віри, отже правди віри містяться також у св. Переданні.

Що не всі правди віри записали й Апостоли, про се маємо вказівки в св. Письмі. Св. Павло в кількох місцях покликається на свої устні зарядження чи науки. До Солунян пише: „Брати, стійте й держіться передань, котрих навчилися чи словом, чи листом нашим" (2 Сол. II 15). Як бачимо, Апостол виразно говорить про науку віри, що її голосили Апостоли устно. Св. Письмо десятки разів говорить про устну проповідь Апостолів. До Тимотея, Єпископа Ефезу, пише св. Павло: „Ти пробувай у тім, чого навчився, і що тобі повірено, знаючи, від кого навчився" (2 Тим. III 14), отже від Апостолів устно. В листі до Коринтян пише, що проче як прийде до них, зарядить (1 Кор. XI 34), отже всього не писав, що треба їм було знати.

Впрочім, що таке св. Письмо? Сеж не катехизм, що дававби систематичний

виклад віри. Апостоли лише тоді бралися за списання своєї науки, коли сього було треба для якоїсь спеціальної цілі. Так повстали всі апостольські листи; так повстали й євангелії. Особливо повчаючи тут передмова до євангелії св. Луки. Він не належав до тих, що бачили Ісуса Христа й чули безпосередно Його науку, але списував те, що знав, уже з апостольської традиції. Ось як він пише на початку євангелії:

„Тому що многи намагалися зложити історію про події, що сповнилися між нами так як передали нам ті, що від початку були очевидцями і слугами слова, забажав і я вивідавши перше про все докладно, по порядку списати тобі, достойний Теофіле, щоб ти пізнав певність тих слів, котрих тебе навчено" (Лук. I 1—4).

З сього ясно, що св. Лука зачерпнув для своєї євангелії матеріал від Апостолів („очевидці і слуги слова"), що він докладно про все вивідувався — а не читав про се! — й тоді списав спеціально для згаданого Теофіля. Він покликається на авторитет Апостолів проти тих, що певно лише з поголосок намагалися зложити оповідання. Правда, про дещо міг він і читати; на всякий случай його євангелія подає дуже важні подробиці (про Пресв. Богородицю, св. Предтечу, деякі притчі) й догматичні місця (про суд після смерті в опов. про богача й Лазаря, про слова Христа Господа до розбійника, про непомильність св. Петра в вірі), а їх нема в інших євангеліях — тож голошено се устно.

Крім обявлень, які мав св. Павло, взяв він також деякі подробиці з апостольської традиції, і то справи важні. З того він не опустив нічого корисного, щоб не проповідати й не вчити прилюдно й по домах Єпископів (Діян. XX, 20). В тій науці подавав він деякі моральні засади, нпр. при нагоді свого працання з Єпископами наводить слова Спасителя, що „більше щастя давати ніж приймати" (Діян. XX, 35); тут маємо порушену справу милостині, а слів сих в ніякій євангелії не записано.

З наведених примірів ясно, що св. Письмо виразно вказує також на св. Передання як джерело науки віри й моральності. Апостольське передання міститься в письмах св. Отців, у рішеннях Соборів, в ісповіданнях віри й у молитвах Церкви.^{*)} Вже в часах Апостолів бу-

*) о. Ф. Шпіраго, Католицький народний катехизм, пер. о. Яр. Левницький. Ч. I. Жовква, 1913, стор. 47.

ли неясні деякі справи, нпр. як християни мають відноситися до Мойсеевого закону. Се вирішили Апостоли на Єрусалимському Соборі ок. 50 р. по Хр. (Діян. XV). Таксамо рішали про подібні справи Єпископи й пізніше, проголошуючи з надхнення св. Духа апостольську науку проти ересей. З апостольських часів походять і деякі молитви, що в них була неписана в св. Письмі наука Апостолів. Про такі молитви згадує св. Павло (Тим. II. 1—4) і то в такій формі, що ті молитви складали самі вірні. Про пісні й духовні співи пише той самий Апостол і в інших місцях (Колос. III. 16; Ефес. V. 19).

Врешті недорічне твердження сектантів, що мовби-то лише св. Письмо було вистарчаючим джерелом віри ще й тому, що деякі книги св. Письма пропали й таким способом малиб затратися деякі правди віри, — бо знаємо, що деякі правди віри є лише в однім письмі, а в інших нема. І так знаємо, що затратилися що найменше два листи св. Павла: ще один до Коринтян (1 Кор. V. 9) і до Ляодикійців (Колос. IV. 16). Очевидно, що висловлені в них правди віри містяться в св. Переданні.

До того наука сектантів суперечна ще й сама в собі й непослідовна. Суперечна вона ось у чім: Сектанти твердять, що катол. Церква викривила апостольську науку, чи радше відступила від неї. Коли так, то чому сектанти беруть за Боже обявлення ті св. Книги, що їх зберегла якраз ота Церква? Аджеж теперішній канон св. Письма устійнився не від самого початку Церкви, а пізніше. Церковні письменники перших століть часом не приймали надхнення деяких св. Книг (нпр. 2 Петр., Откров. й ін.), або зачисляли до надхнених такі, що не писані з надхнення св. Духа (нпр. Пастир Герма). Отже в сім сектанти самі признають святість Передання, бо інакше не малиб загалом св. Письма! Тай тут вони блудять, бо з того церковного канону викидають Макавейські книги, признані Церквою за св. Письмо. Хаос тай годі!

Як бачимо, у світлі св. Письма не вдержиться наука сектантів, між ними й адвентистів, що єдиним джерелом віри є св. Письмо. Згідно зі св. Письмом мусимо за таке джерело признавати і св. Передання, що з конечности — в справі канону св. Письма — приймають і сектанти.

В. Княжецький.

поет: Дума думу поганяє, а всі на нінащо... Годиться ще підкреснути, що серед хаосу приземного самозаховуючого розумування родилися ще специфічні думки й линули ген високо понад туманні мраки... У християнській аскезі мають вони назву найпримітивніших і zarazом найщиріших молитов, які у вислові зачинаються звичайно зворотами: Боже мій, Боже, ратуй... Се вже також життям стверджено, що молебна психіка опановує кожду людину, ба навіть атеїста (Рече безумен в серці своем — ність Бог! — Св. Письмо), коли попадеться у безвихідні життєві тарпати. Клясичний сего примір подає й старинна історія.

Вже й грецька старина мала своїх атеїстів. Хоч генії людської думки дійшли були шляхом природного розуму до поняття одного й особового Бога, однаке між філософами плитишої води трафлялися й атеїсти. Так нпрм. голосні були тоді з безбожництва Протагор з Абдери й Діагор з Атен. Сей останній поет і філософ (кожний культурніший Грек брався до філософії й поезії) мав раз немилу пригоду з Атенцями: виточили йому процес ізза безбожництва тай присудили на тюрму. Однаке Діагор чмихнув перед тюрмою з Атен тай пустився морем в чужину. Та завзятий атей також на кораблі покпив собі з подорожних, що складали жертву богам за щасливу подорож. Нагло розшаліла буря. З пасажирами й Діагор почав голосно благувати богів о поміч. Тоді моряки кинулися до нього з п'ястками: Мовчи, драбе якийсь, бо як боги зачують, що

Діагор на кораблі, тоді затоплять нас усіх разом з кораблем!... Слушно говорить давня англійська приповідка: Як хочеш навчитися молитися — виплинь на море.

Буває нераз у життю, що перед неминучою катастрофою, в обличчі безоглядної загибелі або на одну секунду перед вибухом бомби — приходить zagrożеній людині раптом натхнення свише; ненадійно як лискавка мигне спасенна думка і наступає ратунок, наступає завішення вироку безоглядних законів фізики.

Таке сталося на середині глибокого й безбережного заливу. Положення було безнадійне. Легкий візок обтяжений пасажирами і просякаючою водою починає поринати — помаленьки, але стало гейби під тиском гідралічної праси. Тай кінь наглядно вже улягає в боротьбі зі страшним живлом води, викидаючи з горла хрипливий свист агонії... В сій рішачій хвилині паде питання:

— Леві, чи кінь коли переходив через отсю баюру?

— З десять разів. В останнє минулого тижня, відповідає білий як стіна візник.

— Жиде! Сейчас випусти з рук віжки! Дай коневі волю. Нехай він своїм інстинктом ратується як може...

І сталося. Свобідно пущений кінь, нагло кинувся у бік, в цілком протилежну сторону від дотеперішної їзди. (За два дні провірено докладно, що первісний напрямок їзди се була їзда по простій геометричній — в ріку Го-

ринь, яка при березі мала 5 метрів глибини...). Бідне звіря останніми силами перло-перло вперед... За кілька хвилин смертельного змагання з водою, кінь звільняє рухи, а його худа шия починає потрохи, цаль за цалем, виринати над воду. Копитами дістав дна...

І за короткий часок подорожні щасливо знайшлися на березі враз з дивачним вегікулом. Кінь важко робив боками і випорскував воду з ніздрів. І пасажир виливав воду з черевиків, при чому трохи ненормально тряслися йому руки... Нухім Леві скоро відзискав безжурність своєї раси і з радости, що не пропадуть йому два злоті, заспівав: „Гди тенскнота пташином заквілі, а буль серце рве, — до себе"...

— Слухай, Леві, де ти навчився такої пісні?

— В фаховій школі, в Давидгородку.

— В котрому? Давид оснував два Городки: один в Ерец (= земля) Израель і другий в Ерец Полісся. Ти з котрого й котрий волиш?

— Я з тутешнього. І волю на Полісся з конем болото місити ніж там між дикими Арабами автом поводити... Ідьмо вже.

— Погоди трошечки. Не борони втомленому коневі скубнути трохи верболозу! Він їсти хоче.

— Як їсти хоче, то нехай перехоче! Я також як вступлю до лавки, то бачу й се й те... І що з того? К. П.

Перший голос

проти акції Гетьманіча в Америці.

Московфільський „Русскій Голос“ в 43 ч. з 7 с. м. приніс статтю-передовицю під криптонімом „ік“ п. з. „Політика двох мірок“. Стаття починається так: „Провідник словацьких самостійників кс. Глінка працює на зближення з Польщею. Говорять, що він мріє на будуче про потрібне порозуміння Словацьчини, Польщі й України під покровом Святішого Отця“. Далі „Р. Г.“ описує, як Глінка одержав від Польщі ордер „Польонія Ресітута“ і як Чехи не тільки не спротивилися тому, але ще й самі думають, як його відзначити. Явно протидержавні демонстрації уряджує провідник чехословацьких Німців Генляйн, але Чехи не відбирають йому посольських дієт, він уважається одним з найбільше впливових політиків в Чехословацьчині і здається також його не мине ордер. А далі подаємо вже в оригіналі.

Между тѣм, наш „гетманіч“ Данило Скоропадскій не получаєть, но разданаєть собираєть орден. Подражає папашѣ своему, он ч потѣ пресвѣтлаго чела трудится пускати что не на Германию, но на Украину, конечно, соборную, единую и неделимую. Может быть и с придачей, той-же Словакин, о которой печалится набожный Глинка, а то и страны, которой служит храбрый Глинкаж. Как знать? Под аустинизм Берлина и Ватикана всякое бывало... Пока, Данило объѣзжает свои „владѣнія“. Побывал в Канадѣ, гдѣ англичанин не прочь продѣлать опыт на сторонѣ, а наш „добрый русин“ лишній раз, по традиціи, поклониться асиновельможному. Ну, и билл челом: униатское духовенство во главѣ с владыкой Богаченским, безконечныя делегаціи и многіе тысячи галицких переселенцев. Данилко оказался парнишкой расторопным. Говорил толково, умѣе мудраго... От восторга даже аэроплан осваляли, чтобы он парил в поднебесныя Украины, „на страх врагам — на радость нам“. Все было, как полагається „ad maiorem Germaniae et Romae gloriam“, за счет и под фирмой Украины... И в такой степени, что у нас, в Галичинѣ, нѣкоторыя укр. газеты сразу объявили единство и солидарность с „гетманічем“. И не условно, а во всю. И столь единодушно и с поворотом на столько градусов, что сосѣдушки при видѣ такой „нормализаціи“ оторопѣли да диву дались. Поражен и наш брат, русскій меньшинственник, особенно в Польшѣ. Почему — спрашивает он — словакам и нѣмцам в Чехословакин даже „иностранный политикой“ развлекаться разрѣшено, почему „украинцам“ в Польшѣ своей „единой — неделимой“ увлекаться дано, и по чему нам, русским, не то, чтобы республиканской или монархической ирридентой заниматься — в том мы и не нуждаемся, — но просто жить по человѣчески не полагается? Если можно Глинкѣ и Генлейну, помимо государств, гражданами которых они состоятъ, союзы заключать, а „украинцам“ в Польшѣ на единую-неделимую Украину под ксепитром Данилы трудиться, то разрѣшите, добрые хозяева, и нам не с Россіей объединяться и Романовых возстановлять, но дѣтишек своих в русской школѣ учить, молиться по своему Богу и оставаться русскими. Политикѣ двух мѣрок и „то со ітнего“ тоже есть свой предѣл. А мы вѣдь тоже меньшинственники...

Ми передали в оригіналі рішачі місця статті „Русского Голосу“ і маємо до тої статті дещо замітити: 1) Думаємо, що об'явити солідарність з Гетьманічем можна в кожній правовій державі, бо коли Гетьманіч змагає до відбудови великоукраїнської держави над Дніпром в боротьбі з більшевизмом, то се ніякій правовій державі (поза Більшевією) не шкодить. 2) Нам не відомо, щоб тут в Галичині, де виходить „Русскій Голос“, хтонебудь і колинебудь замикав русскі школи або не дозволяв молитися рускими. Доказ, що виходить же тут „Русскій Голос“, який пропагує руску ідею, а на руску школу ледви чи русскі мають тут відповідну силу. Якби вони її могли тут добре поставити, то (на нашу думку) навіть розумніші Українці, Поляки і Жиди посилялиб до неї дітей на науку рускої мови, бо знати мову великого сусідного народу може бути тільки позиточним. Японська провідна верства знаменито володіє рос. мовою. Отже спробуйте, панове, zorganizувати тут руску школу. А як вам не дозволять, то боріться за неї. Ми У к р а ї н ц і уважаємо себе вже настільки національно сильними, що не оден з нас напевно не уважавби вже страшним підписати вам пе-

тицію за дозволом оснувати тут руску школу. 3) Ми взагалі не розуміємо ворожого виступу „Русского Голосу“ проти Гетьманіча Данила: бо чи „Русскому Голосові“ залежить на тім, щоб на Великій Україні не повернено назад правових людських відносин, тільки щоб дальше було те, що тепер там діється? Адже вразі повороту легальної вел. української Династії Скоропадських до Києва зовсім не виключена також відбудова Росії і то такої, яка знайшлаб можливість порозуміння і з Україною і з Польщею і можливість справді мирного життя з Німеччиною, — а тоді булиб чотири згадані нації поважними кандидатами до співволодіння над світом. В усякому разі і „Русскій Голос“ мігби тоді трохи інакше виглядати, як виглядає тепер на своїх шістьох сторінках... На тлі того все-

Галицькі Поляки про національну політику

Рада порозумівачого секретаріату польських суспільних організацій (ППОС) на терені Галичини оповістила заяву про засади національної політики в Галичині. В заяві сказано між ін.: Рада секретаріату ППОС глибоко переколана, що польська суспільність в Галичині має досить волі й сили, щоб власним своїм зусиллям запевнити тривалу приналежність сеї землі до Польщі. Рада одобряє акцію, що визнає до рішучого осуду терору Організації Українських Націоналістів (ОУН) і звертає увагу української суспільності на шкоди, які вона має внаслідок злочинних метод конспірації... Рада ППОС звертається з закликком до всеї польської суспільності центральних і західних воевідств за моральною підтримкою в праці, яку тут провадять Поляки. Таким моральним підпертям буде передовсім признання всею патріотичною польською опінією і польським правительством засади, що напавду корисне унормовання польсько-українських взаємин може бути тривало переведене тільки місцевою польською суспільністю в безпосередних взаєминах її з рускими чи українськими групами населення. Супроти того політика польського правительства повинна спиратися не на виборчих угодах з непольськими партіями чи політ. групами понад головами окраїнного польського населення, тільки на стремліннях і досвіді місцевої польської суспільності. Тимбільше, що Поляки тут не напливо ве населення, але відвічні і вчасніші (?)

го трудно зрозуміти занепокоєння „Русского Голосу“, посунене так далеко, що його співробітник „ік“ старається викликати навіть вражіння „неблагонадійності“ щодо тих, які захоплюються акцією Гетьманіча Данила в Америці (себто передовсім щодо нас грішних). Та можемо успокоїти „Русскій Голос“, що ми не думаємо робити революцію ні на сході Європи, ні в середині її (хоч маємо вже три свої гарні літаки, збудовані за тяжко запрацьовані гроші українського робітника в Америці)... Отже радимо вам не кидати каміння в цілющу криницю, з якої по закінченні страшної руйни зможуть у потребі пити воду може і всі слов'янські народи, не виключаючи і нас і Поляків, яких ваш співробітник хоче на нас нацькувати... 4) За тактовну характеристику Особи й розумного поведіння престолонаслідника Великої України навіть ворогові Його належить з української сторони тактовна відповідь. Тому вона й вийшла така спокійна, хоч ми й обурені на зміст статті в „Р. Голосі“.

Зїзд легіоністів і неовяків у Львові

В неділю 7 с. м. відбувся у Львові зїзд делегатів „Звйонзку легіоністів“ і „Звйонзку неовяків“ з трьох галицьких воевідств. У зїзді взяли участь м. ін. воевода Білик, ген. Токаржевський-Карашевич, староста Порембальський і през. Львова Островський. На вступі голова львівського відділу ПОВ майор Домонь в рефераті про суспільну і політичну структуру Польщі звернув головну увагу на українську справу. Промовець ствердив м. і., що тільки польська суспільність в стані розв'язати цю справу на засадах, оповіщених недавно радою порозумівачого секретаріату польських організацій у Галичині. Від Українців, казав майор Домонь, жадаємо абсолютної лояльності супроти польської державності. — Ген. Токаржевський заявив м. і., що територія Сх. Галичини се конечна передумовина державного життя Польщі. Всі польські суспільні і національні сили у Сх. Галичині повинні бути так zorganizовані, щоб Польща на сім терені зростала, щоб була тут сильна і рівночасно справедлива. Опісля зїзд прийняв ідеологічну заяву. В 4-ій точці тої заяви читаємо м. і.: У східних воевідствах різна реформа мусить бути виразом поль-

ської національної експанзії. Поселенням польського хлопа в суцільних громадах на сій землі мається створити охоронний вал Польщі проти бур, що ідуть з московського сходу. — 6-та точка заяви звучить: Зїзд домагається прискінення й остаточного устійнення політики супроти національних меншин. Змагаючи до однородної національної держави зїзд стверджує, що польський нарід, здобувши незалежність, раз на все осудив політику насильного винародовлювання національних меншин. Зїзд стверджує, що польський нарід з пошаною і прихильністю відноситься до культури, вірувань і обичаїв слов'янських меншин у Польщі, одначе протиставляється всяким сепаратистичним і протипольським тенденціям. Хочемо вірити, що Українці самі зломлять впливи чужих агентур в рядах ОУН та самі зліквідують ту організацію і тою своєю протипольською поставою дадуть доказ своєї лояльності супроти держави і польського народу. — В інших точках заяви зїзд протиставляється всяким спробам накиннення Польщі тотального устрою, заявляється за демократією та за новими парламентарними виборами на підставі нової ординації.

3 Волині

Надзвичайний Зїзд Волинського Укр. Об'єднання.

(Від власного кореспондента).

В неділю 7 с. м. відбувся в Рівні, в кіні Зафрана, надзвичайний, 3-й з ряду, краєвий зїзд ВУО (Волинського Українського Об'єднання). До офіційної частини зїзду належала співана Служба Божа, яку торжественно відправило 5 священників у соборі від год. 10 до 12 в полудне. Зїзд почався о год. 12.30 відігранням польського державного гимну і відспіванням українського національного гимну дуже гарним мішаним хором. Зїзд тривав до год. 4.10 по полудні. В тім часі виголошено 5 рефератів, а саме 1) п. Тимошенко виголосив реф. політичний, 2) ред. Ковалевський церковний, 3) о. Волков культурно-освітний, 4) п. Бура господарський, 5) п. Скрипник організаційний. Потому відбулася коротка дискусія і прийнято ряд резолюцій. Майже весь час зїзду сидів у ложі ліворуч від президії (напроти ложі журналістів) волинський воевода Юзефський з верхами волинської адміністрації. Замітне було те, що саля, битком набита головно селянством майже зі всіх околиць Волині, прямо оваційно оплескувала появу воеводи Юзефського, що постороннього спостерігача дивує тимбільше, що і референти і дискусанти тяжко жалувалися в присутності воеводи на перешкоди, які робить організації адміністрація на місцях від яких двох літ, причім всі промовці без виїмку підчеркували свою велику лояльність для польської держави і польськості взагалі, а з особливою прихильністю згадували пок. марш. Пілсудского і його відношення до Українців на Волині. З преси заступлені були: ПАТ, „Дом Праси“, „Курер Поранни“, „Глос Народу“ з Кракова і Вид-во св. Войтіха з Познанщини (двома журналістами) та Польсько-український Бюлетин, а з української преси були кореспонденти „Рільника“ (і Молодого Села) з Луцька та „Нового Часу“ і „Нової Зорі“ зі Львова. Люди, що бачили два попередні зїзди ВУО, говорили нам, що се перший раз лунала така критика поведіння польських властей і польської суспільності на зїзді тої архієпископської організації. І дійсно треба признати, що критика була виразна і повна тяжкого змісту. Нпр. підчеркувано, що післятравневий режім застав на Волині 467 чисто українських шкіл, а сьогодні є 3—4 і ті ледви животіють... Промовці підчеркували з очевидним огірченням, що навіть по селах зі 100%-вим українським населенням є виключно польські школи, до яких беруть лише польські учительські сили і то не все з волинських Поляків, а таких, що просто не розуміють по українськи і які навіть не чули української мови, через що такі сили понижують авторитет школи й осмішують себе між дітьми. Такі місця в промовах вся саля оплескувала френетичною бурею оплесків, подібно як протести проти цькування української нації в польській шовіністичній пресі і як ствердження скоро поступаючого національного освідмлювання українських народних мас на Волині. І дійсно, те освідмлення було очевидне і хвилями малодся вражіння, що перед нами зїзд Галичан а не Волянців. Докладніше опише свої вражіння спеціальний кореспондент „Нової Зорі“. Зїзд закінчився одноголосним ухваленням резолюцій, вибранням п. Тимошенка головою ВУО та відспіванням Заповіту Шевченка. На зїзді було розмірно багато молоді обох полів, яка робила дійсно гарне вражіння. Замітне було ще те, що в часі конгресу відбувся маніфестаційний похід польських осадників зі зброєю та в одностроях.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І з того приводу в переписку не входить.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Литовський єпископат відбув на днях конференцію, на якій постановив видати пастирського листа до вірних. Лист має бути присвячений обговоренню актуальних проблем католицького життя на Литві, між ін. проблеми заснування католицького університету.

„Хрватська Стража“, орган Католицької Акції в Загребі, звідомляє про конференцію югославянського католицького єпископату, що відбулася в Загребі в приватності 19 архієпископів і єпископів у днях від 22—28 жовтня с. р. Крім висловів почуття солідарності з єпископатами Німеччини й Іспанії, конференція зайнялася справою конкордату Югославії з Апостольською Столицею, яка недавно станула на мертвій точці внаслідок спротиву православних і масонерії. У комунікаті, виданім конференцією, єпископи заявляють м. і., що не здержаться від реакції на напади, які в останніх часах переведено проти ратифікації конкордату з Апостольською Столицею.

Архієпископський генеральний вікаріят у Кельні (Німеччина) звернувся в останніх часах з проханням до редакторів релігійних часописів, щоб вони уникали нових і неуживаних досі висловів та окреслень при обговорюванні релігійних проблем. Церква бажає, щоб правди віри пояснювано приступно у висловах, запозичених з церковної мови. Пошукування нових форм може довести до неясного розуміння науки Церкви і причиняється та вже нераз причинилося до непорозумінь. З тої точки погляду будуть переводити також у майбутньому цензуру книжок. Друкувати подяки за вислухані молитви можна тільки за дозволом єпископа. Подібно тексти всякого рода молитов, богослужень і т. п. підлягають передтим цензурі генерального вікаріяту.

У слідуючому році відбудуться в Будапешті крім величавих торжеств, зв'язаних з світовим Евхаристійним Конгресом, окремі торжества для вшанування 900-ліття смерті першого короля Мадярщини, св. Стефана. Вже тепер приготуються там до тих торжеств. Так нпр. хочуть спровадити в слідуючому році на Мадярщину тлінні останки жінки св. Стефана, Гізели, які досі спочивали в монастирі в Пассаві (Баварія). Жінка св. Стефана була донькою баварського князя та положила величезні заслуги в праці над християнізацією Мадярщини. Баварські власті згодилися на перенесення тлінних останків.

В Парижі у видавництві Фляммаріона появилася незвичайно цікава книжка, архієпископа Парижа, кардинала Вердіє, п. з. „Церква в обличчі модерного світа“ (Ль' Егліз дван ле монд модерн). В тій книжці кард. Вердіє порушує різні актуальні проблеми сучасної доби, навітлюючи їх зі становища католицької моралі й етики.

В Ріо де Жанеро відкрито торжественно католицьку висильну радіостанцію „Радіо Веракруз“. Привітний на відкриття кардинал Леме да Сільвейра Сіротра, примас Бразилії, виголосив промову, в якій підкреслив велике значіння католицької висильної станції для Католицької Акції.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі. артретичні і невралгічні болі усуває й злагоджує

СІК СЯТОІВАНСЬКОГО ЗІПЛЯ

Магістра Едварда Гобца.
Продаж в аптеках і дрогеріях.

Головний склад:

Warszawa, ul. Miodowa 14 tel. 5-42-99.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

З ПРИВОДУ КОНГРЕСУ ВУО (Волинського Українського Об'єднання), що відбувся в Рівні 7 с. м., пише „Волинське Слово“ в 32 ч. м. ін.: „Конгрес засвідчить, що конструктивні сили українського громадянства грають на Волині домінуючу роль і що мають вони неохитну волю здобути своє місце під сонцем“. Опис конгресу подамо.

ПРЕЗИДЕНТ УЖГОРОДСЬКОГО КРАЄВОГО СУДУ др Ілля Гаджега іменований членом Конституційного Суду Чехословаччини. Той суд складається з 7 членів. Се головний судовий трибунал держави.

ПРЕМ'ЄР СКЛАДКОВСКИЙ удекурував поліцаїв, які відперли збройний наїзд на село Вишонкі Косцьцельне під Варшавою, хоч число озброєних напасників перевисшало кількакратно поліційні сили.

В СОЙМІ має повстати окремий клуб ОЗОН-у. Він мавби коло 80 членів. Польська преса пише, що марш. сойму Цар має противитися тому. („Глос Народу“, ч. 294).

У ВІЛЬНІ був недавно один з японських дипломатів і переговорював з представниками Білорусинів. („Беларускі Фронт“, ч. 12 з с. р.).

СЛОВАЦЬКА НАРОДНА ПАРТІЯ (Людова Страна) внесла до пражського сойму проект закону, щоб словацька мова стала урядовою мовою в Словаччині.

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ Карло відвідав Чехословаччину разом з престолонаслідником Михайлом.

МАДЯРСЬКА ПОЛІЦІЯ в Будапешті ув'язнила 36 жидівських хлопців і дівчат під замітом сїоністичної пропаганди з комуністичним забарвленням.

НІМЕЦЬКА ВОЄННА ЕСКАДРА, панцирник „Дойтшлянд“ і кілька контрторпедовців, прибула до італійської воєнної пристані Гаєта і перевела там вправі стрільня. Місто прибране італійськими й німецькими прапорами. Закордонна преса звертає увагу, що се вперше німецька воєнна флота відбула вправи на італійських водах.

БРУКСЕЛЬСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ 9 держав у справі японсько-китайського конфлікту тільки подразнила Японію. Вона вважає ту конференцію недопустимим чужим втручанням до її поразунків з Китаєм. Японська преса пише особливо остро проти Англії. Щоденник „Ніші-Ніші“ пише м. ін.: Вправді японські воєнні ділання звернені безпосередно проти Китаю, але правдивий ворог Японії се Велика Британія. Її політика на Далекому Сході завсіди перехреснувала японську політику.

ЛІВА ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА в Тунісі домагається розв'язання всіх тамошніх італійських товариств як також видалення всіх італійських журналістів з території Тунісу. На те заявляє італійська преса, що в Італії мешкає багато французьких горожан, які мусілиб заплатити за порушення прав італійського населення в Тунісі.

ГРЕЦІЯ Й ТУРЕЧЧИНА заключили військове порозуміння на 10 літ.

ЕГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноту до італійського правительства. В ній домагається, щоб Італія визначила членів до мішаної комісії, яка має визначити деякі спірні місця на египетсько-лібійській границі.

В МАРОККУ по цілому краю патрулюють сенегальські стрільці і військові літаки, які літають дуже низько. Французький губернатор Марокка ген. Ног заявив, що французькі власті будуть остро карати особливо Французів, що пристають до самостійницького руху Марокканців.

МІНІСТР ВІЙНИ Південно-африканської Унії (великобритійської домінії) Пірок заявив, що велика Британія не може рахувати на поміч південно-африканських військ на случай війни поза територію Унії.

НОВИНКИ

Різдвяне число „Нової Зорі“ вийде як що року в збільшеній обемі. Хто з Вп. Читачів нашого органу мігби допомогти редакції в уложенні того великого числа, нехай буде ласкав прислати свою працю по можності до 10 грудня сего року.

Богдана Кравцева, ред. „Голосу“, побив у Львові на вулиці якийсь осібняк. Його товариші заявили, що вони „Фронтвики“. „Українські Вісти“ оповістили, що нападаючі будуть потягнені до організаційної відповідальності. Однак досі не оповіщено, що ФНЄ розуміє під відповідальністю за фізичний напад на ідеологічного противника.

Малини в листопаді. Гарна і соншна сегорічна осінь сприяла новому розвитку декотрих рослин і овочевих дерев. У Рудках в декотрих огородах вдуже зацвили і дозріли малини.

Повітове староство в Луцьку закрило „Районову Молочарню“ в Княгининку на Волині.

Польський тижневик „Волинь“, орган воеводи Юзефського, мають переіменувати на щоденник.

Міністерство скарбу опрацьовує новелю до податку оборотового і доходowego.

Вже почалася продаж туристичних бонів, що їх будуть додавати в виді премій у крамницях.

До канцелярії Ставропігії у Львові при вул. Бляхарській 11 вломилися злодії, розпороли дві вертгаймівські каси і забрали з них понад 3.000 зл. Вартісні папери і книжечки на около 50.000 зл. залишили. Поліція веде слідство.

Львівський воевідський уряд заборонив продавати овочеві деревця на ярмарках, щоб запобігти ширенню хоріб і шкідників овочевих дерев. Відтепер деревця можна набувати тільки в шкілках.

На приходство в Страдчі коло Львова вдерлися невідомі злодії і забрали в о. М. Бояковського річи вартости 1000 злотих.

Слідчий суддя в Сяноці казав увязнити о. дек. М. Мілянчика під замітом, що він як катехит у школі в Мочарах коло Устрик Долішніх мав намовляти шкільну дітвору до ушкодження в школі портрету одного з державних достойників. Арештування поважного священика під таким замітом викликало велике схвилювання серед української суспільности. Ніхто не вірить у правдивість закиду, бо о. Мілянчик знаний з розваги і серйозности.

В Коломиї увязнили абс. торговельної школи Войткова, абсолювентів гімназії Сливинського і Кадубянську та ще 4 особи. Причина увязнення невідома.

На два роки вязниці засудили в Станиславові М. Комара з Залукви за те, що не хотів ратувати потопаючого в Дністрі ученика С. Асбаха зі Львова і тим причинився до його смерті.

Комарнянський бурмистр Мігулка не хоче підписувати друкованих формулярів данцігської техніки, які стверджують маєтковий стан студента, причому каже: „По хінську і по немецку не розумем“. Отже вже крім української мови і німецька заавансувала в очах „патріотичного“ кресовяка на „хінську“. Сіють-же ті павнове вітер...

Міністерство освіти заборонило приймати гімназійних учеників до позашкільних товариств. Заборона відноситься також до всіх учеників фахових шкіл.

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1.— та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станиславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбідніших учнів. 89—2—10

На Підкарпатській Русі в іршавському повіті відкрили багаті поклади залізної руди, що має 50% заліза. Більшу кількість тої руди замовили угорські гуті. В тім місці видобували руду в невеличких кількостях ще перед війною, однак скоро занехано добування.

Міліонову пачкарську аферу викрили у Варшаві. В звязку з тим увязнили Едварда Кшижановського, який подає себе за емеритованого полковника, і варшавського промисловця М. Павловського.

Перед окружним судом у Вільні відбувається великий процес проти Константина Сташиса, якому закидають, що він дістав 500.000 зл. від литовського правительства і Союзу визволення Вільна на фінансування литовських організацій на Віленщині. Польські часописи пишуть, що К. Сташис змагав до відірвання Вільна і Віленщини від Польщі і прилучення їх до Литви.

Влада сконфіскувала книжку польського публіциста Гертиха „Геройська Еспанія“.

50.000 урядників має авансувати з початком 1938 р. Кошти того будуть великі.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Між Болівією і Польщею заключено умову, яка передбачує колонізацію терену в Чапаре.

В Москві увязнили б. совітського посла у Празі і в Ковні Арасева і його жінку, дочку багатого чеського промисловця. Їм закидають шпигунство.

Брат архикнязя Оттона Габсбурга, Фелікс, вступив до військової академії у Вінер Нойштадті. Се вперше по війні член дому Габсбургів розпочне службу в австрійській армії.

У Відні, що має славу наймузикальнішого міста у світі, є тепер 18 тисяч безробітних музикантів і співаків, отже майже 90% всего їх числа в австрійській столиці.

В Міністері німецькі влади розв'язали союз католицької молоді та всі інші товариства, які стояли в звязку з тим союзом. Їм закидали переступлення існуючих приписів і заряджень.

В Німеччині увязнили одного селянина за те, що лишив облогом 6 моргів землі.

В Бразилії знищать 70% сегорічної продукції кави. Одночасно окремий розпорядок передвиджує емісію позички 500.000 „контос“ в цілі охорони краєвої продукції кави.

Гумор. — Большевицькі хороби. — На яку хворобу вмирає тепер найбільше людей в СССР? — На дуже небезпечну і наглу: на полевий суд.

Спорт. Осіння рунда змагань львівської окружної ліги за мистецтво в командному м'ячі помалу кінчиться. 12-ий зчегги і передостанній матч грала Україна з Другим Соколом (Львів). Вислід сего матчу 2:0 (2:0). Нова перемога України випала рішуче за блідо, а цифровий вислід ніяк не відзеркалює перебігу гри. Україна повинна була виграти в куди висшому відношенні. Вину за се поносить стрілово недиспонований напад України. Як цілість наша дружина робила добре вражіння, була під кожним оглядом краща від противника, якого також перевишала технікою і опануванням м'яча. Всі лінії України грали дуже жертвенно й амбітно. У противника разили непотрібна брутальна гра та неспортова поведінка на грищі. Україна заняла по сій перемозі 3 місце в табелі, має 16 здобутих та 8 утрачених точок, відношення воріт 25:19. Перед Україною стоять перемиська Польонія з 19-ма точками і Чорні зі Львова з 17-ма. В найблищу неділю Україна виїздить до Перемишля, де має розіграти дуже тяжкий матч з місцевою Польонією, теперішнім лідером табелі. І Перемишлі не легко виграти, тимбільше з Польонією. Але надіємось, що наша дружина здобудеться на відповідну амбіцію і волю перемоги та вирішить у свою користь останній матч в осінньому сезоні.

Жертви: Отець Роман Закревський в Кутах н/Черемошем: зол. 35.48 на Українських Інвалідів (збірка в церкві).

Гумор. — Кася вже вісім днів кухаркою в старого пана і щодня в полудне питає: Прошу пана, чи маю казати, що обід на столі, чи готов? — Найлучше казати все правду: що обід прикурений.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КОПЕРНИК: Знахор.
ПАКС: Пісня любови (Кепура).
СТИЛЕВ: Один поверх вище.
ТОН: Трафальгар.

Приймаю пацієнтів у моїм заведенні
ЛВІВ, СІКСТУСЬКА 17. ТЕЛ. 265-73
від 9—1 і від 3—6.

Пльомбування зубів, золоті, платинові і емаліовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. — Регуляція криворостучих зубів.

Полекшення в сплатах. 94-1—2
НАСС

Вже вийшов з друку

НАЙСТАРШИЙ — НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і різномірний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., з поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовні.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гроліцьких ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш. Львів 505.796

Лондон червоніє далше

В Англії й Валії відбулися вибори до промислових рад. Правительственна партія консервативістів понесла деякі страти. Ті страти особливо помітні в Лондоні. Він ділиться на 28 самоуправних громад. З них 15 мали досі в своїх руках соціалі-

сти з „Лейбур Партії“, а тепер здобули ще дві. У 18 на 28 громад здобули вони 519 мандатів, а консерватисти лише 282. Цікаво, що не вибрано ні одного фашиста і ні одного комуніста. Англійське робітництво не любить крайностей.

За зміну виборчої ординації.

З добре поінформованих кругів виленське „Слово“ доносить, що в другій половині листопада с. р. ППС і Людовіці звернуться до президента Польщі з пропозицією своїх домагань у справі

виборчої ординації і нових виборів. Згадані партії мають виступити як презентація світа праці, отже під фірмою фахових союзів та інших робітничих організацій.

Великий світово-політичний трикутник.

В промові виголошеній у Мінхені до старої партійної гвардії канцлер Гітлер заявив: Німеччина перестала бути осамітнена. Сталося це не через участь Німеччини в малозначних союзах народів, а через значіння, що його Німеччина сама собі здобула. З того значіння виплило для Німеччини навязання нових взаємин, які може й не містяться в ідеології Союзу Народів. Найпевніша гарантія того рода взаємин се не пусті

фрази, але твереза і ясна свідомість їх доцільности. В зрозумінні тої доцільности зєдналися нині три народи. Зпочатку се була європейська вісь, яка з часом перемінилася у великий світово-політичний трикутник. Намагання старого ворога ширити нелад в усім світі стрінуться з тим більшими труднощами, чим сильніший буде сей трикутник. Бо в склад трикутника входять народи, готові рішучо боронити своїх прав.

Упадок долара на світових біржах.

З Лондону звідомляють: На лондонській біржі зазначився сильний упадок курсу долара до 5.02. Рівночасно завважено горячковий попит на золото. Утечу від долара спричинили головню поголоски, що президент Русвелт задумує дальшу девальвацію американської валюти, бажаючи оживити біржу і підтримати кон'юнктуру підвищенням ціни золота. Тільки в однім дні продано в Лондоні золота вартости 2 міль. фунтів. Більшість набутого золота продали Злу-

чені Держави Півн. Америки. В Парижі є також масова подача долара. З Нью-Йорку звідомляють, що від 28 X. до 3 с. м. відплило зі Злучених Держав до Європи 13.5 міль. доларів. Американські економічні круги сподіються, що в найближчій часі відплине зі Злучених Держав около 250 міль. дол. Американський секретар скарбу заявив, що вивіз золота зі Злучених Держав не погіршить господарської ситуації краю, бо те золото заступає золотом „стерилізованим“.

Зїзд молодих ОЗОН-івців у Варшаві.

Катовицька „Польонія“ описує зїзд членів „Звйонзку Млодей Польські“ у Варшаві під заг. „Коц'югенд“. Цілого будинку (де відбувався зїзд) стерегла пильно поліція. Внутрі сторожила порядкова сторожа, численна і відповідно вишколена. На салі було багато молоді ОНР і Стронніцтва Народового. ОНР-івці зберегли братню зичливість, молоді ендеки кілька разів старалися заколотити зібрання. Крім того бачили ми багато „Фалангістів“. Промовляли провідники ріжних організаційних клітин, вишколені в окремих таборах, де викладали пп. Рупковський і Коц. Переважно відчитува-

ли свої заяви з карток, бо промовців ЗМП тепер не має. Про щож говорили вихованці Коца? Передовсім домагалися „великої і могутньої Польщі“. Шлях до неї провадить через „перелом“, через „революцію народову“ (Заржицкий). Всі партії в Польщі мусять бути знищені до тла! Майже в кождім реченні покликалися на марш. Ридза-Смілього і „вітаували“ на його честь... Полк. Коца не згадав ні один промовець. Не говорили також докладно, хто має бути „вождом“ і часто підкреслювали, що політичні партії се виключна причина розбиття й анархії в Польщі...

Крісла криті склом.

В Німеччині винайшли новий спосіб фабрикації скла. Тепер німецькі текстильні фабрики випустили на ринок кольорові накриття для крісел, фотелів і т. п.,

вироблювані зі скла. Ті накриття дуже естетичні, тревалі й гігієнічні. Дотепер виготовлено 10.000 крісел, покритих волокном зі скла. Їх радо купують.

ЦЕРКОВНІ СКАРБОНИ дуже часто розбивають вломники, тому не можна держати тепер ніяких грошей у тих скарбонах, а всі церковні гроші слід негайно пересилати на вкладкову книжечку в

Т-ВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Про пресу

Ворожа преса (ліберальна, радикальна, порнографічна й атеїстична) так розвельможилася, що опанувала майже ціле людство. Вона після висказів одного Епископа (Eberhard, Kanzelorträge) відбирає у читачів самостійність думання і застанови, а натомість впроваджує в душу хаос, замішання й умову плиткість. Вона щоденно розходить масами і в великій обемі так, що читач не може всего опанувати. Він читає без розбору і без застанови. З часом так переймається змістом і напрямом газети, що напрям газети стається його власним і він тратить свій особистий погляд і особисту критерію. Він вірить газеті, він пропагує і бореться за кличі і засади газети думаючи, що він боронить своїх власних засад і поглядів.

В той спосіб ворожа преса опановує душу своїх читачів й має в них сліпо відданих духових невільників. Тоді преса може робити з ними що хоче. Тоді через них управляє діло морального знищення, словом, управляє моральний бандитизм, котрий потягає за собою не тільки моральний розклад, але також матеріальне знищення.

Були колись Джінгіс-Хани, були колись варварські дикі племена, котрі своїми наїздами спричинювали жахливі спустошення, убивали людей, впроваджували в полон і нищили матеріальне добро. Однак не спричинили тільки зла, що теперішні Джінгіс-Ханики і теперішні армії письменників, котрі з пером в руці убивають і затроюють духово майже цілий світ. Лож, підступ, інтрига, напасть, очорнення се їх лянна зброя.

Тому кождий віруючий католик, а головню католицький священик, котрому ходить про правдиве добро Церкви, вірних і тим самим про движіння і життєвий розвій свого народу, повинен всіми можливими способами підтримувати і поширювати католицьку пресу. Католик преса стала тепер одним з могутних середників, щоб можна з тим більшим успіхом поширювати і розбудовувати Боже царство в людських душах, як також, щоб поборювати погубні наступи ворожої преси. Без католицької преси католики се військо без зброї відповідної до боротьби з ворогом. Коли хочемо переконатися, на якій рівені стоїть якийсь нарід, треба переконатися, в яким стані є Церква в тім народі, а коли ходить про стан Церкви, треба питатися, який клир так монаший як і світський в тій Церкві. Однак практичний і наглядний показчик і вплив життя і сили Церкви — се преса.

Під оглядом католик преси у нас справа та дуже лихо представляється. У нас в Галичині на чотири мільйони католиків нема ні одного католицького щоденника. Якеж сумне свідоцтво для нашого католицизму! Рівнож періодичні часописи ледви живуть і без допомоги мусілиб уступити. „Нова Зоря“ приміром, котра виходить тільки два рази на тиждень, без значної субвенції не могла б виходити. Навіть духовенство у великій часті того часопису не пренумерує і не читає. Часопис той не обчислений на сензацію і на демагогічну агітацію, він пропагує католицьку ідеологію і тому може не популярний.

Та не тільки велика часть духовенства не читає і не пренумерує того часопису, але ще деякі невдоволені нарікають, що „Н. З.“ провадить не раз за гостру полеміку, що лучше було би многих

Sygn. VI. l. Pr. 217/37. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S. O. Ł. Malicki, Sędziowie: S. O. Dr. J. Locker i S. O. J. Niemętowski w sprawie konfiskaty Nr. 80 czasopisma p. t.: „Nowa Zoria“, z daty Lwów, dnia 21 października 1937 r. do Sygn. VI. l. Pr. 217/37, — na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 października 1937 r., po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 20 października 1937 r. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Nowa Zoria“ Nr. 80 z daty Lwów, dnia 21 października 1937 r. zawierającego 1) w tytule zaczynającym się od słowa: „Tragicznie...“ 2) w artykule p. t.: „Tragicznie...“, a) między słowami: „i t. d. jich“ — aż — „do Lwowa“, b) oraz w ustępie od słów: „Zowsim te“ — do słów: „nisi! czyśla“. 3) w artykule p. t.: „Choczu! kolonij“ — w całości, znamiona ad 1) i 2), wyst. z art. 170 k. k; zaś ad 3), występkę z § 24 ust. pras. z dnia 17 grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl

§ 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Nie wykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17 grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — U z a s a d n i e n i e. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu ad 1), 2), szerzenie nieprawdziwych wiadomości o położeniu Ukraińców w Polsce, tendencyjnie nieprawdziwych wiadomości o celu i przebiegu oraz składzie zjazdu szlachty zagrodowej we Lwowie i mogących wywołać niepokój publiczny. Artykuł zaś p. t.: „Choczu! kolonij“ jest przedrukiem skonfiskowanego przez Starostwo grodzkie w Krakowie artykułu z czasopisma „Piast“ Nr. 40 z dnia 17 października 1937 r. Według §§ 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki wr. Protokółant: F. Sulik wr. Za zgodność: (Pідпис нечиткий) kier. sekret.

справ для святого спокою не рушати і противників не дразнити. Таке говорення і нарікання свідчить аж надто ясно про плиткість думання і короткозорість, а радше про духове засмічення. Ми вже так зжилися з нашими лібералами і радикалами, що боїмося рішучо з ними зірвати і їм виповісти війну. Ми в своїй наївності чи радше нерозумі думемо, що ті панове такі благородні, що вони видячи нашу заячосердну миролюбивість зрефлектуються і заперестануть своєї нечесної боротьби. Тимчасом вони нашим „миролюбивим“ становищем роззухвалені ще гостріше атакують справи Церкви, віри і релігії. Ворожі часописи дійшли у нас вже до того зухвальства, що немов шайки моральних бандитів управляють своєю нечесною ремеслом, а духовенство в своїй наївній льогіці думає, що треба миролюбиво заховуватися і ще просити о помилування! Ні, се не миролюбивість, се каригідна боягузність, се просто зрада справ Христових!

В справі становища супроти ворожих таборів, які вони не були, подав нам Христос Спаситель ясну програму так словами як і своїм поведінням. Він виразно сказав: Я приніс меч, а не мир!

Де отже ходить про справи Церкви, віри і релігії, там устають всякі особисті і людські згляди. Там мусить бути боротьба, хочайби навіть на смерть. Відтак Христос, котрий є сама добротливості і лагідності, котрий сказав про себе: Вчіться від мене, що я тихий і покірного серця, той сам Христос гострими словами напаяв хитру гіпокризію старозавітних фарисеїв, хоч за те стягнув на себе їх завзяття і ненависть. Вкінці Христос видячи спрофанування єрусалимської святині через торги і ріжні купецькі гандлі і то під оком старозавітних євреїв, а може й за їх згодою, бо з оплат тягнули зиски, Христос видячи те все, бичем вигнав купців та всяких гандлярів зі святині й усунув той цілий ярмарок. І за те старшина жидівська постановила позбутися Христа. Тут завязок трагедії, котра скінчилася Голгофтою. І тому св. Євангелист написав, що ревність дому Божого знищила Ісуса Христа.

У нас занадто много розмножилося хитрунів, інтригантів, демагогів і „провідників“ з запаленим мозком, котрі опанували нарід і зводять на блудні дороги. У нас Церква також засмічена, повно в ній інтригів, котрі диктують навіть Єпископові. Тому треба у нас католицької преси, щоб вона рішучо і відважно поборювала ворожу пресу і відкривала ясно й отверто всякі ворожі затії, заховуючи, само собою розуміється, приличну тактику і вистерігаючись демагогії й особистих випадів, хіба заходила б konieczність напаяти особисто чинсь прилюдну ворожу діяльність, чи шкідливий прилюдний чийсь виступ. Словом, мусить заховати осьму Заповідь Богу, котра у ворожій пресі знехтована.

На основі всього висше сказаного Єпископський Ординаріат не сумнівається, що Всеч. Духовенство зрозуміє вагу й konieczність справи і доложити всіх старань, щоб була поширювана католицька преса.

В тій цілі 1) поручає „Нову Зорю“, щоби всі священники пренумерували, читали і поширювали, 2) „Правду“ тижневик для народу, 3) „Український Бескид“, 4) „Місіонар“ релігійного змісту для народу разом з „Бібліотекою релігійної освіти“ (виходить що місяця в осібних книжочках), 5) „Добрий Пастир“ для священників.

Крім сего заряджується, щоб кождий душпастир в місяці грудні вголосив проповідь про хосен і konieczність католицьких часописів і заохотив вірних до пренумерування, читання і поширювання тихже часописів, рівнож щоб заохотив вірних до молитов за поширювання католицької преси і щоб вірні в першу п'ятницю, або неділю місяця грудня приступили до св. Тайн в тім же наміренні.

Вкінці приказується подати сюди до відомома найдалше до кінця січня 1938 р., які часописи пренумерує і читає сам душпастир, які та в кілько примірниках розходяться в його парохії, як також які підприємляв способи і середники до поширення катол. преси в своїй парохії.

Від Єпископського Ординаріату.
Станіславів, 13 IX. 1937 р. ч. спр. 5983/IV. „Вісник Станіславської Епархії“, з 1937 р. ч. X—XII.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: В отсім відзиві Преосв. Ординаріату Станіславської Епархії є таке зрозуміння ваги пресової полеміки, якого досі ми ще не зустрічали. В усякому разі не зустрічали на нашім ґрунті. Тому сю заяву повинні уважно перечитати всі наші інтелігентні люди, які нераз криються навіть на найбільш потрібну полеміку. До сеї дуже важкої справи ще нераз вернемося.

Жидівська держава

Який танець відбувається довкруги неї?

У нас звичайно думають, що коли жидівські ідеалісти втіли добитися виглядів на свою державу в Св. Землі, то всі Жиди з одушевленим прийняли до відома се діло і підпирають його. Тимчасом ось як виглядає цікавий жмут вісток з Нью-Йорку, присланий до жидівської газети в Берліні.

По одержанні згоди Англії на жидівську „національну домовку“ в Св. Землі настрої Жидів в Америці зовсім не змінилися. А по останнім конгресі сїоністів в Ціріху пристрасти між Жидами проти жидівської держави навіть скріпилися.

Між Жидами в Америці є група противна жидівській державі без огляду на форму тої держави. Та група не хоче взагалі ніякої жидівської держави. Наляжать до тої групи несіоністи і переважуюча частина антисіоністів. Один з провідників тої групи — Артур Гейс Зулцбергер,¹⁾ власник і видавець великого і д. впливового щоденника „Нью-Йорк-Таймс“, зять основника тої газети Адольфа Окса, близький свояк дра Цируса Адлера, б. президента Адміністративного Комітету Жидівської Агенції. Зулцбергер м. р. відвідав Палестину. Всі ті люди думають, що створення жидівської держави матиме фатальні наслідки для Жидів, бо стане загрозою для горожанства Жидів в Америці й інших краях.

Недавно відбулася в Нью-Йорку конференція, на якій уложено „план битви“. Ту конференцію скликали несіоністи під проводом Фелікса Варбурга.²⁾ Запросили також визначних сїоністів, про котрих знали, що вони противники поділу Палестини.

Маса жидівського населення сердечно симпатизує з жидівською державою, навіть з поділеною. Проти поділу рішучо й безумовно виступає мала але впливова частина сїоністів, бо вони хочуть цілої Палестини. Противні поділові також антисіоністи, що взагалі не хочуть ніякої жидівської держави, ні в цілій Палестині, ні в частині її. На чолі перших, що хочуть цілої Палестини, стоїть С. Вайс,³⁾ голова Сіоністичної Організації в Америці. Він має великі заслуги в сїоністичній організації й тому опозиція проти його політики між сїоністами не така голосна, як була б проти иншого. В напрямі його опору проти поділу Палестини впливають на нього два визначні

жидівські правники, Л. Брандайс,⁴⁾ член Найвисшого судового Трибуналу, і Ю. Мек,⁵⁾ союзний суддя. Вони стоять на становищі, що правне безпеченство Жидів залежить від вдержання теперішнього мандату Союзу Народів над Палестиною. Тому противляться зміні. Др Вайс переконаний, що годиться на поділ Палестини се нерозумна політика і для збільшення сили свого опору лучиться навіть з несіоністами, які з зовсім инших причин противні жидівській державній ідеї взагалі. Який вплив буде се мати на рішення Жидівської Агенції⁶⁾, ще не знати. Та коли на поділ Палестини таки треба буде згодитися і коли й подобиці будуть готові, др Вайс очевидно покажеться льояльним сїоністом, яким все був.

Інша річ з несіоністами й антисіоністами. Вони хочуть застрашити сїоністів і щоб поставити на своїм, грозять не лише збойкотуванням збірок на Палестину, але навіть перешкодженням у збірках, коли сїоністи не перестануть дискутувати над проектом жидівської держави. Один з найостріших на язык провідників тої групи (на диво він був колись членом сїоністичної організації) сказав прилюдно, що перейде Америку від краю до краю й буде агітувати по громадах, щоб Жиди не давали ніяких жертв на Палестину, як довго буде мова про жидівську державу.

„Джойнт“⁷⁾ хоче витягнути користи навіть з того замішання. Рабін Йонас Вайс, його председатель, розписав листи до жидівських громад, в яких каже, що й не треба тепер давати багато грошей на Палестину, бо до Палестини пускають лише 1000 іммігрантів на місяць. Спробувано отже намовляти жидівські громади, щоб на 1938 рік призначили тільки 10% збірок на Палестину, а 90% давали „Джойнтови“. Як се скінчиться, буде залежати від сили, з якою сїоністи поведуть свою пропаганду. Що сїоністи в такім важнім часі на нещастя розбиті, се мусить признати кождий безпартійний обсерватор. Тільки через те розбиття між сїоністами стала можлива така сильна пропаганда несіоністів і антисіоністів проти всякої жидівської держави...

(Гл. 84 ч. 42-го річника „Ідіше Рундшав“ з жовтня 1937 р.).

¹⁾ Arthur. Hays Sulzberger.

²⁾ Якраз наспіли вісті, що Фелікс Варбург помер по тій конференції на удар серця в 67 р. життя.

³⁾ Stephen Wise.

⁴⁾ Louis Brandeis.

⁵⁾ Julian Mack.

⁶⁾ „Jewish Agency.“

⁷⁾ „Joint Distribution Committee“.

Вирікаються асиміляції

Між Німеччиною і Польщею прийшло до порозуміння в справі правного положення меншин. Обі сторони погодилися на слідуєчі засади поступовання в сій справі: 1) Взаємна пошана для національностей польської і німецької забороняє всякі зусилля примусово асимілювати меншости, піддавати в сумнів приналежність до них або робити труднощі у виявлюванні тої приналежності. 2) Члени меншостей мають право свободно уживати своєї мови в слові і письмі у своїх особистих і господарських взаєминах, в пресі і на публичних зібраннях. Плекання мови або рідних звичаїв як у публичнім так і приватнім житті членами меншостей не потягне за собою відемних наслідків для них. 3) Члени меншостей матимуть право гуртуватися також в культурних і господарських това-

риствах. 4) Меншість може закладати школи з рідною мовою навчання. В церковній ділянці членам меншостей признають право плекати релігійне життя і право церковної організації. Відносини у віроісповідній ділянці і в ділянці добродійної діяльності не будуть предметом втручання держави. 5) Членам меншостей не можна робити труднощів або ставити перешкод задля їх приналежності до меншости при виборі або виконуванні звання або в господарській діяльності. Вони користають в господарській ділянці з тих самих прав, що члени більшости, зокрема щодо посідання і набування нерухомоостей. Наведені засади не можуть в ніякому разі нарушувати безоглядної льояльності членів меншости супроти держави, в якій вони живуть.

Як розібрали німецькі кольонії

По розвалі німецької імперії в 1918 р. найбільше німецьких кольоній одержала Велика Британія, а саме: Танганіку (Дойтше Остафріка), частина Камеруну і Того, Подунав'є-африканська Унія одержала західно-африканську німецьку кольонію (Дойтше Вестафріка), Австралія

Нову Гвінею і Навру, Нова Зеландія західне Самоа. Франція одержала решту Камеруну і Того, Бельгія Руан да Нурунді (простір, що межує з Конго), Японія ряд островів на Спокійнім Океані на північ від рівника (Кароліни, Палау, Маріанни й ін.).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Голоси преси

З приводу розпорядку Преосв. Григорія.

„Українські Вісти“ принесли в ч. 286 короткий зміст розпорядку Преосв. Григорія і додали від себе слідувачі завваги:

Стоїмо перед актом великої ваги. Кількасот священників Станіславської Епархії розпорядком Епископа вилініюваних від праці на світському відтинку українського національного життя. Вони не сміють належати до Просвіти, Рідної Школи, Сокола, Лутів і до ніяких політичних організацій, які не стоять під впливом, себто під контролею Церкви. Не можуть вони переняти на себе ніяких кермуючих функцій у господарських установах — кооперативах, банках і т. д. У численних селах були досі священники мотором нації, життя, їх наділювали почесними голов ріжних Т-ств, їх престиж як священників і нації, працівників стояв дуже високо.

Тепер все те кінчиться. Священникові у станіславській епархії не вільно відтепер керму-

вати працею в нації. Товариствах і установах, бо за це же його найвища кара — завішення у правах священника. Проти волі Епископа священник безсилний. Він мусить повинуватися. Апелювати до станіславського Епископа, щоб він в інтересі Нації й Церкви змінив свій розпорядок — безнадійне, бо стан. Епископ не з тих, що змінюють рішення. Тому теж треба хвилюво погодитися з фактичним станом, який вважаємо тяжким ударом для нашого національного життя і достосуватися до нових умовин.

Ту нову ситуацію захочуть використати всякі ліві антирелігійні й антинациональні течії. Не сміють до того допустити національно свідомі елементи — вони мусять перенести на себе працю й відповідальність.

Епископські розпорядки — хвилені, перемінаючі. Тривала — Нація. — (ор).

Агенція „Всхлуд“:

П. Е. Преосв. Григорій Хоминин, греко-католицький Епископ у Станіславі, оголосив свої тези відносно діяльності духовенства. — Як факти вказують, пише Преосв. Епископ, світські патріоти, ліберали і радикали опанували ситуацію, уважаючи себе самовільними панами і не дозволяють Церкві основувати свої товариства й організації. Се скандал, що загал греко-католицького духовенства стоїть під диктатом світських демагогів і ріжних провідників з розпаденим мозком. Греко-католицькі священники скріпили становище порожніх інституцій, не спаралізували погубної праці, але ще причинилися до морального розкладу всякої позитивної роботи. Деякі гр.-катол. священники одержали навіть призначення світських патріотів, лібералів і радикалів, що стали „дисциплінованими членами суспільності“. Се „призначення“ це сумне свідчення для священника, бо кождий священник повинен бути дисциплінованим членом Церкви, а не дисциплінованим прислужником світських панів патріотів. Даліше Преосв. Епископ Хоминин забороняє у своїм розпорядку всім священникам під санкцією канонічної дисципліни належати до світських товариств і установ, в яких виділяють голову вибирають члени голосуванням, з виїмком тих товариств, до яких священник має вступ з уряду, а не з вибору, або які мають завдання підтримати справи Церкви. Коли світські установи добрі, позитивні і Церкві зичливі, тоді священники можуть їх спомогати своєю радою, інформацією, але ніколи як члени на підставі вибору. Ся заборона — кінчить Преосв. Григорій — має завдання запобігти вже раз тому хаосові і тому помішанню зла і добра, де в однаковій мірі мішаються „сакра кум профані“. Ся заборона має завдання піднести авторитет Церкви та гідність і владу духовного стану.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Даліше по сих інформаціях дає Аг. „Всхлуд“ свої завваги, якими займемося при нагоді. — На другий раз подамо інші голоси преси з приводу розпорядку, а потому нашу оцінку їх.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Даліше по сих інформаціях дає Аг. „Всхлуд“ свої завваги, якими займемося при нагоді. — На другий раз подамо інші голоси преси з приводу розпорядку, а потому нашу оцінку їх.

Лавкове гетто та Українці

Українська щоденна преса принесла отсю інформацію:

Під натиском польської націоналістичної молоді ректор львівського університету Кульчицький видав мин. п'ятниці зарядження, яким увів т. зв. лавкове гетто. Це зарядження звучить: Щоб покласти кінець постійним конфліктам на викладавних саях між студентами, що визнають вшехпольську ідеологію, і студентами Жидами, видаю на основі ат. 11 закону про академічні школи ось таке порядкове зарядження:

1. Студенти, що належать до вшехпольської молоді та студенти Жиди сидітимуть у викладавних саях особно. 2. Усі студенти та вільні слухачі зложать особисто в Деканаті свого Виділу на руки урядовця підписану власноручно заяву в замкненій коперті згідно з одним з трьох ось таких взорів: А. Хочу сидіти зі студентами, що належать до вшехпольської молоді. Б. Хочу сидіти зі студентами Жидами. В. Не хочу сидіти ні зі студентами, що належать до вшехпольської молоді, ні зі студентами Жидами.

У справі цього т. зв. лавкового плебісциту у львівському університеті відбуло українське студентство мин. понеділка в салі „Бесіди“ велику анкету, в якій взяло участь понад 450 студенток та студентів. У висліді дискусії прийняло українське студентство одностайно ось такі резолюції-постанови:

Українське студентство високих шкіл у Львові, зібране на анкеті в дні 8 листопада 1937 в справі зарядженого ректором Львівського Університету плебісциту відносно місць у виклада-

вих саях, по вислуханні доповіді і переведенні дискусії — стверджує: 1. що події продовж останніх літ на високих школах се розгрівка чужих українській суспільності сил в ім'я інтересів тих же сил і як такі своїми тенденціями і конкретними виявами цілковито чужі українській студуючій молоді; 2. що а) останнє зарядження Ректорату Львівського Університету тісно вижеться зі згаданими вгорі розгрівками; б) те зарядження під загрозою кариш санкцій силою факту намагається втягнути українську студуючу молодь в ті чужі для неї розгрівки; в) заставляє до прийняття згори визначеного становища, спихаючи її тим до ролі знаряддя і з тієї причини є для неї обидливе. 3. З уваги на вище наведене Українське Студентство постановляє: а) здержатися від участі в зарядженому ректором Львівського Університету голосуванні, б) визнавати все Українське Студентство зайняти в тому конкретному і в подібних других випадках завжди солідарно таку поставу, яка відповідає гідності українського студентства. 4. Студентство визнає всю українську суспільність піддержати змагання своєї студуючої молоді.

Після ухвалення резолюцій українське студентство рішило примістити санкції в формі бойкоту відносно кожного члена української студентської громади, що нарушить солідарний фронт українського студентства в справі т. зв. лавкового плебісциту. Ті українські студенти, що вже взяли участь у зарядженім ректором лавковім голосуванні, рішили відкликати свої заяви зложені вже в деканатах.

Англійська політика

Незабаром має появитися польський переклад перших двох томів відомих „Споминів“ Льюїса Джорджа, англійського прем'єра підчас світової війни. В першій розділі першого тому є текст меморіалу сера Біліяма Робертсона, тодішнього шефа англійського генерального штабу. В тім меморіалі, призначенім до ужитку англійського правительства, ген. Робертсон писав про головні засади англійської закордонної політики м. ін. ось як:

„Продовж століть, хоч на жаль зовсім без перерв і вагань, англійська політика полягала на тім, щоб старатися вдержати рівновагу між континентальними державами, які внаслідок своїх інтересів і симпатій все ділилися на ворожі собі табори. Точка тяжести пересувалася з Мадриду до Відня, з Відня до Парижа, з Парижа до Петербурга. Ми загамували або помогли загамувати по черзі експанзію кождої великодержави, що стреміла до гегемонії на континенті. А рівночасно в висліді того ми розширяли сферу впливів англійської імперії. Частиною тої традиційної політики було вдержування переваги Англії на морі й недопускання ніякої сильної великодержави до територій зайнятих Бельгією й

Голяндією. В останніх літах (перед війною) дозволили на зріст нової потуги, що стремить до супрематії в Європі, з осідком в Берліні в вислід сего — теперішня війна... Коли європейська рівновага має бути вдержана, необхідне існування сильної великодержави середноєвропейської. Необхідно також, щоб та великодержавна складалася з Німців. Бо однією іншою можливістю булаб слов'янська держава, а така держава буде все тяготи до Росії: тоді Росія здобулаб перевагу в Європі, се значить: повалилаб ту власне основну передумову, яку бажавмо вдержати. З другої сторони тому що Німеччина наш головний європейський суперник на морі, булоб побажанням, щоб мир закінчено на умовах, які загамувалиб розвій німецької флоти і торговельної маринарки. Іншими словами: інтересам великобританської імперії відповідала Німеччина досить сильна на суші, але слаба на морі... По думці стремління до сильної Німеччини моглоб бути корисно прилучити до неї властиву Австрію. Особливо тому, що тоді 10 мільонів полудневих Німців становилоб противагу Прусії“... („Газета Польська“, ч. 307).

„Jeszcze nie jest dobrze“

Польська преса звідомляє, що у Львові відбулися збори, скликані „З'єднанням Поляків Земі Червеньської“. Як виходить з предложених матеріалів, — пише „В. Н.“ в ч. 10.940 — у 65 повітах переведено досліди, головню під кутом зібрання даних, чи Поляки українізуються, чи мішані супружжя корисні для польськості, в якій мірі земля переходить в українські руки, який вплив польських осадників, загонової шляхти, стану української господарської акції та відношення українського населення до Поляків. Досліди ствердили, що Поляки українізуються, — головню через брак польських парохій. Не зважаючи на густоту і тимсамим процентове відношення до залюднення, Українці мають два рази тільки парохій, що Поляки. Поляки хрестять дітей з конечности в церквах. Українізація старших також дуже поступає. Нпр. в одній місцевості перейшов на гр.-катол. обряд і стан Українцем б. політичний засланець на Сибір Зайончковський. Парцеляція не дала бажаних успіхів, а в повітах Городенка, Сиятин і Рогатин її майже змарновано. Осадник незагосподарований, на бездоріжжях, позбавлений шкіл, костелів, людського дому, без опіки міста, розпорощений, легко українізуються. Там, де осадні суцільні і промінують польськостю, вони наразені на агресивність українських націоналістів. Акція організації загонової шляхти, зукраїнізованою задля браку костелів і польського вчителів (се від віків укр. шляхти! — Ред. „Н. Зорі“) може дати успіх, підносячи в тих сторонах, де вона мешкає суцільно, процент Поляків з 5 до 20. Ряд примірів відношення властей до Поляків і Українців — виїшов дуже критично і строго (що се значить? — Ред. „Н. З.“). За приналежність до „Сокола“ робітники тратять працю.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Отже ще недавно, бо в ч. 10.932, писав „Век Нови“, що наступив „ренесанс життя“ Поляків у Сх. Галичині та що вони вже тут знов здібні до найбільших творчих завдань. Ми по тій заяві „В. Н.“ втішилися і в 83 ч. „Н. Зорі“ на ст. 7 висказали свою радість в надії, що тепер вже буде менше цькування на Українців, — а тут на маеш: знов недобре. Тай ще як недобре! Поляки стають Українцями і то не лише малі, але і старі... В своїй власній державі! Се дійсно поява небувала на кулі земній. Ми можемо відкрити „Векии Новому“, чому такі страшні річі діються з Поляками у Сх. Галичині і чому він помиляється думаючи, що будова косяцолків та ноних римокатол. парохій вплине остаточно на вислід того процесу. Чому Українці нпр. в Америці англізуються, а в Польщі не тільки не польонізуються, як каже „В. Н.“, але ще українізують Поляків? Отже причина того, коли таке діється, може бути лише в тім, що в Америці греко-католицька метрика нікому не перешкоджає знайти роботу на полі, на залізницях, в магістраті, в державнім уряді, не кажучи вже про чорну роботу. А як тут є, се „В. Н.“ певно добре знає: Таке поведіння з Українцями, яке є в Польщі, не може заїмпонувати Українцям, а до сякої-такої асиміляції треба мати подив для того, до котрого асиміляція має наступити. Тимчасом той подив є, але по стороні польської, бо чесні Поляки подивляють українських інтелігентів, робітників і селян, що не піддаються не раз навіть крайній нужді, а своєї Церкви і своєї нації покинути не хочуть...

Промакі Чехів на Закарпатті

Оломовський проурядовий щоденник „Нашінец“ в статті п. з. „Мовне питання на Підкарпатській Русі“ м. ін. пише: „Лікаво, що до перевороту на Підк. Русі не існувала мовна проблема. Національна свідомість утримувалася виключно народною мовою, про яку слід поправді ствердити, що вона ближча українській, ніж російській, а культурною мовою була власнито церковнослов'янська мова. Перші граматичні й шкільні підручники, як також часописи для підкарпатських Українців були видавані розмовною мовою народу — місцевим діалектом. Одне вже незабаром по перевороті виринули на Підк. Русі носії думки, щоб за літературну мову для Підк. Русі була вживана російська мова. Ці стремління піддержувалися головню з Праги. Їх зумовлювалось також релігійними мотивами, щоб православні, яких, до речі, було тоді небагато, дістали ще й мовну підтримку. Тоді почалися перші мовні спори, що врешті прибрали політичний характер. Бо поодинокі політичні групи обстоювали або українську або російську мову. За українською мовою висловилися зараз на початку чл. лідера (католицька) і соціал-демократична партія, а також найбільша тепер на Підк. Русі партія комуністична. Інші партії є за російським напрямом, окрім аграрної, де одна частина має українську орієнтацію. Доброї прислуги не зробили ні Підкарпатській Русі, ні навіть чл. державі ті, що кинули на Підк. Русь яблуко незгоди в мовному питанні. Піддержування російського напрямку на Підкарпатській Русі було одною з найбільших помилок й одним з найбільших промахів. Безглуздя було припущення, що введення російської мови на Підк. Русі приблизить Чехословаччину Росію. Бо безпосередні сусіди Підкарпатської Русі не Росіяни, тільки Українці, що сьогодні вже є і залишуться самостійним народом, мовно й культурно окремишим від Росіян“ („Н. Ч.“).

Адвентисти 7-го дня

II. ПЕРШЕНСТВО Й НЕПОМИЛЬНІСТЬ У НАУЦІ РИМСЬКОГО ЄПІСКОПА.

Адвентисти кажуть, що ні Папа Римський, ні навіть св. Апостол Петро не мали й не мають примату, себто не вони начальники Церкви. Ісус Христос оснував свою Церкву не на скалі - Петрові, але „на вірі“ й під скалою в Мат. XVI 18 треба розуміти не особу Петра - Папи, але віру в Христа. Св. Петро не був навіть найстарший між Апостолами, бо найстарший був Ап. Яків Молодший, автор листу. Таксамо св. Петро не був непомилний у науці віри, бо йому спротивлявся св. Павло (Гал. II 11—14). До того св. Петро не був Єпископом Риму, чи радше загалом не був у Римі; мовляв, традиція тут не вірна.

Така наука адвентистів (впрочім так учать всі сектанти і під їх впливом також дехто з православних) неправдива й незгідна зі св. Письмом.

Св. Петро був Єпископом Риму. Крім традиції про це, записаної в найстаршого історика Церкви, хоч і потайного аріянина, Єп. Євсевія Кесарійського (род. ок. 265, помер ок. 340 р.), маємо про це вказівки й у св. Письмі. Потверджує це сам св. Петро. Він пише в закінченні свого пастирського листа до вірних: „Поздоровляє вас Церква, що є в Вавилонії“ (1 Петр. V 13). Не може тут бути мови про справжній Вавилон, бо там у тих часах цілком не було Церкви; на неї не маємо вказівки ні в св. Письмі, ні в історії. Натомість знаємо, що в св. Письмі під Вавилоном розуміється Рим поганський, як гніздо безбожної розкоші й розпусти (Откр. XIV 8, XVI 19, XVII 5, XVIII 2, 10). Отже вже св. Письмо стверджує, що св. Петро був у Римі, що виступає в імені Римської Церкви, як її Єпископ. Отже Єпископ Риму, Папа, се правний наслідник св. Петра.

Першенство св. Петра як Голови Церкви спирається на Божій установі. В євангелії св. Матея читаємо так:

„Колиж прийшов Ісус у сторони Кесарії Филипа, питав своїх учеників, кажучи: За кого люди вважають Сина Чоловічого? А вони сказали: Одні за Івана Хрестителя, а другі за Ілію, іншіж за Еремію або за одного з пророків. Каже їм Ісус: А ви за кого Мене маєте? Симон же

Петро у відповідь сказав: Ти є Христос, Син Бога живого. А Ісус відповів і сказав йому: Блаженний еси, Симоне, сину Йоні, бо не тіло і кров обявили тобі, а мій Отець, що на небесах. А я тобі кажу, що ти еси Петро, й на сій скалі збудую мою Церкву й ворота пекольні не переможуть її. І дам тобі ключі царства небесного, і що звяжеш на землі, буде звязане на небесах, а що розвяжеш на землі, буде розвязане на небесах“ (Мат. XVI 13—19).

З сього місця бачимо виразно, що Ісус Христос на Петрі як на скалі оснував свою Церкву. „Петрос“ по-грецьки значить „великий камінь“, „скала“, таксамо як і „петра“, жіноча форма того самого слова. В грецькій мові дане місце (вірш 18) звучить: „...сі ей Петрос кай епі тавти ти петра ойкодомисо му тин екклесіан“, отже в ньому бачимо виразну гру слів: петрос - петра. Граматична й логічна будова сього місця св. Письма виключає інше пояснення. Ще виразніше виступить значення сього місця, як усвідомимо собі, що євангелія св. Матея була писана по-єврейськи (чи по-арамейськи) так, як говорив Ісус Христос з Апостолами, і щойно пізніше оригінал пропав, а лишився переклад на грецьку мову. В тодішній єврейській мові „скала“ означає „кеф“, а по-арамейськи — „кефа“; як одне, так і друге слово мужеського роду. Тому в єврейським чи арамейським оригіналі не було навіть тої різниці, що є в грецьким перекладі: петрос - петра, але було оба рази: кеф(а) — кеф(а). Отже згідний з оригіналом переклад даного місця має звучати:

„ти „Скала“ й на тій скалі збудую мою Церкву“.

Ісус Христос відразу призначив св. Петра на основу своєї Церкви. Як лишень Апостол Андрій Первозваний привів св. Петра до Спасителя, Христос Господь відразу сказав: „Ти Симон, син Йоні; а будеш називатися Кефа“; „а се значить петрос“, поясняє Євангелист (Йоан. I 42), себто — згідно з оригіналом — скала. Кифою називається нераз св. Петра нпр. у листах св. Павла (пор. нпр. Гал. II 9, 11 й ін.). Назва „Кифа“ чи

„Петро“ вказує, що Апостоли вважали св. Петра за скалу, основу Христової Церкви. Інакше ніяк не можна вяснити, чому Господь назвав Симона Петром; одинокі пояснення маємо в наведених місцях зі св. Матея.

Бачимо отже, що св. Письмо виразно говорить про Божу постанову, що св. Петро має бути основою, фундаментом Церкви. Ясна річ, що фундамент мусить бути твердий, щоб будова встоялася, мусить бути з каменя. „Кожний, хто слухає сих моїх слів і чинить їх, подібний буде до мудрого мужа, що збудував свій дім на скалі (по-грецьки: епі тин петран). І пішов дощ, і прибули ріки, повіяли вітри й ударили на той дім, та він не впав, бо був оснований на скалі“ (Мат. VII 24, 25). Христос Господь порівнює свою Церкву до дому, будинку. Будинок мусить мати твердий фундамент, щоб витривав у всіх бурях і щоб люди могли в ній ратуватися від розшалілих стихій. Таксамо й Церква мусить бути основана на твердій скалі, щоб пекольні сили, оті духові стихії, не зруйнували її й щоб люди могли в ній врятуватися — спастися. До будови порівняна Церква й на інших місцях св. Письма. В Откровенні св. Івана пишеться, що новий Єрусалим, Церква, Подруга Агніця-Христа мала „дванадцять фундаментів, а на них дванадцять імен дванадцятьох Апостолів Агніця“ (Откр. XXI 14). Також пророк Ісаїя говорить про Ізраїля, під яким треба розуміти Церкву: „О ти нещасна, кидана бурею, безвідрадна! Я укріплю тебе на камені - рубіні, зроблю підвалини твої зі сапфірів“ (Іс. LIX 11). Бачимо ясно, що св. Петро основа, фундамент Христової Церкви.

Очевидно, що Церква мала тривати не лише в часах життя Апостолів, а й після їх смерті, аж до кінця світа, й так справді стоїть. Мусить отже й далі бути наслідник св. Петра, отже Єпископ Риму, що має ту саму вартість у Церкві, що й св. Петро. Се признають мовчки й самі сектанти; вони оспорюють не першенство Папи, але св. Петра, отже не наче самі дають доказ, що як мав примат св. Петро, то мають і Папи. Впрочім Церква постійно вчила й учить, що Папа се наслідник св. Петра.

Всежтаки насувається питання: чим

ОСИП НАЗАРУК

Вражіння з Волині

I. Притча про ногу витягнену з під ковдри.

Перечитавши у „Волинським Слові“ оповістку Гол. Управи ВУО (Волинського Українського Об'єднання), що надзвичайний краєвий зїзд тої організації відбудеться в Рівному 7 листопада 1937 р., постановив я поїхати на той зїзд — з різних причин. По перше тому, що нашої Волині не видів я вже 20 літ, а я дуже люблю ту країну. По друге тому, що краєвий зїзд ВУО відбувається раз на 5 літ, а інших політичних зїздів там з відомих причин нема: отже се рідка нагода побачити волинських Українців на політичній зїзді. По третє тому, що мені як редакторові і публ. діячеві було не лише цікаво, але й важно особисто зустрітися з нашими Волинцями на їх ґрунті, щоби з їх поведіння та евентуальних розмов переконалися, чи і наскільки правдиве те, що тепер оповідають про долю укр. народу та його інтелігенції „у волинській тихій стороні...“ По четверте тому, що я був цікавий, як „властиво“ виглядає те ВУО, на котрім в унівських органах свого часу вішали таки зовсім паршивих собак, поки самі ундисти не пішли шляхом ВУО... По п'яте і найважливіше хотів я на місці побачити й відчувти, до якої міри поступило національне свідомлення наших народніх мас на Волині і т. д. — Бо все те діячеві та ще й редакторів треба доконче знати.

У Львові говорили, що організатором зїзду є головню п. посол Скрипник. Отже я, хоч не знаю його й досі, вислав

на його адресу до Редакції „Волинського Слова“ в Луцьку письмо з запитом, чи ВУО допускає на свій зїзд гостей в характері газетних репортерів. Нема, нема — і на бланкеті Гол. Управи ВУО під ч. 641 з дати 29. X. 1937 з підписом технічного керownika канцелярії п. М. Крижанівського надходить повідомлення з доручення голови ВУО п. пос. С. Тимошенка, що Гол. Управа ВУО радо буде мене бачити в характері гостя на зїзді. Я повідомив про се одного з моїх особистих знайомих з ред. „Нового Часу“ і він також рішився поїхати зі мною як репортер на той зїзд.

В навечеря зїзду, в суботу 6. XI. 1937 о год. 5.10 по полудні виїхали ми оба з головного двірця у Львові на Красне — Броди — Здолбунів в напрямі до Рівного, де мав відбутися зїзд: бо не столиці воеводи Луцьк, а торговельне і рухливе місто Рівне, що колись суперничало навіть з Житомиром, се властивий центр тої частини Волині, яка опинилася під Польщею.

Сумерк осінню порою надходить скоро. Тому не можна було оглядати крізь вікно зрештою добре мені знамі галицькі краєвиди. А коли очі не мають можливости широкого засягу, тоді звичайно більше працюють слух і думка людини, яка в таким положенні звертає пильнішу увагу на сучасне, минуле й будуче.

Признаюся, що на Волинь їхав я сим разом в стані, якого не можна назвати спокійним: бо в Галичині оповідають, що на Волині арештують кожного, хто приїждить з Галичини, та що від „сокальського кордону“ зачинається немовби зовсім інакша державна область, з інак-

шим адміністративним і політичним настанням, ніж тут.

Вправді я не сумнівався, що вразі евентуального арештування не будуть мене довго держати, бо кожний функціонер зміркує, що революції на Волині я не хочу робити, але всетаки булоб мені не вигідно навіть на короткий час бути відірваним від різних обов'язків і робіт, які я зачав. Отже тому був я неспокійний. Бо поки зміркують, що і як, таки можна посидіти і навіть зїзду не бачити.

Неспокій найлучше зацитькувати гумором, так у собі як і в своїм товаристві. Отже оповідаю мому товаришеві прогульки, що також не мав більшої підстави бути спокійнішим ніж я, як один мій дотепний знайомих, що буває на Волині в справах свого звання, характеризував мені відносини на сучасній Волині в порівнянні з відносинами в Галичині.

— Ви, каже, хочете їхати на прогульку на Волинь? Значить, хочете мати приємність? Отже скажу Вам, як вона виглядає. Раз молодий Жидок питає свого дідуся: „Дідусю, як я можу собі зробити приємність, але так, щоб се багато не коштувало?“ А дідунь каже: „Як в кімнаті буде недобре натоплено, то вистав вночі ногу з під ковдри, потримай її так, аж поки буде тобі трохи студено, і тоді втягни назад під ковдру. Тоді побачиш як тобі буде приємно. І та приємність нічого не коштує“. Отже, оповідає далі мій дотепний знайомих, таке саме приємне вражіння як той Жидок буде мати ви, коли вернетесь з Волині до Галичини. Тільки я, каже, не можу Вам ручити, чи ви вернетесь тоді, коли схочете. А якби ви хотіли поїхати

саме заслужив собі, чим відзначався св. Петро, що названий скалою? Може великою постійністю? Ні трохи; знаємож про його відречення на дворі Пилата. Не власна заслуга св. Петра винесла його на чоло Церкви, а Божя постанова, бож усі ми стоїмо в добрім з ласки Бога, а не самими нашими вчинками: без ласки Божої й наші вчинки не булиб заслужені. Отже й св. Петро зі спеціальної Божої постанови став основою Церкви.

Якже св. Петро й його наступники мають виконувати своє високе покликання? Що дає їм твердість скали, на якій Церква стоїть і стоятиме до кінця світа? На се знаходимо відповідь також у св. Письмі. Твердість та постійність мусить мати сильнішу основу, як сила людини, мусить мати кождоразову Божу поміч у тім напрямі, що в ній має виконувати свою високу задачу. Вже наведене місце зі св. Матея вказує той напрям і ту силу, що його піддержує. Маємо тут справу віри, авторитет у викладі віри. Авторитет сей не людський, а Божий. Не тіло і кров, себто не людське думання й закінчування довело св. Петра до визнання правдивої віри, що ось перед ним Христос, Син Божий, але спеціально просвітлення св. Духа з ласки Отця Небесного. Завдяки тому він твердо й непомилно визнав, виголосив правду віри. І власне отся непомилність у визнанні правд віри, дана йому з ласки Бога, вчинила з нього скалу — основу Христової Церкви.

Не можна сказати, що він, мовляв, мав під тим оглядом лише таку саму силу й віру як інші Апостоли, що також з ласки св. Духа не помилялися в науці віри, — бо Ісус Христос виразно поручив св. Петрові укріплювати в вірі навіть інших Апостолів. Ось підчас Тайної Вечері сказав Господь до св. Петра: „Симоне, ось сатана зажадав просівати вас як пшеницю; та я молився за тебе, щоб не ослабла віра твоя, а ти колись, на вернувшись, утверджує своїх братів”. (Лук. XXII 31, 32).

Сатана бажав кидати ними, куди хотів; Апостоли, покинувши Христа, повтікали; сам св. Петро відрікся Його зі страху, з неспостійності; чи мало розлетілося діло Сина Божого на землі, Церква? За Неї молився Спаситель. Молить-

ся тут знову спеціально — за Петра: щоб не ослабла віра його, що її дав йому Отець Небесний, ота непомилна віра; а що вона може захитатися в інших Апостолів, то Петро має доручення піддержувати їх у вірі, вчити їх віри, як непомилний Учитель. Отже непомилність у науці віри в відношенні до інших Апостолів і Єпископів має св. Петро й Папа з постанови Божої, й се виразно кажеється у св. Письмі. Так учила цілий час правдива Церква.

Ся віра якнайвиразніше висловлена й у св. Письмі. Ісус Христос вибрав 12 Апостолів по числу 12 поколінь Ізраїля (Лук. XXII 30; Мат. XIX 28). Отже всі вони мали проповідувати Євангеліє Ізраїльтянам. Мимо того бачимо, що Євангеліє до Жидів поручене зокрема св. Петрові; про се свідчить Ап. Павло, як пише: „Мені повірене Євангеліє для необрізаних, як Петрові для обрізаних”. (Гал. II 7). Виходить, що Ап. Петро був начальним учителем для всіх, що зпоміж Жидів наверталися до християнства, отже Головою інших Апостолів і цілої Церкви з Жидів. Тому прастара церковна традиція і східної, нині православної, розднаної Церкви називає верховними Апостолами, первостольниками Апостолів Петра й Павла — й то Петра на першій місці. Вже хочби се відкидає розумування деяких православних богословів, мовби-то св. Петро не мав примату.

Примат сей відносився не лише до Церкви з Жидів; св. Петро впроваджує також до Церкви першого поганина, сотника Корнелія. Спеціальним обявленням повчає його Бог, що поган можна також приймати до Церкви. Він і приймив Корнелія (Діян. X.). Тому св. Петро каже на Єрусалимському Соборі: „Мужі брати, ви знаєте, що від давніх днів Бог вибрав мене між вами, щоб через мої уста чули погани слово Євангелія й увірили” (Діян. XV 7). Отже св. Павло даний лише до помочі Ап. Петрові для проповіді між поганами.

В Листопаді — місяці українських інвалідів зберіть жертви від знайомих та вишліть їх на адресу: УКТОДІ, Львів, Потоцького 48.

Про начальну власть св. Петра в цілій Церкві свідчить і св. Павло, коли пише, що він спеціально їхав до Єрусалиму, „щоб побачити Петра й мешкав у нього п'ятнадцять днів. А з інших Апостолів нікого не бачив, лише Якова, брата Господнього” (Гал. I 18, 19), що був Єпископом Єрусалиму, отже побачення з ним було припадком. Врешті св. Петро проводить на Єрусалимському Соборі як Голова Церкви (Діян. XV). Він скрізь у св. Письмі виступає в імені всіх Апостолів, відповідає в імені всіх і згадується скрізь між Апостолами на першій місці, хоч першого покликано св. Андрія Первозваного.

Та крім найвищого учительського уряду в Церкві, мав св. Петро й найвищий пастирський уряд. Лише йому одному поручає Ісус Христос пасти ціле своє стадо, вівці й ягнята, себто дає йому власть над цілою Церквою (Іоан. XXI 15 — 17). Має він також власть „в'язати й розв'язувати”, отворити й замкнути брами царства небесного. Се значить, що має право надавати відпущити й накладати духовні кари й екскомуніки (виключення з Церкви).

Щодо того, що св. Павло спротивився йому, то се відноситься не до правд віри, а до тактичних способів поступовання. Св. Петро не їв заборонених Жидами страв при християнах із Жидів, що трималися цілого Мойсеевого закону, щоб їх не гіршити. Адже й сам св. Павло нпр. з тактичних мотивів обрізав Тимотея „через Жидів” (Діян. XVI 3) й се не спроневерення вірі — хоч сам св. Павло вчить про необов'язковість обрізання для християн. Він згадує свій спір зі св. Петром тому, щоби християни з Жидів зле не поясняли собі поведіння св. Петра.

Відносно першенства св. Якова, то в св. Письмі нема про те дослівно ні одного місця; видвигают це сектанти в тій цілі, щоб не признати примату св. Петра.

Як бачимо, в св. Письмі є найвиразніші вказівки так на найвищу власть св. Петра над цілою Церквою й усіми Апостолами, як і на його непомилність у науці віри й моральності. Отже наука адвентистів (і всіх сектантів) у сім також незгідна зі св. Письмом.

В. Княжецький.

з Волині за Буг, на Холмщину, то вернувшись з Холмщини на Волинь, малиб на Волині дуже приємне вражіння...

Мій товариш прогуляв голосно і щиро засміявся. У вагоні взагалі було досить весело. Люди свobodно розмовляли з собою, жартували, сміялися. Сильно переважала українська мова. Та неспокій нас мимо того не опускав.

Той неспокій мав причину збільшитися, як тільки ми переїхали границю довоєнної Галичини, то значить за Бродами. Люди, що їсїдали в Радивиліві й на дальших стаціях, вже не говорили між собою. Розуміється, не можу напевно твердити, з яких причин. Може так ділали ще психічні наслідки давнього царського режиму, може мимовільний і несвідомий страх перед недалеком большевицьким кордоном незаметно лягає на людські душі і пригноблює їх. А може є ще які причини. Досить, що в вагонах робиться тихо і понуро, хоч людей повно.

Отже в людині, позбавлений не лише ширших очних вражін, але й слухових, починає живіше працювати думка. І так на звук слова „Радивилів”, розуміється в урядовій мові, пригадалося мені, що се місто становить один з доказів дивної „неісторичності”, яка здавна захоплює на сій землі не лише Українців, але й Поляків: бо нікому невідомо, хто і коли оснував місто Радивилів та чи воно від початку мало таке ім'я, чи аж потому надали йому се ім'я князі з могутнього литовського роду Радивилів. Цікаво вийдеться з сим містом ім'я ген. Каєтана Мйончинського, що дослівно програв се місто в карти, а інші свої маєтності пропив, розгулявшись. Значить, неслухно думають люди, немовби тільки

Москалі мали „широку натуру”. Та натура неурегульована також в неправильних берегах душі й інших Словян. І тому їх державної організації нігде не можна назвати взірцевою, може ще найлучше жити в Чехословаччині.

Слідують інші стації. Всюди майже темно і тихо. А в Здолбунові, останній стації перед большевицьким кордоном, якийсь дивно таємничий тягар чи неспокій кладеться на серце й на душу. Але се зовсім інакший тягар і неспокій, ніж був той, якого я зазнав, коли рівно чверть століття тому побачив вперше російський поїзд на граничній стації давньої Австрії, в Бродах напроти Радивилова.

Я був тоді ще молодий, дуже живий і міцний, але памятаю якби се було нині, який тягар і внутрішній неспокій заволодів тоді мною, коли я побачив надпис на російському вагоні: Варшава — Владивосток... Щось таке на той вид положилося на душу немов безмежний чорний шлях Джінгісхана і страх перед тим, що темна царська „тюрма народів” може захопити також останню волю мого українського народу, «Галичину, де тоді панувала велика свобода совісти, слова, зборів і організації. І хоч ми молоді дуже нарікали на австрійських цїсарів Габсбургів і посувалися аж до образи маєстату (я сам як студент мав процес за образу старенького австр. цїсаря), — то на вид надпису на вагоні „Варшава — Владивосток” я почув себе австрійським патріотом від голови до стїп, наскрізь перенятим думкою про конечність оборони перед тим страшним велитнем, що заняв величезні шляхи Джінгісхана і ліг на них...

О, Боже! Мені тоді й на думку не

приходило, що доведеться побачити не одну владу далеко-далеко гіршу від благословенного в порівнанні з нею режиму Царського Дому Романових... Адже хіба брехун може говорити, що тепер в більшій часті Європи (і то не лише на Сході!) можна свobodніше і лучше жити, все одно чи поза тюрмою, чи в тюрмі, ніж жилося під скиптром Царського Дому Романових...

А прецінь коли порівнюю своє внутрішнє вражіння й відчуття на вид тодішніх вагонів з царської Росії і на вид совітського поїзду, що стояв оподалік німий і пустий, то не можу сказати, щоб моє теперішнє вражіння було тяжче, ніж те зперед 25 літ. Не знаю чому. Може тому, що тоді душа прочувала, які страшні муки ждуть народи, що заселяли простори царської Росії. А тепер може те вражіння тому легше, що прочуття немов говорить: „Вже не може бути далеко до повної можливості свobodного розвитку нашого народу навіть там, на руїнах великої тюрми народів”. А може тому, що перед самим виїздом в напрямі границі Совітів переглядав я тритомову антологію українських поетів, видану в Совітах, і переконався з неї, що навіть там не заглохла струя правдивої поезії в українській мові. І пригадалося мені поезія М. Зерова, дивного чоловіка, бо він рівночасно справжній поет і незлий критик. Ось зразок з його поезії, зв'язаної з волинською землею:

Блаженні дні і ночі на селі,
Землі Волинської родюче лоно
І дух полів і гомін од балькону
І крікіт жаб на вітровім крилі!...
Я одїздив і оком астролога
Допитувався в зір, яка дорога
Мене провадить у майбутні дні... (Д. буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Самоосвітні видавництва

ЩО І КІЛЬКО ВИДАЮТЬ РАДИКАЛИ ТА НАЦІОНАЛІСТИ.

В 42 ч. „Громадського Голосу“ з 1937 р. появилася вкладка: каталог радикальної видавничої кооперативи „Самоосвіта“. Про се видавництво писав я вже в „Новій Зорі“, ще в червні 1934 р. (ч. 742, в статті „Радикальна „Самоосвіта““. Що в ній є і як з нею „борються“ католики“). Тоді я ствердив, що видання „Самоосвіти“ вказують ідейну залежність від масонського світогляду та прихильність до євангелічного руху. В „Самоосвіті“ наші радикали приміняють тепер делікатну підлазку, щоб під назвою „науки“ ввести між наш нарід обезвірення, латентизацію. Дальше писав я в згаданій статті таке: „Годі вимагати від членів радикальної партії, щоб вони писали книжки в католицьким дусі. Радше треба подивляти їх працю для поширення своїх ідей, їх активність і їх жертвенність. І брати собі з того примір“. Очевидно не з радикально-масонських ідей, а з праці, з активності самих радикалів.¹⁾

Новий каталог „Самоосвіти“ наче доповнює ті слова — примірами. Як читаємо в тому каталозі, „Самоосвіта“ „почала свою видавничу діяльність на основі згори обдуманого плану. Книжки видавані в той спосіб, що починаються найлегшими науками. Потім поступово переходять у світ стисліших наук. Книжки ведуть читача як мати дитину за руку“ — очевидно, на сліпо, до масонських ідеалів. „Самоосвіта“ видає книжки в такій ціні, щоб їх могли набути незаможні селяни й робітники (по 35—70 гр.), а комплети продає ще й на рати і то з даровими додатками. Свій перший загальний курс „Самоосвіта“ закінчила в 1935 році, на 72-й книжечці. Від 1936 року „Самоосвіта“ розпочала другий, вже вищий курс, який радикали шумно назвали „Народний Університет Самоосвіти“.

„Цей другий вищий курс, якого друк потриває чотири роки, буде обніматиме книжки, які будуть доповненням і поширенням перших 72 книжок Самоосвіти.“

Курс Народного Університету Самоосвіти має виконати таку програму наук: 1) Філософія від найдавніших до нових часів. Філософія в Україні. Цей план викладів дасть загальні основи світогляду філософів та класифікацію тих наук, що складають філософію (наука пізнання, етика, логіка, психологія). 2) Письменство. До цього відділу увійдуть виклади про українське письменство і західно-європейські літератури. Про психологію і техніку літературної творчості. 3) Історія. Історія України до кінця 19 віку. Історія України в 20 віці. Історія українського війська. Історія соціальних рухів в Україні. Історія українського селянства, міщанства та промислового робітництва. Історія інших народів. Історія релігії і культури. 4) Соціологія й економія. Повна наука про суспільство. Соціальна політика. Історія праці (від первісного рабства до вершка капіталізму). Наука про людську душу (психологія). 5) Політичні науки. Форми державного устрою. Що таке політика. Народність і міжнародність. Історія української політичної думки в 19 і 20 віці. Професійні союзи в світі і в нас. 6) Суспільне виховання. Історія виховання в Україні і в світі. Яке повинно бути виховання. Наука народнього здоров'я. 7) Природничі науки. Географія українських земель. Економічна географія України. Географічні відкриття. Хімічні і фізичні винаходи. 8) Мистецтво. 9) Життєписи найвищих українських національних творців: Шевченка, Драгоманова, Франка, Павлика, Лесі Українки, Грушевського, Михайла Коцюбинського, В. Стефаника і ін. 10) Практичні науки. Домашнє господарство. Домашні лікарські поради. Електротехніка в хаті. Домашня майстерня.“

Що місяця виходить одна книжка „Самоосвіти“ так, що до кінця жовтня 1937 р. вийшло їх уже 97, отже мало що не сотня випусків! Один річник „Самоосвіти“, то є 12 книжечок, коштує з пересилкою 3 зол. На 26 співробітників „Самоосвіти“ є 14 партійних радикалів згл. соціалістів, в тім кілька співробітни-

ків б. радянським „Нових Шляхів“. Є там дальше: редактор видань „Просвіти“ та два редактори з концерну Тиктора. Дехто каже, що аж 10 співробітників „Самоосвіти“ се масонські „каменярі“ (лятомізатори) пражського накорінка; та доказати сего не можна.

В своїм каталозі радикали захвалюють свою „Самоосвіту“ хоч неправдиво та дуже приманливо:

„Самоосвіта з усіма виданнями це одиницький Український Народний Університет. — Нема доброту та розвитку нації, коли її більшість неосвічена. Тому нашим завданням є дати правдиве знання і виховання та піднести моральний рівень українського народу. Видання Самоосвіти заступають рідну школу всім тим, які не мають грошей чи відповідного часу ходити правильно на науку до школи. — Видання Самоосвіти це жива історія України і цілого людства. — Кожну книжку Самоосвіти читається з найбільшою цікавістю. — В кожній книжці є багато образків, які наглядно ілюструють дану науку. — Кожна книжка Самоосвіти є також найліпшим готиним підручником для реферату по читальнях, гуртках Самоосвіти і на всяких курсах.“

Ось так виглядає дотеперішня діяльність Самоосвіти. Про неї говорить незаперечний факт існування 96 добрих наукових книжок для освіти українських селян і робітників. Тому з повним довірям негайно купіть дотеперішні видання Самоосвіти та передплатіть книжки на 1938 рік. При тім не забувайте придбати в передплатники своїх знайомих, кривих та сусідів. Пам'ятайте, що через книжки Народного університету Самоосвіти може кожний стати справді інтелігентною людиною! Не жалуйте передплатити цих книжок своїм синам і донькам!“

А „Новий Час“ пише про „Самоосвіту“ таке:

„Як бачимо Самоосвіта дала цього року поважний вклад в популярну українську літературу. Книжки Самоосвіти переняті національним духом та дають матеріал для поборювання большевизму. Чисто суспільні твори писані з ліберально-демократичного становища і в цім непрямо можна мати деякі застереження. Та всеж такі слід ствердити, що видання Самоосвіти дають передовсім великий фактичний матеріал в усіх ділянках знання, виложений популярно, тож можуть придатися в освітній, а головню в самоосвітній праці.“

Також „Господарсько-Кооперативний Часопис“ (орган РСУК) висловлюється про „Самоосвіту“ з великим признанням, а радикальні „Громадський Голос“, „Каменярі“ і „Жіночий Голос“ постійно поручають своїм передплатникам поширювати „Самоосвіту“ як „найліпше видавництво“. Не диво — адже і в органах п. Ів. Тиктора і в усіх вище наведених часописах сидять постійні співробітники „Самоосвіти“, а „Кооперативну Республіку“ навіть редагують співробітники „Самоосвіти“: др К. Коберський і др Віталій Левицький...

Можемо злоститися на зміст „Самоосвіти“, можемо нарікати на радикалів, та одно певне: 96 книжечок „Самоосвіти“ стоїть готових, а розі йшлося їх щось около пів мільона примірників між п'ять тисяч передплатників і відбірців. Се вислід праці радикалів і їх зрозуміння для видавничої справи. І для протиставлення та для приміру маленький факт: Одна верховна католицька установа, що об'єднує всі три галицькі гр.-кат. єпархії, оголосила в 1936 році конкурс на популярні праці з усіх ділянок знання, розуміється в католицьким освітленні: За прийняті твори, об'єму 32 сторінок друку 16^о, згадана установа обіцявала заплатити по 50 зол. Платня не висока, а все-таки гідна праці, бодай для безробітних католиків-інтелігентів. Від часу оголошення сього конкурсу минув уже рік, а досі та установа не видала ні одного твору. Чому? Просто тому, що на конкурс не зголосився ні один автор... Доказ неімовірного лівизму думки і волі наших католиків. Видно, що навіть за гроші не хочеться їм поширювати свій світогляд.

Не так у націоналістів, т. зв. 105-процентовців. Коли націоналісти побачили

діяльність „Самоосвіти“, діяльність в душі безсумнівно людово-фронтівським (не кажу по інтенціям, але по висліді, який прийде), коли зрозуміли потребу ширити свій світогляд між широкі маси населення, — зараз взялися до меткої праці. Взятися до неї — як ходять слухи — два молодці, мало що не хлопці віком. Капіталу мали 250 зол. (двісті п'ятьдесять золотих)! Було се три роки тому, коли ті молоді люди розпочали видавати щомісячні брошури під назвою „Дешева Книжка“. Сьогодні „Дешева Книжка“ виходить уже що два тижні і то в накладі до 24 тисяч примірників! А само те націоналістичне видавництво дає хліб уже не двом, а одинацятьом співробітникам, має власних ілюстраторів і гарну домівку, якраз напроти „Нової Зорі“. Домівка прикрашена мапами, на яких визначено, де є кольпортери видавництва. Се націоналістичне видавництво має вже 580 кольпортерів, переважно селян і робітників. Крім кольпортерів, се видавництво старається про осібних пропагандистів, то є людей, які обізджають поодинокі місцевості, дають у них відчити, пропагуючі видавництва та еднають і надзирають кольпортерів. Цікаво, що для виховання таких пропагандистів видавництво веде навіть спеціальні курси! А як у нас?

Крім брошур „Дешева Книжка“ видає газету „Самоосвітник“, ілюстрований часопис масової освіти. Сей часопис, присвячений самоосвіті, містить лекції з таких ділянок знання: 1) географія, 2) історія народів, 3) землезнання України, 4) історія української нації, 5) українське письменство, 6) суспільні рухи й течії, 7) наша мова, 8) природознавство (живі тіла), 9) фізика й хімія, 10) арифметика й геометрія; крім того в „Самоосвітнику“ маємо ще курс політосвіти, політичну енциклопедію, поради праці, тіловиховання й т. п. В кожному числі „Самоосвітника“ є ще 6 сторінок, т. зв. „Наш Часопис“, де друкують приступні статті на актуальні теми й усякі важливі відомості з українського й світового життя. „Самоосвітник“ друкувався спершу як місячник. Анкета між передплатниками рішила, щоб часопис друкувати як півмісячник і від жовтня ц. р. „Самоосвітник“ виходить уже що два тижні. Часопис має 24 сторінки великого формату (як наша „Правда“), багато ілюстрацій, мал і т. п. Наклад „Самоосвітника“, як на наші умовини, великий: від 12 до 16 тисяч! Самоосвітні лекції з „Самоосвітника“ видала редакція також окремо так, щоб кождий міг собі їх від початку набути. Ціна „Самоосвітника“ дуже дешева, всього 30 гр. за число, річна передплата 5.50 зол. Так само недорого й „Дешева Книжка“ (брошури), бо річна передплата коштує всього 4 зол. Крім тих видань „Дешева Книжка“ розпочинає сього року видавництво ілюстрованого часопису (місячника) для української молоді й доросту п. н. „Часопис молодого Українця“, 16 газетних сторінок, річно 2 зол. В змісті має бути: національне виховання, історія, література, наука, життєписи, відкриття, пригоди, подорожі по світі, спорт, гумор, розваги і т. п. Також мають видавати місячник „Геть з большевизмом“ та „Нову Сцену“, історично-виховні інсценізації на національні „святя“, інсценізації з історії України, інсценізації творів визначних українських письменників, вертепи і т. п. Крім того „Дешева Книжка“ видає ще ноти, реферати, чужомовні словники для селян і робітників та календарі „Молодого Українця“ (1937), „Освіту“ (1938) в ціні по 50 гр. і мабуть у 35 тисячах накладу! 40% видань „Дешевої Книжки“ йде поза сокальський кордон, отже видавництво матиме великі заслуги в поширенні там українського слова.

Подібно як при радикальній „Самоосвіті“ так і при „Дешевій Книжці“ можна похвалити лише діяльність видавців,

¹⁾ Радикали повіягали з моєї рецензії деякі місця, „спрепарували“ з них ніби мою рецензію та чваняться в каталозі, що, мовляв, їх навіть у „Новій Зорі“ хвалять...

їх зрозуміння видавничої справи, їх організацію й справність у кольпортуванні. Бо ідеали, які ширить „Дешева Книжка“, годі католикові похвалити. В справах церковних „Дешева Книжка“ стоїть на становищі дуже неясним: на якійсь мішанині поганського гітлеризму крила Розенберга, агностицизму лібералів і хаотизму українських автокефалістів. Усяких поганських божків „Дешева Книжка“ радо підчеркує, натомість про справи українського католицизму, а то й християнства взагалі — автори й редактори тих видавництв мовчать згл. згадують так, що краще булоб не згадувати. Ось прим. в календарі „Освіта“ (1938) нема ні згадки про Впреосв. Григорія Хомишина чи Впреосв. Йосафата Коциловського. Зате Впреосв. Митрополита „хвалить“ ось як:

„Шептицький Андрій — (ур. 1865) граф, із тепер спольщеної шляхотської родини, 1899—1900 станіславський єпископ, від 1900 львівський єпископ, галицький митрополит.“ (Ст. 195).

А про нашу Церкву читаємо так:

Греко-католицька Церква — частина української церкви, що прийняла унію, значить зєднана з римською католицькою церквою, звідти називається її також уніятською... Унія викликала великий опір серед козацтва і низового духовенства та викликала гостру релігійну боротьбу між українцями. Жертвою тієї боротьби впав полоцько-вїтебський уніятський єпископ Йосафат Кунцевич... Після розбору Польщі уніятська церква занідила цілковито на Україні під московським пануванням, головню завдяки переслідуванням. На українських землях зразу під Польщею, а опісля Австрією розвинулася і стала пануючою церквою... і т. д. (Ст. 55—56).

Чи з таких „наук“ і стилю простий читач не набере переконання, що Впр. Митрополит — Поляк і граф (жах!), а наша Церква викликає незгоду між Українцями й не може — мовляв — встояти без опіки Польщі — се вже лишаю оцінки читачів. Або така квітка єхидного стилю: „1623 р. вбито тут (у Вїтебську) Йосафата Кунцевича, пропагатора унії“ (Ст. 38). Зате прим. при православному Гедоне Балабані згадується — хіба як заслугу — що він у „1582 р. не допустив до заведення григоріанського календаря“ (ст. 8) і под. Можна багато сказати вже саме тим, що про щось говоримо, а про інше мовчимо... Зновже в 3 лекції „Самоосвітника“ про українське письменство читаємо:

„Українське християнство — православля — зустрілось із католицизмом, що йшов із Польщі підбикати душі „заблуканих овець“ українських... Звичайно, та атака пішла в першу чергу на українське православля, що в умовах бездержавного життя сталося водночас і національною українською релігією... Культурний засяг книжок не тільки поширюється, як теж і поглиблюється. Великі культурні течії Заходу зривають із давнім сухим вияснюванням св. Письма“ — і т. д.

Отже — як бачимо з наведеного — і з ідеології „Дешевої Книжки“ та її видань годі католикам радіти, бо й вони неприхильні а то й ворожі нашій Церкві, подібно як і радикали.

Та се ще не всі самоосвітні видавництва: Є їх більше. Про інші на другий раз. А раміс.

Нові видання

Вістник Марійських Товариств, орган управи Марійського Т-ва Молоді. Тримісячник. Рік III, ч. 5. Липень — вересень. Львів 1937. Ст. 32. Зміст: Перший Конгрес Українських Марійських Дружинників. Митрополит Андрей: Промова на Марійській Академії. Преосв. Іван Бучко: До Марійських Дружинників. М-р Юліян Редько: Почитання Марії — Цариці України. М-р Петро Ісаїв: Завдання мужеських Марійських Дружин під сучасну пору. Звіти з діяльності Українських Марійських Організацій. — О. Приймova: Галицькі Марійські Дружини. Пань у стіл Гошівської Божої Матері. Батько: Марійська Дружина Учнів і Учениць в державній гімназії в Теребовлі. Рецензії. Квятковскі, Содаліціє Маріяньске в службе Косьцьола (Ір. Назарко), Фрай: За душу дитини (Ір. Назарко). Всячина. Знимки.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

З ПРИВОДУ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПОЛЬЩІ окремий комітет видав відозву до горожан міста Львова. На ній підписані слідуєчі українські діячі: др І. Брик, пос. В. Целевич, др Е. Храпливий, радн. Децикевич, ред. І. Кедрин (Рудницький), інж. Мудрак, віцедарш. В. Мудрий, проф. Радзикевич, о. др Сліпий, ред. Іван Тиктор, пос. Великанович і пос. Витвицький.

У ЛЬВОВІ суд присяглих засудив 3 молодих Українців з Ходорівщини за приналежність до ОУН на кару в'язниці від 3—2 літ. 4 обвинувачених звільнено від вини і кари.

НА ВОЛИНІ в чаруківській громаді (Луцький повіт) поліція ув'язнила двох молодих Українців, закидаючи їм організування тайних зібрань і поширювання нелегальних летючок.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС 44 КОМУНІСТІВ в Дубні на Волині скінчився засудом Якова Солов'яна на кару смерті з заміною на досмертну тюрму та інших на 5 до 15 літ.

НОВИЙ ЕНДЕЦЬКИЙ ЩОДЕННИК „Слово Народове“ зачав виходити у Львові. Перше число має дату 10 листопада 1937 р. Передовицю написав Станіслав Гломбінський, відомий вшехпольський діяч. В ній пише, що та газета присвятить спеціальну увагу Галичині і Волині, де діється найбільша „кривда“ Полякам. В статті „Слово Народове“ сказано, що майже та сама „екіпа“, котра редагувала „Кур'єра Львовського“, стала до праці в „Слові Народовім“. Начальний редактор Ян Матиясик.

ДО ГДАНСЬКА мають приїхати особисто Гітлер і Герінг. Що се значить, легко додуматися. „Тан“ пише, що Гітлер дав за те уступки Полякам як меншині в Німеччині.

ГРИНЬКА, найбільшого прислужника Москви, що довго був комісарем фінансів, дають під суд і розуміється застрілять...

БОЛЬШЕВИЦЬКА „ПРАВДА“ закидає українським більшовикам, що вони поступають до тої міри перфідно, що навіть в музеях усувають з видних місць історичні документи, які свідчать про звязки українського народу з російським...

ЮВИЛЕЙ ЧЕРВОНИХ ТОВАРИШІВ. В Москві відбулася велика військова парада з приводу 20-ліття большевицького перевороту. Після промови марш. Ворошилова, закінченої окликом на честь Сталіна, батареї дали 21 стрілів на честь республіки і Сталіна. Се перший раз в Москві вшанували особу геніального „батька народів“ таксамо як „капіталістичного монарха“.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В ЖЕНЕВІ п. Комарніцький висказався за обмеження права азилу і за видавання політичних переступників, заявляючи, що до евентуального міжнародного карного трибуналу Польща не приступить.

У ШВАЙЦАРІЇ ув'язнено багато членів комуністичної партії в Женеві, Ціріху і Базилі. Між ними кількох редакторів комуністичного щоденника „Фрайгайт“.

В ЛЮКСЕМБУРГУ став прем'єром представник католицької партії Петро Діпонг.

БЕЛЬГІЙСЬКИМ ПРЕМ'ЄРОМ стане мабуть міністр Шпак, соціаліст по політичній приналежності.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ виїхав з Греції на довшу подорож по Європі. Перший етап подорожі буде побут в Римі.

ЧЕМБЕРЛЕН заявив на бенкеті у мейора (бурмистра) Лондону, що ситуація в Європі будить поважний острах.

ІТАЛІЙЦІ СТРАТИЛИ В АБІСИНІ продовж жовтня с. р. 15 офіцерів убитих і померлих від ран, 2 підофіцерів убитих та 35 жовнірів убитих і пропавших без вістків.

Соки свіжих рослин

це З Д О Р О В Л Я !

СІК СЕРДЕШНИКА

ЗМІДНЮЄ Й УСПОКОЮЄ СЕРЦЕ.

Maricster Едвард Гобед

Warszawa, ul. Miodowa 14

Продажа в антиках і дрогеріях.

НОВИНКИ

Фейлетон п. з. На водах Полісся буде продовжуваний на слідуєчий тиждень.

На кораблі в дорозі до Полудневої Америки помер на удар серця Джеймс Рамсей Мекдоналд, трикратний прем'єр Великої Британії. Він уродився 12 X 1866 в дуже убогій шкотській родині рибаків. Малим хлопцем прийшов пішки до Лондону без centa в кишені. Працював тяжко, а кождо хвилину використовував для науки ночами. Організація винесла його згодом на найвищий щабель.

„Львів у цифрах“, статистичний місячник, подає отсі дані: в липні с. р. було у Львові 317.400 осіб. Супруж заклочено в тім місяці 255, уродилося дітей 350, померло 288 осіб, приріст населення виносил 62. На 350 уроджених було 181 хлопців, 169 дівчат. Неслюбних дітей було 43, в тім 17 р.-католиків, 7 гр.-католиків і 19 жидівського віроісповідання.

Торговельно-промислова Палата у Львові звернулася до міністерства скаргу з проханням піддати ревізії виказ норм середньої доходовости нетто підприємств торговельних і промислових, затверджений на податковий рік 1937 для терену тернопільського воевідства.

На львівській передмісті Сквилові робітники з наказу будівельного наглядача розібрали партеровий дім, який його власник Шайовський вибудував без дозволу. Шайовський вніс скаргу до воевідського уряду і до мін. Складковського.

Президентом окружного суду в Станіславові іменованний дотеперішній президент суду в Золочеві Зборовський.

Чехословацьке міністерство фінансів затвердило санацію „Просвіти“ в Ужгороді на суму 2 міль. 200 тисяч корон.

В Недільній пов. Рудки бандити напали на грек.-катол. приходство і стріляли з револьверів до о. Івана Сенети та його служниці Марії Пехоцької. Служниця ранена в груди.

До церкви в Гарбузові зборівського повіту вломилися через вікно злодії і вкрали позолочувану чашу вартости сто золотих.

В Переволоці коло Бучача в кооперативі вкрав хтось товарів на 500 зл.

В Динові пов. Кросно невідомі справники вкрали з гаражу автобус Йосифа Гольдшміда вартости 16.000 зл.

За „касові недокладности“ в рр. 1926—27 засудили б. секретаря шкільної ради Данцевича на рік в'язниці з припиненням кари.

Цвинтарище мамутів відкрито в с. Липе під Дубном.

Константина Сташиса, провідника Литовців на Виленщині, засудив польський суд на 1 рік в'язниці і 10.000 зл. гривни з заміною в разі нестягаемости на 6 міс. в'язниці. Як судову оплату пібрано від підсудного 1.040 зл. Крім того засуджено його на заплачення судових коштів.

Міністерство внутрішніх справ відмовило дозволу польській націонал-соціалістичній партії на уживання відзнаки в формі свастики й одягу, що складається з шапки, зеленої „мацеюфки“, з чорним дашком і спортової блюзи, або френча, запинаного на гузики, з біло-червоною свастикою на лівому рукаві.

В зв'язку з новелізацією дотеперішніх приписів у справі податкових пільг для будівельних інвестицій інформують, що новий розпорядок має предвиджувати, що пільги в податку від нерухомості і від льокалів признаватимуть в нових домах на 10 літ від хвилі уживання дому. Кошти будови будуть відчислювані від підстави виміру доходу податку в Гдині і перемисько-сандомирській окрузі. В інших дільницях пільги в доходу податку будуть примінювати тільки в разі будови мешкального дому найвище з 2-кімнатних мешкань. Амортизацію дому предвиджують на 4 роки. При продажі дому в готовому або невикінченому стані за першим разом не побирається ніякої степлевої оплати, оскільки ходить про малокімнатні мешкальні дома. Доми, що є тепер в стані будови, користають з попередню обов'язуючих приписів. (Увільнення від податку на 10 літ лише домі з двокімнатними помешканнями причинилосяб очевидно до зменшення дітей і до деморалізації тих дітей, що будуть)...

При археологічних працях у середньовічному замку Витовта в Городні відкопали византийську церкву, замок з XI ст., з часів князів варяго-русичів і пізнішу замкову церкву з XIV ст. На глибині 4—7 метрів натрапили на дерев'яні наверхствування, в яких можна відрізнити в горішніх верствах останки литовського замку з XIII—XIV ст., що попередив мурований замок кн. Витовта, а в нижчих верствах рештки городу (замку) варяго-русичів з XI—XII ст. Знайшли там також зерна пшениці, жита, вівса, гречки, гороху і конопель, кости домашніх і диких звірят та різні предмети домашнього ужитку.

Польські часописи з обуренням подають, що в головнім льокалі „Звйонзку Науцицельства Польского" у Варшаві не було ні одного хреста, ні державного гербу, ні портрету президента і т. д. Теперішній куратор ЗНП припоручив закупити ті предмети.

Варшавська поліція придержала 70-літнього жебрака Станіслава Вітковського. Перед війною Вітковський мав на Україні великий маєток, який утратив під час революції. Непривичний до біди він скотився на дно і жив з крадежей та різних махінацій, за що сидів у в'язниці. Вийшовши з в'язниці, жив з жебранини.

У Варшаві помер член польської академії літератури Болеслав Лесьман, один з чільних представників польської ліричної поезії. Походив з Київщини, по званню був правником. Перший його твір „Розстайня саді" вийшов у 1912 р.

Рекорд кількості карних справ побив б. інспектор мит Фіалковский. В останніх 3 роках ставав він перед судом 25 разів за надужиття, доконані при оплачуванні товарів у перевозових бюрах. Кожду справу суджено окремо і в кожній справі Фіалковского засуджено на 3 р. в'язниці, разом на 75 літ.

Перед окружним судом у Бидгощі відбулася розправа проти начальника поштової агенції в Сіпйорах Францішка Берента, обвинуваченого за спроневерення 611 зл. з каси агенції і 100 зл. кавцій, зложених двома листоношами. Берента засудили на півтора року в'язниці з завішенням кари на 5 літ, коли впасть спроневерені гроші.

Гумор. — Миські діти на селі. — Зо-сю, чи та вода в ставі дуже глибока? — Не бачиш, дурна, що не сягає навіть качкам до шиї.

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1. — та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станіславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що п'ятий підручник даром для найбільш учнів. 89—2—10

У Вильні незнані справці вибили в ночі шиби в двох жидівських школах.

Б. гром. писаря Болеслава Урбановіча з Кукова засудив суд на 3 роки тюрми за дефравдацію грошей.

З Москви звідомляють про ув'язнення совітського амбасадора у Варшаві І. Давтяна.

Замах на Ворошилова виконано під час військової паради з приводу 20-ліття большевицької революції. Куля замаховця трафилла в сідло і Ворошилов вийшов ціло. Замаховця не зловили. В Москві сподіються нових ув'язнень.

Німецька преса звідомляє, що Розенберг посвятив (!) „націонал-соціалістичну святиню" в Торгаві, усунувши з неї хрести і католицькі емблеми... В тій „святині" будуть відбуватися торжества для вшанування Раси і Народу... Кілька днів тому міністр Геббельс сказав в Бад Сегесбергу, що нац.-соц. партія се „політична церква" німецького народу... Просто не хочеться вірити, щоб се було можливе...

„Хром", Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перераховує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

В м. Ліль у Франції ув'язнено Мадяра Кольмана Будая, в якого знайдено пляни різних французьких міст, зазначені незрозумілими знаками. „Матен" твердить, що Будай брав участь в убистві короля Александра і мін. Барту в Марсильї.

Полк. де ля Рока, провідника французької суспільної партії, засудили на 200 фр. привни, 3.000 фр. відшкодування і заплату судових коштів за очорнення кн. Поцо ді Борго.

В Лондоні розійшлася погомоска, що молодший син Муссоліні, Бруно, який прибув до Іспанії з ескадрою літаків, убитий або тяжко ранений. Знов після іншої погомоски, Бруно Муссоліні мав дістатися до неволі.

Графиня Болдвин, жінка б. прем'єра Англії, виступила з проектом, щоб держава назначила допомогу кожній четвертій дитині, що родиться в одній родині.

Фашистська партія в Італії має тепер 2,152.000 членів. До сего числа треба додати 82.000 фашистської університетської молоді, 1,163.000 молоді в рядах чинної боротьби, майже 1,000.000 жінок і 895.000 зорганізованих рільників. До партії зачисляють також 6.122.000 дітей і молоді, які досі виховувалися в рядах організації „Балілла".

Гумор. — Ти чого такий пригноблений? — Та знаєш, я просив о руку дочки директора К. — Ну? — Ну і замість руки дочки дістав я ногу її тата.

Гумор. — Конкурс краси. — Донечка до мами: Мамусю, сьогодні в нашій класі голосували над тим, котра з нас найкраща. — Ну і котра? — Не можна було вирішити, бо кожда дівчинка дістала тільки один голос.

В Англії зладили статистику різних назвищ, яких уживають на світі. Показалося, що назвище „Шмідт" має на світі 13 міл. людей.

30 мільонів емігрантів є тепер на земній кулі. Найбільше чужинців мають Злучені Держави Півн. Америки, далі Аргентина, Франція, Бразилія і Сіям.

Купуючи до церкви літургичні свічки, дивіться, чи мають вони знак „Керос — ВВ" або „Керос — АА". Чому? Бо лише ті свічки вповні відповідають всім вимогам, які ставлять до літургичного світла св. Конгрегація для Обрядів в Римі, а фабрика „Керос" зложила Епископському Ординаріатові в Станіславові приречення, що того розпорядку буде строго придержуватися.

Жертви. Впр. о. др. Д. Сенета, Шляхтова, п. Шавниці: зол. 5 — на зимову допомогу українським безробітним.

Гумор. — Та його добре знає. — Пан до служниці: Скоренько Марусю, принеси коня, бо пані зімліла. — Добре, прошу пана, а що принести для пані?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

К І Н А

ПАКС: Пісня любови (Кепура).
КОПЕРНИК: Знахор.
СТИЛЕВЕ: Один поверх вище.
ТОН: Трафальгар.

Приймаю пацієнтів у моїм заведенні
Львів, СИКСТУСЬКА 17. ТЕЛ. 265-73
від 9—1 і від 3—6.

Пломбування зубів, золоті, платинові і емальовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. — Регуляція криворостучих зубів.

Полекшення в сплатах. 94-1—2
НАСС

Вже вийшов з друку

НАЙСТАРШИЙ—НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і різномірний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., з поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовкві.

Е Л Е Г А Н Т
Хто не чистить взуття пастою „ЕЛЕГАНТ"?
Е Л Е Г А Н Т

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впащенні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" 30 сот.
В тексті і в новинках 50
На першій сторінці 60
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол. 1/4 стор. 90. — зол. 1/2 стор. 45. — зол. 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол. 1/4 стор. 140. — зол. 1/2 стор. 70. — зол. 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

РУТСЬКІВСЬКІ ТОРЖЕСТВА У ЛЬВОВІ

З приводу празнику св. священомученика Йосафата львівські ОО. Василіяни (вул. Жовківська 36) улажують ювілейні торжества в честь великого Митрополита Йосифа Велямина Рутського ЧСВВ, якого 300-ліття смерті припадає цього року. Від 19 до 27 ц. м. в 6 год. Служба Божа з участю церковних братств і хору. В 6 год. веч. Молебен, проповідь і Благальня Пісня. В навечеря празнику 27 ц. м. в 5 год. попол. Всенощне (Літня), Молебен і проповідь. В неділю 28 ц. м. в 10 год. Архиєрей-

ська Служба Божа, проповідь та уділення Архиєрейського Благословення. — Підчас цієї Дев'ятниці всі вірні зможуть відбутися св. Сповідь і приймати Евхаристійного Христа в св. Причасті на щоденних Службах Божих, а в сам день празнику можуть одержати повний відпуст під звичайними умовами. Всі візмім пильну участь в цих василіянських ювілейних торжествах і своїми молитвами приспівім день повного прославлення великого й нового Заступника своєї Церкви й народу!

В 20-ліття царства антихриста

Агенція Ава звідомляє: З даху мавзолея Леніна приглядався Сталін ювілейній параді, урядженій на „Червоній Площі” на спомин 20-ліття (царства антихриста). Маршал Буденний, командант московського гарнізону, передефілював зі своїми силами перед головним маршалом Ворошиловим. Потому Ворошилов відгрожувався ворогам комунізму. А потому грала військова музика з 700 грачів і почали йти різні відділи війська та всяких організацій. Наперед ішли питомці воєнної академії, потому формації літунів і дівчат летунок, потому війська ГПУ, залізничники і полк піхоти у сталевих шоломах, хлоп в хлопа як дуби.

Ув'язнили Бондаренка, наслідника Любченка.

В Москві розійшлися чутки про ув'язнення шефа пресового відділу в центральній комітеті компартії і начального редактора „Ізвестій” Таля. Є також поголоски про ув'язнення б. амбасадора в Токію, а в останній часі в Берліні Юренева та про ув'язнення Бондаренка, голови ради народніх комісарів сов. України, наслідника Любченка. Крім того агенти ГПУ мали арештувати Кудрявцева, другого секретаря компартії України, Гика-

За ними їхали три полки кінноти на сибірських конях з великими мерзерами і кулеметами. За ними їхали відділи на моторах, йшли старі сиві борці за більшевизм й озброєні міліції фабричних робітників. Верх паради становив похід артилерії змоторизованої та протилетунської і 30-тонових танків, з яких кожний мав по три гармати і по 4 кулемети. А потому йшло робітництво. Години й години минали, а воно йшло аж до темної ночі. І весь день небо було покрите тримоторовими літаками, метачами бомб і скорими ловецькими літаками аж до найновіших надзвичайно скорих воєнних літаків включно.

ла, першого секретаря харківського окружного парт. комітету, та його заступників Полонського й Осипова. На Білорусі ГПУ ув'язнило секретаря центрального комітету компартії Білорусі Шаранговича, який відіграв визначну роль в „демаскуванні” б. президента Білорусі Червякова. Ув'язнений також секретар компартії Біробіджану. Бондаренко тішився ласкою Москви дуже коротко, як зрештою й інші прислужники.

Відозва 95 визначних протестантів.

В Німеччині появилася відозва 95 визначних провідників протестантської т. зв. „Бекентніскірхе”. В ній остро виступається проти ворожої християнству теорії Розенберга, який голосить, що „німецький нарід не має первородного пріха, а має первородну благородність”. Підписані заявляють, що книжка Розенберга „Міт 20 століття” звертається проти євангелія Ісуса Христа. Відозва визнає протестантизм, щоб заявився проти накидування їх дітям такої ворожої християнству „науки” і витривали в вірі Спа-

сителя. Вкінці відозва запитує, чи вільно ще в Німеччині отверто признаватися до християнства як до віри Божої, яка все була благословенна для німецького народу в минувшині й буде для нього благословенна в будучині. Підписані запитують про се тому, бо, кажуть, в Німеччині вільно свобідно лаяти християнську віру, але роблять вже перешкоди в обороні християнської правди. — Осудження теорії Розенберга оповістила Апостольська Столиця вже передтим і то дуже рішуче.

Зміна французької політики на Сході?

В зв'язку з задуманою подорожею французького міністра закордонних справ Дельбо до Варшави і столиць полуднево-східних держав в Берліні твердять, що Франція, у відповідь на порозуміння Японії, Німеччини й Італії, задумує зреорганізувати свою політику на сході Європи. Ціль подорожі мін. Дельбо має бути: 1) Спроба зближення Польщі до Малої Антанти, особливо до Че-

хословаччини; 2) Дослідження сил балканської Антанти; 3) Дослід можливостей середземноморського Льокарна. Крім того Франція має предложити ще раз Румунії і Югославії договір взаємної допомоги. В Берліні скептично відносяться до вислідів подорожі мін. Дельбо. З факту, що Дельбо занехав візиту в Москві, вносять в Німеччині, що Франція відсувається тепер від Совітів.

Англійські зброєння нескоро скінчатся.

Англійський прем'єр Н. Чемберлен виголосив промову в Единбургу. В ній заявив, що світ тепер в атмосфері неспокою. Велика Британія стає з кожним днем сильніша, а під оглядом промисловим вона в найбільше пригожих умови-

нах на світі. Коли в дискусії звернули увагу, що після закінчення зброєнь в Англії може прийти промислова депресія, прем'єр Чемберлен заявив, що зброєння Англії не скінчатся скоро. Вони потрівають літами...

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Земна куля

З приводу зміни англійської політики.

Вже не на однім континенті, а на всій земній кулі відчувається тепер загальний неспокій, мов перед якоюсь великою, ще небувалою бурею. Генерал майор Міхаель фон Форнер так представляє одну з причин того неспокою, а саме справу кольоній:

Франція має заморські кольонії 22 разів більші від неї, Португалія 26 разів більші, Бельгія 80 разів більші, Англія 140 разів більші. А є такі краї й народи в Європі, що не мають ніяких заморських кольоній. Отже сей брак, поминувши вже наслідки війни, одна з головних причин господарської скрути в тих краях: вони не мають куди висилати надмір свого населення і свої товари, не мають відки брати сирівці.

Століттями Америка була тим краєм, куди з Європи відпливали люди, яким уже було затісно вдома. Тепер Злучені Держави Північної Америки не хочуть приймати емігрантів. Отже вони дуже обмежили перебування емігрантів з Європи, а Японцям зовсім заборонили імігрувати. Та заборона се одна з головних причин постійного напруження на берегах Спокійного Океану... Канада на своїх великих і майже порожніх просторах моглаб помістити ще багато мільонів імігрантів. Розуміється, в першу чергу моглиб туди їхати емігранти з Англії, яка має 41 мільонів населення, в тім багато безробітних людей. Ба, коли безробітні Англії не хочуть емігрувати ні до Канади, ні навіть до Австралії, яка дуже потребує білих емігрантів, бо вона zagrożена жовтими. Причина неохоти Англії до імігрування досить складна. Належить сюди ряд таких фактів, як наслідки озброєння кольорових в часі великої війни для поборовання білих людей на цілій кулі земній. Далі — більшовицька агітація викликала ненависть кольорових до білих і дуже понизила їх становище. Отже англійські безробітні не хочуть працювати в рівних умовах з Гіндусами, Китайцями й Неграми. Тай тому не виїждять з дому.

Полуднева Америка має ще дуже багато свобідної землі. Та відома доктрина Монрое („Америка для Американців”) не допускає вже й там до творення суцільних кольоній європейських народів.

До Азії люди з середної й західної Європи ледви чи можуть емігрувати. Полуднева Азія перелюднена, а Сибір довгі часи будуть заселявати люди з СССР, бо там людський резервуар скоро росте. Східну Азію обіймає багаторазово укріплений пояс островів стомільоннової перелюдненої японської держави. Сим разом вибух Фуджіями виладувався ще на Китай, також перелюднений і тому під кольонізацію для Японців непридатний. Але Фуджіяма може вибухати не лише в напрямі на Китай. Знають се всі сусіди Японії й тому стараються забезпечити свої посілості перед вибухом Фуджіями. Відси походять:

1. Фльотові умови.
2. Укріплення Гаваїв.
3. Укріплення Філіпін.
4. Укріплення цілого ряду інших островів на Пацифіку.
5. Будова каналу через Нікарагу.
6. Розбудова великанського трикутника англійських кріпостей: Сінгапоре — Гонг-конг — Дарвін (в Австралії).
7. Голяндські зарядження на Сундаї.

ЧИ У ВАС ВЖЕ Є КАТОЛИЦЬКА БІБЛІОТЕКА?

8. Змагання Англії, щоб забезпечити собі шлях до Індії і т. д.

А рівночасно з тими заходами діються інші. І так в Індії, на Філіпінах і в Сіамі щораз більше підносяться симпатії до Японії. Сіам згодився вже навіть на те, щоб Японці перекопали на його території канал, яким перетнуть Малайський півострів. Се голосний канал Кра. Коли він буде перекопаний, впаде вартість англійської кріпости Сінгапур.

Забезпечування себе, яке переводять ситі народи, кінець кінців не придадуться їм на ніщо: якесь вирівнювання між ситими й голодними мусить колись наступити.

Супроти того, що білих жде в Азії, близька Європі Африка мусить стати обіцяною землею білої раси. Вона вже стає нею. Вказує на це хочби недавнє створення італійської імперії у східній Африці м. і. на руїнах Абесинії. З другої знов сторони назрівають різні події в Марокку в зв'язку з подіями в Іспанії. Все те загрожує шляху Англії до Індії. Тому навіть найдавні англійські домії в Африці укріплюються, як прим. Полуднево-Африканська Домінія. Тому Англія скоро укріпить свою дорогу з Гаїфи до Багдаду. Відси думка будови каналу Гаїфа—Акаба (над Червоним Морем), рівнобіжного з Суєзьким каналом. Відси й

теперішнє становище Англії у справах палестинських і еспанських.

На тім великім тлі щораз виразніше видно, яка величезна і тяжка відповідальність тяжить на плечах теперішніх керманів держав — тільки в тій одній справі: зв'язку світової політики з колючими питаннями...

Так пише старий генерал.

На тім тлі можна зрозуміти також початок переміни англійської міжнародної політики та переговори Англії з Німеччиною м. і. про колонії. Річ ясна, що ті дві держави мусять згодом дійти також до (важких і для нас) розмов та рішень у справах східної Європи. Вони й вирішать ті важні для нас справи, — або окерваляться в такий війні, що вже обидві більше можуть не підвестися з неї до попередньої сили. В тих великих рішеннях і подіях, які насуваються на всю кулю земну, держави, в яких живе український народ, моглиб мати також важкий голос, — але тільки тоді, коли вони справедливо поладять справу з нами: без того (маючи болючу рану а не силу внутрі) будуть і вони очевидно тільки предметом міжнародної політики, а не підметом, хочби їх преса снувала навіть найякірші мрії про великодержавне становище...

Перша оцінка за Океаном

На маргінесі гостини Гетьманського Сина в Америці.

„Українська Зоря“ (The Ukrainian Star), тижневик що виходить в Детройті, у стейті Мічиген, в ч. 33, з 21. X. 1937 р. принесла, оскільки нам відомо, першу оцінку гостини Гетьманського Сина Данила з ширшого морального і національно-політичного становища. Передаємо ту оцінку в цілості:

Як вже подавалося в нашому органі, від шістьох тижнів на вільній землі Вашингтона гостить Син Гетьмана України — В. Пан Гетьманіч Данило Скоропадський. За цей час він побував в цілому ряді стейтів Злучених Держав та виступав перед тисячами Українців в таких великих осередках українських іммігрантів як Шікаго, Детройт і Клівленд. — Ми були наочними свідками цих виступів Гетьманського Сина серед українського загалу в цих колоніях і можемо цілком правдиво і безсторонно сказати, що ті виступи Репрезентанта українського Гетьманського Роду були блискучі і зовнішньою стороною і своїм внутрішнім змістом. В особі Гетьманіча Данила всі Українці, що Його бачили, насамперед зобачили молодого але сильного духом українського патріота, який знає, чого треба українському народові і ясно представляє собі, як треба всім нам працювати, щоб найскорше здобути державну незалежність на рідних землях. Велика наукова ерудиція Гетьманського Сина, Його глибоке знання цілої української справи та Його вельми докладне знання міжнародних відносин на європейському континенті і в цілому світі — являються для нас твердою запорукою, що ми Українці (слава Богу!) вже маємо правдивого Репрезентанта українського народу нашої доби, який достойно оборонить інтереси української нації перед цілим чужинецьким світом та зуміє повести з повним успіхом український народ по шляху національно-державного відродження, слави і могутності. — Гостина Його на Американській Землі серед нашого народу, який скрізь так сердечно вітає Його, має велике історичне, моральне і національне значіння. По недавній державній катастрофі на Рідних Землях та різних політичних авантюрах всіляких самозванчих „провідників“ українських, українські маси почала охоплювати зневіра: — хтож нас оборонить перед теперішнім фальшивим світом? Кому доручити долю 45-мільйонної, бездержавної української маси? Хто збудує а потім і поведе твердою рукою той новий укра-

їнський державний корабель, про який і вдень і вночі мріє кожда українська патріотична душа?... — І ось в цей мент перед українськими масами став (як із землі виріс!) Він — в повнім розквіті своїх духових і фізичних сил, здоровий, вродливий і перенятий глибоким патріотичним почуттям до Української Землі та її народу — новий державний муж України. Це відчула кожда українська душа, що зобачила Гетьманського Сина Данила і бодай пару слів почула з уст Його. Скрізь поява Його серед старшої української генерації, заплісніло в довших чеканнях кращої долі Рідного Краю, викликає справжнє відродження підупавшого духа, окрилює животворними надіями навіть хронічно песимістичні натури нашого суспільства. А людей, що досі були активними в нашій національно-громадській і політичній житті, жене до нової діяльності, до роботи з іще більшою енергією.

Зустрічі молодого і мудрого Гетьманського Сина з українською молодію на Американській Землі, викликають в тієї молоді великий, небувалий в її житті ентузіазм. І цілком зрозуміла причина такого захоплення молоді особою Гетьманського Сина: українська молодь своїм чистим і здоровим молодечим інстинктом вбачує в Нім свого правдивого Вождя — Вождя Молодої України. Щобільше: напевно українська молодь ліпше розуміє молодого Гетьманіча Данила, ніж її родичі-батьки — продукт чужинських національно-державних і культурних впливів, через цілі століття поневоленого життя їх.

А розуміє українська молодь ліпше Гетьманського Сина тому, що в неї сполучені несвідомо, але гармонійно дві природні стихії: і пієтизм до нашої старої героїчної минувшини і стремління змодернізувати сучасне українське життя в такім напрямку, щоб воно дало для української нації нових героїв.

Гетьманський Син Данило — це носій традиційно-історичного родового життя українського народу з прадавніх часів яко підвалини державного життя нашого народу, а в одночас Він новітній Українець — молодий, досвідчений і завзятий Будівничий нового життя України — будучої великодержави.

Він приніс до Американської України нову віру в нашу національну перемогу і нові надії на славу будучину великої Української Землі.

Він виконує епохальну історичну місію...

ІКЦ дуже лютий

Краківський ІКЦ приніс повну лютої статтю п. з. „Німецькі історичні поправки до історії України. Ігноранція чи провокація?“ В тій статті з крайнім обуренням і великим занепокоєнням переповідає статтю п. з. „Політична доля України“, яка появилася в головнім німецьким органі „Фелькшер Беобахтер“. Статтю ту називає ІКЦ „цинічною“ й такою, яка викликає „остовпіння польського читача“. Особливо обурений ІКЦ тим, що Польща, як пише „Ф. Б.“, належала до держав, які два рази розбирали українську державу: раз в 14 ст., а другий раз в 1920 р., коли Польща загорнула Галичину і Волинь з 6 мільйонами українського населення. Вкінці ІКЦ іритується на Гетьмана Богдана, лає його, прозиваючи „зрадником і ребелінтом“ тай каже, що ціл німецької статті „прозрачна“: в ній є апель до „гуманітарних демократій“ Європи, щоб не толерувати совітського ярма над Україною. Обурюється ІКЦ й твердженням, що РП (Польська) повстала щойно в р. 1569 (через люблинську унію). Вкінці застерігається перед відібранням Польщі Галичини і Волині для будучої незалежної України, хоч у статті ІКЦ нема навіть твердження, що німецький офіційльний орган пише про потребу того відірвання. Та дивним дивом, не се найбільше лютить польського автора, а факт, що німецький автор пише про українську боротьбу за незалежність від 9 століття. Се його найбільше дратує: удає незнання, що назву „Русь“ заступила на заході назва „Україна“... — ІКЦ виходить уже 28-ий рік, але ще здається ніколи не був такий дуже лютий як з приводу сеї статті в німецьким органі.

Меморіял ППС

Делегація ППС (Польської Партії Соціалістичної) вручила президентові РП Мосціцкому меморіял такого змісту: Іменем ППС та зв'язаних з нею організацій фахових і культурно-освітніх, стверджуємо, що Польща виборили передовсім працюючі маси і що та відбудована Польща тепер в надзвичайно тяжкім положенні. Передовсім дуже тяжке її міжнародне становище, коли взяти під увагу, що довіря до Союзу Народів і до обов'язуючих мирових договорів майже зовсім заломилося. Серед воєнної пожежі в Іспанії та на Далекому Сході і все більшаючих різнородних конфліктів, викликаних фашистськими державами, паде всяка злуда безпеки і мира. Скорий вибух нової війни вже тільки питання часу і не жахнуть перед її викликанням ті, що чигають на чужі землі та на свободу народів. Польща знайшлася вже в обличчі безпосередньої небезпеки (далі сконфісковано). В такий хвили загранична політика Польщі не може вязатися з державами, які хочуть відплати. Від того рішення залежить самостійність і цілість Польщі. Але й внутрішнє положення вимагає найбільшої чуйности. Нужда села доводить до катастрофи тисячів родин. Вплив чужого капіталу відчувається болоче. Польща мусить перейти на плянову господарку й перебудувати свій рілний устрій. Далі представлені прояви анархізування політ. і господ. життя в Польщі та підчеркнено неповіднення ОЗОН'у. В такий атмосфері не можна розв'язувати ніяких державних справ. Вихід з ситуації є такий: 1) скоро змінити виборчу ординацію з 1935 р., 2) чесно і свідбно перевести нові вибори на підставі загального, рівного, тайного, безпосереднього і пропорційного права голосування, 3) суспільність мусить мати певність, що правительство не буде вживати способів, яких уживало в рр. 1928 — 30, бо ті способи розпрягли державну адміністрацію і дали початок анархізування краю. Польща не може ждати.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Голоси преси

З приводу розпорядку Преосв. Григорія.

„Голос“ в ч. 44 приніс статтю п. з. „З приводу однієї заборони“. Подаємо деякі місця:

Ударом скермованим в нашу національну спільноту вважаємо останній розпорядок члена цієї спільноти, громадянина Й. Преосв. еп. Хомишина, про діяльність священника в світських товариствах і установах. Цим розпорядком станіславський єпископ, що є сьогодні українським єпископом, забороняє українським священникам, членам цієї самої національної збірноти, належати до світських українських установ та товариств якогонебудь роду. Внаслідок цієї заборони частина української нації, яка має за собою світлі сторінки й величезні заслуги, буде відсунена від обов'язуючої кожного Українця праці для добра української нації, внаслідок того зменшиться гурт провідників цілого національного життя по наших селах і містечках станіславської єпархії, повстане прогалина, якої не буде ким заповнити, повстане шкода для цілого нашого життя, для цілої нашої справи. І виникає питання: чи так робить Українець патріот, чи так робить той, що бажає добра й розвитку своїй нації? Чи так повинен чинити український єпископ? Чи того вчить Христова наука й католицька Церква? Нам здається, що католицька Церква, що Христова наука вчить дечого іншого, вчить чинити так, як чинили і поводитися кардинал Мерсіє і єпископ Бандурскі. А кардинал Мерсіє, що був одним з найпрекрасніших визнавачів і оборонців Христової Церкви, сказав, що „Христова релігія уважає патріотизм законом; нема досконалого християнина, що не був би досконалим патріотом“. — Чим же кермувався Преосв. еп. Хомишин, якими спонуками й мотивами, видаючи отаку заборону? Чи може добром Церкви? Добро Церкви тісно зв'язане з добром нації. Якже тоді розпорядок, що бе в добро нації, може вийти на добро Церкві? — Чи може бажанням піднести повагу й авторитет священників, так навчає їх: Стійте з нацією і при нації, що не сталося б в майбутнім. Задумайтеся разом з паствою, кріпите її духа, розвивайте героїзм її душі, піднісіть її відвагу, не заломіться при тяжкій іспиті, щоб не насміялися над нами вороги наші! Нація охоплена героїзмом! Приєднаймося ж і ми по нашій змозі до цього пориву! Так навчав, таке наказував бельгійському духовенству йогож пастир кардинал Мерсіє. „І тому його ім'я довго горітиме в історії людства“ (Варнак — „Кардинал Мерсіє“). Якій далекий від цих — нав'язаних гарячим патріотизмом — слів

кардинала Мерсіє — слова станіславського єпископа, що „кождий священник повинен бути дисциплінованим членом Церкви, а не дисциплінованим прислужником світських панів патріотів(?)!“

Здається станіславському єпископові відомо, що нашим життям кермують не тільки світські радикали та ліберали, він здається знає, що ніхто Церкви не поневолює, що ніхто не веде нероду до „ворожих“ установ. Хіба, що ті „ворожі“ установи це „Рідна Школа“, „Просвіта“ і т.д. Невже кермується добром Церкви той, хто старається відірвати її й релігію від нації, зробити її чинником далеким нації, чимось, що з нацією, з її добром нічого спільного не має, що національні справи вважає за маловажні, ними нехтує, а то й погорджує як меншевартними, як підрянними?!

Так ми ставимося до останньої „заборони“ Преосв. еп. Хомишина. Вважаємо її ударом в нашу національну спільноту, дуже шкідливим не тільки для української нації як цілоти, але і для української Церкви і українського священства як стану. Що так, а не інакше воно, про це засвідчать наслідки цієї заборони. — Мир і слава Стирака!

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Отсе „рішуючі місця“ з великої тришпальтової статті в органі т. зв. 105%-их націоналістів. Се молоді хлопці, виховані п. Дм. Донцовом. Очевидно, дуже ніяково читати такі „поучення“ для старенького Єпископа-Ювілята і всієї суспільності про те, що становить добро Церкви, а що становить підірвання релігії та нації... За близько 40 літ нашої публіцистичної праці нам не доводилося стрічати у інших народів такої публічної спроби поучування Єпископа Ювілята молодими хлопцями і то в справах, в яких вони повинні слухати і в яких вони належного поняття не мають і навіть не можуть мати. Так виглядає затроєний овоч, який п. др. Донцов подарував нашої нації по сей бік кордону. Та коли взяти під увагу молоденький вік тих хлопців, довго зводжених на маніві при повній недостатці протиділення, то мусить признати, що напади тих молодих і недосвідчених людей всетаки менше заслуговують на осуд, ніж безпримірна оргія дикого танцю старих гіршників, повна свідомих інсинуацій і напевно свідомої злоби в боротьбі з тим, що має очевидно найчистішу інтенцію і що мусить принести хосен Церкві та нації. (Гл. боротьбу в „Ділі“ та в „У. В.“). Докладнішому освітленню сеї справи присвятимо згодом більше місця.

Підписи громадян—без їх згоди

„Діло“ в ч. 248 з 11. XI. с. р. принесло отсю замітку, яку подаємо в цілості: На мурах міста Львова появилася широка відозва „Комітету Обивательського“ в справі святкування роковин відбудови польської державності. Під відозвою знаходиться між іншими також 13 підписів чільних українських політиків і громадян. Не маємо права промовляти в імені їх всіх, однак продовж нинішнього дня або дзвонило до нашої Редакції або явилось особисто 8 підписаних на тій

відозві осіб-українців і всі одногласно заявили те саме та просили нас подати се до прилюдного відома: Абсолютно ніхто до них з ніякою відозвою не звертався і ніхто їх підпису не просив. Без огляду на мертвоту справи — всі вони уважають, що в такій справі, як прилюдна відозва, та ще й маніфестаційного характеру, треба було бодай з ними порозумітися. Підписувати когось на власну руку, без порозуміння і згоди, се річ справді без прецеденту!

І католики в ролі асиміляторів

Один з наших прихильників прислав нам отсю інформацію: Польський католицький тижневик „Пшеводнік католицький“ приніс в ч. 43 статтю Антона Хоцешинського п. з. „Польські купеці здобива Польскен...“ В ній пише м. ін. ось що: Ми на Волині, здається найбагатшій нашій дільниці... Дивна се земля і zarazом чудова. Дивна, бо її національний склад пригадує сьогодні вавилонську вежу. На загальне число населення 2 міль. 85 тисяч мешканців польської мови уживає 346 тисяч, української (так її називає урядова статистика) 1 міль. 418 тисяч, білоруською мовою послуговуються 2 тисячі, російською 23 тисячі, німецькою 46 тисяч, жидівською 205 тисяч і чеською 31 тисяч. Інші мови, що їх не обіймають ці групи, представляють число біля 3 тисяч. Мусимо отже зі всіх сил постаратися про те, щоб число

тих, які говорять польською мовою, незабаром підскочило з 346 тисяч до бодай одного мільона! Поляк, католик, купець, ремісник, що вибирається до сеї багатості дільниці, є тут справжнім піонером польськості і місіонером католицизму! Ось такий мовний та здавалось б і національний склад сеї землі. Однак між тим обчисленням і дійсністю лежить щось, що спеціально тут заслуговує на увагу: цивілізаційна робота. Місцеве населення, крім нечисленних демагогів (!! Ред. „Н. З.“), не має свідомого почуття національної приналежності. Се люди „тутешні“. Польський піонер робить з імлістого українізму — польський „волінізм“ — а з Українців — волинських Поляків, у котрих оживає пам'ять, що вони були колись шитом і забором польськості на „Диких Полях“.

Вісь Варшава-Токіо й Українці

Парижський щоденник „Попілер“ приніс п. з. „Вісь Варшава — Токіо“ режеляційну статтю про польсько-японські взаємини. В тій статті читаємо ось що про ролю б. амбасадора Японії у Варшаві п. Гато: Пан Гато, що перебуває постійно в Європі добрих 20 літ, виспівлювався у справах національних меншин Східної Європи. Тому власне він був рід літ справоздачем меншостевих справ у Союзі Народів. Він також автор одного з найлучших підручників на ту тему. Отже, на думку „Попілера“, п. Гато вдержує від літ численні особисті взаємини з емігрантами з СССР, Росіянами, Українцями і Грузина-

ми, які могли викликати у відповідній хвилі внутрішні розрухи в совітській Росії. А особливо за посередництвом амбасадора Гато деякі українські елементи ввійшли в контакт з японським генеральним штабом, щоб підготувати постання в європейській часті СССР та на совітським Далекім Сході. Вікінші „Попілер“ додачує стислий зв'язок сеї акції японського амбасадора у Варшаві з незвичайним для польських відносин фактом, що один з атташе польського генерального консульства в Харбіні се одинокий у польській дипломатичній службі — Українець...

Познанянки і костели на „кресах“

„Курер Варшавський“ в кореспонденції з Познаня пише: „В Познані від трьох літ функціонує „Звйонзек Полек для впераня убогіх косяцьолуф на кресах виходніх“, оснований за ініціативою кард. Гльонда. Провід спочиває в руках п-ї Сьвінарської, що в своїм домі створила централю тої акції. Тут в означені дні сходяться пані, щоби спільно шити білія для костелів, гаптувати орнати, студи, капи. Водночас відбувається подія праці і матеріялів, що їх пані забирають до дому для викінчення роботи. Тепер в самім Познані працює коло 80 осіб. До співпраці стягнуто і провінцію. Головно радомагають „Содаліції“. Не відмовляються від співпраці жіночі товариства. З Чарикова, Жніна, Бидгоні та Острова надходять пакки з ручно виконаним костельним біллям. З наближенням довгих осінніх і зимових вечорів праця значно зростає. Від березня до вересня працює 50 пачок. Були в них орнати, чаші, пушки, студи, хрести та багато інших предметів. В міру спроможности залучується до кождої пачки друковане слово, що на пограниччі виконує „народову“ місію. Згаданий „Звйонзек“ збирає також пожертви на будову костелів. В останньому часі польське познанське жіноцтво здійснює думку про будову костела в Переспі на Волині. Досі зібрано на ту ціль 1000 зл.“ — Сю працює польське жіноцтво повинно собі взяти за взір наше жіноцтво. Під тим оглядом в нас було б багато роботи.

Новий „Святий Союз“

Визначний французький публіцист Анрі де Керіаліс пише в „Ль Епок“: Своім способом вислову порозуміння між Німеччиною, Японією й Італією пригадує текст порозуміння трьох монархів, Росії, Австрії та Прусії, з 26. IX. 1815, що покликувалися на Св. Трійцю. Те порозуміння знає в історії під іменем „Свйтого Союзу“. Одні тепер перед нами один з тих документів, за котрими стоять таємні умови з докладним змістом. Як відомо, Муссоліні не все відносився до СССР так як тепер: він перший свого часу наблизився до совітів. Німеччина скоро пішла була за його прикладом, ба ще й перевищила Італію в наближенні до Совітів. Вже се одно вистарчає, щоб новий „Святий Союз“ зробити підозрілим.

Вплив диктатур росте

Американський звітник французького щоденника „Парі Міді“, Жак Франзель, стверджує, що вплив європейських диктатур на латинську Америку росте, а вплив ЗДПА (Злучених Держав Північної Америки) паде. Він пише м. і.: „Коли останньої зими президент Русвелт відвідав полудневу Америку, мусів ствердити, що там віра в демократію, вісь кождої американської політики, була далеко слабша, ніж в ЗДПА думали. Майже у всіх латинських республіках існують партії, яким світогляд Муссоліні або Гітлера далеко ближній ніж світогляд президента ЗДПА. Диктатура в Полудні Америці не новина. Численні латинські нації мають тоталітарні держави. Американські подорожники стверджують, що Німеччина й Італія використовують ті симпатії, щоб випирати вплив ЗДПА і в багатьох місцях роблять се з успіхом. Нпр. в середній Америці Сальвадор, Гондурас, Гватемала й Нікарагва творять одинствийний фронт диктатур проти ЗДПА, а Сальвадор і Гватемала навіть в тій цілі виступили з Союзу Народів, щоб показати свою симпатію Німеччині й Італії. Обі ті держави визнали також ген. Франка як голову еспанської держави. Се дуже виразний вислів „фашистського інтернаціоналу“ в Америці. Німецька торгівля дуже поширилася в Сальвадорі і пробує вже задусити торгівлю ЗДПА. В Гондурасі й Коста-Ріці кріпшає вплив Японців, яким офіційно сприяють правительств тих республік. Таким чином всадовляються там Німеччина, Італія й Японія, що їх у ЗДПА уважають публічними ворогами. В Бразилії й Аргентині ситуація ще не така, але й там Німці, Італійці й Японці роблять значні поступи. Суперництво над перевагою торгівлі в Бразилії триває вже 4 роки. І вже було б скінчилося побідною Німеччині, якби ЗДПА не припневолити Бразилійців, уневажнити доставку 100.000 мішків кави, замовленої Німеччиною. Німці були б ту каву продали в середній Європі по ціні вищій ніж самі набули, щоб побільшити свій девізовий фонд. ЗДПА не допустили до того, позичивши Бразилії 60 мільонів доларів.“

За розмови з людовцями

Великопромислова „Депеша“ пише: „Без порозуміння з людовцями в Польщі не буде спокою, бо се не до знесення, щоб найбільша частина народу поносила всі тягарі і так довго була без впливу на державу“. „Депеша“ каже, що хтось з правлячого табору повинен зачати розмови з людовцями. „Чи є — питає — в легіоні таборі чоловік, який щиро і з довірою до себе міг би розмовляти з людями протівних таборів? На нашу думку, відповідає, є і його назвище тепер найчастіше згадується... Є в легіоні таборі чоловік, який напевно довірби до згоди розсварені нині політичні елементи. Треба тільки повернути йому ту місію. З ним радо говорили б. Шкода, що не маєтсья що відваги зробити се“. — „Депеша“ не подає назвища того чоловіка.

Місто на галицькім Поділлі

Побув я трохи на селі, розглянувся, поговорив з деким і скортіло мене до міста, до столиці галицького Поділля, до Тернополя.¹⁾ Сів я на поїзд і їду. В переділї кілька пасажирів. Зразу ніхто не говорить, бо нема як зачепити. Та згодом розговорилися. Один з подорожних починає оповідати, що їздив на лікування до Закопаного. Вислала його туди Обезпечальня. На обличчях товаришів подорожі здивування, що Обезпечальня спромоглася вислати якогось бідного сірого чоловіка до Закопаного. Отже той „закопанець“ оповідає, що в Закопанім дуже добре платять за ярину й овочі. Кошти побуту в тій лічничій місцевості виносять 25 зл. денно. Якийсь художавий молодий мущина дотепер мовчав. Колиж товариство розговорилося про ціни в Закопанім, він обзивається: Чи у вас тут в Галичині бойкотують жидівські склепи? Бо там, звідки я їду, в Люблинщині, бойкот жидівських крамниць і Жидів взагалі йде повною парою. Бойкотова акція йде легально і її переводять Поляки пляново.

На доказ витягає з кишені дві польські летючки і дає нам оглянути. Беру в руки одну і другу та дивлюся передовсім хто видав. Отже підписаний окружний комітет партії польських ендеків в Люблинщині. Також напечатана точна адреса друкарні, де печаталися ті летючки. Перечитую скоро летючку одну і другу, бо ще й інші подорожні хочуть оглянути. Зміст обох летючок можна зібрати в словах: Поляки, не купуйте у Жидів, тільки у своїх! Перечитавши обі летючки питаю власника чи не мігби дати мені по одному примірнику тих летючок.

— Ні, відповідає, не можу дати, бо сам маю тільки по одному прим. і везу до дому показати своїм.

З того я зміркував, що сей Поляк їде на відпустку. Коли хтось з подорожних оповідав тому Полякови, що в нас, в Галичині, нема бойкотування жидівських крамниць, то він обкинув нас всіх таким поглядом, неначе хотівби сказати: „Алеж тут у вас зацофаність“! Підчас „бойкотової розмови“ два Жиди з сусіднього переділу нахилилися і натягнувши шії пильно слухали розмови.

¹⁾ Гл. „Нова Зоря“ ч. 1082.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Какофонія в малюванні церкви.

Підчас короткого побуту в столиці Поділля я мав нагоду бути в церквах того міста. Довідався я, що малюють парохіяльну церкву (її називають загально „середня“). Отже я рішив оглянути те малювання. Вибрався я оглядати його в буддень, бо тоді нікого в церкві нема. Середня церква в Тернополі виглядає зовні як твердиня. Грубезні мурі почорнілі продовж століть. Над головним входом є дата 1600 р. Виходилоб, що церква має 337 років. Вхожу до середини. В середині вона вузька, вікна високо вміщені і маленькі, тому в церкві мало світла. Престольна частина церкви, пресбитерія, мабуть недавно відновлювана, сяє від позолочення. Відбувається малювання решти церкви: від іконостасу до притвору. Та частина церкви складається з трох частин. І ті три частини малюють два малярі. Сідаю в лавку та оглядаю мальовила першої частини, тої що перед іконостасом. Перша частина творить композиційну цілість. На ліво в заглибленім просторі представлено Рождество, на право Розп'яття (мені видається, що намальоване воно занадто яскравими красками). Дальше між галерією і лавками на вузькій, довгій просторі на лівій стіні (північній) великий образ: представляє Доброго Пастиря, як віднаходить заблукану вівцю. Форма площі, довгий і вузький прямокутник, спричинила те, що маляр намальовав образ Ісуса (Доброго Пастиря) в клячачій, сильно похилений позиції. На правій стіні Ісус молиться в олівнім огороді також в похилений позиції. На обох тих бічних образах подоба Ісуса виглядає неначе пригнетена вузькою і розмірно довгою площею. Вгорі напроти іконостасу великий образ Тайної Вечері.

Коли я оглядав ту композицію, приступив до мене молодий чоловік в плащі, поплямленім фарбами, і представився як автор згаданої композиції. Він малює тернопільську парохіяльну церкву на спілку зі своїм братом. Оповідає, що він студент малярської академії у Варшаві. Дотепер малював вже одну церкву в Тернопільщині, мабуть в с. Чернелеві Руським. Рівночасно бачу, як дальшу частину церкви малює якийсь інший чоловік. Тому питаю:

— А се може ваш брат?

— Ні, каже, се цілком інший маляр.

Щойно тепер приглядаюся малюванню того другого маляра і бачу, що він малює середню частину церкви у зовсім іншій стилі. Малює на стіні якісь квадрати якби у звичайнім помешканні.

Чомуж така какофонія стилів, питаю. Студент маляр оповідає коротко, що первісно мав малювати церкву той маляр, що малює тепер середню її частину. Та згодом тернопільський декан постарався, що плян змінено. Середню частину лишено тому власне малярському майстрові, а дві частини (ту, що перед іконостасом, і частину, де хори) віддано до малювання братам Грицаєм, згаданим студентам малярської академії в Варшаві. Отже вони вже одну частину вималювали, а другу (там де хори) якраз малював один з братів Грицаїв, з яким я власне розмовляв. В малій бані задньої частини церкви п. Грицай малював страшний суд.

— Якже, питаю далі, тернопільська головна церква буде виглядати з тою різноманітністю стилів?

На те мій співбесідник: Та ми ту середню частину перемалюємо на другий рік.

— А кількож йому заплатили, питаю?

— Кажуть, що 500 зл.

Цікава господарка, подумав я. В сім році платять 500 зл. маляреві, він малює більше як півроку, а в слідуючій році будуть перемальовувати і знов будуть платити за перемальовування. Таким чином до какофонії стилів головної церкви в Тернополі долучилася б іще фінансова какофонія. Очевидно оскільки сповниться заповіджене п. Грицаєм перемальовування частини церкви.

В неділю приходжу до середньої церкви на Службу Божу. Якраз кінчилася т. зв. девятка, себто читана Служба Божя. Її відправляв священник при престолі в капличці на подвір'ю. Там видно відправляють Сл. Божі продовж літа, бо церква замала. Гро тернопільської інтелігенції приходить на ту власне Сл. Божу. Я пішов до церкви, до середини, бо туди якраз сходилися українські цюлярі на шкільну Сл. Божу. Служив катехит о. Сембай. Я сів у першу лавку. З правої сторони якийсь старший вже інтелігент молився з книжечки, на ліво сидів якийсь інвалід і відмовляв вервицю. Підчас богослуження дві старші інтелігентні пані йшли з такою. Кидаю на таку і дивлюся, чи кидають інші вірні. Якось рідко. Не кинули нічого і мої оба побожні сусіди. Не закорінився ще в

ОСИП НАЗАРУК

2)

Вражіння з Волині

За весь час їзди говорили ми тільки з якимсь старшим чоловіком, б. дідичем з Київщини, що віз молодого хору донечку від лікаря зі Львова на Волинь. Був се з обличчя тип очевидно український, козацький. Він і признавався, що рід його був колись українським, але спольщився. Шляхотські документи має від початку 16 ст. З жалем зазначував, що і він і його брат не мають уже мужеських потомків, тому рід їх на них скінчиться. Молода, гарна і мила донечка, але очевидно дуже слабого здоров'я, наївно питала його при нас:

— Татусю, а чи я не моглаб продовжити нашого роду?

— Та ні, моя донечко, відповів батько, бо назвисько роду переноситься тільки на мужчин.

— Ну, а якби я вийшла заміж і мала сина тай виробила йому такий документ, щоб він мав два назвиська: свого тата і мого тата?..

Старий шляхтич з козацького роду махнув рукою і мелянхольно відповів:

— Е, то не те!..

Його донечка була одушевлена нашими Гуцулами. Вона і її батько оповідали нам страшні річі з життя під большевиками, відки ледви втекли.

На стації у Здолбунові пересідали ми разом до іншого поїзду, що йшов на Рівне. При тій нагоді розговорилися ми з „номеровим“, який переносив клунки наших нових знайомих. Високий чоловік, літ коло 35, говорив не конче добре по польськи. Оповідав нам, в яких страшних умовах жив з жінкою і з дітьми в Совітах недалеко кордону при залізниці, тай нарешті не витримав і втік. А потому довідався, як большевики його жінку й дітей вивезли кожде в інше місце далеко на північ. Що кілька речень переривав своє оповідання і говорив: „Того не годен оповісти, що там діється, то треба на місці бачити“. Оповідав також, що велика смуга, зараз за большевицькою границею, дуже опустіла, бо большевики вивезли населення. Бояться впливу народу з сего боку праниці.

Питаю його, чи багато людей приїздить з СРСР поїздами на сей бік.

— Майже ніхто не приїздить. Поїзди йдуть, бо такий припис, але ніхто ними не їздить, з виїмком нечислених людей ззакордону. Ось і тепер є поїзд, цілком пустий.

Глянув я в напрямі, який він показав рукою. Стояв поїзд, а біля нього не було буквально ніякого руху. Ніхто не виходив і не входив. Ніхто попри нього не ходив. Словом, поїзд стояв мов заповітрений. На вид його якось дивно стискалося серце і робилося холодно.

Пригадувалися два слова св. Письма: „Мерзость запустіння“... Що за дивна совітська влада, яка довела до такого занепаду одну з найбогатших великанських держав, де життя було надзвичайно живим ключем і де колись була велика легкість життя.

Та помилявсяб той, хто думавби, що в тій совітській жахливій пустці нема страшної таємничої сили. О, вона є — і то дуже небезпечна. Коли я вдвлявся серед ночі в темну далечинь сходу, я майже фізично відчував жахливу силу большевизму, відчував через шкіру і всіми нервами моїми. Та страшна сила очевидно лише чаїться і жде нагоди, щоб ринути на захід і пімстити останній свій погром, в яким таку велику роль відіграли Українці... Такі річі, що причаїлися, найлучше пізнається не з політичних газет чи книжок, а з поезії правдивих поетів. Ось як співає про се один з монументальних ліриків большевизму Микола Бажан, уроджений вже в 20 ст., в 1904 р. Він так описує погром большевиків у 1920 р. і їх задумове бажання нового походу на захід:

Масивні коні, півні коні
Мотуззя рвали, пруги шлей.
Тягли в проклятім перегоні
Тупі потвори батарей.
...Услід подоланій колоні
Тьма волочила мокрий шлейф.
Квадратний крок і коней і людей
Котилася в строгім ескадроні.

наших церквах звичай, щоб кождий, хто приходить до церкви, кинув обов'язково що-небудь свою лепту, хочби найменшу. Служба Божа була дослівно тиха: без проповіді, без співу хору.

Був я ще того самого дня на співаній Сл. Божій в монастирській церкві оо. Редemptористів. Церква виповнена до половини: переважно міщани. Інтелігенти приходять і сюди також на читану Сл. Божу о 9 год. Була на співаній Сл. Божій коротка проповідь про 3-ту заповідь Божу. Коли братчик в товаристві провізорів йшов з татою, то також давали жертви далеко не всі вірні. До св. Причастія було 9 або 10 жінок. Та вони приступали до св. Причастія по одній, по дві так, що священик стояв з чашею і з частицею в ложечці й чекав, аж прийде якась жінка з середини церкви і клякне в царських вратах. Гадаю, що вірні бажаючі приступити до св. Причастія, повинні вклякнути разом гарно рядочком чи в два ряди, а не спішитися підчас розділювання св. Причастія і йдучи поміж людей потручувати їх і тим робити в церкві легке замішання і робити клопіт священикові.

В українській фабриці.

Кооперативна фабрика туток „Калина“ впадає в очі кождому, хто приїждить до столиці Поділля залізницею з заходу. Її будинок на горбку, недалеко стації, в сусідстві нема більших домів.

Я вже був багато разів у Тернополі і все якось не ставало часу оглянути ту фабрику. Аж с. р. рішився подивитися зблизька на неї, бо я вже не мало читав і наслухався про неї. Отже як зближатися до фабрики вулицею Пунчерта, то мається вражіння, що се скорше якесь культурне заведення ніж фабрика, хоч надпис великими буквами на будинку голосить, що се фабрика. Передовсім не видно фабричного комина і не чути гуркоту машин. Будинок зовні чистенький, на обширнім подвір'ю перед будинком кльомби з квітами. Вікна окрашені вазонковими квітами. З фронту не видно ніякого руху. Бо привіз і відвіз неначе скритий дискретно. Він відбувається так сказати задними дверми. В середині на коридорах також чистота і спокій. Вони викликають вражіння, що чоловік опинився в якійсь лічниці, або у вірцевій школі підчас науки. На першій поверсі на коридорі маю перше фабричне вражіння: через двері чути шум машин, що розтинають папір, роблять тутки і т. п. В канцелярії фабрики п. дир. Чумак радо дозволяє оглянути фабричне заведення і працю в нім. Приділяє мені

до товариства одного урядовця.

В канцелярії працювало в тім часі 5 осіб, в тім одна жінка. Отже нема надміру бюрових сил. Стіни канцелярії, директорських кімнат і кімнати засідань Надзірної Ради прикрашені оригінальними образами Новаківського, Труша, Іванця, учеників Новаківського й інших. З українських діячів портрети І. Франка, Л. Українки, С. Петлюри, Вітовського. На першій поверсі оглянув я машини, які розтинають аркуші паперу і ті, що виробляють тутки та ін. Папір бере ся наша фабрика у якійсь польській фабриці в Озьорній під Варшавою. Пояснив молодий інженір, начальник відділу.

На другій поверсі у просторій салі працює кілька десятків панночок. В однім куті салі образ Матері Божої. Перед ним щось вроді престоліка. Все прикрашене живими квітами. То, каже мій провідник, вони самі прикрасили сей образ.

При довгих столах вони похилені ліплять книжечки паперців. Одна робітниця зробить денно 3000 книжечок, декотрі робітниці потраплять виліпити 6.000 книжечок паперців. Праця акордо-

ва: чим більше зробить, тим більше заробить. Однак дирекція не форсує акордів. На око праця легка. Та багатість робітниць се абсолютки середніх шкіл. Та є й такі, що покінчили високі школи. Ніде не приймають наших дівчат, навіть з найвисшою освітою, отже йдуть працювати до фабрик. Праця триває від 8 рано до 3 пополудні.

На партері в магазині, стоси аркушів паперу. Се сирівець. Питаю магазинера: За яку суму маєте того сирівця? — Приблизно за 125 до 130 тисяч злотих. В канцелярії показали мені ще книжку замовлень. В ній багато жидівських назвищ, щойно тому йдуть назви українські: Сума денних замовлень вагається між 3.000 і 13.000 зл. Член управи фабрики інформує мене, що фабрика платить по 1.200 зл. місячно на Суспільну Обезпечальню. Се дає коло 15.000 зл. річно! Добровільно фабрика дає 1% від обороту на „Рідну Школу“ і 1/2% на „Просвіту“. Крім того від часу до часу дає одноразово більші датки на різні добродійні цілі. С. К.

По ділам їх пізнаєте їх

Т. зв. ФНЄ (Фронт Національної Єдності) основно розєднав нашу націю в Галичині. Розєднав до тої міри, що тепер у Львові і в краю фізично б'ють паліївців і б'ють паліївці, а всі групи й органи націоналістичної молоді виступають проти ФНЄ так, як проти ніякої іншої групи. До такого „добра нації“ довів ФНЄ в досить короткім часі. А тепер в 252 ч. „Українські Вісти“, орган ФНЄ, з приводу відзиву Преосв. Ординарія в Станіславові про пресу принесли статтю, в якій той демагогічний орган, що містив крайню демагогічні напади на „Скалу“, закидає „Новій Зорі“ — демагогію і кін-

чить свою статтю дослівно ось як: „Для добра української католицької церкви й нації щиро бажемо оздоровлення відносин в українських католицьких пресових відносинах!“ Хто уважно перечитає наведене речення, той сам з гумором переконається, що його автори навіть пера в руку брати не вміють, а беруться до провуду цілою нацією... Тож-то вони погуляли собі по українській католицькій церкві, якби так дійсно наступило таке „оздоровлення відносин у відносинах“, якого вони собі бажать — для добра, як кажуть, української католицької Церкви... Дуже невігідна їм „Нова Зоря“ — розуміється, задля „добра“ католицької церкви, яке вони довели до такого стану, як довели „добро нації...“ На осячій толочі української преси в Галичині головний орган ФНЄ танцює безперечно найгірший танець тай ще з претенсією, що се провід нації тай ще з сердечним бажанням усунути тих, що справедливо оцінюють його глупоту й руйнівництво. Та даремно ваші серденька бажать сего: усунути тих людей не можна просто тому, бо такі люди, що розуміються на танку прем'єра осячої толочки, є вже не лише у католицьких таборах, а є вони у всіх українських таборах і струях, отже „оздоровлення“ одного табору по рецепті „У. В.“ не допоможе.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артритичні і невралгічні болі усуває й злагіднює

сік святоїванського зілля

Марістра Едварда Гобеца.

Продаж в апіках і дрогеріях

Головний склад — Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

Бойці замислились: — а чей
Іркатимуть ще їхні коні
Перед атакою, на лоні
Бездонних галицьких ночей!
Ніч одступу. В арієргарді
Йде смерть, схиляючись до тих,
Що зранені при окраях доріг
Лежать у варті, марній варті
Шляху, що значився на карті
Як шлях походів вікових...

Значить визначний поет большевицький описує похід і відворот червоної армії через Галичину, країну західну по культурі своїй. А західна культура ріжниться від східної тим, що люди західної культури вміють весело сміятися й отверто говорити, і бачать в людях образ і подобиє Боже. Тому знущання між людьми західної культури се ненормальна поява. А люди східної культури сміються якимсь мертвим, невеселим усміхом, вони взагалі не знають дійсної веселости, тільки знають розгульність і то в п'янім стані, а життя ближнього в них — нюха табаки не варт. Ніякого образу Божого не бачать вони в людині, хіба образ свині, малпи, взагалі скотини: ще ніякому західному чоловікові не прийшла думка парувати людей з худобиною, а большевики робили се з малпами у клітках і думали, що се наука! Та се така сама нестемна погань, як насильство над совістю, як руйнування церков, або як іспити старих, сивих професорів, які вони мусіли „здавати“ пе-

рез безвусими учениками... Ніщо, буквально ніщо з тої огиди західному чоловікові до голови не може прийти, ні в ній поміститися. Тут навіть не в відразі до комунізму чи соціалізму річ, бо маємо ми на заході ріжні, преріжні відтінки соціалізму і від багатьох століть є на заході прекрасно зорганізований комунізм у монастирях (який розуміється можливий тільки на тлі релігійним і засадничо ріжниться від дикого, жахливого, світського, насильного комунізму). Тут ріжниця в цілм восприниманні і відчуванні життя, то зн. в цілм відношенні до Бога, до себе і до людей.

І тому таким жахом проймає мене темна пуста на сході, в якій чається жахлива сила большевизму. І жахом проймає мене, зрештою правдива, поезія монументального лірика большевизму, який співає, що колись „у хлані літ“ дадуться чути —

Знов тупоти підтоптаних копит
І гуркоти голодного походу,
Шоломом із Збруча черпали чорну воду
Змиваючи з лиця кров — піл — піт...
Проходили роки, прийшли онуки
На ті поля, де вмер достойно лід,
І жовті черепи побожно брали в руки
І клали їх очима на схід...
І око мов огонь суворого ісходу
Горіло в мертвій голові,
Бо то були бойці переходові, —
Розвідники великих армій сходу.

Так, во істину так: він правду пише!

Ті большевицькі банди, що йшли через нашу культурну, хоч бідну Галичину, се були тільки перші розвідчі сили. І були вони ще дуже несцементовані, обдерті, слабо озброєні, кепсько проваджені. Та від того часу вони вже упорядкувалися і скріпилися. Правда, останні розстріли в червоній армії мусіли захитати внутрішню страшну силу, але час гоїть усякі рани. Той час очевидно працює для большевизму — і там і в Європі. Працює придивним засліпленні західних людей, які самі несвідомо приготавляють йому шляхи на захід. Бо щож інше, як не приготавлювання гладких доріг для большевизму, є знущання над образом і подобиєм Божим, яке щораз більше відбувається по тюрмах, концентраційних таборах і ріжних місцях відокремлення в краях західної культури... Щож інше як не знущання над в'язнями, недопущання до них харчів, глум над родичами, які приходять у відвідини і навіть прилюдне побивання старих сивих батьків, які приходять відвідати якже часто невинно ув'язнених дітей своїх...

Успішнішого ломання західної культури на заході і тим самим лучшої підготовки для приходу й отаборення большевизму в західних країнах — не придумає навіть найрозумніша комісія III Інтернаціоналу в Москві!.

(Далі буде)

Важна справа

УКРАЇНСЬКИЙ ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ

Товариство Рідна Школа переводить сего року шкільний плебісцит за українською школою з українським учителем у кожній місцевості, де є 25 прц. українського населення на області воевідств: львівського, станіславівського, тернопільського, волинського й поліського. Сей всенародній вияв волі має бути переведений згідно з постановами закону Р. П. з 31 липня 1924 (Дн. З. ч. 79 поз. 766 і згідно з виконним розпорядком Мін. В. і Освіти з 7 січня 1925. Дн. З. ч. 3. поз. 33). В найкоротшому часі Повітові Союзи Кружків Р. Ш., чи Повітові Кружки Р. Ш. створять Плебісцитові Комісії. Де нема рідношкільних організацій, там треба створити окремий Плебісцитовий Комітет. Завдання Плебісцитової Комісії чи Комітету: 1) поучити українське населення про плебісцитовий закон і довести до того, щоби в кожній українській громаді, де є найменше 40 українських дітей у шкільному віці (від 7 до 14 літ), внесли своєчасно шкільні декларації за українською мовою навчання. 2) подбає на пору про відповідну скількість приписаних шкільних декларацій, — закуповуючи їх тільки в книгарні Р. Ш. (Львів, Сикстуська 20). 3) у випадках потреби буде подавати потрібні вняснення й поради. 4) перебрати від місцевих Комісій чи Комітетів бикази декларацій і підписані декларації, перевірити, чи все добре зроблене й передати за потвердженням на „рубрум”, або переслати поручено поштою за реценісом до Шкільного Інспекторату перед 31 грудня 1937; 5) справити й доповнити звідомлення зі своєї області й найдалше до 15 січня 1938 переслати ввесь той матеріал Головній Управі Р. Ш. у Львові, вул. Сикстуська, ч. 46. — Кружки Р. Ш. мають на основі свого статуту створити Плебісцитову Комісію. В місцевості, де нема Кружка Р. Ш., створити Плебісцитовий Комітет. — І. Місцеві Плебісцитові Комісії чи Комітети мають подбати, щоби: 1) в даній місцевості, де є польська або утравістична (двомовна) школа, перевели українські батьки перед 31 грудня 1937 якслід шкільний плебісцит; 2) вони мають обчислити, кілька українських батьків має дітей у шкільному віці; 3) повідомити тих батьків про їх управління і про це, як мають вони поступати при плебісциті; 4) замовити на пору в Повітовій Комісії, або в книгарні Р. Ш. потрібну скількість декларацій; 5) доставити ті декларації батькам та поучити їх, як мають виконувати, що нічого не можна скреслювати, що підписувати їх треба щойно перед війтом у громадській канцелярії; 6) зібрати в селі добре виконнені й правильно підписані та потверджені декларації, зробити з них 3 списки і всі шк. декларації з 2 списками передати до Повітової Комісії (Комітету), а один примірник списку залишити в себе.

II. Якби не було Повітової Комісії чи Комітету, то місцева Комісія або Комітет мають самі віднести „декларації” до шкільного Інспекторату й передати їх за потвердженням на т. зв. „рубрум”. На „рубрум” приліпити стемпель за 20 сот. III. Декларації можна переслати поштою, але за реценісом. — Практичні завваги: 1) Один друк „декларації” можна виповнити за кількоро дітей у шкільному віці, коли се діти того самого батька й матері, чи належать до одного опікуна. До дітей у шкільному віці (від 7—14 літ) зачисляються й ті, що будуть обов'язані до школи щойно від вересня 1938 р. 2) На „декларації” не можна скреслювати слів „рускей”, „русінськей”, чи при кінці „повшехней”, бо так має бути, як там видруковане. 3) Як дату написати той день, коли декларація виконнена. 4) Підписувати декларацію пером перед війтом у громадській канцелярії, перед його заступником, чи — якщо війт призначить до цього якогось іншого громадського урядовця, — то перед тим урядовцем. 5) Війт не має права робити якінебудь замтки. Він має тільки дивитися, чи ту „декларацію” підписує дійсно той, чії діти, й має це ствердити своїм підписом і громадською печаткою. 6) Війт має обов'язок підписати і за підпис не має права брати ніякої оплати. 7) „Декларацію” має з правила підписати батько дітей, чи дитини. Якби його постійно не було дома, може

підписати мати. За сироти підписує призначений судом опікун. 8) Якби війт з якихось причин відсував речинець для ствердження підписів на „деклараціях”, чи загалом відмовився від ствердження, то батьки мусять удатися або до староства, або до суду, або до нотаря, щоб там потвердити підпис. Розуміється, що в нотаря треба за потвердження заплатити. В таких випадках треба внести скаргу на війта до староства, а колиб не помогло, до воевідства, або навіть до міністерства внутрішніх справ. 9) Хто сам не вміє підписатися, той мусять мати з собою ще когось, хто його підпише. Власник „декларації” зробить пером хрестик, а письменний підпише його й допише: „підписав той і той”. 10) Підписану й потверджену „декларацію” треба віддати до місцевої плебісцитової Комісії чи Комітету. 11) По підписанні й потвердженні одної декларації, не підписувати вже іншої, хочби хто цього вимагав. По 31 грудня 1937 р. має прийти в село шкільний інспектор, або урядник староства, який має законний обов'язок ствердити, чи дитина, за яку підписали „декларацію”, жне, чи вона у шкільному віці, чи дитина і підписаний постійно живуть у тій місцевості, або чи виступаючий як опікун має до цього право. 12) До 30-го квітня 1938 мають право польські батьки вносити „декларації” за свої діти у шкільному віці за польською школою. Якби таких дітей набилося в селі 20, то школа має бути двомовна. 13) Як проміне грудень, то до квітня ніякий український батько не повинен підписувати ніякої декларації. Головна Управа Рідної Школи: Д. Коренець, голова. Др М. Коновалєв, секретар.

Протичеські демонстрації Словаків

У Братиславі на університеті відбувся виклад чеського проф. Пашка промову справу на Словаччині. Професор боронив теперішнього стану річей на Словаччині. Більшість слухачів становили словацькі автономісти. Вони урядили бурливу демонстрацію проти проф. Пашка. Потому демонстрація перенеслася на вулиці Братислави. Молодь співаючи словацькі гимни зібралася під пам'ятником словацького поета Гведослава і перед пам'ятковою таблицею Людевіта

Штура. Ряд бесідників запротестував проти шиканування і кривдження Словаків. Прибула поліція і зачала розганяти демонстрантів. Мимо того демонстрації тревали до пізньої ночі. Богато студентів ув'язнено. Справа братиславських демонстрацій знайшла відгомін у пражських парламентах. Словацькі послы заявили, що ввесь словацький нарід солідаризується зі студентами і домагається респектування прав, які належаться Словакам.

Хто причинився до перевороту в Бразилії

Президент італійського сенату Федерцоні відбув літом с. р. довшу подорож до Полудневої Америки. Тепер вернувшись заявив, що у фашистівським перевороті в Бразилії відіграла значну роль діяльність численних італійських фашистівських союзів. Ті організації яктак кож італійська школа і преса поважно

причинилися до створення нової атмосфери, в якій виконано політичний перелом. Часопис „Ляворо Фашіста” обговорюючи нову бразилійську конституцію стверджує, що вона сперта на фашистівських засадах, хоч очевидно їх примінено до тамошніх обставин.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

X

В попередніх фейлетонових відтинках нашого часопису „Нова Зоря” подав я свої вражіння з Полісся в формі маленьких картин чи радше зорових образочків, так як вони в дійсності пересувалися перед моїми очима підчас подорожі по сій всіми забутій землі. Кидав я на папір се, що мене цікавило й що могло зацікавити читача, який не мав спромоги відвідати поліської джунглі. Отже писано було про дива природи, про птичий рай, риботівлю, курені і т. п. Щоб ці картини не були тільки мертвими фотографічними відбитками, пов'язав я їх в тяглу цілість гейби оповідання й заправив декуди власними увагами та спостереженнями стрічних Поліщуків.

Притім старався я виминути всяку містифікацію чи пересаду, знаючи добре, що навіть у дрібних і маловажних справах строга об'єктивність і чиста правда найгарніше прислужуються нації. І власне сю тверду, голу й безкомпромісову правду повинна знати свідоміща частина нашої суспільності, що журиться долею своїх безталанних братів, які живуть на північно-східних окраїнах Польщі. Тому сей подорожній репортаж попереплітаний автентичними іменами осіб і рі-

чей, сухими датами, ба навіть історичними споминами. Такий напр. „Настоящий католик” (гл. „Н. З.” чч. 79 і 80) се не здумана постать, не витвір уяви, але реальний тип гейби живцем витятий з карт урядової хроніки.

Щоб іще більше наблизитися до зрозуміння психіки кресів, низше подаю два уривки оригінальних характеристик минулого й сучасного життя кресового населення. Автори характеристик — се два у свійому роді авторитети: Перший — незвичайно тверезий обсерватор життя давньої Польщі, вчений Станіслав Сташці (1755—1826); другий — сучасний нам місіонар на кресах кс. др Тадеуш Сечка.

Щоб занадто не придавляти чуттєвої вразливості читачів, подаємо тільки малий уривок з писань Сташці про недолу селян у добі короля Станіслава Августа, за якого панування довершено розбору Польщі:

„Бачу міліони сотворінь — писав Сташці — з котрих одні ходять напів нагі, а другі прикриті шкірою або шорсткою сермягою. Всі вони — худі, винуждені, зарослі, з глибоко запаланими очима і ледви водять дихавничими грудьми. Понурі, затуркані, дурноваті — мало що відчують і мало що думають; та се для них найбільше щастя! У них ледви достережеш розумну душу... Їх пожива — хліб з отрубі, а продовж чвертьроку сама зеленина; за напиток їм вода й перепалююча тенеся горівка. Їх мешкання — ями, себто тріхи понад землею винесені кучі... В сій пивниці повині

смороду й диму спочиває втомлений працею господар; побіч нього спить дрібна гола дитина из тім самим легоньку, що й свиня з пацятами...”^{*)}

Так було в Польщі перед 150-ма роками у т. зв. „станіславівській добі”.

Нам важніше знати, чи що змінилося від тих давніх сумних часів. Яка доля нинішнього селянства на північно-східних окраїнах Польщі? Отже послухаймо голосу другого Поляка, що тепер живе на кресах і фахово студіює життя селян для деяких своїх означених цілей. Між Білорусинами працює місіонар кс. др Т. Сечка. Його праця звернена на навернення православного населення на польський католицизм — очевидно в латинському обряді. Ось що він пише про креси:

„Не розминуся з правдою, коли скажу, що легше працювати серед поган, напр. в Хінах або в Полудневій Африці, ніж на наших кресах... Без пересадки можна сказати, що креси спізнені культурно й під оглядом релігійного освідмлення в порівнянні з другими ділянками Польщі років бодай на сто. Кресове населення страшенно „дике”. Культурних людей не розуміє, їх мови не знає, боїться їх, сторонить від них...^{**)} Там люди й місяцями не видають гроша одного... Богато знайдеш таких родин, що протягом цілого року не кушають разового хліба, а прокормлюються виключно картоплею.”

(Далі буде).

^{*)} Wiktor Godziszewski, Stownik Litewski. Czasy Stanisława Augusta. Warszawa 1933.

^{**)} Вці підчеркнення — наші.

3 краю

З Теревовлі пишуть нам: Щодо загального життя Теревовлі, то воно дещо змінилося... переважно на торговельнім полі. Число українських крамниць побільшується. Тепер маємо в Теревовлі 19 українських крамниць, де вже можна дістати всякий товар. Крім сего Повітовий Союз Кооператив значно розширив свою діяльність. Провадить збут птиці, безрог і збіжжя, а недавно відкрив склад будівельного матеріалу. Купив також ще одну власну площу, де задумує побудувати власну масарню. На днях має по-встати ще кілька нових українських приватних крамниць у ново збудованій торговельній галі „На плянтах”. Саме місто також змінило свій вигляд. Побудовано ряд нових кам'яниць, в тім кілька українських в самій середині міста. І. Ск., В. Г., учитель, напроти церкви при вул. З. Хшановської, др. В. як сусід дра З. в сторону Тернополя, Ст. з Плебанівки біля дир. К-а напроти латинського костела побудували кождий по домови або по кам'яниці. Крім того Ст. і спілка побудували зараз за мостом гарну двоповерхову кам'яницю з 7-ома крамницями. В кам'яниці два фронти. Вона в дуже гарнім положенні, бо в місці, де найбільший коловий рух в сторону торговельної площі „На плянти”. Також на плянтах повстав ряд українських домів, в тім один о. Д. з Гл. Так приблизно виглядає українське торговельне життя в Теревовлі й український стан посідання. Культурно-освітнє життя майже не змінилося. Іде черепашиним кроком вперед. Одно відрадне явище: по довгих і тяжких заходах теревовельські Українці діждалися власної більшої площі. А саме філія Просвіти при грошевій допомозі всіх інших товариств купила церковну площу за замком. Там тепер шумлять буйні берести, а колись на тім місці була церква... На тій площі відбулося вже кілька фестивалів, а в сім році подева Служба Божя з приводу появи Русалки Дністрової. В минулому місяці відбувся на тій площі повітовий день селянки з дуже добрим успіхом при участі поверх 3.000 людей з цілого повіту. Читальня оркестра ще держиться. Бібліотека читальні побільшується щомісяця на кілька книжок. Та не збільшується число членів. Виділ читальні приготував будову нового дому в повітовому масштабі. Тільки фондів нема таких як треба. І. Б.

Лікарський фейлетоник.

Правильний віддих

Селяни і люди, що часто перебувають на свіжому воздуху, не терплять майже ніколи на легені. Зате умові працівники, що сидять цілими днями в замкнених бюрох, робітники, що працюють в замкнених льокалях, або в копальнях, дуже часто занепадають на т. зв. чахотку (сухоти прудей). Люди, що позбавлені можности виконання свого звання на свіжому воздуху, повинні помагати собі в штучний спосіб, щоб дати своїм грудям потрібний свіжий воздух і потрібну грудну гімнастику, без якої нема правильного віддиху, а тимсамим здоров'я. Кождий чоловік повинен віддихати тільки носом, ніколи устами, бо ними вдихується всякі шкідливі бактерії. Кождий чоловік, що має трохи вільного часу, повинен присвятити рано і вечером бодай 10—15 минут для плекання свого здоров'я вправляючи ціле тіло, а передовсім грудну клітку. Найкраще робити руханку при відчиненім вікні, втягаючи глибоко воздух. При глибокім вдиханні грудна клітка сильно поширюється, воздух доходить до кінця легенів. Грудна клітка — найважливіша частина нашого організму, бо дає нам можність віддихати, себто жити. Крім того вказане по можности як найдовше перебування щоденно на свіжій воздуху, часте провітрювання мешкання і спання при відчинених вікнах.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В церкві Успення Преч. Діви Марії (Волоській) у Львові відбулася 10-денна місія під проводом ОО. Редемптористів: Василя Величковського і Володимира Стернюка. На закінчення місії 9 с. м. Пресв. Никита Будка відправив архієрейську Службу Божу. Опісля відбувся величавий похід з місійним хрестом довкруги церкви при участі великого числа львівських Українців. Кінцеву, глибоко зворушливу проповідь виголосив о. В. Величковський.

Прилюдні конференції на виховні теми. Заходом Жіночої Секції при Генеральнім Інституті Католицької Акції Гр. катол. Галицької Церк. Провінції будуть відбуватися в салі Бібліотеки Т-ва „Просвіта” Ринку 10, II пов. прилюдні конференції на виховні теми. I. Серія: 21. XI. 1937. П. Яр. Мандюкова (Перемишль): Передумови ідеального виховання. 28. XI. 1937. Мгр. Яр. Чума: Психологія дітей та молоді. 5. XII. 1937. Проф. Е. Тишинська: Чому хочемо віроісповідної школи. 12. XII. 1937. о. Іриней Назарко, ЧСВВ: Католицька виховна ідея. 22-го XII. 1937. Др. К. Чехович: Вплив лібералізму та соціалізму на виховання.

Ексцеленція Преосвященний Кир Василій Ладика ЧСВВ знову відзначений срібною медаллю з приводу коронації короля Англії. Грамота відзначення в перекладі на українську мову звучить: „На приказ Йх Величності Короля пересилаємо цю медалю Преосвященому Василеві Володимирові Ладикі, др-ові св. Богословія, на памятку коронації Йх Величностей 12 травня 1937 р.” Сама медала завбільшки срібного доляра. З одної сторони представлений портрет короля і королеви, з другої герб і згадка про коронацію. Медала срібна, на ленті з державних красок.

Німецька політична поліція розв'язала в тревірській дієцезії всі католицькі організації молоді. Розв'язання узасаднено розпорядком німецького правительства з марта 1933 р. про безпеку держави і німецького народу. Крім того заборонено повернутися в який небудь формі активність розв'язаних організацій. Існування католицьких організацій молоді було передвиджене і гарантоване 31 арт. конкордату, підписаного 20 липня 1933 Апостольською Столицею і німецьким правительством в особі віце-канцлера фон Папена.

На засіданні генеральної капітули чина ОО. Венедиктинів, яке відбулося в колегії св. Анзельма в Римі, один з 18 протоігуменів того чина, що приїхали з Північної Америки, виголосив цікавий звіт про розвиток чина ОО. Венедиктинів у Злучених Державах. Є там тепер 21 венедиктинських монастирів. Завдяки великій праці того чина повстали у ЗДПА численні університети і колегії. Всі вони тішаються великою популярністю не тільки між католиками, але й між протестантами. У венедиктинських монастирях є тепер 1.600 монахів. Священнічі покликання значно зросли в останніх часах, так, що тепер майже не спроваджується новиків з Європи, як се роблено досі.

Славний англійський фізик Ернест Ратерфорд, наділений в 1931 р. титулом лорда, який недавно помер, був усім відомий як визначний учений, професор університету в Кембріджі і лавреат ноблівської нагороди за свої досліді над атомом. Сей великий чоловік корився перед Богом. Ось його слова: „Чоловік знання, що відкриває тайни існування, не може сумніватися в Бога. Се тільки мильне поняття ляків, що вчений, який знає більше ніж інші про тайни існування, мусить бути з тої причини недовірком. Навпаки: наша праця наближає нас до Бога. Вона ще більше скріплює нашу покору перед тою гігантською силою, супроти якої всі людські вчинки нічим, навіть колиб вони видавалися на землі величезними”. („Шенере Цукунфт” з 7. XI. 1937 р.).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В КОЛОМІЇ польська слідча поліція перевела ревізії у місцевих Українців. Після ревізій ув'язнено 7 молодих Українців. По кількох днях випущено 4 з них на волю, а 3 залишено у в'язниці.

НА ЗАКАРПАТТІ в м. Перечині чеська жандармерія ув'язнила учителя Івана Гопка і в Невицькім селянина Михайла Гопка. Їх примістили в ужгородській в'язниці і ведуть проти них слідство на основі закону про охорону республіки. Здогадуються, що сталося се в зв'язку з доносами мадярсько-москвофільської преси за влаштування в Невицькім свята з приводу 900-ліття проголошення Пречистої Діви царицею України.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА пише з обуренням, що протипольську кампанію зачали слідуєчі французькі щоденники: „Юманіте”, „Попілер”, „Одр”, „Евр” і „Еко де Парі” разом як на команду. Ті часописи пишуть про внутрішні відносини в Польщі, а саме, що нібито Польщі загрожує внутрішній державний переворот.

СОВІТСЬКИЙ ПОСОЛ в Букарешті, Островський, виголосив на прийнятті промову з приводу 20-ліття існування Сопітів. В ній заатакував держави, які заклали протикомуністичний договір. Румунська преса називає сей виступ дипломатичною нетактовністю.

ВСІХ ІТАЛІЙСЬКИХ ГРОМАДЯН, що живуть на території СССР, совітські влади мають видалити ще в сім місяці. Тепер ГПУ ув'язнило 80 Італійців в Одесі.

В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІМ СОІМІ комуністичний посол Еверміс критикував протикомуністичний договір між Німеччиною, Італією й Японією. Підчас промови крикнув „Проч з Муссолінієм!” Проти того оклику запротестував італійський посол у Празі Фасценді.

ЛИТОВСЬКИЙ СОІМ розглядав проект закону про литвинізацію назвиск. Всі назвиска, що кінчаються на „віч” і „скі”, будуть змінені на чисто литовські.

Б. ПРЕМІЄР ФРАНЦІЇ Тардіє усунувся з активної політичної діяльності і займається політичною публіцистикою. Недавно видав книжку „Ле суверен каптіф” (ув'язнений суверен), а тепер появилася друга його книжка „Ля професіон парламентар” (Парламентарна професія). В тих книжках Тардіє критикує теперішній парламентарний устрій Франції.

ВІЙСЬКА ГЕН. ФРАНКА готові до нової офензиви. Червоні чекають на неї. Вона буде найсильніша зі всіх дотеперішних офензив в Іспанії. По обох сторонах стоїть проти себе поверх 700 тисяч жовніврів.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПОЛІТИК Лорд Галіфакс має прибути до Німеччини і в м. Берхтесгадені відбутися нараду з канцлером Гітлером. Англійська преса пише з того приводу, що Німеччина має предложити Англії 10-літнє „завіщення зброї” в кольоніальній справі під умовою, що Англія оставить Німеччині вільну руку в Європі. Та „вільна рука” се має бути плебісцит в Австрії і в німецьких округах Чехословаччини. Крім того лорд Галіфакс має обговорити з канц. Гітлером справу т. зв. західного пакту, справу римських протоколів і справу кольоній.

В ДУБЛІНІ ірландські націоналісти спалили англійський прапор підчас обходу роковин завішення зброї в 1918 р.

В БРАЗИЛІЇ відбувся державний переворот. Військо обсадило всі державні будинки. Воно визнає дотеперішного президента Варгаса. Оповіщено нову конституцію. Бразилія має стати авторитарною державою з сильним правительством. Французька й англійська преса пише, що переворот має характер фашистський.

В ЯПОНІЇ ширяться протанглійські настрої. Англійцям закидують, що вони піддержують Китайців.

НОВИНКИ

До 20 листопада с. р. треба зголошуватися до міських урядів у Львові в справі науки для оборони перед летунськими нападами в часі війни. Річ ясна, що зголошуватися повинні також Українці, а то у власнім добре зрозумілім інтересі. Се життєва справа. Не занедбайте її!

Зимові ферії в школах мають тривати від 22 грудня до 8 січня 1938 р.

Загальні Збори Т-ва „Молода Громада“ відбулися у Львові в неділю 14 с. м. Головою Т-ва вибрано дир. інж. А. Павія.

Воевідський уряд у Львові дозволив даліше видавати журнал для дітвори „Малі Друзі“ і журнал молодих „Дорога“, заборонені рішенням городського староства з 3 вересня с. р.

Новий український місячник „Життя і Слово“ почав виходити в Дрогобичі. Зі змісту виходить, що „Життя і Слово“ хочє стати трибуною „всіх тих, у яких людської гідності, поривів і змагань до волі не вбило ще фашистське канібальство ані не розіла сталінська гниль“. Відповідальний редактор нового місячника Іван Юрків.

Польський часопис „Воля і Чин“ подає до відома, що у Львові повстала видавнича спілка, яка має видавати „незалежний український часопис“. Редакція того часопису має складатися „з Поляків, Українців і Русинів“.

Ректор львівського університету припинив діяльність управ студентських товариств: „Чительні Академічної“, „Братньої Помочі“ і „Кола Студенток“. На їх місце установив тимчасові виділи. Стоїть се в зв'язку з останніми неспокоями.

Ректора львівського університету Кульчинського студенти обкидали яйцями.

Зїзд ТШЛ („Товариства Школи Людовой“) відбувся у Львові 14 с. м. при участі 400 делегатів. Зїзд прийняв м. ін. оплесками телеграму громади м. Кракова з заявою, що та громада буде утримувати власним коштом одну вселюдну школу в Галичині, далі телеграму про те, що видавництво ІКЦ зобов'язалося утримувати одну школу ТШЛ на „кресах всходніх“ та вістку, що урядовці військової адміністрації взяли на себе обов'язок утримувати три школи в Галичині. Значить, наступ кріпшає.

Прем'єр Славой-Складковський повідомив маму Ярослава Старуха, співробітника „Нового Села“, що її син перебуває у в'язниці в Рівному. Як відомо, Ярослав Старух перебував у Моршині на лікуванні. Його там ув'язнили й кудись вивезли так, що довгий час ніхто не знав, де він знаходиться. Мама писала в тій справі до прем'єра.

Окружний суд у Золочеві засудив о. Матвія Муньовського на кару 20 зл. і зворот судових коштів за те, що як голова читальні „Просвіти“ в Махнівцях не вивісив державного прапора у дні 3 травня с. р., тільки малу паперову хоруговку виміру 20 x 30 см.

У Станиславові якийсь Жид купив плащ за 5 зл. від торговця старою гардеробою. Коли став його чистити, знайшов у підшевці облігацію долярівки. Показалося, що на ту долярівку впала ще тому три роки випрана 5.000 долярів.

Гумор. — Поінформована. — Чоловік до жінки: Відгадай, хто вчера заручився. — Жінка: Скажи мені тільки ім'я панни, а нареченого я тобі зараз скажу.

Станиславівське воевідство розв'язало філію „Відродження“ в Станиславові. В мотивах подано, що філія загрожувала публічній безпеці, спокоеві й ладові, зокрема тим, що на її терені організували якийсь „Професійний Союз Освітніх Працівників“ особи, знані з протидержавної діяльності і судово карані навіть чотиролітньою в'язницею. Від рішення воевідства внесено рекурс до міністерства внутрішніх справ.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20, телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах **футра** жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Староство в Бучачі покарало Михайла Бориса, члена „Лугу“ в Трибухівцях, гривною 10 зл. або двома днями арешту за те, що З. Х. вів відділ луговиків чвірками, не маючи на се дозволу влади...

В Ужгороді, подібно як в цілій Чехословаччині, відбувся обхід 20-ліття большевицької революції. Місцеве українське населення демонстративно здержалося від участі в обході.

Мусьол, куратор ЗНП („Звйонзку Науцицельства Польского“), уступив зі свого становища. На його місце призначено Северина Мацішевського, начальника президентського відділу міністерства освіти. Йому до помочі покличуть раду, зложену з 3 учителів і 3 урядників шкільної адміністрації.

Летунська катастрофа лучилася під Варшавою. Комунікаційний літак, що летів з Кракова, розбився підчас осідання. 4 особи погибли, 7 ранених.

В Криничі впав сніг і покрив землю верствою, грубою на 20 см. На вулицях міста появилися вже санки і лещетарі.

Спеціальна комісія в Чернівцях, яка слідить за виконанням закону про охорону національної праці (затруднювання в підприємствах відповідного відсотку Ромунів), покарала ряд підприємств гривною від 1000 до 100.000 левів! Між покараними фірмами більшість німецьких підприємств.

Пощість діточого параліжу шириться в Данії.

„Трейд Юніон“, величезна англ. організація, мала дня 1.X. 1937 р. 5 міль. 308 тис. членів! Так організуються Англієці. Розуміється, у них ніхто не називає членом організації людини, яка не платить вкладок і не виконує інших обов'язків. Тому сила їх велика.

В Шангаю помер ген. Мих. Дітерікс, провідник московських „білих“ організацій б. комбатантів на Далекому Сході. Померший командував підчас домашньої війни в Росії протибольшевицькою армією у Владивостокі.

В Японії обсунулася гора Кенаші, висока на 2028 м., і засипала фабричну оселю, положену у стіп гори. Засипаних около 300 гірників і урядників. Рівночасно з обсуненням гори вибухли сірка та склад вибухових матеріалів. Ратункову акцію утруднюють великі сніги та трійливі випари сірки. Є небезпека, що земля засипала шкільний будинок з кількох сот дітьми.

Осінь се час, коли відновляється передплата газети на слідуючий рік. Хто се робить правильно в осінь, той причиняється до скріплення своєї преси. Просимо пам'ятати, що сучасна католицька преса по довгих десятках літ занедбаня бореться з дуже тяжкими обставинами й тому правильне підтримання її коєчне.

Сніг упав в Закопанім і околиці. Верства снігу в місті груба на 10 см. Мороз в Татрах доходить до —10°.

В м. Балтімор будують комунікаційний літак на 100 осіб.

Всім відомі і найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1.— та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станиславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбідніших учнів. 89—2—10

Спорт. В неділю 14 с. м. відбулися останні сегорічні змагання в копаному м'ячі за мистецтво львівської окружної ліги. Україна грала в Перемишлі з місцевою Польонією і мимо всіх сподівань програла сей останній матч у відношенні 2 : 1 (2 : 1). Гра велася на розмоклім, болотистім ґриші і рівень її був низький та нецікавий. Вина за сю програну спадає на напад, який знов виказав брак стрілової диспозиції і повну апатію. Інші лінії України вдоволити. В першій половині переважала Україна, в другій більше з гри мала Польонія. Цифровий вислід матчу не перекоєне про висість форми Польонії, яка сим метчем здобула осіннє мистецтво львівської округи. По сій програній Україна лишилася далі на 3-ому місці. За весь час осінньої рунди змагань Україна розіграла 13 матчів, з того 5 виграла, 6 зремісувала і 2 програла. За сей час (від 22 серпня до 14 листопада) Україна виказала різну форму зі змінним щастям, як на се виказують висіди поодиноких змагань. Та назагал можна сказати, що Україна не осягнула ніразу минулорічної форми, ніразу не вдоволити вповні своїми заграниями. Найбільший спадок форми видно було в нападі, правдивім постраху всіх дружин у минулорічному сезоні. Чи се наслідок перетренування, чи недотренування, трудно сказати. Кінцевий стан таблиці після останнього матчу такий: 1) Польонія (Перемишль), 2) Чорні (Львів), 3) Україна (в 13 грах здобула 16 точок, утратила 10, стрілила 26 воріт, їй стрілено 21 воріт), 4) Ресовія (Ряшів), 5) Огніско (Ярослав), 6) РКС, 7) Гасмоней, 8) Лехія (всі три зі Львова), 9) Погонь (Стрий), 10) Чувай (Перемишль), 11) Погонь І Б (Львів), 12) Корона (Самбір), 13) Другий Сокіл (Львів) і 14) Юнак (Дрогобич). Дальші змагання за мистецтво відбудуться весною слідуючого року.

Гумор. — Два приятелі оповідають собі свої переживання. — Як ми тамтого року їхали з Америки, каже перший, стрінула нас на морі така мрака, що чоловік не міг побачити власної руки. — Се ще нічо, каже другий. Коли ми були в Лондоні, була така густа мрака, що там капітан вбив у неї цвях і повісив на ній свою шапку.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Палата у Фляндрії з Мартою Егерт.
КОПЕРНИК: Знахор.
СТИЛЕВЕ: Один поверх вище.

Інтелігентна особа займеться господарством у самостійного священника. Зголошення до Адміністрації під „Самітна“.

95—1—2.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ШНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

„ДЕРЖАВНА ЦЕРКВА“ В НІМЕЧЧИНІ?

„Райхспост“ доносить з Риму, що вороги християнських віроісповідань в Берліні опрацьовують проект закону про оснування одної націонал-соціалістичної т. зв. „Християнської Віроісповідної Церкви“ (Христліхе Бекентніскірхе) як єдиної „Державної Церкви“ (Штаатскірхе). В той спосіб католицька Церква і протестантське віроісповідання впади до ролі „приватних Церков“. Проект забороняє віроісповіданням всякі взаємини з заграницею, отже змагає до зірвання взаємин католиків з Римом. Вкінці передбачує „привласнення церковних маєтків“ і навіть святинь та віддання їх новій „державній церкві“. — Колиб ся вістка показалася правдивою, то згаданий проект бувби просто початком отвертого переслідування християнства (католицизму і протестантизму).

Бомбовий замах на дім полк. Славека.

Один з варшавських часописів зводить, що в Рацлавіцах в посесії полк. Славека вибухла бомба чи петарда. Вибух бомби згл. петарди не зробив ніяких шкід. Місцева поліція увязнила кілька осіб і веде дальше слідство. Дім разом з обійстям дарувала полк. Славекові група селянських послів б. ББ. Полк. Славек мешкає там постійно. Тільки часом виїздить до більших міст.

Кістяки Поляків вимордованих Українцями.

Під таким заголовком польська преса приносить депешу урядової ПАТ-ої з Бродів такого змісту: При каналізаційних працях на терені касарень у Бродях натрапив робітник в часі копання на два людські кістяки. З докопання виходить, що се кістяки чотирьох Поляків з Бродів, розстріляних українськими військами. Назвищ їх ще не устій-

нено. — Отже чотири Поляки мали два кістяки, походили з Бродів, а назвищ їх ще не устійнено так, якби Броди були такі великі як Відень і тому „трудно“ устійнити... Колиж не устійнено, хто се, то як можна депешувати по всім світі, що се Поляки і що їх розстріляли Українці? А може було навпаки? І таке діється в часі т. зв. нормалізації...

Англійська дипломатія на роздоріжжі.

В звязку з подорожею лорда Галіфакса до Німеччини в німецьких політичних кругах твердять, що британська дипломатія знаходиться нині, так як в 1912 р., на розстайних шляхах. Вона стоїть перед вибором між порозумінням з Німеччиною і тісною співпрацею з французько-совітським союзом. Тут насувається порівняння між тодішньою місією лорда Гальдана і теперішньою лорда Галіфакса. „Дойтше Альгемайне Цтг.“ розвиває се порівняння вказуючи на різницю між тодішнім і теперішнім положенням. Тоді Вел. Британія відносилася з острахом до німецької політики. При-

чиною того були німецькі зброєння на морі. Нині, на думку німецького щоденника, нема підстав до страху. Англіїці перечитали уважно „Майн Кампф“, мають умову, що обмежує тоннаж німецької воєнної флотії до 35 проц. британського тоннажу і знають, що коли Німці здобудуть кольонії, не зажадають зміни відношення обох флот. Колиж Німеччина не знайде зрозуміння для своїх кольоніальних ревіндикацій в Лондоні і Парижі, буде змушена чекати. Та чекатимуть також інші справи, яких годі залагодити без участі Німеччини. Се справи не лише кольоніальні.

Італія не бажала візити лорда Галіфакса в Берліні.

„Івнінг Нюз“ подає цікавий коментар про куліси візити англійського політика лорда Галіфакса в Берліні. Він пише м. ін.: Коли оповіщено рішення про ту візиту, Італія висунула суггестію, що прийшов час особистої стрічі між міністрами італійським і англійським. Та в Лондоні не погодилися з тим поглядом. Англія і Франція предложили Італії відбуття нарад у справі Середземного моря. На те Італія відповіла, що не зачне ніяких розмов без участі Німеччини. В Римі очікували, що Берлін таксамо відповість

Англії на пропозицію візити лорда Галіфакса. Але Берлін не зареагував в той спосіб. Тоді Італія предложила відбуття рівночасних нарад між державними мужами Італії й Англії. Одначе Англія рішила, що наперед мають відбутися розмови між лордом Галіфаксом і канц. Гітлером. Закулісові кроки, інспіровані з Риму, тих німецьких політиків, які вважають „вісь Берлін — Рим“ за фундамент німецької політики, в значній мірі причинилися до заволодіння атмосфери для акції Галіфакса.

Гарантовані „вибори“ в СРСР.

Передвиборча кампанія в СРСР увійшла вже в фазу реєстрування кандидатів. Найголовніших кандидатів вже зареєстровано, а саме Сталіна і трьох маршалів: Ворошилова, Будьонного і Бліхера. Поминення марш. Єгорова широко обговорюють в журналістичних і дипломатичних кругах. З неофіційних жерел звідомляють, що в тих виборчих округах, де будуть кандидувати члени політбюро і визначніші члени центрального комітету, не виставлять інших кандидатур, хоч виборча ординація не опрацює числа кандидатур. В добре поінформованих кругах думають, що ся

тактика має на цілі уникнути компромітації під час голосування. „Ізвестія“ пишуть, що „троцькістське і бухаринівське стерво“ не пропустить найменшої недбалости, щоб пошкодити в найбільше несподіваному місці. Інші часописи алармують, що останки „ворогів“ можуть наробити немало шкоди в виборчій кампанії. Центральна виборча комісія ствердила, що в різних місцевостях СРСР лісти виборців неповні. В інших місцевостях виборчі комісії не мають ще льокалів, в деяких районах голосування буде відбуватися в пивницях і столах з причини браку відповідних льокалів.

Висихають ріки Полісся.

„Вечур Варшавський“ з 11. XI. с. р. зводить, що в Пінська: Небувало обнизився рівень вод на ріках Полісся. Він доходить до стану ненотованого ніколи доте-

пер в сім часі. Є ріки, що їх коритами їздять тепер возами! Той незвичайний стан вод пояснюють тим, що по совітській стороні зачали велику меліорацію.

Небувале і несподіване

„Український Робітник“, („Ukrainian Toiler“), одинокий український тиждневий часопис у східній Канаді, приніс в 43 ч. (рік IV) з 29. X. 1937 р. п. з. „Зов крові“ отсю цікаву замітку:

„В загальнім народнім прийнятті В. П. Гетьманіча, що відбулося в Клівленді, в Народнім Домі, дня 18 жовтня с. р., взяли участь Українці різних політичних і релігійних переконань. Були: гетьманці, націоналісти, радикали й навіть комуністи. З релігійних груп були: католики, православні, автокефальні й так собі безвірники. І треба признати, що всі оці Українці — політичні противники і вороги (комуністи) нічим не заколотили історичної хвилі в житті української громади Клівленду. По прийнятті політичних противників підходили до В. П. Гетьманіча й дякували йому за його виступ. Тим вони доказали, що шануючи Представника своєї української державної традиції, — шанують самі себе.“

Мабуть не один читач, перечитавши повисшу замітку, не повірить власним очам і перечитає її уважно вдруге. Ми таксамо перечитали її раз і другий з немалим здивуванням, хоч теорія легалістичного (правоправного) монархізму вчить не відтепер, що ніщо так не звязує в одну єдність різних, навіть ворожих собі, людських груп, як маєстат Династії. Також політична практика від багатьох століть потверджує ту теорію. І наше покоління має перед очима цікавий приклад того, як англійська Династія (пануючий рід) звязує на п'ятиох континентах земної кулі величезні простори і найрізніші, нераз дуже противні собі, людські групи, племена й народи, хоч влада тої Династії головно репрезентативна.

Та хоч ми знали і теорію і практику легального монархізму, то мимо того таки не могли надивуватися тому, що в обставинах українського розбиття поява молодого Гетьманського Сина, який перший раз виступив на ширшій політичній арені, могла мати аж таку кристалізуючу силу. Тай ще до того на американському ґрунті, де різні еміграційні групи особливо розсварені та зайлі в боротьбі між собою.

Се, що сталося в Клівленді, можна сміло вважати найбільшим дивом українського політичного життя не лише тепер, але від пробудження виразної української політичної свідомости в нових часах, то значить від 1848 р. Бо якаж інша подія була така дивна як та, що сталася в Клівленді? Чейже того, що ми втратили свою державність, не можна назвати ніяким дивом, ні навіть несподіваною річю. Не дивне також розсварення різних українських груп між собою, бо над тим розсваренням працюють постійно різні чужі агенти. І якраз на тій тлі і на такому ґрунті надзвичайно дивний той політичний факт, що стався в Клівленді. Той факт дійсно має правдиво позитивне, добре та велике значіння. Чому? Бо се доказ, що наш нарід в глибині своїй здоров і має добрий політичний інстинкт.

Чи наше ліве робітництво, а саме та його частина, що посувається аж до комунізму, спроневилася може ідеї праці над добром робітництва тим, що прийшла на привітання легального представника великоукраїнської монархії і не заколотила тої, як слушно пише „Український Робітник“, історичної хвилі?

Зовсім ні. Старий цісарський радник і великий учений Антін Менгер, один з найбільших приятелів робітничої класи (він умираючи подарував їй найдорожче своє майно, то значить свою прекрасну бібліотеку) писав, що люди не мають поняття, як далеко в обороні інтересів робітничої класи може піти правдивий монарх. А з інших жерел знаємо, що монархи в старім Єгипті та в Китаю йшли навіть на карколомні спроби лівих струй і впроваджували їх ангажуючи всю свою повагу. Тверда практика показувала, що навіть вони не могли того перевести в життя. Та річ не в тім, а в факті, що монархії не можна вважати ворожою робітничій класі. Навпаки, монархія се природний союзник бідних і пригноблених, а природний тому, бо природними противниками монарха все були і будуть великі пани, магнати і посідачі капіталів, які все змагають до обмеження влади монарха як містичного центра сили, яка не дає їм безгранично визискувати малих і бідних людей.

І тому во істину не робить ніякого промаху соціалістичний прем'єр Великої Британії, видвинувши робітничою класою й організацією, коли дослівно клячучи на колінах і цілуючи в руку монарха Вел. Британії приймає від нього становище і владу прем'єра. Не зробило ніякого промаху супроти інтересів своєї класи також українське ліве робітництво в Клівленді, коли прийшло на прийняття правного наслідника престолола Володимира Великого і спадкоємця

булави Богдана. Воно не зробило промаху, а зробило розумний крок, який свідчить про здоров'я і правильне відчуття в глибині серця і душі українського чорноробучого народу.

Дивний і несподіваний факт, про який доносять з Клівленду, мов лискавка серед темної ночі освітлює на короткий момент будучність української нації: та будучність може бути дуже гарна і дуже велика, коли можливі такі прояви, як описаний висше факт у Клівленді.

Отже не тратьмо надії серед тяжких обставин! З нас, страшно розбитих Українців, буде велика і могутня нація.

А. Ч.

Примітка: Клівленд, найбільше місто штату Огайо, дуже промислова пристань на південнім березі великого озера Ірі (Еріе), вузлова станція живої комунікації водної та залізничної, при устії огайського каналу в озеро Ірі, велика торгівня залізом, деревом, хлібом і нафтою. Там є осідок славної на весь світ „Стандард Ойл Компані“. Клівленд має близько мільйон мешканців, в тім коло 15% Німців. Там є резиденція катола. Єпископа і 70 католицьких церков на всіх 430. Університет оснований в 1826 р. має поперх 12.000 студентів, його бібліотека має коло 350.000 томів, а міська бібліотека коло 1.400.000. Місто се славе з будови кораблів, з рафінерії нафти, з металового, автомобільного й одягового промислу. Є там також великі різні худоби. Організація Українців у Клівленді належить до найстаріших, але число Українців у тім місті подати трудно навіть у приближенні, як зрештою і в інших містах Америки. Може під час побуту Гетьманіча Данила і під сим оглядом наступить добра зміна, бо наближення наших людей до себе дає підставу зробити їх бодай приблизну статистику.

Нова злоба „Українських Вістей“

В 254 ч. головного органу ФНЄ появилася отся замітка: „Ще не прогомоніли вісти про заборону єпископа Хомишина належати священикам до світських товариств, а вже польська преса перша дістала зі Станиславова відомості про нові розпорядки Станиславського Владика. Тим разом єпископ Хомишин заборонив греко-катола. священикам відправляти Службу Божу на національних святах тому, що світські товариства начеб то використовують оті Богослуження для „більшої паради“, а не для релігійних цілей і хотять тим чином збільшити свій вплив. — Крім того той єпископ видав розпорядок, щоби священики платили на час польській державі податки і не доводили до того, щоби влада мусіла стягати податки силою.

Священики, які до кінця грудня ц. р. не сплатять всіх податків, не дістануть платні, а навіть можуть утратити парохію“.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Так виглядає нова патріотична злоба „У. Вістей“, фірмованих колишнім провідником католицької молоді д-ром Іваном Гладилевичем. До того та злоба сперта на неправді, немовби польська преса перша дістала відомості про нові розпорядки Владика. Ті розпорядки виразно напечатані були передтим в українським органі станиславської дієцезії, — але що нашому „патріотів“ з Фронту шкодить брехнути на свого Єпископа: річ в тім, аби показати товні, ади який я патріот, а Єпископ ні...

336 осіб виступило з греко-кат. Церкви

О. др Осип Кладочний подає в „Ділі“ ч. 251, що в одній з наших більших міських парохій у Галичині за один рік, докладно від 1. XI. 1933 до 1. XI. 1934, перейшло на лат. обряд 336 осіб. На се число було: 22 урядовців (в тому 18 приватних), 15 осіб зі скінченою університетською освітою (інженіри, гімн. учителі, правники), 83 ремісників, 14 студентів різних виділів, 17 гімн. учеників та інших рівнорядних шкіл, 5 малолітніх дітей, про яких виступ зголосили їх родичі, 8 таких, що працюють в торгівлі (купецтво), 9 військових (рядовики і старшини), 3 друкарі, 2 рільники, 12 возних, 5 фризів (з того 4 жінки), 42 робітників та зарібників обох полів, 47 домашньої прислуги обох полів, 15

„вдів“ (таких, що подалися як вдови), 13 „замужних“ (таких, що подалися як замужні), 40 таких, що подалися як „вільні“ і 12 таких, що не подали про себе ніяких даних. Причинами переходу були: брак праці, посади або мішане подружжя. В тім самім часі парохія не придбала ні одного парохіянина, який з лат. обряду перейшов би на наш. І супроти таких фактів польська преса кричить по-стійно, що то Українці асимілюють Поляків, а не навпаки... Легко подуматися, про яке місто в нашім краю пише о. Кладочний. Над причинами такого стану в тім місті треба доконче докладної постанови і поважних зусиль до зміни обставин.

Комінтерн і совітське правительство

Німецька „Дипломатична Кореспонденція“ пише м. ін.: Коли совітське правительство заявило в Римі, що уважає антикомуністичний договір „актом неприязні“, то се треба зрозуміти як нове признание, що Москва осідок совітського правительства і Москва осідок Комінтерну се тесаме та що совітське правительство солідаризується з діяльністю Комінтерну. Те признание вагітне в наслідках тільки для тих країв, котрі впер-

то заперечували, що їх тісні взаємини з Москвою незалежні від III Інтернаціоналу. На дальшу мету не можна робити різниці між „часовими“ й „ідейними“ московськими провідниками.

Чи Ви вже зложили свою жертву на українських інвалідів? Зложіть її негайно! Вашої помочі чекають найвірніші сини України!

Потреба заліза

Цікаві інформації про Німеччину.

Загранична преса принесла такі інтересні дані:

Ввіз залізної руди до Німеччини в місяці серпні виносив у тисячах тон:

В р.	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	208	381	689	1171	1289	1650
	(112)	(216)	(390)	(490)	(555)	(670)

В клямрах подано в тисячах тон, кілька рівночасно добували залізної руди в Німеччині державним коштом.

Крім з залізної руди робиться сталь також зі шроту. Отже також ввіз шроту зза границі піднісся високо; він виносив в серпні 1932 р. 18.900 тон а в серпні 1937 р. вже 34.400 тон.

Місячно продукуювано пересічно в тисячах тон:

Сирого заліза						
1932	1933	1934	1935	1936	1937	
328	439	728	1045	1275	1302	

Сирої сталі						
480	232	990	1341	1598	1605	

Від 1932 р. до 1937 ввіз і власна продукція залізної руди піднеслися з 320.000 тон до 2.320.000 тон, отже осмикратно, а продукція заліза і сталі піднеслася три і пів рази. В тім часі спотребовування тих матеріалів зросло майже незаметно, дуже мало. Чи се значить, що здержано темпо зброєння? Нічого подібного. Всі залізні гуті цілковито заняті й більше вже не можуть виконати. Залізної руди не бракує, тільки бракує заліза і то так дуже бракує, що недавно зменшила Німеччина цю на ввіз тони сирого заліза з 10 марок на одну марку, хоч досі, як пише „Дайтшер Фольксвірт“ привезеним сирим залізом заспокоювано тільки 1% німецького запотребовання. Отже для якої цілі так підноситься ввіз того матеріалу мимо браку девіз? Очевидно на те, щоб збирати запас на поважну потребу. Коли на ту ціль Німці не жалують девіз, хоч треба їм грошей на інші товари, то се знак, що ту „поважну потребу“ вважають вже недалекою.

ЧСР централею комунізму

Інсбруцький часопис „Тіролер Анцайгер“ приносить сенсаційну вістку, що австрійські влади попали на слід контрабанди зброї та нелегальної літератури, особливо комуністичної газети „Роте Фане“. Контрабанда велася вуглевидами суднами з Чехословаччини до Австрії. Часопис твердить, що зброю доставлявано потому до поодиноких місцевостей для узброєння комуністичних бойовок. Сеї вістки не здементовано. Той сам часопис звідомляє, що в останніх часах мало приїхати з Чехословаччини до Австрії кілька комуністичних агітаторів в цілі зорганізування курсів для комуністичних проводирів у сусідних державах.

Дещо про Бразилію

В звязку з фашистським переворотом у Бразилії подаємо кілька даних відносно того краю: Бразилія займає простір 8 і пів мільйонів квадратних кілометрів, отже більше ніж чотири п'яті частини цілої Європи. На тім просторі живе всего 39 мільйонів населення, значить лиш кілька мільйонів більше як у Польщі. Довжина морського побережжя виносить 7.900 км. На тім просторі є 50 пристаней. Край урожайний і багатий у мінеральні скарби. Політично Бразилія се союзна республіка і складається з 21 автономних союзних держав і з центральної національної території. З близько 40-мільйонного населення тільки незначний відсоток се Європейці: Португальці, Німці й Італійці. Більшість населення се рештки Індіан, чорні і мешканці з невисокою культурою. Церква в Бразилії відділена від держави; 95 проц. населення се католики.

ОСИП НАЗАРУК

Значіння форми для ідеології

З приводу останніх подій в Т-ві Письменників і Журналістів ім. Івана Франка

В 44 ч. „Мети“ написано м. і. ось що: „Можна різко ставитися до праці нашого Товариства Письменників і Журналістів; можна навіть, з огляду на деяку позицію в ньому ліберальних і радикальних елементів, старатися квестіонувати доцільність членства в тому Товаристві католицьких журналістів; вважаємо ці речі дискусійними; але ніяк не можемо стати на формалістичне становище одного українського часопису, який робить квестію з такої другорядної справи, як назва Товариства — тим більше, що спеціально щодо І. Франка ми не поділяємо думки, начеб то він відіграв таку негативну роль в українському житті, як то собі дехто уявляє“.

Наведений цитат взятий зі статті начального редактора „Мети“ п. дра М. Гнатишака п. з. „На маргінесі резолюцій“. Стаття написана спокійно, отже й ми будемо старатися спокійно відповісти на закид про „формалістичне“ становище, зроблений „Новій Зорі“, бо тільки вона одна в останнім часі писала на порушену тему.

І. Передовсім з приємністю стверджуємо, що в „Меті“ написано, що можна старатися квестіонувати доцільність членства католицьких журналістів в Т-ві ім. Франка, а то з огляду на позицію в ньому ліберальних і радикальних елементів. Вже з того висказу п. дра М. Гнатишака, що сам був у виділі того Т-ва, видно, що ліберальні і радикальні елементи в тім Товаристві мають в нім таку перевагу і так поведуться, що є підстава квестіонувати доцільність членства католиків у тім Т-ві: тимсамим можна квестіонувати доцільність членства в тім Т-ві також о. кан. Юліана Дзеровича і п. Івана Дурбака, редактора газетки „Христос Наша Сила“ і співробітника „Мети“. З того твердження п. дра Гнатишака виходить, що можна квестіонувати ту доцільність з причин мериторичних: задля позиції ліберальних і радикальних елементів.

Ц. Др. М. Гнатишак не годиться тільки з нашим становищем (гл. чч. 83 і 85 „Нової Зорі“), де ми висказали наше здивування, що до мирового суду Т-ва ім. Франка дався вибрати о. кан. Ю. Дзерович, а на заступника члена Ради Т-ва п. І. Дурбак. Аргументували ми се тим, що імя Івана Франка в нас рівнозначне з прапором атеїзму. Отже можна дуже сумніватися, чи членська приналежність католиків до т-ва під таким іменем належить до будуючих появ. Се наше становище уважає др. М. Г. формалістичним і аргументує свій погляд тим, що 1) назва Товариства се справа другорядна і 2) що Франко на його думку не відіграв такої негативної ролі в українському житті, як ми собі уявляємо.

Розберім оба ті аргументи.

III. Що таке форма і чи імя чоловіка в назві Т-ва це справа формальна чи мериторична?

Форма се те, що різнородні річі або появи зв'язує в якусь цілість. Вже з сего видно, яка велика вага форми. Форма дуже часто означає зміст, значить вона має не лише зовнішнє, але й глибоке внутрішнє, кристалізаційне значіння. Дуже характеристичне для оцінки значіння форми те, що на досвітках філософського думання нашої раси старі грецькі філософи називали формами („ейде“) поняття родів, нпр. Платон називав так свої ідеї. Слово „ідея“ походить від слова „ідейн“ бачити. Отже те, що бачимо, становить його форму. Тому поняттю надає Платон висше значіння: праобразу всіх створених річей в Божім розумі, а потому значіння висших уявлень людського духа про суть справ.

Отже від початку серйозного філософського думання людей білої раси до форми все прив'язувано дуже велике

значіння. Особливож тоді, коли якась форма вибрана не випадково.

Возьмім такий приклад: Влада старого Риму в часі переслідування християн приневолювала їх кидати маленьке зеренце ладану в огонь, що жарівся перед ідолами божків. Однак християни не робили сего навіть під загрозою найтяжчих тортур і радше кидали своє життя на поталу, ніж маленький горошок ладану перед тим, чого не признавали.

Чи се були пусті формалісти, до тої міри запаморочені тупим фанатизмом, що замість кинути маленьке зеренце ладану завбільшки горошка і піти собі вільно на прохід по Римі, — воліли, щоб їх били палицями і дерли залізними дрекольми та живцем припікали на вогні... Що се були властиво за люди і чому вони так поступали? Чи тим поведінням не руйнували вони кадрів християн, роблячи в них смертельні виломи та викликаючи трагедії цілих християнських родин, ба й громад — задля такої форми як кинення одного зеренця ладану...

Річ ясна, що були се люди, які поважно брали ту ідею, ту віру, при якій стали. І власне тому, що поважно її брали, строго вважали на те, щоб навіть у такий на перший погляд формальний річ, не понизити становища своєї ідеї, яку вважали найвисшою.

Кинення малого зеренця ладану чи взагалі якогонебудь зеренця нпр. пшениці в жертву ідолові було в очах тих, що кидали і тих, що на те дивилися, киненням розсадника розвалу в само християнство, в його віру, в його організацію, в його виступ і в його поширення. З того маленького зеренця, невідповідно ужитого, могло вирости в даних обставинах дуже велике зло. І тому ті, що дійсно дорожили своєю ідеєю, своєю вірою, воліли жертвувати навіть життя ніж піддатися підозрілій і невідповідній формі. Се було особливо важне якраз в початках християнства.

Розуміється, ми не порівнюємо тої великої справи з малою справою назви в однім з товариств, але справу становища католицьких священників і редакторів під прапором, на яким видніє імя атеїста, ніяким чином не можемо вважати малою справою. Ще дуже недавні ті часи, коли в нас хіба дивак або якийсь дуже витреваллий і відважний чоловік осмілювся називати себе прилюдно католиком. Се знак і доказ, який молодий в нашій суспільності ясно усвідомлений католицький рух. Отже особливо тепер, коли ми переживаємо властиво досвітку такого руху, — хто як хто, а католицькі священники і редактори мають на нашу думку очевидний обов'язок, дуже вважати на те, під яким прапором виступають. Без такої уваги наш католицький рух (який розвивається навіть дуже гарно, коли взяти під увагу страшний ґрунт) не зможе встояти. А наслідки того булиб і для Церкви і для всієї української нації, від Кавказу по Сян, дуже понурі. Так ми дивимося на ті два зеренця з католицького поля, які попали на невласиве їм місце, що зрештою зазначає делікатно навіть др. М. Гнатишак в їх власнім органі, тільки зазначає се з іншої причини ніж ми.

Для уягледнення значіння форми наведемо ще думку і приклад визначного українського мислителя Потебні, якого у нас на жаль мало читають. Потебня відрізняє форму зовнішню, внутрішню і зміст. Для олицетворення сего слушного погляду дає такий приклад: Перед нами мармурова подоба (зовнішня форма) жінки з мечем і терезами ваги (внутрішня форма), що представ-

ляє нам справедливість (зміст).

Приложім сей виразний приклад до нашої теми. Зовнішня форма се булаб назва „Т-во Письменників і Журналістів“, а про внутрішню його форму становить додаток „ім. Івана Франка“. Той додаток становить уже не тільки внутрішню форму, надзвичайно важну для кристалізування того Т-ва і його зовнішньої репрезентації, але та внутрішня форма переводить думку своїх і чужих також на зміст. І то не на якийбудь зміст, а на той, що його Іван Франко уважав здобутком всієї праці цілого свого життя. Бо не даром же він написав:

„Non Deus hominem, sed homo Deum ex nihilo creavit — в сих словах лежить здобуток всьєї моєї праці, Науки й думки. В них Америка Моя, і з ними перейде в потомність Імя моє.“

Так він сам дивився на себе, свою діяльність і своє імя, так дивляться на се ліві і так мусимо дивитися ми, християни-католики правих поглядів. А мусимо так дивитися тому, бо се правда. І даремний бувби наш труд, якби ми хотіли ту правду заслонити мрякою міркувань, що Франко був на дорозі до навернення і т. п.¹⁾

Навіть коли стати на тім становищі, що Франко „навертався“, — то інша річ бути на дорозі до чогось, а інша річ дійти до цілі. Бути на дорозі значить, що можна ще з тої дороги сто разів зійти на іншу дорогу. І так власне сталося з Франком, навіть коли прийняти, що Франко був на тій дорозі. Та перед смертю він ще в повній свідомості відмовився від сповіді і поєднання з Богом. А мав він перед смертю нераз хвили повної свідомості. Я сам переконався про те, коли говорив з Ів. Франком у стрілецькій захисті про нашу літературу і переклади з класичних авторів.

Ні своїх любовних настроєвих поезій, між якими є й гарні річи, ні своїх патріотичних пісень, ні своїх белетристичних оповідань та повістей, ні своїх політичних, історичних та економічних праць, ні своїх наукових студій, ні своїх майстерних перекладів від Гетового Фавста почавши на дрібних перекладах з Шевченка на німецьку мову скінчивши, — Франко не цінив так високо як своєї атеїстичної агітації між нашою суспільністю. І ніколи тої своєї оцінки не відкликав. Отже тому імя Франка рівнозначне з прапором атеїзму на нашій ґрунті, рівнозначне в значно більшій мірі ніж імя Драгоманова, а то з тої причини, що Франко мав далеко більший талант як поет і письменник ніж Драгоманів, розмірно сухий учений і публіцист, якого всі праці вже задавлені (з виїмком його закликів, щоб учитися чужих мов та студіювати чужі письменства в оригіналі). Та не задавлені ще поезії й белетристичні твори Франкового таланту, бо такі річи задавнюються аж по впливі дуже довгого часу тай то не для всіх. І тому імя Франка як прапор атеїзму далеко небезпечніше від імені Драгоманова.

Властивість кожної людини, яка ще не омертвіла серцем, думкою й духом, — висловлювати та пропагувати свої ідеали, які в великій мірі кожний переймає з оточення, серед якого обертається і з духової атмосфери, якою дихає й живе. В Т-ві, яке має в титулі імя Івана Франка, вже тимсамим мусить бути нахил до лібералізму і радикалізму в значінні релігійнім, що й стверджує др. М. Гнатишак як факт. А мусить бути той нахил власне тому, що з червоним прапором ніколи не йдуть до бою білі, ні з білим червоні: бо кожний прапор се на зовні репрезентація, а внутрі кристалізація в тім напрямі, який виписаний на прапорі. Се власне та внутрішня дуже важна форма, яка скристалізувавши нутро вицвітає на зовні як його викладач. Навіть противники всякого формалізму, які підкреслюють, що зміст опре-

¹⁾ Про молитви Франка перед церквами гл. в цікавій статті М. Мочульського п. з. „З останніх десятиліть життя Франка 1896 — 1916. Спогади і причинки“. Журнал „За сто літ“, 1928, кн. 3. ст. 226 — 284. На ст. 276.

ділює форму, всетаки додають, що й він оформлюється нею. І слушно додають: бо форма і зміст се річи нерозривні. Вони реально властиво не існують в ніякій творі, в ніякій людині і в ніякій русі як два окремі складники: людський слабкий ум вживає тих понять тільки для влещення собі думання. А коли ще т. зв. зовнішню форму можна сяк-так аргументувати як щось самостійне, то внутрішньої форми, яка виходить зі змісту і кристалізує, ніяк не можна вважати чимсь окремим від змісту.

Вразі якби ТОПІЖ скасував в титулі імя Франка, то з тим не зниклиб з його нутра ліберали і радикали, але щезби репрезентаційний прапор атеїзму на зовні і щезби в його нутрі нахил до кристалізування думки в тім напрямі, який був дорогий для патрона того Т-ва. Тимсамим Т-во можнаб вважати тоді таким, яке в першій мірі малоб на цілі гуртування і репрезентування людей означеного звання. А з таким іменем, яке воно має тепер, має се Т-во й обов'язок періодично шанувати свого патрона, то зн. дбати про чистоту ідеології, про яку він дбав, репрезентувати ту ідеологію та поширювати її в житті публичним і приватним. Коли воно се робить, то там не місце для католиків. А коли воно сего не робить, то там також не повинно бути католиків, бо тоді те Т-во не шанує імени свого патрона, а так поступають тільки люди несерйозні. Значить, в ніякому разі католики не мають що робити в Т-ві, яке має на прапорі виписане імя Івана Франка.²⁾

IV. Другий аргумент дра М. Гнатишака полягає мабуть на недогляді з його сторони. Бо ні ми не писали, ні, оскільки нам відомо, взагалі ніхто не писав неначе Франко відіграв таку негативну роль в українському житті взагалі, а писали ми не раз і все з притиском, що Іван Франко відіграв дуже негативну роль в області боротьби з вірою в Бога, Церквою та релігією. А про се тут йде, не про щось інше. Байки писав

²⁾ Деякі, навіть дуже освічені люди підносять аргумент, що справи імені Франка в назві Т-ва не треба брати так ригористично, бо були членами нпр. Т-ва ім. Гетеого визначні німецькі католики, між ними й кардинал Бертрам, хоч Гете не був католиком. Відповідаємо: Так, але Гете не був атеїстом, а про вартість католицизму мав дуже високе поняття і висказував те поняття, хоч бували часи, що й боровся з ним, та ніколи як безбожник. Отже се була, що так скажу, внутрішня, домашня справа між християнами різних віроповідань, як є нпр. членська приналежність католиків до Т-ва ім. Шевченка, що також не був католиком.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

Далі кс. Сечка розписується ще про єгипетські язви кресів: про воші, блохи, блощиці й — податки. Сей кресовий місіонар апелює до польських державних чинників (навіть до скарбових урядовців), учителів і взагалі до світських людей, щоб вони також взяли на себе місію навертання кресів власними методами, себто т. зв. „світським раменем“. Сеж державний інтерес — пише він — і правдивоно заключає, що „Православний, котрий навернеться на Католика, рівночасно стає з Білорусина чи Москаля Поляком...“

Ксьондз Сечка жалується одначе, що дотеперішні труди духовних місіонарів видали на кресах мінімальні успіхи з огляду на темноту, нужду, апатію і вроджену підзорливість кресового населення. Що кресове населення ще справді по африканськи „дике“, велить кс. Сечка заключати з того, що воно зустрічає польських доброзичливих місіонарів осьгакими погрозами: „М и т е б е у б и о м!“ Або: „А дай ді, а то касой донеш!“... ***)

Як бачимо, кс. Сечка знайшов на кресах се, що бачив там перед сто кількадесятьма роками землевласник Грубешів-

він гарні, поезії також і статті вмів незлі писати і навіть тяжкі полемічні статті прекрасно переводив, — та все те зовсім не ослаблює його страшно негативного впливу в найважливішій області українського життя. І не тільки не ослаблює, а скріплює велике зло, яке він робив, бо цілі покоління української молоді, захоплені плодами його белетристичного таланту, підпадали також під вплив його атеїстичної агітації. І се стало одною з головних причин безсильності нашої нації.

V. Найцікавіше на кінці. Квестіонування доцільності членства католиків в Т-ві ім. Франка скріпив д-р М. Гнатишак у „Меті“ вправді делікатним, але доволі виразним осудом ріжнотерпимості саламахи, за яку він очевидно уважає Т-во, в яке попали о. кан. Юл. Дзерович і ред. органу „Христос Наша Сила“ та співробітник „Меті“ п. Іван Дурбак. А саме д-р М. Гнатишак пише:

Останнє речення резолюції (недавно відбух Загальних Зборів Т-ва Ів. Франка) звучить: „Загальні Збори з правдивим задоволенням стверджують, що організаційні рамки ТОПІЖ-у охоплюють громадян різних політичних поглядів та що ріжні ідеологічно-політичного чи віроісповідного світогляду не шкодять співпраці членів Т-ва для добра української культури і Т-ва.“ — Така глорифікація — додає від себе д-р М. Гнатишак — демократичної ідилії під крилами ТОПІЖ-у, на нашу думку, зовсім до справи не належить. А по суті гадаємо, що і Товариству й українському громадянству вишлоб лише на користь, колиб бути трохи менше толерантним для деяких розкладових суспільних і культурних течій.

Ось що фірмують ті католики і між ними навіть один співробітник „Меті“, що попали в Т-во під іменем І. Франка: вони фірмують по словам начальника редактора „Меті“ розкладові суспільні і культурні течії!... Тепер, річ природна, наша суспільність зі зрозумілим інтересуванням буде очікувати, чи о. кан. Юл. Дзерович і співробітник „Меті“ та редактор органу „Христос Наша Сила“ далі будуть фігурувати між виділовими, себто представниками т-ва ім. Франка всупереч прилюдно висказаній опінії редакції католицьких органів обидвох напрямків у нашій краю...

На кінці вважаємо вказаним ствердити, що ніякої особистої анси не маємо ні до Впр. о. кан. Дзеровича, ні до п. Івана Дурбака, а тому останньому моглиб ми навіть по совісті виставити свідоцтво дбалою і рухливого журналіста. Та се одна річ, а публично роблені промахи друга річ.

щини, вчений Сташці. Один і другий яркими красками малюють незмірну нужду, темноту і резигнацію кресового населення. Одначе в характеристиці, зладженій рукою сучасного нам місіонаря знаходимо щось більше: духа кресів. Ксьондз Сечка остро підчеркує психічне скрайно вороже наставлення кресів супроти польських місіонарів. І справді годі знайти більш небезпечне слово над таку погрозу: Гони, а то косою дістанеш! Вбю тебе!...

Та се дивне, що кс. місіонар, подаючи в ендецьким часописі ріжні рецепти і приписи на „навернення“ й обласкавлення диких кресових племен, не попав на властиве місце, де собака погребана. Чи се так трудно відгадати, чому кресовики такі „дикі“, чому недовіряють, чому боються, чому сторонять, мовляв, від „культурних людей“? Прецінь нема нічого лекшого, як зробити простеньке заключення з сего, що сам кс. Сечка написав з розброюючою ouvertістю про наміри свого „місіянізму“: Через навернення на католицизм — зробити з Білорусів й Москалів (розуміється, не виключаючи й Українців) Поляків... Ось того інстинктивно й боються кресовики...

Та кресове населення не таке дике, щоби справжніх місіонарів від себе аж косою гонити! Навпаки, на кресах знайдеш правдивих „богоискателів“, що прагнуть католицизму, одначе не в його кресовій підмінці. Креси вернуться до едно-

Інститут Релігійної Культури

Ексц. кардинал Каковський видав декрет про оснування „Інституту Вищої Релігійної Культури“ при Архидієцезальнім Інституті Католицької Акції в Варшаві. Ціль оснуваного Інституту, щоб польська інтелігенція ознакомилася з засадами Христової віри і науки католицької Церкви в ділянках: релігійній, моральній, виховній, економічній і ін., яктакож в ділянці Католицької Акції. Крім того прелегенти мають класти натиск на сучасні потреби польського народу. Курс викладів триватиме 3 роки. Виклади будуть відбуватися два рази тижнево по 2 години. Програма обіймає слідуєчі ділянки католик. науки: основи християнської філософії, теологію догматичну і моральну, історію релігії, св. Письмо Старого і Нового Завіта, історію Церкви, канонічне право, католик. соціологію й Католик. Акцію. Будуть три роди слухачів: звичайні, надзвичайні і „вільні слухачі“. Перші й другі складатимуть іспити, по яких дістануть відповідні свідоцтва з правом займати провідні становища в Католицькій Акції.

Транспорти сталі і бензини

з Європи до Японії.

„Нью Йорк Таймс“ звідомляє, що через Панамський канал перепливає багато кораблів з ладунком сталі, бавовни, бензини й інших товарів, призначених для Японії. А саме німецький корабель „Ассуан“ везе до Японії 7.593 тон заліза, поважний ладунком бавовни й оливи; англійський корабель „Барон Жедбург“ везе до Йокогами 9.000 тон заліза; англійський корабель „Сіті оф Карітен“ везе 6.000 тон алюмінія. Вкінці англ. корабель „Кін оф Еделайд“ везе 6.000 тон бензини. Японські кораблі „Кіосумару“ і „Косеймару“ везуть 14.000 тон заліза до м. Кобо.

Комінтерн не спочиває

Ромунська газета „Курентул“ звідомляє з мадярських жерел, що Комінтерн старається всіми силами не допустити до відпруження між Мадярищиною й Малою Антантою. Москва хоче позискати Париж до тої акції. Чеська комуністична партія вислала до Москви рапорт, в яким представляє свою акцію, що має ударемнити порозуміння між Мадярищиною й Малою Антантою.

сти з католик. Церквою, але треба там ширити сей католицизм, що промінює на цілий світ з Петрової Скали; сей правдивий католицизм, що веде до найвищих шпилів духової культури і рівночасно не винищує таких природних Божих дарів як рідна мова, звичаї, обряди й народне буття.

XI.

Перед нами розкрилося село Ольпіня чи Альпень, як його звуть по своему Білоруси. Вже перший погляд на село зладив нам маленьке розчарування. Хати й обійстя покриті всуміш: бляхою, гонтами, солом'яною стріхою. Не бракує й церкви, яка своєю дерев'яною вежею підноситься понад дахи. Трохи далі від неї видніє обширний дерев'яний будинок, також завершений вежечкою з хрестом. Се уніяцька каплиця. Хати відділені від себе коронами овочевих дерев. Вигляд села свідчить, що мешканцям Ольпіні неконче доскулює недостаток.

Не так виглядає типове поліське село. Прецінь хто дотепер описував або навіть мимоходом згадував про „кресові“ оселі, той не міг не спостеріти великої нужди, яка вже здалека ширить свої зуби до подорожнього передовсім з низьких обдертих стріх. Таж іще нині бувають такі околиці, де Полішук при будові хати чи кучі не уживе з бідноти навіть одного цвяшка!

Отже треба відразу сказати, що Оль-

**) Ks. d-r Tadeusz Sieczka, Ksiądz na Kresach. „Dziennik Wileński“, 1935 nr. 41, 49, 80.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Голоси преси

З приводу розпорядку Преосв. Григорія.

„Комар“ в ч. 45 пише:

„Вістник Станиславівської Епархії“ приносить розпорядок Епископського Ординаріату „про діяльність священника у світських товариствах і установах“ (цит. за „Новою Зорею“ ч. 84): „...Забороняється під канонічним послухом всім священникам, так душпастирям, як і на інших становищах, належати до світських Товариств і Установ якогонебудь рода, в котрих Виділ і Голова вибрані голосами членів...“ — Протираєте очі: де це? Може ви помилилися, може це такий розпорядок вийшов у „фольксфронтівській“ Франції, а може в Німеччині, бо там є тепер малі непорозуміння між урядом і Церквою. Ні, це в нас, це ми самі робимо собі гакракі. А в Станиславівській дієцезії перевага священників безжених. Що вони мають робити поза своїми обов'язками? — Пригадую собі, коли я був сім літ тому в Станиславові „на теології“, то в „Духовнім Семінарі“ була заборона читати якунебудь пресу. Навіть „Нової Зорі“ не вільно було читати. В часі рекреацій ми грали в біярд або вели дискусії на теми, які ніраз не підходили до атмосфери Духовного Семінара: любовні пригоди, рандки, дівчата, яких ми стрічали в часі проходів — ну і писали листи до всіх знайомих панен станиславівських. Бо скажіть, що можна було робити з довгими вечорами — день за днем, тиждень за тижнем...

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Для повноти образу духового Гуляйполя української інтелігенції подали ми також голос гумористичного органу „Комар“. Гумористичні органи в публічному житті не належать до маловажних, а навпаки: вони навіть у зрілих суспільностях переважають нерозуміння до довгих вечорам — день за днем, тиждень за тижнем...

країні як Англія. З історії її публічного життя відомо, що навіть найрозумніші англійські міністри більше боялися критики в добре редагованих гумористичних органах, ніж не одної поважної газети. Чому? Та з тої простої причини, що справедливий і добре скермований гумор і знаменито поставлена сатира се взагалі найсильніша зброя, яку знає публіцистика. Та коли сміх робиться несправедливим, коли сатиру звертається на невластиві тори, тоді нічим так не затроюється суспільності як кепським гумором. І се власне видно в одиниці гумористичних органів в нашій країні. Щоб переконалися в правдивості нашого погляду, вистарчить подивитися на передову велику ілюстрацію в 45 ч. „Комаря“ з 14. XI. 1937. Се має бути графічна, образова критика розпорядку стан. Ординаріату... Ілюстрація виглядає так: Велика, чорна могила, на ній пасеться 6 білих овець з надписами: Кооператива, Чит. Просвіти, Сокіл, Сільський Господар, Районова Молочарня і Луг. Священник з великою палицею втікає від свого стада, а три зубаті, худі й очевидно голодні вовки наближаються. Під тим підписано: „Станиславівський Владика видав розпорядок, що священникам не вільно належати до ніяких світських товариств і установ під канонічною відповідальністю“. — „Вовки: Відважно, товариші, до роботи! Бачите, що пастир покинув своє стадо!...“

На вид того все приходить мимохіть на думку запит: як може такий розсудний і не без життєвого досвіду чоловік як власник того органу п. Ів. Тиктор допускати такі й подібні напади в тій органі? Відповідь на напади в менше і більше гумористичній українській пресі на розпорядок станиславівського Ординаріату знайде незабаром місце в „Н. Зорі“.

Упадок диктаторського устрою в Польщі

Визначний французький публіцист Пертінакс обговорює в „Еко де Парі“ хід подій у Польщі по смерті Пілсудського. Він пише м. і.: „Обуз Зедночення Народового“ (ОЗН) під проводом плк. Коца не має успіху. Він іще слабший ніж його попередник ББ, що від 18-ти місяців зник зовсім з політичної арени. Зрештою відома група полковників, що від 11-ти літ достарчувала диктаторського персоналу, сьогодні внутрішній неодностійна, поділена в поглядах, а старі легіо-

ністи, „еліта краю“, не виявляють того захоплення, що давніше. Далі Пертінакс обговорює селянські страйки в Польщі і домагання внутрішньо-політичного характеру, видвігнені страйкуючими. На основі тих всіх фактів Пертінакс робить висновок, що в Польщі не дійде до диктатури, що Польща оминє кризу, яка могла б довести до поважних ускладнень не лише внутрішніх а й міжнародних.

Хто такі Грабський, Ромер й інші

„Діло“ в ч. 249 принесло статтю п. з. „Примирна заява чи нова образа?“ пера „Ік“ з приводу заяви Секретаріату Порозуміння Польських Суспільних Організацій. В тій статті читаємо м. іншим:

Глипувши тільки на підписи під тою відозвою, мусить кожного Українця огортати зневіра і — зануда. Станіслав Грабський — старий

піня се виїмок, що се буйна оаза на „кресах“. Село лежить у квині, що його творить Припять з впадаючою до неї Горинню, однак поля й хати розложилися на висшій родючій полісті, яка далі на полудні стикається з волинською землею. Також близькість міста Давидгородка й догідний водний шлях дають ольпінцям спромуго використати їх природний сприт до торгівлі. Розуміється, тут має значіння й ся обставина, що жителі Ольпіні се дрібна шляхта, яка в давніні тишилася деякими привілеями, а також нині вміє використати для себе залишки модних „організаторів“. Тому тішуща, що зблизка пізнаю побут польської шляхти греко-кат. обряду.

Минаємо церкву. Вона нічим не замітна. Се новіша будова й построєна в російським стилі.

Але ось з вікна парохіяльного дому виглядає — бородата голова батюшки... Притулив він чоло й ніс тісно до шиби, як се роблять діти зимою, тай дивиться-дивиться... Сусіди „на кресах“ називають православного священника згідно „поп“ тай завжди висказуються про нього „презренним способом“. Хто знає історію православної Церкви, хто слідив релігійну думку в російським краснім писменстві й хто приглядається сучасному православию в Польщі, тому важко вгадувати в собі почуття нехиті та слушного критицизму у відношенні до православного духовенства. К. П.

Голос провінції

Під таким заголовком стрийська „Думка“ принесла передовицю з підписом „Провінціал“, в якій автор представляє розбиття українського центру у Львові й закликає „заперестати сварки і непорозуміння та приступити до повної праці на різних загрозованих відтинках“. В тій статті є м. і. отсе місце: „Вільні від усяких партійних пристрастей та інтересів, які хвилюють Львів, ми тут вже об'єктивно можемо ствердити, що найбільше суматохи і роздору вніс у наше життя таки Паліїв зараз по створенні ФНЕ. Відтоді датується суматоха в нас, яка осягнула тепер вже свою кульмінаційну точку.“

Що діється в потравневім таборі

„Глос Народу“ в ч. 312 в статті п. з. з політичних підземель на поверхню пише м. ін.: Принялося говорити про „правицю“ і „лівицю“ в потравневім таборі. Першу мав репрезентувати плк. Славек на чолі „групи полковників“, другу мала становити група „Направи“ з М. Гражинським на чолі. В дійсності група плк. Слава не була „правицею“. Взагалі невідомо, чим була і чого хотіла, коли до неї належали Пристор, чоловік поміркованих поглядів, і Й. Енджеєвич, знаний з вільнодумних переконань. Одна тільки нитка лучила ті суперечні елементи: віра в механічні, диктаторські способи правління... Нині та група без впливів. З хвилею відходу плк. Слава від влади внаслідок непорозуміння з „Замком“ вся та група стратила своє давнє значіння. Частина вицофалася в затише (Матушевський), частина перейшла до ОЗН'у (Медзінський), решта засуджена на безплідні нарікання або роблення тихих інтриг. Місце тої фальшивої „правиці“ заняла правдива „правиця“ — група плк. Коца. Організаційна праця сеї групи йшла спершу дуже помалу, а то тому, що не знати було, чого хоче: „тоталістичної диктатури чи якоїсь розумної демократії. Треба було аж приступлення групи „Фаланги“ до того табору, щоб справа відразу вняснилася. Сміло й отверто голосила „Фаланга“ свою тоталістичну програму, підлила сильно антисемітським і суспільно-радикальним сосом.“ Однак хребет потравневого табору, неояки і легіоністи, пересікли ідеологією крайно демократичною і навіть соціалістичною, не хотів так легко піддатися „народово-радикальним“ молодцям. „Отже закипіло на тім лівім крилі проти „Фаланги“, проти „Звйонзку Млодей Польські“ та її протекторів. Частина, взагалі зражена до цілого потравневого табору, наязвала отвертий контакт з опозиційною лівицею (головно з ППС) і утворила „Демократичний Клюб“, та тимсамим поставила себе поза скобками „санації“ й унеможливила собі боротьбу з тоталістично-націоналістичною „Фалангою“. Лучшу дорогу вибрали неояки і легіоністи з „Направи“. Не зриваючи з санацією і не приступаючи до опозиції, вони взялися до погамування тоталістичних тенденцій. Вони наразі горою. Здобули заяву плк. Коца, що „Зв. Млодей Польські“ не має привілею на монополі в рямцях ОЗН; се в дійсності погребання тоталізму на відтинку молоді, а може бути також передвісником дальших відступств від ідеології „Фаланги“. Всі старання провідних чинників в потравневім таборі змагають до порозуміння двох груп: Гражинського і плк. Коца. Їх вислід залежить від того, чи друга група рішиться розійтися з „Фалангою“ чи ні“...

Маятник пересунувся на ліво

У зв'язку з авдієнцією польських соціалістів у президента РП Мосціцького виленське „Слово“ в ч. 315 пише м. ін.: Візита ППС на Замку вперше від 1929 р. викликала очевидно сильне вражіння в політичних кругах Варшави. Чи це оферта співпраці? Без сумніву так. Зрештою ППС не складає її перший раз. Тільки дотепер, за життя бл. п. Стічинського, зверталася під іншою адресою, таксамо як і людовці. Вистарчить пригадати рішення радомського конгресу, в яким присвячено тільки місяця армії і Новосіліці. Від того часу повстав ОЗОН з виразно протижидівським напрямом і з націоналізмом, який через створення „Звйонзку Млодей Польські“ чимраз сильніше поглиблюється. Відношення марш. Сьміглого-Рндза до Озону, який підпер його всім своїм авторитетом, не лише вже сумнівні. Отже соціалісти постановили звернутися до тих дверей, до яких дотепер не стукали. Факт, що їх прийняли, се для них сатисфакція. Хочуть бачити в тому надію на будуче. Ростуть їх апетити. До своїх дотеперішніх домагань докидають домагання перекреслення не лише ЗМП але й ОЗН... Політичні сфери застановлюються над тим, який вплив можуть мати події останніх днів на розвиток внутрішнього положення. Вказують притому на прояви і факти, які доказували, що маятник режиму перекинувся на ліво. Вихідною точкою для сего руху були перші концесії плк. Коца для демократично-лівої опозиції легіоністів і неояків. Потім прийшла стаття Медзінського з нападом на Дмовського, що був без сумніву реакцією на становище „Строніцтва Народового“ супроти 11 листопада. Пізніше відкликання Мусьоло і вікниці авдієнція ППС у президента РП. Кажуть також, що обсада влади Озону, яка має наступити за кілька днів, не буде дразнити лівиці. Такий хід подій зміцнить положення лівих міністрів і вплине підбадьоруючо на появу в соймі проекту нової виб. ординації.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ІСУС ХРИСТОС

у світлі ліберальної і соціалістичної критики.

В неділю 14 с. м. відбувся в салі „Бесіди“ у Львові перший сегорічний виклад Богословського Наукового Т-ва (Б. Н. Т.). Виклад відкрив короткою промовою о. мітр. др Сліпий. В ній сказав м. ін.: Вага живого слова була все засобом поширення світогляду, експанзії, свого „я“. Коли винайшли друк, думали, що друковане слово відбере першенство живому слову, зробить з нього другорядну річ. До того в нинішніх часах долучилося радіо. Та всетаки живе слово не втратило свого значіння. І нині відіграє воно дуже велику роль. Б. Н. Т. розпочинає нову серію викладів. Т-во йде назустріч потребі обґрунтування свого світогляду. Б. Н. Т. обхопило в 4-ох дотеперішніх серіях майже всі ділянки, старалося заторкнути всі проблеми. Досі виголошено у Львові 52 виклади, на провінції 32. Сегорічні виклади роблять новий крок вперед. Всі виклади будуть мати соціологічний характер. Являється потреба поглибити поодинокі ділянки проблем, що нам їх накидає день. Виклади будуть поділені на циклі (по 2—4 виклади), які будуть творити для себе цілості.

Потому о. мітр. др Сліпий передав голос прелегентові першого викладу о. кан. др-ові В. Лабі, який виголосив з пам'яті виклад п. н. „Христос у світлі ліберальної і соціалістичної критики“. Зміст: Ісус Христос був Апостолом своєї батьківщини, хоч за час Його життя приходилося Йому бувати і поза Палестиною, нпр. в Єгипті. В прилюдному житті ще кілька разів опускав границі Палестини. Робив се, щоб відпочати з своїми учениками. Підчас одного такого відпочинку в Кесарії Філіпповій, один з найкращих околиць того краю, що нераз служила Ісусові й Апостолам за місце відпочинку, розпочав він з ними фамільярну розмову і запитав їх: За кого мене, Чоловічого Сина, мають люди? Відповідь на се питання, що її продовж віків давала історія, се тема отсеого викладу. Апостоли не могли дати відповіді на се питання. Вони мали Ісуса за пророка. Властиву відповідь дав шойно св. Петро і то не від себе, а з надхнення св. Духа: „Ти на правду Христос, Син Бога живого“. Ся відповідь стала думкою про Христа католицької Церкви і всіх відділених Церков з протестантськими сектами включно.

А що думало про Христа сучасне Йому жидівство й поганство? Апостол св. Павло (б. фарисей, образований в законі і вихований у грецькому місті Тарсі, отже знавець жидівської і грецької релігійної ментальності) каже, що Христос „стане Жидам соблазном, а поганам божеством (безум'єм)“. Що Жиди думали про Христа, знаємо зі св. Письма. Вони не прийняли Христа за свого Месію, хоч пророцтва Ст. Завіту передсказували прихід Христа. Жиди очікували Месії, що мав їх визволити з римської неволі, інші знову думали, що з приходом Месії прийде кінець світа. Найбільше соблазну (згіршення) викликав Христос у Жидів тим, що називав себе Сином Божим, бо Жидам видавалося, що Він арогує собі божество і божі права, нпр. право відпускати гріхи і що голосить науку, противну 1-ій заповіді Божій: Не будеш мати інших богів крім мене. В о-чах Жидів Ісус був відступником від правої віри, основником секти Назорей, богохульником.

Що думали про Христа погани? Про Христа інформували їх Жиди. Жидівські впливи рішили, що римський філософ Кельз з II ст., який простудіював Євангеліє, прийняв Спасителя за фальшивого Месію. Одно тільки його застановляло, а саме, як можливо, щоб наука, голошена фальшивим Месією,

принялася так сильно, що вже в часах римської держави претендувала на соборну (католицьку) релігію. Та се пояснив собі римський філософ тим, що Христос одних заманював до Церкви обіцянками щастя в другому житті, других застрашував карами пекла.

На тлі думання над тим, чим був Христос, повстали численні секти. Гностики, ересь учених, говорили, що наука Христа в популярній формі не може вдовольняти учених, вони мусять її переробити на філософічну науку. Вони зачали виробляти цілу систему, повну філософічних міркувань і фантазії. Учености в тій системі, поза назвою, не було ніякої. Єгипетська гноза стояла під впливом філософії Платона. Ісус після її думки се тільки високий дух. Бог послав його на землю, щоб він доповнив обявлення. Інші гностики під впливом перського дуалізму говорили ще інакше: Видимий світ походить від Бога тьми. Він ув'язнив душі в матерію, яка є злом. Ісус мав їх визволити з матерії і тому явився в світі у позірній тілі на те, щоб з людьми зноситися. Ісус перейшов трагедію, та вона була радше комедією, бо Христос не мав тіла і не міг терпіти. Монархіяни навчали, що Христос не є Сином Божим, але сам Богоотець, який з'явився між людьми, щоб їх повчити про свої заповіді і за людей терпів (патріпасіяни). Інші монархіяни уважали Христа сотворінням, вивінуванням окремою Божою силою. Опісля Бог прийняв (адоптував) Христа за свого сина.

Вселенський Собор в Нікеї опрокинув всі ті ереси та рішив, що Ісус Христос се окрема особа Божя, єдиносущна Богу Отцю. Через довгі століття ніхто більше не оспорував божества Христа, навіть реформовані з XVI ст. не атакували особи Христа. Він для них лишився Божим Сином.

Шойно у 18 столітті повертають раціоналісти до тої давньої проблеми. Вони вважають релігію можливою тільки тоді, коли її можна схопити розумом. Вони твердять, що нема ніякого обявлення, ніякої віри, чоловік має сам собі все пояснити розумово. В св. Письмі — кажуть раціоналісти — нема і не може бути нічого надприродного, бо воно походить від людей; не є надхнене, не містить обявлення, ні чуд, ні пророцтв. Се все негативно, а позитивно найкраще розробили сю систему протестантські раціоналісти. Вони взяли собі до помічі теорію еволюції й виробили про Христа ось який погляд: Христос се релігійний реформатор і то геніальний реформатор, бо зв'язав теоретичну релігію з етикою. Христова наука має дві основні правди: догматичну й етичну. Основна догматична правда се Христова наука про Бога отця всіх, а етична — наука про ближність всіх людей. Сі правди зв'язані з собою дуже льогічно, бо коли всі люди діти одного Бога, тоді всі вони рівні між собою й мусять творити одну родину. Чудес не робив Христос ніяких, хіба ті, що даються пояснити природно. Христос мав fascинуючий вплив на своє оточення і силою своєї особи лічив численні духові занедужання. Щодо пророцтв, Ісус не передсказував будучих річей, хіба такі, які міг прилюдно передбачити або збагнути інтуїцією. Раціоналісти роблять ще одно застереження. Ісус Христос поводився дуже часто загадочно, в його науці міститься багато річей, яких ми, нормальні люди, не можемо ніяк збагнути, але не можемо мати до сего претенсій, бо нормальному чоловікові годі розуміти генія.

Такий образ Христа стоїть у рішу-

чому противенстві з наукою Євангелія, де говориться про чуда, пророцтва і воскресення. Раціоналісти кажуть, що Євангеліє повстало з трьох наверствувань: 1) з дохристиянського Христа (вірування Єгиптян, Греків, Жидів), 2) історичного (фактичного) Христа, 3) догматичного Христа (Христа Церкви й віри). Христос — кажуть вони — мав великий вплив на Апостолів, вони попадали в ентузіазм з любови до Нього. Апостоли і перша християнська організація приписали Христові силу творити чуда, передсказувати будучність, вкінці переобразили Його до Божого Сина включно.

Після раціоналізму прийшов агностицизм. Зміст його теорії такий: Людський розум совгається по феноменах, але не годен схопити суті річей. Агностик Лев гр. Толстой каже, що християнство представляє для нього величезну вартість, бо Євангеліє відвело його від убийства і вказало йому зміст життя. Заслуги християнства в сьому, що через 18 століть було світлом, яке присвічувало людству. Хто засвітив се світло, хто заложив християнство, се для Толстого байдуже.

Ще далше від агностицизму пішла радикальна школа. Вона голосила, що Ісус Христос як історична особа ніколи не існував, що се чисто „літературна“, сфінгована особа, як Дон Кіхот, Гулівер і ін. Сю думку представлено в кількох формах: Христа сфінговано в мітичному, філософічному і соціологічному творі.

Також соціалісти старалися пояснити християнство без Христа ось яким способом: Християнство се витвір пролетаріату. Якийсь автор, невідомий, зложив Праєвангеліє і вложив в уста Ісуса свої суспільні погляди. Перші християнські громади, що повстали під впливом того твору, були комуністичними організаціями.

Се булиб в головних начерках всі думки про Христа, що їх досі висловила минувшина. Коли нині критика підходить до Євангелія, мусить вона підходити до нього з історичної точки погляду. Євангеліє, взяте під пробні скла археології, виказує все в додатньому і потверджуючому світлі. Коли хтонебудь хоче братися за розкопки на біблійній території, то взявши в одну руку Євангеліє, а в другу лопату, всюди знайде потвердження Євангелія.

Як матеріялісти хочуть пояснити існування світа без Бога, так знов радикали хочуть пояснити оснування християнства без Христа. Ті, що заперечують існування Христа, підставляють на його місце якогось „геніального письменника“, що видумав Христа. Тоді постає питання, як можна було забути того геніального письменника? Ісус Христос хотів, щоб наша віра була обоснована й критична. Коли без упередження глибоко студіювати й слідити походження й історичну вірогідність св. Євангелія, тоді муситься дійти до визнання Апостола Томи: „Господь мій і Бог мій“.

По відчиті забирає голос о. др Костельник: Кожду людську книгу можна розібрати до дна, а Євангелія, хоч воно так примітивно писане, не можна розібрати. Ніхто того не потрафив зробити за майже 2.000 літ історії. Се зовсім інша конструкція. Вже писання св. Апостолів не мають того бездонного значіння. Євангеліє могло вийти тільки від Христа. Християнство тільки тому таке сильне, що воно основане на Євангелію. По Христі, каже др Костельник, для мене найбільша людина на світі св. Павло, се найбільший будівничий християнства. Св. Павло як особистість більший від Цезаря й Августа.

Др Чехович питався, як підходити зі справою історичности Христа до людей, що не вірують. Після нього вказаним булоб уживати інших аргументів,

нпр. аргументу торинської плащениці (відбитка обличчя і постаті Христа на плащениці, збережена від найдавніших часів в м. Торіно).

Йому відповідав о. Конрад: Історичність особи І. Христа се підставовий аргумент і його не може заступити ніякий інший. Нема сумніву, що Христос існував, є тільки різниці в поясненнях і в спробах зрозуміння Христа.

О. мітр. др Сліпий закінчив відчит о год. 19.40 та заповів на найблищу неділю відчит др-а І. Копача п. н. „Етика і політика“. Присутніх було до 150 осіб.

Примітка: На нашу думку, замало підчеркнуто історичність особи Ісуса Христа в позитивній частині доповіді. Треба було подати про це хочби загальні історичні аргументи. Особа Ісуса Христа має такі сильні й стільки доказів, як ніяка інша сучасна Христові історична особа. Як докази на історичність особи є заслаби, тоді треба булоб сумніватися про всю історію, навіть нам сучасну. Тоді можна булоб перечити історичність такої особи як напр. Наполеон. Таж очі всього жидівського народу були звернені на Христа, сотки тисяч народу бачили Христа, чули Його науку, бачили величні діла Його. Старшина й більшість народу відкидають Його, бо Він не відповідає їх ідеї про Месію й засуджують Його на смерть. Це факт, що про нього існують сучасні релігії. Цього не заперечують навіть жидівські історики з часів найближчих Христові. — Та не тільки жидівський народ був заінтересований Особою Ісуса Христа, але також очі всього тодішнього світа були звернені на особу Христа зараз таки в перших літах по Його смерті й Воскресенні. Бож ішло тут про великі річі: узнати Його за Бога, прийняти Його науку, противну духові світа, прийняти моральні обов'язки, такі трудні зіпсутій людській природі. — Даліж у той час, коли ще жили тисячі самовидців Христових, Йому прихильних і неприхильних, що не перечили Особі Христа, уже бачимо велике число мучеників, що віддають життя за Христа, і то мучеників, що бачили Христа й були Його учениками. Мучеництво їх за Христа є так історично певне, що не може підлягати ніякому сумнівові, от хочби мучеництво св. апостола Петра. Тож требаб хіба божевільних, щоб за неіснуючу особу віддавати своє життя. Коли св. Августин зовсім слушно говорить, що найбільшим чудом булоб навернення світа без чудес, так інше більшим чудом булоб повстання й розвій християнства без Христа. (Наведену вище примітку був ласкав додати оден з наших Впр. Священників, якого ми просили перечитати сей звіт про таку важку й емінеентно релігійну лекцію в науковій формі. — Ред. „Нової Зорі“).

Нові видання

О. Маркіян Марісюк: ЧСВВ: Митрополит Йосиф - Велямин Рутський (В 300-ліття його смерті). Бібліотека релігійної освіти ч. 17 і 18. Накладом і друком ОО. Василіян у Жовкві 1937. Ст. 58. Формат: 17×12,1 см. — Ся книжечка появилася на часі. Вона написана приступно і заслугоє на якнайбільше поширення.

Календарець Пресвятого Ісусового Серця для почитателів Христового Серця і членів Апост. Молитви на 1938 рік. Річник III. Жовква 1937. Видавництво ЧСВВ в Жовкві. Ст. 64. Формат: 11,2×7,5 см. Ціна 10 сот. — Календарець живо зрадагований і робить гарне вражіння. Є в нім м. і. статейка з приводу 200-ліття почитання Христового Серця, практичні поради як відсвяткувати ювілей Христового Серця та гарячий заклик до читання католицьких книжок і преси. Цікава інформаційна статейка про Жовкву і її Видавництво. Сей календарець повинен купити собі кожний Українець-католик. Він дійсно надається до масового поширення не лише задля свого змісту, але й задля дуже дешевої ціни, гарного паперу та густовного видання.

Соки свіжих рослин
це ЗДОРОВЛЯ!

СІК СЕРДЕШНИКА
зміцнює й успокоює серце.

Marістер Едвард Гобед
Warszawa, ul. Miodowa 14

Продажа в антиках і дрогеріях.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

ОО. Редемптористи в Станиславові приступлять в найближчому часі до будови величавої церкви при вул. Голуховського. Церква буде присвячена Матері Божій Неустаючої Помочі. Буде се перший Божий храм на українських землях в честь Матері Божої Неустаючої Помочі. — Другу церкву в Станиславові будуть СС. Василіянки також при своїм монастирі при вул. Петра Скарги. Обі церкви повстають в тих частинах міста, де мешкає багато Українців і де досі давався відчувати брак наших церков. При монастирі ОО. Редемптористів є каплиця, але вона замала і не може помістити великого числа вірних, які щоденно, а головню в неділі і свята, виповнюють її по береги.

В Підгір'ях, найстаршому василіянському монастирі в Галичині, що лежить на історичному Пліснеську, відбулося на Покров Пресв. Богородиці величаве торжество з приводу 900-ліття опіки Пр. Діви Марії над українським народом. Організацією свята занялися чотири Отці Декани золочівської округи в порозумінні з ігуменом ОО. Василіян. В навечеря самого свята прибув Преосв. Іван Бучко. По привітанні Владика відправив Молебні і виголосив проповідь до зібраного народу. Відтак ішли відправи й адорація Найсв. Тайн через цілу ніч. Звечера по Литії проповідав о. В. Пришляк, потому відбулася Свята Година, на якій був приваний Преосв. Владика. По Св. Годині проповідав о. Ігумен Я. Вацура ЧСВВ. По півночі відправлено співану Службу Божу, описля до рана правлено молебні для поодиноких парохіальних промад. Рано в год. 8-й під голим небом відбулася окрема Служба Божа для молоді, в якій взяли участь члени Марійських Дружин зі своїми прапорами. Проповідь до молоді виголосив о. Іриней Назарко ЧСВВ, що провів молоді приречення вірності Христові. В год. 10-й відправлено Архієрейську Службу Божу, підчас якої проповідь виголосив о. дек. В. Кедринський. При кінці до сліз зворушуючу проповідь виголосив сам Владика, що заохотив вірних до зложення окремої присяги на вірність Христові та на оборону Христових ідеалів в приватному і суспільному житті. Відтак уформувався величавий похід з Чудотворною Іконою Підгорецької Божої Матері, і, цею дорогою, що нею колись ходили княжі дружинники, перейшов до старинної статуї св. Онуфрія, де відбулася дефіляда перед Чудотворною Іконою, а о. В. Лиско виголосив відповідну проповідь. Ціле торжество перейшло справді з гарним успіхом. Учасників було коло 15.000, з того до св. Тайн приступило понад 4.000. Священників було 42. Признання за влаштування цього величавого свята належить цілому організаційному комітетові, а передовсім невтомному о. Я. Вацурі, ігуменові підгорецької обителі. Такі свята дійсно піднімають духа вгору.

З Ярослава звідомляють: Від 23. Х. до 28. Х. відбувалися в Ярославі реколекції для мушин. Брало участь 120—150 осіб. До св. Сповіді приступило коло 100 мушин, з того 13 приступило до Марійської Дружини. В четвер 28. Х. приступили вони до св. Причастя і зложили торжественне Марійське Приречення. Се перша Мар. Дружина інтеліг. мушин не тільки за Сяном, але взагалі в цілій Галичині. Головою вибрано п. Ст. Чернявського, б. інспектора скарбовости з Гдині, тепер на емеритурі, секретарем б. сотника УГА п. Воласима. Провідником є там о. крл. Кипріян Хотинецький.

Міністр внутрішніх справ в порозумінні з міністром війни позволив Католицькому Союзові Мужеської Молоді і Катоц. Союзові Жіночої Молоді на ухвалення і введення нових одностроїв, відзнак і організаційних прапорів. Одночасно мін-во дозволило носити дотеперішні однострої і відзнаки до 31 грудня 1940 року.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НА ЗАКАРПАТТІ після просвіт'янського зїзду рішено обновили діяльність Центральної Руської Ради, яка колись перевела прилучення Закарпаття до ЧСР і тепер має об'єднати всіх закарпатських Українців без різниці партійної й іншої приналежності.

В ЗБОРІВЦІНІ поліція увязнила трьох молодих Українців з села Кабаровець. По якимсь часі одного звільнено, а два сидять у судовому арешті.

ЦИКЛЬ ПОЛІТИЧНИХ СТАТЕЙ про українську справу пера молодого польського українста В. Ігнатовича зачав печатати польський часопис „Ютро Праці“. В. Ігнатович стоїть на платформі, зближений до ідеології „Бюлетену Польсько-Українського“ і „Політики“ (давніше „Бунту Молодих“).

ПЕРШУ ДЕКЛЯМАЦІЮ від часу відзискання незалежності Польщі випрацьовану в українській мові на честь відзискання незалежності Польщі виголошено по українськи в Дрогобичі в дні 11. XI. 1937 р. заходом „Християнського Польсько-Українського Зв'язку“. (Дзєнік Польскі ч. 317).

НОВИМ ПРЕМ'ЄРОМ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ став (очевидно з ласки „геніального батька народів“ Сталіна) Жид Ізраель Леплевський. Головний гітлерівський орган „Фелькішер Беобахтер“ подає, що підчас дефіляди в Києві з приводу 20-ліття большевицького перевороту на трибуні на місці Бондаренка стояв Ізраель Леплевський.

У ВАРШАВІ багато шуму наробила погололка, неначебто якісь молоді люди плянували виконати водночас напад на дома визначних провідників табору правительственного і лівого.

ПРЕЗИДЕНТ ГДАНСЬКА зложив в гданським сенаті заяву, що розпорядок про організації молоді і заборона творити нові партії на терені вільного міста не нарушує прав польської мови або прав осіб польського походження.

ЗАМАХ НА СТАЛІНА викрило ГПУ в Москві. Його мав виконати прибічний фотограф Нізен, сховавши пекольну машину в своїм апараті.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Леопольд III відвідав Лондон і відбув там наради з англійським королем Юрієм VI, з прем'єром Невілем Чемберленом та з міністром закорд. справ Іденом.

ПОДОРОЖ ФРАНЦУЗЬКОГО МІН. ДЕЛЬБО до Варшави, Букарешту, Білгороду і Праги має цілє спаралізувати німецькі впливи на тім терені і перешкодити притягненню середноєвропейських держав до протикомуністичного порозуміння Німеччини, Італії й Японії.

ФРАНЦУЗЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила кількох агентів закордонного ГПУ, які приготували в Парижі схоплення провідника рос. соціалістів Керенського. Вони між ін. підслухували всі телефонні розмови Керенського.

В ПАРАГВАЮ оповіщено політичну амністію та привернено конституцію з 1870 р. Амністія не обіймає осіб ув'язнених, або видалених з держави за комуністичну діяльність.

У БРАЗИЛІЙСЬКИМ ПАРЛЯМЕНТІ і в браз. пресі піднято крик, що два тамошні німецькі банки, а саме „Банко Аллемао Трансатлантико“ і „Банко Германіко“ сумою 6 мільонів мільєйсів (2 міль. 500.000 швайц. франків) фінансують гітлерівську політичну роботу в Бразилії.

НА ВУЛИЦЯХ ШАНГГАЮ видно покинені гармати, скрині з амуніцією і багато іншого воєнного матеріалу. На дорогах лежать купи трупів китайських жовнірів і цивільного населення. Все те свідчить, що Китайці відступали з Шанггаю дуже поспішно.

ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ збомбардували цілу округу між Шанггаєм і Нанкінгом.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

НОВИНКИ

Фейлетон п. з. „Вражіння з Волині“ буде продовжуваний в найближчих числах „Нової Зорі“.

Зимові ферії в університетах триватимуть від 15 грудня до 8 січня.

Заходом Жіночої Секції при Генеральнім Інституті Катол. Акції у Львові в неділю 14 с. м. в салі бібліотеки Провісти, Ринок 10. II пов. о год. 5 попол. відбувся виклад дра Маркіяна Дзєровича п. з. „Роля Католицької Акції у вихованні нової людини“. Реферат тривав 3/4 години. В дискусії забирали голос др. К. Чехович, др Мінко й п. Жирко. Присутніх коло 30 осіб.

Львівський окружний суд засудив А. Заваду, промадського секретаря з Сухої Волі, на 1 рік тюрми з припиненням виконання кари. Обвинувачений спроневірив 4.154 зл., які стягнув з громади як податки, дорогові оплати і т. д.

Тернопільське воевідство не дало дозволу на урядження в Тернополі вистави українського промислу. М-во внутрішніх справ відкинуло рекурс.

В Товмаччині будують нові костели і польські школи. У Грабичі кінчать будувати костел, в Загірю Польському (коло Братишева) кінчать звозити матеріал під будову костела. В Олеші звезли вже цеглу під будову костела, в Одаях кінчаться будова школи і світлиці ТШЛ, в Отинії будують 7-класову школу, в Деляві побудовано парохіяльний дім, де міститься покищо польська школа.

Новий „косьшюлек“ посвятили Поляки у Спасі коло Долини.

В державнім надлісництві в Кутах викрили надужиття, яких допускався практикант Альойзи Шишка. Він продав на власну руку дерево, а гроші забирав собі. Шишку арештували й відставили до Коломиї.

Вибух газу наступив у Бориславі в копальні „Максиміліян“. Одна особа тяжко попарена. Шкода виносить поверх 20.000 зл.

В Добромилі завісили в урядуванні начальника скарбового уряду мра Ліпєцького у звязку з поважними надужиттями.

За замах на плк. Євтимовича варшавський окружний суд засудив б. хорунжого армії УНР, Назара Цилицина, на 2 роки в'язниці з завішенням.

Український відділ в Іспанії. Дмитро Степак з Грушова коло Дрогобича повідомив свою родину, що він вступив до еспанської червоної армії та що в тій армії є окремих відділ українських добровольців ім. Шевченка, розуміється організований більшовиками.

Леона Мухоня, солтиса української громади Смореже Долішне, засудили за присвоєння собі грошей з громадських податків і оплат на 8 місяців тюрми з утратою промадянських прав на 3 роки.

Сензаційна скарга за очорнення. Адвокат Ст. Дренгевич в імені кс. Панася вніс скаргу за очорнення проти Й. Земковського, видавця й редактора львівського тижневика „Правда Народова“. В тім часописі поміщено статтю з ріжними фантастичними закидами, нпр. що кс. Панась обіцяв Українцям Україну по Сян і польську землю з парцеляції. („Глос Народу“, ч. 310).

Гумор. — Чи ви вважаєте мене ідіотом? — Ні, але кождий чоловік може помилятися.

Зелізничі влади рішили карати за кожду хвилину спізнєння поїзду машиніста особового поїзду 2 зл., експресу 5 зл., міжнародного поїзду 10 зл. За спізнєння внаслідок атмосферичних перешкод гривни не будуть накладати.

В Люблині відбувається процес проти 40 комуністів. На лаві засіли крім Жидів і Жидівок та робітників також інтелігенти Поляки і Польки: студенти, учителі, малярі, резервові старшини і дочка люблінського шкільного куратора Ванда Левіцка.

Перед варшавським судом ведеться розправа проти відомого публіциста 70-літнього Вл. Студніцького, якого президент м. Варшави Ст. Старжинський подав до суду за зневагу, заподіяну йому в брошурі Студніцького п. з. „Призначений, непокликаний адміністратор п. Стефан Старжинський“. В процесі зізнають як свідки міністри, послі і політ. діячі.

Начальна дирекція державних лісів звернулася з закликом до всіх дирекцій приймати до праці передовсім членів „Звйонзку Пеовязків“.

На Юрія Рутковського, команданта „Звйонзку Млодей Польські“, виконано у Варшаві замах. Коли Рутковский вийшов з дому і всів до таксівки зблизилося якесь авто, з котрого впало кілька револьверових стрілів у його сторону. Одна з куль прошила капелюх, друга плащ, але Рутковському ніщо не сталося. Замах має правдоподібно політичне підложжя. У Варшаві довідалися про замах аж 48 годин пізніше.

В Празі отворено виставу працючеників Української Студії Плястичного Мистецтва з клас проф. Р. Лісовського (графіка), Стахівського (різьба) та Калиця (малярство).

У Пряшеві відкрито заходом Словацької Ліги греко-католицьку словацьку учительську семінарію.

Гайнріх Рута, віцепрезидент Конгресу Національностей, помер у Відні вночі з 4 на 5 с. м.

Фільму „Петро I“ більшовики зняли з екрану мабуть тому, що доба Петра I насуває занадто фязячі аналогії з теперішньою добою.

З Букарешту звідомляють: Підчас забави в с. Ниірбатор, урядженої комітетом будови преко-катол. церкви, дійшло до гострого удару між населенням і жандармерією. Коли жандарми візвали учасників забави розійтися, товпа кинулася на них, щоб їх роззброїти. Жандарми вистрілили. 3 особи вбиті, 7 ранених.

Коло Остенди в Бельгії розбився пасажирський літак, що курсував на лінії Мінхен—Брукселя—Лондон. Погибло 11 осіб, в тім 8 пасажирів і 3 члени залоги. Між погибшими є князь Юрій Геский, його мати, його жінка і двоє його дітей. Родина князів Геских летіла до Лондону на шлюб князя Людвика Геского, правнука королевої Вікторії.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Гумор. — Комісар поліції питає свідка напад на банік: В яким моменті той опришок видався вам підозрілим? — Наперед стрілив він до портієра, потому до касієра, а потому нагло ручкою револьвера вдарив по голові бухгалтеря — і тоді видався мені підозрілим...

Всім відомі й найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах, а то: Коротка Біблійна Історія ст. і нов. завіта зл. 1.— та Малий катехизм зл. 0.60 апробовані Духовною Владою та поручені до ужитку в церкві та школі, замовляти В. Гірняк, Станіславів, Войцеховського 5. — Хто замовляє більшу кількість підручників, дістає що пятий підручник даром для найбідніших учнів. 89—2—10

В Королівській Музичній Академії у Лондоні студіює від трьох літ Українець з Вінніпегу, Богдан Губіцький. Він дістав вже дві золоті медалі і стипендію на дальші студії.

Літературну надгороду Нобля на 1937 р. дістав Француз Роберт Мартен ді Гар. Найбільше відомий його твір се кількатомова повість „Ле Тіболь“.

Сильний землетрус, що тривав півтора минути, відчуту у Сталінабаді і Ташкенті. В декотрих домах повідпадав тинк і потріскали стіни. Мешканці в паніці покидали доми.

На Уралі панують морози низше 20 ст. В Москві температура вагається коло зера.

22.500 працівників Жемерал Моторс страйкує в м. Понтіак, у стейті Мічіген в Злуч. Державах Півн. А. В найближчій часі сподіються поширення страйку на решту 47 фабрик Жемерал Моторс у Злучених Державах.

Підчас повені в Сирії втопилося понад 1000 осіб. 10.000 домів цілком знищених. Втрати обчислюють на 40 міль. фр.

Осінь се час, коли відновляється передплата газети на слідуючий рік. Хто се робить правильно в осени, той причиняється до скріплення своєї преси. Просимо памятати, що сучасна католицька преса по довгих десятиках літ занедбання бореться з дуже тяжкими обставинами й тому правильне підтримання її коєчне.

Жертви. Впр. о. Іван Кіт, Лупків, п. в місці: зол. 5 на Укр. Інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Палата у Фляндрії з Мартою Егеєт.
МУЗА: Роза.
СТИЛЕВЕ: На хмародері.

Інтелігентна особа займеться господарством у самостійного священика. Зголошення до Адміністрації під „Самітна“. 95—1—2.

Українська фірма пошукує агентів до продажі господарсько-рілєничих приладів на селах. Зголошення: Львів 23, скритка поштова 5. 96—1—5

Е
Л
Є
Г
А
Н
Т
Старі черевики
відмолоджує
тільки
паста „ЕЛЕГАНТ“
Н
Т

ЦІНИ ОГОВОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаєненні належитості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50
На першій сторінці 60
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/8 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзкіх ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Ш.Львів 505.796

Тривога в цілій Європі

Американські гангстери (злочинці) втікають до Європи.

З Відня, Парижа й Лондону наспіли тривожні вісті такого змісту: Знов вибраний бурмістром Нью-Йорку Ля Гвардія заповів велику акцію в цілі винищення гангстерів (злочинців) в Америці. Секундує йому твердий ньюйорський прокуратор Девей. Отже зорганізовані гангстери почали масово втікати зі Злучених Держав Півн. Америки до Канади, до Європи й до Полудневої Америки.

Ув'язнення совітських амбасадорів і аташе.

„Последня Новости” звідомляють, що становище совітського комісара закордонних справ Літвінова поважно захитане, а саме внаслідок обвинувачення цілого ряду чоловіків совітських дипломатів за державну зраду. Найбільшу сенсацію становить без сумніву ув'язнення совітського амбасадора в Берліні, Юренева. Йому закидають виявлення совітських військових таємниць Японцям в часі коли був совітським амбасадором в Токію. Крім Юренева ув'язнені: совітський амбасадор в Туреччині Карський; амбасадор у Варшаві Давтян; совітський посол в Ковні Подольський, совітський посол в Ризі Бродовський і совітський посол в Гельсінгфорсі Армус. Сов. посол в Таліні скінчив самогубством, ко-

ли одержав візвання виїхати в Москву. Ув'язнені совітські дипломати обвинувачені за участь в заговорі, в якому мали брати участь один з директорів департаменту в комісаріаті закордонних справ у Москві, Пехнер. Та ліста не вичерпує числа совітських дипломатичних урядників, відкликаних в останній часі до Москви і потому ув'язнених. З Гельсінгфорсу відкликано совітського військового аташе Іванова, з Лондону морського аташе Чекуйського, військового аташе Сівкова, аташе летунського Чорного і секретаря совітської амбасади в Лондоні Шустера. Всіх їх відкликаних до Москви там ув'язнено. У в'язниці перебуває також б. віцекомісар для закордонних справ Крестінський.

Нові обмеження в набуванні землі.

Міністерство рільництва в Варшаві виготовило проект приписів про набування державною земельних нерухомотей проданих в дорозі екзекуції. Той проект пропонує парламентові підчас недалекої вже сесії. Нові приписи уможливають державним властям контролювати, чи земельні нерухомоти, продава-

ні на ліцитації, переходять у відповідні руки. Коли узнається, що набувець невідповідний до ведення господарки з точки погляду рільничої політики, держава булаб управнена відкупити земельне господарство і призначити його на парцеляцію... Що вийшлоб з того, легко догадатися.

Польське купецтво домагається збюрократизування.

Польське купецтво домагається створення міністерства національної господарки, в якому зосереджувалися б усі справи господарського життя, поділені до тепер між кількома міністерствами. Отже домагається створення цілого ресорту зовсім нової бюрократії. В інших народів, що нормальньо розвиваються, купецтво

боронить себе і суспільність перед збюрократизуванням, а Поляки роблять якраз навпаки. Таж мільйонні кошти, які рік-річно йтимуть на особисті потреби членів нового міністерства, впадуть новим тягарем на і так вже перетяжену податками суспільність і те саме купецтво. Наслідки того легко предвидіти.

Австрія хоче легального цісаря Оттона.

З приводу 25-ліття уродин архикнязя Оттона відбулася у Відні велика монархістична маніфестація, а саме уряджено академію в великій залі Концертгаузу. В академії взяли участь члени пабсбургського дому, численні представники аристократії, яктакож визначні особистості правительственного і політичного світа. На сцені окрашеній цісарськими прапорами засіли провідники легітимістичного руху, на чолі з архкн. Максиміліаном Гогенбургом. Орхестра відіграла цісарський гимн. Промови виголосили шеф пропаганди барон Веркман і барон Візнер. Промови мали сильно політичні акценти. З них трискала пев-

ність віри в побіду легітимістичної ідеї. Велике вражіння викликала заява бар. Візнера, що легітимістичний рух в Австрії має 1,220.000 членів. Будуча австрійська монархія має бути монархія соціяльна. Після того промовляв представник робітничих організацій д-р Погль. Після промови відчитано чоловітню депешу до архикнязя Оттона. Її прийнято бурливими оплесками. Віденські монархісти - легітимісти рішили урядити ще одну академію, призначену для широких мас населення з вільним вступом. Се зроблено з огляду на робітників, що тепер вступають до легітимістичної організації.

Під веселую хвилину.

На днях появилася в продажі зрештою потрібна ілюстрація, але з таким підписом: Ярослав Осмомисл 1153—1187 розпромує угорські королівські війська над Дунаєм. Ювілейне видання у 750 річницю відкриття саркофагу цього могутнього володаря в підземеллях собору Пресв. Богородиці в Галичі на Кри-

лосі, якого доконав д-р Пастернак. Накладом Вид-ва „Чмелик”, Самбір, Проста-б. — Тепер маємо 1937 р., а 750-літня річниця відкриття саркофагу, який уважають домовиною Ярослава Осмомисла, припадає очевидно за 750 літ, значить в р. 2687. Се добре булоб памятати, видаючи памяткові ілюстрації...

Розпорядок Владики

Голос з Перемиської Дієцезії.

Розпорядок ВПреосвящ. Епископа Григорія Хомишина про заборону священникам станиславів. дієцезії належати до світських Товариств і Установ якого-небудь рода, в котрих Виділ і Голова вибрані голосами членів, — виданий хіба не наслідком якогось хвилювого афекту ВПреосвященного, а по глибокому передуманні справи Ним самим і по передискутуванні її з розумними людьми. Що літами назрівало, мусіло статися. Так, так! Загал священників і досі ще більше працює для світської справи, як для Церкви і Христового Царства. На священничих зборах в одному повітовому місті один священник висказався про другого священника, що на першому місці ставив справу Христа і Його св. Церкви: „Йому місце не між здоровими людьми, а деінде, бо він релігійний фанатик”.

Священникам не так не стає часу, чим многі оправдуються, на працю й поза церквою в душі Христа, як радше вони стидаються ту працю вести в такому душі.

Ми справді такі, якими нас вороги Христа хотять бачити. Кажуть вони, що узнають нас священниками тільки при престолі, а поза ним ні. І я мав такий случай, що один з панів, і не великих, навіть своїх, кланявся мені в церкві, коли я був одітий в священничі ризи, коли я був при престолі і правив, а позатим ні. Доки я не зорієнтувався в справі, відклонювався я йому в церкві в згаданому часі, а опісля ні. Коли ти не знаєш мене поза церквою, то не знай мене і в церкві. Священник я в церкві й поза нею.

Священник перед виборами працює між парохіянами в душі вибору свого світського кандидата, який опісля як посол каже: „Церква річ непродуктивна”.

Священник основує різного рода кооперативи, працює в них, дає свої гроші на початкові видатки, які дуже часто йому не вертаються, веде книги, контролює щовечора касу, гостить у себе кожний раз приїзшого ревідента. А заплата за се? При розділі зиску — на церкву чи на якусь релігійну ціль недостає дати й гроша.

Недавно писали часописи про великий подвиг патріота священника на Бойківщині. Писали, що чуда доказав, бо з незрячого бойківського села за 10 літ зробив село національно свідоме. Але питання, чи таким за такий і довгий час зробив сей священник село релігійно свідомим? Видиться, що ні! Бо Народний Дім хоч пізніше зачав будувати вже збудував, а церкву хоч раніше зачав будувати — ні!

Справді це вже наша (священників) хороба, що ми 75% своїх сил і знання зуживаємо для праці та в хосен світських Товариств і Установ, а доперва решту для сповнення обов'язків свого звання.

Знаю священників, що ходять в будень і в неділю з засідання на засідання, з наради на нараду, але до товариств світських, не релігійних, не церковних.

І священники ті хотять, щоб їх уважали за великі особистості. Та хіба такими можуть бути у людей наскрізь світського духа й керуючих світськими установами, а не у людей бажаючих царствувати Христа в кожній ділянці життя нашого народу, бо у більшості таких священників ціль поширення Христового Царства на землі на другому пляні. Знаю

ЧИ У ВАС ВЖЕ Є КАТОЛИЦЬКА БІБЛІОТЕКА?

теж священників „великих патріотів“, що з католических часописів передплачують ледви один тижневик. І то в одному повітовому місті є аж три такі священники. А проте, щоб зайнятися поширенням католическої преси між своїми парохіями, доброї книжки між учнями, — тим священникам і не в думці. Та забувають сі й інші такі Отці на слова св. Отця Папи Пія X, які вже може сотки раз були надруковані і в наших часописах: „Надармо будувати-мете церкви, надармо освоювати-мете школи. Всі ваші зусилля підуть на марне, коли не буде у вас рівночасно католическа преса як зброї до оборони й наступу“.

Є священники, що у них пунктом амбіції є побудувати нову або другу церкву в селі, забуваючи рівночасно на другий чинник — чи не важливіший в нинішніх часах — провадження людей до остаточної цілі та досягнення ними щастя особистого й загального: сей чинник то добра преса.

На брак сего чинника як причину лиха й невідрадних відносин у світі звернув увагу ще Св. Отець Папа Лев XIII (1878—1903).

Ще гірше, коли священник занедбує взагалі свої звані обов'язки, а віддається всецільно праці у світських Товариствах і Установах. Він засідає у Виділах і зарядах з „переконаними“ і рішучими ворогами Христа та Його св. Церкви, хоч часом вони цю свою ненависть до всего, що має спільне з релігією й Богом, зручно скривають. Та мимо сего мусить в ряди-годи вилізти шило з мішка. Гіпокрити мусять часом показати своє правдиве обличчя. Шевченко каже, що невчене око заглядає глибоко. А тим більше вчене око священника повинно заглянути в душу таким людям глибоко-глибоко й не входити в спілку з такими людьми, — не йти „на суд нечестивих“.

Повну рацію має ВПреосвящений Еп. Хомишин, коли пише, що священники не тільки не виграли війни „не уступаючи з плячу бою“, але ще скріпили позиції ворожих установ і народ туди запровадили. Наслідок сего скріплення те, що теж пише ВПреосвящений, що світські патріоти, ліберали та радикали опанували цілу ситуацію, уважаються за самовладних панів і не дозволяють Церкві освоювати свої Товариства й організації.

В закиді священникам щодо їх вини в опануванні згаданими людьми цілої ситуації можна піти ще далі. Священники не лише скріпили позиції ворожих установ, але в 90 проц. ті установи заложили. Зложили — не думаючи про прийдешність, ні про безпеку в них відповідної позиції Церкви, — ні бодай про моральну „провізію“ для Неї. Наслідок сего такий: Пани патріоти прийшли на село, заняли готові Товариства й Установи, готові позиції, а для дальшого рентування їх для себе й для виключно світської справи просять на головство ще декуди священників, та в багатьох місцях вже повикидали їх. І священники в подавляючій більшості дають ще себе блахманити.

В почині своєї народно-суспільної праці священники робили й тепер ще роблять мильні кроки, бо закладали й закладають Т-ва й Установи, що в їх основу не кладуть Бога а бодай не запевняють в них Божій Установі св. Церкви й її слугам — священникам відповідної позиції. Та що збудоване на лихих основах, добрим не буде, хочби його опісля й як направлялося.

Не освоювати й не направляти Товариств й Установ ворожих і байдужих св. Церкві, а освоювати католическі Товариства й організації й вести їх! Тоді будуть шанувати й числитися з Церквою і з нами священниками навіть вороги Церкви, залишивши практиковану досі ними над нами засаду: „На похиле дерево й кози скачуть“.

А тепер чи зможемо здійснити клич Католическої Акції, припорученої Св. Вітцем і нашими ВПреосвященими Владиками а зокрібно Впр. Еп. Хомишином: освоювати католическі Товариства й організації та

клич останнього Єпископа, відокремитися від ворожих і байдужих Церкві Товариств і Установ?

Зможемо, тільки треба хотіти і робити!

Зможемо, бо св. Павло виразно говорив: „Всьо можу!“ І на тім не кінчить, але додає: „В Тім, Котрий мене кріпить“. Тільки „без мене“, говорить Христос, „нічого не можете зробити“.

Зможемо, бо Христос і Його св. Церква сего від нас жадають, жадають уста-

ми св. Отця й Єпископів. А коли Христос чогось від нас жадає, то після виразного твердження св. Павла не поскупиться нам сил до виконання Його Волі. Щоб тільки ми зі своєї сторони не занедбали того, що від нас залежить.

Отже не боятися меча, який нам принос сам Спаситель!

Вчк.

(Інші голоси помістимо в слюючих числах — Редакція).

Петлюра і петлюрівці

„Голос“ в ч. 41 з с. р. приніс замітку, в якій пише м. ін.: „При тій нагоді просимо Вп. дра Осипа Назарука занотувати собі, що бл. п. Гол. Отаман Петлюра і сьогоднішня петлюрівщина це дві різні справи. Хто як хто, але редактор „Нової Зорі“ повинен це вміти розрізнити і не дивуватися, коли ми на слова п. Палієва, що „Голос“ на петлюрівському хлібі — зареагували поличником“.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Петлюра і петлюрівщина не такі то далекі від себе поняття, як пл. з „Голосу“ думають. По перше вже сама назва вказує, що є щось, що лучить тих, які себе називають петлюрівцями, з особою, яка те назвище носила. По друге поняття Петлюра се тепер в очах публіки сума діяльності, що її виконував Петлюра як особистість. А петлюрівці ту його діяльність

продовжують. Отже є духовий зв'язок, є тяглість між діяльністю Петлюри і діяльністю тих осіб, що продовжують його діяльність в відомім напрямі. Іпр. Карло Маркс і марксісти, Ленін і ленінівці, Гітлер і гітлерівці, Муссоліні й муссоліністи, все — друге випливає з першого, все між першим і другим є зв'язь, хоч розуміється нема повної тотожності. І власне про ту тісну зв'язь треба все пам'ятати, бо без Петлюри не було б петлюрівців. Колиж Ред. „Голосу“ бачить якісь засадничі різниці між діяльністю Петлюри і петлюрівців, то добре зробила б, якби ті різниці ближче означила й освітила. Ми засадничих різниць ні в суті діяльності Петлюри й петлюрівців, ні в її наслідках для нашого народу не бачимо і тому просимо показати їх нам.

День ощадности Пром-банку

В неділю 21 с. м. в салі „Української Бесіди“ у Львові відбувся день ощадности Пром-банку. Сей день був підсумком дотеперішніх осягів Банку на полі ощадности. На торжество прибули: Преосв. Іван Бучко, представники наших культурно-освітніх та економічних установ, представники української преси та дуже численно збирачі і щадники зі Львова і краю. День ощадности відкрив дир. Яр. Скоп'як, вітаючи зібраних. На програму дня зложилися: виступ студентського хору „Бандурист“, короткий ощадностевий реферат п. Тараса Фіголя, деклямація 6-літньої дівчинки та діяльог на тему ощадности хлопчика і дівчинки. Найважлишою точкою програми було вирішення приятелів ощадностевої акції та відзначення передових збирачів. 110-ох найплідніших збирачів надгородив Банк о-

лівцями з надписом на них: „За прихильність — Пром-банк, Львів“. Дуже зворушлива була сцена, коли інж. Цімура на очах всіх зібраних вручив надгороду одному з перших і найрухливіших збирачів ощадности, робітникові М. Соболеві з Клепарова. Крім надгород у виді олівців Пром-банк надав 35 спеціальних піонерських відзначень своїм передовим збирачам та 19 грамот старшим громадянам за спеціальну відданість Пром-банкові. День ощадности закінчено відспіванням національного гимну. — Назагал торжество робило дуже миле й будуюче вражіння. Шкода тільки, що ініціатори не подбали про більшу салю; численно зібрані гості просто дусилися в малій салі „Бесіди“. — З приводу дня ощадности Пром-банк видав одноднівку п. з. „За активну ощадність Пром-банку“.

Виклад дра І. Копача

В неділю 21 с. м. в салі Народного Дому у Львові відбувся виклад дра Івана Копача п. з. „Етика й політика“. Се другий з черги виклад з циклу т. зв. Академічних вечорів, уряджуваних БНТ (Богословським Науковим Товариством) у Львові. Публіки коло 120 осіб, в тім багато старших громадян. Виклад вишанував своєю присутністю Преосв. Іван Бучко. Др І. Копач пояснив граматичне походження слова „політика“ і заявив, що кождий громадянин, який живе в громаді і займається справами громади, се політик, очевидно в найширшому значінні того слова. Ще є т. зв. висока політика, яку провадять міністри, посли й інші фахові політики. Але коли йде про суть справи, то різниця між тими двома політиками степенева, не суттєва. На

питання: чи етика має зв'язки з політикою, прелегент навів погляди на ту справу німецького філософа Павлизена. Він пише м. ін., що держава має особовість і тому діяльність державних мужів, які репрезентують державу, мусить підлягати етичній оцінці. Між державами обов'язують правні норми, хоч не писані і не призначені до вимушування. Навіть такий тиран як Нерон оправдував свої поступки. Держави, що відповідають війну, шукають якогось оправдання. Тим більше об'язує етика у внутрішній політиці. Виклад тривав коло півтора години. По короткій дискусії о. др Конрад заповів на слідуочу неділю виклад о. дра Ішача п. з. „Упадок Церкви на Радянщині“.

Наради Галіфакса в Німеччині

Льорд Галіфакс прибув в товаристві мін. Нойрата до Берхтесгадену, а звідтам поїхав приватним автотом канцлера Гітлера до Берггофу. Підчас їзди мін. Нойрат мав нагоду звернути увагу льорда Галіфакса на красу баварської природи. В Берггофі канц. Гітлер привітав льорда Галіфакса на порозі свого дому. Потому в кабінеті канцлера відбулася півторагодинна розмова. В ній взяв у-

часть також мін. Нойрат. Крім того був присутній радник др Шмідт як перекладач. Після наради відбувся спільний обід у віллі канцлера. О год. 1 по полудні льорд Галіфакс відїхав з мін. Нойратом до Мінхену. Підчас візиту льорда Галіфакса було багато закордонних журналістів в Берхтесгадені і Берггофі, але до палати Гітлера їх не допущено.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Мета” про розпорядок Преосв. Григорія

Львівський орган „Мета” в ч. 45 приніс на виїмки з останнього розпорядку станісл. Ординаріату і при кінці написала від себе ось що:

Майже вся українська преса без різниці переконань поставилася негативно до цього розпорядку Преосв. Кир Григорія, підкреслюючи головню ті шкоди, які спричинить українським товариствам і установам відтягнення від них українського духовенства, що впродовж віків мало і нині має так надзвичайно багато заслуг не

лише в релігійно-моральному, але й у національно-організаційному огляді. Не входило в львівський огляд, що спонукало Преосв. Григорія до проголошення цього розпорядку; думаємо лише, що на загал у католицькій Церкві таке становище є відокремлене.

(Таким чином і „Мета” стала в ряді тих, що осуджують згаданий, вельми хосенний розпорядок).

„Просвіта” і радикали

Удівська „Свобода” в ч. 45 принісла більшу статтю п. з. „Чому розв'язано філію „Просвіти” в Самборі” пера „Поінформованого”. В тій статті ось що читаємо про працю Виділу розв'язаної філії і її урядовця:

Урядовець і деякі члени Управи виїздили до партійно наставлених читачів навіть досить часто, але виїздили для поширення радикальної партії, для пропагування її ідеології, для поширення радикальних видань і преси. І не членські вкладки до „Просвіти” стягали, а на партійний фонд. Що більше, Виділ Читальні в О. зложив у Філії вкладку 25 зол. за 1936 р., а Виділ Філії візав до себе по кількох місяцях голову і

заявив, що ці гроші задержує на свої потреби. Членів до Матірнього Товариства приєднувала Філія під кутом партійним (потрібних до голосування), а партій неправовірних мимо вплатах вкладки на Заг. Збори не допускали — нпр. Т. Гр. з Б., якої вкладку вплачено 1933 р. переслала Філія до Централі доперва в грудні 1936 р. З обійниками до Читальні вислала Філія обійники й відозви радикальної повітової сел. спілки і Каменярів. Канцелярія Філії містилася у домі Каменярів, за що „Просвіта” платила добрий чинш. А таксамо оплачувався „Просвітою” урядовець значно більше займався справами партійними і Каменярами ніж Просвітою.

„Комплекс образливості” у п. Кедріна

У відповідь на заяву Секретаріату Порозуміння Польських Суспільних Організацій появилася в „Ділі” в ч. 249 стаття пера „ік” п. з. „Примирна заява, чи нова образа”, яку ми частинно перепечатали в „Огляді преси” у 89 ч. „Н. Зорі”. „Газета Польська” в ч. 321 подає м. ін. отсі свої завваги до тої статті: Відповідь, яку стрічає остання спроба, вказує на якість глибоке непорозуміння. Де причини того? Чи дійсно в нещасливій редакції польської з'явилася? Однак з відповіді п. „ік” се зовсім не виходить. Радше навпаки. Відносно враження, що маємо тут діло з якимсь „комплексом образливості”. Бо твердження п. „ік” про знайдення під польською заявою підписів осіб, яких український табір уважає своїм смертельним ворогом, могло повстати тільки з „комплексу образливості”. Дійсним порозумінням може бути лиш порозуміння з „ворогами”. На нашу думку, се додає вартості заяві. Годитися з приреченням не штука, бо се не усуває дальшого тертя з ворогами. І думаємо, що колиб так нпр. п. Коновалець предложив нам порозуміння, то ми моглиб ріжно задивлятися на його вартість або можливість, але напевно нікому з нас не прийшлоб до голови образуватися з того приводу. А колиб наприклад дійшло до такого порозуміння, то воно напевно булоб триваліше ніж порозуміння з п. Кедріном.

Примітка Ред. „Н. Зорі”: Нема сумніву,

що згадана стаття „ік” в „Ділі” була написана без належного обдумання важної справи, яку обговорювала. Того рода статті в інших народів обдумують наперед пайпаважніші державні мужі, заки щось оповістять публічно, а в нас приходять рано до бюра один з публіцистів, перечитає, або перегляне заяву цілого табору з протинної сторони — і як не чкурне статтю! А в ній, що сапна на язык принесе. Ну, а противники беруть се за „відповідь української нації”, бо се написано в найстарішій українській щоденнику. На жаль два інші щоденники майже ніколи не містять оброблених статей на політичні теми, а щоденна преса не входить в таких справах в рахунок. Ну і противник має легке діло з такою „репрезентацією українського ума”. Ми сим зовсім не хочемо сказати, що заяви польського порозум. Комітету не треба було критикувати. Тільки сумніваємося, чи таку делікатну роботу годен виконати п. І. Кедрин. Хоч його статті з публіцистичного становища беручи бувають цікаві й нераз навіть бистрі, та він рішучо не має відчуття, інстинкту, потрібного в наших важких хвилях і до наших тяжких справ. Також обговорювана стаття сама собою, коли її розглядати „самостійно”, зовсім не зла. Та в зв'язку з подіями і часом, в якім вона написана, се яркий доказ, що автор її просто не наш публіцист.

Виборча ординація

Як відомо, на останній авдієнції у президента Мосціцького представники польських соціалістів домагалися зміни виборчої ординації з 1935 р. З того приводу „Глос Народу” в ч. 318 пише м. ін.: „Але якуж виборчу ординацію хочете, панове з ППС, впровадити на її місце? Ординацію зперд травня 1926 року? Не думаю, щоб люди з почуттям відповідальності за долю держави тужили за нею. Вибори з 1922 р. і пізніші показали яскраво її браки та її непримінення до культурних і народностевих (ось де собака зарита!) умовин на терені поодиноких частей держави. В кільканадцять останніх літах ми пережили багато і випробували багато. В загальній свідомості народу прийнялося переконання, що господар держави се польський нарід і що внаслідок того на нім повинна лежати журба за цілість і сиду держави. Завеликий лібералізм, яким була націхована попередня виборча ординація, вже не є безпечною засадою в теперішнім часі, коли в Європі важиться доля війни і

мира, а польська держава може бути втягнена у вир заверухи таксамо добре як і кожда інша. З того висновок: найближча виборча ординація, заповняючи суспільності правдиву безпосередність голосування, мусить загарантувати також польському елементові на території цілої держави — парламентарну репрезентацію відповідно до засади, що польський нарід, не хто інший, покликаний двигати відповідальність за долю держави”.

Примітка Ред. „Н. Зорі”: З повищого виходить, що „Глос Народу” бажавби собі такої виборчої ординації, яка таксамо як теперішня обмежувала права національних меншин. Чи се булаб „безпечна засада” в часі, коли все вказує на те, що світ іде до нової великої війни, сумніваємося... В усякому разі звертає увагу те, що так пише орган р. катол. духовенства. Нічого не навчилися вони з тяжкої історії власного краю і народу...

Каносса ППС

В зв'язку з недавньою візитою соціалістів на Замку ведуться пресові балачки між п. Недзялковским з „Роботнік”а і п. Медзінським з „Газети Польської”. Щож про них сказати? Хіба те, що ті балачки чемні та не без злоби. Коли п. Медзінський твердить, що авдієнція соціалістів на Замку була „Каносою ППС”, п. Недзялковский пригадує, чим була Каноса Генриха IV, а далі лише з розбрюкоючю добродушністю: „П. Б. М. (Медзінський) не вміє позбутися переконання, що коли щонебудь хтось в Польщі робить — то мусить се завжди бути доконче якась „гра”, або якась „ігорка” (менша гра), якась „Каносса”, або якась „офензива”. А тим часом наш вчинок був самою простотою.” П. Медзінський свою довгу

статтю в справі авдієнції кінчить так: „Меморіал соціалістичних провідників в тій частині, що представляє стан річей, містить деякі слушні замітки поруч цілого ряду хибних. Натомість його заключення — дорога до поправки вказана як одинок — просто бендежить браком послідовності, примітивністю й тісною точкою погляду, впертим поворотом на дороги давно з фатальним вислідом випробовані й відкинені”.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І з того приводу в переписку не входить.

За чи проти тоталізму?

В „Кур'єрі Пораннім” появилася характеристична стаття, в якій автор висказується проти тоталізму. „Польонія”, орган Корфанто, наважуючи до сеї статті, зазначає м. ін. ось що: „Марсело тоталізму, чи навіть образ ночі св. Вартоломея — пише „К. П.” — не сходить з повік деяких політиків”. Політиків — відразу додаємо — також проурядових. Хто лучше запізнався з історією останньої „ночі св. Вартоломея”, той знає, що се була різня між своїми. Гітлерівці мордували гітлерівців. Тому сей або той з санайно-го табору, розважаючи над 30 червня 1934 р., мусів собі задати питання, чи він саме не буде польським Ремом або Шляйхером. Або також Зіновієвом чи Тухачевським. Адже побороючи „гниду демократію”, ставляли нам як взір саме Німеччину і СССР. Щож дивного, що в тих умовах у проурядових кругах могли повстати фантастичні сплетні? Бо щодо опозиції то вона віддана знає, як її трактують та чого вона може сподіватися. „К. П.” вказує на факт, що в Німеччині легше було ввести тотальний устрій, бо меншини там невеличка сила, а Італія держала національно майже одноцільна. В Польщі нагостіть тоталізм скріпівби в величезній мірі відосередній напрямки, головню між територіальними меншинами. Коли ходить про різниці між Польшею й Німеччиною або Італією, то ми моглиб вказати тих різниць децю більше. Муссоліні не всьо вивернув в Італії догори дном, бо чейже лишилася Династія, від якої одержав владу і з якою якби й не було мусить трохи числитися. А Гітлер перед захопленням влади ставив кілька разів до чесних, демократичних виборів і хоч не одержав уповажнення на те, що робить сьогодні, всежтаки доказав, що має за собою найсильніший масовий рух. Але найважніша річ се факт, що тоталізм не скріплює держави. Се покажеться також в Італії і в Німеччині. Діла Гітлера імпонують тільки поверховним обсерваторам, які не вміють глянути дальше як поза найближчі границі стовпи. Хто вміє обійняти зором ширші виднокруги, той бачить повзкіе число демократичних держав з Англією і Злученими Державами на чолі, які так на господарському як і на культурному полі роблять більшій поступу ніж новочасні тиранії. Отже головним аргументом проти тоталізму в Польщі повинно бути не те, що маємо меншини, але факт, що тоталізм ослаблює державу і деморалізує нарід.

Польсько - німецькі взаємини

„Роботнік” в ч. 334 приніс переклад такого погляду гітлерівського „Ф. Беобахтера” на Польків і Польщу: „Сьогодні вважають себе (Польків) передмурям християнства, завтра ухляються від зусилля, якого се вимагає. Сьогодні повідомляють сусіда, що хочуть держатися нових правил гри, а на другий день позноляють недовосткам-молокососам юдити проти того сусіда й уживаючи жидівських викрутів покликуються на вдумані документи. Сьогодні співається гимни дисципліні, завтра дозволяється „людовому фронтові” святкувати тріумфи. Вгору, адіт, вперед, взад, пробудження, запал, здобуваються на діла, втома, недостатча засад і т. д. і т. д.” — Відки та нагла зміна в тоні? питає „Роботнік”. І відповідає: Преса приписує їй 1) ухвалям на вічах в справі Гданська, 2) протигітлерівським уступам в меморіалі ППС (предложенієм президентові РП Мосціцькому), 3) заповідженому приїздові французького міністра Дельбо до Польщі. Гітлерівці, каже „Роботнік”, не видержали і дали вислів своїм правдивим почуванням.

Людовці про ОЗОН

„Зельони Штандар” в статті п. з. „Розгардіяш в озоновому таборі” обговорює відносини на організаційному відтинку Озону і стверджує: „Коли старі легіоністи висловлюються за чесною демократією, за зміною виборчої ординації і новими виборами до сойму, а проти диктатурні і тоталізму — „Звйонзек Млодей Польскі” в останньому числі свого часопису проповідує ідеї наскрізь протилежні, бажачи ввести устрій, подібний до італійського фашизму чи німецького гітлеризму. Годі, щоб в одному таборі могли до довго зміститися разом прихильники декларації, ухваленої на зїзді легіоністів у Львові, і прихильники кличів та ідей, які пропагує „Звйонзек Млодей Польскі”.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артретичні і невральгічні болі усуває й злагоджує

ГІК СВЯТОІВАНСЬКОГО ЗІПЛЯ

Магістра Едварда Гобеця.
Продаж в аптеках і дрогеріях.

Головний склад:
Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

На маргінесі статті „Перелом“

поміщеної в „Новій Зорі“ ч. 77 з 1937 р.

Нарід, котрий не розуміє і не ре-спектує авторитету на основі прав над-природної віри, а бодай на основі при-родного права, ніколи не може сконсо-лідуватися і витворити з себе позитив-ної сили. Він завсідги в пливкiм стані. Се якраз відбивається на українськiм на-роді. Через лихоліття, котрі немов чорні градові хмари котилися через цілу його історію, а головнo через змінливий і звідний обман Сходу, підсилюваний і підтримуваний східним православ'ям, український нарід не отримав виховання на основі авторитету. Се зловіщо відби-вається на долі нашого народу. Через се той нарід не має одної сталої напрям-ної, через се він робить екстремні скоки в право, або в ліво, іншими словами, робить на сліпо овечі гони, які спричи-нюють катастрофальні наслідки.

Такі рефлексії повстали в мені, ко-ли я перечитав статтю „Перелом“, по-міщену в „Новій Зорі“, ч. 77. В тій статті Редакція „Нової Зорі“ подає вияснення надзвичайного прийняття, яке стрінуло в Америці Гетьманича Данила, Сина Геть-мана Павла Скоропадського, в часі ко-рого Українці на еміграції витали його з захопленням і зі слезами радості. (Гл. ч. 76).

Після вияснення Редакції надзвичай-ність тої події лежить в тім, що україн-ська нація витала гетьманича Данила як „Представника велико-українського ле-галізму, Велико-Української Монархії. Так, монархії, спадкової, діничної, та-кої, яку репрезентує Той, що іменем Батька свого приїхав у відвідини“.

Відтак надзвичайність тої події ле-жить в тім, що таке привітання тому 18 літ було неможливе, бо „червоний і до вогню розпалений большевизм заливав тоді масу наших людей в Америці“. А захопили большевики маси наших лю-дей в Америці тому, бо „йдучи війною на Україну голосили вони, що йдуть та-кож во ім'я відбудови української дер-жавности“. І тамошнє робітництво, з ко-рого головнo складаються тамошні ма-си нашого народу, заклало „численні Робітничі дома в Америці і Канаді, своїм коштом піддержувало великі больше-вицькі газети і фінансувало большеви-цький організаційний рух на великих про-сторах“.

Отже маси нашого народу захопи-

лися большевиками, бо вони обіцяли дати українську державність, без огля-ду на те, що ті большевики виповіли війну Богові, Церкві і всякій релігії, сло-вом, перебрали на себе ролю антихри-ста. І коли большевики дали були дійс-но масам наших людей українську дер-жавність, то тоді були витали Сталіна, червоного царя з Кремлю, що може з більшим захопленням і зі слезами ра-дості, як тепер витали „Гетьманича Да-нила як представника Велико-Україн-ської Монархії“. Кажу, що з більшим за-хопленням і з більшою радістю виталиб Сталіна, бо він вже був би дав Україну, хотий без Бога, хлопа і пана, а гетьма-нич Данило ще не дав України, а тільки є репрезентантом велико-української монархії.

Треба було отже, щоб большевизм скинув з себе маску, щоб показав свою сатанську вдачу, через котру дає обман-чіві обітниці, а відтак легковірну жер-тву хапає в свої пазурі і пожирає. Тре-ба було, щоб наш нарід на еміграції до-свідчив долі блудного сина, щоб аж так доперва звернути очі до свого батьків-ського дому. Треба з того радуватися, що наш нарід дізнавши так гіркого за-воду, не попав в зневіру і не опустив рук. Видко, що наш нарід на еміграції ще має здоровий інстинкт і досить жи-вотної сили, котра дає запоруку дви-ження і уздоровлення.

Давби Бог, щоби й у нас тут в краю наступив подібний зворот і рефлексія. Та на се не заноситься. Коли настав боль-шевизм на Україні і коли він зачав голо-сити свої звідні обітниці про українську державність, тоді многі у нас далися ним затуманити. Велика часть інтелігенції симпатизувала з большевизмом, деякі учені дозволили себе заіменувати чле-нами большевицької академії в Києві, а навіть деякі духовні пралати ходили на „ікру“ до большевицького конзуляту у Львові. Але що большевики реалізува-ли пляни антихриста, на се ніхто не звер-тав уваги. Нехай буде Україна навіть з антихристом, але нехай буде Україна.

А коли большевизм соромно завів, у нас не прийшло до позитивної рефлексії, до позитивного звороту, як се стало-ся на еміграції за морем. У нас настали призна, тертя, сварки, котрі кінчаються навіть поличниками або буками. Словом,

у нас хаос. Нас обхопив націоналістич-ний обман поганський, що поставив ідол нації як найвищий авторитет: „Нація по-над все“, „Україна понад все“, а власти-во не нація понад все, тільки „димого-ги“ і „димократи“ понад все, бо то вони видумали той націоналістичний ідол, щоб бути „фірерами“ народу і тому проголошують себе як єдиних спасите-лів народу. Вони кричать на всю губу: „Нам треба вірити, за нами треба йти, бо ми створимо Україну!“ І зведений на-рід кидається на всі боки. Раз йде за ти-ми провідниками, а другий раз за інши-ми. Робить екстремні скоки і завсідги трапляє в bagno.

Тому отже подію привітання геть-манича Данила через Українців за морем треба уважати як здоровий зворот і по-зитивну рефлексію в справі політичній і національній. Звідтам може прийти у-здоровлення хоробливого стану у нас в краю. Се може бути антидотом на нашу занархізовану „димократію“ і „димого-гію“. І тому Редакція „Нової Зорі“ до-бре зробила, що піднесла і вияснила той гарний прояв монархізму і авторитету гетьманського роду зазначений через Українців за океаном в привітання геть-манича Данила.

Смію одначе від себе подати деякі завваги. Найперше, чи той ентузіазм і захоплення ще не передчасний, бо геть-манич Данило ще не дав Великої Украї-ни. Те все ще доперва проблема будуч-ности. Чи у наших людей не грає ролі радше сентимент? Українці вже такі збо-лілі, вже такі перечудені, що найменший проблиск крашої будучности вже нас пориває. Тимчасом може прийти завід, надія заведе, як завсідги досі бувало і те, що ми уважали за позитивну справу, покажеться тільки мрією і відтак при-ходить песимізм, зневіра, упадок та ду-ховна охлялість. В політиці, в справах народних не сміє прати ролі сентимент, але холодний розум і всестороння роз-вага. Чувство сліпе і тому кидається в екстремі, але холодний розум і всесто-роння розвага вибирає реальну і дійсну ціль і добирає відповідні, успішні се-редники.

Відтак не знаю чому „Нова Зоря“ зазначила, що привітання гетьманича Данила відбулося при участі „україн-ського католицького духовенства в при-йнятті Представника православно-го гетьманського Роду“. Чи се малаб бути апробата православної віри геть-манського роду зі сторони католицько-го духовенства? Чи се малоб значити, що монархізм України мусить бути пра-вославний? Чи се може малаб бути дру-

ОСИП НАЗАРУК

3)

Вражіння з Волині

Пустий поїзд стоїть перед очима...

О, якіж великі поступи робить зну-щання над образом і подобиєм Божим — над людиною — і в тюрмах і на „сво-боді“. Ні, се зле сказано. Бо в таких об-ставинах можна вже тільки говорити „в тюрмах і поза тюрмами“: бо є вже такі західні країни, де вже затрачена всяка ріжниця життя в тюрмі і поза нею.

А монументальний лірик больше-визму дальше співає-прочуває:

...О жовті черепи — камені межові
На скорбних перехрестях війн...
Знаки потужного маршруту —
Щі жовті черепи очима на схід!
Повз мертву голову забуту
Йдуть люди в радісний похід.

О, жовті черепи, — очима на схід!...

В цілій поемі нема ні одної згадки про те, з ким саме боролися большеви-ки на Галицькій Землі. Якеж се харак-теристичне! І як правильно поставлене! Бо се йшов наступ проти всякого Захо-ду, без огляду на народність, йшов на-ступ проти всеї західної культури, яка бачить в людині образ і подобу Бо-жу. Отже нащо називати який небудь нарід?

Над тими думками справді монументального лірика большевизму, яким очевидно не можна відмовити різьби,

кольористики і відчуття, видніє заголо-вок: „Слово о полку“, Точка. Не додано „Ігоревім“. Одначе звідтам, зі старого лицарського епосу нашого, взято ті два слова і поставлено на чолі тої поеми. Ой не пуста се поема і не пустий титул її! Вона має в собі страшну внутрішню правду — якраз у звязку з тим титулом. Там, на большевицькiм сході, виробля-ється, при всіх переворотах, якийсь див-ний, на пів лицарський, на пів сатаніч-ний ідеал про зруйнування західної культури. І в ім'я того ідеалу очевидно підуть на смерть многі тисячі тамошньої молоді з огнем в очах. Та все те, розу-міється, не булоб страшне народам за-хідної культури, бо ядро їх культури надзвичайно сильне і високе. Ба, не бу-лоб страшне те, що жде від Сходу, як-би на Заході не розбивали основи і під-валини своєї культури, якби не розби-вали її якраз ті, що мають пильнувати і плекати її. — А вони її розбивають... А хто розбиває, той нарешті розібе...

Розібе ту культуру драб з пером в руці, останній лотер з тих, що ніякого помилювання не варті, бо вони день-у-день затроюють душу і серце народів, затроюють нікчемною брехнею і под-лим підюджуванням аж до повніської затрати всякого сорому, всякої логіки, всякої чести і всякої моралі.

Розібе ту високу культуру несовіс-

ний цензор, коли затратить пошану для найміцнішої річи, яку може мати і дати людина, бо слушно каже один з великих мудрців Далекого Сходу, що міцніша піхва від меча і міцніший шовк від ре-меня і міцніше слово від діла і міцніша думка від слова... А хто нищить праву думку, того знищить ліва.

І найосновніше розібують ту високу і міцну західну культуру ті священики християнські, між ними і католицькі, що забули обовязки свої і вже не тільки не противляться злу, не тільки не беруть в оборону невинно гноблених, переслі-дуваних і мучених, але ще на всякі лади, ехидно скрито і навіть явно, підюджу-ють людей на людей, верстви на вер-стви, народи на народи, — аж до пов-ного озвіріння, до повної затрати об-разу і подобиа Божого... А поїзд жде...

І коли нарешті буде знищена ви-сока і міцна західна культура, виплека-на на християнській науці Спасителя, тоді — річ природня — народи, що ма-ли її колись в серці і душі, вже не мати-муть в ім'я чого боротися проти страш-ного Сходу. І тоді він очевидно побідить, не тому, що він сильніший від Заходу, а тому, що культура в душах західних людей стане порохном і розсиплється ще заки потріскають дула розпечених гармат західних армій і заки не стане їм амуніції та хліба в магазинах... — (Д. б.).

га екстрема від большевизму до православія? Прецінь ані католицький Владика Прзосв. Богачевський, ані українське католицьке духовенство не витали так широко гетьманича Данила як „Представника православного гетьманського Роду“, а радше як репрезентанта монархічної ідеї. Можна сподіватися, що будучий Гетьман України, що дай Боже, як благородний і розумний політик буде руководитися схильною жичливистію для католиків, але підносити і зазначувати, що католицьке духовенство витало гетьманича як представника православного гетьманського роду, се було зайве і неумісне. Редакція повинна була той вислів „православного“ опустити, а натомість належало зазначити, що ідея монархізму, авторитет гетьманства, скорше знайде зрозуміння і підпертя у католиків, ніж у православних. Через се булоб сальвоване католицьке становище, а також булоб політично добре. Підчеркнення в особливий спосіб „православного гетьманського Роду“ в католическій часописі разить. Можна мати сентимент до гетьманського роду Скоропадського, однак треба триматися засади: *amicus Plato, sed magis amica veritas*. Идеологія „Нової Зорі“ католицька і не можна від неї відхилитися ані на волос. „Нова Зоря“ має бути показником і викладником католицьких засад на всіх ділянках життя нашого народу. Неустанно треба голосити і зазначувати, що не тільки большевики, не тільки Семен Петлюра, але навіть рід Скоропадського не створить України, як Христос Господь не допоможе, „Аще не Господь созиждеть домъ, всеу трудишася зиждуши: аще не Господь сохранитъ градъ, всеу бдѣ стрегій“ (Пс. 126. 1). Ми в наших політичних і національних рахуках поминаємо абсолютний авторитет Бога і католиків, котра має на собі витиснену печать Божого авторитету. В теорії признаємо Бога і Церкву, але в життєвій практиці не примінюємо до постулатів авторитету Бога і Церкви. Ми цілу надію виключно покладемо на людей, на земних чинниках, „въ нихже нѣсть спасенія“. (Пс. 145. 3).

Обсерватор.

Від Редакції „Нової Зорі“: Отсю статтю одержали ми від одного з найповажніших наших співвітчизників. Уважаємо вказаним зазначити до неї що слідує:

І. Крім заспокоєння національних потреб і вдоволення національної гідності люди потребують ще заспокоєння в харчах і одягах, в почутті справедливості та головню потребують свободи совісті. Всею того, як показує практика, большевики не дали. Тому хоч на етнографічним московським терені дали вони російську держа-

ву під оглядом мови і в останніх часах навіть духа (бо вже шанують традицію царів), то мимо того нема там вдоволення в народі. Отже на тій підставі можна сміло сказати, що й наш нарід не витавби їх вже тепер зі слезами радості в очах, навіть якби дістав був від них справді українську державу. Захоплення большевизмом відносилось до початків його виступу та до його соціальної демагогії, а не до валення Церкви і релігії: нема ні одної вістки з цілої бувшої Росії, щоб нарід з власної ініціативи валив десь християнські церкви, або взагалі якінебудь домн молитви.

II. Захоплення ідеєю монархізму ніколи не може бути пердвчасне а то з тої причини, що якби не появилось захоплення, то ніколи не булоб боротьби за ту ідею, отже ніколи не могло бути української монархії. Про прихід заводу також не можна говорити, бо колиб той завод відносився нпр. до особи Гетьманича, то значить, що за його життя не булоб української монархії, то се прецінь не може значити, що не буде її пізніше. Ніхто з нас того знати не може. Але незнання того не може потягати за собою браку праці в тім напрямі й тим самим не може потягати за собою зневіри і духовної охлялости. Чи республіканці знали ще на початку 1914 р., що незабаром впадуть 4 найбільші царства в Європі, німецьке, російське, австрійське і турецьке? А прецінь вони через те незнання не попадали в зневіру та духову охлялість. Колиж ми уважаємо монархію при всіх її блудах нсетаки за лучшу кристалізаційну форму ніж республіку, то чогож нам попадати в зневіру та духову охлялість, навіть тоді, якби мав прийти завод в найближчих роках чи десятиліттях?

III. Не тільки католиків духовенство ані католиків преса не моглиб апробувати православної чи якоїнебудь іншої некатолічської віри з католицького становища, але не моглиб сего зробити представники ніякого іншого віроісповідання у відношенні до людей іншої конфесії. Колиж у „Новій Зорі“ написано було, що укр. католиків. Духовенство брало участь у прийнятті Представника православного гетьманського Роду, — то зроблено се тому, що від початку появи нашої теперішньої греко-католиків (уніятської) Церкви між Українцями зустрічав католиків закид, що вони розбивачі єдності нації і то не тільки її релігійно-церковної єдності, але й політичної. Таж головню тим аргументом Москва століттями підіймала козацтво і гайдамацтво до ненависти проти Унії та до різни уніятів. Отже пишучи статтю п. з. „Перелом“ підчеркнули ми припинення католиків. Духовенством православного Гетьманича на те, щоб випутити на будуче зловбий аргумент з уст і пер ворогів нашої Церкви і нації. Думаємо, що довго в історії нашого народу будуть показувати на той факт, що католиків. Духовенство і католицька преса скорше зачали помагати в кристалізації українського монархістичного руху ніж православні.

IV. Ми в „Новій Зорі“ все стоїмо на становищі, що ніхто не створить нам України, як Бог не допоможе. Про се писали ми нераз, уживаючи в тім звязку виразних слів св. Письма: „Не надійтеся на князи, на сини человеческій“ (нпр. у статті, коли Союз Народів відкинув жалобу по пацифікації). Та й навіть статтю п. з. „Перелом“ зачали ми виразним акордом про руку Господню над людьми й над народами.

V. Для редактора як публичного діяча писання становить про його життєву практику в таких справах, — бо інакше не може він вказати, що для нього однакова теорія і практика в релігійно-державних справах.

лочно-білковинного препарату (біля 10 грамів). Друга група, яка мала служити до порівняння з першою, не одержувала того препарату. Виявилось, що вага тіла першої групи (досвідної) зростала значно скорше і постійніше ніж у другої (порівняльної) групи. Пересічна вага досвідної групи зросла на 9,5% первісної ваги, підчас коли у другої групи та вага збільшилася тільки на 2,4%. Також обем легенів першої групи сильно побільшився, що було правдоподібно наслідком скоршого кріпшення організму та великої рухливості. Сі досвіди вказують на те, що молоко се найдешевша біологічно повновартісна білковина і що ми повинні його уживати в більшій мірі ніж се звичайно робиться. Так молоко як і всі споріднені з ним продукти нпр. тваріг, сир, спорошковане молоко і молочна білковина се найкращі форми білковин і їх не заступить ніяка підмінка. Колиб відповідними засобами знову впровадити в людську поживу сей високовартісний сирівець в іще більших розмірах як досі, — бувби се найпростіший шлях до того, щоб уможливити населенню відживлятися в задовільній кількості тою високовартісною і найважливішою біологічною білковою.

(„Umschau“ ч. 41 з 10. X. 1937).

„Українці мусять бути льояльні“

Польський відчит у Варшаві про Галичину.

Управа столичної округи „Звйонзку Легіоністів“ урядила недавно дискусійний вечір, присвячений польсько-українським взаєминам. Простору саялю „Обивательської Ресурси“ виповнили по береги кількасот легіоністів і запрошені гості. Був м. ін. ген. Карашевич-Токаревичевський, командант львівського корпусу. Півторагодинний відчит виголосив майор Л. Домонь. Він представив національні відносини в Галичині і великий організаційний дорібок Українців на теренах господарським і культурним. Поляки в Галичині бажають згідливого співжиття з Українцями під умовою, що Українці будуть безоглядно льояльні супроти польської держави. Крім того Поляки в Галичині зачинають енергійну працю, щоб надробити занедбаня. В тій праці галицьким Полякам мусить помогти вся польська суспільність. По відчиті була широка дискусія. В ній забирало голос кільканацять промовців. Відчит майора Домоня заактуалізував у Варшаві справу східньої Галичини.

Яка буде національна Еспанія

Шеф національної Еспанії ген. Франко зложив перед представниками преси ось яку заяву: Боронимо Церкву, релігію та християнську цивілізацію, тому католики цілого світа повинні підтримати наш рух. Ми прихильники суспільного добробуту, в господарських справах керуємося засадами католицької Церкви. Національна Еспанія скасує закони, які заборонили монаші чини й навчання релігії та сконфіскували церковні добра. Церкві привернеться церковні забудування, духовенство одержить грошові засоби, конечні до виконання його місії. Всі університети дістануть катедри теології. Ген. Франко закінчив свою заяву словами: „Католицизм був і буде справжнім знаменем Еспанії“.

Зимова поміч безробітним

Міністерство суспільної опіки оповістило, кілько хто має платити на зимову допомогу для безробітних. Торговельні підприємства платять відповідно до категорії викупленого промислового свідоцтва: від 5 зл. до 2.000 зл. Промислові підприємства платять 1 до 3 промілле від обороту в 1936 р. Ремісники платять 1 до півтора промілле від обороту в 1936 р. Платні службовики й робітники платять відсоток від своїх місячних платень по такій нормі: при зарібках до 160 зл. 20 сот. міс.; від 160 до 300 зл. чверть процента; від 301 до 600 зл. 1/2%; від 601 до 800 зл. 1%; від 801 до 1.200 зл. 1 1/2%; від 1.200 до 2.500 зл. 2%; від 2.501 вгору 4% місячно. Особи, що платять особистий дохідовий податок, платять від 1/2% до 6% місячно доходу нетто. Від домашніх льокалів устійнено такі оплати: від 2 кімнат по 0.50 зл. місячно за кімнату; від 3 кімнат по 1 зл. за кімнату; від 4 кімнат по 2.50 зл.; від 5 кімнат по 5 зл.; від 6 і більше кімнат по 7 зл. місячно за кімнату. Всі ті оплати платиться продовж 5 зимових місяців. Особи, що платять з титулу посідання промислового свідоцтва або осягненого обороту зглядно доходу, вільні від оплат від льокалів.

Коли повстав перший банк

Банки існують вже 2637 літ. Перший банк повстав в найрухливішій торговельній осередку старинного світа, Вавилоні, 700 літ перед рожд. Христа. В Європі банки з'явилися в XII стол. Перший банк повстав у Венеції. Відтак повстали банкові установи в Барсєльоні, Стокгольмі, Лондоні, Могунції, Нірнбергу і в містах Ганзи. Стокгольмський банк перший зачав емітувати паперові гроші в 1668 р.

Лікарський фейлетон.

Повновартісна білковина

Для людського організму незвичайно важна річ, щоб пожива, яку побираємо, була як найбогатша в білковину, головню в біологічно повновартісну білковину. Що правда, слід ствердити, що тепер навіть у людей менше заможних пересічна пожива доволі богата в білковину, та з другої ширших мусимо взяти під увагу, що в тихорих і ще бідніших шарах населення існує всетаки якостеве недоживлювання. Ті люди з причини невідрадних матеріальних обставин заступають дорожчі білковини іншими відживними середниками, біднішими у високовартісну біологічну білковину. На підставі тих спостережень німецькі лікарі Ганс Госке та Ельфріде Павль перевели в одному заведенні для дітей низку дослідів, про які пишуть тепер в органі „Мінхенер медіциніше Вохеншріфт“. Вони зіставили дві групи дітей, що походили з того самого середовища, виховалися в тих самих околицях, були під проводом одної і тої самої садівнички й одержували ту саму поживу. Обі групи жили отже в точно однакових умовах, з тою тільки різницею, що група призначена до дослідів одержувала три рази денно в харчі невеличкі давки мо-

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Керенський втік...

З Парижа наспіла вістка, що прем'єр останнього неоліберального уряду Росії й голова російської партії соціалістів-революціонерів, Александер Керенський, втік до Лондону.

Чому він утік? Бо боявся, щоб більшовицька таємна чрезнавичка, яка працює також у Франції, не схопила його так, як схопила ген. Кутепова і ген. Мілера. Чому Керенський припускав, що тепер черга на нього? Бо випадково викрито підслуховий телефон до його помешкання та стверджено, що той телефон урядили більшовицькі агенти. А чому Керенський утік якраз до Лондону? Бо англійська поліція має славу найлучшої поліції на світі. Отже він утік під її охорону.

Та подія цікава сама собою, але вона має також глибший підклад і то подвійний. Розбирає той подвійний підклад російський публіцист Андрей Белов.

Він описує на тім тлі розклад російської еміграції. Історія — каже — все доказувала, що кожда еміграція засуджена на розвал. І все з тих самих причин. Розвалює еміграцію незгода, зрада з матеріальних причин і внутрішній розклад, викликуваний кертичною роботою агентів і прихильників того режиму, що запанував вдома, в батьківщині.

Російська еміграція дуже довго опиралася тим небезпекам. Двацять літ видержала вона активну боротьбу проти більшовизму, мимо внутрішнього роздору між ріжними організаціями. Двацять героїчних літ боротьби і праці на хліб насущний. Та вкінці вичерпалися сили й тої твердої еміграції.

Покуси для бідних емігрантів були великі. Більшовики жертвували грубі мільони, щоб тільки здеморалізувати еміграцію, але продовж значного часу могли осягнути тільки маленькі успіхи. Та більшовики були також витревалі. І по 12 літах зусиль удалося їм вибити більшу діру в фаланзі еміграції: перетягнули до себе генерала Слащова.

Слащов був командантом білої (царської) армії, яка боронила Крим перед наступом більшовиків і стояла коло Перекопу. Ген. Слащов був наловний морфініст і кокаїніст. Запаморочений тими наркотиками, страшнішими від алкого-

лю, казав він вішати й розстрілювати тисячі невинних людей буцімто за більшовизм. З Криму втік з іменем „джанкоїського ката“. Отже того генерала більшовики просто перекупили на еміграції в Царгороді. Й одного дня всею рос. еміграцією потрясла вістка, що ген. Слащов добровільно виїхав до Москви. Там більшовицька влада іменувала його зразу начальником всіх військових шкіл і давала йому найвищі почести, але по якімсь часі казала його застрілити, розголошуючи, що ген. Слащов упав жертвою пімсти якогось комуніста.

Так повелася більшовикам перша спроба в цілі розложення еміграції. Відтоді вони працювали в тім напрямі вже пляново і систематично, щоб розбити єдність протикомуністичного активізму. В кілька літ опісля, тому 4 роки, вдалося їм схопити на вулиці в Парижі й убити начальника білих офіцерів, ген. Кутепова. Зразу ніхто не вірив, що винуватки того злочину були таки між рос. емігрантами, хоч французька поліція була переконана від самого початку, що убийників ген. Кутепова треба шукати між тими рос. емігрантами, що вкралися в його довіря. Одначе загаль правдою рос. еміграції сліпо вірив в невинність рос. офіцерів з оточення ген. Кутепова.

Такий стан тривав аж до хвилі, коли недавно більшовикам удалося схопити ген. Мілера і коли випадком відкрили, що до того злочину приложив руку рос. генерал Скоблін, одна з міродайних особистостей між російськими офіцерами в Парижі: ген. Скоблін займав між емігрантами найвищі становища. Його перекупили більшовики. Коли ген. Слащова вдалося їм перекупити задля його налогу, то до зведення ген. Скобліна на страшну дорогу вжили вони його влас-

ної жінки. Коротка історія того поучаючого випадку така: Ще літ тому 18, в 1919 р., коли ген. Скоблін воював проти більшовиків, схопили білі під його командою цілий більшовицький полк. Між полоненими була й одна жінка: слава співачка Надія Василівна Плевицкая. Вона скоро „переорієнтувалася“, стала жінкою ген. Скобліна і незабаром здобула собі його до тої міри, що він у всім їй підлягав, став просто забавкою в її руках. Коли вони опинилися за границею, більшовики через ту жінку опанували й ген. Скобліна. Тепер вже й ті рос. офіцери, що на сліпо вірили ген. Скоблінові, не сумніваються, що він і його спритна жіночка, вкравшись в довіря ген. Кутепова, помогли більшовикам схопити його в білий день на вулиці в Парижі й замордувати...

Таким чином між рос. емігрантами щезло довіря до себе самих. Перша ціль червоної Москви була осягнена. Колиж більшовики здеморалізували правих рос. емігрантів, тоді взялися закидати сіті на лівих. Зачали від оточення Керенського, провідника соціалістів-революціонерів, і вже дібралися до його кабінету, в котрім він відбував найтайніші конференції. Підслух телефоном урядили так знаменито, що знали все, що Керенський говорив. Коли се випадком виявилось, Керенський втік до Лондону.

Таким чином убийники, зрадники і шпioni знищивши взаємне довіря між правими рос. емігрантами, взялися до тої самої страшної роботи між лівими. Відкриває се втеча Керенського. Вона відкриває також перед світом безсильність найлучшої по англійській французької поліції, яка не могла перешкодити таким злочинам у столиці своєї держави. О, якаж дуже спритна Москва!..

Розмова амбасадора з генералом

Японська агенція Domei оповістила розмову італійського амбасадора Кори з ген. Матсуї, командантом японської армії в середнім Китаю. Амбасадор Кора відвідав ген. Матсуї і gratулював йому з приводу японських побід в Китаю. Матсуї: Заміряємо машерувати на Нанкін і Ганкав. Кора: Ваші передбачування, пане генерале, все справджуються. Чи одначе непогода не перешкодить Японцям? Матсуї: Непогода се для Японців заслужений відпочинок, а для Китайців можливість застанови. К: Ознаки застанови вже видно серед китайських політи-

ків у Нанкіні і Шангаю. М.: Китай не є нашим ворогом. Японці не хочуть знищення Китаю, ні його армії. Мусимо поборювати щось більше, щось, що скривається за плечима Китаю. Будемо співпрацювати з Італією. К: Чи задумуєте ужити китайських військ у будучій великій війні? М.: Я не командант китайської армії, тому не можу нею розпоряджати. Одначе можливо, що деякі китайські відділи зможуть бути нашими товаришами зброї. К: Вірю, що Італія мусить боротися рука-в-руку з Японією проти Комінтерну.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

Одначе нинішній, урядовий, сірий представник православ'я, батюшка, дійсно спожаління гідний. Сей сільський батюшка у заговщеній рясі й заболочених сапогах мусить за собою воліти важкий тягар усіх наслідків церковної схизми та неуправильності донині варшавської „автокефалії“, якою кермує польський віцеміністр релігійних справ на підставі тимчасового міністерського розпорядку, званого православними „регламентом“. Загал повоєнного православного духовенства безпросвітний, бідний, заляканий. Над його головою стало висить меч Дамокля непевного завтра. Засідання батюшки на парохії таке нетривале як засідання воробця на плоті: хтонебудь його жене. І тоді неборак мусить мандрувати з жінкою й дітьми без огляду на се, чи має в кишені кілька золотих або чи спрятане нужденне жниво з залишеного йому клаптика церковного поля.

Таксамо й православна церковна влада не в'яжеться ніякими законами у відношенні до підвладного духовенства. Раз зустрів я в Сокальщині двох православних священників з Люблинщини, які пішком манджали до Львова, щоби тут „перейти на Унію“ та тим чином виклопотати бодай невеличке „жалування“. Жалувалися, що їх варшавський консистор позбавив їх і голодового шматка хліба і то „забездурно“. Одного з них

нпрм. засуспендовано і стримано йому платню за те, що під натиском парохіян відправив панахиду за Шевченка українською мовою.*) Особливо велику життєву непорядність проявляють батюшки висвячені безпосередно по війні. На місце збіглих до Росії священників свячено тоді без вибору, хто тільки попав під руки, щоб тим чином бодай вчасі ратувати розграблвані церковні добра.

Між православними єпископами у тих висвячуваннях „ричалтом“ передовсім військових людей взяв рекорд гродненський архієпископ Олексій, рухливий церковний і політичний діяч, прикрашений ордерами відродженої Польщі.

Подібне сталося і з Почаївською Лаврою. Вона опустіла була вже в часі російсько-австрійської війни. По занятті Почаєва Поляками заповнено монастир „монахами“ наборзі, протягом одного літа. На православних російських єпископів упав був тоді жах, що Василіяни готові зголосити свої непередані права тай відобрати величавий почаївський монастир, збудований, як відомо, греко-католицьким вельможою Николаєм Потоцьким. Тоді наївні православні не знали сего, що нині вже добре знають, а іменно, що в Польщі не знайдеться ніхто між рішачими духовними і світськими чинниками, хто бажавби ревіндукувати Почаїв і віддати

його... галицьким Василіянам!

Нині в обігу є вже нова серія православних духовників, які покінчили „богословську студію“ у Варшаві. У тих вже більша доза життєвої мудрости. Передовсім мають вони своє питоме толкування „служби Богу й цезарові“. Варшавський „академік“ вже не глядить на Божий світ боязко крізь вікно з припльощеним до шиби носом. Зовсім ні! Він тебе сам шукає, щоби з тобою гладко поговорити, нпрм. про національну єдність або про „режим“ у Галичині і т. п. Зустрів я одного такого „академіка“ в містечку Камень Коширський. На солода — кажу вам — було побалакати з тим оборотним землячком! На прашання цей кинув він сердечний і трохи заголосний (!) поздоров: „А перекажіть там браттям у Галичині, що між нами й вами нема такого високого муру, що його не перемігби Господь!..“

Чи не чудне? Ба, але в яку годинку пізніше почала мені рватися дорога... Мабуть уроки кинув на мене... Відтоді якісь неозначені люди почали так дивно-дивно глядіти на мене... Вешталися коло мене як оси коло цукру, надслухували, настигали на п'яти... Бережися, мандрівниче, перед тими „академіками“, що ходять у варшавських черевиках!

К. П.

*) Автентична подія; про докладніші подробиці можна довідатися у греко-катол. Уряді парох. в Добричині коло Сокаля.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзких 2. І. п.

Нові видання

О. П. Кисіль ЧСВВ: **Боже Провидіння** в роздаванні дочасних дібр. В-во Чина св. Василя В. в Жовкві. Жовква 1937. Друкарня ОО. Василян. Стор. 142. Формат 20 × 14,3.

Степан Перський: **Чудо св. Николая над Половчином**. Удраматизована в трьох діях старо-українська легенда з кінця XII стол. Бібліотека релігійної драми ч. 17, 1937. Накладом і друком В-ва Чина св. Василя В. в Жовкві. Стор. 39. Форм. 20,2 × 14,2.

Др Яким Ярема: **Українська духовість** в її культурно-історичних виявах. Львів 1937. Накладом автора. Ст. 77+3 нпг. Формат: 21,5×15,1 см.

Ярослав Рудницький: **Українська мова та її говори**. (З двома мапами в тексті). Львів 1937. Накладом Видава „Рідної Школи“. Форм. 15,3×22,2. Ст. 78+1 нпг.

Леонид Мосендз: **Людина покірна** (Гомо леніс). Оповіді з передмовою Л. Нигрицького. „Українська Бібліотека“, ч. 58. Львів 1937. Видавець Іван Тиктор. Сторін 126, формат 12,5×17,5 см. Ціна 95 сот.

Ярослав Вільшенко: **Золоті Ворота**, поема. Бібліотека для молоді „Ранок“, ч. 11, листопад 1937. Львів. Видавець Іван Тиктор. Форм. 17 × 12,2. Ст. 32, в тексті сім образків.

Іяж. О. Локшинський: **Сушення садівни та городни** (з переглядом сушарень). Львів 1937. Накладом Краєвого Госп. Т-ва „Сільський Господар“. Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 142. Ст. 78. Формат: 16,5 × 12,2 см. Ціна 60 сотиків.

Джордж Байрон: **Мазепа**, переклад з англійської мови Дмитра Загула, вступна стаття і редакція Е. Ю. Пеленського. Видавництво „Ізмарагд“. Літературна Бібліотека, ч. 1. Місце і рік видання неподані. Сторін 46, формат 13×19 сантиметрів.

Альманах „Нового Часу“ („Календар для всіх“) на рік 1938. Видання Івана Тиктора. Львів 1937. Ст. 160 + 10 нпг. Форм. 27,9 × 20,1.

Золота Книга українського гумору. (Перлини українського гумору і сатири від часів відродження українського письменства). Альманах Комаря за 1938 р. Видання І. Тиктора. Ст. 117 + 6 нпг. Форм. 23,5 × 14,9.

Календарець „Комаря“ на рік 1938. Накладом В-ва „Українська Преса“. Львів 1938.

Календарець для всіх на звичайний 1938 рік. Львів 1938. Видавництво І. Тиктора „Українська Преса“.

Веселі оповідання (з ілюстраціями). Ч. 7—8. Липень-серпень 1937. Бібліотека „Народньої Справи“ „Рідне Слово“. Львів, видавець Іван Тиктор. Ст. 64. Формат: 16,8×12,2 см.

Францішк Аляхновіч: **У капцях Г. П. У. Вилья** 1937. Видавництва Аутара. Форм. 12,1×16,9. Ст. 159+1 нпг. Се дуже цікаві спомины з побуту на Соловках.

„РІДНА МОВА“ ЗМІСТ 11-го (59) ЧИСЛА: І. Огієнко: Стилістично-синтаксичні нарис: 15. Гасити — гущити, 16. Параліж — параліж — параліза. П. Зленко: М. Максимович про український православ. І. Огієнко: Складня української мови. П. Частини речення пояснювальні, 4. Прислівникове пояснення. Проф. д-р. Евген Гришак: Неологізми Йосипа Лозинського з половини XIX. сторінка. І. Огієнко: Зміна о на а в українській мові, про форми багатий, гарячий і т. ін. — Правпис і граматична термінологія. Сава Крылач: Рукавичі й пальчатки. — Практичні лекції літературної мови, „Наймичка“, поема Т. Шевченка. Д-р. Фр. Коковський: Назвища в селі Просіку Сяницького повіту. — Життя слів. Від Редакції й Адміністрації. — Адреса „Рідної Мови“: Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 zł., піврічна 3 zł., чвертьрічна 1,60 zł.; за границею в Європі 8 zł., поза Європою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5,00 zł.; річник II, III і IV по 6,00 zł., опрацьований по 7,50 zł.; в Європі по 10 zł., поза Європою по 2,35 дол. річник опрацьований. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Іменування нових кардиналів. З Чітта дель Ватикано звідомляють, що 13 грудня с. р. відбудеться тайний консистор, на якому Св. Отець іменує 5 нових кардиналів. Кардиналами мають стати: венецький патріярх мснгр. Піяцца, папський нунцій в Білгороді мснгр. Пеллегрінетті, вестмінстерський архієпископ Гінслей, ліонський архієпископ Жерліє і секретар Конгрегації надзвичайних справ мснгр. Піццардо.

О. Всеволод Дурбак іменований душпастирем українських ремісників і робітників у Львові.

Греко-католицький парохіяльний комітет при церкві св. Йосафата в Люблині подає до відома, що в неділю 28 с. м., в церкві св. Йосафата в Люблині, при вул. Зелений 3, відбудеться торжественне Богослуження в честь св. Йосафата. Крім того в суботу 27 с. м. комітет влаштовує святочну Академію з такою програмою: промова, вокальні твори у виконанні гр.-катол. парохіяльного хору, деклямації і т. д.

Торжество Царя-Христа в бучацькій церкві ОО. Василян відбулося як звичайно величаво. В суботу відправилася Литія, по ній мав проповідь місцевий о. Ігумен. По проповіді Св. Година і адорація Найсв. Тайн до год. 11 вночі. В адорації брали участь Марійська Дружина Пань, Марійська Дружина Дівчат і інші братства. Опісля відправлено набоженство до Серця Христового й отці сповідали. В сам день знову від рана вірні приступали до св. Тайни Сповіді і св. Причастя так на ранніх Службах Божих як і на великій. Співана була з діяконами в нових, шойно посвячених дальматиках. Проповідав о. Й. Камінський Чина СВВ. Людей було багато, мимо того, що в сусідстві в Жизномири був празник а й в околичних парохіях обходжено торжественно це Свято. — І. Б.

У Львові ведуть широку акцію за тим, щоб на всіх передмістях побудувати монументальні костели. Після Горішнього Личакова, Знесіння, Замарстинова, Клепарова, Левандівки, Богданівки і Персенківки прийшла черга на Снопків. На площі, подарованій міською управою, між вул. Дверницького і Снопківською вже давно рішено побудувати більший костел для окремої парохії, що обійме цілу Зофіївку, Новий Львів і околицю Снопківської вулиці. До здійснення сего пляну вже приступлено. Ціле літо тривали нівеляційні роботи, а весною розпочнеться будова великого костела св. Вінкентія а Павльо. Кошти будови покриває досі з фонду праці, що складається, як відомо, з примусових оплат усіх громадян без ріжниць віроісповідань.

Доля конкордату в Югославії. „Православна Русь“ з Чехословаччини звідомляє: В Білгороді дійшло до порозуміння між правительством і православною Церквою. Порозуміння обіймає три точки: 1) Церква має відкликати екскомуніку, кинену на членів правительства, 2) правительство має відкликати конкордат з Апостольською Столицею, 3) правительство має зрестися участі у виборі патріярха. Вибір має належати виключно до єпископської колегії. Коли всі ті вістки правдиві, то се означало б капітуляцію правительства Югославії перед агітацією православля і масоверією та було б порушенням офіційних зобов'язань перед Апостольською Столицею.

Організаційний Комітет Міжнародного Евхаристійного Конгресу, що має відбутися в травні 1938 р. у Будапешті, запросив м. ін. Джіованія Папінія, знаменитого сучасного італійського письменника і філософа. Дж. Папіні вилосить відчит на одному з засідань.

О. Дуана Гунта, б. методиста, наведеного в 1913 р. на католицьку віру, висвячено в тих днях на єпископа. Преосв. Гунт обняв дієцезію в Селт Лейк Сіті (ЗДПА.).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЗАСІДАННЯ Ц.К. УНДА. Центральний Комітет УНДА відбув засідання 20 с. м. Воно тривало від 11 год. перед полуднем до 11 год. вночі. Опозиція т. зв. групи „Діла“ під проводом дра Д. Левицького та послів Кузьмовича й Тершаківця домогалася уступлення Мудрого і Целевича як творців нормалізації. До ніякого голосування в тій справі не дійшло, зате вирішено скликати Народний Зїзд в часі лат. Різдва. Опозиція правдоподібно оформиться в окрему групу.

СТАТТІ ПРОТИ ГАЛИЦЬКИХ ЕМІГРАНТІВ на Закарпатті приніс чеський часопис в Ужгороді „Подкарпатске Гляси“, орган аграрного посла Чеха Зайца в числах з 9 і 11 с. м. Ужгородська „Свобода“ в ч. 37 реферуєчи ті статті додає від себе: „Закритою тенденцією тих нападів є: осудити справедливе зарядження Краєвого Уряду, яким були придлені 2—3 галицькі емігранти до вищих урядів.“

МАРШАЛ РИДЗ-СЬМІГЛИ покликав недавно до Варшави ген. Карашевича-Токаржевського зі Львова і відбув з ним нараду. Крім того ген. Токаржевський відбув нараду з полк. Коцом. Ті наради мали ціль здисциплінувати галицьку (в оригіналі: малопольську) регіональну групу легіоністів і підпорядкувати її рішачим чинникам.

НАТИСК НА ПОЛЬЩУ. Варшавський кореспондент „Сандей Таймс-у“ звідомляє, що Німеччина і Японія енергійно стараються притягнути Польщу до протикомуністичного договору. Німеччина мала заявити охоту продовжити польсько-німецький договір про неагресію, який забезпечує західну границю Польщі, коли Польща приєднається до союзу проти Комінтерну.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило зменшити число німецьких консулянтів на території ССРС.

В РОМУНІЇ король розв'язав парлямент і визначив нові вибори до сойму на 20 грудня, а до сенату на 22 XII с. р.

ГІТЛЕРІВСЬКА ПРОПАГАНДА має ширитися між австрійськими офіцерами, головню між молодшими. В зв'язку з тим у закордонній пресі появилися вісти про масові ув'язнення в австрійським офіційським корпусі. Австрійські урядові круги заперечують ті вісти.

НАЙБЛИЩИЙ СПІВРОБІТНИК КАНЦ. ГІТЛЕРА і його адютант капітан Фріц Відеман виїхав до Злучених Держав Півн. Америки. Американські круги припускають, що кап. Відеман відбуде наради з президентом Русвелтом.

МАДЯРСЬКІ МІНІСТРИ: прем'єр Дарані і мін. Каня відвідали Берлін. Мадярська преса пише, що їх візита має поглибити співпрацю Мадярщини і Німеччини на полях: політичних, культурних і господарських.

ФРАНЦУЗЬКА ПОЛІЦІЯ викрила тайну терористичну організацію правого напрямку, звану популярно „кагулярдії“. Організація мала дві тайні радієві надавчі стації.

В РИМІ сконфіскували римський щоденник „Трібуну“ з 20 с. м. за кореспонденцію з Парижа. В ній обговорювано потребу італійсько-французького наближення. Політичні круги в Парижі переконані, що ся конфіскація вказує, що напруження між Італією і Францією має глибокі і поважні підстави.

ЛОНДОНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ переконані, що совітська справа стане незабаром дуже актуальною. Одначе ті круги рівночасно підкреслюють, що Англія під ніякою умовою не згодиться приступити до якоїнебудь протисовітської акції.

ЯПОНІЯ рішила визнати правительство ген. Франка.

ЯПОНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Матсуї заявив, що Японці силою займуть міжнародну діляницю в Шангаю, оскільки то будуть вимагати обставини.

НОВИНКИ

Протекторат над Зимовою Допомогою „Сили“ для наших безробітних об'явили три наші Владики: Впреосв. Митрополит Шептицький, Преосв. Хомишин і Преосв. Коциловський.

„Передумовини ідеального виховання“. Під таким заголовком відбувся в неділю 21 с. м. черговий відчит заходом Жіночої Секції при Генеральнім Інституті Католическої Акції у Львові. Прелегентка п. проф. Мандюкова з Перемишля обговорила справу підготовки до батьківських обов'язків. Реферат тривав 3/4 години. В дискусії забирали голос о. І. Назарко ЧСВВ., мр Чума, п. Фіголева і др М. Дзерович.

В Козині луцького повіту православному населенню відібрали церкву і передали її з великою парадною польському духовенству. Урядово названо сей акт „ревіндикацією римо-католицького костела“.

З днем 1 грудня с. р. власники каменниць, Поляки, виповіли працю багатьом українським дозорцям у Львові. Се наслідок неперебірливої кампанії, яку ведуть від якогось часу швехпольяки проти українських дозорців, зорганізованих у т-ві „Сила“. Виповідження праці під зиму се дуже болючий удар для наших людей. І все те роблять люди, що називають себе „католиками“...

Ректор львівського університету Ст. Кульчицький, розглянувши вислід анкети в справі лавкового гетта, оголосив, що не буде визначувати місць у викладових саях, бо більшість молоді не бажає собі того. Отже загал молоді може займати довільні місця у викладових саях. Але далше ректор звизває членів „Млодзехи Вшехпольск“ ої сидати між товаришами у правім крилі салі, студентів Жидів у лівім. Вкінці ректор грозить замкненням університету в разі повторення ексцесів.

М-во шляхів у Варшаві вводить з днем 1-го грудня с. р. залізничні знижки для лещетарів. Члени ПЗН (Польські Звйонзек Нарцяжи) будуть мати змогу набути за 10 зл. книжечки з 32 купонами. Кождий купон уповажнює власника книжечки купувати білети на лещетарських шляхах з 50% знижкою. Крім того обов'язують 66 і 75-процентові знижки на декотрих лініях. З них можна користати тільки виїзджаючи в передсвяточні дні, а вертаючись у посвяточні.

Денник Законів з 19 с. м. приніс розпорядок міністра скарбу в справі оподаткування оцтового квасу і дріжджей та продажі алькоголевих напиків.

Староство в Городку покарало о. Миколу Мулярчука з Верещиці гривною 100 зл. за те, що він 22. VI. с. р. після Служби Божої на закінчення шкільного року вийшов до захристії, коли дівтора під проводом учителя співала пісню „Боже цось Польскен“, що мало бути „остентативним злекцеваженем панства польського“. Тимчасом сю пісню співали без повідомлення і дозволу пароха і то в хвилині, коли він уже йшов до захристії. О. Мулярчук вніс відклик.

Гумор. — До крамниці з вуджениною впадає обурена пані та кидаючи якийсь предмет кричить: Ось кусень самоходової опони, знайдений у вашій ковбасі... — Шож тут дивного? Нині самохід вже всюди випирає коня...

Польський „людовий дім“ посвячено в Острій коло Коропця бучацького повіту.

В поштових агенціях Вільшани, пов. Перемишль і Росіляна, пов. Надвірна, ввели телефонічну й телеграфічну службу в обмежених годинах.

Осіннь се час, коли відновляється передплату газети на слідуочий рік. Хто се робить правильно в осени, той причиняється до скріплення своєї преси. Присимо пам'ятати, що сучасна католицька преса по довгих десятиках літ занедбаня бореться з дуже важкими обставинами й тому правильне підтримання її нечечне.

В Стрийщині стверджено 8 випадків червінки, в тому два смертельні.

Срібні римські монети, вибиті в часах від 89 р. перед Христом до 161-го р. по Христі, виорав господар Юрко Жуцький в Перевозові, повіт Сокаль.

В Жеребках Шляхотських пов. Скалат відбулося посвячення нового римо-католицького костела.

Дирекція кооп. „Священнича Поміч“ в Станиславові пригадує всім Отцям і церквам, Членам кооперативи, що хто хотівби замовити зимову чашу по зниженій ціні, згідно з висланим в тій справі обіжником нехай надішле замовлення найдалше до дня 1 XII ц. р. Спізнені замовлення не будуть виконані. 97—1-2.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20, телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасоновує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Зїзд ректорів усіх високих шкіл Польщі має відбутися у Варшаві. Зїзд має зайнятися справою порядкових заряджень ректорів та устійнити санкції супроти тих, які не приміняються до тих заряджень. Ті санкції малиб полягати на тім, що коли якийсь студент до 7 днів не приміняється до порядкових приписів, буде усунений зі школи.

На 1.000 зл. гривни засудили в Торуні німецького горожанина Карла Гетге за критику відносин у Польщі та ужиття вислову „польніше Віртшафт“, а крім того на 8 місяців арешту за те, що довше посидів у Польщі ніж приписував пашпорт.

З Москви звідомляють, що Віктора Кіна, начального редактора „Журналь де Москву“, молодого совітського письменника і кореспондента Тасса в Парижі й Римі, усунули з його становища. Усунули також його заступника Богомолова. В Москві розійшлися вістки про їх ув'язнення.

В 20-ліття большевицької революції совітське правительство відзначило 200 безбожників з різних країв ордерами Леніна.

Совітська влада засудила на смерть казанського митрополита Кирила, „за релігійну пропаганду“!..

Мирову надгороду Нобля признано Робертові Сесілеві, віцеграфові оф Челвуд.

Генерал Гуйн, колишній австрійський намісник Галичини, обходив на днях 80-ліття своїх уродин у Гміндені під Віднем.

В королівській палаті Букінгем у Лондоні відбувся офіційний бал при участі трьох монархів: англійського Юрія VI, бельгійського Леопольда III і грецького Юрія. Понад 1000 осіб танцювало вперше модні танці не при військовій музиці, тільки при цивільній.

Дальматику цісаря Карла Великого, переховувану у ватиканській базиліці як одну з найцінніших пам'яток мистецтва, виставлено в саях італійської вистави в Римі, яку відчинив Муссоліні.

В Польщі відібрали дебіт книжці, виданій недавно в Мадриді, п. з. „Шість місяців боїв у відділі ім. Міцкевича“.

Віцекоролем Абіссинії став князь д'Аоста.

Жерти. 1) о. Ілля Уграк сотрудинок в Брустурах, п. Космач, зол. 11 на українських інвалідів (збірка в церкві), 2) о. Я. Мартинюк на Салащах, п. Брікенталь, зол. 1 для хорого Заремби, 3) о. Йосиф Дуплавий в Самолусах, п. Городниця зол. 5 на укр. інвалідів (збірка в церкві).

Спорт. В неділю 21 с. м. на закінчення осіннього сезону відбувся на гришці Погоні турнір найкращих футбольних дружин Львова. Метчі тривали по 45 хвилин (нормально 90), кождий по 2×22 і пів хв. Виследи сих метчів ось які: Україна—Гасмонея 0:0, Погонь (держ. ліга) — Чорні 3:1 (2:1). В другій rundі стрінулися переможені перших метчів. З огляду на нерішений вислід вильосувано Гасмонею переможцем стрічи з Україною. Чорні—Україна 2:0 (1:0). Відтак грали переможці: Погонь (ліга) — Гасмонея 1:0 (0:0). Перше місце в турнірі здобула Погонь (ліга), перед Гасмонеєю, 3) Чорні, 4) Україна. Низьку льокату України в кінцевому турнірі треба пояснити тим, що виділ України з розмислом виставив запасний склад, випробовуючи молоденьких гравців (юніорів) у стрічі з сильнішим противником. Сі спроби виказали, що Україна має доволі надійних юніорів, з яких кілька вже тепер заслугоє на те, щоб їх перенести до 1-ої дружини. Досить гарну форму виявили Чорні, хоч і вони грали в запасному складі. Найбільшою несподіванкою турніру був рішучий опір жищівської Гасмонеї, яка амбіцією і жертвенністю вирівнала ріжницю кляси, що її ділить від лігової Погоні. Ся остання з трудом виграла в непереконуючій відношенні 1:0.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Чорний граф. (Пат і Патахон).
МУЗА: Рожа.
СТИЛЕВ: Після бурі.

Вже вийшов з друку

**НАЙСТАРШИЙ—НАЙДЕШЕВШИЙ
І НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНИЙ
КАЛЕНДАР**

МІСІОНАРЯ

НА РІК 1938.

Богатий і ріжнородний зміст — численні ілюстрації на крейдянім папері — цікавий додаток для найменших. 133 сторін друку. Ціна 75 гр., в поштою 1 зл. — При більших замовленнях пошту оплачує Видавництво ЧСВВ в Жовкві.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Кonto П.Ш.Львів 505.796

УКРАЇНЦІ ВИГРАЛИ НА ЗАКАРПАТТІ

У 12 округах Закарпаття переведено голосування родичів, яких підручників бажають собі в народних школах: українських чи русских (москвофільських). Українці здобули 60 відсоткову більшість в цілм краю. В поодиноких округах Українці здобули: в Берегівщині 95% голосів, в Березнянщині і Перечинщині 51%, Волівщині 75%, Іршавщині 80%, Мукачівщині і Розвегівщині

36%, Севлющині 70%, Свалявщині 34%, Тячівщині 72%, Ужгородщині 40% і Хустщині 50%. А тепер вигравши справу, повинні наші погодитися з другою частиною нашого народу і допустити науку рускої мови як предмету в середніх школах. Се нам Українцям як нації зовсім не пошкодить, а pomoже сцементувати себе самих, що в теперішніх непевних часах дуже важне.

В чім тепер суть високої політики?

Парижський щоденник „Тан” (Час) приніс на сю тему статтю пера Жака Барду такого змісту: Італія загрозила перебиттям шляхів Англії до Індії, чого не могла зробити ні Франція за Наполеона І, ні Німеччина за Вільгельма ІІ. Своім приступленням до т. зв. протикомуністичного (а в дійсності протианглійського) блоку Італія так роздразнила Англію, що та почала серйозні переговори з Німеччиною. Німецькі домагання

звороту кольоній се блеф. Ні кольоній, ні Гданська Німці тепер не хочуть, їм треба забрати Австрію й порахуватися з Чехословаччиною. Німці хочуть відповіди Англії та Франції, що вони робитимуть, коли Німеччина зачне робити ті свої порахунки. Автор сумнівається, чи Франція морально приготувана до видержання тої тяжкої проби: її публична опінія не здає собі справи з поваги ситуації, а політичні партії розжерті.

Воєнна пожежа вибухне в рр. 1939 — 1941.

„Парі Міді” звідомляє з Нью-Йорку, що після інформацій з добре поінформованих кругів президент Русвелт заявив кільком ближчим приятелям, що не буде третій раз старатися про становище президента ЗДПА. В такім самім дусі висказався президент в листі до Нормана Дейвіса. В розмові з визначним заграничним представником Русвелт ви-

словив занепокоєння за майбутню долю світа, причім дійшов до заключення, що світова заверюха неминуча в рр. 1939—1941. Президент Русвелт заявив дальше, що його наслідником мусить бути людина молода, з невичерпаною енергією. Вкінці Русвелт висловив думку, що чується вже втомлений і в 1940 р. задумує покинути політичне життя.

Сталін погрожує.

З Москви вія Рига звідомляють, що в часі прийняття на Кремлі Сталін звернувся до маршалів червоної армії Ворошилова, Бліхера, Будьонного і Єгорова з домаганням, щоби протиставилися всяким зазіханням відбирання совітській армії революційного характеру. Сталін заявив, що червона армія далі залишиться виконним органом революційного

пролетаріату. Кожного, хто буде старатися змінити її партійний характер, стріне така сама доля, що Тухачевського. Політичні круги Риги оцінюють сей виступ Сталіна як заповідження нової „чистки” в червоній армії, викликаной внаслідок опозиційних зусиль знаціоналізувати совітську армію. Чистки, як відомо, сильно ослаблюють армію.

Чого домагається Гітлер від Англії.

Підчас візиту лорда Галіфакса в канцлера Гітлера, Гітлер заявив м. ін.: Німеччина бажає приятної співпраці з Великою Британією. Передумова якої-небудь німецько-англійської співпраці се формальне зобов'язання В. Британії, що вона засадничо признає Німеччині рівноправність посідати й управляти кольонією. Посідаючи таку зобов'язуючу заяву, канц. Гітлер не робивби ніяких заходів, щоб силою змінити стан кольоніального посідання. Справа Австрії це

справа внутрішньо германська. Ту справу може розв'язати тільки взаємне порозуміння між матірною Німеччиною й Австрією. Канцлер готов зобов'язатися, що не буде стреміти до накиннення силою Австрії форми правління. Але й Велика Британія мусілаб запевнити, що не буде перешкоджувати природним взаєминам Австрії з Німеччиною. З Чехословаччиною готов канцлер заключити договір про ненапад під умовою, що чеські Німці одержать автономію.

„Фундуш кресови” на Поділлі.

В Тернополі відбулося зібрання, скликане Воевідським Секретаріатом Порозуміння Польських Суспільних Організацій. Голова секретаріату Густав Пашкевич виголосив реферат, в якому представив експанзію (?) українізму на всіх відтинках суспільного життя, звертаючи особливу увагу зібраних на плебісцитову акцію „Рідної Школи”, яка змагає до перетворення 2.090 утратвістичних шкіл на школи з українською мовою навчання. Опісля прелегент вказав на розвиток українського господарського життя

та на упослідження (?) польського. Як приклад навів, що у Львові, який має около 150.000 польського і 50.000 українського населення, припадає около 70 польських господарсько-суспільних станиць на 140 тогож роду українських станиць. В цілі піднесення польського стану посідання у Сх. Галичині секретаріат дав почин до створення „Фундушу кресового”, на який має оподаткуватися кожний „кресовий” Поляк. („Дзеннік Польскі” ч. 323). Словом, тяжко жити Полякам в своїй власній державі...

100 нових проектів законів.

Маршал сойму Цар поінформував представників парламентарних регіональних груп, що правительство внесе на сесію 100 проектів законів. На чолі проектів висуваються інвестиційний план

і податкові справи. Отже сьогорічна сесія буде дуже працювита, коли парламент солідно й поважно потрактує предложені проекти і не обмежиться тільки до підношення рук.

ВІР. ОО. ПАРОХИ завідуючи церковним майном мусять передусім подбати про обезпечення церковного урядження від огню й від крадежі-влому в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.
Телефон: 205-47,

що забезпечує церкві виплату повного відшкодування на випадок нещастя крадежі - влому, чи вогню.

Унія в Городлі

Городло над Бугом се невеличке містечко грубешівського повіту на Холмських землях, що широко розложилось на лівім березі повільної ріки Буга. Воно знає в історії з городельської унії, де зіхалася шляхта литовська з польською і заключила унію в 1413 р. По розборі Польщі до світової війни Городло було під російським забором, а московські царі зуміли переробити частину давних уніятів на твердих православних. Кілько переслідувань натерпілися тоді люди, оден Бог святий знає. Тепер ще живуть старенькі люди, що про все те оповідають, а чоловік слухає їх оповідань мов казок. Та се не казки, се була страшна дійсність.

Коли в 1905 році російський уряд видав декрет, що вільно визнавати віру, яку хто хоче, тоді як очистили всі уніятські церкви з так званого латинства, а священників вивезли і помучили, уніятам не лишилося ніщо, хіба прилучитися до римо-католицького костела. В самім Городлі в тім році вписалося понад 800 душ до польського костела. Вони там вже й осталися і почуваються тепер Поляками.

Передпослідним гр.-катол. священиком в Городлі був о. Симеон Браткевич родом таки з Городла. Він тут і помер 5. II. 1844 р., на удар серця, бо дуже переживався підчас пожежу церкви, який повстав через неосторожність. Церкву люди урятували, та стратили дуже поважаного пароха. Йому поставили два пам'ятники-хрести, оден залізний біля церкви на високім мурованім круглім стовпі, другий на цвинтарі на могилі. Його гарно згадують по сьгодні.

Останнім уніятським парохом був о. Панасінський 1844—1874, якого російський уряд вивіз з Городла, бо був се час переслідувань. По нім настав о. Коритко 1875—92, перший православний парох в Городлі. Він походив з Галичини і був відступником. Також наслідник його, о. Володимир Дрозд 1892—1915, сумно записався в пам'яті людей як відступник від віри. Походив з Галичини і за високу платню, яку давав йому російський уряд, служив православию. Сам звирювався людям, що він нещасливий та що до Росії втік боячися Австрії. Він помер під Києвом з голоду і нужди.

Довгий час не було в Городлі православного священика, бо церкву уряд замкнув, а церковне поле сконфіскував і віддав військовим осадникам. Подібна доля стрінула багато церков на Холм-

щині. Похилені хрести, повибивані вікна, понижені стіни тих колись католицьких святинь збуджують жаль у кожного прохожого християнина на саму згадку, що не так ще давно тут було гарне релігійне життя, бо старенькі люди памятають і розказують про красу і велич цих святинь, про гарні набоженства, що в них відправлялися, аж любо і весело було до них зайти. А сьогодні пташки гнізда собі в них виють, біля них худоба пасеться, в повибиваних вікнах вітер свище, а люди по домах святкують. Вже мало чим різниться свята неділя від будня, бо як нема Богослуження, то і свята не шанується. Можна побачити людей і при тяжких роботах в неділі і свята. А про правди віри і релігійне обритування людей ліпше не згадувати, бо хтож їх має вчити? Бувають тут села, де від війни ніхто православних дітей не вчить релігії по школах. Не диво, що різні впливи комуністичні й большевицькі тут вдаються ліпше від грибів по дощі. Колись хтось мусить за те відповісти й спокутувати, тільки щоб не було запізно.

З давньої славної холмської гр.-кат. дієцезії не лишилася по сьогодні ні одна уніятська парохія. Щойно по війні повстали на Волині, Поліссі, Підляшші і Холмщині деякі нові уніятські парохії. Однак їх не багато, а всі вони порозкидувані, число їх душ невеличке. Звичайно підлягають вони латинським парохам, а юрисдикцію над ними мають латинські єпископи. Преосвящений Еп. Николай Чарнецький й, що мешкає в Ковлі, не має своєї дієцезії. Він лиш Апостольський візитатор.

На Холмщині в Люблинській дієцезії отворено дві місійні станиці, в Городлі над Бугом і в Грабівці коло Замостя. Їх обслуговують ОО. Василіяни. Хоч 6 літ минає, ще не дочекалися правного ерегування і залежні вони урядово від місцевих латинських парохів.

В Городлі отворено уніятську церкву перший раз для уніятів на Різдво Г. Н. І. Христа 1931 р. Обслуговував її оден рік о. Николай Лиско ЧСВВ. До унії зголосилися всі православні з Городла. Але в короткім часі сусідні батюшки потрапили різними зіздами й агітаціями відтягнути людей від унії, називаючи її „польською“, бо вона була під наглядом латинського духовенства. І по році число зголошених значно зменшилося. Законні власті мусіли покликати о. Николая Лиска до іншої праці, а на його місце приїхав о. Йосафат Федорик ЧСВВ. При тій зміні противники використали ситуацію і невідома рука підложила огонь під уніятську церкву. Зроблено се доцільно т. є., щоб повалити унію. І справді осягнули своє вчаси. Хоч зараз приступлено до будови нової церкви, то однак багато людей здержалося від унії, бо в часі будови відправлялися богослуження в костелі. До костела деякі боялися йти на Богослуження. Колиж скінчено церкву, на яку прислали гроші наші Владика, православний еп. Діонісій прислав батюшку до Городла протиділати. Треба згадати, що до будови уніятської церкви багато причинилися і місцеві католики-Поляки, помогли латинські священники й єпископи польські та заграничні. При Божій допомозі скінчено сю памятку уніятську церкву і вона сьогодні красується між тіннями старинних лип, свідків давньої унії та є прикрасою містечка Городла і потіхою стареньких людей уніятів, мучеників за віру.

По 5 літах тяжкої й прикрої праці покликано о. Йосафата Федорика до кристинопільського монастиря на професора теології. Його місце заняв о. Модест Дацишин ЧСВВ 6. XII. 1935 р.

Церква була скінчена, але бракувало найважливішого акту, архиерейського посвячення Божого дому. Про се думали всі, щоб довершити його при найбільшій нагоді. І саме цього року на Зелені Свята прибув Високопреосвящений Еп. Николай Чарнецький з Ковля, щоб посвятити ту церкву, що має стати початком

духовного відродження нащадків св. зєдинення, за яке так горячо на тих землях молився колись св. Йосафат.

Приїхавши рано в навечеря Зелених Свят Високопреосвящений Еп. Николай оглянув Городельську церкву, вечером відправив торжественне Всенощне і Утреню, а проповідь про величну хвилю завітського дня виголосив о. Пасив Шевала ЧСВВ з Кристинополя. Рано в 10-й год. Високопреосвящений Владика при участі асисті о. П. Шевали ЧСВВ, о. Доротея Сироїда ЧСВВ з Грабівця, о. діакона Ковальчука з Ковля і Достойних Гостей рим.-кат. обряду о. пралата і декана Грубешівського М. Юсьїнського, о. декана П. Орента з Устилуга, о. Василя Стисла, парохів зі Стенжариць розпочав торжественне посвячення головного престолу. Облито його дорогими оліями і вмуровано св. Моші св. свящ. Йосафата. Святі Моші процесійно спроваджені з костела, де вони були виставлені від вчасного ранка до публичного почитання. В процесійному поході взяли численну участь як Поляки так православні, що прибули на се торжество. Здається, що той св. Йосафат не був для них такий чужий, як се кажуть православні. По довершенні гарних обрядів посвячення церкви розпочалася архиерейська Служба Божа. Співав гарно місцевий хор під диригентурою п. дяка Івана Мельника на перемінку з грабовецьким хором під проводом п. дяка Стефана Василюка. В проповіді про радість з дарів св. Духа зісланих на Апостолів порівняв Високопреосвящений Владика радість і щастя городельців, якого удостоїлися в сім дні Зелених Свят. По Службі Божій місцевий о. парох М. Дацишин зложив ширю подяку Високопреосвященому Владиці, достойним Гостям, парохіям і всім прибувшим на се торжество. Видно було радісні сльози на обличчях багатьох, що раділи з величної хвилі. По спільній знімці відпроваджено Високопреосвященого Владика до помешкання, прийнявши його архиерейське благословення. Вечером відправлено Молебен благодарственный до Матери Божої Неустаючої помочі.

До торжественного посвячення церкви долучено ще другу важну памятку для Городла. Святіший Отець Пала Пій XI прислав ще в році 1933 вірну копію чудотворного образу Матери Божої Неустаючої помочі в Римі до Ковля для городельської церкви. І саме тепер привіз її Високопреосвящений Владика до Городла. З костела, де її уміщено на якийсь час на престолі, рано на Зелені Свята торжественно перенесено образ до уніятської церкви й уміщено в іконостасі. Сей дарунок Св. Отця неоціненої вартости для нових у вірі дітей, буде скарбом для уніятської церкви і доказом великої любові спільного всім християнам Доброго Пастира і Батька. Дай Боже, щоб та чудотворна ікона Б. Матері розбудила в серцях тутешніх людей горячу любов і почитання Пресвятої Богородиці, котра привела всіх незєдинених дітей на доно правдивої Церкви Христової.

При тій нагоді складаю прилюдну подяку Святішому Вітцю за сей царський дарунок, Високопреосвященому Кир Николаєві за труди посвячення і батьківську опіку над нами, Високоповажаному пану професору Николаєві Ваврисевичові з Городла за жертвовані два образи Благовіщення і Різдва Христового і всім Ктиторам і Благодітелям, що причинилися до довершування сеї такої гарної святині.

о. Модест Дацишин ЧСВВ.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Довго блукав сей допис вєсланий з Городла в листі з 24. VI. 1937 р. Та що він не стратив нічого на вартості, отже містимо його в цілости тепер.

Пам'ятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідає той, хто післяв їх до боротьби, — українська нація! Се обов'язок цілої нації відповідно забезпечити інвалідів.

Важна справа

У зв'язку зі шкільним плебісцитом, що припадає для українських батьків до кінця грудня (на основі закону з 31. VII. 1924 В. з. ч. 79 поз. 766) подаємо додатково вказівки щодо підписів на шкільних деклараціях: 1) На основі § 8. виконного розпорядку Мін. В. і О. з 7. I. 1925, В. з. ч. 3 поз. 33 підписувати декларацію може в основі батько дитини. Мати може лише тоді підписувати, коли батько не живе, або коли він з якихнебудь причин не сповняє батьківської влади. Коли обоє родичі не живуть, чи не виконують батьківської опіки, тоді й тільки тоді має право підписати декларацію опікун дитини. 2) Не може під ніякою умовою підписувати жінка за мужа, ані дитина за батька, чи за маму. 3) Ніхто не може підписувати за грамотного батька, опікуна, чи за грамотну маму. 4) За неграмотного вважати тільки того, хто не вміє підписатися ніяким письмом признаним у Польщі. Хто вміє тільки польську азбуку, нехай власноручно підпише по польськи. 5) Хто підписує неграмотного, нехай підпише й себе з допискою: „підписав на виразну вимогу“. 6) Хто хенлево не мігби підписати (був обложно хорий, спараліжований і т. п.), то нехай його ніхто не підписує, хочби він навіть когось уповноважнював. Краще зрезгнувати з його декларації. 7) Не вживати ані навіть тіни натиску для добуття підпису на декларації. Або хтось підписує добровільно, або його полишити. 8) При потвердженні підпису на декларації мусить конечно бути прийнятий той, що підписує декларацію. Звертаємо увагу, що плебісцитові декларації можна набути тільки у КНИГАРНІ РІДНОЇ ШКОЛИ, ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 20, по ціні 2 сот. за штуку. Приєднати особи, чи Комітети можуть замовляти декларації тільки за попереднім надісланням належної суми, або за післяплатою.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Обида польського війська

Командант округи корпусу ч. 7 ген. Кноль оповістив слідуючу заяву: День 11 листопада, що його обходять торжественно в цілій Польщі як „Свято Незалежності“, заколочено в Познані напастями на організації суспільні й військового вишколу, які брали участь у святі. Беручи під увагу, що: 1) згідно з військовими правильниками (правильник служби внутр. ч. 3) дефіляду приймає найстарший ступнем офіцер гарнізону, 2) що військо організуючи хід торжества і дефіляди взяло на себе відповідальність за порядок і безпеку організації, що брали участь в торжестві, яке воно влаштувало, 3) організації військового вишколу і суспільні взяли участь в обході й дефіляді на зазив пана міністра військових справ, — стверджую, що акти напасті, заколочуючи повагу торжества і впроваджуючи в атмосферу торжественного обходу негідний виступ з ціхами партійно-політичними, обидили військо. Факту обиди польського війська не зменшать оклики, що їх підношено в честь дефілюючого війська, поліції і деяких суспільних організацій, супроти чого застерігаю собі повне витягнення консеквенцій. — Командант Округного Корпусу ч. 7. Кноль, ген. бригади.

Кольоніальна дебата в Англії

Рівночасно з візитою англійського політика лорда Галіфакса відбулася в англійській Палаті Лордів дискусія над закордонною політикою Великої Британії. При тій нагоді ряд бесідників з різних партій радив полагодити справу кольоній так, щоб хоч до деякої міри заспокоїти німецькі домагання в тій справі. М. ін. націонал-лейбурист Санклей заявив, що В. Британія повинна прикладом доказати, що готова зробити деякі жертви і довершити ризика, щоби вдержати мир. Лейбурист Бекстон радив розв'язати справу кольоній і полагодити справу німецької меншини в Чехословаччині. Представник правительства мін. летунства Свинтон заявив, що британські кольоніальні ринки стоять отвором для всіх під рівними умовами. Ся дискусія в англійській сенаті зробила добре враження в Німеччині.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Як польщать Поліщуків

„Ціло“ в ч. 256 принесло висноження визначного статистика і дослідника Полісся д-ра Людвіка Гродзіцького в справі масового переходу православних Поліщуків на римо-католицький обряд. На основі дослідів, пише д-р Л. Гродзіцький, спертих на аналізі списового матеріалу польського воєводства скільки конверсантів в 10-ох роках (1921—1931) на терені цілого польського воєводства виносилало около 6.000, підчас коли на основі даних, спертих на звітах римо-католицьких парохій пінської дієцезії, загальне чис-

ло конверсантів на терені цілого польського воєводства, без камінькошпреського повіту, сягало 9.000 осіб. — В самім камінькошпреськім повіті перейшло на р.-католицизм 10.000 православних. (Розуміється, потому православні крпчатимуть, що то Унія становить „кладку“ до переходу на римо-католицизм, а православля ні. Та з другої знов сторони маємо тут прекрасний „алегат“ на твердження Поляків, як вони не асимілюють меншин і як не надуживають костела до світських цілей).

Словак про Закарпаття

„Глос Народу“ в ч. 320 подає вражіння Словака д-ра Андрія Мраза з подорожі по Закарпатті. Д-р Мраз „бачив великоміські будівлі в Ужгороді, противенство до біденських українських (в орг. русінських) осель в околиці. Довідався, що матуристи, які виходять з тих хат, стараються зараз по maturі заняті якесь становище в тих палатах. Се їм імпоує, хочби платня вносила 100 чк., це все такі лучше, як біда або нужда на селі. Ті посади дістають, та в той спосіб твориться пропасть між селом й інтелігенці-

єю. Довідався, що зі 100 матуристів щороку (з 3 гімназій на Підкарпатській Русі) ледви 10 часть іде на висшій студії, а решта кидається до канцелярій на писарчуків або шукає хліба педагогів... Словацького гостя вразив інше факт, що на Закарпатті існує „велика соціальна і культурна проблема“ в постаті жидівства. Є їх там около 100.000 або 15% населення, з того 25% займається торгівлею, а решта се ремісники і навіть рілні господарі“.

Імпас, декомпозиція, сиріч безголовя

Ц. з. „Чи Польща се боротьба 35 мільонів політичних таборників?“ приніс краківський ІКЦ в ч. 323 передовицю. В ній пише м. ін.: Консолідаційне безголовя — ось деїза польських внутрішніх відносин. Кождий хоче консолидувати на свій спосіб, на своє копито. Кождий думає, що він до того найбільше покликаний і посідає в тім найбільші заслуги. У висліді переживаємо небувалий політичний розгартіа, популярно названий станом імпасу або „декомпозицією“. Се наслідок того, що кождий хоче втягнути Польщу на своє подвирячко. Отже жнемо в періоді „тамтаму“ клічів і програм... Зі всіх усюдів вертаються зграні карти і бють фальшивими аутантами. В такім стані річей консолидація обмежується до особистих розгартіок і до конкуренційних перегонів партій. Мабуть іще ніколи не було такого парадоксу... Офіційно нема ніякої партії, бо партії суперечні з підставовими засадами існуючих законів. Та в дійсності, як виказує статистика, число партій росте з дня на

день. Творяться клуби, клубики і найріжніші керейки. Кождий хоче посідати свою капличку, свою кліку. Роздрібнення і розпорошкування суспільности дійшло до абсурду... Просто здається, що консолидаційним ідеалом стає образ, в яким кождий Поляк матиме власну партію. Більшість суспільности має того досить і відсувається від всього. Сирій чоловік так споневіралий і апотеозований в ріжних „фронтах“ махає рукою і каже: „нехай бються між собою“... Тай спокійно обсервує річи незрозумілі для нього, замість правдивих клічів і програм люди кормляться фляками сплетень...

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Такі і подібні статті приносять тепер польська преса щораз частіше. Вони очевидно повні тяжкої правди. І мимо того та сама польська преса пише, що в нашій суспільности нема з ким говорити... Однак хоч у нас також не рожево, та всетаки нема аж такого хаосу і безголов'я.

„Роботник“ про книжку Бохеньского

В 338 ч. „Роботника“ появилася стаття відомого соціалістичного діяча К. Чапінського п. з. „Божевільні помисли. Плянн п. Бохеньского і його приятелів“. Автор статті пише про нову книжку п. Адольфа Бохеньского п. з. „Між Німеччиною й Росією“. А пише з острахом так: „Автор хоче не тільки поділити СССР, будуючи незалежну Україну й Білорусь. Він має замір перепровадити і поділ Чехословаччини, відбираючи їй Словаччину і Підкарпатську Русь. Словаччина може стати незалежна, а Прикарпатську Русь можна віддати Будапештові, щоб також Угорщина мала український клопіт... Таким чином маємо велику протиросійську концепцію, спертую на допомозі гітлерівської Німеччини... Концепція стара. Се концепція т. зв. „східних імперіалістів“, консерви імпер. типу репрезентованого „Словом“, „Політикою“, „Нашою Пишшлосыєю“, книжкою Студніцкого і мабуть також „Мислю Польскою“. Відтинки ріжні, основа тасама... Та концепція може вмотати Польщу в необчислимі авантури, щоб у висліді зробити з

Польщі гітлерівського васала... Найпростіша евенгуальність булаб та, що гітлерівські орди, як писав Авдакс в „Кур. Польскім“, при „перемарші“ через Польщу заняли цілий край аж до Баранович“ а потому — не знати, чи хотіли йти далше, якби мали всю Польщу в руках“...

Примітка Ред. „Н. Зорі“: В давній Польщі найбільше не хотіла війни шляхта. І хоч се був стан якраз до війни призначений та в тій цілі від податків увільнений, то довів він до того, що при його недбалстві кримські Татари рік-річно доходили аж у глибину Польщі і гнали в неволю тисячі людей, між ними, розуміється, шляхтичів і шляхтянок, — хоч вистарчилоб сили тої шляхти разом з козаками заняти цілий Крим одним добрим воєнним походом, бо Татар у Криму не було багато. Тепер ту саму інертну роллю поручає Польщі „Роботник“, орган призначений для робітничої класи, мабуть думаючи, що в Європі взагалі не буде ніяких змін. Так на той орган переходить печать „шляхоцтва“, але з доби упадку Польщі.

Злука інтернаціоналів

Львівський ендецький орган „Слово Народове“ приніс вістку, що в Москві почали радити над злукою соціалістичного Інтернаціоналу фахових союзів (з осідком в Амстердамі) з комуністичним Інтернаціоналом, себто „Профінтерном“, який має свій осідок в Москві. Покищо ходить про „спільний фронт“, відтак прийде злука. — „Ті вістки — пише „Слово Народове“ — для Польщі просто revealingні. Ледви кілька місяців тому відбував у Польщі наради виконний комітет амстердамського інтернаціоналу і його з почестями приймала пелесійська професійна централь. Чи отже класові союзи в Польщі, які

були досі сильно скомунізовані здолу, підуть тепер вже під безпосередню команду Комінтерну? Се питання набирає тимбільше актуальности, що ледви кілька днів тому представники класових союзів і представники ППС були на послуханні у президента РП. Коли ці вістки будуть провірені і потверджені, польська опінія знатиме, що думати про класові професійні союзи і про саму ППС. Всяка залежність польського робітника від інтернаціоналів II і III мусить скінчитися, а ті, що спричинили звязки з большевизмом, мусять шезнути з польського публічного життя“.

Чотири групи

в легіоновім таборі.

„Гонец Варшавський“ пише, що в легіоновім таборі є аж 4 групи. А саме: 1) ОЗН плк. Коца, який перекиляється до радикального націоналізму з тоталістичною закраскою; 2) легіонна лівія, яка мріє про відбудову Центроліву і його правління; вона побороє „націоналістичну

заразу“; 3) легіоновий центр, що визнає засади уміркованого націоналізму та упорядкованої демократії; 4) „державники“, які змагають до всемогутности й могутности польської держави. Вони ворожо настроєні до „націоналістичної зарази“.

Важна заява

Суспільної Ради при Примасі Польщі.

Т. зв. Суспільна Рада при Примасі Польщі оповістила заяву в справі направи рільного устрою в Польщі. Заява Суспільної Ради обіймає 14 точок. В них сказано м. ін.: Господарсько-суспільний стан села виказує поважні недомогання, а саме внаслідок: низького рівня рільної культури і техніки, малої рентабельности хліборобських господарств, надмірного роздроблення сільських господарств, розпорошення поодиноких шматків поля (шахівниці) і перелюднення села. Се спричиняє заогнення земельних відносин. Католицька думка і катол. суспільна акція мусить зайнятися усуненням тих недомогань. Однак їх усунення не дасться досягнути якимсь одним універсальним середником. До того потрібно ріжних способів, передовсім потрібна реформа устрою власности польського села. Та реформа мусить спиратися на засадах голошених в папських енцикліках, а саме в енцикліці Льва XIII „Верум Новарум“ і Пія XI „Квадрагезімо Анно“. Держава повинна підпирати і контролювати самочинне збільшування дрібної сільської власности. У виїмкових случаях державі не можна відмовити права перевести примусове вивласнення. Але воно повинно забезпечити дотеперішному землевласникови відповідне відшкодування. При продажі землі держава не повинна створювати упривілеєного ринку. Конечність направи рільного устрою не вимагає цілковитого і безоглядного скасування великої власности. Перебудову рільного устрою польського села повиннося уняти в форми корпоративної організації. Бо корпоративний устрій посідає такі властивости, які повинні усунути багато сучасних болячок села і піднести його на вищий рівень культури.

Скандинавські народи й Європа

„Курер Поранни“ приніс у ч. 325 цікавий допис зі Стокгольму свого кореспондента Юрія Дробніка. Зміст: Треба ствердити заник експанзивности й політичної активности північних народів. Стоїть се в яркій суперечности з німецькою теорією про велику місію нордичької раси. Та які причини того заникі її активности на зовні? Передовсім багато сил скандинавських народів вже всякло в Європу тоді, коли в ній творилися народи з пливких ше народних мас. Далі треба взяти під увагу, що Норвегія на своїх 322.681 кв. км. має 72% неужитків, отже там припадає всего 8,7 душ на 1 кв. км., що дає тільки 2.814.194 мешканців, Швеція зі своїми 488.953 кв. км. рівна простором 4/5 Франції, але 60% її землі може прокормити лише 18% населення, тому вся Швеція має лише 6.249.489 душ. Фінляндія величини Польщі, має 388.451 кв. км., але може прокормити лише 3.786.844 душ. Одна Данія має землю добру і всю використану, але вона маленька, має всього 44.300 кв. км. і 3.656.000 голов. Отже доки народи в Європі були роздирті, нпр. Німці, доти Скандинавці могли рінати навіть при своїм малім числі. Тепер вони навіть при найлучшій організації не можуть суперничати з великими числом і зєдиненими народами в Європі. Отже зреклися суперництва, бо воно безвиглядне. Може за скоро зреклися? Мали мир і добробут 120 літ. Чи далше могутимуть зберігати нейтральність і приглядатися Європі немов видні з льюжі? Чи актори, що боряться на сцені, перенесуть боротьбу і між видців? Ось питання, яке зачинає сильно безпокоїти північні народи...

„Фразеологія 1914 року“

Тижневик „Зачин“ помістив статтю п. з. „Перед зїздом П. О. В.“ (який відбувся недавно у Відні). В ній виступає проти толерування „фразеології 1914 р.“ і пише: „Обійт — „незалежність“; natus est — „польський державник“. Пілсудський не хотів Польщі ні легіонвою, ні пеовійскої, але Польщі могутньої і сильної. Заповіту Пілсудского не здійснюється співанням Першої Бригади, ні маршами „Шлякем Кадруфкі“. „Зачин“ грозить пеовіакам, що коли того не зрозуміють, то „як люди минулого будуть автоматично вилімінувані з активного життя нарастаючими рядами тих, які не боролися за волю, бо як діти не могли боротися, але хочуть активно працювати для майбутнього Польщі. Тоді зійдуть до ролі старих наполеонських ветеранів, що живуть тільки споминами цесаря, тоді стануть подібними до того гарібальдця з повісті Конрада, що через тринадцять літ не міг вийти в житті поза спогади про свого великого Вождя“. Додаймо до сего, що „Зачин“ орган не опозиційний, але орган одної санацийної групи.

Біля жерел народнього лиха

Помічення і рефлексії з приводу нових нападів на католицького Єрарха.

Розпорядок Епископського Ординарія в Станіславові з дня 30 VIII 1937. ч. 5979/IV. „Про діяльність священика в світських товариствах і установах“ поділав на наших ліберальних верховодів і газетярів ніби патик, що його встромилося у гніздо шершенів.

На сторінках всіх часописів ліберального відтинку появилися майже тожні статті, що злобно нападають на той розпорядок та покvapно витягають з нього фальшиві й зовсім неоправдані висновки. Се свідчить, що автори не завдали собі навіть труду, щоби вчитатися докладно в текст того зарядження і зрозуміти його властивий сенс. Вони всі згори мов на команду осудили розпорядок як недоцільний і шкідливий та брутально накинулися на старенького Ювілята-Епископа, не оказуючи найменшої пошани ні для Його високого віку, ні для Його високої гідності.

Хоч наші ліберальні патріоти розпадаються на різні партії й угруповання, що себе взаємно безпощадно „для народнього добра“ побороють і переліцтовують у демагогії та гуррапатріотизмі, однак тепер мовби призабули на противенства і різниці, і зєднали всі свої сили, щоби появу того розпорядку вихиснувати проти катол. Владики в цілі підірвання Його авторитету та довіря до Нього серед народних мас.

Хто яко-такі обізнаний з невідрадними відносинами, які запанували у нашій народній життю і хто знає тих „наших народних діячів“ ревує, той у їх злобних нападах на свого Епископа не бачить властиво нічого дуже дивного: внаслідок того вповні оправданого зарядження через трудну до перебуття за слону облуди, лести, ложі та обману, що ними опутували незрячий наш загаль, передерлася правда, яка нівечить пляни й комбінації демагогів. І се властива причина — їх злобного крику. Звідти той справжній пароксизм шалу і просто неприємна скаженнина на сторінках гуррапатріотичної та ліберально-радикальної преси з приводу проголошення згаданого розпорядку.

Перед веде „Діло“, старий і неоправаний грішник-ліберал, що у широкому діапазоні лібералізму від невинних

на позір „також католиків“ почавши а на скрайних атеїстах скінчивши, переходить усі фази в міру і так, як того вимагає конюнктура.

У 245 (14.788) числі подало „Діло“ зміст того розпорядку, в слідуєчому 14.789 ч. у передовиці під заголовком „В чию користь?“ воно „цьому розпорядкові дещо ближче“, як пише, „лише приглядається“, а властиво без основного розгляду представляє як недоцільний „непередуманий до кінця“ тай такий, „що в свою чергу вийде тільки на шкоду загальнонаціональній справі та Церкві передовсім“, бо — мовляв — наслідком його „духовенство станіславської єпархії тратити ме щораз більше своє значіння і свій вплив на народну масу“ і так „очевидно вийде він в користь когось третього“.

Нема в тій писанині „Діла“ нічого нового, ні одного річєвого закиду, ні одного стійного аргументу, лише старі, всім добре знані, оклепані теревені та злобні наклепи. Ними вже безліч разів на сторінках „Діла“ оспорювано майже всі важніші розпорядки всіх наших церковних Єрархів.

Полемічний репертуар „Діла“ спрепарований після рецепти лібералів „калюмнієре авдактер“. Се репертуар не нинішній і заєдно той самий: загально знані утерті фрази та закиди як: „недоцільний“, — „не на часі“ — „непередуманий“ — „шкідливий для загально-національної справи“ — „а навіть і передовсім для Церкви і духовенства“ — „Камо гряде-

мо?“ — „В чию користь?“ — „В користь когось третього“ — „ад майорем Польоніє гльоріям“ — „Польські Єрархи і священики так не роблять“ — „ми віримо, що життя сильніше“ і т. п. А на всьому цьому приклеєна розуміється синьожовта етикета з крикливим надписом, що тільки вони, автори тих трафаретів, се „патріоти“, а Епископ „ворог нації“...

З того репертуару „Діло“ вигребало кілька масніших фраз і поведло ніби нову атаку на старенького Епископа-Ювілята... Та власне тому, що се напад не новий, але вигребаний з часто повторюваного минулого, не посідає він найменшої сили і вже навіть не робить вражіння. Свідчить хіба лише про скаженнину, яку в „Ділі“ викликає кожний сильніший прояв католицького життя на церковно-народній ниві.

Тому нема властиво найменшої потреби сю атаку „Діла“ точка за точкою збивати і вдаватися з того приводу в якунебудь полеміку з „Ділом“. На закиди нерічєві та безосновні, що є лише впливом злої волі ліберального, ворожо до всього, що католицьке настроєного публіциста, шкода докладнішої відповіді.

Завдання чесної публіцистики — подавати суспільности ясні і правдиві спостереження та рефлексії, що їх викликає назрівання актуальних проблем. Отже треба представити погляд католицької публіцистики на ту сумну і болючу справу не в цілі полеміки, що її супроти злоби й упередження лібералів можна уважати зайвою і недоцільною, але тільки тому, що того вимагає загальне добро і публична мораль, нарушена та ображена передовсім неfortunним виступом „Діла“.

Наперед треба ствердити, що розпорядок Духовної Власти з точки католицького погляду зовсім оправданий, далекосяглий і в своїх наслідках для Церкви і народу навіть дуже хосенний. Тут треба вказати на деякі блуди і промахи на ґрунті нашого церковно-народного життя. Бо з одної сторони вони дійсна причина нещасної критикоманії наших верховодів і всіх їх напастей, наклепів та клевет на Керманічів і діячів катол. Церкви, а з другої сторони вони дають заєдно нашим Єрархам, дбалим за добро Церкви і народу, притоку до заряджень, Пастирських Листів та відозв, що мають на цілі лихові зарадити. Ті відзиви Єрархів не до вподоби і не на руку крикливим гуррапатріотам, бо висвітлюють правду і нівечать пляни і закулі-

Соки свіжих рослин

це ЗДОРОВЛЯ!

СІК СЕРДЕШНИКА

ЗМІДНЮЄ Й УСПОКОЮЄ СЕРЦЕ.

Марістер Едвард Гобед

Warszawa, ul. Miodowa 14

Продажа в антиках і дрогеріях.

ОСИП НАЗАРУК

4)

Вражіння з Волині

II. Під лагідною блощицею.

— „Równie!“... залунало в урядовій мові на землі, де є поверх 90% Українців. Так виховали свою суспільність вшехполяки, думаючи, що тим способом укріплять польськість на етнографічно українській землі.

Висідаємо. Поїзд трохи спізнився і вже є по 10 год. вечером. На дворі цілком темно. При виході з перону стоять два поліцаї й уважно вдивляються в публіку, яка переходить. Я й мій товариш очевидно звернули їх увагу, але якось перепустили нас не зачіпаючи.

Темно. Але видно ряд кінних дорожок, або як тут говорять, „ізвощиків“. Кажу до свого товариша:

— „І я не знаю сего міста і ви не знаєте, отже кажім себе завезти до того ресторану, що його нам поручив старий шляхтич у вагоні.“

— „Ні, каже мій товариш прогульки. Лучше йдім пішки. Перейдемося!“

Я уступив. І йдемо пішки. Доїзд до стації досить довгий, але є хідник. Поруч минають нас фякри, що тарабанять по кам'яних кругляках, таких характеристичних для міст на всіх територіях, які колись займала Росія. Вперше бачив я в

Києві вулиці, вимощені такими кругляками, і був дуже здивований.

Коли ми залізничним доїздом дійшли до першої вулиці (вона й головна в Рівнімі), побачили ми знов поліцай. А що я вже мав досить ходу, отже приступаю до нього і питаю його, чи далеко ще ресторан „Новий Світ“?

На обличчі поліцай появився вираз очевидного здивування. Було ясно, що тут публіка не часто запитувала його про якінебудь інформації. По довшій хвилі здивований поліцай відповів, що до того ресторану буде ще добрий кільометер. — А стоять тут десь близько фякри? питаю його.

— Ні, каже, не стоять тут близько. Не було що робити. Йдемо дальше.

— Добре ви мене вбрали, кажу до свого товариша. І голодний я і йти мені тяжко і міста не знаємо і фякра нема... Лиш послухай в чужім місті молодого чоловіка!

— Зате, каже він, докладніше оглянемо місто.

— Та се можна було зробити і сидячи на фякрі, кажу йому.

А він відгризаючись каже:

— Ми ще можемо і деінде сидіти, коли ви будете по дорозі провокувати волинську поліцію.

— А деж ви, питаю, призначаєте нам у своїй уяві якусь резиденцію?

— Під острою блощицею, каже він, бо в тюрмі бувають острі блощиці. А як

не будете провокувати поліції, то може переснимося під лагідною блощицею, каже.

— Отже помиляєтеся, відповідаю йому, тому, бо ви ще молодий і не маєте досвіду. Якраз тоді будемо тут ночувати під лагідною блощицею, коли не будемо обминати волинської поліції, бо обходження на 100 метрів поліцай зверне його увагу на нас і тоді поліцай зачне нас індагувати, хто ми такі і чого сюди приїхали. Питати поліцію майже все можна, тільки вміру і чємно.

Йдемо дальше одинокою властивою вулицею в Рівнімі. Вона широка, довга і якась дивна: по обох її боках стоять поруч себе то низькі, то зовсім низькі, то трохи вищі доми, які в ночі роблять вражіння чогось поставленого наспіх, оттак як будки уставлені в два ряди близько церкви на храм, тільки розуміється більш. Де видно світло, там обсервуємо надписи, але не зустрічаємо нічого по українськи. В місті, якого околиця має поверх 90% українського населення...

Йдемо і йдемо. Минаємо великий костел з червоної цегли. І йдемо далі. Вулиця щораз більше оживляється. Мимо пізної пори багато людей проходить по хідниках. В подавляючій більшості се жидівська публіка. Освітлення стає лучше. Уважно оглядаємо надписи, але ресторану „Новий Світ“ ніде не видно. Кажу до свого товариша:

Видно, поліцай мав на думці спеди-

сові махінації тих справжніх шкідників народу.

Одним з найбільше могутніх чинників у життю і розвитку кожного народу є загальна, або т. зв. публічна опінія. У нас прийнявся погляд, що з нею повинні числитися всі, не виключаючи Єрархів католическої Церкви, бо й вони мовляв громадяни і члени національної спільноти.

Погляд про підлягання Єрархів „загальній думці“ — мильний і фальшивий, незгідний з принципами і наукою католическої Церкви. Бо загальна опінія не все правильна і добра, вона може бути мильна і фальшива. Се залежить від того, серед яких обставин і відносин та „загальна думка“ витворилася, які люди мали рішучий вплив на її формування та чи вона годиться з засадами католическої Церкви.

Межі чинниками, що впливають на творення загальної опінії в нинішніх часах, перше місце займає преса. Вона становить ту широку публічну арену, що на ній загальна опінія формується через статті публіцистів, що у пресі подають до відома загалу свої спостереження та рефлексії при появі важливіших подій і актуальних справ, вказуючи zarazом способи їх розв'язки. Преса се zarazом публічна трибуна, що уформовану загальну опінію проголошує і пропагує, боронить або поборює.

Тимто якість загальної опінії в теперішніх часах залежить головню від преси. Преса зла і для Церкви ворожа витворює публічну опінію злу, фальшиву та незгідну з католицькими засадами, а опінію добру затроює і обезцінює. Навпаки преса католицька се розсадник опінії правильної і доброї.

Після науки католическої Церкви відношення католика до публічної опінії повинно бути таке: Практикуючий католик повинен числитися з публічною опінією, коли вона добра і згідна з католицькими засадами і без важної причини не може її нехтувати та їй противитися. Але коли опінія загальна зла і з засадами католицькими незгідна, то католик не лише не повинен на неї оглядатися, але обов'язаний їй протиставитися і її після своїх сил поборювати.

Се обов'язок кожного католика, тимбільше католицького Єрарха. Кожний Єрарх католическої Церкви на основі повіреного йому учительського уряду має право й обов'язок чувати, щоб до загальної опінії у його дієцезії не всякали облудні і мильні погляди. Він обов'язаний її нормувати і коррегувати, злий опінії

зі всею рішучістю протиставитися, її поборювати і своїх вірних перед нею остерігати. Словом, Єрарх католическої Церкви стоїть понад публічною опінією — і не може їй підлягати та на неї оглядатися, бо се булоб вязанням його незалежності, а він як керманіч Церкви у правлінні Церквою, духовенством і вірними мусить мати повну свободу.

А тепер гляньмо, як та справа маєтись у нас. У нас до 1926 року католицької преси, що займалася освітлюванням всіх справ до політичних включно, так як не було. Ледви 12 літ тому зачала виходити „Нова Зоря“ як тижневик, опісля „Правда“, потому інші. Католического денника у нас на жаль дотепер нема.

Отже від многих літ у нас публічну опінію формувала виключно преса світська, ліберальна, народно-демократична або соціально-радикальна, не стрічаючи нізвідки найменшої противаги. Все, що вона зі своєї трибуни проголошувала чи пропагувала, заєдно підправляла національно-патріотичним сосом і в

Концерт в честь св. Йосафата

Учні державної гімназії з українською мовою навчання в Перемишлі влаштували дня 25 падолиста 1937 р. о 18 год. в гімн. салі Святочний Концерт у храмовий день патрона своєї школи заведення св. Йосафата. Програма концерту: 1. Й. Кішакевич: „Пісня слави“ — муж. хор учнів. 2. „Історія Моців Св. Йосафата“ — реферат голови „Мар. Дружини“, Евг. Шафрана, уч. кл. VIII а. 3. а) Барвінський: „Прелюдія — Хорал“, б) Й. Брамс: „Баллада“ — форт. сольо П. Демчука, уч. кл. III а. 4. Уляна Кравченко: „Один пастир і стадо одно“ — віддеклямував Каз. Ленчик, уч. кл. I а. 5. А. Страделла: „Церковна арія“ — скрипкове сольо Р. Федевича, уч. I кл. мат. фіз. ліцею — у супроводі фортепіяну уч. П. Демчука. 6. М. Виноградов: „Душе моя“ — терцет відспівали: М. Білик, уч. I кл. гум. ліцею, Ю. Будяк, уч. кл. VIII б, Т. Гриців, уч. кл. VIII б, Ю. Колцун, уч. кл. VIII в і В. Саківський, уч. I кл. гум. ліцею. 7. Фр. Буальд'є: Увертюра з опери „Каліф з Багдаду“ — гімн. оркестра учнів. 8. Дм. Бортиянський: Концерт XVII „Коль возлюбленна“ — міш. хор учнів.

Вступ на салю був за добровільними датками на потреби „Кружка Родичів“. Дирігенти: оркестри: Вп. п. проф. Л. Хил'як, міш. хору: Вп. п. проф. В. Вітошинський, муж. хору: Б. Кушнір, уч. I кл. ліц.

кооперує з воеводою Юзефським). А таким, що приїждять на зїзд УВО, очевидно все одно, вони відважні на всяке діло, навіть на голосну розмову в українській мові на вулицях одного з волинських міст! Отже обережність вказана... І тому ті молодці воліли дати ногам знати.

Ідемо даліше багатіші на один безпосередний обсерваційний досвід з Волині. Ідемо, — а надпису „Новий Світ“ як нема, так нема. Отже питаємо якогось Жида, чи далеко ще до того ресторану. Розуміється, питаємо по українськи. Сей не втікає, очевидно тому, бо не боїться підозріння, що він має зв'язки з УВО. Він Жид, а Жидів в УВО нема. Отже відповідає нам, що той ресторан недалеко і показує напрям.

Ідемо і йдемо. Минаємо собор. Він робить вночі дивне вражіння і не можна сказати, що гарне, хоч будівля порядна. Та разять на ній штукатерії в гіпсовій виправі, зовсім такі, як на приватнім помешканні: десені в простокутники. Отже „получається“, як кажуть наші брати знад Дніпра, вид злучення двох річей, що ніяким чином не надаються на получення. Тай іще щось бракує тій великій будівлі, чи радше цілому забудованню, та не можу ще зміркувати, що саме. — (Д. б.).

Справлення похибки.

В фейлетоні „Вражіння з Волині“ в ч. 88 „Новой Зорі“ на сторони 5, шп. 2, стрічка 3 здолу напечатано: „Бо то були бойці переходові“, а має бути... „бойці передові“.

той спосіб витворила довкруги себе „авреолу народних святощів“, що її нарушити, скритикувати або не дай Боже протиставитися їй не годилося, бо се зараз пиянувалося як „народня кириця“ або навіть „зрада“.

Та всевладна ліберальна преса не маючи ніякого суперника, помалу просто поневолила незрячий і запуганий загальний почала узурпувати собі владу, встрявати також у справи чисто церковні, ба навіть духовні, критикуючи й оспорюючи всякі зарядження й посунення церковних Єрархів вже й на чисто церковній області. Міродайним чинником для тої преси був лише „народний Провід“, що на ній спиралася і йому невілично вислугувалася. А ті народні верховоди, явні або скриті ліберали, чуючи за собою таку могутню силу, відповідно до своїх ліберальних поглядів не лише не почувалися до обов'язку підчинятися своїм Єрархам як духовним наставникам навіть в церковних справах, але трактуючи Єрархів по рецепті лібералів як звичайних членів „національної збірноти“, як звичайних рядових громадян, „що навіть послани не є“, посягали за властю над Єрархами, домагаючись, щоб Керманічі Церкви у всіх справах їх радилися і числилися з їх домаганнями як постулатами „загальної опінії“, бо — мовляв — загальна опінія се голос народу, а голос народу — голос Божий...

Тимчасом та публічна опінія, вироблена поза Церквою, без участі і впливу Церковного Проводу, а часто і в боротьбі з ним, хоч накидається всім, навіть церковним Єрархам, з брутальною силою, є у своїх основах хибна і фальшива, вже тим самим, що уформована лише ліберально-радикальною пресою, бо вона незгідна з принципами католицькими. Тимто наші католицькі Єрархи не лише що не можуть на таку опінію оглядатися і з нею числитися, але навпаки мусять часто їй протиставитися, бож се наказує їм високий обов'язок Учителів Церкви.

Звідти походить, що продовж довшого часу, що найменше яких 50 літ усі важніші потягнення і зарядження Церковної Влади зустрічалися у нас заєдно з застереженнями, критикою і протестами т. зв. „народної преси“, яка несправедливо а постійно підшивається під назву „народу“, хоч нарід тут ні причім.

Так було з реформою Чина ОО. Василя. Так було з культом Найсв. Серця Ісусового. Так було з майськими набоженствами й Молебнями. Так було з реформою духовного семінарія у Львові. Так було з реформою календаря. Так було з целібатом. Так було з парохіальними читальнями. Так було навіть з чисто дисциплінарними зарядженнями як священства паски, чи з усуненням пустоти і згіршаючого поведіння на церковних цвинтарях з приводу гагілок. Так є й тепер з найновішим розпорядком Єпископського Ординаріату в Станіславові в справі участі духовенства у світських товариствах.

Вже одно повисше пояснення повинно бути вистарчаюче для опрокинення неfortunного виступу „Діла“ і ліберальної преси взагалі та направи того тяжкого блуду у нашій народній життє, що від півсотки літ спричинює в народі і Церкві безосновні протести проти церковних заряджень, сіє вражду і недовіря до Церковного Проводу, підкопує і топче найвищий а для нас як поневоленого народу спеціально цінний Авторитет, якого нічим заступити не дасться. В боротьбі з тим Авторитетом сіють анархію і спричинюють хаос та дезорієнтацію на всіх ділянках народнього життя, замість скріпляти той Авторитет і разом з тим все наше життя.

Се той перший блуд, що становить жерело стравжнього лиха для народу, бо криє в собі зародки заколоту, вражди та безнастанного анархізування й оту-манювання народних мас. В парі з ним йде другий, споріднений блуд, про який поговоримо в слідуючій статті.

яльний, волинський кілометр, бо гадаю, що ми вже зробили приблизно два звичайні кілометри. Я, кажу, вже питаю поліція за той ресторан, а тепер ви запитайте когось.

Як на те надходять два молодці а-рійського вигляду. Мій товариш приступає до них, чемно кланяється і говорить: Панове, будьте ласкаві сказати нам, чи далеко ще до ресторану „Новий Світ“?

Тут наступило щось дивне. Два молодці хвилину стояли як вкопані. А потому як не чкурнуть від нас! Гадаю, що краще не моглиби втікати, якби гранат тріс перед їх очима.

Ми видивилися на себе й оба майже рівночасно сказали: А се що таке?!

Вправді мій товариш чоловік рослий і силу по ній видно, одначе всетаки ті два молоді люди в ніякому разі не могли припускати небезпеки грабунку — з тої простої причини, що крім нас було на вулиці багато людей. Було ясно, що якась інша причина спонукала їх до такого скорого „зїзвання переговорів“ з нами. Ми щераз здивовано подивилися на себе і рівночасно прийшли до переконання, що тою причиною мусіла бути українська мова. Мабуть ті люди подумали собі, що ми приїхали на зїзд УВО (Української Військової Організації — тепер ОУН, Організація Українських Націоналістів, що обстоює терор), а не ВУО (Волинського Українського Об'єднання; се угодова проурядова партія, що

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Бібліотеки для селян

„Рідне Слово“ — Бібліотека „Народної Справи“ й „Рекорд“.

В попередній статті п. н. „Самоосвітні видання“, в „Н. Зорі“, ч. 1087 з 1937 р., розглянули ми видання радикальної „Самоосвіти“ та націоналістичних видавництв „Самоосвітника“ й „Дешевої Книжки“. Оба ті видавництва входять радше з потреб ідеї й про неї головню йде їх видавцям. Натомість Бібл. „Рідне Слово“ п. Ів. Тиктора й „Рекорд“ п. М. Ковалюка мають видавцями бизнесменів. Цікаво порівняти з собою висліди праці тих різних видавництв.

Гумористичне враження робить місячник „Рекорд“ — різноманітна Бібліотека, якої вийшло досі одно число (15 X 1937) під „начальною редакцією“ п. Миколи Ковалюка. Ходять слухи, що в „Рекорді“ співпрацює др Ростислав Єндик, колись комуніст, тепер „гітлерівець“. Як перший випуск „Рекорду“ маємо першу частину розвідки п. М. Ковалюка п. з. „Комуністичні божки і забобони без маски“. Автор пробує в тій розвідці поборювати большевизм і стоїть навіть за релігією. Та, нажаль, це обстоювання релігії таке розенбергівсько-туманне, що хіба зашкодить, а не допоможе. Ось зразки писання нового релігійствознавця:

А релігія, хоч її прапила і закони не годяться і протиповіряють нашому розумові, повсякчас являється найдорожчим скарбом людини. (Ст. 4)... Правда, всі народи, всіх релігій знають крім справжніх творчих Богів і героїв теж богів упавших, цебто демонів, злих духів... Отакими саме новітніми антиками є сучасні комуністи-марксист. (Ст. 8).

Вже з тих мудрощів ясно, що в автора такі „льоґічні“ вязання думок, як і його протинкування... Цікаве також його „пояснювання“, зовсім в дусі наївної демаґогії - симпліфікації розенбергівців (прим. на стор. 18, 10), яке переконує нас, що в творі п. Ковалюка мачав пальці мабуть і п. др Р. Єндик... І так в дусі п. Єндика є такі „гарні“ й переконливі епітети, як прим. сафандула, недолуга, баба (ст. 20), нахабно анархічна примхovitість експлуататора-буржуя, чи куркулівського глитая (ст. 25), твердолобі, мамути і нарікайли (ст. 29) і т. п. Та поминувши ті подібності з п. Єндиком, треба признати, що п. Ковалюк буває й зовсім оригінальний, головню в адміністративно-ідеологічних справах. Ось прим. наводить рецензію, в якій о. проф. др А. Ішак виразно каже, що світогляд п. Ковалюка в творі „Комунізм чи капіталізм“ є „не широкатолицький. Для автора однаково Ніцше, як і Христос є великими авторитетами“ (ст. 32). І безпосередню по тих словах п. Ковалюк заключає: „Тому книжка буде тим цікавішою лектурою для націоналістів і тих, котрим поборювання соціалізму з католицького становища імponує“... Ясно. А знов у слові „До всіх будучих передплатників і кольпортерів Бібл. Рекорд“ — автор на 3 ст. обгортки пише теж ясно:

Будемо змагати до втворення серед української суспільности своєрідного модерного українця, який мігби відократити у нашому громадянському життю, таку роллю, як у англійців т. зв. джентельмен.

А знову на 4 ст. обгортки автор поручає порнографічну книжку п. Єндика такими „чисто-українськими“ словами, як: впрост, пречудно, крепкий, рігіт і т. п. Мусимо і в тім добачити руку п. Ковалюка, бо чейже скромний п. Єндик хіба не висказувався так пречудно-крепко про себе самого.

Коротко: „Бібліотека Рекорд“ — це звичайний бізнес, прикритий дуже поверховно крайню-хаотичною „ідеологією“. Є тепер мода і попит на самоосвітні брошури, то й чому не мають заробляти на тім пп. Ковалюк і Єндик?..

У „Слові до наших передплатників“ („Рідне Слово“ ч. I ст. 3) Редакція „Бібліотеки Рідне Слово“ пише, що видав-

ництво „придумане не для зиску“. Все-таки — як недовірок у таких справах — стверджую, що випуск тої бібліотеки коштує 30 грошів, то є 50% більше як подібні випуски „Самоосвіти“, „Дешевої Книжки“ чи „Рекорду“... Зате передплатники „Нар. Справи“ дістають мабуть „даром“ щомісяця книжечку „Рідного Слова“. Бо редакція „Р. С.“ хоче:

щоб многотисячній лави наших передплатників поширили при допомозі цих книжечок свій світогляд, зазнайомилися з найважливішими справами й болячками нашої суспільности, щоб розбудили в собі нову енергію до праці в життю національному й господарсько-приватному, а вкінці щоб також доповнили свою фахову господарську освіту і через те, щоб скористали матеріально. (Ст. 3—4). Нові думки, ідеї та акції бурлять по світу прудкими потоками. Перехрещуються змагання й ідеології, кишать скрізь політична й господарська боротьба. До цієї боротьби мусить бути відповідно приготуване й наше селянство й робітництво. І в цьому хочемо їм, по мірі наших сил, допомогти. — Дано нашим точним Передплатникам впродовж року 12 безплатних книжечок різного змісту. Будуть це книжечки і про політику і про різну історію, про географію, новітнє сільське господарство, будуть порадики ветеринарній і практичній, книжечка про торгівлю та її значіння, а вкінці книжечка з песелами оповіданнями. Словом цікава й повчальна всячина. (Ст. 4).

Обітниця — як бачимо — гарні, отже навіть якби був зиск з видавництва, то заслужено. Якби — очевидно — всі ті обітниця сповнено. Придивімся.

Першим випуском є ця книжечка п. н. „В чім сила народу?“ Це начеб вступ і програма до всіх інших випусків Бібліотеки.

Таке читаємо на 4 ст. першого випуску „Рідного Слова“. Написав цю книжечку ред. М. Топольницький. Значає її віршем І. Франка, в яким поет каже, що не терпіння а праця й боротьба дають волю, славу й силу. І пише п. М. Т. таке: Споконіку сила рішала про долю одиниці й цілих людських гуртів, отже й цілих народів. (Ст. 6). Правда, в людському життю гомонять нераз солодко й призматливо кличі слухности, справедливости, людяности, братерства й миролюбства — — — та все таки про все рішає сила, а люди й „надалі залишаються здебільша — людьми з вовчою вдачею“ (ст. 7). Отже: „Нам потрібна сила!“ (10). Якій джерела тої сили, потрібні нації?

Щоб викрити всі справжні джерела сили, треба приглянутися таким чинникам, як: число якого народу і його національна територія; природні багатства землі; вроджені прикмети народу; історична традиція; господарський рівень; освіта, організація й праця. (10—11).

Як бачимо — автор зовсім сліпий на те, що єдину правдиву силу народів і поодиноким людям дає релігія — бачить майже все крізь окуляри лаяцизму й матеріалізму. Прим. забуває подати хочби легеньку пересторогу для народу перед білою смертю між Українцями, хоч бачить її небезпеку для інших націй. Хоч — назагал — майже всі тези автора справедливі й можнаб на них погодитися, все-таки сліпота автора на релігію дуже прикра й у корені підтинає слушну справу. Автор думає категоріями пересадного націоналіста: Deus sive Natio. Ось прим. на 58 ст. радить народові зробити такий обрахунок совісти: „Що доброго зробив (-ла) я в життю для мого народу?“ Отже Бога — практично беручи — заступається тут нацією...

Гарні й справедливі слова автора про пресу (ст. 48—50) вартби передрукувати й нам, католикам, доповнивши їх, очевидно католицькими даними.

Другий і пятий випуск „Рідного Слова“ се корисні для хліборобів книжечки інж. Василя Баричка, п. з. „Як побільшити дохід з господарства“ і „Годівля кріликів“. Шостий випуск се гарно написана й потрібна книжечка ред. М. Топольницького п. з. „Торгівля, її суть, значіння й організація“. Сю книжечку можна справді тепло поручити й треба широ-

ко розкинути, бо в ній є поради практичні й дуже, дуже на часі.

Четвертий випуск „Рідного Слова“ се книжечка дра Олександра Соколовського п. з. „Сьогоднішня Європа. Географічно-політичний й (!) господарський начерк“. Автор її пише в передмові таке:

Побіч освіти заводово (!)-фахової (професійної) потрібна кожному культурному громадянину освіта загальна, а зокрема освіта політична. Ширшим світом є для нас передусім Європа. І саме про Європу, про її сьогоднішній географічно-політичний, культурний та господарський стан буде в цій книжечці бесіда (!). — Знання цих цікавих і важких справ припадеться кожному читачеві, от хочби при читанні часописів... (ст.3).

Думка добра — нарід справді потребує таких маленьких званевих енциклопедій, спеціально потребують їх читачі газет. І для того прим. вид-во „Дешевої Книжки“ видало для читачів з села спеціальні словники: чужоземних слів і політичний (оба спершу як текст при календарях, опісля особними відбитками). Отже і географічна енциклопедія дра Соколовського теж добрий помисл. Виконання досить примітивне; спеціально багато мнимо популярних спрощень, пропусків і наївностей. Прим. „Рятують Європу перед упадком фашистівські устрої і протибольшевицька постава українського народу“ (ст. 5). Або при СССР подано: „Гроші: червінець“ (ст. 9). Або: „Більшість людяности (Австрія) хоче злуки з Німеччиною“ (ст.24). Скрізь промовчано шкідливість радикальних струй (поза одним большевизмом), хоч деколи так повстромлювали авторів похвали фашизмові, то можна і треба було похвалити і католицькі спроби корпорационізму в Австрії й Португалії. Між стрічками видно неохоту автора до католицизму й прихильність для протестантизму. Прим. нема ніде згадки про те, що релігія в Бельгії й Франції католицька. Зате при тих державах, де віра протестантська, майже скрізь подано таке речення: „Релігія протестантська. Культура дуже висока“ (прим. ст. 28, 27). Про переслідування релігії в Світах — нічого, про розвиток держави Португалії під впливом католицизму — нічого. Про Іспанію: „До упадку Іспанії довів королівський рід Бурбонів“ (ст. 20) і т. п. На брошурі п. др Соколовського видно добре, що не є вповні справедлива гадка тих католиків, які кажуть, що ніби не може бути католицької географії. Певно, до деякої міри мають рацію; але все-таки і в географії треба нам католицькості, а саме в освітленні культурних і політичних фактів в дусі нашого „сентіре кум Екклезія“. От прим. слідби було підчеркнути шкідливий вплив масонерії в Югославії, валення держави радикалізмом у Болгарії, радикалізмом, якого провістником був там м. ін. і наш Драгоманів, і т. п.

Досить позитивно написана книжечка редактора „Народної Справи“ п. В. Бачинського п. н. „Україна рве кайдани (Двадцятьліття української революції)“. Очевидно автор сліпий на релігію й її суспільні прояви, та бодай ставиться негативно до лівих струй (про радикалів і масонів-„поступовців“ — ані словечка...), називає їх часто погубними й виказує їх шкідливу діяльність. Відношення автора до Гетьмана Скоропадського можнаб назвати на диво тактовним, як на наші умовини (ст. 21—24). За хибі книжки вважаю сухий звітний стиль автора та деякі мовні проґріхи. Від тих хиб не вільні зрештою й інші випуски „Рідного Слова“, спеціально мова п. дра Соколовського. Здається мені дальше, що в популярних виданнях здасться більше фактів, а не загальникових фраз (спеціальною беззмістовою агіткою прішати видання радикальної „Самоосвіти“): вічевих промов наші люди чули аж за багато...

Бібліотека „Рідне Слово“ І. Тикто-

ра і се в порівнянні чи з радикальною „Самоосвітою“, чи з Ковалюківським „Рекордом“, чи навіть з націоналістичною „Дешевою Книжкою“ ще найбільше потрібна й морально безпечна імпреза. На всякий випадок п'ять її перших випусків можна поручити до наших бібліотек. Та перед позичуванням тих книжок булоб добре написати і вліпити до кожної з них замітку, що хоч книжка назагал правду пише, то не каже її в цілості, бо забуває про таку важну й основну річ, як релігія й релігійний погляд на світ.

З розгляду тих всіх світських видань для нас католиків така наука: Мусимо самі протиділати розкладовим струям радикалізму, націоналізму й ляїцизму, струям, які поширюють такі видавництва. Та побороти ті струї вдається нам не через саму анатому злих брошур, а через поставлення самоосвітніх популярних видавництв, через відповідний добір лектури з тих некатоліцьких видань, які є, і головню через відповідну рекламу й поширення-кольпортажу добрих популярних самоосвітніх брошур.

Се тим пильніша справа, що вже й фронтієці взялися до того діла. Ось у Коломій видавництво „Чорногора“ (колись радикали) завололо, що буде ще в сім році видавати самоосвітній місячник „Фронт Освіти“. Буде се очевидно „освіта“ в комунізуючому дусі (звичайно під гарними назвами „демократії“, „світа праці“ й т. п., якими вони закривають злочинну роботу в „людово-фронтівій“ газеті „Селянські Вісти“). Коби бодай сим разом католики не спізналися в поширенні своїх видань — ще на одну революцію!.. Добрі католіцькі брошури вже є і нові пригтовляються. Найважливіша річ поширювати їх.

Арамис.

Нові видання

Юра Шкрумеляк: **Святий Миколай у селі**, сценки, деклямації та пісні. Повна програма Свят-Миколаївського Вечора в двох частинах. Перша частина: Для дітей. Друга частина: Для дорослих. Український Театр, видання Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10. Ч. 38. Львів, 1938. Друкарня Наукового Товариства ім. Шевченка. Форм. 23×15.2 см. Стор. 31.

Микола Хвильовий: **Вибрані твори**. Редакція і вступна стаття Б. Т. Романенчука. Українська Книгоспілка, Львів 1937. Сторін XXXI+220, формат 13×18 см. Обгортку рисував Свят. Гординський. Тираж 2.000.

Юра Шкрумеляк: Велика сільська ревія Веселий Вечір „Берім біду за роги!“, перша велика збірка веселих сценок, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самоговірок. Український Театр, видання Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. Ч. 37. Львів. Друкарня Наукового Товариства ім. Шевченка, 1937. Форм. 23×15.2 Стор. 63.

„Наша Культура“: Зміст 10 (30-ої) книжки: Проф. Д-р Я. Гординський: Повість у Радянській Україні 369—375. Проф. Д. Козій: Духове обличчя Ольги Кобилянської. І. Природа й містечтво 375—381. Ол. Чернова: Поетична творчість у Соціалістичній Україні. Т. Масенко, С. Крижанівський, І. Муратов, І. Калынік, І. Вирган, А. Копштейн, Д. Чепурний, Є. Фомин, М. Булатович. Висновки 381—387. Проф. Д-р Іл. Свеніцький: Пушкін і Україна. 2. Українська тематика в Пушкіна 387—394. Д-р Л. Кобилянський: Українська музика. Огляд музичної діяльності М. Лисенка 394—398. Д-р Д. Олянич: Гетьман Іван Мазепа в світлі видання Йоганна Венделя Барділі з 1730 року 398—404. В. Королів-Старий: Анна Регіна, поема 404—409. Ів. Огієнко: З чеського мовознавства. Рецензії й огляди. Історія чеської літературної мови 409—413. Рецензії й огляди. Ів. Огієнко: „Голос землі“ О. Іваха. — Ів. Огієнко: „Педагогіка“ о. Ю. Дзєровича. — Проф. В. Щербаківський: „Вендські культові оселі“ Т. Пальма 413—416. Хроніка українського наукового й культурно-освітнього життя. 416.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Празник Царя-Христа в Жизномірі бучацького повіту. В жизномірській церкві особливо торжественно обходять Свято Царя-Христа, бо в тій церкві в те величне свято припадає заразом храмове свято. О. парох о год. 6 відправив Службу Божу, а на другі Служби Божі запросив Отців Василян з Бучача. В год. 7 Ігумен бучацького монастиря Впр. о. М. Каровець відправив Службу Божу для дітей. Була се справді величава відправа. Зачалася та Служба Божа виставленням Найсв. Тайн в монстранції. Церкву заповнили діти так, що для старших остало мало місця. На переді стояли дівчатка в білих суконках з квітами в руках. Всі діти глядять на Ісуса Христа, виставленого під видом хліба і всі Його видять, бо престіл відкритий, не закритий стіною пересадної обрядовості, чого не знала первісна церква аж до новіших віків. Щойно православ'є, грецьке і московське, видумало високу стіну, яка закриває Ісуса Христа, щоб Його не було видно ні на очах ні в душі. Старинна церква знала лише низьку перегороду, що відгороджувала престіл від церкви. На тій бар'єрі були ікони Ісуса Христа й Преч. Діви — як намісні образи, а ввесь нарід видів, що діялося при престолі. Впрочім іконостаси не є впливом церковних канонів, а прийнятого звичаю. Важніша річ культ живого Ісуса Христа в Пресв. Евхаристії. Зачалася Служба Божа для дітей. Грає мандолінова оркестра з басом, на переміну співають діти... По освяченні всі діти відмовляють молитви, в котрих збуджують акти віри і любови до Ісуса Христа та жалю за гріхи і покори. Се триває аж до самого Причастя. Перед „Со страхом Божию“ мав о. ігумен промову до дітей. Підніс нинішнє торжество свята Царя-Христа, пригадав дітям якто Ісус Христос любив дітей, як позваляв їм до себе приходити, як їх благословив, а матері тримали на руках малих дітей і з ними приходили до Ісуса по благословенство... Той самий Христос є тепер на престолі і так як колись глядять ласкаво на дітей і готов навіть подати їм себе на корм для їх душ. Приступітьже діточки до Ісуса. Він вас обійме і приголубить. До Причастя приступило 200 дітей і ще 70 старших. По скінченню Служби Божої відбулося прийняття 12 дітей до Лицарства Христового, інші були вже давніше прийняті. При кінці оркестра відіграла гимн Христових Лицарів, на переміну зі співом дітей. На співаній Службі Божій приступило знов багато людей до св. Причастя, бо 4 отці сповідали цілу Службу Божу а ще звечера висповідалося до 150. Всіх приступило до св. Причастя 450 людей. Для зібраних людей мав о. ігумен ще одну проповідь про Христове Царство. Службу Божу співану мав о. Готра ЧСВВ з діаконами. По Службі Божій був обхід зі св. Тайнами. Піднести треба незвичайний лад і порядок і чистоту коло св. Престола, блискучу підлогу і гарні живі квіти, чим займаються Сестри Пресв. Родини, які є в Жизномірі. — І. Б.

В часі храмового свята у греко-католицькій василіянській церкві в Варшаві відбулася 14. XI. торжественна архиерейська Служба Божа при участі Преосв. Йосафата. На святі був м. ін. папський нунцій мснр. Кортєзі.

Канадійські Українці величаво вшанували 25-літній ювілей священства Екцеленції Кир Василя Ладики. В Вінніпегу відправлено Архиерейську Службу Божу, підчас якої виголосив проповідь о. В. Каменецький ЧСВВ. Співав хор парохії св. Покрови під проводом Г. Мороза. Архиерейську Службу Божу передавали радіостанції в Вінніпегу, Йорктоні й Ріджайні. Вірні передали Владиці прегарний автомобіль, як ювілейний дар. Преосвящений подякував зібраним за дар любови та висловив бажання, щоб вірні далі твердо держалися віри своїх батьків і були добрими Українцями.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

КОМПЕТЕНЦІЯ ГУБЕРНАТОРА ЗАКАРПАТТЯ має бути розширена. А саме до губерніяльного уряду мають приділити церковний реферат Краєвого Уряду. „Свобода“ в ч. 37 подаючи сю вістку додає: „Ба, коли це станеться зі шкільним рефератом, бо злі язики говорять, що „подле назору“ якихсь панів уряд шкільного реферату є для губернатора „урядним таємством“. Дуже цікаво!“

ПРО ЗАКАРПАТСЬКИЙ СОЙМ згадав чехословацький прем'єр др Годжа підчас промови в пражському парламенті. А саме заявив, що чехословацьке правительство бажає, щоб другий етап автономії Закарпаття, себто вибори до краєвого сойму, був якнайскорше здійснений.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ з Галичини В. Мудрий і З. Пеленський були на послуханні у прем'єра Складковського. Разом з ними були ще інж. Палій та інж. Мудрик. На послуханні говорили про припинення діяльності одної з найбільших районних молочарень на Волині і про розв'язання філії Сільського Господаря в Луцьку. Крім того порушено й інші актуальні справи. Розуміється, одержали відому відповідь, що справа буде розглянена.

У ЛЬВОВІ в „Християнським Інтернаті“ (давніше український „Академічний Дім“) польська слідча поліція перевела ревізію й увязнила студ. Стефана Галамая з Плугова, пов. Золочів. При ревізії не знайдено нічого. Поліція забрала Галамая і відставила до суду в Золочеві.

ЗАСІДАННЯ СОЙМУ має відбутися 30 с. м. Воно буде присвячене генеральній дискусії над бюджетом.

ЧЕСЬКІ ВЛАСТИ ведуть тепер слідство проти 926 осіб під замітом шпигунства. З того чеської і словацької національності 226 осіб, німецької 423, мадярської 220 і ин. З Німців 350 осіб се горожани Чехословаччини. Таке заявив чехословацький міністр справедливости Дерер.

СОВІТИ мали заявити представникам червоного еспанського правительства, що вже не можуть доставляти воєнних матеріалів до Еспанії, бо заняті цілковито конфліктом на Далекім Сході.

НОВИМ АМБАСАДОРОМ ССРСР в Китаю став якийсь Луганець-Орельський. Дотепер був там амбасадором Богомолов. Що з ним сталося, невідомо, бо большевики не оповістили нічого в справі його відкликання. Мабуть вже не має турбот.

ВІДЕНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила в Відні членів редакції і друкарні нелегального гітлерівського часопису „Естерайхшер Беобахтер“.

НІМЕЦЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ дуже вдоволені з візиту в Німеччині льорда Галіфакса. Таке подає англійська агенція Райтера.

МУССОЛІНІ обняв особисто теку міністра італійської Африки (колоній). Віцеміністром колоній став ген. Теруччі.

ПРЕДСТАВНИКИ АНГЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ відбудуть в Лондоні важну нараду, очевидно над пропозиціями Гітлера. Нарада триватиме два дні, 29 і 30 с. м. Представник Америки Норман Дейвіс, запрошений на ту нараду, відмовився кажучи, що в особистих справах мусить зараз вертатися до дому.

ГЕН. ФРАНКО згодився на поворот баскійських утікачів з Франції до Еспанії під умовою, що вступають до повстанчої армії або згодяться працювати у фабриках зброї.

В ТОКІО відбулося велике протианглійське віче. Воно ухвалило м. ін.: покинути дотеперішню політику, прихильну Англії, замкнути всі інституції в Японії, що сприяють Англії, добре вважати на м. Гонг-Конг, яке становить британський осередок помічі Китаєви та відкинути рішуче всяке чуже втручання в японсько-китайський конфлікт.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія” Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Пантелеймон Хитра.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Переплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Ш.Львів 505.796

ЗАКАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ ОБЕДНУЮТЬСЯ

Засідання Центральної Руської Народної Ради в Ужгороді.

В неділю 14 XI с. р. відбулося в Ужгороді засідання Першої Центральної Руської Народної Ради (ЦРНР) при участі заступників політичних партій українського напрямку, представників товариств і різних станових організацій зі всієї Підкарпатської Руси. Наради відкрив і проводив ними о. Августин Волошин. У вступній промові заявив, що наш нарід переживає тепер бурливі часи, тому треба відложити всі суперечки і стати до оборони української культури. Після того промовляв Юліян Ревай. Він заповів, що І. ЦРНР зреорганізована. До праці будуть запрошені молоді енергій-

ні працівники, заступники всіх політичних партій, груп, товариств і професійних організацій, що стоять за українську народну культуру. Далше зібрання ухвалило правильник і резолюції. Чеська цензура сконфіскувала частіх резолюцій. Вкінці переведено вибори до Управи. Головою вибраний о. А. Волошин. Крім него увійшло до управи Ради 21 осіб. Членів Ради є покищо 29, в тім два священики о. Віктор Желтвай з Ужгороду і о. Іван Фленько з Йоври. З заступниками комуністичної партії відбудуться переговори в справі кооптування її членів до Народної Ради. („Нар. Сила”).

В парламенті буде клуб ОЗОНУ.

Вночі з 29 на 30 листопада було на першій організаційній збірці парламентаристів ОЗН 186 послів і сенаторів, а 17 денешами оправдало свою неприсутність. 4/5 зібраних заявили за утворенням окремих клубів ОЗН. Ухвалено вже й регулямін для тих клубів. Він вимагає від членів солідарності в відношенні до правительства, до союму,

до бюджету і до податкових проектів. В інших справах послі ОЗН можуть мати свободну руку (тільки що відношення до правительства обіймає взагалі всі справи, які є в державі). На провідника групи послів вибрано п. Томашкевича, на провідника групи сенаторів п. ген. Галицу, на презеса цілого парламентарного кола ОЗН посла Свідзінського.

Народ силою отвирає замкнені церкви.

Орган румунських євангеліків „Кірхліхе Блеттер дер євангелішен Кірхін Руменіен” звідомляє: В глибині Росії появилася сильний релігійний рух. В селах центральної Росії нарід силою отво-

рив 360 замкнених церков. Тепер постійно пильнує їх селянська сторожа на зміну. На богослуженнях глітно. Між тими, що моляться, видно й совітських солдатів в одностроях.

ГПУ підслухує й американського міністра.

З Нью-Йорку доносять: Від довшого часу завважено, що телефон американського міністра внутрішніх справ за тихо передає розмови. Мимо зміни апарату телефон далше зле функціонував. Тоді докладно оглянули провід і відкрили, що він мав відгалуження до пивни-

ці, де був уставлений апарат до нагрівання розмов на плити. На підставі порівняння цілого уладження з тим, яке було заінстальоване в помешканні Керенського в Парижі, прийшли до висновку, що й сей підслух урядила большевицька чревычайка (ГПУ).

Большевицька мобілізація.

З Москви звідомляють: Супроти недвозначних погроз Японців правительство СССР створило спеціальну господарську раду при раді народних комісарів з диктаторськими управленнями. Річ в тім, що господарська ситуація в СССР дуже тяжка і без війни. Тимчасом не виключена можливість, що треба буде мобілізувати і прокормити величезну ар-

мію. Мировий стан червоної армії виносить 1.500.000 людей, резерва 3 міліони, загальне ополчення 5 міліонів, разом близько 10 міліонів людей. Щоб урухомити ту масу треба доброго транспорту і доброї доставки харчів та зброї й амуніції, а під тим оглядом як також під оглядом промисловим навіть в часі мира діється в СССР недобре.

Нові Людові Доми в Станіславщині.

Агенція „Всхуд” звідомляє: На терені станіславського повіту йде інтензивна й широко закроєна праця над будовою нових польських Людових Домів, в яких зосереджувалося польське сусільне життя. У висліді тої акції в останнім часі збудовано або будується 9 Людових Домів, а саме: старанням кураторії будови Людових Домів при „Т-ві розвою зем всходніх” вибудовано в Медусі Людовий Дім коштом 20.000 зл. В нім

будуть міститися: Звйонзек Стшелецькі, ТШЛ і Каса Стефчика. В Горохолинні і Тисьменичанах будується дома Звйонзку Стшелецького, в Узині викінчують дім Кулка Рольнічого, в Єзуполі віддано до ужитку дім Кулка Рільнічого. В Микитинцях скінчено дім ТШЛ при допомозі Фонду Праці(!). В останнім часі викінчено дома ТШЛ в Крехівцях і Вовчинці. Незабаром зачнеється будова Людового Дому в Боднарові.

Потворний скандал у столиці.

Польська преса звідомляє: У Варшаві відкрили потворний скандал. Два конфіденти, Тадеуш Кропінко і Марян Гріль, були від літ у спілці з фаховими бандитами. Ті конфіденти („вивадофци”) вимушували від людей хабарі, що доходили до тисячних квот, загрожуючи невинним людям ревізіями й увязненнями. В тюрмі побили вони тяжко злодія Вендзіка, а коли він вніс на них скаргу, за-

грозили, що застрілять його, як не цофне тої скарги. Він зробив се. Тоді вони порозумілися з ним і за постійну платню вони „співпрацювали” з тим злодієм. В р. 1933 увязнено того злодія за морд 6 осіб, але він викрутився і при допомозі конфідентів здеконспірував перед злочинцями чесних конфідентів. В помешканні конфідентів-змовників знайшли великі гроші й багато біжутерії.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Одна держава

може тепер вирішити долю України.

Наука з того, що діється в Азії й Європі.

Японія розбиває в пух і прах Китай і творить з його територій ряд автономних країв. В купу руїн і попелу обернене найбагатше місто Азії, Шангаї, де заангажовані мільярдові вклади горожан різних держав Європи й Америки, подібно як в торговлі внутрі Китаю. І мимо того ніяка спілка держав не може відважитися на інтервенцію в Китаю. Конференція 19 держав у Брукселі, де обговорювано китайську справу, скінчилася повним вже не тільки крахом тої наради але й осоромленням найбільш заангажованих велико-держав. Перебіг тої конференції надзвичайно поучаючий. Великі західні держави два рази просили Японію, щоб вислала своє представництво на ту конференцію, але Японія два рази рішучо відмовилася від тої чести, недвозначно даючи до розуміння, що не робить собі нічого зі всіх противників і поладить китайську справу силою власної зброї.

Китайська делегація пробувала робити заходи у поодиноких держав, щоб допомогли нападеному Китаєві бодай доставою зброї й амуніції за гроші. І при тім показалося, що держави західної демократичної культури просто нездібні до ніякої акції, все одно європейські чи американські. Річ в тім, що представник Злучених Держав Північної Америки, Норман Девіс, заявив приватно, що Америка не буде робити перешкод Китаєві в закупні зброї й амуніції на її території. Та зброю й амуніцію не досить закупити, треба їх ще доставити. Тимчасом Японія своєю флотою опановує береги Китаю і доступ до його пристаней. Отже доставка зброї й амуніції для Китаю моглаб відбуватися тільки через пристані французької колонії, через Кошеншину, Аннам, Камбоджу, Тонкін і Ляос. Се великі області, що мають разом 741.242 кв. км. і знані під збірним іменем французького Індокитаю. Головні пристані там: Сайгон, Туран і Гайфонг, найблища до властивого Китаю пристань Гайфонг відки є залізниця до границі Китаю. В Сайгоні є велика радіева стация, через яку прекрасно можна замовляти всьо, чого душа забагне. Є також залізничне получення з тих французьких колоній з китайськими залізницями, на що й вказала американська делегація. Словом, є всі услівя до ратування Китаю. Нема тільки одного: відваги заінтересованих держав. Бо якби Франція згодилася на те, щоб через її пристані й залізницю спроваджувано зброю й амуніцію для Китаю, то Японія кинуласяб на французькі колонії. Сама Франція заслаба, щоб так далеко вести війну з Японією. Англія радо далаб їй допомогу, але без Америки і вона боїться ангажуватися в війну з Японією. Тимчасом представник Америки ніяк не хотів дати запевнення, що Америка поспішить їм з допомогою на випадок, якби Японія силою спротивилася перевозові зброї й амуніції через французькі колонії. Таким чином бруксельська конференція і звязані з нею „приватні” переговори китайської делегації в справі закупна й доставки зброї замість поправити ситуацію Китаю ще погіршили її: бо до того часу Японія могла ще побоюва-

тися, що Англія, Франція й Америка спротивляться вкінці дальшому розборові Китаю, а тепер Японія знає вже напевно, що ті держави не відважаться на війну. Вони разом з 16 іншими державами ухвалили тільки довезну резолюцію на 8 сторін друку, повну загальників в роді того, що мовляв зібрані в Брюсселі держави „оставляють за собою право „підприняти кроки“ для охорони інтересів своїх і загальних, нарушених японською інвазією в Китаю... Та всі вже недавно читали подібну резолюцію про нарушення Італією різних інтересів в Абесинії — й ніщо з тої резолюції не вийшло. Ба, подібнісенку резолюцію читали пару літ тому, коли Японія створила державу Манджу-Ко, але та держава стоїть по нинішній день. Отже вже ніхто не вірить, що й тепер буде інакше: Японія створила Манджурію, творить Внутрішню Монголію і створить очевид-

но ще інші автономні області в Азії, а резолюції як були резолюціями так остануть ними — на папері.

Після всякої правдоподібності точно таксамо було б і в Європі щодо української справи: якби тільки одна більша держава справді забажала створити українську державу, то могла б се зробити без ніяких кепських наслідків для себе. Совіти ослаблені безнастанними розстрілами не могли б тому опертися, а з держав Європи по всякій імовірності ні одна не рушила б пальцем, навіть тоді, якби побоювалася, що колись її власні інтереси будуть zagrożені тим ділом. Кожда менша держава боялася б протиставитися, бо була б у страху за свою власну землю і долю, а з більших кожда сита боялася б за свою ситість. Таким чином справа української державності звязана з т. зв. „голодними народами“ і від одного з них залежить її доля.

З викладової салі

Упадок Церкви на Радянщині.

В неділю 28 XI с. р. в салі „Української Бесіди“ у Львові о. др. А. Ішак виголосив реферат під з. „Упадок Церкви на Радянщині“. В нім представив, як большевики довели до цілковитого внутрішнього розкладу православної Церкви, використовуючи непорозуміння між поодинокими сектами та підпирючи раз одну, раз другу, залежно від того, котра з них йшла їм більше на руку. Як тільки большевики захопили владу в свої руки, скомфікували церковні маєтки, проголосили 28 I 1918 р. розділ Церкви від держави та розбили парохії, дозволяючи вірним гуртуватися в рел. гуртках лиш по кількадесять осіб. Ті гуртки не сміли бути організаційно звязані між собою. Проти сего запротестував патріарх Тихон, вибраний на першій всеросійській соборі 1917 р. по упадку царату та кинув на большевиків анатему. Большевики увязнили патр. Тихона й висунули проти нього еп. Антоніна Грановського, підпирючи секту т. зв. живоцерковників. Творцем т. зв. „живої церкви“ був архієп. Введенський, який перший зломив православного єпископату зголосив заяву лояльності супроти совітського правительства. За дозволом большевицької влади живоцерковники в квітні 1923 р. скликали собор, на яким введено женитьбу єпископів, скасовано монастирі та знесено патріархат, установаючи на його місце т. зв. Високу Церковну Раду, зложену зі світських і духовних. В тім часі живоцерковники видавали тижневик „Живая Церква“. Тимчасом большевики на інтервенцію

Англії випустили з вязниці патріарха Тихона, дали йому підписати покайну заяву й висунули його проти Антоніна. Проти патр. Тихона повстало велике невдоволення. Твориться нова т. зв. синодальна церква, що знаходить піддержку у большевиків. В 1925 р. та секта скликає собор, на яким були представники двох заграничних патріархів. В короткім часі синодальна церква має 20 єпископів, 17.000 духовних, 4 академії, семінарі та 5 періодиків. В 1925 р. умирав патр. Тихон передаючи владу митр. Петрові, якого большевики відразу увязнюють. По його увязненні вибивається один з назначених ним заступників, а саме митр. Сергій, який прибирає титул заступника намісника („блюстителя“). Ув'язнений большевиками і потому випущений (1927 р.) проголошує лояльність для їх режиму. Митр. Сергій тримається дотепер і робить Совітам великі прислуги в політичних справах. — В другій частині реферату прелегент обговорив старання Українців зараз по революції повернути права української православної Церкви та домагання її українізації. Він вказав, що самосвятство Василя Липківського в 1921 р. було реакцією проти тактики патріарха Тихона, який не хотів признати автономії українській православній Церкві. В 1925 р. українська автокефальна Церква мала 30 єпископів, 2.300 духовних і 1.200 парохій з 10 міль. вірних. Вона проіснувала до 1930 р., коли сама зліквідувалася. Тепер на Україні нема Церкви як установи, є тільки гуртки вірних.

Психологія дітей і молоді.

В неділю дня 28 листопада с. р. відбувся виклад м-ра Ярослава Чуми п. з. Психологія дітей і молоді. Се третій виклад з серії т. зв. педагогічних конференцій, уряджуваних ГКА у Львові. Було коло 50 осіб, головнo молодих. Провідні думки реферату: У вихованні дітей і молоді дуже важне знання їх душі. В нас молоді люди трактують супружжя ріжно, тільки не під кутом виховання дітей. Наслідок того такий, що молоде супружжя не знає, що робити з дитиною. Такі родичі тимбільше не знають, як розвивається душа дитини. Незнання діточої душі се буденне явище навіть у наших культурних родинах. Вони думають, що виховати дитину се найлегша річ. Не читають педагогічних книжок, ні часописів. А про вишкіл родичів в тій справі нема що й говорити. Про ціль виховання була вже тут мова: йде про нову, ідеальну людину. Засобів виховання багато. Виховання дитини залежить від різних чинників. Головні з них се: вік дитини, ділчність і середовище. В ік дитини: інакше виховується дитину однорічну, дворічну, а інакше 4 або 5 літню. Ділчність річ спірна в теперішній науці. Психологія стверджує, що ділчність не рішальна в розвою ді-

точої душі. Злодій не родиться злодієм. Щойно відповідні життєві обставини формують характер у певнім напрямі. Тут бачимо ділання Божої ласки і Провидіння, хоч сего не можна дослідити в психологічних лабораторіях. Се р е д о в и щ е се природа, люди з довкілля, культурні добра, що їх атмосферою дитина віддихає. Як є жерела пізнання дитини? Про психічні переживання знає тільки той, хто їх переживає. І то не все. Треба вміти обсервувати свої душевні переживання. Дитина не може розказати мовою, бо немовля не говорить, а старші діти мають свою спеціальну мову. Отже сею дорогою тяжко довідатися, що діється в душі дитини. Значить треба ужити інших способів. Головне жерело пізнання того, що діється в душі дитини, се обсервація діточої поведінки. Друге жерело се діточа творчість, забави і т. п. Бо все, що дитина робить, обумовлене психічними переживаннями. Душа дитини розвивається безупинно, але не все однаковим темпом. Преформісти уважали дитину маленьким дорослим чоловіком. Та вони не мають рації, бо дитина се зовсім інше ество, ніж дорослий чоловік. Прелегент вспів вигодо- сити лиш частину свого викладу.

Вистава української преси

Гурток молоді в читальні „Просвіти“ у Львові на Богданівці уладив минулого місця в своїй домівці (вул. Церковна 2) виставу української преси. В просторій кімнаті на 7 великих столах була розложена наша галицька і загранична преса. Хоч не було тут усієї нашої преси (передовсім позальвівської й заморської), відвідувачі (понад 300 осіб) мали змогу познайомитися зі своєю пресою. На окремих столах ми бачили пресу І. Тиктора, Д. Палієва, далі націоналістичну, кооперативну, спортову, видання „Просвіти“ й ін. Окремий стіл на початку кімнати творили видання й преса оо. Василя у Жовкві. Побіч цього стола на окремому столі примістили іншу нашу католицьку пресу й католицькі видання. Захоплення викликували гарні образи в кількох красках, грамоти та афіші друкарні оо. Василя у Жовкві. Миле враження робила на окремому маленькому століку місцева Богданівська преса: „Богданівські Вісті“ (1935, ч. 1, 2, 3), „Голос Молоді“ (1937, ч. 1—5) й „Голос вопіючого в пустині“ (1937, ч. 1—4). — Реферат про нашу сучасну пресу мав п. Тиміш Семчишин, що враз із п. Спольським і п. Іваницькою потрудився коло уладження тієї вистави. — В ній забагато місця призначено пресі націоналістичній (була навіть така, що вже не виходить!), зате не було (передовсім католицьких) часописів, що тепер виходять. На це ми всі повинні звертати пильну увагу. Дивуємося ще одній справі, а саме тій, що на одному столі (тому самому, де приміщена була католицька преса) впорядчики вистави розложили „Громадський Голос“ і його видання книжечки і то на чоловічому місці! Хоч відвідувачі тієї вистави (священники й світські люди) звертали увагу впорядчиків на це, однак ніщо не помогло. Чиж, панове впорядчики, не знаєте, яку руйницьку і шкідливу роботу ведуть особливо проти катол. Церкви в народі нашому панове з „Громадського Голосу“? Чиж того не бачите й не розумієте? Л.

Апостольська Унія в Люблині

В Люблині відбувся зїзд організації „Апост. Унія світських священників“ р. катол. Прибули єпископи Преосв. Маріян Фульман і Преосв. Леон Ветманський з Плоцка та 50 священників. Наряди отворив дієцез. дир. Унії, кс. проф. Голінський. Потому промовляв Преосв. Фульман, підчеркуючи, що ціль організації не творити закон (Чин), але розвивати апост. духа в своїх членах. Головний реферат виголосив кс. проф. Вл. Гураль п. з. „Потреба при помочі священничих організацій піддержувати в духовенстві Христовий ідеалізм“. Про засади організації промовляв Преосв. Ветманський. Ухвалено піднести річну вкладку з 3 зл. на 5 і вибрано нову управу: дієцез. дир. кс. Кароль Конопка, духовник семінарія, асистент кс. проф. Голінський, радний кс. проф. Гураль.

Нова лінія Мажінота в Європі

Один з мадярських щоденників приніс кореспонденцію з чехословацького пограниччя про те, що Чехословаччина буде на границі бетонові укріплення та становища для машинових крісів і гармат, підземні схоронища, магазини, касарні і т. п. Коло пограничної стації Шоба повстає оборонна лінія, будована на взір французької лінії Мажінота.

Важна праця англ. економіста

Англійський економіст Г. М. Кейнес видав працю п. з. „Загальна теорія заняття (праці), проценту і гроша“. В ній пише про заняття як головну справу і в звязку з нею обговорює всі інші господарські справи. Та праця становить тепер основу думання економістів в цілій Європі. Книжка повинна бути зреферована в наших економічних виданнях.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Свіжа злоба „Українських Вістей“

У зв'язку з нашою заміткою в ч. 89 „Н. З.“ п. з. Нова злоба „Українських Вістей“ читаємо в „Українських Вістях“ ч. 260 на адресу „Нової Зорі“ ось що:

Вона дуже добре знає, що „Станіславських Епархіяльних Вістей“ канцелярія Ординаріату до українських редакцій з виїмком ред. „Нової Зорі“ не розсилає. В книгарнях також їх нема. А мимо того польська преса скорше мабуть знала про ці розпорядки ніж сама „Нова Зоря“. Бо колиб мала текст цього розпорядку, то напевно помістилаб його в цьому самому числі, в якому удостоїла нас закликом про „Нову злобу“. Просимо даліше про нас не забувати! При тім просимо теж висвітлити, які раші представляти підчинене собі духовенство як впертих неплатників державних податків, як можна напевно переконатися, що світські товариства використовують Богослуження лише „для більшої парадії“.

Відповідаємо: 1) „Українські Вісті“ дуже добре знають, що є закон, який призначає друкарні посылати всікі видавництва до бібліотек, отже „Вістник Станіславської Епархії“ напевно є у Львові, нпр. в бібліотеці НТШ. Значить, нема потреби уданати найного і писати, що не можна його дістати в книгарнях і т. п., бо можна

кожного дня перечитати його в бібліотеці. 2) Львівка „У. В.“ в реченні, що колиб „Нова Зоря“ мала була текст дотичного розпорядку, то булаб його напевно помістила в 89 числі, шванкує, як взагалі дуже часто шванкує львівка в тім органі, бо ми мали той текст вже значно перед тим, а містимо його аж тепер. — 3) Не було причини представляти ніякого духовенства як впертих неплатників державних податків — вже тому, бо держава сама добре знає, хто „впертий неплатник“, а хто ні. І треба мати все свіжу злобу, щоб підсувати Ординаріатові злобу та ще й того рода. Розпорядок маи на цілі просто звернути увагу самого духовенства на те, що через неплатнення на час податків спричинюється високі карі і напостання все більших тягарів, чим опісля руйнується майже парохія. Се хіба ясне. — 4) Хто знає дух, який панує в значній частині світських товариств, той взагалі не потребує переконуватися, для яких цілей потрібні Богослуження деяким людям, нпр. того рода людям, що в „У. В.“ раз-у-раз виступають проти катол. організацій та проти розпорядків Ординаріату, кидаючи на них погані інвективи, а при тім пишуть, що хочуть „добра“ Церкви і т. п.

Пора в'яснити ситуацію

„Новий Час“ в ч. 264 приніс більшу статтю п. з. „Варшава—Львів“. В ній стверджує, що тенденція Секретаріату Порозуміння Польських Суспільних Організацій, який в останній своїй заяві проголосив себе одним чинником компетентним розв'язувати всі справи, що торкаються України, така: „стягнути українське питання з варшавського терену до Львова, зробити з нього регіональну справу“. „Н. Ч.“ запитує: „Хто веде політику СППОС?“ І відповідає, цитуючи „Век Нови“: „Чинники безсумнівно залежні від прави-

тельства“. „Н. Ч.“ кінчить: „Насувається питання: чому мовчать українські контрагенти т. зв. нормалізаційної політики? Мовчали, коли „чинники безсумнівно залежні від уряду“ переводили консолідаційну акцію польської суспільності, розіжджаючи по краю й виголосжуючи агітаційні промови в стилі проф. Грабського. Мовчать і тепер, коли ті чинники проголосили себе єдиним компетентним розв'язувати українське питання. Найвища пора в'яснити ситуацію.“

Школи ТШЛ в Галичині

„Дзєннік Польскі“ в ч. 325 приніс статтю про ролі і завдання народнього шкільництва ТШЛ („Т-ва Школи Людовой“) у Сх. Галичині. В тій статті читаємо м. ін.: Зміцнення польського елементу на терені Сх. Галичини довершується при допомозі народніх шкіл ТШЛ. Школа ТШЛ стає осередком польської культури. Учителі чи вчительки, крім праці в школі, ведуть всю культурну і суспільну роботу. Більшість народніх шкіл ТШЛ удержанно. Тепер ТШЛ удержує 28 народніх шкіл. В найближчих днях повстане нових 15. Значіння сіти шкільництва ТШЛ тим більше, що кожда школа, удержувана фондами місцевої польської суспільності та фондами з централі ТШЛ, не станиця цілком окрема і незалежна від існуючих у громадах публичних шкіл і як така „виховує дітей тільки в польським дусі та вчить виключно польської мови і римо-католицької релігії“. Кошт удержання одної школи ТШЛ виносить около 2500 зл. річно. Польська суспільність, стверджує „Д. П.“, належно розу-

міє ролі та вплив польської школи і матеріально їй помагає. Особливо сего року дається завважити сильніший рух в тім напрямі. Декотрі польські установи перебирають опіку над школами ТШЛ в Галичині. Дотепер зголосили свою згоду обняти опіку над приватними школами ТШЛ у Сх. Галичині отсі установи й організації: Польська Агенція Публіцистична у Львові, Коло ТШЛ у Кракові, Підприємство Рільничих Горален у Львові, Зв'язок Зем Гурских у Варшаві, ІКІ в Кракові, гміна міста Кракова, гміна міста Львова, Кредитове Земельне Товариство у Львові, Нотаріальна Палата в Кракові. — Як видно з того, загроза для українського народу росте. Тому треба доложити всіх зусиль, щоби шкільний плебісцит, який тепер переводиться за українською школою, дав бодай у 50% бажані висліди. Крім того треба збільшити жертвенність на наше приватне, в першій мірі католицьке шкільництво.

Ген. Токаржевський

промовляє на посвяченні дому людового.

Тернопільський „Глос Польскі“ з дня 21-го ц. м. приніс опис посвячення Людового Дому ім. марш. Ридза-Смільгого і школи в Цеброві, тернопільського повіту. В цьому святі взяв участь ген. Токаржевський й тернопільський воєвода Малицький. У своїй промові ген. Токаржевський як делегат марш. Ридза-Смільгого м. ін. сказав: „Кожна нова станиця — є новою твердинею. Не будують її вибранці, але кожний громадянин, кожний Поляк. Ця твердиня не тільки боронить, а й кличе за творчим чиним. Мусимо творити чуда, видобувати з себе силу, викресати запал,

що здійсниться в чині. Коли матимемо віру у власні сили, то зуміємо зробити все, перед чим поставити нас життя. Ми шануємо Русинів і Українців, одначе вони мусять знати, що ми є репрезентантами польської слави та ідеї польської держави. Інші громадяни мусять мати докази нашої сили. Коли не зрозуміють, найдуться можливості співжиття. Тому ця богата земля буде тим, що створимо. Якщо зумієте створити з цього дому середовище, яке буде промінювати назовні то й Русини будуть почуватися в ньому, як у себе“.

Поляк про Поляків

„Газета Польска“ в ч. 328 принесла статтю свого редактора Богуслава Медзінського п. з. „В Польщі Божим подіям отворена брама“. В ній є така характеристика Поляків: „Поляки є інтелігентний нарід, бистрий в розумінні; відносно скоро орієнтуються, яким „Божим подієм“, що йдуть на Польщу, „отворена брама“; ба, навіть скоро приходять до переконання, що належало робити в перспективі тих подій, а саме, яку річ мудру і доцільну можна виконати. По сім — та річ робиться, „аж сама зробиться“. Стати до її здійснення загалом, як загалом її признано, — се в Польщі найтрудніша справа. Вона викликає найбільший опір та клопіт. Наша знаменита бистрота у процесах думання перетворюється в рівно однаково знамениту впертість, повільність і нелад, коли від інтелектуальних актів треба перейти до актів волі, до діланя. Польська думка потрапить перескочити най-

вищі перешкоди; польська воля ділання спотикається на найдрібнішу перешкоду, стає з трудною надумою перед зеренцем гороху як перед Івістом.“

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Шоправда не належить до доброго тону витикати комусь хибні і то там, де він бачить самі добрі прикмети, але трудно. На нашу думку, Поляки не мають і тої першої прикмети, яку підносить пан Медзінський, а саме бистроти та скорої орієнтації в положенні. Бо колиб вони її мали, то вже давно булиб звернули увагу на ненормальний стан на сх. окраїнах Польщі та на тяжкі наслідки, які з того стану можуть повстати для польської державности. На пальцях одної руки можна почислити тих Поляків, які здають собі справу з того загрозливого стану. Та їх голос в польській суспільності се голос волюншого в пустині...

Сойм у соймі

Комісія покликана плк. Коцом для застанови над формою, в якій мавби повстати парламентарний клуб ОЗН, скінчила свої праці й ухвалила регулямін того клубу. „Курер Варшавський“ в статті п. з. „Сойм у соймі“ пише про се ось що: „Ухвалений комісією ОЗН'у регулямін майбутнього клубу йде в напрямі творення стислого клубу. Отже з одної сторони приналежність до того клубу має виключати приналежність до іншої ідеологічної групи в парламенті, а з другої члени клубу малиб бути зв'язані клубовою дисципліною в ряді найважніших справ“. „Групи, що рішилися ввійти до клубу ОЗН, ввійшлиб до нього з цілим багажем дотеперішніх суперечностей. Спільний зап'яг, в яким малиб іти даліше, бувби зап'ягом кількох троянських коней, з яких кожний мавби здобувати для себе твердиню Озону в соймі“. Клуб Озону в соймі ставсяб просто тим, чим є нині сойм як цілість, тереном розгрінок між поодинокими групами, що боролися дотепер у повнім соймі. Виграна боротьба в клубі булаб виграна і в парламенті. Отже клуб ОЗН'у бувби непаче поменшенням соймом. Його рішення обов'язувалиб цілість. Він бувби соймом у соймі.“

Польща на морі

„Курер Поранни“ в ч. 330 приніс статтю М. Верціньського, в якій сказано м. і. ось що: Тепер польська воєнна маринарка на Балтику має 15.170 тон, а на слідуючий рік матиме 18.064 тон. СССР матиме незабаром 200.000 тон, Німеччина 400.000 тон. Тепер річні видатки на воєнну флоту Польщі виносять около 40 міль. зл. На ту ціль припадає видатку річно на душу в Польщі 1.26 зл., в Туреччині 2.50 зл., в Югославії і Румунії по 6, у Швеції 12, в Італії, Німеччині та Франції по 26 зл. Річ ясна, що Польща не в силі видержати перегонів у зброєннях з сусідами. Суперництво булоб безцільним, та якесь мінімум сил на морі конечно, бо в разі війни східна і західна границя Польщі буде замкнена, отже тільки морем можна буде діставати скріплення. А при недоволяючій стані польської воєнної флотії ворог мігби легко заблокувати польську пристань, не випустити ні одного судна і збомбардувати Гдиню. Польщі требаб 150.000 тон воєнної флотії для забезпечення своєї морської границі і торгівлі.

Криза сойму в Польщі

В понеділок 29 XI відбулися в Варшаві, в салі Ресурси, сходини прихильників окремого парламентарного клубу ОЗН. Запрошено на ті сходини 220 послів і сенаторів. В тім числі є більшість обидвох палат. Маршалок сойму Цар не хотів згодитися на ті сходини в будинку сойму. В кулюарах говориться, що коли він уступить, то місце його займе плк. Славек, що свого часу ініціював теперішню виборчу ординацію і перепроводжував вибори до цього сойму.

Бурі і виливи рік у Бразилії

З полудневих стейтів Бразилії (Сао Павльо, Ріо Гранде і Парана) прийшли вісті про величезні виливи рік, бурі і воздушні труби, які наробили багато шкід. Зелізниче получення між Ст. Павльо і Ріо Гранде перерване. Місто Кеїрікса ціле залите водою, яка зносить доми. Величезні страти потерпіли годівці худоби. В одній місцевості буря звалила два костели.

Лікарський фейлетоник.

Чому зле спимо?

Англійський психолог др Дірден 25 літ студіював те питання і дійшов до таких поглядів: Що 8-й чоловік спить тепер зле. Причина того нерви. Коли вони роздратовані, тоді легше заснути при гуркоті громів, ніж при монотоннім тикотанні годинника. Отже з кімнати треба усунути всякі монотонні звуки. Даліше не треба доводити до перевтоми організму. В тій цілі добре передріматися в половині дня. Се не відбирає сну в ночі, як дехто думає. Даліше — численні досліди в клініках і шпиталях ствердили, що дуже важна річ — утавлення ліжка: голова того, що спить, повинна бути звернена на північ, рівнобіжно до земної осі. Коли се неможливе, то бодай на північний схід або на схід. Та найважніша справа — успокоєння нервів. Без того нема доброго сну. Знане се з практики і без спеціальних студій.

Про пустиню безідейности

Відки вона у нас береться? *)

Через формування загальної opinii преса має в сих часах переважний і навіть рішучий вплив на світогляд кожного народу. У нас довгі літа не було майже зовсім католицької преси, що поглиблювала і поширювала здорову і ясну католицьку ідеологію, а конечно потрібного на се катол. щоденника й досі не маємо. І тому ліберально-радикальні фрази та демагогічні кличі, що їх десятками літ у різних формах а заєдно в синьо-жовтій етикетці пропагувала і пропагує у нас всіми шанована народня преса, увійшли і не перестають входити у пересвідчення всіх читачів без огляду на їх стану приналежність. Наслідком того дуже марно і сумно представляється у нас нива нашого народнього і публичного духового життя. Правду з неї викинено, трівкі засади католицької моралі підірвано та замієно її у справжню пустиню безідейности, на якій засаджено цілі ліси пустих, демагогічних, неясних, хаотичних фраз: в їх гушавині губляться останки здорового розуму.

З тої причини у нас навіть ті, що мають себе за католиків, не виключаючи і многих священиків і то найчільніших та найбільше діяльних т. зв. ідейних, не звертають уваги на ті темні і скомпліковані сили, що кермують протикатолицьким рухом і стремлять до цілковитого відхристиянізування та зляйцизування нашої суспільности.

Наслідком того витворилося у нас справжнє чудовище. Віруючий нарід під проводом свого „високопатріотичного і діяльного духовенства“ враз з ним затратив знання і розуміння католицьких засад! Ясну та певну ідеологію католицьку, націховану безоглядною консеквентністю і програмовістю, замінив той нарід на ліберально-радикальну т. зв. ідеологію „Діла“, що її ціхує неясність, хаотичність і безпрограмовість... Через се в нашій прилюдній народній життю запанували справді „хаос і замішання, словом кромішня тьма, серед якої прекрасно удається духовий конкубінат правди і фальшу, добра і зла“. (Паст. Лист Еп-па Хомишина: „Національна чи обявлена віра“, ст. 18).

*) Гл. статтю „Біля жерел народнього лиха“ в 91 ч. „Нової Зорі“.

„У нас ніякої справи не оцінюється об'єктивно, лише суб'єктивно, односторонньо, переїнюючи при тім себе і нарід аж до самодурства. Ні себе, ні народних справ не оцінюється у нас в світлі правди і віри. Внаслідок того чинник надприродний, світло віри, засади католицькі у прилюдному життю у нас зовсім знехтовані. У нас люди при звичаєні на все дивитися лише природними очима, з точки погляду чисто земських інтересів і судити з позорів“. (Гл. брошуру: „Прогресивний рух в Галичині“, ст. 49).

Через те у нас загал, головні наші інтелігенти не виключаючи навіть многих духовних стратили не лише вразливість але й почуття дійсности. Небезпек, що нарастають довкруги нас і загрожують нам руйною, у нас не добачується. Живемо якби якимсь штучним життям, обріхуємо й ошукуємо самих себе і любимо, коли нас другі обріхують. Світла правди боїмося і його до себе не допускаємо. Вслід за тим справи маловажні підносяться до надзвичайних і навпаки. Трівкі католицькі засади нехтується й обезцінюється, а споловілі ліберально-радикальні пустомельства підносяться до значіння „вічних правд“.

Внаслідок того у нас в парі з народним рухом і народною роботою, на якій небудь області, чи просвітній чи економічно-господарській, йде рух для Церкви ворожий, звернений головні проти наших Єрархів і відданої їм частини духовенства т. зв. „католиків“.

У нас кожда патріотична народна праця починається від потурання і нехтування Авторитету Церкви, а завершується

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

Широка вулиця білоруського села Ольпіні подібна своїм виглядом до вулиці галицького села. Попри дорогу біжуть двома рядами охарні хатки з чисто держаними подвірями. Вчасна осінь вже починає розписувати корони дерев гарними красками. Тільки присадкуватий і кучерявий берест пишається своїм ще темнозеленим листом. Поліські берести справді „кучеряві“. Як у нас в Галичині мужик підстригує весною вербу, так Поліщук не дасть тугому берестові пнятися вгору: молоді берестові гони дають йому своє гнучке личко на плетіння ходаків.

Рухлива як живе срібло дітвора увивається по чимраз душе пустіючих огородах. Звинні рученята то вимікують із землі червону моркву, то видзьобують з соняшних капелюхів солодке ситуче сім'ячко або завзято шпурляють грудками землі в гилля яблоні, бо бистрі оченята зазріли там останнє рум'яне яблочки сховане серед жовтого листа.

Стрічні білоруські чоловіки й жінки проводять подорожнього цікавими очима. Тай майже всі поздоровляють його чемно різними способами.

— Добридень! — говорять православні Білоруси.

— Здраствуйте! — викликають ті, що не отряслися ще з російських впливів.

— Слава Ісусу Христу! — виголошують спровола білоруські уніати. Сей останній поздоров якийсь так рідно звучить тут в поближжі большевицької границі... Сей чудовий християнський привіт приймається декуди й між православними, нпрм. в окрузі містечка Лунинь.

Висідаю перед непоказним громадським домом. Тут мешкає уніатський священик о. Вячеслав О—ко. До кімнати впроваджує мене сторож з сусідства. Не застаю господаря дому. Поїхав у дальшу околицю з відвідинами до свіжо зареєстрованих греко-католиків.

Одним кидом ока обіймаю помешкання „кресового“ священика. З усіх кутків виглядає біднота. На кривій підлозі розміщена найконечніша обстановка. При вікні простий стіл закиданий паперами й книжками; збоку шафа з невеличкою бібліотечкою, а в куті бідненьке зелізне ліжко. Над ліжком іконка Божої Матері.

В кімнаті деякий нелад. Не злагідно сего висказу епітетом „мистецький“. Годі: бо се справжній нелад, одначе створений вимогами великої ідейної праці, яка не дає місіонареві й хвилиночки віддиху. Ся кімната скидається радше на убогу квартиру студента, що в голоді й холоді пробивається крізь життя. Одначе хто по зрілій надумі рішився добровільно перебувати на поліській відлюдді в такій „вифлеемській“ хатині, позбавленій найпримітивніших вигод, до яких має

ся цілковитим його подоптанням. Звідти береться у нас друге ще більше чудовище:

Поганські та культурні як і на півдикі народи чули респект і пошану головні перед висшими священиками не лише своєї, але й чужої релігії, корились перед ними і не важилися проти них виступати. Докази: поведіння Александра Великого, Аттилі, Гензерика і ін. Особливо Єрархи катол. Церкви продовж 1900-літнього існування Церкви стрічалися заєдно з пошаною і певного рода пієтизмом навіть зі сторони поган, іновірців та недовірків. А вже для свідомих практикуючих католиків, то по всі часи воля і духовних справах були святі тай взагалі у всіх інших справах високо їх поважали. Єпископ так сказав і зарядив, се була у них все найвисша рація. Перед Єпископом католики все схиляли і заєдно схиляють свої голови. Лишень у нашій „глибоковірочій народі“, що стоїть під проводом „високопатріотичного духовенства“, наші власні Єрархи, кість з кости свого народу, не мали і не мають належної пошани, довіри, пієтизму та послуху. Лише наш „народний провід“ і наша „народня преса“ безнастанно, на кождім кроці посуджує їх у злій волі, в браку патріотизму і любові до свого народу, ба навіть в діланнях на шкоду свого народу! Їх зарядження, відозви, Пастирські Листи стрічаються заєдно або з легковаженням і згрідливою мовчанкою, або зі злобною критикою та шумними протестами і застереженнями.

Наш народній актив, вихований головні в затроєній атмосфері ліберальної ідеології „Діла“, у гушавині демагогічного пустомельства затратив останки здорового т. зв. хлопського розуму. Не знає, чого хоче, куди йти, з ким тримати, а кого поборювати. Знає лише кричати і кричить, а сам не знає чого. Головно кричить на своїх Владик і духовенство, бо се у нас в моді. Тому, що він „народній“, береться до всього, навіть до справ, які до нього не належать і на яких він не визнається. Кричить, бож він на се „патріотичний патріот“, мішається в не свої річі, береться розвязувати справи церковні, релігійні, духовні і розвязує їх на свій лад та бажає, щоб і Церква та Єрархи розвязували їх не по мисли непомилних засад катол. Церкви, але після фальшивих поглядів лібералів різного рода і під кутом їх інтересів! А найсумніше те, що ніхто у нас „не має права“ того „народнього активу“ огов-

право культурна людина, — сей складає справді подивугідну жертву своїй ідеї. Жалую, що я не мав спромоги ближше пізнати сего кресового священика і засягнути також у нього безпосередних відомостей про релігійний рух „на кресах“. Зустрінувся я з ним і запізнався випадково на залізничній стації в Пінську. Він довідавшись, що їду в сторону Давидгородка, попросив чемно користуватися його самотньою пустельнею в Альпені. Запрошення о. Вячеслава знадобилося мені тимбільше, що я вже передтим знав, що він походить з білоруського роду і як питомець змінив латинський обряд на греко-католицький, щоб тим успішніше ширити католицизм на кресах у словянському обряді. Не без значіння для його характеристики й се, що він на пінських уніатських конференціях прохав покійно польських владик, щоб дозволено було місіонарям на кресах катехизувати й проповідувати у зрозумілій рідній мові населення. Думаю, що нікому не пошкодить моя маленька недискреція, коли до вище поданих уваг додаю ще слідує:

В помешканні о. Вячеслава бачу на стіні біля стінного календаря табличку з „гаслами дня“. Себто кожда його днина в місяці стоїть під натхненням якоїсь високої думки, яка золотом ниткою повинна пронизувати цілоденну працю місіонаря. Ці гасла такі цікаві, що не можу здержатися, щоб не навести кілька з них.

кати, його опам'ятати і йому спротивитися, бо він мовляв „патріот патріотичний“, народний діяч, він нікого не слухає і не чує. Така — мовляв — „воля народу“, такий голос народу.

Як сим той провід осмішує той свій нарід нераз перед цілим світом і то не лише католицьким! А наслідки того для нас і нашого нещасного народу фатальні і страшні. Перед цілим світом маємо щораз більше пониження а в нас самих щораз більше розеднання й ослаблення.

Супроти грізних небезпек, що в теперішніх часах загрожують очевидною руйною і знищенням навіть могутнім державним народам, народи розумні підносять клич консолідації. І зовсім слушно. Консолідація і нам конче потрібна. У нас як в народі недержавним, що не має ні державного апарату, ні в своїм краю маєстату свого Зверхника чи Правительства, консолідація можлива лише під прапором Церкви і Авторитетом своїх Єрархів. Бо якаж без Них булаб „консолідація“?

У нас внаслідок затроєння тромтадрацією загальної опінії, внаслідок хаотичної ліберальної „ідеології“, наші верховодя і наш народний актив зі всім погодяться, зі всіма підуть на компроміс, лише не з тим, що найважливіше, то є зі своєю церковною Єрархією, лише не зі своїми Єпископами. І то чим яке зарядження Єрарха потрібніше, тим більший викличе вереск „патріотичного патріота“. Кождий крок Єпископа, кожде зарядження, кождий виступ чи Пастирський Лист чи відозву оцінюється не з точки віри й католицького світогляду, але виключно з точки затроєної і блудної „публичної опінії“ та ліберальної ідеології, або з точки чисто земських, часто особистих інтересів. Або судять лише з позорів, не завдавши своїй думці ніякого труду застанови над суттю справи.

І тут друге жерело безнастанного крику, безосновних протестів і неоправданого обурення. Се той другий блуд і сумний прояв на ниві нашого народнього життя, що подібно як перший становить жерело народнього лиха, бо криє в собі зародки до безнастанних цькувань проти Церкви і її Єрархів та їх хосенної для народу діяльності.

Цькування, протести, погрози і вражда зі сторони „народних діячів“ і верховодів не принесуть народові добра і на ніщо не здадуться. Єрархи католицької Церкви є і все будуть такими, як їм наказує бути совість на підставі засад

католицьких і їх високий учительський уряд. З фальшивою і затроєною „загальною опінією“ вони ніколи не будуть числитись і все їй лише будуть протиставитись, а з ворожою Церкві ідеологією католицької Єрархії також ніколи не погодяться. Їх виступи, науки, Пастирські Листи, відозви і зарядження мусять відповідати лиш католицькій ідеології. Вони під ніяким навіть найбрутальнішим напором не уступлять, хочби прийшлося їм переплатити се не лише своїм особистим спокоєм, але навіть життям.

Крики верховодів, що нібито наші Єрархи „не йдуть і не тримають з народом“, пусті і невмісні. Віруючий нарід своїм здоровим хлопським розумом добре розуміє, що Єпископ се Пастир і Провідник підчиненого собі народу з волі й установи Христа, що отже не пастир має йти за стадом, але стадо за пастирем. Єпископ се учитель своїх вірних, учитель з волі Христа! Не вірні Єпископа, але Єпископ своїх вірних має вчити, а віруючий нарід має Його проповіді і зарядження підчинитись. Так у католицькій Церкві все було, є і буде. Лише той нарід, що се розуміє і до того принорочується, буде щасливий. „Іже віру імет“ словам і науці свого Єпископа і за Його вказівками та Його проводом піде, „спасен будет“. Се слова Найвишого Учителя, Вождя і Царя, записані у св. євангелію. Найвищий час, щоб се зрозумів і наш нещасний нарід, а головноті, що накидаються йому на провідників. Се одно нам на потребу. Сего одного і то передовсім вимагає добро народу і народня справа!

Третє жерело народнього лиха у нас се великий блуд а радше промах нашого духовенства, не всього вправді, але значної його частини і то більше рухливої та більше діяльної, що має себе за щось ліпше, се є нашого т. зв. „ідейного“ або „високопатріотичного“ духовенства.

Як Українець цінує його за його ідеалізм, що задля нього те духовенство не лише много трудилося, але й не мало нераз натерпілося. Однак се не звільняє мене, як католицького публіциста, від обов'язку критичної оцінки діяльності того духовенства з католицької точки погляду. Тим більше, що загально знані і нажалі досить численні типи „священника з Діла“, „Єремії Теольога“, „священника з ФНЕ“, ба навіть „священника з Громадського Голосу“ (р. 1909, ч. 15 і 16), що їх випродукувала криклива діяльність і вся атмосфера того „високопат-

ріотичного“ духовенства, аж надто яркі і слави ні католицькій Церкві, ні католицькому духовенству не приносять.

Признаюся, що прикро і то навіть дуже прикро мені як священникові писати про такі прикри і просто драстичні речі. Нераз вже невідрадли обставини вимагали сего, щоби про цю сумну справу де-що написати, однак я все отягався. Та даліше мовчати вже не можу. Приневолю мене до сего брутальний і в католицькій світі не практикований напад всієї ліберальної „народньої преси“ на старенького Єпископа-Ювілята з приводу оправданого і навіть дуже потрібного зарядження, як також чисто фарисейські виводи „про корисний вплив“ т. зв. активних священників, „який мали до-сі“, про „руку на живчику всього життя своїх парохіян“, про „відсепарування“, про „замкнення в гурті т. зв. церковників“ і т. п., що ними та преса так залюбки оперує.

Зверну увагу загалу на сей промах, не щоб не дай Боже когось осуджувати чи образити, але в ім'я безсторонності і в інтересі правди. Коли я змушений сумними обставинами задержався у жерел народнього лиха, то не можу оминати і сего найнебезпечнішого і найгрізнішого, що найсильніше узадає конечність оспорюваного зарядження.

Впрочім не буду виволікати перед світом своїх власних ярих спостережень і сумних рефлексій, що їх безліч я мав продовж свого життя, лиш наведу міркування іншого священника, менше більшого ровесника, що він їх напечатав у II річнику „Ниви“ з року 1905, в ч. 9 під заголовком „Обнова в Христі“ і підписався буквою „Я“. Хто се був, старші священники, головноті діяльні, напевно знають. Я лише зазначу, що той священник не зі Станіславівської Єпархії.

Італія і Франція

Італійський щоденник „Джіорнале д'Італія“ приніс недавно звідомлення з промови французького мін. воєнної маринарки Кампеншія, виголошеної в Тульоні до французьких матросів. Мін. мав заявити: „Не можна допустити до того, щоб острів Корсика став жертвою італійської напасти. Ніколи не дозволимо, щоб французька Корсика могла послужити Італії за терен війни... Колиб наші сусіди хотіли висісти на Корсиці, я певний, що всі її мешканці повсталиб як один муж проти наїздника. Не треба заганювати, що війна проти Італії конечна. Вона буде побідна для Франції... З Корсики вирушить офензива, яка повалить фашизму Вірджінію Гайда в „Джіорнале тайни французького генерального штабу, але можу вас запевнити, що шкіра фашизму останеться у французьких руках“. На те відповів головний журналіст фашизму Вірджінію Гайда в „Джіорнале д'Італія“ м. ін.: „Якби хтось з другої сторони Альп схотів зачати воєнну авантюру з Італією, стрінеться з опором 45 мільйонів горожан, озброєних і готових на всьо... Мін. Кампенші кидає визов Італії. Італія приймає сей визов“... Мін. Кампенші виперся промови такого змісту.

Нова мода: живі рибки

До чого може „додуматися“ жіноча мода, свідчить найновіша примха. Додумалася до неї мадярська акторка Маргіт Акнай, що ввела нову моду: носити на сукні замість перел і т. п. маленьку пласкату пляшечку з дуже маленькими живими рибками. Чим дивніші форми і кольори тих рибок, тим більше вони пожадані. Та нова мода приймається щораз більше, наймодніші тепер малесенькі рибки, що мають форми рекінів. Се бо-дай має значіння символу: перестороги для молодих мужчин...

Понеділок: „Чим трудніше звання, тим вища надгорода тому, хто відповів своєму званню“. (Життєві питання).

Второк: „Слова без діл — грамота без печатки“. (Богослов — Гуро).

Середа: „Хто чинить добро вбогому, той Богу позичає і Він надгородить йому добродійство його“. (Св. Письмо — Приповідки).

Четвер: „Ніхто до неба не входить одинцем, ніхто й у пекло не попадає одинцем; душі вяжуться разом і в упадку й в освячуванні“. (Філософка Ган-Ган).

П'ятниця: „Його проповідь була перуном, бо його життя — ясна лискавка“. (Св. Григорій з Назіанзу).

Субота: „Не нам, Господи, не нам, но імені твому дай славу“. (Псалма 115).

Неділя: „Саме найбільші мужі в історії світа були найпростішими й найневибагливішими людьми“. (Фон Болянден).

Справді прегарне зіставлення великих думок! „Креси“ навернуться й підуть за місіонарями народолобцями, вистаченими високою культурою духа і безкорисною жертвенністю.

Бідненька кімната білоруського кресового священника настроює до задуми. Серед подібно пустих стін мусить упливати також самітне, тихе й жертвенне життя місіонарів розсипаних по земським гльобі. Вони звичайно й головами накладають за голошення чистої й ясної

ідеї Христа. Хто годен вповні зрозуміти їх посвяту?

Коли нпрм. Рокфелер, Карнегі або який інший грошевий сноб дасть фонди на оснування музею, астрономічної обсерваторії чи шпиталю, тоді мегафони услужливо реклами гудуть, трублять, ричать на славу великого-великого мецената й добродія людства... Через таку данину на добродійні цілі в нічому не потерпіло вибагливе життя рекламованого богатія, а слава лунає по світу... Однак світ не розуміє й не вміє оцінити других справжніх добродіїв, тих безіменних героїв, що посвячують ціле своє життя на службу найменшого безпросвітного брата по найдаліших закутках світа.

Деко́трі католицькі народи видали з себе вже легіони таких тихих місіонарів-героїв. Без сумніву й наш нарід спосібний до такої жертвенности. Під бразилійськими пальмами знайдеш могили й рідних релігійно-національних героїв. Їх слідами йдуть і другі. Годиться зазначити, що по великій війні українські діти, особливо щоліпші галицькі дівчата заповнюють чужонаціональні монастирі в Бельгії, Франції й Америці. Бездоляна батьківщина наразі невилі створити пригідних обставин вдома для їх високого звання.

І на північно-східних окраїнах праця священника-народолобця також вимагає неімовірно високої посвяти, яка нераз граничить з героїзмом. — К. П.

В справі податків

Переважна частина священників залягає з податками. Уряди скарбові ургують навіть через Єпископський Ординаріат, котрий не має на стільки канцелярських сил, щоб міг полагоджувати всі податкові справи.

Безперечно, що вимагані податки великі і такі різнорідні, що трудно в них визнатися. В багатьох урядах скарбових є також замішання і хаос. Деякі уряди скарбові вимірюють податки понад міру, а навіть не раз домагаються два рази платити. — Тут винні також самі священники, бо не завдають собі труда, щоб справджувати належність податків, щоб протестувати в призначеній речинці до всіх можливих інстанцій скарбових. — Не один священник отримавши платничий приказ не тільки не старається справдити високість податку, не тільки не протестує в призначеній терміні, але попросту не платить. І так з року на рік залягає з податками, відсотки ростуть і доходять до того, що скарбовий уряд секвеструє збір з поля і навіть розписує ліцензію на продаж ерекціонального поля. Се каригідна і злочинна легкодушність. Священник уживає ерекції, поле, але податків не платить, бо то не його поле, отже нехай пропаде поле, бо се не його особиста справа.

Представивши ті всі справи приказується:
1) Кожен священник має щороку в своїй часі

платити податки; хоча як вони великі і тяжкі, однак все таки легше платити щороку, ніж коли податки наростуть до великої квоти і до того ще з відсотками. 2) Кожен священник має сам чувати над виміром податків і сам має доходити справедливого виміру податків через рекурси в означеній речинці до всіх можливих інстанцій по засягненню правних інформацій. Кожен священник має ще більше дбати про ті справи, ніж коли ходилоби про власне добро. Єпископський Ординаріат не всилі сам полагоджувати ті справи. 3) Всі священники (парохи, завідателі, експозити і всі прочі самостійні душпастирі) мають вирівняти залежності податкові і найдалше до кінця грудня 1937 р. переслати безпосередньо сюди точні відписи посвідок вплачених податків, т. є. до слівку копію квиту від першого до послідного слова. Котрі не вирівнують залежні податки і котрі не пришлють посвідок в висше сказаній речинці, буде їм замкнена платня, в більше провинних случаях будуть обложіні церковними цензурами і навіть позбавлені парохій та душпастирських посад. Зглядом кількох тяжко винних священників вже навіть заряджено позбавлення парохій. — Від Єпископського Ординаріату. — Станиславів, дня 13 вересня 1937. Ч. 5982/VII.

Нові видання

С. Косіор. Підсумки і найближчі завдання проведення національної політики на Україні. Партвидав ЦК КП(б)У. 1937. Ст. 63. Ціна 35 коп. Тираж 200.000 прим. (Двісті тисяч примірників). — Висота накладу тої брошури свідчить, яка актуальна стала національна справа на В. Україні. В сій брошурі „підбиті підсумки боротьби з новим націоналістичним ухилом, на чолі якого стояв М. О. Скрипник.“ Автор хоче доказати, що В. Україна перестала бути колонією та що вона „перетворена в країну потужної індустрії.“ Разом з тим зріс і робітничий клас: в 1914 р. працювало на Україні в ценовій промисловості 642.000 робітників, а в 1933 р. вже 1,218.000. Далі автор порівнює з тим Галичину і каже, що „число робітників на Західній Україні за останні 4 роки скоротилося на 40%, в нафтовій промисловості на 30%, в лісовій на 50%, в мінеральній на 57%, в харчовій на 58%, в металічній на 62%“ та що тут є три рази більше безробітних ніж працюючих. Відки бере ці цифри, не пише. Цікаві його дані про ріст числа Українців робітників на Рад. Україні: в р. 1926 було їх там у вугільній промислі 35%, а в 1931 вже 42%, в 1933 р. 46%; в метал. промислі було їх в 1931 р. 44%, а в 1933 р. 53%, в хемічній промислі 51% і 58% і т. д. Новішої статистики ще нема. Міста В. України, пише, стають щораз більше українські: нпр. у Харкові було в 1923 р. 122.000 Українців або 37.9%, в 1926 р. 160.000 або 38.3%, а з поч. 1933 р. вже 330.000, або майже половина всього населення. В м. Сталіно (Донецький басейн) було в 1923 р. 2.200 Українців або 7%, а в 1933 р. 86 тис., або 31%. В Запоріжжі було їх в 1923 р. 12.000 або 28%, тепер є 60.000 або 56% всього населення. В Луганську було Українців в 1923 р. 9.500 або 21%, а в 1933 р. 71.000 або 60%. В Дніпропетровську число Українців піросло з 24.500 (16%) в р. 1923 на 185.000 (48%) в р. 1933. Нема найменшого сумніву, каже Косіор, що процес українзації міст поступатиме чимраз швидшими темпами. Щодо сел на В. Україні то колективізація обняла їх на 85%. Косіор твердить, що колгоспне село підіймається там „до рівня міської культури.“ Далі слідує падкання над „падінням цін на продукти сільського господарства“ в Західній Україні, себто в Галичині. „В

Польська рецензія про „Записки ЧСВВ“

У вильнянському „Слові“ (ч. 319 з 18 листопада ц. р.) появилася „рецензія“ (коли її можна так назвати) В. Харкевича на останній (VI. 1—2) том „Записок ЧСВВ“. Хоч п. Харкевич призначив на се 4 фейлетонові шпальти, не знаходимо в них нічого наукового й річового. Зате повно лайки на „Записки ЧСВВ“ і на їх редактора. Закидає їм „український шовінізм“, передовсім не до впадоби п. Харкевичеві поміщені праці в „Записках ЧСВВ“, а саме стаття І. Огієнка (Розмежування пам'яток українських від білоруських) і рецензія о. Р. Луканя ЧСВВ про I том Польського Словника Біогра-

фічного й стаття о. В. Толочка („Останній Василянський із Литви“). Закидувати шовінізм „Запискам ЧСВВ“, що служать тільки історичній правді та об'єктивній науці, може тільки той, що сам відзначається шовінізмом і ненавистю до того всього, що українське. Цеж не тайна, що п. Харкевич з того знаний всім тим, що його читали, або рецензували його письменницькі праці. Цікаво, як почувавсяби й що відповівби п. Харкевич, якби прочитав яку історичну працю, що виказує українське походження роду Харкевичів?

Л.

Нове воєвідство під боком Львова

Польська преса звідомляє: На соймовій сесії мають поставити внесок про виділення т. зв. центральної округи в окреме воєвідство. На чолі його має стати фаховець з господарської ділянки. Згадують назвище рад. Мартіна, б. шефа економічного кабінету при Президії

Ради Міністрів, а в посліднім часі управителя департаменту в міністерстві скарбу. В разі утворення нового воєвідства львівське воєвідство стратиллоб на його річ північно-західну частину свого обшару. Кошти утворення нового воєвідства будуть розуміється значні.

ОСИП НАЗРУК

5)

Вражіння з Волині

Нарешті запримітили ми невеликий, світляний надпис, розуміється в польській мові, „Нови Свят“. Врадувані підходимо ближче. Та в цілій камениці всьо позамикає! Стори спущені, ніякого входу не видно. Довкруги нема кого запитатися. Вікна неосвітлені. Пробуємо шукати в бічній уличці входу до того таємничого ресторану. Нема.

Сплінували ми оба, бо слина на язык не находить, їсти хочеться, а вже добре по 11-тій год. в ночі. Вертаємося. Бо ми пригадали собі, що по дорозі бачили світляний надпис „Оаза“ тай освітлені вікна біля нього на першій поверсі. Там певно й ресторан буде, думаємо. Доходимо до тої „Оази“, брама отворена, виходимо на перший поверх, отвираємо двері, — а там гульня! Жінки в декольте, всякого вигляду... А мужеська публіка якась дивна. Є й семітські типи, є й арійські, та очевидно не українські, в усякому разі Українців з вигляду виїмково мало.

Не кажучи ні слова, обертаємося й виходимо.

Ідемо з поворотом в напрямі до стації, бо готель „Брістоль“, в яким радив нам спати наш знакомий з вагону, таки зараз коло костела.

По дорозі бачимо надпис „Бар Юшук“. І про сей бар згадував нам наш

принагідний знакомий тай казав, що й там можна зісти вечеру. Той бар на партері. Вступаємо. А тут — подібнісенька гульня, як в „Оазі“, тільки ще тісніше та ще гамірніше. Але є коло самих дверей два свободні маленькі столики. Хоч від дверей тут сильно тягне холодом, сідаємо при однім з тих столиків і кличемо кельнера та замовляємо собі два котлети. Говоримо до нього по українськи, а він до нас по польськи, хоч зовсім не подобає на Поляка.

— Вибачте, кажу до нього, а звідки ви родом?

— З Грузії, я Грузин, каже. А тут я вже довго.

— А ви по українськи не вмієте? питаю.

Скрутився і зачав говорити по нашому. Поверх пів години тревало заки ми дістали вечеру, але була добра і недорога.

Питаю кельнера, що се за публіка так гуляє, хоч уже північ доходить.

— Та всяка, каже. Є Жида, є православні, є й католики-Поляки, каже.

— А яких же вони „сослові“, питаю.

Та новий знакомий щось крутить, очевидно боїться про се говорити. Довідаємося завтра від старих знайомих, подумав я.

Ми вийшли і пішли до готелю „Брістоль“.

Північ вже минула й на вулицях робилося пусто. Готель замкнений. Дзво-

нимо, стукаємо. По якімсь часі виходить заспаний Жид, літ під 45—50. Питаємо, чи є кімната на двох. — Є, каже. — І провадить нас по сходах на перший поверх. Готель не з першорядних, але є в нім електрика. Входимо до кімнати ч. 6 А мій товариш каже:

— Коби хоч тут під лагідною блошицею прийшлося нам спати!

Мені зробилося смішно і я засміявся. Ми розговорилися доволі голосно, та по хвилі, пригадавши собі, що вже по півночі, питаю я того Жида, що обслуговує, чи не збудимо тут кого такою розмовою. А він каже, що ні. Значить, в сусідстві ніхто не спить. Отже ми говоримо свobodно далше. Аж тут ізза стіни як не залунає крик з лайкою, розуміється, в урядовій мові і то відразу без ніякого попередження, що автор тої лайки взагалі існує і хоче спати! Очевидно подразнила його українська мова, на що зрештою виразно вказував зміст лайки, якби живцем повторений за нашим „приятелем“ Г. Сенкевичом... Польська публіка ще довго житиме змістом творів того письменника з татарського роду.

Річ ясна, що булоб дійшло до фізичної розпрати, якби так наш сусід стояв перед нами і так лаявся, та через стіну ми не вважали вказаним відповідати на провокацію.

Слуга забрав у нас паспорт і ми положилися спати.

(Далі буде).

рр. 1927—8, пише, ціна на пшеницю була 53 зл. за центнер, в липні 1933 р. вже 38, в серпні тільки 23 зл.” і т. д. „І не дивно, додає, що в зuboжілій Західній Україні, яка є тепер цитаделлю української націоналістичної контрреволюції, день-у-день наростає революційний рух”... Далі представляє в найкращих красках розвиток української соціалістичної культури. Значає від шкіл. В українській мові вчиться там 4,500.000 укр. дітей, а 500.000 дітей нац. меншин у своїх мовах. В середніх школах на Україні є 350.000 учеників, у високих школах 112.000 (з того 85.000 діти робітників і селян). В 1924 р. Українців у висших школах було 30 проц, в 1933 році вже 55%, в техніках 57% і 68% і т. д. — В 1928 р. було газет на Україні 85, в 1933 р. 426, з того 89%, в українській мові. Тираж їх (одноразовий) сягає 4 міль. прим. Се відноситься тільки до т. зв. великої преси, а крім неї є ще преса заводська. Таких органів було 110 в 1928 р., а 856 в 1933, крім того 434 „політвідділівських”... Тираж 2 міль., 95% в українській мові. Подібний ріст продукції журнальної та книжкової. В 1913 р. вийшло в українській мові 176 назв, а в 1932 р. 5.200 назв. На Зах. Україні, пише Косьор, було до 1917 р. 3.420 укр. шкіл, а в 1933 р. вже лише 790, решту закрито або перетворено в польські. Ще гірше з середніми й вищими школами. Українців у Польщі 21%, а в висших школах їх 5.4%, у спеціальних школах 3.2%, в учит. семінаріях 7.6%, в середніх школах 4.9%, в тім дітей з простого народу одиниці. Не диво, що неграмотність між Українцями в Польщі доходить до 50%, на Волині навіть до 70% (всіх неграмотних в Польщі є 37%). Мимо того всего, дивується Косьор — „українські націоналісти на службі у чужоземних поміщиків і капіталістів”... А саме були або ще є на тій службі, каже, Винниченко, Грушевський, Шаповал, Коновалець, Скрипник, Єфремов, Чехівський, Ніковський, Матвій Яворський, „галицький генерал” Косак, Михайло Левицький, Максимович, Шумський, Біленький, Солодуб, Лозинський, Вікул, Козоріз, Букований і ин. (Цікаво, коли покажеться, що й Косьор на службі в поміщиків і капіталістів тай мусить сарака застрілитися! — Ред. „Н. Зорі”). Далі пише він, як укр. контрреволюціонери змовлялися в Берліні з гітлерівцями через Р. Сушка, Ярого й А. Розенберга. Українські націоналісти в Польщі діляться — по думці Косьора — на таких, що хочуть продати „трудящі маси Р. Укр. польським поміщикам і капіталістам” (А. і Д. Левицькі, Луцький, Ганкевич, Старосольський) і на таких, що хочуть „накинути на Україну ярмо німецького імперіалізму” (Коновалець, Донцов і Д. Падів). Зрештою „наймерзенніші і найпідліші зрадники українського народу, що продавалися за будьяку ціну поміщикам і капіталістам першої-ліпшої держави” се не лише висше названі панове, але взагалі „радикали, соц. - демократи, рештки есерів, шумськісти”, словом всі, крім розуміється тих большевиків, що тепер служать Москві (але й ті, річ ясна, не знати, як довго ще видержать, щоб не продатися „мерзенно”...). На всі нещастя має Косьор таку раду, щоб виховувати Українців в дусі міжнароднім і видавати для них відповідну пресу та літературу в ком. дусі. Ті його погляди походять з давніших літ, але що тепер їх знов напечатано і то в 200.000 прим. — свідчить, що нац. рух на В. Україні мусить бути значний. А скорі опановування Українцями міст мимо того, що там мільони їх вигинули від голоду, се доказ надзвичайної вітальності нашого народу. А. Ч.

Р. С. Кобрін. **Гігієна житла**. Державне Медичне Видавництво, Київ 1937. За ред. проф. А. Н. Марзеева. Ст. 71. Ціна 40 коп. Тираж 15.000 прим.

Збірник матеріалів про підготовку до Всесоюзної Сільсько-господарської Вистави 1938 року. Київ, Харків, 1937. Ст. 107. Тираж 50.000 примірників.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Про полевій Служби з нагоди патріотичних імпрез. В останніх роках світські патріоти просять завіди о полеву Службу Божу в часі зїзду світських організацій та Товариств. Не хочу посуджувати всіх, але про деяких можна сказати, що вони тому просять о полеву Службу Божу, бо та Служба Божа має служити радше для возвеличення і для більшої паради тих зїздів а не конче з мотивів релігійних, або навіть тому, щоб під фірмою Церкви ще більше скріпити свій вплив і потягнути за собою нарід, або іншими словами, хотять Христа Христом побивати. Тому Апостольська Столиця забороняє взагалі Службу Божу полеву в часі всяких патріотичних зїздів в неділі і дні святочні, бо парохіяльна Служба Божа важніша ніж всякі світські зїзди. (Гляди Вістник Епарх. Ч. IV-VI. 1937, ст. 22. Ч. 7944/IV). — З огляду однак, що в таких зїздах беруть участь маси вірних і коли не булоб полевої Служби Божої, то вони осталиб без Служби Божої, тому Епископський Ординаріят буде уділяти позволення на відправлення полевої Служби Божої в часі зїздів, однак під слідуючими услів'ями: 1) Служба Божа парохіяльна в місцевості зїзду має відправитися в своїм звичайнім часі разом з проповідю. Службу Божу полеву може відправити священник, котрий не є парохом, або завідателем, упрощений з дотичної місцевості, коли там же є більше священників, або з іншої місцевості. Коли знов на місцевого пароха, зглядно завідателя впало одіюм, то ту полеву Службу Божу може відправити й місцевий парох, чи завідатель, але тоді має постаратися, щоб інший священник не-парох і не-завідатель, відправив за него все парохіяльне Богослуження в парохіяльній церкві, т. є. Службу Божу співану і все проче і то в своїм звичайнім часі. В тім разі, коли парох, чи завідатель править Службу Божу полеву, має аплікувати намірення за своїх парохіян. 2) Коли дотична організація, чи Товариство, котре уряджує зїзд, не вороже Церкві, не стоїть під проводом лібералів як також людей чужих і ворожих для віри і Церкви. 3) Коли уділене дозволення на відправу полевої Служби Божої в даній місцевості, то всі прочі священники з дотичної околиці мають в тім дні і то в своїм звичайнім часі відправляти Службу Божу і все проче в своїх церквах для вірних і мають оголосити всім своїм вірним, що Богослуження відправиться так як звичайно. 4) Всі священники з дотичної околиці мають остати в своїх парохіях і не сміють брати участі в зїзді хотийби тільки пасивної, а участь в поході забороняється під строгою відповідальністю. Нехай не важиться священник вносити прошення до Епископського Ординаріату, коли ходить о відправу полевої Служби Божої в часі зїзду організації чи Товариства, ворожого Церкві і релігії, або котра стоїть під проводом патріотів лібералів, або людей чужих і ворожих для Церкви. Коли священник внісби таке прошення, буде строго відповідальний. — Від Епископського Ординаріату. — Станиславів, дня 31 серпня 1937. Ч. 5980/IV.

В Харкові арештували большевики апостольського адміністратора о. Леонарда Гашиńskiego.

Мимо довголітніх зусиль не вдалося ще Москві зреорганізувати і знищити вірменську Церкву. В столиці Вірменії, Еривані, перебував дотепер голова вірменської Церкви, т. зв. католикос. Перед кількома днями Сталін вислав вірменським комуністам приказ рішуче поборювати прихильників вірменської Церкви. 24 години пізніше арештовано католикоса і 25 інших вірменських духовних. Церковні будинки обсадили відділи ГПУ.

Перед 50 літами Папуаси не знали ще християнства. Нині є там приблизно 20.000 католиків. В останньому часі висвячено на священника першого туземця.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НА УКРАЇНІ ГПУ мало викрити „фашистівське угруповання”. На його чолі мали стояти „православні митрополити (!) й єпископи (!), сторонники автокефалії української Церкви”. ГПУ закидає їм, що вони „випрацювали фашистівську програму, яка стремить до утворення української держави під протекторатом Німеччини як також до відновлення капіталізму”. („Ізвестія” з 22. XI. с. р.).

ЛОНДОНСЬКІ ЩОДЕННИКИ („Дейли Експрес” і „Дейли Геральд”) згадують у звязку з відвідинами лорда Галіфакса в Берліні також українське питання, припускаючи, що в дипломатичних розмовах порушувалося також справа України. Це зовсім можливе, бо останніми часами українські справи набрали особливої ваги. При цьому слід зазначити, що лорд Галіфакс добре обзнайомлений з українським питанням. (Укрбюро, Лондон).

СОІМ РАДИТЬ передовсім над додатковим кредитом, який став конечним у звязку з візитою румунського короля в Польщі минулого літа. Той додатковий кредит виносить 415.000 зл. Замітна річ, що в пресі зовсім перестали писати про те, що писали в звязку з тою візитою.

В БЕРЕГОВІ на Закарпатті чеська жандармерія з Ужгороду перевела ревізію в читальні Просвіти і в 4 українських учителів тамошньої гімназії. Жандарми не знайшли нічого протидержавного. Ті ревізії мали перевести на донос московфілів (фенциківців). („Новий Час”, 266).

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ виселили 4.200 Корейців з Далекого Сходу в глибину Сибірі.

БОЛГАРСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила в Софії всіх членів нового виконного комітету болгарської комуністичної партії. Зі сконфіскованих паперів виходить, що компартія в Болгарії діставала 3 мільони левів річної субвенції.

З НІМЕЧЧИНИ видалили швейцарського журналіста Бешенштайна, кореспондента часопису „Базелер Нахріхтен” за те, що він описував у своїх кореспонденціях конфлікти в протестантській церкві і займав при тім становище неприхильне супроти заряджень німецького правительства.

ПРЕТЕНДЕНТ ДО ФРАНЦУЗЬКОГО ТРОНУ оповістив заяву. В ній стверджує, що французька націоналістична група „Аксіон Франсез” не репрезентує французького монархізму, бо її програма, доктрина і методи не дадуться погодити з традиціями французької монархії, репрезентованої теперішнім домом князів де Гіз.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО запротестувало перед італійським правительством проти кампанії італійської преси в справі протиіталійської промови французького міністра маринарки і поставило домагання перервати ту кампанію.

ГЕН. ФРАНКО заявив, що нема мови про навіязування контакту з червоними Еспанцями. Війна в Еспанії вже виграна. Червоні можуть тільки піддатися.

ВІЦЕКРОЛЕМ АБІСИНІ іменували князя д'Аоста, члена італійського пануючого дому. Дотеперішній віцекороль маршал Граціані має вернутися до Риму.

ЖИДІВСЬКІ ФАШИСТИ т. зв. білі сорочки урядили протиарабську демонстрацію в Бейруті, в Сирії. Поліція не могла дати ради, тому покликали військо. 1 убитий, 50 ранених і 200 увязнених.

ПРЕДСІДНИК КИТАЙСЬКОГО КУОМІНТАНГУ (сойму) Сун Фо вилетів літаком з Ганкав до Москви. Сун Фо приклонник китайсько-московського зближення.

ЧУЖІ АМБАСАДИ В КИТАЮ перенеслися з Нанкіну до Ганкаву.

В ЛЕТУНСЬКИХ БОЯХ над Нанкіном Китайці вперше ужили совітських літаків.

НОВИНКИ

Сорокліття василіянської друкарні в Жовкві. Під таким заголовком „Новий Час“ (ч. 262 з 25. XI. с. р.) приніс нотатку про жовківську друкарню ОО. Василян. Щоб не ширилося історичне баламутство в нашій суспільності, подаємо, що василіянська друкарня в Жовкві не має сего року ніякого 40-ліття свого існування. Те 40-ліття проминуло серед мовчанки ще тому два роки, себто 1935 р. бо заснування жовківської друкарні Чина СВВ відбулося не 1897 р. (як це подає „Новий Час“), але 22 серпня 1895 р. за ігумена о. К. Козловського ЧСВВ. Того року напечатано кілька книжечок, що вже сьогодні рідкі. — Про В-во ЧСВВ в Жовкві була стаття п. І. Кривецького в „Новій Зорі“, 1929, ч. 3 (206). — Л.

Перед львівською лавою суддів присяглих став удруге був булавний УГА Михайло Хомяк, обвинувачений в тім, що в листопаді 1918 р. убив у Львові родину Мехонських, зложеною з 5 осіб. Як відомо, Мих. Хомяк засудили в жовтні с. р. за вбивство Йосифа Лінтнера на кару смерті, замінену на 15 літ в'язниці. Шож до закиду, що Хомяк убив Мехонських, то судді присягли видали тоді увільняючий вердикт. Трибунал сівував той вердикт і тепер Хомяк знов перед судом.

Львівське староство припинило діяльність Комітету Допомоги Українському Студентству. Причиною мало бути те, що Комітет не вніс ще статуту, себто не був легалізований. Поліція опечатала бюро і всі документи Комітету, зв'язані з допомогою акцією. Як відомо, Комітети в Польщі досі не легалізувалися.

Збори Адвокатських Палат відбулися минулої суботи в Варшаві. При виборах перемогли демократи разом з Жидами. Коли адв. Суходольський крикнув до адв. Нагурського „шабасгой“, той вдарив його в лице. Адв. Нагурський се майор резерви а Суходольський пор. уланів у резерві. Отже оба мусять витягнути відомі конвенції. — У Львові на зборах адвокатів перемогло порозуміння адвокатів, до якого належали Поляки, Українці й Жиди. З Українців вибрані до Гол. Ради Адвокатів др Кость Левицький, а до ради львівської Палати др Олекс. Марітчак і др Роман Перфецький. Дві польські організації адвокатів, зміркувавши, що не здобудуть більшості, усунулися від голосування.

Убийник кап. Махновського — божевільний. Як ми вже згадували, 6 жовтня с. р. 20-літній парубок зі Ставчан, Микола Кусьпіс, застрелив з кріса кап. Фелікса Махновського, члена „Звйонзку Оборонцув Львова“, намагався застрелити свого брата і директора школи Антона Гаєвського та підпалив забудовання своїх сусідів. Польська преса використала ту подію, щоб переїхатися по Українцях, а кап. Махновському справили у Львові великий похорон, що прибрав маніфестаційний протиукраїнський характер. Тимчасом польські психіатри узнали Кусьпіса божевільним. Супроти того слідство проти нього припинено і відставлено його до заведення божевільних на Кульпаркові. Ну а що думати про тих, що уряджували маніфестації проти вчинку божевільного?

Політичний гумор. — Ну, якось спокійно минула ніч св. Вартоломея. — Так, але боїмося ще ночі св. Вінкентія... („Врубле“).

Від Адміністрації

Рівночасно з сим (92-им) числом „Нової Зорі“ висилаємо всім нашим П. Т. краєвим Післяплатникам. ОКРЕМІ УПІМНЕННЯ за передплату „Нової Зорі“ до кінця б. р. Хто не заплатить залежності до кінця грудня с. р., той не дістане вже святочного числа „Нової Зорі“. Заграничним Післяплатникам зазначимо довшню квоту на опасі, в котрій дістануть чч. 94 і 95 „Нової Зорі“. На тій опасі по лівій стороні вгорі буде виписана червоним залежність за „Нову Зору“ до кінця грудня с. р.

Польський кооперативний зїзд відбудеться у Львові 12 і 13 грудня с. р. при участі делегатів з цілої Польщі. „Газета Польська“ в ч. 327 пише, що зїзд скликано до Львова тому, бо се місто має стати осередком мобілізації польських сил з огляду на зріст українського кооперативного руху.

„Хром“, Львів, вул. Руска 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Др Іван Брик і п. Софія Ракова оповістили в „Ділі“, що їх прізвища уміщено під відозвою „Комітету Обивательського“ з приводу 11 листопада без їх відомо.

За невивішення державного прапора в день 11 листопада с. р. львівське староство покарало двох власників реальності на Сигнівці, Тому Крадина і Юлію Гембіч, на 2 зол. гривни, або по однім дні арешту.

Рада Міністрів у Варшаві прийняла проект закону в справі обнижки комірних та зміни закону про охорону льокаторів. Проект продовжує обнижку комірних до 31 грудня 1938 р. та передбачує ступневу ліквідацію охорони льокаторів до липня 1943 р.

У Львові зачав виходити новий польський часопис „Нова Правда“, орган „Фронту Морж“. Перше число сконфісковане.

Комуністичний процес проти 51 осіб, обвинувачених у приналежності до КПЗУ, зачнеться в Тернополі 7 с. м. 19 підсудних се Жиди, 5 р.-катол., 27 гр.-католиків. Розправа розписана на 18 днів.

В Дрогобиччині поліція перевела масові ревізії серед Українців й увязнила 20 осіб, переважно інтелігентів.

Станіславська прокуратура веде слідство проти Василя Вівчаря, Дмитра Купляка, Михайла Мацькова і Федя Запхляка під замітом, що тому 19 літ, в часі українсько-польської війни вимордували в околиці Єзуполя польську стежу, зложеною з 5 Поляків і 2 Жидів.

Тиждень пропаганди польського купецтва зачнеться в Станіславові 7 XII.

В Станіславові арештували Ізидора Маргошеса, сина власника гарбарні. Причина покищо невідома. Рівночасно придержали начальника гарбарні Антона Грицишина та двох робітників, Йосифа Дутчака й Онуфрія Стасюка.

3.000 зл. спроневерено в союзі воєнних інвалідів у Борщеві. У зв'язку з тим увязнено секретаря Ольгерда Григоловича.

Сніжна лавина присипала лешатаря Здзіслава Словінського в околиці Закопаного. Се перша жертва зимового спорту с. р. в Польщі.

Політичний гумор. — Засади внутрішньої політики: 1) з великою помпою, 2) з великою бомбою. (Врубле, ч. 48).

Політичний гумор. — Ви вернулись з заграниці? — Так. — То може нам скажете, що чувати в Польщі...

В Івановій Долині на Волині зачнуть з весною будову нового костела.

В Луцьку завісили в чинностях директора Ремісничої Палати В. Лопіньського „за переступлення компетенцій“.

В Болгарії в горах Піриму на висоті 2.600 м. по кількох днях енергійних пошуків знайшли останки польського літака, що був пропав підчас лету з Софії до Букарешту. Літак розбився до скали. Залога й пасажири, разом 6 осіб, погибли.

Др Шахт таки уступив зі становища міністра господарства Німеччини. На його місце канцлер Гітлер іменував Вальтера Функа, державного секретаря в мін-ві пропаганди. Він обійме своє становище 15 січня 1938 р. До того часу функції мін. господарства виконуватиме Герінг. Др Шахт іменований міністром без теки.

Світову виставу в Парижі замкнули 24 листопада. Її відвідали понад 33 мільйони людей. (Першу міжнародню виставу в Парижі 1855 р. відвідало тільки 5 мільйонів людей). Всіх виставців було 20.000.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Маєрлінг.
МУЗА: Атака на досвітку.
СТИЛЕВЕ: Народини зірки і ревія.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артритичні і невральгічні болі усуває й злагоджує

СІК СЯТОІВАНСЬКОГО ЗІЛЛЯ

Магістра Едварда Гобена.
Продаж в аптеках і дрогеріях.

Головний склад:

Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На зимовий
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

порукає

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаценні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Ш.Львів 505.796

РІШАЮЧІ ДНІ ЄВРОПИ НАБЛИЖАЮТЬСЯ

Конечність консолідації українських політичних організацій.

Дельбос, міністр закордонних справ Франції, відвідає Польщу, Чехословаччину, Румунію та Югославію, щоб переконатися на місцях, в якій мірі Франція моглаби в разі війни рахувати на допомогу тих союзниць. Перед Різдом він вернеться в Париж. Тимчасом Англія коло 20 с. м. має запросити до Лондону німецького міністра закордонних справ Нойрата. По його відїзді з Лондону, в січні відбудеться рішача нарада між представниками Англії та Франції. Коли вони порозуміються, що можна предложити Німцям за ціну мира, тоді між ни-

ми і Німеччиною зачнуться вже остаточні переговори, м. ін. про долю середньої та східної Європи. Коли не порозуміються, тоді невідомо, що наступить. У всякому разі рішачі дні Європи наближаються. До того часу мусить також наступити консолідація українських політичних організацій у краю й на еміграції. Не маємо вже багато часу до страчення, бо в Англії прилюдно застановляються, як уже тепер евакуувати Лондон. Пишуть про се отверто найповажніші пресові органи. Вони не ширилиб паніки без підстави.

Буковинські Українці не могли відбутися політичного зїзду.

Внаслідок політичних обставин Українська Національна Партія на Буковині не могла скликати конгресу, щоб вибрати нову дирекцію партії. Тому президент партії др В. Залозецький іменував нову дирекцію. До неї увійшли: др М. Івашко, Іларіон Кадлубицький, Вол. Моравик, ред. Юрій Сербинюк і інші. Нова управа партії рішила назначити референтів до кожної організаційної о-

круги. Дальше рішено принципіально взяти участь у виборах. Спосіб участі управа вирішить у свій час. Вкінці рішено скласти меморіал про положення Українців у румунській державі та їх домагання і вручити той меморіал новому правительству. — З сеї вістки можна собі виробити погляд на відносини, які панують в Румунії, та як колись інші народи будуть поступати з Румунами.

25 нових Людових Домів.

Агенція „Всхуд” звідомляє: В оживленій акції будови польських Людових Домів у Станиславівщині перше місце займають повіти долиньський, надвірнянський і товмацький. В тих повітах вибудовано в останнім часі або будується 25 нових домів. І так: В долиньському повіті викінчено будову Стшелецького Дому в Розточках, крім того будується Людові Доми в Брошневі, Герині, Нягрині й Осмолоді. В надвірнянському повіті акція представляється так: в Майдані вибудовано дім „Звйонзку Резервістів” коштом 9.000 зл. В Ланчині постав комітет будови Людового Дому і приступив до праці. В Микуличині на укінченні будова Людового Дому, в яким знайдуть при-

міщення всі польські місцеві організації. В Надвірній викінчують дім Т-ва „Сокіл”. В Пасічній побудовано Польський Парохіяльний Дім коштом 20.000 зл. В Порогах приступлено до будови Людового Дому. В Старуні заложено фундамент під будову Людового Дому ТШЛ для громад Старуні й Жураки. До будови власних домів приступають також відділи „Звйонзку Стшелецького” у Вишнівцях, Глинках і Лісній Велесниці. На терені товмацького повіту повстали згл. е на викінченні Людові Доми в Польській Осаді, Гориглядах, Будзині, Озерянах, Троянах, Пужниках, Вікнянах, Пільній Тарновиці та Ляцькім Шляхотським. Ясно, чий „стан посідання” корчиться.

Міністр скарбу про господарське положення в Польщі.

Дня 1. XII. відбулося перше засідання союму. Віцепрем'єр і міністр скарбу Квятковський виголосив експозе, в якому ствердив, що 1937 рік запишеться в історії господарського розвитку Польщі як один з найлучших. На всіх ділянках господарського життя зазначилася поправа кон'юнктури. Продукція ряду сирівців і промислових артикулів у 1937 р. перевищила о 100 проц. рівень з 1928 /р. На загальну господарську ситуацію поділяла у великій мірі поправа в різництві. В останнім році чистий дохід в середніх рільних господарствах зріс о

31 проц., коли видатки зросли о 15 проц. Внаслідок загальної поправки ситуації в різництві уосновані вигляди на дальшу поправу на промисловім відтинку. Зроста також консумція промислових продуктів. Кардинальна засада господарської політики в Польщі се бюджетова рівновага. Розвиток Польщі належить пхнути на шлях, на якому зачнеться процес упромисловлення краю. Належить забезпечити селянинові долю його дітей, належить зайнятися справою безробіття та перевести 10 мільонів людей з сел до міст.

Англія може виробляти 100 літаків тижнево.

„Дейли Гералд” звідомляє, що Велика Британія матиме 8000 військових літаків першої лінії при кінці слідуючого року. Англійські летунські фабрики можуть виробляти 5.000 літаків річно.

Число летунських фабрик зростає. Летунські варстати можуть випускати 100 літаків тижнево. Англійське військово-летунство вже тепер посідає багато літаків крім 2000 літаків першої лінії.

Німці хочуть бельгійських і португальських кольоній?

ПАТ звідомляє з Лондону, що під час наради французьких міністрів з англійськими лорд Галіфакс зложив звіт про свої розмови з канц. Гітлером. Отже Гітлер не домагався звороту всіх давних німецьких кольоній, тільки зовсім конкретно назвав кольонії, яких домагається Німеччина, а саме Тога, Камеруну як також великого одностаїного про-

стору, що складається з бельгійського Конга і португальської Анголі. Англійський прем'єр Чемберлен заявив в англійським соймі, що під час англійсько-французьких нарад в Лондоні міністри обговорили справу кольоній під всіма кутами бачення. Вони дійшли до висновку, що справу кольоній треба основно обговорити з іншими державами.

Цікава книжка

Clemens Attlee: „The Labour Party in Perspective.”

Голова англійської „партії праці” оповістив книжку про її будучність, себто про завдання, які вона ставить перед собою. Розуміється, щоб говорити про будучність якоїсь спільноти, муситься передовсім сказати про її минулість, бо з минулини виростає будучність. Отже й автор тої книжки оповідає цікаві річи про її минулість. А в зв'язку з появою тої праці появилися численні оцінки її. Одну з рецензій дає німецький соціаліст Фрідріх Штампфер. Зміст її такий:

Англійська „лейбур парті” (партія праці) була до війни мала. Вона скоро дозріла і стала великою через війну. В р. 1924 переняла вона вперше керму правління. Прем'єром міністрів став її провідник Мек Доналд, робітник, що 30 літ стояв на чолі тої партії. А потому прийшов страшний 1931 рік, коли друге правительство партії праці заломалося і Мек Доналд опустив партію, щоб задержати міністерське становище. Прозвано його за те зрадником і посуджувано, що в особистих цілях зробив се, що зробив. Та тепер уже виразно видно, що було причиною того. Та сама господарська криза, яка два роки пізніше розторочила могутню німецьку соціалдемократію, загрожувала тоді і „лейбур партії” розколом аж до основ її, до самого кореня. І в Англії падали тоді банки і застій наступив у промислі, дефляція й інфляція, треба було багато грошей для безробітних. А „лейбур партія” хоч була при кермі держави не мала ні більшості, ні відповідної соціальної програми, якою моглаби здобути більшість. Мек Доналд не виказав у рішачій хвилі ні потрібного фахового знання справ, ні потрібної відваги. І він, таксамо як Сновден, належав до соціалістів старого покоління, для яких соціалізм був тільки обітницею, а не реальним завданням. Вони мали соціалістичне серце, але голови їх думали ще так як економічні ліберали.

Та Мек Доналд покинув партію, яку 30 літ провадив, не з низьких особистих мотивів. І над ним висіла та трагіка, що виповняє історію соціалістичних рухів від часу війни також в інших краях. Чи Ленін не завів свого народу в рабство замість вивести його на свободу? Чи не провалилося в Німеччині діло Еберта? А Мек Доналд у чорній годині, коли придавив його страшний тягар відповідальності, покинув соціалістичну партію, якої творцем був і яка винесла його на найвищий верх людської діяльності.

По короткім провіді чесного Ленсбері вибрала „лейбур партія” своїм головою адвоката Кліма Атлі, що літ тому 30, ще як студент оксфордського університету, пристав до неї. Не був він ні визначним промовцем, ні блискучим літератором, але був чесним, розумним і відважним чоловіком. Не був він властиво провідником аж доки його не вибрали ним. Та від того часу вростає він у своє завдання. Се доказує і його книжка.

В ній признається він до отсих ідеалів і поглядів:

1. Соціалізм англійської партії праці вийшов більше з християнства ніж з марксизму і більше взяв з Біблії, ніж з комуністичного Маніфесту.

2. Демократія і свобода одиниці се кличі партії праці.

3. Еволюція соціальних відносин без насильства!

4. Держава має обов'язок охороняти одиницю перед поневоленням і гнобленням. В тій цілі земля мусить стати загальною власністю. Наперед треба зсоціалізувати вугіль, погонуву силу і транспорт. Банк Англії повинен бути удержаний і поруч нього має повстати великий позичковий інститут, який збиравби капітали та видававби їх на службу загальній народній господарці. Відтак має бути переведена земельна реформа, має бути скорочений час праці і продовжений час науки в школі, люди мають одержати на старість пенсії, а робітники в часі працездатності платні відпустки.

5. Засобів продукції не вільно відбирати приватній власності без відшкодування.

Штампфер підчеркує, що праця Атлія різниться від писань Мек Доналда яснішим поглядом на економічні проблеми і сильнішим конкретизуванням.

Небезпеки державного невільництва, яке вже заведено в інших державах, провідник партії праці в Англії не бачить. По перше тому, що систему соціалізації він уявляє собі як посереднє звено між свободними спілками (кооперативами) та великим державним підприємством. По друге тому, що навіть в господарській залежності від англійської держави не бачить він небезпеки для свободи одиниць. Атлі питає: Чи може теперішній англ. почтовий урядовець се не свободний чоловік? Англія — каже — взагалі не має таланту на тоталітарну державу. І тут наступає дуже цікавий висновок з його поглядів на різні народи:

„Мені здається, пише Атлі, що народи мають нахил до того, щоб вірно йти слідами своїх національних традицій. І так нпр. Італія була вже часто сценою диких партійних борб і проєкцій, тому фашистські методи се не повинні для потомків Гвельфів і Гібелінів. Військовий деспотизм належить до суттєвих рисів німецької історії. І отверте питання становить справа, чи Росія не вертається до тої автократії, яку вона так довго терпівно зносила. Я вірю в те, що також Англія лишиться вірна своїй традиції та що тут без проливу крові і без насильства відбудуться конечні зміни між усіх протиположностей, які ділять прихильників соціалізму і капіталізму. Бо се відповідає генетичній британській природі, змінити і відмолоджену старі установи відповідно до нових ідей. Вірю, що той сам процес, який відбувався в минулому, покажеться добрим також в будуччій, щоб змінити соціальну й економічну будову сего краю”.

Та цілком він не виключає насильних змін. Тільки вони видаються йому такі далекі, що він не бере під увагу способів проти них, з виїмком одного генерального страйку. Партія праці в Англії просто старається позискати більшість — і як довго тої більшості не має, так довго годиться на те, щоб правили інші, то зн. ті, що мають більшість. Через те не пропаде ні Англія, ні свобода в ній.

Таким чином, пише Штампфер, Англія дає народам приклад, яким способом нація, що здобула собі політичну свободу, поборює на тій підставі також гнет соціальний і економічний. А того прикладу не міг дати іншим народам російський нарід, хоч повалив абсолютний царат.

Для нас книжка провідника англійської партії праці поучаюча головню з двох причин. Перша се те, що вже другий провідник тої партії з великим поважанням ставиться прилюдно до релігійної і християнської традиції свого народу і до св. Письма. Се повинні собі взяти за приклад всякі соціалісти і радикали між Українцями тай основно змінити своє становище до Церкви і християнської традиції свого народу задля їх внутрішньої найвищої вартости, яка скріплює народи під кожним оглядом.

А друга річ, також дуже важна, се той сам висновок нового провідника англійської партії праці з його поглядів на різні народи, до якого дійшли і ми зовсім незалежно від нього. А саме нераз писали ми вже про те, що український нарід лиш тоді мав свою трівку і незалежну державу, гідну тої назви, коли

З К Р А Ю

Втекли до Большевії...

Пишуть нам: З Кудринців перейшла на тамтой бік ціла родина — чоловік, жінка і двоє дітей, а крім того перейшли 4 хлопці і одна дівчина. У звязку з тим заарештовано кілька осіб, одного Поляка, двох Жидів і кількох Українців. Найсумніше в тій справі то се, що і ті, що втекли до Большевії, і ті, що арештовані як винуватки, то самі діяльні члени читальні „Просвіти“, де той цілий рух мав свій головний осідок. Справа ся хоч льокальна, але кидає ярке світло на відносини по наших читальнях і може бути дуже повчаючою для многих. Отже треба ближше нею зайнятися. Читальню Просвіти в Кудринцях заснував завідаватель, попередник теперішнього пароха, в році 1921. Від 1922 р. займався нею теперішній парох до р. 1928. Йому завдячує вона свій розвиток. Він оснував аматорський гурток. Він придбав площу, його заходами розпочато будову величавого читальняного дому, що його вспів вкрити бляхою ще 1927 р. Та в 1928 р. парох був приневолений зрезигнувати з головства і від тоді в читальні застій, дім досі невикінчений. Цікаво, що вплинуло на пароху, що від читальні відтягнувся, хоч вона під його проводом так гарно зачала розвиватися. До сего спонукали пароху невідрадіні відносини, що запанували в читальні, а він не міг злу запобігти. В читальні вплив і голос мав парох так довго, доки деякі члени, спершу добрі і релігійні, на терені Просвіти не познакомились і не увійшли в зносини з деструктивними елементами. Сталося се тоді, коли сам парох, щоб ратувати Просвіту перед комуністами, вислав на Загальні Збори Матірнього Товариства як делегатів своїх певних людей, одного року Василя Костанюка а другого Андрія Василева. Оба вони вернулися зі Львова зовсім змінені. Перший став комуністом і в р. 1932 втік до Большевії, а другий став мегаломаном по повероті зі Львова і зачав боротьбу зі всіми, головню з парохом. І помер трагічною смертю. У дні, коли мав їхати на чолі делегації до Станиславова зі скаргою на пароху, був його похорон. У цілому селі говорили загально, що се палець Божий. Оба ті члени вернувшись зі Львова внесли до читальні руйницького духа ворожнечі й зачали пропагувати радикально-комуністичні кличі, часописи, брошури, а в аматорськім гуртку — нехай не кажу, що. Парох як голова реагував на се кілька разів на засіданнях виділу, але безуспішно. Оба вони кинули клич, що парох в читальні се звичайний член, має голос рівний зі всіми і не сміє наказувати. Довели своїм упором до того, що парох зрезигнував, бо не міг давати фірми

під руйницько-безбожницьку роботу. За парохом усунулись побожніші члени і читальня лише животіла. Під позором праці для народа, патріотизму, культури, освіти, поширювано комуністичну агітацію, яка скінчилася тим, що в р. 1932 перейшли до Большевії 3 діяльні члени читальні, а сього року аж 9 осіб. Слід тут згадати, що коли парох усунувся з читальні, то ті самі, що перед тим викрикували, що його місце в церкві і „проч з попом“, тепер зачали кричати: „А чому священика нема в читальні? Чому він не йде з народом?!“ Коли сього року по довгих тарапатах зачала в Кудринцях будуватися церква, то діяльні члени Просвіти, головню ті, що тепер заарештовані, почали сильну агітацію проти будови. І багато баламутили і кирили, але при Божій допомозі церкву вимуровано і вкрито бляхою і знов показався палець Божий: бо коли осінні роботи при будові Дому Божого вже викінчувано, ті „патріоти“ читальняники, які проти церкви агітували і чванилися, що до будови не допустять, пішли куди їм дорога: показалося, що се були большевицькі агенти, а народньою справою лише закривали своє юдине діло. Цікаво, що на те скажуть ті просвітнянські діячі, що замість підперти змагання пароху до усунення лиха з читальні, держали заєдно сторону крикунів, величали їх „свідомими просвітнянцями“ і „патріотами“, а пароху осуджували як кирильника і зрадника народної справи. Тспер виявилася сумна правда, що такі парох лучше орієнтувався в ситуації від просвітнянських діячів. Доля читальні Просвіти в Кудринцях свідчить, що нехтування впливу і голосу священика в читальні та в якійнебудь народній установі веде її до руйни.

Сумна та подія свідчить про справді нездорові відносини по наших читальнях Просвіти, бож подібні случаи на порядку деннім. Вона вказує, яке невідрадне було у них положення наших священиків, хочби мали найкращі заміри і положили справжні заслуги. Та подія свідчить, що найновіший розпорядок Епископського Ординаріату про діяльність священика у світських установах се справді наказ хвилі, зовсім оправданий та доцільний і буде хосенний. Через нього один о ка стежка до санації нашого народнього життя. Лише народні установи віддані статуту під вплив Церкви, що до них увійде священик не з вибору ані з титулу членства, але з титулу свого душпастирського уряду, можуть зберегти Авторитет священика в установі. Через се скріпиться його вплив на неї і лише се вспіє її забезпечити перед зазіханнями руйницьких елементів. — Обс—ор.

Небувалий виборчий хаос в СССР

З СССР через Ригу звідомляють: Зі всіх областей СССР доносять про небувалий хаос, який панує в звязку з виборами до Найвисшої Ради Совітів. Щодня надходять тисячі скарг. Над Волгою відмовлено права голосування 50.000

мав монархічний спосіб правління. Се і тільки се відповідає традиції українського народу, що доказує його тисячлітня історія. За монархічної системи правління мали ми найбільшу державу між усіми народами в Європі (теперішня Московщина була кольонією її). Вже за виборного гетьманату мали ми на пів залежну державність, причім найбільш незалежна в тім періоді була українська держава за того гетьмана, який хотів зробити гетьманську владу спадковою і династичною, себто за булави Богдана. Словом, вся тисячлітня історія нашого народу показує, де є нерв його самостійності: в традиційній, спадковій монархії.

Татарам, подаючи за причину, що вони „умово недорозвинені“. Найбільший хаос запанував на сов. Україні та в Грузії, де націоналісти опанували виборчі комітети й поусували урядовців спроваджених з центральної Росії. ГПУ масово арештує націоналістів, супроти чого будуть вибрані тільки сторонники теперішнього режиму Москви.

6½ міль. совітських горожан в таборах.

З Москви звідомляють, що в совітських концентраційних таборах є тепер 6½ міль. совітських горожан! Кожний табір затрудило від 2.000 до 10.000 засуджених. Мужчини, жінки, кримінальні й політичні в'язні, молодь, селяни і робітники — всі разом перебувають в жахливих умовах. Працюють при будові доріг, залізничних ліній і каналів та при регуляції рік. В совітських концентраційних таборах є велика смертність внаслідок жахливих гігієнічних умов, недоживлювання і тяжкої праці. Царська каторга була далеко легша.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Състь на кого чехардой“

І др Дмитро Донцов проти розпорядку Владики.

У „Вістнику“, місячнику літератури, за грудень 1937 р. появилася стаття під криптонімом О. В. (автора всі знають) під ученим заголовком „Contra plebejos“. Злоба тої статті затроєна шимковою ідєю. Вона починається так:

„В 1637 р. мав сказати Симон Околюський, домініканський провінціал — як недоречно називати козаків „панськими вівчарами“ і „не визнавати їх слави... Хоч між козаками нема сенаторів, ні князів, ні воевод, і хоч вони хлопці, однак такі хлопці, що достойні бути Київцями і Цинціатами, колиб законні contra plebejos їм не стояли на заваді“. Про „закони проти плебей“ — тепер мріють і ІКЦ і Век і п. Гертих і ин. Всі їх проекти, спрямовані проти „гайдамацтва“ — нічим не є, як бажання впровадити в життя закони „проти плебей“...“

Далі п. О. В. представляє різних ворогів українського народу як проф. Ромера і Грабско-го, що хотіли зіпхнути Українців до положення безіменних плебей і німчарів, тай подає „конкретні поради“, як до того не допустити. А саме пише дослівно так:

„Конкретно: не сепаруватися від своєї „плебейської“ пастви і не видавати таких розпорядків, про які пише католицька Мета (ч. 45): що „майже вся українська преса без ріжниць переконань поставилася негативно до цього розпорядку Преосв. Кир Григорія, підкреслюючи головні її шкоди, які спричинить українським товариствам і установам відтягнення від них українського духовенства, що впродовж віків мало і нині має так надзвичайно багато заслуг не лише в релігійно-моральному, але і в національно-організаційному огляді“... Отже не помагати тим, що хочуть — відгородивши китайським муром „сенаторів і князів“ від широкої маси, тим успішніше зіпхнути її в плебейське гетто, — ось другий спосіб реакції на маячення ІКЦ і його однодумців.“

Як Гетьманіч переїздив з Америки до Канади

„Українська Зоря“, що виходить в Детройті, граничній місті Злучених Держав Північ. Америки, принесла в 36 ч. з 11. XI. 1937 на 1 стороні отсей опис переїзду Гетьманіча Данила з Детройту до граничного міста Канади Віндзору: „На передодні своєї візиту на канадійську землю Гетьманіч Данило Скоропадський провів кілька хвилин в Детройті між приятелями, яких він сотнями набув підчас офіційного побуту і прийняття в нашій місті. В товаристві полк. Шаповала п. Гетьманіч в четвер вечером перебрався на канадійську сторону до Віндзору, де на спільній вечері в церковній салі греко-католическої парохії повитали його близько три сотні визначних віндзорських громадян під проводом о. дра Редкенича, тамошнього пароха. З Детройту було на вечері також кільканадцять родин, котрим молодий Гетьманіч дотепер вже добре знаний. Підчас вечері Детройтчані поділилися заприязненням Гетьманіча зі своїми віндзорськими сусідами та побажали ус-

Інакше кажучи, станиславський Ординаріат помагає (!) таким польським шовіністам як Гертих, Ромер, Грабський, журналісти з „JKL“ і „Веку Нового“ — спихати широкі маси українського народу в плебейське гетто!... А на доказ того, що так є, покликається п. О. В. у „Вістнику“ на такий орган як „Мета“ і цитує його в „відповіднім“ контексті...“

Хто досі не перестав дивуватися, що ми в „Н. Зорі“ часом дійсно остро виступаємо проти способів воювання деяких степових мішанців, то має тут внясення, чому ми так робимо. Бо тільки покажіть, де ви бачили більшу злобу як у наведених вище цитатах з „Вістника“, яким уже довгі літа „просвічує“ нашу молодь і взагалі нашу інтелігенцію п. др Дмитро Донцов, що походить з околиці, де товклися буквально безчисленні азійські орди з нашими бродниками та ізгоями. І нехай хтось тепер скаже, що раса не має значіння!.. Пана скритого під криптонімом О. В., так дуже занепокоєного долею українських мас, можемо впевнитися, що власне розпорядок станиславського Ординаріату причиниться до того, що українські маси не будуть зіпхнені до положення безіменних плебей, а булиб ті маси зіпхнені тоді, якби наше публічне життя даліше котилося під „проводом“ і криком мішанни ковуїв, бродників та всяких Чорних Клобуків, як котилося дотепер — без такої інгеренції як є в розпорядку станиславського Ординаріату...“

Коли ми в „Вістнику“ перечитали наведений вище напад, пригадався нам знаний східний танець чи гра, звана „чехардой“. (Чехарда, наголос на останній складі). Москалі кажуть про сей танець, що се така „игра, гдѣ прыгають другъ через дружку, верхомъ или назакукры“. Ходити чехардой значить йти товпою, ватагою. Таким чином п. Дм. Донцов ідує верхом на „Меті“ пустився в товпі на прекрасний „лицарський“ напад... Щож, степ все так а не інакше нападав на культуру.

пиху так Гетьманічелі як і канадійським Українцям з нагоди започаткування плянованих дво-місячних відвідін наших осель в Канаді. Детройтчані також не забули напінити Канадійців, щоб по прийнятті та гостинах на канадійській землі Канадійці звернули Гетьманіча Американцям, як не в ліпшій здоровлю і настрою, то бодай в такім як це Гетьманіча Американці передали з його прибуттям до Канади. Гетьманіч Данило залишив по собі як найкращі спомини в Детройті і може бути запернений, що двері до нашої громади все залишуться для нього отвертими.“

Примітка: Граничне місто Канади Віндзор положене над озером Ст. Клер напроти Детройту і połącене з Детройтом також підводним тунелем, Віндзор се важний узловий пункт залізниць і стація парових кораблів. Місто се знає з хемічного й текстильного промислу, з будови машин і т. п. Воно має поверх 64.000 мешканців. Українці мають там гарну організацію.

Смертельна небезпека

Польський часопис „Політика“ (давніше „Бунт Молоді“) приніс в 142 ч. статтю п. з. Смертельна жидівська небезпека. В закінченні статті автор Александер Бохенський так характеризує міжнародне і внутрішнє положення Польщі: Міжнародне положення воскреслої Польщі може з дня на день статися трагічним. Минає рік за роком, зникає недавня слабість наших двоох величезних сусідів. У внутрішніх сварках, в соціальних експериментах, в дуже малих, нікчемних і другорядних проблемах тонучи ми позволили уплунити і перейти безповоротно часови, в яким, користаючи зі слабости Німеччини, могли ми раз на завсіди зайняти гегемонію над східними народами. Нині, нажалі, Німеччина щораз даліша від версайського договору. Ше переживаємо час німецько-російської неприязни, з якої можемо, хоч трудніше, вивести забезпечення собі мира на довгі літа. Але день по дню, оскільки змарнуємо і сей час, зближається час, в яким віджне Рапалло. В тім часі німецько-російські залізні кліщі зачнуть затискатися. Внутрішнє положення приносить честь найгіршим, пайганебнішим традиціям давньої шляхотської Річкосполи-тої. Маси народа, що змагають до нових виборів, до нової виборчої ординації, спихані клясою бюрократії, яка заанектувала навіть громадське самоврядування і стає замкненою клясою при допомозі стипендій, тариф і поділу суспільного доходу в спосіб, що відбирає селянам можливість збогачування. Кляса бюрократії скупчена в безприкладнім егоїзмі, потихо звязана з Левітаном (організацією великого промислу), — нищить польський капітал і продукцію. Під гарними словечками про пляновість, про розмах і розбудову переводиться послідовно декапіталізацію, заник незалежних і творчих варстатів на користь нових

бюрократичних етатів. І ми, Поляки, що 10 літ тому мали тільки до відродження у відношенні до Європи, нині, завдяки льогічній і егоїстичній політиці одної кляси, що не допускає девальвації платен, навіть за ціну упадку нескартелізованої продукції, — ми далися нині перегнати Ромуній, Греції і Югославії, не кажучи про всі балтійські або західно-європейські державки, і займаємо майже посліднє місце на світі! І ось в такій хвилі, коли все треба зробити, коли нема до страчання ні одної хвилини, ні одного віддиху... ось тоді провідники ендеків вказують на жидівську справу як на той відтинок, куди треба звернути сили й увагу. Мимотою, що Жидів є три мільйони, мимотою, що „боротьба“ з ними не може, хочби з технічних причин, зменшити їх числа ні сили скорше ніж за ряд літ, мимотою, що ризикне за той час doprowadити до найкрайнішої, бо розпучливої ненависти до Поляків тої численної і ще на літа важної меншини, мимото того всього ті люди (польські націоналісти) не вагаються марнувати цілого капіталу сил і польського інтелекту на антисемітську демагогію...“

Примітка Ред. „Новой Зорі“: До подібного розпучливого або й гіршого положення доводиться й поверх 6 мільйонів Українців. Кажемо гіршого — тому, бо Жиди як елемент переважно міський всетаки мають більшу свободу рухів, ніж український нарід переважно сільський і звязаний з землею, який тепер так притиснений, що вже віддиху йому не стає.

Не забувайте, що найцінніша річ в кожній бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

Зближається криза

„Хвіля“ в ч. 6.715 в статті п. з. „Зближається криза“ розглядає світову конюнктуру і стверджує, що міжнародний упадок цін сирівців, який триває вже ряд місяців, може потягнути за собою нову господарську кризу в світі. Нова криза, очевидно, не обминулаб і Польщі, яка, на думку „Хвилі“, до прийняття кризи гірше озброєна, як в часі 1930/34. Вона гірше озброєна як в ділянці внутрішньої політики так і в ділянці господарсько-фінансовій. В ділянці внутрішньої політики панували в Польщі в літах перед кризою безоглядний спокій та певність завтра. Нині, в добі протижидівських виступів та до білого розпечених пристрастей національної боротьби, ніхто не відважиться попорити про спокій і мир в краю. В ділянці етатизму, интервенціонізму, протекціонізму і регламентації господарського життя Польща була далеко менше заанкована, як тепер. В звязку з тим в тих часах було менше процесів за надужиття, корупції й хабарництва; урядничий апарат був морально чистіший і більше відповідальний за цілість краю. В час кризи Польща ввійшла з відносно великими скарбовими резервами, які дозволити їй перетривати кілька літ дефіцитової господарки. Польща ввійшла в кризу також з деякими, хоч невеликими, потенційними резервами, що полягали в значно меншій ніж тепер податковій перетяженні. Було з чого і з кого брати податки й „добровільні“ внутрішні позички. Тепер установа внутрішніх позичок добре знала суспільності, а податкове перетяження вже давно переступило границі, допускаємі господарсько й скарбово. Вкінці Польща ввійшла тоді в кризу з подвійно більшим засобом девіз і золота та передовсім була вільна від усякої девізової регламентації, якої п. віцеміністр Квятковский не побудеться так довго, як довго не будуть привернені спокій і безпека краю.“

Тоталізм або нулізм

Під таким заголовком „Курер Варшавський“ в ч. 326 приніс передовицю. В ній пише м. і.: Слово тоталізм увійшло в політичний словар літ тому приблизно 10. Воно походить від латинського „totus“ і значить „весь“, „цілий“, себто: що державна се найвище добро і що вона має всім кермувати, навіть забавами. Таке розуміння держави звязане з дійсною або вмовлюваною (сугерованою) небезпекною війни. Система тоталізму віддає владу в руки одного і групи, що його оточує, а з маси горожан витворює пасивний предмет. Так очевидним корелітом (відповідником) тоталізму як доктрини про державу стає нулізм, себто погляд про те, що горожанин не має ніякого значіння і в слід за тим також горожанські організації не мають ніякого значіння. Наслідком того мусить бути духовне спустошення, відібрання горожаннові віри у власні сили і позбавлення його вартостей в ріжних областях діяльності.

Комуністична пропаганда

Комуністична партія в Чехословаччині на припоручення Комінтерну утворила т. зв. „Сваз Младіх“, що має ширити комуністичні погляди між чеською молоддю. Крім того чехословацька компартія зорганізувала „Сваз младіх Мадярув“. Ціль того товариства: праця в комуністичнім дусі між мадярською молоддю на терені замешканім Мадярами. Осідок того товариства в Кошицях, а його філії в Братиславі. Пражська філія Комінтерну призначила тим „Свазам“ зорганізувати комуністичну пропаганду на терені військового приспосіблення молоді. В Мукачеві на Закарпатті відбувся комуністичний зїзд, подучений з походом через місто. В поході взяло участь 5.000 осіб. Вони несли транспаренти з комуністичними кличами. Потому відбулося віче під голим небом. Промовці старалися переконати слухачів, що масові розстріли в СССР тільки скріпили його і внутрішню споїли. (ПАТ).

Соки свіжих рослин

це ЗДОРОВЛЯ!

СІК СЕРДЕШНИКА

зміцнює й успокоює серце.

Marister Edward Gobel

Warszawa, ul. Miodowa 14

Продажа в аптеках і дрогеріях.

ХТО ВИНЕН?

Кілька слів правди про минуле й сучасне.*)

Наведу дещо дослівно зі знаменитої статті, що хоч писана тому 32 роки нічого не втратила на своїй актуальності.

Від самого початку нашого національного відродження ми грішили і то тяжко грішили. Всього робилося на вгадь, без якогось постійного, добре обдуманого плану, без якоїсь провідної гадки. Ми працювали, бо чули потребу праці, бо сила обставин пхала нас до неї, бо без неї були б ми засуджені на смерть. Наша праця була ненавчальною ратунком перед смертю. — А звідси річ, що коли основа зла, хибна, то й діла довершувалися на такій основі не будуть добрими. Коли основа нашої національної праці була хибна, а радше, скажім правду, коли та праця не мала жадної основи, то й не диво, що ми дійшли до того, що маємо нині. Народ! отсе наш ідеал від 48-мих років. Праця для него вважалася святим обов'язком кожного свідомого Русина. Здавалось, що є всьо. Ідеал був, було для чого жити, для чого працювати. — Забуто тільки на одну маленьку річ, а се на основу тої праці, бож звідси, що „народна праця“ се поняття широке-глибоке. Працювати для народу, се ще за мало. Головна річ, на якій основі ми ту працю поведемо. Для кого нарід є Богом, то сему вистарчає кожда праця, аби тільки народна. Хтож дивиться на народ іншим оком, то сей не вдоволившись тільки народною працею. На жаль ми всі належали до людей першої категорії. Кождий патріот уважався святим, а (шоб) бути патріотом, вистарчало тільки працювати для народу і то головню язиком (а тепер вже й язика не треба, треба лиш мовчати на всі вибрики лівих верховодів. Примітка). Перед кождим „народним робітником“ кождий гнув покірно спину, бож звідси се „народний робітник“. До тих всіх належали й ми священники. І для нас народ був першим Богом, а Христос другим. В жертву народowi посвятили ми всьо, що мали найдорожшого, бо посвятили самого Христа. Прикро нам до сего признатися, ми се розуміємо, але признатися мусимо, бо інакше будемо дальше блудити. Плоди того нашого первісного поблудження збираємо вже нині і то обильно. Наша нинішня суспільність у всіх проявах свого життя не знає Христа. Христос для неї або цілком чужий, або толерований тільки для ока, для інтересу. І до сего стану допровадив нашу суспільність не хто інший, а таки ми священники, і то через хибно понятій патріотизм — через нашу байдужність і лінь, а в кінці через наше спеціальне мудровання і аргументовання в ясних і рішучих питаннях. І коли наша суспільність нині стоїть над берегом пропасти, се наша, тільки наша вина! Ми допустились злочину і на Христі, а тимсамим і на нашій народі..... Ми поповнили на самім початку великий гріх. Народ оперли ми на народі, дім будували без підвалин. Конечну підвалину, конечну основу кожного народу — Христа, ми змаловажили, бо хоч Христові священники, ми сеї правди не розуміли. І звідси руїна. Аби ратуватися, ми мусимо раз поняти ту правду, що без Христа нема для нас народу. Мусимо раз стати правдивими священниками, священниками Христовими!

Дуже се сумні і страшні помічення

*) Гл. статті „Біла жерел народного лиха“ і „Про пустиню безідейности“, „Н. Зоря“ чч. 91 і 92.

та рефлексії ревного правдиво Христового священника. Коли се читається, збирає чоловіка якийсь жах і мимоволі насувається питання: А може він помилився? А може за остро і несправедливо осудив своїх собратів? Може аж так зле не було?

Я як ровесник автора тої статті тоді читав її справді зі страхом, спершу і в мені відзивалися сумніви, однак по глибшій надумі і розвазі тодішніх відносин я признав йому повну рацію і погляди його, хоч які страшні, я узнав за зовсім справедливі й оправдані.

На основі своїх власних спостережень відтоді аж по нинішню хвилю можу з чистою совістю ствердити, що на жаль так тоді було, так є і до нині. Значу хіба лиш одно від себе, що сей болючий закид не відношу до загалу нашого духовенства, лише до його значної частини, до т. зв. „ідейного“ або „високопатріотичного духовенства“ і то обох партій.

Думаю, що так дивився на ту справу й автор наведеної статті, а коли своїм тяжким закидом обтяжує „всіх священників“, то тому, що те „високопатріотичне духовенство“ було значною частю священників — то був їх актив, — вони вели перед серед священників і надавали, як то кажуть, тон всьому духовенству. А що воно на їх промахи як слід не реагувало, тому й не диво, що так написано.

Що се погляд не одного чи двох священників-фанатиків, як їх називали і називають досі наші патріоти, що справді

Проти переслідувань Українців на Закарпатті.

В Ужгороді українська делегація, а саме др Мих. Брашайко, пос. Юл. Ревай і ред. Клочурак, інтервеніювала в краєвого віцегубернатора дра Мезніка в справі протиукраїнських репресій на Закарпатті. Делегація зясувала, що переслідування Українців може мати некорисний вплив на взаємини закарпатського українського населення з чеською суспільністю. Др Мезнік заявив, що він не знає про ніяку плянову акцію. Делегація відповіла, що оскільки положення не зміниться на краще, провідники народовецького руху не беруть на себе відповідальности за дальші події.

так зле і сумно було, на се є крім повищої статті ще інші дуже сильні і міродайнні докази, а саме:

1. Доказом на се є Пастирське Посланіє Епископату Галицької Провінції до Духовенства з дня 13. II. 1905 „О солідарности священничій“, де наші Владика справді по батьківськи звертають увагу підчиненого собі духовенства на страшні його промахи і поблудження та подають хосенні вказівки, як ті промахи для добра Церкви і народу можна направити. На сторони 25 пишуть:

„Загальна опінія вироблена поза нами і без нашого уділу накладається нам з такою силою, що хоча нехотючи їй улягаємо, в часті її приймаємо і цілком даємося руководити а навіть часом просто терроризувати — і безкритично кидаємося стрімголов у вир преріжних акцій, нам ворожих, лиш тому, що хтось там прибрав їх в якусь патріотичну ідею і відкликався до високопатріотичного духовенства“... На стор. 15: „Позори патріотизму й обов'язків горожанських прикривають гріхи обмови, очернення, підкопування Авторитету.“ На стор. 16: „Поступовання Власті критикується, не знаючи причин його, судиться о річах, котрих ся не знає. В часописях піддається публічній критиці кождий крок Епископа.“ На стор. 17: „Недовіри до Власті сталося загальною засадою.“

2. Що так справді було, доказом на се Пастирський Лист Епископа Григорія Хомишина з дня 19. VIII. 1905 „О діяльности священничій“, у котрім з правдиво батьківською любовію і прозорливістю Владика звертає увагу свого духовенства на великі і грізні небезпеки для Церкви і народу та подає вказівки й зарядження, як лихови зарадити. На стор. 13 і 14 пишеться там:

„Суспільність наша не підготована і не пересякнена наскрізь принципами живого християнства як губка почала всякати в себе шкідливі і деструктивні елементи. Священство знов само не маючи ніколи спосібности набрати сильного духа апостольського не лиш не могло вляти живої сили Христової в суспільність, але заскочене зі всіх боків струями негативного руху не зуміло успішно протиділати, не мало сили і сприту ситуацію опанувати і на торі християнські впровадити. Протинво, декотрі дались по части пірвати тому шкідливому рухові і если зовсім не улягли, то бодай перенились засадами звиченими і нездоровими для душевного життя. Декотрі незрячі у своїй добродушности хотіли навіть погодити напрями ворожі з принципами релігійними... Многі зовсім ізолювались від життя суспільности і були на всьо обов'язні... Через те дух світа, дух волежний обняв ціле наше життя.“

3. Що так у нас було і чому так було та що і тепер ще так є, се представлено докладно і стверджено правдивими фактами у брошурі „Просвітний рух в Галичині“ (Львів, 1937) на стор. 51—69.

4. Що так у нас все було аж по найновіші часи, доказом на се всі Пастирські Листи наших церковних Єрархів, їх відозви до духовенства і народу, вкінці їх влучні зарядження, що заедно мали на

ОСИП НАЗАРУК

6)

Вражіння з Волині

III. В костелі і в церкві.

Коли я в неділю рано пробудився і по хвилі вийшов на коридор, побачив я поліцай і коло него відомого вже послугача Жида. Послугач вклонився мені так низько, що я зміркував, що поліцай оглянувши наші пашпорти не висказався підозріло про нас, бо інакше залежний від поліції готелевий послугач не був би так низько вклонився і то при такім свідку, яким був поліцай. Правдоподібно на добру опінію про нас вплинуло те, що я мав заграничний пашпорт, отже поліцай, що переглянув той пашпорт, міг собі подумати, що „неблагонадійному“ такого пашпорту не дають. А зрештою може в тім готелі такий звичай щодо уклонів служби.

Досить, що поліцай не сказав до мене ні слова, а я вдавав, що його зовсім не бачу.

По сніданні запитав я послугача, коли правлять в костелі, а коли в православної церкві. Жид був знаменито поінформований, відразу назвав години і додав, що в костелі правлять в неділю скорше і богато разів на день, а в

соборі небогато. Поінформувавши нас — зник.

Ідемо до костела. На його подвір'ю в два ряди стоять жебраки й жебрачки. Чути милий звук органів, яких ми вилеклись лише тому, що Поляки їх прийняли, хоч уживання органів се старий звичай східної Церкви і при звуку органів хрестилася в Царгороді наша княгиня Ольга. В передсімку костела продають свічки, зовсім таксамо як у православних церквах.

Як ми тільки увійшли до костела, поліцай вже стояв. Коли ми сіли в одну з лавок, що праворуч припірала до кам'яного філяра і з тої сторони не мала виходу, то хоч перед нами була свободна лавка і за нами була свободна лавка, поліцай сів собі коло нас з краю і ми вже були „безпечні“ з обидвох боків. Я своїм звичаєм витягнув записник і почав нотувати свої вражіння. Представник рамені влади був очевидно здивований тим, що хтось пише в костелі, але не сказав ні слова. Отже я писав далі.

Кольористика в костелі робить вражіння дуже сорокате, але переважає цегляста краска. По обох боках 4 і 4 великі вітражеві вікна, орнаментика на них ростишна, а три великі вікна напереді, за вітарем; на вітражах тих вікон представлені постаті. По боках костела

на стінах видно фундаційні таблиці. Костел великий. Молоді в нім дуже мало, інтелігенції зовсім нема крім нас двох і якогось полковника польського війська в однострої. Решта всьо простий народ, очевидно міщанський, в досить убогих одягах. Переважає жіноцтво середнього і старшого віку. Повний брак інтелігенції звертає увагу тимбільше, що польського урядництва тут мусить бути не мало. Се нехибний знак, що лібералізм захоплює ту інтелігенцію, отже дійсної сили вона в собі не може мати. А се одна з головних причин польського страху за свій „стан посідання“ на кресах, що так часто і так дивно гістерично потрясає польською пресою.

Слухаємо Богослуження. Воно таке як всюди в костелах. Цікавість наша зростає, коли на проповідниці виходить священник середнього віку, худий і невеличкий. Слухаю і щораз більше дивуюся, бо він виголошує справді християнську проповідь. Живемо, каже, між людьми іншої віри ніж наша, головню між православними. Віра їх фальшива. Та не вільно нам їх переслідувати задля іншої віри, бо Христос Спаситель учив любови ближнього, навіть коли той ближній ворог наш... Ту думку підчеркував проповідник кілька разів в різних нюансах. Так і видно було, що залежало

цілі рефлектувати духовенство і нарід та зарадити грізному лихови цілковитого зляцізування і відхристиянізування нашої суспільності. І якраз через те не були вони до вподоби і на руку нашим ліберально-радикальним народним верховодам та стрічалися все з застереженнями й острыми протестами у нашій народній, але наскрізь ліберальній пресі.

5. Що так є у нас на жаль ще й нині, сего доказом найновіший розпорядок Єпископського Ординаріату в Станиславові в справі діяльності священика в світських установах. Є він нічим іншим, лише виплистом згаданих болючих і непоправних промахів „високопатріотичного духовенства“. Є він лише дальшим звеном, дай Боже, щоби вже посліднім, у цілому довжезному ланцюху справді батьківської прозорливої заппадливости Єпископа-Апостола, щоби зрефлектувати підчинене собі духовенство, засліплене дурманом кепсько понятого патріотизму. Тому що продовж трийцять кількох літ всі можливі помірковані середники як представлення, напіння, поучення, просьби і грозби на конференціях, в Листах, відозвах та інструкціях вже зовсім вичерпалися і не принесли пожаданих успіхів, мусів нарешті появитися категоричний розпорядок, щоби опірних членів духовенства таки завернути з дороги безнастанних промахів і просто страшних учинків, що їх воно не зі злої волі, лише у своєму засліпленні допускалося з необчислимими шкодами для Церкви і народу.

Ціль сего розпорядку не є, як се злобно голосить ліберальна преса, нанесення шкоди народним установам і народові, не відірвання пастирів від свого стада, але тільки зрефлектування нерадивих пастирів, щоби свій пастирський обовязок супроти свого стада як слід виконували, щоби нарешті прочунали з дурману та опам'яталися і зрозуміли головні засади та напрямні праці католического священика на народній ниві по мисли принципів католицьких, що їх досі в засліпленні своїм не доцінювали і з дивним опором нехтували, а саме:

а) Що католицький священик не може бути в ніякій установі, хочби народній, лише звичайним членом, сліпим і повільним робітником та наганячем. Він все і всюди, навіть у загально-народних установах, силою свого високого звання є і повинен бути духовним провідником і учителем, представником, викладавцем і захитником католицьких засад;

б) що в народних установах, коли вони з Церквою не зірвали, належиться католицькому священикови почесне міс-

це духовного провідника не з вибору і не з титулу членства, але з титулу його душпастирського уряду;

в) що праця католического священика для свого народу не має бути лише звичайна народня, але передівсім Христова, а яка саме, про се не рішає ніякий світський народний провід, але виключно Провід Церковний, з яким світський провід кожної установи повинен бути заєдно в контакті і йому підчинятись, коли хоче, щоби священики з ним співпрацювали;

г) що католицький священик не може і не сміє співпрацювати з ворогами і противниками католического світогляду ніколи і нігде, навіть у загально-народних установах, тимбільше, коли вороги в них проводять і надужують тих установ до пропагування своїх погубних поглядів та ідей, незгідних з католицькими засадами;

д) вкінці, що долі народа, Церкви і духовенства не вільно звязувати з нікою народною установою, тимбільше, коли вона внаслідок свого вадливого статута з католицької точки погляду хибна та для Церкви і народа шкідлива, а такими на жаль є всі наші ляцистичні т. зв. загально-народні установи.

6. Що у нас є справді дуже зле та що таке рішуче зарядження духовної Власти було нарешті не лише вказане, але таки конче потрібне, що воно просто було наказом хвилі, сего доказом ті незвичайно сумні прояви, ті справжні чудовища, що їх не стрічається майже нігде в цілм католицькм світі, а у нас во-

Івасю!
Що се? Читай!
...Се, пане професоре,
найліпша польська
машина до писання

Ф. К.

BIURO SPRZEDAŻY P. W. U.
WARSZAWA, KRAK. PRZEDMIEŚCIE 11

ни на жаль на порядку деннім. А що найсумніше то се, що вони так у нас заакліматизувалися, ми до них так навикли і з ними так зжилися, що ми у тих ярких промахах не лише не добачуємо нічого злого, але навпаки, робимо з них „народну чесноту“.

Доторкаю справи дуже болючої і незвичайно дразливої. Признаюся щиро, що прикро і лячно мені про неї згадувати і я радби про се не писати. Та коли я раз піднявся ролі публіциста, то не можу і не смію замовчати ніякого прояву нашого народнього життя, тимбільше, коли він разячо впадає в очи і домагається висвітлення. Впевняю, що доторкаюся тої дразливої справи не щоб комунібудь робити якісь докори, або щоб когось осудити, а тим менше образити, не щоб до вогню доливати оливи і ще більше дразнити. Ні! Роблю се лише з публіцистичного обовязку, щоби вплисти вже раз на чисту воду, щоби ті сумні відносини на нашм народнім ґрунті, які тягнуться десятками літ зі шкодою для дорогої всім народньої справи і ще дорожчої для католического священика справи Церкви, нарешті як найдокладніше і всесторонньо вияснити. Я пересвідчений, що лише через се дразливість злагідниться, що лише се причиниться до успокоєння умів, що їх безосновними наклепами та підозріннями розбурхують вороги католического світогляду. Вони нарочно цькують одних проти других, сіють вражду і недовіря до Церковного Проводу, викликають за-колот, щоб у каламутній воді ловити для себе рибу і на забегненій та схаотизованій народній справі робити свої інтереси зі шкодою для Церкви і народу.

Нам католическим священикам треба нарешті з рукою на серці глянути сміло і відважно правді в очи, основно зревідувати свої погляди на деякі бодай важніші і пекучі та актуальні народні проблеми. І треба се зробити з точки погляду не иншої лише чисто католицької, у світлі віри і католических засад. Нам треба нарешті з височини незмінних і трієких принципів католическої Церкви висвітлити свої відносини до своїх Єрархів, до преси, до народніх установ і народніх діячів та народнього проводу. А саме треба зовсім серйозно застановитись над трьома річами:

1. Як на основі науки католическої Церкви бути повинно?
2. Як скрізь межи католиками буває?
3. Як є у нас?

А в висліді того всього сказати собі вже раз рішуче: І в нас мусить бути так, як повинно бути і як є в цілому католическому світі!

Священик з Поділля.

йому на тім, аби вложити в душі своїх вірних переконання, що переслідувати і гнобити когось задля інакшої віри се робота негідна християн і католиків.

Я уважно розглядався по костелі, чи не побачу де людей з урядничого стану. На жаль не було їх до самого кінця Богослуження. Може вони приходять на інше Богослуження, пізніше. Та чи тоді проповідує якраз сей проповідник і чи проповідує так?

Вийшовши з костела йдемо оглянути православний собор, де має відбутися Богослуження на інтенцію зїзду ВУО. Передтим оглядаємо ще замок князів Острожських. Та вражіння з нього може опишу пізніше, бо вже й так знакомі докучають мені, що задовго мусять чекати на опис зїзду ВУО.

Православний собор робить в день далеко краще вражіння ніж в ночі мимо своєї нещасної штукатурки. Чому, не знаю: бо повинно бути якраз навпаки тому, що в день невідповідну штукатурку видно виразніше ніж в ночі. Та може живий рух людей відвертає увагу від неестетичної штукатурки. Зелень, світло...

Кажу до свого товариша:

— Можеб ми відвідали тутешного православного пароха, просто, щоб подивитися, як він уряджений, чи має бібліотеку і взагалі як виглядає тутешня

парохія.

— Дайте спокій, каже мій товариш, таж він по перших словах нашої мови зміркує, хто ми, і буде трістися зі страху, що до нього заходять Галичани. Адже знаєте, які тут відносини...

Під впливом його аргументації я уступив, хоч властиво репортер повинен всюди заглянути. Та мій товариш навів ще інші аргументи, яких тут подати не можу з незалежних від мене причин, яких зрештою легко додуматися.

Коли ми так оглядали собор ззовні, надходить — хто? — мій давний знакомий, редактор „Польсько-Українського Бюлетину“, п. В. Бончковський з Варшави.

— Ааа, давно не бачилися... На зїзд?

— Так, на зїзд.

— Я також на зїзд. А як вам подобається на Волині?

— Країна гарна, кажу, а як тут живеться нашому народові, про те вже таж маємо деяке поняття з автопсії.

Тут я оповів п. Бончковському, яка тиша панує в залізничці на Волині, яку ми мали пригоду на вулиці з двома молодими людьми і як нас опівночі в готелі лавав через стіну якийсь його націонал, подразнений українською мовою.

— То мусів бути якийсь єндек.

— Можливо, що єндек.

Ми пішли на друге свідання до якогось льокаліку близько собору. Обслуґує панночка. П. Бончковський говорить до неї по польськи, ми по українськи. Вона зразу не знає, як нам відповідати, бо чула, що ми з п. Бончковським говорили по польськи, але по хвилі видно зорієтувалася, що ми Українці і відповідала нам вже добре по українськи.

При столі оповідаємо п. Бончковському, з яких причин ми вагаємося, чи відвідати місцевого православного пароха. Він радить відвідати. Мій товариш далі рішучо противиться. Вкінці я рішився таки не відвідувати. Притім запитав я п. Бончковського, який його погляд на відомості, що тут про перенесення парохів рішає поліція. Він відповів, що того не знає. Ми поговорили ще про великі ріжнїці у виконуванні адміністрації в ріжних околицях Волині і пішли разом втрійку в виконуванні свого журналістичного обовязку до православного собора, щоб подивитися, як він виглядає внутрі і головно, яка буде участь приїзших делегатів на зїзд ВУО. Католикам, як відомо, вільно входити до некатолицьких святинь, коли входять до них не для виконування чи піддержування чужого культу, а виключно для оглянення або з обовязку. — (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

в радикальській „Самоосвіті“.

Своєю „Самоосвітою“ радикали стараються дати Українцям, особливо ж українським селянам, повний курс знання в усіх найважливіших ділянках. Має се бути щось в роді мандрівного людського університету, приступного для кожного, що не може виїздити зі своєї рідної оселі. Щомісяця через кілька літ виходили невеличкі книжечки, 32—48 сторін друку, що мали відповідати тій цілі; досі вийшли 72 книжечки, що мають становити цілість. Тепер радикали приступають до видання „вищого курсу“, де були б подані такі науки, що їх нема в дотеперішніх книжечках „Самоосвіти“, нпр. філософія, психологія й ін.

В „Новій Зорі“ п. О. Мох вже кілька разів звертав увагу на шкідливість „Самоосвіти“; я хочу тепер систематично розглянути цілий комплет „Самоосвіти“, так під ідеологічним, як і під річковим оглядом, щоб відповісти на питання: чи й оскільки радикали мають право називати отсі 72 книжечки „людським університетом“, себто, чи мають вони на меті справді лиш освіту, чи може під плащиком освіти хочуть здійснювати свої інші цілі. Очевидно, кожда політична група освітлює події зі своєї точки погляду; але при праці над освітою, та ще й широких мас, не вільно нпр. писати неправди для доказання єдиносистемності своєї програми. Під сим кутом розгляну по черзі окремі випуски „Самоосвіти“, групуючи їх по предметах.

На початок візьму історію України. Від неї радикали зачали „Самоосвіту“ й продовжували потому між книжечками з інших областей знання. Про історію України появилось в „Самоосвіті“ аж 10 книжечок. Ось вони так зіставлені, що дають цілість історії України:

1. Др В. Терен і К. Пушкар, 500 літ старої української держави. Історія українського народу. I. Частина. „Самоосвіта“, ч. 39. Яворів, лютий 1933. 48 сторін, 16^о.

2. Др. В. Терен, Україна під Литвою і Польщею. Історія... II. частина ч. 43. Яворів, червень, 1933. 40 ст.

3. Др. В. Терен, Українська Козацька Держава від Б. Хмельницького до Дорошенка. Історія... III. частина. Ч. 48. Львів, листопад 1933. 32 ст.

4. Др. В. Терен, При битій дорозі. Від гетьмана Дорошенка до упадку Української Козацької Держави. Історія... IV. частина. Ч. 49. Львів, грудень, 1933. 32 сторінки.

5. Др. В. Терен, Відродження української нації в 19-тій столітті. Історія... V. частина. Ч. 60. Львів, листопад 1934. 40 ст.

6. М. Шаповал і О. Слободич, Великий зрив. Нарис історії української революції 1917—1920 р. I. частина: Доба Української Центральної Ради. Третій наклад. Ч. 3. Львів, 1936. 40 ст.

7. О. Слободич, Боротьба світів на Україні. Нарис історії української революції в рр. 1917—1920. II. частина. Доба Гетьманщини. Третє незмінне видання. Ч. 6. Львів, 1937. 40 ст.

8. О. Слободич, Історія Галичини в рр. 1918—19. Нарис історії української революції 1917—1920 р. III. частина. Ч. 9. Львів, 1935. 40 ст.

9. О. Слободич, Велика Україна в огнях. Нарис... IV. частина. Часи Директорії У. Н. Р. Друге видання. Ч. 23. Львів, 1935. 40 ст.

10. О. Слободич, Як гасли вогні. Нарис... V. частина. Доба диктатур. Друге незмінне видання. Львів, 1937. 48 ст.

Отсих десять книжечок дає разом 400 сторін друку, отже се вже досить показний том. Кождий випуск містить ще й ілюстрації (на кождім напис: „з образ-

ками“, що пропущено вище, при подаванні наголовків); у всіх десятих випусках подано 7, 12, 4, 10, 9, 12, 3, 3, 7, 6, — отже разом 73 образки, при чім один (підписи на берестейському договорі) подано двічі, отже властиво 72. І 2 мапки. Як видно по наголовках, українські визвольні змагання „Самоосвіта“ чомусь не включила в цілість історії України технічно (по наголовку), але ця „історія української революції“, як радикали назвали наші визвольні змагання, належить сюди й тому розгляну їх разом з цілістю історії України. Опис визвольних змагань своїм розміром відповідає цілій решті історії України.

Як кажу, том поважний, булоб що в руки взяти й дати другим читати, якби не „але“: радикальна історія України грішить невірним подаванням фактів або тенденційним вибором їх; з обох тих „чеснот“ радикальної історії, при доданні ще міцних слів на адресу несимпатичних авторам людей, виходить часом просто... агітка. Особливо тим тоном і оформленням відзначаються скромні псевдоніми Пушкар і Слободич.

Не буду голословний і в дальших рядках чи статтях викажу се цитатами з самих таки брошур „Самоосвіти“. Тут додам іще, що я мав уже нагоду ствердити злосливість і тенденційність законспірованих псевдонімами радикальських істориків — так при змальовуванні історії Української Держави 1918 р.,¹⁾ як і церковної історії, особливо ж історії Унії.²⁾ В „Самоосвіті“ радикали або трохи притаїлися, виступають менше різко проти релігії, або роблять се зручніше, — але після прочитання їх брошурок, при відповідно виробленім уже попередньо настрою („Громадський Голос“ теж своє робить!) в читача лишається неприхильний настрій до Церкви, особливо катол., а повна байдужність до справ віри...

Вже перший випуск радикальної історії,³⁾ про Українську Княжу Державу, своїми окремими партіями наближується до агітки. Не буду в моїй рецензії виловлювати кождий натик, кожду нотку чи слово, що витворює в читача відповідний соціалістично-ліберальний настрій, бо на се шкода місця; зазначу лише, що радикальні псевдоніми використовують кождо нагоду чи то для пропихання свого соціалізму й „демократичних“ поглядів, чи то для самохвальби партії. Вже в сім першій випуску є такі місця, що їх цілком не треба в історії, яка призначена для народньої освіти. Тут підкреслено, що в нас, у старій передкняжій Україні був лад демократичний (ч. 39, ст. 12) і при нагоді висказано таку проповідь:

„Можна булоб спинити напади орд, якби була якась постійна і шира єдність між українськими землями... Можнаби побороти наїздників, якби була справді постійна всеукраїнська народом вибрана влада і військо і якби не було вічних воєн між князями різних земель за старшинство“ (с. 27, підкреслення моє, Т. К.).

Некритичний читач мігби повірити, що справді ціле нещастя нашої княжої державности пішло з того, що тоді не було „народом вибраної влади“. Та якби радикальські історики хотіли дійсно вияснити справу, то моглиб дуже легко. Адже так грецькі письменники, як і наш літописець звертають увагу на велику сварливість наших племен, якраз у тім демократичнім передкняжім устрою! Літописець же передає слова самих демократичних

племен до запрошуваних варяжських Князів: „земля наша велика й багата, але порядку в ній нема; прийдіть княжити й володіти нами!“ А один грецький письменник каже про демократичних Слов'ян просто, що вони занархізовані і взаємно себе ненавидять. Ось правда про дійсність, якої не заперечить навіть „Самоосвіта“.

Перекручує й фальшує правду автор іще раз на тій самій сторінці, коли приписує хибі дідичності влади, замість згідно з дійсністю т. зв. „ліствичному восхожденію“ Князів. Метода в нього така: причепитися до якогось факту з історії, байдуже, вірно чи не вірно поданого, щоб на тім тлі розводити свою демократичну теорію. Зі знанням і розумінням історичних подій в автора (чи авторів) справа стоїть дуже зле. Ось кілька примірів з тої самої брошури.

Він уявляє собі нпр., що як Готи уступили з України, то тут остало по них „пусте місце“ (с. 9). Так очевидно не було, бо лишилося передготське населення, що над ним Готи панували, а навіть не всі Готи вийшли були з України. Дуліби цілком не жили в Галичині, лише над Бугом (с. 10), а Турки цілком не кочували по Україні (там само); племена не бажали собі єдності з Києвом і багато разів бунтувалися (пор. с. 17); що Поляки „загорнули Галичину“ в X. ст. та щоби Галичина звалася „Червенською Землею“ (с. 19) — се неправда; Галичина ніколи так не називалася, лише Холмщина; не знати, звідки автори знають, що св. Володимир „жорстоко карав“ за неприйняття християнства й що він був „жорстокий і самолюбний“ (с. 21, 23); Володимир ніколи не будував Перемишля (с. 23), але вже застав його; відношення Святополка до Поляків і людности до нього представлене цілком невірною (с. 25); всі літописці не були монахи, знаємо кілька світських (с. 33) й т. д. З таким „знанням“ історії, очевидно, годі писати правдиву історію й дуже вигідно говорити різні загальники, зачерпнуті... з партійної програми.

Дуже потішно виглядає радикальська історія в тих місцях, де автори хочуть учити, котрий Князь був патріотом, а котрий ні. Отже читаємо нпр. таке:

„Святослав не був (!!) українським патріотом“ (с. 18), або:

„Лев хотів стати польським королем. Замість укріпити й незалежити українську державу від нападів Татарів, князь Лев ходив воювати чужі землі. Та він чужого не здобув, а своє загинув“ (с. 45).

Для приміру, як він „своє загірив“, читаємо безпосередньо дальше на тій самій сторінці:

„Лев прилучив був на короткий час до Західної України також Закарпатську Україну, що була під угорським пануванням“.

Бідний читач „Самоосвіти“ таки не довідався, що своє „загірив“ Князь Лев, бо читає лише, що придбав...

Ще веселіше як отся лекція патріотизму для наших покійних Князів, до речі — найславніших, виглядають ті місця, де радикальні історики заміняються на проповідників і зачинають викладати про релігію й науку віри. Ось як нпр. схарактеризовано в сій брошурі християнство в давній Україні:

„Християнська релігія прийнялася на Україні більше з боку зовнішнього, обрядового: намагалися додержувати постів, били поклони, вчилися молитов, думаючи, що так спасуть душу. Але духа правдивої Христової науки розумів мало хто“ (с. 38, підкр. авторів).

Виходить, що правдивого духа Христової науки розуміють хіба радикальні автори брошури, а не розуміли великі і святі подвижники християнства! Треба було бодай в тім самім числі не писати з кпинами про чуда (с. 42) — тоді може хто й повіривби, що радикальські історики мають щось спільного з релігією, а так ледви чи хто повірить.

Ось зразок „історії для народу!“ Яка вона в дальших випусках, розгляну в слідуєчій статті. — Т. Коструба.

¹⁾ Пор. Т. Коструба, Серед книжок і журналів. „Хліб. Шлях“, 1932, січень, стор. 17, прим. 2.

²⁾ Т. Коструба, Радикали про Унію (відб. з „Драгиди“). Львів, 1936.

³⁾ Перший у порядку, в яким вони вичислені вище. В цитатах буде подано число „Самоосвіти“ й сторінки.

Вистава „Вічного Жид“

Віденська „Ді Ное Вельт“ в ч. 702 звідомляє: В Мінхені відбувається вистава під назвою „Вічний Жид“. Назва та взята з легенди про Агасвера, яка голосити, що Жид не повіривши в правдивого Мессію засуджений за те на вічну бездомність і блуканину. Проти легенди шкода протестувати, але можна її збити ділом. І таке діло довершує жидівський нарід, стаючи осілим народом там відки вийшов. Значить: Вічний Жид перестав скитатися і на своїм шляху псувати інші народи, як йому закидають. Що представляє вистава в Мінхені, не знаємо докладно, але вистарчить те, що про неї сказав Геббельс: на ній є жахом проймаючі річи. І вони напевно є, бо всі знаємо докладність і послух нової німецької науки, всіх тих істориків, статистиків, фізиків, біологів, естетів, економістів і т. д., що виконають всяку волю свого начальства. Прецінь є на тій виставі такі жакливі картини ритуального морду, що хочуть заборонити молоді відвідувати її. Ціль тої вистави не лише представити Жидів у ненависнім світлі, але й перекозати світ, що сучасна Німеччина має рацію також в інших своїх світоглядових і політичних домаганнях. Розуміється, ми Жиди моглиб зібрати про сучасну Німеччину ще не такий матеріал і то без посуджень у пересаді. Та нам вистарчить вказати на вартости, які ми дали людству на всіх областях, від релігії почавши, та що чуємося народом, який не піддається хитрості ворога. Жиємо і творимо, бо віримо, що ми вибрані на те, щоб нашу жидівську долю нести тисячеліттями. Вічний? Так. Жид? Так, але в значінні позитивнім, як рівновартний і мирний працівник поруч інших народів на землі.

Земельний Банк Гіпотечний

Акційна Спілка у Львові

повідомляє своїх ПТ. Акціонерів, що згідно з ухвалою Загальних Зборів Акціонерів з дня 5 жовтня 1928 р. постановою Міністрів Скарбу і Торговлі та Промислу з дня 18 V. 1929 (Монітор Польські ч. 132 з 1929) і постановою Міністрів Скарбу і Торговлі та Промислу з дня 31 грудня 1931 (Монітор Польські ч. 131 з 1932) буде видавати акції VI-тої емісії по зл. 100 номінальної вартости та приймати до виміни акції V-тої емісії ось на таких умовах:

1. Власники тимчасових свідоцтв (посвідок) на субскрипцію акцій VI-тої емісії одержать акції цієї емісії за предложенням оригінальних тимчасових свідоцтв (посвідок).

2. Власники акцій і тимчасових свідоцтв (посвідок) на заплачені акції V-тої емісії по зл. 25.— номінальної вартости, як також власники акцій і тимчасових свідоцтв (посвідок) попередних емісій у короновій згл. марковій валюті, одержать одну акцію VI-тої емісії на зл. 100.— номінальної вартости за предложенням:

а) чотирох акцій V-тої емісії по зл. 25.— номінальної вартости або 100 штук акцій у короновій згл. марковій валюті, враз з купонами за біж. рік і тальонами;

б) тимчасових свідоцтв (посвідок) на заплачені чотири акції V-тої емісії по зл. 25.— номінальної вартости або 100 штук акцій у короновій згл. марковій валюті.

3. Власники акцій і тимчасових свідоцтв (посвідок), що не мають вище означеного повного числа акцій усіх попередніх емісій, потрібних до виміни на одну акцію VI-тої емісії, мають лучитися з іншими власниками таких акцій і тимчасових свідоцтв (посвідок), в цілі одержання одної акції VI-тої емісії.

4. Акції і тимчасові свідоцтва (посвідки) слід присилати до виміни на адресу Централі у Львові, вул. Словацького 14 або Філії у Станіславові, вул. Собеского 12 найпізніше до 31-го грудня 1938 р. під загрозою предвиджених законом наслідків.

Львів, дня 19 листопада 1937 р.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Львівська молодь св. Йосафатові. 25. XI. молодь деяких львівських шкіл відсвяткувала торжество св. свщмуч. Йосафата. Найторжественніше відсвяткували сей день учні Малуго Духовного Семинаря у Львові. Саме свято попередили 3-днівні замкнені реколекції учнів, завершені св. Сповідю. В сам день торжества в год. 8 рано відправив Архирейську Службу Богу Преосв. Іван Бучко в асисті численного духовенства в каплиці семинаря. Вся молодь разом з Вп. пп. Професорами приступила до св. Причастя. Преосв. Іван виголосив до молоді зворушливу проповідь. Крім сего посвятив новий, гарно різьблений іконостас. В полудне в авлі семинаря відбулася святочна академія з такою програмою: хор під управою студ. Мирослава Антоновича відспівав кілька пісень до св. Йосафата, крім сего Котка „Через поле широкее“, що з хорових точок найбільше припала до вподоби. Учень З. Гарала виголосив річевий реферат про історію мощів св. Йосафата, учень Я. Федик віддеклямував Р. Лиска „Христова іскра“, а учень І. Процик відрецитував Наталії Королевої „Буря на Галилейськй морі“. Однак з найбільшим чуттям віддеклямував учень вселюдної школи І. Дякон о. А. Труха ЧСВВ „Св. свщмуч. Йосафат“. Також гарно випав сольо-спів В. Стахурського в супроводі бандури студ. унів. В. Маршинського. Цілість зробила дуже гарне вражіння. Свято вшанували своєю присутністю оба львівські Владики: Іван і Никита. — Учениці гімназії СС. Василіянок при вул. Длугоша у Львові й факхової гімназії приступили напередодні свята до св. Сповіді, а в сам празник до св. Причастя і вислухали відповідної проповіді, яку виголосив о. Іриней Назарко ЧСВВ в церкві ОО. Редemptористів при вул. Зиблікевича. — Рівнож молодь Захоронкарського Семинаря СС. Василіянок і вселюдної школи при вул. Потоцького відбула з приводу торжества св. Йосафата загальну Сповідь і приступила до св. Причастя. — Це дуже радісний прояв, що між нашою молодю щораз більше шириться культ нашого рідного святого священномученика Йосафата. — М-х.

Парохія Бучач Ісусові Христові, своєму Цареві та св. свщм. Йосафатові. 1) Цього року як і минулого свято Царя Христа в нашій парохії відбулося дуже величаво. Свято це розпочато всеночним в наведеної Царя Христа. По всеночнім при торжественнім виставленню Н. Тайн відбулася цілонічна адорація. Три священники адорували також через цілу годину, по них маленькі школярі, потім молодці, по цих дівчата, а цілу ніч старші парохіяни. Через цілу ніч церква була заповнена людьми. Три священники сповідали до год. 12-ої вночі. Адорацію закінчено на першій Службі Божій, о год. 8, на якій приступило до святого Причастя поверх 300 людей. До сліз зворушуюча сцена була тоді, коли маленькі діти мимо пізної ночі клячали з горючими свічками перед Н. Тайнами. Свято се зробило на парохіян вражіння, яке не скоро буде забуте. ОО. Василіяни тої ночі уряджували також адорацію до 11-ої год. вечером. — 2) Перед празником св. священномуч. Йосафата в парохіяльній церкві св. Николая відправлявано Дев'ятицю. Що вечере при повній церкві людей по молебні слідувала наука про життя св. Йосафата, а потім суплікація. В день св. Йосафата, патрона шкільної молоді, шкільна дівтора відбула св. Сповідь. Около 300 дітей прийняло в тім дни св. Причастя. Дев'ятицю закінчено дуже торжественно. В суботу по полудні і в неділю три священники слухали св. Сповідей, а на співаній Службі Божій в неділю около 150 людей прийняло св. Причастя. Закінчено се велике свято при набитій людьми церкві, виголошено науку і три священники убрані у всі священничі ризи відправили молебен з суплікацією. Дається запитати, що

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

АНГЛІЙСЬКИЙ ВПІСЬКОВИЙ ОРГАН „Армі, Неві енд Айр Форс“ (Армія, Фльота і Воздушна сила) приносить одну статтю по другій, що вже час евакуувати найважливіші установи з Лондону в глибину краю, бо в разі вибуху війни ніяка оборона не перешкодила ворожим літакам, таки передертися крізь ряди оборонців і скинути на Лондон запальні бомби. Колиж згорілиб найважливіші установи з плянами і т. д., тоді булаб спараліжована також армія і фльота. З того ясно, що наближаються надзвичайні події, важні і для нас Українців.

„КРАСНАЯ ЗВЕЗДА“, урядова газета червоної армії, принесла статтю з погрозами на адресу Японії. В ній пише м. і., що всяка спроба Японців, увійти на терен Зовнішньої Монголії, викличе війну СССР з Японією. Як відомо, Москва тому два роки зобов'язалася боронити територію Зовнішньої Монголії, а голова т. зв. Внутрішньої Монголії, князь Тег Ванг, заповів, що змагатиме до получения всіх монгольських земель.

ПРОЕКТ НОВОЇ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ випрацьовує пос. Дух і має зголосити його на соймовій сесії в січні 1938.

МОСКОВСЬКИЙ КОМІНТЕРН дав марксіському Профінтернови в Амстердамі 2 мільйони золотих рублів на організацію заворушень, страйків і інших не порядків у пристанях Англії і Франції. („Н. П.“, ч. 282).

В ГДАНСЬКУ невідомі справники зірвали в ночі мосяжну таблицю з будинку Генерального Комісаріату польської РП при вул. Нойгартен.

ЛИТОВСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Жукаускас, начальний вожд литовської армії, помер на днях. Він був генералом вже в царській Росії. В р. 1917 командував дивізією.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ Борис вертаючися з Лондону вступив до Білгороду і відбув нараду з югославянським князем-регентом Павлом.

НІМЕЦЬКЕ НАСЕЛЕННЯ в Чехословаччині зібрало 22 мільйони чеських корон на свої національні організації. Чеська суспільність збрала 750.000 чеських корон на чеські організації в німецьких округах республіки.

МІНІСТР ГЕББЕЛЬС заявив, що на терені Німеччини ніодін Жид не пише в ніоднім німецькйм щоденнику, на ніякій сцені не виступають Жиди, в ніякій фільмі не працюють Жиди.

У ФРАНЦІЇ власти безпеки викрили тайну парамілітарну організацію. Вона мала свій штаб, свої бюра і санітарну службу та була поділена на дивізії, бригади, полки і т. д. Викрито також велику кількість різної зброї, що належала до тої організації. Французькі власти твердять, що ціллу організацію було завести монархію. Таким чином показується, що монархічна ідея все жива, навіть в могутніх республіках.

В БАРСЕЛЬОНІ урядуеть 6 „правительств“: правительство республіки, правительство Каталонії, правительство Евскадії (біскайське), правительство Малаги, правительство Астурії і правительство Сантандеру. Крім того засідають два парламенти, республіканський і автономний катальонський. Опанувати самі тільки інформації з їх нарад не легко...

В КАІРІ молодий націоналіст Абдель Кпадер стрілив три рази до єгипетського прем'єра Нагаса Паші, але не поцілив. Кпадер має 22 роки. Се внук провідника революції з 1882 р.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило формально визнати правительство ген. Франка в Еспанії.

почитання св. Йосафата серед нашого народу більшає. Може Бог дасть, що поліпшає й доля нашої Церкви та народу, бо цей наш рідний святий, що якраз за нашу св. Церкву й за наш нарід пролив свою кров, вимолить нам красу долю. — С. К.

Від Адміністрації

Рівночасно з сим (93-им) числом „Нової Зорі“ висилаємо всім нашим П. Т. краєвим Післяплатникам ОКРЕМІ УПІМНЕННЯ за передплату „Нової Зорі“ до кінця б. р. Хто не заплатить залежності до кінця грудня с. р., той не дістане вже святочного числа „Нової Зорі“. Заграничним Післяплатникам зазначимо довжну квоту на опасці, в котрій дістануть чч. 94 і 95 „Нової Зорі“. На тій опасці по лівій стороні вгорі буде виписана червоним залежність за „Нову Зору“ до кінця грудня с. р.

НОВИНКИ

ВП. Автор „На водах Полісся“ прислав ще додатково закінчення свого цікавого опису, яке помістимо в найближчих числах.

Т-во українських робітників „Сила“ у Львові звертається до всіх Українців з закликом допомогти українським безробітним. Акція „Сили“ є під Протекторатом Впреосв. Митрополита Андрея, Преосв. Григорія і Преосв. Йосафата. Датки слати на адресу: Промбанк, Львів, з допискою на Укр. Безроб., або Т-во „Сила“, Львів, Рутівського 22, III пов.

Т-во „Українська Бесіда“ у Львові обходить 8 грудня с. р. 75-ліття свого існування.

Міністр справедливости вицефав свій законопроект про знесення судів присяглих, але підтримує законопроект про адвокатуру (з тяжкими обмеженнями, які можуть зовсім затамувати доступ до того фаху не-Полякам).

В м-ві почти розглядають проект доручування в містах почти також в неділю. Доручуваноб передовсім часописи і поручені посилки.

Забороняють входити до гр.-католиків. В Кракові воякам гр.-католиків обряд заборонено входити до гр.-католиків. В кождо неділю і свято гр.-католиків обряд стоїть перед брамою церкви військовий жандарм, який не пускає вояків греко-католиків на Богослуження і нерідко розлучує жонатого підстаршину з його жінкою та дітьми... Ся нечувана заборона викликала пригноблююче вражіння серед краківських Українців. („Діло“ ч. 265). Зі сторони римо-католиків духовенства нема ніякого реагування.

На цвинтарі „оброньцув Львова“ зачали будувати пам'ятник в честь Французів, що полягли по польській стороні в боротьбі за Львів і Сх. Галичину.

Нові костели в Станіславівщині. Агенція „Всхд“ пише: в Тисьменичанах з ініціативи ТШЛ приступлено до будови місцевого костела. В Долішнім Угринові завязався комітет будови костела, який ще с. р. приступить до праці. В ціли відбудови „косцюлка“ в Сухій Ліщині повстав комітет і вже приступив до будови. Значної допомоги уділив комітетові Фонд Праці (?). В Хриплині повстав комітет будови костела, роздобув площу і в найближчій часі приступить до праці.

У станіславівській в'язниці перебуває б. надвірнянський староста Робакевич. Його мали звільнити з в'язниці за кавцією 2.000 зл. Тимчасом, як пишуть польські часописи, виявилось, що б. староста намагався винести з в'язниці грипс від одного політичного в'язня - Українця. Робакевича задержали у в'язниці.

О. Юліян Юрик з Кипячки в виказі подруж для старости в Тернополі написав родову назву „Наконечний“ а не „Наконечни“. За се тягнуть його тепер перед суд з уст. 287 § 1 к. к. — посвідчення неправди. („Н. Ч.“ 268).

Завдання Церковних Брацтв. Браття і сестри церковні! Погляньте, чи свічка, яку тримаєте в руках, має в колі витоплений знак „КЕРОС“. Якщо ні, то зажадайте від Старшого Брата чи Сестриці, щоби при закупні свічок не купували чужих, Бог знає де вироблених свічок, коли ми вже маємо свою фабрику „КЕРОС“. Купуючи свічки фабрики „КЕРОС“, докидаєте і Ви цеголку до розбудови рідного промислу та даєте працю своїм людям.

Перед старостинським судом у Перемишлі ставав гр.-католик священик о. Теодор Бойко під закидом, що в промові на вічу в Белвіні „виявив нехоть до польської держави“. О. Бойка засудили на 50 зл. гривни з заміною на 5 днів арешту.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Ще одна спроба об'єднання. В пражських українських організаціях ведеться акція за створенням репрезентативного центра т. зв. „Контактного Комітету“. Покищо утворено комісію, що працює над зложенням відповідного статуту. („Український Тиждень“ ч. 40).

Найвищий суд у Варшаві вирішив, що при вимірі промислового податку адвокатські канцелярії не можна вважати торговельними підприємствами.

22 нові польські школи заклало військо на Поліссі. До них ходитиме понад 1000 наших дітей. Наших шкіл нема там ніяких з відомих причин.

Начальника скарбового уряду в Крем'янці на Волині Витовта Саснковського засудили на 5 літ в'язниці за дефракції, яких допустився у 15 випадках.

В катовицькій залізничній дирекції викрито надужиття на 220.000 зл., яких допустилося 7 залізничних працівників враз з начальником станції в Імеліні.

У Відні відбулося торжество з приводу 100-літньої річниці вибудування першої залізничної лінії в Австрії з Відня до Ваграму.

З Читта дель Ватикано звідомляють про уміщення на індексі книжки німецького проф. з Липська Ернеста Бергмана п. з. „Ді натірліхе Гайстлере“. В тій книжці автор намагається створити філософічні підстави „національної релігії нової Німеччини“.

Китайські бандити замордували кат. єпископа Шравена і 7 місіонарів.

Справлення похибки. В 92 числі „Н. Зорі“ на ст. 5, шпальта 3, в замітці „Італія і Франція“ пропущено одну стрічку (17 згорі), а замість неї вставлено невластиву. Те місце має звучати: ...яка повалить фашизм на коліна. Не можу зрадити Вам тайни... і т. д.

Політичний гумор. — Розмова між Європейцями. — Читав я конституцію Сталіна. Чи се правда, що Сталін се псевдонім? — Так, правда. І його конституція також псевдонім.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

З життя наших фінансових установ. Земельний Банк Гіпотечний видає нові акції. На іншому місці містимо оголошення Земельного Банку Гіпотечного про видачу нових акцій по зол. 100 ном. вартості та виміну всіх попередніх акцій на нові. Таке саме оголошення було поміщене в часописі: Монітор Польські ч. 269 з дня 22/XI 1937 р. Є багато наших читачів заінтересованих у тій справі. Для них подаємо кілька вказівок і вияснень, щоби звернути увагу на цю немаловажну для них справу.

Банк видає нові акції по зол. 100 таким акціонерам, що пропонують: 1) посвідку на заплачену квоту зол. 100 на купно акцій, або старі акції до виміни. Власники старих акцій одержать нову акцію за пропозицією: 100 шт. акцій у коронах або марках або 4 шт. акцій по зол. 25 або за пропозицією посвідки на куплених 100 шт. акцій у коронах згл. марках або 4 шт. акцій по зол. 25. Можна також предклати акції і посвідки. Наприклад: хтось має 32 акції в коронах, посвідку на 18 шт. акцій в марках і 2 акції по зол. 25. Цей акціонер отримає одну акцію.

Акціонери, які не можуть одержати нової акції з браку повної вимаганої квоти згл. кількості акцій, повинні у власному інтересі:

а) зголосити Банкові намір докуплення потрібної кількості старих акцій і зложити потрібну на це готівку, або закупити собі приватно акції;

б) лучитися з другими для доповнення старих акцій до повних зол. 100.

Наприклад: оден акціонер має 75 у коронах, другий одну акцію за зол. 25, оба разом можуть одержати одну акцію. Вкінці повинні заінтересовані читачі запам'ятати, що Банк буде видавати нові акції і приймати до виміни лише впродовж цього і слідуєчого року по кінець грудня 1938 р.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Українська фірма пошукує агентів до продажі господарсько-рілльничих приладів на селах. Зголошення: Львів 23, скритка поштова 5. 96—1—5

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарізковім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзінських ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Переплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

Торжество в честь св. свц. Йосафата в церкві ОО. Василіян у Варшаві. Опис торжества подаємо на сторінці 4-ій сего числа.

Ув'язнили Затонського

З Лондону звідомляють, що на Україні ГПУ ув'язнило Володимира Затонського. Він був комісаром освіти радянської України від самогубства Скрипника в 1933 р. Лондонська преса покищо не подає причини арештування. Затонський був крім того членом ЦК-а (Цен-

трального Ісполнительного Комітета) в Москві і донедавна уважали його за найзавзятішого „сталінівця”. (Укрбюро, Лондон). Се один з найбільш несимпатичних і шкідливих типів, які за весь час пробували робити кар'єру під більшовиками.

Важні зміни в англійській армії.

Англійський міністр війни Гор Беліш перевів зміни в англійській армії, які англійська преса називає відмолодженням великобританійської армії. А саме іменував наймолодшого генерала англійської армії, лорда Горта, шефом імперіального штабу. Ген. Горт наймолодший генерал на такій становищі в історії англійської армії. Заступником шефа імперіального штабу іменував мін. Гор Беліш полк. Адама. Він має 52 роки. Його вважають найздібнішим офіцером в британській армії. Рівночасно уступив

ряд генералів з провідних становищ у головнім штабі, які мали понад 60 літ. Дальше мін. Гор Беліш задумує утворити спеціальну генеральну стратегічну раду на взір найвисшої воєнної ради у Франції. Згадані реформи мін. Беліша апробувало англійське правительство в цілості. Англійська преса розписується широко про ті зміни. „Дейли Телеграф” пише м. ін.: „Ми щасливі, що маємо знов мін. війни, який поступає по думці найвищого інтересу британської армії.” Подібно пишуть також інші органи.

В першу річницю німецько-японського порозуміння.

Преса приносить цікаві описи величавих торжеств у першу річницю порозуміння заключеного з кінцем листопада м. р. між Німеччиною і Японією. В Токію відбулися великі збори, а вечером похід з 30.000 смолоскипами і з промо-

вами представників Німеччини, Італії й Японії. Радієм передано промову Геббельса до Японії та промову японського міністра Нагаї до Німеччини, а в Римі відбулися оваційні походи перед амбасадами Японії й Німеччини.

Музей безбожників в польськiм університеті.

Польська преса пише: Недавно розійшлася в Вильні погослка, що управа ЗНМС („Звйонзку Незалежней Млодзехи Соціялістичней”) завісила у своїм льокалі спеціальну колекцію образів, що опоганюють релігію й державу. Щоб переконатися, чи се правда, президія „Братньої Помочи” ПМАУСБ (Поль. Молоді Акад. Унів. Стефана Баторія) з деканом теол. виділу кс. Сьвірским пішла до льокалю соціялістів в унів. будинку при вул. Замковій 24. Показалося, що там дійсно є „музей” образів і фотомонтажів совітської продукції, ціла галерія таких образів... Се викликало шалене обурення в Вильні. Кілька віч студентів домагалося розв'язання ЗНМС. Одне

справу близько місяць тушовано, польська виленька преса навіть не згадувала про неї. Порушив її щойно варшавський студентський тижневик „Декада”, нападаючи на кс. Сьвірського за... безправний вступ до льокалю студентської організації. Коли таким чином справа вийшла на денне світло, ректорат в порозумінні з прокуратурою опечатав льокаль ЗНМС і членам його управи виточено слідство. Судової розправи очікують з великим заінтересуванням тимбільше, що в тім університеті постійно розвиваються комуністичні ячeyки, навіть деякі лектори підпирають комуністів і пропаганда в льокалях університету слушно безпокоїть суспільність.

ВПР. ОО. ПАРОХИ завідуючи церковним майном мусять передусім подбати про забезпечення церковного урядження від огню й від крадіжів-влому в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР”

Львів, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.
Телефон: 205-47,

що забезпечує церкві виплату повного відшкодування на випадок нещастя крадіжів - влому, чи вогню.

Пошана за пошану

Українська еміграція за морем дає велику лекцію всій українській нації. Що се за лекція? Се дуже важна лекція про те, як здобути собі національний престиж, пошану між народами. В теорії всі думаючи Українці знали і передтим спосіб, як здобувається пошана. Нема між нами такого чоловіка, який не знавби, що пошану між чужими людьми може мати тільки той, хто сам себе шанує, а між чужими народами тільки той нарід, що має в собі щось неопльоване і неосквернене, щось, перед чим він сам відчуває поважання і показує те поважання. Та се ми всі знали в теорії, а в практиці перший раз показали се на більшу міру українські емігранти за океаном.

Се тимбільше звертає на себе увагу, що українські емігранти показали се не на якимсь старім діячеві з великими особистими заслугами, а на молодцеві, який щойно входить в публічне життя. За пошану молодого сина Гетьмана Павла зустрінула українську еміграцію за океаном така велика пошана від чужих, якої наша еміграція ще ніколи не зазнала, відколи вона існує. На прийняття, уряджені українськими емігрантами в честь Гетьманського Сина, приходять представники великої американської армії, могутних міліонових міст, телеграфують привіти конгресмени (посли) вашингтонського парламенту, приходять делегації могутних німецьких організацій, запрошуючи до себе молодого Гетьманича й оточення його.

А роблять всьо то представники чужих великих народів очевидно тому, бо бачать, що з признання серйозної тривоги влади Українцями може вийти важна і міцна українська держава.

Заки витягнемо і насвітливо всесторонні конвенції сего важного і цікавого факту, наведемо тут виїмки з великого звіту, який наспів з міліонового міста Клівленду до „Нашого Стягу” (ч. 46). Ті виїмки говорять самі за себе:

Неділя, 17 X. 1937 р., надовго залишиться в пам'яті тутешньої української колонії. В цей день місцеві гетьманці державники, спільно з Українцями із інших українських організацій м. Клівленду та околиць, уладили урочисте прийняття для сина Гетьмана Всєї України, В. Пана Гетьманича Данила...

О год. 8-й вечером до Українського Народного Дому прибув В. Пан Гетьманич Данило в супроводі представника Централі СГД полк. Шаповала, окруж. отамана п. Ів. Денегі, адв. Ів. Тарнавського та кількох уніформованих гетьманців місцевого округу СГД. Простора сая Українського Народного Дому вже була повна народу різних політичних напрямків та віро-

ісповідань. Прийшлося відмовляти вступних білетів, тільки народу прийшло, що не було місця. При вході на сальо Високого Гостя зустрів найстарший зпоміж місцевих гетьманців, радник Централі СГД п. Іван Воїницький з хлібом-сіллям і в коротких але гарячих словах привітав В. Пана Гетьманіча в імені всіх зібраних гостей. В цей мент всі на салі встали зі своїх місць і привітали Гетьманського Сина бурхливими оплесками. Коли Пан Гетьманіч сів за головним столом для почесних гостей, голова бенкету і тост-майстер, п. адв. О. Малицький в англійській мові відкрив бенкет і представив майора (бурмістра) міста Клівленду п. Гарольда Г. Бортон. Витавчи В. Пана Гетьманіча в англійській мові, майор Гарольд Г. Бортон сказав:

— „Ваша Світлосте! Пане тостмайстер! Українські Приятелі! Я вельми радий, що беру участь в цій урочистості, на якій наші американські Українці вітають Високодостойного Гостя. (Гучні оплески). Будучи майором цього міста, я мав змогу, як ніхто інший, приглядатись Українцям, що знайшли нову Батьківщину на цій вільній американській землі. І я дуже радий ствердити, що завдяки своїй витривалості, працездатності й патріотизмові американські Українці починають завойовувати тут все нові позиції“. Зупиняючись далі на українській визвольній боротьбі, майор Г. Г. Бортон сказав, що симпатії всіх свободолобних Американців на стороні Українців в тій їх тяжкій боротьбі, яка мусить раніше чи пізніше закінчитись національною перемогою.

Після промови п. майора м. Клівленду В. Пан Гетьманіч встав і подякував йому в довшій промові англійською мовою за прихильне відношення до Українців.

Присутній на бенкеті о. М. Запаринюк відчитав молитву і почалася вечеря, підчас якої відомий співак п. Яків Волянський виконав добре кілька сольоспівів. Після вечері виголосив промову в англійській мові тостмайстер адв. О. Малицький. В своїй промові він коротко переказав найновішу нашу історію, рр. 1917—1920, а саме три періоди: Центральної Ради У.Н.Р., Гетьманської Держави 1918 р. і Директорії У.Н.Р.

Запрошений до слова о. М. Запаринюк почав свою промову словами: „Високодостойний Пане Гетьманічу! Вельмишановні Гості! Велика хвиля, яка може нам і не снилася, що сьогодні будемо оглядати та чути одного з найчільніших теперішніх українських діячів, Сина б. Гетьмана Павла Скоропадського, Гетьманіча Данила!“ (оваційні оплески на цілій салі)... „Хоч я й не гетьманець — казав далі о. Запаринюк — але я шаную Гетьманіча Данила, бо він в першу чергу пішов між українських робітників, щоб тут знайти силу для дальшої боротьби за визволення України. (Гучні оплески). Український нарід лише власними руками зможе підняти свій сиво-жовтий прапор і не бажає союзу з ніким, що може зробити з него раба! Дай Боже, щоб Ви, Пане Гетьманічу, як наслідник Гетьмана прийшли до золотоговерхого Київ з українськими законами, де на весь світ засялаб слава Українського Народу!“ (Бурхливі оплески всіх гостей).

Слідуючий промовляв лейтенант американської армії, Мекс Д. Густін. В своїй промові він ствердив, що пізнав з найліпшого боку молодих Українців, які служили в американській армії під його командою, і вірить, що український нарід при сильному національному Центрі і добрій організації матиме світлу будучину. — „Те, що на мою думку було причиною Ваших невдач і що привело до захоплення Вашої відродженої Держави більшовіками — це брак єдності і брак ясної політичної керівної думки — сказав лейтенант Густін: — „Мусить бути у Вас ясний національний осередок, біля якого всі національні сили Вашого народу мусять гуртуватися. І я думаю, що таким центром мусить бути той, на який вказує Ваша історія і державна традиція“. (Рясні оплески).

Потому промовляв секретар Українського Банку в Клівленді, адв. Іван Тарнавський. Його коротке але щире слово присутні гості покрили гучними оплесками.

Слідуючий почесний гість п. Frank Lausche (Judge Common Pleas Court), з походження Хорват, виголосив своє слово в англійській мові, м. ін. сказав: „Я не вірю — підкреслив він з внутрішнім зворушенням — у можливість миру на світі, коли навіть великі народи стогнуть в чужім ярмі, не маючи змоги на своїй власній землі свobodно виявляти своє національ-

не обличчя. Тому я сердечно бажаю, аби й український нарід випростався з пут, що його звязали й нарешті став вільним!“ (Рясні оплески).

Даліше відчитав п. тостмайстер привітальну телеграму від конгресмена п. Мартіна Л. Свіней. Потому щире привітальне слово виголосив в англійській мові місцевий український адвокат, п. Іван Білінський. Цікавою несподіванкою була дальша промова місцевого українського бизнесмена п. Михайла Тарнова, що донедавна ще був отвертим симпатиком комуністів і совітського ладу в теперішній Росії. Промовець докладніше розповів про недавню свою поїздку до совіт. України, як страшно большеві захопила Україну в залізні кліщі і заявив: — „Україною правлять Жиди. Від нині я націоналіст і буду битися за свободну Америку і незалежну Україну!“ (Рясні оплески слухачів)... Потому промовив представник місцевої німецько-американської організації, архітект Джуліюш Бениш, спочатку по англійськи, а потім в німецькій мові. Він висловив своє задоволення, що є присутнім

на цій урочистій українській святі, як рівнож переказав Українцям привіт від місцевої німецько-американської організації.

По вичерпанні листи гостей-промовців, тост-майстер, адв. О. Малицький звертаючись до гостей сказав: „Ми, Українці в Клівленді, за свого життя тут витали вже багато людей, але тепер ми вітаємо того, за яким ми всі слідами підемо. Я не гетьманець, але мені розходиться, щоб насамперед мати незалежну Україну. Цей молодий чоловік — наш Гість — прийшов до нас, щоб зєдинити наш розбитий нарід, щоб ми працювали разом, рама в рама. Тоді ми, Українці, матимемо силу. Зараз Ви почуєте його і побачите, що Ви поклечете його, щоб був проводарем Українського Народу“. По цих словах п. тостмайстер запросив В. Пана Гетьманіча промовити до зібраних гостей. Буря оплесків зірвалася на салі, коли повстав з місця В. Пан Гетьманіч Данило, щоб виголосити своє слово. (Зміст сеї промови подамо на другий раз. — Ред. „Новой Зорі“).

З С О Й М У

Остра критика з різних сторін.

На засіданні сойму остру промову виголосив ген. Желіговський. До клубу ОЗН не вступив, бо думає, що створення того клубу непотрібне і суперечення з конституцією. Переглядає діяльність проурядового табору від травня 1926 р. і стверджує, що ні правительству ні ОЗН не ввійшли в рямці нової конституції і не хочуть увійти. Зацалося в липні мин. року від обіжника преміера, що друга особа в державі се маршалок Ридз-Сьмігли. Конституція передбачує інше степенування: президент, правительство, парламент, військо. Не було конечности змінити ту градацію. Обіжник преміера змінив конституцію! А повстання клубу ОЗН се даліше відступлення від конституційних рямців. — Довкола нас панує тоталізм і манить нас. Одначе тоталізм нездоровий для польського народу. Нарід більше варт, ніж щоб ним рядив тоталізм. Давніше був у Польщі тоталізм магнатерії і шляхти, потім був тоталізм окупантів, тепер маємо тоталізм державної адміністрації. Відгомони тоталізму стрічається також у соймі. Промовець має за зле правительству, що не хоче відійти. Не вільно за довго бути при владі. Правительственный табір повинен відійти і приглядатися, як другі правлять. Треба пробудити духа горожан. Нова конституція дає ту спромогу, отже пощо шукати нових шляхів незгідних з правом і духом народу? Така політика фальшива. В таких потягненнях як обіжник преміера і повстання клубу Озону дається вичути голос, що та група хоче мати даліше впливи на політику держави і то всупереч конституції. — Забираючи голос вдруге ген. Желіговський заявив, що обіжник преміера здивував його. Отже він пішов до преміера і спитав, що означає той обіжник. Преміер Складковський запевнив його, що се приказ президента. „Схиляю голову перед тим приказом та памятаю, що п. президент має найбільшу владу, одначе в рямцях конституції. Коли п. ген. Складковский говорив мені, що з приказу президента, то тут, у соймі казав, що обняв владу на приказ марш. Ридза-Сьміглого. Отже два прикази! Ми військові знаємо ситуацію вояків, які виконують два прикази. Сеж трагедія“. — Посол Г о ф м а н з „Обозу Зєднання Народового“ заявив м. ін.: Щодо справи національн. меншин, то я придержуюся засади, признаної давними Римлянами, „суум куїкве“; при тій засаді Римляни правили світом. І в польській

історії маємо подібний клич: рівні з рівними. Мимо великих просторів з польською більшістю, мусимо примінитися до тої справи якнайконкретніше, також з огляду на національну оборону. Меншостеві справи перестрашують мене. Витворюється грізна психоза. В дебаті над бюджетом міністерства внутрішних справ належало б прийти з програмою про справи меншин. Вже найвисший час на те! — Жидівський посол З о м м е р ш т а й н порушив справу лавковського гета в університетах, протижидівських ексцесів і господарського бойкоту. — У відповідь промовцям виголосив експозе преміер С к л а д к о в с к и й. Півтора року правління, сказав м. ін. преміер, правління без скристалізованої парламентарної більшости і суспільности, правління в атмосфері пустки, яка повстала по смерті марш. Пілсудского, півтора року то довго, то довжиться не лише підвладним, але починає довжитися і тим, що правлять. Півтора року тягну як можу, зі змінним щастям, тягну тому, що маю підпертя чотирьох чинників: підпертя авторитету пана президента РП, марш. Ридза-Сьміглого, чимраз кращу господарську ситуацію і вкінці допомогу вашу (послів). Щодо закиду ген. Желіговського про порушення конституції, преміер заявив м. ін.: Трудно брати поважно під увагу закиди ген. Желіговського, а колиб дійсно трапився факт порушення конституції, то від чого вотум недовіра для преміера і Державний Трибунал? Колиб якийсь драб порушив конституцію, то в диби його, то вотум недовіра, викинути драба з уряду, перед Державний Трибунал його!.. Далі преміер ствердив, що соціальна ситуація в Польщі поправляється, що зарібки зростають, що беручи на загаль, не числячи трагічних серпневих днів, в останньому році маємо одного вбитого і кільканацять ранених, отже є спокій. В справі подій підчас селянського страйку в серпні с. р. преміер заявив, що вони не були ділом цілої партії Людовців, тільки мафії. Реакція поліції мусіла бути дуже тяжка. 42 вбиті селяни! Кількадесят потурбованих поліцаїв, таксамо селянських синів, довгий час лічилося в шпиталі. Без сумніву се річи трагічні, без сумніву се річи, що їх мафія одної партії приготвила в бандитський спосіб і в тайні навіть перед тою партією. Розуміється, треба було стріляти, бо се були анархічні розрухи. Та не можна сказати, що правительство тільки стріляло, що воно всьо занедбало. Правительство зробило всьо, що могло, щоби прийти з допомогою населенню. Щоб ті серпневі випадки були тільки епізодом. Вкінці преміер з радістю привітав кристалізацію парламентарної олінії в формі парламентарного клубу ОЗН. — М. ін. промовляв від УПР посол Мудрий. Головне з його промови подаємо окремо.

Гумор. — Яка різниця між першою й останньою любовю? — Про першу любов думаємо, що вона остання, а про останню, що вона перша...

Гумор. — Мала Мартуся не дає собі мити личка щоденно. — Мартусю, будь чемна! упоминає її бабуса. — Коли я мала тільки літ що ти, мила я лице щоденно. — Нв. і як бабуса тепер виглядає?

ОГЛЯД ПРЕСИ

З'їзд українських емігрантів в Польщі

В 265 (603) ч. „Українських Вістей“ появилися стаття п. з. „З'їзд українських емігрантів, Питома вага 4-го Делегатського З'їзду Т-ва Український Центральний Комітет на еміграції в Польщі“. Сей звіт цікавий тим, що відноситься до головної організації універсіації. Статтю подаємо в цілості:

Делегатський З'їзд Т-ва „УЦК“ (Укр. Центр. Комітет) по статуту являється найвищим його органом, покликаним нормувати й регулювати життя своїх членів, устатковувати шлях праці Т-ва, контролювати залежні органи і т. п. Чи всім цим вимогам відповідав 4-тий Делегатський З'їзд і в своїх резолюціях — чи мав той З'їзд якебудь право промовляти в імені всієї української політичної еміграції в Польщі? — Про це скажуть цифри й виступи на З'їзді окремих делегатів. Всеї української політичної еміграції, по даних 3-го делегатського з'їзду з 1934 р., в Польщі є понад 11.000. По статуту кожні 25 членів Т-ва УЦК можуть вислати на З'їзд одного делегата, а відділи менші одного делегата вже від 14 душ-членів. При ідеальних умовах українська політична еміграція, зорганізована в Т-ві УЦК, мала б бути представлена на З'їзді поважною цифрою, що, найменше 440 делегатів. При умовах житої дійсності з'їзд усе ж міг би зібрати кваліфіковану більшість — 75 проц. від цієї цифри — 330 делегатів. На 4-ий Делегатський З'їзд прибуло всього 28 делегатів, що представляли лише 6 (36) проц. від того числа делегатів, яке могла б дати еміграція в умовинах ідеальних і — 8 (48) проц. від числа 330 делегатів, яке мусіла була б дати

еміграція при умовах... нормальних. Те мале число делегатів на 4-ий З'їзд — 28 делегатів — пояснюється єдине відрухою бойкотом, з яким під 3-го Делегатського З'їзду з 1934 р. еміграція ставиться до всіх посунень Головної Управи УЦК, склад якої на тому З'їзді покинув політичний „провід“ УНР. Та навіть це, до смішного мале, число — 28 душ — у великій мірі було підтасоване. Відомо, що делегата від рівненського емігрантського району, п. хорунжого Письменного ніхто не вибирав, бо в тому районі взагалі не було виборів на делегатський з'їзд. Подібного було з „делегатом“ від люблинського району, п. хор. Синькевичем, та „делегатом“ від луцького району, п. підполк. Білогубом. Цей останній на З'їзді заявив, що його ніхто не вибирав, що він не збирався їхати на якийсьбудь З'їзд та що його „змусили явитися на З'їзд в характері делегата. При найбільшому числі голосів — 25, які впади на один мандат і при найменшому — 0, як це було в наведених випадках з „самоделегатами“ на З'їзд, пересічно кожен такий делегат представляв: 12,5 виборців, а разом — усі 28 делегатів представляли максимально... 350 членів УЦК. Ці — максимум — 350 душ і представляли все Т-во УЦК і тільки в його імені — в імені 350 душ — мали право забирати голос і не мають найменшого права виступати — щось декларувати, приймати якісь зобов'язання і т. п. в імені 11.000-ої маси української політичної еміграції в Польщі. Проти цих зобов'язань мовчки і тим голосніше протестує: 11.000 — 350 = 10.650 душ решти українських політичних емігрантів! — Pres.

Польща хора на політику

Дивний діялог уряду з соймом.

ІКЦ в ч. 336 приніс передовицю п. з. „Польща хора на політику“. В ній пише м. ін.: Стоїмо перед фактом безперечно дивним: по кількох днях, знамениті сконструювані, господарські експозиції вистави Квяткованого, наступили в соймі дискусія, в якій властиво ніхто не говорив про те експозиції і про капітальні справи, порушені в ній, а говорили про політику, про справи устроєві, національні, шкільні, про селянські розрухи, а тільки бочком зачіпали справи господарські й фінансові... Повстав дивний діялог уряду, що говорив про щось інше, з соймом, що відповідав на щось інше... Чому? Бо ситуація в краю, настрої й зацікавлення рішучо політичні... В Польщі нарастають проблеми, які мусять бачити, коли хочеться бачити дійсність. Ось про що говориться в краю щодня: про засади устрою,

які порушив ген. Желіговський, про нову виборчу ординацію, про село, про національні справи, про свободу преси... Коли в Галичині були селянські розрухи, не тільки було про них писати. Довідеться про них публікувати з опізненням на багато місяців. Чи можна дивуватися, що при такій суспільно-політичній „гігієні“ настають в польських організаціях хоробові прояви?... В рр. 1860—1863 марграф Вельопольський як шеф Польського Королівства робив з успіхом величезні зусилля над господарським й адм. піднесенням краю та над унезалежненням його від російського центрального правління. А тимчасом росло кіння, замаху й чути було, що наближається буря. Тоді говорили: „Марграф лікує Польщу на адміністративну, а вона хора на політику“. Подумаймо над сею аналогією...

Рішачі дні Європи

ГОЛОСИ ЗАГРАНИЧНОЇ ПРЕСИ.

„Епок“.

Парижський орган „Епок“ вважає, що світ напередодні подій величезної ваги. В найближчих днях вирішиться доля середньої і східної Європи, а з нею доля війни і мира. Положення представляється так: Німеччина офіційно повідомила Англію про наміри, які вона має щодо Австрії і Чехословаччини. Англія вагається; вона запросила на нараду представників французького правління. Шотан і Дельбос прийняли те запрошення і були в Лондоні. Що буде далі? Тут можливі дві гіпотези. Або Німеччина почувається в стані взяти силою те, що вона хотіла б дістати — і в тім випадку Гітлер уживе сили, як і не була відповідь Англії і Франції. Всі уступки і капітуляції не доведуть рішучо ні до чого; навпаки, вони скорше можуть роздразнити апетити і підмелити Німців. Війна при таких умовах неминуха. Або Німеччина невислі кинути тепер в воєнну авантюру, що може переміститися в світовий конфлікт і поставити її вч на віч з блоком Франція — Англія — Польща — Чехословаччина — Росія — Америка. В сім випадку те, що тепер діється, це величезна спроба залякати. Німеччина спекулює на боязливості (трустості) своїх противників. Вона грає в покер. В подібних умовах мир можна іще спасти; в тій цілі не треба уступати, не треба повторяти помилки з 7 березня, не треба показувати цілому світові, що ми Французи дрожимо зі страху і готові для уникнення війни, зрадити наших союзників, відірватися даного слова і полатити слабі держави їх долі. Почавши від 1919 р. Франція й Англія ведуть (за виїмком періоду заняття рурського басейну) політику вагання, угодовства й слабости. Та політика довела світ над беріг війни. І час, який ми тепер переживаємо, се час рішачий. Коли Англія і Франція знов відступлять і притянуть Німеччину, — в Європі негайно почнеться територіальний поділ. Народи, призначені на ролю жертв Німеччини попадуть в смугу конвульсій і загальної війни, скорше чи пізніше, стане неминуха. Колиж Англія і Франція перший раз за останні десятиліття скажуть „ні“, — Європа може збереже мир.

„Експельзор“.

Берлінський кореспондент фр. щоденника „Експельзор“ пише ще більше песимістично: Ан-

глісько-німецьке зближення дуже правдоподібно хочби тому, що обі сторони його бажують. Німеччина сподіється, що їй удасться перекопати Англію про конечність переміни середньої Європи в німецьку батьківщину. Англія радо дає себе перекопувати: відкопи Німеччина обіцяла не спокшуватися на її панування над морями, Велика Британія не має нічого проти установлення німецької гегемонії на континенті. Ту лінію англійської політики можна прослідити вже від перших літ післявоєнної епохи: Англія ніколи не переставала виступати в ролі адвоката Німеччини (Ллойд Джорж, Мекдоналд, Абернотон). І Німеччина, підбадьорена тими виступами, ніколи не ставала в яву опозицію до Англії. Правда, тепер Німеччина входить разом з Італією і Японією в групу держав, здатну боротися з англійським впливом в цілому світі — та по всякій правдоподібності сам той блок Німеччина придумала в тій цілі, щоб досягнути можливості говорити з Англією як рівна з рівною. У свій час Німеччина піддержувала в тих самих цілях дружні взаємини з союською Росією: це був її аут у грі проти Парижа і Лондону. Тепер Гітлер хапається за іншій карти — за італійську і японську. Але суть гри остається незмінна — і Англія і Франція мусять вікни зрозуміти, що прийшла рішача хвиля. Вони мусять вияснити, чого вони бажують і що вони в силі зробити. Тільки в той спосіб можна ще зберегти шанси на мирний вихід.

„Еко де Парі“.

Пертінакс в „Еко де Парі“ бачить дуже несприятливий симптом у відправі Шахта: Характеристичне, що Шахт відходить якраз в той момент, коли французькі міністри збираються розважити в Лондоні над уступками, які можна було б зробити Німеччині в заміну за її згоду вийти з положення економічного відокремлення. Як відомо, Шахт був саме прихильником того виходу, і Гітлер розстаючись з Шахтом немовби щільно замикав двері, що їх Англія і Франція стараються відкрити. Чи „Фіре“ здає собі справу з наслідків подібної політики? Правдоподібно — так. Гітлер кинувся стрімголов у воєнничу політику, яка зв'язана зі знищенням капіталізму в Німеччині — і яка ледви чи доведе до успіху, бо налагодити економічне життя йому

не вдається. Єдина надія Німеччини се захопити резервуари сировини середньої і східної Європи. Коли Франція й Англія поведуть свою гру як слід, та надія не здійсниться.

„Тан“.

Парижський „Тан“ вважає відхід Шахта доказом на те, що політика Німеччини орієнтується в сторону війни: Гітлер пожив Шахта на обі лопатки. Інакше й не могло бути, коли політичні домагання націонал-соціалізму поставлено перед економічними потребами держави. В Берліні вважають тепер, що всі сили Німеччини повинні служити до політичних цілей і що гітлерівська Німеччина може досягнути свої цілі тільки в тім випадку, коли визволиться від всякої залежності від заграниці. Тому Німеччина зробила величезне зусилля в ділянці заміни сировини рідного рода суррогатами (підмінками). Гітлер заявив у своїй недавній промові, що „запоручка успіху Німеччини в її повній незалежності від когонебудь і в якійби се не було ділянці“. Значіння тої самовистарчальності (автаркції) цілком ясне: Німеччина переводить програму масового основного озброєння. Вона піднімає всю діяльність нації завданням створення воєнного апарату, здатного здійснити всі сподівання націонал-соціалізму. Щоб мати повну свободу ділення, Німеччина старається налагодити замкнену систему народного господарства, себто діяти до такого положення, в якому вона не мусіла б купувати сировини за границею. Така політика Німеччини показується для світа небезпечною, на яку не можна замкнути очей. В сучасному людстві взаїмна залежність народів в економічній ділянці показується суттєвим законом. Тому автаркція — система протисуттєва і її строге переведення в життя не може не викликати величезних ускладнень. Відставка Шахта доказує, що керівники Німеччини постановили йти по тім шляху до кінця — і цивілізованому світові, основаному на солідарності та співробітничстві народів, від такої спроби нема чого доброго очікувати.

„Юнайтед Пресс“.

Поважне англомовне інформаційне бюро „Юнайтед Пресс“ звідомляє: Букарешт думає, що місія Дельбоса в справі польсько-чехословацького зближення має мало правдоподібності увінчатися успіхом. У Варшаві переконані, що Чехословаччина в разі конфлікту відключиться до союзу з союською Росією і покличе союські війська до краю. В такім випадку Польща мала б проти себе на двох границях союсько-російську армію, що хотіла б виключити за всяку ціну. Становище Польщі супроти місії Дельбоса стрічають в Букарешті з як найбільшою увагою, бо наставлення Ромунії залежить у великій мірі від реакції візиту Дельбоса в Варшаві. По короткотривах ваганнях ромуньська політика в засаді (взагалі і в подробицях) йде по французькій лінії. Се отримує з рівночасним зменшенням німецьких впливів у Букарешті. Інтереси Ромунії остільки покриваються з польськими інтересами, що також Польща бажала вдержати контакт з Францією, однак не з союською Росією. Крім того Ромунія бажала вдержувати свої взаємини з Малою Антантою і з поодинокими членами тої коаліції. Польський антагонізм також становить так сказати бракує кільки у французьким союзничім ланцюгу, хоч у меншій мірі ніж антагонізм Ромунії проти союзу з Союськими. Місію Дельбоса добачують отже в стараннях, які змагають до вдержання того ланцюга мимо того браку. Значні ромуньської політики вважають однак за неправдоподібне, щоб місія Дельбоса в Букарешті увінчалася успіхом, колиб він спробував наклонити ромуньське правління до зміни його становища до союської унії. Прем'єр Югославії репрезентує погляд, що Югославія мусіла б стояти здалека від кожного конфлікту, виключаючи неправдоподібний випадок, що якийсь член Малої Антанти впаби жертвою нападу зі сторони Мадярищини або Болгарії. Підчас візиту Стоядіновича в Парижі мав Дельбос пробувати перекопувати його до поширення готовності уділення помічі Ромунії. Однак Стоядінович відмовив сему.

Критика правління і ОЗОНУ

Виленьське „Слово“ в ч. 333 приніс статтю п. Кета п. з. „Не хочу боронити злої річ, щоб уникнути гіршої“. В ній читаємо м. ін.: „Зле діється, що Озон не атакує теперішнього правління, „од аса і од ляс“, правління без програми в справах суттєвих для держави, правління, яке не панує над власною адміністрацією, правління, за якого престиж Польщі за границею зробив скок вліз. Зле діється, що Озон містить у собі преріжні ідеологічні елементи, не висуваючи ніякого ідеологічного кінця, що лучивби всіх. Такий стан річей відбирає значіння переконанням, а без переконання між горожанами так як без цивільної підваги між горожанами не може вдержатися ні монархія, ні республіка. Зле діється, що Озон висуває „менажку“ як одинокий кляч, що лучить усіх. „Пощо нам дискутувати, чекає нас менажка“. „Коли розсваримось між собою, то нас всіх відженуть від менажки“ — сей лучник, висуваючий замість ідеологічного лучника, здається мені зле вибраний. Зле діється, що Озон до тої міри укриває свою ідеологію, що навіть не має преси, що преса видавана за грубі гроші під його патронатом як „Газета Польська“, червона преса та „Курер По-ранний“ можуть причинитися радше до викликування замішання й хаосу, ніж до ідеологічної кристалізації. Зле є підважування можности союму контролювати правління“.

Торжество в честь св. свящ. Йосафата

в церкві ОО. Василіян у Варшаві.

Почавши від 1930 року, т. зн. від хвили перебрання давньої гр. кат. Василіянської церкви у Варшаві теперішніми ОО. Василіянами, обходиться рік річно пам'яті смерті нашого брата по крові і найбільшого Апостола Унії, св. свящ. Йосафата. Від тої першої хвили празник сей стався якби храмовим святом, а обходиться його може й найвеличавіше зі всіх празників року. Збирається в тім часі багато людей обох обрядів, час від часу загощує також і наш Високодостойний Владика Преосвящений Кир Йосафат зі своєю целеброю.

Робиться се в тій цілі, щоб піднести культ св. Йосафата, великого Подвижника Зединення, і щоб на очах всього варшавського католицького світа й великого числа незединених заманіфестувати свою приналежність до Апостольської Столиці.

Сьогодні Свято св. Йосафата належало, від цілого ряду літ, до справді найторжественніших. Були на ньому присутні Апостольський Нунцій, Архієпископ Кортезі, з аудитором А. Пачінієм і іншими Отцями з Нунціятури, Преосвящений Йосафат з о. каноніком і канцлером Грициляком, о. канонік сенатор Р. Лободич зі Станиславова, о. ігумен С. Бараник ЧСВВ з Дрогобича, о. Филипович, адміністратор гр.-кат. парохії в Люблині, о. М. Дацишин ЧСВВ, місіонар з Городла і багато лат. духовних, між ними представники митроп. Курії, Дух. Семинарія і Чинів.

Церковця була гарно прибранна з двома тронами, по лівій стороні для Й. Екск. Нунція, а по правій для Преосв. Йосафата. Вже пів год. перед початком Арх. Сл. Божої ціла церковця була переповнена людьми обох обрядів. Дуже гарне і величне вражіння зробив вхід Екск. Нунція і привітання його в притворі церкви, якого Преосв. Йосафат враз з цілою асистією відпровадив на призначене місце.

Потім зачалися відомі вступні церемонії, а далі й сама Архир. Сл. Божя, яка при повній асисті виглядала дуже маєстатично і що крок збуджувала, так у Й. Екск. Нунція, як і в усіх інших дух. достойників і присутних настрій захоплення і чимраз то нове зацікавлення. В склад Архирейської асисті входили: о. канонік і сенатор Роман Лободич і о. ігумен Северин Бараник ЧСВВ як при-

стоящі; о. Йосиф Загвійський ЧСВВ і о. Модест Дацишин ЧСВВ як мітро- і жезлодержці; о. декан Лев Гаркавий, військовий капелян і о. Мирон Федорів ЧСВВ як діякони; о. Филипович і Бр. Ігнатій Олеськів ЧСВВ як свішодержці і о. канонік Грициляк як канцлер. Хоч яка довга сама собою наша Архир. Сл. Божя, то малося вражіння, що не тревала й години і всі присутні якби жалували, що так скоро скінчилася. З одної сторони велике вражіння робив Преосв. Йосафат своєю маєстатичною целеброю, з другої сторони не менше вражіння робила й постань Представника Апост. Столиці, Архієпископа Нунція з його скромним, спокійним, розмоленим і захопленим поведінням. Дивно робилося на душі кожного присутного, коли бачив сего Достойника Церкви повного зворушення і піднесення, як на кожний знак схиляв свою голову і клякав перед Маєстатом присутного Бога в Найсв. Евхаристії.

Не одному слеза потекла з очей з надміру вражіння і радості, що можна було бачити тут не тільки торжество в честь Апостола Зединення, але й само зединення обох обрядів, з їх Гієрархами і вірними. І тоді не одному прийшла гадка: яке щастя і спокій запанувавби на цілому світі, якби всі народи всего світа і всіх віроісповідань в вірі, мирі й любові так в життю публичним як і в духовім злучилися в одно стадо, під одним Пастирем. Тоді зниклиби всякі спори і ворожнечі, бо запанувалаб любов, єдність і справедливість; тоді невидно булоб того тертя і тої заїлості між народами, що забуваючи на своє спільне походження по тілі, а духове покликання до одної спільної цілі, взаємно себе нищать і поборюють.

До найважливіших моментів торжества належала проповідь о. ігумена П. Пушкарського ЧСВВ, до всіх присутних „Провплив і значіння св. Йосафата у розвитку Унії“, а головню його гідна уваги промова до Екск. Нунція, в якій до глибини зворушення сам бесідник, супроти зворушення слухачів, висказав у латинській мові коротко, але щиро й тепло свою незмірну радість і втіху з приводу присутності такого визначного Гостя, а згаду-

Не забувайте, що найцінніша річ в кожній бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

ючи коротко про подвиги св. Йосафата для Унії, вказав і наше синівське привязання до Апостольського Престола, заціплене тим першим Подвижником Зединення. Не малу прислугу зробив добре зорганізований і зіспіваний хор при церкві ОО. Василіян. Він зі свого завдання вивязався вміло, вдачно і похвално. Малося справді вражіння, що слухалося одного довгого, безпереривного, але приемного для всіх духовного концерту, який своїми ріжноманітними, співучими, милими й оригінальними мотивами звертав увагу всіх присутних, а в декого викликавав слюзи якоїсь надземської радості й упоєння.

При кінці Богослуження Екск. Нунцій уділив всім присутним Апостольського благословення. Цілу урочистість закінчено Папським Гимном, Абб. Россатія, якого всі вислухали стоячи і серед великого одушевлення. Хор виконав його справді по мистецьки, в італійській мові і в італ. густі. По відспіванню Гимну відпроваджено Достойного Гостя при співучасті цілої асисті до церковних брам, звідки в товаристві дух. і світських гостей удався до помешкання ОО. Василіян на обід. Щойно в часі обіду можна було почути так від Апост. Нунція, як і від інших присутних вирази їх правдивих вражіння і почувань. Майже від кожного можна було почути слова похвали для нашого обряду, що криє в собі тільки краси і символіки. Бо справді кожне наше Богослуження а головню Божественная Літургія, то одна духовна опера, якої акція росте і розвивається до найвишого кульміну і кінчиться спокійним фіналом, де знаходить приемність і упоєння не тільки наше серце, але і наше ухо і наше око.

Ціле торжество св. Йосафата закінчено вечером на т. зв. „Традиційній василіянській вечері“, де крім Високодостойного Гостя Преосв. Йосафата і всіх вище згаданих наших Отців були присутні також представники старшого і молодшого варшавського громадянства, з обох сторін Збруча, враз з хористами місцевої церкви. Як кожда вечера з попередніх літ так і ся відбулася з правдиво родинним теплом і настроєм. Всі хоч з далеких і ріжних сторін єдналися в одну громаду і почувалися як члени одної родини. На обличчях всіх було видно задоволення і радість, що проявлялося в щирім гуморі і веселих рідних піснях. Дай Боже, щоб сей памятий день Апостола Зединення і на дальші літа лучив і зєднював наших братів в далекій стороні і був взором єдності і зединення для всього нашого народу.

Учасник.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

XIII.

В Ольпіні, в бідненькій кімнатці гр.-катол. священика, відвідали мене милі гості: гурток місцевих білоруських уніятів. Між нами навязується шира гутірка. В поведінні і вимові декотрих з них відразу стверджую культурний жест, самосвідомість і легке орієнтування у біжучих справах дня. Питаю:

— Скажіть, будьте ласкаві, панове, хто ви такі по національності і яка ваша розговірна мова?

— Ми Білорусини, білоруська шляхта, й говоримо між собою рідною мовою.

— Зацікавлює мене. У нас, в Галичині, під сю пору слово „шляхта“ (гр. катол. обряду) попало на варстат всяких політичних махінацій. Нічим 16-те століття! Рад почути від вас дещо про тутешню шляхту. Науково мусить се бути цікава справа.

— Справді так. По поліських селах між однаково повбираними „хлопами“ спостережете зі здивуванням ріжні класи: й давню шляхту, яка не знає документно свого роду, й шляхту виросту в добрах польських королів та вельмож.

Є тут ріжниця також між королівськими та панськими хлопами. Ті „кляси“ мало стикаються з собою: бокують від себе, ворогують, не входять в супружї звязки між собою. Через те трудно їх впрягти до якоїсь спільної, організованої акції...

Отже й сі ольпінські Білорусини потвердили мені се, на що скаржаться також польські місіонарі. Згадане родове і клясове презирство се одна з важних перешкод у наворотанні кресів на „своє“. Також згаданий нами попереду („Н. З.“ ч. 88) кс. Сечка дуже пацькує, що ксьондз на кресах безрадний, оскільки ходить про утворення якоїсь релігійно-національної організації. Нпрм. дуже трудно йому вплинути на польських католиків, особливо на шляхтичів лат. обряду, щоб поконали свою вроджену психіку згирдливості у відношенні до православного населення. Не можуть чи не хочуть зрозуміти, що кресова православна маса се нині ще гнучкий сирівець, який напевно вдалосяб у нинішній кон'юктурі виправити на позиточний знаряд для інтересів рації стану. Як ілюстрацію своїх спостережень подає кс. Сечка осьяку характеристичну пригоду:

„По довгих й великих змаганнях — пише він — захопив ксьондз православних, щоби прибули до костела на богослуження. Прибуло тих буїм православних понад сотню. Ксьондз

розпочав казання, рахуючись у нім з приваємністю в костелі многих некатоліків. Підчас богослуження католики заховувалися спокійно, перенесли по своїй думці понижєння, що ксьондз говорив науку до православних. Але зате по богослуженні, на цвинтарі, шляхта сказала до православних: Коли ви прийдете щеколись до костела, то ми вам ноги поломимо! І переконай тут католиків, що з православними треба обходитися делікатно, що не годиться їх нетільки віддаляти від костела, але навпаки притягати...“)

— А ваше шляхотство, панове, від яких часів датується? запитую далі Білорусинів.

— Є історичні документи, після яких наші роди сягають ще давних литовських часів. Однак се також дуже правдоподібно, що наші предки були ще скорше передтим руськими боярами. Нашу оселю Альпень в 1479 р. княгиня Анна зі Свидригайлів надала Зенонові Ольпінському. І донині перемешкують тут шляхтичі: Ольпінські, Лешкевичі, Липські, Шпаковські. Ми очевидно належно оцінюємо нашу приналежність до шляхти. Живемо спогадами давноминулого. Сеж прецінь відоме, що в давнині бояри, а опісля великий почот дрібної загонової шляхти, відіграли велику історичну роллю. Нам мило згадувати,

*) „Książd na Kresach“, Dziennik Wileński; 11. II. 1935.

Воєнні завваги

Про konieczність евакуування Лондону.

Англійський воєнний журнал „Армі, Неві енд Айр Форс“ помістив в останньому часі низку статей, присвячених „перенесенню столиці або частинній евакуації важливіших установ з Лондону далі в глибину краю“. „Ми виїмково наражені“ — пише той поважний воєнний журнал — бо вважається, що противоздушна оборона в ніякому разі не зможе вповні перешкодити воздушним нападам, хочби які тяжкі втрати вдалося обороні завдати бомбардуючим ескадрам ворога. Тимчасом одна пята всього населення Англії, величезні припаси всілякого рода і увесь правительственный апарат зосереджені в Лондоні. В таких умовах сильний воздушний напад на Лондон може до тої міри розстроїти все життя країни, що сила нашого опору покажеться спараліжованою. Застановляючись далі над питанням репресій у відповідь на такий напад, англійський воєнний журнал приходить до висновку, що ніякі репресії в виді воздушних рейдів на ворожі столиці не можуть повернути тих „втрат і шкід“, що їх понесе Велика Британія від одного вдатного нападу на Лондон.

В статті капітана Брода, напечатаній ще передтим, в тому ж англійському воєнному журналі, автор при допомозі кількох яскравих картин переконує англійську загальну опінію про konieczність перенести столицю або бодай важніші установи з Лондону далі в глибину краю. Навівши різні обчислення, він доходить до висновку, що перша летунська бомба може впасти на англійську столицю за годину або півтора години після wypowiedження війни. При налеті нпр. 200 літаків, без огляду на опір літаків-нищителів, частина ворожих літаків, по думці Брода, неминучо прорветься, як се виявив „досвід воздушних нападів на Лондон в часі великої війни“. Міністерства війни і летунства, адміраліція, будинок Англійського банку і різні великі будівлі, як цирк Піккаділлі і інші, яких положення напевно добре відоме ворогові, обстріляні запальними бомбами викличуть величезне пожарище. Брод припускає, що англійській зенітній артилерії і літакам-нищителям удасться зістрілити більше ніж половину ворожих бомбометів, а прочі будуть змушені відлетіти з поворотом. Однак, коли останні ворожі літаки зникнуть, тоді саме зачнуться головні вибухи: то будуть вибухати ті бомби, які не розірвалися відразу, бо будуть вони заосмотрені в вибу-

хаючі рурки з опізнячем. Розуміється, треба сподіватися, що часть тих куль покажеться хемічними бомбами. Протигазних середників безсумнівно не вистарчить, а проти деяких газів вони пока-

жуться безуспішними. І в сю хвилю, коли після відпертя воздушного рейду (налету) будуть підраховувати страти, появиться — впевняє Брод — нова атакуюча філя і то ще далеко не остання, з якою втомлений противоздушній обороні боротися буде вже цілком не під силу. Не вільно творити для противника таких найдогідніших цілей, які його просто зобов'язують до руйнуючої атаки.

3 листів до Редакції

З Торонта в Канаді пишуть нам м. і.: Коли тут прийнято Гетьманича Данила з великим ентузіазмом, то в дальшій його поїзді по Канаді буде просто стихійний підйом. Пан Гетьманич у нас живе увесь час у Кінг Едвард Готелі, в помешканні з двох кімнат і купальні. Там і харчується. Живе вже тут 10-ий день. Сьогодні (лист з дати 22. XI.) їде до Оттави, потім до Монтреалю, а 4 і 5 грудня буде в осередку світового нікелевого промислу в Судбурах, у стейті Онтеріо. Там полізе до майни (копальні). Тамтей-

ша англійська преса вже заповіла його приїзд. Звідтам на 11 і 12 грудня поїде до Вінніпегу, в стейті Манітоба, а потім до Саскатуну, в стейті Саскачеван. В Саскатуні є центр Організації Українських Націоналістів, „Новий Шлях“. Там є і відділ Гетьманців і наших студентів з БУК і наша парохія. Вони й запрошують Гетьманича. У Вінніпегу буде прийняття в Гетьманській Домі. Академію урядиться в найбільшій салі Вінніпегу на 4.000 місць аудиторії.

Франція і Польща

Нотку скептичного наставлення вичувається зі звідомлення публіциста Бурж'а з „Пті Парізієн'у“. Бурж'а уважають загально за особистість зближену до Ке д'Орсе. Бурж думає, що помімо цілої сердечности розмов мін. Дельбоса з Беком, зазначається всетаки засаднича розбіжність поглядів на особливо

важні справи. Польща стоїть при своїй політиці двосторонніх договорів, тоді як Франція вірна засаді колективної безпеки. Бурж з великим скептицизмом обговорює чехословацьку проблему, як і претенсії Польщі до участі в усіх збірних дипломатичних починах на заході Європи.

Антисемітська акція в університетах

У варшавських політичних кругах твердять, що провідники антисемітської акції у високих школах в Польщі устійнили отсю програму праці: перший етап: осягнення лавкового гетта; другий етап: нумерус нуллюс, університети в Польщі взагалі без жидівської молоді; третій етап: усунення з університетів професо-

рів Жидів і жидівського походження; четвертий етап: реформа університетських студій в напрямі усунення з польських високих шкіл тих ділянок науки, що їх признано ділом жидівського ума. — Виходить, що не скоро буде спокій в університетах.

Державна ідея Жидів

Др Макс Вінер виголосив на ту тему виклад в „Жидівській Учительській Домі“ в Берліні. Зміст: Чи Жиди надаються до створення своєї держави і чи вони до того зрілі? Завдання, перед яке вони поставлені, не можна порівняти з завданням масою осілих народів, які в минулі століття творили свої держави, бо Жиди розсіяні по чужині. З другої знов сторони в історії Жидів були вже такі випадки: їх автономія в Вавилоні і т. д. сеж останки їх державного наставлення. Їх релігійний ідеал, піднесений найвище в ідеалі Месії, бачив прихід Божої Держави.

ви при кінці всіх днів. Автономія Жидів у Польщі з їх „Синагогою Чотирох Країв“ се також знак збереження державної ідеї. Навіть по переведенні т. зв. „еманципації“ можна в жидівських громадах бачити останки державної ідеї. Отже проблемі не можна поставити так: „Як Жиди збудують свою державу по 2.000 літ бездержавности?“, тільки треба поставити так: „Як Жиди збудують свою державу по 150 літах асиміляції з її наслідками?“ Бо т. зв. „еманципація“ мала на цілі розложити жидівські громади. Вправді віроісповідання мало держати Жидів, але його позбавлявано змісту! І так 150 літ т. зв. еманципації забрало Жидам більше національної субстанції ніж 2.000 перебування в розсіянні на чужині. І коли Жиди ще нині — нарід, то се нарід індивідуалістів, а такими людьми не можна збудувати держави. Отже рішуче тепер питання: Чи Жиди переможуть в собі те зло, не вроджене їм, а виховане в них в часі еманципації і чи зможуть вернутися до нормальної структури фахів (занять), яку мають інші народи? Значить: треба переверстувати душі і звання! „Аводаг“ (праця) мусить заняти інакше місце в жидівській релігії та в жид. думанні. Від нашої волі залежить сформування нашої будуччини, але трудність буде не так у проводі, як в тих, що ними провід має кермувати. Духове наставлення Жидів майже унеможливає їм підпорядкування себе. Жиди мусять навчитися слухати Авторитету для загального добра. Те перевищовання не можна лишити ні часові, ні примусові, — воно мусить бути добровільне. Промовець на кінці шераз підчеркнув вагу примінення релігійних приписів до життя. В усякому разі релігія „гетта“ не може бути державотворчим чинником. — Живими оплесками слухачі подякували прелегентові за відважне поставлення тої трудної проблеми.

що наші предки бодай не були прикуті до невільничих жорен разом з поневоленим народом.

— Знаєте, браття, — продовжую розмову — коли прислухуюся вашій мові, то вичуваю в ній якусь своєрідну нотку; скажу навіть — гнучкість і полет української мови. У вашій розмові спостерігаю такий мягкий ритм, як у письмах св. Йосафата. Сей наш спільний Святий прецінь писав українсько-білоруським наріччям.

— Інакше й не може бути, говорить речник Білорусинів Олексій Ольпінський. У нашій білоруській мові багато українських висловів, зворотів, форм і кольориту. Се вчинило близьке сусідство з українським народом. Спільна історія, тесаме релігійне переживання та господарські взаємини не могли оставити без впливу на нашу словесність. Нпр. нинішня білоруська мова у Пінщині густо пронизана українськими. Тому відчуваємо до Українців братерську симпатію й на концертах залюбки співаємо українські пісні.

Один з приявних Білорусинів виявив зпід пахи досить обемистий том поезій свого кобзаря Якуба Коласа та з патосом прочитав кілька поем, яких уривки подали ми в 76 ч. „Нової Зорі“. К. П.

Лікарський фейлетоник.

Черевний тиф

Черевний тиф або дур викликають тифні бактерії, звані бактеріями Еберта. Заразитися можна через діткнення хорого або його екскрементів, через діткнення предметів, яких уживав хорий, через розношників води, молока, сирих овочів і т. п. Недуга появляється в 10 - 12 днів після зараження. Попереджує її перетом, сильний біль голови, болі м'язів, брак апетиту і висока горячка. Тоді на череві і грудній клітці появляються часто рожеві плямки, рідко розкинені і легко випуклі. В тому часі появляється також розвільнення. Правильний тиф триває 4 тижні; 5-ий тиждень се тиждень реконвалесценції. Тиф має нераз проминаючий характер, деколи буває він навіть такий лагідний, що хорий не мусить кластися до ліжка. Та він може мати і тяжкий перебіг і може викликати комплікації. В профіляктичних цілях (запобіганню) примінюється протитифозні сировиці у виді інекцій (застриків), або устну сировицю Бесредка, яку приймається в пастильках. Сировиця робить організм відпорним на 6—12 місяців. По тифі дуже хочеться їсти. Тоді дуже треба уважати на харч.

Промова посла В. Мудрого

виголошена в соймі при генеральній дискусії над бюджетом. Дня 2 грудня 1937 р. сказав пос. В. Мудрий в соймі м. І. ось що:

Високий Сойме!

Теми моїх промов і взагалі справи, яких у них торкаюсь, здається мені, не належать у цій палаті ні до приємних, ні до бажаних, однак їх ніякою мірою не можна поминути. На думці маю українські справи в Польщі.

Не можна твердити, що в Польщі ними ніхто не займається. Навпаки, є в Польщі крім Українців, який десяток, два, або три десятки Поляків, які в слові й у письмі звертають увагу на велике значіння українського питання і його належної полагоди для держави. Є дещо урядовців, що з обов'язку слідкують за українським питанням. Є адміністрація, що механічно з дня на день полагодує так чи інакше українські справи. А надто є якихось 60 відс. Поляків, для яких українська справа є болячкою і тягарем, є перепорою у нормальному розвитку і здійснюванні усіх польських національних аспірацій.

Звичайний громадянин-Поляк, що кормиться всілякими ендемічними проектами „на зніщене Русь", думає собі, що дійсно булоб найліпше викинути з життя держави це питання, а самих Українців якось ліквідувати, чи може засимілювати, або проковтнути. Але так думає не тільки звичайний пересічний громадянин-Поляк, так думає, хто знає, чи не більшість польської адміністрації, що повинна бути надядрним чинником у державі з так високим відсотком непольського населення.

Не краще представляється та справа, як цього доказала дохлітня практика, і в цій палаті. Тут навіть більшість неохотно слухає наших промов, або взагалі їх не слухає, і не задає собі взагалі труда, щоб поглибити справу, щоб їй ближче приглянутися і в обопільних польсько-українських інтересах ступити вже раз на шлях її належної полагоди.

Промовляю оце з цієї трибуни у дискусії над бюджетом уже по третій раз. І сьогодні за третім разом маю вражіння, що маю перед собою начеб суцільний твердий мур. Кидаю в нього слова, а вони відбиваються, наче відгомін, і вертаються до мене. Але те саме вражіння відношу часто не лише тут, у цій палаті. Ні, переживаю його часто і поза нею. Думаю нераз, що навіть горохом можна розбити стіну, оскільки вона з каміння, чи цегли. Але тут стоїть переді мною інша стіна майже одноцільної людської волі, стіна упевдженя і недовіря. А цієї ні горохом, ні навіть залізом, а тим менше словом, не вдається розбити.

У третьому році нашої нормалізаційної політики тверджу, що в ділянці польсько-українських взаємин є зле. А найкращим доказом цього, що так воно є, вважаю факт оголошення у Львові так званним Порозумівачим Секретаріатом Польських Суспільних Організацій відозви до Українців з пропозиціями співпраці на дуже оригінальних основах, бо на основах признання на тих територіях Поляків виключними господарями й признання примату польської культури на тих землях! Отже у третьому році нашої нормалізаційної політики переходить цей Секретаріат до денного порядку над нашими пропозиціями нормалізації з 1935 р. і висуває свої, причому твердить, що тільки він одиникий покликаний до полагоди української справи. А одним з дубів, від якого малаб залежати ця за-

агода, є п. Станіслав Грабський, відомий українофоб і грабар українського шкільництва в Польщі. Тимчасом не туди йде шлях до розв'язки українського питання в Польщі! Найвідповідніше місце до його розв'язки й чесної полагоди се парламент. Тільки законодавчі палати шляхом закону можуть належити цю справу полагодити. При добрій волі може се піти дуже легко. Отже ухвала закону про територіальну автономію далаб у територіальному соймі можливість згідної співпраці і такого кінцевого для держави доброго співжиття між українським і польським населенням на цілій території етнографічно-українських земель. А що українське питання не лише внутрішньо-польське питання, але має теж і міжнародний засяг, то така його погода в Польщі далаб великі користі передусім для Польщі, для її внутрішніх суцільностей, і що найважливіше, для її оборонності. Прому введення в життя територіальної автономії бачимо сьогодні у сусідній Чехословаччині на території, на якій живе українська більшість. А це напевно не шкодить Чехословаччині.

Здаю собі точну справу з того, що довго ще в Польщі не буде багато таких польських державників, що хотілиб іти на таку полагоду української справи. Але вірю, що може нагло прийти така переломова хвилина в історії Польщі, що від самих Поляків вийде почин власне до такої полагоди цієї справи. Боюся, що в такому випадку моглоб це прийти запізно. Випадки в Польщі й у цілому світі йдуть хутко вперед. Вся Європа сьогодні лемов вулкан, у якому кипить, гримить і буриться й ніхто не вгадає ні дня, ні години, коли вибухне цей вулкан. А вибухне він напевно й залле Європу та інші континенти страшною пожежою війни, засіе димом пожежі напевно й наші землі. На випадок війни маємо право сподіватись вигнути для себе якнайбільше користі. Можемо багаті зискати, а майже нічого стратити. Але Польща як держава матиме, здається, більше до втрати у випадку, якщо війна заскочить її такою, якою вона є сьогодні, себто Польщею з неупорядкованими відносинами в відтинках: українському, білоруському й інших. А ми бажалиб і власне бажалиб й з огляду на такий випадок довести до нормалізації польсько-українських взаємин у Польщі в обопільному інтересі. Бажалиб мати право до всестороннього національного життя в Польщі. Бажалиб передусім права й павопорядку. Бажалиб одноцільної політики в українських справах. Бажалиб бути співгосподарями на тих землях, на яких відстоїть творимо більшість! Бажалиб там співрядити й творити спільним зусиллям гармонійно добробут і достаток у цьому краю. Цього ми бажалиб! Ми прецінь громадяни, що виконують льовально всі обов'язки супроти держави й бажалиб далі бути такими. І тому маємо право вимагати від держави того всього. А що діється

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
І з того приводу в переписку не входить.

в дійсності? Що ми одержали, щоб нас зблизило до Польщі та з нею вязало, що дійсно поглиблювало нормалізацію відносин? Отже поза дрібними несуттєвими справами, полагодженими позитивно продовж двох літ, бачимо дальше стосунки супроти одноцільного українського народу в Польщі засади „двіде ет імпера". Бачимо іншу політику у поведінстві львівському, іншу у волинському, іншу в тернопільському. Бачимо навіть два елементи, що складаються на поняття адміністрації, а се цивільний і військовий елемент. Бачимо колонізацію перенаселених земель. Обсервуємо, як військові чинники мішаються активно до політики і то до протипольської політики, мимо нашого здецидованого — позитивного становища до армії, підкресленого з особливим натиском в наших заявах. Бачимо дальше мобілізацію польської опінії, у деяких випадках знову під проводом військових осіб у чинній службі, в напрямі здецидовано протипольському! Що маю більше висказати? Думаю, що це злишне. Бо високий уряд поінформований про те, що діється. І напевно в тих справах добре визнається чи не більшість цієї палати. А може я помиляюсь? Може найвідповідальніші чинники в державі підходять до тих справ інакше хочби в теорії? А може з огляду на інтерес держави є десь чи може родиться якась зовсім річеза програма розв'язки й полагоди тих справ? Може випадково уряд має якусь реальну програму? На жаль, нічого про це не знаємо. Але бажалиб не тільки ми, але й цілий український народ у Польщі про це вже раз щось почути. Бо в обопільному нашому інтересі не є сьогодні сварка й взаїмне упевдженя та недовіря, але згідна співпраця в ім'я спільного добра. Не маємо наміру й не бажалиб сходити з тих наших становищ, на які ввійшли ми в 1935 р. й з ніяких інших оглядів, а виключно тільки з огляду на український національний інтерес та на українську національну рацію. Ми далекі від того, щоб зривати нормалізаційну політику. Навпаки, бажалиб її продовжувати в нашому власному національному інтересі. Але справа нормалізації не одностороння справа. Є вона й в інтересі польської держави. Це політичний процес, що його слід вести обо-сторонньо. Перед собою маємо бюджет. Навіть зі свічкою не знайдете й не відкриєте в ньому хочби одної поважнішої позиції, що вказувалаб на те, що в Польщі є біля 6 мільйонів Українців і що для їх культурних і господарських потреб у терені щось інвестується, щось на них видається. Майже нічого не інвестується й майже нічого не видається. Натомість вимагається багато від громадян-Українців і то дуже багато! Деж є та співмірність між вимогами й чинними державами супроти української збірності? Нема про це мови! Як маємо віднести до такого бюджету, з якого виходить, що в Польщі, крім Поляків, нема майже нікого більше? Два роки відносилася ми позитивно до цього капітального для кожної держави питання „пар експеліас" політичного, бо бюджет фінансує політику всіх ресортів. Ми мали надію, що наші стремління й нашу працю зрозуміють найвідповідальніші чинники держави й причиняться до поглиблення й уґрунтування нормалізаційної політики відповідними фактами зі своєї сторони. Однак продовж тих двох років це не сталося. Очевидно, що цього року наше становище до бюджету не буде нічим іншим, тільки вірною відбиткою польської політики до наших національних потреб, домагань і взагалі до нашого національного життя.

ОСИП НАЗАРУК

7)

Вражіння з Волині

Подвіря собора дуже гарне. По другій його стороні далеко від дороги дімок для пароха в затишній місці.

По вісьмох великих ступнях сходів з червоного граніту входимо головним входом до православного собору. Година 10. Богослуження зачалось точно. Править п'ять або шість священників, шестого не відрізняю напевно, чи він священник чи дякон. Церква внутрі далеко менша, ніж можна було припускати, дивлячися на неї ззовні. Та малюнки в ній гарні, в делікатних красках, є й наші історичні постаті, кн. Володимира Великого, кн. Ольги, князів Бориса і Гліба. Кн. Ольга представлена в молоденькій віці, з дуже симпатичним обличчям. Царські врата багато прибрані, вітвар також. Словом, грошевий вклад у сю церкву мусів бути великий. Очевидно, будувала її ще стара, царська, богата Росія.

Священники мають добрі голоси, хор також добрий. На се звертають у них велику увагу. Та публіки не багато, в церкві майже пусто. В усякому разі далеко менше людей, ніж було в костелі в год. 8 рано. Та за яких 15 минут публі-

ка зачинає напливати. Делегатів на зїзд можна легко відрізнити від тутейших людей: переважно по тім, що делегати злегка розглядаються по церкві. Дві дивні річі, яких я не сподівався, звернули мою увагу: перша та, що вся публіка в православній церкві далеко краще одягнена, ніж публіка в польській костелі, хоч Поляки тут тепер пануюча нація. А друга, ще більше дивна річ, що поведіння публіки в православній церкві дуже культурне: ми в Галичині привикли думати, що православне духовенство не працює, або дуже мало працює над своєю паствою, тимчасом з поведіння публіки, на яку дивлюся, вношу, що тут мусить хтось над нею працювати і то досить старанно. Інакше булиб у церкві розмови і то голосні, які зустрічаємо в церквах, де не працюється як треба між народом. Можна такі голосні розмови почути в часі Богослуження навіть між тими, що повинні вважати, аби тих голосних розмов у церкві не було. Розуміється, по тих зверхних проявах не можна ще оцінювати якості праці православного духовенства над народом, але що та праця є, се річ певна.

В церкві робиться щораз більше глітно. Мушу вийти, бо воздуха мені не стає, хоч я був цікавий, чи буде проповідь і яка вона буде. Хор співав уже з у-

країнським виговором, але ще часом можна було чути „помілуй", замість „помилуй". Потому довідався я, що проповідь в соборі була.

До кінця Богослуження сиділи ми на подвірі на лавці. Я ввесь час думав над боротьбою між православ'ям і Унією на українській землі та над участю римо-католического духовенства в тій боротьбі. Гадаю, що те римо-католицьке духовенство не доцільно небезпечно, яка загрожує від православ'я католического. Церкві взагалі. Та про се колись іншим разом, хоч може і шкода пера і паперу, бо що се може писати, коли й історичний досвід соток літ не поміг... Та мабуть є обов'язок мимо того писати.

Богослуження скінчилося приблизно в год. 12. Публіка зачинає валом коти-тися з церкви. При виході стоїть православна монахиня з тачою в руці і збирає жертви. Отже є й на дворі якась система в збиранні жертв, хоч американську систему протестантів вважаю кращою: вона полягає на тім, що жертви збирається від входячих, а не від виходячих. Майже в кожній більшій протестантській святині в Америці, які я оглядав, бачив я при вході елегантно одягнених панів або пань, що приймають жертви при столиках так уставлених, що не можна їх обминути. Крім того еле-

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марійська Дружина учениць Фахової гімназії СС. Василянко у Львові влаштувала в п'ятницю 3 грудня с. р. в салі гімназії при вул. Длугоша 17 а Святочну Академію в честь Пресвятої Богородиці Цариці України у 900-ліття віддання в Її високу Опіку українського народу князем Ярославом Мудрим. На програму Академії зложилися: 1) Хорал Філарета Колесси: Под Твою Милость у виконанні хору, 2) короткий реферат М. Шведиківної про культ Богородиці в княжих часах, 3) гімн у честь Марії, деклямація Б. Свистунівни (найбільш оплескувана точка програми), 4) сопранове сольо М. Романчукевичівної, яка гарно відспівала „Марійську пісню“ Щурата-Кудрика, 5) деклямація С. Юрасівної „До стіп твоїх“ Уляни Кравченко, 6) Люччі-Кишакевич: Діво Маріє у виконанні хору і 7) сценічна картина — Перемога — пера м-ра Ісаїва у виконанні учениць. Хором проводила Вп. проф. К. Гладилевич, акомпанював проф. др Кудрик. Академія як цілість зробила дуже гарне враження. Присутні виповнили по береги малу салю СС. Василянко. Академію закінчено відспіванням гімну М. Д.

У свято Введення в храм Пресв. Богородиці зібралася в василіянській церкві при вул. Жовківській у Львові молодь Марійських Дружин обох полів для вшанування 900-ліття віддання України в опіку Марії. В часі Сл. Божих, що їх відправлено при всіх вітварях водночас приступило до св. Причастя 100 осіб. По Службі Божій відбувся торжественний акт прийняття нових членів у ряди Марійської Дружини. Акт прийняття довершив президент Марійських Дружин о. Іриней Назарко ЧСВВ в асисті о. кан. Лициняка і о. дир. Залеського. Після того прийняті зложили присягу на вірність Преч. Діви Марії. На закінчення о. І. Назарко ЧСВВ виголосив до численно зібраної молоді короткий, але бадьору, ясний і багатий змістом проповідь. В ній згадав про завдання й обов'язки членів Марійських Дружин. Кождий марійський дружинник повинен бути апостолом і воїном Христа, кождий повинен змагати до того, щоб бути святим, повним, а не частинним, половичним і пересічним учнем Христа і дитиною Марії. 20 літ тому комуністи безбожники кинули клич, що їх ціль знищити Бога і всьо, що Боже, знищити воїх, що визнають себе християнами і католиками, а їх божевільний плян полягав у тому, щоб в 1950 р. відбули всесвітній міжнародний безбожницький конгрес в Римі, в Ватикані, в

гантні пані й панове збирають там ще жертви в часі богослужень.

В наших уніятських церквах система збирання жертв не конче добре вироблена, а се дуже важна справа: вона важна і для церковного культу і для вироблення систематичної національної жертвенности. Річ ясна, що де недостатньо вироблена жертвенність на церковні цілі, там вона буде хромати і в національних справах.

Між публікою, що виходила з церкви, замітив я знайомих Волиняків і пригадався декому з них. Ми разом пішли оглянути ще одну православну церковцю при вул. Міцкевича, де ходять на Богослуження ученики з української приватної гімназії. В ній відправи відбуваються все в українській мові.

Приходимо. Священик при тій церкві молоденький, німецька мова має на такий вигляд знаменитий вислів „блут-юнг“, по нашому дослівно „кріваво молодий“. І дійсно кров йому ще бе до лица на вид гостей. Радо опрораджує нас по церковці. Вона перероблена з лучшего приватного дому. Чисто вдержана. Є в ній деякі старі образи і копія одного образу з церкви на давній Січі.

Виходимо скоро, бо сплосимося на зїзд.

серці теперішнього католицизму! Ми не повинні боятися тої погрози, навпаки, ми повинні собі усвідомити, що наш найзавзятіший ворог се червона Москва і що наше завдання зробити все, що в наших силах, щоб карним і зорганізованим рядам большевицької гидри протиставити карні, зорганізовані і палаючі святим вогнем лобови і посвяти лави Марійських Воїнів. Шестиміліонна армія Марійських Дружин повинна щораз більше розростатися, а за ціль повинні ми собі поставити великий і сміливий плян відбути міжнародний Евхаристійний Конгрес в 1950 р. в золотOVERХОМУ Києві. Ся гарна проповідь одушевила всіх присутніх і влила в серця нових воїнів Марії надію на краще завтра та запал до праці.

Архиерейське посвячення захисту сиріт СС. Службениць в Тернополі. В суботу 4 с. м. відбулося торжественне посвячення новозбудованого захисту. Рано в год. 10 Преосв. Будка відправив архиерейську Службу Божу в асисті численного духовенства. Підчас Служби Божої о. Пасіка виголосив проповідь. Відтак Архиерей і духовенство пішли з процесією до новозбудованого захисту. Акт посвячення довершив Преосвящений, проповідь виголосив ігумен тернопільського монастиря ОО. Редemptористів, о. Вол. Породько. Відтак промовив Преосвящений, а після нього промовляли представники влади: воєводства, староства і бурмістр. На кінці др Чумак подякував всім учасникам за приявність, а жертводавцям за поміч для здвигнення, сеї станиці. Після того всі приявні вписалися в пропам'ятну книгу. Таким чином повстав у Тернополі захист, що помістить до 150 дітей. Площу під будову дому і 6.000 зл. в готівці жертвувала фундація кн. Острожського, на решту зложилися наші економічні установи і жертви поодиноких громадян. Великі були притім заслуги п. проф. Хомової, яка своєю жертвенністю у збірковій акції в значній мірі причинилася до доброго завершення сего діла.

Тернопіль Рутському. Марійське Т-во Пань при участі прочих культурно-освітних товариств вшанувало гідно 300-літній ювілей смерті митр. Рутського. Рано в год. 10 о. Сембай відправив Службу Божу з діяконами, а о. А. Стасюк виголосив проповідь про значіння Рутського для нашої Церкви й народу. Вечером о год. 19.30 в просторій салі Міщанського Брацтва відбулася святочна Академія з такою програмою: 1) Хор парохіяльної церкви під управою М. Шотовського відспівав „Услыши Господи глас мой“, 2) Проповідь о. Іриней Назарка ЧСВВ, 3) Скрипкове сольо проф. Ю. Криха, який відіграв Людкевича: Тихий спомин і Пуняні'я: Прелюдія і алеґро, 4) Хор панночок захисту під проводом с. Неонілі відспівав композицію о. Більке ЧНЗб.: Життя є гарне, бо добрий Бог, 5) Тенорове сольо о. П. Романишина: два псалми Безкоровайного: 24 і Вскую оставил, 6) Музичний квартет під проводом проф. Безкоровайного, 7) Сопранове сольо Ірини Заворотюк: Аве Марія і 8) Мішаний хор „Бояна“ під проводом радн. Березовського відспівав псалом Бортнянського. Велика сая Міщанського Брацтва була виповнена вщерт. Між гостями багато інтеліґенції. Се радісний прояв, що в Тернополі, який мав досі виразну радикальну марку, зачинають влаштовувати такі будуючі імпрези.

Депутація в Апостольського Нунція у Варшаві. 4 с. м. явилася в Емінінції Апостольського Нунція у Варшаві депутація, зложена з сенатора о. крил. Р. Лободича і през. Децикевича, яка новому Нунцієві зложила чолобитню іменем УГР і всього преко-католич. населення в Польщі. Нунцій у дуже сердечних словах прийняв делеґацію на довший розмові, інформуючи про наші потреби та уділив свого благословенства.

Першим греко-католицьким парохом у Франції з осідком у Парижі назначено о. Перрідона, колишнього ректора Малої Семинарії у Львові.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ з глухівського району на Україні напали на большевицький виборчий льокаль, побили комісію і знищили списки виборців.

ДО СЕНАТСЬКИХ КОМІСІЙ вибрано слідуєчих українських послів: Децикевича, Луцького, Павликовського, о. Лободича і Горбачевського.

МІН. ДЕЛЬБОС заявив представникам преси, що з обов'язку дискреції не може аналізувати прилюдно своїх розмов з мін. Беком, але побут його у Варшаві утврдив у ній погляд, що союз Франції з Польщею полягає не тільки на текстах договорів: він вкорінений в серцях і тому нерозривний та рівночасно причиняється до загальної стабілізації мира.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ побоюючись шпівонажі виселяють з СССР майже всіх чужинців. Звичайно роблять так, що не продовжують побуту, коли він скінчиться.

СОВІТСЬКИЙ ПОСОЛ в Атені О. Бармін візваний до Москви, не виїхав туди, тільки втік до Парижа, оповістивши в газетах, що вирікається Москви і діл її.

ЮГОСЛОВ'ЯНСЬКІ ВЛАСТИ видалили з Білгороду кореспондента „Нью-Йорк Таймсу“ Гаррісона. Він був у Югославії 13 літ. Закидають йому „тенденційне й недокладне інформування закордону про Югославію“.

НА ЛИТВИ в кількох місцевостях відбулися протидивіські демонстрації.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ завісили два цінні католицькі часописи: „Штіммен дер Цайт“ і „Вельтмісіон“. Розпорядок не подає причин замкнення „Ш. дер Ц“. Зате орґанові „Вельтмісіон“ закинено „низький графічний рівень“ і „фальшиву науку про расу“.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ген. Герінґ перебрав на днях від дра Шахта агенди міністерства господарки Німеччини.

НА ФРАНЦУЗЬКО-НІМЕЦЬКІЙ ГРАНИЦІ ув'язнено на днях 6 німецьких шпівонів. Вони призналися до вини. Їх віддали під военний суд.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СОЇМ (Палата Депутованих) ухвалив бюджет міністра національної оборони в сумі 5 мільярдів 72 мільйони франків. В разі потреби видатки на військо будуть ще підвищені. За сим бюджетом голосували майже всі послы партій правительствених і опозиційних. Тільки представник комуністів робив застереження, а саме домагався, щоб військові влади допустили до касарень комуністичний орґан „Юманіте“.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ прибув до Лондону зі своєю матір'ю королевою вдовою Елісаветою.

Б. ЕСПАНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР червоного правительства Кабаллеро прибув до Парижа, бо у Валенсії мали його ув'язнити.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОМІСАР Палестини Вошоп уступив. Його наслідником іменували сера Роберта Мек Майкела, дотеперішного губернатора області Танганіки.

У ВІННІПЕґУ вибухли заворушення жидівських студентів місцевої техніки тому, що один з професорів заявив: „Не диво, що вас Гітлер переслідує, коли ви не вмієте шанувати краєвих законів“. 300 жидівських студентів зложило в тій справі меморіал шкільній раді.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА підпалили Нанкін і вибуфуються з него в полудневому напрямі.

В ШАНґАЮ в міжнародній дільниці відбулася дефіляда японських військ всіх родів зброї. Представники чужих держав запротестували проти того.

ЯПОНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО закордонних справ оповістило, що Японія не зречеться влади над островами в полудневій частині Спокійного Океану, над якими дістала мандат від Союзу Народів.

ЯПОНСЬКІ ВОЄННІ СТРАТИ в японсько-китайському конфлікті виносять досі 16.048 убитих.

НОВИНКИ

В великому французькому щоденнику „Ля Круа“ в ч. 16.814 з дня 4 грудня с. р. появилася цікава замітка про релігійне життя української молоді в Галичині. В ній подано початки і розвиток українських Марійських Дружин та описано сегорічний Марійський Конгрес у Львові.

Вистава картин Олексі Грищенка, знаменитого українського маляра, відбувається у Львові, Ринок ч. 10, 2 пов. Вистава отворена щодня від год. 10 до 3 попол. Ціни вступу: для старших 1 зл., для молоді 25 сот., для збірних прогульок по 10 сот. від особи. Вистава триває до 2. I. 1938 р.

Б. булавного УГА, Михайла Хомяка, обвинуваченого за вбивство родини Мехонських, засудили на кару 5-кратньої смерті з заміною на досмертну тюрму.

Фінансово-господарська секція Міської Ради у Львові рішила дарувати Згромадженню кс. Місіонарів міський ґрунт на розі вул. Дверницького і Снопківської на будову парохіяльного костела. А для 60.000 Українців гр. катол.?

В передсвятчному часі, від суботи 18 грудня до п'ятниці 24 грудня, крамниці будуть відчинені до год. 21. В неділю перед лат. святами крамниці будуть відчинені від год. 13 до 18.

В залізничних вагонах у Польщі хочуть завести ізоляцію, яка виключалаб усякий гуркіт підчас їзди.

Італійський Культурний Інститут постав у Львові. Ціль його ширити замишування для італійського мистецтва й літератури серед львівської суспільності.

З бережанської в'язниці на волю вийшли отсі Українці: м-р Іван Самарик, Степан Скробач, Роман Рогожа, Зенон Косак, Іван Костюк, Андрій Медвідь, м-р Сокульський, Богдан Бігус, Мих. Андрухович, Омелян і Ярослав Щербанюки, Іван Ошитко, Василь Шмігель, Мих. Лялька, Микола Гошовський, Андрій Грицишин і Гаран. Вони сиділи у в'язниці в слідстві по три місяці під замітом приналежності до ОУН.

На припорушення прокуратури в Бережанах поліція арештувала й відставила до в'язниці у Дрогобичі пароху з Потока пов. Рогатин, о. Дениса Телішука, щоб відсидів кару 10 місяців.

Скалатське староство виселило з прикордонної смуги Качалубу Теодора, організатора Українбанку в Скалаті.

Сокальське староство даліше не дає українським установам дозволу на імпрези. Такий стан триває від кровавого празнику св. Петра в Сокалі в дні 12. липня с. р.

Проф. Ярослав Бідльо, визначний чеський історик, помер у Празі в 69 році життя. Покійний був членом Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. В рр. 1922 — 24 стояв на чолі Чесько-Українського Комітету, який дав можливість 2000 українських студентів учитися у високих школах Чехословаччини. Проф. Бідльо викладав у Карловім університеті в Празі загальну історію зі спеціальним углядженням історії Сходу Європи. („Український Тиждень“ ч. 41).

Гумор. — Між товаришками. — Чи твій суджений признався, що був колись заручений зі мною? — Ні... але раз згадав мені, що в минулому зробив не одну дурницю...

Перед окружним судом в Чорткові відбулася розправа проти о. Михайла Вовчука, пароха в Косові пов. Чортків, обвинуваченого за те, що посвідчив неправду в метрикальних відписах щодо імен і назвищ 4-ох осіб. У висліді розправи о. М. Вовчука засуджено на 6 місяців в'язниці з припиненням кари на 3 роки за те, що у відписі метрики шлюбу посвідчив, що „Вартоломей Щенсний“ називається „В. Щенсний“, хоч у самій метриці шлюбу сам підсудний написав „Щенсний“. Від трьох інших закидів о. Вовчука увільнено. Оборонець вніс апеляцію.

Римо-католицьку каплицю будують у найменшому селі рудецького повіту, Яремкові. Одна варшавська фірма дала на будову каплиці 15 тон цементу.

В Дубні зачався процес проти 22 мешканців дооколичних сел, обвинувачених у приналежності до КПЗУ (Комуністичної Партії Західної України).

В польській православній церкві у Варшаві відбулося хрещення Юдити Сухостов, майбутньої жінки кн. Радивиля. Хрещення довершив православний священник Вуєв. Церковні влади суспендували його в зв'язку з тим.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

За спротив присягати перед суддею Жидом засудили Франца Звержа у Бжеську пов. Бохня на 3 дні арешту.

Розійшлася поголоска, що в суді пропали акти справи інж. Добошинського. Потому польська преса відкликала ту поголоску.

Німецьке Інф. Бюро повідомляє всіх Німців, щоб абсолютно ніхто не писав листів до своїх знайомих в СССР, бо тепер большевики арештують кожного, що дістане якийнебудь лист з закордону, бо підозрівають, що навіть у найбільш невинних листах криються умовлені букви, при допомозі яких подається шпійонські вісти згл. вимоги. Нема сумніву, що таксамо Українцям небезпечно писати до своїх знайомих в СССР, бо кождий лист викликає там страшні наслідки, без огляду на його зміст.

Ген. Гамелен, шеф генер. штабу французької армії, вибирається з ревізитою до Німеччини. По дорозі відвідає й фабрики Круппа.

73-літній генерал Людендорф занедужав на хворобу міхура.

Чеська преса пише, що таємниця смерті архики. Рудольфа буде відслонена в р. 1966 оповіщенням актів тої справи. З виїмком одного листа цісаря Франца Йосифа I. у Ватикані тих актів нема, вони сховані деінде.

В мексиканській місцевості Санта Марія дель Туле росте кедр, якого вік учені оцінюють на 10.000 літ.

Жертви: — 1) Впр. о. Михайло Божик, Уторопи, п. Яблонів к/Колом.: зол. 2.— на укр. безробітних, 2) Гр.-катол. Уряд парох. в Волківцях к/Борщева: зол. 11.20 на сироти по укр. інвалідах, 3) Хвальний греко-катол. Уряд парох. в Білій, п. Чортків: зол. 21.— на укр. інвалідів (збірка), 4) Гр.-катол. Уряд парох. в Яблоніці, п. в місци: зол. 6.29 на укр. інвалідів (збірка).

Гумор. — Мамусю, питає малий Ромцьо, чи ти мене купила на випродажі? — Що тобі прийшло до голови? — Бо кождий мій пальчик інакше виглядає.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Міністерство скарбу оповістило розпорядок у справі полекш у зв'язку з набуванням промислових свідоцтв на 1938 р. Крім полекш признаваних з уряду подіюнокі підприємства мають можливість дістати індивідуальні полекші на підставі подань внесених до скарбових урядів. Скарбові уряди управлені м. і. дозволяти промисловим підприємствам категорій VI і VII на додаткове zatrudнення робітників продовж 60 днів понад пільгові норми, устійнені в обіжнику. Термін вносити подання про індивідуальні полекші у промислових свідоцтвах на 1938 р. визначений до 31. XII. 1937 включно. Коли йде про підприємства урухомлені в 1938 р., або виконувані сезонно в 1938 р., подання про полекші належить вносити до 14 днів по урухомленні підприємства. Постанови скарбових урядів на подання про полекші внесені до 31. XII. 1937 р., повинні бути видані й доручені платникам до I. IV. 1938 р. На подання про полекші в промислових свідоцтвах для підприємств урухомлених або виконуваних сезонно в 1938 р. скарбові уряди повинні видати постанову й доручити її платникам до 8 тижнів від дати зложення подання.

Мораторія для довгів. До варшавського сойму вплинув проект закону про полекші у сплаті гіпотечних вірительностей. Дотеперішня гіпотечна мораторія вигасає з днем 1 січня 1938 р. Проект передбачає можливість сплати довгів вартісними паперами по курсі, устійненім мін. скарбу. Суддя матиме право дати мораторію на 2—6 літ. Екзекуція гіпотечних вірительностей буде недопускальна перед 31 квітня 1938 р.

Дирекція сільного монополю відповіла на інтервенцію купецтва, що у своїм будучім бюджеті передбачає зміни, які дозволять на побільшення купцям-деталистам дотеперішніх рабатів на сіль до 10 проц.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вп. М. Г. в Торонті, Канада, 510 Кінг Стріт Вест. Листи з дати Торонто 22. XI. і з дати Оттава 24. XI. наспіли. Дуже дякуємо. В листі першій був вирізок з 46 ч. „Українського Робітника“ а в листі друпім були вирізки з англійських газет „Тге Івнінг Телеграм“, Торонто, „Тге Івнінг Ситизен“, Оттава і „Тге Оттава Івнінг“ але фотографії В. П. Гетьманича в оточенні молоді БУК не було, хоч в листі пишете, що залучаєте ту знимку. Для нас спеціально та знимка булаб дуже цінна, отже просимо ласкаво вислати нам її вдруге.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Білі роки.
МУЗА: Атака на досвітку.
СТИЛЕВЕ: Народини зірки і ревія.

Інтелігентна жінка займається зарядом домашнього господарства. Ласкаві оголошення проситься слати до Адміністрації „Нової Зорі“ для „Працьовитої“.

99—1—2

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по виплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 3/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Корто П.Ш.Львів 505.796

РУТСЬКІВСЬКІ ТОРЖЕСТВА У ЛЬВОВІ

Від 19 до 28 листопада ц. р. відбулися величаві ювілейні торжества в честь Митрополита Йосифа Рутського ЧСВВ в церкві ОО. Василіян у Львові. Щодня в год. 6 рано відправлялася Служба Божа з участю церковних брацтв і хору, а в 6 год. ввечері молебні св. Йосафатові з проповіддю. Вірні Львова радо спішили на ці ювілейні богослуження, приступаючи численно до св. Тайн так, що за весь час тієї дев'ятниці прийнято Евхаристійного Христа 2.458 осіб. Проповіді про митрополита Рутського говорив о. ред. Й. Скрутень ЧСВВ. Темі тих ювілейних проповідей були такі: Що ми знаємо про Рутського і що знає про нього наш загаль (інтелігенція, молодь і всі інші класи); ким Рутський для українського народу, української Церкви й василіянського Чину; який Рутський для нас (наш не-

вмірущий, популярний); ким буде Рутський (буде святым); митрополит Рутський — кандидат на святого. Всі проповіді робили на вірних мило, чарівне й притому сильне враження, передовсім остання проповідь, що в ній вірні почули про героїські чесноти митр. Рутського, рівночасно й заохоту молити Всевишнього, щоб наш народ діждався повного прославлення великого Праведника на престолах у своїх церквах. Закінчилися ті ювілейні торжества врочистою архиєрейською Службою Божою, що її відправив Преосв. Іван Бучко з духовенством. По Службі Божій Преосв. Іван у проповіді вказав великі заслуги св. Йосафата й митр. Рутського для нашої Церкви й народу, а великих наших Заступників перед Богом подав за взір у сьогоднішніх важких часах.

Сталін змінє заграничну політику Совітів?

З Гельсінгфорсу доносять, що Сталін задумує радикально змінити всю заграничну політику Совітів. Незабаром він має проголосити заяву з відповідними вказівками для совітських дипломатів. Сю вістку лучать з масовими відкли-

каннями й ув'язненнями дипломатів з заграничних совітських станиць. Дотепер відкликано 72 дипломатів. Говорять, що Літвінов остане на своїм становищі до кінця с. р. Чи се не підготовка до проголошення Сталіна президентом?

Ромуни колонізують землі меншин.

ПАТ звідомляє з Черновець: „Наша Реч” подає, що румунське міністерство рільництва зачне незабаром широко закроєну колонізацію західних окраїн держави, поселяючи там румунських емі-

грантів з Югославії й Угорщини! Держава забезпечить собі в тих ділянках першенство купна ґрунтів, продаваних членами національних меншин, і зужие їх для румунської колонізаційної акції.

Рішається доля Чехословаччини.

Найповажніший англійський щоденник „Таймс” приніс статтю, яка потрясла публічною опінією Чехословаччини. У статті сказано, що Чехи мусять зробити політичні поступки німецькій меншині, бо без того Чехословаччина не матиме спокою, навіть якби її підпирали Франція й Росія. Чехословаччина не може

сподіватися підпертя Англії проти слуханих домагань німецької меншини... В Празі думають, що та стаття се перший наслідок розмови Гітлера з Галіфаксом і що домагання автономії для судетських Німців се перший крок до розбиття і навіть розбору Чехословаччини. Занепокоєння Чехословаччини зрозуміле.

Совітські зброєння на Далекому Сході.

Католицька газета „Райхспост” принесла статтю фахового військовика про совітські зброєння на Далекому Сході. Совіти мають на Далекому Сході 450.000 жовнірів, крім різних технічних військ. Мілітарна база Совітів складається з трох областей: Трансбайкальська військова округа з осередками Чита й Улан-Батор має 5 дивізій піхоти, дві дивізії кавалерії і коло 400 літаків. Ті сили малиб після пляну марш. Єгорова вдарити на Японців в північно-східнім напрямі. Друга область се край над Амуром. Осередки: Благовіщенськ і Хабаровськ. В тій області є 4 дивізії піхоти, бригада кавалерії і 200 літаків. Та армія має борони-

ти амурської залізниці й евентуально атакувати Японців в полудневім напрямі. Трета, найсильніша, совітська армія стоїть в районі Владивостоку. Має 6 дивізій піхоти, дивізію кавалерії і 300 літаків, переважно бомбометів. Крім того у Владивостоці мають Совіти 50 підводних суден. Всі три совітські далекохідні армії мають разом коло 1.500 танків. Червона Армія на Далекому Сході незалежна від Європи. Її має заосмтрювати сибірський промисл, розбудований Совітами в останнім часі. Навіть японська преса пише, що в разі війни між Совітами й Японією, Японія не може думати про таку легку перемогу, як в 1905 р.

Горить столиця Китаю.

Мимо зосередження 300.000 китайських жовнірів і 100 протилетунських гармат для оборони Нанкіну, Японці вдаривши на оборону Нанкіну чотирма колюючими розбили її. Китайська армія втікає в замішанні. Японці дійшли вже до того місця, де стоїть могила Сун-Ят-

Сена, гробокопателя китайської монархії та першого президента Китаю як республіки, і займають передмістя Нанкіну. Столиця Китаю горить. Китайці цофаються з міста на північний беріг ріки Ян-Тсе-Кянґ. Японці заняли вже в Китаю 826.000 кв. км. з 48 міліонами населення.

Миш, пес, курка і малпа як означення віку.

Зі Сталінабду звідомляють, що центральний виконний комітет Таджикистану розіслав районним комітетам обіжників з таблицею, після якої належить означувати вік виборців. На таблиці, спертій на мусульманській хронологічній системі, є отсі назви літ: миш, курка, пес, малпа і т. д. Нпр. „виборець „ікс”

уродився в році пса і прожив 3 повні цикли”, т. зн., що він має 38 літ. „Виборець „З” уродився в році курки і прожив 4 повні цикли”, т. зн., що він має 51 літ. Большевицька „Правда” пише, що той обіжник з архаїчною хронологічною таблицею се діло „ворогів народу”, яких напевно потягнуть до відповідальности.

ДУЖЕ МИЛОЮ НЕСПОДІВАНКОЮ на св. Миколая і на Ялинку буде для Ваших діточок ПРЕМІЙНА ВКЛАДКОВА КНИЖЕЧКА найстаршого українського КООП. БАНКУ

„ДНІСТЕР”

Львів, вулиця РУСЬКА Ч. 20.

Маючи цю книжечку — крім звичайних відсотків — можуть одержати Ваші діточки ще й нагороду за ощадність в сумі 25 до 100 золотих.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Лист купця

Страшний опис подій у Шангаю.

Віденський орган „Дер Морген” приніс у 48 ч. фотографію коверти і лист виденського купця, що тепер перебуває в Шангаю. Зміст того листа, писаного перед самим упадком Шангаю, такий:

Події йдуть дуже скоро. Положення Європейців тут таке, що нема в їх житті ні одного ясного промінчика. Всі інтереси в повнім застою. Цілі ватаги безробітних Європейців блукають по місті. Дорожнеча зросла до фантастичної висоти, бо довіз товарів устав. Овочів або свіжої ярини просто неможливо докупитися. На щастя припинено поширювання холери, що в великій мірі треба завдячувати обслузі водних і електричних установ, яка працювала дослбно під градом куль і гранатів. Розуміється, життя Європейців тяжко zagrożене і щоденно є між ними ранені й убиті. Японці нічого не роблять собі з протестів. Коли зачиналися бої за Шангаю, головнo в північній частині міста, велика частина Європейців втікла в західні ділянки Шангаю. Тепер якраз там кипить боротьба і наші втікають в центр міста або вертаються у знищені північні ділянки. Таксамо неспокійно мандрує в руїнах великого міста китайське населення.

Я пережив 4 роки великої світової війни зі всім її страхіттям, але я не бачив аж такого жаху й аж такого немилосердного мордування як тут. Руїнування й винищування людей відбувається тут у величезних розмірах. Ні одна, ні друга сторона не бере нікого в полон, але Японці перші зачали так робити. Так як вони ведуть війну, не вів її ще ніхто в нових часах. Не задля якоїсь тактичної або стратегічної цілі, але просто щоб здеморалізувати Китайців, вирізують Японці тисячі китайських жінок і дітей та безборонних некомпатантів. Такі жалюгідні річі бачив я моїми власними очима, тут ніякі „дементи” не допоможуть. На короткий час виїхав я був у Нанкін. А як я вернувся, велике приміліонове місто було вже одною купою руїн. Шпиталі, школи, місії, приватні дома були зруйновані. Було одно пекло полуміння, диму, смерті, божевільного нищення й руїнування, палення й мордування. Чому? Японці думали зразу, що китайська авантюра буде для них тільки прогулькою. Тимчасом пішла в бій вже дуже велика частина японської військової машинерії, заосмтреної в наймодерніші засоби, щоб розтягнути фронт. Ніхто тут не припускав, що кепсько заосмтрене китайське військо зможе ставити Японцям та-

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нова загроза

Неподільність селянських господарств.

Під таким заголовком в „Ділі“ ч. 265 пише др Ст. Баран м. ін. ось що:

Вже у цій каденції польських законодавчих установ покладено два закони, що обмежують значно свободне землеволодіння, а це закон про границі держави з 9 липня 1936 р. і закон про обмеження в обороті наділами, що повстали з парцеляції з 15 квітня 1937 р., з яких останній є саме висловом земельної політики мін. Понятовського. Цей закон уводить неподільність селянських господарств, що повстали з парцеляції, як теж і тих, які при парцеляції побільшено. Крім цього на алієнацію і обтяження треба окремого дозволу адміністраційної влади, яка пераз його не дає без причин. Ціль тих постанов — не допустити до переходу землі в непольські руки. Неподільність господарств, що повстали з парцеляції, або збільшених при сусідській парцеляції, переводять нині адміністраційно в цей спосіб, що політична адміністраційна влада ставить внесок до городского суду (такі масові вже випадки є нпр. у Тернополі) на адноціцію неподільності господарства у ґрунтових книгах, при сусідській парцеляції, якщо збільшення доходить найменше до трьох гектарів; ця неподільність обіймає вже ціле господарство — отже і давніше. У рішній соймовій комісії є обширний проект пос. Фр. Бартчака про неподільність селянських господарств. Є це проект великої ваги, що має на меті змінити дотеперішній земельний устрій на селі і врзується дуже глибоко в царину дотеперішнього спадщинного і взагалі цивільного права та й деяких інших ділянок законодавства нпр. гіпотечного, екзекуційного і податкового. Зі згаданим законом з 15 квітня 1937 р. творить він своєрідну органічну цілість і має теж разом з ним не тільки господарсько-соціальний, але і національно-політичний підклад. Проект пос. Бартчака бере за зразок до деякої міри гітлерівський закон з 29 вересня 1933 р. „Райхсербофгезетц“, що творить т. зв. хлопські майорати. Не йде він так далеко, як гітлерівський закон, що дає значчі політичні, соціальні та економічні прерогативи власникам тих майоратів з почесною назвою „бауер“ (хлібороб) у відріженні від назви „ляндвірт“ (селянин), що тих прерогатив зовсім не має. Зasadничою рисою проекту пос. Бартчака є його факультативність, себто у ньому виключно від волі дотеперішнього власника залежить, чи його господарство компетентна влада (такою є повітовий роземний уряд для маєткових справ селянських господарств) признає неподільним господарством. За сільські господарства вважає проект господарства рілні, лісові, городові, пасінні, годівляні і рибні — малі і середні (отже велика власність тут виключена), що представляють господарську цілість, вистарчають для продуктивного ужиття праці і для задоволення життєвих і культурних потреб власника та його родини. Власником неподільного господарства за винятком інституцій довготермінового кредиту може

бути тільки одна фізична особа, що є польським громадянином. Неподільне господарство або його частину можна звільнити з під вузла неподільності рішенням властивої влади тільки в таких випадках: через вивласнення передбачене дотичним законом, коли воно втратило характер селянського господарства і коли увійшло в адміністраційній межі міста. Для парцеляції важна постанов, що земельна влада може узалежнити дозвіл на купно парцеляційного наділу від згоди кандидата на призначення господарства неподільним. О речення про неподільність вписується в гіпотечні книги... Власникові такого господарства вільно його обтяжувати тільки за попередньою згодою властивої влади, яка теж може дати дозвіл на поділ господарства під умовою, що новоутворене господарство буде економічно самостійне в розумінні цього закону і неподільне. — Та найважливішій змінні вводить проект у ділянку спадщинного права. Полішене майно ділиться на дві спадкові маси: спеціальну і загальну. Спеціальна обіймає неподільне господарство з його приналежностями, документи і родинні пам'ятки; все інше майно належить до загальної спадкової маси. Проект розрізняє ділчів і спадкоємців. Ділч се той, хто ділчить спеціальну спадкову масу, значайний спадкоємець се особа або особи, покликані до ділчтва на основі засад цивільного кодексу. Ділчем можна бути: з волі власника, зі законного покликання, або з судового присуду. Ним може бути тільки фізична особа і польський громадянин, власновільний, що не стратив громадянських прав на основі судового присуду. Спеціальну спадкову масу може ділчити лиш одна фізична особа... Ділч одержує неподільне господарство. Його оцінюють і 30 відс. вартості є власністю ділча. Решта — себто 70 відс. входить до загальної спадкової маси і тут приходить розподіл на основі норм цивільного кодексу, але теж зі значними прерогативами для ділча супроти звичайних спадкоємців, яких чергування є інакше, як у цивільному кодексі...

Такі найголовніші постанови проекту пос. Бартчака...

При сучасному господарському стані Польщі та її соціальному навантаженні з величезним відсотком сільського пролетаріату і півпролетаріату викликаючи він на випадок здійснення — зокрема при примусі неподільності — незвичайні пертурбації у соціальних відносинах села. Витворилисьби там негайно нові міліони громадян без варстату праці і без ніяких виглядів на майбутнє, що моглоб підважити навіть саме існування польської держави. Не кажемо вже, що такий стан бувби незвичайно пригожим ґрунтом для розросту і скріплення комуністичної агітації. Грізний він передовсім для нас, Українців, і з господарсько-соціального і політично-національного боку. В тих відносинах мусимо дивитися на проект пос. Бартчака теж як на суто політичний і поборювати його всіма силами в нашому національному інтересі.

Яка властиво нова орієнтація ОЗН?

„Глос Народу“ в ч. 325 в статті п. з. „Нова орієнтація ОЗН“ пише м. ін.: Консолідація наступила наразі в леґіоново-неовіацьким таборі. Вона наступила напевно коном первісної концепції плк. Коца, що полягала на позисканні передовсім молодших націоналістичних елементів. Отже маємо діло з виразним відворотом від тоталістичних і диктаторських клівів до демократії, бодай в теорії. Львівський зїзд леґіоністів і виленський зїзд неовіацьків заявили навіть дуже рішучо за вдержанням давних традицій, ворожих ідеології Романа Дмовського... Вияліть також обі розсварені народово-радикальні групи, та з „АБЦ“ і та з „Фаланги“. Особи, зближені до ОЗН, впевнюють про цілковитий зворот, який мав довершитися в тій організації в напрямі „центрової ідеології“. Однак найважливіше питання, що заступити тепер плк. Коцові втрачені правдині чи мимні позиції по стороні націоналізму? Коли він тепер, послушний домаганням долів леґіонових і неовіацьких, хоче йти у виразно центрові і демократичні напрямку, просто на-

кий поважний опір. Китайці борються з відвагою розпуки, щоб тільки не потрапити в японське ярмо безборонно. Чого Китайці можуть сподіватися від своїх окупантів, доказує слідувача подія, яку крім мене обсервували й інші Європейці з дахів хмародерів: китайських жовнірів, що кинули зброю і піддалися, Японці вимордували жорстоко, багнетами. А иншим наказали ще викопати для себе гроби, заки їх постріляли... Мимо того все-го боротьба кипить даліше, мимо всего Китайці ставлять геройський опір. А звесь світ з запертим віддыхом дивиться на безглузде мордування їх і — не робить нічого, щоб застановити розшалілу фурію війни...

Соймові кулюари

„Лзєнік Познаньскі“ приніс отсю характеристику життя кулюарів у паршавським соймі колєсь і тепер: Коли ми гуторили з журналістами на тему, яка характеристична риса життя кулюарів при Вейській ульці тепер, а яка була кілька років тому, один досвідчений парламентарний корреспондент сказав, що давніше характеристичним явищем були цілі групи послів, які дримали в лавках коридорів. Їх лідери боролися на салі продовж довгих годин нарад, а вони чекали, аж їх закінчуть до голосування... під командою властей партії. Тепер типова картина всіх закутків соймового будинку, коридорів, коридорків і вгляблєнь се послі, що вибувають з карток свої промови... індивідуальні, з ніким не узгіднювані...

РЕДАКЦІЯ РУКОПІСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Провітрити!

Під таким заголовком пише ІКЦ в ч. 337: Від двох літ триває в Польщі безперервно сезон процесів з підкладом політичним або таких, що будять політичні рефлексії: се процеси збірні або одиничні. Дотичать або селянських, або безробітних розрухів, або протижидівських ексцесів, або се процеси означувані іменами їх „героїв“, як Парилевичевої, Любовідзкого (скарбових урядників у Варшаві), Шуманського за знеславлення през. Старжиньського (численні процеси нац. меншин і комуністів уважає ІКЦ „неістиучимми...“ — Ред. „Н. З.“). На границі обох тих груп стоїть процес Добошньського, відділений від збірного процесу учасників наїзду на м. Мисленіце... Процеси на тлі масових ділань доказують, що багато суспільно-політичних справ у Польщі є в стані заогнення; се наслідки ріжних структуральних недуг польського організму, яких відразу усунути не дається. Інша річ — процеси одиничні. Якби Варшаві не відібрано самоуправи, не булоб знеславлення през. Старжиньського Студініком. А Варшава не виїмок: не мають самоуправи ні Познань, ні Лодзь, отже три міста з першої „великої п'ятки“ польських міст... Колиж міліонова столиця не має міської ради, коли горожане не можуть виконувати ні річової контролі, ні політичної, тоді брошура Студінікого стає нездоровою сензациєю, яка знаходить свій відгомін в судовій салі. І тоді нема яркішого прояву ненормальності відносин, як факт, що прем'єр РП мусить в суді давати свідцтво доброї служби президентові Варшаві і широко відповідати на питання адвокатів... Привернім самоуправу, а увільнимо суспільність від справ, які набирають динного посмаку, від видовищ сумних та унокоряючих... Таксамо не булоби в суді справи скарбових урядників, якби були в Польщі нормальні відносини в ділянці парламентаризму. А так нема публічної контролі над ресортами і бюрократією — і тому є судові процеси, що підкопують авторитет влади і віру населення в правоправність... Справа Шуманського і Добошньського то справа свободи преси. А справа Парилевичевої?... Привернім явність політичного життя, явність боротьби ідейно-політичних струй, а тоді не буде місця на боротьби осіб, груп, клів і котерій, що живуть і взаїмно себе загризають тільки в таємнім півсумерку...

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Автор статті своїм останнім твердженням хоче викликати вражіння, що справу Парилевичевої „роздула“ одна з груп верховодів через ослаблення нищої групи... Цікаве в тій статті, що навіть згадки нема про потребу провітрення ігноранції в справі нац. меншин, яка вже раз коштувала Польщу самостійності.

Нова світова стагнація

„Роботнік“:

Головний орган ППС „Роботнік“ пише: Знов наступила стагнація в більшості важніших промислових країв. І так продукція Англії тепер на тім рівні, що перед роком. Правда, вона на 25% більша ніж була в р. 1929, але тоді була Англія далека від добробуту. В Злуч. Державах Півн. Америки по зрості продукції з кінцем 1936 р. наступило устійнення зближене до стану з року 1929, потому знизка в червні й липні, потому попрапа в вересні, а тепер понуре погіршення. Показчик промислової продукції Франції обнизився в серпні 1936 р. до 66,7, піднісся в квітні 1937 до 75,3 і знов упав в серпні с. р. (100 = продукція в 1929 р.). Голандія незле використала ситуацію по обнижці її валюти: в грудні 1936 р. її показчик піднісся до 91,4, але від липня с. р. знов корчиться. Продукція Японії росте, але в звязку з воєнною підготовкою. Показчик продукції Німеччини 117 тримається на тім самім рівні, Італії осягнув у травні 1936 р. 107, а в липні 1937 впав на 86,7.

„L'Europe Nouvelle“:

Французький орган „Л'Ероп Нувель“ пише, що господарська криза вже наступила, але — каже — вона триватиме розмірно недовго і засяг її не буде великий. Причини: Американські фермери тепер не перетяжені так довгами, як були в р. 1929, лондонський ринок не дав Австрії й Німеччині більших капіталів на довгий час, ціни в золоті аномально низькі і продукція золота буде рости. Коли вона й не зможе затримати упадку курсів, то значно влекшєть знизку ціи. Можливо, що починається криза, але з малім напруженням, подібна до тих, які знаємо з рр. 1895—1914, що рідко тривали довше ніж рік.

Гумор. — Вігамія. — Як я колись буду женитися, то поведу до вітваря прекрасну дівчину і добру кухарку. — Се не дасться зробити, бо се булаб бігамія.

Гумор. — Показується, що найлучша торговельна кон'юнктура для Варшави була за през. Старжиньського. В тім часі два рази продали міст Кербеда на Вислі, три рази продали колюмну Жигмонта, раз оперу і 5 разів міський трамвай та став у Лазенках...

Інжиніри образилися

І АПЕЛЮЮТЬ ДО ПУБЛИЧНОЇ ОПІНІЇ.

Ходь челоуѣческой мысли состоитъ изъ парныхъ толчковъ: объясняемого и объясняющего. Потебня.

Наша суспільність в Галичині має свіже „гавднѳм“.

Панове інжиніри з УТТ (Українського Технічного Товариства у Львові) оповістили напад на наш станіславівський Церковний Центр. А саме орган згаданого Т-ва „Технічні Вісті“ приніс в 9 числі за листопад 1937 р. статтю п. з. „Історія одної кореспонденції“. Стаття складається зі вступу підписаного буквами „е. в.“ і з листування між УТТ і Впр. о. Ректором Дром А. Бойчуком у Станіславові.

Львівські „Українські Вісті“, орган „творчих націоналістів“ зпід стягу п. Дмитра Палієва, поспішно використав нагоду, щоб і собі переїхатися по нелюбим йому станіславівським духовним центрі. Він помістив у 267 ч. з 3 грудня 1937 р. статтю під соковитим титулом „Ректор семинара і бики“. В ній є прямий напад на дорадників Владки.

Що було причиною образи пп. інжинірів з УТТ? А ось донесли їм якісь їх члени будівельники зі Станіславова, що СС. Василіянки у Станіславові зачали будову монастиря в Станіславові. Отже панове інжиніри зі Львова сіли і вишкарлили листа з дати 27. VII. 1937 р. до самого Владки Преосв. Григорія. В листі тім пп. інжиніри зі Львова поставили Владці домагання, дати їм вияснення щодо справи будови згаданого монастиря. Вже саме домагання виясненя поставлене в тій формі невластиве супроти такого достойника як Епископ. Бо виходить, що УТТ присвоює собі якесь моральне право тягнути Владку до відповідальности. Крім того в тім самім листі міститься безпідставний закид, що роботу розуміється — за відомом Владки — віддано „нефаховій силі“.

Дальше молоді пп. інжиніри, люди світські, поучують Владку, як повинно будувати будівлі для релігійних цілей... Не диво, що пп. інжиніри на такий лист не дістали відповіді від Владки. Що відповіді від Владки слушно не одержали, видно з того, що потому оголошено в їх органі. Та даймо їм слово і розберім їх писання.

Стаття в „Технічних Вістях“, органі УТТ, написана з того приводу і як вступ до оповіщеної (без дозволу!) переписки зачинається так:

Існують деякі справи, про які краще буди мовчати, але існують також такі, в яких мовчанка булаби каргідним потуранням злим звичаєм, чи навіть злочинному поступованню. Ми ніколи не мали претенсій розрішувати справ, на яких мало розуміємося, але все будемо вимагати, щоби наше громадянство числилося з нашою опінією в справах, що більше чи менше доторкають питань техніки. На це маємо добре заслужене право, що випливає із нашого професійного знання та з нашої суспільної позиції. Ми ніколи не займали і не будемо займати голосу в справах церковних догм, це лишаємо теологам, але можемо вимагати, щоби тіж теологи числилися з думкою українського інженера навіть тоді, коли йде про будову монастиря. І ще одне. Ніхто не може відмовити нам права заступатися за тим, щоби наші члени діставали працю серед нашої суспільности, якщо така праця є. Не на те ми почуваємося карними членами суспільности, щоби дозволити помітувати своїм добре заслуженим правом, правом на працю серед нашої суспільности.

В сім вступі треба підчеркнути п'ять думок автора чи авторів:

- 1) Перша се те, що вони виступлять у своїй статті проти злих звичаїв.
- 2) Що по противній стороні є навіть злочинне поступовання.
- 3) Що панове інжиніри резигнують з права забирати голос у справах церковних догм.
- 4) Зате вимагають, щоби теологи числилися з думкою українських інжинірів навіть тоді, коли йде про будову монастиря.
- 5) Що ніхто не може відмовити їм права, заступатися за тим, щоби члени їх організації діставали працю серед нашої суспільности, коли така праця є.

Перші дві з тих п'яток заяв пп. інжинірів свідчать, що вони мають дедуктивний спосіб думання: т. зн. наперед кладуть твердження, а потому, видно діло, будуть його доказувати.

Трета їх заява зовсім слушна, але з тим додатком, що за зречення рішачого голосу в справах догм їм ніщо не належиться.

Четверте і п'яте твердження пп. інжинірів

з ґрунту фальшиві і безпідставні. Возьмім такий приклад: чи маляр, який не вірить в Бога, а належить до української народности, має право лише на тій підставі, що він український маляр, вимагати від Церкви, щоб вона давала йому малювати образи з найінтимнішими сценами церковної історії та релігії? Мабуть кожний думаючий чоловік відповість: Ні! Бо нпр. такі сцени як Благовіщення або Воплощення Спасителя, передання Його на смерть і бичування, як проколення найчистішого тіла Його ніякий віруючий чоловік не дасть виконувати чоловікові невіруючому, ні навіть байдужому для релігії, бо кожний вираз обличчя в таких сценах, кожда риса в обличчі і кожний погляд святих осіб вимагає з церковного становища ума, відчуття, пошани і таланту чоловіка безумовно віруючого. З тої ясної причини, що такі інтимні сцени мають впливати на цілі покоління людей, а коли в них нема духа релігійного чоловіка, то такі образи в церкві ні причім. І ще важніше: се річ прямо немислима, щоб віруючий чоловік давав доторкатися таких справ чоловікові невіруючому або байдужому.

Не інакше хоч в іншій площині мається річ з будовою таких об'єктів як монастирі. Монастирські будівлі се жертвенники, на яких століттями мають горіти і світити в жертві Богу і на хвалу Йому найблагородніші душі народу. З тої причини найінтимнішого відношення найлучших і найвисших душ до Бога, як також тому, що з монастирями получені церкви і каплиці, такі будівлі слушно вважаються святими місцями народу. І такий погляд на ті місця панував все і всюди, а з хвилею коли такий погляд зникав, зникли і суспільности, в яких він зникав.

Хто возьме під увагу висше наведені наші думки, той мусить признати, що напевно фальшива теза пп. інжинірів, немовби вони мали право вже на тій підставі, що вони українські інжиніри, вимагати від українських теологів, щоб ті числилися з їх думками при будові монастирів!... На те треба ще бути в інтимнім душевнім звязку зі своєю Церквою, її релігією та її святощами, — тай тоді ще булоб грубим нетактом говорити прилюдно, що мається право рішати в справах монастирів (бо що іншого значить „числитися з думкою“ як не уважати її рішачою або співрішачою?)... Булоб грубим нетактом мимо того, що Церква в такім разі шанує і любить таких працівників і століттями дійсно рахується з їх думками і сама дає їм рішати в таких справах, а один з Римських Папів навіть на письмі зрікся права робити світському інжинірові якінебудь уваги при будові церкви св. Петра в Римі, найбільшій святині християнства.

І хто вдумчиво вміє читати, той у першій відповіді Впр. о. Ректора дра А. Бойчука на адресу УТТ у Львові вичитає не образу, а увагу про потрібний душевний звязок зі своєю Церквою, без якого Церква не приймає матеріальних услуг від незнайомих їй ближче людей.

II. Дальша часть статті в „Технічних Вістях“, яку треба насвітлити, виглядає так:

Тимчасом на превелике наше здивування, ніяких виясненя ми не дістали. Дістали ми натомисть якогось дивного листа від о. д-ра Авксентія Бойчука, який і був причиною дальшої кореспонденції в цій справі. Перше, що нас вразило, то дивний стиль листа, закінченого брудними інсинуаціями під адресою Українського Технічного Товариства. Далі брак якихнебудь виясненя на поставлені запити і найважніше, брак якогонебудь мандату відповідати на листа, зверненого офіційно до офіційної особи, вказує на дуже дивні звичаї пануючі в певних кругах Станіславова. Можливо, що тоя, який вживається до домашних тварин, о. докторові дуже любий. Це однак не дає ще йому права промовляти тим тоном до нас. Врешті покликуються на свій вік і стан може тільки той, хто своєю поведінкою доказує, що вміє свій вік і стан шанувати.

В сім уступі вражає пп. інжинірів передовсім „дивний стиль“ листа Впр. о. Ректора. Нема сумніву, що вже це одно, що пп. інжиніри добачили в стилі о. Ректора якусь дивність, доказує незбито, які вони чужі нашій Церкві тай Церкві взагалі (розуміється, маємо на думці тих пп. інжинірів, що писали розбирану статтю і тих, що її без ніякої замітки в газеті оповістили). Щоб читач сам міг собі виробити поняття про чужість тих панів супроти Церкви взагалі, треба навести віцлості зачіплений лист Впр. о. Ректора. Ось він:

Станіславів, дня 1. VIII. 1937. П. Т. Українське Технічне Товариство у Львові. Відповідаю

на лист до Їх Ексцеленції Преосвященного Епископа Кир Григорія Хомишина з дня 27. VII. 1937, ч. 767 і повідомляю, що дійсно добудовується монастир Сестер Василіянок в Станіславові і що є пляни, кошториси і люди в тім згляді з досвідом. Ваші завваги щодо будови поучаючі, цінні і правдиві, якщо лиш люди, що ведуть будову, не є користолобиви. Характеристичне, що наше громадянство знає тоді нашого Епископа, коли потребує протекції, підмоги, чи сподівається якоїсь користи, о чім мав я нагоду в часі могого двадцятьвісімлітнього побуту в Станіславові переконатися. Остаю з належною пошаною, о. др. Авксентій Бойчук.

Щож становить властивий зміст сего листа? Се щирий вилив тяжкого як олово й доголїтного та правдивого обсервування очима дійсного священника страшного для нашої нації факту, що величезна більшість української інтелігенції не має ніякого відношення до своєї Церкви, хіба тоді, як своєї Церкви потребує. Гадаємо, що тільки чоловік сліпий або злої волі може сказати, що в нас було і є інакше (про виїмки не говоримо, а про загальну інтелігенцію). Отже в сім листі сказана правда. Тай ще яка правда! А не звернена та правда ні до авторів того листа, хоч той лист написаний зприводу їх листа, ні до УТТ, хоч на його адресу той лист був висланий, бо се правда загальна і загально знана. Хто не має причини відносити її до себе, той не має причини обурюватися. А УТТ в тім листі дістало навіть зовсім шире признання, що його завваги щодо будови навіть правдиві, цінні та поучаючі, розуміється, коли вони роблені людьми, які мають якесь відношення до Церкви. Хто справді хоче застановитися над властивим змістом наведеного листа, той при його позірній остроті побачить в нім і сердечний заклик священника, якому не випадало сказати виразніше: „Якже Церква тішиласяб вами і вашими порадами, якби так Епископові і священникам було відоме вже передтим ваше інтимне відношення до своєї Церкви, ваш синівський звязок з нею як з рідною матір'ю. Та ні Епископові, ні нам священникам се невідоме“... Ось що говорить з сего листа: правда від початку до кінця.

По друге, пп. інжиніри доглянулися в тім листі „брудних інсинуацій“. Отже деж ті інсинуації? І чим вони саме брудні? Котрою з правд, висказаних у наведеном листі? То твердження пп. інжинірів про „злочинне“ поступовання (твердження абсолютю нічим недоказане!) не належить до брудних інсинуацій, а правдиві твердження, ноторично знані всім суспільности, се брудні інсинуації?

По третє, пп. інжиніри твердять, немовби тут був брак якогонебудь мандату відповідати на їх лист. Запитаємо: А відкнж ви, панове, знаєте се? І деж ваша льогіка? Таж уже сам факт, що лист, адресований до Епископа, опинився в руках Ректора, свідчить для кожного думаючого чоловіка, що якийсь мандат, відповіді на той лист, Ректор одержав, бо інакше бувби не дістав до рук того листа і не писавби був відповіді. Тай чимже вам дивний і то дуже дивний звичай, який панує в цілім світі? Прецінь кожда високопоставлена особа, яка має велике листування, фізично не може сама полагоджувати всього свого листування і все ділить його на дві часті: одну, яку вважає важнішою, полагоджує сама, а другу, яку вважає менше важною, поручає полагоджувати іншим особам. Та друга часть листування все ділиться на три часті: відповідь відходить а) за повним відомом змісту відповіді, б) за частинним або загальним відомом змісту, в) без відома змісту відповіді зі сторони того, що припоручив іншій особі відповіді. В тім останнім разі береться під увагу природність відповіді на підставі загально знайомих фактів.

Відповідь на ваш лист, пп. інжиніри, не могла належати до важних справ вже тому, що справа будови монастиря була давно вирішена, всі потрібні умови давно зроблені, сама будова була в тоці виконування, отже ясно, що по вашім листі в тій справі, навіть якби той лист був значно розумніший, ніж він в дійности є, — не можна було ні тої справи наново перерішувати, ні змінити давно заключених умов, ні здержувати будову. Лист ваш був написаний „пост фактум“. Дискусією над річами, які вже сталися і відстатися не можуть, ніякий Епископ, обвантажений масою пекучих справ, займатися не може. І не булоб нічого дивного, якби ви на свій лист були взагалі відповіді не одержали вже за дати змісту того листа, в яким ви Епископа, що займається монастирями вже 4-ий десяток літ, поучаете, як він „властиво“ має ту справу робити, щоб ви були задоволені. Отже се річ кож-

дому ясна, що Єпископ поступив чемно, коли взагалі поручив вам відповіді.

По четверте, про ваш закид, немовби до вас ужито такого тону як до домашніх тварин, не хочемо сказати, що він напасний, але скажемо делікатніше: він переборщений. Бо прецінь до домашніх тварин взагалі не говориться, а з вами говорили, і то двічі, мимо нечемного поучування Єпископа, як він має поступити в справі монастирів, — той говорить ще тепер з вами на розум, мимо того, що ви публично пишете про „злочинне“ поступовання з вами, хоч не маєте до того найменшої підстави.

По п'яте, не знаємо напевно до кого відноситься ваш закид про невміння шанувати свій вік і свій стан, бо вік автора листа, якого ви поборюєте, ще не дуже високий, а священничий стан в цілیم тім дигуванні, навіть якби воно було далеко остріше ніж є, зовсім не був і не був би порушений: в св. Письмі не такі остроти можете побачити в відповіді тим, що без підстави нападають на правдивих священників і на священничий стан.

III. Далі пишуть пп. інженіри ось що:

Ми є далекі від допровадження до скандалів. Колиж однак нехтується нами у так важній справі і не відповідається на наші запити взагалі, то не можемо не скористати з права відкликатися до опінії нашого громадянства. Думаємо, що ніхто не має права закриватися тогую святія, тимбільше тоді, коли діла його промовляють проти нього. Вважаємо також, що хто розпоряджується не своїм грошем, то якби цей гріш не називався, о'язаний він здавати з него перед кимось рахунок. В кождім разі не повинен він боятися здати цей рахунок прилюдно. Наше громадянство має право знати, як господариться церковним майном, яке є майном громадським, бо завдяки громадянству повстало і завдяки ньому росте.

В перших двох реченнях сего уступу пп. інженіри стверджують, що вони далекі від допровадження до скандалів, але мимо того роблять скандал. І се скандалізування мусить мати наслідки передовсім для вас самих, панове. Бо тільки подумайте над тим, чи схочуть з вами на другий раз взагалі вдаватися в розмову про будови передовсім ті люди, котрих листи ви без їх дозволу оповістили і котрих стараєтеся знеславити в публичній опінії, хоч вони ніякого зла вам не зробили а роботу, яку вже віддали іншим, не могли вам дати. Тай подумайте ще над тим, чи й інші люди, бачучи, що ви прилюдно робите, радо схочуть з вами мати діло. Чи таке поступовання розумне?

А по друге, хтож закривався перед вами тогую святія? І якіж то „діла промовляють“ та проти кого? Коли ви, панове, такі „діла“ знали, то повинні були повідомити кого слід про ті „діла“, а не писати про якісь діла тоді, коли вам роботи відмовили, яку вже дали іншим. Чи ви знаєте, як називається таке поведіння?

По третє, на якій ви підставі пишете в звязку з тою будовою, що перед ніким не здається рахунку з неї? Господар в кождій католицькій дієцезії — Єпископ - Ординарій, який добре знає, хто обов'язаний складати рахунки і перед ким.

По четверте, не осмішуйте себе, панове, домаганням, щоб з будов у якісь католицькій дієцезії складано рахунки „прилюдно“. Ні католицька Церква, ні монастирі се не акційні товариства, не кооперативи і не спілки торговельні. А вже спеціально комічно виглядає, коли ви „вистосували“ домагання складати прилюдні обрахунки якраз до тої дієцезії, якої Центр при оснуванні його не мав на власність навіть пів морґа города, а мимо того в розмірно короткім часі заосмотрив в муровані церкві всі без виімку дільниці Станиславова і збудував здається більше будівель, ніж є членів у Товаристві вашім. І все те зробив тихо, без гомону, без голосної жебранини, зробив за владі сего Єпископа, причім головно займався тими будовами якраз той Ректор, котрого ви в такий дійсно поганий спосіб стараєтеся знеславити. І чи не смішно вам самим та не стидно, домагатися публичних рахунків від Церкви? Розуміється, ви їх не дісталиб навіть тоді, якби справді з будовами було так зле, як є добре, хочби ви не знали що виписували!

По п'яте, пишете, що се майно громадське, бо повстало завдяки громадянству. А ви звідки се знаєте? А може се майно якраз походить не від громадянства, а від одиниці, фундатора, який виразно застеріг собі невиявлення його імені, бо мав до того важні причини? І чи ви думаєте, що так вільно собі пускати твердження без ніякої застави тай вести війну зі своєю Цер-

квою тай ще мати претенсії, щоб вона вас підпирала...

А по шестє й останнє щодо ваших осіб і вашого способу воювання: ви не цофнулися навіть перед ужиттям натяків на сплетні, значить на обмови, які самі вважаєте сплетнями, бо так пишете. Чи так поступають серйозні муштини? Чи по таким прилюднім виступі сподівається, що з вами можна рахуватися? Чи бачили ви де або чули про якунебудь навіть найвищу, найчистішу і найповажнішу справу, довкруги якої не кружлялиб сплетні? Чи бачили ви поважних людей, які сплетнями займалися?

А тепер без огляду на ваші нонсени, написані в статті, подаємо вам інформації, які ви самі легко могли роздобути, заки зачали писати до Єпископа і потому робити скандал:

Пляни на монастир в Станиславові робив ще старий поважний архітект проф. політехніки Іван Левинський, якому Україні повірювали робити пляни своїх найбільш монументальних будівель. І ще до того упрощено його брата Лєва Левинського, також лєвівського інженіра, щоб мав нагляд і контролю над будовою, яку веде уповажнений воевідством будівничий пан Михайло Грицак, що вже кільканацять літ будує церковні будівлі і мабуть більше їх набудував, як ті, що підписували письма до Єпископа і до Ректора. І на якійже ви підставі пишете, що будову монастиря віддано „нефаховій силі“, хоч та „нефахова сила“ і на підставі своєї практики і на підставі дозволу влади і на підставі закону має право вести будову без інженіра, але ніякий інженір не має права вести будови без будівничого. Інженір-архітект має зробити плян, має зробити всякі обчислення, а будувати має будівничий. Тут зробив плян навіть професор інженерії, а будову веде заосмотрений у всі вимоги будівничий під наглядом інженіра, все те люди, до яких малоса довіря і яких зналоса з практики, отже чого ви властиво хочете і чому ви пишете, що ви звернули увагу Єпископові у фахових справах, а поучаєте Єпископа про вагу і значіння монастирів, себто поучаєте в таких фахових справах, у яких чейже не ви фахівці, а Єпископ.

Тільки до пп. інженірів, щодо котрих бодай по упливі літ можна мати надію, що роздумавши своє будьшобудь нерозважне і безпідставне поведіння, мабуть самі колись скажуть, що поступили недобре. А тепер пару слів на адресу здається зовсім безнадійну, себто на адресу головного органу „проводу нації“, „Українських Вістей“, які фірмує недавній провідник української католицької молоді у Львові др Іван Гладилевич.

„Ещо одно последнее сказанье

І летопись окончена моя“...

Головний орган Фронту Національної Єдності (ФНЄ), очевидно для „скріплення“ тої

єдності, починає репродукувати скандал власними словами від себе. І починає так:

„У Станиславові будує еп. Хомішин монастир СС. Василіянок. Будова велика, бо обчислена на яких 300.000 зл. Будує цей монастир еп. коштом епархіяльних грошей“.

Два речення — і дві блямажі головного органу ФНЄ: бо будова зовсім не обчислена на 300.000, а на багато менше грошей, але хто зна, може й дійшлоби до 300.000, якби так зроблено колегію інженірів, як уже в першій листі до Єпископа радили пп. з УТТ. А відки головний орган ФНЄ знає, що будова відбувається „коштом епархіяльних грошей“? Треба подивляти не тільки прекрасний висший стиль вислову („коштом грошей“), але й саму вістку.

Далі не будемо вже так докладно розбирати зрештою веселе писання висшого стиліста з „Українських Вістей“. Звернемо тільки увагу на його знов „дуже докладні“ інформації, немовби „майстрові (котрому віддано будову) такої будови вести не вільно“ і немовби „на ту аномалію звернули увагу станиславівські українські інженери своєму становому Т-ву“. У Станиславові пальцем показують на того „інженера“, але додають, що він скінчив реальну школу і має один рік техніки тай бавиться тепер в „інженера“ в той спосіб, що скаржить людей до суду і процесується, зависним оком дивлячись, як п. М. Грицак будує, а він попід мури ходить...

Закид в органі пп. Палієва і Гладилевича, немовби в Станиславові марнувався національний гріш і їх напаминання, „щоби національний гріш не марнувався“, лишаємо без відповіді в тій справі, а звернемо увагу тим панам на те, щоб припадком — вони не змарнувалися. Зате не можемо лишити без відповіді кінцевого уступу. Він звучить так:

„Від Еп. Хомішина Т-во відповіді так і не дістало. Розуміємо. Дорадники певно йому вписали, що хтось чигає на його права, бо вони дуже бояться, щоб між Єпископа і них не увійшли фахівці. А як вже хто входить, то нехай це буде п. Лякс, фахівець на всі заставки“.

На нашу думку всетаки бодай якісь мінімум інтелігенції прецінь треба в редакції виказувати і не писати аж таких дурниць, немовби „дорадники“ боялися, щоб між Єпископа і них не увійшли фахівці. Всю, що робиться в дієцезії, робиться очевидно не без фахівців. Тай чи взагалі можливо булоб „дорадникам“ не допустити до Єпископа фахівців? Дійсно, тільки діти, але злобні діти, можуть писати такі нісенітничі. А щодо Лякса, то про його фаховість навіть в засуджуючій вирощі трибуналу висказано найбільшу похвалу. І се власне, що Лякс правдивий фахівець і що взагалі правдивих фахівців уживають в Станиславові — так дражнить і болить всяких партачів, які спокою не можуть собі знайти через Лякса і все ним тичуть в очі. Та про Лякса були вже в „Новій Зорі“ вистарчаючі вяснення.

П. К.

Гетьманич в Канаді

З Оттави, столиці Канади, пишуть нам: Поїздка Гетьманича прибрала форму тріумфального походу. Ентузіазм між нашим народом не до описання. Приймають хлібом і сіллю, кричать одушевлено „слава“, встають як один при вході чи появі В. П. Гетьманича й т. под. Скрізь дійсно великий ентузіазм. Такого вибуху ентузіазму ніхто не надіявся. А молодь, то та від зворушення говорити не може, горить захопленням. Опис в „У. Робітнику“ не переборщений. Для приміру Оттава: місцевий наш парох о. Гігейчук мав плян не робити народного

приняття, бо тут мало Українців і самі робітники, а тільки щоб дехто візиту зложив В. П. Гетьманичеві. Довідався про те народ і підняв бунт: „Що це, його принц, чи що? Принц наш! Ми хочемо прилюдно витати!“ І приготували прийняття. В Оттаві живе Гетьманич як дійсний князь. В найкращім готелі займає апартамент з 8 кімнат. Там його відвідують найвишні державні мужі Канади, міністри, директори залізниць і т. д. Після пляну в неділю 12 грудня Гетьманич має бути в Вінніпегу, 15 вже в Саскатуні, а 18 в стол. Алберті, Едмонтоні.

Бурливі наради в пражських соймі

Наради чехословацького сойму відбуваються в напруженій атмосфері. Давно вже не було таких острих опозиційних промов проти чехословацького правительства і держави. М. ін. велику бурю викликала недавно промова словацьких послів Сідора і о. Глинки, яктакож представника судетських Німців дра Роша. О. Глинка говорив м. ін. проти че-

хізування Словаків і твердив, що Чехи поводяться на Словаччині як у колонії. Промова о. Глинки була така остра, що її сконфіскувало соймове бюро. Представник Німців заявив, що не можна виховувати горожан гумовими палками поліції та кольбами жандармерії. Також промову дра Роша частинно сконфісковано.

Заграва над долиною Йордану

Арабські терористи ушкодили великий нафтовий руротяг і запалили ропу. Повстала пожежа таких великих розмірів, що заграва освітила цілу долину Йордану. Власті не могли зловити ні одного з підпалачів. Рівночасно терористи

стрілювали постерунок поліції в Геброні і на лінії Люд поставили на залізничім торі кам'яну барикаду, а під нею міну. На щастя машиніст завважив барикаду і здержав поїзд. З терористів і тут нікого не схоплено.

75-ліття „Української Бесіди“

Товариство „Українська Бесіда“ у Львові обходило 8 с. м. 75-ліття свого існування. Рано тогож дня в Успенській церкві відбулося поминальне Богослуження за померших членів Т-ва. Богослуження відправив о. кан. Дам'ян Лопатинський. По Богослуженні відбулася спільна фотографія членів Т-ва у власній домівці при вул. Рутівського 22/І. Вечером о год. 7.30 відбулася ювілейна академія. Академію відкрив проф. Тиховський. В короткій промові представив він початки, розвиток і теперішній стан „Української Бесіди“ та візав присутніх вступати в члени Т-ва. Опісля хор Т-ва „Сурма“ відспівав дуже гарно В. Матюка „До руської пісні“. Зчери през. др Кость Левицький поділився з присутніми своїми споминами про першу діяльність „Української Бесіди“. Се Т-во повстало 1862 р. головні заходи Юліяна Лаврівського, посла до сойму та заступника краевого маршала. „У. Б.“ відразу стала живчиком українського народного життя. При ній повстав Театральний Комітет, який 29. III. 1864 р. дав першу виставу. В „Українській Бесіді“ зродилася думка видавати поважний журнал, місячник „Правду“, з „У. Б.“ вий-

шов почин до створення Бояна, Наукового Т-ва ім. Шевченка, Народньої Ради і т. п. „Українська Бесіда“ витала в себе часто братів з Вел. України і була таким чином лучником між двома вітками українського народу. Вкінці през. Кость Левицький вказав на рацію дальшого існування „У. Б.“ — Опісля п. Марія Сабат-Свірська відспівала А. Вахнянина: Арію Одарки з оп. „Купала“ та О. Нижанківського „Зима“. Присутні надгородили п. Свірську довго невгаваючими оплесками. — Далше др Іван Копач подав кілька фрагментів з минулого „У. Б.“ в початках її існування. М. і. сказав, що до „У. Б.“ вписалося відразу 127 звичайних членів зі Львова та 163 почесних, з краю. — Вкінці хор „Сурма“ відспівав дуже бадьору пісню А. Вахнянина „Живем, живем“. Академію закінчено відспіванням національного гимну. Сю ювілейну академію вишанував своєю присутністю Преосв. Никита. — При таких імпрезах, де виголошують дуже цікаві промови про минуле нашого збірного життя, треба уважати, щоб в буфеті був менший гамір, бо се дуже перешкоджує слухати.

Чехи і вісь Париж—Прага—Москва

Б. чехословацький міністр торгівлі Матушек написав у „Народніх Новинах“, що договір взаємної помочі між СССР і Чехословаччиною сильно потерпів на вартості внаслідок внутрішніх подій в Світах та внаслідок ослаблення положення Світів у міжнародній політиці. Виступи Світів в лондонським неінтервенційним комітеті відсунули Вел. Британію від Москви, також у Франції зростають сумніви щодо вартості союзу з

Світами. Доказом сего те, що мін. Дельбос занехав свою подорож до Москви. „Тісні взаємини Чехословаччини з Світами, пише Б. міністр Матушек, не вийдуть на користь ні нашій безпеці, ні нашій політиці в наддунайській басейні, навпаки, деяке ослаблення їх в найвищій мірі побажане. Концепція якоїнебудь політичної осі Париж — Прага — Москва засадничо відкидаємо“.

Католики в ЗДПА

В Злучених Державах Півн. Америки є тепер коло 21 мільонів католиків. В минулому році прибуло нових католиків 223.945 між ними 62.062 приєдналося до католицької Церкви з інших християнських віроісповідань і сект. Тепер католицизм займає перше місце щодо своєї численности між всіма іншими віроісповіданнями в Америці: 16 проц. всего населення. Після католиків друге місце займають методисти (7.6%); інші віроісповідання розділяються між численни-

ми протестантськими сектами, причім кожда з них зокрема не перевищує 2% населення. До числа 17.636 католицьких церков в Півн. Америці в минулому році прибуло 139 нових. Крім того прибуло 8 нових духовних семінарій. Всіх семінаристів в сім році виховується в духовних семінаріях 21.778. Католики удержують 325 сирітських домів з 44.520 дітей, 170 приютів для старців і 672 лічниць, не рахуючи багато низших, середніх і вищих шкіл.

Льотерія про плян гри

(ІНТЕРВ'Ю).

Зогляду на широко в останнім часі обговорювану в пресі справу зміни пляну гри Клясової Льотерії, ми звернулися до Начального Директора Льотерійного Монополю, котрий заявив нам, що слідує:

Дирекція Польського Льотерійного Монополю дістає часто також безпосередньо від гравців проекти зміни Льотерійного пляну. Хоч кожному з тих, що пишуть, здається, що з його думкою годиться переважна більшість гравців, що ставить нас у клопітливне положення, то проте вважаємо додатним такий безпосередній контакт.

Льотерійні пляни дуже часто підлягали засадничим змінам, та в виготовленні їх Дирекція кермується однією й виключно охотою якнайбільшого примінення до бажань гравців.

Загальну суму виграних означає Міністр Скарбу, а завданням Дирекції є поділити призначену на виграні суму в як найбільше корисний для гравців спосіб. Бажання гравців неоднакові. Одні хочуть скасувати малі й середні виграни, в тім пересвідченні, що коли хтось має мати щастя й надію, що на його лосе упаде виграна, то нехай та виграна буде така, щоб вистарчила йому до кінця життя. Другий рід гравців каже, що в нинішніх часах кілька тисяч золотих має велике значіння, уможливаючи створення власного варстату праці, або незалежності від наємної праці.

Одним словом — одні хочуть мало — але великих виграних, а інші домагаються малих виграних, щоб тільки було їх дуже багато, так, щоб кожен грач мав можливо найбільше виглядів на виграну.

Ті два домагання годі між собою погодити.

Оскільки можна вносити з одержаної переписки, гравців другого роду є найбільше й тому існуючі свого часу виграні по 300.000, 250.000 зол. і т. д. поділено на виграні по 100.000 зол., виграні по 100.000 зол. зменшено до 75.000 зол., що дозволило на піднесення інших виграних, середніх та низших.

Роздіблюючи виграні, треба було також мати на увазі перший рід гравців і через те я не ввів змін щодо мільона золотих, як також не скасував я виграних по 100.000 зол.

Може се не всім догоджує, але „ще ся той не вродив, щобі всім догодити“.

Задержання великих виграних з їх есентуальним роздібленням неможливе й ніхто ніде не знайшов на те розвязки.

Тепер я в стадії пошукувань, чи не вдалося би впасти способу, який менше більше відповідав би тим двома домаганням. І коли тільки знайду, то хоч я переконаний, що всіх не вдоволю, однаке зможу зменшити число тих, що критикують пляни клясової льотерії. Одну певність мають льотерійні грачі, котрі не мають в іншого роду грах — ніхто й ніщо не може вплинути на виграну, яка вповні залежить від припадку.

Гумор. — Пане, вірте мені, мої уста ще ніколи не висказали неправди. — Так, я відразу завважав, що ви говорите через ніс.

ОСИП НАЗАРУК

8)

Вражіння з Волині

IV. Перші вражіння на зїзді.

Перед кіном Зафрана, де має відбутися зїзд ВУО, рухливий натовп. Переважають в ній селяни, міщани і молодь. З трудом добиваємося до входу. Впорядчики з жовто-синіми відзнаками оглядають карти вступу. Нас двох пускають як представників преси на підставі листа з канцелярії Гол. Управи ВУО, який їм показують.

Входимо до середини. Сала вже так заповнена, що з трудом перепихаємося до льожі, призначеної для журналістів, куди нас справляють впорядчики, що урядують в середині салі. Вони також з жовто-синіми відзнаками. Першу льожу праворуч від президії, а властиво дві льожі поруч себе призначено для журналістів. Льожі ті невеличкі, столики мініатюрні, але зміститися можна і писати можна. В льожках застаємо вже отсих журналістів: представника „Молодого Села“ і „Рільника“ з Луцька, п. інж. О. Селета; від „Кур'єра Поранного“ п. Генрика Ваттенберга; від краківського „Глосу Народу“ і католицьких видань вид-ва св. Войтіха дра Я. Дуїна-Мохолювського; від Польської Агенції Телеграфічної (ПАТ) п. Романа Яніславського. Першо-

го з названих знаю особисто ще з часу мого побуту на Вел. Україні, з іншими познакомлюємося. Мій товариш п. Іван Витвицький з „Н Часу“ звертає мені увагу, що редактор „Польсько-Українського Бюлетину“ п. В. Бончковський сидить у першій ряді крісел на салі. Довідуємося, що карт вступу вже більше не видають, бо видано їх 748, не рахуючи гостей і членів управи ВУО, отже в салі абсолютно нема більше місця, заняті всі крісла і всі льожі, з виїмком льожі призначеної для волинського воеводи. Люди стоять навіть на перекодах і між кріслами. Битком набиті також всі галерії.

Розглядаю наперед публіку. Перше мое вражіння дуже приємне: та публіка представляється значно культурніше, ніж я уявляв собі її на підставі мого знання Волині з часів великої війни, бо я тоді був досить довго на Волині, в містах і селах її, в характері члена Пресової Кватири Українських Січових Стрільців (УСС). А саме був я у Володимирі Волинським (коло півроку), в Устилузі, в Ковлі, в Матієві і в різних селах. Бачив я й тоді в різних місцях збори нашої волинської публіки, які сходилися то в справі шкіл закладаних УСС, то в справі перепису населення, зарядженого австрійською владою, бо тоді на Волині була австрійська окупація. Порівнюючи ті давніші збори, які я бачив, з отсим волинським зїздом, можу напевно стверди-

ти, що українська публіка на Волині включно з селянством зробила справді великий поступ під оглядом елегантності вигляду й організованості виступу.

Повторяється на наших очах один з проявів споконвічного закону наших національних взаємин з Польщею: ми Українці як нація і в мирних взаєминах і в боротьбі з Поляками набираємо виразно вирізьбленого обличчя, яке зтирається на сході у взаєминах з Москалями. Що на се головнo впливає? Очевидно передовсім ріжниця у вірі та в формах її культу. Потому ріжниця між західною і східною культурою, при чім наш нарід витворює своєрідну синтезу тих культур. Не мішанину, а синтезу. Се особливо виразно видно на зборах. Виразніше ніж в літературі чи в якимнебудь іншим прояві життя. Дуже трудно виразно сказати, що саме видно на зборах з тої області синтезування культур. Се радше відчувається ніж бачиться, але й бачиться дещо. А саме бачиться якесь зовсім своєрідне радісне оживлення публіки, якого не видно на ніяких зборах польських ні московських. Розуміється, і збори Поляків чи Москалів можуть бути живі, навіть бурливі, але їх оживлення все інакше: українські збори на території, де зустрічаються впливи культур східної та західної мають в собі таке оживлення, яке свідчить про творення чогось зовсім нового. (Д. буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Історія України XV—XIX ст.

Як вона виглядає в радикальній „Самоосвіті“. *)

Дальшій історії України присвячено чотири випуски „Самоосвіти“. Але й вони представляються сумно. Правда, при описі козацької доби, особливо Гетьманщини XVII й XVIII ст., слідно вже впливи нової державницької школи українських істориків. Вже в попередній книжечці, про княжу добу, не бачимо ідеалізації „татарських людей“, що була така модна в наших давніших соціалістичних істориків, а що так остро осуджував колись покійний Липинський. Нема й у дальших випусках нездорової ідеалізації бунтів проти своєї держави. І так нпр. цілком добре змальована робота полковника Пушкар, що підкопувався під Гетьмана Виговського й у тій цілі писав доноси до московського Царя. Ось те місце:

„В Полтаві проти Виговського збунтувався полковник Пушкар; до нього пристали Запорозжці і почалася на Україні нещасна внутрішня війна. Московське правительство мало звязок із цими бунтарями проти влади гетьмана Виговського. Пушкар доносив цареві на Виговського, що він хоче зівсім відірвати Україну від Москви. Він з ненависті до Виговського готовий був віддати Україну цілком під владу московських воевод. Московське правительство не лише використовувало українське безладдя для себе, але ще всяко підюджувало до роздору і внутрішньої боротьби. Воно піддержувало ворогів гетьмана Виговського не на те, щоб дати українським селянам волю, а тільки для того, щоб ослабити українську державу і продиктувати всій Україні те, що було вигідне для московської держави“ (ч. 48, стр. 24).

Цілком правильно схарактеризовано й підлизницьку роботу демагога Брюховецького (с. 29—30 і ін.), осуджено руйницьку роботу Січі в 2 пол. XVII ст. (ч. 49, стор. 6), правильно вказано причини непопулярності турецького союзу за Дорошенка (с. 10), тощо. Та на жаль цілість тих брошурок, всі вони разом не дають позитивного висліді і не можуть мати доброго впливу на читача, а то завдяки невірному освітленню інших моментів, що впливає з цілого заложення видавництва взагалі і зокрема — з незнання фактів та з нерозуміння історії як цілості. Не вистарчить взяти кілька місць з праць солідних істориків і втягнути їх до своєї популярної брошури; треба ще перетравити те, що вони написали. Ось для прикладу, який шкідливий може бути вплив історії України з „Самоосвіти“, наведу кілька оцінок фактів і людей, поданих в цих брошурках. В ч. 49 автор вертається ще до княжої доби нашої історії й подає таку причину упадку тої держави:

„В княжих часах зазнали державну полю наші князі і бояри, бо замість боронити своєї країни перед напором диких орд зі сходу вони самі між собою безнастанно воювали й нищили свій край“ (с. 3).

Таке узагальнення — очевидна неправда. Було в нас багато Князів, що добре воювали зі східними ордами й поборювали їх. Так Ярослав Мудрий у 1036 році цілком розгромив орду Печенігів, що від того часу перестають бути небезпечними для України. Володимир Мономах, Роман Мстиславич і інші наші Князі ходили в степи проти Половців і сильно громилі їх. Проти Татарів вийшли солідарно наші Князі над Калку й воювали з сею східною ордою, але не встояли, як не встояла в 1241 році й Угорщина. Також неправда, мовби-то наші Князі безнастанно воювали між собою й тому не воювали зі східними ордами. Колиб історик „Самоосвіти“ хотів був на правду навчитися історії, заки збирався вчити її других, то мігби довідатися, що нпр. ціла династія Романовичів волинських і галицьких у XIII—XIV ст. жила з собою в згоді, без воєн, що не раз уже підкреслювали історики. А се якраз був час, коли наближався кінець Галицько-волин-

ської Держави — отже завалили її цілком не княжі міжусобиці, лише щось інше. Звичайно пишеться й говориться, що завалили сю державу анархічні бояри, але не входить глибше в питання, чому такі самі бояри не завалили ні Польщі, ні Угорщини? Тут не місце широко відповідати на се питання; зазначу лише коротко, що брак політичного виховання якраз отого галицького боярства не дозволив державі вдержатися й після упадку династії. Вина тут отже в системі виховання, в різниці між Сходом і Заходом, православ'ям і католицизмом; як інакше виглядало наше боярство за Володимира Великого, Ярослава Мудрого й Ізяслава Ярославовича, католицьких володарів України! Колиб не те, що в XII—XIV ст. в нас затріумфувала схизма, що не вміла дати політичного формування нашої нації, ми булиб стояли інакше. Некатолицька Москва могла вдержатися лише тиранією й нищенням; у нас так не могло бути. Та „Самоосвіті“ про се байдуже; ціла штука її істориків має дати як ефект колючку Князям і боярам; колиб була, мовляв, демократія, булаб спасла нас, а так погані Князі й бояри знищили державу! Як демократія „спасала“ нашу державу нпр. в 1917—1920 рр., се знають всі, бо бачили на свої очі.

Ту саму тенденцію видно виразно також в інших місцях сеї історії. Так політику Гетьмана Мазепи, що підпірав козацьку аристократію (як у тім часі робили всі й як зі зміною назв тої верхівки на пр. „трудову партію“ робиться по всі часи), називає автор „неправильною“ (ч. 49, стор. 18). „Неправильно“ поступав і Великий Богдан, що не сперся „на власних силах“, на масах українських, що були, як він каже, свідомі своєї мети, але звертався до „хитрої дипломатії“ (ч. 48, стор. 12). Та вже дальші сторінки 49 числа „Самоосвіти“ дають найкращу відповідь на те, чому Богдан Хмельницький не сперся на тих масах. Наводимо тут відповідне місце:

„Нам тепер, по біля 300 роках ясно, чому тоді українські народні маси не могли вдержати своєї державної самостійності та політичної і соціальної волі; бо тоді політична освіта народу стояла ще досить низько. Всі наші народні рухи в 17 столітті не зуміли освідомити собі ясної політичної й суспільної програми, яку булоб можна тоді здійснити. Як писав один український учений історик: тоді народні маси на Україні знали, чого вони не хотять, але не вміли сказати, якого саме ладу їм треба. Через те бувало, що Січ Запорозька, просте козацтво та селянство з міщанством шукали допомоги для своєї боротьби з своїми „дуками-срібляниками“ — козацькими старшинами у самодержавній Москві“ (с. 21).

Як бачимо, Богдан Хмельницький уже в свій час знав те, що автор в історії „Самоосвіти“ міг пізнати аж після 300 років нашого історичного досвіду. Се свідчить з одного боку про правдиву політичну геніяльність Великого Гетьмана, а з другого — про незрозумілий науково „критицизм“ радикальського історика з його закидами нині, після такого багатого досвіду. Бачимо, що й сам історик здає собі справу з того, який слабкий матеріал до державного будівництва становили тоді маси, — але наказ партійної програми для нього важніший від правди: треба лаяти Хмельницького, Мазепу й інших їм подібних, бо вони Гетьмани!

Натомість навіть три століття виявляються за коротким часом для того роду істориків, щоб вони зрозуміли вагу Церкви в житті нації і зокрема греко-католицької Церкви в історії України. Говорю про се на основі спеціально пере-

воджених студій у сім напрямі, що їх висліди були друковані в статтях у „Новій Зорі“.¹⁾ Греко-католицька Церква показалася творчим чинником у нашій історії, а традиційно ворожа нам Москва старалася все її нищити, бо тим самим підривала у корені й нашу національну індивідуальність. Щож радикальський історик? Він твердить, що „рік проголошення унії в Бересті 1596 р. — це злочасна подія!“ (ч. 43, стор. 23). Неприхильність його до спасенного почину в нашій історії, злуки з Апостольською Столицею в Римі, проглядає й зі змальовання переведення Унії: нпр. він підсуває різні мотиви нашим Єпископам, що заклали Унію, а не хоче навіть згадати про благородні спонуки — їх переконання про правдивість католицької релігії (гл. с. 22, 23). Також у всіх книжечках не відведено належного місця ролі Церкви в житті української нації, а згадується Церква лише там, де вона виступає в політичній житті. Така робота, питома взагалі ліберальним історикам минулої й сучасної доби, має навчити читача не числитися з Церквою, має переконати його, що, мовляв, історія діялася й діється без Церкви, а де виступала Церква — там починалися „злочасні події“, чи, кажучи з-жидівська — „шварц юр“, чорний рік наставав для нації.

Та поминаючи вже отсі тенденційно-програмові заложення, що викривлюють ціль видання, освіту, й роблять його не лише безпожиточним для читача, але й шкідливим, — не обійшлося й тут без фактичних помилок і самохвальби. Отже на латинство міщани переходили не лише через утиски (ч. 43, стор. 13), але й з релігійних спонук; Україна в XI ст. була ще католицька й признавала головство Папи, отже якраз протилежно було до того, що пишеться в „Самоосвіті“ (с. 14); цікаво, звідки автор узяв відомість, що польська влада конфіскувала старі церковні книги (стор. 14); ніякої „єзуїтської реформи“ в Церкві не було (с. 22), а була тридентська; з Вишньського хіба не можна робити майже мазона (с. 27); берладники не жили над Дніпром, а бродники над Дністром (с. 28), а було якраз навпаки; над Жовтими Водами розбито польське військо не на початку травня (ч. 48, стор. 5), а в середині місяця, 16 V; Верлан цілком не воював проти „польської влади“, лише робив рухавку проти панів (ч. 49, стор. 29); галицьке відродження почалося не в 2-ій четвертині XIX ст., а раніше (ч. 60, стор. 12) і т. д. А вже просто смішне вражіння робить така партійна самохвальба, що, мовляв, справжнє національне відродження почалося щойно... від радикалів (ч. 60, с. 34). Аж тут видно докладно, як історія в „Самоосвіті“ переминається в агітку: при описі галицького відродження в XIX ст. не було місця згадати про діяльність нашого духовенства (навіть не згадано, що Шашкевич священик!), зате цілих 10 сторін (!) присвячено Драгоманову й радикалам. Так пишеться історію! Є ніби-то історія і про вихвалення партії не забути.

Ще сильніше пролазить агітка при описі наших визвольних змагань, та про се в слідуєчій статті.

Т. Коструба

¹⁾ Наводжу тут нагодовки моїх статей у „Новій Зорі“ про те, як Москва нищила Унію (в такім порядку, як чергувались ті події): Унія і Москва. 1. Вступні замітки (1936, ч. 54); 2. Власноручний морд царя Петра, докочаний на полоцьких Василіянах (1936, ч. 56); 3. Півняння й заслання Єп. Жабокрицького (1936, ч. 58); 4. Уманські мученики 1768 р. (1936, ч. 64); 5. Бердичівські ісповідники (1936, ч. 66); 6. Пляч Катерини II в цілі знищення Унії (1936, ч. 68); 7. Чому падала Унія в часах Катерини II? (1936, ч. 70); Греко-католицька Церква в „Тернопільському краю“ (1935, ч. 58); „Возсоединеніє“ уніятів в Росії 1839 року (1933, ч. 82, 84); Нищення Унії на Холмщині (до 1875 р.) (1934, ч. 2, 3, 5); Московські замисли проти гр.-кат. Церкви в Галичині в 1914 й 1915 рр. (1935, ч. 6, 10).

*) Гл. 93 ч. „Нової Зорі“ з с. р.

Не забувайте, що найцінніша річ в кожній бібліотечі се оправлений річник доброї газети.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Станиславів святкує 900-ліття проголошення Богородиці Царицею України. В дні 4—5. XII. 1937 р. відбулася в Станиславові Велика Святочна Академія влаштована Архібратством Б. М. Н. П. при церкві ОО. Редемптористів в 10-ліття його існування — для вшанування Ювілею 900-ліття проголошення Богородиці Царицею України під протекторатом Ексцеленції Кир Григорія. На надзвичайно добірну й дібрану програму зложилися композиції Бетговена, Бортнянського, Кишакевича й інших. Академію зачала симфонічна оркестра твором Р. Mascagni'я: „Intermezzo religioso". Опісля Преосв. Кир Йоан Лятишевський відкрив Академію. Величю, короткими реченнями підкреслив Преосв. Йоан подію проголошення Богородиці Царицею України ще 900 літ тому назад, коли про щось подібне на Заході ніхто навіть не думав. Ясно, що діло Ярослава М. для нас Memento й дороговказ на будуче. Реферат про історію Покрови Матері Божої над Україною виголосив о. Величковський Ч. Н. І. Над цілим нашим минулим має оморф Богородичної Покрови. Червоною ниткою вється він продовж цілої української історії: від Десятинної церкви аж до нововідкопаного крилоського собору. Культ Преч. Д. М. вріс так глибоко в українську психіку, що вирвати його з українського серця не можна. Зіпхнуті з шляху віри большевицькі поети у хвилиналих ширості чують у серці й з смутком признають:

„Мадонно моя, Пренепорочна Маріє,
Прославлена в віках,
На наших самотніх вітарях
Лиш вітер віє." (П. Тичина).

Глибоко продуманий реферат о. Величковського кінчається висновком - закликом: „Далі поглиблюймо культ Пр. Богородиці, а Вона стоїтицею нам за це відплатить." Решта програми (деклямація й вокально-музичні продукції) — зовсім як китиця квіття, складена перед образом Божої Матері. Хори „Бояна", ОО. Василян, жін. хор Брацтва Б. М. Н. П. і Катедральний хор чимало праці вложили в свої трудні продукції, тимто й вивели їх бездоганно. На увагу заслугоує хор богословів, що під рукою о. С. Вапровича гарно виконав Бортнянського Концерт ч. XVI. Загальне призначення здобула мельодеклямація Я. Барничевої: „Панагія свята" Уляни Кравченко. Накінець всі хори відспівали гімн Архібратства: „Ген до неба наша пісня..." Академія пройшла тричі (раз для повіту, раз для місцевого громадянства, а раз для шкільної молоді) з небувалим успіхом.

День св. Йосафата в Снятині. Культ св. Йосафата щораз більше поширюється між дітворою нашої області. Свідчить про те найкраще, що день св. Йосафата молодь снятинських шкіл святкувала далеко величавіше як минулих літ. Вже в навечері свята зібралася численна дітвора обох полів в парохіяльній церкві св. Архистратига Михаїла та відбула святу Сповідь. 25. XI. в сам день присвячений святому Йосафатові виповнилася парохіяльна або, як її тут називають, Михайлівська церква по самі береги нашою дітворою народних шкіл. Прибули школи снятинські: міська мужеська, міська жіноча і балецька, а також школи з Кулачина та Микулинець. Службу Богу в наміренні української дітвори відправив Впр. о. містодекан І. Оренчук. Підчас Служби Божої діти співали під проводом свого катехита о. М. Фелицького. Про життя св. Йосафата дуже гарно й цікаво розказав дітям у проповіді о. М. Фелицький. До св. Причастя приступило 130 дітей обох полів, з незначною перевагою дівчаток. По Службі Божій вся дітвора відспівала католицький гімн та спільно помолилася за зєдинення всього українського народу в одній святій, соборній, апостольській Церкві, під проводом Христового Намісника Святішого Отця.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В КИЄВІ большевики розстріляли 18 Українців. Їм закидали націоналістичну пропаганду. Між ін. розстріляли співачку київської опери Петрушенко і співака Донета.

ПРО ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ на радянській Україні принесли недавно статтю італійська газета „Corriere Diplomatico e Consolare" пера пані О. Карашевич-Токаржевської. Та газета принесла в останніх місяцях цілу низку статей на українські теми.

ШЕФ ОЗОНУ плк. Коц рішив, що „Газета Польська" стала головним органом ОЗОНУ з днем 9 с. м.

ЛВІВСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила у Львові 10 членів бойки ендецької молоді. Бойці закидають, що вона плянувала підпалити жидівський Академічний Дім у Львові.

У ВИЛЕНСЬКИМ „СЛОВІ" появилася недавно стаття пера Кета-Мацькевича. Він писав у ній, що ОЗОН як єдиний клич, котрий всіх лучить, висуває „Ідунку". На те заявив шеф ОЗОН'у плк. Коц, що се фальш, свідомий, зловний і негідний, се нечесність, яка переходить всяку міру. Загально цікавляться тим, що відповість п. Кет.

ПРЕДСТАВНИК ЧЕСЬКИХ КОМУНІСТІВ заявив в пражських соймі, що послі комуністи будуть голосувати проти державного бюджету. Однак комуністична партія піддержує політику президента Бенеша і мін. закорд. справ, бо вони працюють над вдержанням як найлучших взаємин з Совітами. Тому комуністичні послі будуть голосувати за бюджетами: президента і мін-ва закордонних справ.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Стоядінович відвідав Рим і відбув наради з мін. Чіаном, Муссолінієм і королем. Розмова з Муссолінієм тривала поверх годину.

НАЦІОНАЛЬНО-СЕЛЯНСЬКА ПАРТІЯ в Румунії рішила, що ніхто з її членів не візьме участі в прийняттях і торжествах підчас побуту мін. Дельбоса в Румунії.

99 ПОЛІТИЧНИХ ГРУП зголосилося до виборів у Румунії.

МАДЯРСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ жалують, що мін. Дельбос у своїй подорожі не вступив до Будапешту і вважають се похибкою французької дипломатії.

МУССОЛІНІ скасував кару вигнання для політичних винуватків з провінцій замешкалих Словінцями. Югославянська преса пише, що ся амнестія стоїть у звязку з поїздкою югославянського прем'єра Стоядіновича до Риму.

ВАНДЕРВЕЛЬДЕ, провідник бельгійської робітничої партії, заявив: Віримо, що Союз Народів не погодиться на зміну бельгійського колоніального стану посідання.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР КОЛЬОНІЙ Муте відбув нараду з польською делегацією в справі колонізації острова Мадагаскару жидівськими емігрантами з Польщі.

ГЕН. ФРАНКО повідомив Англію, що починає блокаду берегів червоної Еспанії. Англійське правительство відповіло, що не признає тої блокаде, бо правительство ген. Франка не має прав воюючої сторони.

ДЕ ВАЛЄРА, головний провідник Ірландців, має назначити своїм наслідником графа Таафе. Рід графів Таафе покинув Ірландію тому 300 літ і жив головню в Австрії. Тепер має вернутися до своєї старої батьківщини.

ВОЖД АМЕРИКАНСЬКИХ СОЦІАЛІСТІВ Ворман Томас відбув недавно подорож по СССР. Вернувшись заявив, що совітський робітник сто разів гірше одягається і відживляється від усіх європейських робітників. Після 20 літ комуністичної влади в СССР бачимо сумні наслідки насильства над усіма засадами демократії й суспільної свободи.

АМБАСАДОР ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ у Москві Дейвіс виїхав на необмежену відпустку. В Москві кружляють погоски, що амб. Дейвіс вже не вернеться до Москви.

В БРАЗИЛІЇ зорганізовано національну партію (Партіде Національ). Вона має становити підпору теперішнього правительства. Нова партія буде упривілеєна.

В ДАМАСКУ (в Сирії) 50 тисячна товпа Арабів демонструвала під англійським консулятом проти виконання присуду смерти на шейкови Фаргані Саадім. Його засудили на смерть у Палестині за терористичну діяльність.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заявило, що воно перестане визнавати китайське правительство, коли японські війська займуть Нанкін, столицю Китаю.

НОВИНКИ

Мотилі в грудні. З Делятинщини звідомляють: Внаслідок гарної погоди наново зазеленілися луки. В декотрих місцевостях появилися мотилі. З сего віщують лагідну зиму.

4.000 нових учительських посад. Польська преса пише, що міністерство освіти у Варшаві передбачує, що в бюджетовому році 1938 треба буде нових 4.000 етатів учителів вселюдних шкіл. Цікаво, чи при розділюванні нових посад возьмуть під увагу також українських кандидатів (ок) на вчителів, які роками чекають на заняття, і в яким проценті.

З підмог „Зимової Помочі" може користати той, хто без праці і позбавлений засобів існування та досі утримувався виключно з наємної праці, хто має фізичну здібність до праці, а втратив працю не з власної вини, хто мешкає бо-дай три місяці в місцевості, обнятій акцією „Зимової Допомоги", а не дістає підмог з Фонду Праці або ЗУС, не дістає ренти, емеритури або підмог з самоуправи й не має ні майна, ні інших засобів до життя.

Рада міністрів у Варшаві прийняла проект закону про переміну „Галицької Каси Ощадности у Львові" на „Центральну Малопольську Касу Ощадности у Львові".

Перед окружним судом в Золочеві відбулася розправа проти гр.-католич. священика в Золочеві о. Юліяна Микитина. Акт обвинувачення закидав йому посвідчення неправди тим, що о. Микитин вписав у метрикальних книгах назвище новонародженої дитини „Яблонський" замість Яблоньскі". Обвинувачений боронився тим, що батько дитини подав назвище „Яблонський". Суд увільнив о. Микитина.

В станиславівським повіті в останніх місяцях посвячено й отворено три крамниці „Кулок Рольнічих", а саме: в Боднарові, Єзуполі й Галичі.

В городенським повіті продовж 5 днів зібрано на зимову допомогу безробітним і зведено до залізничних станцій понад 20 вагонів, або понад 200.000 кг. бараболі. Варт булоб знати, куди її повезуть...

В Августівці пов. Бережани на дім солтиса Курпеля напало 5 мужчин, озброєних в карабіни, і заграбило 1.500 зл. готівкою. Гроші походили з зібраних податків.

Польські людові університети зорганізовано в Жидачеві і Бурштині.

В Надвірній мають будувати третю польську народну школу коштом 200.000 злотих.

Міністерство суспільної опіки у Варшаві розглядає проект зміни закону про заступний обовязок військової служби. Проектують, щоб заступну військову службу виконували тільки безробітні. Прочим стручуваноб з платень відповідні квоти як рівновартність 6 робучих днів.

Гумор. — Розумний хлопець. — Но Влодку, завтра сідаєш до іспиту. Чи ти приготований? — Так, тату, на найгірше.

В Кристинополі звеличано митр. Рутського 28. XI. с. р. Торжественну архиерейську Службу Богу відправив Преосв. Йосафат Коциловський ЧСВВ. Проловді про Митр. Рутського й св. Йосафата та заслуги їх для нашої Церкви проказали о. ігумен П. Мартинюк ЧСВВ і Преосв. Йосафат. Пополудні того дня відбулася в монастирі ОО. Василія академія в честь св. Йосафата й Митр. Рутського.

Синод православної Церкви в Польщі гостро заатакував українських волинських послів на сойм, закидаючи їм, що в часі відпусту в Почаївській Лаврі виголосили промови проти Єрархії православної Церкви.

З Луцька на Волині звідомляють, що там увязнено б. директора Ремісничої Палати Владислава Лопінського за спронування кільканадцять тисяч в Т-ві для підпирання самостійних варстатів праці й ин. т-вах, де Лопінський був презесом.

В Рівні відбулася розправа проти Александра Курочинського, адміністратора маєтку Трипутня на Волині, власности кн. Леоніда де Лесліє, замешкалого в Парижі. Акт обвинувачення закидав Курочинському безоглядне винищування того маєтку. М. ин. Курочинський продав 220 гектарів землі по 55 зл. за га в часі, коли вартість 1 га виносила 500 зл. Курочинського засудили на 3 р. в'язниці. Ту кару зменшено на підставі амнестії до півтора року.

Ген. Славой Складковський заявив на засіданні правничої комісії сойму, що 500.000 осіб дістануть відзнаки за заслуги для Польщі.

В дні 15 листопада с. р. було в Польщі 282.777 зареєстрованих безробітних, себто 23.583 осіб більше як у дні 15 жовтня с. р.

В Суспільних Обезпечальнях у Польщі мають повернути самоуправу. Посередньою дорогою до того будуть т. зв. „тимчасові ради“.

Міністерство пошт і телеграфів заборонило поштовим працівникам видавати і кольпортувати новорічні календарики.

В Іновроцлаві відбулося зібрання Т-ва власників нерухомостей. Присутні на ній Поляки прирекли викинути всіх Жидів зі своїх домів і на будуче не ви- наймати ніяких льокалів Жидам. Ті, що не придержувалися сеї постанови, будуть публічно осуджені як зрадники польських національних інтересів.

В Москві розійшлася поголоска про ув'язнення ген. Алксніса, шефа совітського летунства і заступника комісара оборони СССР. Ген. Алксніс належав до трибуналу, який засудив на смерть марш. Тухачевського.

Черга на розстріл музиків. В Москві ув'язнено 17 музиків у зв'язку з видаленням австрійського композитора Шенкара, що хотів відограти на концерті симфонію Чайковського „Рік 1812“, скомпоновану на мотивах царського гимну.

1000 фальшивих „лікарів“. В Румунії ствердили, що видано коло 1000 фальшивих лікарських дипломів і що ті фальсифікати видавали висші урядники в міністерстві. Варт дістатися в руки таких румунських „лікарів“, нпр. задля операції жолудка... Можна собі уявити наслідки аж такої корупції...

Гумор. — Як рано буджуся, то наперед дзвоню на льока. — Маєте льока? — Ні, але я маю дзвінок.

Гумор. — Отже вам краще подобаються жінки, що багато говорять, ніж ті другі? — Та які „другі“?...

В Москві помер у 68 р. життя національний поет Дагестану Сулейман Стальський.

Важне для церков! Котра церква не замовила ще на Різдво скринки свічок у нашій фабриці „КЕРОС“, просимо замовити сейчас не відкладаючи. Адресувати: „КЕРОС“, Львів 15, Окружна 108 а.

Наслідник ген. Міллера на становищі голови союзу російських комбатантів, ген. Абрамова, повідомила дирекція болгарської поліції, що він не може даліше мешкати в Болгарії в зв'язку з його новим становищем.

Червоне правительство в Іспанії постановило, що свят Різдва Христового не вільно обходити ні в краю, ні на фронті „з огляду на їх реакційність і буржуазність“ („Г. П.“).

Збіжжя з гробівця фараонів. Відомий французький письменник Жозеф де Пескідю задумує посіяти збіжжя, знайдене мин. зими в знаменитім стані в одному з гробівців фараонів. Збіжжя має 7.000 літ.

В Аргентині заборонили вживати жидівського жаргону на прилюдних зборах, організованих Жидами. Ся заборона стоїть у зв'язку з акцією побороування комунізму.

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футрянні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Жертви: о. Василь Луцький в Давидківцях, п. Колиндяни: зл. 3.— на укр. інвалідів.

Гумор. — Філософія неповодження. — Професор: Скажіть самі, чому ви не здали іспиту. — Студент: Бо завдавати питання все легше ніж відповісти на них.

В кожній культурній родині на цілм світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи паночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожне родинне свято, 10) при кожній більшій шасливій або нешасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте собі, чи Ви так поступали і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й культивуванні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі“ і „Правди“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтелігентна жінка займеться зарядом домашнього господарства. Ласкаві зголошення просяться слати до Адміністрації „Нової Зорі“ для „Працьовитої“. 99—1—2

Українська фірма пошукує агентів до продажу господарсько-рілничих приладів на селах. Зголошення: Львів 23, скритка Пчотова 5. 96—1—5

КІНА

ПАКС: Білі рожі (життя св. Тереси).
МУЗА: Лицарі моря.
СТИЛЕВЕ: Зірка Рівієри.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання
Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ціни в злотах:

ч. 1.	Основи соціології	3.—
ч. 3.	Спіритизм	2.—
ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніатський митроп. України-Руси	1.50
ч. 7.	Греко-католич. Церква (історія)	0.95
ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
ч. 12.	о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.40
ч. 14.	о. Т. Галушинський: Царство сатани настає на нас	0.50
ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. II.	2.—
ч. 16.	Християнське виховання молоді	0.40
ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
ч. 20.	о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
ч. 21.	А. Кругельський: Тилівська Схизма на Лемківщині	1.—
ч. 22.	о. М. Каровець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руйни (Пастирський Лист)	0.40
ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
ч. 25.	о. В. Порождко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
ч. 29.	В. Маковський: „Андрей“ на заслання	0.80
ч. 30.	А. Ч.: Терор в минулому	0.40
ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
ч. 33.	о. Б. Кренціцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
ч. 34.	А. Ч.: І-й Зізд Молоді	0.40
ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40
ч. 37.	Т. Коструба: Радикали про Унію	0.25
ч. 38.	О. Убиш: Танас Горляч	0.30
ч. 39.	Скала і Просвіта	0.20

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питаннях літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	6.—
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Галицький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	3.—
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гоги і Магоги	0.50
З історії анархії на Україні	0.80
Осип Назарук: Галичина й Велика Україна	0.70
Узасаднення Скали	0.20
Пастирський лист трьох Владик	0.10
Перша Бібліотека на Україні	0.20
о. І. Братик: Останній Святвечір	0.20
Програма винародолення Українців і Білорусинів в Польщі	2.00
Епопея сміху	0.20
Ол. Мох: Покажчик змісту „Н. Зорі“	4.—
Еп. Р. Челонер: Розважування над правдами й обов'язками християнства	0.50
Осип Назарук: Рома Етерна. Вічний Рим	1.—
Про Книгу Голубину	0.50
Просвітний рух в Галичині	0.45
Осип Назарук: В князів Крилосі	0.20
Теофіл Коструба: Православне духовенство	0.20

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по виплаті належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/8 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзіцких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Переплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

ЩО СТАЛОСЯ НА СИНІЙ РІЦІ

Японці затопили 4 американські кораблі і збомбардували 7 англійських.
Конфлікт стає тяжкий.

На Янг-Тсе-Кянг, на Синій Ріці, 25 миль від столиці Китаю затопили Японці 4 американські кораблі і збомбардували 7 англійських. Вістка про те дійшла до Токію зараз, до Вашингтону в три години потому. В Токію зібралася прибічна рада цісарська, а президент Аме-

рики зарядив слідство. Американська амбасада з китайського міста Ганкав звідомила, що між затопленими кораблями є й американська канонірка „Панай”. Японці затопили її в 1 годині ночі, 18 осіб втопилося, інших урятували Англії, але між ними є 15 ранених.

Що депешує агенція Райтера?

Агенція Райтера телеграфує з Шангаю: Місцева англійська влада звернулася до японських властей з проханням, щоб видали заборону своїм батареям стріляти в кораблі, які плистимуть в означеній порі. Запорукою, що не стрілятимуть, мало бути 6 японських офіцерів, які мали бути прислані на поклад англійської канонірки „Бі”. Однак вони не

приїхали на означений час і канонірка відплила без них. Невтральні обсерватори стверджують, що відділи японської армії здовж Синьої Ріки одержали наказ стріляти до всіх кораблів без різниці народности. Коли се буде потверджене слідством Англії й Америки, то повага конфлікту стане дійсно тяжка. З нього може вивязатися світова війна.

„Журба Китаю” може стати журбою світа.

Янг-Тсе-Кянг (Синя Ріка), звана по китайськи також „Журбою Китаю”, на якій тепер Японці збомбардували 11 чужих кораблів, се найбільша зі всіх рік китайських. Довжина її вносить 5.200 км. Та ріка випливає з Тибету з трьох жерел і там називається Дічу, а по монгольськи Мур-Уссу. Вона така глибока і богата в воду, що воєнні кораблі допливають нею на 1.200 км. вгору її бігу, а великі купецькі кораблі на 1.800 км.

„Журбою Китаю” називають її тому, бо вона робить страшні виливи: спад тої ріки два рази сильніший від спаду рік Амазонки і Нілю, а три рази сильніший від спаду ріки Ганга. І тому руйніщя сила тої ріки надзвичайно велика при великанській обильности її води. Можна побоюватися, що „Журба Китаю” стане журбою світа, коли задля конфлікту на тій ріці вибухне нова велика війна і зачне страшне діло знищення.

Такої інтерпеляції ще не було.

На засіданні сойму посол Стажак вніс інтерпеляцію у справі звіту з апеляційного процесу келецького інспектора праці Кораліка, поміщеного у краківським „Курері Вечорнім”. „К. В.” навів м. і. отої місця з мотивів присуду: „Апеляційний суд ствердив, що переходить до денного порядку над зізнаннями головного інспектора праці Кльота і керманіча правничого віділу в міністерстві суспільної опіки Гадомского, вважаючи ті зізнання тільки доказом, що висші власти в міністерстві свідомо толерували проступки урядників.” Крім того „К. В.” помістив виїмок з промови прокура-

тора Мілера, який сказав: „В суспільности вкорінюється переконання, що найчесніші доли, натомість чим висше, тим більше проступків і тим гірше. Та гора добирається до скарбу держави, обкрадає його на мільони і мільярди. І та опінія, на жаль, має обоснування.” Інтерпелянт питає премієра, чи знає зміст того звіту, чи наведені місця згідні з ходом розправи та які консеквенції премієр витягне супроти винуватих урядників. Коли уступи, наведені в часописі, неправдиві, чомуж у такім разі не сконфісковано часопису? — Такої інтерпеляції во істину ще не було.

Заложення Польської Консервативної Партії.

В неділю 12 с. м. відбулися наради зїзду польських консерватистів у Варшаві при участі 400 делегатів з цілої Польщі. Рішено оснувати Консервативну Партію. По рефератах князя Радивиля, проф. Кшижановского і пос. Ваньковского приступлено до дискусії. У висліді її ухвалено ряд резолюцій ятакже вибрано управу партії. Предсідником вибрано б. познанського воєводу гр. Бніньского, віцепредсідниками б. мін. скарбу Міхальского і сен. Бруна. До

управи ввійшло крім того 32 членів. Між ними є гр. Станіслав Бадені, проф. Кшижановский, кн. Януш Радивил і проф. Оханович. На чолі полюбовного суду партії став кн. Міхал Любомірский. В резолюціях Консервативна Партія стверджує, що стоїть на ґрунті конституції, підкреслює значіння правопорядку в удержанні внутрішнього ладу, підпирає клич консолідації на ґрунті заяви плк. Коца і стверджує готовість співпраці для створення одностайного уряду.

Усувають інтелігентів зі „Стронніцтва Людового”.

Польська преса звідомляє з Тернопільщини: Знаменний був перебіг виборів делегатів на конгрес „Стронніцтва Людового”, який має відбутися в січні в Кракові, а не, як дотепер було, у Варшаві. В багатьох місцевостях вибори

були дуже бурливі. Йшло про усунення інтелігентів як занадто опортуністичних і угодових. Хлопські доли, зложені переважно з молоді, домагаються енергійної політики, а передовсім навізання контакту з ППС.

Совіти укріплюють західні границі.

З Талліну звідомляють: Совітські власти приступили до масового виселювання населення й бурення сільських осель на пограниччі з Естонією. М. ін. в місцевості Кобиляк між Нарвою і Ям-

бургом збурено всі доми й виселено всіх мешканців. Се стоїть у звязку з великими фортифікаційними роботами, що їх переводить у прискіпленім темпі совітське правительство.

В столиці Канади

З Оттави одержали ми слідуочий допис:

До Оттави В. П. Гетьманич Данило прибув з Гол. обозним СГД Канади, своїм адютантом, дня 23. XI. о год. 7.20 ранку. На станції з привітом чекали вже: Всеч. о. В. Гіґейчук, вищі урядники півдержавної залізничі Сіенара, урядники Шато Лоріє, представники „Лицарів Колумба” й репортери трьох місцевих щоденників, двох англійських і одного французького. „Лицарі Колумба” се одна з найбільших і наймогутніших організацій у всіх англо-саських краях взагалі. Репортерам інтерв'ю дано пізніше в готелі.

У Шато Лоріє заняли їх Світлість 8 кімнат, найкращих, які той перворядний готель має. О год. 10-й зложив В. П. Гетьманичу візиту представник гол. управи Сіенара п. Гардінер і в імені річної конвенції „Кенедієн Асоційшен оф Туристе Пабліситі Бюро”, організації на пів урядової, яка має свої розгалуження по цілій Канаді, запросив Пана Гетьманича загостити на річний зїзд і виголосити там короткий реферат. В. Пан Гетьманич запрошення прийняв.

По представленні В. П. Гетьманича понад 40 присутнім учасникам конвенції Високий Гість виголосив свою першу промову до них англійською мовою. В тій довшій промові П. Гетьманич заізнав присутніх з українською проблемою взагалі і з гетьманським рухом зокрема. Пан Гетьманич звернув увагу учасників конвенції, що ціль його приїзду до Америки й Канади — причинитися до внутрішнього національного скріплення всього українства, яке в Америці й Канаді льояльне в відношенні до своєї нової, прибраної Батьківщини, але не хоче забувати своїх обов'язків і супроти своєї старої Батьківщини. Промову В. П. Гетьманича присутні грімко оплескували й зараз по тім голова конвенції запросив Високого Гостя на спільний з учасниками конвенції обід. Підчас обіду були також промови. Промовляли там м. і. дост. Тейн Кемпбел, премієр острова Принс Едвард і Луї Кодер, заст. міністра муніципальних справ, торговлі й промислу провінції Квебеку.

Голова попросив В. П. Гетьманича знову до слова, сив разом французькою мовою. В сій другій своїй промові В. П. Гетьманич зупинився на питанні большевизму, який загрожує існуванню цілого культурного світа. Успішна боротьба з цією небезпекою — говорив Пан Гетьманич — може вестися тільки під національними кличами. Український нарід, що має своє ясне національне обличчя, веде завзято боротьбу проти большевизму вже багато літ. Се рівночасно боротьба за українську державність. Справжній мир на світі буде досягнений тільки тоді, коли всім великим народам буде дана змога виявляти максимум свого національного почуття в своїх власних державах. Закінчив В. П. Гетьманич свою промову такими словами: „Я певний того, що Ви, Канадійці, що самі так дуже любите свою свободу, зрозумієте й наші національні стремління, зрозумієте, чому так численні Українці в цій вільній Країні, будучи її льояльними громадянами, в той же самий час не забувають своєї старої, поневоленої Батьківщини й по можности стараються їй допомогти”.

Дня 25-го XI вранці В. П. Гетьма-

нич був з візитою в федерального міністра Юстії п. Ля Пойнте. У півгодинній розмові познайомив міністра з українською справою та з національними стремліннями Українців на тлі сучасного міжнародного положення в світі. Потім їх Світлість були з візитою у французького архієпископа Форбса. Асистував їх Світлості Всеч. о. Гігейчук, наш парох в Оттаві. Французи мають у Сх. Канаді велике значіння, бо живуть там кількамільоновою суцільною масою.

Приняття Світлого Гостя оттавською українською громадою відбулося в Шато Лоріе, дня 25. XI. Почалося в год. 8.30 веч. Присутних було 60 осіб, бо наша оттавська громада невеличка. Головою прийняття був Всеч. о. П. Шишкович, що відбував в ті дні місію в Оттаві. Приняття складалося з вечері, співів загальних і сольових, гри на піяніні й промов: Всеч. о. В. Гігейчука, п. В. Босого, Ст. Василевича, кошового місцевого відділу СГД, Всеч. о. П. Шишковича. Останній промовляв В. П. Гетьманич. По прийнятті зроблено спільну знімку.

Стіна за головним столом на салі була прикрашена прапорами українським і британським, на них були завішені портрети: короля Юрія VI й Гетьмана України Павла. На столах були порозставлені живі цвіти. За столами святочно вбрана публіка в святочнім настрою; жінки в народніх строях. Появу В. П. Гетьманича привитали присутні повстанням з місць і довгими оплесками. Стояли аж доки не заняв місця при столі так довго очікуваний ними Високий Гість. Вечеру почато молитвою. Закінчено прийняття молитвою та многолітством Ясновельможному Пану Гетьманові Павлові та Його Синові Престолонаслідникові й відспіванням гимнів національного й державного. Потім почалася неофіційна частина, балачка їх Світлості зі своїми приятелями, робітниками з Оттави там зібраними й писання автографів. Вже 11.30, а присутні не розходяться. Аж тоді, коли В. П. Гетьманич пішов до себе, — розійшлися.

І тут в Оттаві, як і всюди передтим, так і видно було любов і сердечну відданість українських людей нащадкові наших Гетьманів, українському Престолонаслідникові. І з Оттави, як і з інших українських осередків Америки й Канади, поніс В. П. Гетьманич з собою їх серця. Прирікали вони працювати для нашого спільного великого діла. Побут В. П. Гетьманича в Оттаві був дуже успішним і корисним для української справи. До того успіху причинився безперечно найбільше В. П. Гетьманич сам. Горячим помічником Його Світлості був український патріот, гр.-катол. священик, парох Оттави, Всеч. о. В. Гігейчук.

Дня 27-го, о год. 8.20 ранку відіхав Вельможний Гість сіенарською залізницею до Монтреалю, осідку Окружної Команди V-го Округа СГД й I-го та 3-го кошів СГД. М. Г.

Англійська і французька преса в Канаді помістила численні замітки і навіть великі статті про українську справу з приводу візиту Гетьманича Данила. Великі статті принесли м. і.: „Ле Канада“ з 29. XI. 1937 р., „Ілюстраціон Нувель“ з 29. XI. 1937, „Тге Газетте“ з 29-го XI. 1937. Ілюстрації помістили „Ле Канада“ й ін. (на деяких вирізках не зазначено, з якої газети вони взяті). Статті принесли ще „Тге Івнінг Телеграм“, „Тге Івнінг Ситизен“, „Тге Оттава Івнінг“, статті і світлини принесли „Стандард“, „Дейли Геральд“, „Ле Пті Журналь“ і „Монреаль Стар“ — всі прихильні, крім жидівської „Стар“ (остання поставилася неприхильно очевидно тому, що Гетьманич приїхав з гітлерівської Німеччини і що німецькі організації вітають його таксамо прихильно як Українці).

Не забувайте, що найцінніша річ в кожній бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Китайський Єпископ

Католицький Архієпископ Нанкіну Ю-Пін приїхав до Риму і був на приватній аудієнції у Св. Отця. Крім того інформував він про страшну долю свого народу представника Америки Нормана Дейвіса й короля Бельгії. Був також в Женеві, де говорив у справі свого народу з найвизначнішими особами С. Н. При кожній нагоді уділяє він інформації також представникам преси і то не лише щоденної, але й меншої.

Такі вісті наспіли з Риму, Женеві й Бруксфі.

Хтож є той католицький Єрарх? Родовитий Китаєць, мужицького роду, б. папський бібліотекар у Ватикані. Здібності його великі. Він має всего 36 літ, а вміє опанувати 6 чужих мов і має три докторати. Робучість його феноменальна.

Віденська преса принесла дуже цікаве інтерв'ю з тим катол. Єрархом. Ось зміст його:

— Ексцеленціє, будьте ласкаві сказати, як се можливо, що Ви як священик виступаєте в обороні системи, яку Японці називають нехристиянською і навіть большевицькою?

— Не дивуюся, що завдає мені таке питання. Та хто говорить, що Китай комуністичний, той свідчить ложно. Правда виглядає так, що катол. Церква ніколи не мала лучших часів в Китаю як перед сею війною, а як тільки над Китаєм з'явилися японські бомбовози, мусілося замкнути церкви. Ніяка влада не підпирала так місієйної діяльності, як режим Чан-Кай-Шека. Маршал Чан-Кай-Шек се приятель Церкви і ворог комунізму, а не слуга антихриста. Хто говорить інакше, той бреше. Для Китаю є тільки одна небезпека: японська.

— Як Ваша Ексцеленція дивляться на поширення тої небезпеки?

— Китай довгі літа міг ставити тільки локальний опір тій небезпеці. Се й осмілило Японців. Та сьогодні Китай має єдність. В китайським війську є всі Китайці. Наше запілля дуже велике. Ми ведемо тільки оборонну війну. Якби ми хотіли вести офензиву, то ми легко могли б бомбардувати японські міста, та ми не хочемо боротьби з японським народом: той нарід не злий і не ворожий нам. Взагалі нема злого народу.

— Як довго може тривати війна?

— Се знає тільки один Бог. Та в усякому разі се певне, що Китайці будуть боротися до останньої можливості, аж поки не побідять. Китай великий і може витримати.

— Ваша Ексцеленція приїхали з Нанкіну?

— Так. Я пережив 17 бомбардувань Нанкіну. Було там поперх 1000 трупів коли я виїздив. Оборона знаменито організована: зі 100 японських літаків вліло долетіти до Нанкіну 12, бо місто обороняли наймодерніші протилетунські гармати. Розуміється, сирени раз-у-раз повідомляють 1) про підготовку нових нападів і 2) про наближення нових японських літаків. Є два сигнали... Зрештою се не важне. Взагалі ніщо не важне крім кінця.

Потому Преосв. Ю-Пін оповідав про особливо сердечне прийняття Св. Вітцем. Церква не займає становища в тій справі, казав Ексц. Ю-Пін, вона батьківщина всіх католиків. Але вона й батьківщина всіх, що терплять. Св. Отець дав мені для них 100.000 лір, а вже передтим дав 85.000. Я подбав за шпиталю в Нанкіні, де тепер є поперх 1000 ранених, 17 лікарів і поперх 200 доглядачів та доглядачок. Вже задля того шпиталю мушу скоро вертатися...

Китайський Єпископ зітхнув і встав. Послухання було скінчене. Коли я сходив сходами монастиря і йшов огорою під охороною його білих мурів, ду-

мав я собі, що той наймолодший з катол. Єрархів певно волів би працювати в бібліотеці Ватикану, читати пергаментні буллі та дискутувати над реформами Григорія VII, ніж інтересуватися протилетунськими гарматами та говорити про сирени й бомби. На Різдво Господне має він бути в Нанкіні...

Так пише публіцист Ганс Габе.

Благородний се католицький Владика, що в тяжкій небезпеці свого народу особисто поїхав до Європи, щоб поінформувати Св. Отця й володарів західного світа про те, що виробляють з його народом, — але інформації про силу й можливість опору Китайців, які він мав від китайських вождів, були кепські. Старий культурний китайський нарід занархізований т. зв. поступовою інтелігенцією, скинувши свою монархію, дожив найтяжшого розгрому, який коли-небудь бачив, і найстрашнішого знищення. З „Синьї Гори“ під Нанкіном збомбардовано його столицю запальними бомбами й вона вже вся горить. При „Брамі Слави“ його лягли десятки тисяч його молоді в завязатім та безуспішнім опорі, безуспішнім тому, бо по зруйнуванні споконвічної монархії в Китаю ні китайський нарід ні його неприятели не мали поважання до нового правління. Чан-Кай-Шек ще перед рішучим боєм утік літаком з Нанкіну. А на могилі Сун-Ят-Сена застромили Японці свій прапор немов на знак, що так буде з кожним народом, який не шанує традиції батьків. Благородний Єпископ китайський вже не має до чого вертатися, бо столиця його народу знищена до тла. Тай мабуть не пустять його Японці навіть на руїни її... А.

У Східній Галичині

ділатиме не ОЗОН тільки СППОС.

Польська преса пише: Плк. Густав Пашкевич, який бере дуже активну участь в організуванні польської суспільності у Сх. Галичині, ствердив в інструкціях для предсідників повітових комітетів ПОС (Польських Суспільних Організацій) як також на зборах „Звйонзку Землян“ в Тернополі, що „осередком консолідації польської суспільності у Сх. Галичині мають бути тільки секретаріати порозуміння ПОС з ген. Токажевським на чолі“ та що ні Озон, ні ніяка інша політична група польської суспільності на терені Сх. Галичини не потрафить перевести консолідаційної акції. Відношення секретаріату ПОС до Озону прихильне, одначе секретаріат ПОС не може жирувати його політики.

Над чим радили в Букарешті

Агенція АТЕ звідомляє з Букарешту: Виследи візити французького міністра Дельбоса в Букарешті можна зібрати в слідуючих точках: В політичній діяльності мін. Дельбос поінформував румунське правительство про виследи своєї подорожі до Лондону і Варшави. Обговорювали широко трудне положення Чехословаччини. Дальше обговорювали справу взаємин держав Малої Антанти з Мадярщиною. Найреальніший вислід візити Дельбоса се порозуміння в справі французької допомоги для Румунії в ділянці зброєнь. Франція має признати великі кредити на модерне узброєння румунської армії. Крім того за французькі гроші мають повстати в Румунії фабрики зброї. Вкінці обговорено співпрацю Франції й Румунії на полі культурнім і торговельнім.

Заборають церковне супружжя

Шеф політичної секції при команді червоної армії Смірнов видав приказ, що вояки й офіцери армії, фльоти й летунства, які заклочать церковний шлюб, будуть викинені з армії. Крім того заборонив входити до церков у військовим однострої.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Гуцульщина була колись польська“

„Українські Вісті“ в ч. 276 принесли отсю замітку:

Так пише „Мали Дзеннік“, який видають по 5 грошів за штуку побожні і братолюбиві польські монахи з Непокалянова. Цей часопис, малий не тільки формою, але і вартістю, пише, що руїни святині, які викопали в Шешорах коло Косова, це не руїни церкви, тільки польського костела, а це доказ, що перед 500 роками Гуцульщина була вся польська. „Мали Дзеннік“ навіть твердить, що коло того костела стояв двір польського шляхтича. Шкода, що побожні монахи не написали, які вуса мав той шляхтич, яку мав шаблюку, скільки літрів меду пив денно і чи то був прагдід Заглоби чи може був такого гербу, як редактор „Малего Дзенніка“. Може цей часопис ще таке напише, а „Слово Народове“ і краківський „курерок“ передрукують. Далі цей побожний братолюбивий часопис з ненавистю нападає на Українців, пригадує, що Гуцульщина

була польською землею ще за короля Цвочка, а 981 р. Володимир Великий відібрав ту землю від Польщі та що „загородова“ шляхта під Карпатами перед 500 роками молилась в костелі в Шешорах так побожно як тепер редактори „Малего Дзенніка“ моляться в Непокалянові, щоби якийсь більше читачів купувало „Мали Дзеннік“ по 5 грошів за штуку. Такі інформації про Гуцульщину не варт і 5 грошів.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Легко можна додуматися, в яких цілях побожні отці з Непокалянова виднають таку теорію. Та вона крім збільшення ненависті не принесе нічого більше вже тому, що вона занадто смішна, щоб можна було брати її поважно. Прецінь в Кракові є таке греко-латинське церква і навіть на Вавелю є каплиця, мальована в східній стилі: отже на підставі теорії отців з Непокалянова Краків моглиб українські шовіністи назвати українським містом.

Львів — місто трьох націоналізмів

Ксьондз Фр. Блотніцкий перебував кілька літ поза Львовом. Тепер знов вернувся до Львова і ось як описує свої враження після повороту на сторінках „Глосу Народу“ ч. 336:

Такого боевого настрою, такої остроті боротьби на два фронти — в часі миру Львів не мав ніколи. Бо сьогодні до рішучої розправи з собою за характер і посідання міста виступили три націоналізми: український, жидівський і польський. Українці вже від кількох літ почали господарський і культурний наступ на Львів. Друга річ менше їм удається, але перша принесла їм великі успіхи. У Львові powstaє шораз більше українських торговельних і кооперативних централів, фабрик і крамничок. Перешкодити їм у тому не можемо; мусимо тільки пильнувати, щоб і з нашої сторони був на тім полі поступ, щоб ми, відсотково беручи, не поступали взад, але задержали свій стан посідання, коли вже не стати нас на його збільшення. Санаційна ера має під тм оглядом багато гріхів на совісті. Марновано енергію і фінансові середники на боротьбу з „ендеками“, замість зужити їх на піднесення і розбудову польських господарських і культурних станиць. Що більше, продовж тої ери не тільки не розбудовано польських станиць, але ще обдирано Львів з дотеперішніх цінностей. Головний бій ведеться сьогодні головню на госпо-

дарським відтинку, отже нічого динного, що в тій боротьбі муситься (!) бити передовсім Жидів, дотеперішніх господарських володарів міста. Бють їх тихо, хоч успішно Українці (и ориг. Русіні); з більшим криком, хоч також успішно, Поляки. Обі ті методи мають своє оправдання. Українці, як ліпше zorganizовані й законспіровані (!) в своїй роботі, можуть вести тихий антисемітизм, а Поляки мусять бити в великий бубон, щоби збудити до життя і ділання суспільність, приспану і знеохочену санацією. Жиди з розпущою приглядаються тому, що буде. Одні вправді потішаються тим, що солом'яний польський огонь незабаром притакне, другі кличуть: „Гевалт, поліція! рятуйте!“ Але всі відчувають, що не все так щось інше, ніж було досі. Се не тільки лютючки і віча, але також християнські крамниці і склепи, які виростають мов гриби по дощі. Треба признати, що сей дійсно оживляючий „озон“ вистрикнули суспільності народодів. І тим придало собі симпатії цілого польського Львова. Шум і дріжджа в тій роботі — студенти. Їх акція надає сьогодні характер політичному обличчю Львова. Санація і „легіоністсько-неовіцькі круги“ загнані в закамарки клубових засідань. Львів відмінюється. Коли чотири роки тому я виїздив з того міста, Львів спав; сьогодні, коли я сюди повернувся, відчуваю ритм життя і боротьби.

Польсько-українські взаємини

Що про них сказав плк. Томашевский.

„Курер Варшавский“ звідомляє: З ініціативи „Кола Львовян і Приятелів Львова“ при т-ві „Розвою Східних Земель“ у Варшаві плк. Тадей Томашевский виголосив відчит про „Польсько-українські взаємини в Галичині“. Він ствердив, що ініціатива до заінтересування тими взаєминами вийшла тепер з військових кругів. В праці тій взяли участь генерали: віце-мін. Глуховський, Карашевич-Токаржевский і віце-мін. інж. Литвинович. „К. В.“ твердить, що се не значить, що військові політикують, але що має зрозуміння для важких справ, зв'язаних з обороною держави. Прелегент підкреслює, що на терені С. Галичини мусить бути один рішучий осередок („осередок диспозиції“) польської влади і не сміє бути суперечності між поглядами поодиноких вояводів і поодиноких властей. Одностайна команда потрібна для діяльності „суспільних офіцерів“. Під ними прелегент розуміє суспільних діячів, здібних до підняття ініціативи. Українська суспільність — каже знаменито zorganizована і „баєчно“ дисциплінована. На услугах тої суспільності стоять і працюють густо розсіяні просвітні організації т-ва „Просвіти“, знаменито zorganizовані кооперативи, духовенство й інтелігенція, а передовсім співпрацю в освітній акції українське духовенство. Важною підставою польськості в Сх. Галичині є костел. На сім терені, каже, бракує ще Полякам 1000 костелів і парохій! Парцеляційна акція, ведена під кличем „ані пяди землі Українцям“, викликає огірчення серед українського населення і починається до напруженого зросту настроїв ворожих до Польщі.

Тому, пише „К. В.“, треба ту акцію понехати, а ціле зусилля звернути на мобілізацію польської суспільності і підтримання польської культури в Сх. Галичині. „Секретаріат Порозуміння Польських Суспільних Організацій“ повстав у Львові з ініціативи війська. Ціль його — підтримати духа серед Поляків, влити в їх серця надію і створити платформу порозуміння між Поляками й Українцями. По політиці між ультраліберальним федералізмом і крайнім націоналізмом прийшла наперед сумної пам'яті пацифікація, а перед двома літами т. зв. нормалізація. Спроба та не дала добрих вислідів, бо порозуміння відбувалося без участі польської суспільності і Українці згодилися на него в часі великих переслідувань їх в совітській Росії. Нормалізація викликала тільки розчарування по обох сторонах. Секретаріат Порозуміння Сусп. Орг. не відмовляв Українцям права культурного і матеріального розвитку в Сх. Галичині, але домагався від них передовсім узнання засади, що границя польського і українського елементу не ріка Сяг, але ріка Збруч. Трудність дійти до порозуміння з Українцями бачить плк. Томашевский в тім, що Українці мають перед собою польський елемент слабий під матеріальним оглядом, незорганізований і неодностайний, тому не видять ні причини, ні потреби входити в якісь порозуміння з тим елементом. Плк. Томашевский апелював о матеріальну поміч для тих земель зі сторони правительства і моральну зі сторони польської інтелігенції.

фашизм в Америці кріпшає

„Курер Поранни“ в ч. 340 приніс на ту тему статтю К. Симонолевича. Він пише м. і.: З 20 амер. держав лиш 4: Колумбія, Панама, Коста-Ріка і Гаїті мають демократичний устрій і правлять в них парламентарна більшість. Тенденції на ліво вказують Мексик, Чіле й Еквадор (в останнім військовий диктатура). У всіх інших або диктатура або правління правої меншості. Президент Бразилії Варгас прикликав до краю вигнанців в р. 1924 офіцерів, виплатив їм побори за ввесь той час і при їх помочи перевів зміну устрою в напрямі фашизму. Завзяті прихильники фашизму також 4 малі республіки: Гватемала,

Гондурас, Нікарагва і Сан Сальвадор, а радше їх президенти. Вони вже давно заключили між собою протикомуністичний союз і вістку про такий сам союз трьох великих держав (Німеччини, Італії й Японії) прийняли з великою радістю, бо се скріплює їх становище. Ті малі фаш. республіки називають Мексик „Росією Західної Півкулі“. Вони взялиб чинну участь у великим фашистським трикутнику, але бояться флоти „вуйка Сама“ (Злучених Держав Півн. Америки). В усякому разі пан-американський рух розвивався як дим і сім разом Європа не потребує боїтися спільного виступу Америки...

Ендеки про ОЗН

Про санаційний націоналізм.

Львівське ендецьке „Слово Народове“ в ч. 28 в статті п. з. „Бездардя і розстріл Озону“ пише: „Не можна вже без почуття прикрасити й відразити слідити за тими всіми забігами, інтригами і маневрами, яких тереном став від якогось часу неосанаційний табір. З хвилею повстання клубу ОЗН програмний хаос того табору перенісся і на парламентарний терен. Ніхто вже не знає, хто висказує ідеї і змагання Озону, п. Медзінський чи кн. Радивил, провідник псевдонаціоналістичного „Звйонзку Млодей Польскі“ п. Рутковский чи провідник робітничого сектору екс-коавієнт Войтек-Маліновский. Яку в ОЗОН'і ролю грає ген. Галіца, чи виключно декоративну? І з якої рації на чолі цілого клубу став ближче незнаний плк. Сьвідзінський, а на чолі соймового кода журналіст дрібног калібру Томашевич? Належалоб також піднести невиразну гру, що її ведеться супроти „Фаланги“. Маємо враження, що її хочуть уживати до різних випадів назовні без несення відповідальності за неї. Останній виступ легіоністів викривив і zdeформував концепцію табору плк. Коца. Плк. Коц хотів, здається, створити щось в роді санаційного націоналізму. Націоналістичні клічі Озону мали розбити „Строніцтво Народове“ і достарчити йому з тої партії молодих ідейних, динамічних елементів для підпертя правління потравневої групи. Як розбиваючий таран мала бути ужита „Млода Польска“. Та маневр виконувано виймово незручно. Занепокоїлися ним легіоністсько-неовіцькі круги, бачучи в людях „Млодей Польскі“ будучих конкурентів при їдунці (менажні), в їх ідеології заперечення легіоністських традицій. Повели атаку у Кракові, Львові, Вильні. П. Коц піддався. Прийшла відома „відправа“ марш. Ридза-Сьміглого. За підставу Озону призначено легіоністсько-неовіцький табір. Та з тим табором не можна провадити ніякої політичної акції, бо се табір ідеологічно неодностайний. Є в нім елементи ліві і мрячно „демократичні“ поруч людей, яких посади і досвід зробили консервативними. Є там цілий нахляр поглядів, що правда баламутних і плітких. Можна було перед 10 або 15 літами створити якусь політичну організацію з тих людей. Та замість виховувати їх, видавано їм прикази. Замінено їх у гвардію вірних і в групу упривілеєних. Не вийшла з неї дотепер ніяка політична ідея і напевно не вийде. Одні як п. Будзінський будуть позичати антисемітизм від „Народового Обозу“, інші за соціалістами будуть повторити клич демократичних виборів. В суті річ вони не будуть ні націоналістами, ні „демократами“. Се типи позаполітичні, ідеологічно зникнені через 19 літ сліпого послуху. Можуть шонайвище слухати. Їх трагедія тепер, що послух вже не вистарчить. А супроти потреби створення політичної думки й організації, смертої на ній, вони безраді. Та безрадість вилаadowується суперечністю клічеві дні, що росте з кожним днем. Є там всьо: від тоталізму до лібералізму! Се немов цілий парламент, який однак не ріжнеться від правдивого парламенту, що не має ніякого зв'язку з народом. Ті всі озоніві групки се твори штучні, котерійні, мафійні, винесені на поверхню виборочною ординацією п. Слава. Їх боротьба, сварки й амбіції не порушують нікого в краю. Ні, з тих кругів не вийде великий політичний рух. До голосу мусить прийти народ, який поза тим „легальним краєм“ організується і бореться. Мусять виступити на арену нові сили, виразні ідеї, елементи незалежні від чужих доктрин і сугестій. Дальше вдержування теперішнього стану буде тільки осмілювати переноротні чинники, за якими стоїть жидівство. Треба скінчити з маразмом на верхах. Треба впровадити в життя держави горячу кров ідеї, віри, захоплення.“

Панамериканська конференція

за демократією і проти диктатур.

В Вашингтоні відбулося відкриття панамериканської конференції. Державний підсекретар ЗДПА, Велес, підкреслив у вступній промові, що підставою панамериканського відношення до Європи повинна бути повна неінтервенція у внутрішні відносини європейських держав. Дальше заявив, що американські держави не потребують у себе ніяких диктатур, якими конче хочуть їх ушасливити деякі європейські країни. „Підстава американського життя — демократизм. Тому амер. держави остануть завжди байдужі до фантастичних мрій тих європейських держав, що хочуть при помочи диктатур вилізти зі своїх клопотів... І байдуже поставляться до пропаганди тих мрій в Америці“.

Гумор. — В парку на лавці спить волоцюга. Поліцай будить його і каже: — Чи ви не знаєте, що тут не вільно спати? — Знаю, я хотів ночувати в готелі „Брістоль“, але не дали мені кімнати.

Як у людей, а як у нас?

Про відношення гр.-катол. духовенства до своїх Єрархів, до катол. преси, до народних установ і народного проводу по мисли науки катол. Церкви і катол. засад.

I. Катол. Єпископ і підчинене йому духовенство становлять одну цілість, одно тіло, один духовний організм, овіяний одним і тим самим духом, одними і тими самими пересвідченнями, поглядами і почуваннями. Єпископ у своїй дієцезії се начальний вождь Христового воїнства, т. є. всіх католиків, духовенство се його штаб. Воно обов'язане і повинно відноситися до свого Єпископа з синівською любов'ю і улеглістю, з глибокою пошаною і довірям, з цілковитим послухом і пієтизмом. Що Єпископ скаже, а тим більше те, що зарядить на основі прислугуючої йому влади, повинно бути для священника зовсім міродайне. „Єпископ так зарядив“, се для кат. священника остаточна рація, що виключає якнебудь заперечення та розумовання, тимбільше спротиви і протести, а в дорозі легальний допускає лиш одно: т. є. відклик до висшої Церковної Інстанції.

II. Преса в нинішніх часах се великанська сила, що при її допомозі шириться або поборюється всякі ідеї. Без преси не спосіб уявити собі сьогодні їх поширювання, узасаднювання та здійснювання. Тимто найвищий Вождь Християнства Святий Отець бл. п. Папа Пій X пише до духовенства: „Всі ваші зусилля підуть на марне, коли не буде у вас рівночасно катол. преси як зброї до оборони і наступу“. Тому катол. духовенство обов'язане і повинно до преси ліберальної, хочби і народної, відноситися здержливо і з застереженнями. Катол. священник не сміє і не може її спомагати та поширювати тому що вона ніби народна, а оскільки вона противна катол. засадам і катол. ідеології, повинен її поборювати, а зате пресу катол. поширювати, щиро підпирати і підпомагати.

III. Щодо народних установ то катол. священник повинен все мати на оці і придержуватися таких засад:

1) Ніякої народної установи, хочби навіть дуже для народної справи заслуженої, не належить ототожнювати з народом і з нею зв'язувати його долю, а тим більше долю Церкви і духовенства.

2) Не кожда народна установа лише через те, що носить ім'я „народна“, мусить бути вже тимсамим добра, потрібна, конечна і хосенна. Можуть бути народні установи в суто народній етикеті, а злі і шкідливі та непотрібні. Се зале-

жить від статуту установи, а ще більше від людей, що до неї входять, її ведуть і на неї мають вплив, та від засад, яких вони в її діяльності придержуються.

3) Зла та установа, що в її склад входять люди злі, настроєні ворожо до релігії і Церкви, що в ній засади католицькі нехтуються і поборюються, а поширюється струї деструктивні і для Церкви ворожі. І хоч така установа носить ім'я „народна“, то вона для народу шкідлива і тимсамим непотрібна.

4) До таких установ, хоч вони чваняться, що вони суто народні, катол. священник не може належати і їх спомагати. В ніякій народній установі не може і не сміє священник співпрацювати з людьми для Церкви ворожими, не сміє їм давати фірми через свою участь і співпрацю, а навпаки, він обов'язаний оснóвувати установи на засадах католицьких, що статутowo віддані під вплив Церкви, що до них священник входить не на основі членства або з вибору членів, але на основі статуту силою свого душпастирського уряду.

IV. Як не кожда народна установа добра, таксамо не кождий народний провід добрий. Катол. священник може співпрацювати лише з таким народним проводом, що у його склад входять люди віруючі, що придержуються в народному життю католицьких засад. За проводом, що ті засади нехтує, або навіть береться їх поборювати, катол. священник не лише не може йти і з ним співпрацювати, але навпаки обов'язаний до нього відноситися здержливо й його поборювати.

Так скрізь у католицькій світі було, є і буде. А не до подумання в католицькій світі ось що:

I. Не до подумання, щоб межі Єпископом і духовенством у справах засадничих існували суперечності і протиріччя, щоб катол. духовенство відносилося до свого Єпископа і його діяльності з засади з упередженням, з якими небудь застереженнями і недовірчиво, щоб воно важилося прилюдно і зловисно критикувати його Пастирські Листи, Відозви, Інструкції та Зарядження Владики, тим більше їх оспорювати чи проти них протестувати.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ ІЗ ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

II. Не до подумання в католиків, щоб катол. духовенство не підпирало катол. преси або відносилося до неї рівнодушно, здержливо, а тим більше, щоб її поборювало, як „не народну“ і „шкідливу“, а навпаки, щоб підпомагало і поширювало пресу лаяістичну, ліберальну як „одинокую народну і патріотичну“. Се нечувана річ, щоб катол. священник у пресі світській, ліберальній, поміщував, чи інспірував дописи і статті на свого Єпископа і своїх собратів священників!

III. Не до подумання, щоб катол. духовенство в якійнебудь народній установі співпрацювало з людьми для Церкви і Єрархів ворожими на явну й очевидну шкоду Церкви, або щоб воно з нехтію і ворожнечею відносилося до католицьких організацій, що стоять під протекторатом і впливом Єпископа.

IV. А вкінці межі католицькими народами не до подумання, щоб катол. духовенство машерувало в такт різного рода націоналістичних маршів, йдучи без застереження за сумнівної вартості „народним проводом“ явно проти волі і пересторог свого Єпископа.

Клясицим доказом на всео висше сказане — відношення німецького катол. Єпископату до суто народного національно-соц. проводу в Німеччині, т. зв. гітлеризму. Хоч се провід безперечно наскрізь народний, хоч він справді для німецького народу, побідженого у війні і просто ворогами поневоленого, зробив великі діла, хоч той провід справді підніс свій нарід і врятував його від пониження і ганьби та привернув йому в світі силу і пошану та належні права, хоч той провід розпоряджає необмеженою владою в цілій Німеччині, хоч тішиться великим довірям німецьких мас і міцно держить у своїх руках диктатуру над усіми Німцями навіть поза границями держави, — однак тому, що він знехтував католицькі засади і їх у своєму діланні не придержується, католицький німецький Єпископат протиставився тому могутньому проводові зі всею рішучістю питомою лише католицизмові. А катол. німецьке духовенство, хоч усміхалося йому сильне підпертя „могучих міра сего“ і всього німецького загалу, не пішло за справді загально народним проводом, але стало як один муж без найменшого застереження по боці своїх Єрархів, наражаючись на пакости і тяжкі переслідування зі сторони могутних міра сего. В тій рішучій поставі німецького катол. Єпископату з одної сторони, а єдності і тісній лучності з Ним всього катол. німецького духовен-

ОСИП НАЗАРУК

9)

Вражіння з Волині

Так. Бувають і такі появи, що в них виразно бачимо різниці від інших подібних появ, але схопити й описати ті різниці дуже трудно.

На салі і на галеріях розмірно тихо, коли взяти під увагу такий натовп. Навіть дуже тихо. Переважають люди з народа, селянство і міщанство. Всі в дуже порядних одягах. Та видно й значну скількість інтелігенції, особливо право-славних священників, деякі з великими хрестами на грудях і довгим волоссям; одинока річ, яка мене разить на сих зборах під оглядом естетичним, се довге волосся мужчин. Властиво не знаю, чому разить, бо довге волосся було в давних часах ознакою свобідного чоловіка арійського племені. Та давні часи минули, а довге волосся разить.

Звертає увагу розмірно багато молоді. Дівчата гарні. Перед естрадою стоїть прекрасний мішаний хор в національних одягах. Довідуємося, що він з села Городка. Очевидно співатиме якийсь гимн. Цікаво який?

Сцена прикрашена українськими і польськими національними прапорами. На головній її стіні два величезні порт-

рети: Гол. Отамана С. Петлюри і марш. Й. Пілсудского. Оба портрети однакової величини, оба в таких самих грубених, дерев'яних, на пів округлих, поріблених рамах. Роблять вражіння, якби опановували всю салю.

О год. 12.35 посол С. Тимошенко отирає зізд. Перші два слова по польськи: „Шановні Госьце“, а потому вже ввесь час говорить по українськи. Слухаю з великою увагою, бо я ще не чув Українців зпоза Галичини, як вони промовляють на зборах під польською владою. Посол Тимошенко зазначає, що ВУО повстало на ідеології „найбільших і найкрасших людей сего часу, Пілсудского і Петлюри“ (рукою вказує на їх великанські портрети). Далі підчеркує, що український нарід на підставі польської конституції з 1935 р. уважає себе рівноправним співгосподарем Волинської Землі...

Чую як мені мимохить тиснеться на уста усміх, бо між Поляками вже навіть ліві перестали говорити про якунебудь нашу рівноправність в сій державі. А навпаки всі вони вже недвозначно говорять, що тільки польський нарід се єдиний господар навіть там, де Українці мають більшість. Так недавно промовляв на зіздах нпр. ген. Галіца, що колись приятелював з Українцями покоління Стефаника...

Уважно вдивляюся в салю і в галерію, чи не застрімлю десь вражіння, яке в мене витискає на уста мимохить іронічний усміх. Не видно ніде. Значить, отся публіка ще вірить в слова промовця про український нарід як рівноправного співгосподаря Волинської Землі, вірить, хоч очевидно мусить знати, що так не є. Се той політичний стан перед пробудженням пізнання всеї правди, перед цілковитим усвідомленням собі правди у всій її наготі, по яким наступає в масі витягання консеквенцій, що йде вже приспішеним темпом. Се стан дуже цікавий: коли люди вже властиво знають, що так не є, а ще вірять, що так є, чи може радше вірять, що так повинно бути — і коли те знання і та віра кристалізуються в їх умах та обличчях в якийсь дивний міраж, привид, яким вони дихають і живуть.

Особливо Москва була майстром у викликуванні та довгим вдержуванні такого міражу, де факти противорічили вірі мас. Польща ніколи не зміла того робити так знаменито як Москва. Чому, трудно сказати. Може тому, що західна культура більше виразна і не забрехана аж так як східна. А може тому, що великоруський народ в основі своїй має краще серце ніж культурніші від нього західні народи. Простий московський неграмотний солдат, вбивши багнетом

ства з другої сторони — проявилася велика неспожита сила катол. Церкви і її вплив на народні маси. Сим проявився могутній Авторитет кат. духовної Власти супроти державної диктатури. Се в майбутньому заважить на долі всього німецького народу і держави та врятує їх перед неодним нещастям.

Подібна була постава катол. Єпископату і відданого йому однодушно катол. духовенства супроти ліберально-масонського правительства в Мексику. Таксамо було і є в нещасній Іспанії. А в Польщі, де ми так любимо взоруватися на патріотизм польських священиків, чи не діється подібно? Пригадаймо собі конфлікт з дзвоненням в часі похоронів бл. п. маршалка Пілсудського в Кельцах і другий ще острійший т. зв. вавельський конфлікт. Чи не всьо польське духовенство стануло однодушно і без застережень по стороні своїх брутально напастованих Єрархів? В першій боротьбі понесло воно навіть дуже болючу матеріальну страту, бо через кілька місяців не діставало поборів. Але найменшого спротиву, найменшої навіть тіни якогось недовіря чи неохоти та спротиву своїм Єпископам польські катол. священики не показали, хоч здавалося, що ввесь польський народний актив заворушився і неначе потрясся у своїх основах, хоч всі ліві елементи, позабувши на дотеперішні партійні ріжниці, злучилися у вражді проти Церкви, Єрархів і духовенства та вихисновували всі навіть найменші подробиці, щоб конфлікт роздути і захитати Авторитет Церкви. А однак завдяки тісній злуці всього польського католицького духовенства зі своїми Єрархами і його цілковитий улеглости для них, всі затії ворогів Церкви спалахнули як то кажуть „на панєфіц“ і скінчилося всьо лише на шумі і на крику. Авторитет Церкви не захитаний, дальше може з успіхом виконувати всьо, що уважає вказаним робити у народі своїм.

В тих ярих конфліктах нікому, навіть ворогам Церкви, що хотіли вихиснувати ті конфлікти на її шкоду, і через гадку не перейшло, щоб духовенству задля його улеглости, вірности та привязання і пієтизму до свого Єрарха, хоч як остро осуджуваного, робити якінебудь докори, відказувати патріотизму, або закидувати народню зраду.

В такій рішучій поставі катол. Єрархів супроти противників катол. світогляду і в тісній злуці з Ними катол. духовенства лежить сила Авторитету католицького Єпископа. На сім основується Авторитет, повага духовенства в народі. Се зберігає нарід перед необчислимими

і шкідливими затіями деструктивних елементів і хоронить його від руїни, що до неї нераз вони ведуть його у своєму засліпленні.

Ляк і сором збирає на саму думку, як у нас водиться у тих важних справах, як у нас під тим оглядом буває? Тяжко про се подумати, а ще тяжче писати. Та для загального добра правду хоч яку прикру і терпку таки треба виявити і вказати на ті справжні чудацькі дивогляди, що у нас під тим оглядом так часто лучаються.

I. У нас Єпископ і „високопатріотичне духовенство“ то якби дві зовсім ріжні, ба противні собі установи! Єпископ своє, а „високопатріотичне духовенство“ своє. У нас, як се часто з глумом зазначають вороги Церкви, Єпископ — вожд без штабу. Кождий Пастирський Лист, кожда Відозва, кожда Інструкція Єпископа мусить перейти через густе сито острої і злобної критики в народній ліберальній пресі — і авторами, а що найменше інспіраторами тих справжніх папшквілів стають по найбільшій часті члени „патріотичного духовенства“. У нас від 50 літ не було ні одного важнішого розпорядку нашої Духовної Власти, що не зустрівся з застереженнями і протестами „ідейних“ священиків, скритих у ліберальній пресі за плотом анонімів та з запевненнями, що робити такий злочин наказує їм їх „совість“, мовляв, „для добра народа і народньої справи“, бо Єпископ, мовляв, — „не йде з народом“ і „не тримає з народом“, а ділає — мовляв — все лише „на шкоду народа“, ну а „високопатріотичне духовенство“ якби покикане й установлене на се, щоб від народу ту „шкоду“ за кожним разом відвертати і його перед Єпископом боронити... У нас майже від хвилі народнього пробудження аж по сей день межі Єрархами та підчиненим їм духовенством панує постійна вражда і то все задля т. зв. „святої народньої справи“. Кожде важніше зарядження Духовної Власти, від реформи Чина Василя почавши, на цілбаті і найновіших розпорядках Станіславського Владика у справі „Скали“ й участі духовенства у світських установах скінчивши, стрічається заєдно з застереженням, недовірям і протестами. А перед у сім все вели і ведуть т. зв. „ідейні“ священики і то все ніби „для добра народа!“

Се щось справді дивне і в католицькім світі нечуване, щоб, як се з боєм зазначають наші Владики у спільнім „Пастирським Посланію“, „кождий крок Єпископа піддавався публичній критиці“, щоб „недовіря до Духовної Власти ста-

лося загальною засадою“ (О солідарности, стор. 17).

II. У нас катол. преса стрічається заєдно з повним недовірям серед більшости т. зв. „високопатріотичного духовенства“. Воно заєдно відноситься до неї недовірливо, не уважає її за „народню“, але за шкідливу для народньої справи! Дуже се дивна і сумна річ, що 3.000 українських священиків не могли довгі літа спромочитися хочби на один катол. часопис для 3½ мільона катол. українського народу. А коли в 1900-них роках появився перший католицький тижневик для народу „Основа“, серед „високопатріотичного духовенства“ счинився такий крик і вражда, що той тижневик не міг удержатися і перестав виходити і то, як тоді справедливо зазначила „Нива“, лиш з вини духовенства. Доперва по війні, завдяки незвичайній матеріальній і моральній піддержці наших Єрархів, появилася у нас знов катол. преса. Але стрічається вона заєдно лише з наклепами, недовірям, байдужністю і нехітю значної часті духовенства і якби не надзвичайне підпертя Владик, то та преса й тепер напевно впалаби. А зате „високопатріотичне духовенство“ з запалом і ревністю піддержує матеріально і морально пресу світську і то наскрізь ліберальну, бо лише її уважає за „правдиво народню“. Хоч та преса виступає нераз дуже ярко і ворожо проти Церкви, проти католицьких Єрархів та їх заряджень, хоч пропагує отверто ідеологію ліберальну, а поборює ідеологію католицьку і нехтує католицькі засади, то більшість катол. духовенства не то що не поборює її, а навпаки: всіми силами підпирає ворожу Церкву пресу!... Були спроби бойкоту „Діла“ за його яркі матеріалістично-атеїстичні виступи: по кождім таким виступі збиралися священики по деканатах на надзвичайні деканальні конференції, проголошували шумні реферати про „обовязок поборювання ворожої преси“, ухвалювали одноголосно різкі резолюції в справі бойкоту „Діла“, але з того всього виходила все та сама справжня чудасія, що „високопатріотичне духовенство“ одноголосно повзяту резолюцію таксамо майже однозгідно за кожним разом злегковажило тай не перестало передплачувати любого „Діла“, хіба що дехто змінив адресу... Повно було таких священиків-діячів, що на конференції найбільше побивалися за бойкотом, а по конференції змінювали адреси на жінку, на сина, на доньку, або навіть на свого дяка чи паламаря. І на ті адреси далі „Діло“ до них приходило. Яке се понижуюче гідність священика, яке просто гидке! Та ще далеко сумніше, що в ліберально-радикальній безбожницькій пресі аж кишить від статей і дописів проти Єпископів і ревних священиків, що їх як не просто писали то інспірували гр. катол. священики...

І всьо то розуміється загально знаєне суспільности. Який розвал і яке ослаблення вносить се в суспільність, можна додуматися, хоч не легко уявити собі всі страшні наслідки такого поведіння „високопатріотичного духовенства“.

„Як гриби по дощи ростуть у нас часописи всякого рода деструктивного напрямку і ніде не чути протесту, ніде нема бойкоту, а тут католицький часопис солю в оці і то навіть деяким католицьким священикам! Ось бля над боєм, ось доказ, як ми глибоко зсунулися у пропасть“ (Паст. Л. Еппа Григорія Хомишина „Про політичне положення українського народу в польській державі“ Стор. 31).

А найсумніше то се, що католицькі священики патріоти, які не вважали за вказане прилучитися до зовсім оправданого бойкоту „Діла“ за його часті, неустоячі і разчі протицерковні і протирелігійні виступи, розпочали сильну кампанію за бойкотом преси католицької. І у двох деканатах на деканальних зібраннях удалося їм навіть переперти більшістю голосів резолюцію у справі бойкоту катол. часопису. Се справді невиданий у катол. світі дивогляд — се нечуване чудасія — се вопіючий о пімсту і каригідний скандал.

Священик з Поділля.

в часі розрухів батька чи маму дитини, саму дитину возьме на руки, приголубить, нагодує тай не покине її. Табори московського війська, навіть його найдикших дивізій, постійно ділилися харчами з біднотою в окупованих краях. Се розуміється не виключає їх дикого поведіння, гіркого безправства і насильства супроти підбитих народів. Та все-таки вони бодай фізично уможливають життя хоч і в тяжкім упокоренні. А народи навіть найвисшої західної культури дозволяють собі на далеко страшніші річі, як нпр. Англії, Французи або Іспанці в колоніях. Чому так є?

Corruptio optimi pessima est.

Зіпсуття найлучшого стає найгіршим.

Отся засада таксамо добре відноситься до людської одиниці, як до людської спільноти і цілих груп спільнот, то значить до цілих культур. Нема сумніву, що західня культура лучша і висша від східної. І тому коли вона зачинається псувати, тоді стає далеко гірша ніж східна культура.

Старий німецький генерал Гінденбург, що за свого довгого віку відбув основну службу при всіх родах зброї сухопутної армії, говорив, що значно слабше організаційно австрійське військо, збиранину з різних народів, по

розтічі можна далеко лекше зібрати на ново, ніж прекрасно зорганізоване, вправлене та одноставне німецьке військо. Причини того не подавав, та вона очевидна:

Corruptio optimi pessima est.

Цікаво, що про ту якраз для нас найважлишу справу противенства Сходу і Заходу думається і пишеться якнайменше основно. Зрештою нема систематики в тій справі також у інших народів Європи. Є тільки загальні твердження. До певних належать лиш отсі погляди: Західна культура виросла на ґрунті католицького, східна на ґрунті поганьського і магометанського. Византійська культура не належить ні до Заходу, ні до Сходу. Головне в відношенні західного чоловіка до світа і до себе: діяльність. Гете каже: „Себе самого обсервувати і збагнути (дослівно: підслухати) можна властиво тільки в діяльності“... „Душевні терпіння, в які попадаємо, вилічити може цілковито лише рішуча діяльність, розум не зробить тут нічого, розсудок мало.“ *)

(Далі буде).

*) „Sich selbst kann man eigentlich nur in der Tätigkeit beobachten und erlauschen“... „Seelenleiden, in die wir geraten, sie zu heilen, vermag der Verstand nichts, die Vernunft wenig, entschlossene Tätigkeit dagegen alles“.

3 викладової салі

Психологія дітей і молоді.

Мр Я. Чума виголосив другу частину свого реферату п. з. „Психологія дітей і молоді“, в рамках т. зв. педагогічних конференцій. Зміст: Чи немовля після уродження переживає які психічні явища, про це годі сказати щось певне, бо дитина в тім часі не має контакту зі світом. Вона переважно спить. По році дитина вже так розвинена психічно, що їй не дорівнює навіть найінтелігентніше звіря. По другім місяці дитина вміє слухати й усміхається. Се вже контакт зі світом. Він вказує, що душа дитини значно розвинулася. Рівночасно з тим дитина залюбки рухає руками, ноженнями, головою. Ці рухи се основа до опанування тіла. Крім того дитина радо гуторить сама з собою. Те самоцінне гуторення се початок опанування мовного органу. Нерідко і старші діти говорять самі до себе. Те їх говорення — самоціль. Також діточі забави се підготовка до будучого життя. Психічне життя дитини характеризує егоцентризм. Вся увага дитини звернена на себе. Зовнішній світ для дитини до певної міри байдужий. Чому психічні переживання такі далекі від дійсності? Дитина не знає дійсного світа, бо не має розвинених органів. Дальша характеристична риса психічного життя дитини се ідентизм. Дитина може дивитися нпр. на шафу, а бачити там щось зовсім інше. Психічне життя дитини звернене на світ байки, казки. Діти часто несвідомо говорять неправду. Не можна на них накидатися за се, треба їх лагідно поучувати. Большевики хотіли вирвати дітей зі світа байки і хотіли, щоб вже 3 — 4 літні діти заправлялися до большевицьких економічних вигадок, казали дітям займатися нпр. статистикою. Але се не вдалося їм. Тепер вже й большевицькі педагоги, покищо обережно, кажуть, що переборщили.

В перших літах життя дитина не переживає вищих почувань, як нпр. любові і т. д. Волею дитини кермують неусвідомлені, імпульсивні забаганки. Родичі і вихователі повинні звертати волю дитини на річі дозволені. До 7 року життя воля дитини м'яка і пластична. В тім часі треба виховувати дитину особливо старанно, бо від доброго виховання в тім часі залежить у великій мірі дальше формування характеру. По 7 році життя дитина починає цікавитися довкіллям і природою. 8-літня дитина дуже радо майструє, збирає значки й інші маловартісні річі. Наставлення дитини стає „реалістичне“; для неї ще все має однакову вартість. Дитина починає сумніватися в можливість байки, починає сумніватися в те, чи нпр. різдвяну ялинку приніс ангелік. Се т. зв. „об'єктивний вік“ дитини, найвдячніший час виховання.

По 11 році життя наступають основні зміни в психіці й організмі дитини. Як? Т. зв. докровні залози починають допроваджувати до крові гормони. Під впливом ділення гормонів змінюється нервова система. Ділення гормонів на нервову систему властиво відемо. Дитина стає неспокійна і дуже вразлива на всякі завваги старших осіб. Почувається непевна, опущена, до старших чує жаль. Значає критикувати родичів. Се переходить часто в бунт. Сей час спротиву і бунту попереджує фазу дозрівання, що триває приблизно від 14 до 17 року життя. В тім часі організм завершує свій розвиток. Рівночасно відбувається духове дозрівання. В почуваннях на перше місце вибивається відношення до осіб другого пола. Воно переходить часто в екзальтацію. Та незрівноважена емоційність надає панівний тон всім переживанням дозріваючого віку. Дозріваючі діти підпадають легко під вплив повістей, кіна і товариства. То час туги за якимись надзвичайними подіями і за надзвичайними людьми, бажання зміни світового порядку. Дозріваючий молодець знаходить своє „я“. Німці називають се

„Іхфіндунг“. Діти до 14 року життя не вважають себе за щось окреме від довкілля. Пізніше молодий чоловік усвідомлює собі, що він щось інше як старші, їм рівне, ба щось вище від старших. Бо старші дивляться на сей світ спокійно, а молодець хотівби його бурити. Колиж старші зберігають спокій, то в очах дітей, або не вміють або не хочуть поправити світового порядку. А молодець бачить потребу реформ, отже „властиво“ вона повинна проводити „народом“. Так думає молодець і поводить ся тоді так, якби поїла всі розуми. В сім бурливім часі дозрівання молоді родичі і виховники мусять дуже вважати на дозріваючих мо-

Про інстинкт у звірят і людей.

В неділю 5 с. м. відбувся черговий виклад БНТ п. з. „Інстинкт у людини“, в якому о. др Г. Костельник вияснив справу інстинкту у людини. Зміст: Чи взагалі існує якийсь інстинкт? На перший погляд здавалосяб, що нема інстинкту. Існує загальний погляд, що інстинкт відвортно пропорціональний до розуму: чим більше розуму, тим менше інстинкту і навпаки. Дикі народи живуть більше інстинктом, бо їх розум нерозвинений і примітивний. Твердження, що інстинкт відвортно пропорціональний до розуму, правдиве, та се не ціла правда, тільки фрагмент. Саме слово інстинкт загально відоме, нпр. перелетні птиці мають інстинкт і знають, коли мають відлітати, вертаються до тих самих осель; такий самий інстинкт мають комахи (пчолы), риби, загалом звірячий світ має інстинкт. Є інстинкти прості й дуже складні. Чим глибше пізнаємо природу, тим більше відкриваємо тих інстинктів. А що таке інстинкт як факт, як діло? Інстинкт криє в собі абсурд і парадокс, він не дає спокою людству. Сам інстинкт має дві стадії: 1) внутрішню спонуку і 2) готове діло. Ми шукаємо за внутрішньою спонукую. Звірята мають інстинкт, хоч не мають розуму. Інстинктовне діло се таке діло, що його мігби виконати тільки розум. Як отже можливо, щоб звірята, які не мають розуму, виконували інстинктовні діла? На се питання існує аж 5 розв'язок: 1) Звірята не мають розуму, а коли вони роблять щось розумне, то се заслуга їх Творця. 2) Звірята мусять мати розум, бо на се вказують їх субтельні діла. 3) Інстинктовна праця се праця вивчена. 4) Інстинктовна праця се вивчена праця, але сперта на досвіді попередніх поколінь і передана в формі спадковості нижнім поколінням. 5) Інстинкт се складований рефлексний відрух. Матеріалісти хотілиб отже звести всі інстинкти до звичайніських відрухів. Матеріалістичне пояснення не є властиво ніяким поясненням, бо матеріалісти обмежуються при тім виключно до відсунення kwestії доцільності. Ніякий інстинкт не може бути вивчений. Звірята не пробують своїх інстинктів, але відразу виконують їх якнайсправніше. Докази на те, що інстинкт у звірят се не вплив розуму: 1) Інстинкт діє з уродження, без ніякої вправи, тоді коли розум мусить спершу вправлятися. 2) Розум примінюється до всіх умовин, а інстинкт ділає доцільно і пляново лише в однім напрямі. Інстинкти у звірят обмежені, в інших умовах не ділають. 3) Колиб звірячі інстинкти були впливом розуму звірят, то деякі звірята булиб куди розумніші від людей! Отже звірята виконують свої інстинкти без праці розуму. Доцільне в одному напрямі ділення в природі дуже добре нам відоме. Все, що органічна природа витворює (нпр. око, ухо, павин хвіст), робить природою доцільно, але тільки в одному напрямі. В природі бачимо велику подібність між звірячим інстинктом і органічною доцільністю. Отже доходимо до висновку, що звірячий інстинкт не може бути нічим іншим

лодєньких людей і кермуватися у вихованні великою любов'ю. Дальший психічний розвій йде до згармонізування психічних переживань. Той розвій людини переходить три стадії: в першій — людина пристосовується до довкілля; се стадія т. зв. акомодатії. В другій стадії дозріваюча людина визволюється від довкілля, се час т. зв. еманципації. В третій стадії людина устатковується, віддає себе родині, нації, людству; се стадія жертви. Батьки і виховники повинні пізнати дві перші розв'язки стадії, щоб перевести дитину через стрімку кладку над життєвою пропастью, але передовсім тому, щоб приготувати молодого чоловіка і вможливити йому сповнення життєвої жертви. В дискусії промовляли: м-р Сеньківський, др Витанович, проф. Редько й ин.

як такимже інстинктом природи. Кожда органічна форма (поодинокі і ціла) будується від середини і бере свій початок від чинника скажім вітального, що розбудовує ество від нутра. Сей вітальний чинник, що розбудовує цілий органічний світ, і тільки він може бути автором інстинкту. При ростинах нема звичаю говорити про інстинкт. Ростини все, що роблять, роблять „з природи“. Бо інстинкт тільки там має своє примінення, де вже існує якась свідомість. Де є змисли, там виступає якась форма свідомості. Інстинкт се ділення того самого вітального чинника, але те ділення акомодоване до свідомості даного звіряти. Всі інстинкти падають у зовнішній світ. Тепер приступаємо до властивої теми: Чи в людини є інстинкти? Чи в людській природі ділає також і в якій мірі сей вітальний чинник, що витворює інстинкт? Так, щодо сего нема сумніву. Але інстинкт, як сказано на початку, стоїть у відвортній пропорціональності до розуму, отже виходилоб, що в людини його дуже мало, або й взагалі нема. Людина родиться як одна з найслабших істот світа, вона всього мусить учитися, як: говорити, ходити, звертати очима, відріжнювати краски і т. п. Все те людина опановує помалу, отже не маємо інстинкту. Одначе природа підпомагає людину у вивченні й опануванні того всього і саме те підпомагання природи для людини це інстинкт. Чи людський інстинкт ділає все, чи може тільки при почуваннях? Показується, що людський інстинкт ділає більше при розумі ніж при почуваннях. Одні філософи твердять, що людський розум приходить на світ як „табуля раз“. Інші, як Платон, Ляйбніц і Декарт, впевняють, що люди мають вроджені деякі ідеї. Ляйбніц не приймає нпр. готових ідей, але завдатки ідей. Вроджений нам тільки апарат думання. Людська природа дає нам його готовим. Ми ужитковці ока, вуха, розуму, але сам процес думання се природа. Думання дав нам наш Творець. Всяка містерна праця нашого розуму не наша, а підсунула нам його природа, і се власне інстинкт. В той спосіб доходимо до доказу про існування Бога. Апарат думання се найкращий доказ існування Бога, бо Той, що створив людську природу, мусів чудово визнаватися на логіці і сам був геніальним мислителем. Людські чуттєві інстинкти не менше важні. Чоловік не може воювати проти своїх інстинктів, а коли се робить, терпить на сім. Людське життя складається з нашого свідомого життя і з нашого несвідомого внутрішнього „я“ (круження крові, магазинування понять і їх відшукування). Людина не повинна бути настільки горда, щоб боротися проти свого інстинкту. Не зриваймо з людським інстинктом, бо се голос природи! — Після реферату виязалася дискусія, в якій забирали голос др Дзерович, який оспоролював відділення інстинкту ростей від інстинкту тварин, далі о. др Дурбак, проф. Редько, о. Конрад. Всім їм відповідав прелегент. Відчит скінчився в год. 19.40.

Нові видання

Католицька Акція. Р. IV. Ч. 1—3. Вістник Генерального Інституту Католицької Акції. Львів 1937. Зміст: Проти безбожного комунізму. (Зміст Енцикліки Св. Отця Пія XI п. н. *Divini Redemptoris*). — Др К. Чехович: Ідейні основи російського комунізму. — о. Ч. Я.: Соціалізм і комунізм. (Іх органічний зв'язок між собою). — Др М. Дзерович: Большеви́зм і родина. — *** Земельна справа на Придніпрянській Україні. — Др М. Дзерович: Виковуємо новий шлях! — Др М. Гнатишак: Міжнародний Конгрес у честь Христа Царя. — о. Ір. Назарко ЧСВВ: Міжнародний З'їзд Провідників Марійських Дружин в Інсбруці. — Католицьке життя в світі. — Хроніка. — Серед нових книжок і видань. — Формат: 17,5×25. Ст. 64.

Слово, журнал словянської фільмології, ч. 3. Редагує Константин Чехович. Видання семінара словянської фільмології при філософському факультеті Української Богословської Академії у Львові. Накладом греко-католическої Академії у Львові. Львів, грудень 1937. Сторін 80, формат 18×25,5 см.

Др Володимир Кобільник: **Матеріальна культура села Жукотина,** турчанського повіту. Відбитка з „Літопису Бойківщини“, ч. 7—9. Самбір 1937. Сторін 153+3 нпг., формат 24,7×17 см. В книжці багато ілюстрацій.

„Рідна Мова“. Зміст 12-го (60) числа: І. Огієнко: Складня української мови. II. Частини речення пояснювальні, 5. Кличні слова. Мгр. Ів. Ковалик: Наворотні дієслова типу: умірати, збирати, спіратися... у світлі будови української мови. Ів. Огієнко: Зміна о на а в українській мові, про форми багатий, гарячий і т. ін. В. Дашкевич-Горбачук: Історичний підклад різних назв території України та її корінного населення. Сава Крипач: Сяжень чи сажень? Практичні лекції літературної мови. „Наймичка“, поема Т. Шевченка. о. Ю. Кміт: Євангелія в перекладі проф. І. Огієнка. Мовне пробудження української Канади (повість „Голос землі“ О. Іваха). Рідномовні замітки. Розбудовуємо „Рідну Мову“! Гр. Колодій: Словничок Жовківської мови. Передплачуємо „Рідну Мову“ на 1938-й рік! Зміст п'ятого річника „Рідної Мови“ за 1937-й рік. — Адреса „Рідної Мови“: Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 zł., піврічна 3 zł., чвертьрічна 1,60 zł.; за границею в Європі 8 zł., поза Європою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5,00 zł.; річники II, III, IV і V по 6,00 zł., опрацьований по 7,50 zł.; в Європі по 10 zł., поза Європою по 2,35 дол. річник опрацьований. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

Лікарський фейлетоник.

Склероза і дієтетика

Характеристичний прояв склерози — значно збільшене тиснення крові в артеріях. Начальний франценсбаденський лікар, др Люстіг, твердить, що найкраще і найуспішніше можна протиставитися тій недузї зберіганням строгої дієти, відповідно приміненій до вимог і стану здоров'я пацієнта. Ось кілька цінних вказівок загального характеру в тому напрямі. В часі дієти треба обмежити споживання білків (особливо яєчного білка) до найменших розмірів і треба вистерігатися всяких середників, що мають шкідливий вплив на серце, як кофейни, теїни і папіросок. Молочне лікування в більшості випадків не дає добрих вислідів. Натомість можна поручити споживання якнайбільшої кількості зрілих овочів, особливо винограду, яблук і грушок, як також всіляких ярин і зеленої салати. Щодо напівків, то по думці дра Люстіга, можна їх уживати в поміркованій кількості залежно від спраги пацієнта та від впливу, який ті напівки мають на його апетит. Назагал краще в тому випадку вживати легко алькалічні води, бо вони помагають при розпусканні шкідливих квасів, які постійно витворюються в організмі. В ніякому випадку не вказане пити воду т. зв. тверду, бо вона має в собі багато шкідливих для хорого складників, в першій мірі вапно.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Інавгурація нового Лятеранського Атеней. Святіший Отець відкрив м. м. новий Атеней, вибудований його заходом при лятеранській базиліці коштом 10 мільйонів лірів. Папу привітали при вході до Атеней кардинал вікарій Риму Марчетті Сальваджіані й ректор Атеней о. прал. Пій Паскіні. Відтак Св. Отець удався до каплиці на молитву. По молитві відвідав важніші приміщення будинку посвячуючи їх свяченою водою. Головне торжество відбулося в великій залі Атеней, де зібралося 26 кардиналів, біля 100 патріархів, архієпископів і єпископів, ректори всіх церковних римських колегій з делегаціями питомців, члени папської родини і багато церковних достойників. По молитвах кард. Марчетті Сальваджіані виголосив коротку промову, в якій подякував Папі за особливу жертвенність, виявлену під час будови Лятеранського Атеней. У відповіді Папа підкреслив свою радість з приводу відкриття подвійного Атеней, що має стати матеріальним і духовним Атенейом, опісля висловив побажання, щоб інтелектуальне і духовне життя все більше розвивалося. При кінці торжества Св. Отець уділив зібраним благословення.

Рішенням Митрополитичого Ординаріату у Львові о. др Іван Гриньох (Львів, площа св. Юра 5) переняв заступництво академічного душпастиря й опіку над студіюючою молоддю під духовним та харитативним оглядом.

Голяндський католицький часопис „Маасбодє“ звіdomляє, що незабаром віддадуть до ужитку нову католицьку радіовисильну станцію, побудовану в ватиканських городах. Першу авдіцію з тої станції нададуть в навечеря лат. Різдва.

З приводу 50-ліття оснування католицького університету в Вашингтоні Св. Отець звернувся з апостольським листом до кардиналів О'Конелля, архієпископа Бостону, Давгерти, архієпископа Філадельфії, мснгр. Мунделіяна, архієп. Шікага, мснгр. Гаєса, архієп. Нью-Йорку і до інших єпископів ЗДПА. В тому листі Папа висловив велике заінтересування вашингтонським університетом і пригадав, що для піднесення рівня університету треба ще доволі гроша. Збірку на сей університет повинно перевести в цілому краю. Вірні й священники повинні зеднатися в молитві з Апостольською Столицею за добрий успіх сего університету, бо його завдання в нинішніх часах дуже велике.

Справа православного патріархату. В останніх часах появилися поголоски про піднесення голови православної Церкви в Польщі до гідности патріарха. Не знаємо кілько правди в тих поголосках. Бажаємо однак звернути увагу, що піднесення православної митрополії до гідности патріархату не має найменшого узаasadнення й рації. Православна Церква в Польщі від 1922 р. автокефальна, себто зовсім незалежна від зовнішніх чинників. Канонічність автокефалії Церкви в Польщі potwierдив константинопольський патріарх в р. 1924. Православна Церква має також правну особовість і має право до власного майна. Гідність патріарха походить зі старо-християнських часів. Не у всіх православних державах головою Церкви є патріарх. В царській Росії не було патріарха від часів Петра Вел., не мають їх сьогодні ні Болгарія, ні Греція. Розмірно недавно повстали нові правосл. патріархати в Румунії й Югославії для підкреслення, що ті держави мають більшість православного населення та що православна Церква там упривілеєне віроісповідання. Коли православний патріархат може мати рацію існування в балканських державах, то в Польщі, яка має величезну більшість католицького населення, він бувби тільки — дивоглядом. Очевидно, що церковна ерархія її католицька суспільність не моглиб перейти над тим до денного порядку. („Пшегльонд Католицькі“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ПАРТИЯ на Буковині заключила угоду з правительством до наступних виборів. УНП має дістати по одному послові в повітах черновецьким і сторожинецьким та представників у радах міст, повітів і рільничих камер. Правительство зобов'язалося давати дозволи на уряджування курсів української мови, скасувати заборони культурних імпрез, отворити по селах Народні Доми (передтим замкнені), читальні, хори і т. д., як також спинити всякі шикани підрядних органів супроти Українців.

ВШЕХПОЛЬСЬКЕ „СЛОВО НАРОДОВЕ“ в ч. 35 юдить, щоб замкнути обі українські гімназії у Львові, а то на тій „підставі“, що одна дитина наша мала сказати на зборах, що не вміє добре по польськи говорити. До такого божевілля може допровадити шовінізм, що за поступок одної нелітньої дитини юдить до остаточного знищення нашого середнього шкільництва.

35 СОЦІАЛІСТИЧНИХ ВІЧ відбулося в Варшаві з ініціативи ППС (Польської Партії Соціалістичної) під кличем боротьби з шовінізмом, що заливає Польщу, і нових виборів до сойму. Подібні віча відбулися також на провінції.

СОЙМОВА БУДЖЕТОВА КОМІСІЯ ухвалила пропозиції правительства: збільшити поліцейні етати і перевести моторизацію поліції. Кошти того мають виносити 2,688.000 zł.

ШЕФ ПОЛЬСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ЛЕТУНСТВА, ген. Райський, виїхав до Берліна на запрошення ген. Герінга, шефа німецького летунства. Ген. Райський має звидіти німецькі летунські осередки.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТР фінансів скасував зарядження, яким було заборонено продавати комуністичні часописи в кіосках. В Празі нове зарядження уважають надгородою для комуністів за те, що голосували за бюджетом.

ПРЕМ'ЄР ЮГОСЛАВІЇ Стоядінович заявив відїзджаючи з Італії: Цілий світ повинен знати, що не може рахувати в будучности на якінебудь ріжниці між Югославією й Італією. Обі держави зачали нову карту в історії своїх взаємин.

В **БІЛГОРОДІ** під час приїзду французького мін. Дельбоса крайні елементи урядили демонстрації проти нього. Під час бійки поліції з демонстрантами кільканадцять осіб ранено, 1 особа убита.

МІН. ГЕББЕЛЬС заявив, що Німеччина мусить одержати колонії. Вправді не може сказати, коли се станеться, але се напевно здійсниться незабаром.

ВЕЛИКА ФАШИСТІВСЬКА РАДА під проводом Муссолінія рішила, що Італія виступає з Союзу Народів.

„ВІДМОЛОДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ“, яке перевів недавно англ. міністр війни Гор-Беліш, має ціль: побільшення англійської армії, вивінування її потрібною модерною зброєю, пристосування британської стратегії й тактики до вимог модерної війни і якісне поліпшення британського офіцерського корпусу. Все те має перевести ген. лорд Горт, новоіменований шеф імперіального штабу.

ПРЕЗИДЕНТ БРАЗИЛІЇ Варгас розв'язав усі політичні партії на території Бразилії.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА здобули Нанкін, столицю Китаю. На фронті під Нанкіном погинуло 12.000 китайських жовнів тільки від трійливих газів. Японці пишуть, що се були китайські гази призначені проти Японців, однак — мовляв — вітер завернув їх проти Китайців.

В **ЯПОНІЇ** велике обурення викликав факт, що Совіти зволікають з заключенням договору в справі риболовства.

ЯПОНІЯ задумує покликати нове правительство для цілого Китаю, а не як дотепер думали, тільки для північного Китаю.

НОВИНКИ

Новий розклад їзди пасажирських поїздів увійшов в життя вночі з 14 на 15 с. м.

Великий політичний процес проти 56 Українців обвинувачених за приналежність до ОУН зачнетися на днях в Рівному на Волині.

Українська граматика в італійській мові Евгена Онацького вийшла на днях заходом Королівського Високого Орієнтального Інституту в Неаполі.

У Львові повстала нова протиукраїнська організація п. з. „Польське Академічне Зєднане на Земі Червєньскєй“. Головна ціль нової організації, як пише польська преса, зміцнення польського стану посідання на полуднево-східних „кресах“. В інавгураційних зборах того т-ва, які відбулися в університеті, взяв участь м. і. ген. Карашевич-Токаржевський.

Воевідство в Перемишлі? Розійшлася поголовка, що в середній Галичині мають створити промисловий осередок, який обіймавби бориславсько-дрогобицький нафтовий басейн. Осідком нового осередку ставби Перемишль, який бувби також осідком воевідства, створеного коштом воевідств львівського і краківського. Таким чином кошти адміністрації знов зростуть.

Дирекції почт переводять по всіх більших містах реєстрацію домів у звязку з новою постановою, що власники домів вищих ніж двоповерхових обов'язані умістити в брамах листові скриньки.

Правительство зладило проект ліквідації шкільної самоуправи. Ріжні шкільні справи переданоб громадській самоуправі.

„Новий Час“ в ч. 277 звідомляє, що у Львові будуть видавати новий український часопис на взір колишнього унівського „Рідного Краю“ та що його редагуватимуть самі аноніми.

Справу Добошинського переказав Найвищий Суд у Варшаві окружному судові у Львові.

У Вівсю, пов. Бережани, посвятили угольний камінь під новий „косцюлек“.

В Бродах повстала польська окружна молочарська кооператива „Зєднане“, що має провадити ряд філій у повіті.

Нову польську гімназію отворено в Гуцульськїм Косові. Гімназія має поки що тільки 2 класи, одначе що року мають отвирати нову класу. Нашої гімназії там нема.

В Луцьку відбулася розправа любельського віцестарости Вл. Ожеховського і його жінки, обвинувачених за те, що підступом втягнули до себе на службу 15-літню Уршулю Беднарську, змушували її до найтяжчих робіт та немилосердно били й морили голодом. За 6 міс. примусової праці не заплатили їй ні сотика. Ожеховського засудили на рік в'язниці, Ожеховську на півтора року. Обое засуджені належали до санаційної „еліти“. („Глос Народу“ ч. 339).

Кремянецький ліцей, що веде вже два польські людські університети в Михайлівці і Рожині на Волині, має створити третій університет у Малинську пов. Костопіль.

Гумор. — В Москві. — По кім носите жалобу, товаришко? — Мій муж... — Умер? — Ще ні, але вже іменовано його комісарем.

Дня 28 листопада ц. р. Василянські богослови в Лаврові уладили ювілейну академію в честь митр. Рутського з продукційми тамб. оркестри, хору, деклямацій. Передне слово проголосив М. Войнар ЧСВВ. Відчит п. з. Митрополит Рутський — Муж Провидіння мав о. М. Когут ЧСВВ. Академію, що пройшла з повним моральним успіхом, закінчено Папським Гимном.

В Празі помер Кузьма Якимович Безкровний, б. міністр Кубанського уряду й лектор Українського Технічно-Господарського Інституту в Подєбрадах.

В катастрофі польського літака в Болгарії погіб м. ін. Українець офіцір-морськ Винник, родом з Долини.

Сліди преісторичних будівель відкрито над Стиром в околиці Луцька. Крім того у Валентовичах коло Торчина відкопано 19 могил з кістками преісторичних мешканців Волині.

До Варшави прибув пішки з Лавочного 25-літній Евген Ячук. Він зложив у канцелярії президента прохання, щоб його прийняли знов до залізничної служби, з якої його зредукували по 6 літах праці. Рівночасно Ячук вніс меморіал мешканців Лавочного, щоб пересунути на пізніше речинє платности затягнених ними позичок.

Між маріявітами в Польщі дійшло до дальшого розколу на тлі боротьби між прихильниками й ворогами б. провідника маріявітів Ковальського, який сидить тепер у в'язниці. Внаслідок того розколу на чолі ряду маріявітських громад стали жінки.

До Берези Картузької влади вислали в посліднім часі стокількадесят осіб. Се переважно фахові злодії, валютоті спекулянти, пачкарі девіз і дорогих металів та фахові лихварі. Між висланими до табору відокремлення є особи, що провели у в'язницях поперх 20 літ. Один з осаджених се властитель 17 кам'яниць і двох фільварків.

У Варшаві помер знаний польський письменник Андрій Струг (Т. Галецький). Він був головою масонської льожі.

Ще оден дефравдант борониться, що дефравдував гроші „з патріотизму“. В Гдині відбувається тепер процес проти б. старости в Бережанах, потому в Картузах, Юрія Чарновського за дефравдування 40.000 зл., з того 15.000 з фонду для безробітних. Він борониться тим, що вправді взяв ті гроші з публичних фондів, але дав їх „з патріотизму“ на виборчу агітацію за ББ.

Велика залізнична катастрофа лучилася в Англії під м. Кестлекері між Едінбургом і Глезгомом. Внаслідок удару двох пасажирських поїздів погібло 35 осіб. Се найбільша залізнична катастрофа в Англії від 1915 р.

На арагонськїм фронті в Еспанії відбувся воздушний бій, один з найбільших, які знає історія. В ньому брало участь понад 250 літаків. Національні літаки зістрілили 20 ворожих апаратів, червоні знищили тільки 2 нац. літаки.

Небувалі сніжні бурі панують в богатях стейтах Злучених Держав Північної Америки. Тисячі самоходів застрягли в снігу на дорогах. В богатях місцевостях дається сильно відчувати брак харчів внаслідок перерви в комунікації.

Гумор. — Кажуть, що на будинку Польської Академії Літератури вивісили табличку з надписом: „Зворотів не приймаємо!“

„Хром“, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасонує і перероблює уживані футра за найновішими моделями. 1—15.

Статистичне бюро Союзу Народів подає торговельні обороти поодиноких держав. З тої статистики виходить, що найбільшим імпортером світа за перших 5 місяців 1937 р. була Англія; вона привезла в тім часі товарів на суму 9 мільярдів зол. Відтак йдуть по черзі Злучені Держави Півн. Америки 7 мільярдів зол., Німеччина 4 мільярди зол., опісля Франція, Бельгія й інші. Участь Польщі у світовому імпорті виказує 485 міль. зол. Польща стоїть у тім перед Югославією, Мадярщиною, Португалією, Туреччиною, Ірландією і т. д. Найбільшим експортером світа у згаданому часі були Злучені Держави Північної Америки, які вивезли товарів за поперх 6 і пів мільярда зол. За ними йдуть Англія 5 мільярдів зол., Німеччина, Франція, Аргентина, Канада, Бельгія і т. д. Експорт Польщі виносив у тому періоді 491 мільонів зол. В той спосіб Польща заняла місце перед Австрією, Югославією, Норвегією, Мадярщиною, Фінляндією і т. д.

Злучені Держави Півн. Америки дозволили вислати до Німеччини около 5 міль. кубічних метрів гелія потрібного до будови нового Цепеліна.

Мистецтво світа в грі в шахи здобув знов Альохін.

Гумор. — Яка різниця між Парижем і Варшавою? — Париж має „Комічну Оперу“ а Варшава має комічну Оперу...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Білі рожі (життя св. Тереси).
МУЗА: Лицарі моря.
СТИЛІБЕ: Відень—Лондон.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артритичні і невральгічні болі усуває й злагоджує

ГІК СЯТОІВАНСЬКОГО ЗІЛЛЯ

Марістра Едварда Гобеца.
Продаж в аптеках і дрогеріях.

Головний склад:

Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

ЦНИ ОГОЛОШЕНЬ

Цни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по вплаченні належитості готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50
На першій сторінці 60
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/2 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарэзовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

Світ перед новим поділом

Наслідки останніх подій.

Несподівано скоро окупація Китаю Японцями і неможливість порозуміння між державами білої раси на конференціях у Брукселі та в Лондоні ставить все людство перед зовсім новою ситуацією. Держави білих людей очевидно бояться вмишуватися в війну в Азії. Доказують це останні події. Супроти того можна мабуть прийняти за певну річ, що Японці опанують і зорганізують величезний Китай. Се тим більше певне, що вони подібно як в Манджурії не показують засліплення питомого невиробленим завоєвникам, але числяться з місцевими обставинами і творять місцеві автономні правительства. Коли Японія зреорганізує по своєму великий Китай і закріпить союз з ним, повстане на Сході сила, якої там не було від часів Джінгісхана.

Сумерк білої раси на Далекому Сході.

Ряд французьких щоденників стверджує з жалем, що теперішні події на Далекому Сході це сумерк впливів білої раси в Азії. Орган радикальної партії „Ер Нувель” підкреслює, що Японці затоплюють військові кораблі демократичних

З сим уже рахуються в Європі. Французький міністр Дельбос побувши в балканських державах переконався, що позицію вони напевно взяли, але поза тим нічого певного не вивіз. Супроти того вже появилися вісті про недалекі переговори Франції з Німеччиною. А Сталін вибрав собі цілком від нього залежний парламент, щоб на всякий випадок мати за собою якийсь збірний репрезентативний авторитет. В замішанні і щораз більший непевності блок великого активного трикутника Німеччини—Італії—Японії набирає щораз більшої сили. Після всякої правдоподібності ще наше покоління побачить зовсім новий поділ світа, з якого Бог може видвинути знов українську державу. Передумова того — поважна консолідація.

держав на Синій Ріці в Китаю, а ті держави дістають за те — японські заяви співчуття. Поблажливість великих держав доходить до слабости. Всі ті прояви слабости великодержав означають разом сумерк демократичних держав.

СССР предкладає порозуміння Німеччині?

Польська преса приносить отсі сенсаційні вісті: Скорість успішної японської офензиви в Китаю викликала потрясання в Москві. Комітет оборони СССР зібрався на надзвичайну сесію й по дводневних нарадах вирішив ось що: Розклад Китаю і пробудження націоналізмів в Азії загрожує Росії труднощами, яких передвидіти не можна. Супроти того треба: 1) Предложити Німеччині зміну відносин до СССР, а за те Совіти згодяться на зміну границь Німеччини за заході і на сході. 2) Заявити в Римі десінтересман Совітів у справі опанування Італією Середземного Моря і

висказати готовість забрання совітських сил з Іспанії за гарантію переведення там плебісциту. 3) Приречити Німеччині поміч у відобранні її давних колоній і позисканні нових на теперішніх теренах Англії та Франції. 4) Підперти Китай, але не ангажуватися в війну з Японією. 5) Заключити нові торговельні умови з Німеччиною й Італією. 6) Зажадати від Німеччини невисловлення Жидів і злягодження поведіння з ними. — Подаємо сі вісті з публіцистичного обов'язку. Колиб по зміні режиму в СССР наступило порозуміння Росії з Німеччиною, то карта світа скоро й основно зміниласяб.

Франція хоче порозуміння з Німеччиною.

Б. французький міністр Флянден вернувся з Берліна до Парижа і заявив кореспондентові агенції Гаваса, що слідує: Се правда, що я перед виїздом до Берліна відвідав прем'єра, але в Берліні не виконував я ніякої офіційної мі-

сії. На підставі розмов у Берліні можу сказати тільки те, що Німеччина таксамо горячо як Франція бажалаб порозуміння між обома країнами, тільки що правда Німці хотілиб сего на інших підставах і при помочи інших способів.

Як відбулися „вибори” в СССР.

В неділю 12 с. м. відбулися в СССР вибори до найвисшої ради. У виборах взяло участь 90 мільйонів осіб. Виборчі льокалі були отворені від 6 год. до 24. Вулиці Москви були прикрашені червоними прапорами, транспарентами і портретами партпривідників. В Москві в дні виборів вже перед 6 год. рано видно було товпи виборців, які прибували на місце в зорганізованих групах. Кождий ви-

борець діставав картку, на якій було назвисько кандидата. Виборець мав тільки вложити картку до конверти і кинути до урни. Участь у виборах стопроцентова, бо ніхто з виборців не відважився не прийти до голосування. Сталін, Ворошилов і Молотов віддали свої голоси в Кремлі. Розуміється „вибрали” всіх, що їх наказала вибрати бюрократія. Ніякої опозиції нема.

Нова політика польських консервативів.

„Дзєннік Польскі” пише м. і.: Загальну увагу звернув вислід вибору нового голови консервативів. Вибрано графа Бніньського, а не князя Радивиля. Се знак, що самі консерватисти осудили дотеперішню консервативну політику і що вона піде тепер в напрямі набли-

ження до Фронту Морж і правого крила Стронніцтва Народового. У зв'язку з тим група виленських консервативів з Гуттен-Чапским на чолі має довершити розлом і зорганізуватися окремо. Органом її буде виленське „Слово”, редаговане здібним Кетом.

„Опікувався” Гуцулами.

Б. староста в Надвірній Робакевич, засуджений недавно на рік тюрми за надужиття в Гродні, стане знов перед судом за спроневерення 19.500 зл., призначених для допомоги убогому населенню Гуцульщини, за спроневерення 12.570 зл.

з фонду призначеного для знищених по-вінню і цілого ряду дрібніших квот, які спроневерив, беручи їх буцімто як зачети на службові виїзди до Ромунії й Чехословаччини. Відповідатиме приведенний з тюрми.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Що важне у війні?

НА ТЛІ КОНФЛІКТУ МІЖ АМЕРИКОЮ І ЯПОНІЄЮ.

Генерал Крейг, шеф генерального штабу Злучених Держав Півн. Америки, сказав на днях у своїм рапорті про війни в Іспанії й Китаю, що панцирна зброя і летунство се важні помічні чинники для піхоти, але вони не можуть рішати про вислід воєнних операцій: щораз більше рішає про се вартість піхоти.

З того приводу „В. Дз. Нар.” приніс статтю, в якій м. і. пише: Отже навіть армія краю, який найбільше зі всіх підлягає сугестії всемогутности техніки, має погляд, що техніка не грає головної ролі. Поруч таланту, енергії, та волі проводу рішає про перемогу піхота, себто вартість живих людських мас. Рішає їх відвага, витривалість, жертвенність, себто дух і фізична сила людей. Се правда для убогих народів дуже потішаюча, коли ті народи нездеморалізовані і нездегенеровані та непризвичаєні до вигід і достатків, хочби й не могли витримати суперництва з іншими народами щодо числа і ріжнородности воєнних знарядів.

Головна противниця американської армії — японська армія. Американці в разі війни мати-муть над Японцями рішучу технічну перевагу. Америка дуже богата у всі сирівці та всі жерела енергії й у всі галузі промислу та продукції. З нею не може рівнятися убога вульканічна й лісиста Японія, яка має всього 17% управної землі, — поки розуміється не використає багатств, які тепер здобуває в Азії. Америка може собі дозволити на найбільше число найлучших і найбільших воєнних кораблів, її летунство може бути технічно найбільш величаве, її панцирна зброя може бути найбільш удосконалена, її артилерія найгрізніша, її гази найбільше отруйні. Але Америка не має людського матеріалу, оживленого таким високим духом як має Японія. Нпр. в японській маринарці вживають системи торпед, яких не треба багато, бо вони все трапляють в неприятельські кораблі. Річ в тім, що в японських торпедах сидять живі люди, які ними кермують. Коли торпеди трапляють і вибухають, ті люди нехитно гинуть. Японці знають се, але мимо того сотки добровольців вправляються в кермуванні такими торпедами і радо зголошуються на смерть, коли їх батьківщина потребує того. Вже ся одна поява доказує, що дух Японців бере верх над духом їх противників.

Війна в Іспанії виказала, що грізний повз (танк) — безборонний супроти одного відважного і на смерть готового піхотинця, який уміє підсунутися до повза або вміє зажадати в укритті поки повз до нього підсунеться, облиє його бензиною і підпалить. Залога танка пропаща в горіючій танку. Він стане як безпожиточне залізо: бо дух бере верх над матерією.

Розуміється, булоби блудом, не доцінювати техніки, воєнного промислу, летунства, моторизації, літаків, панцирної зброї, воєнних кораблів і укріплень і т. д. Але не в тих річах головна суть оборонної сили нації, тільки в душі людей і в їх готовості до саможертви.

Духа мас оживляє національне почуття, національна гордість, віра в

Промова Гетьманича

в трьох мовах на бенкеті в Клівленді, Огайо.

Гетьманич Данило подякував попереднім промовцям в англійській мові. Потім, звертаючись до представника місцевих американських Німців, п. Бениша, в німецькій мові, сказав: — „Ваша бува країна перемогла у себе большевизм. Боротьбу проти цієї хвороби, що загрожує цілому культурному світові, молода Німеччина веде далі. Симпатії наші — національно думуючих Українців — будуть і далі супроводити Вашу бувшу Батьківщину в цій жорстокій боротьбі і ми бажаємо їй даліших успіхів“. Даліше Пан Гетьманич промовив до гостей в українській мові:

„Мені вже кілька разів доводилося на американській землі говорити перед різними українськими товариствами. Я радий, що мені і тут приходить виступати перед українськими людьми різних і політичних і релігійних переконань, як рівнож перед людьми, що належать до різних суспільних клас. І таксамо як у Вас я бачу українських патріотів, що зібралися тут щиро-сердечно вислухати і привітати мене, що репрезентує на цій американській землі Батька свого і гетьманський рух, — таксамо прошу і Вас прийняти мої слова як слова щирі і отверті. Я звертаюся до Вас як молодий Українець з Європи, якого болить душа за теперішню тяжку долю України. Я був наочним свідком існування Української Держави в р. 1918, як також був свідком упадку тієї держави нашої, заваленої власними, українськими руками. Але я є свідком і учасником сьогоднішньої нової роботи для внутрішнього скріплення всього українства, нової боротьби за визволення України. Я сміло можу сказати, що національна сила наша зростає, зміцнюється!...“

Даліше В. Пан Гетьманич довше зупинився на справі взаємовідносин між Галичиною і Великою Україною і говорив так: „В Європі серед політично-активних Українців помалу затираються різниці між Галичанами і Наддніпрянцями. Помалу витворюється один тип активного Українця-Державника. Зокрема гетьманці в Європі всіма силами стремлять до того, аби якнайбільше причинитися до порозуміння та співпраці між західньою і східньою вітками нашого народу. Наддніпрянці високо цінять національну свідомість Галичан, що випромінює далеко поза межі Галичини, на інші українські території. Цінять також їх уміння братися за практичну роботу і переводити в життя поставлені завдання. Здібність галицьких Українців до методичної роботи, сполучена з розгоном наддніпрянських Українців — в процесі співпраці дасть добрі наслідки“.

Переходячи до питання українського робітництва, Високий Гість м. ін. сказав: „Єдиним критерієм при оцінці людей мусить бути робота, робота для спільного діла і спільного добра. Це таксамо торкається окремих осіб як і цілих людських об'єднань. Хто вміє ліпше працювати, того й вага й права в суспільстві будуть більші“.

Для гетьманців всі класи українського народу рівнорядні, рівнорядні як складові частини цілого, без котрих це ціле не може існувати. Сьогодні стоїмо скрізь перед фактом зросту значіння робітництва. Зорганізоване робітництво, таксамо як і сильна хліборобська класа, для будучого відродження Української Держави необхідні. Я глибоко вірю, що національно думуюче робітництво наше, що вже й сьогодні несе великий тягар у нашій визвольній боротьбі, займе також і в нашій будучій державі почесне місце, на яке воно заслугоє“.

Даліше Гетьманич Данило сказав, що Його запросив до себе на гостину Союз Гетьманців

Державників Америки та Канади і вітаючи п. Окружного Отамана III. Округа Івана Денегу та всіх гетьманців цього округу В. П. Гетьманич додав: „Але я прийшов також, щоб познайомитися взагалі з якнайширшими колами нашого українського суспільства за океаном. На наші національні завдання ми дивимося широко: не тільки одна політична група, але всі здорові сили нашого народу мусять причинитися до відбудови Самостійної і Незалежної Української Держави. (Гучні оплески на цій салі). І тому ми стараємося притягати до нашої роботи всіх національно-думуючих Українців (хоча б вони сьогодні були ще не-гетьманцями), які вміють конструктивно думати і відповідно цьому ділати. Зокрема ми, Українці в Європі, покладаємо великі надії на нашу еміграцію за океаном. Ця еміграція тут як в ніякій іншій країні може відно розвиватися, набуваючи духові, розумові і матеріальні цінності. Це все накладає на неї великі обов'язки супроти українських братів в Європі, що на передових позиціях несуть прапор української державної ідеї“.

Говорячи далі про ідеологічну сторону організації українства Син Гетьмана сказав: „Надіяється на національну перемогу без плекання Авторитетів як духовних так і світських — це обдурювання самих себе. Духовні авторитети дають нам моральні підстави для цілої нашої роботи, а світські — причиняються до створення суспільних рамок. Тому Ідею Авторитетів, так занедбану в нашій народі, мусимо підносити на належну височину! Знищити Авторитети розкладовою роботою легко, створити їх надзвичайно тяжко. І тільки на основі християнського світогляду можна вести зорганізовану боротьбу з большевизмом — з цим найлютішим нашим ворогом, — з атеїзмом і всіма тими чужими, неприродними і шкідливими науками, що нас внутрішньо розбивають і нищать, не дають змоги нашому народові скріпитися і спроваджують його то в одне, то в друге чуже ярмо“.

Аналізуючи зовнішнє політичне положення, В. П. Гетьманич м. ін. сказав: „Зовнішнє положення сьогодні остільки серйозне, що до нього з великою увагою повинні ставитися всі українські патріоти. Богато ознак вказує на те, що світ знов іде до далекосяглих міжнародніх напружень та заколотів. У тих будучих подіях ми мусимо активно виступити з такою своєю національно-державницькою організацією, щоби з нами рахувалися чужинці як з поважною політичною силою. А для цього потрібне якнайскорше внутріш-

нє скріплення всього українства. Я вірю, що до такого скріплення йде. Особисто я в зв'язку з цілим рядом людей, що сьогодні ще належать до різних політичних угруповань. Я м. і. в зв'язку з цілим рядом ідейних прихильників У. Н. Р., особливо військовиків, як рівнож з численними ідейними молодими націоналістами, з якими легко знаходжу спільну мову і яких поважаю за жертви, що вони їх понесли у вірі, що тимсамим допомагають визвольному ділові. Процес нашого внутрішнього скріплення і взаємного порозуміння природний, і тому його ніщо не зупинить. Вірю, що перед обличчям грядучих подій Українці знайдуть шлях один до одного і зуміють своєчасно створити одну українську свідому національну силу, яка виведе ввесь нарід наш на шлях державного відродження! Слава Україні!“ закінчив своє слово Пан Гетьманич Данило. На салі зірвалася буря оплесків, що обернулися в справжню овацію Синові Гетьмана України.

Підчас цієї промови на салі, де за столами сиділо багато людей, панувала небувала тиша. Всі слухали Пана Гетьманича з незвичайною увагою і напруженням. Здавалося, що кождий гість силкувався захопити собі на спомин кожде слово, кождий вираз Гетьманського Сина, аби передати й іншим Українцям, неprisутнім на цій святочній збірці, мудру науку молодого але вже вельми досвідченого державного мужа України.

Прийнятий на бенкеті інженір-будівничий Ів. Петрівський, що перед кількома роками перебував в Європі і відвідував Гетьманську Родину коло Берліна, встав з місця і схвилюваним голосом сказав: „Я сердечно вітаю Дорогого Гостя і лише хочу сказати, що коли я був у Берліні, я на власні очі бачив, як Гетьманська Родина працює для добра України. Я прошу встати і віддати пошану Ясновельможному Пану Гетьману!“ Всі на салі встали і гучними оплесками, що тревали кілька минут, пошанували Пана Гетьманича.

Після цього забрав слово окружний отаман п. Іван Денега. Він насамперед висловив найсердечнішу подяку Вельможному Пану Гетьману Данилові за те, що загостив до місцевого округу СГД і всієї української громади в Клівленді, о. Запаринюкові за вітання в церкві, подякував пп. професіоналістам, бізнесменам і всім гостям, що взяли участь в цій прийнятті Гетьманського Сина, а далі, подаючи світлі приклади з героїчних часів нашого народу, закликав усіх prisутніх єднатися для спільної боротьби за волю народу.

Під кінець в коротких словах зложив подяку гостям тостмайстер п. адв. О. Малицький і відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна“ закінчилася урочистість прийняття Високого Гостя.

По останній державній катастрофі на Українських Землях це вперше ширша українська громада в Клівленді так сердечно пошанувала гетьманську державницьку ідею.

Допис з Люблина

З життя Українців.

Українці в Любліні се кільканацять старших громадян з ріднями, що є тут на різних посадах, відтак студенти Католицького Університету в Любліні, а решта се емігранти, козаки, Придніпрянці, що творять тут одну з численних в Польщі колоній.

Галичани греко-католики мають свій церковний комітет при церкві св. Йосафата й тут переважно гуртуються. Студентів - Українців є замало, аби могли утворити Студенську Громаду. Та спосіб й поля до праці знаходять багато: провадять (п-на М. Головка, студентка прав, Н. Свіченюк) садок для дітей козаків - емігрантів, що не вміють, згл. не вміли ні слова сказати по українськи, дають лекції українській дитворі того, чого вона не почує в школі, до якої ходить і т. д. Дня 28. XI. 1937 р. відбулася в салі Кат. Акцій в Любліні Академія в честь св. Йосафата. В програму увійшли: промова, вокальні твори у виконанні гр.-катол. хору під диригентурою Б. Шафранського студ. II р. прав, деклямації та сценічна картина. На увагу заслугоє реферат п. Євгена Гурка студ. II р. прав, солідно й цікаво опрацьований та гарно виголошений. Дуже миле вражіння викликала деклямація Л. Мой-

севич (педагогія), що оказала неабиякий декляматорський талант. Плястичний вправи дітей, над чим багато завдала собі труда п-на Н. Свіченюк, і гимн католицький закінчили академію. Загальне вражіння було надзвичайно миле та зворушливе. На Академії були prisутні отці римо-католики, що студіюють в Кат. Університеті східні обряди, багато Поляків і православних Українців. — На другий день відбулося Торжественне Богослуження.

Дня 8. XII. відбулася Святочна Академія в честь Героїв розстріляних большевиками під м. Базарем. В програму входили хорові точки Українців - емігрантів і Галичан під дириг. Б. Шафранського, деклямації й відчитання уривку нариса prisутного п. Кібальюка. Промовляв п. Гурко Євген, що надзвичайно цікаво й живо представив історичне тло, сильними красками змалював трагедію Базару та закінчив морально-виховуючими висновками. Співом „Гамалія“ закінчилася академія. Гостей було дуже багато й загальне вражіння було додатне. Тільки маленьке побажання до хору: більше підготовки до виступу.

О. Лебідь.

свій край і його будучність, — а валять духа протинаціональні змагання класові, космополітичні, рівнодушні, опортуністичні.

До сього слід булоб іще додати, що сильна може бути армія тільки тоді, коли вона одностайна духом, то значить, коли нема в ній частин, що походять з інших племен чи народів, незадоволених своєю долею.

Все те особливо важно знати і пам'ятати в часі, коли очевидно наближається новий поділ світа.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Під веселую хвилину

Дещо про український інтегральний націоналізм.

У відповіді на статтю п. з. „Інженери обра-
зилися” в 95 ч. „Нової Зорі” появилася в голов-
нім органі проводу нашої 40-мільйонної нації за-
мітка, в якій перший раз проявився український
інтегральний націоналізм, покищо одним
тільки своїм хвостиком. Але також по хвості пі-
знати, що лев, а що телятко. Шож, мають Німці
свій інтегральний націоналізм, то чому Українці
не можуть мати свого інтегрального націоналіз-
му? Подумав собі хтось з проводу нашої нації,
ну й показав нам покищо один проміничик з ве-
ликої полуміні думки, яка палахкотить в тім
„проводі”. Властиво всі наші гріхи провід нації
дарує нам, тільки одного не може. А виходить се
з такого твердження головного органу проводу
нації:

„Тяжко повірити, щоби людина, яка ві-
рить у Бога, була засуджена за такі прогрі-
хи. А п. Ляке доторкається ріжних речей,
зв'язаних з Церквою. Якім невіруючий ін-
женер не може будувати монастирських му-
рів, то чи Ляке може робити монастирські
кантракти?” (Гл. „Українські Вісти”, ч. 277).

Петлюра був масоном

і великим майстром масонерії.

„Варшавські Дзєннік Народови” друкує ре-
велційні винятки з німецької масонської енци-
клопедії „Фраймаурерлексікон” Ленгофа. Під
„Руслянд” можна в тій енциклопедії вичитати
ось що: — В Києві, Полтаві, Одесі, Вильні й
Житомирі, як і в інших українських містах, існу-
вало, по даним Бориса Телепнева і Еміліяна Кі-
ни, при кінці 19 ст. кілька масонських лож. В
1900 р. говорено в них про заснування Великої
Української Ложі. Однак та ложа могла по-
явитися шойно в 1919 р. в Проскуріві й існу-
вала кілька місяців — підчас коротко триваю-
чого існування незалежної Української Респуб-
лики. Під позичкою „Україне” голосить масон-
ська енциклопедія: — Хоч по розв'язанні ро-
сійських лож Александром I (1822), яке за-
твердив Микола I (1826), замисло масонське
життя в Росії, всетаки в 19 стол. далі були ді-
яльні тайні масонські ложі в деяких областях
рос. держави, головні в Україні. Згадується
слідуючі українські ложі: „Любов правди” в
Полтаві, „Безсмертність” у Києві, „Розділені тем-
ряни” в Житомирі, „Озиріс” в Кам'янці Поділь-
ському і „Понтус Ексінус” в Одесі. Кожда
ложа працювала окремо, але вони були в друж-
ніх взаєминах між собою. Борис Телепнев по-
дає, що в 1900 р. відбувся перший український

масонський конгрес, що 17 січня 1900 р. оснував
Велику Ложу України, про яку світ не мав ні-
яких відомостей. 18 вересня 1917 р. (в часі оку-
пації німецькими й австро-угорськими війська-
ми) київська ложа „Санктус Андреас Превос-
кату” проголосила себе Великою Ложою тої
самої назви. Після заснування коротко тривалої
української держави оголошено в Кам'янці Поді-
льському заяву нової масонської провінції,
яку підписав Петлюра — як Великий Майстер.
М. і читаємо там, що: „Український масон від-
даний своїй батьківщині з непохитною вірні-
стю”. — „Варшавські Дзєннік Народови” додає,
що членами правління атамана Петлюри,
який був у союзі з Польщею в 1920 р. в часі
походу на Київ, були: теперішній волинський
воевода Юзефський і Станіслав Стемповський,
котрий, як загально відомо, є досі одною зі зна-
тинних фігур польської масонерії. Сина Стані-
слава Стемповського, Губерта, вибрано недавно
президентом м. Луцька при значнім підпарту
воеводи Юзефського. Від себе додамо, пише ен-
децьке „Слово Народове” в ч. 35, за яким по-
даємо сю відомість, що після українських публі-
кацій воеводи Юзефський був підчас війни і
революції членом тайної української організації
„Братство Української Державності”.

„Кого они думают надуть”

Петлюровское дѣйство.

Під таким заголовком „Рускій Голос” в ч.
48 приніс отсю статтю:

В последнее время „украинская” эмиграция
проявляет не мало активности. Учитывая процесс
политической жизни, она спешит придать себе
по большому значению и подбьет цѣну на случай
рѣшающих событий. И, если так дѣлают, напри-
мѣр, гетманцы, то это еще куда ни шло. У них
есть кандидат в гетманы — потомок настоящего
гетмана, Павло Скоропадский, а у него продол-
жатель рода — Данило, есть славная традиция
гетманской Украины, есть если не народ, то влія-
тельная классовая группа, есть идейные сторон-
ники, проникшие в ряды других „украинских”
партий, есть, наконец, и покровитель (Германия),
который ставит на них и поддерживает последо-
вательно. Поэтому, гетманцы, если бы они раз-
умно и ясно сформулировали свою национальную
и политическую программу в отношении Руси,
могли бы рассчитывать сыграть известную роль
в критический момент, особенно в наше время
фашизма. Есть немало таких, которые разсуж-
дают: „Будущего не знаем, может быть приго-
дится и Скоропадский; будет ли Россия восста-
ваться от Москвы или Киева — не суть вопроса,
лишь бы возродилась; Германия процвѣтала,
имѣя Гогенцоллернов, Вительсбахов и Габсбур-
гов, почему бы погибать России, если бы она по-
лучила, кромѣ Романовых, Скоропадских; в слу-
чай, когда бы Романовым трудно было вернуться
на престол, а обстановка непременно требовала
бы восстановления русской монархии, то чего
проще было бы произвести гетмана Украины
и императора всероссийские, прикинув к его ти-
тулу вел. князя кievскаго званіе царя московскаго.
— Всякое вѣдь бывает, а лишній козырь не по-
мѣшает...” Пускай, что это мечта украинской
степи и не больше, но в известной логичности
построения — отказать ей нельзя. Кому, однако,
нужна и что может сдѣлать бутафорная петлю-
ровщина, ориентированная на бакинши и не боль-
ше? Между тѣм, зашевелились и петлюровскія
крысы. Устроили собрание в Варшавѣ и, даже,
вынесли резолюцію. Из них узнаем, что гдѣто
есть „Украинская Народная Республика”, кото-

рая имѣет свой „уряд” с „президентом” Андреем
Левинским, премьером, мни. иностр. дѣл, В. Про-
коповичом и воен. министром Сальским. Из этих
же резолюцій узнаем, что „правительство” УНР
спасает Европу от большевицкаго засилья и ком-
мунизма, и что ему удалось убѣдить правителей
Европы, что спать спокойно они смогут лишь
тогда, когда Андрюшка сядет в президентском
креслѣ в Киевѣ. В концѣ резолюцій сказано: „При-
ближается время отвѣтственное и рѣшающее,
когда уклонение граждан УНР от службы своему
правительству будет равняться позорному ди-
зертирству с фронта, наступает время, когда за-
гремят украинскія пушки на славу и спасение на-
шой Родины”. Интересно было бы знать, кого
петлюровскіе Андрюшки да Митьки собираются
надуть этой трюмтадратеріей. Народ? Едва ли,
они же знают, что народ еще в 1918 г. сложил
и пѣл о них меланхолическую частушку:

„Ты скажи мени, дыректорія,
А де твоя терыторія?
Ой в вагоні дыректорія,
Пид вагоном терыторія!”

Украинец.

Примітка Ред. „Нової Зорі”: Як відомо,
московфіли се непримиримі вороги українства
під оглядом політичним, але навіть їм імпонує
видвигнення ідеї серйозної великоукраїнської мо-
нархії — і вони шукають в думці якогось ста-
новища до тої ідеї. Доказ на се повисша статейка.

Німеччина вертається на море

Згідно з даними, оповіщеними в но-
вім річнику німецької флоту на 1938 р.,
в будові є тепер отсі одиниці воєнної
флоту: 2 боеві кораблі по 35.000 тон,
1 кружляк типу Адмірал Гіппер, 2 лег-
кі кружляки по 10.000 тон, 6 контртор-
педовців по 1.800 тон, 12 торпедовців,
12 ловців мін і 15 підводних суден.

За що розв'язали

Комітет Допомоги Українському Студентству.

„Діло” принесло в ч. 268 отсю замітку: На
руки д-ра Павла Цимбалістого, голови Краєвого
Комітету Допомоги Українському Студентству,
пришло таке письмо від Городського Староства
у Львові:

Starostwo Grodzkie Lwowskie, L. Pol. B.
4/192/R /Stow./37 r. We Lwowie, dnia 26. XI. 1937.
Do Krajowego Komitetu Pomocy Ukraińskim Stu-
dentom we Lwowie, do rak Przewodn. P. Cym-
balistyja Pawła we Lwowie, ul. Czarneckiego 26,
zamieszkałego ul. 29 Listopada 114. Wobec stwier-
dzenia, że na tut. terenie zawiązało się stowarzy-
szenie p. n. Krajowy Komitet Pomocy Ukraińskim
Studentom we Lwowie, mający na celu niesienie
pomocy ukraińskiej młodzieży akademickiej, wbrew
postanowieniom § 3. Rozp. Rady Ministrów z dnia
28. III. 1934 roku (Dz. U. Rz. P. N. 34 poz. 313),
w myśl którego jedynie stowarzyszenie wyższej
użyteczności p. n. T-wo Przyjaciół Młodzieży Aka-
dem. ma wyłączny przywilej działalności na obs-
zarze całego państwa w organizowaniu pomocy
społeczeństwa dla młodzieży szkół wyższych, prze-
to Komitet ten jako nieprawnie istniejące stowa-
rzyszenie — rozwiązuje na zasadzie art. 16. prawa
o stowarzyszeniach z dnia 27. X. 1932 (Dz. U. R.
P. Nr. 94, poz. 808) i zakazuje rozwijanie wszel-
kiej dalszej działalności. Od niniejszej decyzji słu-
ży prawo odwołania do Urzędu Wojewódzkiego
Lwowskiego przez Starostwo Grodzkie Lwowskie
w terminie dni 14-tu od dnia następnego po do-
ręczeniu. — Za Starostę Grodzkiego: Raczek Zy-
gunt, referendarz.

ОЗН і податки

„Депеша”, розглядаючи повстання парла-
ментарного клубу ОЗН, заявляє: Виявилось, що
парламентарний клуб Озону такий далекий від
почуття ідентичності з інтересом держави, що
відкинув від себе обов'язок солідарності в справі
податкових обтяжень. Причина проста. Клуб О-
зону суспільно неоднорідний і ніякі деклямації
про спільне добро не замаскують того факту.
Клуб Озону се організація виключно політична.
Має послужити плк. Кошові до здійснення полі-
тичних плянів. По нинішній день ніхто не знає,
що се за пляни, особливо чи містяться в їх засягу
демократична виборча ординація. Отже загаль
населення і незалежна опінія мусять задержати
повну резерву супроти заходів плк. Коша та за-
чекати на далішні факти. Які вигляди тих заходів?
(За „Гл. Народу” ч. 333).

Бонапартизм в СССР

Парижська „Репіблік” пише, що вибори в
СССР се прояв бонапартизму в третій степені,
коли гітлеризм се бонапартизм лише другої сте-
пені. Коли Наполеон III уряджував плебісцит,
він рахувався вже з опозицією. А в р. 1870 в
Парижі опозиція республіканців здобула навіть
більшість. Значить, адміністрація показалася без-
сильна, навіть тверді префекти другої імперії
не могли справитися з опозицією. Гітлер мав ді-
ло з менше численною меншістю, але й він мав
опозицію. Знайшлися люди, що ризикували по-
пасти в табір відокремлення, але висказали свою
думку. Сталін не має ніякої опозиції, в СССР
нема ніякої меншости. Весь великанський край
говорить лиш „так”. Самоїди, Буряти й ловці
моржів показалися — 100%-ими марксистами!...
Се навіть нерозумно. Спритніший диктатор був-
би сам створив якусь форму опозиції... А так
він доказав, що вибори в СССР се блеф (об-
ман), бо якеж значіння можуть мати вибори,
коли є тільки один кандидат? „Репіблік” дохо-
дить до висновку, що старий монархічний устрій
Росії за царя з його думою був висший від ста-
лінського режиму — подібно як в Німеччині.

Урядничий „парламент” в СССР

На підставі дотеперішніх даних но-
вий склад ради СССР буде ось який:
176 висших державних урядників (на-
родні комісарі, їх заступники, предсід-
ники і секретарі виконних комітетів і т.
п.), 67 військових (маршали, генерали,
полковники та політичні комісарі), 43
представників промислу і залізниць, 36
робітників, 48 представників сільської
адміністрації, 35 колхозників, 23 пред-
ставників науки, 16 представників віль-
них звань, 2 представники Комінтерну,
2 представники званевих союзів, 1 пред-
ставник союзу воюючих безбожників і
1 представник Комсомолу. Се вказує,
що новий совітський парламент матиме
наскрізь урядничий характер. Селяни й
робітники творитимуть тільки дуже не-
значний процент.

Адвентисти 7-го дня

III. Субота чи неділя як свято?

Угольним каменем віри адвентистів 7-го дня є святкування суботи, а відкинення неділі. Вони твердять, що субота се „вічна постанова“, що вона обов'язує перед сотворенням світа, а після сотворення вже перших людей у раю й усі дальші покоління. Суботу святкували Ісус Христос, Апостоли й перші християни. Субота має бути святкована до кінця світа, бо так заповів Христос (Мат. XXIV, 20, 35). Субота буде святкована й у небеснім Єрусалимі. Католицька Церква відкинула святкування суботи, тож вона, кажуть, не правдива Христова Церква. Неділю як „день сонця“ святкували погани; се поганське свято завела, кажуть адвентисти, катол. Церква, отже вона нарушила Божі заповіді, моральний закон.

Така наука адвентистів не правдива, не згідна з духом св. Письма, що його адвентисти не розуміють, а до того не-згідна з новозавітним об'явленням.

Адвентисти у своїй науці про суботу спираються на св. Письмі С. Завіта й лише на однім місці з Нового. Особливо сильно налягають вони на пророчі книги, де має бути сказано, мовби-то субота мала обов'язувати як святочний день у царстві небеснім, яке образково малюють пророки як новий Єрусалим. Адвентисти покликаються особливо на пророка Ісаїю (Іс. LXVI, 22—24), як також на інші місця, вказуючі, що Господь наказував святкувати суботу й заборонював нарушувати її — за порушення карав.

Навіть у Новім Завіті, мовляв, Ісус Христос предвидів святкування суботи в Церкві. Адвентисти покликаються на те місце в св. Матея, де мова про кінець світа і збурення єрусалимської святині. Те, що Ісус Христос говорить про збурення святині, сталося в 70 році. Тоді збурили її Римляни. До того часу й відносяться слова про втечу, що звучать:

„Коли побачите, що гідота запустіння, про котру говорив пророк Даниїл, стоїть на святій місці — хто читає, нехай розуміє, — тоді хто в Юдеї, нехай біжить у гори, а хто на даху, нехай не сходить узяти щось зі свого дому, а хто на полі, нехай не вертається назад узяти свою одежу. Горез вагітним і кормлячим у ті дні. Молітьсяж, щоб не була ваша втеча в зиму, ані в суботу. Бо тоді буде велика скорб, якої не було від початку світа аж досі, ані не буде“ (Мат. XXIV, 15—21).

Як бачимо з сього, утеча та буде при буренні Єрусалиму, а втікатимуть загалом Жиди, не Апостоли, до котрих Господь говорить, бо Апостоли в той час будуть далеко на проповіді або будуть повбивані (нпр. св. Петро, св. Яків

Старший, — отже два з тих, що згідно з Марк. XIII, 3 питали про се Господа; Андрій і Іван також не були мабуть у Єрусалимі в 70 р.). Отже мова тут про Жидів загалом, не спеціально про християн, а коли про них останніх, то тих з них, що заховували цілий закон. З того погляду дуже цікаво, що в євангелії св. Марка (XIII, 18) і св. Луки (XXI, 23) нема мови про суботу — отже до християн се не відносилось. Св. Лука виразно пише, що всі ті нещастя спадуть на Жидів старозаконних:

„Тоді ті, що в Юдеї, нехай утікають у гори, а ті, що в її середині, нехай виходять, а ті, що по селах, нехай не входять до неї. Бо се дні мести, щоб сповнилося все написане. Горез вагітним і кормлячим в ті дні, бо буде велика біда на землі і гнів на сих людях. І впадуть від вістря меча і в полон підуть між усі народи, і Єрусалим буде допаний поганями, поки не сповниться часи поган“ (XXI 21—24).

Бачимо, що тут мова про кару на Жидів, про полон і розсіяння Жидів, а не про християн, бо на християн Господь не посилав мести!

Що дійсно християни не потерпіли при буренні Єрусалиму, про се маємо історичне свідощтво. А саме згадуваний уже найстарший історик Церкви, Євзевій, так про се пише:

Тимчасом вірні єрусалимської Церкви завдяки Божому пророцтву, об'явленому їх найповажнішим членам, одержали наказ, щоб перед вибухом війни покинули місто (Єрусалим) і перейшли до одного з міст Перії, званого Пелля. Коли вже Христіві вірні випроводилися з Єрусалиму то вже цілком не було (там) мужів святих (християн) і тоді настала війна.¹⁾

Отже і св. Письмо й історія вказують, що не до християн відносилася згадка про суботу, а до Жидів, бо на них упали дні мести, а християни в той час не були в Єрусалимі.

Оскільки йде про те, що Ісус Христос і Апостоли святкували суботу, то по-перше обов'язував ще Старий Завіт, що перестав обов'язувати аж з воскресенням Господа, а по-друге вони виконували цілий закон, отже й усі жидівські церемонії, святкували всі свята, придержувалися приписів про їду й т. д. Се відноситься до всіх учеників Христа, що жили перед Його хрестною жертвою, що Христовою кров'ю припечатала Новий Завіт. Потомуж у св. Письмі Нового Завіта нігде не маємо вказівки, щоб Апостоли святкували з Жидами суботу як обов'язкове свято. Хто хотів, міг собі святкувати, сього не боронено нікому. Та до такого святкування не прив'язувано ваги, до того християн не зобов'язу-

¹⁾ Pisma Ojcow Kościoła, Poznań, т. III, с. 96.

вано. Маємо якраз протилежні виразні вказівки в св. Письмі, що зле роблять ті, що змушують перестерігати старозавітні свята, в тім і суботу. Св. Павло написав спеціальний лист проти жидівствуючих у християнстві (тодішніх „суботників“, лише що вони заховували цілий закон) — до Галатів, і в нім пише: „Ви обходите дні, місяці, часи й літа. Боюся за вас, чи не дармо я трудився між вами“. (Гал. IV, 10, 11). Іще виразніше пише Апостол на іншому місці: „Нехай вас отже ніхто не судить за їду й за напйток, або щодо свята, або нового місяця, або суботи; се є тінь того, що має прийти, а тіло у Христі“. (Кол. II, 16, 17). Натомість нігде в Нов. Завіті не сказано, що святкування суботи конче для вічного спасення.

Адвентисти-суботники покликаються головню на Ст. Завіт, на пророцтва, що суботу будуть святкувати праведні на новій землі, себто в царстві небеснім. Тут виявляється їх нерозуміння св. Письма. Аджеж пророки не могли говорити незрозумілою для сучасників мовою й мусіли вживати зрозумілих понять. Тому вони говорили згідно з тодішніми поняттями. Отже в новій землі буде об'язувати, згідно з пророками, не лише субота, але й кучки (Захар. XIV, 16—19) і навіть усі свята Ст. Завіту (Єзек. XLIV, 17). В описі небесного Єрусалиму в Откровенні св. Івана вже нема мови ні про старозавітні свята, ні жертви, бо мова про Новий Завіт — Христовий. Бачимо отже, що пророки в сій справі висловлювалися образково, щоб сучасні їм Жиди могли їх розуміти; з того не виходить, що християни мають святкувати суботу чи інші жидівські свята. В пророків сказано також, що ніхто необрізаний не вйде до небесного Єрусалиму (Іс. LII, 1; пор. Єзек. XLIV, 7, 9); ясно, що сього дослівно не можна брати, як не беруть і адвентисти.

Адвентистам здається, що найтяжчий їх закид католицькій Церкві той, що Вона „змінює заповідь у декальогі, заміняючи суботу неділею“. В Мойсеевім декальогі (десятьох заповідях) виразно сказано, що треба святкувати суботу. Вони зачисляють отже суботу не до свят, як нпр. кучки й ін., але до морального закону, що обов'язує повсякчасно! Кажуть далі суботники, що субота не є прообразом нічого, як інші жидівські свята, бо її Господь установив на віки.

Очевидно, що субота є таке свято, як і інше, а не можна її рівнати з неділею. Церква святкує неділю не в честь сонця, як це хулять суботники, а в честь воскресення Ісуса Христа. Тоді Ісус Христос довершив діла спасення й дійсно

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

XIV.

Не можна розпрататися з Поліссям, не згадавши бодай коротко про білоруський національний побут, який ми мало знаємо. На сю тему не могли мені ольпінські шляхтичі ніщо більше сказати понад се, що я довідався і на других теренах, напр. у Вилениці. Всі мої інформатори стало ставити на початку інтерв'ю засаду: Білорусини супроти польської держави льояльно настроєні, навіть ультральояльно, однак вони бажають віддихати й своїм власним національним життям та й годі їх за се гудити.

Засвоєні мною відомости на Білорусі про національний рух можна замкнути в слідуючих реченнях:

Білорусини у своєму історичному бутті переходили з рук до рук. З браку власної самостійної державности нарід згодом просяк байдужністю, неграмотністю, затратив національне почуття і став тихим, похилим рабом других народів. Мимо цього сей нарід не засуджений на смерть, бо він твердий і не вірить нікому. Націоналізм збуджений по війні в цілім світі не обминує і Біло-

русі. Він тут іще молодий, але чимраз глибше залускає коріння. Білорусин починає любити своє походження. Національна свідомість розбуджена особливо довкруги міських осередків і в широкій приграничній смузі.

Большевицька агітація, що виходить з Мінська через білоруське радіо і висланих за кордон агентів, успішно послуговується будженням білоруського націоналізму. Однак відворотна сторона сего націоналізму се підложка для посіву комунізму. Його поширенню на кресах сприяє й ся обставина, що постійно голодний Білорусин ще живо памятає руські часи, в яких мав бодай легке матеріальне життя. Тому не диво, що психіка населення наглядно нахилюється в сторону східних сусідів. Очевидно й Варшава мусить мати якусь свою виховуючу фільософію в відношенні до Білорусинів. Однак тут кожний легко спостереже поспіх асиміляційної, винагородовуючої струї. Свідоміший елемент на Білорусі заляканий, також спаралізована релігійно-освітня праця нечисленного рідного духовенства.

Хто мігби збагнути що й галицький націоналізм промінує аж сюди на північні креси?... Розуміється, не агітацією

Українців! Лишень посередно, через (не смійтеся!)... польську шовіністичну пресу... Якби не вона, мало що тут зналиби про наше існування. Передовсім „Ліонострований Краківський Кур'єр Цодзенні“ збирає на сім полі правдиві „важжини“ (лаври). Його українжерні вибрики, денунціяція і витривале лаєння українського руху, гідне африканських дикунів, освідомлює й поучує Білорусинів про многі справи, недостижимі для них іншим шляхом. Звідкиж як не з „Кур'єрків“ і непокалянівських „Дзенніків“ довідується білоруське населення про „неімовірний прізнний“ розвиток українських кооператив, про „мільони“ злотих, якими пічнявляють українські кишені, про „корчення“ польського стану посідання, про „німецький протекторат“, про „підпали“ і т. д., і т. д. Коби автори таких страхіть знали, як їх фальшиві алярми заразливо впливають на буйну уяву пригноблених східняків силою закону реакції! Прецінь видумані, фіктивні приміри подібно потягають як обсервовані очима події. Словом, польська шовіністична преса на кресах освідомляє, будить апетити, надії, завзяття...

Тут приходить мені на думку одна весела, ще передвоєнна подія. Раз при-

відпочав від своїх страшних мук відкуплення людського роду. Субота й є прообразом неділі, коли Христос Бог спочив від праці відкуплення по правниці Небесного Отця; по-єврейськи „шабат“ або „шабас“ (не „сабат“, як невірньо кажуть адвентисти) саме й означає відпочинок, залишення праці. Як субота була прообразом неділі, подібно як і інші жидівські свята були прообразами християнських, так і повстала вона шойно пізно, а саме після виходу з неволі єгипетської. Про це виразно говорить св. Письмо. „Пам'ятай, що ти був слугою в Єгипті, і твій Господь Бог вивів тебе звідти сильною рукою і простягнутим раменем. Тому приказав тобі, щоб ти заховував суботний день“, говорить виразно до Жидів у св. Письмі (5 Мойс. V. 15). Таксамо в іншій місці: „Ти (Господи) зійшов на гору Синай і говорив до них з неба, дав їм справедливі заповіді, певні закони, добрі постанови й заповіді. І вказав Ти їм святу твою суботу й передав їм заповіді й постанови й закон через слугу твого Мойсея“ (Неем. IX 13, 14). Як бачимо, субота не постановлена для ангелів і праведників у небі й навіть на землі до часів виходу з Єгипту не знали її, — як се здається хибно адвентистам. Ісус Христос кілька разів вичисляє заповіді, а ніколи не називає між ними обов'язку святкувати суботу. Він також виразно збиває туманну містику про вічність суботи словами: „Субота є для чоловіка, а не чоловік для суботи“ (Марк. II 27). Колиб субота була такою основою правд віри, то Ісус Христос так не висловлювавсяб.

Очевидно, Церква не забороняла спеціально святкування суботи, коли при тім заховувано неділю. Християни з Жидів побіч неділі святкували й суботу. Сліди того збереглися й досі в богослуженні Сх. Церкви, де маємо нпр. окрему суботну Полунощницю. „На Сході, хоч субота й не стала правдивим празником, всежтаки продовж IV ст. її обходили так як і неділю. Внаслідок того як в один день, так і в другий відбувалося богослуження й заборонювано піст під загрозою анатеми для мірян і злочення духовних (Апост. прав. 64)“, пише про це історик Церкви. Субота залишилася, коли так можна висловитися, шановною пам'яткою — тай годі, а не заповідю. Христова Церква, як бачимо, не відкидала, чи ненавиділа суботу, а просто — згідно з наукою Апостолів — не примушувала християн до її святкування.

Так отже св. Письмо не зобов'язує християн святкувати суботу, як се під жидівським впливом навчають адвентисти-суботники.

В. Княжецький.

була до Царгороду дипломатична німецька місія кораблем „Арменія“. А в тім часі турецька провінція Вірменія була кривавим чираком на тілі „хорого чоловіка“. Тому запопадлива турецька цензура не перепускала в пресі ніяких відомостей про ненависний вірменський рух, що більше — навіть стало черкувала слово „Вірменія“. Шож зробили хитрі газетарі, щоб подати читачам докладну вістку про приїзд німецької делегації? — Написали просто: До столиці прибула німецька дипломатична місія на кораблі „Гармонія“...

Се дотепне, але й повчаюче. І я подібно робивби, якби був правительственным цензором на кресах. Без надуми допустивби я на креси всі українські безбарвні й сіркою понапишані календарі. Сеж нешкідлива бібула. І навпаки, я заборонивби сюди вступ усяким „Кур'єркам“, бо вони небезпечно й зовсім „непаньствова“ впливають на психіку кресового населення; хіба поправилисяб тай писалиб, що в Галичині панує прекрасна „Гармонія“...

К. П.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Кардинал Вердіє проти тоталізму.

Архиепископ Парижа кардинал Вердіє виголосив в парижському театрі „Дез Анбассадер“ цікавий відчит на тему „Церква і свобода духа“, в якому остро виступив проти тоталізму. Прелегент подав історичний перебіг змагань за свободу й обговорив визволення чоловіка з трьох суспільних форм: невільництва, підданства і (тепер) заробітної системи. При кожній з них підкреслив заслуги Церкви в справі людини, а особливо постійну засаду євангелія, що всі

люди рівні перед Богом. Відтак перейшовши до сучасних політичних напрямків кард. Вердіє сказав: „В кожному політичному устрою шануйте передовсім гідність людської особи і її справжню свободу... На чолі політичного устрою Церква висуває людську особовість... Ніколи не посвячайте людини в жертву новим теоріям, що замість примату людської особовості поставили денебудь божище (держави)“.

Французи про Гетьманича.

В зв'язку з приїздом Гетьманича Данила до Монреалю французький монреальський щоденник „Ле Канада“ з 29. XI. с. р. помістив велику статтю, в якій подав виїмки з інтерв'ю, що його Гетьманич уділив американським журналістам. Згаданий часопис називає Гетьманича Данила дипломатом, що чується з кожним своїм словом. Поставлене до нього питання він розглядає зі всіх сторін і відповідає виминаючо, коли непевний, чи не скомпромітується. М. ін. „Ле Канада“ наводить отсей ури-

вок з розмови Гетьманича з журналістами: Один з журналістів замітив: „Припускаю, що Ви, коли станете королем України, заключите з Німеччиною торговельний договір.“ — „Коли я стану королем, відповів Гетьманич, заключу торговельний договір з Канадою.“ На се замітив другий журналіст, що Канада й Україна се два великі продуценти збіжжя. „В такім разі ми злучимся з Канадою, щоб установити міжнародню контролю над вивозом збіжжя“, відповів Гетьманич.

Нові приписи про обов'язок військової служби.

Рада міністрів пропонує соймові проект закону про загальний військовий обов'язок. Проект передбачує введення загального військового обов'язку для жінок у віці 19 до 45 літ, однак тільки в разі прийняття того обов'язку добровільно, в виді помічної військової служби. Жінки, які зголосяться добровільно, можуть бути покликані до відбуття військового вишколу. Рада міністрів може наложити обов'язок військового вишколу на тих жінок, які скінчили гімназію або

ліцей. Добровільну військову службу виконується в часі війни, мобілізації або загрози держави. Крім того проект передбачує доповнюючу військову службу. До неї можуть бути покликані всі мужчини від 17 до 60 р. життя. Та служба полягатиме на відбуванні коротких вправ у дні вільні від занять. Поборовий вік для осіб, що скінчили школу ліцеально-го типу, пересунуто до 18 або 19 літ. В часі війни або мобілізації поборовий вік починається по скінченні 18 р. життя.

Зїзд старостів у Львові.

Дня 9 і 10 с. м. відбувся у львівським воевідським уряді зїзд старостів львівського воевідства при участі провідників вищих організаційних одиниць воевідського уряду. На зїзді проводив воевода Білик. В другім дні нарад взяли участь представники корпусів: 11 львівського і 10 перемиського в справах, які

цікавлять спільно адміністрацію й військо. Радили над справами самоврядування, комунікації, санітарними, порядку і публічної безпеки. Воевода Білик у своїй промові підкреслив, щоб адміністраційні влади старалися вдержувати тісний контакт з суспільністю.

Відкликання видалення Габсбургів з Австрії і зворот маєтків.

Офіційно звідомляють, що австрійська рада міністрів у Відні рішила ввести в життя закон в справі відкликання видалення з краю Габсбургів та звороту їх дібр, який ухвалено вже перед тим. Габсбургам звернуть слідуючі маєтки: замок Ляксенбург під Віднем, за-

мок Мірцстег у Стирії, добра Орт разом з замком Екертсав, добра Пегсталь, Маннерсдорф над Литавою, Фесендорф в долишній Австрії, Крампен у Стирії і Матігофен в долишній Австрії. Крім того рішено звернути уладження замку Нойберг в Стирії.

Новий плян клясової лютерії

ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ЛЬОСІВ.

Поділ на п'ять частей.

Від Директора Польського Монополю Лютерійного одержали ми слідуючий комунікат:

Нав'язуючи до в'яснення уділеного пресі перед кількома днями, дійшов я до переконання, що можна погодити до певного степеня гравців обох родів, побільшаючи скількість виграних коштом їх висоти, задержати однак можливість виграння більшої квоти на один льос. Полягає се на тім, що, задержуючи висоту дотеперішних виграних, а навіть по часті і підвищуючи її, ділиться льос на більшу скількість частей однак з тим, що ціна частей льосу не буде змінена. Отже в 41-ій лютерії буде льос поділений на п'ять частей. Кожна часть буде коштувати 10 зол. Загальна скількість льосів буде зменшена з 195.000 до 160.000. Виграна мільон зол. є задержана. Головна виграна I-ої кляси буде виносити 100.000 зол., в II-ій 125.000, в III-ій 150.000 зол. В той спосіб на одну часть льосу припаде менша виграна в IV-ій клясі замість 250.000 — 200.000 зол., в I-ій клясі замість 25.000 зол. — 20.000 зол., в II-ій клясі 25.000 зол. без зміни, в III-ій кля-

сі замість 25.000 — 30.000 зол., але з другої сторони замість як дотепер чотирьох вигравуючих, буде їх п'ять. Отже шанси виграння для всіх гравців збільшуються на 25 процент.

Очевидно найнижша виграна побільшена до 62.50 зол. так, щоби по потрученні 20 проц. відповідала вона ціні льосу до кляси слідуючої. В той спосіб буде побільшена скількість виграних, а з нею і шанси виграння, а одночасно залишається можливість виграння цілого мільона — 100.000, а навіть 125.000 і 150.000 зол. Коли отже хтось хоче виграти більшу суму, може взяти всі п'ять частей льосу.

Того другого не далосьб досягнути простим розбиттям виграних на менші квоти. Маю вражіння, що тим новим способом вдовольниться коли не всіх гравців, то в кожному разі значну їх часть. З тою думкою впроваджується на пробу той новий систем спертій на засаді, що збільшається скількість менших виграних, а одночасно задержується можливість виграння більших сум.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ІВАН ІВАНЕЦЬ

Вистава картин О. Грищенка

В ДОМІ „ПРОСВІТИ“ ВІД 4. XII. 1937 ДО 4. I. 1938.

В суботу 4 с. м. відкрито виставу малярських праць передового й широко відомого за границею українського маляра Олексія Грищенка. Виставу влаштувала Асоціація Укр. Незалеж. Мистців (АНУМ); Грищенко її член. Для вистави використано свободну домівку в „Просвіті“, яка опорожнилася по перенесенню бюр „Сільського Господаря“.

Як нема в нас театральної салі, так відчуваемо вже й недостачу постійного відповідного приміщення для мистецьких вистав. Приспосіблення для тієї цілі салі, де знаходяться збірки Національного чи Шевченківського музею, не все можливо перевести.

Розуміється само собою, що у відповідно уряджених виставових салях з горішнім світлом, з видержаними в тонації стінами, далеко краще можна було розмістити образи Грищенка й виділити їх якість. Але виразистість і експресія грищенківської творчості фосфоризує й поконує непригожість обстановки.

Картини Грищенка, які маємо змогу оглядати, це олійні образи та акварельні етюди й нотатки (шкіци).

Вже сама тематика виставлених праць цікава для нас, яким судилося жити далеко від морських шляхів, у глушій провінції, відтій від широкого світа, втисненої між Карпатські гори та поліські болота. Грищенко живе й творить в західній Європі, змінюючи часто місце свого побуту. Тому маємо змогу бачити мотиви з Франції, Іспанії, Португалії та Стамбулу в мистецькій інтерпретації українського мистця. Вже сама охота подорожування, бачення нових світів свідчить про агільність, темперамент і живу вдачу артиста.

І саме енергія, темперамент се головна характеристика Грищенка як маляра. В його картинах є мистецька безпосередність і стихійність — тому вони такі переконливі і мають поведження як маркантний вираз нашої доби, в якій треба скоро рішатися та енергійно ділати. Грищенко не маляр контемплатції, його твори се не довго задумувані й розважно опрацьовувані композиції, а експресійні вияви живої мистецької реакції на світ. Самаж природа для нього не ідилія, а стихійна ерупційна сила, посиленна динамікою космосу. Любить Грищенко змальовувати старовинні домівки і мурі кріпостей, що вросли в землю, кріслаті дерева, скали, що стріляють в небо. Він бард того моря, що розбухне переливається своїми водами та веде споконвічну боротьбу зі скалистими берегами. Барвність і орнаментальність світа перетоплюється у Грищенка в один могутній акорд життєрадісної творчості. Вона впливає передівсім з його стихійної малярської вдачі і тому не міститься в поняттях точно означеної малярської схеми, системи чи школи.

Грищенко використав та індивідуально перетворив сьогочасні мистецькі досягнення. Творчість французького маляра Сезана і відтак кубізму навчили його будувати образ, від імпресіонізму перебрав він радість барв, від експресіонізму ядерність характеристики і різкість вислову. Всі ті елементи перетоплені в темпераменті мистця. Він володіє ними, а не вони ним.

Львівська вистава творів Грищенка се лише фрагмент буйної творчості артиста за останній час. Грищенко брав участь у малих виставах і саме тепер відбувається окрема індивідуальна вистава його праць у Швеції.

Картини, що їх маємо змогу бачити

на виставі у Львові, се малярство високого рівня і широкого діапазону. З картин о морських мотивах роблять передівсім сильне враження своєю силою і глибокою тонацією „Бретанія“ і „Кап Мартен“. Морський краєвид під числом порядковим каталогу 4 цікавий своєю інтерпретацією руху. Роблять його наскрізь оригінальним прямовісні а не поземні мазки. Вони в своєрідний спосіб експресійно характеризують глобальний безмір океану. Оба краєвиди з Кап Мартену з домами серед дерев, характеризують Грищенка як кольориста, який невеликим засобом кольорів дає сильну барвну синтезу. Прегарні картини з Іспанії, як прим. „Альбасен“ (закуплений п. Глушевським), де поземелля першого пляну з міцно осадженими в барві старовинними будинками на тлі зеленкуватого неба стоплюється в сильну а разом дискретну барвну цілість. Образ з Альбасену в Іспанії з мотивом двох гір, з яких друга освітлена сонцем, свідчить про майстерне володіння малярською технікою та вміння добування світла. Образ корсиканського бережжя з домами, що прилипли до брунатних гір, се твір намальований з пристрасстю Ван-Гога. Тут зустрічаються контрастні барви в вібруючу безпосередність могутньої гірської природи.

Крім динамічності друга характеристична риса грищенківської творчості — велике почуття ритміки. Дерева, домівки — мотиви перших плянів у відношенні до дальших устосунковуються в ритмічні площі барвних зіставлень та ри-

сункових підчеркнень. Ритміка виступає передівсім наглядно в картинах з моря. Тут елемент самої води як матерії уступає перед ритмом її руху. Та Грищенко не стилізатор, ритміка в нього се наскрізь органічне, імпульсивне почуття руху.

Ця сторінка вдачі мистця наглядна в його акварелях,*) яких на виставі маємо двацять кілька. В противенстві до олійних картин, де барва накладена грубими мазками доходить до великого насичення та екзальтації, акварелі Грищенка ніжні і скромні. В них вибивається передівсім рисунковий елемент. Дуже приємні і фінезійні акварелі зі Стамбулу, виконані ще в 1920 р., коли Грищенко покинувши рідну землю опинився на еміграції. Артист живе постійно в полудневій Франції. Сам він уроженець Чернігівщини, де колись предки його козакували й чумакували.

Постарався я підчеркнути 2 характерні риси творчості мистця з приводу вистави його праці. Зокрема в морі Грищенко чується немов ритм степового краєвиду України, в загальній динаміці його творчості силу степової стихії. Ці маркантні прикмети чинять і те, що Грищенко мимо неукраїнської тематики своїх творів остає для нас так дуже своєрідний.

Вистава Грищенка має успіх моральний і матеріальний. Позитивний її наслідок теж той, що найкращі його картини вже закуплено і вони остануть між нами. Зокрема належить підчеркнути, що дві картини закуплено для РСУК'а, дві для Центросоюза. Се доказ, що провід української кооперації держить руку і на живчику нашого культурного життя.

*) Акварелі — малюнки водними фарбами на папері.

Література і суспільне життя

Др М. Гнатишак виголосив у Львові в салі „Української Бесіди“ реферат п. з. „Література і суспільне життя“. З м і с т : Тема „Література і суспільне життя“ належить до найтяжчих проблем науки про літературу. Вона зводиться до того, чи поезія має бути ізольована від життя, чи своїм огнем і жаром має формувати те життя, чи письменник має бути жерцем у святині „мистецтво для мистецтва“, чи має бути борцем за суспільні й національні ідеали. До сеї проблеми можна підходити з двох сторін: чи мистецтво впливає на життя, або навпаки: чи життя впливає на мистецтво. Щодо сего в літературі є різні погляди. Формалісти заперечують вплив життя на мистецтво як також вплив мистецтва на життя. На протилежному становищі стоїть т. зв. суспільницька критика. Т. зв. реальна критика шукала, чи твір згідний з фактами реального життя і негувала мистецькі мотиви. Марксіська критика твердить, що характер, зміст, ідеологія і рівень творів залежать тільки від економічних відносин, отже література не впливає на суспільне життя. Література, на думку марксистів, не може вплинути так на життя, щоб виринув якийсь суспільний рух, який змінивби те життя. Може бути навпаки, коли змінилися економічні умовини. Та се тільки так в теорії, бо в практиці большевики поступають якраз навпаки, накладаючи каганець на всяку незалежну творчість. Вкінці в літературній критиці є ще т. зв. ліберальний напрям. Він завзято пропагує моральну та суспільну індіферентність в літературі та її безсвітлоглядність. Мистецтво, на думку передового представника того погляду, Станіслава

Пшибишевського, се абсолют, воно не може служити ніякій ідеї, не знає ніяких законів моральних і суспільних. Сучасні ліберали не мають цивільної відваги прилюдно проголосувати такі ереси. Роблять се підступно і скрито. На доказ, що і в нас ширяться розкладові кличі лібералізму, прелегент навів кілька цитатів з книжок „Між ідеєю і формою“ та „Від Мирного до Хвильового“. Заперечення становища ліберальної критики в нас це „Бій за українську літературу“ Юрія Липи. Та й він не доходить до правильних висновків, бо негує релігійну мораль. Тут прелегент навів думку Ол. Потебні, що поетичний твір се спосіб об'єктивізації явищ з життя середовища і настроїв у житті суспільності. Отже, на думку прелегента, література має тісний зв'язок з життям. Йде тільки про те, щоб літературний твір не був занадто переладований суспільним життям та досягав також мистецьких вершин. Прелегент признає, що письменника можуть вязати погляди, та се діється тільки тоді, коли вони не стали нероздільною частиною автора. Завдання суспільності супроти літератури, на думку прелегента, творити таке середовище, серед якого повставалиб письменники, які творилиб так, як думає суспільність. Накінець прелегент розглянув питання моралі й етики в літературі. В старих часах уважали поета невідповідальним. Перший Аристотель підкреслює роль розуму в літературі. Романтизм також стояв на становищі невідповідальності поета. Модерна філософська естетика зміла поводити ірраціональне з раціональним в поезії. Письменник не лише відповідальний за те, що напише, але й сама вартість твору залежить від моральної й етичної вартості автора. — В дискусії промовляли о. др Сліпий, проф. Кудрик, мгр Ісаїв, мгр Редько та др Копач.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Нові видання

Добрий Пастир, тримісячник, присвячений церковним і богословським справам. Ч. 2—3. Рік VII. Станиславів 1937. Зміст: Енцикліка про безбожницький комунізм; о. Ізидор Луб ЧСВВ: Протоевангелія; о. Іриней Вігоринський ЧСВВ: Календарне питання в добі берестейської унії; о. Йосиф Лучинський ЧСВВ: Боротьба за душу молоді; На вибрані теми: Ортодоксія в старословянському перекладі; о. В. Б.: Предмет наших проповідей; о. Макарій Каровець ЧСВВ: На маргінесі Великого Гердера; о. П. К.: Диктатор; Апостольство світських людей у трьох перших віках христ.; Душпастирські питання й випадки; Церковний огляд; З нашого церковного й релігійного життя; З католицького Сходу; Вісти з незєдиненого Сходу; З католицьких місій; Вісти з католицького світу; Нові книжки й видання. Форм. 25,3×17,5 см. Стор. 101—252. — Сей подвійний зшиток „Доброго Пастира“ відзначається добірним змістом і старанним зредагуванням. Особливо дбало зроблені в нім витяги з нашої і чужомовної католическої преси та діл коротких рецензій. Річники сього видання дуже потрібні в кождім священничім домі й кождій католицькій бібліотеці. Зверхній вигляд також дуже естетичний. — А. Ч.

Ілько Боршак: Наполеон і Україна з невідомих документів з тогочасними ілюстраціями. Передмова проф. Едварда Дріо в мовах українській і французькій. Львів 1937. Бібліотека „Діла“ ч. 19. Стор. 124 з 11 фотоклішами в тексті. Форм. 15×21,2 см.

Світло й тінь, щомісячник, журнал українського фотографічного товариства у Львові та його філій. Ч. 10—11. Жовтень—Листопад. Рік V. Стор. 929—948. Зміст: Франц Фідлер: Портрет у чужому помешканні; Роман Минович: Світломіць при зніманні зблизка; С. Кравців: Промивання, випробування промивної води й висушування; Богдан Мандюк: Ще кілька слів про пропаганду; З нашого досвіду; Із новин фотопромислу; Новинки; Що читати; Вісті УФОТО. В тексті чотири світлини: Василя Проця, Мирослава Петрини, Арсена Касянчука і Богдана Тишинського.

Ст. вет. лік. Сявакко: Дещо про лікування тварин. Бібліотека „Народньої Справи“ „Рідне Слово“, ч. 9. Вересень 1937. Львів. Видавець Іван Тиктор. Ст. 32. Формат: 16,8×12,2 см.

Акад. О. В. Леонтович; проф. Б. К. Гіндце: Анатомія і фізіологія сільсько-господарських тварин. Переклад з російського. Київ, Харків, 1937. Ст. 96. Ціна 2 карб. 20-коп. Тираж 5.000 пр.

Іван Франко. Бориславські оповідання. Держ. Літературне Вид-во. 1937. Ст. 202 вел. формату, добрий папір, гарний друк, густовна оправа й ілюстрації І. С. Іжакевича печатані способом меццотінто в книжковій фабриці ім. Леніна в Києві. Тільки що ті ілюстрації не мають нічого спільного з Галичиною: дуга над конем у візку московська (Гл. ст. 57), священник (на ст. 119) такий кацапський батюшка, що подібного хіба на Сибірі можна було побачити в тім часі, коли Франко писав ті оповідання. Ціна 7 карб. 25, крім того оправа 2 карб. 75. Тираж 5.000 прим. — А. Ч.

А. Сороченко. Соняшник. Видання друге доповнене і перероблене. Київ, Харків 1937. Ст. 64, ціна 70 коп. — Зміст: Значення соняшника в нар. господарстві. — Будова рослини соняшника та її вимоги до ґрунту і клімату. — Місце соняшника в сівозміні. — Підготовка ґрунту і посів соняшника. — Догляд за соняшником. — Збирання соняшника, молотьба і боротьба з утратами врожаю. — Особливості вирощування соняшника на силос. — Хвороби соняшника. — Шкідники соняшника. — Як широко використати й застосувати дослідстахановців.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Порозуміння між Ватиканом і Польшею в справі по-уніятських нерухомостей. В нотах, що їх виміняли в останньому часі міністр закордонних справ і Апостольський Нунцій в Варшаві, устійнено підстави порозуміння в справі по-уніятських нерухомостей. Те порозуміння мають Польща й Апостольська Столиця заключити вже в найближчому часі згідно з постановами конкордату арт. 24, алінея 3. (ПАТ).

Школи СС. Василянок св. Йосафата й митр. Рутського. З приводу імянин Впреосв. Митрополита Андрея Захоронкарська Семінарія і Вселюдна Школа СС. Василянок у Львові (вул. Потоцького 95) уладили в понеділок 13 ц. м. святочну академію в честь св. Йосафата Кунцевича й митр. Йосифа Рутського ЧСВВ. У програму академії входили хоріві точки учениць Семінарії, дві деклямації, дуєт уч. Новаківської й Хаврони, фортепянове сольо уч. Л. Терлецької й сопранове сольо уч. Хаврони. На увагу заслугоє вступне слово о. проф. Івана Ждана, що познайомив слухачів з величавими постаттями св. Йосафата й митр. Рутського та їх трудами й заслугами для нашої Церкви. — Л.

Учениці загальноосвітньої і фахової гімназії СС. Василянок у Львові влаштували 13 с. м. в день св. Андрея Апостола в салі гімназії при вул. Длугоша 17 а концерт в честь Ексцеленції Митрополита Кир Андрея. На програму концерту зложилися: 1) Я. Ярославенка: Вітай нам, наш Архиєрею — хор учениць гімназії під проводом Я. Тарнавської, уч. І кл. ліцею, 2) Святочний привіт — промова тієї самої учениці, 3) Й. С. Бах: Хроматична фантазія — фортепянове сольо М. Заплітної, 4) Лючі - Кишакевич: Діво Маріє — хор учениць фахової гімназії, 5) Б. Лепкий: В храмі св. Юра — збірна хорова деклямація, 6) Б. Кудрик: Под Твоєю милостю — сопранове сольо М. Романчукевичівної, 7) Губай: Молитва — скрипкове сольо О. Тарнавської, уч. II кл. гімназійної, 8) В. Щурат: Свята легенда Сходу — деклямація М. Грицай, 9) Шевченко - Кудрик: Пролог Марія і Сотвори Господи — хор учениць фахової гімназії. При останній точці програми всі гості піднесли з місць і вислухали многократне Сотвори Господи. Концерт вшанували своєю приявністю Преосв. Никита Будка, о. кан. Дам'ян Лопатинський, о. дир. Лициняк, о. І. Назарко ЧСВВ і кілька інших духовних. Саля фахової гімназії СС. Василянок — рішуче замала для таких імпрез — була виповнена вщерт, переважно гімназійною молоддю. Концерт, як кождо імпрезу СС. Василянок, ціхувала шира і привітна атмосфера.

Сім нових польських парохій на Волині. Луцький біскуп А. Шельонзек утворив у своїй дієцезії сім нових парохій: Хиноч, Хренів, Іванова Долина, Озеро, Нове Гнізно, Переспа і Піддубці. У всіх тих парохіях установлено священників, що відправляють богослуження покищо в провізоричних каплицях. У Переспі будують уже костел.

В Італії заборонили розповсюджувати дві книжки єпископа Гудаля, ректора австрійської колегії „Аніма“ в Римі. Одна з тих книжок говорить про можливості погодження націонал-соціалізму з наукою Церкви і була в свій час остро побороювана (м. ін. зальцбургським архієп. Вайцом), а друга осуджує філософію Ніцшого як підставу ідеології гітлеризму. Католицький часопис „Лінцер Фольксблят“, який приніс ту вістку, каже, що жерело тої заборони в тому, що Муссоліні має особливу пошану для ніцшеанської філософії.

Духовна семінарія в Лівії. В часі побуту на Краєвому Евхаристійному Конгресі в Триполісі папський легат, кард. Дольчі, посвятив угольний камінь під будову першої лівійської духовної семінарії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ української молоді (селянської, робітничої, ремісничої і студентської) оповістили заклик до молоді і громадянства. В нім взивають обходити дня 29. січня торжественно роковини бою під Крутами і перевести спільну голодівку в тім дні.

В ЛУЦЬКУ на Волині відбувся процес проти двох молодих Українців. Їм закидали приналежність до ОУН. Одного з них, Івана Васильчука, засудили на 4 роки, другого, О. Кокоса, на 3 роки в'язниці.

В СЕНАТІ правнича комісія ухвалила скасування судів присяглих і мирових суддів.

ПОСЛА ПЕТРА ПЕВНОГО бувшого предсідника ВУО (Волинського Українського Обєднання) счеркнено з лісти членів парламентарного клубу ОЗОНУ. („Хвіля“ ч. 6729).

У ЛЬВОВІ відбулося зібрання легіоністів і неояків при участі делегатів польської молоді. Бєсідники остро осудили анархізування життя у високих школах ендецької молоді. При тім вказували, що для Польщі більше небезпечна справа українська ніж жидівська. Вкінці зібрання ухвалило резолюцію. В 6 точці сказано, що легіоністи і неояки виступлять в обороні студентів зпоміж селян і робітників і допоможуть їм зробити порядок у високих школах у Львові.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ суд в Люблині засудив дочку б. куратора Левіцького на 4 роки тюрми, інших обвинувачених в тім процесі разом на 210 літ в'язниці.

КОНСЕРВАТИСТИ розкололися так, що їх виленська група лишається при Озоні, а інші консерватисти з Бєнінським на чолі через Фронт Морж, вертаються до ендеції. Бєнінський був головою Кат. Акції, але зложив сей уряд, щоб обняти провід над новою політикою консерватистів („Дз. Люд.“ ч. 352).

МІН. ДЕЛЬБОС підчас своєї подорожі ствердив у Варшаві, Букарешті і Білгороді зацікавлення до безпосередних приязних взаємин тих держав з Францією. Зате всюди стрічав недовіря до т. зв. збірної безпеки, значить до підстави загр. політики Франції.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ РОСВЕЛТ припоручив державному секретареві Голови, щоб через японського амбасадора Саїто переказав цісареві Японії, що слідує: „Президент глибоко обурений і затрівожений вістками про бомбардування без застанови американських і інших некуитайських кораблів на ріці Янг-Тсе і просить, щоби про сей його погляд поінформовано цісаря“.

МІЖ ВАШИНГТОНОМ і ЛОНДОНОМ безнастанно відбуваються наради, але вже ніхто не сподіється інакшого висліду як паперової резолюції.

В **АВСТРИЙСЬКІМ „ПАТРІОТИЧНІМ ФРОНТІ“** рішено перевести чистку, бо провід його переконався, що в тій організації є багато симпатиків гітлеризму.

В **ТАЛІНІ**, столиці Естонії, відбулася конференція міністрів закордонних справ Лотви, Естонії й Фінляндії. Рішено м. ін. триматися здалека від ідеологічної боротьби в міжнародній політиці.

В **ПАРИЖІ** кружляють поголоски, що Італія має звернути Німеччині її передвоєнну колонію Дюбаланд на Індійським Океані. Той евентуальний італійський жест має шахувати Англію і Францію на порозі переговорів тих держав з Німеччиною.

КОЛО СУЕЗЬКОГО КАНАЛУ відбулися великі маневри англійських військ. Вони мали ціль вправляти війська в обороні каналу від сторони Єгипту.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР ГІРОТА заявив, що Японія заплатить за всі шкоди, які вийшли з бомбардування некуитайських кораблів на Синій Ріці.

НОВИНКИ

Фейлетон п. з. „Вражіння з Волині“ буде продовжуваний на другий тиждень.

У виленським „Слові“ появилася напад на неоунійних священників на східних окраїнах Польщі. Тою справою займемося окремо.

В часі лат. Різдва Христового будуть здержані езекуції й ліцитації.

Дирекції пошт пригадують, що листонашам не вільно брати „новорічного“.

Василіанський календар п. з. „Родинний Календар“ на 1938 рік, що його видали ОО. Василіяни в Ужгороді, сконфіскувала чеська поліція в цілості з наказу державної прокуратури.

В Польщі відібрали дебіт часописові „Українське Слово“, що виходить в Парижі.

Лепкий по німецьки. В берлінському поширеному журналі „Шульрундфунк“ за вересень п. Марія Мірчукова помістила гарний переклад новели Б. Лепкого: „Аллего Патетіко“. („Вісти Українського Наукового Інституту“ в Берліні, ч. 6).

Станіслав Вінценц, автор голосної книжки про Гуцульщину „На високій половині“, працює тепер над другим томом свого твору, що матиме підtitул „Барвінковий вінок“. В другому томі розгорне автор ціле багатство гуцульських легенд і оповідань. „Барвінковий вінок“ появиться вже весною слідуєчого року, накладом вид-ва „Руй“.

В Коломиї відбулася розправа проти о. декана Олександра Русина в ось якій справі: При вставлюванні долівки в церкві працював чоловік, який жив у конкубінації зі своєю приятелькою. Повстало негодування, що дістав працю в церкві хтось, що не шанує церковних приписів. Се примусило підприємця заключити церковне подружжя. А що його приятелька була римо-католичкою, він вніс відповідне подання на зміну її обряду, що мало йому дати можливість вінчатися у гр.-катол. церкві. Пізніше при офіційальних докозаннях він подав, що о. декан Русин казав йому підписати його приятельку на поданні про зміну обряду (підпис був невласноручний). Суд не дав віри старенькому деканові, який заявив, що не міг дати нікому доручення на фальшування підписів, та засудив о. Русина на пів року в'язниці без заміни на гривну...

На товарний поїзд, що їхав з головного двірця у Львові на Підзамче, виконано напад. Напасники зірвали льомбу й колодки з одного вагону й викинули на тор кілька скринь ріжних товарів, вартости кільканацять тисяч зл. Справників нападу шукають.

Перед судом присяглих в Золочеві ставав др. Володимир Крілик, лікар з Глинян, під закидом комуністичної діяльності. Справу відложено до чергової каденції.

Б. суддю окружного суду в Чорткові Міхала Гонсьоровського і б. прокуратора Соколовського засудив апеляційний суд першого на 6 літ, другого на 4 роки тюрми за хабарництво. Обом вчислено слідчий арешт від 1936 р.

В Ператині пов. Радехів на дорозі якісь люди напали на команданта й інструктора „Стшельца“ Йосифа Мадуру та побили його палицями. Хоч напасників покищо не викрито, кореспондент урядового ПАТ'а пише, що се зробили Українці!

В Перемишлі відбувається процес проти 10 провідників рільного страйку, урядженого людовцями в серпні с. р. На лаві обвинувачених засів м. ін. граф Дрогойовський, власник дібр у Тешатині Велікім.

Пароха польської православної церкви у Варшаві, о. Воеца, що вихрестив п. Сухестов, наречену кн. Радивила, без порозуміння зі своєю верховною владою, усунули з уряду й запроторили до монастиря на неозначений час. Воец відкликався до синоду.

Приспінений поїзд, що їхав з Варшави до Львова, зударився вночі з товарним поїздом між Отвоцьком і Демблінком. Зпід останків вагонів видобуто одного вбитого, 8 ранених і кільканацять контузованих. Обі льокомотиви і десять вагонів знищених. Жаж між о-ставшими пасажирами був не до описання. Дижурний руху найближчої станції, довідавшись про катастрофу, втік.

В Кракові увязнили урядника краківської фабрики каблів Варовіча, який спроневірив 15.000 зл.

Старостинський суд в Олькуші покарав мешканця села Пишубско гр. Крочице, Петра Домагалу, гривною 1.900 зл. з заміною на 4 тижні в'язниці за самовільний зруб 100 штук дерева з власного ліса.

Фякерське гетто впровадили в Минську Мазовецьким під Варшавою. Місця постою перед двірцем поділено на сторону польську і жидівську. Сю вістку принесла „Хвіля“ в ч. 1015 п. з. „Колиб се бодай і коні могли зрозуміти...“

З Берліна надійшла вістка, що гітлерівське правительство заборонило трансмітувати радієм промову Св. Отця в навічєрє Різдва Христового.

В Ромунії заборонили ученикам середніх шкіл витатися і пращатися подаванням рук з огляду на гігієну. Ученики мають витатися підношенням правої руки.

Швеція обходила на днях 30-ліття панування свого короля Густава V, який має тепер 79 літ.

Американське правительство домагається від совітських властей перевести енергійні розшуки за американською подружкою парою Робінзон, яка пропала в Совітах в таємний спосіб.

Жертви. Впр. о. Іван Кузик, Турилче, п. в місци: зл. 3.— на укр. інвалідів (збірка в церкві).

Гумор. — Провізорія. — Ви читали, що Німеччина не резигує зі своїх кольтоніальних домагань? — Гм... а можеб їм дати покищо півкольтонії?

Оповістка

Порядок Богослужень в храмовий празник в церкві св. О. Николая у Львові і ювілей XV-ліття оснування Братства „Доброї Смерти“:

Субота 18 грудня 1937. Навечєрє празника: Год. 17 Всеночне, Наука, Благальна пісня, Благословення Найсв. Тайнами, цілування св. Мира-Мошей св. О. Николая в Барі. Слухання св. Сповіді членів Братства „Доброї Смерти“ від год. 16—21.

Неділя 19 грудня 1937. Празник св. О. Николая. І-ша Неділя місяця, цілоденна адорація Найсв. Тайн.

Год. 5.30 Утрєня, о год. 6, 7, 8, 9 і 9.30 читані св. Літургії, підчас яких всі члени Братства „Доброї Смерти“ приступлять до св. Причастя.

Год. 10 торжественна співана Служба Бога з діяконами і посвячення нових церковних хоругв.

Год. 10.45 Проповідь. Год. 13 Водосвяття перед церквою, Обхід.

Год. 16 Вечєрєня, Акафист св. О. Николаю, Наука, Благальна пісня, Обхід з Найсв. Тайнами довкола церкви, панахида і цілування св. Мира-Мошей. Слухання св. Сповіді від год. 5—13.

Понеділок 20 грудня 1937. Попразн храма. Год. 7 і 7.30 читані Служби Божі. Год. 8 співана Служба Бога за упокій 223 померших членів Братства „Доброї Смерти“ з Соборним Парастасом. — св. в. В. Лончина. 100—1—1

Не забувайте, що найцінніша річ в кожній бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Білі рожі (життя св. Тереси).
МУЗА: Ліцарі моря.
СТИЛЕВЕ: Відень—Лондон.
ТОН: Володарка пуці.

Українська фірма пошукує агентів до продажі господарсько-рільничих приладів на селах. Зголошення: Львів 23, скритка поштова 5. 96-1—5

Соки свіжих рослин
це ЗДОРОВЛЯ!

СІК СЕРДЕШНИКА
зміцнює й успокоює серце.

Maricster Едвард Гобець
Warszawa, ul. Miodowa 14

Продажа в антиках і дрогеріях.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прєгарних шліфованих плит
поручає:

Браттель і Де Цет
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. ШЕВЧЕНКА 11 а.
Рік оснування 1909. Тел. 220-78
Деякі виконані роботи:

- ◆ Духовна Академія — Львів
- ◆ Народна Лічниця — Львів
- ◆ Церква на Майзлях — Станиславів і багато інших.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. I п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

МОНТРЕАЛ ПІД ЗНАКОМ УКРАЇНИ

„Український Робітник”, великий орган у Східній Канаді, привів в 48 ч. з 3. XII. с. р. отсю замітку: Перебування В. П. Гетьманича в Монреалі поставило цілий Монреал під знак тризуба. Вся монреальська преса, англійська і французька, широко розписувалася в прихильних тонах про Україну й Українців та помішувала ілюстрації з різних okazji побуту Його Світлости в Монреалі в днях 27—30. XI. й 1. XII. по два й по три рази. Монреал довідувався докладно про Україну й її значіння, бо до цього часу він про Україну не знав або знав лише дуже нечисленні одиниці тай то у викривленому світлі. Писали про Україну отсі часописи: „Ле Деуар” (стаття на 2½ шпальти), „Ілюстраціон Нувель” (редакційна стаття і знімка два рази), „Ля Патрі” (2 рази й кілька знімок), „Ля Пресс”, „Тре Газет”, „Монреал Дейли Гералд” (3 рази), „Монреал Дейли Стар” (2 рази, другий раз спростування невірної інформації, і знімка), „Ле Канада” й „Пті Журналь” (знімки). Не було ні одного часопису, що не писавби

широко про Україну. Крім преси різні високі особи неукраїнського Монреалу, міністри й ин., вважали для себе честю познакопитися з Гетьманичем України і гостити його в себе. Своїм 5-денним побутом в Монреалі В. П. Гетьманич зробив для української справи в кілька разів більше пропаганди і здобув Українці в неукраїнських колах більше приятелів, ніж вся дотеперішня пропаганда всіх Українців разом взятих. Монреал був у тих днях дійсно під знаком тризуба! Докладний опис побуту Його Світлости в Монреалі появиться в чергових числах „Українського Робітника”.

Монреал, найбільше промислове місто Канади, має коло 1,240.000 мешканців, 63% Французів, 75% католиків. Се найбільша збіжева пристань усей півн. Америки, а між світовими пристанями 5-а з черги. Великі ярмарки на футра. Хоч Монреал віддалений від океану на 1560 км., то найбільші океанічні кораблі допливають до нього великою рікою св. Лаврентія. В Монреалі є університет з 7 факультетами, великий і малий семінар, катол. архієпископ і катедра св. Якова, подібна до церкви св. Петра в Римі. М. збудований на острові 35 км. довгим і 11—16 км. широким. Се найбільша ненадморська пристань світа. Розуміється, Українці є й там, бо де їх нема?

Половина англійської флотії їде на Далекий Схід?

Лондонський „Стар” повідомляє, що три великі англійські панцирники готові вже відплисти на Далекий Схід. Один з них се найбільший лінійний корабель англійської флотії „Гуд”, 42.000 тон, що тепер є на Середземному Морі. Сі кораблі англійської флотії відіхалиб до Сингапуру, куди „Гуд” може прибути за два тижні, а до Гонг-Конгу за 18 днів. Робляться приготування на ще більшу міру. З огляду на те звертають увагу на розмову, що її відбув мін. Іден з французьким амбасадором Корбеном. Ця розмова відносилася виключно до справ

Далекого Сходу. В політичних кругах гадають, що мін. Іден говорив з Корбеном на тему заступлення сил Англії на Середземному Морі. Коли французька флотія моглаб заступити англійську на Середземному Морі, тоді сили англійської флотії, загальної містоти понад 600.000 тон, відіхалиб на Далекий Схід. Себто відіхалаб приблизно половина англійської воєнної флотії. Мабуть найближчі дні принесуть вияснення ситуації, яку в Лондоні й Вашингтоні вважають дуже поважною. Та що з тої ситуації вийде, ніхто не знає.

Порозуміння між Чехословаччиною і Німеччиною?

З Парижа звідомляють, що між Чехословаччиною і Німеччиною прийде незабаром до заключення спеціального договору. Він мавби спиратися на слідуєчих трох точках: 1) Чехословацькі влади обмежать свободу німецької еміграційної преси в ЧСР. Зате Німеччина обмежить свободу німецьких емігрантів з ЧСР, які осіли в Німеччині і видають

там свої органи. 2) Німецькі горожани, що живуть на території ЧСР, мотти-муть належати до гітлерівської партії. Та акція буде під контролею німецького консуляту в Празі. 3) Буде скасована заборона продавати книжку Гітлера „Майн Кампф” в чехословацькій Республіці але під умовою, що з неї будуть вичеркнені місця проти цілости ЧСР.

Вирок в процесі за хліборобський страйк.

В Перемишлі скінчився процес проти організаторів хліборобського страйку. Предсідник суду Матія оголосив вирок, на підставі якого засуджено: Яна графа Дрогойовського на 3½ року в'язниці, Юзефа Каспшака на 3 р., Яна Ма-

зярека на 1 рік, Кароля Вязла на 10 міс., Владислава Мітковського на 1 р. і 3 міс., Яна Ожеха на 1 рік і 3 міс., Яна Русінка на 8 міс., Кароля Сольського на 7 міс., Яна Слупека на 2 р. і Юзефа Сьвіталовського на 1 рік в'язниці.

З ким староста організував боївки...

В Гдині відбувся один з цікавіших процесів, які взагалі були в Польщі, проти б. старости Чарноцького. В характері свідка зізнавав м. ін. адв. др Біч. Він зізнав, що Чарноцький ще як староста організував боївки разом зі своїм спільником Чарнецьким, який „був звичайним варшавським сутенером”, а потому іме-

новано його директором Сусп. Обезпечальні. Староста Ч., довідавшись, що про нього говорить свідок, попросив начальника Суду суддю Віслоцького, щоб перестеріг свідка, що загрожує йому Береза... А свідок Сокол, уряд. комісар Гдині, зізнав, що воевода Кірткіліс уважав старосту Ч. за одного з найліпших.

Опечатання льокалю „Хвілі”.

Будівельна комісія міста Львова опечатала друкарські машини жидівського щоденника „Хвіля”, при вул. Підвалля 3. Польська преса пише, що сталося се з причин санітарних і публичної безпеки по упімненнях, до яких вид-во „Хвілі” мало не примінитися. „Хвіля” се під о-

глядом інформативним найлучше редактований щоденник в цілій Галичині й один з найлучших в цілій Польщі. Він виходить два рази денно. Тепер мусять його печатати в іншій друкарні, що розуміється получене з дуже великими не-вигодами.

ДЛЯ КОЖДОЇ РОЗУМНОЇ ДИТИНИ наймилішим дарунком НА ЯЛИНКУ І НА НОВИЙ РІК є вкладкова книжечка ошадности КООП. БАНКУ

„ДНІСТЕР”

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

що своїм великим майном дає найкращу запоруку усім вкладникам.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Чунгкінг і Янг-Тсе-Кянг

Так, Чунгкінг! Європейські очі і вуха муситимуть щораз частіше привикати до азійських імен, бо в Азії діються незвичайні річі, які рішатимуть про будучність європейських народів, між ними й нашого.

Чунгкінг се імя нового місця осідку нанкінського правительства і Чан-Кай-Шека. Се місто положене також над Синьою Рікою, але далеко в глибині Китаю. Се вже останнє з китайських міст, обнятих міжнародними договорами, положене над Янг-Тсе-Кянгом. Океанічні кораблі туди вже не доходять, а річні судна при нормальнім стані води можуть доходити, але під кермою спеціальних провідників, які їх переводять через пороги. З Нанкіну до Чунгкінгу треба плисти рікою сім днів і сім ночей.

Коли зачиналася війна, нанкінське правительство не мало ще скоординованих ріжних армій чи радше загонів, що признали його владу в ріжних провінціях, і не мало зорганізованої головної команди. Фактом є, що Японцям не вдалося спонукати до неутральности армій з північного Китаю. Таким чином дотеперішній, хоч і нещасливий опір Китайців, се їх перша національна війна від часу знищення їх монархії. Тепер нанкінське правительство пробує двоякого рода опору: при помочи останків свого рода правильного війська і викликуванням селянських розрухів на задах японських сил („гуерілля”). Китайські правлячі круги рахуються з тим, що Японці своїми танками, тяжкими гарматами і бомбами з літаків можуть торувати собі переходи здовж головних шляхів, залізниць і рік, але думають, що зараз за ними населення буде підіймати повстання, грабувати японські обози й магазини та перетинати звязки окупантам. А рівночасно по змозі мають Японців здержувати менше-більше правильні військові відділи Китайців. Тими двома способами думають помалу ослаблювати армію окупантів, поки вона не пропаде у величезнім краю найбільшого з народів світа.

Головні змагання обидвох воюючих сторін будуть дотичити після всякої правдоподібности великої долини Янг-Тсе-Кянгу. Чому? Бо так було все, відколи памятає історія. На тій долині завжди рішались бої за владу над полудневим Китаєм (північний вже майже зовсім в руках Японії).

Останні дві більшші війни відбулися в долині Янг-Тсе-Кянгу в половині 19-го століття. Перша з тих воєн почалася в р. 1840 в часі т. зв. „війни за опіум”, що тревала три роки. Ходило тоді про дозвіл свободної торгівлі, якого домагали-

ся Англії. Коли китайська влада знищила 20.000 скринь опію, спровадженого Англіїцями з Індії на продаж у Китаю, Англія виповіла війну Китаєві. В р. 1842 англійський експедиційний корпус дійшов до ріки Янг-Тсе-Кянгу, а на поміч йому приплили англійські військові кораблі і доплили тою рікою аж до Нанкіну. Дня 9 серпня 1842 р. зачала англійська тяжка артилерія обстрілювати Нанкін з кораблів. Під враженням того Китайці уступили і 20 днів опісля підписано договір в Нанкіні, яким Англія одержала від Китаю остров Гонконг, воєнне відшкодування і ряд т. зв. „договірних приставей“, між ними й Чунгкінг: то значить, що до пристаней, вчислених в тім договорі, вільно допливати і там торгувати на підставі екстериторіяльних районів у тих містах.

В 11 літ опісля долина Янг-Тсе-Кянгу закривавилася ще далеко більше. Тоді вибухло повстання китайсько-християнської секти Тайпінг проти манджурської династії Китаю. Повстання ширилося з такою силою, що провідник його Гунг-Тсію-Сіян 19. V. 1853 міг уконституувати в Нанкіні окреме правительство і навіть вислати великі сили проти Пекіну, тодішньої столиці всего Китаю. Наступи тих сил на Пекін відбулися кількакратно. Щойно коли англійські і французькі війська в порозумінні з центральним правительством Китаю і разом з його військами замкнули сили повстанців від

суші і від моря, повстання мусіло впасти і Нанкін здобуто 19. VII. 1864. Провідник повстання скінчив самогубством. В тодішніх боях погинуло коло 20 мільонів Китайців і так знищено прекрасну культуру в долині Янг-Тсе-Кянгу, що вона десятки літ не могла піднятися. Нанкін був у тих боях так зруйнований, що руїни в різних дільницях його стояли аж до сеї війни.

Дня 23. III. 1927 здобули Нанкін війська Куомінтангу від ріки і від суші й держали його якраз 10 літ.

На підставі договорів Англія має право держати там найбільшу річну флотилію з 13 канонірок. Командує нею контрадмірал або навіть віцеадмірал. Вже з того видно, яку вагу привизує Англія до тої позиції. Крім того має Англія 5 канонірок коло Кантону на т. зв. Західній Ріці. Америка має на Янг-Тсе-Кянгу 7 канонірок, Франція 4 (і 1 на Зах. Ріці), Італія одну, Японія 7 і кораблі, але вже на підставі інших договорів. Німеччина від війни не має права держати там воєнні судна, а до війни мала три канонірки на Янг-Тсе-Кянгу.

А в місті Пейпінгу уконституовалося під японським протекторатом „Тимчасове правительство китайської республіки“, яке має вести дальшу війну з другим республіканським правительством, тим, що в Чунгкінгу. Кілько мільонів Китайців вигубить отся війна, Бог оден знає.

Українці у Варшаві

Добра чи зла пропаганда.

На терені Варшави знають вже „Укр. Національний Хор“ ім. М. Лисенка під дир. С. Сологуба. Еміграція, що гуртується довкруги уряду У. Н. Р., уважає цей хор за чинник пропагандивний української справи, а укр. музичної культури зокрема. Та як веде він пропаганду? До хору належить багато чужонаціонального елементу. Краще булоб, щоб цей хор змінив назву на „інтернаціональний“. На пробах — чи імпрезах найменше чується серед хористів укр. мову. Богато з них між собою говорить чужою мовою! А в часі їх співу видається слухачеві, що чує якісь „думки“ „прихильників і приятелів“ укр. пісні.

Тій що зміла боротися.

Українська Студ. Громада улаштувала 11 с. м. концерт в честь Л. Українки. Салю удекорували: Якевич, Гавран, Баляс, студенти Академії Мистецтва. Свято відкрив голова У. С. Г. п. Б. Вітошинський. Потому пролунало могутнє „Вже час, вже час“ мішаного хору. Реферат виголосив др Дм. Донцов. Прекрасна була точка знавої і талановитої декляматорки п. Н. Юрчинської. Симпа-

Академія Івана Мазепи.

Укр. Секція Орієнталістичного „Кола Млодих“ при Східному Інституті у Варшаві влаштувала дня 14. XII. ц. р. академію, присвячену 250-роковинам Гетьманату Ів. Мазепи. Свято відкрив коротким словом п. Которович, передаючи голос п. сен. Седлецькому. Опісля пан Дригинич виголосив довгий, противорічний у деяких місцях, реферат. Люди

тично, з чуттям пройшли сольові точки п. А. Чернявської-Орси і п. мгр. Стецури. Хор під дир. І. Ткачука як на слабі голоси співав добре. Свято минуло величаво. Гостей працювала „символічна жінка страдальниці“, а слова внизу говорили „Що вдіє раб, принижений, нещасний, як буде проповідь читать своїм панам“...

нудилися. Досить добре випали точки: деклямація п. Шведівної, сольо-спів п. Бурбелло й точки хору під дир. Самохвалска. Свято закінчилося відспіванням нац. гимну. Співав хор „Кола Млодих“. Неприємно вразило перекручування чи „модерна“ зміна слів нац. гимну „за нашу свободу“ на „за свою свободу“.

Президент Франції у відділі нашої преси

З Парижа звідомляють, що підчас закриття світової вистави президент французької республіки Лебрен, обходячи павільон преси, задержався перед українським кіоском і дивувався розвитку української преси. Коли директор павільону преси п. Керуа пояснив президентові, що виставлено лише частину української преси, бо преса Східної У-

країни незаступлена з причини большевицьких переслідувань, президент здивований таким поясненням затримався перед українським кіоском значно довше, ніж перед іншими. Шкода, що ніхто не вияснив йому ролі своєчасних керманів Франції в дуже тяжкім положенні, у яке зіпхнуто всю українську націю.

Кілько людей на світі

Населення світа в 1937 р. виносило, по даним німецької статистики, 2116 мільонів людей. З того на Азію припадає

1162 міль., на Європу 526, на Америку 266, на Африку 151, на Австралію 11 міль. В одній Росії є 171 мільонів.

З Америки

Побут і праця В.П. Гетьманича.

10. X. 1937. О год. 9.30 В. П. Гетьманич слухав у Детройті Службу Божу в церкві о. Сембратовича, а в 11-й год. Службу Божу в церкві о. Тиханського в супроводі уніформованих членів детройтського Округу СГД як також представників відділу СГД з Виндзору (Канада). Після останньої Служби Божої обід у д-ра о. Тиханського, в яким беруть участь також: о. Сембратович, адв. Іван Кузь з дружиною, полковник Шаповал, п. Федитник, п. Кіптика з дружиною, п. Якимів з дружиною, п. Бугай, пп. Олександр і Йосип Тиханські, п. Градовський, п. Григорій Кузь і п. І. Гава. О 4-й виступ В. П. Гетьманича з промовою підчас концерту перед 1.200 Українцями, членами місцевої української колонії (гл. докладний опис цього виступу в українській пресі).

11. X. 37. Вранці залагодження біжучого листування. Від год. 10.45 до 1.30 оглядання міста Детройту в супроводі о. Сембратовича, п. Григорія Кузя і полковника Шаповала. Від 2 до 3.30 оглядання автомобільної фірми „Додж“ в супроводі пп. Кіптика, Івана і Григорія Кузя, о. Сембратовича, о. Тиханського, братів Олександра і Йосипа Тиханських, полковника Шаповала, пп. Бугая і Федитника. О 7-й год. вечера у панства Якимових з чільними представниками української місцевої колонії.

12. X. 37. Оглядання великих фабрик Форда в супроводі пп. Івана Кузя, Кіптика, Федитника, Даська і полковника Шаповала. Пізно по обіді візита В. П. Гетьманича в Округного Отамана СГД у Детройті п. Петра Запорожця. Вечером В. П. Гетьманич бере участь в окружних зборах Детройтського Округу СГД, де виголошує довгий реферат на зовнішньо-політичні і внутрішньо-організаційні теми.

13. X. 37. Перед обідом В. П. Гетьманич відвідує редакцію українського часопису в Детройті „Українська Зоря“. О 1-й год. В. П. Гетьманич гостить на обіді у Впр. о. совітника Сембратовича, в яким бере участь цілий ряд чужинців, українських приятелів. По обіді В. П. Гетьманич проводить деякий час у панства Драгіндів (осаул СГД). Вечером українська молодь в Детройті зустрічається з В. П. Гетьманичем в домі адвоката Івана Кузя в Дірборні.

14. X. 37. Рано В. П. Гетьманич відвідує фордівський музей в Грінфілд-Вілледжі, в Дірборні. О 12.15 приймає в готелі „Дірборн Інн“ візиту кубанського сотника Бабенка. О 3-й год. поп. В. П. Гетьманичеві складає візиту о. Тиханський із Гемтремку, а о 5.15 др Яців із Виндзору (Канада). Вечером В. П. Гетьманич виступає з довшою промовою на прийнятті в його честь, улаштованім в Українсько-Американському Громадському Клубі під головуванням відомого місцевого українського діяча і бізнесмена п. Кіптика.

15. X. 37. Рано В. П. Гетьманич відвідує п. Гр. Кузя в його домі. О 10.30 о. Тиханський показує В. П. Гетьманичеві діточу українську школу в Гемтремку. О год. 11-й обід у панства Гугілів з членками жіночої сотні Союзу Гетьманців Державників в Детройті. В обіді з інших гостей беруть участь о. Тиханський, п. Демян, пані Якімова, полк. Шаповал і інші. О 1-й В. П. Гетьманич відвідує в супроводі адв. Івана Кузя, пп. Кіптика, Федитника, Даська, Гр. Кузя, полк. Шаповала Головну Управу Фордівських Фабрик. Після цього складає візиту майорові міста Дірборну, капітанові Керей. Вечером В. П. Гетьманич бере участь в зібранні відділу Червоного Хреста СГД, на яким подає напрямні для дальшої роботи цього відділу.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Непорозуміння в Унді

В зв'язку з недалеким Зїздом Унда „Свобода“ в ч. 49 принесла статтю, в якій читаємо м. ін.:

„Цьогорічний Зїзд матиме тим більше відповідальне завдання, що він муситиме працювати під вражінням внутрішньо-партійних фактів політичної натури, що заісмували особливо за останній рік. Маємо на думці т. зв. внутрішню партійну опозицію, що уявляювалась найяскравіше у відомій політичній анкеті щоденника „Діло“. В тій анкеті взяло участь 13 членів партії, з яких деякі намагались доказати, що нормалізаційна політика теперішнього проводу та більшості Центрального Комітету, яку цей провід підтримує, для нації некорисна, бо за два і пів року не дала поважних політичних успіхів. Ціла та анкета мала за завдання вплинути заздалегідь на учасників Народного Зїзду в напрямі підірвання у них довіри до теперішньої політики та її керівників. Таксамо мала вона завдання, на Центральному Комітеті партії підготувати і спричинити ще перед Зїздом кризу в її теперішньому проводі.“

Для поладнання внутрішньо-партійних непорозумінь створено комісію. „Тепер, пише далі „Свобода“, відбуваються засідання тієї передзїдової Комісії, але не зважаючи на те щоденник „Діло“, коло якого гуртується опозиція, оголосив у 274 числі з 12. XII. 1937 статтю п. н. „Шантаж“. Ця стаття має бути відповіддю на статтю польського двотижневика „Воля і Чин“, поміщену в 9 числі з 5 грудня 1937 п. з. „Демаскуємо мафію“. В ній невідомий автор-Поляк намагється представити українські внутрішні відносини між іншими і в УНДІ та зачіпає поіменно одного з членів нашої внутрішньо-партійної опозиції. В тій статті, що вийшла зпід пера Поляка, є багато невірних і несерйозних, але є в ній і місце, в якому автор пише, що Поляки, мовляв, розіграють з приємністю партію за керму душ католиків-Українців, коли опозиція прийде до керми в партії і візьме тоді перед українськими масами відповідальність за політичні випадки, які

можуть наступити в краю. Ці речі писав, як сказано — Поляк, до того писав анонімово у двотижневнику, що пі масово поширений, пі масово читаний. Писали вже на адресу України у польській пресі насправді прикриті і страшні речі. Але ніколи ніхто по українському боці тим не переймався, бо ж ясно, що польська преса не може диктувати ні політики, ні політичної тактики Українцям. Не так давно, бо тому два-три тижні читали ми в варшавському великому щоденнику „Газета Польська“ обемисто писані реферати з політичної анкети „Діло“. У тих рефератах з прихильністю і похвалами висловлювався автор про кількох учасників політичної анкети, рівночасно членів нашої внутрішньо-партійної опозиції, але на диво, тоді „Діло“ лише поспішно передрукувало відповідні місця з „Газети Польської“ і не обурювалося, що „Газета Польська“ мішається стороннисько до внутрішніх справ Українців... Статтею п. н. „Шантаж“ „Діло“ разом з внутрішньо-партійною опозицією хоче мабуть шантажувати українську опінію на терені партії, щоб вона всецільо заціпилася за опозицією. Бо дивиться, мовляв, виходить зі статті „Діло“, до чого вже доходить, що польська сторона хоче накидати нам провід... Описаний факт свідчить про те, що опозиція, хоч є в переговорах, всеодно намагаться при допомозі „Діла“ далі підривати понагу теперішнього проводу та більшості Центрального Комітету в очах українського громадянства. Ми бажалиб, щоб так не було і щоб відповідальним за статтю „Шантаж“ був лише її автор. Колиж воно булоб інакше, колиб ціла опозиція брала відповідальність за цю статтю, то тоді ясно, що під пресією шантажів з „Діла“ неможливі ніякі розмови і праця над усуненням внутрішньо-партійних непорозумінь.“

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Справи внутрішніх непорозумінь в Унді зможемо наслідувати аж по відбутті Зїзду Унда, щоб не зустрітись з закидом, що хочемо впливати на вислід Зїзду.

„Львівські Вісти“ та „Поляк Греко-католик“

Під таким заголовком „Діло“ в ч. 277 принесло статтю, в якій читаємо м. ін.:

Вчора появилося перше число газети, яка напевне стане колись цікавим музейним експонатом: „Львівські Вісти“, „суспільно-культурний місячник“ у Львові, формат 4-ки (нпр. як „Життя і Знання“), двадцять сторінок, при чому зазначено, що це число — подвійне. На першому місці — цитат з промов Пілсудського про те, що „всі апостоли нових наук, усі обнови́тели життя, всі дослідники мусять мати велику внутрішню силу, яка дозволяє їм бути новаторами всупереч опорній окруженню...“, потім іде переклад частини промови Т. Годувка з 1931 року про основи польської могутності, врешті слово „Від Редакції“. Перше речення: „Редакція нашого часопису складається з Поляків, Українців і старорусинів. Ініціатива часопису вийшла від польської сторони. Зібрано спільно приватні фонди й приступлено до праці“. Як політичне кредо чуємо: „Єдиний політичний пункт у нашій програмі це боротьба з комунізмом і безбожництвом“. Редакція заявляє, що не зв'язана „з ніякою групою“, але поміщення зараз потім цілістю і без одного слова коментаря відомого комуніста Ради Секретаряту Порозуміння Польських Громадських Організацій п. н. „Про заходи державної політики“ вказує на сутній ха-

рактер того часопису і такі його великі залежності — від неукраїнських чинників. Характеристичне для того часопису: пі одного пазинища, все криптоніми, псевдоніми й аноніми. Анонімова редакція, „лідає комітет“, відповідальний редактор — „шторман“ Владислав Резік. Назва гарна і чиста українська мовна та бажання показатись львівським та об'єктивним супроти українських справ: пікантино нпр., що у відділі „Нові літературно-наукові журнали“ маємо на першому місці великі похвали для Х. книжки „Вістника“, потім такі самі похвали для 8—9 ч. „Нашої Культури“, врешті такі самі похвали для „Ми“. Сумніваємось, чи така наївна метода зеднування собі українського читача доцільна... В усякому разі українських читачів не зеднають навіть похвали для всієї української націоналістичної преси, якщо вони довідаються, що „Львівські Вісти“ мають спільну редакційну адресу з... „Поляком Греко-Католиком“, який ушаслив Львів, перенісшись сюди з Кракова! „Львівські Вісти“ бодай отверто не говорять, що змагають до створення в Галичині польсько-українсько-руської нації (прецеденсом уже є створення „совітського народу“), зате „Поляк Греко-Католик“ у своєму підtitулі викладає свою програму: „Релігіоне Рутенус, націоне Польонус“. Цікава релігія!

Висипка на тілі Польщі і політичні блохи

Виленьське „Слово“ в ч. 338 принесло статтю п. з. „Не йде про ніяку справу“, підписану криптонімом Ст. Ст. В тій статті читаємо м. ін.: „Таких клік і мафій (як „Направа“) — ред. „Н. Зорі“) маємо тепер в Польщі без ліку. „Направа“ се немов рекін між дрібними рибками. Знаємо, що в соймі існують (очевидно неофіційно) дуже численні котерії. Та коби тільки в соймі! Ціла Варшава підмінована мафіями і конспіраціями. Я чув, як один каварняний бувалець чванився, що в його домі містяться аж три такі політичні кліки! Можна заризикувати твердження, що число мафій, ділаючих у Польщі, доходить до тисячів. Чому так багато? Бо без сумнію характеристична піха для всіх майже котерій сего роду се їх персональний характер. Гуртуються не довкруги ідей і залогень, але довкруги осіб. Маємо ріжні спроби розбудувати ту чи іншу кліку і політичну партію на велику міру. Спроби зпанила хиблені. Канапа не дається замінити в політичний рух. Буде все канапою. Наростання величезної кількості клік симптоматичне. Се хворобовий симптом. Можна ужити порівняння — висипка на тілі Польщі. Уживаючи дальше порівнянь з ділянки медицини устійнимо, що причина висипки се злий, нездоровий політичний клімат“. — „В такій атмосфері видається, що мафії мають добрі шанси. Ось причина, що декотрі з них як „Направа“ — „Зачин“ мають амбітні плани сягнути по владу. Що більше, мріють про своєрідний тоталізм. Своє майбутнє безідейне правління плязують на взір фашистський чи гітлерівський. Сняться їм такі самі тотальні форми“. Однак мафії не мають владу

на нарід. „Гри закулісових клік се шумовинка на поверхні національного життя і ніщо більше. І трудно дивуватись, коли на адресу т. зв. горішніх сфер паде з боку молодого покоління тяжке обвинувачення: „Бачите тільки блохи!“ Та політичних „блх“ не вільно злегковажити. Се прешіп ріжнить і розсарює сфери часто у великій мірі міродайні. Се частинка польської дійсності, з якою треба числитись. Се причина декомпозиції вгорі, про яку так переконливо говорив ген. Желігонський. Варшавська каварня любується сплетнею на тему терть вгорі і забавляється знаменито анекдотами з тої ділянки, та ніхто не знає надолі, про що йде там вгорі. Се насправді трагедія Польщі, що „гора“ має замало „самокритицизму“, що не знає, як виглядає здоу“... „Польська суспільність віддавна витикає політичну безсоромність політичним мафіям, особливо тим згорі. Та вони не соромляться“...

Етатизм в польській науці

ЩК в ч. 332 приніс передовицю під заголовком „Етатизм в польській науці і культурі“. В ній пише м. ін.: Один з б. міністрів скарбу, І. Матушенський, назвав Польщу країною фікцій, кажучи: „Той фальш, який є між фікцією обезпечення і їх правдою, між фікцією освітніх і податкових законів і їх правдою, ослаблює державницький інстинкт у масах більше і тринкіше, ніж моглиб се зробити сотки агітаторів“. („Спроби синтезу“, ст. 356). Подібні застрашуючі прояви фікцій є також в області польської умової культури. Під сим оглядом не було ніколи добре в відродженій Польщі... Польська культура впала в сіті етатизму і бюрократизму і то з п'ятном некомпетентії на чолі. Польська бюрократія пустилася на фантастичні видавництва. Вже в бюджеті на рік 1926 вказано 8.279.000 зл. на видавництва, але крім того грубо поверх мільона в ресорті міністерства загр. справ і мін. дучби та близько півтора мільона в мін-ві війни. Розуміється, в дійсності видатки були без порівняння більші. Гонорарі платили королівські: 5.000 зл. до 7.000 зл. за один аркуш друку. Субвенції на дослідні і видавництва з одного тільки ресорту м. промислу й торгівлі виносили 8.700.000 зл., отже більше від усеї видавничої дотації мін-ва віроісповідань і освіти! В такій атмосфері мільони злотих діставались в некомпетентні руки. А „енджеєвичівська реформа“ підняла руку на освіченій хід праці високих шкіл. Сьогодні ті установи в обличчі руїни. В шкільній році 1934/5 число етатових катедр у високих школах, дефінітивно обсаджених, було 851, в заступстві 130, разом 981, а число доцентів тільки 545, себто 57%запотребування. В передвоєнній Піємонті Польщі (себто в Галичині за Австрією) сума доцентів у трьох вис. школах доходила до 90% етатових катедр. Далі подає стаття такі цифри: Буджетові позиції в р. 1937/8 „на видавництва“ в усіх мін-вах страшенно зросли. І так у мін-ві дучби (зелізн.) та позиції виносила в 1925 р. 1.222.000 зл., а тепер виносить 3.168.000 зл., в мін-ві почт і тел. зросла зі 110.000 зл. на 1.191.000 зл., в мін-ві рільництва з 203.000 на 626.000 зл. Та суми ті не дають повноти про можливість дійсних видатків, бо є ще „фонди диспозиційні“. І так дисп. фонд мін-ва війни виносить 8 міль. зл., а більше неозначена позиція „студії“ — 57 мільонів зл.; це сума два рази вища від усіх видатків, особових і річних, всього висшого шкільництва і всеї науки. Під тим „студіями“ є покряття для таких підприємств як „Гундольчина“, „Гірський Союз“, „Інститут дослідів східних земель“ і т. п. Далі вказує автор мільони і мільони диспозиційних фондів інших міністерств — і тяжко парікає на хаос, який запанував в Польщі.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Такі великанські суми м. ін. також з наших податків дістаються по свідомству польської преси не раз навіть в нефахові руки, а Українці не дістають від держави навіть найконечніших засобів до вдержання такої цінної збірки книг і друків в бібліотечі НТШ, якої не має ні Київ, ні Москва, ні Петроград, ні Варшава.

Яка ідеологія ОЗОНУ?

„Роботнік“ в ч. 370 пише м. і.: В „Газеті Польській“ (офіційній органі ОЗОН-у) забрався до роботи новий співредактор З. Штагль, б. ендек... Другий прозононий щоденник „Курер Поранин“ цілком в руках б. ендеків. Отже маємо дуже особливу картину побіди ендекоїдальної ідеології в озоновій публіцистиці... Пан Штагль доказує, що старі партії сказали „ні“, але суспільність сказала „так“ (?) — і торжественно тішиться. Та де він се бачив і чув, щоби з доброї волі почате було се „так“? Того не говорити. І не говорити також про хиткість ідеологічного і тактичного становиння ОЗОН-у.

Соціалістичний орган молоді

У Варшаві появилося в польській мові перше число органу ЗНМС („Зв'язку Незалежній Молодежній Соціалістичній“) п. з. „Академік-Соціаліста“ як додаток до щоденника „Роботнік“. В ній обговорено ріжні струї в висшх школах Польщі і відносини в провінційальних університетах. В редакційній статті заповідається боротьбу „з усікими проявами нападництва, реакції й фашизму та з вуждою капіталістичного устрою“. Поява нового органу повинна йти нам Українцям пригадати потребу протиділяння руїницьким струям серед нашої молоді.

Перший „професор“ атеїзму

Совітське правительство іменувало молодого комуніста Негданова „першим професором атеїзму“. Іменували його на підставі праці п. з. „Церква як підпора капіталізму в Європі і Злучених Держав по війні“. Крім того Негданов дістав від правительства значну суму грошей на виїзд до західної Європи для „продовжування студій над реакційністю релігійних середовищ“.

Джерело сили

Замітки Поляка про сучасну Польщу.

Відомий польський учений і публіцист Александер Свєнтоховський помістив в „Польоні“ статтю п. з. „Жерело сили“, яка заслугує на увагу. Подаємо цікавіші місця:

Кожда війна менше або більше революціонізує народи, які в ній беруть участь. Бо кожда внутрішнім розбиттям нищить суспільну організацію, відбирає силу законам, толерує насильства, освободжує й осмілює побороювані жадоби, захоплює до пімсти за дізнані кривди. Остання, найбільша з дотеперішніх воєн, розлила свій революційний вплив найширше і сягнула ним найглибше. Пять європейських держав улягло повоєнним потрясінням і устроєвим змінам. Між ними знайшлася Польща, в якій переворот був тим більший, що до суспільних ферментів долучилося відзискання незалежності після півтора століття неволі. Підчас коли деінде відносини упорядкувалися після устійнених норм, тут витворився сильний заколот, який триває досі. Його вири виразні й зрозумілі.

Хоч кожда революція виступає до боротьби під реформаторським прапором, після перемоги не дає вона майже ніколи доброго правління. Бо революція по своїй природі сила не творча, а така, що нищить і в значній мірі уживає до нової будови старого матеріалу.

Революція в період підготовки менше думає про те, що буде, а більше про те, що вже є і повинно бути знищене, менше її цікавить сама конструкція суспільної будівлі, а більше опанування її своїм правительством. Тому бачимо позірно дивне і вічно повторюване явище: правительтво, яке зродилося з революції, зберігає ті самі форми устрою і способи ділання, уживає тих самих засобів, робить ті самі надужиття, блуди і гріхи, проти яких само підняло ворохобню, які найсильніше п'янувало і побороювало. Отже добирає собі працівників виключно з власного табору з цілковитим поминенням їх ужиткової і моральної вартости, проганяє зі всіх становищ справні, але „неправдуні“ одиниці, скидаючи їх в безділля і нужду, позбавляючи суспільність їх цінних прислуг, переробляє закон на самоволлю упривілеєних вибранців, лучить безкарність для фаворитів з жорстокістю для тих, що ставлять опір або незалежних, деправує суди або засту-

пає їх вироки адміністративними приказами. З тих, що правлять, робить богів або півбогів. Заводить політичну церкву з догмами, нетерпимістю й інквізиторським переслідуванням „еретиків“. Підчиняє горожан контролі чутких шпівонів, ослаблює енергію і самостійність суспільности. Виносить понад всі засоби самовлади і щедро обдаровує військо й поліцію. Легковажить культурний розвиток і підпирає фізичну справність. Словом, робить, утравляює й освячує все те, що побороювало. Так поступили всі революційні правительства: большевики, фашисти, гітлерівці і інші, а провідники деяких, як нпр. Муссоліні, завернули в своїх засадах і установах аж до далеких часів дикого мілітаризму.

В розвитку людства існує одна, вічно ділаюча, непоборима сила, яка вирішує всі спори, розсіває мрії, відслонює брехні, направляє блуди й усталює програми, сперті на дійсних потребах і користях. Та сила це само життя. Хоч повоєнні політично-суспільні „орієнтації“ голосять про себе, що вони свіжо дозрілі й світлом майбутнього осяяні дівиці, се майже без виїмку старі, повні налогів, тільки вимальовані, вистроєні, штучно підбадьорені баби, які з торжественною міною відмовляють бездумні політичні „молитви“, або голосять дискредитовані комунали (загальники). Наляжать тут різні консерватизми, радикалізми, націоналізми, мілітаризми й інші зміни. У нас найвищими нотами викрикують „державність“ і „моцарство-вість“ — старі грішниці, найбільше обтяжені проступками, які вдають найневинніших дівчат. Бо як все, так і тепер, йде їм про „сильну“ армію, про „сильне“ правительтво, про виконання „сильної“ влади — (як казали Москалі — „в іжевих рукавицях“), про територіальні здобутки, про гноблення переможених і упривілеєння переможців. Відмолоджуючу „шмінку“ зроблено з темної і пересадної фразеології, якої ніхто, може навіть ті, що її базикають, зовсім не розуміють. Сьогоднішнім реформаторам видається, що коли створять новий висказ, або таки буденний висказ примінять в іншому значінні, то проголосять нову думку або довершують оригінальний вчинок. Приписують собі силу біблійного Єгови, який сказав „нехай станеться“ — і стало-

ся. Тому, що фрази вистарчають їм до створення або перетворення світа, проте не бачать у своїх предсказаннях ніякої трудности.

„Польща має величезну в історії роллю!“ — голосить одна з резолюцій молодотитанічного конгресу: „Відродження може наступити через революційний зворот до безоглядних вартостей (!)... Національна держава має підставою завдання активізувати всіх членів народу, пасивні елементи захопити і втягнути в рямці великої завоювницької праці... Ціль се зробити Польщу першим народом в єрархії сильних народів, що правлять світом“.

Трудно висше підлетіти на крилах фанфаронади! Але вона подобається товпі. Бо якже не відчувати вдоволення і гордоців з признання, що ти співтворець і член „першого народу в єрархії народів, що правлять світом!“ А що той кандидат на престіл, що має панувати над всіма народами, займає сьогодні останнє місце між культурними народами, се очевидно не має ніякого значіння. Відносини можуть чейже змінитися чудом, за кілька тижнів, місяців, врешті літ, особливо, що вже маємо „безоглядні вартости“, на котрих зіпреться наша „державна активізація“. Впрочім будьмо справедливі: чи можна дивуватися, що та безмежна гордість нужди і безвладности вибухає тепер, коли Польща свободна і скріплена, коли тому сто літ, як вона була в найбільшій пригнобленні і немочі, голосили се світові герольди Демократичного Товариства в Парижі.

„Булава історії, що її мали по черзі вибрані народи, переходить в руки Польщі... Незалежна Польща се той утолний камінь, без якого кожда політична система буде фальшом і руйною. Провидіння не дозволить народам піти крок вперед на дорозі національного поступу, як до того перша умова її участі, доки кайдани Польщі не впадуть... Довкруги трупа Польщі бланжі і дальші сусіди можуть тільки гинити“.

Маємо традиційну тяглість привидів.

Та серед такої суматохи розсварених партій, серед того бовтання принагідних реформаторів, серед пустої деклямації фразеологів щораз виразніше відзивається голос споконвічної сили, голос життя. Воно неокреслене ество, не промовляє словами, але вимогами, не говорить як, але що треба зробити. В масі проектів безсумніву найповажніші і слухні ті, що відносяться до господарської ділянки. Убожество суспільних мас, нерівний розподіл дібр, галапасне і люксове багатство поруч терплячої і колючої з вичерпання нужди, — все те вимагає направи або радикальної перерібки матеріяльних відносин, які мають важний вплив на уклад і розвиток суспільного життя. Але всі ті і получені з ними пляни устрою невсилі розв'язати головні

ОСИП НАЗАРУК

10)

Вражіння з Волині

А Бетовен каже: „Силу становить мораль тих людей, що визначаються між іншими“.

Ось відблиски західного світогляду, що виріс на католицизмі.

А східний полягає на спокою, незрозумілім для західних людей. Втеча від світа — ось ідеал найбільших східних мислителів. Всеодно куди, аби втечи. Можна навіть утечи в свою власну фантазію, сидючи в дома, аби тільки не турбуватися світом і людьми. „Моя хата з краю“, мене ніщо не обходить. Смути того східного світогляду падають час до часу і на Захід зі всіми їх наслідками. А ті наслідки бувають страшні: бо коли найліпші і найздібніші в народі скажуть собі, що їх „ніщо не обходить“, тоді до керми суспільности мусять дійти найгірші й найчорніші, каналні типи без ніякого почуття моралі. І тоді садизм починає гуляти! Він може рівно добре гуляти в Китаю — як у Франції, в Еспанії, або в Мексику. Се залежить власне від того, чи в світогляді найліпших і найздібніших людей даної країни побідить східний погляд про „красу“ утечі від світа.

А византійський світогляд найвиразніше скристалізований у толстоївській засаді „непротівлення злу“. Се вже на-

віть не утеча перед світом, яка становить ідеал найбільших мислителів Сходу, а до якої всетаки треба якогось зусилля, часом навіть великого, щоб зірвати звязки зі світом. А засада: „не протівся злу“ не потребує ніякого зусилля. Сиди там де сидиш, в дослівнім і переноснім того слова значінні і не протівся злу навіть як можеш протівитися. Тоді постане в тобі неімовірний гуляш. Будеш нпр. брудний, в обвалених чоботах, але можеш лежати на гарнім дивані, який тобі лишився ще з часів, коли ти вірив у потребу діяльности. Розуміється, той диван і всьо, що маєш, заберуть тобі, коли ти не будеш протівитися злу. Але раз ти думаєш, що найлучше не протівитися злу, то не протівся. І навіть гупо булоб протівитися, коли думаєш, що не треба протівитися: бо тоді всеодно програєш. Отже нащо протівитися злу?

Коріння зрештою цікавої византійської культури виростало під великим впливом східних поганських культур, з їх ідолопоклонством перед світською фізичною силою. З Византії перещіплено ту культуру за цісарів Оттонів до Німеччини, а перещіпила їх одна з царів византійських, що вийшла заміж за цісаря Оттона і привезла з собою цілий двір разом з його ідолопоклонством перед монархом та з византійським духовенством. О, якже се довго і тяжко відбивалося на Німцях, аж до великої війни

включно і відбивається по сей день! А від них беруть приклад інші народи...

Чи видно що з того византинізму на зборах ВУО? — Видно, але в дивнім „побратимстві“ з західним культурним наставленням. Воно виглядає так: Кождий референт без виїмку і більша частина дискусантів зачинають свої промови від „прийдіте поклонімся“ на адресу воеводи Юзефського та від пересадного впевнювання про льояльність свою і українського народу на Волині супроти польської влади і держави, — а дальше всі вони критикують польську адміністрацію і загальне наставлення польської суспільности до всього що українське і зокрема до своєї організації, критикують так остро, що такої отвертої критики не стидавсяб і чоловік вихований на західній культурі, який любить говорити правду в очі.

Назагал наставлення зїзду В. У. О. (Волинського Українського Обєднання) схарактеризувавби я образowo ось як: якби мене хтось захльороформував, не кажучи, що хоче мене везти на Волинь і привіз на той зїзд та розбудив потому, коли я вже послушавби промовців і запитав мене: „На яким ти зїзді і де?“, — то я відповіди: „Я на українськїм зїзді в Галичині“.

До тої міри нема вже різниці між вічучими Українцями в Галичині і на Волині. Зміст наставлення і форма його

проблеми, здержати сильні тертя, усунути кривди і вилікувати з суспільних недуг тому, бо вони займаються тільки поправою умовин життя, а не усовершенням самих людей. Знаємо, а остання війна переконала нас як найбільш переконуючо, що в теперішній, навіть культурній людині причаєна дика звірюка. Особисті досвіди і спостереження стверджують нам факт, що цивілізоване людство складається в величезнім відсотку з жорстоких людей, убийників, злодіїв, грабіжників, обманців, егоїстів, захланників і найрізкіших негідників, які появляються навіть в найдогідніших матеріальних умовах та у всяких державних устроях, так в монархії й республіці, як і в комунізмі. Отже ніяка політична і господарська організація не може запобігти появі тих шкідників. Злодій або обманець буде злодієм або обманцем, чи він одягне чорну фашистівську сорочку, чи брунатну гітлерівську, чи властителем землі або копалень буде держава, чи вони залишаться приватною власністю. Словом, сам політичний або господарський устрій, т. зн. уложення умовин життя в суспільності може зменшити скількість злочинних типів, але їх не винищить. Не можемо тут — бо і не варт — аналізувати подрібно різні „програми“, „концепції“, „орієнтації“, „ідеології“ та інші мішочки, або старі, наповнені новим зерном і половою, або нові, наповнені старими.

Політикуючи реформатори групуються головню в двох таборах: державників і народовців. Перші стоять вище і кричать голосніше. Наліг думки, вплив чужих зразків, врешті після них зевангелізована, хоч таємнича „ідеологія“ місцевого виробу надала слову „держава“ значіння найсвятішого божка. Її звеличники забувають, або не знають про се, що сей божок найстарший, тільки все відмолоджуванний і прикрашуваний Молох, який давніше пожирав людей цілковито, а тепер частинно. Хто цікавиться його віком нехай прочитає знаменитий твір Фустеля де Кулянж'а „Ля сіте антїк“ (старинне місто). Тим апостолам („моцарствовости“) здається, що вони винайшли якусь зовсім оригінальну форму, або що голосять безсумнівну догму, яку всі визнають. Дійсно, доки в чоловіці чигає звіря, доки всі людські угруповання — після Гобса — се „війна всіх зі всіма“, трудно булоб видумати щось практичнішого ніж держава, т. зн. організація військово-поліційно-уряднича, яка старається втримати внутрі ерархічну силу властей, а назовні — силу оборони і напа-

сти. Однак хоч держава в низших щаблях розвою конечно, мимо того не перестає вона бути доказом низького рівня їх моральної культури. Замки в дверях, залізні комори з електричними сигналами в банках, стійки при магазинах уважаємо за річи природні і слушні, не здаючи собі справи з того, що вони свідочтв суспільної ганьби. Подібно річ мається з державою: вона необхідна для уговання звірини в людині. Тому в суспільностях, в яких те звіря завмирає — як Скандинавія, Швайцарія — держава зникає разом з ним. Тамошнім педагогам навіть у сні не впадає в голову так крикливо і бездумно реклямована ідея виховувати молодь „державно“, бо вони розуміють, що політична мораль має також неморальні міри і деправує молоді характери.

Се прояв цілком зрозумілий і нормальний, що суспільності найбільше загрожені своїми сусідами стараються скріпити свою оборонну силу і надають їй велике значіння. В такому положенні й Польща, де перед військом похиляються всі інші прапори і де воно становить предмет безмежної пошани. В тій саме пошані, необмеженій часовою потребою, яка становить культ постійний, вічний, посвоячений з релігійним культом, устійнилося старе варварство, що показало своє огидне обличчя в цинічних промовах Муссоліні, які прославляють війну як безсмертну школу благородних почувань. Коли можна і треба без стижду кликати: нехай живе війна, то з такоюж самою слушністю можна і треба кричати: нехай живе шибениця! Бо прецінь се також інструмент суспільної потреби.

Де військо найважливіший орган суспільного життя, там фізичне формування мусить займати головне місце у вихованні громадян. Під впливом вказівок і державних спонук розвинулися в атмосфері державности всі спорти до божевільних розмірів. Молодь занедбує науку і поважні проблеми життя для підбивання ногами або руками мячів, для бігів, скоків і диких накулачних боїв, мистці і переможці в тих змаганнях уважаються великими героями, їх особи підносить преса до слави, якої не признається найбільшим ученим і мистцем. В тій панорамі світа, переверненого догори ногами, трапляються не раз видовища, супроти яких питаємо, чи дивимося на божевільних, чи може ми самі вже збожеволіли?

Надармо оборонці того божевілля стараються його узасаднити хосенністю скріплення фізичних сил молоді: в теперішнім перевихованні се тільки заміна людської енергії на звіринну, творчої на механічну, культурної на варварську. Мимо злудних позорів спортоманія се на задництво в розвитку цивілізації. Та будьмо справедливі. Коли реформатор і керманіч великого народу може в убийствах і грабежах бачити „шляхотні почування“, то треба простити звичайним смертельникам, коли синці і ломання костей в боксі називають „шляхотним спортом“.

Й. Пілсудский ствердив (після Складковского „Штемпи мельдункуф“) дуже сумний факт: „Без війська наше значіння в світі рівняється зеру“. Так, се безсумнівна правда: Під оглядом узброєння займаємо шесте або семе місце в Європі, під оглядом культури одно з останніх. Не буду вичисляти браків, бо вони загально відомі, скажу тільки загально, що мимо пустих перехвалювань наше убожество в тій області упокорює навіть в порівнанні з малими і скромними народами. Тому наша незалежність, яка немовби остаточно виборена і забезпечена (тими, які її заслугу і честь стараються брехнею видерти дійсним її творцям), спирається виключно на армії, себто на рухомім ґрунті. Не забуваймож, що навіть могутню армію можна теперішніми способами знищити продовж кількох днів і що війни між народами ведуться не тільки на землі, на воді і в повітрі, але також — і то безпере-

ривно — на кожному кілометрі битого гостинця, на кожному метрі і кілограмі товару, в кожному винаході, в кожній школі, книжці, артистичному творі і т. п. З положення Польщі висувається дивний парадокс: найзавзятіші противники війська і воен мусимо признати, що коли ціла Європа розброяласяб, як того бажаємо, Польща негайно утратилаб незалежність і увійшлаб в залежність від культурніших народів. Отже чого домагатися і про що старатися?

Пілсудский відповідає, що треба дальше скріплювати армію. Так, але треба одночасно скріплювати культуру, бо перша це сила помічна і часова, друга — головна і постійна. Ні один з дотеперішніх програмів не узглядив сеї різниці. Всі представляють собі Польщу в одній постаті, тільки в різних відмінах. В однаковій мірі для консервативістів, лібералів і радикалів се держава, яка розпоряджає назовні збройною силою, а внутрі ерархічною організацією властей, що ділають при допомозі устав і самоволі зверхників. Для вдержання того ладу в силі і справности треба відповідно приготувати горожан, себто виховати молодь державно в дусі консервативному, фашистівському або большевицькому. Кождий від дитинства мусить знати, що буде карбом, рівничком, шрубкою, колісцятком або розгоновим колесом державної машини — і чимсь іншим під загрозою ганьби йому не вільно бути. Сила, що творить або здобуває державу, якаб вона не була, ніодна не старається про добрий розвиток всіх одиниць, обнятих державою. Се завжди менше або більше обмежена власність або якогось самодержця, або партії, або політичної класи, а ніколи власність загалу! Отже суспільна маса відкинена від участі в правлінні і користях упривілеєної групи, має слушне право питати: з яких причин має вона піддержувати устрій, який її уопслідує і кривдить, який не дбає в рівній мірі за всіх, тільки про тих, що привластили собі владу і вибранців? Відповідь на се звичайна й одинок: Ніякий державний устрій не може рівноуправнити і вдоволити всіх, мусять в ньому бути ті, що правлять і ті, якими правлять, богаті й бідні, щасливі й нещасливі. Та чи дійсно так мусить бути?..

3 Вильна

Польська інтелігентна молодь перед судом.

Перед окружним судом у Вильні відбувається небувалий процес. Ряд молодих Поляків з добрих польських родин обвинувачує польська прокуратурія, що вони „в часі від 1935 до половини р. 1937 на терені Вильна й інших місцевостей Польщі — в цілі насильної зміни устрою польської держави і відірвання від неї східних воєвідств — порозумілих між собою і з іншими особами, створили одностайний фронт з комуністичним заговором в Польщі, який змагає до осягнення висше означених цілей. Представлений тут чин становить переступство з артикулу 97 § 1 у звязку з арт. 93 карного кодексу“ (головна зрада)... Під таким обвинуваченням стоять Генрик Дембінський, Стефан Єндріховський, Марія Жеромска, Владислав Борисевич, Юзеф Шус, Єжи Путрамент. Акт обвинувачення має 115 сторін машинового письма. Прокуратурія вівзвала на розправу 45 свідків, крім свідків відводних, яких допустив суд. Головні тези прокуратури отсі: „Комінтерн видав своїм сторонникам і симпатикам директиву, щоби „проникати“ до легальних організацій політичних, фахових, суспільних, освітніх і т. д., а саме в цілі монтування там спільного фронту, на який Комінтерн мівби мати вплив. Якраз ту роботу виконували обвинувачені на терені літературного й публіцистичного життя Польщі...“

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

майже зовсім ті самі. Се вже моноліт під оглядом національним мимо всіх перешкод, якими обильно відгороджували і досі відгороджують Волинь від Галичини. Моноліт такий, що навіть акцент вимови тойсам, іменню галицький, і се було для мене найбільшим дивом. Почуття духової єдності, яке випливало зі змісту і форми промов, доказує виразно монолітність української нації на тих двох наших головних західних землях.

Правда, наука говорить про одностайність мови в тих двох наших краях, однак я підчеркую те, що я в практиці пережив під оглядом змісту і форми, збірного відчущання та аперципування і виявлювання на зверх свого нутра.

А верхом мого здивування було те, що представник православного духовенства, о. посол М. Волков, реферував про українське шкільництво на Волині так відважно і з таким горожанським почуттям ваги і значіння справи, якби се робив визначний гр.-католицький священник і розумний патріот з Галичини. Та йдім по порядку.

Тут зазначу ще тільки те, що коли говорю про галицько-волинський моноліт, то се відноситься до національного змісту і форми його. А під оглядом політичним, особливо „політики дня“ є очевидно навіть засадничі різниці. Проте, чи і як вони можуть вирівнатися, поговорю при кінці опису своїх вражень.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

За що skonфіскували календарі ОО. Василян на Закарпатті.

На днях ужгородська прокуратура на домагання Жидів skonфіскувала релігійні календарі „Благовістника“ і „Місіонаря“ за статтю „Жиди і їх талмуд, або чому ненавидять Жидів“. Стаття про Жидів написана на основі словацької книжки „Жидовська световлада“, виданої в Трнаві. Се зрештою й зазначено в календарях. З приводу тих календарів

між Жидами на Закарпатті счинився великий рух, а їх часописи одні за другими громлять ОО. Василян. Говорять про великий процес проти редактора календарів о. С. Сабола ЧСВВ, ба навіть про жидівську пімсту на ньому. Дальших 6 рядків skonфісковано. (Ужгородська „Народня Сила“, ч. 23 з 10.XII. 1937).

Замовкнутъ дзвони на Різдво.

Центральне бюро ГПУ оповістило розпорядок, що в часі свят Різдва Христового не вільно дзвонити в церковні дзвони. Зате союзові безбожників віль-

но організувати карнавалові протирелігійні походи в день Різдва Христового і то на кошт держави. В тих походах возьмуть участь військові оркестри.

Діти на безбожницьку виставу.

В Москві отворено на днях нову безбожницьку виставу. Вона має представляти „20 літ боротьби з релігією“.

Виставу уряджено в 3 величезних салях. Шкільні влади розіслали школам приказ, познакомити дітей з виставою.

Селянська „Береза“.

Підчас процесу в Перемишлі за селянський страйк, zorganizований в серпні с. р., один зі свідків ствердив, що селяни створили були в однім домі в Тивонії концентраційний табір для тих, що не хотіли страйкувати. Се була т. зв.

селянська „Береза“. Людей у тій „Березі“ держали в пивниці. В Павлосеві урядував „доразовий“ селянський суд. Розправи відбувалися в темні. Підсудним грозили шибеницею, але всьо кінчилося звичайно побиттям.

Нова найвисша воєнна рада в Англії.

В Англії повстала нова найвисша військова рада. Її предсідник — міністр війни Гор Беліш, віцепредсідник — капітан Доналд Стерлінг Пальмер. Крім

того в її склад входять ген. Джон Стандіс, Сіртес, ген. Кнокс, ген. Сібурн, ген. Джамієсон Еллес і т. д.

Не будуть давати горожанства прихильникам диктатури.

Предсідник іміграційної комісії в американській палаті послів, конгресмен Самуель Дікштайн, вніс проект закону, який забороняє признавати горожанство Злучених Держав особам, що ві-

рять в систему диктатури або ведуть пропаганду в користь диктатури. Як відомо, конституція Злучених Держав відмовляла досі горожанства тільки анархістам.

Помисловість Американців.

Великі американські шляхи тягнуться довгими милями через незамешкані монотонні простори. Отже щоб самотно їдучі автами не заснули при кермі, що моглоб їх наразити на смерть, помислові Американці придумали такий спосіб: В досить невеликих відступах уміщують на великих вивісках плякати з за-

гадками і добрими дотепами. Загадки мають розвязки, але аж за кілька миль. Всьо добірно зроблене, отже цікаві люди читають і ждуть на слідуючі вивіски тай не засипляють. Цікавість не опускає також тих, що частіше туди їздять, бо дотепи і загадки змінюють при тих шляхах що два або три місяці.

Токіо шаліє від радості з приводу упадку Нанкіну.

В Токію та в усіх більших містах Японії відбулися великанські маніфестації з приводу здобуття Японцями Нанкіну. Шеф японського генерального штабу кн. Канін офіційно повідомив цісари про упадок Нанкіну, а японський прем'єр Коноє видав відозву до населення, в якій говорить, що Китайці мусіли піддатися, бо мильно оцінювали сили і засоби Японії. Кн. Коноє вірить, що інші держави зрозуміють роль Японії як

стабілізаційного чинника на Далекому Сході. Нанкінський уряд став льокальним урядом. Японський нарід повинен подвоїти свої зусилля, бо упадок Нанкіну се тільки прелюдія до воєнних ділань, що триватимуть ще доволі довго. Японський прем'єр заявив представникам преси, що рішення б. нанкінського правительства дальше вести війну се тільки гра комуністів.

Лікарський фейлетоник.

Травлення

Травлення се підставова чинність людського організму, щоденний процес, від якого залежить життя кожного створіння. Травлення це сума явищ фізичних, механічних, хемічних і фізіологічних. Погризений харч по незначнім звогченні його слиною, яка містить в собі важний фермент, т. зв. птіаліну, дістається до кормового проводу. 7—8 секунд треба на те, щоб пожива дійшла до жолудка. Жолудок се головний збірник, що приймає корм, відповідно вимішує його з квасами, що їх виділює слизна болон жолудкової стіни, і потому спеціальними корчовими рухами відсилає до дальшого відтинка жолудкового проводу, себто до дванадцятки. В жолудку білковинний харч розкладається на складники простіші й лекші до абсорбування. Слизна з відповідним фер-

ментом розкладає всі мучні і цукрові харчі. В дванадцятці перетравлюються товщі і білковини під впливом жовчового і хрясткового соку. Харч переходить опісля до тонких кишок, а пізніше, по довшій мандрівці, до прубих кишок, де підлягає діланню бактерій, які відграють велику роль в кінцевому процесі травлення. Харч відповідно витиснений з усіх поживних і кінцевих для організму складників (товщі, білковина, углеводні і мінеральні соли) переходить гнильну перемену — і дістається назовні. Слід тямити, що останки харчу, які залишилися по процесі травлення, дуже шкідливі для людського організму. Тому безоглядно треба перестерігати точного і правильного видалювання трійливих продуктів. Залягаючі маси калу гниють, а їх шкідливі хемічні складники спричинюють затроєння організму (болі голови, брак апетиту, отяжілість і передчасну старість). — Е. Веліс.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювілейна Академія Місійного Інституту в Бучачі. В суботу 27. XI. с. р. обходив Місійний Інститут св. Йосафата в Бучачі 25-ліття свого існування. Заснований перед війною 1912 р. видав сей Інститут поважне число монахів, з яких вийшли вже деякі на добрих місіонарів, проповідників, редакторів та працівників у Христовій винниці. Інші, хоч не стали монахами, се поважні члени своєї суспільности. На програму академії склалися дві частини: перша в честь св. Йосафата, друга призначена ювілейві Василянського Місійного Інституту. Обидві частини виповнили точки оркестри, хору, деклямації й дві промови: о. ігумена М. Карівця ЧСВВ в I частині й д-ра І. Копача зі Львова в II частині. Академію започаткувала гарно оркестра учнів Місійного Інституту. У вступнім слові бесідник розвинув історичні спомини, які вжуться з сим роком: 900-ліття поширення культу Божої Матери на українських землях за часів Ярослава Мудрого. Згадав про славі діла сього великого Князя, що вславився не тільки воєнними походами, занявши ливонську землю, де заснував город Юріїв (Дорпат), відібрав від польського короля Болеслава Червенські городи і інші міста, м. і. Перемишль і Белз, розбив під самим Києвом Печенігів, потім Ятвягів, Литву, Мазовше, заснував город Ярослав за Сяном, заключив союз з німецьким цісарем Генриком II, але передівсім тим, що будував церкви, м. і. Собор св. Софії в Києві. За нього поширився на Україні культ Божої Матери. І саме тепер є 900-ліття того культу. За нього мав у Києві притулок норвежський король св. Оляф. Другий важний спомин у сім році, се 750-ліття смерти Ярослава Осмомисла. Історія величає його як мудрого, красномовного, богобоязливого, поважаного на чужих землях, славного своїми полками. Він був добрий політик і добрий господар. Удержував дипломатичні звязки з византійським цісарем Мануїлом II, з королем угорським, з німецьким цісарем Фридрихом II Барбаросою. За нього галицька держава сягала від Пінська і Холму по Дунай і Чорне Море. Його великий твір катедральна церква в Крилосі, що її фундаменти сього року відкрили. За нього Галич був великий і сильно укріплений. 600 літ тому Татари напали на Київ і знищили його. 300 літ від смерти великого митрополита і праведника Йосифа Рутського. Сей великий ум поклав широкі і тривалі основи під будову діла Унії по всій Україні, вислав монаха Методія Терлецького, що вчився у Відні і часто бував на дворі цісари Фердинанда II, навіть до Сербів і Волохів. Заразом в сім році 70-ліття канонізації св. Йосафата в Римі. Оба ті праведні мужі се дорогі перли в нашій Церкві, а для всіх нас найкращий приклад, як треба посвячувати для св. Унії не тільки труд й праці, але й життя. Маючи на увазі такі світочі як св. Йосафат і Йосиф Рутський в ділянці церковного життя а двох перших обох Ярославів в ділянці будови і скріплення державного і політичного життя, спертого на ширій службі Богу і Церкві, ми повинні вдівлятися у тих наших борців і героїв за св. католицьку Церкву і як на будівничих державного життя. Пошана памяти героїв і народніх світочів се доказ, що вміємо цінити їх діла й у хвилях важних брати собі їх за приклад. Бесідник навів слова німецького єпископа Гудалья з Риму:

„Heldenehrung war in allen Zeiten ein Boden des vaterländischen Idealismus, ein starker Impuls, um vorwärts zu streben. Helden stehen in dunkler Zeit wie Schutzgeister, wie Mahner zu Opfersinn und Mut, die jedem einzelnen Volksgenossen zurufen: Was du von deinen Vätern als Willen zur Verteidigung von Ehre, Heimat und Volk erworben hast, erwirb es, um es zu besitzen! Solange ein Volk seine eigene Geschichte

und grosse Vergangenheit zu würdigen weiss, werden deshalb die Toten nicht verstummen, sondern mit jener Beredsamkeit zu uns sprechen, die dem Schweigen des Toten eigen ist. Промовець пояснив се і згадав, що сей монастир ОО. Василян в Бучачі заснував Стефан Потоцький, генерал і воевода брацлавський — а церква і монастир вибудовані в рр. 1761—1771. Від 1912 існує тут Місійний Інститут св. Йосафата і якраз тепер обходимо його 25-ліття. В другій частині академії мав промову др. І. Копач. Всі присутні з зацікавленням слухали промови. Бесідник оповів, як малим 11-літнім хлопчиком прийшов до Бучача до василіянської гімназії, а потребував тоді на ту дорогу з Грозьови коло Лаврова цілих 5 днів, то пішки, то балагулою зі Станиславова. А тепер зі Львова їхав 5 годин. Може колись треба буде на сю дорогу лиш 5 минут, але не в тім річ. Чи сей поспіх літаків і інших машин дасть щастя людству? Бесідник сказав, що для него було великою, нічим незаслуженою ласкою Божою, що дістався до Бучача, що був у василіянським конвікті. Заєдяки своєму вуйкови о. Юліянови Скобельському, що мав тут знаменитого учителя в особі бр. Візнера ЧСВВ. Рівного йому педагога не стрічав, хіба ще при війську одного капітана. Промовець згадав своїх товаришів, з яких один — адвокат у Відні, другий генерал польської армії, а всі мило згадують василіянську гімназію в Бучачі. — Всі інші точки академії були також дуже гарно виконані. Повна саля місцевої і сусідньої інтелігенції рясними оплесками давала вираз свого вдовільля і вдячності для Управи Місійного Інституту за такий гарний вечір. В неділю 28. XI. була ще раз та сама академія для мішан і деяких Отців парохів з околиці. — Учасник.

500-ліття Флорентійської Унії. У зв'язку з недалеким 500-літтям скликання папою Евгеном I всесвітнього собору у Флоренції в тому ж місті в днях від 27 квітня до 1 травня 1938 відбудеться п'ятий зчєрги „Тиждень Християнського Сходу“. Вже тепер роблять відповідні приготування, щоб „тиждень“ випав торжественно та приніс якнайкращі оwoчі. У всіх більших церквах Флоренції відправлятимуть підчас того „тижня“ богослуження не тільки після римського обряду, але також після східних обрядів: візантійсько-прецького, візантійсько-слов'янського, коптійського і т. д. Торжества закінчатся величавою евхаристійною процесією. Всесвітній флорентійський собор, сімнадцятий зчєрги, не числячи апостольських соборів, був властиво продовженням базилійського собору, що його скликав папа Евген I в р. 1431. Дня 1. I. 1438 р. перенесено той собор спершу до Феррари, а 16. I. 1439 до Флоренції. Він незвичайно важний не тільки тому, що рішено на ньому поважні догматичні справи, як „Філіокве“ (і Сина), чистилище, св. Евхаристію, примат, але важний цей собор ще й тим, що на ньому довершено злуки з християнами Сходу (з Візантією і Русю 5 липня 1439, з Вірменами 22 листопада 1442, зі Сирійцями, Халдейцями і Маронітами 29 липня 1445).

„Церква і Нарід“ православний журнал, що виходить у Крем'янці, в ч. 24 реєструє голоси преси проти розпорядку Преосв. Григорія „Про участь священників у громадянських товариствах“ і містить на ту тему окрему статтю протоєрея Павла Прокоповича п. з. Пастир і суспільне життя. Вже в новім річнику „Нової Зорі“ зреферуємо і сю статтю.

Німецький міністр церковних справ видав розпорядок про введення в життя закону про німецьку євангеліську Церкву. По думці того розпорядку завідування зовнішніми справами тої Церкви віддано керманичеві німецької євангеліської церковної канцелярії. Канцелярія може видавати розпорядки після розуміння з проводом краєвих Церков.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

З УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ промовляв у соймі посол Пеленський. Він домагався нової виборчої ординації та протестував проти твердження польського посла Карсьницького, який говорив, що в Польщі мають бути господарями виключно Поляки. Пеленський назвав се твердження протиконституційним.

В **ТЕРНОПОЛІ** відбувається процес проти 51 членів КПЗУ (Комуністичної Партії Західної України). Обвинувачені відповідають за кольпортажу комуністичних летючок, за влекшування втечі за Збруч здеконспірованим комуністам, далі за демонстрації, за пропаганду протидержавних кличів і т. д. До розправи покликано поверх 40 свідків.

ДО БЕРЕЗИ! „Газета Польська“ з'являє, що на припоручення адміністраційних властей ув'язнено в Варшаві 18 комуністичних діячів, м. ін. дра Йосифа Крука основника Незалежної Соціалістичної Партії, як також управителя кухні для безробітних Тевля Громба. Ув'язнених відставлено до Берези Картузької.

У **ВАРШАВІ** по соціалістичній маніфестації відбулися криваві бійки між соціалістами й ендеками. Ударений в лице поліцей ужив зброї й вистрілив та тяжко зранив одного робітника.

ШЕФ ГПУ Єжов організує спеціальну оборону границь ССРСР. Її будуть становити 3 полки літаків, разом коло 9.000 летунів і коло 1500 літаків. Вони облітатимуть кордони ССРСР і збивати всі шпигунські літаки, які хотілиб дістатися до ССРСР. Родини тих летунів будуть закладниками в ГПУ, а то тому, щоб котрий з них не забав втекти з „раю“ за кордон.

В **ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ** лучаються щораз частіше протижидівські виступи чеської націоналістичної молоді.

ПАРТІЯ СЛОВАЦЬКИХ АВТОНОМІСТІВ (Людова Страна о. Глинки) голосувала проти чехословацького бюджету на 1938 р. Не дався о. Глинка позискати тим, що правительство Чехословаччини дозволило йому прийняти ордери чужих держав.

В **НІМЕЧЧИНІ** 60 процент промислових робітників працює у воєнній промислі.

МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ФРАНЦІЄЮ відбуваються тепер безперервні переговори. Німці м. ін. домагаються, щоби французьке правительство обмежило свободу преси німецьких емігрантів у Франції. Однак французьке правительство не годиться на се, бо мусілоб обмежити також свободу російської еміграційної преси і т. д.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило скріпити військові сили в Індокитаю.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й АНГЛІЄЮ відбувається оживлена виміна гадок у справі затіснення співпраці між тими державами в цілі спільної оборони. В Лондоні перебуває тепер французький міністр летунства Ко. Незабаром має виїхати до Лондону спеціальна французька військова місія.

ШВАЙЦАРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило іменувати військових аташе при швайцарських посольствах у Берліні, Парижі і Римі.

ГОЛЯНДСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Патійн заявив, що Голандія не приступить до ніяких збірних чи двосторонніх договорів про ненапад. Зате буде держатися строгої неутральності й енергійно скріпляти свою збройну силу, бо сила головна гарантія безпеки.

ГЕН. ФРАНКО приготував офензиву на Мадрид, тому замкнув всі прапори національної Еспанії.

В **ЕСПАНІІ** червоні пробували перервати фронт повстанців під м. Теруель. Та повстанці відбили наступ. Після того настав спокій на фронтах, бо в Еспанії тепер снігові.

В **БАРСЕЛЬОНІ** панує жахливий червоний терор. На днях катальонська чрезвычайка ув'язнила навіть двох урядовців французького посольства.

944 ПРОФЕСОРІВ 110 АМЕРИКАНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ написало лист до польського мін. освіти Свєнтоховського проти лавкового гетта для жидівських студентів у Польщі.

ЯПОНСЬКІ МОРЯКИ рішили перестати збірку для родин тих американських горожан, які потерпіли підчас бомбардування Японцями американської канонерки „Панай“. Зібрану суму відішлють до Америки.

НОВИНКИ

З Америки повідомляють нас, що головний представник американського великого промислу, відомий мільярдер Форд, прийняв на авдієнції В. П. Гетьманіча Данила Скоропадського і говорив з ним три чверти години про актуальні економічні та політичні справи.

В роковини смерті проф. Стефана Томашівського 21 с. м. о. Йосафат Скрутьєн ЧСВВ відслужив заупокійну Службу Божу і панахиду в церкві ОО. Василян у Львові при вул. Жовківській. На Сл. Божій і панахиді були жінка покійного, трохи пань і мушин, м. і. представник „Нової Зорі“. Підчас Служби Божої приступило до св. Причастя 23 особи.

Перед станиславівським судом стане в найближчих днях гр.-католи. священник Ярослав Дерлиця, парох Тумира, та 30 селян. Ся розправа буде епільоом кровавої події в Тумирі дня 10. I. с. р., підчас якої тяжко побито членів секти „дослідників св. Письма“, які крім „досліджування“ св. Письма займалися також іншими річами, що викаже розправа. Тоді вбито м. ін. „бадача“ Юрка Кокуру. Про ту справу була передовиця в 1008 ч. „Нової Зорі“.

До церкви св. Петра і Павла у Львові при вул. Личаківській вломився злодії і вкрали з шафи срібну позолочувачу чашу вартості около 200 зл.

Смерть Дм. Стецькова. В неділю 19 с. м. пополуноді якісь бандити замордували у Львові в помешканні при вул. Николая 7 б. цукорника Данила Стецькова. Бандити хотіли ограбити огнетревалу касу, та се їм не вдалося, бо ключ до каси вломився. Покійний був знаний між Українцями як організатор купецтва і щирий патріот, що займався особливо допомогою нашим молодим бизнесменам. Прожив літ 58.

У **Львові** на рухливіших вулицях зазначають переходи через їздню білими кістками. Лиш туди вільно переходити.

Гарнізоновим костелом у Львові буде костел Кларисок на початку вул. Личаківської, при площі Бандурского. Його тепер перебудовують.

Гумор. — Старий пан з бородою перерахував в газетах, що в Польщі мають вибити 500.000 „медальв заслуги“, прийшов до фризiera. — Чи маю вам збрить ту довгу бороду? — Борони Боже! Прошу тільки виголити мені в ній таку дірку, щоб люди могли бачити медаль заслуги, який дістану.

Соймова правнича комісія рішила продовжити обнижку комірного також купцям і ремісникам до 31 березня 1939 року.

Осип Боднарівч і Юра Шкрумеляк оповістили в часописі „Як на долоні“ з 15 с. м., що вони виступили з Надзірної Ради спілки „Селянський Союз“, яка наробила була великого шуму в частині української преси. Спілку ототожнювали зі „Зв'язком Оборони Дрібних Рільників“, якому закидають м. і. різні промахи матеріальної натури.

Перед лавою присяглих у Львові відбулася розправа проти Івана Мельника, селянина з Корчмина пов. Сокаль, обвинуваченого за приналежність до ОУН. Мельника засудили на 10 літ без вчислення йому слідчого арешту.

З приводу 50-ліття оснування української державної гімназії в Перемишлі, яке припадає на 1938 р., уконституованся Почесний Ювілейний Комітет, що поставив собі завдання гідно вшанувати сю подію. Він вирішив: 1) видати з того приводу альманах і 2) створити ювілейну стипендію ім. Григорія Цеглинського, першого директора перемиської гімназії. Комітет прохає: 1) надсилати статті, спомини, світлини зв'язані з життям перемиської гімназії на адресу Іван Гонтарський, Перемишль, Баштова 34 і 2) надсилати датки на „Ювілейну стипендію ім. Гр. Цеглинського“ (на адресу: „Українська Шадниця“, Перемишль, вкл. конто ч. 22464 з допискою: На стипендійний фонд ім. Гр. Цеглинського).

В поїзді на лінії Львів—Рава Руска якийсь молодці напали на двох Жидів і одному з них підпалили бороду, другому відтяли частину бороди. Коли на крик нападених прибули кондуктори, напасники втікли.

До церкви в Завадові коло Стрия вломилися злодії й забрали скарбонку з 20 зл. та 4 образи вартости 32 зл.

Особову комунікацію введено на вузькоколійній лінії залізничній Надвірна—Рафайлюва і Ворохта—Форошенка.

Пасажи́рський рух на транзитовій лінії Кути—Снятин припинено з днем 16 с. м. внаслідок замалої фреквенції.

В Тарнаві пов. Стрий кільканацять осіб занедужало на п'ятнистий тиф.

В Росохачі, коломийського повіту, Микола Бабійчук викопав більшу кількість монет з 1709 р., м. і. монети Карла XII.

В Севлюші на Закарпатті вибух страйк в українській виділовій школі. З наказу родичів ученики перестали ходити до школи, в якій панують дуже кепські санітарні умовини.

За спроневерення 5.000 зл. засудили в Познані б. судового коморника Яна Пасковяка на 2 р. і 6 міс. в'язниці, утрату горожанських прав на 3 р. і зворот здефравдованих грошей.

На Стирі розбився до філяра і потонув пасажирсько-товаровий корабель. Один пасажир, що спав у каюті, втонув.

В лічниці у Варшаві померли дві дальші жертви залізничної катастрофи під Демблінном.

Інж. Добошинський, провідник нападу на Мисленіце, написав у в'язниці дві економічні праці, які незабаром появляться в книгарнях.

Німецьке міністерство пропаганди зужило с. р. на свої цілі 400 міль. марок.

Гумор. — Коли ви пізнали свого чоловіка? — На жаль аж тоді, коли я перший раз зажадала у нього грошей...

Зїзд ректорів всіх вищих шкіл Польщі має відбутися у Варшаві в часі зимових ферій. Темою нарад має бути справа гетта.

Велику девізову аферу викрили в митній коморі в Зебжидовіцах. Афера полягала на тім, що ревідент Корпас виставив ромунському горожанинові Мойше Лебі валюту посвідку на 19.450 доларів, другу на 18.900 дол. і 10.000 німецьких марок і третю на дрібні квоти у валютах чеській і ромунській, яких Лебі не мав при собі, та які уповажняли його при виїзді з Польщі вивезти рівновартність. Корпаса і Лебі ув'язнили.

В Москві розійшлася поголоска про ув'язнення Якова Петерса, Лотиша, члена центральної комісії партійної контролю від 1923 р. Петерс це старий большевик, член всеросійського центрального виконного комітету від 1917 р. В рр. 1918—1919 був членом колегії чрезвычайки і якийсь час її страшним шефом.

Під закидом державної зради в Москві розстріляли б. совітських військових атташе в Гельсінгфорсі, Лондоні, Ковні і Талліні.

У Відні помер в 55 р. життя австрійський письменник Ернест Лісавер, автор пісні „Гот штрафе Енґлянд“, славної в початках війни. Лісавер написав ту пісню в Берліні під вражінням вивідження Англією війни Німеччині.

Ген. Людендорф помер у 72 р. життя. Перед смертю відвідав його канцлер Гітлер. Людендорф уродився 1865 р. в Познанщині. В 1882 р. зачав військову службу як підпоручник. Від 1885 р. до 1913 працював в нім. генеральнім штабі. В 1914 р. як бригадир брав участь в здобутті бельгійських твердинь. Від 1916 до 1918 ген. Людендорф співпрацював з Гінденбургом. В осені 1918 р. уступив. Написав великі спомини з часів війни, які були в Німеччині дуже популярні.

В Кельні помер Грек Зервулякос, який перед смертю записав свій дім, вартости 70.000 марок, канцлерові Гітлерові. Той дім, або гроші узискані з його продажі мають бути ужиті на поборювання комунізму.

В Парижі помер нагло Симон Мдівані, б. віцемаршал грузинського парламенту, б. грузинський посол в Туреччині та член Ради Кавказької Конфедерації, основаної на еміграції з представників Грузії, Азербейджану і північно-кавказьких горців.

Парижську виставу замкнено дефіцитом 480 міль. фр. Ту суму мусить покрити держава.

У Швейцарії мають увести четверту урядову мову, ретороманську. Дотепер урядовими мовами були там мови: німецька, французька й італійська.

Правительство Ірландії повідомило Союз Народів, що згідно з постановою ірландської конституції, яка ввійде в життя 29 с. м., офіційна назва вільної Ірландії звучатиме в ірландській мові „Eira“, в англійській „Аерленд“.

В Тріполісі Італіїці оснують магметанський університет. А в Польщі на близько 7 мільонів Українців не дають навіть катедри української літератури...

Нова влада в Бразилії видаляє 2.000 Жидів, що мали туди прибути без дозволу, головню з Німеччини.

Гумор. — Отже маємо звірята двоногі і чотириногі. Чи є ще інші? — Є триногі. — Що, що? Якже вони називаються? — Жінки. Мій тато каже, що вони мають дві стопи нормальні, а третю більшу, на якій живуть.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Рада Польського Банку обнижила дисконтову стопу Банку до 4 і пів процент і стопу від позичок, забезпечених заставом, до 5 і пів процент.

З днем 1 січня 1938 буде знижена процентова стопа плачена від вкладів в ККО, ПКО, державних і приватних банках та кредитових кооперативах. Знижка виноситиме засадничо пів процент, а для декотрих родів вкладів $\frac{1}{4}$ проц. і $\frac{3}{4}$ проц. Се причиниться до подешевіння коштів кредиту коротко і довготермінового як важних елементів господарського розвитку.

Не буде податку від виробу вина. З днем 1 квітня 1938 р. вино, вироблюване в Польщі, буде звільнене від податку. Се має дуже велике значіння для нашого теплого Поділля, яке вже кілька літ боролось за знесення сего податку.

Скарбові палати в Польщі видали обіжник у справі полагоджування справ платників, що зголошуються за полекшами в сплаті податкових належностей. Наказали приймати прохання за полекшами до протоколу в разі, коли інтересент, що звертається за полекшами, не має приготованого подання на письмі. Рішення по прийнятті протоколу мають видавати в засаді того самого дня, хіба що требаб перевірити маєтковий стан петента. Вирішення уряду на устне прохання, прийняте до протоколу, мають додати платникам до письмі.

Міністерство скарбу виготовило й розіслало до заопінювання проект закону про податкові полекші для інвестицій в центральній окрузі, на терені східних воевідств, інвестицій вертничих і копальняних та промислу залізного й моторизаційного.

В Польщі є 207 рільничо-торговельних кооператив. Вони мають 59.826 членів і розпоряджають оборотом капіталом 47.500.000 зл. Товарові обороти в 1936 р. виносили 109 міль. зл.

Дріжджевий картель в Польщі мають розв'язати.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Спокуса.
МУЗА: Лицарі моря.
СТИЛЕВЕ: Відень—Лондон.
ТОН: Володарка пуші.

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На зимовий
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{2}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 25.—зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{2}$ стор. 280.—зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Грозіцьких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Переплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ш.Львів 505.796

ГЕТЬМАНИЧ В НАЙБІЛЬШИХ КОПАЛЬНЯХ НІКЛЮ

До нашої редакції наспівають уже описи, як Гетьманич Данило доїхав до найбільших копалень ніклю в Судбурі і як його величаво приймали українські робітники з „майні“ (копалень) з почесною сторожею і прапорами. Сотками миль їдуть наші люди з жінками й дітьми серед лютої канадської зими, щоб тільки

на свої очі побачити правного Престо-
лонаслідника України. Також головна у-
права копалень, місцевий полк армії й
бурмистр того важного міста Судбурі
взяли участь в бенкеті на честь буду-
чого монарха України. Вістей про по-
їздки Гетьманича надходить багато. Бу-
демо їх по можності містити.

Один з найбільших українських процесів у Польщі.

В Рівнім відбувається процес проти 55 Українців з Костопільщини. Їх обви-
нувають у приналежності до ОУН та в злочині намагання підпалів. Підсудні се молоді селянські хлопці від 18 до 28 літ, між ними є кілька селян 37—38 літ. Більшість підсудних заперечила прина-

лежність до ОУН і те, неначеб намага-
лася когось підпалити. Та 25 обвинувачених призналося до закидуваних їм злочинів, але підкреслили ідейні мотиви приналежності і своїх вчинків. На роз-
праву покликано 200 свідків. Се один з найбільших укр. процесів у Польщі.

Кому вільно набувати землю з парцеляцій?

Міністр хліборобства Понятовський видав до всіх воевідських урядів обіж-
ник в справі кваліфікацій тих, що купують землю з парцеляцій. Обіжник важний тим, що касує всі попередні обіжники і приписи, видані в тій справі й обов'язуючі досі. В обіжнику сказано: всі воевідські уряди зобов'язані перевести докладну селекцію кандидатів і то не тільки під оглядом фахових кваліфікацій, але також під оглядом дотеперішніх жерел прожитку та їх головного заняття. Правно набувати землю з парцеляцій можуть в першу чергу ті, що їх головним заняттям хліборобська продукція. Державна політика мусить іти в

напрямі уможливлення впливу надміру населення з села, а не навпаки до переносення на село населення з інших професій, головню тих осіб, що вже мають інші вистарчаючі засоби прожитку. При державних парцеляціях — говорить далі обіжник — першештво мають заслужені жовніри й інваліди польської армії і польських добровільних формацій, як також вдови або сироти по погибших жовнірах польської армії або польських добровільних формацій. Згадані засади відносяться в першій мірі до жовнірів, що брали участь у визвольних змаганнях (польських), згідно до вдів і сиріт по них.

Також американська флотія їде на Далекий Схід?

9 американських контрторпедовців відплило нагло з каліфорнійської пристані Сан Дієго до Сан Педро, одної з головних пристаней на морським шляху через північний Пацифік, віддаленої 120 миль на північ від Сан Дієга. Офіцери морської бази відмовили всяких вияснень на тему того руху суден. Залога їх в більшості була на суші, коли прийшов приказ вертатися до служби. Офіцери обходили театри й кіна, наказуючи мо-

рякам негайно вертатися на кораблі. В зв'язку з тим несподіваним відїздом ескадри контрторпедовців в Лондоні припускають, що та ескадра відїде на Далекий Схід як ескорта більших одиниць американської флотії. Крім того 5 ескадр мисливських літаків, в тім 3 великі розвідчі літаки, дістали приказ відлетіти негайно з Сан Дієга до своєї бази та приготуватися до лету в невідомому напрямі.

20-ліття чреэвчайки.

В СССР відбулися торжества з приводу 20-ліття створення „Чеки“, яка зміняла назви по черзі на ГПУ і НКВД. Населення примушено до участі в обходах і академіях на честь ГПУ. Вступна стаття московської „Правди“, присвячена чреэвчайці, називається „Пострах ворогів, слава батьківщини“. В ній написа-

но, що чека має десятки тисяч „помічників“ і добровільних агентів між населенням та що ніяка капіталістична держава не має так гігантсько розбудованого апарату розвідки як СССР. — Шкода, що „Правда“ не згадала про „приємності“ життя в СССР і про те, кілька жертв має на совісті Чека.

Що ствердив мін. Дельбос підчас своєї подорожі по Європі.

На французькій раді міністрів мін. закордонних справ Дельбос зложив звіт зі своєї недавньої поїздки по Європі. Французька преса пише, що французький міністр висловився доволі песимістично про дальшу долю Союзу Народів.

Над домовиною Людендорфа.

Католицьке правительство Австрії дозволило австрійській армії вислати депутацію офіцерів на похорон Ерїха Людендорфа, подібно як німецька армія прислала була депутацію на похорон австр. генерала Конрада Гецендорфа. Вся французька преса признає Людендорфові дуже велике технічне знання, але критикує його за гордість, яка казала йому мішатися й до політики та дипломатії, хоч на них не розумівся. Його релігійних блудів французька пре-

Він ствердив у всіх краях, які відвідав або через які переїздив, значний упадок довіри в успішність женеэвської установи. Сей настрої викликали три війни в Африці, Європі й Азії. В справі тих воєн Союз Народів не міг нічого зробити.

са не бере поважно і пише, що старий Людендорф виступав проти катол. Церкви під цілковитим впливом своєї другої молоді жінки, пані генералової Матильди. Канцлер Гітлер вислав до неї кондоленційну депешу, в якій називає Людендорфа великим жовніром і найвірнішим сином німецької нації, який зв'язався з нац.-соц. партією в часі найбільшої нац. скрути. Всі німецькі уряди і школи в день похорону генерала Людендорфа замкнуто на знак жалоби.

Генерал Людендорф

* 9. IV. 1865 † 20. XII. 1937.

Помер у 72 р. життя визначний, може найвизначніший, генерал страшної європейської війни, Ерїх Людендорф. На його визначність зложилися отсі прикмети: 1) надзвичайний організаційний талант, 2) надзвичайно солідне фахове знання, 3) надзвичайна рішучість, 4) надзвичайна робучість, 5) надзвичайний брак самолюбства. Таксамо надзвичайні були блуди Людендорфа, передовсім надзвичайний брак політичного відчуження, що мабуть головню вирішив справу великої війни на некористь німецького народу, який боровся справді по геройськи. Генерал Нісель признає йому виїмкове знання і сильну волю та робучість, але підчеркує його також надзвичайну гордість, жадобу влади і строгість.

Дійсно жахливе було завзяття того чоловіка. Воно проявилось у страшних п'ятох атаках, у які він кидав німецькі війська проти західного фронту, бороненого майже всіми народами світа з найлучшою технікою. Таких великих і кривавих атак не бачила досі історія людства. Вони коштували німецьку націю страшних жертв. І всі заломалися... А тоді заломався й дух Людендорфа, хоч його заломався й окервалена армія, створена великими монархами Німців, ще скрізь стояла як мур... Та Людендорф зневірився і Гінденбурга потягнув у зневіру. Військові письменники ще сперечаються, чи не сталося се перед часом: бо були хвилі, коли рада антанті заставлялася вже над капітуляцією. Людендорф міркував так: болгарський фронт зломаний, австрійсько-італійський ослаблений, у штабах інтриги, цісар говорить про мир, парламент дефетистичний, маринарка безчинна, бльокада Німеччини від моря щораз тяжша, голод щораз більший. І Людендорф попав у таку розпуку, що дістав грізного нервового атак: заломався фізично і морально під навалом страшного почуття відповідальности за мільони трупів і калік, жертвованих безуспішно... І він перший попав у паніку, хоч німецькі війська і навіть цивільне правительство в Берліні ще держалися. То Людендорф викликав між ними паніку.

Лиш кілька днів тревало заломання Людендорфа, та сего було досить, щоб вирішилася доля Німеччини. В останній хвилі Людендорф каже ще до цісаря: „Коли нарід підійметься, то зможемо ще кілька місяців видержати війну. Кріпость, яка піддається перед останнім зусиллям, стоїть під проклоном нечести!“ Опритомнівши Людендорф перестерігав правительство Німеччини перед довірям до Вилсона. Надармо. Тільки два члени правительства, премієр князь Баденський і Конрад Гавсман, були за продовженням опору до останніх сил. Всі інші міністри за тим, аби піддатися: і Зольф і Трімборн і Шайдеман і Ерцбергер і Гребер і Бавер. Ще важилася справа, та коли Ерцбергер приніс вістку, що велика катол. партія Центра одноголосно заявила проти дальшої оборони, справа була вирішена...

Може тоді в Людендорфа появилася та ненависть до католицької Церкви, яку він опісля вилив публично, основуючи нову „німецьку віру“. Се належить до справ ще не вияснених. Навіть між приятелями Людендорфа не всі тої думки, що опір до кінця бувби для Німеччини лучший.

„Суспільне забезпечення“

ПІВ МІЛІАРДА ДЕФІЦИТУ В ФОНДІ ЕМЕРИТУР!

В соймі внесено інтерпеляцію в справі забезпечення; міністр відповів, що „всьо в порядку“. З того приводу на часі пригадати цілу ту болючу справу.

В ч. 10.652 в статті п.з. З.У.С. *) хоче „перенести“ фонди заступних забезпечень подав „Век Нови“ слідуючі інформації з Варшави:

„Трудне фінансове положення Закладів Суспільних Обезпечень, котрі, як стверджено, виказують в емеритальнім фонді більше як півмільярдний дефіцит, спонукало власті тої інституції шукати дороги, щоб видобути з тої фінансової опресії. В тій цілі власті З. У. С.-у коопортують в останніх часах погляд, що виною теперішнього невідрадного стану є те, що багато груп працівників не підлягає суспільному забезпеченню, як рільні робітники, халупники і скромно випосажені працівники. Одночасно з суспільних забезпечень виключені добре випосажені працівники певних упривілеваних інституцій як Польський Банк, Рільний Банк, Банк Краєвого Господарства, ПКО, ПКП і т. д., котрих працівники користають з власного заступного забезпечення. На думку властей ЗУС-у приходи заступних забезпечень не збільшаться в будучині в тім степені, що видатки, супроти чого виключені працівники не зможуть дивинути самостійно цілого тягару чинить в заступнім забезпеченню. Тому всякі заступні забезпечення належить зліквідувати та їх фонди перелити до ЗУС-у. Однак дотеперішня господарка тої інституції — кінчить „Век Нови“ — є того роду, що загрожені можливістю дістатися під її вплив працівники банків і інших упривілеваних інституцій всякими силами протиставлять тій небезпеці“.

Тільки „Век Нови“.

Наведені вище вістки „В. Н.“ прямо жахливі. І то одна вістка жахливіша від другої. Тому се обов'язок преси розглянути ті вістки докладніше та зайняти до них відповідне становище. Тимчасом — на всіх языках все мовчить...

Перша вістка, що викликає жах передовсім у всіх забезпечених в т. зв. Обезпечальні і зокрема в тих, що вже мають право до суспільної емеритури — се вістка про 1/2 мільярда дефіциту в емеритальнім фонді Обезпечальні. А викликає та вістка жах в тих людях тому, бо тут іде про їх найбільш життєву справу — про забезпечення їх старості. Якже се так? мусять спитати вони тих, що завідують нині т. зв. суспільним забезпеченням. То ми ціле життя платили високі вкладки на забезпечення нашої старості, а коли прийшла та старість, то те забезпечення повисло на волоску! Бож річ ясна, що 1/2 мільярдний дефіцит в емеритальнім фонді Обезпечальні се дуже поважне захитання емеритур забезпечених в Обезпечальні. Коли Обезпечальня не знайде покриття того недобору, то найпрестіжійший наслідок того факту буде той, що емеритури забезпечених в Обезпечальні будуть відповідно зменшені, як се зрештою вже кілька разів відбулося щодо ріжних зобов'язань Обезпечальні супроти забезпечених в ній. Так нпр. значно вже зредукувала Обезпечальня свої зобов'язання супроти забезпечених у ній на випадок безробіття, таксамо на випадок недуги і вкінці на старість. Зокрема поміч Обезпечальні на випадок недуги така невистарчаюча, що багато забезпечених, котрі занедужали, зрікаються тої помочі і лічаться приватно. Але складки до Обезпечальні на випадок недуги вони мусять платити і платять!

*) З. У. С. = Заклад Обезпечень Суспільних.

Мимо страшного для Німців вислідку війни під проводом Людендорфа і мимо численних нападів на нього і мимо його участі в замаху стану (в листопаді 1923), німецький народний суд не засудив його за той замах, хоч вина Людендорфа була ясна і доказана.

Геніяльність і засліплення характеризують того дивного чоловіка, що зійшов до гробу лаяний як „демон Німеччини“, але на якого ніхто не поважився підняти руки ні навіть осудити в суді його очевидної вини. Аж Найвисший Суддя зважить і вирішить справедливо.

Всі дотеперішні погіршування користей, що їх переводила Обезпечальня відносно забезпечених у ній, оправдувала вона браком фондів! Тому брак півмільярда зл. в фонді емеритур, оскільки Обезпечальня не знайде якогось жерела, звідки моглаб добути тих 500 мільонів, загрожує дальшим зменшенням емеритальних зобов'язань Обезпечальні супроти забезпечених у ній.

Та як бачимо з дальшої вістки „В. Н.“, Обезпечальня шукає за жерелом на покриття згаданого 1/2 мільярдного дефіциту в емеритальнім фонді. І не тільки шукає. Вона вже навіть намітила собі те жерело. Той дефіцит малиб покрити ті роди працівників, що доси не були забезпечені в Обезпечальні а котрих тепер Обезпечальня хотілаб „обезпечити“. Ті нові працівники се: рільні робітники, халупники і взагалі всі скромно випосажені працівники. А крім них також працівники певних упривілеваних інституцій, як державні банки, ПКО, ПКП і т. д., котрі доси мали власне т. зв. заступне забезпечення.

Щож сказати про ті пляни Обезпечальні в цілі добуття покриття дотеперішнього 1/2-мільярдного недобору в однім тільки фонді емеритур?

Треба підчеркнути негативне становище до тих плянів працівників згаданих упривілеваних інституцій. А треба підчеркнути тому, бо та категорія працівників потрапить оборонитися перед посяганням на них Обезпечальні: бо ті працівники не тільки добре упосажені але як службовики упривілеваних інституцій розпоряджають також відповідними впливами. У висліді жертвою Обезпечальні впаде мабуть найбільшша категорія працівників, котра доси була вільна від благодатей Обезпечальні, себто: рільні робітники, халупники та інший робітничий пролетаріят. Здається не треба багато доказувати, які наслідки булиб, колиб заістнував примус забезпечення тої категорії працівників. Ті наслідки булиб подібні до наслідків, які викликав примус забезпечення домової служби: масове звільнення тих працівників їх працевдавцями...

Таким чином нинішнє т. зв. „суспільне забезпечення“ сталоб для найбільшшої категорії працівників правдивою суспільною катастрофою.

Як відомо, т. зв. „суспільне забезпечення“ введено в нас в життя ще за часів Австрії. Та тоді те „суспільне забезпечення“ виглядало зовсім інакше як тепер. Передовсім воно не було примусове для всіх людей праці, тільки для тих, що його дійсно потребували. А далі: воно було для людей праці значно корисніше. Та користь виявлялася в двох напрямках: в значно нижчих, ніж нині тягарах, які „суспільне забезпечення“ накладало на людей праці, і в значно більших користях, які воно давало їм. Хто не мав нагоди переконатися про се на власній особі, той нехай порівняє статистику нпр. колишнього Інституту забезпечень укр. приватних урядників і теперішньої Обезпечальні.

Яка причина такого погіршення т. зв. „суспільного забезпечення“ нині в порівнянні з давнішим?

Головна причина се повне удержавнення нині т. зв. „суспільного забезпечення“, передання його в руки державної бюрократії і відсунення від його завідування найбільш заінтересованих, себто самих забезпечених людей праці.

Се мало дуже негативні наслідки. Ті негативні наслідки виявилися в цілм ряді аномалій, які вже тяжко відбилися і далі відбиваються на забезпечених.

Перша і найбільша аномалія се те, що про справи забезпечених рішали і рішають не самі заінтересовані люди праці, але державна бюрократія. Вона уста-

новляє закони, отже обов'язки і права, в ділянці т. зв. „суспільних забезпечень“. Вона організує інституцію „суспільних забезпечень“, т. зв. Обезпечальню. Вона завідує тою Обезпечальнею: її фондами, які складають примусово забезпечені в ній працівники, її чинитьбами, які вона дає забезпеченим у ній, взагалі всім, що творить її зміст.

Наслідки того — жалюгідні.

Отже передовсім постійне збільшування тягарів, які титулом т. зв. „суспільного забезпечення“ та забезпеченева бюрократія раз-у-раз накладає на забезпечених людей праці — при рівночаснім постійнім погіршуванні користей, які те „суспільне забезпечення“ дає тим людям праці. Збільшування тягарів і погіршування користей — без згоди і всупереч волі й інтересам забезпечених.

Все те оправдує бюрократія браком фондів, потрібних на покриття видатків суспільного забезпечення. Той брак фондів в нинішній Обезпечальні се дійсно одно з кайбільших її недомогань. Яке велике те недомогання, свідчить наглядно факт, який занотувала вся краєва преса: фонд емеритур на старість виказує недобір півмільярда золотих!

Причина того сумного факту очевидна: господарка в Обезпечальні теперішніх її господарів.

Вже само удержання великого бюрократичного апарату в Обезпечальні зїдає значну частину її фондів. Ще більше спричинює недобір господарка ріжними фондами. Як відомо, та господарка така, що значна частина забезпечених фондів нині зовсім заморожена і то заморожена на довгі часи. Бо нинішні господарі Обезпечальні польокували ті фонди в ріжні підприємства (як дома й ін.), і тим не тільки заморозили вложені в них капітали, але зуживають також і певну частину відсотків, які дають ті підприємства, на обслуговування тих підприємств (адміністрація, консервація і т. п.).

Такий стан суспільного забезпечення в нас мусить викликати велике невдоволення серед ширших мас людей праці, примушених платити забезпеченні вкладки. Те невдоволення звертається в першу чергу проти нинішніх господарів в Обезпечальні. Та воно звертається також проти держави, котра переняла від колишніх приватних Інститутів суспільних забезпечень не тільки зібрані ними великі забезпеченні фонди, але також обов'язки тих Інститутів супроти забезпечених у них працівників. Однак ті обов'язки виконує держава значно гірше, ніж їх виконували колись приватні Інститути.

Тому є в інтересі як людей праці так і держави передати справу суспільного забезпечення знов у руки самих найбільш заінтересованих, себто людей праці. Нехай люди праці самі рішають про найживотніші свої справи так, як се вони будуть уважати за найкраще. А держава нехай тільки наглядає, щоб усе було в порядку та по справедливості.

Се одностайне домагання всего населення — без ріжниць віри й народности.

Про торгівлю девоціоналіями

Сенат ухвалив закон про витворювання девоціоналій і торгівлю ними. Референт того закону, сенатор Зберський, підніс, що виробом і продажем предметів християнського культу займаються Жиди, осягаючи з того річно 60 міль. зл. Жидівський товар дуже кепський, через те й дешевий. Жиди вивозять його і до Америки, як пам'ятку з рідного краю для емігрантів. Референт заявився проти арт. 5 закону, який виймав вивіз девоціоналій зпід ділання того закону. Вивіз девоціоналій повинен бути також в руках християн. Комісія сенату заявила за счеркненням того артикулу та ввела поправку до 4 арт., продовжуючи до двох літ час ліквідації заведень продажі девоціоналій, які суперечать арт. 1 і 2 закону. Сенат прийняв закон.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Масові процеси проти українських священників

„Діло“ п. ч. 282 принесло статтю п. з. „Масові процеси проти українських священників“. З уваги на актуальність теми подаємо ту статтю в цілості.

В останньому часі почалися масові процеси проти українських священників, яких прокуратори притягають до відповідальності за провини зі ст. 287 § 1. к. к. (потвердження неправди урядним чином щодо обставин, що має правне значіння). В чому ж діло? Де причина цих масових процесів? Отже у травні ц. р. доручили адміністраційній влади, щоб парохіяльні уряди видали волосним урядам метрикальні витяги своїх парохіян у статистичних цілях найдалі до 10 липня ц. р. За кожний витяг сторона мала зложити 10 сот. Як бачимо, речинець дуже короткий. Парохіяльні уряди без порозуміння кинулися до праці. Юрбою облягали парохіяни приходства, парохіяни місцеві і з прилучених сіл, бо був це час літній, гарячий, дорогий. Спішилися громадяни, спішилися парохі; деякі наймали секретарів, інші запрягали до роботи своїх старших дітей, бо треба було виписати кількості витягів в одному дні. Якщо б ще парох почав шукати у стосі метрикальних книг за кожною особою окрема — не скінчив би праці і за кілька років, а не за два місяці, бо крім метрик живих, треба шукати за метриками померлих і віпчань. Найменша парохія мусіла видати коло 2.000 метрик. Щоб працю припідняти брав парох до рук спис населення (статус анімарум) парохії, в якому по черзі списані родини парохії і в короткому часі віднавав

сторону з витягами цілої родини.

Українські послы та Ординаріїти повинні негайно виписати міністерству внутрішніх справ, в який спосіб вкразили помилки до метрикальних книг. Ба, що більше! І даліше будуть неперозуміння, якщо не устійніться, якими правилами слід кермуватися на будуче при виписуванні прізвищ до метрикальних книг, пишучи по латині і при видаванні витягів по польськи. Слід пам'ятати, що метрики існують ще від 1775 р. Вели їх люди у різних часах, різної інтелігенції, різного духа. Найдавніші прізвища кінчаються на „скі“, опісля на „скій“, якіні на „скій“ (Островский), на „скі“, „дкій“ і „дкий“ (Савінский), на „іч“ і „іч“ (Санич), на „і“ і „ій“ (Ольховий), на „овь“ і „ів“ (Юрків) і т. д. Метрики вели по польськи, по латині, по українськи і по московськи. Парох, який для скорочення діловодства та орієнтації виготовив „статус анімарум“, виписував прізвища своїх парохіян по українськи з закінченнями згідно з правилами найновішого українського правопису і після цього видавав тепер метрикальні витяги думаючи, що владі йде про дати уродження, смерті і віпчання, а не про закінчення прізвищ, давно спольщених. Тимчасом дійшло до масових процесів за провини зі ст. 287, § 1 к. к. Отже справа немаловажна, але загально-національна та принципіальна, якою і духовні власті і українські послы та українське громадянство повинні зацікавитись та довести до успішного исходу.

„Скромні“ домагання „Поляка греко-католика“

„Поляк греко-католик“ в статті п. з. „Апель до пп. послух Малопольські ісходней“ висунув отсі домагання від „лів мільона Поляків греко-католиків“:

„1) Введення назад польських проповідей, співів і додаткових Богослужень у гр.-кат. церквах і в тій цілі віддання до виключного ужитку польського населення гр. обряду такого числа церков, яке їм належить згідно з вислідами останнього спису населення з 1931 р. Для інформації подаємо, що цей спису наказав у Схід. Галичині 448.000 польського населення грецького обряду. Напр. у Львові на 49.000 греко-католиків є 16.000 Поляків, т. є. 32% з заг. числа греко-католиків. Тому належаться гр.-кат. Полякам до виключного ужитку бодай 4 лівів. церкви; 2) введення назад для польської молоді грецького обряду у всіх школах науки релігії гр.-катол. по польськи; 3) розділу дотеперішніх гр.-кат. духовних семінарій на окремі польські і руські відділи, щоб якнайскорше приготувати кадри польського гр.-кат. населення. Теперішня виключність права виховання кліру в національній душі, нам чужім, українським, суперечна з конституцією і противиться цілям польської держави. Без одержання належного числа гр.-кат. священників польської національності не може бути мови про рівноправність Поляків гр.-кат. обряду на терені Церкви.“

„Мета“ в ч. 49 додає до сего м. і. ось що: „Як бачимо, апетити зовсім далекі від скромності. І перше, що приходить на думку, це зовсім некатоліцьке приміювання двох різних мірок — до аналогічних явищ. Для нецілого пів мільона „Поляків“ греко-католиків видивгається низку домагань національного характеру: але цікаво, що ці панове сказали, колиб так сотки ти-

сяч Українців римо-католиків у Галичині видивгнули аналогічні домагання до польської римо-католицької Церкви? А ці домагання булиб далеко більше оправдані вже хомби тому, що тут річ йде про велике число дійсних Українців латинського обряду — а по другому боці „польськість“ цих 448 тисяч греко-католиків, сфінгованих на підставі останнього перепису, найменше дуже проблематична. Всі ми добре знаємо, яку вартість представляють такі дані про національність в офіційному переписі і в яких обставинах повстають ці легендарні цифри. Вєі також знаємо, скільки то греко-католиків України, національно менше відпорних, головно з рядів нижчих державних і самоурядних службовиків, проти своєї волі мусить подати в переписі польську національність чи то з оглядів службових, родинних, чи інших. У цьому світлі дійсного життя, а не шовіністичних фантазій — справа представляється так, що на ділі нема греко-католиків Поляків, які творилиб якусь громадську силу. Одиничі, якщо вони є, з природи річи тут не можуть вхходити в рахубу. Отже звідки нараз така дбайлива опіка над неістнующими „покривдженими“? Отож ми переконані, що річ тут не в греко-католиках, ані не в католицизмі, ані не в релігійності. Постуляти „Греко-католика“ не відзеркалюють настроїв дійсних Поляків греко-католиків просто тому, що такі, як поважна громадська сила, не існують і не можуть істнувати. А ввесь цей зайвий шум роблять напевно чинники, що стоять осторонь від греко-католицької Церкви і хочуть її знутри ослаблювати, щоб таким чином крок за кроком здобувати позиції чисто політичного характеру, лише про форма прикриті плащиком релігійності і любови до гр.-катол. Церкви.“

Прекрасна доля жде людство

Французька преса пише, що людство видає тепер мільярд франків денно на зброєння. „Фігаро“ підчеркує, що попередня війна була європейська, а не світова, бо шаліла тільки в Європі, а в інших частих світа були тільки фрагментарні боротьби. А тепер, пише, буде вже інакше; коли вибухне війна, то буде дійсно світова. Ве-

лике значіння матиме в ній летунство. Німці мають літаки, які летять зі швидкістю 440 км. на годину і можуть везти по півтора тонни вибухових бомб і можуть летіти по 2.000 км. не задержуючись... Словом, прекрасна доля жде людство. (І мимо того сніт народи не хочуть знати голодних).

Стаття князя Пістої

„Попольо д'Італія“ приніс статтю свояка італійського короля, князя Пістої, що звернула на себе загальну увагу в цілм світі, бо се перша стаття члена королівського дому і має до того зміст високо політичний і актуальний. Він пише, що Італія хоче мира, але щоб удержати мир, треба зліквідувати наслідки війни, себто зревідувати мирові договори, накинени побідже-

ним. Отже в першій мірі треба заспокоїти домагання Німеччини в справі колоній. Потому треба визнати італійську імперію в Африці. Щойно тоді буде можливий договір 4 держав і до нього прилучаться ще Австрія, Угорщина, Болгарія, Швайцарія, Альбанія й Португалія. Кажуть, що та стаття написана в порозумінні з Муссолінієм.

Японія й Америка

Преса приносить тепер багато вістей і статей про напружені взаємини між Америкою і Японією. Однак переважає думка, що війни між тими державами бодай тепер не буде, бо навіть якби воєнна флота Америки вспіла щасливо переплисти Спокійний Океан, то вистарчило б їй палива (бензини) не більше як на одну битву. Потому булаб задана на довіз палива транспортними кораблями. На них полювалиб

по дорозі японські підводні судна і нищилиб їх. Японія має вправді флоту значно меншу ніж Америка, але стратегічне положення Японії далеко краще і дух японської маринарки дуже високий. Тому Японії могли собі дозволити на затоплення американської канонірки; тим способом показали вони Китаю, що не мають чого ждати на допомогу Америки...

Докладна

МАШИНА
ДО ПИСАННЯ Ф.К.

WARSZAWA, OSSOLIŃSKICH 1
PAŃSTWOWE WYTWÓRNIE UZBROJENIA

Німці про поїздку Дельбоса

Німецька преса тішиться з приводу того, що вона називає „неуспіхом поїздки Дельбоса“. І так „Германія“ пише: В Білгороді, в Букарешті, в Відні Дельбо стрівив один і тойсам настрій: бажання забезпечитися. Трудно повірити, що Паризький відразу відмовиться від ілюзій, якими він жив довгі літа. Трудно зрозуміти зрештою, в якій цілі Дельбо відбув ту поїздку, що її пробували шдлати як повторення турне мін. Барту. Правда, з поспідного стану поїздки Дельбоса — Праги — має Франція більше віднолення, та в остаточному висліді се мало що змінить: „Фелькішер Беобахтер“ пише: Пражська преса шарпає і накидається на Стоядіновича. Вже з сего одного легко додуматися про „успіх“ білгородської поїздки Дельбоса. Коли вірити націонал-соціалістичному офіційно, Дельбо поставив Стоядіновичові питання без обиниць: „Чи Югославія стане по стороні Франції на випадок європейської війни?“ На це Стоядінович відповів лаконічно: „Ми бажаємо мира“. Чи сей діалог відповідає дійсности, „Фелькішер Беобахтер“ не береться категорично твердити. Тим не менше він показує, що і питання і відповідь в достаточній мірі характеризують положення, яке витворилося. Югославія базує свою мирну політику не тільки на одній Франції і не тільки на одному Союзі Народів.

Пустіють французькі села

Відомий французький часопис „Тан“ приніс на днях статтю, в якій чорними красками малює катастрофальне виключення французьких сіл і пише м. ін.: „Причина того се гін сільського населення до міст, що зростає вже від літ. Се явище належить до найважніших чинників, що перебувало ускладняють політично-популяційні проблеми сучасної Франції. Богато літ тому висловився один з англійських учених, що Англія страждала свій селянський етап і що Франція вдержала його дотепер. Нині Франція стоїть в обличчі факту, що й вона може втратити селянську верству, з якої кожний нарід черпає так багато животних сил...“ „Сільське населення Франції виносить тільки 11,5 мільонів. В останніх 5 літах число сільського населення впало на 300.000 осіб. Департаменти з перевагою рільничого населення виказують величезний спад числа населення. В порівнянні з цифрами з 1886 р. нові цифри просто жахливі. В деяких департаментах спад числа рільничого населення за останніх 50 літ виносить поперх 100.000 осіб. Оскільки в короткім часі не спинить утечі до міст, то в найближчих 10 літах зменшення робучих сил у французьких селах може досягнути числа 3 мільйонів осіб. До чого йде Франція? кінчить статтю „Тан“.

Розв'язання Соц. Партії Праці

Польська преса звідомляє: Міністр внутрішніх справ розв'язав на території цілої держави незалежну соціалістичну партію праці, узнав її за нелегальну організацію та заборонив належати до сеї організації або співпрацювати з нею. У зв'язку з тим розпорядком всі воеводи і державні комісарі видали до населення окрему відозву, в якій пояснюють причину розв'язання названої партії. М. ін. сказано в тих відозвах, що незалежна соціалістична партія праці існувала від 1924 р., відтак стала прибудівкою польської комуністичної партії, ширила комуністичні кличі, амагала до повалення теперішнього державного устрою та введення совітського ладу. Злочинну діяльність сеї партії потверджують численні факти.

Розпорядок Єпископа і „Нива“

„Коли хто інакше вчить і не держиться здорових слів нашого Господа Ісуса Христа й науки побожності, то він гордий, нічого не знає, а хоруге на спори і словні суперечки, що з них повстає зависть, сварка, зневаги, злі підозріння, змагання людей зіпсованої душі й позбавлених правди, котрі вважають побожність оруддям зиску“ (1 Тим. VI 3—5).

Новий розпорядок Преосв. Григорія, Єпископа станіславівського, викликав, як звичайно се бувало й при інших подібних розпорядках, сильний спротив на сторінках нашої ліберальної преси. Се не диво. Йде в розпорядку Преосв. Григорія про справу таку далеку ліберальній інтелігенції, як про піднесення гідності священника. Ліберали, що признають священника лише за рівнорядного з іншими членами суспільності, бажають, щоб той священник виконував подібні суспільні функції як інші члени суспільності, світські люди. Оскільки священник виконує се, він, на погляд лібералів, потрібний у суспільності, оскільки він посвячується діяльності, що її вимагає його священничий уряд, то він, на їх погляд, безпожиточний у суспільності. Очевидно ці круги признають потребу катехизації й проповідництва, але на те, щоби впоїти чи то мораль, чи патріотизм даній суспільності — бо се найкраще зробить священник, а ще до того з віруючими людьми; та вже молитву, жертву, довші богослуження й т. д. вважають ліберали за щось у роді змарнованого часу й енергії.

Таке становище ліберальної інтелігенції й тим самим ліберальної преси цілком зрозуміле й послідовне. Ліберали в своїм признаванні корисності Церкви й духовенства виходять з заложення чисто світського — дочасної користі для нації чи людини; се впливає з їх атеїзму, безрелігійності, або слабенької релігійності, що вічно сумнівається: є Бог, чи нема, правду вчить Церква, чи ні, треба всьо приймати з її науки, чи лише дещо. Зрозуміла річ, що при таких наставленні вони не дивляться на вічність, на справи Божі, не думають про те, що всьо дочасне мине як тінь, розвіється як дим, а остане вічність з Богом або — без Нього. Не знають чи забувають, засліплені дочасним, що наш побут на світі — се лише мандрівка, а ми тут подорожні; що життя тут лише час проби, а не сталого побуту; що тут приготуємо собі вічність. Словом, у

їх світогляді нема Бога і нема місця на змагання до Нього; в них всьо крутиться довкруги дочасних справ, нехай і дуже благородних — як патріотизм чи любов до людини; але нема в тих ідеалах релігійної санкції, не робиться цього в Бозі й для Бога, лише для заспокоєння своєї автономної етики чи своїх почувань. Не входжу тут у те, що діється разом зі зміною тих почувань чи й тієї автономної етики...

Тому зрозуміло, що розпорядок про піднесення гідності священника коштом його частинного уступлення зі світського поля праці, де він працює як вибраний, скажім, голова місцевої „Прогресу“ чи іншої установи, мусів викликати невдоволення в ліберальних кругах. Вони зрозуміли сей розпорядок так, що тим самим духовенство станіславівської дієцезії стає „національно безкорисне“, а далі, що „Єпископ відтягає духовенство від національної праці“... Врешті чується й таке, що „священники й так не багато робили, а тепер матимуть оправдання — не робити нічого“. За тим поспіпалося як зі скоростріла: що Єпископ не обдумав якслід розпорядку; що се шкідливе для нації; що тим самим Єпископ робить на користь „когось третього“ (при сьому „субтальному“ натяку між читачами ліберальної преси снуються найбільше фантастичні здогади); що „взагалі“ станіславівський Єпископ „робить на шкоду нації“ й т. д. Повстають злі підозріння, кидається зневаги — як то пише св. Павло в Листі до Тимофея; але там кажеться про людей зіпсованої душі й позбавлених правди, що не держаться здорової науки Христа.

Та, як кажу, се не диво, бо спільної мови тут не може бути, таксамо, як і одної етики. Коли католики мусять шанувати 8-му заповідь і боряться лише з тим, що зроблено чи написано, то ліберали вскакують у „серцевідіння“ Преосв. Єпископа й малюють собі його стан подібно до свого. Балакаючи голосно про чесність, не стосують чесності у відношенні до інших. Маємо тут обяв т. зв. „муринської етики“, хоч мурини напевно булиб сим зіставленням ображені, — і мабуть слушно. Та ми живемо в „культурній“ Європі й у „просвіченій“ ХХ ст.

Зате якже дивно, коли проти розпорядку Преосв. Єпископа Григорія виступили деякі органи... католицької преси і навіть найстарший становий орган

гр.-кат. духовенства, „Нива“!.. А саме в XXXII річнику, в числі за грудень 1937 р., появилася в тім місячнику стаття п. н. „Чи тільки на головнім відтинку“ — і то стаття передова, підписана Редакцією „Ниви“. Значиться, се офіційний погляд католицької Редакції на розпорядок католицького Єпископа сусідньої дієцезії. Погляд сей, на жаль, не відбігає від погляду ліберальної преси, а різниться від її тону лише — бо в відношенні до Преосв. Григорія вжито тактовної, на перший погляд, форми. Кажу „на перший погляд“, бо на правду — воно цілком інакше.

Щоб добре зрозуміти закиди „Ниви“ й те підложжя, що на ньому виринув такий погляд католицької Редакції, і то не світської, але таки духовної по своїм складі, треба його розглянути ближче.

Вже коротенький „в головному зміст розпорядку“ з поданими двома цитатами з самого розпорядку містить слова, що психологічно наставляють читача неприхильно до нього; се вислів, що „Преосвящений зрештою зовсім слушно“ ставить високо стан священника, а далі — що духовенство „нібито“ не спараліжувало погубної праці світських демагогів — а се твердить Преосв. Григорій. Вже ці два „невинні“ слова кажуть читачеві „Ниви“, що Єпископ не має слушності. Після такого зреферування (до речі, не цілком вірного, бо воно поминуло дуже поважний момент у розпорядку) йдуть у дальшій тексті „Ниви“ даліші подібні „слівця“ й цілі речення, що в злім світлі змальовують не лише розпорядок, але й інтенції! Передовсім у „Ниві“ сказано, що в статті не буде критики, бо „Нива“ не має до цього ніякого права („зрештою цілком слушно“, скажемо й собі), і що „Нива“ хоче лише сей розпорядок „собі розяснити чи просити за ближчі вияснення“ (с. 411). Поминувши стилізацію („просити за вияснення“), звертає увагу зміст: бо хіба не можна було „собі розяснити“ без писання статті, а „просити за вияснення“ можна було теж нпр. листовно, а не статтею та ще такою! Очевидно, „об'єктивно“ наставлений автор статті (він не забув підкреслити сього) не обмежився до того, тож ясно, що він мав напевно і інші цілі. Дальше непідписаний автор висловлюється, що розпорядок Владики „незручно стилізований“ і що тому дійшло на сторінках преси до „хибної інтерпретації інтенцій Владики“. Виходить, що „Нива“ хоче вірно пояснити інтенції Владики й пише так:

„Не маємо сумніву, що видання згаданого розпорядку подиктували Преосв. Владиці огляди на добро нашої Церкви та на престиж духо-

ОСИП НАЗАРУК

11)

Вражіння з Волині

Голова зїзду посол. С. Тимошенко підчеркнув, що се третій Краєвий Зїзд ВУО, що краєві зїзди тої організації мають відбуватися що п'ять літ, але сей скликано скорше. Останній зїзд відбувся в 1935 році. Се зїзд надзвичайний, скликаний на те, щоб у змінених обставинах так державного як і міжнародного життя об'єднати український актив на Волині, скоординувати зусилля та більше активізувати працю ВУО. Коли посол Тимошенко скінчив отворити зїзд, укрита за сценою оркестра заграла польський державний гімн, а потому гарний мішаний хор уставлений перед сценою відспівав український національний гімн „Ще не вмерла Україна“. Тут голова зїзду запросив ще 7 осіб до президії, самих мужчин, і повідомив, що сально треба опорожнити о год. 4-й по полудні, отже просив референтів і дискусантів говорити по можності коротко. Зазначую се в тій цілі, щоб показати, що зїзд під оглядом технічним був добре обдуманий: він до означеної години вичерпав всьо, що треба, й ухвалив всі резолюції.

Наперед член президії пос. Скрипник відчитав або згадав деякі прислані

привіти. Між ними звертали увагу привіти від волинського і кремянецького архієпископа Алексія та від луцького архієпископа Полікарпа з благословенням для зїзду. Наспіли також привіти від деяких Поляків і Польок, знаних з публичного життя, нпр. від сен. Стефанії Кудельської, від сен. Владислави Мацешинької, від сен. Ант. Станевича, від послів Гофмана і Шимановського, від голови Волинського Т-ва Приятелів Наук Юзефа Слешинського і т. д. В Галичині ми таких привітів від людей польської культури не бачили і не чули, хіба ще в половині XIX ст., коли наша стара спольонізована шляхта хотіла частинно вертатися до нас, але наші сумашедші „демократи“ закричали, що „не треба нам ніяких панів“...

Та здається, що й на Волині прояви такого відношення польської суспільності до Українців не потревають вже довго.

Відтак голова зїзду предложив вислати привіт від зїзду трьом найвищим достойникам польської держави, а посол Скрипник відчитав проекти тих привітів. Вони настільки цікаві, що подаю їх в цілости:

I. До Пана Президента Речіпосполитої: Краєвий Зїзд ВУО складає Найвищому Зверхникові Речіпосполитої в імені українського населення

Волині вислови високої поваги й відданості з запевненням, що українське громадянство Волині буде завжди стояти на стороні величності Речіпосполитої та нести офіри для спільної з польським народом Батьківщини.

II. До Маршала Генерала Сьміглого-Ридза: Краєвий Зїзд ВУО складає Вам, Пане Маршале, вислови високої поваги та освідчує, що українське населення Волині завжди стане в обороні кордонів Речіпосполитої.

III. До Голови Ради Міністрів Генерала Славой-Складковського: В імені українського населення цілої Волині Краєвий Зїзд ВУО складає Панові Премєрові вислови чести й запевнення вистралої праці для добра Речіпосполитої.

Проекти тих депеш вся саля приняла оплесками та окликами, між якими чути було оклики „слава!“...

(Далі буде).

Практичний і наглядний показчик і вплив життя і сили Церкви — се преса. (Про пресу. „Вістник Станіславівської“ ч. X—XII з 1937 р.)

Гумор. — Нова двозначна приповідка в деяких сферах достойників: „Хто дискретно дає, той два рази дає“. („Врубле“, ч. 51).

Гумор. — Президент Варшави Старжинський легко захворів. Лікар оглядає його й питає: „А може ви зїли за багато дріжджєвих тісточок?“ („Врубле“).

венства, який — внаслідок евентуального завеликого ангажування себе у світських товариствах — може падати, зі шкодою для релігійно-морального життя вірних, підтримування якого є нашим першим і найголовнішим завданням” (с. 411).

Після цього „безсумнівного” ствердження Редакція „Ниви” на тій самій сторінці висловлюється:

„Ми певні цього, що Преосв. Григорій докладно розуміє духа Католицької Акції... відродити нинішнє людство під релігійно-моральним оглядом, що має все в Христі обновити”.

Далі йде обширне пояснення, що таке Катол. Акція, що вона вимагає контакту з вірними в їх світських організаціях, що се зрозумів католицький Захід, „де Христовий дух втискається у всі ділянки людського життя”; за сим приміром повинно йти й наше духовенство, а не обмежуватися виключно до праці в самій церкві, бо так вона скоро опустіє. Заключення з того так: Коли безбожники працюють поза церквою й там шкодять, то

„ми (священники) маємо сидіти у своїм „блеску” відокремленню” та спокійно глядіти, як диявол забирає нам одну душу за другою? Не такого духовенства жадає нинішній Св. Отець, Папа Католицької Акції!” (с. 413).

Таким способом почавши від певности, що Преосв. Григорій добре розуміє духа Кат. Акції, „Нива” доходить до висновку, що розпорядок звернений... проти того духа. Таксамо — може подумати некритичний читач „Ниви” — є й з інтенціями Владики при видаванні цього розпорядку... Дальше аж до самого кінця статті читаємо на різні лади відмінюване, що, мовляв, розпорядок — се відтягання духовенства від активної праці в світських товариствах, що це шкідливе з національного огляду, що се обмеження діяльності духовенства лише до церкви й т. д. Сим моментам у статті приглянемося далі. Покищо треба зазначити, що „Нива”, таксамо як інші негативні супроти розпорядку настроєні часописи, не взяла на увагу одної частини розпорядку, що звучить:

„Коли я забороню належати до світських установ на основі вибору членами, то не маю на цілі шкодити тим установам, ані не хочу, щоб духовенство до них відносилося ворожо. Котрі світські установи добрі, позитивні і для Церкви схильні і живильні, там можуть священники попірати радою, інформаціями, але ніколи як члени на основі вибору. Священник ревний і маючий довіря вірних має много способів, щоб посередно причинитися до хосенного розвитку світських установ. Він не потребує безпосередно вмішуватися, але може через людей собі відданих впливати на хосенну працю в тих установах”.

„Спокійний і об’єктивний” автор статті в „Ниві” не вважав за потрібне навести отсих слів розпорядку Єпископа, що його взявся критикувати (мимо признання своєї некомпетентности). Бачимо з цього, що не було в інтенції Преосв. Владики ізолювати духовенство від світських установ, як то інсинуує „Нива”. Вплив священника в сей спосіб має бути якраз сильніший і успішніший. Для приміру, як се відбувається в практиці, подам такий образок, знаний добре з оповідань наших батьків:

Давніше, ще перед виступленням радикальної партії, що поставила собі завдання підірвати довіря до священників, наша суспільність особливо на селах ставилася з повним довірям до священників. Війт приходив до „єгомосьця” на нараду в важних громадських справах, учитель радився в справах шкільних. Вони не чекали, що священник буде їх шукати й їм накидуватися зі своєю порадою, але йшли до нього в потребі самі. Рада священника була для них міродайною. До священника відчувалося пошану й любов, як до справжнього духовного провідника. Очевидно, що ніяке товариство не могло обійтися без священника. Тоді отже була пошана священничого стану й сей стан дійсно мав вплив.

Чи нині так є там, де священник навіть голова товариства або контрольної комісії? Чи справді така велика користь для Церкви й нації від участі там священників? Що каже „Нива” й як діється на правду, про се в слідуючій статті.

Теофіл Коструба.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Стан безробіття.

Міжнарод. Бюро Праці написало, що світове безробіття на 28% вище як було в 1929 р. В порівнянні з 1932 р., з дрібною загальною кризою, безробіття впало на 66%. Не бере воно однак під увагу безробіття рілльничого і країн екзотичних. Але й там через підвищення цін артикулів рілльничих наступила зміна. Німеччина має 470 тисяч безробітних (в 1932 р. 5.576 т.), Австрія 176 т. (310),

Бельгія 103 т. (211), Злучені Держави Півн. Америки 4.939 т. (12.880), Франція 305 т. (273), Англія 1.171 т. (2.255), Угорщина 46 т. (66), Чехословачія 108 т. (185), Швеція 41 т. (91), Польща 251 т. (256). В Польщі безробіття зменшилося, але не багато. Здається причини шукати треба в напливі сільського населення до міст і в нескристалізованій господарці загальній.

Наразили державний скарб на величезні страти.

ПАТ звідомляє: З терену Лодзі вислані на місце відокремлення М. Бендель, С. Ягров, Д. і А. Розенберги і Г. Вольман. Вони постійно і для зарібкових цілей займаються недозволеним посеред-

ництвом і махінаціями в податкових справах, деморалізували платників і наразили державний скарб на величезні страти, а для себе придбали тим способом поважні маєтки.

Нові податки від церков в СССР.

З днем 1 січня 1938 р. в Світах піднесуть на 120% податки від церков і молитовних домів. Нема сумніву, що більшість релігійних громад не зможе заплатити таких високих податків, і

можна побоюватися, що ще в початках 1938 р. многи церкви в СССР будуть закриті. По новій тарифі податок від найменшої церкви в Москві виносить 25 тисяч рублів на рік!

Масово виселяють

На побережжі Чорного моря совіська влада зліквідувала грецькі колонії, в яких перед революцією було кілька сот тисяч Греків. З них остало 20.000, які отримують право горожанства. Зліквідовано також італійські колонії. З

чужинців з СССР.

20.000 Японців на Далекому Сході виселено 19.000. З совіської служби відправлено Персів, Китайців і Кореанців. Тепер взялися до б. воєнних полонених, головн. Чехів і Мадярів, що лишилися були в Росії.

В Німеччині не буде „державної релігії”.

В розмові з представником одного з ганноверських щоденників німецький міністр церковних справ Керль заявив, що спір між державою і Церквою в Німеччині не має ніяких релігійних підстав. Крім того було річно цілком хибною закидати християнським Церквам

боротьбу за політичну владу. Держава і нац.-соціалістична партія не думають творити ні „державної релігії”, ні „державної Церкви”. Для становища партії і держави міродатна 24 точка партійної програми з явним признанням позитивного християнства.

Міліярд франків денно на зброєння.

Бюро Союзу Народів оповістило статистичні дані, з яких виходить, що світ видав у 1936 р. 355 міліярдів фр. на зброєння! Отже денно видавано на ту ціль майже міліярд фр. В порівнянні до 5 попередніх літ видатки на зброєння зросли на 50 проц. В 1936 р. видали на зброєння: СССР 89 міліярдів фр., Ні-

меччина 78, Італія 26, В. Британія 26, Франція 21. Ті перегони прибирають чимраз більші розміри. Англія постановила виасигнувати на зброєння 250 міліярдів фр. На 15 міл. робітників, зайнятих в німецькій промислі, 60 проц. працює у воєнній промислі!

Чеська „колоніяльна” повість.

Появилася свого рода актуальна повість „Пушта” Йосифа Кнапа накладом Новіни. В тій повісті представлена боротьба чеських колоністів з українськими селянами за землю в колонії Стара

Бовтрадь (Гошсугоронд) близько угорської границі. Дивна се повість, як видно з рецензії в 332 ч. „Прагер Прессе”. Наші критики повинні звернути увагу на ту книжку.

Американці вміють здобувати гроші.

Астрономічні обсерваторії в Америці відкрили оригінальний спосіб здобування грошей: продають нововідкриті звізди в небесах, то значить їх імена. Хоч якийсь міліонер, щоб його ім’я було увіковічене, то платить кілька сот тисяч доларів і нововідкрита звізда дістає його назвище. На днях одна з таких про-

даних звізд зчезла. Тоді той, що йому продали її, залізав обсерваторію до суду. Хоча або своїх грошей назад або щоб його іменем назвали слідуючу звізду. Тимчасом обсерваторія вже продала і свіжу звізду, а нової ще не відкрила. Судді матимуть будь-що-будь цікаву справу.

Інформації про числа льосів

Треба звертатися за ними якнайвчасніше.

Недавно подали ми вістку про зміни, які Дирекція Польського Льотерійного Монополію вводить у плані сорок першої Класової Льотерії. Як відомо, найбільше засадничою реформою є новий поділ льосів, з котрих кожний складатиметься з п’яти частин, а не, як було досі, з чотирьох. Рівночасно зменшено число емітованих льосів до 160.000.

В звязку з тим, що льос обнімає од-

ну частину більше, колектори розпоряджатимуть меншою як дотепер кількістю номерів.

Незалежно від того, що не буде номерів понад 160.000, мусить наступити зміна також щодо чисел, які мали досі колектори, а менших від 160.000.

Тому є необхідною річю, щоб грачі у власному інтересі, оскільки хочуть одержати інформації, чи колектор має бажане ними число льосу, питали раніше про цей номер, щоб мати ще час звернутися евентуально до Дирекції Польського Льотерійного Монополію в Варшаві, вул. Налевкі 2-а.

Не від річі буде зазначити, що в інтересі грачів лежить, якнайвчасніше звернутися за інформаціями до Дирекції, після впевнення, що колектор того числа льосу не має, щоб на час одержати відповідь.

Порошок на **БІЛЬ ГОЛОВИ**

KOWALSKINA
 для дорослих з фаб. 34.
 обробляється також
 при ПРОСТУДІ
 І ПІІ КАТАРІ

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

На тлі справи Насті Волошин

ЩЕ НА ТЕМУ СТИГМАТИЗАЦІЇ.*)

Читачі „Н. Зорі“ певно пам'ятають куріози, що їх випишував о. Костельник з приводу критичного становища „Місіонаря“ до стигматизації. В 9—10 ч. „Ниви“ знову дав свободу перу і фантазії, щоб відновити інкримінації на „Міс.“, а на мене висипати плеяду нових „епітетів“. М. і. порівнює мене з атеїстом, большевицьким агітатором, а накінець на мене і на всіх моїх однодумців видає „оречення“, що судимо Христа (!). (Мимоходом зауважу, що тут заносить якийсь „месіанізм“). Бож ані я ані другі не судили і не судимо тут нікого крім о. Костельника. Невжеж він мавби бути тим судженням „Христом“? Коли так, то почувавсяби до високого стажу і післяництва).

Все це за тих кілька слів гіркої правди, що я вжився йому сказати. А сказати треба було тому, що по нашому галицькому „гуляйполі“ підступіє всячина, здавна призначена до того, що ніхто її не чіпає. І то як в ділянці політичній, так і релігійній. Через те в суспільності виробляється фальшиве і згубне поняття, що так є і так мусить бути, як диктують пр. такі Костельники, Рудницькі чи інші „провідники нації“, хочби вони дійшли і до абсурдів!

В „Н. Зорі“ з 15. 7. не порушував я впрост самої справи стигматизації, тільки виказав, як думає, пише і полемізує о. К. — і то писав я для добра суспільності і для перестороги перед головою, в якій вічно клубляться хмари і нуртують струї „надлюбі“, „надреальності“, а послідними часами і „надмістички“. о. К. уважав тепер за відповідне переписати половину моєї статті та дещо (до всього не брався) приправити своїм „товстим сосом“. І якби був обмежився до лайки, хочби найгіршої, не був би писав цих стрічок, бо о. К-кові вже люди й не дивуються. Але тому, що зачепив і саму річ, треба сказати кілька слів, щоб не ширлося баламуцтво.

Коли перед кількома літами „Діло“ печатало безприкладні в католицькій полеміці і критиці психозні еляборати псевдонімного „Еремії“ з приводу появи одної книжки, був я в товаристві кількох мудрих людей. М. і. пішла горяча суперечка на тему: хто замаскований автор тих пашквілів? Одні казали: Костельник, другі перечили. Я належав до других і мотивував своє становище тим, що о. Костельник зарозумний і заамбітний, щоб виступати з таким — делікатно сказавши — теологічним невиробленням, сліпим фанатизмом і грубою формою. Однак... я разом з аргументами програв. І тепер, обсервуючи писання і методи о. К., щораз краще пізнаю, як дуже я тоді помилявся. Говорю се тому, бо помимо досвіду не хотілосяб і тепер того припустити, якби не повний підпис о. Костельника.

В „Н. Зорі“ з 15. 7. с. р. зробив я о. К-ві головні два закиди. Перше: Дисгармонію між тим, що написано у статті, а ноткою — з підписом: Автор — на початку статті; отже або в однім або в другім неправда. Погляньмо, як цікаво і немудро від того викручується. Ось його слова:

„М. К. насамперед чепеляється нотки, яку редакція „Ниви“ проти моєї волі сама додала... а зрештою та нотка так, що вона ніби від мене походить. Очевидно, редакція „Ниви“ помістила цю нотку з куртуазії, щоб дещо зладити тенор моїх прикирх уваг для „Місіонаря“. Кождий ширий читач вміє міг зрозуміти ціль цієї нотки. І легко міг догадатися, що вона мусить походити від редакції, а не від мене. Також М. К. догадується цього...“

Ось і новий зразок „куртуазії“ перед нами. Полягає він на тім, що хтось — скажім, якась редакція — дописує „сама проти волі автора“ до його статті явний фальш, а ще до того такий, що противорічить змістові статті, і підписує під тим додатком автора статті... І подумайте собі! Автор супроти такої „куртуазії“ безрадий. А читач? Він не сміє навіть підозрівати, що то автор написав ті дурниці, а конечно мусить догадатися, що то такі „куртуазії“, ба навіть, що вона мусить походити від редакції, а не від автора! І ніхто не сміє за те чіпати автора...

Дивне диво! Дотепер таку „куртуазію“ звали безличністю, а того, хто такими неіснуючими „куртуазіями“ борониться, крутієм. Та нині все можливе в о. К. і ще може в тих, яких стиль він мені приписує. Неправда також, щоб я такої „куртуазії“ догадувався. Якраз навпаки! І хоч припускав натиск „Ниви“, однак зовсім не придивувався мені „куртуазія“, тільки інтерес. Бож якби їй так дуже йшло про куртуазію зглядом „Міс.“, то не булаби взагалі відступала своїх сторінок під таку невідповідальну руку. Але не порадиш! Треба було о. К-ві чимось викрутитися. А чим? Льогікою годі; тож чимось таким неозначеним як куртуазія.

Другий закид, який зробив я о. К-ві, виказував нелогічності і навіть противорічності в його писаннях про стигматизацію; о. К. відхрещуючись від того, старається розв'язати мої „софізмати“ і пояснити своє становище; а тим „поясненням“ насправду ясно підтверджує те, що я закинув йому, а саме: хаотичні і противорічні погляди і становища до стигматизації.

Шан. Читачів прошу уважати, бо річ суха і нецікава. Однак сказати їй вимагає сама справа і наша полеміка.

Щоб ратувати свій гонор, о. К. хоче знов замотати цілу справу своїми неіснуючими розріжненнями та противорічними „площинами“.

Переповівши хід розумування статті „Міс.“ і моєї, заявляє, що хоч те все йде льогічно, однак це софізм, бо не до нього відноситься; він пише про факт стигматизації, а ми про проблему. І взагалі о. К. закидає нам, що ми непотрібно пхаємо до справи проблему природності чи надприродності стигматизації, підчас коли він правильно поступає, коли при досліджуванні стигматизації абстрагує, зн. не звертає уваги на те, чи стигматизація се щось надприродне чи природне. Навіть відповідно до того сконструював собі дефініцію.

Пригляньмося, як о. К. розв'язує наш „софізм“, а саме, що ми до осуду, чи даний конкретний случай се справжня стигматизація, вимагаємо доказання надприродності; а потім, чи дійсно правильне і льогічне його становище в тій справі.

Ось його слова: „Щоб виказати цей ваш софізм, я поставив розріжнення, що правдивість стигматизації належить до ряду фактів, які даються ствердити, а надприродність стигматизації це проблема, яку шойно треба вирішити“. Тут одне питання впрошується під перо: А що буде, як хтось ту проблему вирішить пр. в користь надприроди? Відповідь одна (мабуть і о. К. іншої не видумає): Проблема уступила, а надприродність стигматизації стала одною з прикмет правдивої стигматизації, або — словами о. К. — пристала „до ряду фактів, які даються ствердити“ і які мусяться ствердити, коли хочеться знати, чи даний конкретний случай — справжня стигматизація. Чому мусяться, побачимо низше.

Тепер о. К. вже вирішив собі ту проблему, бо пише: „...я прийшов до переконання, що причина справжньої стигматизації мусить бути надприродна. Отже також причина Настіної стигматизації мусить бути надприродна“. (Настя Волошин, І. ст. 132). Тимсамим ту проблему зліквідував. І шож тут ще має до діла те розріжнення факту від проблеми, яка практично вже не існує? Вона тут ніпричём і тільки замилює очі людям, що глибше в справу не входять, чи не мають до того змоги. Словом викрут і то не мудрий!

На підставі того неіснуючого розріжнення о. К. монтує методу досліджування правдивості стигматизації. А саме каже, що „при дефініції справжньої стигматизації ми повинні обмежитися на фактичних даних, які даються ствердити“, а коли досліджуємо факт стигматизації, „треба покищо абстрагувати від проблеми, яка є причиною стигматизації“. Спробуймо тої методи, а побачимо, куди зайдемо. Отже маємо якийсь факт зранення на руках і т. д. Обмежившись на фактичних даних і абстрагуючи від проблеми, яка причина стигматизації, доходимо після тої методи до заключення, що той факт є справжньою стигматизацією. Лишилася ще проблема, чи та „справжня стигматизація“ природна чи надприродна. Значить, лишилася можливість пояснити той факт природно. (Без тої можливості проблема не булаб проблемою). Туди провадить метод о. К.

На інших місцях о. К. виразно твердить і то нераз, що справжня стигматизація мусить бути надприродна, як се висше наведено. Якоже тепер погодити ті два противні становища в одній річ: справжня стигматизація може бути природна і справжня стигматизація мусить бути надприродна? Чи може бути кращий приклад контрадикції? Мабуть ні! Однак після „льогіки“ о. К. ті два становища „зовсім не суперечать собі, але взаємно доповнюють себе“! Одне з них зве „плитше“ а друге „глибше“. Ілюструє то таким прикладом: „Невже суперечить собі автор, що раз каже: людина це „animal rationale“, а другий раз: людина має безсмертну душу...?“ Однак той приклад невідповідний, бо дефініція „animal rationale“ висказує або радше вклучує в собі (як покажемо низше) безсмертність душі; отже не стоїть перед проблемою, а тимсамим перед можливістю смертності душі, так як „справжня стигматизація“ в о. К. перед можливістю природності. Те „плитше“ становище о. К. в стигматизації дійсно плитше від того, яке каже заняти здоровий розум і здорова критика.

Ось до чого доводить метода о. К.: метода абстракції від проблеми! І від якої проблеми? Таж вже її собі розв'язав і теоретично і практично. І на якій підставі каже абстрагувати? Прецінь як признає, що справжня стигматизація мусить бути надприродна, тимсамим уважає її чудом. Навіть сам пише: „...чудесні факти з життя Н. Волошин...“ Представмо собі тепер, до чого дійшлиб ті, що просліджують правдивість якогось чуда, якби після тої рецепти зачали абстрагувати в данім случаю від надприродності — і то як в дефініції чуда так і при досліджуванні конкретного факту! До таких самих льогічних противорічностей, що о. К. Абстрагуючи від проблеми, називали якийсь факт правдивим чудом, підчас коли він ще стоявби перед проблемою і тимсамим перед можливістю пояснення природними силами. Серед дороги сказалиби, що вже досягнули ціль.

Так і о. К. станувши на середині дороги, перед найважлишою її частиною і бачучи труднощі, хоче справу вирішити „на легку руку“. А що тому вирішенню стоїть на перешкоді ще найбільша трудність, то треба з нею якось справитися. А як? Дуже легенько. Абстрагує від неї і все в порядку. Справа рішена, факт справжньої стигматизації доказаний таксамо легенько, як те, що „Міс.“ виходить в Жовкві і „квіта“. І хто тут ще має щось до говорення?! Даруйте, Отче Костельник, але Ви зі своєю методою подібні до дядька, що маючи перелічити 100 зл. дочислив до 70, а решту „шусту“ у кишеню, бо — каже — як є дотепер, то буде й далі. Там, де треба якраз найуважніше числити, де найскорше може показатися великий брак, супонує, що все в порядку; абстрагує від того, що найконечніше!

Ціле те „плитше“ становище о. К. зв'язане з такоюж плиткою дефініцією стигматизації. Тут корінь висше наведеної контрадикції та потвердження її. Справжня стигматизація після нього „се така, що виступає самочинно, на тлі глибокої побожності, вільна від ошукування та симуляції“. Отже не доходить (що впрочім о. К. признає) до проблеми природності чи надприродності стигматизації. Значить, факт, після цієї дефініції узаний за справжню стигматизацію, остає нею навіть при можливості розв'язки тої проблеми в користь природи. Отже ще раз те саме: Справжня стигматизація може бути природна і

*) Гл. статтю В пошукуванні „глибшої правди“ в „Новій Зорі“ ч. 52 (1052) з 15 липня 1937.

НА СВЯТА І НА НОВИЙ РІК
ПИЙТЕ

ВИНА
МЕДИ
ШАМПАНІ

Г. Маковського
КРУШВИЦЯ

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Промова Св. Отця на тайному консисторі. У тайному папському консисторі 13 с. м., на якому іменовано 5 нових кардиналів (гл. 90 ч. „Н. З.“), взяло участь 31 кардиналів. Вітаючи кардиналів знов разом зібраних на консисторі по доволі довгій перерві, Св. Отець заявив у своїй промові, що має багато причин, благодарити Господа Бога. Передовсім за Божу поміч, якої дізнався підчас своєї недуги, відтак за щасливе відбуття і висліди останніх євхаристійних конгресів, в яких як Голова Церкви брав участь через своїх легатів. Вони були публичним свідомством побожної пошани для спільного всім Батька і водночас величавим ствердженням віри, згоди і католицької єдності. Св. Отець мусить однак згадати також про свої журби і болі. Коли гляне оком на Далекий Схід, бачить кілька шкід понесли нагло з вибухом там війни носії слова Євангелія, кілька страт відчували процвітаючі там суспільності вірних і кілька менших шкід треба ще сподіватися з огляду на наслідки, які товаришать воєнним діланням. Спрямовуючи з черги увагу на Європу, Св. Отець бачить з не меншою журбою безбожницькі й огидні діла в Росії, як також загрозу християнського життя в Німеччині, бачить улюблений нарід католицької Іспанії роздертий сумними переживаннями, що викликають неспокій, хоч показуються вже надії на кращі часи. Зажурений тими великими журбами Св. Отець прибігає до Бога і молить Його, щоб зволив допомогти Церкві й людству в таких нещастях і віддалявав від них ті бурі, що їм загрожують, бо вже не тільки приватні особи, але й ті, що правлять деякими народами, занедбують святі релігійні обов'язки і, що найстрашніше, намагаються повстати проти божественного Маєстату.

Марійська Дружина учнів і учениць Укр. Гімназ. Р. Ш. в Дрогобичі розвивається щораз краще. Два рази в місяць відбуваються сходи з рефератами і дискусією та словом провідника Дружини о. проф. Павла Куманяка. В четвер вечером перед першою п'ятницею місяця відправляють Святу Годину, що місяця збірно приступають до св. Сповіді і св. Причастя, а є многі дружинники, які й частіше приступають до Господньої Трапези. Дружина має понад 100 членів. Свято Патрона гімназії св. св. Іосафата святкувала гімназія особливим способом. 24. XI. в навічєра празника всі учні й учениці заведення приступили до св. Сповіді, а 25. XI. о. катехит Павло Куманяк відправив Службу Божу в честь св. Іосафата, підчас якої всі приступили до св. Причастя. Ще в навічєра свята о год. 6 веч. в церкві св. Трійці відбулося торжественне прийняття 34 нових членів і членок до Марійської Дружини. Обряду прийняття довершив о. ігумен Сев. Бараник ЧСВВ, що також тепло промовив до нових дружинників.

мусить бути надприродна! (Це останнє о. К. виразно твердить.) Ось взір найбільш хаотичної дефініції!

Дефініція та неясна і неповна. Неясна, бо не знати, що означає слово „самочинно“. Коли брати його дослівно, виключає вплив причини зовнішньої, навіть посередньої; а сам о. К. приймає конечність причини зовнішньої і то надприродної. Далше, слова „на тлі глибокої побожності“ не об'єднані настільки, щоб уважати глибоку побожність причиною, або бодай конечним услів'ям до стигматизації. Бо багато є людей з дуже глибокою побожністю, але не мають стигм, а з другої сторони стигми, як і інші надзвичайні дари, Бог дає кому хоче; і не можемо ставити правила, щоб тільки тим давав, що глибоко побожні. Про надзвичайні Божі дари **душно говорять св. Базиліана** „Nec faciunt sanctum nec ostendunt; alioquin Balaam sanctus esset et asina, quae vidit angelum“. (До 4 кн. Мойсея, гл. 22). (Не роблять святим і не означають; бо інакше Балаам бувби святим та й ослиця, що виділа ангела). (Кінець буде). **І. К.**

вив до нових дружинників. В дні 28. XI. Дружина улаштувала Святочний Концерт в честь Божої Матері, як у 900-ліття її Покрова і Материнства над українським народом. Концерт зачався Марійським гимном, який відспівав хор гімназії під управою проф. Михайла Іваненка. Опісля голова М. Д. уч. 8 кл. Ілля Гладилівич виголосив реферат „Преч. Діва Марія Цариця України“. Зчерги хор відспівав пісню „Величаєм Тя“, пісню Тележинського „Пасли пастирі вівці на горі“ та думу про почаївську Божу Матір „Ой зійшла зоря та над Почаєвом“. Поміж виступами хору виголошено дві деклямації: В. Щурата „Молитва до Преч. Д. М.“ та Уляни Кравченко „Се мати твою“, яку виголосила дружинниця Павлівська з великим чуттям. По перерві слідувала сценічна картина „Свято Покрови“, яку відіграли дружинники бездоганно. Свято закінчив кінцевим словом Впр. о. Степан Решетило ЧСВВ. В своїм слові бесідник доторкнувся виховного моменту під суспільним оглядом. Людина єство суспільне. Найвищі оформлення суспільні: Церква і держава. Се живі збірні організми, повні і розвинені кожда у своїм напрямку. Характер здорові форми утворюються під впливом сильних, великих і гарних індивідуальностей. Такою безперечно є крім Ісуса Христа Спасителя Пресв. Богородиця. Зрозумів се Великий син Володимира Ярослав Мудрий і тому віддав українські землі під провід Божої Матері. І Вона провадить нас продовж десяти соток літ, бо Вона Мати українського краю. Для здобуття кращої долі для нашої батьківщини треба нам: а) вироблювати в собі глибоке почуття справедливості, б) засвоїти собі любов до правди і завжди та всюди служити правді, в) надіє підтримувати правдиву, неудану, горячу, жертвенну любов до Бога і до людей Бога ради. Всі сини України як один ставаймо під величний, святий стяг Ісуса Спасителя і Матері Марії до важких зусиль за здобуття вічної Батьківщини і за кращу долю і свободу земської нашої Батьківщини — України! — Католицьким гимном, який спільно з хором відспівали всі присутні, закінчено се миле торжество. З почуттям піднесення і задоволення в душі розходилися всі домі. Сяла була вилонена вщєрть молоді, батьками та громадянами зі старшиною Кружка і представниками парохії на чолі. — Велика вдяка належить Управі гімназії, а саме Вп. п. Директорові Мих. Бараникові, який не менш як про національне дбає і про релігійне виховання повіреної собі молоді. Гармонійна праця вчительського Збору з катехитом-душпастирем дає все гарні висліди. Дрогобицька гімназія Р. Ш. щороку дає також много кандидатів до духовного стану. Щастя Боже у добрих починаннях.

Нові видання

Теофіл Коструба: Володимир Великий, будівничий української держави, у 950-ліття хрищення України. Бібліотека Т-ва „Скала“, ч. 8. Станіславів, жовтень Р. Б. 1937. Стор. 32. Форм. 12,5 × 17,3 см.

Василь Маковський: Тестамент Степана Кудрина, оповідання з правдивого життя. Бібліотека Т-ва „Скала“, ч. 9. Станіславів, листопад Р. Б. 1937. Стор. 32. Форм. 12,5 × 17,3 см.

Обі сі брошури „Скали“ визначаються оригінальною естетичною вишуканістю і таким змістом, що поручаючи їх нашому народові можна бути певним, що він дістає чистий і здоровий духовий корм.

Нестор Іваніна: Залізні роки, спомини 1914—1922. „Українська Бібліотека“. Львів 1937. Видавець Іван Тиктор. Стор. 132. Форм. 12,9 × 17,5 см.

Омельян Квіт: Як летіли журавлі й інші оповідання. Бібліотека для дітей: „Моя книжечка“. Накладом „Наш Приятель“. Львів 1937. Ст. 32, форм. 12 × 17.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА, як нам пишуть з Океану, прийняв сам генерал-губернатор Канади, лорд Твідсмор, що репрезентує в тій домінії Й. В. Короля Великої Британії.

В СОЙМІ промовляв український посол Целевич. Він заявив м. ін., що нормалізаційна політика супроти Українців переживає кризу. Треба створити віце-міністерства для українських справ при президії ради міністрів, при мін-ві внутрішніх справ і при мін-ві освіти та покликувати українських урядників. Вони малиб урядувати на теренах замешканих українською більшістю. Саму нормалізацію уважає пос. Целевич історичною конечністю.

ВОЛИНСЬКИЙ ПОСОЛ ТИМОШЕНКО, голова Волинського Українського Об'єднання, виголосив у соймі промову. В ній обговорив положення українського населення на Волині. Бесідник нарікав, що обіжником заборонено Українцям робити службу як дороговим майстрам, що українських інтелігентів на Волині не приймають до служби і представляв труднощі, які Українці мають в самоврядуванні і т. д. Підчас промови посла Тимошенка прем'єр Складковський перебував йому.

НЕОПОГАНІЗМ В ПОЛЬЩІ. „Слово Народове“ в ч. 41 звідомає, що деякі провідники „Фаланги“ зачали розмови з групою „Задруги“, яка в останнім числі свого органу голосить виразну неопоганську ідеологію. „Зворот“ пише, що на чолі групи „Задруги“ стоїть б. міністр плк. Матушевський.

ПРОВІДНИКІВ ПОЛЬСЬКОЇ ЛІВОЇ МОЛОДІ Генрика Дембінського і Стефана Єндріховського в Вільні засудили за підготовку до насильної зміни устрою Польщі кожного на 4 роки тюрми. Інших увільнили.

В КИЄВІ від 1 січня 1938 р. буде виходити офіційний орган КП(б)У (Комуністичної Партії більшовиків України) в російській мові. Він буде називатися „Советская Украина“.

В МОСКВІ розстріляли 8 совітських достойників. М. ін. Карахана, б. віце-мін. закордонних справ, донедавна совітського посла в Туреччині; Цукермана, дир. східного департаменту мін-ва закордонних справ; Штайгера, Орахеляшвілія й ин. Всім їм ГПУ закидало шпигунство, державну зраду і террор.

ПРОВІДНИК ЧЕСЬКИХ КОМУНІСТІВ Готвальд заявив, що комуністична партія Чехословаччини допровадить робітників ЧСР під сталінський прапор.

МІН. ДЕЛЬБОС підчас свого побуту в Празі мав впливати на чехословацьке правительство, щоб старалося зладити третю між ЧСР і Німеччиною. Французька преса висловлює задоволення з того приводу, що правительством ЧСР має добру волю порозумітися з Німеччиною.

АНГЛІЙЦІ приготувляються поспішно до оборони Гонконгу, своєї колонії в Китаю, з огляду на те, що японські війська приготувляють офензиву на полуднево-китайську провінцію Квантун.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА підпалили японські прядильні заводи на передмістях Тсінг Тао. Шкоди виносять поверх 200 мільйонів японських ен.

КИТАЙСЬКА АРМІЯ втратила 90.000 жовнірів в боях під Нанкіном і підчас відвороту знід того міста.

ШЕФА ЯПОНСЬКОГО ЛЕТУНСТВА в Китаю віцеадмірала Теїза Мітсунаму відкликали в зв'язку зі збомбардуванням некитайських кораблів на Синій Ріці коло Нанкіну.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР у Вашингтоні Сайто перепросив радієм американський нарід за затоплення американської канонерки „Пеней“ коло Нанкіну.

НАЙБЛИЩА ВОЄННА ЦІЛЬ Японії в Китаю се здобуття м. Кантону.

НОВИНКИ

З приводу Різдвяних Свят вітрини польських книгарень у Львові заосмотрені в нові прекрасні видання для дітей, молоді і старших. В українській мові виходить тут тепер дуже мало книжок, але бодай ті, що є, треба всіма способами поширювати. На першій місці треба бодай в часі Свят припоручати молитвенники і релігійну літературу взагалі. Не занедбуймо сеї дуже важкої справи!

Загальний Зїзд „Рідної Школи“ відложений і відбудеться 2 лютого 1938 р. Програма й саля нарад будуть оповіщені в пресі коло 15 січня 1938 р.

Т-во „Українська Школа“ на Буковині обходить сего року 50-ліття свого існування. Сей ювілей приходить їй обходити в дуже невідрадних обставинах: Всі здобутки „Української Школи“ на полі приватного й державного шкільництва знищені, майже весь дорібок за півстоліття на культурно-освітній ниві народнього життя придавлений цілковито...

44.000 державних урядників в Польщі дістало аванси.

Люстраційна комісія м. Львова опечатала, крім друкарні „Хвілі“, також друкарню Гольдмана. Працівники обох друкарень проголосили окупаційний страйк. До них прилучився також редакційний і адміністраційний персонал „Хвілі“, „Хвіля“ друкується тепер в друкарні „Діла“.

В Перемишлі мають поставити пам'ятник для „пшемських орльонт“. Се має бути обеліск, високий около 10 м.

Нові польські Людові Доми посвячено у Фільварках Новосільських пов. Любачів і в Торському та Головчинцях пов. Заліщики.

Еміграційний рух з Волині до Америки в останнім часі сильно зріс. З одного тільки володимирського повіту виїхало сего року до 1 с. м. 308 родин, переважно рільників, Українців, до Парагваю й Аргентини. Минулого року емігрувало 181 родин.

Урядник гмінний Гайда спроневірив 20.000 зл. і втік.

Православні єпископи, увязнені недавно в Совітах під замітом „шпигунства в хосен сусідньої держави“, стануть незабаром перед Надзвичайним Трибуналом, який складається звичайно з шефа місцевого ГПУ та 4 асесорів, що репрезентують червону армію, комуністичну партію, союз безбожників та Комсомол. Наради трибуналів відбуваються там звичайно при замкнених дверях. Можна собі уявити „справедливість“ тих безбожників та ще й супроти Владик!

300 подруж, заключених між студентами і студентками, занотовано у варшавських високих школах в останнім академічній році. Так було в давній Росії.

В Троках повстане єдиний у світі караїмський музей, в якого основу ляжуть збірки троцького Хана Шапшали. Як відомо, караїми (кримські Жиди) осіли в 14 ст. в Троках, Вильні, Луцьку та Галичі.

Гумор. — Ощадна. — Жінка: Тебе засудили, мій дороженький? — Муж: На 10 днів арешту, або на 100 зл. привни. — Жінка: Знаменито! Ти відсидиш тих 10 днів, а за заощаджені гроші я виїду на тиждень над море.

Зима се час, коли відновляється передплата газети на цілий рік. Суспільности, що так поступають, мають сильну пресу і в ній знаменитих співробітників. З тим зв'язаний розвиток свідомости, розуму і значіння таких суспільностей. Отже не вільно занедбувати сеї справи.

В Болгарії на верхах гір, на місці де розбився польський комунікаційний літак „Дугляс“, поставлять великий хрест з надписом: „На згадку і пошану погиблих летунів“.

В Москві відбулося відкриття „Палати Цивілізації“, збудованої на місці, де стояв монастир Симона. Частина збудованого монастиря збережено і вбудовано в „Палату“. Якраз в тій частині є ресторан і дансінгова саля.

В Парижі страйкує около 10.000 працівників споживних крамниць.

Гаражі з церков. Лондонський „Кетолік Гералд“ звіdomляє на підставі оповідання одної особи, яка вернулася з Мадриду, що всупереч запевненням червоного еспанського правительства ні одного костела не віддано до цілей культу. Всі святині служать там світським цілям. Більшість з них переіменовано на гаражі.

Жиди зорганізували в Німеччині окрему зимову допомогу для Жидів, з окремим чековим контом Берлін 934.46. Видають самі окремі дозволи на збірки на спеціальних друках і уряджують в цілях збірок спеціальні концерти в синагогах. Видно власті не роблять там їм перешкод, як се діється в інших краях.

Помер Келльог, б. американський підсекретар заграничних справ. Він був творцем т. зв. пакту Келльога, який заключено завдяки підпартію Бріяна (а який „помер“ ще перед автором).

Подається до відома Впр. О.О. Душпастирям і Катехитам, що труднощі в уживанню в школах підручників зладжених о. Юстином Гірняком, а саме: Коротка Біблійна Історія Старого і Нового Завіта та 2) Малий Катехизм Християнсько-Католицької релігії, вже усунені. — Кураторія Львівської Шкільної Округи рішенням з 5. XI. 1937 р. Ч. О. 26609/7 постановила, що повищих книжок вільно уживати в школах, поки не появляться нові змінені підручники.

103-1—1

Жертви: 1) о. Петро Маркевич в Скопівці, п. Отинія: зол. 1.50 на укр. інвалідів і зол. 1.50 на укр. безробітних, 2) Чит. „Скалі“ в Бурдяківцях, п. Гуштин: зол. 2.90 на українських інвалідів, 3) Іван Ільницький, Забжеж, п. Лонцко: зол. 2.65 на укр. інвалідів (збірка).

Політичний гумор. — Тату, чому Росію називали велитнем на глиняних ногах? — Бо було в ній багато поліції. („Шпількі“, ч. 51).

В кожній культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи паночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожне родинне свято, 10) при кожній більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утравалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте собі, чи Ви так поступали і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й культивуванні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі“ і „Правди“.

Посмертна згадка

† Сидір Громницький, вислужений директор філії української державної гімназії у Львові, б. радник м. Львова, б. член Краєвої Шкільної Ради, б. інспектор „Рідної Школи“ і член багатьох українських товариств, помер по довгій та важкій недужі прийнявши Найсвятіші Тайни 17 с. м. у 88 році життя. Похорон відбувся в неділю 19 с. м. при участі Преосв. Івана, численного духовенства і великої кількості українського громадянства.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

ПАКС: Спокуса.
МУЗА: Лицарі моря.
СТИЛЕВЕ: Князятко.
ТОН: Володарка пущі.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артритичні і невральгічні болі усуває й злагоджує

сік святоїванського зілля

Магістра Едварда Гобеця.
Продаж в аптеках і дрогеріях.

Головний склад:

Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика цементових виробів
ЛВВІВ, УЛ. ШЕВЧЕНКА 11 а.

Рік оснування 1909. Тел. 220-78

Деякі виконані роботи:

- ◆ Духовна Академія — Львів
- ◆ Народна Лічниця — Львів
- ◆ Церква на Майзлях — Станиславів і багато інших.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в истереженому місці-дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 3/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ш.Львів 505.796

СУМНІВИ ЦЕРКВИ

в справі стигматички Тереси Найман.

Берлін 18. 12. Урядовий Денник епископської курії в Регенсбургу оповістив недавно заяву в справі відомої стигматички Тереси Найман з Коннерсрайту. Заява та голосить, що Єпископ багато разів звертався до родини Найманів, щоб дозволила на лікарські оглядини Тереси Найман — з огляду на твердження, що

вона остає без поживи від 10 літ. Батько Тереси відкидає бажання Єпископату. Втім положенні Духовні Власті стверджують, що не можуть прийняти відповідальності за правдивість мнимого позістання Тереси Найман без поживи і за правдивість інших надприродних подій в Коннерсрайті. („Дзеннік Вілен." ч. 348).

Знов вісти про замах на Сталіна.

До Варшави наспіли непотверджені досі вісти, що син розстріляного недавно совітського амбасадора Карахана стрілив з револьвера до Сталіна і зранив

його в руку. У звязку з тим мали увязнити команданта сторожі Сталіна в Кремлі Карахова, відповідального за безпеку Сталіна.

Америка скріпляє свою флоту.

Американське правительство рішило значно побільшити воєнну флоту. До того рішення дійшло ще перед затопленням канонерки „Пеней", але сей інцидент прискіпшив ухвалення потрібних кредитів для здійснення нової морської програми, яка перейде межі договорів і обійме будову більшого числа кораблів. Як відомо, ухвалений давніше проект Вінсона — Трамеля передбачував будову двох панцирників, двох легких круж-

ляків, 8 контрторпедовців, 6 підводних суден і 4 помічні одиниці. Нові проекти передбачують також будову нових кораблів-летовищ. Японія вже має 4 кораблі сего типу і два в будові. Се вже переходить межу, устійнену договорами вашингтонським і лондонським. Злучені Держави П. А. мають тепер 6 кораблів-летовищ і два нові в будові. Правитель-ство задумує побільшити число кружля-ків з 37 до 50.

Японія домагається евакуації теренів, на які наступає.

Японський генеральний конзуль в Шангаю звернувся до чужих конзуля-тів тамже, щоб вони приказали евакуа-цію всіх чужинців з Ганчав'у й око-лиць, бо там відбудуться незабаром зав-

зяті бої між Японцями і Китайцями. Японська армія, що машерує на Ганчав, стрічає сильний опір. Японський кон-зуль додав, що японські війська зроб-лять всьо, щоб ошадити давню столицю.

Китай буде шлях до СССР.

З Лондону звідомляють, що Китай-ці будують шлях з провінції Шечуан до границі Совітів, довжини 5 тисяч км. При будові заняті 1000 інженірів і техніків та 700.000 робітників. Працюють без перерви в день і в ночі. Китайці сподіють-ся, що по скінченні будови того шляху

можна буде довозити зброю з СССР продовж 2 тижнів, коли дотепер транс-порт тревав около трьох місяців. Та ми-мо найбільшого зусилля шлях може бути готовий найскорше за кілька місяців, а до того часу хто знає, що буде з Китаєм, коли Японці далі будуть так йти вперед.

Як перейшли латинські Різдвяні Свята у Львові.

Предсвятоточний рух у львівських крамницях був доволі оживлений. Торговельні обороти більші о 40% від минулорічних в тім самім часі. На Ринку та при ріжних улицах Львова польські студенти продавали риби. Львовяни називали ті риби „технічка риба". Оповідають, що в торговельній пропаганді взяли участь також люди, які не повинні того робити. Вони намовляли Поляків, щоб не купували „в склепах жидовських і рус-ких". Самі різдвяні свята у Львові були

спокійні. На Свят-Вечір і на Різдво до полудня не їздили трамваї. Шофери автодорожок хвалили собі той час, бо могли дещо більше заробити. Святвовечірня ніч перейшла спокійно. На т. зв. пастир-ках і раних богослуженнях було в ко-стелах повно людей. Ратункове Поготів-ля не мало більше роботи як звичайно. Кілька осіб зголосилося в амбуляторії Поготівля. Також поліційні комісаріати не занотували підчас свят замітніших ви-падків. Зате було кілька пожеж.

Цікаві засади професора математики.

Проф. математики Ельтам Колледжу в Лондоні Ф. Ц. Ейд видумав для себе оригінальну святоточну несподіванку, а саме 3 тижні в'язниці. Проф. Ейд мав змогу уникнути кари, та волів остати вірним своїм засадам. Він злегковажив собі віз-вання заплатити дохідовий податок у ви-соті 5 фунтів і 11 шілінгів, виходячи з заложення, що ті гроші в деякій мірі бу-дуть зужиті на зброєння. В магістраті заявив, що не буде давати грошей на за-

купно зброї. Магістрат дав йому 14 днів до надуми. Професор просив зменшити йому той термін до 8 днів, щоб міг від-бути кару підчас Свят Різдва Христово-го. Магістрат присудив професорові кару 21 днів арешту. В піднесенім настрою попрашався він з жінкою і виїхав до в'язниці в Брікстоні. Жінка професора не обурилася на поступовання свого мужа заявляючи, що се не сором бути вірним своїм засадам. Свята обходила самотна.

Чорні букви на білих таблицях.

Преса звідомляє: Психольогічний Інститут в Лондоні дійшов до погляду, що чорні букви і числа на білім тлі не тільки краще видно, але й лекше їх собі

запам'ятати. Тому в англійських школах зачнуть незабаром писати чорною крей-дою на білих таблицях. Вислід того ек-перименту буде цікавий.

ДЛЯ КОЖДОЇ РОЗУМНОЇ ДИТИ-
НИ наймилішим дару-
ночком НА ЯЛИНКУ І НА НО-
ВИЙ РІК є вкладкова книжечка
ощадности КООП. БАНКУ

„ДНІСТЕР”

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

що своїм великим майном дає
найкращу запоруку усім вклад-
никам.

Культура культу

Думки під велике свято.

Під культом в найвищім того слова значінні розуміємо почитання Бога, а під оглядом формальним се властиво внутрішня релігійність доведена до зовнішнього вияву. Се лежить вже в людській натурі, що вона хоче щиро на зовні виявляти дійсно те, що має внутрі.

Як одна є правда Богом об'явлена релігія так один є правдивий культ, хоч він може мати ріжні форми. Розуміється деякі частини католицького культу, як нпр. поклони, клякання і т. д. є також в інших культу, бо се прояви природної і всему людству спільної символіки.

Божі і церковні заповіді зобов'язу-ють католиків брати участь в деяких ак-тах культу, себто почитання Бога, нпр. в Богослуженнях у неділі і свята.

Отсі думки про культ приходять до голови з особлившою силою під велике свято. Вони властиво загально знані, та не зашкодить їх пригадувати вірним. Се навіть потрібне, особливо в сих часах, коли Церква наражена на великі проти-венства і з дня на день може очікувати найтяжчих ударів, навіть зі сторони несподіваної.

Культ вимагає культури, значить по-стійного плекання його, уважного й ви-тревалого дбання про нього.

На чімже се полягає?

На тім, що Церква від віків припи-сує і поручає. Підстава культу се постій-не звертання душі до Бога і праведне життя. А до дуже важних проявів куль-ту, про які кожний вірний член Церкви повинен дбати, належить:

1) Відповідне поведіння в церкві та в найближчій оточенні її.

2) Поширення релігійної літератури, припорошеної церковною Владою.

3) Матеріальне підпомагання культу.

Навіть в найліпше урядженій церкві звертання душі до Бога тяжко терпить на тім, коли хочби тільки мала частина людей поводить ся в церкві невідповідно, коли люди в часі Богослуження розмов-ляють між собою, коли йдучи по кам'я-ній долівці церкви голосно вистукують чобітьми, або коли приходять до церкви в нарочно скрипучій обуві, в хибнім і смішнім переконанні, що се належить до елегантії, — коли безпардонно тиснуть-ся і толочаться, не зважаючи ні на старих, ні на вагітних жінок, ні на малих ді-тей, коли до церкви приходять в нечи-стих одягах, з немитими ногами, воню-чими неполоканими ротами і т. п. А вже дійсно згіршення викликають ті, що з уряду свого покликані до береження по-рядку в церквах, а вони самі поведуть-ся невідповідно, голосно говорять в ча-сі відправ і навіть в часі Освячення, чи-тання Євангелія, проповіді і т. д.

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1938 РІК?

Що дала „Нова Зоря“

В 12-ім річнику за 1937 рік

На все те треба людям звертати увагу особливо перед великими святами, треба їх поучувати лагідним способом, що нема на землі святішого місця як церква і що до церкви треба приходити в чистоті тіла і душі та що в церкві треба поводитися спокійно, чемно і прилично, щоб не розривати уваги ближніх своїх, які в молитві звертаються до Бога.

Друга важна річ, на яку треба звертати увагу особливо перед великими святами, се вкорінювання культу через уживання молитовників і інших побожних книжок (як „Наслідкування Христа“ і т. п.), поручених Церквою. Се одно з найбільших занедбань, що в наших церквах так мало видно людей, які молилися з молитовників і в наших домах надзвичайно мало побожних книжок! А в часах тяжких для Церкви, в часах масового переслідування духовенства, яке бачимо вже в більшій частині Європи і яке може в кожній хвилині впасти і на краї ще не обняті переслідуванням, — релігійна література се надзвичайно важний чинник збереження культу! Та до сього треба нарід переконати і раз у раз се йому лагідно пригадувати, а усіх напевно буде. Треба вяснити людям, в чім значіння молитовників і читання побожних книжок взагалі, треба їх навчити, щоб уміли самі спроводити собі такі книжки, розуміється наперед запитавши священника свого, котрі побожні книжки Церква поручає.

Вкінці трета справа, про яку в нас зовсім неслухно соромляться прилюдно говорити: се жертвенність на цілі культу. Навіть при найлучшім духовнім наставленні сама побожність для вдержання культу не вистарчає. Ба, вона може причинитися навіть до надмірного обтяження Церкви не під силу їй, нпр. тоді, коли маса вірних приходить правильно до церкви, а мало кому приїде до голови зрозуміння, що прецінь культ і вдержання церкви вимагає видатків. Бо коштують же й образи в церкві і світло і вино, потрібне до св. Причастя тай про на праву даху в церкві треба подбати тай про те, щоб потріскані стіни не розвалилися! А чимже покрити кошти на то всьо, коли жертвенности нема або коли вона є тільки в нечислених одиницях?

Все те лагідно, але виразно треба людям вяснювати і пригадувати бодай перед великими святами. Бо без того культ на належній висоті вдержати неможливо. Річ ясна, що загальна і постійна жертвенність, належно вироблена і вкорінена в публичній opinii народу, вийде на правдивий пожиток не лише Церкві як такій, але через скріплення Церкви також національній справі в най-благороднішим розумінні того слова.

А. Ч.

Зміна конституції в Америці?

Як відомо, президент Злучених Держав Півн. Америки має право виповідати війну. Отже в звязку з подіями в Азії Американці занепокоїлися. Палата послів у Вашингтоні постановила внести на пленум зложення перед роком демократами проект зміни конституції, щоб виповідження війни було залежне від загального голосування (референдум). 218 підписів послів потрібних на те, щоб такий проект предложити на пленумі, вже зібрано.

Цікаве відкриття в пустині

Археологічна експедиція знайшла серед бухарської пустині Кзил-Кум сліди могутньої колись середнь-азійської імперії Трансоксонії. Володіння тої імперії в ст. 9 і 10 по Христі простягалося від Паміру до Перського заливу й Багдаду. Імперію зруйнували турецькі і монгольські орди. Експедиція знайшла руїни старого міста Варахча й останки твердинь та замків. Се відкриття важне і для історії України.

Сим числом замикається XII-ий річник „Нової Зорі“. Він стояв під знаком католицької освітньої організації „Скала“. В справі тої організації поміщено 35 статей. Передоксім в 28 ч. „Н. З.“ була програмова стаття п. з. „Про діяльність Скали, до ОО. Кураторів парохіальних читалень Скали“. Се передрук з „Вісника Станіславської Епархії“ ч. 4—6, за 1937. В тій статті Епископський Ординаріат подав коротко і ядерно головні напрямні праці парохіальних читалень Скали. Крім того в „Н. З.“ ч. 46 напечатано програмову статтю Преосв. Григорія п. з. „Головні напрямні для т-ва „Скала“ і парохіальних Читалень“. Посипалися проти „Скали“ статті в пресі. Треба було дати відправу на всі напасти зідусіль як також дальше уосновання „Скали“. Виконав се оден священник, автор численних статей, поміщених про „Скалу“ в „Новій Зорі“ продовж сего року. Перший цикл статей нійшов окремо відбиткою як чч. 4-7 Бібл. Скали під загальним титулом „Просвітний рух у Галичині“. Той цикл обіймав статті в чч. 8—12, 16, 18, 19, 22—24, 38—40. Разом 14 великих статей. Крім тих статей „Нова Зоря“ помістила три статті про передісторію „Скали“ в чч. 23, 24 і 32. В них автори подали цікаві подробиці про католицький освітний рух в Галичині перед оснуванням т-ва „Скала“. Про театральну справу при т-ві „Скала“ була стаття в чч. 26 і 29. З приводу зїзду була програмова редакційна стаття „Перед зїздом Скали“, ч. 31. В 33 ч. поміщено обширний реферат головного організатора „Скали“ А. Дуткевича. В нім обговорена характеристика тла, поглядів, настроїв, обставин, труднощів і перешкод, сесед яких відбувається праця організаторів читалень „Скали“ і її Головного Відділу. Звіт про діяльність і про стан „Скали“ за минулий адм. рік був в 34 ч. „Н. З.“. На зборах „Скали“ 7. V. 1937 р. була оживлена і цікава дискусія. Звіт за неї напечатано в чч. 35 і 36. В числах 34, 35 і 36 поміщено три статті зі зїзду т-ва „Скала“.

За ввесь час існування „Скали“ найостроїші напади на неї появилися в „Українських Вістях“, органі ФНЄ. З коугів духовенства з краю наспіла на те стаття, яку напечатано в 51, 52 і 53 чч.

Широкий полемічний контакт мала „Н. З.“ з українськими націоналістами. Зачалося від того, що „Українські Вісті“ почали містити острі напади на „Скалу“. В „Новій Зорі“ появилися контратаки в чч. 40—43.

Полеміка з ФНЄ в справі Товариства „Скала“ викликала потребу приглянутися ближче тій організації на ті поміщення повноти диктатури і тираниї в деяких краях Європи. На ту тему були більші і менші статті в чч. 45—49, 54, 56, 61—63, 73, 74, 76, 79 і 94.

Полемічні статті в справі ФНЄ і виступів поодиноких його провідників се перша в нас критична спроба подати огляд теоретичних основ організації ФНЄ як також огляд і оцірку маркантніших виступів поодиноких діячів тої організації. Сюди належать також гуморстично-іронічні і полемічні короткі завваги помішувані в „Н. Зорі“ про ФНЄ і виступи його діячів. Се рубрика „Під веселу хвилину“. Вона була в чч. 44, 69 і 97.

В 1937 р. зазначився в нашій народі перелом політичний. Частина нашого народу, що перебуває в Новім Світі, в Америці й Канаді, готила в себе сина Гетьмана Павла, Гетьманча Данила. Гостина викликала широкий відгомін в українській пресі за морем і в краю. Побут Гетьманча за морем очевидно причинився до консолідування нашої української еміграції і до широкої пропаганди української справи між чужими. В тій справі принесла „Нова Зоря“ оригінальні статті, дописи і звіти про побут Гетьманча в Злучених Державах Півн. Америки й Канаді в слідуєчих числах: 76—78, 80—84, 86, 88—90, 93, 98—100. Крім того в ч. 19 була замітка „Німечкий учений про гетьманську державу“ і в 36 ч. замітка „3 життя гетьманців“ (у Берліні). Світліни з побуту Гетьманча в Америці поміщено в чч. 77, 78 і 86.

В ч. 7 „Волинського Слова“ за 1937 р. появилося була стаття проф. Ів. Власовського, одного з визначних православних діячів, п. з. „Непрошені опікуни“. На ту статтю zareagував в „Н. З.“ одні з старших галицьких істориків в чч. 25, 26, 27 і 29. В тих статтях вказано як на долоні, що на Волині і на Холмщині Унія панувала в століттях 18 і 19 в повнім значінні того слова і що її знищила православна Москва насильними способами. З огляду на ті історичні факти не можна уважати „непрошеними гістьми“ тих Галичан, що працюють на Волині для поширення Унії. Про справу Унії й православня ще були в „Н. Зорі“ статті молодого українського історика Т. Коструби. А саме в чч. 67, 69, 70 і 72.

З приводу резолюцій Т-ва Письменників і Журналістів ім. Івана Франка (ТОПЖ) і становища до тих резолюцій редактора католицького органу „Мета“ у Львові поміщено в „Н. Зорі“ в 89 ч. велику статтю п. з. „Значіння форми для ідеології“.

Про сектантів адвентистів (суботників) були в „Н. З.“ статті в чч. 73, 77, 86 і 87. Сей цикл статей подає критичний огляд блудної науки су-

ботників. Окрема стаття присвячена кальвіністам була в 30 ч. „Нової Зорі“.

Про педагогічні і шкільні справи були статті в чч. 2, 33, 34, 47, 49 і 50. М. ін. „Про науку релігії в школах“ в 2 ч. Про реформовані гімназії, в 33 ч., Про ліцеї, в чч. 34, 47 і 49; Література в ліцеях, в ч. 50; Про шкільні відносини в Станіславові, в ч. 64.

В сім році „Н. З.“ приносила численні короткі статтейки про міжнародну політику. Такі статтейки були в чч. 2, 3, 6, 18, 21—24, 26—31, 35—37, 43, 50, 52—53, 56, 58, 65, 70, 72, 82, 88, 90, 92, 95—98. Великі загальні огляди міжнародної політики були в трох числах „Н. З.“. А саме в чч. 2 і 3 статті графа Ст. Лося п. з. „Велика міжнародна політика“ і „Внутрішнє положення великих держав“. У великодному числі була велика стаття п. з. „Сучасна міжнародна політика“. Автор її, „Придніпрянець“, се одні з найвизначніших українських діячів на еміграції.

Історичні справи були обговорювані в багатьох статтях. І так про Васильянські монастирі були статті в чч. 32, 33 і 35. Про історію Мжичини в радикальній видавничстві „Самоосвіта“ були статті в чч. 93, 94 і 95. Про історію України Голубия видавця І. Тиктором в ч. 29 і 38.

Спраги кубанських козаків обговорені в статтях: „Що таке Козаки?“, в чч. 20 і 21 пера кубанського діяча полк. дра й інж. С. Федорова-Лантуха. Йому відповів надніпринський Українець п. інженір В. Васюк статтею в чч. 68 і 70. Ті статті насвітлили козацьке питання з двох сторін: козацького й українського. Крім того в ч. 45 була вступна стаття п. з. Козацький зїзд.

Про перелюднення і безробіття на селі були статті в чч. 54 і 55. Про наслідки посухи в ч. 55. Цікаві спомини з часів революції в Росії в 1917 р. п. з. „Петроград в березні 1917 р.“ були в чч. 44—48, 50, 52 і 53.

Про галицьку шляхту були статті і замітки в чч. 13, 66 і 80.

В кождім недільнім числі (разом 50 чисел) були статті на теми літературні, наукові і містечькі. Цікавіші з них: „Сонце і блакить“, в ч. 1, про дві збірки поезій католицького письменника на Закарпатті Зореслана; „Тома з Аквіну“, в 17 ч.; „Нові оповідання В. Маковського“, в ч. 23; „За людський фронт католицької книжки“, в ч. 41; „Християнський повістяр“, в 79 ч.; „VII Вистава української фотографії“, в ч. 31; „Про творчість Архипенка“ в 39 ч.; „Вистава картин Грищенка“, в 97 ч. Про популярні видання для селян були дві статті в відділі ЛНМ: „Про самоосвітні видавництва. Що і кільки видають радикали і націоналісти?“, в ч. 87 і „Бібліотеки для селян. „Рідне Слово“ — Бібліотека „Народньої Справи“ і „Рекорд“, в 91 ч. „Н. З.“. Крім вичислених були в відділі ЛНМ статті на теми історичні й інші.

У фейлетонах принесла „Нова Зоря“ в сім році твір Чаадаєва „Філософічні листи“. Вони були поміщені в чч. 21—28, 54, 56—58, 60, 62, 63, 66 і 67. Дальше принесла „Н. З.“ у фейлетонах ряд новельок, легенд, гуморесок і сатир. В різдвянім числі з 1937 р. оповідання о. І. Братика п. з. Останній Свят-Вечір. Інші новельки і гуморески се переклади з мов: російської 5, французької 4, мадярської 2, по одній з мов: німецької, англійської, норвежської, фінської, жидівської і японської. Оповідання з совітського пограниччя були в „Н. З.“ в 32 ч. п. з. „Пригода хлопчика Погляд у рай“ пера К. П. і в чч. 40—42 п. з. „Погляд у рай. Вражіння очевидця“ тогож автора.

В сім річнику „Н. З.“ поміщено багато описів прагнень з українських земель під Польшею і поза її границями. І так в чч. 64, 66, 68 і 83 були статті О. Назарука п. з. „В княжім Крилосі“. П. з. „3 наших літниць“ були ріжні вражіння й описи. В чч. 56—57 були „Порівняння на релігійно-суспільнім тлі“, в 60 ч. вражіння з Косова п. з. „В Косові на присілку Москалівка в день св. Ілії“. В сій статті описані соборна Сл. Бога й обід для убогих під церквою. В 64—65 напечатано вражіння з прогульки до Вишніці на Буковині п. з. „Вишніця на Буковині. Як виглядаємо по румунським боці?“ Опис прогульки на Бесарабію був в ч. 55. Опис вражіннь з ферій був в чч. 35, 36, 71, 72, 73, 74, 80, 82 і 88. Гарний і цікавий опис вражіннь з довшої прогульки на Полісся пера К. П. принесла „Н. З.“ п. з. „На водах Полісся“ у 18 фейлетонах. З него буде окрема відбитка. Та книжечка буде мабуть чи не перший опис нашого Полісся в українській літературі в Галичині.

В листопаді 1937 р. відбувся в Рівнім зїзд волинської політичної організації Волинського Українського Об'єднання (ВУО). На тім зїзді був редактор „Н. З.“ і вернувшись списав свої „Вражіння з Волині“ та оповістив їх покищо в чч. 87, 88, 90—96, 98—100. Ті фейлетони шикликали острій крик в польській пресі. В 86 ч. „Н. З.“ була поміщена статейка, в якій коротко описано перебіг згаданого зїзду ВУО. В 14 ч. „Н. З.“ була вступна стаття п. з. „Галичина й Волинь. Розумний польський голос про т. зв. сокальський кордон“. Про Холмщину були дві статті в чч. 59 і 91, а саме про унійну пращу в Городельщині. Про Гуцулів була в 19 ч. цікава статейка о. Г. Гнатова п. з. „Про Гуцулів. Слідами поселення

понад Черемош в Карпати? Вона написана на підставі старих парохіальних метрик і записок та виходить назву Гуцули від назви старого українського племені Уличі.

Про Світовий Союз (СССР) були статті в чч. 27, 61, 79 і 84.

Нашій еміграції в Америці присвячені статті в чч. 1, 4, 16 і 32. Ці статті появились в „Новій Зорі“ з приводу ювілею 50-ліття греко-католическої Церкви й української преси в Злучених Державах Північної Америки. В 1 ч. є світлина: о. Івана Волинського, першого греко-католического пароха і першого українського редактора в Америці, першої української греко-католическої церкви в м. Шенандоа в Злучених Державах Півн. Америки, як також згадка згадка першого числа першої української газети за морем „Америку“ з 15 серпня 1886.

У 84 ч. „Н. З.“ появилася розпорядок Епископського Ординаріату в Станіславові про діяльність священників в світських товариствах і установах. Більшість української преси накинута на Владика Преосв. Григорія за сей конечно потрібний розпорядок. В обороні того розпорядку появилася в „Н. З.“ ряд статей в чч. 91—93, 96 і 99. Замітніші голоси про згаданий розпорядок Владика містила „Н. З.“ в рубриці „Огляд преси“ в чч. 87—90 і 93.

Про життя і діяльність українських товариств і установ були замітки в чч. 28, 36, 38, 39, 41, 48, 75, 83 і 95. З приводу Першого Конгресу Марійських Дружниць у Львові, що відбувся 9 і 10 червня 1937 р. „Н. Зоря“ принесла в 42 ч. наступну статтю п. з. „Дружницьким“ і докладний опис перебігу конгресу зі світлинкою походу в 44 ч. Про міжнародний зїзд провідників Марійських Дружниць була стаття в 75 ч. „Н. З.“. З викладацької сали були поміщені звіти в чч. 9, 18, 23, 24, 26, 30, 89, 92, 96, 97 і 100.

Згадки про нові українські книжки були в чч. 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 19—21, 27, 29, 33, 37, 39, 42, 43, 45, 49—51, 53, 55, 59, 67, 69, 71—73, 75, 77, 82—85, 87, 89, 90, 91, 96, 97, 99, між ними і про книжки видавані за Збручем.

Про мішані подружжя були статті в чч. 55 і 57 (в „Огл. пресі“), про пресу в чч. 51, 60 і 87, про спорт в чч. 4, 16; про есперанто в ч. 76; про музеї в ч. 63, про становище москвофілів до соборності в ч. 82, про відношення москвофілів до гетьманського руху і петлюрівщини в ч. 97.

В окремій рубриці „З краю“ були дописи в чч. 7, 44, 52, 54, 88 і 93. Крім того багато дописів з краю поміщено в рубриці „З релігійно-церковного життя“. Посмертні згадки були в чч. 5, 6, 13, 15, 20, 31, 54, 75, 78, 99 і 100. З них тільки 4 дописи. А саме про о. Демчука ЧСВВ в 28 ч. на 1 шпальту. На жаль не підписана. В 2 ч. була посмертна згадка про д-ра Стефана Федака пера А. Ч. на півтора шпальти і посмертна згадка про Михайла Корчинського на 3/4 шпальти в 78 ч. в 100 ч. про о. А. М. Филипова ЧСВВ.

В кожному другім числі „Н. З.“ були лікарські фейлетоники. В них були різні лікарські поради, брали з медичних органів.

Майже в кожному числі „Н. З.“ приносила статті або вїмки з них з української і чужої преси. З української преси подано огляди з 29 часописів. А саме з „Діла“ 48 оглядів, з „Нового Часу“ 30, з „Українських Вістей“ 27, „Українського Бескида“ 7, „Волинського Слова“ 5, „Русского Голосу“ 5, Львівської „Свободи“ 4, „Мети“ 4, „Голосу“ 3, „Нового Села“ 2, „Нашого Прапора“ 2, ужгородської „Народньої Сили“ 3, ужгородської „Свободи“ 2, американської „Української Зорі“ 2, з львівської „Жінки“ 2. По одному оглядові було зі слїдуючих часописів: Церква і Нарід, Народня Справа, Рідна Школа, Комар, Торговля і Промисл, Громадський Голос, Кооперативна Республіка, Стрийська Думка, Учителський Голос (Ужгород), Наш Путь (Ужгород). З американських: Наш Стяг, Український Робітник і Канадійський Вістник.

З польської преси „Н. З.“ принесла огляди зі слїдуючих газет: вильнське консервативне „Слово“ 26 разів, соціал. „Роботник“ 26, „Глос Народу“ 22, консерв. „Час“ 17, „Газета Польська“ 15, „Люстровани Курієр Краковський“ (IKL) 14, „Курієр Варшавський“ 11, „Курієр Поранни“ і „Дзєннік Польський“ по 9, „Варшавський Дзєннік Народови“ і „Бунт Млодих“ (пізніше „Полїтика“) по 8, „Век Нови“ 7, жидівська „Хвіля“ 6, „Гонец Варшавський“ і „Депеша“ по 5, „Наш Пшегльонд“ і „Піст“ по 4, „Мали Дзєннік“, „Курієр Познанський“, „Зврот“, православне варшавське „Слово“, „Дзєннік Людови“ і АБЦ по 3. По два огляди: Дзєннік Популяри, Польска Збройна, Пшегльонд Повшехни, Експрес Поранни, Ютро Праци, Бюлетин Польско-Український, Зелюни Штандар, Слово Народове. По одному оглядові преси було з 28 інших польських газет. З 16 німецьких часописів було 26 оглядів преси, з 25 французьких 48 оглядів преси. З трох італійських 3, з двох американських 2, з 6 англійських 8 оглядів преси, з двох чеських 2, з трох мадярських 6, з 4 російських 7 оглядів, з 1 мексиканського органу 1. Всіх чужих статей і заміток в „Огляді преси“ було в сім річнику „Н. Зорі“ 516, з того з українських 149.

З більших праць пороблено відбитки і видано їх окремими брошурами. В 1937 р. появилася слїдуючі брошури „Н. Зорі“: 1) Пастирський Лист трохи Владик про Католицьку Акцію, ст. 13, 2) Перша бібліотека на Україні ст. 24, 3) Останній Свят-Вечір, ст. 23, 4) Програма винаро-

дження Українців, ст. 306, 5) Епопея сміху, ст. 20, 6) Танас Горлач, ст. 48, 7) Скала і Просвіта, ст. 50, 8) Покажчик змісту, ст. 160, 9) Про Книгу Голубину, ст. 88, 10) Рома Етерна, ст. 242, 11) Розважування, ст. 96, 12) Просвітний рух в Галичині, ст. 132, 13) Православне духовенство, ст. 39, 14) В книжках Крилосі, ст. 35, 15) Філософічні листи, ст. 75. З того брошури під чч. 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, отже 7 праць було печатаних в 1936, а вийшли 1937 р. Вісім брошур в сім часах тяжкої кризи се як на наші відносини не мало. Коби тільки наші католики їх розкупили! Щодо фейлетонів, то в них було замало українських новель і гуморесок так, що в фейлетонах шили переважно новельки чужих письменників (переклади), в другій половині року філософічні листи, а далі описи вражін з Полісії і Волині. Тому апелюємо до наших католицьких письменників, щоб писали короткі новельки і прислали їх до поміщення в „Новій Зорі“ (і „Правді“).

Річ ясна, що видавання католицької газети дуже потрібне в сім часах, коли з різних сторін відбувається або пригтовляється наступ на нашу

Церкву і нашу націю. І який духовний не може обійтися без такого органу, який дає такі матеріали під оглядом релігійно-церковним, бо інакше не буде знати, що кругом нього в світі діється в релігійно-суспільних справах.

Тому наші передплатники повинні прислати якнайскорше цілорічну передплату на 1938 рік. І то не лише самі повинні її прислати, але ще й других спонукати до того на час. Бо колиб число передплатників значно зросло, то можнаб зачати видавання католицького щоденника. Без щоденника властиво годі говорити про католицьку пресу в сім часах. Крім того передплатники і симпатичники повинні прислати дописи з місць передовсім про замітніші прояви католицького життя.

Редакція „Нової Зорі“ радо приймає всякі вказівки й домагання щодо змісту газети та способу її редагування, що знаю з практики. На загал „Нова Зоря“ визначається тим, що вона приносить у скондензованій формі все, що є в українській і чужій пресі, — але не все, що приносить „Нова Зоря“, можна знайти в іншій пресі.

Степан Годований.

ОГЛЯД ПРЕСИ

В святочнім подвійнім числі...

„Дзєннік Мали“ в святочнім подвійнім числі 355—356 приніс зміст реферату, що його вголосив у Перемишлі кс. плк. Мйодонський. Ось уривок з нього: „Згідно з останньою статистикою Поляків у Сх. Галичині має бути 46 процент. Та не треба притім забувати, що в останніх кільканадцяти літах поверх пів мільона польських дітей записано в книгах українських (и ориг. „рус-кіх“) парохій як „Русинув“, часто змінюючи притім назвища з польським звуком на українські („русинське“). Се тому так діється, що з браку польських священників польське населення хрестить своїх дітей в українських церквах. Отже якби скорегувати ті аномалії, то у Сх. Галичині

булоб не 46, а поверх 60 проц. Поляків...“

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Так пише польський католицький щоденник, видаваний монахами, — і то пише в святочнім Різдвянім числі, під найбільше католицьке свято „мира і благоволення“... Нема сумніву, що такі спроби „переписання“ пів мільона населення і то при допоміжній адміністрації не можуть не викликати глибокого занепокоєння в масах. Коли дивитися на се, то мимохіть приходить на думку, що між польським духовенством є типи, які від часу укладу старої Польщі абсолютно нічого не навчилися...

Господарська співпраця?...

Двотижневик союзу польських сільських купців „Купец Вейскі“ пише, що передумова тоївної приналежності східних окраїн до Польщі се звязання їх економічно з рештою краю. Се може зробити — каже — тільки незалежний купець, а не якісь спілки, штучно закладані на політичній підложці. Однак „помиявсяб той, хто думавби, що східні окраїни звязуються з Польщею, коли всю торгівлю в тій ділянці опанують Поляки. Се

булаб найгірша річ, яку Поляки моглиб зробити, бо тоді вони сталиб у відношенні до населення руского (?) й українського тим, чим Жиди стали в відношенні до Поляків. Тому польські гуртові фірми на східних окраїнах повинні втягати до співпраці купців зпоміж населення руского (?) й українського...“ Цікаво, як та „співпраця“ має виглядати?

Сучасний Катиліна і „зрада клерків“

„Курер Варнавський“ містить цікавий фейлетон на тему Катиліни і стверджує: „Мого дух жне по сьогоднішній день. Що більше: дух Катиліни ніколи не був грізніший і активніший як тепер. На те зложилися різні причини, передовсім переріст техніки і заник моральних стримів, що викликає грізні риси в сучасній цивілізації. Кожде теперішнє велике місто роїться від Ка-

тилін різного роду. Се передовсім здекасовані „буржуї“ або молоді інтелігенти, яких розтирає амбіція і які терплять на брак грошей. „Зрада клерків“ або ворожа супроти суспільности постанова людей, втаємничених у всі аркани науки і готових ужити їх в розкладових цілях, — ось по 2 тисячах літ відроджений в безчислених копіях заговор Катиліни...“

З райської країни

Совітська „Тихоокеанская Звезда“ пише: „Тисячу разів гарячіше ніж правдиве сонце огріває нас сонце совітської влади...“ Але дійсність таки на підставі совітської преси виглядає ось як: „Ленінградская Правда“ пише: „Ситуація в алюмінієвмі промислі в Тихвіні дуже сумна. Ніхто не дбає про робітників. Сотки їх мусять покидати працю, бо не мають де мешкати: дома побудовані

для них розпалаються... Серед студентів робітники знайшлися просто на вулиці...“ Се не випадкові появи. „Кіровская Правда“ пише: „В м. Кіров справа направи мешкальних домів в цілковитім занедбанні. Коли й напружають, то несовісно. Стіни нерівні й похилі, печі загрожують упадком і не можна в них топтити...“ Словом, не дуже приємно жити в „райській“ країні.

Польський сирівець і англійська мармоляда

„Глос Народу“ в ч. 345 приніс вїмки з розмови проф. Ю. Бобровського з галицьким Жидом Гельбом, який ось що оповів про свої інтереси

в Англії: „Знаєте, на чім полягає мій інтерес? Ось кілька галицьких жидків заложило зі мною фабрику мармоляди в Лондоні. Се чудо, не фабрика! Випродукований у ній товар „іде“ не лише в Лондоні, але розсилаємо його по цілїм світі. Навіть до Тарнова привезли ми прїбик, щоб доказати, яка знаменита англійська мармоляда! А знаєте, звідки беремо сирівець? З Польщі, пане професоре, з Польщі. Той наш півфабрикат, який з краю вивозимо до Англії в несолодженім стані, се правдиве золото, не товар! Ті наші малинові соки, трускавки, суніци се прецінь чудові річі! До того даємо англійський цукор. Цукор дуже дешевий. Та властиво се не англійський цукор, се польський цукор з Переворська, Люблина та інших міст Польщі. Того цукру маємо в Англії вбрїд, за безціня. На тім цукрі смажимо англійську мармоляду і завдяки тому вона нам знаменито калькулюється, тим більше, що її вважають англійською. — Ось, додає проф. Бобровський, треба аж галицького жидка, щоб з польського сирівця, на польський цукор, в польських скринках зробити лондонську мармоляду світової слави“.

Гетьманич в Судбурах

В найбільших копальнях ніклю.

Перші поголоски про замах на Гетьманського Сина.

З Судбурів (Канада) одержали ми слідуючий допис:

По візиті в генерал-губернатора Канади лорда Твідсмюра В. П. Гетьманич в супроводі гол. обозного С. Г. Д. К., в суботу о год. 1.20 вночі відіхав залізницею з Оттави до Судбурів, запрошений сюди вже давно передтим місцевим 6-им кошем 1-го округу СГД (Союза Гетьманців Державників). По одинацять-годинній їзді потяг віздить на судбурський двірць. На пероні відділ гетьманців в одностроях з прапором і народ — людей 6200, як подав місцевий англійський часопис. Це вийшли Українці з Судбурів стрічати довго очікуваного Престолонаслідника свого. Англіїці, що їхали в тій самій сальонці, з зацікавленням від несподіванки звернули очі до вікон і почали допитуватися, кого це вийшли витати, бо в дорозі їм ніхто не оповідав, хто той високого росту мужчина, що їхав разом з ними. Не сказано їм цього й тепер. Аж самі побачили, кому це схиляють прапор, кому здають звіт і кого витують зібрані на двірці люди. Вийшли на перон. Розпитують. Чути слова: „принс“, „Україна“. Може вони й не знали, що десь на світі є така країна й має такого „принса“. Тепер довідалися і се напевно заставить їх потім докладніше розвідати.

По відобранню звіту від окружного отамана п. Мик. Стусса й місцевого кошового п. І. Гавалка та по перегляді відділу гетьманців В. П. Гетьманич відіхав автом до „Никел Рендж“ готелю, де заняв 5 кімнат. Зараз потім просили авдієнції: репортер і фотограф місцевого часопису „Судбури Стар“. В 4-й год. попл. прибули з візитою й були прийняті Всеч. о. Ірха, місцевий парох гр.-катол. церкви, окр. отаман п. Стусс, кошовий місцевого Коша СГД п. І. Гавалко й начальник відділу СГД з Киркланд Лейку п. М. Кміть, що з дружиною своєю за триста миль приїхав, щоб привітати українського Престолонаслідника іменем свого відділу та в імені відділу українських Робітників Клясократів Канади. З цілої групи фотографів зі „Стару“ зняв знимку, потім з іншими знімками — з двірця й прийняття — разом з довгими описами події помістив в часописі.

Вечером відбувся в честь Гостя концерт у французькій салі св. Анни, в присутності 250 людей. Українців в самих Судбурах нараховують 2.000 душ, се переважно гірники (рудокони), що працю-

ють на три зміни. Поміж два ряди військового відділу СГД увійшов В. П. Гетьманич на салью. Вхід його на салью привітала публіка повстанням з місць, окликами „слава“ та співом національного гимну. Розпорядчиком концерту був голова комітету для вшанування Світлого Гостя п. В. Лабунський. Дірігентом хору був п. О. Луцишин. Привітальні промови виголосили: Мих. Гетьман, п. В. Лабунський, посадник міста п. Род, п. Мик. Стусс, Всеч. о. М. Ірха від гр.-катол. парохії й п-і Гавричинська від жіноцтва. Програма концерту складалася з хороших пісень, з деклямації „До народу“ п. І. Білінського та скрипкового соля п. Вол. Снайдера, місцевого віртуоза. Окружний отаман п. М. Стусс вручив В. П. Гетьманичеві артистично виконану адресу. Найкращу привітальну промову виголосив Впр. о. М. Ірха. Гимнами українським і британським закінчено концерт.

Під кінець першої частини концерту, по промові Впр. о. Ірхи, промовив В. П. Гетьманич, відповідаючи наперед англійською мовою на привіт посадника міста, а далі українською мовою до Українців. Промову Світлого Гостя, як скрізь передтим, так і тут, зустріли зібрані з набожним скупченням у собі, великою увагою та з „маковою“ тишиною, від часу до часу перериваючи її грімкими оплесками й окликами „слава“.

На другий день, в неділю 5. XII, будучий Володар України молився за успіх української справи в гр.-катол. церкві на Сл. Божій враз зі своєю свитою. На тій Сл. Божій Всеч. о. Ірха виголосив глибокопатріотичну, щирі й логічну проповідь, пристосовану до незвичайної історичної події. Тогож дня вечером о 7-й годині відбулося прийняття-бенкет у честь Світлого Гостя. Салью заповнена Українцями різних політичних поглядів. З не-Українців прийшли вшанувати В. П. Гетьманича: посадник міста Род, полковник Френк Ротері від полку Солт Ст. Мері-Судбури, др. Г. М. Торрінгтон, др. Ф.

Норман Дави від Канадійського Леріону, др. П. Р. Горчубіс, посол до Оттави, В. І. Гоф від проти-комуністичної Ліги, Джордж Ітон від організації „Лицарі Колумба“, др. І. Василенський з дружиною своєю й редактор місцевого „Стару“. Всі вони, крім редактора, промовляли по англійськи; посол промовляв по французьки. Головою вечера був молодий Українець, студент інженерії, п. В. А. Дидик.

Попри почесну варту ввійшов Світлий Гість на салью зустрінутий окликами „слава“ і повстанням з місць всіх присутніх. Члени Комітету, пані М. Кучмій і п. В. Лабунський, подали Світлому Гостеві хліб і сіль. Дівчата, Варвара Зима й Ганя Кучмій, вручили йому китицю свіжих рож. В. П. Гетьманич хліб і сіль прийняв, подякував, хліб поцілував і передав одному зі свити; цвіти прийняв, дівчаткам подякував і попрошений до стола засів на почеснім місці перед величезним тортом з написом: „Витай“. Кошовий п. І. Гавалко гарною промовою привітав їх Світлість з прибуттям на його організаційну територію й передав провід бенкету гол. обозному, а той п. В. А. Дидикові. Всеч. о. Ірха провів молитву й почався бенкет. По вечері з Українців витали Світлого Гостя: Мих. Кміть з Киркланд Лейку, пані Стусс від жіноцтва й др. І. Василенський. По всіх промовах говорив В. П. Гетьманич, наперед по англійськи, потім по французьки, а на останку виголосив довгу і зворушливу промову по українськи. Тут як і в Монреалі заявив В. П. Гетьманич, що один „рожевий“ англійський часопис навмисне назвав його „гвайт-рошен принс“ (білий російський князь), однак це неправда, бо він Українець. По промовах співано пісні. Бенкет перемінявся з офіційного в більше родинний. Веселий настрій, радість бє з очей, ентузіазм, національна гордість. Судбурські Українці-робітники-гірники з копалень ніклю й міді та з відливарень не повстидалися перед більшими містами. Приняли з неменшою щирістю як деінде передтим. А недавно ще Судбури були твердиною большевизму, де національному промовцеві не дозволяли говорити й розбивали кожне українське національне віче! Та тепер ані тіні якоїсь хочби спроби провокації не було. Що так виглядають Судбури тепер, це, розуміється, заслуга не тільки самих гетьманців; також інші українські патріоти причинилися до того.

Зараз першого дня по приїзді В. П. Гетьманича появилася в торонтонськім консервативнім „Телеграмі“ спеціально післана туди новинка, що в звязку з приїздом сюди В. П. Гетьманича побоюються провокації комуністів, що тут у фін-

ОСИП НАЗАРУК

12)

Вражіння з Волині

Нераз запитують мене, чому я в моїх описах роблю часто дигресії.

Відповідаю: Та як не робити? Кожний опис повинен бути якнайбільше подібний до життя, а життя в ніякій області майже ніколи не пливе рівно, тільки робить дигресії тай ще які дигресії! Отже й той, хто описує життя, повинен робити дигресії. Часом навіть мусить робити дигресії. Річ тільки в тім, щоб ті дигресії мали звязок з описуваною справою і не були скучні. Коли виконані ті дві передумови, то нема причини нарікати на дигресії. Буває навіть, що дигресія більше пояснює життя ніж увесь головний текст, хоч зправила, розуміється, так не повинно бути. Та є різні причини того, що так власне мусить бути. Про се треба писати окрему працю, та часу на те нема.

На Наддніпрянщині вже поверх 10 літ тому вийшла цікава праця п. з. „Історії української критики“. В ній знаходжу таке цікаве місце:

„Хто не має повного ідеологічного погля-

ду на завдання мистецтва й літератури, той не знає, якого методу дотримуватися і не може бути критиком... Мистецький смак не може бути науковим критерієм, бо про смаки не сперечаються, це річ суб'єктивна, і вона зводить на манівці. Напрямок в літературній критиці розрізняється по ідеології. Критичний метод се підпорядкування готового літературно-мистецького матеріалу певній ідеології“.

Дивлюся я на провід зїзду ВУО, який безперечно по мистецьки взяв в руки організацію й сей її зїзд, тай думаю, з якоїж властиво точки ідеологічного погляду можна оцінювати сей провід і сей зїзд і сю організацію.

Сподіваюся при кінці своїх вражіннь зробити обширніші висновки, а тут згадаю тільки ось що:

Верхівка ВУО не походить з ґрунту, на яким ділає: вона майже вся не волинська, а припливши на Волинь знад Дніпра. Наслідки того проявляються всіяко і нераз дуже пригадують переборщене в різних напрямках становище вшехпольських діячів на українських землях.

Потому голова зїзду п. Тимошенко передав провід сен. Маслоу, а сам виголосив політичний реферат. Говорив

*) А. Ковалівський: „Історії української критики“. Сторін 162, ДВУ, 1926.

про важніші політичні події в Польщі від попереднього зїзду ВУО, а саме від 1935 р., про ухвалення нової конституції, про присягу на вірність ідеалам марш. Пілсудського, складену Волиняками і затверджену поверх пів мільоном підписів, про спільну польсько-українську парламентарну репрезентацію Волині і т. д. Особливо звертало увагу твердження, що українська справа се внутрішня справа Польщі, а звертало увагу тому, що є ще Українці поза границями Польщі і то далеко більше їх ніж в Польщі.

Та були в рефераті голови зїзду також критичні нотки. І так говорив він про шовінізм польської преси, яка закликає, щоби вже і на Волині не продавати Українцям землі, говорив як ген. Галіца доповняв тут заяву плк. Коца. Притім п. Тимошенко підчеркнув, що Українці на Волині се нарід споконвіку автохтонний, що йому належить рівноправність на сій землі, домагався праці для української інтелігенції в державних і самоврядних установах та допомогти для укр. культурних і економічних організацій. В сих місцях промовця оплескувано, особливож там, де він говорив, що Українці на Волині своєї віри, мови і землі нікому не віддадуть.

ляндській мові видають свій щоденник. Вістка ця, написана в приятельським намірі щодо їх Світлості, затревожила українських патріотів Торонта. Зараз таки в суботу доручено адютантові В. П. Гетьманича кілька телеграм з запитом: „Що сталося з Гетьманичем?“ та з вимогою негайної відповіді. По телеграмах почали наспівати телефони на далеку віддадь. Адютант їх Світлості мав гарячий час відповідаючи. Ось як турбуються про свого Престолонаслідника українські патріоти! Та побоювання невідомих приятелів були безпідставні. Большевики українського походження напевно не провокували, бо й у них ще десь там глибоко на дні душі сидить українське почуття, що колись таки вибухне криком обдуреної душі. Зрештою їм тепер не до того. Завелику трагедію переживають вони тепер у своїй душі — трагедію заломаної віри й заведених надій. А на провокацію большевиків не-українського походження судбурські гетьманці були приготувані й дуже свербіли їх мозолисті руки, щоб пригладати кочовикам шікаговську лазню з 1933 р.

В понеділок В. П. Гетьманич у супроводі гол. обозного й окр. отамана відвідали відливарні ніклю (90% світової продукції) й міді. Потім головний управитель гостив їх Світлість нашого Гетьманича у себе й запросив на середу відвідати копальні й до себе в гостину на четвер. Вечером того самого дня, о год 6.20, голова „Ротарі Клюбів“ запросив їх Світлість на вечеру й до виголошення реферату на тему „Небезпека большевизму й Україна“. В. П. Гетьманич запрошення прийняв, в супроводі пп. М. Гетьмана й М. Стусса пішов на збори „Ротарі Клубу“ й реферат виголосив. О год. 8.30 на гаряче бажання членства В. П. Гетьманич відвідав організаційні збори місцевого Коша СГД. Ві второк В. П. Гетьманич виголосив на згадану вище тему реферат у „Лайон Клубі“. В середу В. П. Гетьманич відвідав копальні ніклю, а в п'ятницю ранком відїхав національною залізницею до Вінніпегу, працюючи тужливими поглядами й запаленими новою любов'ю до України й Його Особи серцями судбурських Українців-патріотів. — Очевидець.

Гумор. — Чоловік випив і хоче закурити, але не годен отворити пушки сардинок. Сусід бачить це через вікно напроти і каже: — Зачекайте, кину вам добрий ключ. — Ключ? Маю. Лучше киньте мені дірку.

Гумор. — Випивши. — Чи то ви були в Антверпії сего літа? — Ні. — Цікава річ, бо і я не був. — Ну, то певно були два інші...

По всіх тім, що я свого часу читався в унівській пресі про ВУО, я рішуче не сподівався почути таку промову на зїзді тої організації.

Якже гупо виглядають тепер лайки на тім тлі! Та вони гупо виглядали вже й тоді.

Що викликає такі гупости?

Цікаво пише про се російський правдивий філософ В. Соловєв:

«Что культурное осложнение жизни неизбежно сопровождается осложнением человеческой глупости и гадости, появлением множества новых безобразий и издоровъ, невозможных въ патриархальномъ бытѣ — это безспорно, и народъ, конечно, замѣчаетъ эту отрицательную сторону культуры, но чтобы онъ изъ-за нея отрицался или презиралъ самое просвѣщеніе — это выдумка. Въ отличіе отъ нашихъ обскурантовъ, народъ въ высшей степени уважаетъ науку. Онъ сознаетъ свою темноту и все не желаетъ въ ней навсегда оставаться; въ ученѣ онъ видитъ свѣтъ и не особенно боится даже „джеученій“».

Я хотівби додати до сих цікавих думок деякі свої коментарі, та сумніваюся, чи вони побачилиб денне світло. Отже нехай вже буде без того!

А зрештою спробую се зробити в сліду ючим річнику „Нової Зорі“, коли Бог дасть здоров'я і можливість праці...

Про католицьку педагогіку

В неділю 12. XII. в серії педагогічних конференцій відбувся виклад о. Іриней Назарка ЧСВВ п. з. Католицька виховна ідея. Головні думки реферату: Католицька ідея взагалі має в собі силу заборчости, кождо правду признає за свою. Католицизм отже заборчий також у виховній ділянці. Католицизм узнає за своє все, що добре, кождий правильний вислід науки. Католицька ідея по думці св. Томи має вкінці ще одну прикмету: незмінність. Ціль католицького виховання: Теперішня світська педагогіка опинилася в трагічнім положенні, бо забула про потребу головного виховного ідеалу, не має найвищої цілі виховання. Се стверджує виразно Папа Пій XI у своїй енцикліці про виховання. В сучасній світській педагогіці панує жахливий хаос в цілях виховання. О. Прелегент пригадав коротко цілі виховання в поодиноких краях. І так в Совітах з виховання усунено Бога, а на його місце впроваджено ідола: новий суспільний лад, в яким людина — се бездушне ество. В німецькій офіційній педагогіці прийшла на місце Бога нація і раса. Сей ідеал може стати ще небезпечніший від большевицького, бо вираз „нація“ має дуже велику емоціональну силу. В американській педагогіці ціль виховання се ідеали техніки і машини. Внаслідок того життя стало там плитке, а се в дальшій розвитку довело до змислового розперезання. Жах бере на вид пропасти зіснуття більшости американської молоді. Доказом сього книжка 14-літньої Е. Бенсон „Між 17—20“. Четвертий ідол сучасної світської педагогіки се індивідуалізм. Він зродився в Америці і передістався до Європи. Індивідуалізм уважає за найвищу ціль виховання виплекання людської особовости. Плекання індивідуальности без Бога довело до анархії в школі, в вихованні й житті. Всі вичислені ідеали виховання можуть мати в собі правдиве ядро, але всі вони тільки частини одної правди, одного загального ідеалу. Тому вони не можуть стати загальним ідеалом і не можуть виховати повної людини. Католицька педагогіка не шукає „нових“ цілей виховання, бо вона їх має в своїй етиці. А в катол. етиці ерархія вартостей і цілей залежить від ерархії істот, в якій на найвишнім шпилі стоїть безконечна істота — Бог. Тому католицька виховна ідея теоцентрична. В ній центральна ідея — се Бог. Він стає перед людським розумом як абсолютна правда, а перед волею як абсолютне Добро. В католицькій виховній ідеї не зникає ніяка виховна вартість, тільки ще поглиблюється і набирає безконечного тла. Ціль катол. педагогіки: виховати чоловіка на образ і подобу Бога. Роля виховника в катол. педагогіці. Після католицького розуміння право до виховання має родина, Церква і держава. Св. Тома з Аквіну присвятив виховникові окремі розділи. Він каже м. ін., що властиво тільки Бога повинно називати виховником, бо тільки Бог є Творцем тих сил, через які людина виховується і тільки Бог може ділати на душу з нутра. Кожда педагогічна праця повинна бути творча і підходити до нутра дитини. Родина і Церква мають неоспориме право до виховання. Право родичів до виховання обосноване тим, що вони дали дитині тіло, кров і культуру душі. Бо душу дає Бог. Родичі отже можуть впливати на дитину з нутра дідичністю і любов'ю. Тому по Бозі мають перше право до виховання своїх дітей. Церква має тому право до виховання, бо в злуці з Христом як Його містичне тіло дає дитині надприродне життя, з якого спливають на дитину нові сили. Держава має теж право до виховання, бо католицизм признає, що держава се Боже діло хоч не безпосередно, але посередно. Держава мусить виховувати людину до добра земського, як Церква виховує до добра вічного. Учителю пови-

нен бути мужем довіря родини, Церкви і держави. Хто хоче добре виховувати, мусить наслідувати Бога: ділати творчо і підходити до душі дитини знутра. Роля дитини в католицькій педагогіці: Катол. педагогіка добачує в дитині образ і подобу Богу. А Христос одного разу поставив між Апостолами дитя і сказав навіть такі слова: „Хто прийме одне таке мале дитя — мене прийме“ (Мат. 18,1). Отсе найглибша рація пошани супроти дитини. — Ми сказали, що катол. педагогія заборча, бо приймає всі правильні результати наукових дослідів. Ось прим. кілька таких важніших наукових висновків, що їх повинен засвоїти собі католицький виховник: 1) Католицький виховник повинен знати теорію антиципацій, яка твердить, що заки в душі дитини з'являються висші психічні функції — то перед ними виступають їх вістуні. Вони мають бути остерігачами, що тепер треба змінити підхід до дитини. 2) Дальше повинен пізнати філозів почувань дитини, бо виховання входить передівсім у сферу почувань. 3) Виховник повинен звернути увагу на ріжницю в темпі розвитку жіночої і мужеської молоді. Виховник отже повинен глядіти на дитину з двох становищ: 1) пізнати, що в дитині вічне Боже і мати пошану до сего, 2) пізнати розвій дитини, щоб інтервенція виховника була влучна й хосенна. Прикмети католицької виховної ідеї: 1) Вона динамічна (старається творити чесноти, що є акумуляторами моральної енергії), 2) органічна, бо чесноти під кермою второпности імпульсом любови творять цілість зв. моральним характером, 3) оптимістична (зачинає від добра і кінчить добром) і 4) тоталістична, бо охоплює цілість людського життя. — Виклад був дуже добрий.

Злочин

Його насіння і коріння.

„Українські Вісти“ в ч. 624 принесли статтю п. з. „Теребовельське каміння“. В ній написано, що на 23. XII. визначена була в Теребовлі конференція ФНЕ, скликана місцевим лікарем дром О. Мохнацьким, о. Фіцеловичем та ремісником з Могильниці п. О. Мартинюком. На конференцію приїхав провідник ФНЕ п. Д. Палій. В часі його промови плетіло 30 бандитів на сальо і серед крику „ганьба!“ зачали кидати запортками, камінням, палицями і крилами. Бійка тривала 20 минут. Бандити розбили голову старому заслуженому чоловікові п. Забарі, а дра Мохнацького в тяжкім стані родина перевезла до шпиталю у Львові. Потурбовано крім того кільканацять осіб, знищені куліси, поломані крисла і запаскуджені крисла сальо. В листі, який шитують „У. В.“, сказано, що бандити були мабуть наслані студентами. Редакція від себе пише, що провідник їх був Д. Пророк і що в нападі брало участь сумовиння з передмість і деяких сіл, головню з Семеновна, та що легко догадатися, хто цей напад інспірував. Тільки „У. В.“

Нема сумніву, що се злочин і то тяжкий злочин — так зневажати і масакрувати публичних діячів! Злочин сей абсолютно ніякого оправдання в очах чесних і розумних людей знайти не може. Та щоб успішно боротися з таким злочинством, треба відкрити його насіння і коріння. Отже нема сумніву, що насіння того злочинства в довголітній розперезаній пропаганді „роскоші ножа і крові“ та всякої іншої „емоціональності“, і „вольовисті“, так щедро сіяних у націоналістичнім „Літературно-Науковім Вістнику“ і потому в „Вістнику“ під редакцією п. дра Д. Донцова — з вини тих, що той орган могли передати в інші руки, а літами не передавали. І нема сумніву, що коріння того злочинства було плекане також в тих органах ФНЕ, де нпр. містилося найостріші напади на катол. організацію „Скалу“ і катол. пресу та її редакторів в хибнім переконанні, що такими нападами можна виховати свою суспільність... А тепер дозирають розкішні овочі „роскоші“ ножа і крові, палки і каміння... І дальше буде ширитися такий жах, поки ті, що його завинили, публично не признаються до своєї вини і самі не осушать її, або поки сего не зробить дуже переважуюча часть суспільности. Притім звертаємо увагу Хв. Редакції „У. В.“, що рішучо не ялося пускати такі ніби неозначені підозріння, як у словах: „Ці бандити були мабуть наслані студентами“. Бо кількож тих студентів може бути в Теребовлі, тай навіть в околиці її? І чому вже виразно не писати хто вони? Так воювати не вільно...

На тлі справи Насті Волошин

II. ЩЕ НА ТЕМУ СТИГМАТИЗАЦІЇ*)

Неповна та дефініція, бо не подає всіх конечних прикмет, які повинні міститися в дефініції бодай включено (implicite). Пр. безсмертність душі в дефініції людини, хоч не висказана виразно (explicite), однак міститься в дефініції, бо можна її дорогою логічної аналізи витягнути з дефініції. Як? Дефініція чоловіка є: animal rationale. Rationalitas, розум, мусить спиратися на принцип духовний. Принцип духовний — незложений (simplex). А тому що смерть це розклад, незложене (simplex) є безсмертне, бо не підлягає розкладові. Отже дорогою аналізу дійшли ми, що безсмертність душі міститься в дефініції чоловіка. І то є загальна філософська засада, що всі конечні прикмети мусять бути, як не виразно сказані, то бодай включені в котромусь зі слів дефініції. Тепер же о. К. признає, що надприродність то конечна прикмета правдивої стигматизації, однак в своїй дефініції ніяк того не висказує. Зайве тут доказування, бо о. К. виразно до того признається, виключаючи в ній тільки ошукаство та симуляцію. Тимсамим дефініція о. К. недобра, бо примірений до неї факт стоїть перед проблемою, а послідовно перед противорічністю, про яку висше була мова.

Тому здорова логіка каже в дефініції висказати надприродність стигматизації і в досліджуванні факту також аж туди доходити. Іншими словами, треба річ брати глибше, а не „плитше“. Без зайвої абстракції терпеливо треба досліджувати, чи стигматизація Насті В. має всі прикмети справжньої стигматизації; значить, чи також надприродна. Нелегка то річ, признаю і не скоро дається вирішити, але чого тут горячуватися? Не вспієте Ви, Отче Костельник, зробіться і без Вас. Як то справа Божя, то Бог найде спосіб. „Коли Церква здержується, то і вірним не принесе ніякої шкоди, коли до таких річей будуть ставитися з великою резервою.“) Ані факту не мішаємо з проблемою, ані не ігноруємо факту, тільки кажемо, що факт, щоб був узятий за справжню стигматизацію, мусить квадрувати з дефініцією, і то доброю та повною. Я певний, що й по тім всім о. К. схоже пер фас ет нефас виплисти наверх і знову закине нам поплутання факту і проблеми, і знову буде старатися пристроїти свої баламутні, противорічні та злобні вискази в пера логіки та невинності. Га, декому всьо вільно...

Противорічності в методі та дефініції о. К. це тільки наслідок. Причини їх треба шукати глибше, в його понятті справжньої стигматизації.

В „Н. Зорі“ ч. 52 (1052) написав я, що хоч справжня стигматизація мусить бути надприродна, однак в самому висказі „справжня стигматизація“ ще не включується поняття надприродності. Іншими словами: дорогою логічної аналізи того висказу не доходимо до понят-

ня надприродності. З інших моїх слів о. К. витягає твердження, що після мене в понятті справжньої стигматизації міститься поняття надприродності. До одного і другого твердження признаюся. О. К. ідентифікуючи ті дві ріжні площини „гвалтовно“ (це його цінний здобуток) атакує мене, що те, від чого в першому місці „відхресуюся“, в другому тверджу. „Докладно те саме“, каже. Та забув сарака, чи не доглянув, чи може вмисно „переочин“, що в першому місці мова про ВИСКАЗ, а в другому про ПОНЯТТЯ. А висказ і поняття це не одне і те саме! Поняття щось більше, як висказ. Висказ репрезентує поняття, але не все повні! Це назва якоїсь річи, що викликає в різних людей ріжні поняття тої річи; часом повні, часом неповні, особливо в річах незнаних або тих, які досліджується, а то й фальшиві. А сам зі себе або об'єктивно взятий висказ тільки те виражає, що з його аналізу можна добути.

А поняття якоїсь річи обіймає всі її прикмети; коли не всі виразно, то бодай включено (implicite). Беремо тут і поняття не суб'єктивне (бо нераз тільки булоб ріжних понять, кілька голов, а багато й фальшивих), але об'єктивне або таке, що обіймає всі конечні прикмети річи. Поняттю якоїсь річи вповні відповідає дефініція. На те й люди творять дефініції, щоб повніше виразити всьо то конечне з поняття даної річи, що не міститься у висказі. Колиб те саме було висказ і поняття, то зайві булиб дефініції, висказ бувби дефініцією.

Отже коли я сказав, що у висказі „справжня стигматизація“ не включується поняття надприродності, то цим не заперечив того, що в понятті справжньої стигматизації включується поняття надприродності. Та о. К. не лиш не розрізняє тих двох річей, але ще й виразно пише, що „в понятті справжньої стигматизації не включується поняття надприродності“. В чім, як в чім, але в блудах о. К. — бодай тут — консеквентний. Коли в дефініції не висказав надприродності, то тому, що в понятті її не допускає. І тут Ахілєва стопа цілої справи. Бо як в понятті річи, об'єктивно взятій, нема якоїсь прикмети, то значить, що вона не мусить бути і в самій річі, і то якраз тому, що поняття обіймає всі конечні прикмети. Отже коли поняття це збір усіх конечних прикмет, а з другої сторони під поняття справжньої стигматизації ніяк не підтягається надприродності, то значилоб, що надприродність не конечна прикмета справжньої стигматизації. І знов питаю о. К., як се погідити з його сильним переконанням, що вона мусить бути надприродна? І ще одно. Коли в понятті чогось нема, і то певно нема, то неможливо від того абстрагувати, бо абстракція без сумніву відбувається на площині логічній, отже має до діла тільки з поняттями. Колиж після о. К. в понятті справжньої стигматизації певно нема поняття надприродності, то

як можна абстрагувати від нього? Абстрагувати від безсмертності душі в чоловіка можна, бо безсмертність душі в дефініції і тимсамим в понятті включується, як виказано висше. Але як абстрагувати від річей і то конечних, яких взагалі нема в понятті, то вже хіба „глибша“ філософія о. К. мусить навчити.

Висновок з того всього той самий, що в попередній моїй статті на тому самому місці: Або ігноранція логічних засад або свідоме крутість. Коли перше, то скорше можна простити, бож то вже гук літ відколи студіювалося логіку — могло призабутися. Колиж друге, то годі оправдати, бо до того не уповажнює ані вік ані стан ані етика!

І чи може о. К. при тім всім ще й скарги-тися, що я його дискредитує? Деж там! Хочби я хотів, то не потрафлю того в сотій частині так совершенно, як це роблять його „твори“. Це вірний його автопортрет; а послідні подвиги на терпеливому папері зафіксують його остаточно.

Ще один жаль має о. К.: Чому я не підписуюся повним іменем? Відповідаю: Є люди, яким шануючий себе чоловік не може подати свого імені, коли хоче охоронити себе від „спалювання“.

Ще жаль і „резигнація: „Ви мені вичитуєте підозріння... Та знайте, що я волю бути запідозрений з євангельським Нікодимом і Йосифом з Ариматеї, ніж надуватися“. Всьо гарно, але одна заміточка: Знайте, о. К., що якби над тими євангельськими мужами висіли такі „підозріння“, то цілком певно не моглиб Ви нині покликувати-ся на них.

Накінєць хіба остає оттак з куртуазії побажати о. К. „бон апетіт“, бо мої статті називає він „сичкою“. І хоч та сичка різана з його таки „творів“, то незле мусить бути подана, коли так наглядно відсвікує стару кров і нагадує нам „те, що було і мигуло“... (бодай не вертало!).

При нагоді діткну ще одну дразливу справу, а саме справу поїздок на збірки. В тім самім ч. „Ниви“, на ст. 360 — 1, поміщено нотатку, в якій остро і в невідповідному напрямі критикується виступ проти згаданих поїздок польського щоденника „Мали Дзеннік“. Сама справа і спосіб писання не залишають сумніву, що та нотатка вийшла зпід пера о. К. „М. Дз.“ між іншим написав таке: „Годилосяб занехати таких виступів, бо секти суботників та баптистів, що ширяться серед Русинів, мають нову причину до оскаржень о надужиття через католиків релігійних почувань народу для матеріальних цілей.“ Автор нотатки в „Ниві“ ставить діагнозу, що „М. Дз.“ „втратив розум і стає в обороні суботників і баптистів, бож ніяк не можна припустити, щоб католицький нарід гіршився тим, що монахія збирає на будову католицької церкви.“

Треба признати, що „М. Дз.“ взагалі не грішить симпатіями до Українців. Можна сподіватися, що тут не дуже лежало йому на серці добро „Русинів“ та їх віри. Значить, можна припустити й тут протинаукаїнські інтенції. Однак сама річ чи увага дуже влучна і правдива. По одній такій збірці чув я від особи, що сама впрочім дуже захопилася милім виглядом Насті, а ще більше „чудами“, які з проповідниці говорив „той отець, що з нею ходив“, що багато людей говорило так: „От, не можуть вже самі ксьондзи здирати з хлопа грошей, то Настю взяли до того“. Подібні речі чув я — і не лиш я — від інших. Отже се не видумка „М. Дз.“, тільки факт. Але шож? „Ніяк не можна припустити“... Отут ціла трагедія автора нотатки в „Ниві“, а саме: „ніяк не можна припустити“, що факт є фактом. Се прикмета його писань і полемік. І тимсамим ніяк не можна його переконати, що він потрафить сказати дурницю, чи фальш, бож ніяк не можна припустити і такого факту!

Так, так, — аж туди заїхав наш „Габор“!

Не в тім сук, що „монахія“ збирає на католицьку церкву, бо як тут головне „монахія“, то міг о. К. взяти до того першу ліпшу. Тут Настя збирає. І люди те знають і якраз тим деякі гіршаться і мають притоку до всяких говорень.

Взагалі де до такої справи вмішаний гріш, там для многих — як кажуть Німці — „етвас фердехтір“, і добра з того не буде!

Отже як уважаєте, Отче Костельник, що маєте в руках Божу справу, то трактуйте її по Божому і в душі катол. Церкви!

„М. Дз.“ міг стратити совість, але не конче розум...

Я. К.

*) Гл. „Нову Зорю“ ч. 99 (1099).

1) Prof. Dr. J. Zahn: Einführung in die christliche Mystik.

Лікарський фейлетоник.

Як пильнувати голови

Про порплі й лисіння.

Випадання волосся се явище загально відоме. Воно виступає часто після разливих недуг і появляється переважно у старших людей, хоч передчасне лисіння можна запримітити також між молодими. Французький лікар Сабуро твердить, що порплі не є головною причиною лисіння, як се звичайно думають. Лисіється найчастіше задля надто товстого волосся. Рівночасно з товстим волоссям появляється надмірне виділювання потових железів і роговатіння нашірня. Щодо причин заволоділого перетовщення волосся існують ріжні погляди. Найважливіші з них се раса, особиста схлонність і впливи внутрішнього виділювання железів. Сухі порплі без товстого волосся не спричинюють випадання волосся. Вказане однак усувати й сухі порплі. Коли їх хочемо позбутися, не вистане дбати виключно про гігієну голо-

ви, мусимо удержувати в якнайбільшій чистоті ціле тіло. Порплів легко позбутися при помочі мила, частого і правильного миття голови в відповідній воді (не „твердій“) і при зберіганні деяких правил гігієни тіла взагалі а голови зокрема. Коли мимо всіх зусиль з нашої сторони волосся далі випадає, треба старатися устійнити причину того явища. І тут власне загадка цілої справи. Лікарі дійшли до висновку, що причини випадання волосся є ріжні: ділання зовнішніх чинників, ріжні шкідливі й часто уживані хемічні продукти і багато інших на перший погляд нешкідливих річей. Найбільша тайна се ділання внутрішніх устроєвих чинників. Брак деяких гормональних продуктів, що їх виділюють органи внутрішньої секреції (виділювання) як нпр.: полові органи, мозкова присадка, нирки і т. п. та брак співділання тих усіх гормонів — ділають шкідливо на процес росту волосся. Цікаво, що волосся випадає якраз на голові, хоч не випадає на порослій волоссям шкірі. Та се покищо річ, над якою застановляються лікарі-спеціалісти.

Е. Велис.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець Пій XI прийняв на лат. Свят-Вечір святочні желання 29 кардиналів і виголосив до них промову, в якій сказав м. ін., навіязуючи до переслідувань Церкви в СССР і в Німеччині: „Найбільше болить нас те, що закидають нам надуживання релігії до політичних цілей. Те очорнення кидають проти багатьох наших пошани достойних Братів з Єпископату і Кардиналату, проти багатьох священників і багатьох добрих віруючих мірян, що все готові давати послух слову Божому і як добрі християни вести також життя знаменитих горожан держав“.

„Оссерваторе Романо“ осудив неоповіщення в деяких італійських часописах короткої інформації Св. Отця про відносини в Німеччині. Католики преса принесла вповні дотичне місце промови Св. Отця. Цікаво, що також в австр. „Амтліхе Нахріхтенштедле“ не передано рішучого місця. Воно звучить: „Є переслідування в Німеччині. Від досить довгого часу заперечують се і кажуть, що се неправда. Та Ми знаємо навпаки: що тільки небагато було таких страшних і таких тяжких переслідувань. Воно має вже жакливі і фатальні наслідки. Хоч як це сумно сказати, тому переслідуванню не бракує ні брутальності, ні насильства, ні п'ятих фальшування і брехні“.

Реколекції у Ватикані. Від 13—18 XII, в приватній папській каплиці т. зв. „Апартаменто Нобіле“ в Ватикані відбулися духовні вправи для кардиналів і членів папського двору. В тих реколекціях, які вів о. Рігіні з Турину, взяв участь і Св. Отець, який слухав проповідей з бічної салі, згідно зі старим звичаєм так, що його особа була невидна для інших слухачів.

Старанням управи греко-католическої в Дрогобичі відсвятковано в Дрогобичі 900-літні роковини проголошення Пречистої Діви Марії Покровителькою українського народу. В святі взяли участь три хори: церковний під управою Всч. о. проф. Северина Сапруна, хор „Бояна“ під управою проф. Богдана Пюрка і хор гімназії РШ під управою проф. Михайла Іваненка. Свято відбулося під покровом громадянського комітету на чолі з о. ігумен. Сев. Бараником та при допомозі Пань-членок Марійського Товариства і Союзу Українок. Рано 4 XII в празник Введення в храм Пресв. Богородиці в парохіяльній церкві о. ігумен. С. Бараник ЧСВВ відправив торжественну Службу Божу в асисті 4 священників у наміренні українського народу. Вечером в салі „Сокола“ відбулася Академія. На її програмі зложилися: 1) С нами Бог, у виконанні церковного хору, 2) промова президента ГІКА п. дра М. Дзеровича, 3) Лисенка: Пречистая Діво Мати, у виконанні церковного хору, 4) Уляни Кравченко: Се Мати Твоя, деклямація п. Михайла Гуменного, 5) Нині отпущаєши, церковний хор, 6) Тележницького: Пасли пастирі вівці на горі та Ой зійшла зоря та над Почаєвом, у виконанні гімназійного хору, 7) Люччі: Аве Марія і Бетовена: Покаяння пісня, тенорове сольо п. Дмитра Німилевича в супроводі фортепіану, 8) Й. С. Бах: фортепіановий квінтет Д-дур, у виконанні п. Моринякової, п. проф. Огородніка, п. Огородникової і п. проф. Мориняка (при фортепіані п. проф. Наталія Кулицька), 9) Ведель: Доколі Господи, церковний хор, 10) Шуберт: Побідна пісня, хор дрогобицького Бояна та Гендляр: Аллилуя також у виконанні Бояна, 11) Гуно: Аве Марія і Франка: Паніс Ангелікус, сольоспів п. М. Покотилівни. Концерт закінчено відспіванням католицького гимну „О спомагай нас“. Підчас концерту, який тривав три години й зробив на слухачах прекрасне враження, саяла була виповнена вщерт. В неділю 5 XII той сам концерт повторено в Бориславі при участі одного (церковного) хору, де він пройшов з неменшим успіхом ніж у Дрогобичі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

КРАЄВИЙ ЗІЗД УНДА відбудеться в днях 4 і 5 січня у Львові. На зізді провід буде складати звіт з діяльності партії за 6 літ.

У **ЛЬВОВІ** відбувся 33-тий краєвий зізд Української Соціалістично-Радикальної Партії (УСРП). В зізді взяло участь 147 делегатів з 20 повітів Галичини і Волині. Нарадами проводив др Іван Макух. Був головний реферат про політичне й господарське положення українського народу й були інші реферати. Дискусія тривала 5 годин. Головою партії вибрано дра І. Макуха.

СУД В РІВНІМ засудив 52 молодих Українців костопільського повіту на Волині за приналежність до Організації Українських Націоналістів (ОУН): одного на 12 літ тюрми, 1 на 11 літ, троє по 10 л., 4 по 9 л., 4 по 8½ л., 9 по 7 л., 19 по 5 л., 5 по 4 р. і 8 місяців, 5 по 3 роки, 1 на 2½ р. Троє увільнив від вини і кари. Всіх засуджених позбавлено громадянських прав на 10 літ.

В **РИМІ** помер польський амбасадор при Апостольській Столиці граф Владислав Скішинський. Се один з найстаріших польських дипломатів.

В **МОСКВІ** до німецької амбасадати добиралися невідомі напасники, стріляючи до сторожа амбасадати. Сторож відповів стрілами. Тоді напасники втекли, лишивши драбину, приставлену до вікна.

„**СЛОВАК**“, орган словацької католицької партії о. Глінки пише, що французький мін. Дельбос будучи недавно в Празі просто змусив чехословацьке правительство, щоб зачало переговори з Німеччиною. Вони вже зачалися. (Газета Польска, ч. 356).

В **РОМУНІЇ** підчас виборів до союму дотеперішня правительствена партія здобула тільки 37.5% голосів. Ромунаська преса пише, що се вперше в Румунії правительствена партія прогнала вибори. В сенаті правительствена партія матиме більшість.

МАДЯРСЬКИЙ РЕГЕНТ Горті заявив, що він не думає проголосити себе мадярським королем. Він тільки тимчасовий управитель держави.

ДЕЛЕГАЦІЯ СЕМИГОРОДСЬКИХ НІМЦІВ була на послуханні в ромунаського прем'єра Татареска і подякувала йому за сповнення домагань німецької меншини в Румунії.

ЦІСАР ВІЛЬГЕЛЬМ звернувся до канцлера Гітлера з писемною просьбою, щоб дозволив йому вернутися з Голляндії до Німеччини, бо хоче вмирати в ріднім краю. Правительство Німеччини в великім клопоті, бо сам приїзд старого цисаря може викликати в масах пробудження монархістичного почуття, а гітлеризм ще не встиг до кінця перевести своїх реформ.

АНГЛІЙСЬКА РАДА МІНІСТРІВ по 5 годинній нараді рішила не висилати покищо англійської флоту на китайські води. Се рішення стоїть в звязку з політичним положенням в Європі. Англійська флоту мусить остатися покищо на Середземнім Морі.

ЧЕРВОНІ ІСПАНЦІ зібрали під м. Теруель 60.000 війська й атакують те місто без перерви. Та повстанці борються завзято в середмісті. На поміч обложеним повстанцям ген. Франко вислав відсіч. Є вісті, що запізно.

ДО КИТАЮ прибуло на днях 120 совітських літаків і 240 військових пілотів.

ЯПОНСЬКИЙ ЦІСАР відкрив особисто 73-ту сесію японського парламенту. В промові заявив радість, що японська армія виграє всі битви в Китаю та візав парламент, щоб ухвалив бюджет звичайних і надзвичайних військових видатків.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕЛІСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

НОВИНКИ

Слідуюче число „Нової Зорі“ буде вже святочне. Воно вийде з датою п'ятниці 7 січня 1938. Проситься на час відновити передплату, щоб не наступила перерва у висилці газети. В різдвянім числі зачнемо печатати переклад дуже цікавої праці Вільгельма Піхлера п. з. „Головні питання науки релігії“ і будемо ту працю печатати що друге число „Нової Зорі“, на переміну з рубрикою з „Релігійно-церковного життя“.

Загальні Збори Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові відбулися в неділю 26 с. м. Головою Т-ва вибрано вдруге дра Івана Раковського.

Адвокат др Володимир Гуркевич, що помер на днях у Самборі, записав у своїм завіщанні частину своєї самбірської нерухомості, вартості 10.000 зл., Науковому Т-ву ім. Шевченка у Львові.

„**Геть з большевизмом**“, новий український місячник, орган боротьби з большевицьким імперіалізмом, орган координації одної спільної думки серед всіх поневолених Москвою народів, появився у Львові з датою 15. XII. 1937. Видає його Володимир Кунанець, редагує колегія під проводом Івана Мітринги. Ціна примірника 80 сотиків.

Мін-во внутрішніх справ обнизило оплати за закордонні паспорти для осіб, що подорожують морським шляхом через одну з пристаней польської митної округи. Паспорти важні на 6 місяців, коштують тепер 480 зл., на 12 міс. 960 зл. При виїздах морським шляхом з польських пристаней відповідні квоти виноситимуть 40 зл. або 80 зл.

Головна дирекція державних лісів призначила на зимову допомогу для безробітних опалові дрова вартості 200.000 зл. Дрова роздано між поодиноким льокальним дирекції. Найбільше (за 40.000 зл.) дістала познанська дирекція, львівська дирекція має до роздачі дрова вартості 20.000 зл.

Рада міністрів у Варшаві прийняла проект закону про два степені інженірів: степені дипломованого інженіра і степені інженіра. Степені „дипломований інженір“ се академічний степені і рівночасно професійний, а степені „інженір“ се тільки професійний степені.

До гром. уряду в Вовчинці пов. Станиславів вломилися злодії і вкрали з бюро 120 зл.

Серія процесів б. старостів відбується в Рівному в січні 1938 р. На лаві обвинувачених засядуть: б. дубенський староста Юрій Бочкович-Сіттанер і два б. рівенські старости, Роберт Богуславський та Адам Канський. Всі 3 вони будуть відповідати за надужиття влади і фінансові спроневерення. Сензація на Волині велика.

Особовий поїзд Закопане — Варшава віхав на маневруючий поїзд у Новому Торзі. Оба паровози ушкоджені. Чотири подорожні ранені.

На сам Святий Вечір латинський ув'язнено в Гнезні фальшивника ощадно-стевих книжечок Яна Плеву. На підставі таких книжечок підіймав він гроші в касах у Львові, Лодзі, Криниць, Закопанім, Катовицях і інших містах і прекрасно собі жив. В хвили коли поліція увійшла до його помешкання обманець в дорогій пижамі сидів з жінкою і дочкою при гарно заставленім столі, а в куті горіла чудово прибраная ялинка. Розуміється, він мешкав в центральнім готелі, бо мав гроші.

Політичний гумор. — Міністр Бек мав так аргументувати Дельбосові потребу кольоні для Польщі: „Бачите, пане колего, у нас такі дивні відносини в населенню, що маємо надмір людей, а брак чоловіка...“ („Врубле“, ч. 52).

Не забувайте, що найцінніша річ у кожній бібліотеці це оправлений річник доброї газети.

Державний Статистичний Уряд має випрацювати с. р. статистику про участь поодиноких віроісповідань в торгівлі і промислі. Тому при викупні пром. свідства на 1938 р. платники будуть вповняти рубрику „релігія“. Звільнені від сего тільки акц. спілки і кооперативи.

В Сосновці засудили Здзіслава Чарського і Станіслава Мазура на 3 р. в'язниці, Ізраеля Цукермана на 2 р. і Станіслава та Петра Мулевичів по 6 міс. в'язниці за те, що м. р. підчас „пастерки“ в парохіяльній костелі в Бендзіні співали „Червоні Штандар“.

В Познані скарбовий уряд зліцитував проурядовий щоденник „Нови Кур'єр“.

Польський корабель „Пулавський“ везе до Полудневої Америки 884 пасажирів. Се переважно емігранти. Вони прийдуть до Ріо де Жанейра 13. І., а до Буенос Айрес 15. І.

17-літній син постерункового Генрик Мінога в Варшаві на Празі відрізав голову своєму товаришеві Модраковському й обрабував трупа. Злочину довершив на саме латинське Різдво.

В Москві відбудеться незабаром процес 14 б. заграничних совітських послів, 13 вихисів військових і 20 визначних діячів ГПУ. Всіх їх обвинувачують за приналежність до троцьківської організації, шкідництво і шпигунство в хосен „буржуазних“ держав...

На Чорному Морі затонув турецький корабель „Ніссар“. З 23 членів залоги вратувався тільки один.

З приводу Різдвяних Свят в Німеччині випущено на волю понад 1.200 в'язнів переважно політичних.

Німеччина і Франція виміняли на сам Свят-Вечір ув'язнених шпівнів. М. ін. Франція звернула Німеччині елегантну і дуже гарну Ірену Лавтеман, яка вкрутилася була в найвищі круги французького генерального штабу і зловлена на горячій дістала 10 літ тюрми. Виміна наступила на маленькій приграничній станції Ансбах, куди з Берліна і Парижа приїхали два маленькі поїзди, що мали тільки по одному вагонові. Німецький поїзд приїхав точно, французький спізнився на півгодини. Але Німці в довірю до Французів видали їм їх шпівнів, а потому і Французи дотримали слова. Виміни довершено на французьке пропозиція, бо між французькими шпівніками були люди з найвищих родин.

Англійці видали сего року на святочні видатки більше як минулими роками. Звідомлення Англійського Банку з обігу банкнотів, оголошене 23 грудня, виказує обіг 509,315.646 фунтів, себто 35 міль. більше як мин. року. Такого високого обігу банкнотів Англійський Банк ще ніколи не занотував.

Газові маски — святочним подарунком. В передсвяточній торгівлі в Лондоні великі обороти досягнув один вуличний торгівець газовими масками. Його страган постійно облягали цікаві й купуючі, що примірювали собі різні роди масок і набували їх для своїх приятелів як „святочні несподіванки“.

Президентом Швейцарії на 1938 рік став др Бавман, член демократичної партії.

Політичний гумор. „Нова Правда“ пише: „Про полк. Медзінського говорять, що його політичні переконання гнучкі як — „стагль“. А про п. Стагля говорять у Львові, що характер має твердий як „медзь“. („Слово Народове“, ч. 48).

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Управа Дівочої Господарської Школи в Шибалині, п. Бережани повідомляє: а) Наука пічнється згідно з програмою держ. госп. шкіл 20 січня 1938 р. і буде тривати 11 місяців, це є до дня 20 грудня 1938 р. — б) Мета школи приготувати сільських дівчат до самостійної праці в господарстві і виховати їх на примірних і поступових господаринь. — в) До школи можуть бути прийняті дівчата в віці від 16 до 24 літ, що покінчили бодай сільську школу, а старші і молодші за окремим дозволом шкільної влади. — г) Предмети навчання: домашнє господарство (варення, печення, прання і т. п.), шиття і крій, годівля (корови, дріб, безроги), рілляництво, городництво, гігієна, рахунки і загальна освіта. — д) Кошти науки: 1) одноразові оплати: вписове 5 зл., лікарська опіка 5 зл., на шкільні прогульки 5 зл., 2) кожномусячній оплати: шкільна оплата 6 зл., прожиток в інтернаті 20 до 22 зл. — е) Подання треба післати до дня 10 січня 1938 р. на адресу: Господарська Школа в Шибалині п. Бережани (Бжежани) та долучити: власноручно написаний життєпис, метрику або метрикальний випис, шкільне свідоцтво і поштовий значок на відповідь.

Важне для експортерів лікувальних зел і спориша. Промислово-Торговельна Палата у Львові закликає фірми й особи, що займаються експортом лікувальних зел, спориша і сушених ягід на вільнодевізові ринки, щоб у власнім інтересі подали якстій свої адреси та цифри експорту тих артикулів у першому і другому півроці с. р.

Власники ресторанів, барів і т. п., так з вишинком алькоголю як і без нього, можуть отримати від старостів індивідуальні дозволи на продовження годин торгівлі в ніч під Новий Рік, коли внесуть нове відповідне подання. Старі дозволи неважні.

Союз польських залізних гут оповіщує: Продукція в листопаді в порівнанні з жовтнем виносила: Сирівка 67.902 тон (64.475 в жовтні), сталь 133.988 (136.171 в жовтні), вальцовані вироби 88.143 (92.485). Впала також продукція рур і аж на 14.41% впав краєвий збут вальцованих продуктів. Робітників було зайнятих 43.447, або на 423 менше ніж в жовтні, але 6.903 більше ніж в листопаді м. р.

В листопаді 1937 р. вивезено з Польщі збіжжя в тонах (в клямрах подано цифри за жовтень): жита 102 (—), ячменю 18.634 (27.932), пшеничної муки 1 (1), житної муки 57 (187).

Міністерство господарки в Німеччині оповістило: До 31. XII. 1938 не вільно в Німеччині закладати нові підприємства до виробу предметів з олова і цинку. Не вільно також поширювати підприємств того рода ні відновляти нечинні від 6 місяців. Річ ясна, що ті матеріали потрібні для армії.

Патентовий уряд Злучених Держав Півн. Америки видав за сто літ 2,100.308 патентів, в тім 39.795 в 1936 р. Службовики того уряду твердять, що в ЗДПА є около мільон людей, які довершили якогось винаходу.

Гумор. — Пане старосто, чи то конечно з нашого села мусять бути ті два чесні господарі, яким треба дати медалі?...

Посмертні згадки

† о. Атанасій Микола Филипів ЧСВВ. Недавно напіла до Львова сумна вістка, що 30 жовтня ц. р. в монастирі в Мондері (Канада) упокоївся в Бозі в 67-м році життя тамошній ігумен бл. п. о. Атанасій Филипів ЧСВВ. Покійний був одним з перших священиків-піонірів серед українських переселенців у Канаді, куди прибув з Галичини літ тому 32, в саме 6 січня 1905 р. Довгі роки був ігуменом монастиря в Вінніпегу й парохом тамошньої церкви св. Николая. Від 1933 р. був ігуменом у Мондері; притому виконував обовязки протоконсультора Провінції Американсько-Канадійської, далі уряд пароха в Мондері й професора богослов'я в тамошній василіянській Духовній Семинарії. Похорони відбулися в Мондері 1 листопада ц. р. — Покійний народився 16 грудня 1870 р. і походив зі Львова; тут ходив до IV гімназії в 1880-их рр. До василіянського Чина вступив 7 серпня 1888 р. Священіч свячення одержав 23 серпня 1896 р. Працював у кількох монастирях в Галичині: у Добромилі як учитель поетики й мов грецької та української в василіянській гімназії (1896/97), опісля в Крехові й Кристинополі. Найдовше натрудився у Львові, бо від 1900 до 1904 р. вів тут всі церковні брацтва й організації при церкві ОО. Василіян, а саме Апостольство Молитви, Брацтво Пресв. Ісусового Серця, Брацтво Християнської Любови, Брацтво св. Онуфрія й Брацтво св. Василія В. В останньому році своєї праці у Львові заснував при згаданій церкві разом з пок. Аристархом Крижановським ЧСВВ Марійську Дружину Дівчат-Служниць, якої став першим провідником і яка гуртує сьогодні сотки членок під прапором Марії. Покійний був трудящий усе життя, передовсім був се ревний священик і совісний монах. Згодом виробився на дуже змістовного й переконуючого хоч спокійного проповідника. — В. Я. П.!

† о. Василь Телішевський, парох Фраги, стрілиського деканату, радник Митрополичої Консисторії, ординарійський шкільний комісар, помер 7 с. м. в 56 р життя і у 31 р. священства.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

К І Н А

Пакс: Пасажирка зайцем.
МУЗА: Лицарі моря.
СТИЛЕВЕ: Князятко.
ТОН: Володарка пуші.

„Народна Торговля“

бажає

Веселих Свят

і просить закупити на свята в її складах:

Муку, цукор, мід,
мак, оріхи, родзинки,
мігдали, гвоздики,
каву, чай
— вина. —

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по виплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку